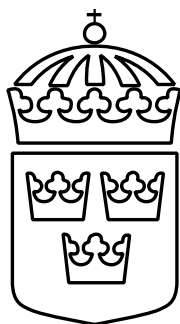

Regeringens proposition 2015/16:1

Budgetpropositionen för 2016

Förslag till statens budget för 2016, finansplan och skattefrågor

Regeringens proposition 2015/16:1

Budgetpropositionen för 2016

Regeringen överlämnar härmed enligt 9 kap. 2 § regeringsformen budgetpropositionen för 2016.

Stockholm den 15 september 2015

Stefan Löfven

Per Bolund
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Budgetpropositionen innehåller regeringens förslag till statens budget för 2016 samt de övriga förslag och bedömningar som följer av riksdagsordningen och budgetlagen (2011:203).

Förslag till statens budget för 2016

Utgifter

Tusental kronor

Utgiftsområde 1	Rikets styrelse	12 717 244
Utgiftsområde 2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 812 312
Utgiftsområde 3	Skatt, tull och exekution	10 782 946
Utgiftsområde 4	Rättsväsendet	41 573 737
Utgiftsområde 5	Internationell samverkan	1 905 203
Utgiftsområde 6	Försvaret och samhällets krisberedskap	48 827 432
Utgiftsområde 7	Internationellt bistånd	32 357 474
Utgiftsområde 8	Migration	19 419 719
Utgiftsområde 9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	69 237 676
Utgiftsområde 10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	109 868 281
Utgiftsområde 11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	36 184 250
Utgiftsområde 12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	87 129 050
Utgiftsområde 13	Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	21 070 265
Utgiftsområde 14	Arbetsmarknad och arbetsliv	79 681 475
Utgiftsområde 15	Studiestöd	21 707 932
Utgiftsområde 16	Utbildning och universitetsforskning	69 452 400
Utgiftsområde 17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	13 694 535
Utgiftsområde 18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	7 064 024
Utgiftsområde 19	Regional tillväxt	3 255 721
Utgiftsområde 20	Allmän miljö- och naturvård	7 661 756
Utgiftsområde 21	Energi	2 812 038
Utgiftsområde 22	Kommunikationer	54 122 036
Utgiftsområde 23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	18 919 553
Utgiftsområde 24	Näringsliv	5 998 273
Utgiftsområde 25	Allmänna bidrag till kommuner	93 398 252
Utgiftsområde 26	Statsskuldsräntor m.m.	10 769 176
Utgiftsområde 27	Avgiften till Europeiska unionen	31 827 167
Summa utgiftsområden		926 249 927
Minskning av anslagsbehållningar		-3 142 750
Summa utgifter		923 107 177
Riksgäldskontorets nettoutlåning		10 768 000
Kassamässig korrigerings		0
Summa		933 875 177

Inkomster

Tusental kronor

Inkomsttyp 1000	Statens skatteinkomster	952 601 795
Inkomsttyp 2000	Inkomster av statens verksamhet	31 148 870
Inkomsttyp 3000	Inkomster av försåld egendom	5 000 000
Inkomsttyp 4000	Återbetalning av lån	760 800
Inkomsttyp 5000	Kalkylmässiga inkomster	10 719 000
Inkomsttyp 6000	Bidrag m.m. från EU	12 705 740
Inkomsttyp 7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-88 675 336
Inkomsttyp 8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
Summa inkomster		924 260 869

Beräknat lånebehov	9 614 308
Summa	933 875 177

Översikt av innehåll i volym 1

Volym 1a

1. Finansplan
2. Förslag till riksdagsbeslut
3. Lagförslag
4. Den makroekonomiska utvecklingen
5. De budgetpolitiska målen
6. Skattefrågor
7. Inkomster

Volym 1b

8. Utgifter
9. Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskulden
10. Kommunsektorns finanser och sysselsättning
11. Statens investeringar och finansiella befogenheter
12. Granskning och ekonomisk styrning

Bilagor 1–16

Innehållsförteckning

1	Finansplan	23
1.1	Utsikter för svensk ekonomi	30
1.2	Finanspolitikens inriktning	33
1.3	Investeringar för fler jobb	42
1.4	Investeringar i skolan.....	53
1.5	Investeringar i klimatomställning och energi.....	56
1.6	Reformer för ökad välfärd och trygghet.....	60
1.7	Bättre mottagande och snabbare etablering	68
1.8	Sverige i världen	70
1.9	Effekter av regeringens politik.....	71
2	Förslag till riksdagsbeslut	75
3	Lagförslag.....	79
3.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.....	79
3.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	82
3.3	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	84
3.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	86
3.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	102
3.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	105
3.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift	110
3.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet	112
3.9	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)....	113
3.10	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)	130
3.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete	133
3.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.....	136
3.13	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	137
3.14	Förslag till lag om ändring i lagen (2014:1474) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	142
3.15	Förslag till lag om upphävande av lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva....	143

4	Den makroekonomiska utvecklingen.....	147
4.1	Utvecklingen i omvärlden 2015 och 2016.....	148
4.2	Utvecklingen i Sverige 2015 och 2016.....	150
4.3	Utvecklingen 2017–2019.....	157
4.4	Risker och alternativa scenarier.....	159
4.5	Utvecklingen enligt andra bedömare.....	161
4.6	Prognosrevideringar och effekter av regeringens politik.....	162
5	De budgetpolitiska målen.....	167
5.1	Uppföljning av målet för det finansiella sparandet.....	168
5.2	Utgiftstaket – uppföljning och förslag.....	170
5.3	Uppföljning av det kommunala balanskravet.....	175
5.4	Stabilitets- och tillväxtpakten.....	176
5.5	Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.....	178
6	Skattefrågor.....	183
6.1	Riktlinjer för skattepolitiken.....	184
	<i>Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning....</i>	<i>185</i>
6.2	Förändringar av husavdraget.....	185
6.2.1	Ärendet och dess beredning.....	185
6.2.2	Bakgrund och gällande rätt.....	185
6.2.3	Matlagning samt vissa städ- och rengöringsarbeten ska inte omfattas av RUT-avdraget.....	187
6.2.4	Halvering av taket för RUT-avdraget för personer som inte har fyllt 65 år.....	189
6.2.5	Sänkt subventionsgrad för ROT-avdraget.....	191
6.2.6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	193
6.2.7	Konsekvensanalys.....	193
6.3	Avtrappat jobbskatteavdrag för höga inkomster.....	199
6.3.1	Ärendet och dess beredning.....	199
6.3.2	Gällande rätt.....	199
6.3.3	Jobbskatteavdraget trappas av för höga inkomster.....	200
6.3.4	Konsekvensanalys.....	204
6.4	Skatten för pensionärer.....	206
6.4.1	Ärendet och dess beredning.....	206
6.4.2	Överväganden och förslag.....	206
6.4.3	Konsekvensanalys.....	210
6.5	Den statliga inkomstskatten.....	211
6.5.1	Ärendet och dess beredning.....	211
6.5.2	Gällande rätt.....	211
6.5.3	Ingen uppräknig av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2016.....	212
6.5.4	Konsekvensanalys.....	213
6.5.5	Begränsad uppräknig av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2017.....	215
6.6	Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande.....	215
6.6.1	Ärendet och dess beredning.....	215
6.6.2	Pensionssparavdrag.....	215
6.6.2.1	Gällande rätt.....	215
6.6.2.2	Avdragsrätten för privat pensionssparande slopas.....	216
6.6.2.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	218

6.6.2.4	Konsekvensanalys	219
6.6.3	Återköp och förtida avslut	221
6.6.3.1	Höjd beloppsgräns	221
6.6.3.2	Slopad tidsgräns	222
6.6.3.3	Övriga återköp och avslut utan dispens	222
6.6.3.4	Delvisa återköp och förtida utbetalningar	223
6.6.3.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	223
6.6.3.6	Konsekvensanalys	223
6.6.4	Nedsättning av avkastningsskatt	224
6.6.4.1	Gällande rätt	224
6.6.4.2	Nedsättning av avkastningsskatt vid avtal med ett utländskt tjänstepensionsinstitut	225
6.6.4.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	225
6.6.4.4	Konsekvensanalys	225
6.7	Slopad skattereduktion för gåvor	226
6.7.1	Ärendet och dess beredning	226
6.7.2	Gällande rätt	226
6.7.3	Skattereduktionen för gåvor slopas	227
6.7.4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	229
6.7.5	Konsekvensanalys	230
6.8	Beskattning av utländska socialförsäkringspensioner	231
6.8.1	Ärendet och dess beredning	231
6.8.2	Gällande rätt	231
6.8.3	Utländska socialförsäkringspensioner inkluderas i inkomstskattelagens definition av pension	231
6.8.4	Beskattning av utländsk barnpension	232
6.8.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	233
6.8.6	Konsekvensanalys	233
6.9	Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar	234
	<i>Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.</i>	<i>235</i>
6.10	Särskild löneskatt för äldre	235
6.10.1	Ärendet och dess beredning	235
6.10.2	Gällande rätt	235
6.10.3	Särskild löneskatt införs för äldre	235
6.10.4	Konsekvensanalys	237
6.11	Nedsättningen av socialavgifterna för unga	239
6.11.1	Ärendet och dess beredning	239
6.11.2	Gällande rätt	240
6.11.3	Slopandet tidigareläggs	240
6.11.4	Konsekvensanalys	241
6.12	Förändrade nivåer för socialavgifter	242
	<i>Skatt på kapitaläggande – kapital- och egendomsskatter</i>	<i>243</i>
6.13	Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring	243
6.13.1	Ärendet och dess beredning	243
6.13.2	Gällande rätt	243
6.13.3	Beskattningen av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring höjs	243
6.13.4	Konsekvensanalys	245
6.14	Slopad avdragsrätt för förvaltningsutgifter	246
6.14.1	Ärendet och dess beredning	246

6.14.2	Gällande rätt	247
6.14.3	Avdragsrätten för förvaltningsutgifter slopas	247
6.14.4	Konsekvensanalys.....	248
6.15	Anpassningar till EU-rätten av investeraravdraget och självständig näringsverksamhet	249
6.15.1	Ärendet och dess beredning	249
6.15.2	Anpassning av investeraravdraget till kommissionens riktlinjer om statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar	250
6.15.2.1	Gällande rätt	250
6.15.2.2	Investeraravdraget anpassas till kommissionens riktlinjer om statligt stöd för riskfinansieringsinvesteringar	251
6.15.3	EU-rättsliga anpassningar för självständig näringsverksamhet som bedrivs inom EES	252
6.15.4	Konsekvensanalys.....	253
	<i>Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter.....</i>	<i>254</i>
6.16	Skattefrihet för ideell secondhandförsäljning.....	254
6.16.1	Ärendet och dess beredning	254
6.16.2	Ideella föreningars och registrerade trossamfunds secondhandförsäljning	254
6.16.2.1	Bakgrund.....	254
6.16.2.2	Gällande rätt	254
6.16.2.3	Övervägande och förslag.....	255
6.16.2.4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	259
6.16.3	Konsekvensanalys.....	259
6.17	Slopad avdragsrätt för avgifter och bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet.....	260
6.17.1	Ärendet och dess beredning	260
6.17.2	Gällande rätt	260
6.17.3	Avdragsrätten för avgifter och bidrag till Filminstitutet slopas ..	260
6.17.4	Konsekvensanalys.....	261
6.18	Införande av ett tonnageskattesystem	261
	<i>Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter.....</i>	<i>262</i>
6.19	Fortsatt arbete med effektivare skatter på energi-, klimat- och miljöområdet	262
6.20	Ändrad beskattning av drivmedel.....	263
6.20.1	Ärendet och dess beredning	263
6.20.2	Bakgrund.....	264
6.20.3	Energiskattedirektivet samt lagen om skatt på energi.....	264
6.20.4	Överkompensation och annat om EU:s statsstödsregler	265
6.20.5	Höjd energiskatt på bensin och dieselbränsle samt minskad skattebefrielse för vissa biodrivmedel	267
6.20.6	Omräkning av skattesatserna på bränslen efter prisutveckling respektive reala inkomstökningar.....	272
6.20.7	Ökad befrielse från koldioxidskatt för dieselbränsle i jordbruks- och skogsbruksmaskiner	276
6.20.8	Konsekvensanalys.....	278
6.21	Höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer	283
6.21.1	Ärendet och dess beredning	283
6.21.2	Bakgrund.....	284

6.21.3	Slopad koldioxidskattebefrielse för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer	285
6.21.4	Konsekvensanalys	288
6.22	Förändrat undantag från skatteplikt för elektrisk kraft m.m.....	289
6.22.1	Ärendet och dess beredning.....	289
6.22.2	Bakgrund	290
6.22.3	Ändrade regler för undantag från skatteplikt.....	293
6.22.4	Viss elframställning från beskattade bränslen	303
6.22.5	Undantag från skattskyldighet som producent	305
6.22.6	Konsekvensanalys	307
6.23	Begränsning av möjligheten att använda märkt olja i båtar	309
6.23.1	Ärendet och dess beredning.....	309
6.23.2	Bakgrund	310
6.23.3	Möjligheten att använda märkt olja i båtar begränsas.....	311
6.23.4	Förvärvaren blir skattskyldig om bränslet förbrukas för privat ändamål.....	312
6.23.5	Konsekvensanalys	314
6.24	Följdändring i lagen om skatt på energi efter tidigare ändring ...	315
6.24.1	Ärendet och dess beredning.....	315
6.24.2	Slopande av möjlighet till överklagande	315
6.25	Undantag från trängselskatt i Backaområdet i Göteborg.....	316
6.26	Riksdagens tillkännagivande om skatt på gödselmedel	316
6.27	Skatt på kemikalier.....	316
6.28	Omräkning av energiskatten på elektrisk kraft efter prisutveckling (indexering)	317
	<i>Godkännande av avtal mellan Sveriges regering och Norges regering</i>	<i>318</i>
6.29	Avtal med Norge om ändring av avtal om en gemensam marknad för elcertifikat	318
6.29.1	Ärendet och dess beredning.....	318
	<i>Skatt på konsumtion – övriga punktskatter.....</i>	<i>319</i>
6.30	Reklamskatt.....	319
6.31	Omräkning av tobaksskatt efter prisutveckling (indexering).....	320
	<i>Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt</i>	<i>321</i>
6.32	Höjning av mervärdesskatt på biobiljetter	321
6.32.1	Ärendet och dess beredning.....	321
6.32.2	Gällande rätt.....	321
6.32.3	Mervärdesskatten på tillträde till biografföreställningar höjs	321
6.32.4	Konsekvensanalys	322
6.33	Slopande av slussningsregel.....	323
6.34	Undantag från mervärdesskatteplikt för vissa posttjänster.....	323
6.35	Mervärdesskattelagen bör ses över	324
	<i>Övriga skattefrågor.....</i>	<i>325</i>
6.36	Höjning av vissa avgifter enligt skatteförfarandelagen.....	325
6.36.1	Ärendet och dess beredning.....	325
6.36.2	Gällande rätt.....	325
6.36.3	Överväganden och förslag	329
6.36.4	Konsekvensanalys	333
6.37	Övriga åtgärder inom skatteförfarandet.....	333

6.38	Det internationella arbetet för att motverka skatteundandragande.....	334
6.39	Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning.....	335
6.40	Författningskommentarer	338
7	Inkomster	359
7.1	Offentliga sektorns skatteintäkter	359
7.2	Inkomster i statens budget	367
7.3	Jämförelse med prognosen i 2015 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2014 och 2015.....	371
7.4	Lagstiftning som ligger till grund för beräkningen till statens övriga inkomster.....	376
8	Utgifter.....	381
8.1	Utgiftsramar för 2016	382
8.2	Preliminära utgiftsramar för 2017 och 2018 samt beräkning för 2019	383
8.3	Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2015–2019.....	385
8.4	Förändring av de takbegränsade utgifterna sedan 2015 års ekonomiska vårproposition	395
8.5	Uppföljning av utgifterna i statens budget och takbegränsade utgifter 2015.....	415
9	Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskulden	421
9.1	Effekterna av regeringens politik på de offentliga finanserna	422
9.2	Den offentliga sektorns finanser	424
9.3	Nettoförmögenheten och skuldutveckling.....	434
9.4	Finansiellt sparande enligt olika bedömare.....	438
9.5	Uppföljning av den offentliga sektorns finanser.....	439
10	Kommunsektorns finanser och sysselsättning	443
10.1	Kommunsektorns betydelse för svensk ekonomi	443
10.2	Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat	444
10.3	Kommunsektorns inkomster.....	446
10.4	Kommunsektorns utgifter	448
10.5	Kommunalt finansierad sysselsättning.....	451
10.6	Kommunsektorns tillgångar och skulder.....	452
10.7	Jämförelse med 2015 års ekonomiska vårproposition.....	454
11	Statens investeringar och finansiella befogenheter	459
11.1	En samlad investeringsplan för staten.....	460
11.2	Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital.....	462
11.3	Statliga garantier	469
11.4	Beställningsbemyndiganden	471
11.5	Bemyndigande att överskrida anslag	472

12	Granskning och ekonomisk styrning.....	477
12.1	Den europeiska terminen och EU:s rekommendation till Sverige	477
12.2	Översyn av Europa 2020-målen	480
12.3	Finanspolitiska rådets bedömningar	481
12.4	Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten 2014.....	484
12.5	Utvecklingen av den ekonomiska styrningen	484

Fördjupningsrutor

Förändrade skatteutgifter för ökad enhetlighet och träffsäkerhet.....	36
Jämställdhetsbudgetering.....	41
Arbetslösheten alltmer ojämnt fördelad	49
Den nordiska modellen	67
Pris- och löneomräkning.....	390
Faktorer som påverkar utvecklingen av det finansiella sparandet i den offentliga sektorn 2015–2019	427

Bilagor

Bilaga 1	Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2016.
Bilaga 2	Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser.
Bilaga 3	Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män.
Bilaga 4	Förändringar av husavdraget.
Bilaga 5	Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015.
Bilaga 6	Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande.
Bilaga 7	Vissa kapitalbeskattningsfrågor inför budgetpropositionen för 2016.
Bilaga 8	Slopad skattereduktion för gåvor.
Bilaga 9	Skattefrihet för ideell second hand-försäljning.
Bilaga 10	Beskattning av utländska socialförsäkringspensioner.
Bilaga 11	Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016.
Bilaga 12	Höjning av vissa avgifter enligt skatteförfarandelagen.
Bilaga 13	Skatteförslag med anledning av framtidens filmpolitik.
Bilaga 14	EU-rättsliga anpassningar för självständig näringsverksamhet som bedrivs inom EES.
Bilaga 15	Ytterligare skattehöjningar på vissa drivmedel.
Bilaga 16	Avtal mellan Sverige och Norge om ändring av avtal om en gemensam marknad för elcertifikat.

Tabellförteckning

Utgifter	4
Inkomster	5
Tabell 1.1 Reformerna i 2015 års ekonomiska vårproposition och i budgetpropositionen för 2016.....	27
Tabell 1.2 Reformerna och finansiering i budgetpropositionen för 2016.....	28
Tabell 1.3 Makroekonomiska nyckeltal.....	30
Tabell 1.4 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser.....	31
Tabell 1.5 Utgiftstak 2015–2019.....	34
Tabell 1.6 Bostäder	44
Tabell 1.7 Infrastruktur	44
Tabell 1.8 Antal platser kopplade till utbildnings- och arbetsmarknadssatsningar....	45
Tabell 1.9 Vuxenutbildning och högre utbildning	46
Tabell 1.10 Arbetsmarknadspolitik	47
Tabell 1.11 Näringspolitik.....	50
Tabell 1.12 Skolan.....	54
Tabell 1.13 Klimat, miljö och energi.....	57
Tabell 1.14 En trygg ålderdom.....	61
Tabell 1.15 Hälso- och sjukvård	62
Tabell 1.16 Bättre mottagande och snabbare etablering.....	68
Tabell 1.17 Effekter av regeringens politik t.o.m. budgetpropositionen för 2016 på Gini-koefficienten och på andelen med låg relativ ekonomisk standard.....	72
Tabell 4.1 Prognoser för omvärlden	149
Tabell 4.2 BNP.....	150
Tabell 4.3 Arbetsmarknad	153
Tabell 4.4 Löner och inflation.....	155
Tabell 4.5 Räntor och växelkurser	156
Tabell 4.6 Makroekonomiska nyckeltal.....	157
Tabell 4.7 Alternativa scenarier: 1 Svagare omvärldsutveckling och 2 Starkare inhemsk efterfrågan	160
Tabell 4.8 Jämförelse mellan olika bedömares prognoser	161
Tabell 4.9 Jämförelse mellan regeringens prognoser i budgetpropositionen för 2016 och i 2015 års ekonomiska vårproposition.....	162
Tabell 5.1 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot målet för det finansiella sparandet	168
Tabell 5.2 Ursprungliga och faktiska nivåer på utgiftstaket 2005–2017	171
Tabell 5.3 Förslag till tekniska justeringar av utgiftstakets nivå.....	172
Tabell 5.4 Utgiftstak 2015–2019.....	174
Tabell 5.5 Nyckeltal för uppföljning av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del.....	177
Tabell 5.6 Finanspolitiska nyckeltal.....	178
Tabell 5.7 Indikatorer på finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.....	179
Tabell 6.1 Beräkning av jobbskatteavdraget för personer som inte har fyllt 65 år	200

Tabell 6.2 Beräkning av jobbskatteavdraget för personer som har fyllt 65 år.....	200
Tabell 6.3 Beräkning av jobbskatteavdraget efter föreslagen avtrappning för personer som inte har fyllt 65 år.....	201
Tabell 6.4 Beräkning av jobbskatteavdraget efter föreslagen avtrappning för personer som har fyllt 65 år.....	202
Tabell 6.5 Jobbskatteavdrag 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappning för personer som är 65 år eller yngre.....	202
Tabell 6.6 Jobbskatteavdrag 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappning för personer som är över 65 år.....	203
Tabell 6.7 Nuvarande särskilt belopp för personer över 65 år.....	208
Tabell 6.8 Nytt särskilt belopp för personer över 65 år.....	208
Tabell 6.9 Förhöjt grundavdrag för personer över 65 år enligt förslaget	208
Tabell 6.10 Förhöjt grundavdrag för personer över 65 år enligt förslaget.....	208
Tabell 6.11 Skattesänkning i kronor per år enligt förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för personer över 65 år, vid olika inkomst- och kommunalskattenivåer	209
Tabell 6.12 Skillnad i beskattning per år mellan en person äldre än 65 år med enbart pensionsinkomst och en person 65 år eller yngre med enbart arbetsinkomst vid samma inkomstnivå.....	210
Tabell 6.13 Skattehöjning i kronor per år enligt förslaget om ingen uppräknings av den nedre skiktgränsen.....	213
Tabell 6.14 Offentligfinansiell effekt av en särskild löneskatt på 6,15 procent för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år.....	238
Tabell 6.15 Lönekostnad för anställda under respektive över 65 år vid en månadslön på 30 000 kronor vid nuvarande och föreslagna regler.....	239
Tabell 6.16 Arbetsgivaravgifter 2016 för en helårsanställd ungdom (25 år eller yngre) vid slopande 1 juni respektive 1 juli 2016.....	241
Tabell 6.17 Arbetsgivaravgifter 2015 och 2016 enligt regeringens förslag.....	242
Tabell 6.18 Egenavgifter 2015 och 2016 enligt regeringens förslag	242
Tabell 6.19 Tidigare förändringar av beskattningen av biodrivmedel till följd av överkompensation.....	267
Tabell 6.20 Förslagna ändringar av skattesatser för vissa bränslen för 2016 inklusive omräkning enligt KPI.....	275
Tabell 6.21 Energiskatt på dieselbränsle, bensin och motsvarande biodrivmedel 2016 jämfört med 2015.....	279
Tabell 6.22 Exempel på prisseffekt för hushåll 2016 vid pump till följd av förändrade skatteregler, inkl. mervärdesskatt (kr/l)	280
Tabell 6.23 Ändringar av skattesatser på elektrisk kraft 2016 jämfört med 2015, inklusive mervärdesskatt.....	318
Tabell 6.24 Ändringar av skattesatserna på tobak för 2016 jämfört med 2015, inklusive mervärdesskatt.....	320
Tabell 6.25 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatte- och avgiftsregler. Bruttoeffekt 2016, periodiserad nettoeffekt år 2016–2019 samt varaktig effekt	336
Tabell 7.1 Bruttoeffekter av ändrade skatte- och avgiftsregler 2014–2019	360
Tabell 7.2 Totala skatteintäkter 2014–2019 jämfört med prognosen i 2015 års ekonomiska vårproposition	360
Tabell 7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster i statens budget 2011–2019	361
Tabell 7.4 Skatt på arbete 2013–2019.....	362
Tabell 7.5 Faktisk och underliggande utveckling av kommunernas skatteunderlag.....	363

Tabell 7.6 Skattereduktioner 2013–2019	364
Tabell 7.7 Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift 2013–2019	366
Tabell 7.8 Skatt på konsumtion och insatsvaror 2013–2019	366
Tabell 7.9 Skattekvot 2013–2019	367
Tabell 7.10 Nu föreslagna och aviserade förändringar av posten Övriga inkomster.....	368
Tabell 7.11 Förändring av totala skatteintäkter till följd av regeländringar	370
Tabell 7.12 Antaganden och förändringar jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition	371
Tabell 7.12 Antaganden och förändringar jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition forts.	372
Tabell 7.13 Aktuell prognos jämfört med statens budget för 2014 och 2015 års ekonomiska vårproposition.....	373
Tabell 7.14 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition.....	374
Tabell 7.15 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med statens budget för 2014 och 2015.....	376
Tabell 8.1 Utgifter under budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter 2014–2019.....	382
Tabell 8.2 Utgiftsramar 2016	383
Tabell 8.3 Utgifter per utgiftsområde 2014–2019	384
Tabell 8.4 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år	385
Tabell 8.5 Utgiftsförändringar 2015–2019 i förhållande till föregående år till följd av tidigare beslutade, aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer och finansieringar ¹	387
Tabell 8.6 Pris- och löneomräkning för 2015 och 2016	389
Tabell 8.7 Helårsekvivalenter i vissa ersättningsystem	392
Tabell 8.8 Volymer inom olika transfereringssystem	394
Tabell 8.9 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med bedömningen i 2015 års ekonomiska vårproposition	395
Tabell 8.10 Förändring av utgiftsramar 2016–2019 jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition.....	396
Tabell 8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar	398
Tabell 8.12 Volymer inom olika transfereringssystem 2016–2019	414
Tabell 8.13 Takbegränsade utgifter och statsskuldräntor m.m. 2015.....	415
Tabell 8.14 Utgifter 2015	416
Tabell 8.15 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2015 (exklusive statsskuldräntor)	418
Tabell 9.1 Budgeteffekter av nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar 2015–2019.....	422
Tabell 9.2 Samlade budgeteffekter av regeringens politik 2014–2019 i förhållande till föregående år.....	424
Tabell 9.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser 2014–2019.....	425
Tabell 9.4 Den offentliga sektorns skatter och avgifter 2014–2019	426
Tabell 9.5 Den offentliga sektorns utgifter 2014–2019.....	426
Tabell 9.6 Faktorer som påverkar den årliga förändringen av det finansiella sparandet.....	427
Tabell 9.7 Indikatorer för impuls till efterfrågan.....	428
Tabell 9.8 Statens inkomster och utgifter 2014–2019	429
Tabell 9.9 Statens finansiella sparande och budgetsaldo 2014–2019	430
Tabell 9.10 Statens budgetsaldo 2014–2019	430

Tabell 9.11 Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter 2014–2019	432
Tabell 9.12 Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter 2014–2019.....	433
Tabell 9.13 Inkomstindex, balanstal och balansindex 2014–2019	433
Tabell 9.14 Kommunsektorns finanser 2014–2019	434
Tabell 9.15 Den offentliga sektorns konsoliderade tillgångar och skulder 2014	435
Tabell 9.16 Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet 2014–2019	436
Tabell 9.17 Statsskuldens förändring 2014–2019	437
Tabell 9.18 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen 2014–2019	438
Tabell 9.19 Bedömningar av finansiellt sparande 2015–2019	438
Tabell 9.20 Bedömningar av strukturellt sparande 2015–2019.....	439
Tabell 9.21 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition.....	439
Tabell 9.22 Offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition.....	440
Tabell 10.1 Kommunsektorns resultaträkning 2010–2014	445
Tabell 10.2 Kommunsektorns finanser 2014–2019	446
Tabell 10.3 Skatter och statsbidrag 2014–2019	447
Tabell 10.4 Årlig förändring av statsbidragen 2014–2019	448
Tabell 10.5 Kommunfinansierad sysselsättning 2014–2019	452
Tabell 10.6 Kommunsektorns balansräkning 2010–2014	453
Tabell 10.7 Kommunsektorns finanser 2014–2019. Förändringar jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition	455
Tabell 11.1 Sammanställning av statens investeringar 2014–2019.....	460
Tabell 11.2 Statens investeringar 2010–2013	461
Tabell 11.3 Låneram för 2016	463
Tabell 11.4 Låneskuld och låneramar 2002–2015	464
Tabell 11.5 Räntekontokreditram för 2016	466
Tabell 11.6 Statlig utlåning 2016	467
Tabell 11.7 Övriga kreditramar 2016	468
Tabell 11.8 Garantiramar och utfärdade garantier	469
Tabell 11.8 Garantiramar och utfärdade garantier forts.	470
Tabell 11.9 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2016	472

Diagramförteckning

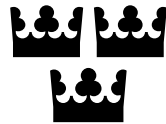
Diagram 1.1 Investeringar i statlig infrastruktur 2015–2019.....	42
Diagram 1.2 Antalet påbörjade bostäder 1980–2014	43
Diagram 1.3 Beveridgekurva.....	45
Diagram 1.4 Inskrivna arbetslösa med relativt små jobbchanser och övriga (16–64 år)	49
Diagram 1.5 Arbetslöshet (15–74 år) bland kvinnor och män fördelat på utbildningsnivå.....	49
Diagram 1.6 Andel elever som efter grundskolan inte är behöriga till nationella program och genomströmningen i gymnasieskolan	53
Diagram 1.7 Personaltäthet i fritidshemmen 2000–2014.....	56
Diagram 1.8 Utsläpp av växthusgaser i Sverige 1990–2014	57
Diagram 1.9 Sjukpenningtalet 1994–2019	63
Diagram 1.10 Totala och aktiva offentliga utgifter som andel av BNP.....	67
Diagram 4.1 Världshandel.....	148
Diagram 4.2 BNP-tillväxt och bidrag till BNP-tillväxt	150
Diagram 4.3 Sysselsatta och sysselsättningsgrad.....	152
Diagram 4.4 Ett urval av sysselsättningsindikatorer	152
Diagram 4.5 Arbetskraft och arbetskraftsdeltagande	153
Diagram 4.6 Arbetslösa och arbetslöshet	154
Diagram 4.7 Resursutnyttjande.....	154
Diagram 4.8 Brist på arbetskraft	154
Diagram 4.9 Centrala avtal och löneökningar i näringslivet.....	155
Diagram 4.10 Konsumentpriser	156
Diagram 4.11 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet	158
Diagram 4.12 Osäkerhetsintervall för BNP-prognosen	162
Diagram 5.1 Utgiftstakets nivå 1997–2019.....	175
Diagram 6.1 Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om förändrat husavdrag	195
Diagram 6.2 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om förändrat husavdrag, efter kön och åldersgrupp	198
Diagram 6.3 Genomsnittlig skatt 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag för personer som är 65 år eller yngre.....	203
Diagram 6.4 Marginalskatt 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag för personer som är 65 år eller yngre.....	203
Diagram 6.5 Genomsnittlig skatt 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag för personer som är över 65 år	204
Diagram 6.6 Marginalskatt 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag för personer som är över 65 år	204
Diagram 6.7 Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag.....	205

Diagram 6.8 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag, efter kön och åldersgrupp.....	206
Diagram 6.9 Grundavdrag i kronor för personer över 65 år enligt gällande regler, enligt förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag samt grundavdrag för personer under 65 år.....	209
Diagram 6.10 Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst 2016 för personer över 65 år till följd av förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för äldre.....	210
Diagram 6.11 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2016 för personer över 65 år till följd av förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för äldre efter kön och åldersgrupp.....	211
Diagram 6.12 Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om ingen uppräkningsgräns av den nedre skiktgränsen	214
Diagram 6.13 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om ingen uppräkningsgräns av den nedre skiktgränsen efter kön och ålder.....	214
Diagram 7.1 Offentliga sektorns skatteintäkter 2000–2019	359
Diagram 7.2 Arbetade timmar, timlön och lönesumma 2000–2019	363
Diagram 7.3 Transfereringsinkomster som andel av underlaget för skatt på arbete 2000–2019	363
Diagram 7.4 Antal personer som betalar statlig inkomstskatt 2000–2019	364
Diagram 7.5 Kapitalvinster, aktieprisindex och fastighetspriser 1989–2019.....	365
Diagram 7.6 Skatt på företagsvinster 1990–2019.....	365
Diagram 7.7 Hushållens konsumtion och underliggande intäkter från mervärdesskatt 2000–2019.....	367
Diagram 8.1 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2015 och ursprungligt anvisade medel i statens budget för 2015 för vissa utgiftsområden	417
Diagram 9.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2000–2019.....	425
Diagram 9.2 Den offentliga sektorns inkomster och utgifter 2000–2019.....	425
Diagram 9.3 Den offentliga sektorns utgifter 2000–2019.....	426
Diagram 9.4 Statens budgetsaldo 2000–2019.....	431
Diagram 9.5 Utvecklingen av inkomstindex och balansindex 2009–2019	433
Diagram 9.6 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiellt sparande 2000–2019	434
Diagram 9.7 Den offentliga sektorns nettoförmögenhet fördelad på sektorer.....	435
Diagram 9.8 Den offentliga sektorns finansiella Nettoförmögenhet 1990–2019	436
Diagram 9.9 Statsskuldens utveckling 2000–2019.....	436
Diagram 9.10 Den konsoliderade bruttoskulden 1994–2019.....	437
Diagram 9.11 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld fördelad på sektorer	437
Diagram 10.1 Finansiellt sparande och resultat 1993–2019	445
Diagram 10.2 Lönesumma och kommunal beskattningsbar förvärvsinkomst 1993–2019	447
Diagram 10.3 De riktade statsbidragen 2014 efter utgiftsområde.....	448
Diagram 10.4 Kommunsektorns totala utgifter 2013 fördelade efter verksamhetsområde.....	448
Diagram 10.5 Förändring i olika åldersgrupper jämfört med 2000	449
Diagram 10.6 Demografiskt betingat resursbehov i kommunsektorn.....	450
Diagram 10.7 Utgifter för välfärdstjänster 2000–2019.....	450

Diagram 10.8 Kommunala myndigheters investeringsutgifter uppdelat på typ av investeringar 1993–2014	451
Diagram 10.9 Kommunalt finansierad sysselsättning 1993–2019	451
Diagram 10.10 Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar 1993–2019	452
Diagram 10.11 Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar per 1000 invånare 1993–2019	452
Diagram 10.12 Soliditet enligt balansräkning 2005–2014	453
Diagram 10.13 Soliditet inklusive hela pensionsskulden 2005–2014	454
Diagram 11.1 Myndigheternas samlade skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar juni 2002–juni 2015	464

1

Finansplan

1 Finansplan

Investeringar för Sverige

Sverige ska vara ett land där alla är med och bidrar. Ett land där människor ges möjligheter. Ett land som kännetecknas av människors vilja till utveckling och förmåga att ta ansvar såväl för sig själva som för samhället. Ett land där kvinnor och män har samma förutsättningar i livet. Det är ett måste för att vi ska kunna ta oss an morgondagens utmaningar för Sverige och ta ansvar för kommande generationer. Sverige ska präglas av självförtroende och solidaritet och människor ska kunna mötas som jämlikar. Människor ska kunna känna trygghet i sin vardag och hopp inför framtiden.

Utmaningar för Sverige

Sverige är på många sätt ett fantastiskt land men vi står inför betydande utmaningar. Arbetslösheten måste bekämpas så att fler kan ha ett arbete, leva på sitt arbete, få bra och rimliga arbetsvillkor och därmed få större makt att forma sina liv. Att öka sysselsättningen och pressa ned arbetslösheten är centralt för att förbättra välfärden, något som också är helt avgörande för kvinnors livsvillkor. Den negativa kunskapsutvecklingen i skolan behöver vändas så att alla elever får en ärlig chans att lyckas i skolan. Bara så säkrar vi Sveriges långsiktiga utveckling och konkurrenskraft. Klimatpåverkan behöver minska för att det ska vara möjligt även för våra barn och barnbarn att leva ett gott liv. Sverige ska vara ett land som håller ihop. Klyftorna mellan samhällsklasser, kvinnor och män, samt land och stad, behöver minska för att alla människor som bor här ska kunna nå sin fulla potential. En feministisk grundsyn ska

präglade hela politiken. Jämlikhet bygger tillit och bättre livsvillkor.

De människor som flyr till Sverige och som har asylskäl ska inte bara få trygghet. Deras kraft och kunskap behöver tas tillvara och det måste skapas möjligheter för dem att stå på egna ben.

Utgångsläget för svensk ekonomi

Regeringen ska ta sig an dessa utmaningar för Sverige med en ansvarsfull ekonomisk politik. De kommande åren förväntas svensk ekonomi förbättras. Den ekonomiska utvecklingen i många av världens framväxande ekonomier försvagas något. Samtidigt är den amerikanska tillväxten stark och Europa lämnar stegvis en lång period av ekonomisk stagnation med arbetslöshet och fattigdom i kölvattnet av finanskrisen. Sammantaget ser vi en gradvis starkare utveckling i omvärlden som bidrar till ett förbättrat konjunkturläge, ökande välstånd och en fallande arbetslöshet i Sverige. Uppgången är dock osäker och riskerna för en svagare utveckling är betydande. Den svenska finanspolitiken måste i detta läge värna uppgången och samtidigt ha hög beredskap för en hastigt försämrade utveckling.

Ordning och reda i de offentliga finanserna är en förutsättning för fler jobb och en hållbar finansiering av välfärden. De offentliga finanserna har successivt försämrats under de senaste åren och 2014 gick den offentliga sektorn med 75 miljarder kronor i underskott. När finanskrisen inleddes uppvisade den offentliga sektorn betydande överskott. I detta läge var en expansiv finanspolitik motiverad för att dämpa finanskrisens negativa effekter på Sverige. Den förra regeringen genomförde framför allt omfattande skattesänkningar, vilket har sämre effekter på

arbetslöshet och tillväxt än en motsvarande ökning av de offentliga investeringarna eller en förbättrad service i den offentliga sektorn. Vidare fortsatte den förra regeringen att genomföra omfattande ofinansierade skattesänkningar trots att konjunkturläget förbättrades. Detta var inte en hållbar politik. Regeringen har därför lagt om finanspolitiken. Nya reformer finansieras fullt ut genom utgiftsbesparingar inom vissa områden samt inkomstförstärkningar. Enligt prognosen i denna budget halveras under-skotten.

Ett tydligt sysselsättningsmål ska styra den ekonomiska politiken. Regeringens mål är att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så att Sverige når målet om lägst arbetslöshet i EU 2020. Fler människor ska ha ett jobb att gå till och färre ska vara deltidsarbetslösa. Kvinnors sysselsättning och arbetskraftsdeltagande måste öka.

Investeringar i jobb

För att möta framtidens utmaningar måste vi investera i Sverige. Investeringar i jobben görs inom regeringens jobbagenda. Den består av tre delar: investeringar i bostäder, klimatomställning och infrastruktur; en aktiv närings- och innovationspolitik; och investeringar i kompetens och matchning. Ökad jämställdhet och jämlikhet är en del av problemlösningen – arbetet ska därför bedrivas med ett tydligt jämställdhetsperspektiv i alla delar av agendan. När välfärden stärks och omfattar fler skapas nya arbetstillfällen, samtidigt som det skapar bättre förutsättningar att arbeta och arbeta heltid.

När vi ökar investeringarna i infrastruktur och bostäder skapar vi jobb här och nu och förutsättningar för nya jobb på sikt. Genom att öka underhållet av landets järnvägar och vägar ges förutsättningar för att trygga jobben och minska samhällets miljö- och klimatpåverkan. När vi bygger förbättras möjligheterna för människor att hitta en bostad och att pendla till jobbet eller att flytta dit jobben finns. Investeringar i kollektiva färdmedel är särskilt viktigt för att främja kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och möjligheter att öka sin arbetstid. Självklart behövs också andra insatser för att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Bostadsbristen utgör inte bara ett hinder för en fungerande arbetsmarknad. Den bidrar också till den snabba prisutvecklingen på bostadsmarknaden som både innebär en risk för den makroekonomiska

stabiliteten och gör det allt svårare för människor att komma in på bostadsmarknaden. Särskilt problematisk är bristen på hyresrätter som spelar en viktig roll för en inkluderande arbetsmarknad och en välfungerande bostadsmarknad.

Som ett led i regeringens ökade ambitioner på investeringsområdet har regeringen tagit fram en investeringsplan för de statliga anläggningstillgångarna. Bland annat visar denna att de statliga investeringarna i infrastruktur beräknas öka med ca 43 procent mellan 2015 och 2019.

Investeringar i klimatomställningen är även viktiga för sysselsättningen. Tekniska lösningar för att motverka klimatförändringar banar väg för ökad export och nya jobb. Investeringar i klimatomställning bidrar till att upprätthålla och förbättra näringslivets konkurrenskraft och att utveckla svensk industri. En god miljö är en förutsättning för näringar inom turism, fiske och lantbruk.

En aktiv närings- och innovationspolitik förbättrar företagsklimatet så att fler företag kan starta och befintliga företag får utökade tillväxtpotentialer. Även ett fortsatt aktivt jämställdhetsarbete som tar till vara såväl kvinnors som mäns kompetens och förmåga till entreprenörskap stärker konkurrenskraften. Bättre samordning och ökade resurser till exportfrämjande, nyindustrialisering och innovation, samt ett reformerat statligt riskkapital har en betydande potential att stärka tillväxten av jobb i hela landet. För att stärka företagsklimatet på landsbygden krävs särskilt förbättrad lokal service och initiativ för att stärka turistnäringen, skogs- och jordbruket, infrastrukturen samt en mer samordnad statlig planering av placeringen av vissa myndigheter. Den upphandling som bedrivs av stat, kommun och landsting, drygt 600 miljarder per år, kan när det är lämpligt också användas för att tillförsäkra arbete och praktik åt unga utan arbete och långtidsarbetslösa.

Matchningen på arbetsmarknaden fungerar allt sämre. Arbetslösheten är hög, samtidigt som det finns många lediga jobb att söka. För att fler ska komma i jobb behöver vi öka investeringarna och förbättra möjligheterna till utbildning och matchningsinsatser så att människor har den kunskap och kompetens som efterfrågas. Detta är särskilt viktigt eftersom arbetslösheten är ojämnt fördelad mellan olika grupper. Alla ska få chansen till första jobbet. Gymnasieutbildning är i dag i många fall en förutsättning för att komma

in på arbetsmarknaden. Därför är det både viktigt att det finns en rättighet att läsa in en gymnasieutbildning inom den kommunala vuxenutbildningen (komvux) och möjligheter att ställa krav på individen, genom t.ex. deltagande i de utbildningskontrakt som nu införs. Vidare behöver yrkeshögskolan byggas ut och ges bättre planeringsförutsättningar. För att öka utflödet till arbete och utbildning av långtidsarbetslösa anser regeringen att sysselsättningsplaceringar ska ersättas med insatser som utgår från varje individs behov och förutsättningar. Exempel på sådana insatser är extratjänster, subventionerade anställningar, utbildning och praktik, vilka bidrar till att fas 3 avvecklas successivt. Bra arbetsvillkor är grundläggande.

En orolig omvärld kräver förmåga att försvara Sverige och förmåga att ta vår del av ansvaret för dem som drabbas av förtryck och väpnad konflikt. Oroligheter i länder som Syrien och Irak har lett till att många människor tvingas fly. Antalet människor som är på flykt har inte varit så många sedan andra världskriget. Sverige har i ett europeiskt perspektiv tagit ett jämförelsevis mycket stort ansvar i denna flyktingsituation. Fler länder i Europeiska unionen behöver ta sitt ansvar.

Regeringen är väl medveten om den stora ansträngning som dagens situation innebär för många kommuner. Alla kommuner behöver ta ansvar och kommunernas möjlighet att ta det ansvaret behöver förbättras. Att förkorta etableringstiden och förbättra möjligheterna för människor att komma i arbete är den bästa långsiktiga hållbara politiken. Därför satsar regeringen på åtgärder för att förbättra etableringen, bl.a. i form av en valideringssatsning och s.k. snabbspår in på arbetsmarknaden. Regeringen anser att alla kommuner ska bidra till mottagandet och föreslår en höjning av schablonersättningen till kommunerna för mottagandet av nyanlända.

En jämlik kunskapsskola med tid för varje elev

Regeringens mål med skolpolitiken är en jämlik kunskapsskola med tid för varje elev. Kunskapsresultaten i den svenska skolan har fallit år för år. Samtidigt har den svenska grundskolan blivit allt mer ojämlig, och segregationen och kunskapskillnaderna mellan skolor har ökat de senaste tio åren. Skillnaderna mellan flickor och pojkar i grundskolan – där pojkar generellt presterar

sämre än flickor och flickor i högre grad upplever stress och mår dåligt – är inte acceptabla.

Stereotypa könsnormer, kränkande behandling och diskriminering ska aktivt motarbetas. En utgångspunkt för förskolan och skolan är att barn och elever ska ges möjlighet att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen. Varje elev ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen för utbildningen, oavsett könstillhörighet eller könsidentitet. Alla ska få chansen att göra sitt allra bästa.

Skolans viktigaste resurs är lärarna. Genom att vi i dag satsar för att rekrytera, behålla och utveckla fler duktiga lärare kan resultaten vändas i framtiden. För detta krävs högre lärarlöner och bättre förutsättningar för lärare att kunna möta varje elev. Staten behöver vidare ta ett större ansvar för att stödja skolor med låga kunskapsresultat. Genom investeringar i tidiga insatser, för ökad attraktivitet i läraryrket och de nationella utvecklingsprogrammen ska kunskapsresultaten lyftas och segregationen brytas. Fler ska anställas i svensk grundskola så att lärare får mer tid för sitt arbete och så att klasserna kan bli mindre i lågstadiet. Alla skolor ska vara bra skolor.

En hållbar framtid

Klimatfrågan är vår tids stora ödesfråga. Klimatförändringarnas konsekvenser på havsnivå, väderförutsättningar och lokala livsmiljöer har stora konsekvenser för såväl människor som växt- och djurliv. I ett globalt perspektiv drabbas kvinnor ofta särskilt hårt av klimatförändringar. Att begränsa världens utsläpp av växthusgaser så att temperaturökningen håller sig så långt under två grader som möjligt förbättrar möjligheten till ett långsiktigt välbefinnande. Sverige ska vara en ledande kraft i klimatomställningen. Med högt ställda mål ska Sverige vara drivande i de internationella förhandlingarna om ett nytt klimatavtal. Bara så tar vi vårt moraliska ansvar för framtida generationer, samtidigt som vi tar vara på de jobb- och innovationsmöjligheter som följer med den gröna omställningen. Ska Sverige klara sina åtaganden krävs att vi ökar takten i omställningen – genom ökade investeringar i miljövänlig och resurseffektiv teknik, men också genom klimatfinansiering i utvecklingsländer. Även takten i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen ska ökas.

Ökad välfärd, jämlikhet och trygghet

Gemensamt finansierade välfärdstjänster ska komma alla till del, oavsett bakgrund och betalningsförmåga. En utbyggd välfärd bidrar också till att öka antalet arbetade timmar bl.a. genom att ge såväl kvinnor som män möjlighet att arbeta heltid. Därför är fortsatta investeringar i välfärden nödvändiga. Alltför många människor, främst kvinnor, har gått ned i arbetstid eller helt slutat arbeta för att ta hand om någon närstående. En bättre äldreomsorg och högre kvalitet i fritidshemmen är således inte bara en fråga om en trygg ålderdom respektive barndom, det är också en fråga om människors möjlighet till arbete och en förutsättning för att förbättra kvinnors livsvillkor. Sveriges regering är en feministisk regering.

Folkhälsan i Sverige är god, men ojämnt fördelad. För att sluta de påverkbara hälsoklyftorna krävs offensiva reformer, inte minst vad gäller kvinnors hälsa och ungas psykiska hälsa. Därför görs satsningar på avgiftsfri mammografi, ungdomsmottagningar och avgiftsfri tandvård. Tidiga insatser kan bidra till minskade sjukskrivningar. Satsningar genomförs också för att stärka de professioner som bär svensk hälso- och sjukvård.

Arbetslöshet eller långvarig sjukdom ska inte leda till fattigdom. Människor vill arbeta och bidra efter förmåga. I september 2015 höjdes därför både den högsta dagpenningen och grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen. Den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffas. Vidare görs satsningar på sommarlovsstöd, på socialtjänsten i syfte att förstärka arbetet med barnärenden samt en höjning av riksnormen för försörjningsstöd för att förstärka de mest ekonomiskt utsatta barnfamiljernas ekonomi.

Med växande klyftor minskar de gemensamma erfarenheterna och beröringspunkterna. Därmed urholkas förståelsen för andra människors livssituation. Det gör det svårare för Sverige som nation att gemensamt ta sig an de stora framtidsutmaningarna. När avståndet mellan människor blir för stort minskar friheten. I stället ökar oro och misstänksamhet. De växande klyftorna är även ett hot mot den ekonomiska utvecklingen. Politiken ska därför användas för att öka den ekonomiska jämlikheten – ett jämlikt Sverige är ett framgångsrikt Sverige. Detta är viktigt inte minst för att möta den växande rasismen och främlingsfientligheten.

De flesta pensionärer har ett långt yrkesliv bakom sig. De har bidragit till att bygga vår välfärd. Pensionärer förtjänar trygghet i vardagen och välfärdstjänster som finns tillgängliga när de behövs. Att lön och pension beskattas olika är principiellt fel och dålig fördelningspolitik. Därför tar regeringen nu det första steget för att sluta klyftan i beskattning. För pensionärer med de lägsta inkomsterna sluts klyftan helt. Detta gynnar framförallt kvinnor eftersom de har de lägsta pensionerna. Regeringen stärker resurserna och tar flera initiativ för att kommuner och landsting ska klara bemanningen av de tjänster våra äldre behöver. Oavsett om man har familj eller ett annat stort nätverk omkring sig eller inte ska man kunna känna sig trygg.

Nya investeringar läggs till tidigare satsningar

I denna proposition, som bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet, tar vi oss an de stora framtidsutmaningarna. Totalt föreslår vi nu investeringar och andra satsningar på drygt 24 miljarder kronor för 2016. Dessa tillskott läggs till de 20 miljarder kronor som regeringen aviserade för 2016 i 2015 års ekonomiska vårproposition (2014/15:100), se tabell 1.1. Den unika situation som uppstod vid riksdagens behandling av budgetpropositionen för 2015 ledde till att vårpropositionen innehöll mer omfattande förslag och aviseringar än under normala förhållanden.

Vi löser inte arbetslösheten och matchningsproblemen på arbetsmarknaden, de låga skolresultaten eller klimatutmaningen med ytterligare nedskärningar och kortsiktiga skattesänkningar. För att möta dessa utmaningar behöver vi investera i Sverige. I bostäder, klimatomställning och infrastruktur, i kunskap och konkurrenskraft och i välfärd och jämställdhet.

Tabell 1.1 Reformerna i 2015 års ekonomiska vårproposition och i budgetpropositionen för 2016

Miljarder kronor

	2016	2017	2018	2019
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Fler jobb och stärkt konkurrenskraft	5,48	7,30	8,37	7,16
En jämlik kunskapsskola med tid för varje elev	2,55	2,65	2,65	2,30
En hållbar framtid	2,01	2,01	2,01	1,41
Ökad välfärd och trygghet	6,49	6,45	6,38	4,48
Andra reformer	3,44	4,00	3,67	3,49
Summa reformer VÅP15	19,97	22,41	23,07	18,83
Summa finansiering VÅP15	20,41	25,24	25,97	24,02
Effekt offentliga finanser VÅP15	0,44	2,83	2,90	5,19
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Investeringar för jobb	8,80	10,34	10,35	10,29
Investeringar i skolan	2,91	4,14	4,02	3,82
Investeringar i klimat-omställning och energi	1,19	1,52	1,55	1,57
Reformer för ökad välfärd och trygghet	6,52	6,71	6,94	6,96
Bättre mottagande och snabbare etablering	1,98	3,60	3,97	3,24
Sverige i världen	1,77	2,35	2,68	2,80
Övriga reformer	1,40	1,54	1,20	1,34
Summa reformer BP16	24,57	30,21	30,70	30,01
Summa finansiering BP16	24,66	30,42	32,04	35,96
Effekt offentliga finanser BP16	0,09	0,21	1,34	5,95
Summa reformer VÅP15 och BP16	44,54	52,62	53,77	48,84
Summa finansiering VÅP15 och BP16	45,07	55,66	58,01	59,98

Tabell 1.2 Reformerna och finansiering i budgetpropositionen för 2016

Effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor	2016	2017	2018	2019
Reformer				
Investeringar för jobb				
Investeringar för fler bostäder	5,50	6,10	6,10	6,10
Infrastruktur och transporter	0,10	0,15	0,08	0,08
Investeringar i kunskap och kompetens	1,15	1,66	1,66	1,66
Aktivt stöd till långtidsarbetslösa m.fl.	0,87	1,19	1,26	1,31
Aktiv näringspolitik	0,26	0,29	0,29	0,27
Jobb i hela landet	0,92	0,96	0,96	0,87
Investeringar i skolan				
Lärlöner	1,50	3,00	3,00	3,00
Skolreformer	1,01	0,85	0,77	0,59
Höjd skolschablon för asylsökande barn	0,39	0,29	0,24	0,22
Investeringar i klimatställning och energi				
Klimatfinansiering i utvecklingsländer	0,50	0,50	0,50	0,50
Solceller	0,23	0,39	0,39	0,39
Miljöbilspaket	0,09	0,19	0,22	0,24
Miljö- och energisatsningar	0,37	0,45	0,45	0,44
Reformer för ökad välfärd och trygghet				
En trygg ålderdom	2,07	2,07	2,07	2,07
Jämlik, jämställd och tillgänglig hälso- och sjukvård	2,86	2,79	3,02	3,02
Bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffas	0,27	0,29	0,28	0,33
Trygghet och möjligheter för alla barn	0,63	0,63	0,63	0,63
Ökade stöd till kulturen	0,18	0,39	0,39	0,37
Stöd till ideella organisationer	0,25	0,26	0,27	0,27
Höjd föräldrapenning på grundnivå	0,26	0,28	0,29	0,27
Bättre mottagande och snabbare etablering				
Bättre kommunmottagande	1,14	2,67	2,99	2,27
Snabbare etablering	0,85	0,94	0,98	0,97
Sverige i världen				
Försvarsöverenskommelsen	1,32	1,90	2,20	2,32
Förstärkning Säkerhetspolisens	0,07	0,07	0,10	0,10
Bistånd	0,38	0,38	0,38	0,38
Övriga reformer	1,40	1,54	1,20	1,34
Summa reformer	24,57	30,21	30,70	30,01

Tabell 1.2 Reformerna och finansiering i budgetpropositionen för 2016 (forts.)

Effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor	2016	2017	2018	2019
Finansiering och budgetförstärkningar				
<i>Inkomstökningar</i>				
Avtrappning av jobbskatteavdraget	2,71	2,71	2,71	2,71
Ingen uppräkningsgräns för statlig inkomstskatt för 2016 och begränsad uppräkningsgräns för 2017	1,67	2,80	2,80	2,80
Slopade skattereduktioner för gåvor	0,25	0,25	0,25	0,25
RUT-avdrag (halverat tak för personer under 65 år + slopad matlagning m.m.)	0,09	0,09	0,09	0,09
ROT-avdrag	5,57	5,57	5,57	5,57
Särskild löneskatt för äldre (6,15%)	1,77	1,71	1,68	1,67
Tidigare lagd slopad nedsättning av socialavgifter för unga	0,39			
Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring	2,00	2,00	2,00	2,00
Slopade avdragsrätt för förvaltningsutgifter	0,18	0,18	0,18	0,18
Höjd energiskatt på bensin och dieselbränsle samt förändrad skattebefrielse för vissa biodrivmedel	4,29	4,66	5,55	6,46
Förändrat undantag från skatteplikt för elektrisk kraft	0,10	0,19	0,19	0,19
Omläggning av filmstöd	0,00	0,27	0,21	0,23
<i>Utgiftsminskningar</i>				
Avskaffa samordnings- och tillgänglighetsmiljarden	1,00	1,00	1,00	1,00
Höjt tak högkostnadsskydd äldreomsorg	0,07	0,15	0,15	0,15
Avskaffad jämställdhetsbonus	0,00	0,32	0,36	0,38
Ändrad uppräkningsgräns för assistansersättning	0,46	0,93	1,52	2,21
Avskaffande av etableringslotsar	0,48	0,64	0,53	0,45
Ändrade ersättningar för kommunmottagande	0,70	1,46	1,70	1,90
Beräkningsteknisk överföring VÅP	0,44	2,83	2,91	5,19
Övriga budgetförstärkningar	2,50	2,67	2,64	2,55
Summa finansiering och budgetförstärkningar	24,66	30,42	32,04	35,96
Effekt offentliga finanser	0,09	0,21	1,34	5,95
Beräkningsteknisk överföring till hushållen		0,21	1,34	5,95

1.1 Utsikter för svensk ekonomi

De kommande åren förväntas ett förbättrat konjunkturläge i svensk ekonomi. En gradvis starkare utveckling i omvärlden ökar efterfrågan på svensk export, vilket i sin tur förväntas bidra till ökade investeringar i näringslivet, lägre arbetslöshet och ett stigande resursutnyttjande. Prognosen är dock osäker och risken för en svagare utveckling är fortsatt stor.

Återhämtning i omvärlden

En fortsatt återhämtning i omvärlden ger förutsättningar för en förbättrad konjunkturutveckling i svensk ekonomi de kommande åren.

I euroområdet, som är Sveriges viktigaste exportmarknad, förväntas återhämtningen gå långsamt, även om utsikterna för den ekonomiska utvecklingen har ljusnat under 2015. Indikatorer visar att hushållens och företagens förtroende för den ekonomiska utvecklingen har förbättrats. Europeiska centralbankens (ECB) expansiva penningpolitik har bidragit till en försvagning av euron mot flertalet valutor, vilket stimulerar exporten. En hög skuldsättning, arbetslöshet och fattigdom i många länder håller tillbaka efterfrågan.

Den ekonomiska utvecklingen i USA förväntas vara stark under de kommande åren. En fortsatt hög sysselsättningsstillväxt bedöms tillsammans med låga räntor och ett lågt oljepris öka hushållens konsumtion. Investeringar stimuleras av höga vinster och ett högt förtroende bland företagen för den ekonomiska utvecklingen.

Tillväxten i Kina var svag under inledningen av 2015. I den kinesiska ekonomin pågår en omställning från en tillväxt som till stor del är beroende av investeringar till en tillväxt som i större utsträckning är driven av inhemsk konsumtion. De kommande åren leder detta av allt att döma till en mer balanserad och lägre BNP-tillväxt jämfört med utvecklingen 2000–2014. Samtidigt har de finansiella marknaderna i Kina präglats av omfattande turbulens den senaste tiden. Denna utveckling gör tillväxtutsikterna mer osäkra.

Förbättrat konjunkturläge i Sverige

Tillväxten har sedan 2011 hållits tillbaka av en svag efterfrågan från omvärlden, medan hushållens konsumtion har lämnat ett förhållandevis stort bidrag. Efterfrågan på svensk export förväntas dock öka 2016 och i större utsträckning bidra till BNP-tillväxten än de senaste åren. Till följd av bl.a. beslutade och föreslagna reformer bedöms den offentliga konsumtionen lämna ett förhållandevis stort bidrag till BNP-tillväxten både 2015 och 2016.

Arbetslösheten har länge legat på en hög nivå, kring 8 procent (se tabell 1.3). Även långtidsarbetslösheten är hög. Sysselsättningsstillväxten har, i ljuset av den höga arbetskraftstillväxten, varit för låg för att kunna pressa tillbaka arbetslösheten, inte minst långtidsarbetslösheten.

Tabell 1.3 Makroekonomiska nyckeltal

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2014, prognos för 2015–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BNP ^{1,2}	2,4	2,6	2,5	2,8	2,5	2,0
BNP-gap ³	-1,8	-1,1	-0,6	0,0	0,2	0,0
Sysselsatta ⁴	1,4	1,3	1,5	1,4	1,0	0,5
Sysselsättningsgrad ⁴	66,2	66,6	66,8	67,1	67,2	67,1
Arbetade timmar ²	1,8	1,2	1,5	1,5	1,1	0,4
Produktivitet ^{2,5}	0,6	1,4	1,2	1,4	1,5	1,6
Arbetslöshet ⁶	7,9	7,6	7,1	6,5	6,2	6,2
Timplön ⁷	2,8	2,5	3,0	3,2	3,3	3,4
KPI ⁸	-0,2	-0,1	1,0	1,9	2,5	3,1
KPIF ⁸	0,5	0,8	1,6	1,8	1,9	2,0

¹ Fasta priser, referensår 2014.

² Kalenderkorrigerad.

³ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP. Potentiell BNP kan inte observeras och utfall saknas således.

⁴ I åldern 15–74 år.

⁵ Förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.

⁶ I procent av arbetskraften, 15–74 år.

⁷ Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.

⁸ Årsgenomsnitt.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

I takt med att konjunktoren förbättras 2015 och 2016 bedöms efterfrågan på arbetskraft öka, vilket leder till att sysselsättningen ökar. Arbetslösheten bedöms minska till nära 6 procent 2018 och sysselsättningen öka till ca 5 025 000 personer 2018, vilket är en ökning med ca 250 000 personer jämfört med 2014. De reformer som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition bidrar till sysselsättningsökningen och den lägre arbetslösheten.

Regeringen avser att i kommande budgetpropositioner återkomma till riksdagen med ytterligare förslag som kan bidra till en positiv sysselsättningsökning och en minskad arbetslöshet.

Flera år av svag produktivitetstillväxt har bidragit till en svag utveckling av BNP per capita, som varit oförändrad 2007–2014. Detta förklaras delvis av det låga resursutnyttjandet under den utdragna lågkonjunkturen. En återhämtning i produktivitetstillväxten förväntas äga rum de kommande åren allt eftersom konjunkturläget förbättras och resursutnyttjandet ökar. Det leder till att BNP per capita växer, om än i en långsammare takt än den genomsnittliga utvecklingen de senaste 20 åren.

Resursutnyttjandet steg i den svenska ekonomin 2014. Det finns dock fortfarande lediga resurser på arbetsmarknaden. Det avspeglas bl.a. i hög arbetslöshet och lågt inflationstryck. Den konjunkturåterhämtning som förväntas i prognosen innebär att ekonomin är i konjunkturrell balans 2017.

Inflationen har varit låg och klart under Riksbankens inflationsmål sedan 2012, men förväntas stiga något framöver. För att understödja en uppgång i inflationen har Riksbanken det senaste året sänkt reporäntan, från 0,75 procent i juli 2014 till -0,35 procent i juli 2015. Dessutom genomför Riksbanken ett program för köp av statsobligationer.

De offentliga finanserna konsolideras under perioden fram till 2019

År 2014 redovisade den offentliga sektorn ett finansiellt sparande på -75 miljarder kronor eller -1,9 procent av BNP. Underskottet beräknas minska fr.o.m. 2015 (se tabell 1.4). Det finansiella sparandet beräknas 2015 uppgå till -0,9 procent av BNP och förväntas vändas till överskott 2019.

Staten och kommunsektorn beräknas uppvisa underskott 2015, medan ålderspensionssystemet väntas vara i balans. Det är framför allt ett ökat statligt sparande som gör att den offentliga sektorns finansiella sparande bedöms öka fr.o.m. 2016. Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet bedöms minska gradvis under hela prognosperioden, både till följd av att utgående pensioner bedöms indexeras i en högre takt än avgiftsinkomstens tillväxt och även att antalet

pensionärer ökar. Den kommunala sektorn bedöms redovisa ett svagt negativt finansiellt sparande, medan sektorns ekonomiska resultat är positivt under prognosperioden.

Som andel av BNP bedöms bruttoskulden gradvis minska.

Tabell 1.4 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor om annat inte anges. Utfall 2014, prognos 2015–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomster	1 896	1 993	2 094	2 200	2 306	2 402
<i>Procent av BNP</i>	48,4	48,7	49,0	49,3	49,5	49,5
Skatter och avgifter	1 664	1 753	1 851	1 949	2 042	2 123
<i>Procent av BNP</i>	42,5	42,8	43,3	43,6	43,8	43,8
Övriga inkomster	232	241	243	251	264	279
<i>Procent av BNP</i>	5,9	5,9	5,7	5,6	5,7	5,7
Utgifter	1 971	2 029	2 134	2 223	2 308	2 386
<i>Procent av BNP</i>	50,4	49,6	49,9	49,8	49,5	49,2
Finansiellt sparande	-75	-36	-40	-23	-2	15
<i>Procent av BNP</i>	-1,9	-0,9	-0,9	-0,5	0,0	0,3
Staten	-1,5	-0,7	-0,7	-0,2	0,4	0,8
Ålderspensionssystemet	0,1	0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,2
Kommunsektorn	-0,5	-0,3	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	-1,2	-0,4	-0,4	-0,3	0,0	0,3
Konsoliderad bruttoskuld	1 734	1 793	1 826	1 859	1 865	1 859
<i>Procent av BNP</i>	44,3	43,8	42,7	41,6	40,0	38,3

Anm.: Strukturellt sparande som andel av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den ekonomiska utvecklingen är osäker

Prognoser över den ekonomiska utvecklingen är osäkra. Osäkerheten ökar dessutom med prognoshorisontens längd. För att belysa denna osäkerhet redogörs i detta avsnitt för några av riskerna i prognosen. Riskerna för en svagare utveckling är alltså stora och bedöms överstiga riskerna på uppåt sidan.

Även om konjunkturutvecklingen i euroområdet förstärkts under inledningen av 2015 finns det fortfarande en betydande risk för att den ekonomiska utvecklingen ska bli svagare än väntat. Skuldsättningen är fortsatt hög i hushållssektorn, i den offentliga sektorn och bland de finansiella företagen i många länder. I dessa länder finns det därmed även fortsatt

ningsvis ett betydande behov av ett högt sparande. Därutöver behövs en utjämning av konkurrensförhållandena i euro-området.

Det finns också fortsatt stora risker för bakslag när det gäller återhämtningen i de länder som har haft stödprogram för att komma tillrätta med sina offentliga finanser. En överenskommelse om ett nytt stödprogram för Grekland finns nu på plats, men det råder ännu osäkerhet om genomförandet av programmet. Även om en negativ utveckling i Grekland väntas ha begränsade spridningseffekter kan det ändå skapa turbulens på de finansiella marknaderna.

Om de geopolitiska konflikterna i omvärlden, t.ex. i delar av Mellanöstern, allvarligt förvärras kan effekterna på världsekonomin och för svensk del bli betydande. En annan risk är att tillväxten i Kina, som drivs av en stark kreditexpansion, bromsar in ytterligare. Detta kan exempelvis ske om bostadspriserna i Kina hastigt faller och följderna kan bli en svag realekonomisk utveckling. Under inledningen av 2015 har denna risk kommit i förgrunden som en följd av den oväntat stora inbromsningen i tillväxten och de fallande börskurserna i Kina.

Därutöver tyder mycket på att finansiella tillgångar, som t.ex. aktier och statsobligationer, på många håll i världsekonomin är förhållandevis högt värderade. Detta ökar risken för en hastig priskorrektur med finansiell turbulens som följd. Till detta bidrar den osäkerhet som omgärdar penningpolitiken i USA och euro-området. Om politiken oväntat stramas åt kan kapitalmarknaderna destabiliseras, framför allt i framväxande ekonomier.

Översvämningar, onormala vintertemperaturer och torka är exempel på extrema väderförhållanden som påverkar den makroekonomiska utvecklingen.

Sveriges stora finansiella sektor, med nära sammankopplade banker som i hög grad är beroende av marknadsfinansiering, medför att det finansiella systemet är känsligt för finansiella störningar. Ansvariga myndigheter bedömer att motståndskraften i det svenska finansiella systemet är god. Konkurrensen på bankmarknaden är viktig eftersom den kan bidra till att konsumenternas ställning stärks i förhållande till bankerna. Det finns ett stort antal banker på den svenska bankmarknaden som är mindre och verksamma på regionala eller lokala marknader. För mindre institut kan de omfattande

regelverken innebära stora administrativa bördor. Eftersom reglerna ofta är EU-baserade är det för svensk del svårt att göra undantag eller lätta på regelbördan för sådana aktörer. Ytterligare en utmaning för mindre aktörer kan vara tillgången till kapital. I syfte att stimulera ökad konkurrens avser regeringen därför att se över möjligheterna att underlätta kapitalanskaffning för mindre, icke-vinstdrivande aktörer. Bostadsprisernas snabba utveckling i Sverige, sett över en längre tidsperiod, gör att risken för en plötslig priskorrigerings ökar. Ett stort prisfall på bostäder i kombination med höga skulder hos hushållen riskerar att få tydligt negativa konsekvenser för tillväxten och arbetslösheten genom en lägre efterfrågan. Samtidigt bedöms inte ett prisfall hota stabiliteten i det finansiella systemet. En rad åtgärder för att stärka motståndskraften i det finansiella systemet och begränsa hushållens skuldsättning har vidtagits de senaste åren. Regeringen bedömer att en högre amorteringsgrad på sikt skulle öka hushållens motståndskraft mot störningar. Regeringen har därför remitterat en promemoria med ett förslag om att ge Finansinspektionen mandat att utfärda föreskrifter avseende amorteringskrav på nya bolån i syfte att motverka makroekonomiska stabilitetsrisker. Regeringen fortsätter att genomlysna riskerna med hushållens skuldsättning och att analysera vilka ytterligare åtgärder som kan behöva vidtas.

Regeringen har även gett två uppdrag till Finansinspektionen; dels att redovisa bankernas riktlinjer för kreditgivning till företag utifrån ett miljö- och hållbarhetsperspektiv, dels att redovisa hur miljö- och klimatförändringar på lång sikt kan påverka den finansiella stabiliteten.

Den ekonomiska utvecklingen kan också bli starkare än vad som antagits i prognosen. Effekterna av ett lägre oljepris kan ha underskattats, penningpolitiken kan bli mer expansiv i vissa länder jämfört med vad som förutsatts i prognosen och det finns en möjlighet att förtroendet bland företag och hushåll, framför allt i framväxande ekonomier, utvecklas starkare än vad som förväntas. Ett lågt oljepris ger positiva konjunkturreffekter på kort sikt men har negativa effekter på klimatet, vilket kan ha negativa ekonomiska återverkningar.

En inhemsk faktor som kan stärka konjunkturuppgången är de svenska hushållens konsumtion. Regeringen bedömer att sparkvoten förblir hög över hela prognosperioden.

Givet den höga nivån på sparandet i utgångsläget finns det ett utrymme för en högre konsumtionstillväxt än den i prognosen.

BNP-måttet ger inte hela bilden

När regeringen gör bedömningar av den svenska ekonomins utveckling används genomgående BNP-måttet. BNP mäter värdet av produktionen av varor och tjänster i en ekonomi och BNP per capita, produktionen per invånare, används ofta som en indikator på välbefinningsnivån i landet. Som mått på välfärd är dock BNP per capita ofullständigt. Det tar inte hänsyn till ojämlikhet eller fördelningen av välbefinnandet och innefattar endast sådant som ingår i nationalräkenskaperna. Det tar inte heller hänsyn till eventuella negativa externa effekter såsom miljöförstöring eller brottslighet. Det kan därför kompletteras med andra mått. Exempel på sådana mått är OECD:s Better Life Index och FN:s Inclusive Wealth Index. Under mandatperioden kommer nya mått för samhällsutvecklingen att utvecklas, som utöver BNP även tar hänsyn till miljöpåverkan, livskvalitet och sociala faktorer.

En särskild utredare har haft i uppdrag att kartlägga och föreslå mått på utvecklingen av livskvaliteten i Sverige. Utredaren överlämnade i juni 2015 betänkandet *Får vi det bättre? Om mått på livskvalitet* (SOU 2015:56). Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen avser att i 2016 års ekonomiska vårproposition återkomma i fråga om vilka mått för samhällsutvecklingen som ska utvecklas och redovisas.

1.2 Finanspolitikens inriktning

En ansvarsfull finanspolitik

Såväl det finansiella sparandet som det strukturella sparandet har försämrats de senaste åren. När finanskrisen inleddes fanns det ett betydande överskott i den offentliga sektorn. I detta läge var en expansiv finanspolitik motiverad för att dämpa finanskrisens negativa effekter på tillväxten och arbetslösheten. Den förra regeringen genomförde framför allt omfattande skattesänkningar, vilket har sämre effekter på

arbetslöshet och tillväxt än en motsvarande ökning av de offentliga investeringarna eller en förbättrad service i den offentliga sektorn. Dessa har, tillsammans med den utdragna ekonomiska återhämtningen, bidragit till ett betydande underskott i de offentliga finanserna. Den offentliga sektorn uppvisade 2014 ett underskott på 75 miljarder kronor, vilket var det största underskottet sedan 1990-talskrisen.

Sedan regeringen tillträdde har finanspolitiken lagts om i en mer ansvarsfull riktning. I de ekonomiska propositioner som regeringen lagt fram har samtliga reformer varit finansierade fullt ut. Detta bidrar till att underskottet halveras, samtidigt som det strukturella sparandet förbättras. Sparandet är dock fortfarande långt under den målsatta nivån. Det offentliga sparandet behöver fortsatt stärkas.

Regeringen har tillsatt en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att göra en översyn av målet för den offentliga sektorns finansiella sparande (dir. 2015:63).¹

I vilken takt som det finansiella sparandet ska stärkas bör i enlighet med det finanspolitiska ramverket baseras på en samlad bedömning utifrån stabiliserings-, fördelnings- och strukturpolitiska utgångspunkter. Eftersom den offentliga skuldsättningen är förhållandevis låg, och förtroendet för Sveriges offentliga finanser är högt, kan sparandet stärkas i en takt som värnar samhällsekonomisk balans utan att hållbarheten eller förtroendet för de offentliga finanserna äventyras.

Resursutnyttjandet har varit lågt under en lång tid, arbetsmarknadsgapet är fortfarande stort och utsikterna för en fortsatt återhämtning är osäkra. Det är därför angeläget att finanspolitiken understödjer konjunkturåterhämtningen och bidrar till att pressa ned arbetslösheten genom ökade offentliga investeringar, en aktiv näringspolitik, samt insatser för höjda kunskapsnivåer och bättre matchning på arbetsmarknaden samt satsningar på välfärden.

¹ Kommitténs slutbetänkande ska lämnas i oktober 2016 och ett delbetänkande i april 2016 om de delar av uppdraget som berör de hitillsvarande erfarenheterna av det finanspolitiska ramverket och bedömningen av nivån för målet för den offentliga sektorns finansiella sparande framöver, samt målnivåns effekt på de offentliga finanserna och svensk ekonomi.

Mot bakgrund av att riskerna för en svagare utveckling än den i prognosen är stora är det viktigt att det finns marginaler för att möta en kraftigt försämrad ekonomisk utveckling. Detta gäller särskilt i ett läge när möjligheten till att föra en betydligt mer expansiv penningpolitik är begränsad.

De reformer som föreslås i budgetpropositionen för 2016 är finansierade fullt ut. Denna inriktning på finanspolitiken bidrar till att sparandet trendmässigt stärks, samtidigt som den pågående återhämtningen värnas.

Prognoserna på längre sikt är mycket osäkra. Regeringen avser dock att även under resten av mandatperioden bedriva en politik som leder till att sparandet trendmässigt förstärks, samtidigt som stabiliseringspolitisk hänsyn tas.

Underskottet är för närvarande så stort att det skulle krävas en betydande åtstramning för att nå det nuvarande målet om 1 procents sparande under innevarande mandatperiod. Att bedriva en så kraftigt åtstramande finanspolitik bedöms inte vara samhällsekonomiskt motiverat. Det kommer därför att ta ytterligare år innan överskott nås.

Förslag till utgiftstakets nivå för 2018

De nivåer på utgiftstaket som regeringen föreslagit, inklusive förslaget för 2018 i denna proposition, innebär att utgiftstaket växer i relation till BNP. Därmed ger utgiftstakets nivåer möjlighet för de offentliga utgifterna att växa.

Utgiftstaket sätter en övre gräns för utgifterna varje enskilt år. Genom utgiftstaket ges riksdag och regering förbättrade möjligheter till nödvändig kontroll och styrning. Utgiftstaket tydliggör behovet av prioriteringar mellan olika utgifter och förebygger en utveckling där skatteuttaget måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll.

I enlighet med budgetlagen (2011:203) föreslår regeringen i denna proposition utgiftstak för det tredje tillkommande året, dvs. 2018. Regeringen bedömer att nivån bör öka med 58 miljarder kronor jämfört med 2017. Det är samma bedömning som i 2015 års ekonomiska vårproposition, när hänsyn tagits till de tekniska justeringar av utgiftstakets nivåer som föreslås i denna proposition. Utgiftstaket uppgår då till 1 332 miljarder kronor, vilket motsvarar 28,6 procent av potentiell BNP (se tabell 1.5).

Budgeteringsmarginalen för 2018, dvs. skillnaden mellan utgiftstaket och de prognostiserade takbegränsade utgifterna, är större än regeringens riktlinje för hur stor säkerhetsmarginal som minst bör finnas under utgiftstaket för att hantera automatiska förändringar av de takbegränsade utgifterna vid en större ekonomisk chock.

Utgiftstaket medger därmed en utgiftsökning under mandatperioden som möjliggör de reformer regeringen prioriterar i denna proposition. Samtidigt bör utgiftstaket inte betraktas som ett utgiftsmål. Att det finns utrymme under utgiftstaket betyder inte i sig att det kommer att användas för reformer som ökar de takbegränsade utgifterna. Genomförandet av nya reformer på utgiftssidan kommer att ske först efter avstämning mot den målsatta nivån för det finansiella sparandet och de inkomstförstärkningar som reformerna kan komma att kräva.

För 2019 bedömer regeringen att nivån på utgiftstaket bör uppgå till 1 392 miljarder kronor, vilket motsvarar 28,7 procent av potentiell BNP.

Tabell 1.5 Utgiftstak 2015–2019

Miljarder kronor om inget annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019
Regeringens förslag till nivåer på utgiftstaket	1 158	1 215	1 274	1 332	1 392 ¹
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	28,0	28,3	28,5	28,6	28,7
Takbegränsade utgifter	1 113	1 198	1 241	1 273	1 301
Budgeteringsmarginal	45	17	33	59	91
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	4,0	1,4	2,7	4,6	7,0
Budgeteringsmarginal, procent av BNP	1,1	0,4	0,7	1,3	1,9
Finansiellt sparande offentlig sektor, procent av BNP	-0,9	-0,9	-0,5	0,0	0,3

¹ Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå för 2019 i denna proposition.
Källa: Egna beräkningar.

Fullt finansierade reformer

Reformerna i denna proposition är fullt ut finansierade. Regeringen föreslår ett flertal åtgärder som minskar statens utgifter. Det handlar bl.a. om ett slopande av ineffektiva åtgärder såsom jämställdhetsbonusen och etableringslotsarna. I vissa fall sker också en omprioritering inom ett och samma område. När det

gäller kommuner föreslår regeringen ett borttagande av en av de förändringar i det kommunalekonomiska utjämningsystemet som infördes av den förra regeringen. Förändringen var ett avsteg från den parlamentariska utredningens förslag till utformning av det kommunalekonomiska utjämningsystemet och gynnade välbärgade kommuner. Dessa medel föreslås nu omfördelas till investeringar i bostadsbyggande som främjar hela landet. I fråga om assistansersättningen kommer denna att räknas upp med 1,4 procent fr.o.m. 2016 samtidigt som grunderna för uppräkningsändras. Detta minskar utgifterna för ändamålet. Utgifterna föreslås också minska till följd av att ersättningen till kommunerna för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar schabloniseras och differentieras med olika ersättningsnivåer för olika placeringsformer.

Regeringen föreslår även ett flertal intäktsförstärkningar, däribland avtrappat jobbskatteavdrag för dem med höga inkomster, begränsningar av uppräkningsgränsen av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt och ett delvis återinförande av den särskilda löneskatten för äldre.

Regeringen föreslår vidare höjda skatter på drivmedel, vilket bidrar med såväl viktig finansiering under mandatperioden som att miljöskatternas styrande effekter stärks. Detta är ett led i regeringens arbete med att nå miljö kvalitetsmålen.

Regeringen föreslår att ROT-avdraget begränsas och att beskattningen av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring höjs. (Se även fördjupningsrutan Förändrade skatteutgifter för ökad enhetlighet och träffsäkerhet.)

Förändrade skatteutgifter för ökad enhetlighet och träffsäkerhet

Sedan regeringen tillträdde har förändringar av vissa skatteutgifter föreslagits eller genomförts, såsom justeringar av husavdraget och sloandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga.² Sammantaget bidrar förändringarna till att finansiera prioriterade satsningar som ökar förutsättningarna för att uppnå regeringens mål för den ekonomiska politiken. Därtill ökar de enhetligheten och legitimiteten i skattesystemet. Oberoende experter, som t.ex. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering och Finanspolitiska rådet, har också bedömt vissa av de nu reformerade skatteutgifterna som ineffektiva.

Ett problem med stöd genom skatteutgifter, som inte uppkommer vid stöd på utgiftssidan, är att de ökar komplexiteten och minskar enhetligheten i skattesystemet i stort. Stöd som ges via budgetens inkomstsida kan även vara mindre tydliga och svårare att uppfatta för medborgarna.³ Vidare innebär det faktum att regeringen varje år måste föreslå och riksdagen fatta beslut om medel för varje enskilt anslag att den årliga prövningen av anslagsmedlen normalt är mer omfattande än motsvarande prövning av skatteutgifter, då dessa ingår i inkomstberäkningen så länge inget aktivt beslut fattas om förändrad lagstiftning.

Undantag och gränsdragningsproblem i skattesystemet ökar dessutom incitamenten för olika särintressen att försöka påverka skattepolitiken, s.k. rent seeking. Därtill kan skatteutgifter snedvrída konkurrensen och konsumtionen, då de styr resurser från icke-subsventionerade verksamheter till subsventionerade.

Även om ett enhetligt skattesystem bör eftersträvas kan skatteutgifter motiveras om de på ett effektivt sätt bidrar till att uppnå regeringens mål

för den ekonomiska politiken, om de har en miljöstyrande effekt eller om de generellt ökar effektiviteten i skatteuttaget. Vid beslut om en skatteutgift måste dock dess positiva effekter vägas även mot annat än skatteutgiftens offentliga finansiella kostnad. Även kostnader som kan uppstå till följd av ett mindre enhetligt skattesystem, såsom gränsdragnings- och snedvrídningssproblem, är viktiga att beakta. Om syftet med skatteutgiften är att ge stöd till företag eller hushåll för att ändra beteendet måste en bedömning göras om beteendet faktiskt ändrats och om en skatteutgift är det mest effektiva sättet att uppnå detta på. Avgörande för om stöd ska ges genom åtgärder på budgetens utgifts- eller inkomstsida kan också vara skillnader i administrativa kostnader för respektive system.

Sammantaget bör därför existerande skatteutgifter kontinuerligt prövas. Nedan sammanfattas motiven bakom några av de förändringar i skatteutgifterna som regeringen genomfört eller avser att genomföra.

Nedsatta socialavgifter för unga

De nedsatta socialavgifterna för unga är en skatteutgift då de innebär att socialavgiftsuttaget för unga är lägre än för övriga förmånsberättigade arbetstagare och egenföretagare. Nedsättningen bedöms inte uppfylla sitt syfte att minska arbetslösheten bland unga på ett effektivt sätt. Subventionen ges till alla unga och inte endast till dem som är i behov av stöd för att de har låga chanser att få ett jobb.

För att minska arbetslösheten bland unga bedöms mer riktade insatser vara effektivare än nedsättningen av socialavgifterna för unga. Efter förslag från regeringen i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) beslutade riksdagen att nedsättningen ska slopas. I denna proposition föreslås att sloandet tidigareläggs en månad, till den 1 juni 2016.

ROT-avdraget

ROT-avdraget är ett stöd på inkomstsidan av budgeten då de som köper dessa tjänster, eller får tjänsterna som löneförmån, erhåller en skattereduktion. Många av tjänsterna inom ramen för ROT-avdraget bedöms vara kvalificerade och därmed inte utgöra ett substitut för eget arbete i hemmet. Därför förväntas inte köparnas arbetsutbud öka i stor utsträckning till följd av avdraget. Då en ökad efterfrågan på arbetskraft till följd av ROT-avdraget inte bedöms riktas till personer med en svag anknyt-

² En skatteutgift föreligger när skatten på vissa varor eller tjänster inom ett skatteslag är lägre än skatten på övriga varor och tjänster inom samma skatteslag. En skatteutgift är ett stöd till företag och hushåll på budgetens inkomstsida som helt eller delvis kan likställas med stöd på budgetens utgiftssida.

³ För att synliggöra de stöd till företag och hushåll som finns på budgetens inkomstsida redovisas samtliga skatteutgifter årligen i en skrivelse från regeringen. Den senaste redovisningen finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2015 (skr.2014/15:98).

ning till arbetsmarknaden förväntas det inte heller öka sysselsättningen i ekonomin i sin helhet, utan snarare tränga undan sysselsättning i andra sektorer. Av främst denna anledning bedöms ROT-avdragets självfinansieringsgrad vara låg. Vidare har kostnaderna för ROT-avdraget ökat betydligt mer än förväntat. För 2014 har Skatteverket betalat ut närmare 17 miljarder kronor i ROT-avdrag.

Kostnaderna vid nuvarande subventionsnivå bedöms överstiga avdragets positiva effekter. Därför föreslås en minskning av subventionsgraden från 50 till 30 procent. På så sätt frigörs resurser som kan användas till mer angelägna satsningar, som t.ex. nybyggnation.

Skatteutgifter som flyttas till utgiftssidan

Från och med 2016 flyttas redovisningen och budgeteringen av nystartsjobb, liksom ett antal ytterligare stöd, från inkomstsidan till utgiftssidan av statens budget. Skälet är att det nya regelverket för nationalräkenskaperna, som infördes i september 2014 (ENS2010), innebär att nystartsjobben omklassificerats från att utgöra en del av skattesystemet, i form av en skattenedsättning, till en utgift. I enlighet med budgetlagens förbud mot att budgetera utgifter mot inkomstitlar budgeteras därför nystartsjobben som anslag fr.o.m. 2016.

Överföringen av stöd från inkomst- till utgiftssidan av statens budget motiverar en teknisk justering av utgiftstaket (se avsnitt 5.2).

RUT-avdraget

RUT-avdraget är en skatteutgift då de som köper dessa tjänster eller får tjänsterna som löneförmån erhåller en skattereduktion. Den förändring av RUT-avdraget som riksdagen beslutade efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015, och de förändringar som föreslås i denna proposition, är framför allt fördelningspolitiskt motiverade. Det är viktigt för skattesystemets legitimitet att skattepolitiken upplevs som rättvis. Skattereduktionen för hjälp med läxor och annat skolarbete innebar att läxhjälp subventionerades för elever vars föräldrar var villiga och hade medel att betala. Därför exkluderades den ur RUT-avdraget. Vidare innebär ett tak för RUT-avdraget på 50 000 kronor per år en subvention för arbetskostnader på upp till 100 000 kronor per år, vilket i stort sett endast höginkomsttagare kan betala för sådana tjänster. I denna proposition föreslås därför att taket för RUT-avdraget sänks till 25 000 kronor

per år för personer som inte fyllt 65 år vid årets ingång. Även förslaget om att exkludera skattereduktionen för matlagning och för städning med utrustning som inte förekommer i ett genomsnittligt hushåll, som t.ex. poolrengöring, gör att RUT-avdraget riktas mer mot ett genomsnittligt hushålls behov.

Förbättrad effektivitet inom skatteområdet

Skattepolitikens främsta syfte är att finansiera den gemensamma välfärden, olika samhällsfunktioner och andra offentliga utgifter. Skattepolitiken ska vid sidan om att säkra goda och stabila skatteintäkter även skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt och hög sysselsättning, ett rättvist fördelat välstånd, samt bidra till ett miljömässigt och socialt hållbart samhälle.⁴

Skattepolitiken bör sträva efter en ökad enhetlighet. Enkla, tydliga och hållbara regler med få undantag, samt breda skattebaser är grundläggande principer. Sverige ska även i framtiden kunna finansiera en generell och rättvist fördelad välfärd.

Det ska vara lätt och lönsamt att göra miljövänliga val i vardagen. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor och beteenden ska samhällsekonomiska kostnader synliggöras, för att styra konsumtion och investeringar i en mer hållbar riktning. Skatternas miljöstyrande effekt ska öka.

Globaliseringen kräver kontinuerlig anpassning, såväl för att skattereglerna ska stimulera till investeringar och hållbar tillväxt som för att värna skattebaserna. Nya reformer för att motverka skatteflykt, skattefusk och aggressiv skatteplanering behöver implementeras löpande. Det handlar främst om OECD:s arbete kring skatteplanering inom det s.k. BEPS-projektet (Base erosion and profit shifting), samt det arbete som pågår inom EU på detta område och avseende automatiskt informationsutbyte. Sverige är vidare representerat i FN:s skattekommitté och kan därigenom diskutera åtgärder som är särskilt inriktade på att bekämpa de typer av skatteflykt som framför allt drabbar utvecklingsländer. En viktig utgångspunkt för regeringen i EU-arbetet är att den nationella befogenheten inom skatteområdet ska respekteras. De åtgärder som EU-länderna gemensamt vidtar för att komma åt problem med skatteundandragande ska inte gå längre än nödvändigt. Sverige är och ska vara en aktiv part i arbetet med att bekämpa skatteflykt. Sverige deltar även aktivt genom Skatteverket och

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) i arbetet med att hjälpa utvecklingsländerna att förbättra sin skatteadministration.

Regeringen förstärker Skatteverkets anslag för att myndigheten successivt ska kunna bygga upp kompetens och öka resurserna för internationell kontroll av skattefusk och skatteuppläggsinsatser.

Även i det nationella arbetet kommer insatser för att motverka skattefusk att fortsätta vara högt prioriterat. Bestämmelser om personalliggare för byggbranschen träder i kraft den 1 januari 2016. Regeringen har också gett Skatteverket i uppdrag att utreda möjligheten att utveckla systemet med personalliggare till att omfatta fler branscher i syfte att motverka svartarbete och social dumpning. Det uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2015. Vidare pågår beredningen av Skatteverkets förslag att näringsidkare ska omfattas av kravet på kassaregister, trots att inkomsten från den aktuella försäljningen inte härrör från ett fast driftställe i Sverige. Dessutom avser Skatteverket att under 2015 lämna ett förslag som innebär att arbetsgivarna ska slippa lämna både arbetsgivardeklaration och kontrolluppgift och i stället lämna redovisning på individnivå varje månad i arbetsgivardeklarationen.

Regeringen har höga ambitioner att förbättra det svenska skattesystemet. Regeringen avser bl.a. att se över mervärdesskattelagen (1994:200) i syfte att öka överskådligheten och därmed förenkla tolkningen och tillämpningen av lagen. Regeringen kommer även att fortsätta arbetet med att reformera företagsbeskattningen.

Insatser för jämställdhet prioriteras

Den ekonomiska politiken är avgörande för kvinnors livsvillkor. Hur den utformas, hur resurserna fördelas och vad som anses viktigt och prioriteras har en betydande effekt på kvinnors liv och förutsättningar. Sveriges regering är en feministisk regering. Regeringens jämställdhetspolitik bygger på det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Jämställdhet är i grunden en rättvis- och demokratifråga. Samtidigt är jämställdhet även viktigt för jobb och tillväxt. För att klara jobben behöver all kompetens tas tillvara på arbetsmarknaden samt kvinnors sysselsättningsgrad och arbetstid öka.

⁴ Regeringen presenterade nya riktlinjer för skattepolitiken i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100 s. 104).

En grundläggande utgångspunkt för regeringens politik är principen om människors lika värde.

En feministisk regering nöjer sig inte med att enbart analysera konsekvenserna av de politiska besluten, utan gör analysen innan besluten fattas så att jämställdhetsperspektivet vägs in redan vid beslutsfattandet. Detta leder också till mer effektiva insatser. Därför har regeringen påbörjat arbetet med jämställdhetsbudgetering (se fördjupningsrutan Jämställdhetsbudgetering). Den ekonomiska politiken ska användas för att öka den ekonomiska jämlikheten och bidra till att öka jämställdheten i samhället.

Ett tydligt uttryck för bristen på jämställdhet i samhället är att löneskillnaderna mellan kvinnor och män fortfarande är stora. År 2014 var kvinnors löner drygt 13 procent lägre än mäns, om alla kvinnor och män skulle ha arbetat heltid. En betydligt större andel kvinnor än män arbetar dock deltid, vilket gör att skillnaden i faktiska löneinkomster mellan kvinnor och män är ca 25 procent.

Kvinnors arbete värderas lägre än mäns. Kvinnodominerade branscher har ofta ett lägre löneläge. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män kan också förklaras av könssegregeringen på arbetsmarknaden liksom att välfärds-systemens utjämnande effekt har minskat. Uttaget av föräldraförsäkringsdagar är i dag ojämnt fördelat. Målet är ett helt jämställt uttag av föräldraförsäkringen. Detta är viktigt för att komma tillrätta med kvinnors sämre arbetsvillkor och lägre löner. Här har också utbildnings- och arbetsmarknadsmyndigheterna en viktig uppgift i att främja arbete inom icke-könstraditionella yrken. Arbetsförmedlingen har därför getts i uppdrag att utforma sin verksamhet så att den främjar jämställdhet och motverkar könsuppdelningen på arbetsmarknaden.

Det är också viktigt att eliminera de osakliga löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Ett angeläget steg är att återinföra kravet på årliga lönekartläggningar. Arbetsmarknadens parters ansvar för lönebildningen är en grundpelare i den svenska modellen. Det är viktigt att lönebildningen leder till att skillnaden mellan kvinnors och mäns löner minskar.

Ett annat uttryck för ojämställdheten i arbetslivet är att kvinnor är underrepresenterade i den absoluta toppen av näringslivet. Även om övervikten av män i börsföretagens styrelser har minskat sedan början av 2000-talet utgjorde

kvinnor bara 29 procent av styrelseledamöterna i dessa bolag i juni 2015. Regeringens målsättning är att andelen kvinnor i börsnoterade bolagsstyrelser ska uppgå till minst 40 procent senast 2016. Om målsättningen inte nås kommer regeringen att lämna ett lagförslag om kvotering.

För att nå målet om ekonomisk jämställdhet är en jämnare fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet avgörande. Kvinnor tar ofta ett större ansvar för vård av anhöriga och omvårdnad om barn. Många kvinnor går ned i arbetstid för att göra detta. Enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning (AKU) arbetar 170 000 personer deltid, främst kvinnor, för att ta hand om barn och/eller vuxenanhörig. För att uppnå en jämnare fördelning av föräldraledigheten har regeringen lämnat förslag till riksdagen om att införa en tredje reserverad månad i föräldraförsäkringen för vardera föräldern. Regeringen vill vidare se över föräldraförsäkringen i sin helhet. Regeringen har även aviserat medel till ökad bemanning i äldreomsorgen samt riktat resurser för att stimulera tillgängligheten till barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Ensamstående föräldrar, i synnerhet kvinnor, har oftare en svagare ekonomi än föräldrar som är sammanboende. Regeringen har därför höjt underhållsstödet och föreslår en höjning av grundnivån i föräldrapenningen. Regeringen har även lämnat förslag om att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget eftersom det tenderar att motverka ekonomiskt jämställdhet.

Mäns våld mot kvinnor är ett av de yttersta uttrycken för ojämställdheten mellan kvinnor och män. Detta våld ska upphöra. Att förebygga och motverka våld och andra övergrepp mot kvinnor är högt prioriterat av regeringen. Regeringen föreslår därför, såsom avviserades i vårpropositionen, att medel avsätts till de ideella kvinno- och tjejjourerna.

Inom hälso- och sjukvården kvarstår oacceptabla skillnader mellan kvinnor och män. Sjukdomar som drabbar kvinnor i högre utsträckning än män tenderar att vara lägre prioriterade inom sjukvården. Mot bakgrund av bl.a. detta föreslår regeringen flera satsningar på kvinnors hälsa. Regeringen föreslår bl.a. en ytterligare förstärkning på området genom en riktad primärvårds-satsning med fokus på kvinnors hälsa, samt en satsning på avgiftsfri mammografi. För att värna unga kvinnors rätt till sexualitet utan oönskade graviditeter föreslår regeringen även att preven-

tivmedel inom läkemedelsförmånerna ska erbjudas kostnadsfritt till personer under 21 år (se avsnitt 1.6).

Utifrån den rapportering som finns gällande brister i arbetsmiljön inom hushållsnära tjänster avser regeringen att göra en kartläggning av branschens arbetsmiljö och arbetsvillkor.

Jämställdhetsbudgetering

Sverige har en feministisk regering som verkar för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män på alla samhällsområden. Budgetprocessen och budgetpropositionen är av central betydelse i förverkligandet av regeringens politik och det är därför angeläget att budgetarbetet bedrivs på ett sådant sätt att effekter och konsekvenser för jämställdheten beaktas vid beslut om inriktning och fördelning av resurser. Internationellt benämns detta förfarande ”gender budgeting”, vilket kan översättas med jämställdhetsbudgetering.

Jämställdhetsbudgetering innebär att prioriteringar, vägval och tilldelning av resurser i största möjliga mån ska främja jämställdhet och göra konkret skillnad i människors vardag, på kort eller lång sikt. Det är en fråga om rättvisa, men det är också en viktig förutsättning för ekonomisk tillväxt och för utvecklingen av arbetsmarknaden och välfärden.

För att åstadkomma en budget för staten som bidrar till jämställdhet måste detta perspektiv beaktas i ett så tidigt skede som möjligt, och i alla led av budgetprocessen.

Jämställdhetsintegrering har sedan 1990-talet varit den centrala politiska strategin för att uppnå ett jämställt samhälle. Det innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet. Jämställdhetsbudgetering är en tillämpning av principen om jämställdhetsintegrering i budgetförandet. Det innebär en utvärdering av budgetpolitikens jämställdhets-effekter, och en integrering av jämställdhetsperspektivet, på alla nivåer i budgetförandet, samt en omfördelning av inkomster och utgifter för att främja jämställdheten. De utmaningar och problem som samhället står inför kan ha olika lösningar. Jämställdhetsbudgetering innebär att göra jämställdhet till en aktiv del i problemlösningen, och vid behov undersöka alternativa lösningar, för att i slutändan kunna välja alternativ som bidrar bäst till jämställdhet mellan kvinnor och män.

För att stärka arbetet med jämställdhetsbudgetering pågår ett utvecklingsarbete i Regeringskansliet. Under våren 2015 har tyngdpunkten legat på metodutveckling och genomförande av jämställdhetsanalyser som en del av beslutsunderlaget för reformer som presenteras i

budgetpropositionen. Inom centrala områden har regeringen också tagit fram nya mål för hur jämställdheten ska utvecklas och indikatorer för att följa upp utvecklingen. Arbetet går vidare med att ta fram riktlinjer för hur jämställdhetsanalyser bör genomföras och beaktas så att jämställdhetsbudgetering blir en bättre integrerad del av den ordinarie budgetprocessen.

I syfte att upprätthålla ett gediget och kunskapsbaserat utvecklingsarbete, avsätter regeringen särskilda resurser för att fr.o.m. 2016 utvärdera och utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering. De slutsatser och analyser som framkommer i utvärderingarna kommer att återföras och användas i det arbete som bedrivs inom Regeringskansliet och myndigheter. Målsättningen är att de ansträngningar som nu görs för att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering ska leda till en tydlig förflyttning framåt av arbetet med jämställdheten.

1.3 Investeringar för fler jobb

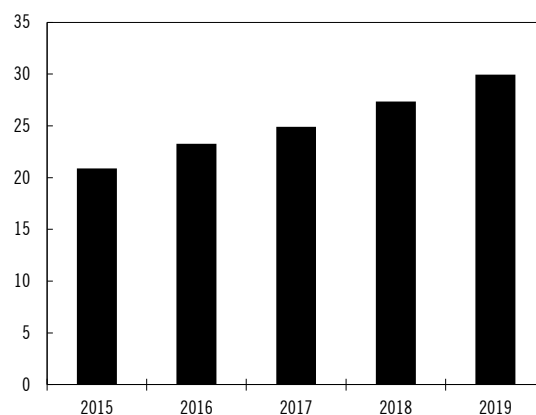
Regeringens mål är att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så att Sverige når målet om lägst arbetslöshet i EU 2020. Regeringens jobbagenda består av tre delar: framtidsinvesteringar i bostäder, klimatomställning och infrastruktur, en aktiv näringspolitik för fler och växande företag samt kompetens och matchning för att rusta alla att ta de jobb som växer fram. Därutöver behöver välfärden stärkas. En av regeringens viktigaste uppgifter är att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten varaktigt. Människor ska arbeta och bidra efter förmåga.

Sedan målet presenterades för första gången våren 2013 har konjunkturutvecklingen i Sverige och i omvärlden försämrats. Till följd av en ökad oro i omvärlden väntas också fler människor med skyddsbehov komma till Sverige. Asylrätten är en grundläggande mänsklig rättighet som är stadgad i internationella konventioner. Om migrationens potential tas tillvara ger den förutsättningar att lätta på försörjningsbördan av en åldrande befolkning genom att det största demografiska trycket på de offentliga finanserna senareläggs. Om samhället inte lyckas ta till vara nyanländas potential innebär det högre arbetskraftsutbudet att utmaningen på kort sikt blir större än vad som förutsågs när målet presenterades. Därmed blir reformer för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen än mer viktiga.

Väl avvägda offentliga investeringar stärker Sveriges konkurrenskraft och skapar förutsättningar för fler jobb och en långsiktigt hög och hållbar tillväxt. Regeringen presenterar i denna proposition en samlad investeringsplan för investeringar i statliga anläggningstillgångar, dvs. exklusive bl.a. löpande drift och underhåll. Planen återger den beräknade årliga investeringsstakten. Enligt planen ökar statens totala investeringar reallt med ca 14 procent mellan 2015 och 2019. Ökningen för transportinfrastrukturinvesteringar är under samma period ca 43 procent (se diagram 1.1). Denna ökning beror till stor del på ökad produktionstakt i de delvis trängselskattefinansierade projekten i Stockholm och Göteborg samt byggandet av Ostlänken mellan Järna och Linköping. Utöver investeringar i statliga anläggningstillgångar lämnar regeringen förslag till ökade statliga bidrag till investeringar i andra sektorer.

Diagram 1.1 Investeringar i statlig infrastruktur 2015–2019

Miljarder kronor

Anm.: 2015 års prisnivå.
Källa: Egna beräkningar.

Även om Sverige har en hög investeringskvot i jämförelse med andra OECD- och EU-länder ser regeringen ett behov av ökade investeringar. Detta gäller i synnerhet bostäder, där investeringsnivåerna under många år har varit alltför låga. En fungerande bostadsmarknad skapar förutsättningar för fler jobb och högre tillväxt. Särskilt i tillväxtregioner är tillgången på bostäder direkt avgörande för en väl fungerande arbetsmarknad och möjligheterna till tillväxt. En modern och effektiv infrastruktur är också viktig för att skapa förutsättningar för jobb och tillväxt.

Utbildning är en viktig faktor när det gäller att varaktigt minska arbetslösheten och öka sysselsättningen. Att skapa en skola av hög kvalitet är därför en nyckelfråga (se avsnitt 1.4). Den moderna arbetsmarknaden ställer också krav på kontinuerlig kompetensutveckling och omställning. Yrkehögskolan spelar en central roll för att säkerställa tillgång på kvalificerad arbetskraft och regeringen föreslår därför en utbyggnad med start 2016. En aktiv arbetsmarknadspolitik kan vidare bidra till att förbättra matchningen och minska arbetslösheten. Det är bl.a. viktigt att säkerställa en snabbare etablering av nyanlända (se avsnitt 1.7).

I en globaliserad värld är kommersiellt gångbara innovationer centrala för svenska företags konkurrenskraft. Därför behövs insatser som underlättar etableringar av nya entreprenörsdrivna företag och som skapar en god miljö för att såväl nya som befintliga företag ska kunna växa och nå sin fulla potential.

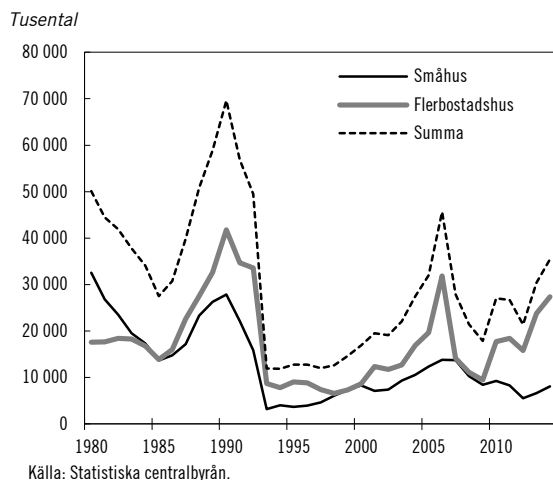
Välfärden är central för utveckling, sysselsättning, hållbar tillväxt och kvinnors livsvillkor (se avsnitt 1.6). När vård, skola och omsorg håller

tillräcklig kvalitet arbetar fler heltid. En tids sjukdom eller arbetslöshet ska inte leda till permanent utslagning från arbetsmarknaden. Valfungerande socialförsäkringar, rehabilitering och utbildningsinsatser kan bidra till att människor kommer tillbaka till arbete vilket leder till ökad sysselsättning och tillväxt.

Investeringar för fler bostäder

Sedan den ekonomiska krisen på 1990-talet har, med undantag för 2005–2006, bostadsinvesteringarna legat på en förhållandevis låg nivå, både jämfört med tidigare år (se diagram 1.2) och vid en internationell jämförelse. Det märks genom den bostadsbrist som råder framför allt i storstadsregioner. Ett ökat byggande och en bättre fungerande bostadsmarknad kommer att leda till att fler människor hittar en egen bostad, men ökar också sysselsättningen och förbättrar matchningen på arbetsmarknaden.

Diagram 1.2 Antalet påbörjade bostäder 1980–2014

De bostäder som behövs kommer inte att uppföras om inte betalningsförmågan motsvarar de pris- och hyresnivåer som blir följden av rådande bygg-, byggmaterial- och markpriser.

Hyresrätten har en viktig roll på bostadsmarknaden, både för hushållens fria val och för att öka rörligheten på arbetsmarknaden och därmed stärka tillväxten. Utbudet av nya hyresbostäder för hushåll med normala inkomster måste öka. Produktionen måste också inriktas på att bygga fler hyresbostäder.

Vidare måste utbudet av byggbar mark öka tillräckligt mycket för att hålla nere produktionspriserna och boendekostnaderna.

Regeringen föreslår en betydande satsning på ökade investeringar i bostadssektorn. För 2016 föreslås 5,5 miljarder kronor avsättas och 6,1 miljarder kronor per år fr.o.m. 2017 (se tabell 1.6). Regeringen föreslår att 1,9 miljarder kronor avsätts 2016 för investeringsstöd till fastighetsägare som uppför nya bostäder som upplåts med hyresrätt och med rimlig hyra i områden där det råder bostadsbrist och befolkningstillväxt. Stödet ökar successivt till 3,2 miljarder kronor per år. Dessutom föreslås medel för att ge kommuner incitament att bidra till ett ökat bostadsbyggande. År 2016 föreslås 1,85 miljarder kronor för detta ändamål. Ytterligare 0,3 miljarder kronor föreslås avsättas 2016 för att stödja byggande av studentbostäder.

I syfte att göra mer mark tillgänglig för bostadsbyggande föreslår regeringen att 300 miljoner kronor avsätts till kommuner 2016 för att inventera, undersöka och åtgärda förorenade områden som behöver saneras och efterbehandlas så att bostadsbyggande kan bli möjligt. För att underlätta för äldre på bostadsmarknaden, och för att bidra till en ökad rörlighet, föreslår regeringen också ett investeringsstöd på 150 miljoner kronor för 2016 för ny- och ombyggnation av bostäder för äldre som upplåts med hyresrätt, samt mindre anpassningar av gemensamma utrymmen i det befintliga bostadsbeståndet. Stödet byggs successivt ut till 300 miljoner kronor 2017 för att sedan permanentas på 400 miljoner kronor fr.o.m. 2018.

Många bostäder i flerbostadshus behöver moderniseras på ett socialt och miljömässigt hållbart sätt som innebär att hyreshöjningen begränsas efter renoveringen. Regeringen föreslår därför att 1 miljard kronor årligen avsätts för renovering och upprustning som bl.a. bidrar till energieffektivisering av bostäder och utemiljöer framför allt i områden med socioekonomiska utmaningar.

Tabell 1.6 Bostäder

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Investeringsstöd till bostäder för äldre	150	300	400	400
Investeringsstöd hyresrätter	1 900	2 700	3 200	3 200
Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande	1 850	1 800	1 300	1 300
Energieffektivisering/upprustning	1 000	1 000	1 000	1 000
Studentbostäder	300			
Marksanering för bostadsbyggande	300	300	200	200
Totalt BP16	5 500	6 100	6 100	6 100

Investeringar i infrastruktur

Regeringens övergripande mål för transportpolitiken är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet. Miljöpåverkan från transportsektorn och dess utsläpp av växthusgaser ska minska. En väl utformad transportförsörjning bidrar också till en förbättrad matchning på arbetsmarknaden.

Regeringen har höga ambitioner när det gäller att säkerställa kvaliteten på befintlig transportinfrastruktur och utveckla transportsystemet i stort. Det har tidigare tagit sig uttryck i bl.a. den beslutade och aviserade satsningen på järnvägsunderhåll på 0,62 miljarder kronor 2015 och 1,24 miljarder kronor per år 2016–2018. De satsningar som regeringen nu föreslår på infrastrukturuområdet uppgår tillsammans med de i 2015 års ekonomiska vårproposition till drygt 1,7 miljarder kronor 2016. Flera satsningar är inriktade mot regional tillväxt och landsbygden och beskrivs därför i avsnittet Jobb i hela landet.

I budgetpropositionen för 2015 ingick därutöver en satsning på medfinansiering till lokala och regionala kollektivtrafikinvesteringar genom de kommande stadsmiljöavtalen. Satsningen uppgår till 500 miljoner kronor årligen 2015–2018.

Tabell 1.7 Infrastruktur

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Vägunderhåll	100	100	100	100
Järnvägsunderhåll	100	100	100	100
Kollektivtrafik och järnväg i landsbygd	200	210	210	230
Kompensation banavgifter	75	75	75	75
Cykelfrämjande åtgärder	25	75		
Totalt BP16	500	560	485	505
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Järnvägsunderhåll	1 240	1 240	1 240	
Totalt VÅP15	1 240	1 240	1 240	
Totalt BP16 och VÅP16	1 740	1 800	1 725	505

Infrastrukturinvesteringar kräver en långsiktig planering. Arbetet med nästkommande planperiod för transportinfrastrukturen 2018–2029 pågår nu och bedöms fastställas under våren 2018. Senast den 30 november 2015 ska Trafikverket rapportera sitt inriktningsunderlag inför nästa planperiod.

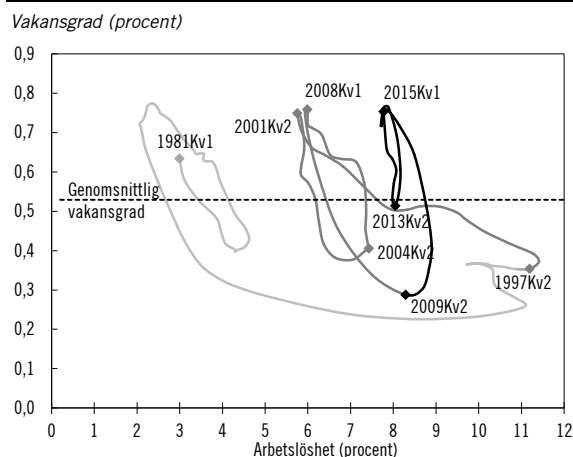
Det är också angeläget att konkurrensvillkoren för godstransporter på järnväg är goda. Kommande år prognostiseras en höjning av banavgifterna baserat på gällande lagstiftningskrav. Regeringen har i kompenserande syfte gett Trafikverket i uppdrag att se över de EU-rättsliga förutsättningarna för att underlätta ekonomiskt för järnvägsföretagen. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2015. Regeringen avser att återkomma om förutsättningar för sådana eventuella kompenserande åtgärder, men föreslår redan nu att 75 miljoner kronor per år avsätts 2016–2019 för ändamålet.

I arbetet med att uppnå ett mer hållbart transportsystem är det angeläget att cyklingens andel av det totala resandet ökar. Cykling är bra för klimatet, för folkhälsan och för att minska trängseln i stadstrafiken. Regeringen föreslår därför en tvåårig satsning på cykelfrämjande åtgärder. Satsningen föreslås uppgå till 25 miljoner kronor 2016 och beräknas till 75 miljoner kronor 2017. Regeringen verkar för ökad och säker cykling och ett led i arbetet är att i dialog med berörda aktörer ta fram en nationell cykelstrategi. Kommunerna har en central roll i arbetet för att främja cykling genom deras ansvar för cykelinfrastrukturen i tätorterna.

Investeringar i kompetens och matchning

Matchningen på svensk arbetsmarknad måste förbättras. Samtidigt som arbetslösheten är hög är antalet lediga jobb högre än någonsin tidigare (se diagram 1.3).⁵

Diagram 1.3 Beveridgekurva

Anm.: Vakansgrad avser vakanser i näringslivet enligt Konjunkturstatistik för Vakanser (KV) i procent av antal anställda i näringslivet enligt Kortperiodisk Sysselsättningsstatistik (KS). Arbetslöshet i procent av arbetskraften. För 1981–2000 har vakanserna länkats med hjälp av Arbetsförmedlingens statistik på kvarstående lediga platser. För 1981–1997 har antal anställda i näringslivet länkats med sysselsatta enligt AKU. Data är säsongrensad och utjämnad.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

För att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten är det av stor vikt att de som söker jobb ges möjlighet till utbildning som ökar deras anställningsbarhet. Samhället har ett ansvar för att se till att det finns tillräckligt med utbildningsmöjligheter, samtidigt som personer som behöver stärka sin ställning i arbetslivet också själva bär ett ansvar för att använda och förvalta dessa möjligheter.

Regeringen har inlett en satsning på ett nytt kunskapslyft för att ge fler människor möjlighet att ta del av utbildning som syftar till att stärka arbetskraftens kompetens och vägarna in på arbetsmarknaden samt till att förkorta tiden för nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Kunskapslyftet initierades i budgetpropositionen för 2015 och inkluderades till viss del i den beslutade budgeten. I vårpropositionen aviserade regeringen förstärkningar av reformen och i

denna proposition tas ytterligare steg. Kunskapslyftet är en stadigvarande satsning på fler utbildningsplatser och ökad kvalitet.

Tillsammans med regeringens jobsatsning, och inklusive de platser som följer av beslutad budget för 2015 handlar det totalt om drygt 55 000 nya möjligheter till jobb och utbildning för 2016 (observera att de drygt 9 000 platserna för 2016 beräknade i den beslutade budgeten 2015 inte ingår i tabell 1.8). Av dessa är 19 200 inom yrkesvux och komvux. Drygt 11 000 utbildningsplatser är avsedda för personer inom ramen för bl.a. traineejobb och utbildningskontrakt. Av tabell 1.8 till tabell 1.10 framgår de jobb och utbildningsplatser respektive resurser som regeringen nu föreslår för 2016, tillsammans med dem som aviserades i vårpropositionen.

Tabell 1.8 Antal platser kopplade till utbildnings- och arbetsmarknadsåtgärder

Antal platser	2016	2017	2018	2019
Utbildning				
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Komvux och yrkesvux	9 200	5 000	5 000	5 000
Folkhögskola	1 000	1 000	1 000	1 000
Yrkehögskola	2 500	6 000	6 000	6 000
Totalt antal	12 700	12 000	12 000	12 000
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Komvux och yrkesvux	6 980	8 500	10 000	10 000
Folkhögskola	2 000	2 000	2 000	2 000
Högskola	1 200	2 100	4 600	4 900
Totalt antal	10 180	12 600	16 600	16 900
Arbetsmarknad				
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Samhall	1 000	2 000	2 000	2 000
Förstärkning av lönestöd och SIUS	1 000	1 000	1 000	1 000
Folkhögskola för långtidsarbetslösa	2 000	2 000	2 000	2 000
Totalt antal	4 000	5 000	5 000	5 000
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Utbildningskontrakt ¹	7 730	7 660	7 650	7 660
Traineejobb ²	7 100	10 900	10 700	10 400
Extratjänst	4 850	14 100	20 000	21 150
Totalt antal	19 680	32 660	38 350	39 210
Totalt antal jobb och utbildningsplatser BP16 och VÅP15	46 560	62 260	71 950	73 110

⁵ Beveridgekurvan relaterar arbetslösheten till antal vakanser som andel av antalet sysselsatta. Med vakanser avses obemannade lediga jobb som kan tillrättas omedelbart. Vakanser är således en delmängd av lediga jobb.

¹ Motsvarar antal ungdomar som deltar i heltidsstudier eller i en kombination av arbete, praktik och utbildning.

² Kombination av jobb och utbildning.

Regeringen föreslår att medel avsätts för 9 200 nya utbildningsplatser inom kommunal vuxenutbildning (komvux) och den statligt finansierade yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildningen inom komvux (yrkesvux) 2016. Från och med 2017 beräknas medel motsvarande 5 000 utbildningsplatser per år inom yrkesvux avsättas. Regeringen avser vidare att återkomma med förslag om att det 2017 ska införas en rätt till utbildning inom komvux som leder till grundläggande behörighet till högskolestudier, och motsvarande behörighet till yrkeshögskola, samt till särskild behörighet till högskolestudier. Det är viktigt med en bred rekrytering till högskolan, och att studenter väljer utbildning där det finns goda chanser till jobb.

Yrkeshögskolan kan spela en central roll för att förbättra tillgången på kvalificerad arbetskraft. Regeringen föreslår därför att yrkeshögskolan byggs ut med motsvarande 2 500 utbildningsplatser 2016. Från och med 2017 beräknas medel motsvarande 6 000 utbildningsplatser avsättas. Andelen distansutbildningar inom yrkeshögskolan har ökat. Detta förbättrar möjligheterna att studera inom yrkeshögskolan oavsett bostadsort. För att säkerställa god måluppfyllelse och hög kvalitet avser regeringen att ge Myndigheten för yrkeshögskolan i uppdrag att se över kvalitet och effekter av distansutbildningar inom yrkeshögskolan. Regeringen avser också att ge Myndigheten för yrkeshögskolan i uppdrag att informera utbildningsanordnare om möjligheten att samverka kring utbildningar samt att underlätta för berörda parter i det arbetet. Utbildningsdepartementet remitterade den 17 augusti 2015 en promemoria med förslag om att bl.a. fler utbildningsomgångar inom yrkeshögskolan ska kunna beviljas genom ett och samma beslut. Regeringen avser att återkomma med förslag för att ge yrkeshögskoleutbildningarna mer långsiktiga förutsättningar.

Folkhögskolans pedagogik, som i hög grad bygger på samtal och erfarenhetsutbyte i mindre studiegrupper, kan ge det stöd och den stimulans som kan vara särskilt viktigt för de som saknar grundläggande utbildning eller är arbetslösa. Regeringen föreslår därför att medel fr.o.m. 2016 avsätts för motsvarande ytterligare 1 000 utbildningsplatser inom folkhögskolan. Därutöver föreslås 2 000 platser inom ramen för arbetsmarknadspolitiken.

Tabell 1.9 Vuxenutbildning och högre utbildning

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Komvux och yrkesvux	793	983	987	994
Folkhögskola	109	109	110	111
Yrkeshögskola	224	539	543	550
Totalt BP16	1 126	1 632	1 640	1 655
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Komvux och yrkesvux	616	737	876	886
Folkhögskola	198	199	200	202
Högskola	162	266	512	570
Totalt VÅP15	976	1 202	1 589	1 658
Totalt BP16 och VÅP15	2 103	2 833	3 229	3 313

För att säkerställa en effektiv studiestödsadministration, inte minst mot bakgrund av den föreslagna utbyggnaden av utbildningsplatser, föreslår regeringen att en ny finansieringsmodell införs för Centrala studiestödsnämnden (CSN) fr.o.m. den 1 januari 2016. CSN kommer i och med detta att finansieras i huvudsak med anslag i statens budget.

Regeringen föreslår också satsningar på kompletterande utbildning och validering (se avsnitt 1.7).

Jobb och utbildning för arbetslösa ungdomar

För att uppnå regeringens sysselsättningsmål krävs offensiva reformer inom arbetsmarknadspolitiken. Regeringen har initierat en 90-dagarsgaranti för ungdomar som införs stegvis. Det är en väg till första jobbet. Garantin innebär en borte gräns för hur länge en ung person ska kunna vara arbetslös innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till jobb eller en utbildning. För att möjliggöra 90-dagarsgarantin görs flera olika satsningar som förenar krav på och stöd till individen, exempelvis utbildningskontrakt, för att slutföra sin gymnasieutbildning, och traineejobb, som kombinerar yrkesutbildning och arbete inom välfärds- och bristyrken. Möjligheten till det högre studiebidraget inom studiemedlen för unga i åldern 20–24 år som återgår till studier har vidare utvidgats och möjligheterna till studiemotiverande kurs på folkhögskolan har förlängts. Regeringen har också tillsatt Delegationen för unga till arbete som har till uppgift att främja en konstruktiv och flexibel samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna för att minska ungdomsarbetslösheten (dir. 2014:157).

Aktivt stöd till långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

De arbetsmarknadspolitiska satsningar som regeringen nu föreslår fokuserar på att motverka och bekämpa långtidsarbetslösheten och uppgår, tillsammans med satsningarna som aviserades i vårpropositionen till ca 3,2 miljarder kronor 2016.

Tabell 1.10 Arbetsmarknadspolitik

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Samhall	300	400	400	400
Aktiva insatser för långtidsarbetslösa	60	102	111	121
Förstärkning av lönestöd och SIUS	400	410	410	415
Översyn lönestöd för personer med funktionsnedsättning		174	243	282
Folkhögskola för långtidsarbetslösa	106	103	98	94
Totalt BP16	866	1 189	1 262	1 312
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Utbildningskontrakt	788	784	780	802
Traineejobb	682	1 167	1 185	1 195
Extratjänster	556	1 663	2 429	2 634
Tillskott Arbetsförmedling	260	240	140	140
Totalt VÅP15	2 286	3 854	4 534	4 771
Totalt BP16 och VÅP15	3 152	5 043	5 796	6 083

Chanserna att komma tillbaka till arbete minskar ju längre tid en person är arbetslös. En allt större del av de arbetslösa har i dag en svag förankring på arbetsmarknaden och många saknar den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar. Långtidsarbetslösheten är väsentligt högre bland personer med ofullständig gymnasieutbildning, personer födda utanför Europa och personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Arbetsmarknadspolitiken har här en viktig roll att genom träffsäkra insatser förebygga och bryta långtidsarbetslöshet. För att effektivt bekämpa arbetslösheten behöver insatserna riktas till individer med relativt små chanser att hitta ett jobb (se fördjupningsrutan Arbetslösheten alltmer ojämnt fördelad).

Programinsatser eller subventionerade anställningar till individer som står nära arbets-

marknaden riskerar att ha begränsad effekt, då individerna i många fall skulle ha fått arbete även utan stöd. För att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt är det dock viktigt att dessa personer vid behov får tillgång till aktiva förmedlingsinsatser från Arbetsförmedlingen.

Den höga långtidsarbetslösheten är en stor utmaning. För att öka utflödet till arbete och utbildning anser regeringen därför att sysselsättningsplaceringar i fas 3 ska ersättas med insatser som utgår mer från varje individs behov och förutsättningar. I propositionen Vårändringsbudget för 2015 föreslog regeringen därför ett införande av extratjänster i välfärden riktat till långtidsarbetslösa. De första extratjänsterna kommer att införas under hösten 2015 och kommer tillsammans med andra insatser inom arbetsmarknadspolitiken, såsom subventionerade anställningar, utbildning och praktik att bidra till att fas 3 avvecklas successivt under mandatperioden. Regeringen föreslår vidare i denna proposition att ytterligare resurser tillförs till mer aktiva och rustande insatser för dem som varit arbetslösa längst, dvs. mer än 450 dagar i jobb- och utvecklingsgarantin. Inga nya anvisningar av nya individer till dagens sysselsättningsplaceringar kommer att göras.

Personer som inte har slutfört en gymnasieutbildning har svårare att hitta ett arbete. Arbetslösheten bland unga 20–24 år utan gymnasieutbildning låg 2014 på 40,1 procent. Av de inskrivna på Arbetsförmedlingen som varit utan arbete längre än 6 månader är det ca 50 000 personer i åldern 25–54 år som saknar en fullföljd gymnasieutbildning. För att förbättra dessa personers möjligheter att hitta ett arbete behöver deras utbildningsnivå höjas. För att fler arbetslösa ska välja att studera föreslår regeringen i denna proposition att möjligheterna för personer som är äldre än 25 år att ta del av studiemotiverande kurser på folkhögskola förlängs. Vidare föreslår regeringen en möjlighet att läsa yrkesinriktade kurser inom bristyrken på folkhögskola inom jobb- och utvecklingsgarantin 2016–2019. Ytterligare insatser kommer dock att krävas för att fler arbetslösa ska välja att studera. För att säkerställa insatsernas effektivitet krävs ett fortsatt analysarbete, bl.a. av varför inte de nuvarande studievillkoren för målgruppen haft större effekt. Detta är också viktigt utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv. Regeringen avser att återkomma i frågan.

Många långtidsarbetslösa har någon form av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Dessa personer står ofta långt ifrån arbetsmarknaden och många har svårt att hitta ett arbete utan stöd. För att fler ska kunna få jobb föreslår regeringen att Samhall AB tillförs 300 miljoner kronor 2016. Satsningen beräknas uppgå till 400 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2017 för fler anställningar.

För personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är lönestöden för gruppen centrala för att öka möjligheterna att få en anställning. Nästan 80 000 personer uppbar vid utgången av 2014 något av dessa stöd. Särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) är ett individuellt utformat stöd till en arbetssökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga inför en anställning. Fler arbetssökande ur gruppen ska kunna få särskilt introduktions- och uppföljningsstöd i processen att hitta ett anpassat arbete, men också under introduktionen på arbetsplatsen och en tid efter det att personen fått anställning. Regeringen föreslår en satsning om 400 miljoner kronor 2016 på ökade resurser till lönestöden samt till särskilt introduktions- och uppföljningsstöd. Satsningen beräknas sedan successivt öka för att 2019 uppgå till 415 miljoner kronor. Lönestöden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ses även över för att förtydliga regelverket och förstärka insatserna med ett tydligt fokus på alla individers möjlighet till utveckling av sin arbetsförmåga.

Regeringen utökar möjligheten för personer med funktionsnedsättning att inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin gå studiemotiverande kurser vid folkhögskola, från dagens tre månader till fem månader. Därutöver har arbetslösa med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga fortsatt tillgång till de generella insatserna såsom arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik och subventionerade anställningar.

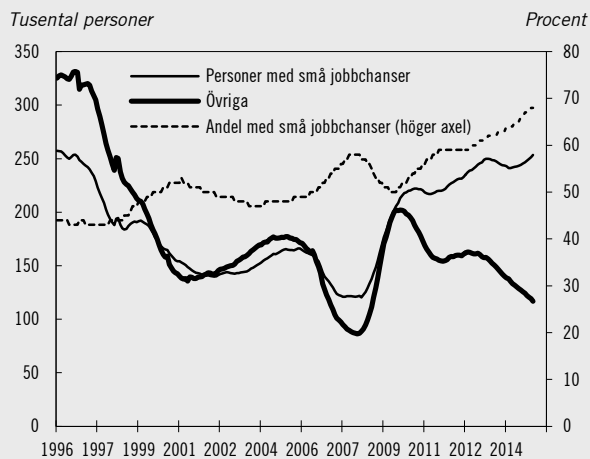
Det är viktigt att personer med subventionerade anställningar har justa villkor. Regeringen har för avsikt att under 2017 ställa krav på anställningsvillkor som följer, eller är likvärdiga med, kollektivavtal även för nystartsjobben. Fusk och överutnyttjande av subventionerade anställningar får inte förekomma. Det är positivt med arbetsgivare som i hög utsträckning välkomnar personer som står långt från

arbetsmarknaden. Om arbetsgivare överutnyttjar subventionerade anställningar och andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan dock konkurrensen snedvridas och arbetsvillkor dumpas. Regeringen avser att i dialog med Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter genomlysna förekomsten av ett eventuellt överutnyttjande och hur missbruk i så fall kan förhindras.

Arbetslösheten alltmer ojämnt fördelad

Arbetslöshetens börda har de senaste åren blivit alltmer ojämnt fördelad. Arbetslöshetstiderna har förlängts i samband med den utdragna lågkonjunkturen och arbetslösheten består i dag till allt större del av individer som har det relativt sett svårare att få en fast förankring på arbetsmarknaden (se diagram 1.4). Till dessa hör personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, individer med högst förgymnasial utbildning och individer födda utanför Europa. Även arbetslösa personer som är 55 år eller äldre har svårt att hitta nytt jobb.

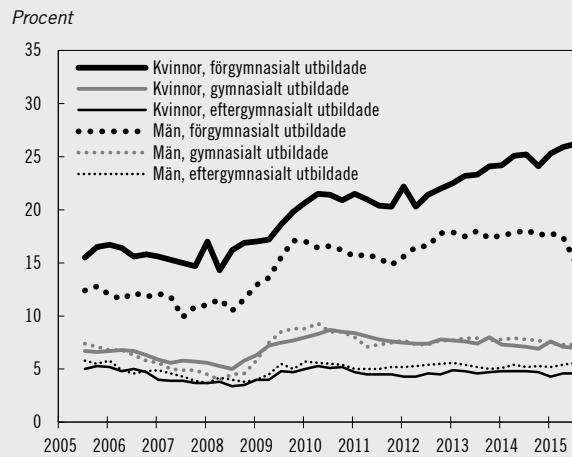
Diagram 1.4 Inskrivna arbetslösa med relativt små jobbchanser och övriga (16–64 år)

Anm.: Nivån och utvecklingen av andelen inskrivna arbetslösa med små jobbchanser är mycket likartad mellan män och kvinnor. Personer med små jobbchanser avser de med endast förgymnasial utbildning, äldre (55–64 år), utomeuropeiskt födda och personer med funktionsnedsättning. Ej dubbelräkning mellan grupper. Säsongsrensad data.
Källa: Arbetsförmedlingen.

Många av dessa arbetslösa har även i gynnsammare konjunkturlägen svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. I dag är arbetslösheten hög särskilt bland unga och personer födda utanför Europa. Utbildningsnivån har kommit att bli allt viktigare för möjligheterna till jobb (se diagram 1.5).

Diagram 1.5 Arbetslöshet (15–74 år) bland kvinnor och män fördelat på utbildningsnivå

Anm.: Säsongsrensad data.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Det är viktigt att konjunkturåterhämtningen även kommer de med relativt små jobbchanser till del. Ett aktivt arbetssökande är centralt, liksom att öka arbetsgivares benägenhet att anställa dem som står längre från arbetsmarknaden. Det är viktigt att de arbetslösa får den utbildning och de färdigheter som efterfrågas på arbetsmarknaden. Etableringen måste påskyndas för de människor som kommer till Sverige. Även för de med kvalifikationer som redan möter arbetsmarknadens efterfrågan är etableringstiden alltför lång. Arbetsmarknadens parter har också en viktig roll i att personer med en svagare förankring på arbetsmarknaden ska komma i arbete och för att arbetslösheten därmed ska kunna minska framöver.

Aktiv näringspolitik för fler och växande företag

En aktiv näringspolitik är central för att långsiktigt stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för nya jobb. Regeringen ger därför näringspolitiken en mer central roll i sitt arbete, och har en tydligt mer positiv inställning till samarbete mellan staten, näringslivet och akademien i syfte att skapa fler jobb. Arbetet med att förbättra företagsklimatet behöver intensifieras så att fler företag kan starta och befintliga företag växa, bl.a. genom att etablera och öka försäljning på utländska marknader och satsa på miljöteknik. Regeringen föreslår nu en breddning och förstärkning av satsningarna på en aktiv näringspolitik som aviserades i 2015 års ekonomiska vårproposition. Totalt handlar det om satsningar på drygt 900 miljoner kronor 2016.

Tabell 1.11 Näringspolitik

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Nyindustrialisering	50	40	40	40
Exportfrämjande	45	65	85	105
Innovationsrådet	50	50	50	50
Förstärkning Almi	40	40	20	
Övrigt	75	95	95	75
Totalt BP16	260	290	290	270
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Kvarstående gruppregistrering mer-värdesskatt	322	342	363	363
Exportfrämjande	105	105	105	105
Innovationsrådet	100	100	100	100
Förstärkning Almi	90	90	110	110
Övrigt	40	40	20	20
Totalt VÅP15	657	677	698	698
Totalt BP16 och VÅP15	917	917	938	918

Satsningar på nyindustrialisering och en stärkt export

Industrin har byggt Sverige starkt genom möjligheter till produktivitet utveckling och innovation. Sveriges välstånd har ökat till följd av produktivitet utvecklingen inom industrin. Anpassningar till förändrade omvärldsvillkor och nödvändig strukturovandling har skett successivt över tid. En ökande global konkurrens, ur såväl ett kostnads- som ett kompetensmässigt perspektiv, och samhällets ökade digitalisering

och automatisering, ställer nya krav på kompetens inom näringslivet och industrin. För att Sverige även i framtiden ska vara en stark industrination krävs en nyindustrialisering så att fler företag kan utvecklas och lägga sin produktion i Sverige. Regeringen föreslår att 50 miljoner kronor avsätts för en nyindustrialiseringsstrategi 2016. För 2017–2019 beräknas 40 miljoner kronor avsättas per år. Strategin inriktas på att stärka Sveriges konkurrensfördelar med fokus på högt kunskapsinnehåll i industriell produktion. Den kommer att behandla områden såsom kompetensförsörjning, forskning och innovation, digitaliseringens möjligheter och resurseffektivitet för att svensk industri ska stå stark i den pågående strukturovandlingen.

Sverige är ett exportberoende land. Regeringen föreslår att ytterligare 45 miljoner kronor avsätts för exportfrämjande insatser 2016. Tillsammans med de medel som aviserades i vårpropositionen uppgår satsningen till 150 miljoner kronor 2016. Satsningen ökar därefter successivt för att 2019 beräknas uppgå till sammanlagt 210 miljoner kronor. För att stärka exporten har regeringen under 2015, i samarbete med näringslivet, tagit fram en ny exportstrategi.

I februari 2015 påbörjade statsministerns innovationsråd sitt arbete. Syftet med rådet är att identifiera utmaningar och föreslå initiativ för att förbättra förutsättningarna för innovation i Sverige. Regeringen föreslår att ytterligare 50 miljoner kronor per år avsätts 2016–2019 för att genomföra insatser som utvecklar innovations- och konkurrenskraft i linje med överläggningarna inom innovationsrådet. Därmed förstärker regeringen den aviserade satsningen i vårpropositionen och avsätter totalt 150 miljoner kronor årligen 2016–2019 för insatser kopplade till innovationsrådets arbete, med fokus på bl.a. life science, miljö- och klimatteknik samt digitalisering. Utöver detta föreslår regeringen en specifik satsning på life science-sektorn 2016–2018, och att 20 miljoner kronor avsätts för att stärka näringslivets skydd av immateriella tillgångar i enlighet med vad som aviserades i vårpropositionen.

För att bättre ta tillvara potentialen för innovation och tillväxt i företag i hela landet föreslår regeringen en ytterligare förstärkning om 40 miljoner kronor 2016 till Almi Företagspartner AB:s verksamhet, särskilt till den del av verksamheten som riktas till företag i

tidiga skeden, såsom innovationslån. Till sammans med den tidigare aviserade satsningen i vårpropositionen förstärks därmed anslaget med 130 miljoner kronor per år 2016–2018.

Bättre kapitalförsörjning för innovation och tillväxt

En väl fungerande kapitalförsörjning är en viktig del av ett företagsklimat som bidrar till innovation och tillväxt. För att bättre kunna möta företagens behov av finansiering har regeringen som ambition att tydliggöra och förenkla dagens system för statliga finansieringsinsatser. Detta ska göras genom att minska inlåsnings-, frigöra och omfördela kapitalet till de marknadskompletterande behov som finns, samt i större utsträckning aktivera och söka samarbete med privata finansärer.

I juni 2015 mottog regeringen en kartläggning av behovet av marknadskompletterande finansieringsinsatser riktade till små och medelstora företag från utredningen Statliga finansieringsinsatser (SOU 2015:64). Utredningen lämnade flera förslag på insatser och strukturförbättringar som kan bidra till att bättre möta identifierade behov. I enlighet med utredningens förslag avser regeringen att inrätta ett statligt fond-i-fond-bolag, med uppgift att investera i företag i tidiga utvecklingsfaser. Statens del av fondkapitalet bör finansieras genom en omallokering av befintliga medel inom systemet för statlig företagsfinansiering. Fouriertransform AB och Inlandsinnovation AB avses få ändrade uppdrag och inordnas i det nya bolaget. På detta sätt kan även nuvarande innehav hanteras på ett ansvarsfullt sätt. Regeringen avser även att, i linje med utredningens förslag, se över möjligheterna att inrätta ett lånegarantiinstrument med inriktning på att stödja bankutlåningen till företag med behov av finansiering till expansions- och utvecklingsinvesteringar. I syfte att förbättra förutsättningarna för gröna investeringar avser regeringen att se över behoven av eventuella ytterligare åtgärder där en förebild kan vara den brittiska gröna investeringsbanken Green Investment Bank (GIB). Regeringen vill verka för en mer sammanhållen och långsiktig politik inom kapitalförsörjningsområdet och bidra till att ökat riskkapital frigörs för näringslivet i hela landet. Regeringen avser återkomma till riksdagen under 2016.

Långsiktigt hållbara företagsskatteregler

Företagsskattekommittén, som bl.a. hade i uppdrag att föreslå skattemässiga villkor som är mer lika vid finansiering med eget och lånat kapital, lämnade i juni 2014 två alternativ för hur företagsbeskattningen kan förändras, varav ett huvudförslag och ett alternativförslag (SOU 2014:40). Båda förslagen innebär att avdragsrätten för finansiella kostnader begränsas. Remisskritiken mot förslagen har varit omfattande. Samtidigt håller en majoritet av remissinstanserna med om att den svenska bolagsbeskattningen bör ses över och att avdragsrätten för räntor bör begränsas i syfte att förhindra missbruk och skatteundandragande. Regeringen delar uppfattningen att avdragsrätten för räntor bör begränsas i bolagsbeskattningen och har därför för avsikt att ta fram ett omarbetat förslag, baserat på utredningens alternativa förslag, som sedan ska remitteras. Ett sådant förslag kommer att kunna träda i kraft tidigast den 1 januari 2017.

Stärkt konkurrenskraft för den svenska sjöfartsnäringen

Omkring 90 procent av Sveriges export och import transporteras någon gång under transportkedjan med fartyg. Sjöfarten är därmed en livsnerv för handeln med omvärlden, men ytterst också för Sveriges välbefinnande. Sjöfartsnäringen verkar på en global marknad, vilket påverkar förutsättningarna för näringen. Det är av största vikt att svenska rederier i internationell trafik har konkurrensvillkor som är likvärdiga med villkoren för rederier i jämförbara länder i Europa. En skillnad mellan Sverige och jämförbara länder i Europa är att Sverige inte har infört ett tonnageskattesystem. För att svenska rederier ska få likvärdiga konkurrensvillkor kommer regeringen att under riksmötet återkomma till riksdagen med ett förslag om att ett system med tonnageskatt införs i Sverige.

Jobb i hela landet

För att ta vara på landsbygdens potential behövs goda förutsättningar för arbete och välfärd i hela landet. Regeringen genomför därför en rad satsningar för att förbättra landsbygdens förutsättningar.

Inom ramen för landsbygdsprogrammet avsätts betydande resurser både till satsningar på

service i glesbygd och på bredbandsutbyggnad. Regeringen föreslår att det inrättas ett kompletterande långsiktigt statligt stöd till kommersiell service i särskilt utsatta glesbygder, baserat på förslagen i betänkandet Service i glesbygd (SOU 2015:35), om 35 miljoner kronor per år 2016, och beräknar samma nivå 2017–2019. För att förbättra samordningen på regional nivå mellan aktörer vid utbyggnaden av bredband föreslår regeringen att medlen till de nyligen tillsatta regionala bredbandskoordinatorerna förstärks. År 2014 tillsattes en utredning för att se över möjligheterna att effektivisera användningen av de statliga ägda bredbandsnäten genom förbättrad samordning mellan bredbandsverksamheterna hos Trafikverket, Affärsverket svenska kraftnät, Vattenfall AB och Teracom AB (dir. 2014:118).

Regeringen bedömer att mobila bredbandslösningar på landsbygden är viktiga och bör kraftigt förbättras. Regeringens ambitioner när det gäller täckning i hela landet är högt ställda.

Vidare föreslår regeringen att medel avsätts för den kommande livsmedelsstrategin, som bl.a. ska bidra till en stärkt konkurrenskraft och ökad produktion i hela livsmedelskedjan. Regeringen föreslår även en förstärkning av arbetet med marknadstillträdesfrågor, dvs. ärenden där myndigheter i tredje land lägger hinder i vägen för export av vissa produkter. Genom ett förbättrat marknadstillträde kan fler företag nå nya exportmarknader och därmed bidra till jobb och tillväxt i hela landet.

I propositionen Vårändringsbudget för 2015 föreslog regeringen statliga kreditgarantier i syfte att stödja mjölkföretag. Systemet för detta kommer att vara på plats under hösten 2015. Vidare har regeringen tillsatt en parlamentarisk kommitté med uppgift att lämna förslag på en sammanhållen politik för hållbar utveckling på Sveriges landsbygd (dir. 2015:73). Uppdraget ska redovisas i januari 2017. Regeringen föreslår även en förstärkt tillfällig nedsättning av dieselskatten för jord- och skogsbruket för att lindra den akuta krisen för mjölkbönderna.

Turism kan spela en viktig roll för en levande landsbygd. Göta kanal går igenom flera mindre samhällen och kanalområdet beräknas ha ca 3 miljoner besökare per år. Utöver ett kulturhistoriskt värde har kanalen betydelse för turism, småföretagande och sysselsättning. Regeringen föreslår därför att 100 miljoner kronor avsätts för upprustning av Göta kanal 2016. För 2017–

2019 beräknas ett årligt tillskott om 50 miljoner kronor. Regeringen föreslår därutöver ytterligare satsningar på turism, däribland ekoturism, med 20 miljoner kronor årligen för 2016–2019.

Kulturen har betydelse för en levande landsbygd. Biografer är viktiga mötesplatser som har stor betydelse för spridning och visning av såväl film som av t.ex. konserter och operaföreställningar i hela landet. Många mindre biografer i små orter har behov av stöd för att stärka sin visningsverksamhet och därmed bidra till en ökad spridning av film i hela landet. Regeringen föreslår därför att 25 miljoner kronor årligen tillförs filmstödet 2016–2019.

Vissa myndighetsfunktioner bör utlokaliseras från storstadsområdena – det är viktigt att det finns arbetstillfällen för tjänstemän och akademiker även utanför de större städerna. För att hantera frågan samlat och effektivt avser regeringen att ge Statens servicecenter i uppdrag att föreslå vilka myndighetsfunktioner som vore lämpliga att utlokalisera. Regeringen avser att följa upp arbetet med utlokalisering samt att se till att nya myndigheter i första hand etableras utanför storstäderna. På många håll på landsbygden råder rekryteringsbehov när det gäller yrken som kräver högskoleutbildning. Regeringen avser att fortsätta dialogen med Sveriges kommuner och landsting (SKL) och övriga berörda parter kring möjligheterna att säkra personalförsörjningen gällande bristyrken i vården och omsorgen, bl.a. på landsbygden. Satsningen på utbyggnad av högre utbildning som regeringen aviserade i vårpropositionen kommer även regionala högskolor till del. Vidare utgör regeringens förslag i denna proposition om permanenta medel till validering av utbildningar, tillsammans med exempelvis satsningarna på livsmedelsstrategin och kommersiell service i glesbygd, viktiga delar för att förbättra förutsättningarna för arbete och välfärd i hela Sverige.

Regeringen föreslår att energiskatten på bensin och dieselbränsle höjs, vilket stärker bränslesnåla fordons konkurrenskraft och ökar drivkraften för att samåka, cykla eller använda kollektivtrafik. Samtidigt är tillgången till kollektivtrafik som alternativ till bil begränsad på landsbygden. För att främja den regionala tillväxten och goda levnadsvillkor på Sveriges landsbygd föreslår regeringen därför satsningar för kollektivtrafik i landsbygd samt på förbättrat

vägunderhåll respektive järnvägsunderhåll. Satsningen på kollektivtrafik i landsbygd föreslås uppgå till 200 miljoner kronor 2016 och beräknas uppgå till 210–230 miljoner kronor per år 2017–2019. Trafikverket ska samråda med länen om vad som kan uppnås i respektive län och därefter föreslå hur medlen bäst används. Ett exempel på åtgärd kan vara förbättringsåtgärder på järnvägar i landsbygden som är viktiga för kollektivtrafiken. Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) ges i uppdrag att genomföra en studie om hur exempelvis innovativa lösningar kan öka medborgares vilja och möjlighet att utnyttja kollektivtrafik på landsbygden.

Vägunderhållet föreslås ökas med 100 miljoner kronor 2016. För 2017–2019 beräknas motsvarande belopp per år. Satsningen inriktas på åtgärder för bärighet, tjälsäkring och beläggning. Det är åtgärder som är viktiga för regional tillväxt och vägnätet på landsbygden.

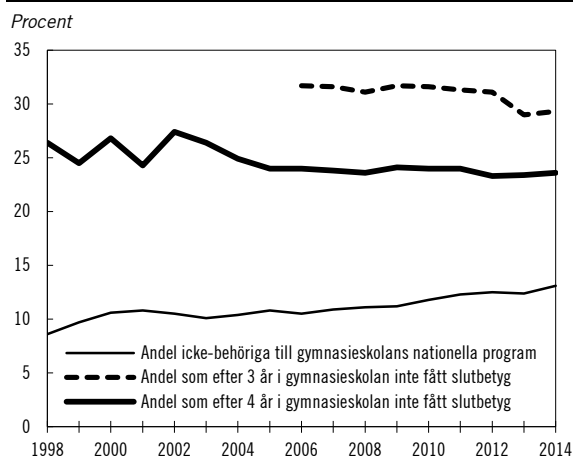
Med avsikt att förbättra järnvägssystemets funktionalitet samt främja regional tillväxt och landsbygdens förutsättningar föreslås järnvägsunderhållet också ökas med ytterligare 100 miljoner kronor 2016–2019. Trafikverket kommer att få i uppdrag av regeringen att återkomma om underhållsåtgärder som i närtid kan öka järnvägens funktionalitet utanför de stora och mest trafikerade banorna. Satsningen på järnvägsunderhållet kompletterar regeringens redan beslutade och aviserade satsning på järnvägsunderhåll 2015–2018 som koncentrerats till de stora och mest trafikerade områdena.

1.4 Investeringar i skolan

Alla ska få växa och utvecklas i skolan till att bli de individer de vill vara. Utan tidiga insatser från samhället kan skillnader som har sitt ursprung i skilda uppväxtförhållanden växa och leda till framtida ojämlikheter i jobbchanser och inkomst, men även när det gäller möjligheten att delta aktivt i samhälls- och föreningsliv. Det är därför avgörande att vända trenden med minskad andel elever som är behöriga till gymnasieskolan (se diagram 1.6) och en minskad likvärdighet i skolan. Skolans kompensatoriska uppgift måste stärkas. Regeringens mål med skolpolitiken är en jämlik kunskapsskola med tid för varje elev.

Skolan måste också fortsatt verka för att förändra de könsstereotypa valen till gymnasieskolan. Det är en viktig förutsättning för att komma till rätta med den könssegregerade arbetsmarknaden och i förlängningen med löneskillnader och ekonomisk ojämställdhet. Detta är ett hot både mot Sveriges långsiktiga utveckling och mot förutsättningarna för ett jämlikt samhälle.

Diagram 1.6 Andel elever som efter grundskolan inte är behöriga till nationella program och genomströmningen i gymnasieskolan

Anm.: Behörighetskraven skärptes hösten 2011. Skärpningen har dock bara påverkat andelen behöriga marginellt (0,1–0,2 procentenheter). Genomströmningen efter tre år i gymnasieskolan 2014 avser den andel som varken har fått examensbevis eller studiebevis.

Källa: Skolverket.

För att vända kunskapsutvecklingen i skolan och förbättra likvärdigheten föreslår regeringen satsningar på höjda lärarlöner och stärkt fortbildning för lärare samt på bättre möjligheter till utveckling i skolorna med störst utmaningar. Reformerna bygger vidare på regeringens tidigare satsningar, exempelvis för fler anställda i lågstadiet så att lärare får mer tid för sitt arbete och klasserna kan bli mindre. Lärande kräver engagemang. Skolan måste prioriteras av elever, föräldrar och det omkringliggande samhället.

Regeringen föreslår totalt 5,4 miljarder kronor för 2016 på investeringar i skolan och förskolan, inklusive de satsningar som aviserades i vårpropositionen (se tabell 1.12). Utöver detta fortsätter bl.a. satsningen på fler anställda i lågstadiet på ca 2 miljarder kronor per år som ingick i beslutad budget för 2015.

Tabell 1.12 Skolan

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Lärarlöner	1 500	3 000	3 000	3 000
Pedagogiska utemiljöer	500			
Fritidshem	250	500	500	500
Höjd skolschablon ¹	393	291	243	224
Specialpedagogik		70	70	
Skolbibliotek	15	30	30	30
Läsflytet	10	20	20	20
Gymnasialt yrkesutbildningspaket	67	109	75	20
Övrigt	172	121	77	23
Totalt BP16	2 907	4 141	4 015	3 817
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Fler speciallärare och pedagoger	500	500	500	500
Kompetensutveckling för lärare och förskolepersonal	200	200	200	200
Läxhjälp	390	390	390	390
Samverkan för bästa skola	600	600	600	600
Elevhälsa	200	200	200	200
Skolrening	330	330	330	
Övrigt	329	430	430	405
Totalt VÅP15	2 549	2 650	2 650	2 295
Totalt BP16 och VÅP15	5 456	6 791	6 665	6 112

¹ Reformen medför en ökad avräkning på biståndsramen, vilket medför en minskning av biståndet med 216 miljoner kronor 2016, 148 miljoner kronor 2017, 118 miljoner kronor 2018 och 116 miljoner kronor 2019.

Högre lärarlöner

En av de viktigaste förutsättningarna för ett framgångsrikt utbildningssystem är förmågan att attrahera, behålla och utveckla en högkvalitativ lärarkår. Det är därför allvarligt att läraryrket har tappat i status och attraktionskraft. För att göra läraryrket mer attraktivt behövs bl.a. högre löner, minskat administrativt arbete och bättre möjligheter att göra karriär och utvecklas i yrket.

För att stärka yrkets attraktivitet har regeringen inlett en nationell samling för läraryrket. Regeringen fortsätter samtalen för att bl.a. diskutera hur lärares arbetsmiljö kan förbättras, hur den administrativa arbetsbördan kan minska, hur vägar in i yrket och utvecklingsvägar för lärare kan skapas. Lärare ska ha möjlighet att göra karriär utan att behöva lämna undervisningen. Möjligheten att göra karriär bidrar också

till att öka läraryrkets attraktivitet och i förlängningen till förbättrad undervisning och förbättrade studieresultat. En central del i den nationella satsningen är en satsning på höjda löner för lärare.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2016 att 1,5 miljarder kronor avsätts för höstterminen 2016 för höjda lärarlöner med syfte att öka läraryrkets attraktionskraft och därigenom resultaten i skolan. Från och med 2017 beräknas 3 miljarder kronor per år avsättas för detta ändamål. Det genomsnittliga lönepåslaget beräknas till 3 000 kronor per månad och lärare. Reformen beräknas fullt utbyggd på årsbasis omfatta ca 60 000 personer. Reformens främsta syfte är att höja resultaten i grund- och gymnasieskolan och minst 90 procent av medlen kommer därför att avsättas för förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer samt gymnasieskola och gymnasiesärskola. I övrigt kommer medel även att kunna användas för lönehöjningar inom förskola och fritidshem. För att omfattas av satsningen ska en lärare uppfylla skollagens krav på legitimation och behörighet och därutöver vissa kriterier. Från legitimationskravet undantas dock vissa lärarkategorier som inte omfattas av kravet på lärarlegitimation i samma utsträckning som andra, nämligen yrkeslärare och modersmålslärare i de skolformer som är aktuella. Även förskollärare och fritidspedagoger kommer att kunna ta del av satsningen. Vilka lärare som kommer ifråga avgör skolhuvudmännen utifrån de kriterier som tagits fram gemensamt av de centrala arbetsgivarorganisationerna inom skolan och lärarfacken.

Reformen bygger vidare på att skolhuvudmännen lokalt fattar beslut om lönehöjningar. Statsbidraget kommer endast att betalas ut till en huvudman som höjer lönen för lärare eller förskollärare utöver vad som följer av den ordinarie lönerevisionen. Satsningen innebär således inte en inblandning i den ordinarie lönesättningen. En given utgångspunkt för regeringen har varit att svensk lönebildning ska skötas av de förhandlande parterna på arbetsmarknaden.

Stärk lärarnas kompetens

Skickliga och engagerade lärare är en nyckel för att höja kunskapsresultaten i skolan och det

krävs därför att alla parter sluter upp kring en strategi för kompetensförsörjningen.

Regeringen bedömer att det är angeläget att stärka lärarnas fortbildningsmöjligheter att erhålla eller bredda sin behörighet inom ramen för Lärarlyft II. I 2015 års ekonomiska vårproposition aviserades fortbildningssatsningar för lärare och förskolans personal om 200 miljoner kronor 2016 och beräknades till 200 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017. Inom ramen för dessa medel avser regeringen att förstärka och förlänga Lärarlyft II med 100 miljoner kronor 2016, 150 miljoner kronor 2017 och med 100 miljoner kronor 2018. Syftet med satsningen är att andelen behöriga lärare och förskollärare med legitimation ska öka. Vidare förstärker regeringen Läs- och Matematiklyftet delvis inom ramen för de medel som aviserades för lärarfortbildning i vårpropositionen.

För att förstärka det specialpedagogiska stödet i grundskolan föreslår regeringen en fortbildningssatsning på specialpedagogik för 2016–2019 om totalt 540 miljoner kronor, framför allt i årskurs 7–9. Satsningen finansieras huvudsakligen inom ramen för de medel som i vårpropositionen aviserades för att öka tillgången till specialpedagogiskt stöd i grundskolan.

Attraktivare läraryrke och jämlik skola

Utöver lärarlönereformen och fortbildningsinsatser föreslår regeringen ett flertal reformer för att komplettera de betydande satsningar som aviserades i vårpropositionen.

Fler ska anställas i grundskolan så att lärare får mer tid för sitt arbete och klasserna kan bli mindre i lågstadiet. I enlighet med vad regeringen aviserade i vårpropositionen avsätts ca 2 miljarder kronor för 2016 och motsvarande belopp beräknas årligen fr.o.m. 2017 i detta syfte.

Bristen på behöriga lärare och förskollärare är stor och ökande. Det totala rekryteringsbehovet av lärare beräknas uppgå till ca 70 000 heltidstjänster 2015–2019. Dessutom saknar var tredje lärare i grund- och gymnasieskolan behörighet i de ämnen de undervisar i. Inom matematik, naturorienterande ämnen och teknik är bristen på lärare särskilt bekymmersam. Regeringen har därför infört en möjlighet till studiemedel med

den högre bidragsnivån inom dessa ämnen. I propositionen Vårändringsbudget för 2015 föreslogs att medel avsätts för detta ändamål samt för en generell utbyggnad av kompletterande pedagogisk utbildning.

Regeringen bedömer att insatser bör genomföras som syftar till att stärka skolbibliotekens roll för elevernas läsförmåga och föreslår därför ett riktat statsbidrag för personalförstärkningar till skolbiblioteken i grund- och gymnasieskolan.

Regeringen implementerar, med start 2015, nationella skolutvecklingsprogram som riktar sig till att möta alla huvudmäns och skolors olika förutsättningar och behov genom att Statens skolverk erbjuder en variation av insatser inom olika områden. Insatserna avser olika kompetens- och stödinsatser för t.ex. undervisning och ämnesövergripande arbete, statistik och resultatuppföljning, arbete med elever i behov av särskilt stöd, skolans värdegrundsarbete och hur lärares administrativa arbetsuppgifter kan minskas och arbetsprocesser göras mer effektiva. Satsningen aviserades i vårpropositionen och beräknas uppgå till ca 140 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2016.

Vidare implementerar regeringen 2015 ett riktat stöd till huvudmän för grund- och gymnasieskolor med låga studieresultat och svåra förutsättningar eller för att förbättra nyanlända elevers studieresultat inom ramen för regeringens satsning samverkan för bästa skola. I enlighet med vad regeringen tidigare aviserat har 300 miljoner kronor avsatts för 2015. Satsningen beräknas uppgå till 600 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

För att förbättra kommunernas förutsättningar att ta emot asylsökande barn föreslår regeringen en ökning av den ersättning som kommunerna får för asylsökande barns skolgång med 393 miljoner kronor för 2016. För 2017–2019 beräknas 200–300 miljoner kronor årligen.

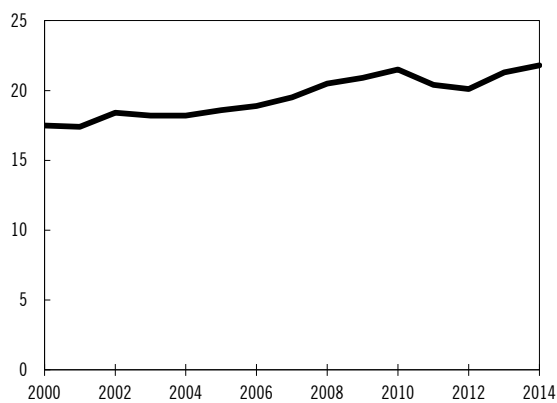
För att trygga den framtida kompetensförsörjningen, och för att underlätta ungas etablering på arbetsmarknaden, behöver de gymnasiala yrkesprogrammets kvalitet och attraktionskraft förbättras. Regeringen föreslår därför att medel avsätts för insatser bestående av bl.a. satsningar på fortbildning av studie- och yrkesvägledare och behörighetsgivande utbildning för yrkeslärare.

Ökad kvalitet i fritidshemmen

Bra fritidshem kan bidra till högre kunskapsresultat och jämlika livschanser för alla elever. En allt större andel barn deltar i fritidshemmets utbildning och tillbringar allt mer tid i fritidshemmet. Personaltätheten på fritidshemmen har minskat (se diagram 1.7). Denna verksamhet ska komplettera utbildningen i förskoleklass och grundskola och bl.a. stimulera elevernas utveckling och lärande. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att 250 miljoner kronor avsätts 2016 för en satsning på i huvudsak högre personaltäthet, men även till viss del insatser för att på andra sätt höja kvaliteten i fritidshemmen. De kommande åren beräknas 500 miljoner kronor per år. Behovet av fritidspedagoger är vidare stort. Mot den bakgrunden bör lärosätena verka för att utbildningsutbudet av fritidspedagoger svarar mot samhällets efterfrågan.

Diagram 1.7 Personaltäthet i fritidshemmen 2000–2014

Antal elever per årsarbetare

Källa: Skolverket.

Upprustning av skollokaler och utemiljö

Regeringen implementerar en upprustning av skollokaler. I vårpropositionen beräknades 330 miljoner kronor per år 2016–2018 för detta ändamål.

Utemiljön vid förskolor, skolor och fritidshem bör erbjuda en variation av möjligheter till fysisk aktivitet och avkoppling, men bör även kunna användas som del av det pedagogiska arbetet och undervisningen. Därför bedömer regeringen att det finns behov av att förbättra utemiljön för barn och anställda inom förskolor, grund- och gymnasieskolor och fritidshem. Regeringen föreslår en satsning på 500 miljoner kronor för 2016.

1.5 Investeringar i klimatomställning och energi

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga och regeringens högst prioriterade miljöfråga. Arbetet med att begränsa klimatutsläppen ställer krav på olika typer av lösningar samt på ett sammanhållet globalt och nationellt politiskt arbete.

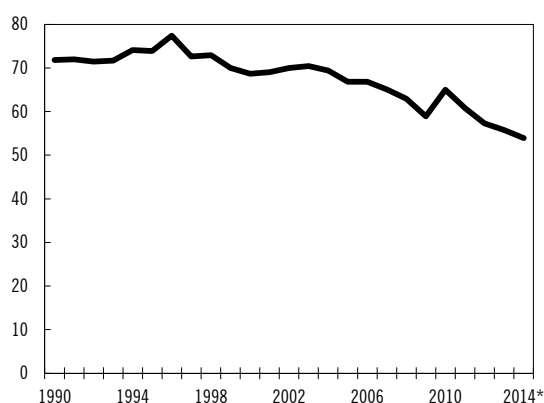
Regeringen anser att Sverige ska vara en global föregångare i klimatomställningen. Sverige ska minska utsläppen i den takt som behövs för en globalt hållbar utveckling. Nyckeln till att minska de globala klimatutsläppen är att rikare länder går före och sprider lösningar, samtidigt som utvecklingsländer ges stöd i sin klimatomställning och klimatanpassning. Det av riksdagen antagna svenska etappmålet för klimat är att klimatutsläppen ska minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990. Regeringens ambition är att i ökad utsträckning genom nationella insatser nå målet 2020. Sverige skärper den nationella klimatpolitiken och minskar utsläppen i den takt som behövs för att bidra till en globalt hållbar utveckling som håller den globala temperaturökningen så långt som möjligt under två grader. Under mandatperioden 2014–2018 ska utsläppen av växthusgaser i Sverige tydligt minska.

Stimulanser och ekonomiska styrmedel ska användas för att ställa om det svenska samhället och miljöskatternas styrande effekt ska öka. Väl avvägda och väl utformade miljöskatter gör att miljökvalitetsmålen nås på ett kostnadseffektivt sätt. Högre ambitioner och en ökad användning av miljöskatter får också som konsekvens att miljöskatteintäkterna som andel av BNP ökar.

Utsläppen av växthusgaser minskar i Sverige (se diagram 1.8). Sedan 1990 har utsläppen minskat med ca 25 procent, enligt Naturvårdsverkets preliminära bedömning för 2014. Utsläppen minskar i de flesta av samhällets sektorer. Sett över hela perioden har de största utsläppsminskningarna skett hos hushållen och i industrins förbränningsprocesser.

Diagram 1.8 Utsläpp av växthusgaser i Sverige 1990–2014

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Anm.: * Bedömningen för 2014 är preliminär.
Källa: Naturvårdsverket.

De inhemska utsläppen från konsumtion har minskat. Samtidigt har utsläppen som sker i andra länder och som orsakas av vår svenska konsumtion ökat avsevärt under de senaste decennierna.

Att finansiera utsläppsminskningar och anpassning till ett förändrat klimat i utvecklingsländer är också en viktig del i regeringens klimatpolitik.

Klimatförändringarna förväntas medföra lokala och regionala behov av offentliga och privata investeringar i åtgärder för klimatanpassning. Det svenska samhället behöver förberedas för och anpassas till ett förändrat klimat.

Som en del i klimatomställningen måste användningen av fossila bränslen minska och andelen förnybar energi öka. Regeringens målsättning är att Sverige på sikt ska ha ett energisystem som baseras på 100 procent förnybar energi. Samtidigt är det viktigt med tillgång till ett konkurrenskraftigt pris.

Många svenska företag ligger i framkant i arbetet med klimatsmarta lösningar och utvecklingen av ny miljöteknik. Genom att ytterligare stärka förutsättningarna för innovation, utveckling och export inom dessa områden tar vi vara på de tillväxtpotentialer som det moderna och hållbara erbjuder, samtidigt som det banar väg för fler jobb i framtiden.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund reformer för att möta klimatutmaningarna, öka andelen förnybar energi och stimulera utvecklingen av innovativ miljöteknik. Det handlar om satsningar på klimatfinansiering i utvecklingsländer och höjda miljöskatter. Tillsammans med de satsningar som aviserades i 2015 års ekonomiska vårproposition uppgår de föreslagna

reformerna för klimatomställning, miljö och energi till ca 3,2 miljarder kronor 2016 (se tabell 1.13).

Tabell 1.13 Klimat, miljö och energi

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Klimatfinansiering i utvecklingsländer	500	500	500	500
Solceller	225	390	390	390
Elbussar	50	100	100	100
Miljöbilar	94	188	217	235
Klimatanpassning	110	110	110	110
Innovativ miljöteknik	62	62	62	62
Övrigt	147	174	174	171
Totalt BP16	1 188	1 524	1 553	1 568
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Klimatinvesteringar	600	600	600	
Biologisk mångfald och skydd av natur	1 180	1 180	1 180	1 180
Klimatanpassning	50	50	50	50
Övrigt	180	180	180	180
Totalt VÅP15	2 010	2 010	2 010	1 410
Totalt BP16 och VÅP15	3 198	3 534	3 563	2 978

Klimatet i fokus

År 2015 är ett mycket viktigt år för arbetet med klimatfrågan. I december ska företrädare för världens länder samlas i Paris och enas om ett nytt klimatavtal för perioden efter 2020. Regeringen är pådrivande för att ett avtal nås som över tid kan begränsa den globala uppvärmningen så långt under två grader som möjligt. För att åstadkomma detta krävs stärkta samarbeten och insatser både nationellt och internationellt. Regeringen föreslår ett tillskott för 2016 på 500 miljoner kronor för klimatfinansiering i utvecklingsländer. I satsningen ingår bl.a. medel till den gröna klimatfonden (GCF) vilket gör Sverige till fondens största givare per capita och sjätte största i absoluta tal.

Sverige avser att stärka arbetet för att öka utvecklingsländernas tillgång till förnybar energi och förnybart producerad elektricitet för en långsiktigt hållbar utveckling. Regeringen föreslår därför ett kapitaltillskott på 400 miljoner kronor till det statliga bolaget Swedfund. Regeringen anser att Swedfund ska främja investeringar i hållbara miljö- och klimat-

lösningar som leder till en omställning till förnybar energi.

Ytterligare ett sätt att bidra till ökade klimatinvesteringar i andra länder är att fortsätta utveckla de möjligheter till klimatinvesteringar som ges i Kyotoprotokollet. Sverige har goda erfarenheter av investeringar i sådana mekanismer och regeringen föreslår att det relevanta anslaget förstärks med 50 miljoner kronor per år 2016–2019.

Efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 infördes ett nytt klimatinvesteringsstöd för att intensivt lokala arbetet med klimatinvesteringar. Som aviserades i vårpropositionen kommer nästan 2 miljarder kronor att avsättas 2015–2018 för stöd till de investeringar som ger störst effekt på utsläppen av växthusgaser. Regeringen har även gett Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå ett klimatpolitiskt ramverk med tydliga mål och struktur för klimatpolitiken.

Klimatanpassning

Det statliga ansvaret för klimatanpassning handlar främst om kunskapsuppbyggnad och samordning. Regeringen föreslår därför att nuvarande anslag för klimatanpassning ökas så att pågående samordningsåtgärder kan fortsätta att utvecklas vid berörda myndigheter. Regeringen föreslår även en ökning på 50 miljoner kronor årligen av det statliga anslaget för förebyggande av jordskred och andra naturolyckor 2016–2019. Regeringen föreslår en satsning om 110 miljoner kronor årligen på klimatanpassning 2016–2019. Tillsammans med aviseringen i vårpropositionen uppgår satsningen till 160 miljoner kronor per år 2016–2019.

Utsläppen från transportsektorn ska minska

Minskade utsläpp från transportsektorn är en betydande komponent för att Sverige ska nå sina långsiktiga mål för utsläppsminskning. En fossilfri fordonsflotta är en prioriterad fråga för regeringen. Den befintliga supermiljöbilspremierna för personbilar har bidragit till den kraftiga ökningen av försäljningen av elbilar och laddhybrider. Försäljningen för 2015 har varit högre än prognostiserat och regeringen föreslår därför i propositionen Höständringsbudget för

2015 (2015/16:2) ett tillskott för 2015 på 132 miljoner kronor, och i denna proposition 94 miljoner kronor för 2016. Anslaget för Supermiljöbilspremierna uppgår med dessa öknings till 347 miljoner kronor 2015 och 309 miljoner kronor 2016. Samtidigt förändras nuvarande regelverk så att rena elbilar fortfarande får 40 000 kronor i premie medan premien för laddhybrider blir 20 000 kronor. För 2016 avser regeringen även att införa en premie för elbussar. För detta ändamål föreslås 50 miljoner kronor avsättas 2016 och 100 miljoner kronor beräknas per år 2017–2019. Vidare aviserar regeringen i denna proposition en förlängning av den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöbilar t.o.m. 2019.

Det är angeläget att öka och över tid upprätthålla omställningstrycket i samhället. I transportsektorn innebär det en omställning från fossila bränslen till alternativ som bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser. Nödvändiga investeringar i jobb och skola behöver också finansieras. Regeringen föreslår därför att energiskatten på bensin och dieselbränsle höjs.

Dessutom har regeringen tillsatt en utredning som ska lämna förslag på hur ett s.k. bonusmalus-system för nya lätta fordon kan utformas (dir. 2015:59), med ambitionen att det träder i kraft den 1 januari 2017, där miljöanpassade fordon med relativt låga utsläpp av koldioxid premieras vid inköpstillfället genom en bonus medan fordon med relativt höga utsläpp av koldioxid belastas med högre skatt. Ett bonusmalus-system kan komplettera de mer generellt verkande drivmedelsskatterna och bidra till att minska transportsektorns oljeberoende och klimatpåverkan.

I syfte att värna järnvägens konkurrenskraft på godssidan har Trafikverket fått i uppdrag att se över de EU-rättsliga förutsättningarna för att ekonomiskt underlätta för järnvägsföretagen. Regeringen föreslår redan nu att 75 miljoner kronor per år 2016–2019 avsätts för ändamålet (se avsnitt 1.3).

Mer förnybar energi

Energipolitiken är en fundamental del av byggandet av ett hållbart samhälle. Samtidigt är det viktigt för bl.a. företagen att det finns god och tillförlitlig tillgång på el till konkurrenskraftiga priser. Regeringen anser att energisystemet

på sikt ska bygga på 100 procent förnybar energi. Regeringen aviserade i vårpropositionen att 150 miljoner kronor per år 2016–2019 skulle avsättas för att stärka utvecklingen och etableringen av solceller. Regeringen föreslår nu att ytterligare 75 miljoner kronor avsätts 2016. För 2017–2019 beräknas ytterligare 240 miljoner kronor per år jämfört med vårpropositionen. För att bidra till att öka enskilda kunders möjlighet att lagra sin egenproducerade el avsätter regeringen medel för bidrag till anläggningar för energilagring i hushåll. Satsningen omfattar 25 miljoner kronor 2016 och 50 miljoner kronor per år 2017–2019. För att fortsatt främja utbyggnaden av vindkraft föreslår regeringen en ytterligare satsning på vindkraft genom samordnings- och informationsinsatser om 15 miljoner kronor 2016. För 2017–2019 beräknas 15 miljoner kronor per år.

Regeringen har föreslagit en ambitionshöjning i elcertifikatssystemet, motsvarande 5 TWh ny förnybar el. Ambitionshöjningen förutsätter att det finns en överenskommelse mellan Sverige och Norge för att den ska kunna genomföras samt att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag gällande begränsning av undantag från gällande skatteplikt för vindkrafts- el och annan förnybar elproduktion som inte levereras yrkesmässigt. Förslaget innebär även en utvidgning av undantaget så att det omfattar vissa aktörer som tidigare varit utestängda från skattefriheten eftersom de säljer el. Regeringen återkommer därför i denna proposition till dessa delar. Regeringen avser även att se över förutsättningarna att stimulera solenergi skatte- mässigt, i synnerhet el producerad från solceller.

Smarta elnät behövs för att göra det lättare för kunderna att styra sin elförbrukning mot en mer energi- och kostnadseffektiv användning och t.ex. minska belastningstopparna. Regeringen avser därför att inrätta ett nationellt forum för smarta elnät och föreslår att medel avsätts för detta ändamål 2016–2019. Regeringen föreslår även en satsning på Energimyndighetens arbete med bl.a. främjande av förnybar energi.

Investeringar i energisystemet är ofta långsiktiga till sin natur och har långa ledtider. Mot denna bakgrund har regeringen tillsatt en parlamentarisk energikommission med syfte att lämna underlag till en bred politisk överenskommelse om den långsiktiga energipolitiken, med särskilt fokus på förhållandena för elför- sörjningen (dir. 2015:25). I arbetet ska kom-

missionen ta del av och analysera tillgängliga bedömningar av hur det framtida behovet av energi kan mötas. Kommissionen ska också identifiera vilka förändringar i regelverken som kan komma att krävas för en samhällsekon- omiskt effektiv utveckling av energisystemet. Regeringen anser att Sverige på sikt ska ha ett energisystem med 100 procent förnybar el.

Andra miljöskatteförändringar

Regeringen genomför förslaget om ett slopande av nedsättningarna av koldioxidskatten för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer utanför EU:s system för handel med utsläpps- rätter. Detta föreslås dock ske stegvis. Förslaget bedöms minska användningen av fossila bränslen och utsläppen från de berörda verksamheterna, samtidigt som principen om att förorenaren ska betala för miljöpåverkan i större utsträckning uppfylls. Förslaget innebär även att skattesyste- met blir tydligare och mer överblickbart.

Stöd till innovativ miljöteknik

Sverige ligger i framkant när det gäller utveckling av nya produkter och tjänster inom miljöteknik och grön innovation. För att svenska miljötek- nikföretag även fortsättningsvis ska vara globalt konkurrenskraftiga är det betydelsefullt att ytterligare förbättra förutsättningarna för innovation, utveckling och export. Regeringen föreslår därför en satsning på miljö- och klimat- teknik om totalt 62 miljoner kronor per år 2016– 2019. Medlen kommer bl.a. att användas för att utveckla fler testnings- och verifierings- möjligheter inom miljöteknikområdet i syfte att stärka företagens innovationskraft och bredda vägen för fler jobb i framtiden.

Miljö kvalitetsmålen ska nås

Regeringen vill stärka genomförandet av miljö- politiken och under mandatperioden ta avgö- rande steg för att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet. Förutom att nå klimatmålet ska arbetet för en giftfri miljö, biologisk mångfald samt bättre havs- och vattenmiljö prioriteras. Regeringen har därför förstärkt de anslag som är viktigast för att uppnå dessa

prioriteringar. Regeringen gör en stor satsning för att skydda värdefull natur, förbättrar skötsel av skyddade områden och ger fler människor möjlighet att ta del av friluftslivet. Även fler marina reservat ska inrättas. Arbetet med att fasa ut farliga ämnen och mikroplaster förstärks. Som ett led i att genomföra EU:s strategi för jobb och tillväxt kommer regeringen att fortsätta arbetet med att kartlägga icke skatterelaterade potentiellt miljöskadliga subventioner i syfte att minska miljöbelastningen.

Den nya hållbara utvecklingsagendan

Den nya hållbara utvecklingsagendan innefattar 17 globala utvecklingsmål. Här förenas för första gången ansvaret för klimatet med en social och ekonomisk utveckling. Som en del i att uppfylla Sveriges åtagande i den nya hållbara utvecklingsagendan och i linje med politiken för global utveckling gör regeringen en särskild satsning som syftar till att engagera och informera aktörer i det civila samhället i genomförandet och föreslår att 36 miljoner kronor avsätts för detta ändamål.⁶

Konsumtionen ska bli mer hållbar

Konsumtionen står för en allt större del av vår klimat- och miljöpåverkan. Samtidigt ser vi ett växande intresse för att konsumera hållbart. För att underlätta för fler konsumenter att agera hållbart har regeringen inlett arbetet med en strategi för hållbar konsumtion. Regeringen avsätter 3 miljoner kronor årligen 2016–2019 inom ramen för Konsumentverkets arbete för att jobba med strategin för hållbar konsumtion. Strategin ska fokusera på de sektorer som står för en stor del av de totala utsläppen såsom transport, livsmedel och boende. Som i ett led i att främja en fri och rättvis handel avser regeringen att pröva frågan om Sverige ska bli en Fair Trade Nation likt exempelvis Wales och Skottland. Därvid ska regeringen undersöka vilka kriterier som kan vara lämpliga för detta.

1.6 Reformen för ökad välfärd och trygghet

Sverige ska vara ett land präglad av jämställdhet, jämlikhet, rättvisa och gemensamt ansvarstagande. Ett land där alla bidrar. Jämlikhet ställs ibland mot tillväxt. De nordiska länderna har dock visat att det inte behöver finnas ett sådant motsatsförhållande (se fördjupningsrutan Den nordiska modellen).

Efter ett helt arbetsliv ska ingen behöva känna oro inför sin ålderdom. Regeringen avser att ta ytterligare steg för att förbättra levnadsvillkoren för Sveriges pensionärer och öka tryggheten i alla livets skeden.

Gemensamt finansierade välfärdstjänster, såsom barnomsorg, utbildning, hälso- och sjukvård samt äldreomsorg, är en central del i den svenska välfärdsmodellen. Välfärden bidrar också till att öka antalet arbetade timmar, bl.a. genom att möjliggöra för såväl kvinnor som män att arbeta heltid. Allt för många, främst kvinnor, har gått ned i arbetstid eller helt slutat arbeta för att ta hand om någon närstående. Välfärdstjänsterna ska komma medborgarna till del, oavsett bakgrund och betalningsförmåga.

Folkhälsan i Sverige är god, men ojämnt fördelad. För att sluta de påverkbara hälso- klyftorna, och för att svensk hälso- och sjukvård även fortsättningsvis ska vara i världsklass, krävs fortsatta investeringar. Regeringen föreslår därför ett flertal reformer, som bl.a. tar sikte på att förbättra kvinnors hälsa.

De allmänna socialförsäkringarna är en central del i den svenska välfärdsmodellen och har under lång tid framgångsrikt bidragit till att motverka ekonomisk utsatthet. De har också bidragit till en rättvisare fördelning av de ekonomiska resurserna och medverkat till både social sammanhållning och god ekonomisk tillväxt. För regeringen är det centralt att fortsatt värna starka offentliga trygghetssystem. Samtidigt förutsätter socialförsäkringssystemens långsiktiga legitimitet tydliga krav och en effektiv kontroll.

Den ekonomiska politiken ska användas för att öka den ekonomiska jämlikheten. De ökande inkomstskillnaderna mellan de som arbetar och de som inte arbetar har lett till en succesiv ökning av den relativa fattigdomen. En individs möjligheter påverkas inte bara av hur höga en individs inkomster är i absoluta termer, utan även i relation till andras.

⁶ I tabell 1.2 redovisas 6 miljoner kronor av de 36 miljoner kronorna under rubriken Stöd till ideella organisationer.

Det stora utbudet på dagens lånemarknad i kombination med en allt mer aggressiv marknadsföring från långgivare leder till ökad risk för överskuldssättning. Mot denna bakgrund, och med hänsyn till att antalet ansökningar om betalningsförelägganden stiger, arbetar regeringen med en strategi som syftar till att motverka överskuldssättningen.

Med växande klyftor minskar de gemensamma beröringspunkterna i samhället. Segregation och splittring gör det svårare att gemensamt ta sig an de framtidsutmaningar Sverige ställs inför.

Tillgänglig kultur och ett starkt civilt samhälle är viktiga i ett modernt samhälle och bidrar till att skapa en ökad samhörighet mellan människor.

En trygg ålderdom

Våra äldre ska kunna leva ett gott och aktivt liv efter arbetslivet. Den orättvisa skillnaden mellan beskattningen av arbetsinkomster och pension bör därför avskaffas. Tillsammans med de tillskott som aviserades i 2015 års ekonomiska vårproposition föreslår regeringen reformer på ca 4,4 miljarder kronor 2016 (se tabell 1.14).

Tabell 1.14 En trygg ålderdom

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Sänkt skatt för pensionärer	1 868	1 868	1 868	1 868
Avgiftsfri öppenvård 85+		200	200	200
Kunskapsatsning inom omsorgen	200			
Total BP16	2 068	2 068	2 068	2 068
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Mer personal inom äldreomsorgen	2 000	2 000	2 000	
Höjt bostadstillägg för pensionärer	400	400	400	400
Totalt VÅP15	2 400	2 400	2 400	400
Utgiftsminskningar				
Höjt tak högkostnads-skydd äldreomsorg	-74	-148	-148	-148
Totalt BP16 och VÅP15	4 394	4 316	4 316	2 320

I ett första steg föreslår regeringen i denna proposition att det förhöjda grundavdraget för

äldre förstärks så att pensionärer inte beskattas högre än löntagare yngre än 65 år vid inkomster upp till ca 120 000 kronor per år. Det förhöjda grundavdraget förstärks även för dem med pensioner upp till 240 000 kronor per år. Under kommande år avser regeringen att ta ytterligare steg för att minska skatteskillnaderna. För en garantipensionär innebär förslaget att skatten sänks med upp till ca 170 kronor per månad. För en genomsnittlig inkomstpensionär sänks skatten med ca 80 kronor per månad. Den höjning av bostadstillägget till pensionärer som föreslogs i propositionen Vårändringsbudget för 2015 har också förbättrat den ekonomiska standarden för pensionärer med små ekonomiska marginaler.

Många äldre har ett omfattande behov av hälso- och sjukvård. Detta gäller i synnerhet bland personer över 85 år. För dessa kan kostnaderna för upprepade besök i vården bli kännbara trots högkostnadsskyddet. För att förbättra hälsan hos äldre avser regeringen föreslå att personer som är 85 år och äldre inte ska behöva betala sådana vårdavgifter som avser öppen hälso- och sjukvård och som ingår i det nationella högkostnadsskyddet. Förslaget avses träda i kraft i januari 2017.

För att öka tryggheten för äldre har regeringen tidigare föreslagit en satsning på ökad bemanning inom äldreomsorgen. För ändamålet avsätts 1 miljard kronor 2015 och 2 miljarder kronor årligen 2016–2018. En utökad bemanning kan skapa utrymme för personalen att tillbringa mer tid med den enskilde, samt ge större möjligheter för personalen att bidra till att gemensamt utveckla verksamheten. Satsningen förväntas förbättra arbetsmiljön och därigenom öka attraktionskraften för yrken inom äldreomsorgen. Regeringen avser att ge Arbetsmiljöverket ett uppdrag om tillsyn av arbetsmiljön inom äldreomsorgen vad gäller stress samt möjligheter till inflytande och delaktighet inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Vidare föreslår regeringen att 200 miljoner kronor avsätts under 2016 för att möjliggöra stöd till kommunerna för att fortsätta att utveckla kompetenssatsningar riktade till personal inom äldre- och funktionshinderomsorgen. Inom dessa insatser ska ett jämställdhetsperspektiv integreras.

För att underlätta för äldre på bostadsmarknaden föreslår regeringen även att ett investeringsstöd införs för ny- och ombyggnation av

bostäder med hyresrätt för äldre, samt mindre anpassningar av gemensamma utrymmen i det befintliga bostadsbeståndet (se avsnitt 1.3).

Jämlik, jämställd och tillgänglig hälso- och sjukvård

Folkhälsan i Sverige är god och utvecklas positivt för befolkningen som helhet. Medellivslängden fortsätter att öka och den sjukdomsrelaterade dödligheten inom flera viktiga sjukdomsgrupper minskar. Hälso- och sjukvården bidrar till denna utveckling. Svensk hälso- och sjukvård är effektiv och presterar goda resultat, vilket bl.a. internationella jämförelser visar. Hälsan är dock ojämnt fördelad. Regeringen bedömer att det finns ett fortsatt behov av satsningar inom hälso- och sjukvården. Tillsammans med de tillskott som aviserades i vårpropositionen föreslår regeringen satsningar på totalt ca 3,3 miljarder kronor 2016 (se tabell 1.15). Detta finansieras delvis genom ett avskaffande av samordnings- och tillgänglighetsmiljarden.

Tabell 1.15 Hälso- och sjukvård

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Professionsmiljard	1 000	1 000	1 000	1 000
Förstärkning av sjukvården	1 000	500	500	500
Kvinnors hälsa	130	130	130	130
Mammografi	100	207	207	207
Psykisk ohälsa	280	280	280	280
Tandvård för unga vuxna		233	463	463
Läkemedel för barn	343	409	409	409
Övrigt	5	29	29	29
Totalt BP16	2 858	2 788	3 018	3 018
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Förlossningsvård	400	400	400	400
Totalt VÅP15	400	400	400	400
Utgiftsminskningar				
Avskaffa samordnings- och tillgänglighetsmiljarden	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Totalt BP16 och VÅP15	2 258	2 188	2 418	2 418

En viktig faktor för att svensk hälso- och sjukvård även fortsättningsvis ska vara i världsklass är kompetensförsörjningen. För att höja

kvaliteten i hälso- och sjukvården, förbättra förutsättningarna för rätt användning av professionernas kompetens och påverka landstingens kompetensförsörjning i positiv riktning föreslår regeringen att en professionsmiljard införs fr.o.m. 2016.

Hälso- och sjukvården möter stora utmaningar bl.a. i form av demografi, digitalisering och kompetensförsörjning. För att stärka hälso- och sjukvården i bred bemärkelse föreslås att landstingen tillförs ytterligare 1 miljard kronor 2016. Från och med 2017 tillförs 500 miljoner kronor per år via det generella statsbidraget.

Det är angeläget att uppnå en mer jämställd hälso- och sjukvård. Alla, oavsett kön eller könsidentitet, ska utifrån sina behov behandlas likvärdigt när det gäller resurser och insatser. Kvinnor med endast grundskoleutbildning har i flera avseenden haft den minst gynnsamma hälsoutvecklingen. Regeringen prioriterar satsningar på kvinnors hälsa. I vårpropositionen aviserade regeringen en satsning på förlossningsvården och kvinnors hälsa om 400 miljoner kronor per år 2016–2019. Regeringen föreslår en ytterligare förstärkning på området genom en riktad primärvårdssatsning med fokus på kvinnors hälsa. Satsningen uppgår till 130 miljoner kronor per år 2016–2019.

Mammografi är ett effektivt sätt att tidigt upptäcka bröstcancer. Täckningsgraden behöver dock öka, i synnerhet i socioekonomiskt svaga grupper. Regeringen avser därför föreslå att mammografi regelbundet ska erbjudas kostnadsfritt till kvinnor mellan 40 och 74 år fr.o.m. juli 2016.

Den psykiska ohälsan är en stor utmaning. Insatser mot psykisk ohälsa bidrar till högre livskvalitet samtidigt som de kan minska sjukskrivningarna. För att möta den ökande ohälsan bland barn och unga vuxna t.o.m. 30 år föreslår regeringen att satsningen inom området psykisk ohälsa förstärks med 280 miljoner kronor per år 2016–2019. Medlen ska användas dels för att förstärka ungdomsmottagningarnas arbete, dels för att stimulera nya initiativ.

Den kostnadsfria tandvården för barn och unga upp till 19 år har framgångsrikt bidragit till bättre tandhälsa. För att ytterligare förbättra tandhälsan vill regeringen att även unga vuxna ska erbjudas kostnadsfri tandvård. Tandvård ska därför erbjudas kostnadsfritt för unga upp t.o.m. det år en person fyller 21 år fr.o.m. 2017. Från och med 2018 höjs åldersgränsen t.o.m. det år en

person fyller 23 år. Regeringen avser att följa utvecklingen på området noggrant för att säkerställa att förslaget inte ger upphov till oskäligen kostnadsökningar.

Den goda hälsan och den positiva utvecklingen är inte jämt fördelad. Som regeringen aviserade i vårpropositionen föreslås därför att barn och unga under 18 år ska erhålla läkemedel och andra förmånsberättigade varor inom läkemedelsförmånerna kostnadsfritt fr.o.m. januari 2016. Reformen syftar till att barn och unga inte ska behöva avstå läkemedelsbehandling av ekonomiska skäl.

För att värna unga kvinnors rätt till sexualitet utan oönskade graviditeter föreslår regeringen att preventivmedel inom läkemedelsförmånerna fr.o.m. 2017 ska erbjudas kostnadsfritt till personer under 21 år.

Regeringen föreslår även fria vårdavgifter för personer som är 85 år och äldre fr.o.m. 2017 (se avsnittet En trygg ålderdom). Vidare föreslår regeringen att Socialstyrelsen tillförs extra medel för att förstärka myndighetens arbete med validering av hälso- och sjukvårdspersonal (se avsnitt 1.7).

Bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffas

Människor ska känna trygghet i livets alla skeden och samtidigt ta ansvar för sin egen försörjning efter bästa förmåga. Regeringen har därför initierat en rad förbättringar inom socialförsäkringsystemen.

Arbetslöshetsförsäkringen har en viktig roll för att underlätta omställningen för de som förlorat sitt arbete. Den 7 september i år höjdes taket för den inkomstrelaterade ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen så att den som tjänar upp till 25 000 kronor i månaden får 80 procent av sin lön de första 100 ersättningsdagarna. Den högsta dagpenningen uppgår därmed till 910 kronor dag 1–100 och till 760 kronor därefter. Även grundbeloppet höjdes, från 320 kronor per dag till 365 kronor.

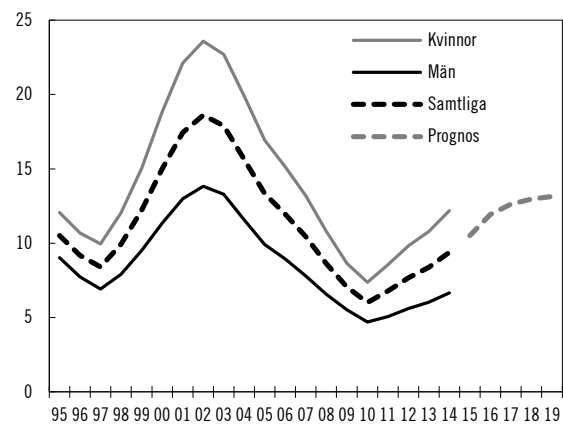
Ersättningen från sjukförsäkringen ska ge trygghet och lämnas under den tid det tar att återfå arbetsförmågan. Införandet av en tidsgräns för hur länge sjukpenning kan lämnas innebär en avvikelse från denna grundprincip. Konsekvensen har blivit att kvinnor och män som ännu inte återfått sin arbetsförmåga, eller som inte är medicinskt redo för att medverka i

arbetslivsinriktad rehabilitering, förlorat sin sjukpenning och i stället hänvisats till Arbetsförmedlingen. Den bortre tidsgränsen främjar inte rehabiliteringsprocessen och garanterar inte heller att de försäkrade får rätt hjälp. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffas fr.o.m. den 1 februari 2016.

Sjukpenningtalet, dvs. antalet ersatta dagar med sjuk- och rehabiliteringspenning per år per försäkrad i åldern 16–64 år, hade minskat i flera år innan utförsäkringarna inleddes vid årsskiftet 2009/10 (se diagram 1.9). Sedan 2010 har dock sjukpenningtalet ökat och prognosen pekar på en fortsatt uppgång. Sjukpenningtalet, har stigit från 6,0 till 10,0 dagar per år mellan december 2010 och juni 2015. Ökningen har skett inom alla sektorer och yrkesgrupper, men har varit mest påtaglig för kvinnor.

Diagram 1.9 Sjukpenningtalet 1994–2019

Dagar per försäkrad 16–64 år, exklusive personer med hel sjuk- och aktivitetsersättning. Prognos december 2015–december 2019.

Anm.: Decembervärden.

Källor: Försäkringskassan och egna beräkningar.

Den stigande sjukfrånvaron är ett stort problem, för både individen och samhällsekonomin.

Försäkringskassan spelar en central roll i att minska sjukfrånvaron. För att bidra till att människor snabbare kommer tillbaka till arbete och möjliggöra en förstärkt handläggning av sjukförsäkringsärenden, föreslår regeringen att Försäkringskassans förvaltningsanslag ökas med 128 miljoner kronor 2015 och med 250 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016. Förslagen läggs i propositionen höständringsbudget för 2015 respektive i denna proposition.

Regeringen avser att se över möjligheterna för långtidssjuka att prova arbete eller studera en tid med bibehållen sjukersättning. Rehabiliteringsgarantin som infördes av den förra regeringen

har i utvärderingar visat sig endast i mycket begränsad utsträckning bidra till minskad sjukfrånvaro. Regeringen ser därför över rehabiliteringsgarantins utformning.

Trygghet och möjligheter för barn och föräldrar

Kvinnor tar ofta ett större ansvar för vård av anhöriga och omvårdnad av barn. Många kvinnor går ned i arbetstid för att göra detta. Det är inte hållbart. Ingen ska behöva gå ned i arbetstid för att välfärden inte håller tillräckligt god kvalitet. Regeringen satsar därför resurser för att stimulera tillgängligheten till barnomsorg på obekvämt arbetstid. Från och med 2016 uppgår dessa medel till 80 miljoner kronor per år i och med den satsning som aviserades i vårpropositionen.

En jämnare fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet är avgörande om målet om ekonomisk jämställdhet ska nås. Att män är föräldralediga kortare än kvinnor bidrar till att lägga grunden för den ojämna arbetsfördelningen i hemmet och får direkta effekter på kvinnors inkomster och möjligheter till utveckling i arbetet. Regeringen har därför lämnat förslag till riksdagen om att införa en tredje reserverad månad i föräldrapenningen för vardera föräldern. Målet är ett helt jämställt uttag av försäkringen. Nästa steg är att tillsätta en utredning som ser över föräldraförsäkringen i syfte att nå målet. En proposition kommer att avlämnas senare under mandatperioden. Regeringen har vidare gett Försäkringskassan i uppdrag att verka för en jämställd användning av föräldrapenning.

Jämställdhetsbonusen har inte haft någon mätbar effekt på fördelningen av föräldrapenningen. Därför vill regeringen avskaffa bonusen. Regeringen vill vidare se över föräldraförsäkringen i sin helhet. Regeringen vill se en föräldraförsäkring som bidrar till ett jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn. Föräldraförsäkringen ska vara bättre anpassad till en modern arbetsmarknad och de krav den ställer samt till ett modernt familjeliv. Föräldraförsäkringen ska också utformas så att den fungerar väl oavsett familjekonstellation och regeringen vill därför att den kommande utredningen ska undersöka möjligheterna att underlätta för stjärnfamiljer att använda föräldraförsäkringen.

Ensamstående föräldrar, i synnerhet kvinnor, har oftare en svagare ekonomi än föräldrar som är sammanboende. Regeringen har därför höjt underhållsstödet. Detta bidrar också till att minska flickor och pojkars ekonomiska utsatthet. För att ytterligare förbättra situationen för föräldrar med svag ekonomi föreslår regeringen även att föräldrapenning på grundnivå höjs från 225 till 250 kronor per dag. Reformerna innebär sammantaget att den ekonomiska ojämställdheten minskar. Bostadsbidraget och underhållsstödet är inte tillräckligt anpassade till de förändrade boendemönster och olika familjekonstellationer som förekommer i dag. Regeringen anser mot den bakgrunden att det är angeläget att ytterligare analysera frågan och överväga behov av lämpliga åtgärder.

Samhället har ett extra stort ansvar för flickor och pojkar som far illa. För de anställda inom socialtjänsten handlar arbetet många gånger om att göra kvalificerade bedömningar och fatta svåra, och för flickor och pojkar och deras föräldrar, mycket ingripande beslut. Det kräver goda förutsättningar. Samtidigt rapporteras om svårigheter att rekrytera och behålla erfaren personal, om tidsbrist och stress i arbetet. Det är angeläget att vända utvecklingen och förbättra förutsättningarna för att göra ett bra arbete. Regeringen föreslår därför en satsning om 250 miljoner kronor per år 2016–2019 för att förbättra förutsättningarna för socialtjänstens arbete med barnärenden. Medlen ska i huvudsak gå till att stärka bemanningen, samt till satsningar på kompetens och kvalitet.

Alla barn ska ha möjlighet till bra aktiviteter på sommarlovet. Därför föreslår regeringen att 200 miljoner kronor per år 2016–2019 avsätts för ett statligt sommarlovsstöd. Stödet betalas ut till kommuner som satsar på att utveckla kostnadsfria sommarlovsaktiviteter.

Regeringen föreslår också att den fritidspeng som den förra regeringen införde avskaffas och att de medel som avsatts för detta ändamål i stället används för att höja barndelen i riksnormen för försörjningsstödet. Utöver detta föreslår regeringen att ytterligare 100 miljoner kronor per år avsätts fr.o.m. 2016 för att höja barndelen i riksnormen. Tillsammans med satsningar på musik- och kulturskolan, på idrottsföreningarnas verksamhet samt förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen, slopad bortre tidsgräns i sjukförsäkringen, höjningen av underhållsstödet och grundnivån i föräldra-

penningen ger detta förbättrade förutsättningar för barn i ekonomiskt utsatta familjer.

Stärkt arbete mot diskriminering

En grundläggande utgångspunkt för regeringens politik är principen om människors lika värde. Alla ska, oavsett kön, sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, ålder eller religion, respekteras för den hen är och åtnjuta samhällets skydd för detta.

För att öka förutsättningarna för att fler individer som utsätts eller riskerar att utsättas för diskriminering får sina rättigheter tillvaragagna avser regeringen att stärka arbetet mot diskriminering på nationell, regional och lokal nivå genom ökade resurser till Diskrimineringsombudsmannen (DO) samt till lokala verksamheter mot diskriminering, s.k. antidiskrimineringsbyråer.

Ökad tillgänglighet och delaktighet i kulturlivet

Regeringens kulturpolitiska ambition är att öka tillgängligheten och delaktigheten i kulturlivet och skapa förutsättningar som bidrar till en större samhörighet människor emellan.

För att göra kunskap och kulturupplevelser tillgängligt för fler föreslår regeringen att fri entré till vissa statliga museer införs fr.o.m. 2016. Regeringen anser även att tillgången till kultur för barn och unga bör förbättras och avsätter 100 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2016 för att främja låga taxor i den kommunala musik- och kulturskolan. Vidare har en särskild utredare fått i uppdrag att ta fram förslag till en nationell strategi för den kommunala musik- och kulturskolan (dir. 2015:46).

Regeringen avser att göra om den statliga filmpolitiken. Filmavtalet mellan staten och filmbranschen kommer inte att förnyas när den nuvarande avtalsperioden löper ut. Staten kommer i stället att fr.o.m. 2017 ta ett helhetsansvar för filmpolitiken. Med ett statligt helhetsansvar för den nationella filmpolitiken förbättras förutsättningarna för regeringen att utforma en filmpolitik som stärker produktion, distribution och visning av värdefull svensk film. Regeringen beräknar därför att det statliga stödet till svensk film höjs med 210 miljoner kronor per år 2017

och 2018. Tillsammans med en föreslagen satsning under 2016–2019 för att stärka mindre biografer i glesbygd och på mindre orter (se avsnitt 1.3) beräknas filmstödet ökas med totalt 235 miljoner kronor 2017 och 2018. Som finansiering föreslås att mervärdesskatten på tillträde till biografföreställningar höjs från 6 till 25 procent. Vidare förväntas biografavgiften på tio procent av bruttobiljettintäkten upphöra.

Det civila samhället fyller en viktig funktion

Det civila samhället är en viktig del i ett modernt samhälle och bidrar till sammanhållning och gemenskap. Idrottsrörelsen engagerar många, bidrar till demokratisk skolning, och främjar även en god folkhälsa. I propositionen Vårändringsbudget för 2015 föreslog regeringen en satsning på idrotten för att nyanlända ska ges goda förutsättningar att bli delaktiga i det svenska samhället.

För att ytterligare stödja en stark och självständig idrottsrörelse föreslår regeringen att det statliga stödet till idrotten höjs med 133 miljoner kronor 2016 utöver den tidigare aviserade satsningen på 64 miljoner kronor. Satsningen beräknas sedan successivt byggas ut för att 2018 uppgå till 163 miljoner kronor. Sammantaget beräknas därmed regeringens satsningar på idrott i vårpropositionen och i denna proposition uppgå till 227 miljoner kronor per år fr.o.m. 2018. Satsningen syftar till att ge fler barn och ungdomar möjlighet att delta i idrottsföreningarnas verksamhet, bl.a. genom att avgifterna hålls på en låg nivå.

För att göra naturen och friluftslivet tillgängligt för fler, och för att främja mångfald och integration, föreslår regeringen dessutom en ökning av det statliga bidraget till friluftsgenerationer. Vidare föreslås fortsatta satsningar på studieförbunden respektive verksamhet med flyktingguider och familjekontakter som syftar till att stärka etableringen av nyanlända (se vidare avsnitt 1.7). För att upprätthålla det viktiga arbete som handikapporganisationerna bedriver föreslår regeringen även en ökning av det statliga bidraget för detta syfte.

För att stärka hbtq-personers ställning i samhället avser regeringen att förstärka statsbidraget till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.

Allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund skapar gemenskap, stärker demokratin och bedriver viktig social verksamhet. Skatteverket har, med utgångspunkt i ett avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen, bedömt att ideella föreningar och trossamfund som bedriver mer omfattande secondhandverksamhet är skattskyldiga för den verksamheten. För att deras ideella verksamheter inte ska drabbas av en försämrad ekonomisk situation till följd av ändrad rättspraxis föreslår regeringen att ideell secondhandförsäljning inte ska beskattas. Detta bidrar till en cirkulär ekonomi.

Mäns våld mot kvinnor är ett av de yttersta uttrycken för ojämställdheten mellan kvinnor och män. Detta våld ska upphöra. Att förebygga och motverka våld och andra övergrepp mot kvinnor är högt prioriterat av regeringen. I det ligger också att utmana föreställningar om män och manlighet och engagera fler män i jämställdhetsarbetet. Regeringen har satt upp tydliga mål om att uppkläringen av våldtäkter ska öka och att andelen personer i befolkningen som blir offer för våld i nära relationer ska minska. Ett viktigt arbete med att ge stöd till våldsutsatta kvinnor och deras barn görs av de ideella kvinnojourerna. I vårpropositionen aviserade regeringen därför en satsning på de ideella kvinno- och tjejjourerna. Satsningen som påbörjades 2015, uppgår fr.o.m. 2016 till 100 miljoner kronor per år. Regeringen avser också att fortsätta stödja de organisationer som arbetar för att utveckla brottsofferverksamhet riktad till homosexuella, bisexuella och transpersoner som utsatts för våld i en nära relation.

Den nordiska modellen

Den nordiska välfärdsmodellen kombinerar framgångsrikt marknadsekonomi och öppenhet gentemot omvärlden med höga jämställdhets- och jämlikhetsambitioner. Modellen skapar förutsättningar för såväl en god ekonomisk utveckling och hög sysselsättning som en relativt jämn fördelning av inkomsterna och ett välfärds-system av hög kvalitet som omfattar alla medborgare.

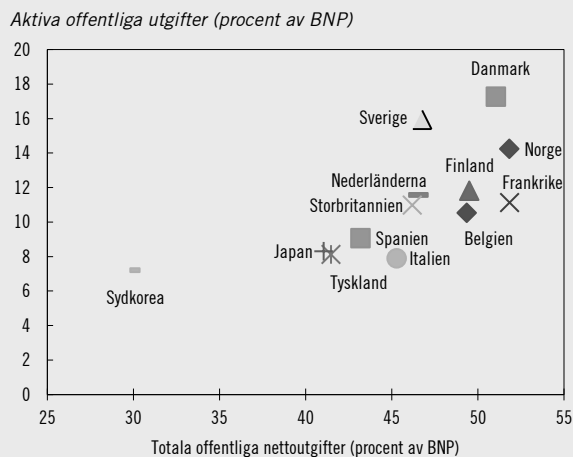
Det finns stora likheter mellan de nordiska ländernas välfärdsmodeller, samtidigt som det också finns betydande skillnader. Det går följaktligen inte att säga att det finns en enhetlig nordisk modell. Däremot delas vissa övergripande mål och medel. Gemensamt är en jämlikhets- och jämställdhetssträvan och en stor offentlig sektor med breda välfärdssystem som omfattar alla, en hög skattekvot, relativt jämnt fördelade inkomster och en strävan efter arbete åt alla. Arbetsmarknaden karakteriseras av ett gott samarbetsklimat mellan arbetsmarknadens parter. Den nordiska modellen bygger också på att arbetsmarknadens parter ansvarar för lönebildning och kollektivavtal så att individen ges möjlighet att leva på sin lön.

Aktiva utgifter stärker tillväxten

Aktuell forskning visar att skattekvoten eller den offentliga sektorns storlek i sig inte kan förklara hur väl en ekonomi fungerar.⁷ Avgörande är i stället hur skattesystemet är utformat och hur pengarna används, dvs. vad det är skatterna finansierar.

Gemensamt för de nordiska länderna är en hög andel s.k. aktiva utgifter, dvs. utgifter som har en direkt effekt på sysselsättning och inkomster (se diagram 1.10). Exempel på detta är utgifter för utbildning och barnomsorg. Aktiva utgifter kan bidra positivt till tillväxten, eftersom de bidrar till att öka människors produktivitet och arbetskraftsdeltagande.

Diagram 1.10 Totala och aktiva offentliga utgifter som andel av BNP

Källa: SOU 2015:53.

Utformningen har betydelse

Den nordiska modellen bygger på att välfärden är generell. För ett antal försäkringssystem beror försäkringsvärdet på tidigare arbete, t.ex. arbetslöshets- och föräldraförsäkringen. Det kan också, som i exempelvis arbetslöshetsförsäkringen, handla om krav på aktivt arbetssökande för att få rätt till ersättning. Dessa regler stärker arbetskraftsdeltagandet.

Modellen skapar legitimitet och tillit

Den nordiska modellen har en hög legitimitet och ett starkt folkligt stöd. En viktig orsak till detta är sannolikt den höga graden av tillit som finns i de nordiska länderna.⁸ Enligt internationella jämförelser är tilliten till såväl andra människor i allmänhet som till olika delar av offentlig sektor högre i de nordiska länderna än i de flesta andra länder. Det finns forskning som tyder på att den höga tilliten kan vara en följd av just förekomsten av en stor offentlig sektor, som i sig bidrar till minskad ojämlikhet.⁹

⁸ Social tillit, som antas spegla en djupare social norm, kvantifieras ofta med hjälp av andelen av befolkningen i olika länder som håller med om påståendet att man kan lita på de flesta.

⁹ Bergh, A. Henrekson M., 2011, Government size and growth: A survey and interpretation of the evidence, *Journal of Economic Surveys*, 25(5), 872–897.

⁷ Se exempelvis SOU 2015:53.

1.7 Bättre mottagande och snabbare etablering

Över 60 miljoner människor befinner sig just nu på flykt – det största antalet sedan andra världskriget. Antalet människor som söker skydd i Europa har därmed ökat kraftigt de senaste åren. De humanitära behoven i världen har mer än fördubblats sedan 2012. Sverige är världens femte största givare till det humanitära systemet. Regeringen avser att aktivt driva reformer av FN:s humanitära system för en effektiv respons på behoven samtidigt som kopplingen mellan humanitärt bistånd och långsiktigt utvecklings-samarbete ska stärkas. Sverige ska ha en långsiktigt hållbar och rättssäker migrationspolitik som värnar asylrätten.

För Sveriges del bedöms antalet asylsökande bli fortsatt högt. Antalet ensamkommande asylsökande barn och ungdomar är högre än någonsin. Enligt prognoser för 2015–2019 väntas sammantaget nästan 300 000 flyktingar och andra skyddsbehövande samt anhöriga till före detta asylsökande beviljas upphållstillstånd i Sverige. När fler människor söker en fristad i Sverige ställs höga krav på samhället för att ta vara på och utveckla den resurs som invandringen innebär. För de som beviljas uppehållstillstånd är det viktigt med en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhällslivet.

Regeringen föreslår sammantaget satsningar på ca 2,1 miljarder kronor 2016 för bättre mottagande och snabbare etablering (se tabell 1.16). Beloppet inkluderar de tillskott som aviserades i 2015 års ekonomiska vårproposition. Satsningarna finansieras delvis genom att den prestationsbaserade ersättningen tas bort, systemet med etableringslotsar avskaffas och avräkningar på det internationella biståndet. Vidare förändras den statliga ersättningen till kommunerna för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar.

Tabell 1.16 Bättre mottagande och snabbare etablering

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Budgetpropositionen för 2016 (BP16)				
Höjd schablonersättning	1 071	2 603	2 932	2 217
Sfi för nyanlända i ABO	50	50	100	100
Snabbspår och förstärkta arbetsmarknadsinriktade insatser	376	532	422	339
Förstärkning Arbetsförmedlingen	193	93	93	93
Kompletterande utbildningar	24	75	220	340
Validering	141	124	122	92
Övrigt	130	126	79	64
Totalt BP16	1 985	3 603	3 968	3 245
2015 års ekonomiska vårproposition (VÅP15)				
Kompetensutveckling sfi-lärare	100	100	100	100
Idrott för bättre etablering	64	64	64	64
Totalt VÅP15	164	164	164	164
Utgiftsminskningar				
Ändrade regler för etableringsersättning vid arbete	-128	-155	-143	-109
Ändrad ersättning för ensamkommande barn och ungdomar ¹	-50	-1 062	-1 380	-1 663
Avskaffad prestationsbaserad ersättning	-653	-658	-499	-402
Avskaffat system med etableringslotsar	-481	-643	-534	-445
Överföring till Arbetsförmedlingen	-100			
Totalt BP16 och VÅP15	737	1 249	1 576	790

¹ Utgiftsminskningen medför en minskad avräkning på biståndsramen, vilket medför en ökning av biståndet med 134 miljoner kronor 2017, 88 miljoner kronor 2018 och 84 miljoner kronor 2019.

Snabbt i jobb

Etableringstiden för utrikes födda är i dag allt för lång och många har jobb under sin kompetensnivå. Regeringen anser därför att åtgärder bör vidtas för att förbättra etableringen. Sverige behöver ta tillvara alla individers kompetens, vare sig den införskaffats inom landet eller i någon annan del av världen. En allt större andel av dem som tar del av etableringsinsatser hos Arbetsförmedlingen har en eftergymnasial utbildning på två år eller längre. För att påskynda etableringen på arbetsmarknaden av de nyanlända som har utbildning eller yrkeserfarenhet som efter-

frågas i Sverige föreslår regeringen därför att medel avsätts för att skapa snabbare vägar, s.k. snabbspår, in på arbetsmarknaden. År 2016 föreslås denna satsning uppgå till 260 miljoner kronor. Regeringen föreslår också att medel avsätts för förstärkning av andra aktiviteter i etableringsuppdraget.

Matchningen mellan individens kompetens och arbetsmarknadens anställningsbehov behöver fungera bättre. Ett viktigt verktyg i detta sammanhang är validering. Regeringen föreslår därför permanenta medel för en valideringssatsning som syftar till att individen snabbare ska få sina utbildningar bedömda och få sin kompetens validerad. Socialstyrelsens, Arbetsförmedlingens och Universitets- och högskolerådets resurser på detta område föreslås förstärkas. Vidare bör en ny valideringsdelegation inrättas för att följa, stödja och samordna ett intensifierat utvecklingsarbete inom valideringsområdet. Medel för förstärkta valideringsinsatser avsätts även inom etableringsuppdraget.

Ett annat viktigt verktyg i matchningen mellan individens kompetens och arbetsmarknadens behov är kompletterande utbildningar, t.ex. för lärare och sjuksköterskor. Dessa möjliggör för personer med en avslutad utländsk utbildning som motsvarar en svensk högskoleutbildning att avlägga en svensk examen, eller att få kunskaper för att kunna få behörighet att utöva sitt yrke i Sverige. För att kraftigt bygga ut och bredda kompletterande utbildningar för personer med utländsk utbildning föreslår regeringen en satsning som successivt byggs ut, för att 2019 motsvara 340 miljoner kronor. Vidare ges Arbetsförmedlingen möjlighet att inom etableringsuppdraget erbjuda kortare kompletteringsutbildningar så att nyanlända akademiker snabbare kan matchas mot arbete på den svenska arbetsmarknaden.

För att ta vara på tiden mellan uppehållstillstånd och bosättning föreslås medel avsättas till tidiga insatser redan i anläggningsboende. Regeringen tillför även Migrationsverket resurser för satsningar på organiserad sysselsättning. Regeringen har också nyligen höjt ersättningen till kommunerna för den undervisning i svenska för invandrare som de ger nyanlända i anläggningsboenden och avsätter därför mer medel till detta.

En viktig utmaning för etableringen är tillgången på bostäder. Det investeringsstöd för små hyresrätter som regeringen föreslår och

stimulansbidraget till kommunerna förväntas bidra till en lättare boendesituation för nyanlända och för andra grupper med svag ställning på bostadsmarknaden.

Varje barn och ungdom ska få en bra utbildning

Elever med utländsk bakgrund är en heterogen grupp när det gäller ursprungsland, språk och föräldrarnas utbildningsnivå, men har som grupp generellt sett svårare att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i skolan. Ett särskilt ansvar finns för att ge de elever som påbörjar sin utbildning i Sverige i sena åldrar rätt förutsättningar. Genom bl.a. investeringar inom ramen för samverkan för bästa skola på 600 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016 avser regeringen att ta större ansvar för att höja resultaten i skolor med låga studieresultat och svåra förutsättningar. I detta ingår uppdrag till Skolverket att sluta överenskommelser med huvudmän för grund- och gymnasieskolor med låga kunskapsresultat och svåra förutsättningar, uppdrag att genomföra insatser för att höja studieresultaten för nyanlända elever och elever med annat modersmål än svenska samt genomförande av obligatorisk kartläggning av nyanlända elevers kunskaper.

Alla kommuner ska bidra till mottagandet

En väl fungerande bosättning och ett väl fungerande mottagande i kommunerna är avgörande för att nyanlända ska kunna etablera sig. De flesta nyanlända ordnar sitt boende på egen hand. De nyanlända som inte ordnar boende på egen hand tas emot i kommuner efter frivilliga överenskommelser mellan kommunen och länsstyrelsen respektive Migrationsverket. Dessa platser räcker dock inte. Regeringen avser därför lämna förslag till ny lagstiftning som innebär att kommuner kan anvisas att ta emot nyanlända för bosättning, oavsett om det finns en överenskommelse om mottagande eller inte.

Regeringen avser att föreslå åtgärder för att skapa ett sammanhållet system för en välfungerande asylprocess och ge kommuner och landsting goda planeringsförutsättningar för mottagandet.

För att öka kommunernas möjligheter att ta emot nyanlända och bl.a. skapa bättre förutsätt-

ningar att ge praktisk hjälp och stöd i anslutning till mottagande och bosättning höjs schablonersättningen till kommunerna för mottagande av nyanlända. För nyanlända som inte fyllt 65 år och som tas emot i en kommun fr.o.m. den 1 januari 2016 höjs schablonersättningen från dagens 83 100 till 125 000 kronor. För personer över 65 år höjs ersättningen från 52 000 till 78 200 kronor.

För att förbättra kommunernas förutsättningar att tillhandahålla bostäder för nyanlända avskaffas nuvarande begränsningar för statlig ersättning för kommunens hyreskostnader till dess att en nyanländ som omfattas av lagen flyttar in. Länsstyrelserna tillförs vidare medel för ersättning till kommunerna för att skapa beredskap och tillräcklig mottagningskapacitet för nyanlända. Länsstyrelserna föreslås också få ökade förvaltningsmedel till sitt förhandlingsarbete med kommunerna, samt till information och stöd. Totalt föreslår regeringen att 1,1 miljarder kronor avsätts 2016 för att öka kommunmottagandet. Beloppet ökar till mer än det dubbla efterföljande år.

Det civila samhället har en nyckelroll i etableringsprocessen

Det civila samhället spelar en viktig roll i etableringen av nyanlända. Regeringen föreslår en fortsatt satsning på studieförbunden på insatser för asylsökande och nyanlända boende på anläggningsboende. Insatserna syftar till att stärka kunskaperna i svenska och om samhället samt till att främja deltagande i arbets- och samhällslivet. Regeringen föreslår också en fortsatt förstärkning av medel för verksamhet med flyktingguider och familjekontakter i det civila samhället och kommuner.

För att göra naturen och friluftslivet tillgängligt för fler, och för att främja mångfald och integration, föreslår regeringen dessutom en ökning av det statliga bidraget till friluftsgestaltningar. Vidare föreslår regeringen en ökning av det statliga stödet till idrotten med inriktning på barn och ungdomsidrotten samt insatser för att underlätta etableringen av nyanlända invandrare i samhället.

1.8 Sverige i världen

Den svenska säkerhetspolitiken syftar ytterst till att garantera landets politiska oberoende och självständighet. Hävdandet av vår suveränitet och territoriella integritet är en nödvändig förutsättning för att uppnå målen för vår säkerhet. Säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra och hot mot fred och säkerhet avvärs gemensamt och i samverkan med andra länder och organisationer. Sverige deltar i bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Sverige är inte med i någon militär allians.

Säkerhetsläget i vår närhet och i världen har försämrats. 60 miljoner människor är på flykt. Extrema krafter utmanar grunderna för demokrati och mänskliga rättigheter. Klimatförändringen och den pågående utarmningen av ekosystemen utgör allvarliga risker för vår framtid. Sverige har flera viktiga instrument för sitt agerande för fred och utveckling, diplomati, handel, bistånd och totalförsvar.

Biståndspolitikerna ska skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Ett starkt svenskt försvar

Den försvarspolitiska inriktningen tar sin utgångspunkt i den förändrade säkerhetspolitiska miljön i Europa. Den ryska aggressionen mot Ukraina, och den illegala annekteringen av Krim, är oacceptabel och har tillsammans med Rysslands agerande i övrigt försämrat den säkerhetspolitiska situationen i Europa. Försvarspolitikerna behöver därför tydligare inriktas mot den nationella dimensionen med ett modernt totalförsvar som kan hantera de utmaningar och hot som följer av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge. Det är viktigt att försvars- och säkerhetspolitiken har ett brett stöd och den bör därför bygga på en bred politisk överenskommelse.

Regeringspartierna har mot denna bakgrund ingått en försvarsöverenskommelse med Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna. I juni 2015 beslutade riksdagen om en proposition med överenskommelsens innehåll.

För att möjliggöra de ökade ambitionerna på försvarsområdet föreslår och aviserar regeringen

avsevärda förstärkningar av försvarsanslagen genom tillskott om sammantaget 10,2 miljarder kronor för 2016–2020. Genom dessa anslagsökningar skapas goda förutsättningar för Sveriges försvarspolitiska inriktning.

Insatser mot terrorism

Terrorism hotar den internationella freden och säkerheten, den nationella säkerheten och våra grundläggande fri- och rättigheter. Den direkta hotbilden mot Sverige och svenska intressen är sedan tidigare förhöjd. Säkerhetspolisens förmåga att förebygga och förhindra terrorism som riktas mot Sverige och svenska intressen behöver mot den bakgrunden ökas. Därutöver har Sverige, liksom andra stater, ett ansvar för att bidra till den gemensamma internationella kampen mot terrorism.

En särskild utredare har analyserat behovet av lagändringar för att Sverige ska leva upp till de krav som ställs i FN:s säkerhetsråds resolution om att det ska vara kriminaliserat att resa utomlands i syfte att delta i terroristhandlingar eller i terroristträning (SOU 2015:63). Utredaren har bl.a. lämnat förslag till en ny straffbestämmelse om finansiering av terrorismresor. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

För att bl.a. förbättra förutsättningarna att förhindra och bekämpa terrorism föreslår regeringen att Säkerhetspolisen tillförs 65 miljoner kronor 2016. Förstärkningen beräknas uppgå till samma belopp 2017 och därefter med ytterligare 30 miljoner kronor fr.o.m. 2018.

Bistånd för en hållbar utveckling

Målet för svenskt utvecklingssamarbete är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingsarbetet ska bidra till att de globala hållbarhetsmålen uppnås. För att lyckas med detta krävs ett tydligt jämställdhetsperspektiv.

Regeringen föreslår satsningar på bistånd och klimatfinansiering i utvecklingsländer 2016 på

totalt 886 miljoner kronor.¹⁰ Av dessa avser 36 miljoner kronor informationsinsatser för den nya hållbara utvecklingsagendan och 350 miljoner kronor bistånd (för övriga medel se avsnitt 1.5). I satsningen på klimatfinansiering i utvecklingsländer ingår bl.a. medel till den gröna klimatfonden (GCF) vilket gör Sverige till fondens största givare per capita och sjätte största i absoluta tal. Med de föreslagna tillskotten motsvarar biståndsramen 0,98 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) enligt den nya beräkningsmetoden som tillämpas sedan den 1 september 2014 (ENS 2010). Regeringens målsättning är fortsatt att biståndet under mandatperioden ska uppnå 1 procent av Sveriges BNI enligt den nya beräkningsmetoden.

Hoten mot svensk säkerhet inkluderar också de risker som följer av ett förändrat klimat. Den nya hållbara utvecklingsagendan innefattar 17 globala utvecklingsmål. Här förenas för första gången ansvaret för klimatet med en social och ekonomisk utveckling. Som en del i att uppfylla Sveriges åtagande i den nya hållbara utvecklingsagendan och i linje med politiken för global utveckling gör regeringen därför en särskild satsning som syftar till att engagera och informera aktörer i det civila samhället i genomförandet.

1.9 Effekter av regeringens politik

Jämnare fördelning av välfärd och disponibla inkomster

Målet med fördelningspolitiken är att alla ska få del av den tillväxt och välfärd som skapas. Offentligt finansierade välfärdstjänster, t.ex. utbildning, hälso- och sjukvård samt äldreomsorg, är en central del i den svenska välfärdsmodellen. Regeringen föreslår i denna proposition satsningar på bl.a. skola och utbildning, hälso- och sjukvård samt äldreomsorgen. Dessa satsningar bidrar till att levnadsvillkoren och

¹⁰ I tabell 1.2 redovisas 6 miljoner kronor av de totalt 886 miljoner kronorna under rubriken Stöd till ideella organisationer och 500 miljoner kronor under rubriken Klimatfinansiering i utvecklingsländer.

livschanserna utjämnas mellan individer i samhället.

Inkomstskillnaderna mellan de som arbetar och de som inte arbetar har ökat. I ett fungerande välfärdssamhälle ska sjukdom, arbetslöshet eller ålderdom inte medföra ekonomisk utsatthet. Regeringen föreslår i denna proposition därför också ett antal reformer som väntas öka de ekonomiska marginalerna för utsatta hushåll med svag ekonomi. Förslagen bidrar till att minska skillnaderna i disponibel inkomst i det svenska samhället.

Sett över hela mandatperioden har regeringens politik inneburit en tydlig förstärkning av den disponibla inkomsten för hushåll med svag ekonomi. Regeringens politik bedöms bidra till en minskning av de samlade inkomstskillnaderna mätt med Gini-koefficienten (se tabell 1.17). Andelen med låg relativ ekonomisk standard (under 60 procent av medianinkomsten) bedöms också minska. Andelen minskar mest för ensamstående föräldrar och för de äldsta pensionärerna. Andelen minskar också mer för kvinnor än för män.

Tabell 1.17 Effekter av regeringens politik t.o.m. budgetpropositionen för 2016 på Gini-koefficienten och på andelen med låg relativ ekonomisk standard

Andelar i procent och förändring av andelar i procentenheter

	Utan regeringens politik 2015–2016	Med regeringens politik 2015–2016	Reformeffekter
Gini-koefficienten	0,300	0,296	-0,004
Andel med ek. std. under 60 % av medianen			
hela befolkningen	15,4	14,7	-0,7
äldre 75+ år	16,7	14,4	-2,3
ensamst. med barn	40,0	37,4	-2,6
kvinnor 20+ år	15,8	14,9	-0,9
män 20+ år	12,5	12,0	-0,5

Anm.: Regeringens reformer för 2015 och 2016 redovisas samlat till följd av att delar av regeringens reformer från budgetpropositionen för 2015 genomförs genom vårandringsbudgeten för 2015 och genom budgetpropositionen för 2016. Ytterligare fördelningseffekter redovisas i bilaga 2.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det förhöjda grundavdraget för pensionärer i denna proposition gynnar huvudsakligen personer i den nedre halvan av inkomstfördelningen. En höjd grundnivå i föräldrapenningen och en höjd norm för försörjningsstödet förbättrar ekonomin för barnfamiljer med låga inkomster i den nedre delen av inkomstfördelningen.

De reformer som föreslås i denna proposition är finansierade fullt ut. Nya reformer finansieras

med utgiftsbesparingar och inkomstförstärkningar. De budgetförstärkande reformer som föreslås i denna proposition har sammantaget en god fördelningspolitisk träffsäkerhet. Det avtrappade jobbskatteavdraget vid höga arbetsinkomster, ingen uppräknings sker av den nedre skiktgränsen vid uttag av statlig inkomstskatt och höjningen av skatten på sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring belastar den övre delen av inkomstfördelningen.

Reformerna inom ROT och RUT påverkar i högre grad personer högre upp i inkomstfördelningen än de längre ner.

Ökad ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Regeringens förslag under mandatperioden har inneburit att den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män har stärkts.

Höjningen av barndelen i försörjningsstödet i denna proposition ökar inkomsten mer för kvinnor än män eftersom det är vanligare att kvinnor är ensamstående med barn.

En höjd grundnivå i föräldrapenningen är också en reform som främst gynnar kvinnor, eftersom kvinnor tar ut fler dagar på grundnivå.

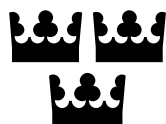
Det förhöjda grundavdraget för pensionärer innebär en skattesänkning för både kvinnor och män. Kvinnor har i större utsträckning än män låg pension och kvinnor lever i genomsnitt också längre än män. Förslaget kommer därför att gynna kvinnor i större utsträckning än män och bidrar således till minskade ekonomiska skillnader mellan män och kvinnor.

Av de budgetförstärkande åtgärderna har det avtrappade jobbskatteavdraget och ingen uppräknings av den nedre skiktgränsen vid uttag av statlig inkomstskatt en större effekt på inkomsterna för män än för kvinnor. Orsaken är att fler män har inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt och den gräns där avtrappningen av jobbskatteavdraget börjar. Fler män än kvinnor berörs därför av förslagen och de män som berörs får också i genomsnitt en högre skattehöjning.

De föreslagna begränsningarna av ROT- och RUT-avdragen kommer att minska både kvinnors och mäns disponibla inkomst. Män gör i genomsnitt avdrag för större belopp vilket innebär att effekten blir större för män.

2

Förslag till riksdagsbeslut

2 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

vad gäller den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2016

1. godkänner riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 1),
2. fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till följd av tekniska justeringar till 1 215 miljarder kronor för 2016 och 1 274 miljarder kronor för 2017 (avsnitt 5.2),
3. fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 332 miljarder kronor för 2018 (avsnitt 5.2),
4. godkänner beräkningen av budgetens inkomster för 2016 (avsnitt 7.1 och bilaga 1 avsnitt 2),
5. godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2017 och 2018 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.1 och tabell 7.3),
6. beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2016 (avsnitt 8.1 och tabell 8.2),
7. godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2016 (avsnitt 8.1 och tabell 8.2),
8. godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2016 (avsnitt 8.1 och tabell 8.2),
9. godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2017 och 2018 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 8.2 och tabell 8.3),
10. bemyndigar regeringen att under 2016 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203) (avsnitt 9.2),
11. godkänner beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2016 (avsnitt 9.2 och tabell 9.10),
12. godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2016 (avsnitt 9.2 och tabell 9.10),
13. bemyndigar regeringen att för 2016 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 38 900 000 000 kronor (avsnitt 11.2),
14. bemyndigar regeringen att för 2016 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 12 400 000 000 kronor (avsnitt 11.2),
15. bemyndigar regeringen att under 2016, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta om överskridande av vissa anslag (avsnitt 11.5),

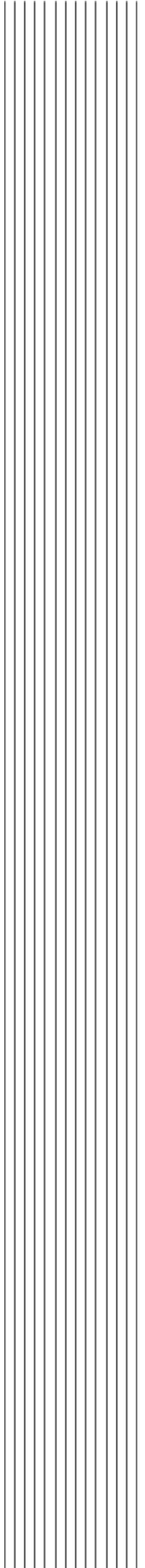
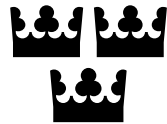
vad gäller skattefrågor och andra förslag som ligger till grund för beräkningen av statens inkomster

gemensam marknad för elcertifikat (avsnitt 6.29).

16. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster (avsnitt 3.1 och 6.10),
17. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel (avsnitt 3.2, 6.6 och 6.13),
18. antar förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) (avsnitt 3.3 och 6.32),
19. antar förslagen till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 3.4–3.6 och 6.20–6.24),
20. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift (avsnitt 3.7, 6.11 och 6.12),
21. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet (avsnitt 3.8 och 7.4),
22. antar förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 3.9, 6.2–6.8 och 6.13–6.17),
23. antar förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) (avsnitt 3.10, 6.11 och 6.12),
24. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skatte-reduktion för hushållsarbete (avsnitt 3.11 och 6.2),
25. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken (avsnitt 3.12 och 7.4),
26. antar förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244) (avsnitt 3.13, 6.2, 6.7 och 6.36),
27. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2014:1474) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244) (avsnitt 3.14 och 6.36),
28. antar förslaget till lag om upphävande av lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva (avsnitt 3.15 och 6.7),
29. godkänner avtalet mellan Konungariket Sveriges regering och Konungariket Norges regering om ändring av avtal om en

3

Lagförslag

3 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärsinkomster

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärsinkomster¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Särskild löneskatt ska för varje år betalas till staten med 24,26 procent på

¹ §²

Särskild löneskatt ska för varje år betalas till staten med 6,15 procent på sådan ersättning som avses i 2 kap. 10 och 11 §§ socialavgiftslagen (2000:980) till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år och med 24,26 procent på

1. ersättning som utfaller enligt kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring som tecknas av arbetsgivare till förmån för arbetstagare,

2. avgångsersättning som annorledes än på grund av kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring utbetalas av staten, kommun eller kommunalförbund som arbetsgivare eller av Sveriges Kommuner och Landsting eller det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpension, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal eller av annan arbetsgivare, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal och att borgen eller liknande garanti tecknats av kommun, kommunalförbund eller Sveriges Kommuner och Landsting,

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1991:688.

² Senaste lydelse 2010:1244.

3. avgångsersättning som omfattas av s.k. trygghetsavtal,

4. ersättning som utges enligt gruppsjukförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgör komplement till sjukersättning eller till aktivitetsersättning,

5. ersättning som utges på grund av ansvarighetsförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för *mistad* inkomst,

6. bidrag som en arbetsgivare lämnar till

– en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 25 kap. 21 § socialförsäkringsbalken om ersättningar från stiftelsen är avgiftsfria enligt 2 kap. 18 § socialavgiftslagen (2000:980), eller

– en annan juridisk person med motsvarande ändamål med undantag för bidrag som lämnas till en pensions- eller personalstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.

Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket.

5. ersättning som utges på grund av ansvarighetsförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för *förlorad* inkomst,

– en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 25 kap. 21 § socialförsäkringsbalken om ersättningar från stiftelsen är avgiftsfria enligt 2 kap. 18 § socialavgiftslagen, eller

Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket. *I fråga om sådan för mottagaren skattepliktig intäkt som utgörs av rabatt, bonus eller annan ersättning på grund av kundtrohet eller liknande, är den som slutligt har stått för de kostnader som ligger till grund för ersättningen skattskyldig enligt denna lag. I fråga om sådan förmån som avses i 10 kap. 11 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229) är den i vars tjänst rättigheten förvärvats skattskyldig enligt denna lag. I fråga om annan för mottagaren skattepliktig ersättning som utgetts av en utomlands bosatt fysisk person eller av en utländsk juridisk person och som har sin grund i en anställning i Sverige hos någon annan än den som utgett ersättningen, är den hos vilken mottagaren är anställd i Sverige skattskyldig enligt denna lag.*

Vid bestämmande av skatteunderlaget tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 4–15 och 17–25 §§ socialavgiftslagen.

Vid bestämmande av skatteunderlaget enligt första stycket 5 ska bortses från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av juni 1993 om ersättningen avser tid därefter samt från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av år 1992 om skadan anmälts till allmän försäkringskassa eller Försäkringskassan efter utgången av juni 1993. Detta gäller dock

endast ersättning som för en och samme arbetstagare beräknas på lönedelar som inte överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

2 §³

En enskild person eller ett dödsbo *skall* för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på överskott av passiv näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) här i landet samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i 15 kap. 9 § inkomstskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i *nämnda lagrum* till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för *mistad* inkomst. Om en skattskyldig *avlidit under året skall* särskild löneskatt betalas med 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen (2000:980).

En enskild person eller ett dödsbo *ska* för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på överskott av passiv näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) här i landet samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i 15 kap. 9 § inkomstskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i *den paragrafen* till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för *förlorad* inkomst. Om en skattskyldig *vid årets ingång har fyllt 65 år eller inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken, ska* särskild löneskatt betalas med 6,15 procent på inkomst som avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen (2000:980). *Om en skattskyldig avlidit under året, ska särskild löneskatt betalas med 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen.*

Vid beräkning av skatteunderlaget gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 kap. 9–11 §§ och 12 § första och andra styckena socialavgiftslagen.

Skatt betalas inte då skatteunderlaget understiger 1 000 kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Bestämmelsen i 1 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2015.

3. Bestämmelsen i 2 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2015. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den skattskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

³ Senaste lydelse 2006:1339.

3.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 3 d och 10 a §§ lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 d §¹

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt 3 a §, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret, om inte annat anges i andra eller tredje stycket. För skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 1 och 2 ingår inte den del av kapitalunderlaget som ska tas med vid beräkning av skatteunderlag enligt andra eller tredje stycket.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget enligt 3 a §, som är hänförligt till kapitalförsäkring, samt enligt 3 b och 3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget enligt 3 a §, som är hänförligt till kapitalförsäkring, samt enligt 3 b och 3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret *ökad med 0,75 procentenheter. Skatteunderlaget är dock lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.*

Andra stycket gäller även för skatteunderlag som avser sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

10 a §²

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 och 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår

Skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6–10 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring *och avtal om tjänstepension* med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen *eller tjänstepensionsavtalet* och som försäkringsgivaren, *tjänstepensionsinstitutet* eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punkt-

¹ Senaste lydelse 2011:1278.

² Senaste lydelse 2011:1278.

outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

skatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring *eller samma tjänstepensionsavtal.*

Den skattskyldige ska lämna de uppgifter som behövs för prövningen av begäran om nedsättning av skatt. Om det framgår att det finns förutsättningar för nedsättning, trots att den skattskyldige inte kan lämna samtliga de uppgifter som är nödvändiga för tillämpning av nedsättningsreglerna, får nedsättning ske med skäligt belopp.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Bestämmelserna i 3 d och 10 a §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

3.3 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §²

Skatt enligt denna lag tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för

1. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,

2. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,

3. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5–7 §§,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av sådana livsmedel som avses i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, med undantag för

a) annat vatten som avses i artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003, än sådant vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning, och

b) spritdrycker, vin och starköl, och

5. omsättning av restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin och starköl.

Skatten tas ut med 6 procent av beskattningsunderlaget för

1. omsättning, unionsinternt förvärv och import av följande varor, om inte annat följer av 3 kap. 13 och 14 §§, under förutsättning att varorna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam:

– böcker, broschyrer, häften och liknande alster, även i form av enstaka blad,

– tidningar och tidskrifter,

– bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn,

– musiknoter, samt

– kartor, inbegripet atlaser, väggkartor och topografiska kartor,

2. omsättning, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 5, 6, 7 eller 10 samt annan omsättning än för egen verksamhet, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2011:1194.

verksamhet som avses i 3 kap. 18 §, allt under förutsättning att programmen och katalogerna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam,

3. omsättning av radiotidningar samt omsättning, unionsinternt förvärv och import av kassettidningar, om inte annat följer av 3 kap. 17 §, och av kassetter eller något annat tekniskt medium som återger en uppläsning av innehållet i en vara som omfattas av 1,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av en vara som genom teckenspråk, punktskrift eller annan sådan särskild metod gör skrift eller annan information tillgänglig särskilt för läshandikappade, om inte annat följer av 3 kap. 4 §,

5. tillträde till konserter, cirkus-, biograf-, teater-, opera- eller balett- föreställningar eller andra jämförbara föreställningar, 5. tillträde till konserter, cirkus-, teater-, opera- eller balett- föreställningar eller andra jämförbara föreställningar,

6. tjänster som avses i 3 kap. 11 § 2 och 4 om verksamheten inte bedrivs av och inte heller fortlöpande i mer än ringa omfattning understöds av det allmänna,

7. tillträde till och förevisning av djurparker,

8. upplåtelse eller överlåtelse av rättigheter som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte när det är fråga om fotografier, reklamalster, system och program för automatisk databehandling eller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,

9. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk,

10. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i 3 kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf, och

11. personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för mervärdesskatt som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi
dels att 9 kap. 4 § ska upphöra att gälla,
dels att 2 kap. 1, 1 b och 9 §§, 4 kap. 1 och 12 §§, 5 kap. 3 §, 6 a kap. 1, 2, 2 a och 3 §§, 7 kap. 3 a och 3 c §§, 9 kap. 5 § och 12 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

	KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
			Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1.	2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
		a) miljöklass 1			
		– motorbensin	3 kr 25 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 85 öre per liter
		– alkylatbensin	1 kr 46 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	4 kr 6 öre per liter
		b) miljöklass 2	3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 88 öre per liter
2.	2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	4 kr 7 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	6 kr 67 öre per liter

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp			
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt	
3.	2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	850 kr per m ³	3 218 kr per m ³	4 068 kr per m ³	
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1	1 833 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 051 kr per m ³	
	miljöklass 2	2 113 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 331 kr per m ³	
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 259 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 477 kr per m ³	
4.	2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	
	b) annat ändamål än som avses under a	1 092 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	4 477 kr per 1 000 kg	
5.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	
	b) annat ändamål än som avses under a	939 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	3 348 kr per 1 000 m ³	
6.	2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	646 kr per 1 000 kg	2 800 kr per 1 000 kg	3 446 kr per 1 000 kg
7.	2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 88 öre per liter

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket eller 1 b §, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	3 kr 72 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 31 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 93 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	4 kr 52 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 75 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 34 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	4 kr 53 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	7 kr 12 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, diesel- bränsolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	846 kr per m ³	3 204 kr per m ³	4 050 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volym- procent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	2 355 kr per m ³	3 204 kr per m ³	5 559 kr per m ³
	miljöklass 2	2 634 kr per m ³	3 204 kr per m ³	5 838 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 779 kr per m ³	3 204 kr per m ³	5 983 kr per m ³

¹ Senaste lydelse 2013:970.

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
4. 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg b) annat ändamål än som avses under a	0 kr per 1 000 kg	3 370 kr per 1 000 kg	3 370 kr per 1 000 kg
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg b) annat ändamål än som avses under a	0 kr per 1 000 m ³	2 399 kr per 1 000 m ³	2 399 kr per 1 000 m ³
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	643 kr per 1 000 kg	2 788 kr per 1 000 kg	3 431 kr per 1 000 kg
7. 2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	3 kr 75 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 34 öre per liter

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 samt 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

I fall som avses i 4 kap. 1 § 10 a och b och 12 § 5 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar

1. skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats utan skatt,

2. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats med skatt,

3. skatten som gäller för annat bränsle enligt första stycket, om sådant bränsle i annat fall än som avses i 1 har förvärvats utan skatt,

4. skatten som gäller för det bränsle enligt första stycket som det använda bränslet anses likvärdigt med enligt 3 eller 4 §, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats utan skatt, och

5. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats med skatt som motsvarar skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a.

I fall som avses i 4 kap. 1 § 10 c tillämpas tredje stycket 1–3 avseende flygfotogen (KN-nr 2710 19 21).

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 b §²

För kalenderåret 2016 och efterföljande kalenderår ska energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som *efter en årlig omräkning* motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen *multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2014. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.*

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

För kalenderåret 2017 och efterföljande kalenderår ska energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen *efter en årlig omräkning enligt andra stycket. Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som ska tas ut för påföljande kalenderår.*

För bränslen som avses i

1. 1 § första stycket 3 a samt 4–6 ska energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med jämförelsetalet enligt tredje stycket,

2. 1 § första stycket 1, 2, 3 b och 7 ska

a) koldioxidskatt betalas med belopp som motsvarar de i 1 § angivna koldioxidskattebeloppen multiplicerade med jämförelsetalet enligt tredje stycket, och

b) energiskatt betalas med belopp som motsvarar summan av de i 1 § angivna energiskatte- och koldioxidskattebeloppen multiplicerade med jämförelsetalet enligt tredje stycket med ett årligt tillägg av två procentenheter, med avdrag för det omräknade koldioxidskattebeloppet enligt a.

Med jämförelsetal avses det värde, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2015.

Beloppen enligt andra stycket 1, 2 a och 2 b avrundas var för sig till hela kronor och ören.

² Senaste lydelse 2009:1497.

9 §³

Bränsletank som förser motor på motordrivet fordon eller båt med bränsle får inte innehålla oljeprodukt som är försedd med märkämne eller från vilken märkämnets har avlägsnats. Detta gäller dock inte båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten har meddelats enligt fiskelagen (1993:787).

Första stycket gäller inte om oljeprodukten har förts in till Sverige i bränsletanken och har fyllts på i ett land där bränsletanken får innehålla en sådan produkt.

Beskattningsmyndigheten kan medge att bränsletank på båt som disponeras av Försvarmakten, Försvarets materielverk, Kustbevakningen eller annan statlig myndighet får innehålla oljeprodukt som är försedd med märkämne. Om det finns särskilda skäl kan sådant medgivande också lämnas för annan båt.

Beskattningsmyndigheten kan medge att bränsletank på båt som disponeras av Försvarmakten, Försvarets materielverk, Kustbevakningen eller annan statlig myndighet får innehålla oljeprodukt som är försedd med märkämne. Om det finns särskilda skäl kan sådant medgivande också lämnas för annan båt, *om den används uteslutande för annat än privat ändamål.*

Beslut om ett medgivande enligt tredje stycket får återkallas, om förutsättningarna för det inte längre finns. Beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

4 kap.

1 §⁴

Skyldig att betala energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt (skattskyldig) för bränslen som avses i 1 kap. 3 a § är den som

1. i egenskap av godkänd upplagshavare enligt 3 § hanterar bränsle enligt uppskovsförfarandet,

2. i egenskap av godkänd varumottagare enligt 6 eller 7 § tar emot bränsle som flyttats enligt uppskovsförfarandet,

3. säljer bränsle till Sverige genom distansförsäljning enligt 9 eller 9 b §,

4. tar emot beskattat bränsle enligt 10 §,

5. för in eller tar emot beskattat bränsle från ett annat EU-land till Sverige enligt 11 §,

6. i Sverige yrkesmässigt tillverkar eller bearbetar bränsle utanför ett skatteupplag,

7. förvärvat bränsle för vilket ingen skatt eller lägre skatt ska betalas när bränslet används för ett visst ändamål men som använder bränslet för ett annat ändamål som medför att skatt ska betalas med högre belopp,

8. förvärvat bränsle som ger mindre destillat än 85 volymprocent vid 350°C och som använder bränslet för drift av motordrivna fordon,

9. i annat fall än som avses i 1–8, innehar skattepliktigt bränsle utanför ett uppskovsförfarande utan att skatten för bränslet har redovisats

9. i annat fall än som avses i 1–8, innehar skattepliktigt bränsle utanför ett uppskovsförfarande utan att skatten för bränslet har redovisats

³ Senaste lydelse 2014:1023.

⁴ Senaste lydelse 2012:678.

här.

här,

10. förvärvat bränsle för vilket antingen ingen skatt har betalats eller skatt har betalats enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a och som använder bränslet

a) i skepp, när skeppet används för privat ändamål,

b) i båt, för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § har lämnats eller fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten har meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten används för privat ändamål, eller

c) i luftfartyg, när luftfartyget används för privat ändamål.

12 §⁵

Skattskyldig för energiskatt för råttallolja samt för energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt för bränslen enligt 2 kap. 1 § första stycket 5 och 6, andra bränslen enligt 3 § än sådana som avses i 1 kap. 3 a §, bränslen enligt 4 § samt vad gäller svavelskatt även bränslen enligt 3 kap. 1 § 1 är den som

1. godkänts som lagerhållare enligt 15 §,

2. i annat fall än som avses i 1 utvinner, tillverkar eller bearbetar bränsle,

3. i annat fall än som avses i 1 och 2 för in bränsle till Sverige från ett annat EU-land eller tar emot en sådan leverans, *och*

4. förvärvat bränsle för vilket ingen skatt eller lägre skatt ska betalas när bränslet används för visst ändamål men som använder bränslet för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med högre belopp.

3. i annat fall än som avses i 1 och 2 för in bränsle till Sverige från ett annat EU-land eller tar emot en sådan leverans,

4. förvärvat bränsle för vilket ingen skatt eller lägre skatt ska betalas när bränslet används för visst ändamål men som använder bränslet för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med högre belopp, *och*

5. förvärvat bränsle för vilket antingen ingen skatt har betalats eller skatt har betalats enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a och som använder bränslet

a) i skepp, när skeppet används för privat ändamål, eller

b) i båt, för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § har lämnats eller fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten har meddelats enligt fiskelagen

⁵ Senaste lydelse 2011:287.

(1993:787), när båten används för privat ändamål.

5 kap.
3 §⁶

Skattskyldigheten inträder

1. för säljare eller mottagare vid distansförsäljning som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 3 respektive 4, när bränslet förs in till Sverige,
2. för den som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 7 *eller 8* eller enligt 4 kap. 12 § 4, när bränslet används för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med högre belopp, och
2. för den som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 7, 8 *eller 10* eller enligt 4 kap. 12 § 4 *eller 5*, när bränslet används för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med högre belopp, och
3. för den som är skattskyldig enligt 4 kap. 12 § 1 när
 - a) bränsle av honom levereras till en köpare som inte är godkänd lagerhållare eller till eget försäljningsställe för detaljförsäljning som inte utgörs av depå eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, eller
 - b) han upphör att vara godkänd som lagerhållare, varvid han är skyldig att betala skatt för det bränsle som då ingår i hans lager.

⁶ Senaste lydelse 2012:836.

*Nuvarande lydelse***6 a kap.****1 §**

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	40 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	40 procent	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	40 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	86 procent	40 procent	–

Föreslagen lydelse

6 a kap.

1 §⁷

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energi-skatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	20 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–

⁷ Senaste lydelsen 2014:1024.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energi-skatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	89 procent	40 procent	–

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 §⁸

Om råttolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 b–11 medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 40 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 a eller 17 a, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 17 b, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 20 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

2 a §⁹

Om bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 900 kronor per kubikmeter.

Om bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 430 kronor per kubikmeter.

3 §¹⁰

Vid annan kraftvärmeproduktion än som avses i 1 § 17 a medges, för den del av bränslet som förbrukas för framställning av värme, befrielse från energiskatt med 70 procent och från koldioxidskatt med 40 procent.

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b medges inte någon skattebefrielse enligt denna paragraf.

Vid annan kraftvärmeproduktion än som avses i 1 § 17 a medges, för den del av bränslet som förbrukas för framställning av värme, befrielse från energiskatt med 70 procent och från koldioxidskatt med 20 procent.

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b medges inte någon skattebefrielse enligt denna paragraf.

*Lydelse enligt propositionen
Höständringsbudget för 2015*

Föreslagen lydelse

7 kap.

3 a §

För andra bränslen än de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får

⁸ Senaste lydelse 2013:969.

⁹ Senaste lydelse 2009:1497.

¹⁰ Senaste lydelse 2009:1497.

en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle, göra avdrag för

1. energiskatt med 44 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99,

2. energiskatt med 78 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av ett motorbränsle för gnistända motorer enligt KN-nr 3824 90 99 som framställts av biomassa och som utgör etanol, och

3. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 eller 2 och som framställts av biomassa.

Avdrag får göras upp till ett belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av en eller flera beståndsdelar som framställts av biomassa.

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Första stycket gäller dock inte för biogas.

3 c §

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige, på den andel av motorbränslet som utgörs av en eller flera beståndsdelar som framställts av biomassa, göra avdrag för

1. energiskatt med 79 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelens utgörs av etanol, och

2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelens utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 och som framställts av biomassa.

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2, får i stället avdrag göras för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent för den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

Första och andra styckena gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Om beståndsdelens utgörs av etanol medges skattebefrielse enligt denna paragraf endast om den skattskyldige har framställt eller anskaffat denna etanol eller motsvarande mängd etanol, vilken vid import eller framställning inom EU har hänförts till KN-nr 2207 10 00 (odenaturerad etanol).

9 kap.5 §¹¹

Beskattningsmyndigheten medger, i den omfattning som anges i andra- femte styckena, efter ansökan återbetalning av skatt på elektrisk kraft och bränsle som förbrukats för framställning av värme som levererats för ändamål som ger skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 1, 6, 9 a, 9 b, 10, 11 eller 16 eller enligt 11 kap. 9 § 2, 3 eller 5.

Återbetalning medges vid leverans för

1. tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogs-bruks- eller vattenbruksverksamhet, för

a) elektrisk kraft med den del av energiskatten som överstiger 0,5 öre per kilowattimme,

b) råttallolja med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 40 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a,

c) andra bränslen än råttallolja med 70 procent av energiskatten och 40 procent av koldioxidskatten,

b) råttallolja med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 20 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a,

c) andra bränslen än råttallolja med 70 procent av energiskatten och 20 procent av koldioxidskatten,

2. annat ändamål än som avses under 1, med hela energiskatten på elektrisk kraft och med hela energiskatten, koldioxidskatten och svavelskatten på bränsle.

Om leverans skett för tillverkningsprocessen i sådan industriell verksamhet som tillhör en verksamhetskategori som anges i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/29/EG, medges dock återbetalning enligt

1. andra stycket 1 b med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a, och

2. andra stycket 1 c med 70 procent av energiskatten och 100 procent av koldioxidskatten.

Om elektrisk kraft och ett eller flera bränslen förbrukas samtidigt för denna värmeframställning, ska energislagen vid beräkning av återbetalningen fördelas genom proportionering i förhållande till respektive energislag. Dock får fördelningen mellan bränslena väljas fritt. Motsvarande gäller för värme som har levererats från kraftvärmeproduktion.

För bensin och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b medges inte någon återbetalning av skatt enligt denna paragraf.

¹¹ Senaste lydelse 2012:797.

12 kap.**1 §¹²**

Beslut enligt denna lag får överklagas *hos* allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och sökanden.

Beslut som meddelas av regeringen får inte överklagas.

Beslut enligt denna lag får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och sökanden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Beloppet som anges i 6 a kap. 2 a § ska dock vara 1 700 kronor per kubikmeter för sådan förbrukning som sker från och med den 1 januari 2016 till och med den 31 december 2018.

3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹² Senaste lydelse 2010:1824. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

3.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 2 och 5 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

2 §¹

Elektrisk kraft är inte skattepliktig om den

1. framställts i Sverige i ett vindkraftverk av en producent som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,

2. i annat fall framställts i Sverige av en producent som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt och som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,

3. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning levererats av en producent eller en leverantör till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller leverantören,

4. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transportmedel,

5. förbrukats för framställning av elektrisk kraft, eller

6. framställts i ett reservkraftsaggregat.

1. framställts

a) i en anläggning med en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt,

b) av någon som förfogar över en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt, och

c) den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen (1997:857),

2. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning levererats av en producent eller en leverantör till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller leverantören,

3. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transportmedel,

4. förbrukats för framställning av elektrisk kraft,

5. framställts i ett reservkraftsaggregat och inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen, eller

6. framställts

a) i en anläggning med en sammanlagd installerad effekt av mindre än 100 kilowatt,

b) från bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1–6,

¹ Senaste lydelse 2005:960.

c) av någon som förfogar över en sammanlagd installerad generator-effekt av mindre än 100 kilowatt, och

d) den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen.

Vad som anges i första stycket 1 a respektive b om installerad generator-effekt ska för elektrisk kraft som framställs från

1. vind eller vågor, motsvaras av 125 kilowatt installerad generator-effekt,

2. sol, motsvaras av 255 kilowatt installerad topp effekt, och

3. annan energikälla utan generator, motsvaras av 50 kilowatt installerad effekt.

När elektrisk kraft framställs från olika energikällor ska, vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1 a, b respektive 6 c, de installerade effekterna läggas samman. Vid sammanläggningen ska de effekter som avses i andra stycket först räknas om till motsvarande 50 kilowatt installerad generatoreffekt vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1 a respektive b. Vid bedömningen av förutsättningarna i 6 c ska omräkning först ske till motsvarande 100 kilowatt installerad generatoreffekt.

5 §²

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. yrkesmässigt framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),
1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),
2. yrkesmässigt levererar av honom framställd skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (leverantör),
2. yrkesmässigt levererar av honom framställd skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (leverantör),
3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 säljer eller förbrukar elektrisk kraft, som förvärvats utan skatt mot försäkran enligt 11 §,
3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 säljer eller förbrukar elektrisk kraft, som förvärvats utan skatt mot försäkran enligt 11 §,
4. för annat ändamål än det som var föremål för skattefriheten, säljer eller förbrukar elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 7.
4. för annat ändamål än det som var föremål för skattefriheten, säljer eller förbrukar elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 7.

Den som godkänts att delta i ett program för energieffektivisering enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering och som förbrukat elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 6–7

² Senaste lydelse 2004:1197.

eller skatten återbetalats enligt 13 § är skyldig att betala energiskatt om tillsynsmyndigheten beslutar att,

1. åtagandena enligt 14 eller 15 § lagen om program för energieffektivisering inte är uppfyllda, eller

2. återkalla godkännanden enligt 12, 17 eller 18 § lagen om program för energieffektivisering.

Den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige och den som utan att betala ersättning tar emot skattepliktig elektrisk kraft anses ha framställt den elektriska kraften.

Med tillsynsmyndighet i andra stycket, 7 b § första stycket och 11 c § första stycket menas den myndighet som avses i 19 § lagen om program för energieffektivisering.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för elektrisk kraft som har framställts före ikraftträdandet.

3.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 1, 2 och 3 §§ samt 9 kap. 5 § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 3.4

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energi-skatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	20 procent	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energi-skatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	20 procent	–

Föreslagen lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energi-skatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavel-skatt
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	–	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	–	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 §	70 procent	–	–

ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet

första stycket 3 b

Lydelse enligt lagförslag 3.4

Föreslagen lydelse

2 §

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 b–11 medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 20 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 b–11 medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 a eller 17 a, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 17 b, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 20 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

3 §

Vid annan kraftvärmeproduktion än som avses i 1 § 17 a medges, för den del av bränslet som förbrukas för framställning av värme, befrielse från energiskatt med 70 procent och från koldioxidskatt med 20 procent.

Vid annan kraftvärmeproduktion än som avses i 1 § 17 a medges, för den del av bränslet som förbrukas för framställning av värme, befrielse från energiskatt med 70 procent.

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b medges inte någon skattebefrielse enligt denna paragraf.

9 kap.

5 §

Beskattningsmyndigheten medger, i den omfattning som anges i andra- femte styckena, efter ansökan återbetalning av skatt på elektrisk kraft och bränsle som förbrukats för framställning av värme som levererats för ändamål som ger skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 1, 6, 9 a, 9 b, 10, 11 eller 16 eller enligt 11 kap. 9 § 2, 3 eller 5.

Återbetalning medges vid leverans för

1. tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, för

a) elektrisk kraft med den del av energiskatten som överstiger 0,5 öre per kilowattimme,

b) råttallolja med ett energi-

b) råttallolja med ett energi-

skattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 20 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a,

c) andra bränslen än råttolja med 70 procent av energiskatten och 20 procent av koldioxidskatten,

2. annat ändamål än som avses under 1, med hela energiskatten på elektrisk kraft och med hela energiskatten, koldioxidskatten och svavelskatten på bränsle.

Om leverans skett för tillverkningsprocessen i sådan industriell verksamhet som tillhör en verksamhetskategori som anges i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/29/EG, medges dock återbetalning enligt

1. andra stycket 1 b med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a, och

2. andra stycket 1 c med 70 procent av energiskatten och 100 procent av koldioxidskatten.

Om elektrisk kraft och ett eller flera bränslen förbrukas samtidigt för denna värmeframställning, ska energislagen vid beräkning av återbetalningen fördelas genom proportionering i förhållande till respektive energislag. Dock får fördelningen mellan bränslena väljas fritt. Motsvarande gäller för värme som har levererats från kraftvärmeproduktion.

För bensin och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b medges inte någon återbetalning av skatt enligt denna paragraf.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1920) om allmän löneavgift dels att 3 § ska ha följande lydelse, dels att punkt 2 och 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2015:472) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Allmän löneavgift tas ut med 10,15 procent av underlaget och tillfaller staten.

Allmän löneavgift tas ut med 9,65 procent av underlaget och tillfaller staten.

2.² Bestämmelserna i 1 och 3 §§ i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut före ikraftträdandet.

Vid tillämpningen av 3 § på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut under perioden 1 augusti 2015–30 juni 2016 ska för dem som vid årets ingång inte har fyllt 25 år, löneavgiften tas ut med arton tjugofemtedelar av procenttalet och anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

Vid tillämpningen av 3 § på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut under perioden 1 augusti 2015–31 maj 2016 ska för dem som vid årets ingång inte har fyllt 25 år, löneavgiften tas ut med arton tjugofemtedelar av procenttalet och anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

3.³ Bestämmelserna i 2 och 3 §§ i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på inkomst enligt 2 § som uppbärs före ikraftträdandet.

Vid tillämpningen av 3 § på inkomst enligt 2 § som uppbärs under perioden 1 augusti 2015–30 juni 2016 ska för dem som vid årets ingång inte har fyllt 25 år, löneavgiften tas ut med arton tjugofemtedelar av procenttalet och anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

Vid tillämpningen av 3 § på inkomst enligt 2 § som uppbärs under perioden 1 augusti 2015–31 maj 2016 ska för dem som vid årets ingång inte har fyllt 25 år, löneavgiften tas ut med arton tjugofemtedelar av procenttalet och anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter den 1 augusti 2015 respektive såväl före som efter den 30 juni 2016 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 1 augusti 2015 respektive tiden efter den 30 juni 2016 som svarar mot

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter den 1 augusti 2015 respektive såväl före som efter den 31 maj 2016 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 1 augusti 2015 respektive tiden efter den 31 maj 2016 som svarar mot

¹ Senaste lydelse 2015:472.

² Senaste lydelse 2015:472.

³ Senaste lydelse 2015:472.

förhållandet mellan den del av
beskattningsåret som infaller under
respektive tid och hela beskattnings-
året.

förhållandet mellan den del av
beskattningsåret som infaller under
respektive tid och hela beskattnings-
året.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Bestämmelsen i 3 § i den nya lydelsen tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut efter den 31 december 2015.
 3. Bestämmelsen i 3 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst enligt 2 § som upp bärs efter den 31 december 2015. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

3.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet

Härigenom föreskrivs att 1 och 6 a §§ lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag tillämpas på följande fonder

– Den frivilliga pensionsförsäkringens fonder

– *Sjömanspensioneringsfonden*

– Stiftelsen Nils Jönssons donationsfond

– Fonden för frivillig yrkesskadeförsäkring

– Fiskarförsäkringsfonden

– Affärsverksfonden

– Trafiklivräntefonden.

– Den frivilliga pensionsförsäkringens fonder

– Stiftelsen Nils Jönssons donationsfond

– Fonden för frivillig yrkesskadeförsäkring

– Fiskarförsäkringsfonden

– Affärsverksfonden

– Trafiklivräntefonden.

6 a §²

Pensionsmyndigheten ska svara för att medel ur *följande* fonder och dessas avkastning används i enlighet med de ändamål som fonderna är avsedda för

– *Den frivilliga pensionsförsäkringens fonder*

– *Sjömanspensioneringsfonden.*

Pensionsmyndigheten ska svara för att medel ur *den frivilliga pensionsförsäkringens* fonder och dessas avkastning används i enlighet med de ändamål som fonderna är avsedda för.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2016.
2. Återstående medel från den avvecklade Sjömanspensioneringsfonden ska föras till inkomsttitel i statens budget senast vid utgången av februari månad 2016.

¹ Senaste lydelse 2009:1000.

² Senaste lydelse 2009:1000.

3.9 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 16 kap. 11 §, 59 kap. 14 § och 67 kap. 20–26 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 16 kap. 11 §, rubriken närmast efter 67 kap. 19 § och rubrikerna närmast före 67 kap. 20, 23, 24, 25 och 26 §§ ska utgå,
dels att 1 kap. 11 och 16 §§, 2 kap. 23 §, 3 kap. 18 §, 6 kap. 11 §, 7 kap. 3 §, 10 kap. 5 §, 11 kap. 40 §, 14 kap. 12 och 13 §§, 42 kap. 6, 34 och 36 §§, 58 kap. 18 och 32 §§, 59 kap. 5, 9, 13 och 16 §§, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 4 och 5 §§ och 67 kap. 1, 2, 7, 8, 13 och 19 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 43 kap. 17 a § och 59 kap. 1 a §, och närmast före 59 kap. 1 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §²

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkningen av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, *gåva* och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap.

16 §³

Bestämmelser om
 – förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244),
 – förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete,
och

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244), *och*
 – förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av

16 kap. 11 § 2012:902

59 kap. 14 § 2014:1468

67 kap. 20 § 2011:1271

67 kap. 21 § 2011:1271

67 kap. 22 § 2011:1271

67 kap. 23 § 2011:1271

67 kap. 24 § 2013:690

67 kap. 25 § 2011:1271

² Senaste lydelse 2014:1468.

³ Senaste lydelse 2011:1272.

67 kap. 26 § 2011:1271

rubriken närmast efter 67 kap. 19 § 2011:1271

rubriken närmast före 67 kap. 20 § 2011:1271

rubriken närmast före 67 kap. 23 § 2011:1271

rubriken närmast före 67 kap. 24 § 2011:1271

rubriken närmast före 67 kap. 25 § 2011:1271

rubriken närmast före 67 kap. 26 § 2011:1271.

– godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva finns i lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

2 kap.

23 §

Med aktiv näringsverksamhet avses en näringsverksamhet i vilken den som är skattskyldig för verksamheten har arbetat i inte oväsentlig omfattning.

Annan näringsverksamhet anses som passiv näringsverksamhet. Självständig näringsverksamhet som bedrivs *utomlands* anses alltid som passiv näringsverksamhet.

Annan näringsverksamhet anses som passiv näringsverksamhet. Självständig näringsverksamhet som bedrivs *utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet* anses alltid som passiv näringsverksamhet.

3 kap.

18 §⁴

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig i

1. inkomstslaget tjänst för inkomster som anges i 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta med undantag för inkomster som anges i 6 § 1, 4 och 5 den lagen, om en begäran har gjorts enligt 4 § den lagen,

2. inkomstslaget tjänst eller näringsverksamhet för inkomster som anges i 7 § första stycket lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen,

3. inkomstslaget näringsverksamhet för inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige,

4. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige avyttras eller blir privatbostadsrätt,

5. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för egenavgifter,

6. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för periodiseringsfond och expansionsfond,

7. *inkomstslaget näringsverksamhet för schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a §,*

8. inkomstslaget näringsverksamhet för uttag eller utbetalning från ett skogskonto eller skogsskadekonto som avses i 21 kap.,

9. inkomstslaget kapital för ett positivt räntefördelningsbelopp som avser ett fast driftställe, en näringsfastighet i Sverige eller artistisk eller idrottslig verksamhet i Sverige,

10. inkomstslaget kapital för löpande inkomster av en privatbo-

7. inkomstslaget näringsverksamhet för uttag eller utbetalning från ett skogskonto eller skogsskadekonto som avses i 21 kap.,

8. inkomstslaget kapital för ett positivt räntefördelningsbelopp som avser ett fast driftställe, en näringsfastighet i Sverige eller artistisk eller idrottslig verksamhet i Sverige,

9. inkomstslaget kapital för löpande inkomster av en privatbo-

⁴ Senaste lydelse 2013:771.

stadsfastighet eller en privatbostadsrätt i Sverige,

11. inkomstslaget kapital för kapitalvinst på en fastighet i Sverige eller på en privat- eller näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige,

12. inkomstslaget kapital för återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.,

13. inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar, och

14. inkomstslaget kapital för återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

Ersättning i form av sådan royalty eller periodvis utgående avgift för att materiella eller immateriella tillgångar utnyttjas som ska räknas till inkomstslaget näringsverksamhet ska anses som inkomst från ett fast driftställe i Sverige, om ersättningen kommer från en näringsverksamhet med ett fast driftställe här.

Skattskyldighet för inkomster som avses i första stycket 13 gäller inte för sådana begränsat skattskyldiga personer som avses i 17 § 2–4.

stadsfastighet eller en privatbostadsrätt i Sverige,

10. inkomstslaget kapital för kapitalvinst på en fastighet i Sverige eller på en privat- eller näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige,

11. inkomstslaget kapital för återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.,

12. inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar, och

13. inkomstslaget kapital för återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

Skattskyldighet för inkomster som avses i första stycket 12 gäller inte för sådana begränsat skattskyldiga personer som avses i 17 § 2–4.

6 kap.

11 §⁵

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig för

1. inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige,
2. inkomst på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige avyttras,
3. inkomst i form av utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar,
4. inkomster som anges i 7 § första stycket lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen,
5. återförda avdrag för periodiseringsfond, *och*
6. återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.

Ersättning i form av royalty eller periodvis utgående avgift för att materiella eller immateriella tillgångar utnyttjas ska anses som inkomst från ett fast driftställe i Sverige, om ersättningen kommer från en näringsverksamhet med ett fast driftställe här.

En kapitalförlust ska dras av, om den som är begränsat skattskyldig skulle ha varit skattskyldig för en motsvarande kapitalvinst.

⁵ Senaste lydelse 2009:1409.

7 kap.**3 §⁶**

Stiftelser som uppfyller ändamåls-, verksamhets- och fullföljdskraven i 4–6 §§ samt ideella föreningar och registrerade trossamfund som förutom dessa krav även uppfyller öppenhetskravet i 10 § är, med undantag för kapitalvinster och kapitalförluster, skattskyldiga bara för inkomst av sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 §.

Föreningar och trossamfund som uppfyller kraven i 4–6 och 10 §§ är dock inte skattskyldiga för

1. sådan inkomst som kommer från en självständig näringsverksamhet eller en särskild förvaltningsenhet som avser fastighet, om inkomsten till huvudsaklig del kommer från

– verksamhet som är ett direkt led i främjandet av sådana ändamål som avses i 4 § eller som har annan naturlig anknytning till sådana ändamål, *eller*

– verksamhet som är ett direkt led i främjandet av sådana ändamål som avses i 4 § eller som har annan naturlig anknytning till sådana ändamål,

– *verksamhet som avser försäljning av skänkta varor och som utnyttjas som finansieringskälla för ideellt arbete, eller*

– verksamhet som av hävd utnyttjats som finansieringskälla för ideellt arbete, eller

– *verksamhet som avser annat än försäljning av skänkta varor och som av hävd har utnyttjats som finansieringskälla för ideellt arbete, eller*

2. inkomst från innehav av en fastighet som tillhör föreningen eller trossamfundet och som används i verksamheten på sådant sätt som anges i 3 kap. 4 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

10 kap.**5 §⁷**

Med pension avses ersättningar som betalas ut

1. som allmän ålderspension, efterlevandepension och premiepension till efterlevande enligt socialförsäkringsbalken,

1. som allmän ålderspension, efterlevandepension och premiepension till efterlevande enligt socialförsäkringsbalken *samt motsvarande utländska ersättningar,*

2. som ålders-, invaliditets- och efterlevandepension enligt Europaparlamentets beslut nr 2005/684/EG, Euratom av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga,

3. på grund av tidigare tjänst på annat sätt än genom försäkring,

4. på grund av pensionsförsäkring eller återköp av sådan försäkring, eller

5. till förmånstagare enligt ett sådant avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket.

Med pension avses också ersättningar som betalas ut från pensionssparkonto

⁶ Senaste lydelse 2013:960.

⁷ Senaste lydelse 2010:1277.

1. till pensionsspararen,
 2. till förmånstagare på grund av förmånstagarförordnande,
 3. till den som fått rätten till pension genom bodelning,
 4. till make eller bröstarvinge på grund av att ett förmånstagarförordnande jämkats, eller
 5. vid återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken.
- I 58 kap. finns ytterligare bestämmelser om pensionsförsäkringar och pensionssparkonton.

11 kap.

40 §⁸

Barnpension enligt 78 kap. socialförsäkringsbalken ska bara tas upp till den del pensionen för varje månad överstiger en tolftedel av 40 procent av prisbasbeloppet eller, vid pension efter båda föräldrarna, 80 procent av prisbasbeloppet. Efterlevandelivränta ska inte tas upp till den del livräntan enligt 85 kap. 3, 5 och 6 §§ samma balk medfört minskning av efterlevandestöd och sådan del av barnpensionen som inte ska tas upp.

Det som sägs i första stycket om barnpension gäller också motsvarande utländska ersättningar. Om både barnpension enligt socialförsäkringsbalken och en eller flera motsvarande utländska ersättningar betalas ut, eller om endast flera sådana utländska ersättningar betalas ut, ska den del av det sammanlagda beloppet som överstiger beloppsgränsen i första stycket tas upp.

14 kap.

12 §

All näringsverksamhet som bedrivs av en enskild näringsidkare räknas som en enda näringsverksamhet. Om *han* bedriver självständig näringsverksamhet *utomlands*, räknas dock all sådan verksamhet som en egen näringsverksamhet.

All näringsverksamhet som bedrivs av en enskild näringsidkare räknas som en enda näringsverksamhet. Om *näringsidkaren* bedriver självständig näringsverksamhet *utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*, räknas dock all sådan verksamhet som en egen näringsverksamhet.

13 §

För en fysisk person som är delägare i ett eller flera svenska handelsbolag räknas verksamheten i varje handelsbolag som en egen näringsverksamhet. Om ett handelsbolag bedriver självständig närings-

För en fysisk person som är delägare i ett eller flera svenska handelsbolag räknas verksamheten i varje handelsbolag som en egen näringsverksamhet. Om ett handelsbolag bedriver självständig nä-

⁸ Senaste lydelse 2010:1277.

verksamhet *utomlands*, räknas dock all sådan verksamhet som en egen näringsverksamhet.

ringsverksamhet *utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*, räknas dock all sådan verksamhet som en egen näringsverksamhet.

Om ett svenskt handelsbolag är delägare i ett annat svenskt handelsbolag, ska verksamheten i det handelsbolaget räknas in i det ägande bolagets näringsverksamhet. I 14 och 15 §§ finns bestämmelser om underskott från kommanditbolag och vissa andra handelsbolag.

42 kap.

6 §

Förvaltningsutgifter får dras av *bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 1 000 kronor.*

Förvaltningsutgifter får *inte* dras av.

34 §

Underskott av näringsverksamhet det beskattningsår då en enskild näringsidkare upphör att bedriva näringsverksamheten ska dras av med 70 procent.

Underskottet ska dock inte dras av om det avser självständigt bedriven näringsverksamhet *utomlands*. Det ska inte heller dras av till den del underskottet

Underskottet ska dock inte dras av om det avser självständigt bedriven näringsverksamhet *utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*. Det ska inte heller dras av till den del underskottet

– dragits av enligt 45 kap. 32 §, 46 kap. 17 § eller 62 kap. 2–4 §§ eller legat till grund för avdrag enligt 33 §, eller

– skulle ha fallit bort om tillgångar eller tjänster som har tagits ut ur näringsverksamheten hade uttagsbeskattats.

Underskottet ska dras av det följande beskattningsåret eller, om den skattskyldige begär det, fördelas på det året och de två därefter följande beskattningsåren.

Bestämmelserna om begränsningar vid konkurs, ackord och skuldsanering i 40 kap. 20 och 21 §§ tillämpas också på sådant underskott.

36 §⁹

Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–41 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret.

Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–41 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret *ökad med 0,75 procentenheter. Schablonintäkten ska dock beräknas till lägst 1,25 procent av*

⁹ Senaste lydelse 2011:1271.

kapitalunderlaget.

43 kap.

17 a §

Investeraravdrag får inte göras om den skattskyldige eller någon närstående till honom under något av de två beskattningsåren närmast före det år förvärvet sker (förvärsåret) eller under förvärsåret fram till tidpunkten för förvärvet direkt eller indirekt innehar eller har innehaft andelar i det företag i vilket andelar har förvärvats eller i ett annat företag inom samma koncern.

58 kap.

18 §¹⁰

En pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Återköp får också ske om

1. det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp,
2. försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och
3. premier för försäkringen inte har betalats under de senaste tio åren.

I andra fall får återköp medges av Skatteverket, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken eller 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen (2005:104) av försäkringstagarens tillgodohavande. De hindrar inte heller en överföring av hela pensionsförsäkringens värde direkt till en annan pensionsförsäkring än som avses i 5 § om försäkringstagaren tecknar den i samband med överföringen hos samma eller annan försäkringsgivare med samma person som försäkrad. Överföringen ska i så fall inte anses som pension enligt 10 kap.

En pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp. Ett sådant återköp ska avse hela pensionsförsäkringens värde.

I andra fall får Skatteverket medge återköp, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp av hela eller en del av försäkringens värde kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer.

¹⁰ Senaste lydelse 2010:1277.

5 § första stycket 4 och inte heller som en betalning av premier för pensionsförsäkring.

32 §

Ett pensionssparkonto får avslutas genom en utbetalning i förtid *vid den tidpunkt pensionen får börja betalas ut, om behållningen då uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Utbetalning i förtid får också ske om*

1. *behållningen på kontot uppgår till högst ett prisbasbelopp,*

2. *kontot inte är förenat med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och*

3. *inbetalning på kontot inte har gjorts under de senaste tio åren.*

I andra fall får Skatteverket medge att kontot avslutas genom en utbetalning i förtid, om pensions-spararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken av pensionsspararens tillgodohavande.

Ett pensionssparkonto får avslutas genom en utbetalning i förtid, *om behållningen uppgår till högst ett prisbasbelopp.*

I andra fall får Skatteverket medge att kontot avslutas genom en utbetalning i förtid *eller att en del av kontobehållningen betalas ut, om pensions-spararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl.*

59 kap.

Vilka som får göra pensions-sparavdrag

1 a §

Pensionssparavdrag får göras av dem som är obegränsat skattskyldiga och som har

1. *avdragsgrundande inkomst av anställning och helt saknar pensions-rätt i anställning, eller*

2. *avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet.*

I 16 § finns bestämmelser om när sådant avdrag får göras av dem som är begränsat skattskyldiga.

Pensionssparavdrag får även göras efter beslut om dispens enligt 8–12 §§.

5 §¹¹

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 1 800 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

För avdragsgrundande inkomst av anställning är tillägget, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av anställning får pensionssparavdraget inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet får pensionssparavdraget inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp.

9 §

För skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning, får Skatteverket medge pensionsparavdrag med högst samma belopp som för sådana inkomster som avses i 5 § *andra* stycket. För skattskyldiga som fått särskild ersättning i samband med att en anställning upphört och som inte har ett betryggande pensionskydd, får Skatteverket medge avdrag med ett högre belopp.

För skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning, får Skatteverket medge pensionsparavdrag med högst samma belopp som för sådana inkomster som avses i 5 § *första* stycket. För skattskyldiga som fått särskild ersättning i samband med att en anställning upphört och som inte har ett betryggande pensionskydd, får Skatteverket medge avdrag med ett högre belopp.

13 §

Pensionssparavdrag som grundar sig på överskott av en näringsverksamhet eller inkomst i inkomstslaget kapital ska göras i inkomstslaget näringsverksamhet och annat pensionssparavdrag ska göras som allmänt avdrag, om inte annat sägs i 14 eller 15 §.

Pensionssparavdrag som grundar sig på överskott av en näringsverksamhet eller inkomst i inkomstslaget kapital ska göras i inkomstslaget näringsverksamhet och annat pensionssparavdrag ska göras som allmänt avdrag, om inte annat sägs i 15 §.

16 §¹²

Pensionssparavdrag får göras av den som är obegränsat skattskyldig. Sådant avdrag får också göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3,

Pensionssparavdrag får göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i

¹¹ Senaste lydelse 2014:1468. Ändringen innebär bl.a. att första stycket tas bort.

¹² Senaste lydelse 2009:1060.

om dennes överskott av förvärvs-inkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Den som är obegränsat skattskyldig bara under en del av beskattningsåret ska göra de avdrag som avser den tiden. Om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, ska dock pensionssparavdrag göras för hela året.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte i inkomstslaget kapital.

63 kap.

Nuvarande lydelse

3 a §¹³

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärvsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,682 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,105 prisbasbelopp	0,880 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 1,105 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,753 prisbasbelopp <i>minskat</i> med 8,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,208 prisbasbelopp <i>ökat med 11,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten</i>
överstiger 3,11 men inte 3,69 prisbasbelopp	21,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten <i>minskat med 0,103 prisbasbelopp</i>
överstiger 3,69 men inte 4,785 prisbasbelopp	0,322 prisbasbelopp <i>ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten</i>
överstiger 4,785 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,753 prisbasbelopp <i>ökat med 1 procent av den fastställda förvärvsinkomsten</i>

¹³ Senaste lydelse 2013:960.

överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp 1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärsinkomsten

överstiger 12,43 prisbasbelopp 0,422 prisbasbelopp

Föreslagen lydelse

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

Fastställd förvärsinkomst

Särskilt belopp

överstiger inte 0,99 prisbasbelopp

0,687 prisbasbelopp

överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp

0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärsinkomsten

överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp

0,609 prisbasbelopp ökat med 4,9 procent av den fastställda förvärsinkomsten

överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp

0,741 prisbasbelopp

överstiger 3,11 men inte 3,77 prisbasbelopp

0,430 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den fastställda förvärsinkomsten

överstiger 3,77 men inte 5,4 prisbasbelopp

0,807 prisbasbelopp

överstiger 5,4 men inte 7,88 prisbasbelopp

0,753 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den fastställda förvärsinkomsten

överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp

1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärsinkomsten

överstiger 12,43 prisbasbelopp

0,422 prisbasbelopp

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***65 kap.****4 §¹⁴**

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten 25 procent av den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2, 6 eller 7 under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten summan av de skattesatser för kommunal skatt och landstingsskatt som genomsnittligt tillämpas för beskattningsåret, multiplicerad med den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

För begränsat skattskyldiga fysiska personer med anknytning till utländsk stats beskickning som avses i 3 kap. 17 § 2–4 tillämpas 3 §.

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 6 under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten summan av de skattesatser för kommunal skatt och landstingsskatt som genomsnittligt tillämpas för beskattningsåret, multiplicerad med den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

5 §¹⁵

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster

– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 430 200 kronor för beskattningsåret 2015 och en övre skiktgräns på 616 100 kronor för beskattningsåret 2015.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 430 200 kronor för beskattningsåret 2016 och en övre skiktgräns på 625 800 kronor för beskattningsåret 2016.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående beskattningsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderåret, ska de skiktgränser som gäller vid detta beskattningsårs utgång tillämpas.

¹⁴ Senaste lydelse 2009:1060.

¹⁵ Senaste lydelse 2014:1468.

67 kap.**1 §¹⁶**

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–33 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–19 och 27–33 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

2 §¹⁷

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

*Nuvarande lydelse***7 §¹⁸**

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

*Arbetsinkomst som beskattas i Sverige**Skattereduktion*

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 0,91 men inte 2,94 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,94 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 2,94 men inte 8,08 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,584 prisbasbelopp och 11,1 procent av arbetsinkomsterna

¹⁶ Senaste lydelse 2014:1468.

¹⁷ Senaste lydelse 2014:1468.

¹⁸ Senaste lydelse 2013:960.

mellan 2,94 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 8,08 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

Föreslagen lydelse

7 §

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige

Skattereduktion

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 0,91 men inte 2,94 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,94 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 2,94 men inte 8,08 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,584 prisbasbelopp och 11,1 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,94 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 8,08 men inte 13,54 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 13,54 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt, med avdrag för 3 procent av de arbetsinkomster som överstiger 13,54 prisbasbelopp

*Nuvarande lydelse*8 §¹⁹

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

<u>Arbetsinkomst som beskattas i Sverige</u>	<u>Skattereduktion</u>
överstiger inte 100 000 kronor	20 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 100 000 men inte 300 000 kronor	summan av 15 000 kronor och 5 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 300 000 kronor	30 000 kronor

Föreslagen lydelse

8 §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

<u>Arbetsinkomst som beskattas i Sverige</u>	<u>Skattereduktion</u>
överstiger inte 100 000 kronor	20 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 100 000 men inte 300 000 kronor	summan av 15 000 kronor och 5 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 300 000 men inte 600 000 kronor	30 000 kronor
överstiger 600 000 kronor	30 000 kronor med avdrag för 3 procent av de arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*13 §²⁰

Med hushållsarbete avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. Städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden.	1. Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.
2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.	
3. Matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden.	

¹⁹ Senaste lydelse 2009:197.

²⁰ Senaste lydelse 2015:473.

4. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

5. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

6. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

7. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

4. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

5. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

19 §²¹

Skattereduktionen uppgår till

1. belopp motsvarande den preliminära skattereduktion som avses i 18 § första stycket 1,

2. 50 procent av underlaget enligt 18 § första stycket 2, och

2. 50 procent av underlaget enligt 18 § första stycket 2 *till den del det avser sådant hushållsarbete som anges i 13 § och 30 procent av underlaget till den del det avser annat hushållsarbete, och*

3. belopp motsvarande de arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 18 § första stycket 3.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår. *Om den skattskyldige inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, får skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 13 § uppgå till högst 25 000 kronor för ett beskattningsår.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017 i fråga om 16 kap. 11 § och i övrigt den 1 januari 2016.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 11 och 16 §§, 2 kap. 23 §, 6 kap. 11 §, 7 kap. 3 §, 10 kap. 5 §, 11 kap. 40 §, 14 kap. 12 och 13 §§, 42 kap. 6, 34 och 36 §§, 58 kap. 18 och 32 §§, 63 kap. 3 a §, 65 kap 5 § och 67 kap. 1, 2, 7, 8, 13 och 19 §§ i den

²¹ Senaste lydelse 2011:1256.

nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

3. Den upphävda bestämmelsen i 16 kap. 11 § gäller fortfarande för avgifter och bidrag som har betalats respektive lämnats till Stiftelsen Svenska Filminstitutet för tid före den 1 januari 2017.

4. Bestämmelsen i 43 kap. 17 a § tillämpas första gången på förvärv av andelar som sker efter den 31 december 2015.

5. Bestämmelserna i 59 kap. 1 a, 5, 9, 13 och 16 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2015.

6. För försäkringspremier som betalats respektive inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts före ikraftträdandet gäller fortfarande den upphävda bestämmelsen i 59 kap. 14 § och bestämmelserna i 59 kap. 5, 9, 13 och 16 §§ i den äldre lydelsen.

7. Om beskattningsåret påbörjats men inte avslutats före ikraftträdandet gäller fortfarande den upphävda bestämmelsen i 59 kap. 14 § och bestämmelserna i 59 kap. 5, 9, 13 och 16 §§ i den äldre lydelsen för försäkringspremier som betalats och inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet. I fråga om premier som betalats och inbetalningar som gjorts efter ikraftträdandet gäller att avdrag får göras för dessa bara till den del som avdragsutrymmet beräknat enligt 59 kap. 5 § i den nya lydelsen överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

8. De upphävda bestämmelserna i 67 kap. 20–26 §§ gäller dock fortfarande för beskattningsår som börjar före ikraftträdandet.

3.10 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialavgiftslagen (2000:980) dels att 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § ska ha följande lydelse, dels att punkt 2 och 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2015:474) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

26 §¹

Arbetsgivaravgifterna är 21,27 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,35 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,64 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Föreslagen lydelse

26 §

Arbetsgivaravgifterna är 21,77 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,85 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,64 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

3 kap.

Nuvarande lydelse

13 §²

Egenavgifterna är 18,82 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,44 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,10 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

¹ Senaste lydelse 2014:1469.

² Senaste lydelse 2014:1469.

Föreslagen lydelse

13 §

Egenavgifterna är 19,32 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,94 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,10 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2.³ Den upphävda bestämmelsen i 2 kap. 28 § och bestämmelsen i 2 kap. 29 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på ersättning som betalas ut före ikraftträdandet.

Den upphävda bestämmelsen i 2 kap. 28 § och bestämmelsen i 2 kap. 29 § i den äldre lydelsen tillämpas även på ersättning som betalas ut under perioden 1 augusti 2015–30 juni 2016. På ersättning som betalas ut under nämnda period ska dock vid tillämpningen av 2 kap. 28 §, utöver hela ålderspensionsavgiften, arton tjugofemtedelar av de övriga arbetsgivaravgifterna betalas. Procenttalen för avgifterna ska efter kvoteringen anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

3.⁴ Den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § och bestämmelsen i 3 kap. 18 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på inkomst som uppbärs före ikraftträdandet.

Den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § och bestämmelsen i 3 kap. 18 § i den äldre lydelsen tillämpas även på inkomst som uppbärs under perioden 1 augusti 2015–30 juni 2016. På inkomst som uppbärs under nämnda period ska dock vid tillämpningen av 3 kap. 15 a §, utöver hela ålderspensionsavgiften, arton tjugofemtedelar av de övriga egenavgifterna betalas. Procenttalen för avgifterna ska efter kvoteringen anges med två decimaler så att övriga

Den upphävda bestämmelsen i 2 kap. 28 § och bestämmelsen i 2 kap. 29 § i den äldre lydelsen tillämpas även på ersättning som betalas ut under perioden 1 augusti 2015–31 maj 2016. På ersättning som betalas ut under nämnda period ska dock vid tillämpningen av 2 kap. 28 §, utöver hela ålderspensionsavgiften, arton tjugofemtedelar av de övriga arbetsgivaravgifterna betalas. Procenttalen för avgifterna ska efter kvoteringen anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

Den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § och bestämmelsen i 3 kap. 18 § i den äldre lydelsen tillämpas även på inkomst som uppbärs under perioden 1 augusti 2015–31 maj 2016. På inkomst som uppbärs under nämnda period ska dock vid tillämpningen av 3 kap. 15 a §, utöver hela ålderspensionsavgiften, arton tjugofemtedelar av de övriga egenavgifterna betalas. Procenttalen för avgifterna ska efter kvoteringen anges med två decimaler så att övriga

³ Senaste lydelse 2015:474.

⁴ Senaste lydelse 2015:474.

decimaler faller bort.

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter den 1 augusti 2015 respektive såväl före som efter den 30 juni 2016 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 1 augusti 2015 respektive efter den 30 juni 2016 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

decimaler faller bort.

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter den 1 augusti 2015 respektive såväl före som efter den 31 maj 2016 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 1 augusti 2015 respektive efter den 31 maj 2016 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Bestämmelsen i 2 kap. 26 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2015.
 3. Bestämmelsen i 3 kap. 13 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppstår efter den 31 december 2015. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

3.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

Härigenom föreskrivs att 7, 17 och 19 §§ lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för hushållsarbetet inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för arbetet till utföraren före begäran om utbetalning, dock högst till samma belopp som köparen har betalat.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår.

7 §¹

Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för hushållsarbetet inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för arbetet till utföraren före begäran om utbetalning.

Utbetalningen får dock uppgå till högst

1. samma belopp som köparen har betalat om den avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. tre sjundedelar av det belopp som köparen har betalat om den avser annat hushållsarbete.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår. Om den skattskyldige inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, får utbetalning inte ske till den del den preliminära skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen skulle överstiga 25 000 kronor för ett beskattningsår.

17 §²

Köparen ska tillgodoräknas preliminär skattereduktion med

1. ett belopp motsvarande den utbetalning som Skatteverket enligt 11 § beslutat om till utföraren, och

¹ Senaste lydelse 2014:1458.

² Senaste lydelse 2011:1426.

2. ett belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om Skatteverket har beslutat om återbetalning enligt 14 §, ska den tidigare tillgodoräknade preliminära skattereduktionen minskas med belopp motsvarande den beslutade återbetalningen.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, får den preliminära skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229) uppgå till högst 25 000 kronor.

19 §³

Skatteverket ska så snart som möjligt skriftligen meddela köparen av hushållsarbetet om

1. beslut enligt 11 § om utbetalning,
2. beslut enligt 14 § om återbetalning, och
3. belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Meddelandet ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket,
2. utbetalt belopp till eller återbetalt belopp från respektive utförare eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket, och
3. den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats köparen enligt 17 §.

3. den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats köparen enligt 17 § *och, om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, hur stor del av denna skattereduktion som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).*

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats enligt 17 §.

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats enligt 17 §. *Om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, ska det av meddelandet framgå hur stor del av denna skattereduktion som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 §*

³ Senaste lydelse 2011:1426.

inkomstskattelagen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

3.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Pensionsmyndigheten ska, om inte annat är föreskrivet, även handlägga ärenden om hustrutillägg och särskild efterlevandepension samt ärenden enligt följande lagar och bestämmelser:

1. 34 § i den upphävda lagen (1913:120) om allmän pensionsförsäkring,	
2. 35 § i den upphävda lagen (1935:434) om folkpensionering,	
3. den upphävda lagen (1946:433) om frivillig statlig pensionsförsäkring,	3. den upphävda lagen (1946:433) om frivillig statlig pensionsförsäkring, <i>och</i>
4. 22 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 1981, <i>och</i>	4. 22 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 1981.
5. den upphävda kungörelsen (1972:412) om sjömanspension.	

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2016.

3.13 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)
dels att 22 kap. 22 § och 23 kap. 7 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 22 kap. 22 § ska utgå,
dels att 11 kap. 14 §, 22 kap. 1 och 13 §§, 31 kap. 1 och 33 §§, 38 kap. 1 §,
 48 kap. 6 §, 50 kap. 2 och 7 §§ samt rubriken närmast före 31 kap. 33 § ska ha
 följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

14 §

Underlaget för beräkning av skatteavdrag ska bestämmas utan hänsyn till förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), om den som har utfört arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen eller har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag.

Första stycket gäller bara förmån upp till ett värde av 100 000 kronor per beskattningsår.

Skatteavdrag för förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska reduceras, om den som har utfört arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen. Detsamma gäller om utföraren har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag. Reduktionen ska vara

- 1. 50 procent av värdet på förmån av sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen, och*
- 2. 30 procent av värdet på förmån av annat hushållsarbete.*

Skatteavdraget ska som mest reduceras med 50 000 kronor per beskattningsår. I fråga om förmån av sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen ska dock skatteavdraget som mest reduceras med 25 000 kronor per beskattningsår, om arbetstagaren inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång.

22 kap.

1 §¹

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

- överlåtelse av privatbostadsrätt och andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),
- upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),
- samfällighet (5 och 6 §§),

¹ Senaste lydelse 2014:1471.

- räntebidrag (7 §),
- pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),
- avskattning av pensionsförsäkring (10 §),
- tjänstepensionsavtal (11 §),
- underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),
- skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),
- elcertifikat (14 §),
- utsläppsrätter, utsläppsminskningenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §),
- schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto (16 §),
- schablonintäkt vid innehav av andelar i värdepappersfonder, fondföretag, specialfonder och utländska specialfonder (17–21 §§),
- *gåva* (22 §),
- investeraravdrag (23 och 24 §§), och
- skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (25 §).

13 §

Kontrolluppgift ska lämnas om skattereduktion för förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), om den som utför arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen eller har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag.

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som har gett ut förmånen.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om underlaget för skattereduktionen.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om underlaget för skattereduktionen *och hur stor del av underlaget som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen.*

31 kap.

1 §²

I detta kapitel finns bestämmelser om

- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
- uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
- uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet (7–15 §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 b §§),
- uppgift om tillkommande belopp (20 §),
- uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
- uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
- uppgifter som fåmansföretag samt företagsledare och delägare ska lämna (27–29 §§),
- uppgift om tillskott och uttag (30 §),
- uppgift om betalning till utlandet (31 §),

² Senaste lydelse 2014:1471.

- uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
- uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete, *gåva* och mikroproduktion av förnybar el (33 och 33 a §§), och
- uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

Skattereduktion för hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el³

Skattereduktion för hushållsarbete och mikroproduktion av förnybar el

33 §⁴

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, *gåva* eller mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 11–33 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete eller mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 11–19 och 27–33 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

38 kap.

1 §⁵

Fastställda formulär ska användas för att lämna

1. kontrolluppgifter,
2. åtagande
 - a) enligt 23 kap. 6 § om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring, och
 - b) enligt 23 kap. 7 § om att lämna kontrolluppgifter om gåvor,
3. deklARATIONER,
4. särskilda uppgifter, och
5. periodiska sammanställningar.

³ Senaste lydelse 2014:1471.

⁴ Senaste lydelse 2014:1471.

⁵ Senaste lydelse 2011:1289.

48 kap.*Nuvarande lydelse***6 §**

Förseningsavgiftens storlek framgår av följande uppställning.

<i>Om förseningsavgiften gäller</i>	<i>uppgår den till</i>
aktiebolags eller ekonomisk förenings inkomstdeklaration	5 000 kronor
någon annans inkomstdeklaration	1 000 kronor
särskilda uppgifter	1 000 kronor
periodisk sammanställning	1 000 kronor
skattedeklaration	500 kronor

Förseningsavgiften för skattedeklaration uppgår dock till 1 000 kronor om det är fråga om en deklARATION som ska lämnas efter föreläggande.

*Föreslagen lydelse***6 §**

Förseningsavgiftens storlek framgår av följande uppställning.

<i>Om förseningsavgiften gäller</i>	<i>uppgår den till</i>
aktiebolags eller ekonomisk förenings inkomstdeklaration	6 250 kronor
någon annans inkomstdeklaration	1 250 kronor
särskilda uppgifter	1 250 kronor
periodisk sammanställning	1 250 kronor
skattedeklaration	625 kronor

Förseningsavgiften för skattedeklaration uppgår dock till 1 250 kronor om det är fråga om en deklARATION som ska lämnas efter föreläggande.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***50 kap.****2 §**

Kontrollavgiften enligt 1 § är 10 000 kronor för varje kontrolltillfälle.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften i stället vara 20 000 kronor.

Kontrollavgiften enligt 1 § är 12 500 kronor för varje kontrolltillfälle.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften i stället vara 25 000 kronor.

7 §

Kontrollavgift ska tas ut av den som inte har fullgjort dokumentationsskyldigheten vid upplåtelse av plats för torg- och marknadshandel eller vid omsättning av investeringsguld.

Kontrollavgiften är 2 000 kronor för varje tillfälle då skyldigheten inte har fullgjorts.

Kontrollavgiften är 2 500 kronor för varje tillfälle då skyldigheten inte har fullgjorts.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Bestämmelserna i 11 kap. 14 § och 22 kap. 13 § i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om skattepliktig förmån av hushållsarbete som kommit den skattskyldige till del efter den 31 december 2015.
 3. Bestämmelsen i 31 kap. 33 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.
 4. Bestämmelsen i 48 kap. 6 § i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om deklarationer och övriga uppgifter som ska lämnas efter ikraftträdandet.
 5. Bestämmelserna i 50 kap. 2 och 7 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om kontrollavgifter som hänför sig till kontroller som har inletts efter den 31 december 2015.
 6. Den upphävda bestämmelsen i 22 kap. 22 § gäller dock fortfarande för beskattningsår som börjar före ikraftträdandet.
 7. Den upphävda bestämmelsen i 23 kap. 7 § och bestämmelsen i 38 kap. 1 § i den äldre lydelsen gäller dock fortfarande för tid före ikraftträdandet.

3.14 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:1474) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244) dels att 50 kap. 4 § lagen i stället för lydelsen enligt lagen (2014:1474) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse,

dels att punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2014:1474) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse,

dels att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2014:1474) om ändring i den lagen ska införas en ny punkt, 4, av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2014:1474

Föreslagen lydelse

50 kap.

4 §

Kontrollavgiften enligt 3 § 1 och 2 är

1. 10 000 kronor för varje kontrolltillfälle, och

2. 2 000 kronor för varje person som vid kontrollen är verksam och inte är dokumenterad i en tillgänglig personalliggare.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift enligt 3 § 1 eller 2 och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften enligt första stycket 1 i stället vara 20 000 kronor.

Kontrollavgiften enligt 3 § 3 är 25 000 kronor.

2. Lagen tillämpas första gången på byggarbetsplatser där byggverksamheten påbörjas efter ikraftträdandet.

1. 12 500 kronor för varje kontrolltillfälle, och

2. 2 500 kronor för varje person som vid kontrollen är verksam och inte är dokumenterad i en tillgänglig personalliggare.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift enligt 3 § 1 eller 2 och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften enligt första stycket 1 i stället vara 25 000 kronor.

2. Lagen tillämpas första gången på byggarbetsplatser där byggverksamheten påbörjas efter den 31 december 2015.

4. I fråga om kontrollavgiftens storlek ska bestämmelsen i 50 kap. 4 § i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om kontrollavgifter som hänför sig till kontroller som har inletts efter den 31 december 2015.

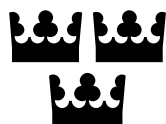
3.15 Förslag till lag om upphävande av lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

Härigenom föreskrivs att lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska upphöra att gälla vid utgången av 2015.

-
1. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för tid före den 1 januari 2016.
 2. En betald årsavgift som avser tid efter 2015 ska betalas tillbaka.

4

Den makroekonomiska utvecklingen

4 Den makroekonomiska utvecklingen

Sammanfattning

- Svensk ekonomi befinner sig i en konjunkturåterhämtning. BNP-tillväxten 2015 bedöms bli högre än 2014. Den offentliga konsumtionen förväntas lämna ett förhållandevis stort bidrag till tillväxten både 2015 och 2016. Bidraget från exporten blir påtagligt först 2016.
- Konjunkturen i omvärlden förväntas stärkas de kommande åren. I euroområdet, som är Sveriges viktigaste exportmarknad, förväntas återhämtningen dock gå långsamt.
- Arbetslösheten har länge legat på en hög nivå, kring 8 procent. I takt med att ekonomin återhämtar sig stiger sysselsättningsgraden. Arbetslösheten bedöms minska till nära 6 procent 2018. De reformer som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition bidrar till den lägre arbetslösheten.
- Inflationen har varit låg en längre tid. Ett högre resursutnyttjande och stigande enhetsarbetskostnader bidrar till att inflationen blir högre framöver.
- Det finns påtagliga risker för att utvecklingen blir svagare än i prognosen. Det gäller särskilt om tillväxten i euroområdet blir lägre än förväntat. Den ekonomiska utvecklingen kan även bli starkare än vad som antagits i prognosen. Det gäller exempelvis om företag och hushåll i omvärlden blir mer optimistiska om framtiden än vad som förväntas.

I detta avsnitt redovisas prognosen för den ekonomiska utvecklingen i Sverige och i omvärlden t.o.m. 2019.⁷⁰ Information som fanns tillgänglig den 10 augusti 2015 har beaktats. Prognosen är baserad på nu gällande regler och regeringens föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition.

Budgetpropositionen avser 2016. Tyngdpunkten i framställningen har därför lagts på prognosen fram t.o.m. 2016. Utvecklingen 2017–2019 redovisas i ett separat delavsnitt.

I avsnittet beskrivs några av de risker som finns i prognosen, två alternativa scenarier samt jämförelser med andra bedömares prognoser. Avsnittet innehåller även en beskrivning av hur prognosen har reviderats jämfört med den bedömning som gjordes i 2015 års ekonomiska vårproposition.

⁷⁰ I bilaga 2 redovisas prognosens siffermässiga innehåll i detalj.

4.1 Utvecklingen i omvärlden 2015 och 2016

Måttlig tillväxt i omvärlden

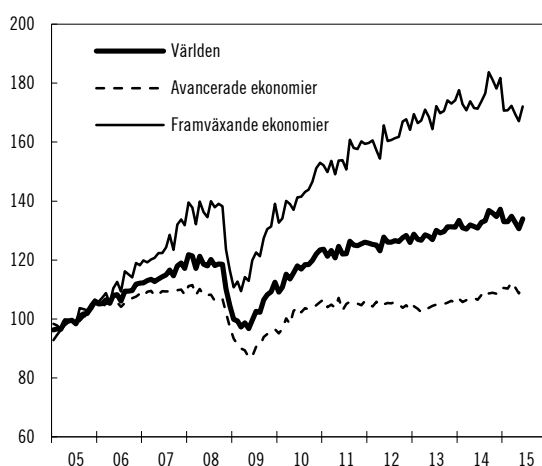
Under första halvåret 2015 har återhämtningen i euroområdet vidgats till att omfatta fler länder och sektorer än tidigare. Detaljhandeln har utvecklats relativt starkt och industriproduktionen har vuxit i en förhållandevis hög takt.

Efter en svag inledning på 2015 växer den amerikanska ekonomin i snabbare takt. Arbetslösheten minskar och läget på bostadsmarknaden har förbättrats. Tillväxten i många framväxande ekonomier har dock saktat ned. Råvaruexportörer har påverkats av de låga priserna på olja och andra råvaror. I Kina har en svagare utveckling på bostadsmarknaden bidragit till en lägre ekonomisk tillväxt den senaste tiden.

Sammantaget har världsekonomin under det första halvåret 2015 växt i en måttlig takt. Världshandeln har utvecklats svagt (se diagram 4.1). Den svaga utvecklingen beror till stor del på minskad import i framväxande ekonomier. Importen har däremot utvecklats starkare i flera avancerade ekonomier.

Diagram 4.1 Världshandel

Import, index 2005=100

Källa: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis.

I många avancerade ekonomier är inflationen låg, bl.a. som en följd av fall i råvarupriser. Ett förbättrat läge på arbetsmarknaden leder till ett ökat kostnadstryck i många länder, vilket bidrar till att inflationen i omvärlden förväntas stiga. Inflationen förväntas dock i allmänhet stiga från en låg nivå och i många länder förväntas den även 2016 ligga under respektive centralbanks mål. Penningpolitiken bedöms därför även

fortsättningsvis bli expansiv i flertalet länder för att stödja en fortsatt uppgång i inflationen (se tabell 4.1).

Goda förutsättningar för ökad tillväxt i avancerade ekonomier

Utsikterna för den ekonomiska utvecklingen i euroområdet, som är Sveriges viktigaste exportmarknad, har ljusnat under 2015. Den europeiska centralbanken har genomfört olika åtgärder för att stimulera kreditgivningen. Banken har introducerat långfristiga riktade finansieringsoperationer, sänkt styrräntan och genomfört kvantitativa lättnader i form av tillgångsköp. Den grundliga genomgång av bankernas balansräkningar och de stresstester som genomfördes hösten 2014 har skingrat en del av osäkerheten om kvaliteten på bankernas tillgångar. Kreditgivningen till företag har börjat öka i volym efter flera års minskning, även om ökningen än så länge är relativt svag. Ökad kreditgivning är en viktig förutsättning för investeringstillväxten i euroområdet. Därutöver har de akuta finansiella riskerna kring utvecklingen i Grekland minskat i och med den överenskommelse om stödprogram till landet som nåddes sommaren 2015.

Konsumtionen förväntas driva tillväxten i euroområdet 2015 och även investeringstillväxten ser ut att öka gradvis under året. När återhämtningen fortsätter och resursutnyttjandet stiger förväntas inflationen i euroområdet öka. Men återhämtningen blir av allt att döma långsam. Detta beror på att det finns ett fortsatt behov hos såväl hushåll som stater och finansiella företag att minska sin skuldsättning. Arbetslösheten sjunker därför endast långsamt. Styrräntan förväntas bli fortsatt låg.

Utvecklingen i USA:s ekonomi bedöms bli stark de kommande åren. Fortsatt hög sysselsättningstillväxt, låga räntor och ett lågt oljepris talar för att hushållens konsumtion ökar. Som en följd av de goda ekonomiska utsikterna förväntas den amerikanska centralbanken höja styrräntan andra halvåret 2015 efter knappt sju år med en räntenivå nära noll.

Tabell 4.1 Prognoser för omvärlden

Utfall t.o.m. 2014, prognos för 2015 och 2016
Procentuell förändring om inte annat anges

	Genomsnitt 1994-2014	2014	2015	2016
BNP				
Euroområdet	1,4	0,9	1,5	1,8
Tyskland	1,3	1,8	1,8	2,0
Frankrike	1,6	0,2	1,3	1,6
Italien	0,5	-0,4	0,7	1,2
Spanien	2,1	1,4	3,2	2,6
Finland	2,2	-0,4	0,0	1,0
USA	2,4	2,4	2,3	2,8
Norge ²	2,9	2,2	1,4	1,8
Kina	9,5	7,5	6,7	6,5
Ryssland	3,7	0,6	-3,0	-0,1
Världen PPP-vägd ³	3,8	3,4	3,4	3,7
Världen KIX-vägd ⁴	1,6	2,1	2,2	2,6
Svensk exportmarknad ⁵	5,5	2,9	2,9	5,6
Inflation				
Euroområdet ⁶	1,9	0,4	0,3	1,3
USA ⁷	2,4	1,6	0,2	2,1
Finansiella variabler				
Refiränta ⁸	2,3	0,2	0,1	0,1
Fed funds ⁹	3,0	0,3	0,3	1,1
Oljepris ¹⁰	53	99	57	59

¹ I avsnittets tabeller redovisas genomsnittliga värden för flertalet variabler från 1994. Perioden är vald med utgångspunkt i tillgänglighet på data från de svenska nationalräkenskaperna. Euroområdet och dess medlemmars genomsnitt för BNP beräknas från 1995 och refiräntan från 1999. KIX-viktat genomsnitt beräknas från 2004 och Rysslands genomsnitt beräknas från 2003, på grund av begränsningar i datatillgång.

² BNP för Norges fastland, dvs. inhemsk produktion exklusive utvinning av råolja och naturgas, rörtransport och utrikes sjöfart.

³ BNP-prognoser sammanviktade med köpkraftsjusterade BNP-vikter enligt IMF.

⁴ BNP-prognoser sammanviktade med KIX-vikter, ett mått på svensk utrikeshandel med olika länder.

⁵ Den samlade importen i de länder som Sverige exporterar till. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

⁶ Harmoniserat konsumentprisindex (HICP).

⁷ Konsumentprisindex (KPI).

⁸ Europeiska centralbankens styrränta i procent, årsgenomsnitt.

⁹ USA:s centralbanks styrränta i procent, årsgenomsnitt.

¹⁰ Brent, USD per fat.

Källor: Reuters Ecowin och egna beräkningar.

Finlands ekonomi har utvecklats svagt en längre tid. Tillväxten var negativ både 2013 och 2014. Den senaste tiden har efterfrågan från Ryssland minskat ytterligare, vilket har slagit mot den redan hårt pressade finska exportsektorn. Hög arbetslöshet hämmar hushållens konsumtion och den offentliga konsumtionen ser ut att bli fortsatt stram. I takt med att den internationella återhämtningen fortsätter förväntas dock Finlands tillväxt öka (se tabell 4.1).

I Norge har de låga oljepriserna lett till att ekonomin har bromsat in. Lägre intäkter har främst påverkat oljesektorn negativt, men även

underleverantörer har påverkats. Det har medfört en högre arbetslöshet. Den ekonomiska utvecklingen i Norge stabiliseras dock av att både penningpolitiken och finanspolitiken är expansiv. Den svaga norska kronan bidrar också genom att stötta exporten.

Osäkra utsikter för framväxande ekonomier

De ekonomiska utsikterna har försämrats påtagligt i många stora framväxande ekonomier. En svagare tillväxt väntas i många länder 2015 och 2016, jämfört med 2014.

Tillväxten i Kina var svag under inledningen av 2015. I den kinesiska ekonomin pågår en omställning från en tillväxt som till stor del är beroende av investeringar till en tillväxt som i större utsträckning är driven av inhemsk konsumtion. De kommande åren bedöms detta leda till en mer balanserad, men lägre, BNP-tillväxt än 2000–2014. Osäkerheten om Kinas utveckling är dock stor, vilket syns i en ökad turbulens på flera finansiella marknader. Kinas centralbank har gjort vissa ändringar i valutapolitiken i syfte att införa en mer marknadsbaserad växelkurs. Detta har lett till en försvagning av den kinesiska valutan.

Råvarupriserna har i allmänhet fallit 2014 och 2015. Förutom oljepriset är också priset på järnmalm och övriga metaller mycket lågt, medan priset på till exempel pappersmassa har stigit. Till viss del har den dämpade investerings-tillväxten i Kina bidragit till de lägre råvarupriserna. Denna utveckling har drabbat råvaruexportörer, såsom Ryssland, i form av minskade intäkter. Den ryska ekonomin befinner sig i recession och påverkas även av internationella sanktioner. Exporten påverkas dock positivt av den försvagade valutan och i takt med att oljepriset stiger ökar intäkterna för staten och företagen.

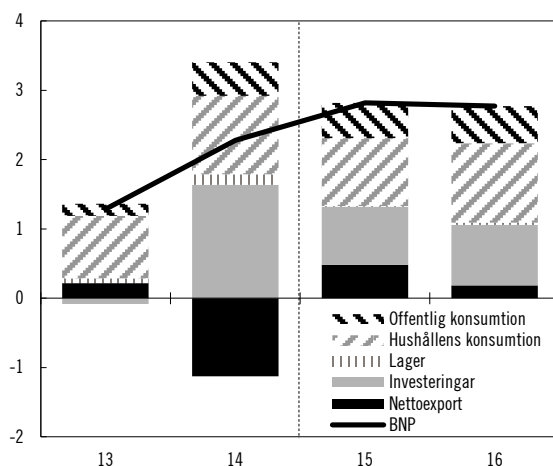
4.2 Utvecklingen i Sverige 2015 och 2016

Förhållandevis hög BNP-tillväxt framöver

I Sverige var BNP-tillväxten 2014 något lägre än den genomsnittliga utvecklingen (se tabell 4.2). Tillväxten drevs framför allt av hushållens konsumtion och investeringar i bostadssektorn och i övriga tjänstebranscher (se diagram 4.2). Den långsamma återhämtningen i omvärlden dämpade i synnerhet svensk varuexport.

Diagram 4.2 BNP-tillväxt och bidrag till BNP-tillväxt

Procentuell förändring respektive procentenheter

Anm.: Procentuell förändring för BNP, procentenheter för övriga komponenter.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

BNP förväntas 2015 och 2016 växa i en relativt snabb takt (se tabell 4.2). Det beror på flera faktorer. Under det första halvåret 2015 har importen minskat, vilket gett ett betydande positivt bidrag till BNP-tillväxten.⁷¹ Exporten väntas ta fart då konjunkturen förbättras i omvärlden. Såväl hushållens som den offentliga sektorns konsumtion fortsätter att bidra till BNP-tillväxten de kommande åren, om än i något mindre utsträckning än 2014. Det samma gäller investeringarna i bostäder och i tjänstesektorn.

Återhämtningen i svensk ekonomi innebär att resursutnyttjandet stiger. Resursutnyttjandet bedöms dock fortfarande vara lägre än normalt både 2015 och 2016. Mätt med BNP-gapet, dvs. faktisk BNP:s avvikelse från den potentiella

nivån, beräknas de outnyttjade resurserna i ekonomin uppgå till omkring 0,5 procent 2016 (se tabell 4.2).

Tabell 4.2 BNP

Utfall t.o.m. 2014, prognos för 2015 och 2016
Procentuell förändring om inte annat anges

	Mdkr 2014	Genomsnitt 1994–2014	2014	2015	2016
Hushållens konsumtion	1 818	2,4	2,4	2,1	2,5
Offentlig konsumtion	1 029	0,9	1,9	1,9	2,1
Fasta bruttoinvesteringar	912	3,8	7,4	3,6	3,7
Lagerinvesteringar ¹	8	0,0	0,2	0,0	0,0
Export	1 744	5,6	3,3	3,7	5,2
Import	1 596	5,3	6,6	2,9	5,3
Nettoexport ¹	149	0,4	-1,1	0,5	0,2
BNP	3 915	2,5	2,3	2,8	2,8
BNP, kalenderkorrigerad		2,6	2,4	2,6	2,5
BNP per capita ²	0,4	2,0	1,3	1,6	1,3
Potentiell BNP, kalenderkorrigerad ³	3 998	2,3	1,5	1,8	2,1
BNP-gap ⁴		-2,1	-1,8	-1,1	-0,6

Anm.: Fasta priser, referensår 2014.

¹ Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter.

² BNP per person i totala befolkningen, miljoner kronor.

³ Till marknadspris. Potentiell BNP är den nivå på produktionen som skulle uppnås vid normalt resursutnyttjande av de tillgängliga produktionsfaktorerna arbete och kapital.

⁴ BNP-gapet visar skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Produktivitetstillväxten har varit svag under flera år, vilket medfört att BNP per capita har utvecklats svagt. Jämfört med 2007 var BNP per capita oförändrad 2014.⁷² Produktivitetstillväxten förväntas emellertid öka de kommande åren allteftersom konjunkturläget förbättras. Det leder till att BNP per capita växer, om än i långsammare takt än den genomsnittliga utvecklingen (se tabell 4.2).

Hushållens konsumtion fortsätter att vara en viktig drivkraft i ekonomin

Hushållens konsumtion har de senaste åren varit en viktig drivkraft för efterfrågan i svensk

⁷¹ I summeringen av BNP utgör importen en avdragspost. Det innebär att BNP ökar när importen minskar.

⁷² BNP per capita är ett mått på ekonomisk levnadsstandard som visar hur ökad produktion fördelas per genomsnittlig invånare. Som närmare utvecklas i avsnitt 1.1 ger detta mått inte en fullständig bild av levnadsstandarderna.

ekonomi (se diagram 4.2). Flera indikatorer, bl.a. omsättningen i detaljhandeln, pekar på en tillväxt som fortsätter att vara förhållandevis hög. Tillförsikten bland hushållen har däremot försämrats något och tyder på en svagare utveckling i hushållens konsumtion det andra halvåret 2015. Konsumtionsutvecklingen gynnas dock av fortsatt låga räntor, ett i utgångsläget högt sparande och av att arbetslösheten minskar.

Sammantaget väntas tillväxten i hushållens konsumtion bli något lägre 2015 än föregående år samt 2016 växa i linje med den genomsnittliga tillväxttakten 1994–2014.

Offentlig konsumtionstillväxt blir fortsatt stark

Den offentliga konsumtionen gav ett relativt stort bidrag till BNP-tillväxten 2014 (se diagram 4.2). Inom såväl staten som kommunerna och landstingen växte konsumtionen i en förhållandevis hög takt.

Även 2015 och 2016 väntas den offentliga konsumtionen fortsätta öka starkt (se tabell 4.2). Regeringens reformer inom bl.a. försvars- och infrastrukturuområdet bidrar till att den statliga konsumtionen fortsätter att växa i god takt 2015 och därefter i något lägre takt 2016. Stigande utgifter för migration bidrar också till konsumtionstillväxten.

De närmaste åren väntas den kommunala konsumtionen fortsätta att öka snabbt. Kommuner och landsting möter demografiska förändringar med relativt sett fler barn och äldre i befolkningen, samtidigt som antalet nyanlända ökar. Regeringens satsningar inom områdena vård, skola och omsorg bidrar positivt till den kommunala konsumtionstillväxten 2015 och 2016. Dessutom medför konjunkturåterhämtningen att det kommunala skatteunderlaget ökar snabbare, vilket ökar utrymmet för en stigande kommunal konsumtion.

Fortsatt höga investeringar i bostadssektorn och offentlig sektor

De fasta bruttoinvesteringarna⁷³ växte i hög takt 2014. Det var framför allt bostadsinvesteringarna som ökade väsentligt snabbare efter att ha

utvecklats svagt sedan finanskrisen.⁷⁴ Indikatorer över bostadsbyggandet tyder på en fortsatt hög tillväxt de kommande åren. Industrins investeringar väntas bli svaga 2015, då fjolårets tillfälligt höga investeringar i forskning och utveckling mattas av. När exporten tilltar 2016 väntas dock industriinvesteringarna öka.

De offentliga investeringarna bedöms öka starkt 2016. Ökningen sker främst i kommunsektorn, där det finns ett uppdämt behov av investeringar till följd av den demografiska utvecklingen.

Sammantaget förväntas de totala investeringarna 2015 och 2016 öka i ungefär samma takt som den genomsnittliga ökningstakten (se tabell 4.2).

Omvärlden stärker svensk export

Efter två år med mycket svag utveckling ökade Sveriges varuexport 2014. Även tjänsteexporten, som uppvisat en stark tillväxt de senaste åren, ökade 2014. Trots en svag inledning av 2015 indikerar inköpschefsindex och förtroendeindikatorer för exportordergång att den totala exporttillväxten tar fart 2015, understödd av att efterfrågan från omvärlden tilltar. Exporten 2016 väntas därför återigen växa i linje med den genomsnittliga utvecklingen (se tabell 4.2). Importen, som uppvisat en liknande utveckling som exporten under 2012 och 2013, steg kraftigt 2014. Under det första halvåret 2015 har framför allt tjänsteimporten fallit tillbaka.

Sammantaget förväntas nettoexportens bidrag till BNP bli relativt stort 2015. När importen ökar 2016 blir bidraget från nettoexporten mindre (se tabell 4.2).

Arbetsmarknaden återhämtar sig

Sysselsättningen ökade 2014 snabbare än de närmast föregående åren. Det har bidragit till att sysselsättningsgraden, dvs. sysselsättningen som andel av befolkningen (15–74 år), har stigit till nästan samma nivå som före finanskrisen

⁷³ Fasta bruttoinvesteringar är materiella eller immateriella tillgångar som används i produktionsprocessen i över ett år. Begreppet brutto syftar på att kapitalförslitningen inte är borträknad.

⁷⁴ För en utförligare redogörelse för bostadsinvesteringarnas utveckling, se 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100 bilaga 3).

(se diagram 4.3). Denna utveckling gäller både för kvinnor och för män.

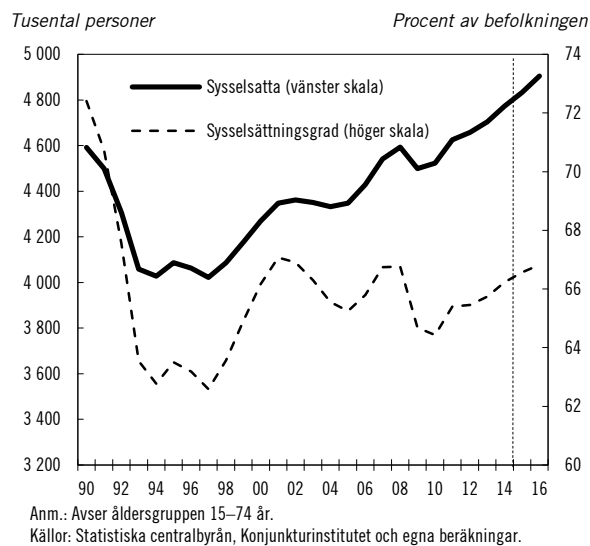
Samtidigt som sysselsättningen har ökat sedan 2010 har arbetskraften vuxit i en hög takt. Sammantaget innebär det att arbetslösheten har legat kvar på en hög nivå, kring 8 procent. Långtidsarbetslösheten har ökat successivt och ligger också på en hög nivå. I samband med finanskrisen ökade långtidsarbetslösheten mer för män än för kvinnor, och fortfarande är långtidsarbetslösheten högre bland män.

Regeringens mål är att antalet personer som arbetar, och antalet arbetade timmar i ekonomin, ska öka så att Sverige når målet om lägst arbetslöshet i EU 2020.

Sysselsättningen ökar i tjänstebranscherna

Uppgången i sysselsättningen har skett både i näringslivet och i offentliga verksamheter. I näringslivet är det tjänstebranscherna som stått för ökningen i sysselsättningen, medan sysselsättningen i varubranscherna har minskat. Efterfrågan på arbetskraft har länge varit svag i den exportinriktade industrin, där antalet sysselsatta 2014 var betydligt färre än före finanskrisen.

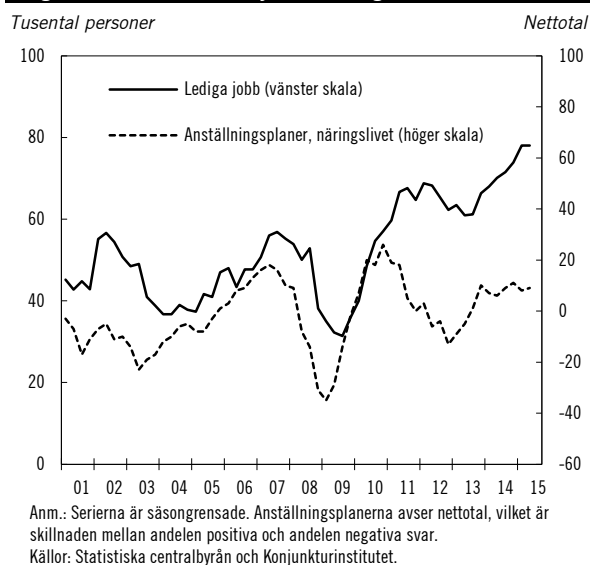
Diagram 4.3 Sysselsatta och sysselsättningsgrad

Framåtblickande indikatorer på efterfrågan på arbetskraft, som bl.a. antalet lediga jobb och företagets anställningsplaner, tyder på en stark sysselsättningsstillväxt resterande del av 2015 och i början av 2016 (se diagram 4.4). Detta pekar, tillsammans med en stigande efterfrågan i ekonomin, på att sysselsättningen utvecklas starkt även 2015 och 2016. Sysselsättningen växer då i ungefär samma takt som 2014 och

sysselsättningsgraden förväntas fortsätta att stiga (se diagram 4.3 och tabell 4.3).

Diagram 4.4 Ett urval av sysselsättningsindikatorer

År 2015 och 2016 bedöms sysselsättningen främst öka inom kommunsektorn, där andelen kvinnor är hög. Den kommunala konsumtionen väntas öka snabbt, bl.a. på grund av den demografiska utvecklingen, vilket bidrar till ett behov av fler anställda i kommunsektorn. Regeringens beslutade och föreslagna satsningar inom välfärdstjänsterna, samt införandet av traineejobb och extratjänster, bidrar också till att sysselsättningen ökar i kommunsektorn. Även i näringslivets tjänstebranscher och i byggbranschen bedöms sysselsättningen stiga i god takt.

I prognosen bedöms sysselsättningen inom industrin, där andelen män är hög, minska något 2015 och 2016. Därmed fortsätter trenden sedan 1990-talet med en minskad andel sysselsatta inom industrin.

Produktiviteten ökar i näringslivet

Produktivitetstillväxten i näringslivet har varit låg sedan 2007, i synnerhet inom industrin. Det beror till stor del på den svaga efterfrågeutvecklingen. Den stigande produktionen 2015 och 2016 bidrar till att produktivitetstillväxten i näringslivet stiger, men tillväxttakten bedöms fortfarande bli lägre än genomsnittet (se tabell 4.3). Bidraget från antalet arbetade timmar till produktionen förväntas däremot bli relativt stort, både i hela ekonomin och i näringslivet. Sammantaget förväntas BNP växa i linje med den historiska utvecklingen (se tabell 4.3).

Tabell 4.3 Arbetsmarknad

Utfall t.o.m.2014, prognos för 2015 och 2016
 Procentuell förändring om inte annat anges

Nivå, tusental om annat ej anges	Genomsnitt 1994–2014	2014	2015	2016	
BNP ¹	3 925	2,6	2,4	2,6	2,5
Produktivitet ²	453	1,9	0,6	1,4	1,2
Produktivitet i näringslivet ²	498	2,3	1,0	1,9	1,6
Arbetade timmar ³	7 670	0,8	1,8	1,2	1,5
Arbetade timmar i näringslivet ³	5 433	1,0	1,6	1,3	1,4
Medelarbetstid ⁴		0,1	0,4	-0,1	0,0
Sysselsatta	4 772	0,8	1,4	1,3	1,5
Kvinnor	2 270	0,7	1,5	–	–
Män	2 503	0,9	1,4	–	–
Sysselsättningsgrad ⁵		65,2	66,2	66,6	66,8
Potentiell sysselsättning ⁶	4 866	0,6	1,0	0,9	0,8
Sysselsättningsgap ⁷		-1,9	-1,9	-1,5	-0,9
Arbetskraft	5 183	0,7	1,3	0,9	1,0
Kvinnor	2 459	0,6	1,3	–	–
Män	2 725	0,7	1,4	–	–
Arbetskraftsdeltagande ⁵		70,8	71,9	72,0	71,9
Arbetslöshet ⁸		8,0	7,9	7,6	7,1
Kvinnor		7,7	7,7	–	–
Män		8,2	8,2	–	–
Programdeltagare ^{8,9}		3,2	3,7	3,8	3,9

Anm.: BNP, produktivitet, arbetade timmar och medelarbetstid avser kalenderkorrigerade data. Sysselsatta, arbetskraft och arbetslöshet avser åldersgruppen 15–74 år enligt populationen i arbetskraftsundersökningarna (AKU). Statistik på BNP, produktivitet, arbetade timmar, medelarbetstid och potentiell sysselsättning uppdelat på kön finns inte att tillgå. Prognos fördelat på kvinnor och män görs inte.

¹ BNP till marknadspris, fasta priser. Nivå avser miljarder kronor.

² Produktivitet mäts som förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.

³ Enligt nationalräkenskaperna. Nivå avser miljoner timmar.

⁴ Avser arbetade timmar per år enligt nationalräkenskaperna dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta enligt nationalräkenskaperna.

⁵ Procent av befolkningen 15–74 år.

⁶ Potentiell sysselsättning avser den nivå som skulle råda om arbetsmarknaden var i konjunkturell balans.

⁷ Sysselsättningsgapet visar skillnaden mellan faktisk och potentiell sysselsättning i procent av potentiell sysselsättning.

⁸ Procent av arbetskraften.

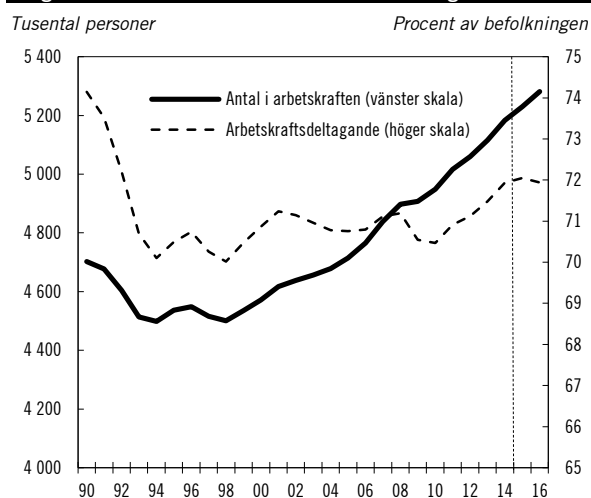
⁹ Personer i arbetsmarknadspolitiska program.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

Den starka tillväxten i arbetskraften dämpas

Arbetskraften, dvs. de personer som står till arbetsmarknadens förfogande, har ökat starkt de senaste åren (se diagram 4.5). Därmed har även arbetskraftsdeltagandet, dvs. arbetskraften i procent av befolkningen (15–74 år), stigit betydligt. Framför allt har arbetskraftsdeltagandet ökat bland utrikes födda och personer

över 55 år. Sammantaget har utvecklingen varit likartad för kvinnor och män, men arbetskraftsdeltagandet är fortsatt lägre för kvinnor än män.⁷⁵

Diagram 4.5 Arbetskraft och arbetskraftsdeltagande

Anm.: Avser åldersgruppen 15–74 år.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Arbetskraften förväntas fortsätta att öka 2015 och 2016 (se diagram 4.5). Ökningen ser dock inte ut att bli lika stark som tidigare, och arbetskraftsdeltagandet förväntas därmed minska något 2016. Detta beror bl.a. på att grupper med ett lägre genomsnittligt arbetskraftsdeltagande, som äldre och nyanlända, förväntas utgöra en allt större andel av den arbetsföra befolkningen. Även om det finns en positiv trend i arbetskraftsdeltagandet bland äldre och nyanlända innebär den förändrade sammansättningen att utvecklingen av det sammantagna arbetskraftsdeltagandet dämpas.

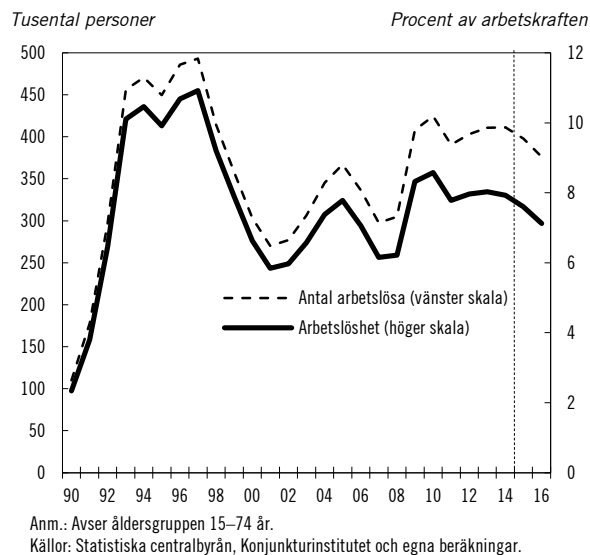
Arbetslösheten minskar 2015 och 2016

Arbetslösheten steg kraftigt under finanskrisen. Återhämtningen i ekonomin har gått långsamt. År 2015 och 2016 bedöms arbetslösheten minska till följd av att sysselsättningen förväntas öka väsentligt snabbare än arbetskraften (se tabell 4.3 och diagram 4.6). En stor andel av de som är arbetslösa tillhör de grupper som har förhållandevis svårt att få jobb oavsett konjunkturläge. Erfarenheter visar att det i första hand är bland dem som står närmast arbetsmarknaden

⁷⁵ År 2014 var arbetskraftsdeltagandet 69,1 procent för kvinnor och 74,7 procent för män.

som arbetslösheten minskar då konjunkturen förstärks. Regeringens reformer, såsom trainee- och extratjänster, utbildningssatsningar och snabbspår för nyanlända, bidrar till att arbetslösheten minskar i de grupper som har en svagare ställning på arbetsmarknaden.

Diagram 4.6 Arbetslösa och arbetslöshet

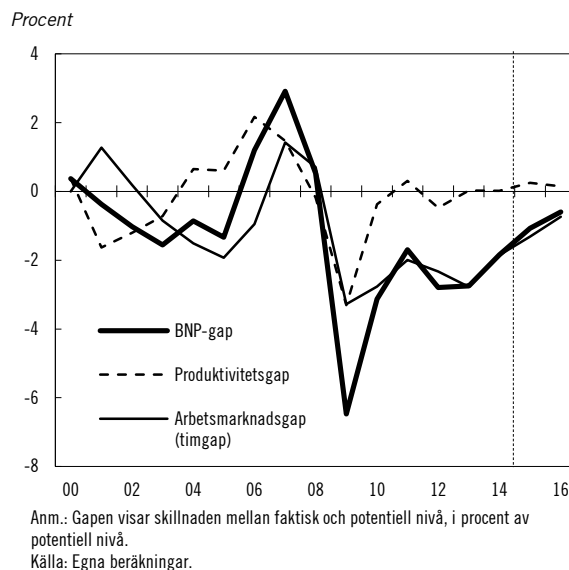

Resursutnyttjandet stiger

Svensk ekonomi befinner sig i en konjunkturåterhämtning, men ännu finns det relativt mycket lediga resurser. BNP-gapet visar BNP:s avvikelse från den potentiella nivån och är ett mått på i vilken utsträckning resurserna i ekonomin används. BNP-gapet blev mindre negativt 2014 än 2013 och bedöms fortsätta att minska 2015 och 2016 (se diagram 4.7).

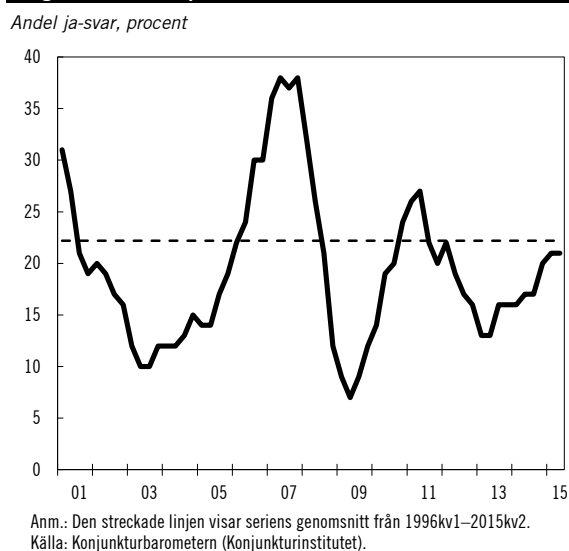
På arbetsmarknaden ökade bristen på arbetskraft 2014, både enligt Konjunkturbarometern och Arbetsförmedlingens statistik. Rekryteringstiderna är i nuläget längre än före finanskrisen. Eftersom arbetslösheten samtidigt är hög talar det för att det föreligger svårigheter att matcha arbetssökande med lediga jobb.

Diagram 4.7 Resursutnyttjande

Samtidigt som bristen på arbetskraft har tilltagit minskade arbetslösheten något det första halvåret 2015. Det är en indikation på att resursutnyttjandet stiger på arbetsmarknaden. Den sammantagna bedömningen är emellertid att det fortfarande finns förhållandevis mycket lediga resurser på arbetsmarknaden. Bedömningen baseras på att arbetslösheten fortfarande är hög ur ett historiskt perspektiv, att löneutvecklingen är dämpad och att andelen företag som uppger att de upplever brist på arbetskraft ligger strax under den genomsnittliga nivån (se diagram 4.8).

Diagram 4.8 Brist på arbetskraft

Tidigare när arbetsmarknadsgapet har bedömts vara slutet, som t.ex. i början av 2007, har den upplevda bristen varit högre än vad den är i dag.

Både antalet arbetade timmar och antalet sysselsatta förväntas stiga snabbare än respektive potentiell tillväxttakt både 2015 och 2016. Det medför att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden fortsätter att stiga (se diagram 4.7). Arbetslösheten förväntas 2016 fortsätta vara högre än jämviktsarbetslösheten, dvs. den arbetslöshet som skulle råda om det var konjunkturell balans på arbetsmarknaden. Antalet sysselsatta bedöms 2016 vara ungefär 45 000 färre än om arbetsmarknadsgapet (timgapet) vore slutet.

Flera indikatorer tyder på att företagen 2015 utnyttjar sina befintliga resurser, i form av maskiner och personal, i normal utsträckning. Enligt Konjunkturbarometern bedömer företagen själva att lönsamheten generellt sett är god. Om företagen upplever att det är stor brist på efterfrågan är det ett tecken på att de inte utnyttjar sin kapacitet fullt ut. Andelen företag i näringslivet som uppger att det är brist på efterfrågan är emellertid relativt låg i både bygg- och tjänstebanserna. Företagens anställningsplaner ligger sammantaget på en hög nivå. Det tyder på att de har allt större behov av att anställa mer personal för att möta efterfrågan på sina produkter.

Sammantaget bedöms resursutnyttjandet inom företagen i näringslivet som helhet vara balanserat 2015 och 2016. Ett annat uttryck för detta är att produktivitetsgapet, som visar den faktiska produktivitetsavvikelse från den potentiella, bedöms vara nära noll (se diagram 4.7).

BNP-gapet utgörs därmed i princip enbart av arbetsmarknadsgapet och de lediga resurserna som finns på arbetsmarknaden.

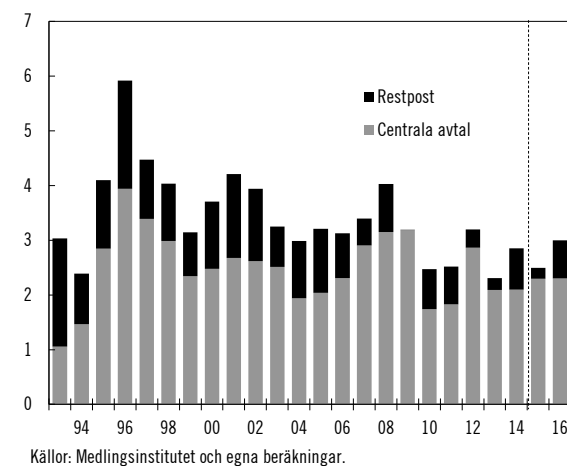
Fortsatt dämpad löneöknings- och inflationstakt

De senaste månaderna har löneökningstakten bromsat in, samtidigt som löneförväntningarna ser ut att vara dämpade. Arbetsgivarna förväntar sig något lägre löneökningar än arbetstagarna de närmaste åren, enligt enkätundersökningar. Såväl utfall som indikatorer tyder på att löneökningstakten framöver blir något lägre än genomsnittet 1994–2014 (se tabell 4.4). Som en följd av att resursutnyttjandet ökar väntas restposten (skillnaden mellan faktiska och avtalade löneökningar) bli högre 2016 än 2015 (se diagram 4.9).

Under 2016 ska 475 löneavtal som berör ca 2,9 miljoner arbetstagare omförhandlas. Merparten av dessa avtal löper ut i mars och april 2016.

Diagram 4.9 Centrala avtal och löneökningar i näringslivet

Procentuell förändring

Källor: Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Tabell 4.4 Löner och inflation

Utfall t.o.m. 2014, prognos för 2015 och 2016

Procentuell förändring om inte annat anges

	Genomsnitt 1994-2014	2014	2015	2016
Timlön				
KL, hela ekonomin ¹	3,5	2,8	2,5	3,0
NR, hela ekonomin ²	3,4	1,7	3,0	3,0
Inflation				
KPI ³	1,2	-0,2	-0,1	1,0
KPIF ^{3,4}	1,6	0,5	0,8	1,6

Ann.: Löneökningstakten enligt konjunkturlönestatistiken är en prognos även för 2014. Det beror på att statistiken blir definitiv först efter 12 månader, bl.a. på grund av utbetalning av retroaktiva löner.

¹ Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.

² Timlön enligt nationalräkenskaperna.

³ Årsgenomsnitt.

⁴ KPIF (KPI med fast bostadsränta) är ett av Riksbanken definierat mått på underliggande inflation. KPIF beräknas genom att den del av förändringen i hushållens räntekostnader för egna hem som beror på förändrade räntesatser hålls konstant.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

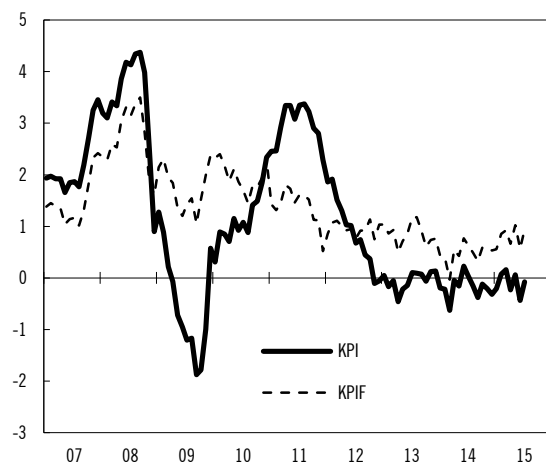
Inflationen har varit låg under en längre tid (se diagram 4.10), både mätt som förändringen i konsumentprisindex (KPI) eller i KPI med fast ränta (KPIF). En viktig förklaring till den låga inflationen är det låga resursutnyttjandet i Sverige och omvärlden. Därutöver har fallande energipriser tydligt dämpat inflationstakten det senaste året. Den kronförsvagning som skett sedan inledningen av 2014 har dock motverkat denna utveckling något genom att försvagningen har bidragit till högre importpriser.

Inflationstakten mätt som KPIF bedöms stiga fr.o.m. 2015 (se tabell 4.4). Detta beror bl.a. på

ökande enhetsarbetskostnader och ett högre resursutnyttjande. Dessutom bedöms aviserade förändringar av skatter och avdrag höja inflationstakten 2016.

Diagram 4.10 Konsumentpriser

Årlig procentuell förändring

Källa: Statistiska centralbyrån.

Låga räntor och svag krona

Riksbanken har det senaste året sänkt reporäntan successivt, från 0,75 procent juli 2014 till -0,35 procent juli 2015. Riksbanken har även köpt statsobligationer på andrahandsmarknaden. Åtgärderna har medfört att penningpolitiken blivit mer expansiv.

Svenska statsobligationsräntor föll trendmässigt 2014 och i inledningen av 2015, främst till följd av att investerare anpassat sina förväntningar till att reporäntan kommer att vara låg under en längre tid. Under maj och juni 2015 steg de svenska statsobligationsräntorna något, delvis som ett resultat av starkare konjunktur-signaler i svensk ekonomi. I juli 2015 föll sedan räntorna tillbaka efter Riksbankens räntesänkning. Reporäntan förväntas ligga kvar på en låg nivå (se tabell 4.5). Den gradvisa återhämtningen i svensk ekonomi kommer dock att medföra långsamt stigande statsobligationsräntor.

Tabell 4.5 Räntor och växelkurser

Utfall t.o.m. 2014, prognos för 2015 och 2016

Procent om inte annat anges, årsgenomsnitt

	Genomsnitt 1994–2014	2014	2015	2016
Reporänta	3,2	0,5	-0,3	-0,4
Statsobligationsränta, 10 år	4,7	1,7	0,8	1,4
Växelkurs, kronindex KIX ¹	113	107	113	112
SEK per EUR	9,1	9,1	9,4	9,3

¹ Index, oktober 1992 = 100.

Källor: Riksbanken och egna beräkningar.

Kronan försvagades 2014 och under inledningen av 2015 med ca 10 procent i effektiva termer, dvs. gentemot ett vägt genomsnitt av valutor i länder som är viktiga för svensk handel. Försvagningen berodde bl.a. på förväntningar om lägre räntor i Sverige som en konsekvens av Riksbankens mer expansiva penningpolitik. Därutöver har den relativt starka återhämtningen i USA medfört att dollarn har stärkts mot många valutor, däribland kronan.

Den trendmässiga försvagningen av kronan bröts i mars 2015. Ny makroekonomisk statistik och centralbankernas agerande, både i Sverige och i omvärlden, har emellertid bidragit till relativt stora rörelser i växelkursen sedan dess. Sänkningen av reporäntan i juli 2015 bedöms ha bidragit till en försvagning, medan en något högre inflation och BNP-tillväxt i Sverige än förväntat bidragit till en förstärkning. Kronan förväntas vara fortsatt relativt svag den närmaste tiden. Till detta bidrar att Riksbanken aviserat att den kan agera om en kronförstärkning riskerar att bryta uppgången i inflationen. På längre sikt antas en viss förstärkning äga rum mot euron, vilket bidrar till en starkare krona i effektiva termer (se tabell 4.5).

4.3 Utvecklingen 2017–2019

I detta avsnitt antas att BNP-utvecklingen på längre sikt bestäms av utbudsfaktorer såsom den potentiella produktiviteten och det potentiella antalet arbetade timmar i ekonomin. Det antas också att inga nya tillfälliga ekonomiska störningar påverkar ekonomin, utöver de som redan är kända. Vidare antas att inga regeländringar görs som påverkar de offentliga utgifterna och inkomsterna, utöver de åtgärder som föreslås och aviseras i denna proposition.

Ökad tillväxt på svensk exportmarknad till följd av förstärkt världskonjunktur

De kommande åren förväntas världskonjunkturen förbättras. BNP-tillväxten i USA bedöms bli hög, men avta något när ekonomin når ett balanserat resursutnyttjande. I euroområdet bedöms BNP-tillväxten bli jämförelsevis låg, ungefär 1 procentenhet lägre per år än i USA (se tabell 4.6). En fortsatt anpassning av skuldsättningen bland hushåll och i offentliga sektorer i flera euroländer, en åldrande befolkning och en arbetslöshet som varit förhöjd under många år är faktorer som bidrar till att euroområdets tillväxt bedöms bli lägre. I flera framväxande ekonomier, exempelvis Kina och Indien, förväntas tillväxten mattas av något, men den blir fortsatt högre än i de avancerade ekonomierna. Sammantaget bedöms marknaden för svensk export växa med i genomsnitt drygt 5 procent per år 2017–2019.

Svensk ekonomi når ett balanserat resursutnyttjande 2017

Den svenska exporttillväxten bedöms nå sin kulmen 2016 för att därefter växa med i genomsnitt knappt 5 procent per år. Importen förväntas växa i något högre takt under samma period och nettoexportens genomsnittliga bidrag till BNP-tillväxten blir litet (se tabell 4.6). Samtidigt bedöms hushållens konsumtion växa i relativt hög takt jämfört med genomsnittet 1994–2014. En i utgångsläget hög sparkvot, låga bostadsräntor och en fallande arbetslöshet förväntas bidra till detta.

Tabell 4.6 Makroekonomiska nyckeltal

Procentuell förändring om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019
BNP ¹	2,8	2,8	2,6	2,4	2,0
BNP, kalenderkorrigerad ¹	2,6	2,5	2,8	2,5	2,0
Hushållens konsumtion	2,1	2,5	2,8	2,8	2,6
Offentlig konsumtion	1,9	2,1	1,1	0,8	0,1
Fasta bruttoinvesteringar	3,6	3,7	3,5	3,7	3,4
Lagerinvesteringar ²	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	3,7	5,2	5,0	5,0	4,7
Import	2,9	5,3	5,0	5,4	5,3
Nettoexport ²	0,5	0,2	0,2	0,0	-0,1
Arbetade timmar ³	1,2	1,5	1,5	1,1	0,4
Produktivitet ^{3,4}	1,4	1,2	1,4	1,5	1,6
Sysselsatta ⁵	1,3	1,5	1,4	1,0	0,5
Arbetskraft ⁵	0,9	1,0	0,7	0,7	0,5
Arbetslöshet ⁶	7,6	7,1	6,5	6,2	6,2
Timlön ⁷	2,5	3,0	3,2	3,3	3,4
KPI ⁸	-0,1	1,0	1,9	2,5	3,1
KPI ⁸	0,8	1,6	1,8	1,9	2,0
Reporänta ⁸	-0,3	-0,4	0,1	0,8	1,8
Växelkurs, kronindex KIX ⁹	113	112	111	109	109
BNP-gap ¹⁰	-1,1	-0,6	0,0	0,2	0,0
Internationellt					
BNP, euroområdet	1,5	1,8	1,6	1,6	1,5
BNP, USA	2,3	2,8	2,8	2,6	2,4
BNP, Kina	6,7	6,5	6,1	6,1	6,3
Svensk exportmarknad ¹¹	2,9	5,6	5,7	5,6	5,0

¹ Fasta priser, referensår 2014.

² Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter.

³ Kalenderkorrigerat.

⁴ Mätt som förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.

⁵ 15–74 år.

⁶ Procent av arbetskraften, 15–74 år.

⁷ Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.

⁸ Årsgenomsnitt.

⁹ Årsgenomsnitt. Index, oktober 1992 = 100.

¹⁰ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

¹¹ Den samlade importen i de länder som Sverige exporterar till. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Anm.: Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet, Riksbanken, Konjunkturinstitutet, Reuters Ecowin och egna beräkningar.

Samtantaget bedöms BNP-tillväxten bli drygt 2,5 procent per år 2016 och 2017 och återhämtningen i den svenska ekonomin förväntas fortsätta i jämn takt (se tabell 4.6). Ekonomin når konjunkturrell balans 2017 efter att i åtta år ha befunnit sig i lågkonjunktur. BNP-tillväxten avtar därefter och i slutet av prognosperioden bedöms BNP växa i linje med den potentiella BNP-tillväxten, dvs. tillväxten när ekonomin är i konjunkturrell balans. BNP-gapet bedöms bli svagt positivt 2018, men resursutnyttjandet är i stort sett balanserat 2017–2019.

År 2017–2019 bedöms potentiell BNP växa i linje med genomsnittet 1994–2014.⁷⁶ Det potentiella antalet arbetade timmar förväntas växa i en högre takt än genomsnittet, vilket framför allt beror på en snabb befolkningstillväxt. Den potentiella produktiviteten växer däremot i en lägre takt. En bidragande orsak bedöms vara att företagens produktivitetshöjande investeringar har hämmats av den långvariga lågkonjunkturen.

Sysselsättningen fortsätter att växa i högre takt än befolkningen

Resursutnyttjandet inom företagen bedöms vara balanserat 2015, vilket innebär att befintliga resurser i form av maskiner och personal används i normal utsträckning. Därmed kommer företagen att behöva öka antalet anställda för att produktionen ska kunna öka i takt med efterfrågan. Till följd av detta bedöms sysselsättningen de kommande åren stiga i takt med återhämtningen i ekonomin. När ekonomin nått konjunkturell balans, och BNP-tillväxten avtar, växer också sysselsättningen i lägre takt. Sammantaget bedöms sysselsättningen växa med i genomsnitt 1 procent per år 2017–2019 (se tabell 4.6). Befolkningen i åldern 15–74 förväntas växa något långsammare under samma period. Det får till följd att sysselsättningsgraden blir strax över 67 procent 2019.

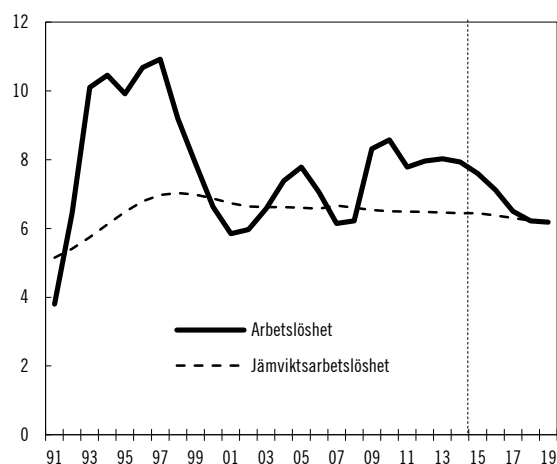
År 2016 förväntas befolkningen i åldern 15–74 växa med strax över 1 procent, vilket är klart högre än genomsnittet 1994–2014. De följande åren bedöms befolkningstillväxten avta. Detta bidrar till att arbetskraften förväntas växa i gradvis långsammare takt fr.o.m. 2017. Tillväxten i sysselsättningen bedöms överskrida tillväxten i arbetskraften 2016–2018. Det medför att arbetslösheten minskar gradvis och når 6,2 procent 2018 (se diagram 4.11), vilket sammanfaller med den bedömda nivån på

jämviktsarbetslösheten. En lägre jämviktsarbetslöshet förutsätter beslut om nya reformer som kan minska denna.

Därmed är arbetslösheten 2018 åter på samma nivå som 2008, året för finanskrisens början. Sysselsättningsgraden bedöms samtidigt bli ungefär 0,5 procentenheter högre 2018 än 2008, vilket innebär att fler personer förväntas vara sysselsatta i förhållande till storleken på befolkningen i åldern 15–74 år.

Diagram 4.11 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet

Procent av arbetskraften

Anm.: Avser åldersgruppen 15–74 år. Jämviktsarbetslöshet motsvarar skillnaden mellan potentiell arbetskraft och potentiell sysselsättning, i procent av potentiell arbetskraft.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

De nominella lönerna bedöms öka i gradvis stigande takt under prognosperioden, delvis som en följd av att arbetslösheten förväntas falla. En tilltagande produktivitetstillväxt bedöms dock dämpa utvecklingen av enhetsarbetskostnaderna. Samtidigt förväntas ett förbättrat konjunkturläge medföra större möjligheter för företagen att höja sina priser, vilket bidrar till en högre inflation.

Sammantaget bedöms inflationen fortsätta stiga gradvis mot inflationsmålet och, mätt med KPIF, nå 2 procent 2019. Låg inflation och låga styrräntor i omvärlden antas göra Riksbanken återhållsam med räntehöjningar under prognosperioden, vilket avspeglas i att reporäntans nivå 2019 antas uppgå till knappt 2 procent.

⁷⁶ Se bilaga 2. Potentiell BNP definieras som den produktion som kan upprätthållas vid ett balanserat konjunkturläge och är ett mått på ekonomins långsiktiga tillväxtförutsättningar. Den beräknas utifrån potentiell produktivitet och potentiellt antal arbetade timmar. Se Finansdepartementets promemoria Metod för beräkning av potentiella variabler på www.regeringen.se.

4.4 Risker och alternativa scenarier

Prognoser över den ekonomiska utvecklingen är osäkra. Osäkerheten ökar dessutom med prognoshorisontens längd. För att belysa denna osäkerhet redogörs i detta avsnitt för några av riskerna i prognosen. Riskerna för en svagare utveckling än enligt prognosen bedöms överväga.

Risker för en svagare utveckling

Tillväxten i Kina kan bromsa in ytterligare. Detta skulle t.ex. kunna ske om bostadspriserna faller hastigt, och följderna skulle kunna bli svagare investeringar och därmed en ännu svagare realekonomisk utveckling. Detta skulle även påverka världsekonomin, och därmed Sverige, eftersom Kina är en av världens största ekonomier. Under inledningen av 2015 har denna risk kommit i förgrunden som en följd av den oväntat stora inbromsningen i tillväxten i kinesisk ekonomi. Osäkerheten om ekonomins utveckling bedöms vara stor.

Konjunkturutvecklingen i euroområdet har förstärkts under inledningen av 2015, men det finns fortfarande en betydande risk för en svagare utveckling än vad som antagits i prognosen. Skuldsättningen är fortsatt hög i hushållssektorn, den offentliga sektorn och bland de finansiella företagen i många euroländer. Det finns därmed även fortsättningsvis ett stort behov av ett högt sparande. Därutöver kräver kostnadsläget i många länder en fortsatt anpassning i form av en låg nominell löne- och prisutveckling. Arbetslösheten är hög, och har varit det under en lång tid, vilket hämmar efterfrågan. Riskerna är att dessa faktorer har negativa effekter på efterfrågeutvecklingen har underskattats i prognosen.

Det finns också fortsatt stora risker för bakslag när det gäller återhämtningen i de länder som har haft stödprogram för att komma till rätta med sina offentliga finanser. En internationell överenskommelse om ett nytt stödprogram för Grekland finns på plats sedan sommaren 2015. Men det är politiskt oroligt i Grekland och det råder osäkerhet om genomförandet av programmet. Även om en negativ utveckling i Grekland väntas ha begränsade spridningseffekter kan den skapa turbulens på de finansiella marknaderna.

Också utvecklingen i våra grannländer, som har stor betydelse för efterfrågan på svensk export, riskerar att bli svagare än i prognosen. Finland kan drabbas hårdare av minskad extern efterfrågan och i Norge kan inbromsningen som är relaterad till oljepriset sprida sig till fler delar av ekonomin än vad som antagits i prognosen.

Om de geopolitiska konflikterna i omvärlden, t.ex. de som pågår i delar av Mellanöstern och Ukraina, förvärras allvarligt kan effekterna på världsekonomin i stort, och även för svensk del, bli betydande.

Därutöver tyder mycket på att vissa tillgångar, t.ex. aktier och statsobligationer, är allmänt högt värderade på många håll i världsekonomin. Detta ökar risken för en hastig priskorrektion med finansiell turbulens som följd. Den osäkerhet som omgärdar penningpolitiken i USA och i euroområdet bidrar även till detta. Om politiken oväntat förs i en mer åtstramande riktning kan detta destabilisera kapitalmarknaderna, framför allt i de framväxande ekonomierna.

Översvämningar, onormala vintertemperaturer och torka är exempel på extrema väderförhållanden som kan påverka den makroekonomiska utvecklingen. Något som kan komma att påverka klimatet är det låga oljepriset. Ett lågt oljepris ger positiva konjunkturreffekter på kort sikt, men om det resulterar i strukturellt och långsiktigt ökad oljekonsumtion är de negativa effekterna på klimatet stora. I ett längre perspektiv bedöms dessa effekter vara övervägande, då ökad oljeförbränning resulterar i ökade utsläpp av bl.a. koldioxid, vilket bidrar till klimatförändringarna. Det finns en risk att händelser relaterade till klimatförändringarna kommer att påverka den ekonomiska aktiviteten i större utsträckning än vad som antas i prognosen. Extrema väderförhållandens effekter på makroekonomin är svåra att bedöma, men det har visat sig att de kan medföra stora kostnader både för enskilda och för samhället.

I Sverige är hushållens höga skuldsättning en riskfaktor, eftersom den kan leda till makroekonomisk instabilitet. Internationella erfarenheter tyder på att högt belånade hushåll tenderar att strama åt sin konsumtion kraftigare vid ekonomiska störningar, som t.ex. ett prisfall på bostäder. Den snabba utvecklingen av de svenska bostadspriserna gör att risken för en plötslig priskorrigering ökar. Ett stort prisfall på bostäder kan i kombination med höga skulder

hos hushållen få tydligt negativa konsekvenser för tillväxten och arbetslösheten.

Kronans utveckling är ytterligare en risk i prognosen. Vid kraftig finansiell turbulens finns en betydande risk för stora rörelser i kronans växelkurs. Om kronan försvagas eller förstärks i ett sådant läge beror på den finansiella krisens orsaker och spridningsförlopp. I ett scenario med finansiell turbulens kan kronan komma att förstärkas betydligt mer än vad som antas i prognosen, om marknaden bedömer svenska finansiella tillgångar som säkra. En sådan utveckling skulle påverka svensk konkurrenskraft negativt.

Starkare utveckling möjlig

Den ekonomiska utvecklingen kan också bli starkare än vad som antagits i prognosen. Effekterna av ett lägre oljepris kan ha under-skattats, penningpolitiken kan bli mer expansiv i många länder än vad som förutsatts i prognosen och det finns en möjlighet att förtroendet bland företag och hushåll, framför allt i framväxande ekonomier, utvecklas starkare än vad som förväntas.

En inhemsk faktor som kan stärka konjunkturuppgången är de svenska hushållens konsumtion. Regeringen bedömer att sparkvoten förblir hög över hela prognosperioden. Om sparkvoten i stället minskar blir konsumtionstillväxten snabbare än väntat och konjunkturen stärks mer.

Alternativa scenarier

En svagare omvärldsutveckling

Den ekonomiska återhämtningen i euroområdet vilar alltjämt på en osäker grund. Hög skuldsättning, behov av fortsatt anpassning av konkurrenskraften i många euroländer och hög arbetslöshet är faktorer som kan dämpa efterfrågan. De utgör därmed risker för att tillväxten blir svagare än i huvudscenariot. Dessa faktorer skulle kunna medföra en lägre svensk exportefterfrågan. I alternativscenario 1 undersöks effekterna på den svenska ekonomin av en lägre tillväxt i euroområdet jämfört med i huvudscenariot, vilket antas leda till att svensk export växer i långsammare takt.

Den lägre tillväxten i exporten håller tillbaka BNP-tillväxten och resursutnyttjandet blir lägre

än i huvudscenariot. Ett lägre resursutnyttjande dämpar inflationen och Riksbanken höjer därför reporäntan i långsammare takt. En lägre ränta dämpar därefter, genom en svagare växelkurs, den negativa effekt som den minskade exportefterfrågan har på exporten. Den gynnar även privat konsumtion och investeringar. Sammantaget växer BNP dock i lägre takt 2016 och 2017 jämfört med i huvudscenariot och BNP-gapet förblir negativt under hela prognosperioden. Den lägre produktionen håller tillbaka sysselsättningstillväxten, och arbetslösheten blir därför något högre än i huvudscenariot (se tabell 4.7).

Den offentliga sektorns finansiella sparande försämras med 0,2–0,3 procent av BNP 2016–2018 jämfört med i huvudscenariot. Det beror i huvudsak på att lönesumman utvecklas långsammare till följd av färre arbetade timmar och lägre löner. Samtidigt medför lägre utgifter avseende bl.a. offentlig konsumtion och räntor att också utgifterna minskar.

Tabell 4.7 Alternativa scenarier: 1 Svagare omvärldsutveckling och 2 Starkare inhemsk efterfrågan

Prognos enligt huvudscenariot i fet stil för respektive variabel
Årlig procentuell förändring om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019
BNP¹	2,6	2,5	2,8	2,5	2,0
Alternativt scenario 1	2,6	2,0	2,4	2,6	2,6
Alternativt scenario 2	2,6	2,9	2,8	2,1	2,1
Arbetslöshet²	7,6	7,1	6,5	6,2	6,2
Alternativt scenario 1	7,6	7,5	7,3	7,0	6,5
Alternativt scenario 2	7,6	6,8	6,3	6,2	6,2
KPIF³	0,8	1,6	1,8	1,9	2,0
Alternativt scenario 1	0,8	1,3	1,4	1,6	1,7
Alternativt scenario 2	0,8	1,8	2,0	2,1	2,0
BNP-gap⁴	-1,1	-0,6	0,0	0,2	0,0
Alternativt scenario 1	-1,1	-1,1	-0,9	-0,6	-0,2
Alternativt scenario 2	-1,1	-0,3	0,3	0,0	0,0
Finansiellt sparande⁵	-0,9	-0,9	-0,5	0,0	0,3
Alternativt scenario 1	-0,9	-1,1	-0,8	-0,3	0,3
Alternativt scenario 2	-0,9	-0,7	-0,3	0,0	0,5

¹ Kalenderkorrigerade värden.

² 15–74 år, i procent av arbetskraften.

³ Årsgenomsnitt.

⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

⁵ I offentlig sektor. Procent av BNP.

Källa: Egna beräkningar.

En starkare inhemsk efterfrågan

Hushållens sparande ligger i dagsläget på en historiskt sett hög nivå och i huvudscenariot bedöms sparkvoten förbli hög. Därmed finns det utrymme för en högre tillväxt i hushållens konsumtion än vad som förväntas i huvudscenariot. I alternativscenariot 2 undersöks effekterna på ekonomin av att hushållen minskar sparandet mer än i huvudscenariot.

En starkare konsumtionstillväxt medför att BNP initialt växer i högre takt och resursutnyttjandet blir högre än i huvudscenariot. Sysselsättningen växer starkare och arbetslösheten minskar initialt i snabbare takt än i huvudscenariot, för att sedan nå samma nivå 2018. En lägre arbetslöshet därefter förutsätter beslut om nya reformer som förmår pressa ner jämviktsarbetslösheten ytterligare.

Ett högre resursutnyttjande bidrar till en högre inflation, vilket resulterar i en högre reporänta än i huvudscenariot. BNP-tillväxten hålls därefter tillbaka något av att en högre ränta dämpar investeringar och export. Den högre tillväxten i hushållens konsumtion medför emellertid att ekonomin når ett balanserat resursutnyttjande tidigare än i huvudscenariot. Därefter är skillnaderna små.

Det finansiella sparandet i den offentliga sektorn förstärks med 0,1–0,2 procentenheter i denna alternativa beräkning jämfört med i huvudscenariot. Det är framför allt skatteintäkterna från mervärdesskatten som beräknas bli högre som en följd av att hushållens konsumtion ökar. Utgifterna ökar visserligen också, men i mindre utsträckning, vilket följer av en högre offentlig konsumtion och räntenivå.

4.5 Utvecklingen enligt andra bedömare

Regeringens prognos för BNP-tillväxten 2015 är högre än Europeiska kommissionens prognos. Det bedöms till stor del bero på att kommissionen endast har haft möjlighet att beakta nationalräkenskaperna t.o.m. det fjärde kvartalet 2014. Konjunkturinstitutet bedömer däremot att BNP-tillväxten blir något starkare (se tabell 4.8).

Tabell 4.8 Jämförelse mellan olika bedömares prognoser

	2015	2016
BNP¹		
Regeringen	2,8	2,8
Konjunkturinstitutet	3,0	3,1
Europeiska kommissionen	2,5	2,8
Riksbanken	3,1	3,4
Arbetslöshet²		
Regeringen	7,6	7,1
Konjunkturinstitutet	7,7	7,5
Europeiska kommissionen	7,7	7,6
Riksbanken	7,6	7,2
Inflation³		
Regeringen	-0,1/0,6	1,0/1,2
Konjunkturinstitutet	0,1/0,8	1,0/1,4
Europeiska kommissionen	-0,7	-1,6
Riksbanken	0,0/0,8	1,8/1,8
BNP-gap⁴		
Regeringen	-1,1	-0,6
Konjunkturinstitutet	-1,5	-0,7
Europeiska kommissionen	-0,8	-0,3
Riksbanken	-1,4	-0,4

Anm.: Publiceringsdatum är för regeringen 2015-09-21, Konjunkturinstitutet 2015-08-26, Europeiska kommissionen 2015-05-05, Riksbanken 2015-09-03.

¹ Procentuell förändring.

² Procent av arbetskraften, 15–74 år.

³ Procentuell förändring, årsgenomsnitt, KPI/HIKP.

⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

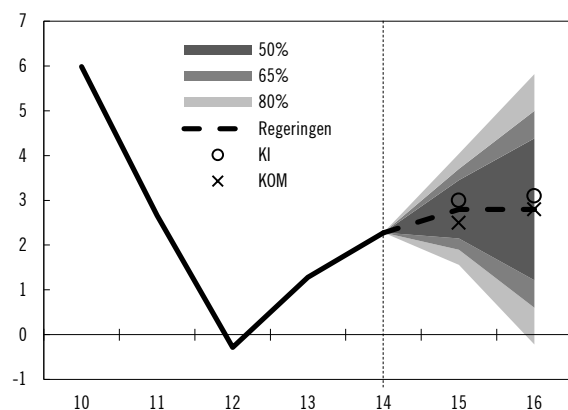
Källor: Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen, Riksbanken och egna beräkningar.

Även för 2016 skiljer sig prognoserna åt. Konjunkturinstitutet bedömer att BNP-tillväxten blir starkare än i regeringens prognos, vilket kan hänföras till att såväl konsumtionen som investeringarna bedöms bli högre. I jämförelse med regeringens prognoser för både 2015 och 2016 ligger emellertid Konjunktur-

institutets och Europeiska kommissionens prognoser väl inom de områden som täcker 50 procent av regeringens historiska prognosfel (se diagram 4.12).⁷⁷ Det betyder att skillnaderna mellan prognoserna är mindre än vad osäkerheten i prognoserna är.

Diagram 4.12 Osäkerhetsintervall för BNP-prognosen

Procentuell förändring

Anm.: Osäkerhetsintervallen är baserade på regeringens prognosfel i budgetpropositioner för 1994–2014. KI = Konjunkturinstitutet, KOM = Europeiska kommissionen.

Källor: Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen och egna beräkningar.

Regeringens prognos för arbetslösheten 2015 är i linje med de andra bedömarens prognoser. För 2016 bedömer såväl Europeiska kommissionen som Konjunkturinstitutet att arbetslösheten kommer att vara något högre än vad regeringen gör i sin prognos. Det förklaras främst av att dessa bedömare utgår från en lägre sysselsättningstillväxt i sina prognoser.

De flesta prognosmakare delar regeringens bedömning av prisutvecklingen 2015 och 2016. Riksbanken gör dock bedömningen att priserna kommer att stiga snabbare 2016 än i regeringens bedömning.

Såväl regeringen som övriga prognosmakare bedömer att det finns lediga resurser, mätt med BNP-gapet, i svensk ekonomi 2015. Det finns dock skillnader i bedömningarna av BNP-gapets storlek, men för 2016 är dessa skillnader små.

4.6 Prognosrevideringar och effekter av regeringens politik

Huvudsakliga revideringar sedan 2015 års ekonomiska vårproposition

Svensk ekonomi bedöms sammantaget utvecklas något starkare 2015–2017 än vad som bedömdes i 2015 års ekonomiska vårproposition. BNP-tillväxten det första halvåret 2015 har varit något högre än beräknat (se tabell 4.9). Det är framför allt nettoexporten som utvecklats starkare i och med att importen växt långsammare än väntat. Hushållens konsumtion har reviderats ned, medan investeringarna har reviderats upp. Under slutet av prognosperioden bedöms BNP växa i linje med bedömningen i vårpropositionen.

Tabell 4.9 Jämförelse mellan regeringens prognoser i budgetpropositionen för 2016 och i 2015 års ekonomiska vårproposition

Prognos enligt vårpropositionen för 2015 inom parentes
Procentuell förändring om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019
BNP	2,8 (2,6)	2,8 (2,7)	2,6 (2,5)	2,4 (2,4)	2,0 (2,0)
Potentiell BNP ^{1,2}	1,8 (1,8)	2,1 (1,9)	2,2 (2,0)	2,3 (2,2)	2,2 (2,2)
BNP-gap ³	-1,1 (-1,4)	-0,6 (-0,8)	0,0 (-0,1)	0,2 (0,1)	0,0 (0,0)
Arbetslöshet ^{4,5}	7,6 (7,5)	7,1 (7,1)	6,5 (6,7)	6,2 (6,4)	6,2 (6,4)
Sysselsatta ⁴	1,3 (1,4)	1,5 (1,3)	1,4 (1,2)	1,0 (0,9)	0,5 (0,5)
Arbetade timmar ²	1,2 (1,3)	1,5 (1,3)	1,5 (1,4)	1,1 (0,9)	0,4 (0,4)
Timlön ⁶	2,5 (2,9)	3,0 (3,2)	3,2 (3,3)	3,3 (3,4)	3,4 (3,5)
KPI ⁷	-0,1 (0,0)	1,0 (0,9)	1,9 (1,7)	2,5 (2,7)	3,1 (3,2)
KPIF ⁷	0,8 (0,8)	1,6 (1,4)	1,8 (1,6)	1,9 (1,8)	2,0 (2,0)
Reporänta ⁷	-0,3 (-0,1)	-0,4 (-0,1)	0,1 (0,2)	0,8 (1,1)	1,8 (2,1)

Anm.: Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition.

¹ Avser marknadspris.

² Kalenderkorrigerad.

³ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP. 15–74 år.

⁵ Procent av arbetskraften.

⁶ Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.

⁷ Årsgenomsnitt.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet, Riksbanken och egna beräkningar.

⁷⁷ För en beskrivning av hur dessa osäkerhetsintervall är beräknade, se Finansdepartementets promemoria Utvärdering av makroekonomiska prognoser 2015, som finns tillgänglig på www.regeringen.se.

Till följd av svagare utfall än väntat för andra kvartalet bedöms sysselsättningen växa något långsammare 2015 än vad som antogs i vårpropositionen. Det återspeglas i en något högre arbetslöshet samma år. Under resten av prognosperioden växer sysselsättningen och antalet arbetade timmar starkare och arbetslösheten bedöms bli lägre än enligt den föregående prognosen. Nedrevideringen av arbetslösheten beror på reformer som föreslås och aviseras i denna proposition.

Timlönen har reviderats ned 2015 till följd av svagare utfall än vad som bedömdes i vårpropositionen. Även därefter har timlönen reviderats ned något, bl.a. till följd av svagare produktivitetstillväxt. Prognoserna för inflationen, mätt med både KPI och KPIF, har reviderats upp 2016 och 2017. Upprevideringen 2016 beror på de föreslagna och aviserade ändringarna av skatter och avdrag som ska börja gälla fr.o.m. den 1 januari 2016. För 2017 bedöms energipriserna öka mer än vad som bedömdes i vårpropositionen, vilket får till följd att inflationen stiger snabbare.

Reporäntan har reviderats ned, framför allt till följd av att Riksbanken har reviderat ned sin reporänteprognos. Detta har också bidragit till att marknaden, enligt terminspriser, förväntar sig en lägre reporänta.

BNP-gapet har reviderats upp något 2015 och 2016 jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Det beror på att den faktiska BNP-tillväxten har reviderats upp. Den potentiella BNP-tillväxten bedöms bli något starkare än enligt bedömningen i vårpropositionen (se tabell 4.9). Nivån på potentiell BNP 2019 är 0,3 procent högre än vad som antogs i vårpropositionen.

Det potentiella antalet arbetade timmar har reviderats upp med 0,2 procent 2019 jämfört med den bedömning som gjordes i vårpropositionen.⁷⁸ Regeringens föreslagna och aviserade reformer bidrar till att nivån på det potentiella antalet arbetade timmar blir högre, liksom en något starkare prognos för befolkningstillväxten.

Prognosen för tillväxten i potentiell produktivitet är sammantaget över prognosperioden endast marginellt reviderad jämfört med bedömningen i vårpropositionen.

Effekter av föreslagna och aviserade reformer

De reformer inom bostadsbyggande, försvar, utbildning och välfärd som föreslås och aviseras i denna proposition bidrar till en något högre tillväxt i offentlig konsumtion och offentliga investeringar 2016. Samtidigt bedöms hushållens konsumtion endast marginellt dämpas 2016 till följd av de föreslagna skatthöjningarna. Sammantaget bedöms åtgärderna lämna ett visst positivt bidrag till BNP-tillväxten samt bidra till något högre sysselsättning och något lägre arbetslöshet 2016. På längre sikt bedöms de föreslagna och aviserade reformerna på utgiftssidan i denna proposition sammantaget ha positiva effekter på den ekonomiska utvecklingen, medan de åtgärder som finansierar dessa reformer förväntas ha vissa dämpande effekter.

Utbildningssatsningarna inom komvux, yrkesvux och yrkeshögskolan är reformer som bedöms ge ett relativt stort bidrag till en lägre jämviktsarbetslöshet. Regeringens reformer inom arbetsmarknads- och utbildningsområdet möjliggör att fler arbetslösa kommer i utbildning. Genom att höja individens kompetens och kunskaper stärks jobbchanserna bland personer som annars skulle haft svårt att få arbete. Snabbspåret påskyndar etableringen av nyanlända på arbetsmarknaden och förväntas leda till att fler får en fast förankring på arbetsmarknaden. Satsningen på aktiva åtgärder, såsom utbildningsinsatser och löne-subventionerade anställningar, för långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga bryter arbetslösheten och förväntas även leda till att deras jobbchanser stärks. Satsningarna för ökat bostadsbyggande minskar bostadsbristen i tillväxtregionerna. Det leder till att personer i större utsträckning flyttar dit jobben finns, vilket bidrar till att sysselsättningen och BNP blir högre.

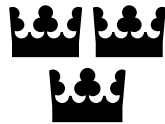
De sammantaget positiva effekterna av reformerna på utgiftssidan dämpas i viss mån av att finansieringen, dvs. de föreslagna skatthöjningarna, bedöms bidra till ett något minskat arbetsutbud. Detta förväntas till viss del dämpa

⁷⁸ Det potentiella antalet arbetade timmar bestäms av den potentiella sysselsättningen och den potentiella medelarbetstiden bland sysselsatta. Den potentiella sysselsättningen bestäms i sin tur av den potentiella arbetskraften och jämviktsarbetslösheten. I bilaga 2 redovisas prognosen för det potentiella antalet arbetade timmar.

utvecklingen av antalet arbetade timmar och BNP.

Reformerna och deras finansiering bedöms samlat leda till en något högre potentiell BNP och potentiell sysselsättning samt till en lägre jämviktsarbetslöshet framöver.

De budgetpolitiska målen

5 De budgetpolitiska målen

Sammanfattning

- Syftet med de budgetpolitiska målen är att skapa förutsättningar för att finanspolitikens övergripande mål ska kunna nås på ett sätt som säkerställer att finanspolitiken är hållbar på lång sikt. De budgetpolitiska målen består av ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande, ett utgiftstak för statens och ålderspensionssystemets utgifter samt ett kommunalt balanskrav.
- Regeringen bedömer att det finansiella sparandet tydligt avviker från den målsatta nivån.
- De reformer som regeringen har lagt fram i de ekonomiska propositionerna sedan den tillträdde har varit fullt ut finansierade. Regeringen avser att även under resten av mandatperioden bedriva en politik som leder till att sparandet trendmässigt förstärks, samtidigt som stabiliseringspolitisk hänsyn tas. Underskotten är för närvarande så stora att det skulle krävas en betydande åtstramning för att nå det nuvarande målet om 1 procents sparande under innevarande mandatperiod. Att bedriva en så kraftigt åtstramande finanspolitik bedöms inte vara samhälls-ekonomiskt motiverat. Det kommer därför att ta ytterligare några år innan den gällande målsatta nivån nås.
- Regeringen föreslår att utgiftstakets nivå för 2018 ska uppgå till 1 332 miljarder kronor. Det är en ökning med 58 miljarder kronor jämfört med nivån för 2017.

Regeringens bedömning är att utgiftstakets nivå för 2019 bör uppgå till 1 392 miljarder kronor, vilket är en ökning med 60 miljarder kronor jämfört med nivån för 2018. Det är samma nivåer för 2018 och 2019 som i den bedömning som gjordes i 2015 års ekonomiska vårproposition, med hänsyn tagen till tekniska justeringar.

- Kommunsektorn bedöms som helhet med god marginal uppfylla det kommunala balanskravet under prognosperioden. Resultatet beräknas uppgå till ett överskott om 14–18 miljarder kronor per år.
 - Marginalerna till stabilitets- och tillväxtpaktens gränsvärden för underskottet i de offentliga finanserna och för den offentliga skulden är goda. Marginalerna till de ramar som sätts av det medelfristiga budgetmålet är emellertid små.
 - Finanspolitiken bedöms vara långsiktigt hållbar.
-

De budgetpolitiska målen skapar förutsättningar för att uppnå de finanspolitiska målen på ett sätt som är hållbart på både kort och lång sikt. De består av ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande, ett utgiftstak för statens och ålderspensionssystemets utgifter samt ett kommunalt balanskrav som innebär att enskilda kommuner och landsting ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna.

Utöver de nationella budgetpolitiska målen är Sverige som medlem i EU även bunden av bestämmelserna i stabilitets- och tillväxtpakten. Dessa utgör ramen som de svenska budgetpolitiska målen måste hålla sig inom. Bestämmel-

serna anger bl.a. att underskottet i Sveriges offentliga finanser och storleken på den offentliga bruttoskulden inte får överskrida vissa gränsvärden, samt att det strukturella sparandet ska uppfylla ett medelfristigt budgetmål.

Att finanspolitiken är långsiktigt hållbar är en förutsättning för att dess övergripande mål ska nås. Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet utvärderas därför regelbundet. I detta avsnitt följer regeringen upp de budgetpolitiska målen och finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.

5.1 Uppföljning av målet för det finansiella sparandet

Enligt målet för det finansiella sparandet ska sparandet i den offentliga sektorn motsvara 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Att målet för det finansiella sparandet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel i stället för som ett årligt mål är motiverat av stabiliseringspolitiska skäl. Om målet skulle vara 1 procentens sparande varje enskilt år skulle finanspolitiken behöva stramas åt när konjunkturen försvagades för att säkerställa att det årliga målet nåddes. Finanspolitiken skulle då förstärka konjunktursvängningarna i stället för att stabilisera dem. Att målet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel gör det dock svårare att följa upp om finanspolitiken ligger i linje med målet, eftersom det är svårt att bedöma när en konjunkturcykel börjar och slutar och i vilket konjunkturläge ekonomin befinner sig.

Eftersom målet för det finansiella sparandet främst utgör ett framåtblickande riktmärke för finanspolitiken analyseras måluppfyllelsen i första hand i ett framåtblickande perspektiv. En bakåtblickande analys görs dock för att se om det har funnits systematiska fel i finanspolitiken som minskar sannolikheten att målet nås i framtiden.

Analys av måluppfyllelsen

I tabell 5.1 redovisas det genomsnittliga finansiella sparandet under den senaste tioårsperioden med utfallsdata, tillsammans med de indikatorer som används för att bedöma budget-

utrymmet mot målet för det finansiella sparandet i ett framåtblickande perspektiv.

Tabell 5.1 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot målet för det finansiella sparandet

Procent av BNP respektive potentiell BNP
Utfallsdata för 2014 och prognoser 2015–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Finansiellt sparande	-1,9	-0,9	-0,9	-0,5	0,0	0,3
Bakåtblickande tioårsnitt	0,4					
Sjuårsindikatorn	-1,0	-1,0	-0,8			
Strukturellt sparande	-1,2	-0,4	-0,4	-0,3	0,0	0,3

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bakåtblickande tioårsnitt

Det genomsnittliga finansiella sparandet var klart lägre än 1 procent av BNP 2005–2014. Det förklaras delvis av den utdragna lågkonjunkturrens effekter på de offentliga finanserna, men också av de ofinansierade åtgärder, bl.a. flera skattesänkningar, som den förra regeringen vidtog trots att konjunkturläget förbättrades.

Sjuårsindikatorn

Sjuårsindikatorn är ett genomsnitt av sparandet det innevarande året och tre år framåt respektive tre år bakåt i tiden, justerat för engångseffekter under denna tidsperiod. Sjuårsindikatorn visar att det offentliga sparandet ligger närmare 2 procent av BNP under målnivån samtliga redovisade år (se tabell 5.1).

Strukturellt sparande

Det strukturella sparandet är en bedömning av hur stort det finansiella sparandet i den offentliga sektorn skulle vara om sektorns inkomster och utgifter inte påverkades av konjunkturläget eller engångseffekter. Det strukturella sparandet är inte en del av den officiella statistiken och kan beräknas på många olika sätt. Det gör att nivån på det strukturella sparandet kan skilja sig åt mellan olika bedömare och att det inte finns något allmänt accepterat utfall. Regeringen bedömer att det strukturella sparandet har försämrats betydligt de senaste åren. År 2014 understeg det strukturella sparandet målnivån med drygt 2 procent av potentiell BNP. Det strukturella sparandet bedöms därefter förbättras med ca 0,8 procent av potentiell BNP 2015, för att sedan vara i det närmaste oförändrat 2016 och 2017. Att det strukturella sparandet inte förbättras 2016 och

2017 beror dels på att de olika skatteunderlagen utvecklas på ett ogynnsamt sätt för de offentliga inkomsterna, dels på ökade utgifter för bl.a. ålderspensioner, sjukpenning, assistansersättning och migration (se fördjupningsrutan i avsnitt 9, Faktorer som påverkar utvecklingen av det finansiella sparandet i den offentliga sektorn 2015–2019). Även om det strukturella sparandet stärks under prognosperioden förväntas det ligga klart under målnivån samtliga år 2015–2019.

Redogörelse för avvikelsen från den målsatta nivån

Regeringens bedömning: Det finansiella sparandet bedöms tydligt avvika från den målsatta nivån. Regeringen avser att bedriva en ansvarsfull finanspolitik som leder till att sparandet återförs till den målsatta nivån i en välavvägd takt. I propositionen Vårändringsbudget för 2015 var samtliga reformer finansierade fullt ut. Detta har bidragit till att det strukturella sparandet har stärkts 2015. Regeringen tillämpar motsvarande krav på full finansiering av samtliga reformer i budgetpropositionen för 2016. Denna inriktning på finanspolitiken bidrar till att sparandet trendmässigt stärks, samtidigt som den pågående återhämtningen värnas.

Den offentliga skuldsättningen är förhållandevis låg, inte minst i ett internationellt perspektiv, samtidigt som den finansiella nettoförmögenheten är positiv. Det gör att sparandet kan återföras till den målsatta nivån i en takt som tar hänsyn till att det alltså finns lediga resurser i ekonomin, utan att hållbarheten i de offentliga finanserna äventyras.

Regeringen bedömer att det sker en gradvis återhämtning i svensk ekonomi 2015 och 2016. Resursutnyttjandet har dock varit lågt under en lång tid och prognosen om den fortsatta utvecklingen är osäker. Det är därför viktigt att finanspolitiken understöder konjunkturåterhämtningen. Trots den tydliga avvikelsen från den nuvarande målsatta nivån bedöms det därför inte vara lämpligt att bedriva en kraftigt åtstramande finanspolitik för att nå målet om 1 procent sparande redan under innevarande mandatperiod. Det kommer att ta ytterligare några år innan den gällande målsatta nivån nås.

Om en allvarlig störning drabbar ekonomin riskerar återgången till den målsatta nivån för det finansiella sparandet att förskjutas ytterligare

framåt i tiden. En starkare återhämtning skulle i stället skapa förutsättningar för en snabbare återgång till den målsatta nivån.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 2 kap. 1 a § budgetlagen (2011:203) ska regeringen vid en bedömd avvikelse från målet för det finansiella sparandet redogöra för hur en återgång till målet ska ske. I förarbetena till bestämmelsen framhålls att en analys tydligt bör indikera att en avvikelse föreligger för att regeringen ska ha en skyldighet att lämna en sådan redogörelse (prop. 2013/14:173 s. 28, 29 och 45). Vidare anges att den redovisade planen för hur en återgång ska ske bör avse ett medelfristigt perspektiv. Det medelfristiga perspektivet för de budgetpolitiska målen avser normalt tre eller fyra år. Om sparandet avviker från målnivån bör regeringen därför redovisa en plan för hur en återgång till målet ska ske som inbegriper de prognosår som inkluderas i budgetpropositionen.

Det är viktigt att avvikelser från den målsatta nivån korrigeras, men det ska inte ske på ett mekaniskt vis. Hur en avvikelse ska korrigeras ska baseras på en samlad bedömning utifrån stabiliserings-, fördelnings- och strukturpolitiska utgångspunkter.

Regeringen anser mot denna bakgrund att återgången till den målsatta nivån bör ske i en takt som tar hänsyn till att det finns lediga resurser i ekonomin och att arbetslösheten är hög. Avvikelsen från den nuvarande målsatta nivån är så stor att ett finansiellt sparande om 1 procent av BNP inte kan förväntas uppnås under denna mandatperiod utan att återhämtningen i svensk ekonomi äventyras. Enligt regeringen är det därför motiverat att det tar ytterligare några år innan den gällande målsatta nivån nås.

En parlamentariskt sammansatt kommitté har fått i uppdrag att göra en översyn av målet för den offentliga sektorns finansiella sparande (dir. 2015:63). Slutbetänkandet ska lämnas i oktober 2016. I ett delbetänkande, som ska lämnas i april 2016, ska utredningen redovisa de delar av uppdraget som berör de hittillsvarande erfarenheterna av det finanspolitiska ramverket och bedömningen av nivån för målet för den offentliga sektorns finansiella sparande framöver, samt målnivåns effekt på de offentliga finanserna och svensk ekonomi. Om målnivån skulle ändras

kommer det att påverka vid vilken tidpunkt den målsatta nivån nås.

5.2 Utgiftstaket – uppföljning och förslag

De takbegränsade utgifterna är summan av utgifterna under utgiftsområdena 1–25 och 27 samt utgifterna i ålderspensionssystemet som ligger vid sidan av statens budget. Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. ingår inte i de takbegränsade utgifterna eftersom riksdagen och regeringen endast i begränsad omfattning kan påverka dessa utgifter på kort sikt. De takbegränsade utgifterna utgörs av faktiskt förbrukade anslagsmedel. Detta innebär att även myndigheternas utnyttjande av anslagssparande och anslagskredit ingår. De takbegränsade utgifterna rymmer därmed större delen av utgifterna i staten och ålderspensionssystemet, och utgör tillsammans med utgifterna för kommuner och landsting i det närmaste de totala utgifterna för den offentliga sektorn.

Utgiftstaket är den övre gräns som de takbegränsade utgifterna maximalt får uppgå till. Utgiftstakets nivå bör dock inte betraktas som ett mål för de takbegränsade utgifterna. Det beror bl.a. på att målet för det finansiella sparandet kan vara begränsande för nivån på de takbegränsade utgifterna, även om det vid samma tillfälle finns utrymme under utgiftstaket. Vidare kan den makroekonomiska utvecklingen innebära att det inte är lämpligt att ta hela utrymmet under utgiftstaket i anspråk.

Enligt 2 kap. 2 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen föreslå en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året. Utgiftstaket är en grundläggande del av principen om en beslutordning uppifrån och ned, där beslut om en övre gräns för de totala utgifterna fattas före besluten om delarna, dvs. utgiftsramarna och anslagen. Budgetprocessens medelfristiga perspektiv ger förutsättningar för att beslutet om utgiftstakets nivå fattas i överensstämmelse med

ekonomins långsiktiga produktionsförmåga, tydliggör effekterna av politiska beslut under åren efter det aktuella budgetåret och skapar en bindande långsiktighet i budgetbesluten.

Utgiftstaket ger regeringen och riksdagen stöd för att hantera det latent utgiftstryck som uppstår i den politiska processen. Olika utgiftsökningar prövas tillsammans inom ett fastställt ekonomiskt utrymme, vilket tvingar fram prioriteringar mellan olika önskemål. Därmed minskar t.ex. risken för att tillfälligt höga inkomster, i ett läge med högt resursutnyttjande, används för att finansiera permanent högre utgifter. Ett flerårigt utgiftstak främjar en kontrollerad utgiftsutveckling och är ett effektivt verktyg för att uppnå målet för det finansiella sparandet och långsiktigt hållbara offentliga finanser. Utgångspunkten är att de nivåer på utgiftstaket som riksdagen har beslutat om normalt inte ändras till följd av andra orsaker än s.k. tekniska justeringar (se nedan).

Enligt 2 kap. 4 § budgetlagen är regeringen skyldig att vidta åtgärder om det finns risk för att ett fastställt utgiftstak överskrids. De faktiska utgifterna varierar av olika anledningar som är svåra att förutse i prognoserna. Eftersom utgiftstaket fastställs i nominella termer bör det finnas en buffert av obudgeterat utrymme under utgiftstaket så att de faktiska utgifterna kan variera utan att det kräver åtgärder från regeringens sida. Detta utrymme mellan utgiftstaket och de faktiska beräknade takbegränsade utgifterna kallas budgeteringsmarginalen.

Budgeteringsmarginalen ska i första hand fungera som en buffert om utgifterna på grund av konjunkturutvecklingen skulle utvecklas på ett annat sätt än vad som förväntades när utgiftstakets nivå fastställdes. Det är viktigt att det finns utrymme för de konjunkturberoende utgifterna (i första hand arbetsmarknadsutgifter, s.k. automatiska stabilisatorer) att öka fritt i en konjunkturedgång. Då minskar risken för att det krävs besparingar för att klara utgiftstaket i ett skede när de offentliga finanserna kan behöva stötta den ekonomiska utvecklingen.

Tabell 5.2 Ursprungliga och faktiska nivåer på utgiftstaket 2005–2017

Miljarder kronor om inget annat anges. Utfall 2005–2014, prognos 2015–2017.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ursprunglig årlig nominell förändring av utgiftstaket ¹	38	37	42	33	32	30	30	20	10	10	51	46	58
Ursprungligt beslutade utgiftstak	894	931	949	971	989	1 018	1 050	1 074	1 093	1 103	1 123	1 167	1 210
Teknisk justering ²	-24	-24	0	-14	0	6	13	10	2	4	2	7	12
Finanspolitiskt motiverad ändring ³			-11								33	41	52
Slutligt fastställda utgiftstak	870	907	938	957	989	1 024	1 063	1 084	1 095	1 107	1 158	1 215	1 274
Takbegränsade utgifter	864	895	910	943	965	986	989	1 022	1 067	1 096	1 113	1 198	1 241
Budgeteringsmarginal	6	12	28	14	24	38	74	62	28	11	45	17	33
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	0,7	1,3	3,1	1,4	2,5	3,9	7,5	6,0	2,6	1,0	4,0	1,4	2,7

Anm.: För åren 1997–2004, se 2009 års ekonomiska vårproposition (prop. 2008/09:100 s. 164).

¹ Ursprunglig nominell förändring av utgiftstaket jämfört med föregående år vid det tillfälle utgiftstaket för det aktuella året fastställdes för första gången. Beloppen i första raden i tabellen avviker från förändringen mellan åren för de ursprungligt beslutade nivåerna på utgiftstaket (rad 2) eftersom fastställda nivåer regelbundet justeras av tekniska skäl. Exempelvis uppgick utgiftstaket för 2006 till 931 miljarder kronor när det ursprungligen fastställdes. Efter fastställandet justerades nivån av tekniska skäl till 907 miljarder kronor, vilket var den nivå som gällde när utgiftstaket för 2007 först fastställdes till 949 miljarder kronor, dvs. en ursprunglig ökning av utgiftstaket 2007 med 42 miljarder kronor.

² Ett ursprungligt beslutat utgiftstak justeras ofta flera gånger till följd av tekniska orsaker. De tekniska justeringarna som redovisas här är de ackumulerade tekniska justeringarna för varje år.

³ Finanspolitiskt motiverade ändringar av utgiftstakets nivå medför en reell förändring av utgiftstakets begränsade effekt på de offentliga finanserna.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Riktlinjen för budgeteringsmarginalens storlek, den s.k. säkerhetsmarginalen, är regeringens bedömning av hur stor budgeteringsmarginalen minst behöver vara för att hantera osäkerheten till följd av främst konjunkturutvecklingen.

Enligt riktlinjen bör säkerhetsmarginalen uppgå till minst 1 procent av de takbegränsade utgifterna innevarande år (2015), minst 1,5 procent för kommande budgetår (2016), minst 2 procent för år två (2017), minst 3 procent för år tre (2018) och minst 3 procent för år fyra (2019). Den stegvis ökande marginalen motiveras av att osäkerheten om utgiftsutvecklingen är större på längre sikt.

Utöver utgiftsökningar som uppstår till följd av en annan makroekonomisk utveckling kan budgeteringsmarginalen användas för reformer eller volymökningar i de rättighetsbaserade transfereringssystemen, under förutsättning att det är förenligt med de budgetpolitiska målen och behovet av en säkerhetsmarginal.

Uppföljning av utgiftstaket

De takbegränsade utgifterna bedöms understiga utgiftstaket med 4,0, 1,4 respektive 2,7 procent

av de takbegränsade utgifterna 2015–2017. Regeringen bedömer att budgeteringsmarginalen under dessa år är tillräcklig för att hantera osäkerheten som finns i utgiftsutvecklingen, även om marginalen 2016 är något mindre än regeringens självpåtagna riktlinje.

Jämfört med bedömningen i 2015 års ekonomiska vårproposition bedöms budgeteringsmarginalen nu bli mindre 2016–2019. Det förklaras i första hand av förslagen på budgetens utgiftssida i denna proposition. För 2015 bedöms marginalen bli något större.

Tekniska justeringar av utgiftstakets nivåer

Regeringens förslag: För 2016 och 2017 fastställs utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget, till följd av tekniska justeringar till 1 215 miljarder kronor respektive 1 274 miljarder kronor.

Skälen för regeringens förslag: Varje beslut om nivån på utgiftstaket för ett nytt år innebär att utgiftstaket definieras på ett visst sätt i förhållande till de takbegränsade utgifterna. Det

gäller dels vilka utgifter som omfattas av taket, dels hur dessa utgifter redovisningsmässigt bokförs i budgeten. Från det att nivån fastställts för ett tillkommande år, normalt tre år i förväg, fram till dess att det året har passerat, ska utgiftstakets begränsande effekt på de statliga utgifterna för det året vara densamma. Under en så lång period sker emellertid normalt budgetmässiga förändringar av olika slag som förändrar de takbegränsade utgifterna, men som inte motsvaras av ett i sak förändrat offentligt åtagande. Omvänt kan förändringar genomföras som påverkar det offentliga åtagandet, men som av tekniska skäl inte påverkar de takbegränsade utgifterna. För att utgiftstaket ska behålla den ursprungliga finansiella begränsningen justeras beslutade taknivåer så att budgetförändringar av detta slag neutraliseras. Detta sker genom s.k. tekniska justeringar.

När en förändring inte har samma nettoeffekt på den offentliga sektorns konsoliderade utgifter eller det offentliga finansiella sparandet som på de takbegränsade utgifterna kan det motivera en teknisk justering. Tekniska justeringar har genomförts regelbundet sedan utgiftstaket infördes 1997 och justeringarna föreslås normalt i budgetpropositionen.

Vissa budgetförändringar som redovisas i denna proposition föranleder tekniska justeringar av utgiftstaket (se tabell 5.3). De tekniska justeringarna omfattar de redan fastställda nivåerna på utgiftstaket 2016 och 2017, förslaget till nivå för 2018 och den bedömning av nivån för 2019 som regeringen redovisar i denna proposition.

Förslaget att ytterligare höja det förhöjda grundavdraget för pensionärer fr.o.m. 2016 medför ett minskat skatteunderlag för kommuner och landsting. För att neutralisera effekten på kommunsektorns intäkter av det förändrade skatteunderlaget, föreslår regeringen att motsvarande belopp tillförs anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner fr.o.m. 2016, vilket motiverar en teknisk justering av taket från 2016 och framåt. Motsvarande tekniska justeringar har gjorts tidigare år i samband med att förändringar i skattesystemet har påverkat det kommunala skatteunderlaget.

Tabell 5.3 Förslag till tekniska justeringar av utgiftstakets nivå

Miljarder kronor					
	2015	2016	2017	2018	2019
Utgiftstak för staten i VÅP15	1 158	1 204	1 262	1 319¹	1 378¹
Reglering kommunal-ekonomisk utjämning: sänkt skatt för personer över 65		1,85	1,85	1,85	1,85
Finansiering av CSN med anslag istället för avgifter		0,67	0,69	0,72	0,72
Budgetering av vissa stöd på utgiftssidan istället för inkomstsidan		8,93	9,68	10,58	11,16
Summa tekniska justeringar		11,44	12,22	13,15	13,73
Summa tekniska justeringar (avrundat)		11	12	13	14
Förslag till utgiftstak för staten	1 158	1 215	1 274	1 332²	1 392³

¹ Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå för 2018 och 2019 i 2015 års ekonomiska vårproposition.

² Regeringens förslag till nivå för utgiftstaket 2018.

³ Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå för 2019 i denna proposition.

Källa: Egna beräkningar.

Regeringen angav i 2015 års ekonomiska vårproposition att den avsåg att budgetera och redovisa ett antal stöd som anslag på utgiftssidan i stället för på inkomstsidan av statens budget fr.o.m. budgetpropositionen för 2016 (se avsnitt 12.5). Omläggningen sker till följd av det nya regelverk för nationalräkenskaperna som infördes i september 2014, där fyra stöd omdefinierats från att utgöra en del av statens skatteinkomster till en del av statens utgifter. De takbegränsade utgifterna blir sammanlagt 9–11 miljarder kronor högre 2016–2019 till följd av förändringen. Det offentliga åtagandet påverkas dock inte. Förändringen motiverar därför en teknisk justering av utgiftstakets nivåer för 2016 och framåt så att det befintliga utrymmet under utgiftstaket inte påverkas.

Finansieringen av Centrala studiemedelsnämndens verksamhet (CSN) förändras fr.o.m. 2016. CSN:s avgiftsintäkter, som i nuläget disponeras av myndigheten, ska fr.o.m. 2016 redovisas mot en inkomsttitel i statens budget. Samtidigt förstärks myndighetens förvaltningsanslag med samma belopp. Förändringen medför en ökad omslutning, men inte någon förändring av omfattningen av CSN:s verksamhet, och motiverar därför en teknisk justering av utgiftstakets nivåer för 2016 och framåt.

I enlighet med praxis avrundas de årsvisa tekniska justeringarna till hela miljarder kronor. Sammantaget motiverar de ovan nämnda förändringarna att de tidigare fastställda nivåerna på utgiftstaket för 2016 och 2017 höjs med 11 respektive 12 miljarder kronor. De i 2015 års ekonomiska vårproposition bedömda nivåerna för 2018 och 2019 bör till följd av samma förändringar höjas med 13 respektive 14 miljarder kronor.

Förslag till nivå på utgiftstaket 2018 och bedömning av nivån 2019

Regeringen lämnar i enlighet med budgetlagen ett förslag till nivå på utgiftstaket för 2018 i denna proposition. För 2019 redovisar regeringen en bedömning av utgiftstakets nivå. Regeringen återkommer med en bedömning av utgiftstakets nivå för 2019 i 2016 års ekonomiska vårproposition och avser att lämna ett förslag till nivå för 2019 i budgetpropositionen för 2017. I tabell 5.4 redovisas utgiftstakets nivåer för 2014-2019.

Regeringens förslag: För 2018 fastställs utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget, till 1 332 miljarder kronor.

Regeringens bedömning: För 2019 bör utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget, uppgå till 1 392 miljarder kronor.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt 2 kap. 2 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen lämna förslag till utgiftstak för det tredje tillkommande året. Vilken nivå på utgiftstaket som regeringen ska föreslå är inte reglerat. Att bestämma utgiftstakets nivå är ett politiskt beslut. Regeringar av olika politisk inriktning kommer att ha olika motiv till vilken nivå på de offentliga utgifterna som är lämplig. Det går därför inte att reducera ett beslut om nivån på utgiftstaket till en beräkning enligt en i förväg bestämd formel.

Förslaget till nivå för 2018 och bedömningen av nivån för 2019 överensstämmer med bedömningen av taknivåerna för dessa år i 2015 års ekonomiska vårproposition, exklusive sådana

budgetförändringar som motiverar tekniska justeringar. Förslaget för 2018 innebär att nivån på utgiftstaket för 2018 ökar med 58 miljarder kronor i förhållande till 2017, medan bedömningen för 2019 innebär en ökning med 60 miljarder kronor jämfört med 2018. Nedan följer en motivering av nivåerna för 2018 och 2019, med utgångspunkt i de bestämmningsfaktorer som redovisas i skrivelsen Ramverk för finanspolitiken (skr. 2010/11:79).

Relationen till målet för det finansiella sparandet

I regeringens förslag till statens budget för 2018 bör säkerhetsmarginalen för 2018, dvs. det obudgeterade utrymmet under utgiftstaket som ges av regeringens riktlinje, uppgå till minst 19 miljarder kronor. De takbegränsade utgifterna för 2018 bör därmed inte uppgå till mer än ca 1 313 miljarder kronor vid detta tillfälle. Den föreslagna nivån på utgiftstaket för 2018 medger därmed ca 40 miljarder kronor i högre takbegränsade utgifter än regeringens prognos för de takbegränsade utgifterna 2018 i denna proposition. På samma sätt medger den bedömda nivån på utgiftstaket för 2019 att de takbegränsade utgifterna maximalt blir drygt 70 miljarder kronor högre fram t.o.m. budgetpropositionen för 2019. Den möjliga ökningen av de takbegränsade utgifterna motsvarar ca 0,8 procent av BNP för 2018 och ca 1,5 procent av BNP för 2019.

Det finns flera möjliga anledningar till att nivån på de takbegränsade utgifterna 2018 och 2019 kan komma att bli högre (och budgeteringsmarginalen i motsvarande utsträckning mindre) än enligt den aktuella bedömningen. Ändrade makroekonomiska förutsättningar (t.ex. högre inflation), beslut om nya reformer eller oförutsedda öknings av antalet personer i transfereringssystemen är exempel på förändringar som skulle kunna medföra högre takbegränsade utgifter.

Om budgeteringsmarginalen tas i anspråk försämras normalt det strukturella sparandet om de högre utgifterna följer av nya reformer eller oförutsedda volymökningar i de statliga transfereringssystemen. Om budgeteringsmarginalen delvis tas i anspråk för utgiftsökningar till följd av makroekonomiska förändringar är detta ofta inte ett problem i förhållande till målet för det finansiella sparandet. Det beror på att målet är formulerat på ett sätt som normalt tillåter att utgiftsökningar som följer av de automatiska stabili-

satorerna, främst utgifter för arbetslöshetsersättningen, försvagar den offentliga sektorns finansiella sparande vid en försvagning av konjunkturen. Vidare är de takbegränsade utgifterna i hög grad beroende av pris- och löneutvecklingen i ekonomin som helhet, och de kan därför bli högre om priser och löner utvecklas snabbare än väntat. Automatiska utgiftsökningar av detta slag kan därmed ta en del av utrymmet under utgiftstaket i anspråk. Det behövs emellertid inte leda till en konflikt med målet för det finansiella sparandet, eftersom även den offentliga sektorns inkomster tenderar att bli högre när priser och löner utvecklas snabbare än väntat.

Utgiftstaket bör inte betraktas som ett utgiftsmål. Att det finns utrymme under utgiftstaket betyder inte i sig att det finns ett utrymme för reformer som ökar de takbegränsade utgifterna. Genomförandet av reformer på utgiftssidan kommer att ske först efter avstämning mot målet för det finansiella sparandet och de inkomstförstärkningar som i så fall kan komma att krävas.

Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna och budgeteringsmarginalens storlek

I den aktuella prognosen ökar de takbegränsade utgifterna med i genomsnitt 3,3 procent per år 2015–2019, vilket främst beror på att utgifterna till viss del direkt påverkas av den allmänna utvecklingen av priser och löner. Det är något snabbare än den historiska ökningen sedan utgiftstaket infördes. Den årliga genomsnittliga ökningstakten för de takbegränsade utgifterna uppgick till 2,9 procent 1998–2014. Trots att de takbegränsade utgifterna ökar relativt snabbt historiskt sett, ökar budgeteringsmarginalen också förhållandevis snabbt och uppgår för 2018 och 2019 till 4,7 respektive 7,1 procent av de takbegränsade utgifterna. Det innebär att budgeteringsmarginalen överstiger regeringens riktlinje för säkerhetsmarginalens minsta storlek för dessa år.

Tabell 5.4 Utgiftstak 2015–2019

Miljarder kronor om inget annat anges

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 107	1 158	1 204	1 262	1 319 ¹	1 378 ¹
Regeringens förslag till nivåer på utgiftstaket		1 158	1 215	1 274	1 332	1 392 ²
Årlig förändring av utgiftstaket vid ursprungligt förslag ³	10	51	46	58	58	60
Utgiftstak, procent av BNP	28,3	28,3	28,4	28,5	28,6	28,7
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	27,7	28,0	28,3	28,5	28,6	28,7
Utgiftstak, fasta priser ⁴	1 107	1 144	1 180	1 212	1 240	1 266
Takbegränsade utgifter	1 096	1 113	1 198	1 241	1 273	1 301
Takbegränsade utgifter, procent av BNP	28,0	27,2	28,0	27,8	27,3	26,8
Takbegränsade utgifter, fasta priser ⁴	1 096	1 100	1 163	1 181	1 185	1 183
Budgeteringsmarginal	11	45	17	33	59	91
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	1,0	4,0	1,4	2,7	4,6	7,0
Budgeteringsmarginal, procent av BNP	0,3	1,1	0,4	0,7	1,3	1,9
Finansiellt sparande offentlig sektor, procent av BNP	-1,9	-0,9	-0,9	-0,5	0,0	0,3
Strukturellt sparande offentlig sektor, procent av BNP	-1,2	-0,4	-0,4	-0,3	0,0	0,3
Offentliga sektorns utgifter, procent av BNP	50,4	49,6	49,9	49,8	49,5	49,2

¹ Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå för 2018 och 2019 i 2015 års ekonomiska vårproposition.

² Regeringens bedömning av utgiftstakets nivå 2019 i denna proposition.

³ Avser förändringen jämfört med föregående år vid det tillfälle utgiftstakets nivå föreslogs till riksdagen för första gången. Den årliga förändringen kan efter det tillfället förändras till följd av tekniska justeringar.

⁴ Beräkningen i fasta priser är utförd med en schabloniserad metod. När det gäller de takbegränsade utgifterna är utgifter motsvarande andelen transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar) deflaterade med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter, utgifter motsvarande andelen förvaltningsanslag (pris- och löneomräknade anslag) är deflaterade med implicitprisindex för statliga konsumtionsutgifter och utgifter motsvarande andelen anslag som inte är indexerade är deflaterade med deflatorn för BNP. Samma metod har använts för beräkningen av utgiftstaket i fasta priser (med undantag för att 1 procent av de takbegränsade utgifterna, motsvarande riktlinjen för budgeteringsmarginalens storlek för innevarande år, har behandlats som transfereringsanslag).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Om storleken på budgeteringsmarginalen vid fastställandet av utgiftstaket endast skulle motsvara den minsta storleken som av osäkerhetsskäl bör upprätthållas, kan dock detta begränsa möjligheterna att genomföra prioriterade reformer på utgiftssidan under mandatperioden.

Om det under de kommande åren successivt bedöms uppstå ett budgetutrymme är det däremot rimligt att det kan utnyttjas för reformer på budgetens utgiftssida. Hur stort det potentiella utrymmet för reformer på utgiftssidan slutligen blir begränsas bl.a. av hur stor del av budgeteringsmarginalen som under de kommande åren eventuellt tas i anspråk av andra typer av utgiftsökningar, t.ex. till följd av oförutsedda ökningar av volymer i de rättighetsbaserade transfereringssystemen.

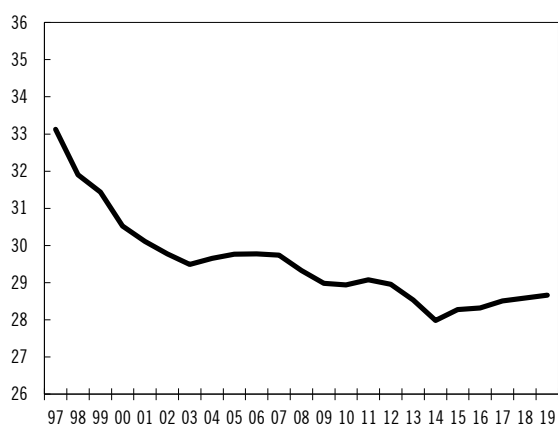
Om hela utrymmet som kan tas i anspråk under utgiftstaket fram t.o.m. budgetpropositionen för 2019, dvs. drygt 70 miljarder kronor, utnyttjas för högre utgifter, skulle det ge en genomsnittlig årlig ökningstakt för de takbegränsade utgifterna på ca 4,4 procent per år 2015–2019.

Utgiftstaket och de totala offentliga utgifternas förhållande till BNP

De nivåer på utgiftstaket som regeringen föreslagit, inklusive förslaget för 2018 i denna proposition, innebär att utgiftstaket växer i relation till BNP (se diagram 5.1). Därmed ger utgiftstakets nivåer möjlighet för de offentliga utgifterna att växa. Nivån på utgiftstaket för 2018 uppgår till 28,6 procent av potentiell BNP, enligt bedömningen av BNP i denna proposition. Bedömningen av utgiftstakets nivå för 2019 motsvarar 28,7 procent av potentiell BNP.

Diagram 5.1 Utgiftstakets nivå 1997–2019

Procent av potentiell BNP

Anm.: För att uppnå jämförbarhet över tiden har nivåerna på utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna rensats från skillnader över tiden som beror på tekniska justeringar.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utvecklingen av utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna i fasta priser

De takbegränsade utgifterna omräknade till fasta priser visar hur verksamhetsvolymen förändras över tiden i staten och ålderspensionssystemet. Det kan t.ex. handla om utvecklingen av antalet kvadratmeter kontorsyta, antalet årsarbetskrafter i statliga myndigheter eller antalet personer med ersättning från olika transfereringssystem.

Uttryckt i fasta priser förväntas de takbegränsade utgifterna öka med sammanlagt ca 85 miljarder kronor 2014–2019. Ungefär 60 procent av ökningen sker i pensionssystemet, på grund av ett ökande antal pensionärer, medan resten av ökningen sker under utgiftsområdena i statens budget.

Ökningen av de takbegränsade utgifterna i fasta priser om ca 85 miljarder kronor kan jämföras med den förväntade ökningen i löpande priser, som uppgår till drygt 200 miljarder kronor. Knappt hälften av den nominella utgiftsökningen fram t.o.m. 2019 (dvs. 85 av 200) beror alltså på att verksamhetsvolymerna ökar, medan resten av utgiftsökningen beror på att lönerna och priserna stiger.

Den föreslagna och bedömda nivån på utgiftstaket för 2018 och 2019 innebär att utgiftstaket uttryckt i fasta priser ökar i förhållande till föregående år (se tabell 5.4).

5.3 Uppföljning av det kommunala balanskravet

Målet för den offentliga sektorns finansiella sparande inkluderar även det finansiella sparandet i kommunsektorn, dvs. i kommuner och landsting. För kommuner och landsting är det emellertid det ekonomiska resultatet, och inte det finansiella sparandet, som är avgörande för om de uppfyller kommunallagens (1991:900) krav på en balanserad budget (se avsnitt 10.2).

Årets resultat motsvarar förändringen av det egna kapitalet. Efter justering för bl.a. realisationsvinster och realisationsförluster samt för orealiserade förluster i värdepapper respektive eventuell återföring av tidigare justeringar av orealiserade förluster erhålls det s.k. balanskravsresultatet. Negativa balanskravsresultat ska återställas inom tre år.

Resultatet positivt för kommunsektorn

Kommunsektorns resultat före extraordinära poster uppgick till 14 miljarder kronor 2014 (se tabell 10.1). Kommunerna redovisade ett resultat om drygt 10 miljarder kronor, medan landstingen redovisade ett resultat om drygt 3 miljarder kronor. Resultatet före extraordinära poster förbättrades därmed något jämfört med 2013, då det uppgick till drygt 13 miljarder kronor. Kommunernas resultat försämrades dock med närmare 5 miljarder kronor, medan landstingens resultat förbättrades med 5 miljarder. En förklaring till att resultatutvecklingen skiljer sig åt mellan kommunerna och landstingen är att det i resultaten för 2013 ingick tillfälliga generella poster som påverkade resultaten olika. Det var dels återbetalningar av premier från AFA Försäkring, som påverkade resultaten positivt, dels effekten av sänkningen av diskonteringsräntan som används vid beräkningen av pensionsskulden och som påverkade resultaten negativt. Sammantaget tog beloppen ut varandra, men kommunerna påverkades mer av återbetalningen av premier, medan landstingen påverkades mer av den förändrade diskonteringsräntan. Landstingen påverkades mer av diskonteringsräntan eftersom de har en relativt sett större pensionsskuld till följd av en högre andel anställda som är högavlönade.

Årets resultat för kommunsektorn, inklusive extraordinära poster, uppgick 2014 till 13 miljarder kronor. Motsvarande resultat 2013 uppgick till 22 miljarder kronor. Skillnaden om 9 miljarder kronor berodde i huvudsak på att en kommun sålde kommunala bolag 2013 och därför redovisade en extraordinär intäkt.

Resultatet för 2014 torde för kommunsektorn som helhet motsvara de riktlinjer som kommuner och landsting har fastställt för god ekonomisk hushållning.

Sedan balanskravet infördes 2000 har andelen kommuner som redovisat ett nollresultat eller ett överskott varierat mellan som lägst 61 procent 2003 och som högst 97 procent 2006. För landstingen har motsvarande andel varierat mellan som lägst 15 procent 2011 och som högst 90 procent 2006, 2007 och 2010. År 2014 redovisade 79 respektive 65 procent av kommunerna och landstingen ett nollresultat eller ett överskott.

År 2014 var det 71 kommuner som hade negativa balanskravsresultat motsvarande sammanlagt 2,2 miljarder kronor och 7 landsting som hade sammanlagt 1,2 miljarder kronor i negativa balanskravsresultat. Vid utgången av 2014 var det totalt 30 kommuner som sammanlagt hade 0,6 miljarder kronor i ackumulerade negativa resultat att återställa. Av landstingen var det 7 som vid utgången av 2014 hade ett underskott om sammanlagt 1,5 miljarder kronor att återställa. Om det finns synnerliga skäl kan en kommun eller ett landsting besluta om att inte återställa hela eller delar av ett negativt resultat. Det förklarar skillnaden mellan de ackumulerade negativa balanskravsresultaten och 2014 års negativa balanskravsresultat.

Stark utveckling av skatteinkomster förbättrar kommunsektorns resultat i prognos

I regeringens prognos för kommunsektorns finanser bedöms skatteinkomsterna öka starkt 2016–2019 till följd av ett fortsatt förbättrat arbetsmarknadsläge. Även statsbidragen ökar på grund av regeringens satsningar inom vård, utbildning och omsorg. Kommunsektorn har därmed utrymme att både öka sin konsumtion och förbättra sitt resultat.

Sektorn som helhet klarar balanskravet med god marginal under prognosperioden. Resultatet beräknas uppgå till 14 miljarder kronor 2015 och beräknas därefter uppgå till 14–18 miljarder kronor per år 2016–2019. Under senare delen av prognosperioden, när ekonomin är i balans, bedöms kommunsektorn uppnå ett resultat som är i linje med god ekonomisk hushållning (se vidare avsnitt 10).

5.4 Stabilitets- och tillväxtpakten

Utöver de nationella budgetpolitiska målen är Sverige som medlem i EU även bunden av reglerna inom stabilitets- och tillväxtpakten, som består av en korrigerande del och en förebyggande del. I den korrigerande delen, underskottsörfarandet, anges gränsvärden som innebär att underskottet i de offentliga finanserna inte får vara större än 3 procent av BNP och att den offentliga bruttoskulden inte får överstiga 60 procent av BNP. Sverige bedöms

under prognosperioden ha god marginal till dessa gränsvärden (se tabell 9.19 och diagram 9.10).

Den förebyggande delen av pakten ska säkerställa att medlemsstaterna bedriver en sund finanspolitik på medellång sikt och i ett tidigt skede förhindra att det uppstår alltför stora underskott i medlemsstaternas offentliga finanser. Varje medlemsstat har ett medelfristigt budgetmål för det strukturella sparandet, dvs. för den offentliga sektorns konjunkturjusterade finansiella sparande, rensat från engångseffekter och extraordinära kapitalvinster. Målets nivå bestäms av respektive medlemsstat, men måste vara förenlig med en viss miniminivå som beräknas av Europeiska kommissionen. Målet anses uppfyllt även om en avvikelse om 0,25 procentenheter föreligger. Sveriges medelfristiga budgetmål är -1 procent av potentiell BNP.

Medlemsstaterna ska i sina stabilitets- och konvergensprogram, som publiceras i april varje år, bl.a. redogöra för huruvida de uppfyllt sitt medelfristiga budgetmål och anpassningsbanan mot detta mål om målet inte uppfylls. Medlemsstater som inte uppfyller sina medelfristiga budgetmål förväntas följa Europeiska kommissionens riktlinjer för anpassningsbanan av det strukturella sparandet och måste även ta hänsyn till det s.k. utgiftskriteriet. Utgiftskriteriet innebär att den reala ökningen av de primära offentliga utgifterna, justerat för diskretionära skatteförändringar, ska vara lägre än ett referensvärde, som bestäms av den reala tillväxten i potentiell BNP.

I Europeiska kommissionens senaste prognos, som publicerades i maj 2015, bedömdes det strukturella sparandet i Sverige ha uppgått till -1,1 procent av BNP 2014 (se tabell 5.5). Sparandet bedömdes 2015 och 2016 uppgå till -1,0 respektive -0,9 procent av BNP. Baserat på vårprognosen och utvärderingen av Sveriges konvergensprogram för 2015 gjorde Europeiska kommissionen helhetsbedömningen att det medelfristiga budgetmålet hade uppnåtts för 2014 och att Sverige kommer att uppfylla stabilitets- och tillväxtpaktens krav under prognoshorisonten. Eftersom Europeiska kommissionen gjorde bedömningen att Sverige uppfyller sitt medelfristiga budgetmål är utgiftskriteriet inte bindande.

Tabell 5.5 Nyckeltal för uppföljning av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del

Procent av BNP respektive årlig procentuell förändring, prognos

	2014	2015	2016
Uppföljning medelfristigt budgetmål (MTO)			
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP ¹	-1,1	-1,0	-0,9
Medelfristigt budgetmål (MTO)	-1,0	-1,0	-1,0 ³
Uppföljning utgiftskriteriet			
Primära offentliga utgifter just. för diskretionära skatteförändringar, real årlig procentuell förändring ²	2,4	0,7	1,6
Referensvärde: potentiell BNP-tillväxt	1,9	1,9	1,9

¹ Enligt Europeiska kommissionens vårprognos, maj 2015.

² Baserat på regeringens prognos av utgifter och Europeiska kommissionens deflator.

³ MTO ska ses över vart tredje år, vilket innebär att en översyn kommer att ske mot slutet av 2015.

Källor: Europeiska kommissionen och egna beräkningar.

Om Sveriges strukturella sparande enligt Europeiska kommissionens kommande prognoser skulle understiga det medelfristiga budgetmålet i den utsträckning att kommissionen skulle göra en samlad bedömning att målet inte uppnås, skulle regeringen i Sveriges konvergensprogram behöva redogöra för hur det medelfristiga budgetmålet ska nås.

Europeiska kommissionen ska se över de medelfristiga budgetmålen vart tredje år. Nästa översyn kommer att ske mot slutet av 2015. Referensvärdet för utgiftskriteriet ska, fr.o.m. 2016, revideras årligen i samband med Europeiska kommissionens vårprognos.⁷⁹

Sammanfattningsvis kan regeringen konstatera att marginalerna till gränsvärdena i stabilitets- och tillväxtpaktens korrigerande del är goda och att Sverige förväntas uppfylla kraven i den förebyggande delen under prognoshorisonten. Marginalerna till de ramar som sätts av det medelfristiga budgetmålet är emellertid små.

⁷⁹ Tidigare reviderades referensvärdet i samband med översynen av det medelfristiga budgetmålet, dvs. vart tredje år. Under övergången till en årlig översyn får medlemsstaterna välja mellan det befintliga och det reviderade referensvärdet för 2016. För 2017 och framåt kommer utgiftskriteriet att utvärderas mot ett referensvärde som beräknas årligen.

5.5 Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

För att företag, medborgare och de finansiella marknaderna ska ha förtroende för finanspolitiken måste den vara hållbar på lång sikt. Med detta menas att de lagar och regler som bestämmer den offentliga sektorns inkomster och utgifter inte kommer att behöva genomgå omfattande förändringar på ett för dessa aktörer oväntat sätt. En hållbar finanspolitik är en förutsättning för att möta både framtida lågkonjunkturer samt de ökade utgifter som följer av den demografiska utvecklingen och andra utgiftsökande trender. En hållbar finanspolitik innebär även att förutsättningarna för kommande generationer inte får försämrats. De senaste årens utveckling i flera av euroländerna visar hur stora de samhälls-ekonomiska kostnaderna kan bli när förtroendet för finanspolitiken sviktar. Ett bristande förtroende för finanspolitiken riskerar att leda till att dess inriktning snabbt måste läggas om från åtgärder som bidrar till tillväxt, välfärd och sysselsättning till åtgärder för skuldsanering.

Förtroendet för finanspolitiken kan mätas på olika sätt. Ett mått är räntan på statsobligationer. I Sverige har räntan på tioåriga statsobligationer de senaste åren legat på historiskt sett låga nivåer, och endast något högre än den tyska statslåneräntan, som ofta används som jämförelsenorm (se tabell 5.6). Ett annat mått är den konsoliderade bruttoskulden som även den för svenskt vidkommande ligger på en i internationell jämförelse låg nivå, och dessutom förväntas minska framöver (se tabell 5.6 och diagram 9.9). Den finansiella nettoställningen, dvs. summan av alla finansiella tillgångar och skulder, är positiv. Dessa indikatorer tyder således på att förtroendet för den svenska finanspolitiken är högt.

Tabell 5.6 Finanspolitiska nyckeltal

Procent av BNP, procent respektive procentenheter

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Konsoliderad bruttoskuld	44,3	43,8	42,7	41,6	40,0	38,3
Finansiell nettoställning	19,1	17,3	15,5	14,3	13,5	13,1
Tioårig statslåneränta	1,7	0,7 ¹				
Räntedifferens mot Tyskland, 10-årig statsobl.	0,5	0,2 ¹				

¹ Avser utfall för månaderna januari–augusti.

Källor: Statistiska centralbyrån, Ecowin och egna beräkningar.

Regeringen och ett antal granskare av svensk ekonomi gör även bedömningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet med hjälp av ekonomiska modeller. Syftet med dessa hållbarhetsbedömningar är att fånga upp tecken på att finanspolitiken kommer att behöva läggas om, så att åtgärder för att säkerställa hållbarheten och upprätthålla förtroendet för finanspolitiken kan vidtas i god tid.

Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet mäts ofta med hjälp av de s.k. S1- och S2-indikatorerna. S1 visar hur mycket budgeten behöver förstärkas eller försvagas för att den offentliga skulden ska motsvara en viss andel av BNP vid en given tidpunkt. I denna proposition redovisas vad som 2016 krävs för att den offentliga skulden ska motsvara 60 procent av BNP 2030. S2 visar hur mycket budgeten behöver förstärkas eller försvagas vid samma tidpunkt för att de offentliga finanserna ska gå jämnt ut över en oändlig tidshorisont. Ett negativt värde på dessa indikatorer innebär att en permanent budgetförsvagning är möjlig utan att finanspolitiken blir ohållbar, medan ett positivt indikatorvärde pekar på att en permanent budgetförstärkning är nödvändig.

En mer utförlig analys av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet presenteras i de ekonomiska vårpropositionerna. De hållbarhetsberäkningar som har gjorts i samband med denna proposition visar på mycket små skillnader i förhållande till beräkningarna i 2015 års ekonomiska vårproposition. Finanspolitiken i Sverige bedöms fortsatt vara långsiktigt hållbar (se tabell 5.7). De båda S-indikatorerna har negativa värden, dvs. det går teoretiskt sett att permanent försvaga det offentliga sparandet något utan att finanspolitiken blir ohållbar. S2-värdet är dock marginellt mindre i absoluta tal än motsvarande värde i vårpropositionen.

Tabell 5.7 Indikatorer på finanspolitikens långsiktiga hållbarhet*Procent av BNP*

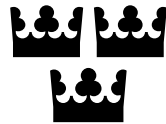
	S1	S2
2015 års ekonomiska vårproposition	-1,5	-1,1
Budgetpropositionen för 2016	-1,5	-1,0

Källa: Egna beräkningar.

De båda S-måtten ger en i teoretisk mening välgrundad bild av finanspolitikens långsiktiga konsekvenser. Samtidigt är måtten känsliga för olika beräkningsantaganden. Indikatorerna kan därmed inte användas för att direkt bedöma storleken på ett budgetutrymme, utan ska snarare ses som indikatorer på konsekvenserna av den förda finanspolitiken över två längre tids-horisonter. Indikatorvärdena måste tolkas med försiktighet. Ett högt indikatorvärde i absoluta termer innebär dock att sannolikheten är högre för att finanspolitiken är ohållbar och måste läggas om.

6

Skattefrågor

6 Skattefrågor

Sammanfattning

-
- Husavdraget förändras.
 - Jobbskatteavdraget trappas av för höga inkomster.
 - Skatten för pensionärer sänks.
 - Den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt räknas inte upp och uppräkningsbör begränsas även för 2017.
 - Avdragsrätten för privat pensionssparande slopas.
 - Skattereduktionen för gåvor slopas.
 - Beskattningen av utländska socialförsäkringspensioner förändras.
 - Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöbilar bör förlängas med tre år, dock med lägre maximal nedsättning.
 - Särskild löneskatt för äldre införs.
 - Slopandet av de nedsatta socialavgifterna för unga tidigareläggs till den 1 juni 2016.
 - Beskattningen av sparande på investeringsparkonto och i kapitalförsäkring höjs.
 - Avdragsrätten för förvaltningsutgifter i inkomstslaget kapital slopas.
 - Investeraravdraget anpassas till EU-rätten.
 - Ideell secondhandförsäljning ska vara skattefri.
 - Avdragsrätten för avgifter och bidrag som betalas respektive lämnas till Stiftelsen Svenska Filminstitutet slopas.
 - Ett tonnageskattesystem bör införas.
 - Beskattningen av drivmedel förändras.
 - Koldioxidskatten för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer höjs.
 - Undantaget från skatteplikt för elektrisk kraft förändras.
 - En begränsning av möjligheten att använda märkt olja i båtar införs.
 - Bestämmelsen i lagen om skatt på energi om att beslut som fattats av regeringen inte får överklagas slopas.
 - Avtalet mellan Sverige och Norge om ändring av avtal om en gemensam marknad för elcertifikat godkänns.
 - Ett undantag bör införas vad gäller trängselskatt i Backaområdet i Göteborg.
 - Mervärdesskatten på biobiljetter höjs.
 - Slussningsregeln i mervärdesskattelagen bör slopas.
 - Undantag för mervärdesskatt på vissa posttjänster bör införas.
 - Mervärdesskattelagen bör ses över.
 - Vissa avgifter enligt skatteförordningen höjs.
-
- Regeringen redovisar i följande avsnitt ett antal åtgärder på skatte- och avgiftsområdet med effekter för budgetåret 2016 och framåt. Åtgärderna presenteras med en indelning i ett antal huvudgrupper. De olika huvudgrupperna är:
- skatt på arbetsinkomster (skatter på förvärvsinkomster och socialavgifter m.m.; avsnitt 6.2–6.12),

- skatt på kapitalägande (kapital- och egendomsskatter; avsnitt 6.13–6.15),
- skatt på kapitalanvändning (företagsskatter; avsnitt 6.16–6.18), samt
- skatt på konsumtion m.m. (energi- och miljöskatter, övriga punktskatter och mervärdesskatt; avsnitt 6.19–6.28 och 6.30–6.35),
- övriga skattefrågor (avsnitt 6.36–6.37).

Förslaget om godkännande av avtal mellan Konungariket Sveriges regering och Konungariket Norges regering om ändring av avtal om en gemensam marknad för elcertifikat redovisas i avsnitt 6.29.

Efter redovisningen av det internationella arbetet för att motverka skatteundandragande (avsnitt 6.38) sammanfattas de offentlig-finansiella effekterna av de skatte- och avgiftsförslag som lämnas eller aviseras i denna proposition (avsnitt 6.39).

Avsnittet avslutas med en författningskommentar till lagförslagen (avsnitt 6.40).

Beredning av förslagen

För de ärenden där förslag lämnas finns lagförslag i avsnitt 3. Beredningen av de olika frågorna inklusive granskning av Lagrådet redovisas i respektive delavsnitt.

6.1 Riktlinjer för skattepolitiken

Riksdagen antog våren 2015 riktlinjer för skattepolitiken (prop. 2014/15:100, avsnitt 5.5, bet. 2014/15:FiU20, rskr. 2014/15:254). Enligt riktlinjerna är skattepolitikens främsta syfte att finansiera den gemensamma välfärden, olika samhällsfunktioner och andra offentliga utgifter. Skatterna ska tas ut på ett sätt som är förenligt med de övergripande målen för regeringens ekonomiska politik. Skattepolitiken ska vid sidan om att säkra goda och stabila skatteintäkter även skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt och hög sysselsättning, ett rättvist fördelat välstånd samt bidra till ett miljömässigt och socialt hållbart samhälle. Skattepolitiken bör därutöver utformas enligt ett antal vägledande principer.

Vägledande principer

För att kunna stödja den ekonomiska politiken på ett effektivt sätt bör skattepolitiken utformas enligt ett antal vägledande principer (prop. 2014/15:100, avsnitt 5.5, bet. 2014/15:FiU20, rskr. 2014/15:254). Dessa principer kan sammanfattas enligt följande:

Ett legitimt och rättvist skattesystem

Medborgarna och företagen ska ha ett högt förtroende för skattesystemet. Skatter ska tas ut på ett rättssäkert sätt.

Generella och tydliga regler

Skattereglerna ska vara generella och tydliga, utan komplicerade gränsdragningar, med breda skattebaser och skattesatser som är väl avvägd gentemot målen för den ekonomiska politiken. Detta bidrar till ett legitimt och rättvist skattesystem.

Beskattning i nära anslutning till inkomstillfället

Beskattning ska i möjligaste mån ske i nära anslutning till inkomstillfället. En minskad förekomst av skattekrediter säkerställer svenska skatteintäkter.

Hållbara regler i förhållande till EU

Regelverket ska vara förenligt med EU-rätten, både i förhållande till specifika rättsakter och till bestämmelser i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt om fri rörlighet samt reglerna om statligt stöd.

Riktlinjerna och åtgärderna i denna proposition

Flera av regeringens förslag bidrar till att finansiera reformer och understödjer därigenom en långsiktigt hållbar finansiering av den gemensamma välfärden, olika samhällsfunktioner och andra offentliga utgifter.

Förslagen att trappa av jobbskatteavdraget för höga inkomster, sänka skatten för pensionärer, inte räkna upp den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt och begränsa RUT-avdraget minskar skillnaderna i ekonomiska förutsättningar mellan olika grupper. Även förslaget om slopad avdragsrätt för privat pensionssparande är fördelningsmässigt motiverat. Förslaget innebär också en minskning av skattekrediter i och med

att de krediter som avdragsrätten för sparandet innebär inte längre kan bildas.

RUT- och ROT-avdragen utgör avsteg från enhetlig beskattning. Begränsningen av dessa avdrag medför således en ökad enhetlighet. Ett utvidgande av möjligheten att sätta ned avkastningsskatt ökar enhetligheten i beskattningen mellan olika sparformer och undanröjer en risk för dubbelbeskattning. Förslaget om slopad skattereduktion för gåvor förenklar skattesystemet. Förslaget om införande av särskild löneskatt för äldre ökar likformigheten i skattesystemet. Samtliga dessa förslag ligger i linje med principen att skattereglerna ska vara generella och bidrar till ökad legitimitet och rättvisa i skattesystemet. Förslaget rörande ideella föreningars och registrerade trossamfunds secondhandförsäljning innebär en ökad tydlighet kring skattefriheten för berörda aktörer.

Anpassningen av investeraravdraget till kommissionens nya riktlinjer för statligt stöd är nödvändig för att hålla regelverket förenligt med EU-rätten.

Det aviserade förslaget om införande av ett tonnageskattesystem syftar till att förbättra villkoren för företagande och investeringar för svenska rederier i internationell trafik.

På energi- och miljöområdet medför en ökad beskattning av drivmedel incitament för en mer energieffektiv utveckling av transportsystemet och ökar efterfrågan på mer bränslesnåla fordon samt alternativa transportmedel. En höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter innebär en förstärkt miljöstyrning och incitament till att minska användningen av fossila uppvärmningsbränslen. Förslagen innebär att ytterligare steg tas mot att begränsa klimatutsläppen i Sverige, speglar de höga ambitionerna inom klimatpolitiken och ökar möjligheterna att nå mål för utsläppen.

Förslagen om att höja beskattningen av vissa biodrivmedel, begränsningen av möjligheten att använda märkt olja i båtar och att förändra undantaget från skatteplikt för elektrisk kraft innebär att energibeskattningen förblir förenlig med EU-rätten och förutsägbar för berörda aktörer.

Även bedömningarna gällande slopande av särskild avdragsrätt för viss ingående mervärdesskatt (slussningsregeln) och undantag från mervärdesskatt på vissa posttjänster innebär att

beskattningen blir förenlig med EU-rätten och förutsägbar för berörda aktörer.

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning

6.2 Förändringar av husavdraget

6.2.1 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2015 redovisade regeringen att den ansåg att det maximala RUT-avdraget bör halveras till 25 000 kronor per skattskyldig och år för personer som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år och att skattereduktion för t.ex. kockar och bartenders samt poolrengöring inomhus bör slopas. I samband med detta har regeringen även anfört att det bör undersökas om det finns anledning att begränsa antalet RUT-tjänster ytterligare.

Inom Finansdepartementet har utarbetats en promemoria med förslag om förändringar av RUT-avdraget. Promemorian innehåller även förslag till förändring av ROT-avdraget. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4, avsnitt 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2015/01728/S1).

I denna proposition behandlas promemorians förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 28 maj 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4, avsnitt 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4, avsnitt 4*. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6.2.3. I förhållande till lagrådsremissens förslag har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

6.2.2 Bakgrund och gällande rätt

Husavdragets omfattning

Den 1 juli 2007 trädde det s.k. RUT-avdraget i kraft. Det följdes av ROT-avdraget som gäller från och med den 8 december 2008. Syftet med ROT- och RUT-avdragen, gemensamt benämnda husavdraget, är bl.a. att omvandla svart

arbete till vitt arbete och möjliggöra för kvinnor och män att öka sin tid på arbetsmarknaden samt underlätta för fler att komma in på arbetsmarknaden.

Av förarbetena till RUT-avdraget framgår att vad som i första hand bör omfattas av skattereduktionen är sådana tjänster som hör till vad som kan benämnas hushållsarbetets kärnområden (prop. 2006/07:94 s. 41).

RUT-avdrag lämnas för följande arbeten.

1. Städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden.
2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
3. Matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden.
4. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.
5. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.
6. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.
7. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

ROT-avdrag lämnas för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder. För att omfattas av skattereduktionen ska ROT-arbetet avse ett småhus eller en ägarlägenhet som ägs av den som begär skattereduktion. Med ägare avses även den som enligt 1 kap. 5 § fastighets-taxeringslagen (1979:1152) ska likställas med ägare. ROT-arbete som avser en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt omfattas också av skattereduktionen under förutsättning dels att lägenheten innehas av den som begär skattereduktion, dels att arbetet utförs i lägenheten och avser sådana åtgärder som bostadsrätts-havaren svarar för, s.k. inre underhåll. En lägenhet som upplåtits till en medlem eller delägare i en bostadsförening eller ett bostadsaktiebolag

likställs med lägenhet som upplåtits med bostadsrätt.

ROT-avdrag lämnas inte för nybyggnation. För att undvika kringgående av denna begränsning omfattar avdraget inte om- och tillbyggnader som görs på nybyggda småhus under de första fem åren efter småhusets färdigställande.

Husavdragets funktion

Husavdraget ges genom skattereduktion. De personer som har rätt till skattereduktion är de som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år och är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret eller, i vissa fall, begränsat skattskyldiga. Dödsbon har rätt till skattereduktion för arbete som har utförts före dödsfallet.

För rätt till skattereduktion krävs att det utförda arbetet är hänförligt till den som begär skattereduktion eller dennes förälders hushåll. Föräldern måste vara bosatt i Sverige. Den som begär skattereduktionen kan däremot ha sin bostad i ett annat EES-land. Arbetet får inte utföras av den som begär skattereduktion eller av en närstående till denne. Det går däremot bra att anlita ett eget bolag så länge inte den anställda som utför arbetet är den som begär reduktion eller någon närstående till denne.

Det finns tre olika spår inom husavdrags-systemet. För det första kan den enskilde anlita en näringsidkare som när avtalet om arbetet träffas eller när ersättningen betalas ut är godkänd för F-skatt (eller, om arbetet utförs utanför Sverige och utföraren inte har bedrivit näringsverksamhet i Sverige, har intyg eller någon annan handling som visar att företaget i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland genomgår motsvarande kontroll som den som är godkänd för F-skatt). För det andra kan den enskilde anlita en privatperson som inte är godkänd för F-skatt (däremot inte en näringsidkare som av någon anledning inte är godkänd för F-skatt). För det tredje kan den enskilde få tjänsterna tillhandahållna som en skattepliktig löneförmån av sin arbetsgivare.

När en näringsidkare anlitas är skattereduktionen 50 procent av arbetskostnaden. Sedan köparen betalat 50 procent av arbetskostnaden betalar Skatteverket resterande 50 procent av arbetskostnaden till näringsidkaren på dennes begäran efter att arbetet är utfört. Systemet med att näringsidkaren bara debiterar halva arbetskostnaden och får resten av Skatteverket kallas fakturamodellen. Begäran om utbetalning ska ha

kommit in till Skatteverket senast den 31 januari året efter det beskattningsår då arbetet betalades.

När en privatperson anlitas motsvarar skatte-reduktionen de arbetsgivaravgifter som redovisas för privatpersonen i en förenklad arbetsgivar-deklaration. För att den enskilde i dessa fall ska kunna få skattelättnaden direkt slipper den enskilde betala arbetsgivaravgifterna. Detta sker genom att den enskilde i den förenklade arbetsgivardeklarationen gör avdrag med ett belopp som motsvarar de redovisade arbetsgivaravgif-terna.

När arbetsgivaravgifter redovisas respektive Skatteverket betalar ut pengar till en närings-idkare tillgodoräknas den enskilde en preliminär skattereduktion. Den enskilde begär därefter slutlig skattereduktion i sin självdeklaration. Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräk-nats.

När det gäller löneförmånerna är skatte-reduktionen 50 procent av arbetskostnaderna. Den enskilde får en lättnad direkt genom att arbetsgivaren inte gör något avdrag för preliminär skatt för förmån av RUT- eller ROT-arbete. Detta gäller bara förmån upp till ett värde av 100 000 kronor per beskattningsår.

Preliminär och slutlig skattereduktion kan aldrig överstiga 50 000 kronor per skattskyldig och år. Detsamma gäller följaktligen även för Skatteverkets utbetalningar enligt faktura-modellen. Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats. Syftet med detta är att i någon mån tillgodose utförarnas intresse av vetskap om köparens aktuella skattemässiga situation, vilket även ligger i köparens intresse (prop. 2008/09:178 s. 45).

6.2.3 Matlagning samt vissa städ- och rengöringsarbeten ska inte omfattas av RUT-avdraget

Regeringens förslag: Bestämmelsen om skatte-reduktion för matlagning slopas. Bestämmelsen om skattereduktion för städarbete eller annat rengöringsarbete ändras så att den endast om-fattar enklare städarbete eller annat rengörings-arbete samt flyttstädning.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *About Time AB*, *Almega*, *Näringslivets Skatte-delegation*, vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Regelnämnd* ansluter sig till, *Företagarna*, *HomeMaid Hemservice AB*, *Småföretagarnas Riksförbund* och *Svenska Badbranschen* avstyrker förslaget. *Landsorganisa-tionen i Sverige* anför att det är bra att hus-avdraget får en bättre fördelningsprofil men anser att förslaget ökar komplexiteten i skatte-systemet. *Svenska Målareförbundet* anför att för-slaget är positivt och ett steg i rätt riktning. *Kammarrätten i Jönköping* anser att begreppet ”enklare städarbete” framstår som väl vagt och kan förutses medföra betydande tolknings-problem för såväl utförare och företag som Skatteverket och domstolar. Kammarrätten anser därför att ett förtydligande bör ske. Även *Coompanion Sverige*, som anser att argumen-tationen för förslaget är underbyggd och realistisk, efterlyser ett tydliggörande av vad som avses med ”enklare städarbete”. *Förvaltningsrätten i Linköping* framför också synpunkter på begreppet ”enklare städarbete”. Skatteverket anser att förslaget avseende städ- och ren-göringsarbete snarare är ett förtydligande av lagtexten än en begränsning och anför att det bör anges fler exempel på städarbeten som inte räknas som enklare arbete för att undvika nya gränsdragningsproblem. *Institutet för arbetsmark-nads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* anser att förslaget om städ- och annat ren-göringsarbete riskerar att skapa nya gränsdrag-ningsproblem och oklarheter. *About Time AB* anser att definitionen av ”enklare städarbete” är förvirrande. Att utföraren använder sig av avancerad teknik och utrustning är enligt företaget en självklar utveckling av en profession-nell bransch och inget som ska motverkas. Företaget anser vidare att skälen för att undanta matlagning är svaga och bristfälliga. Även om RUT-avdraget används för professionella kockar och bartenders är det inte tillräckliga skäl att ändra lagen men däremot möjligen praxis. *Företagarna* och *Näringslivets Skattedelegation*, vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Regelnämnd* ansluter sig till, anser att det är märkligt att undanta matlagning när äldre personer får behålla det nuvarande taket för

RUT-avdrag för att de kan ha ett förhöjt behov av hushållsarbete. Organisationerna befarar även att de föreslagna ändringarna ska leda till tillämpningsproblem och kontrollsvårigheter. IFAU anser dock att förslaget om matlagning är väl motiverat. Företagarna anför att om avsikten är att avgränsa professionella kockar och bartenders skulle ett alternativ kunna vara att kräva att det ska vara fråga om enkla, vardagliga åtgärder. HomeMaid Hemservice AB anför att matlagning utnyttjas av äldre personer och barnfamiljer som av ålders- eller tidsskäl inte klarar av eller hinner med denna syssla och anser att avgränsning i stället bör ske till ”enklare matlagning”, alternativt ”matlagning för vardagen”. Almega anför att det är systemförändringar – och i synnerhet upprepade sådana – som är skadliga för en bransch. Almega och Småföretagarnas Riksförbund anser att förslaget påverkar sysselsättningen negativt. Företagarna, Näringslivets Skattedelegation, vars yttrande Föreningen Svenskt Näringsliv och Näringslivets Regelnämnd ansluter sig till, och Svenska Badbranschen förutspår ökat svartarbete. *Tillväxtverket* anser att effekterna för svartjobb och illojal konkurrens bör utvärderas innan förändringar beslutas.

Skälen för regeringens förslag: Som beskrivits i avsnitt 6.2.2 omfattar skattereduktionen för hushållsarbete bl.a. matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden. Detta inbegriper t.ex. sådan matlagning som sker i trädgården, exempelvis grillning (prop. 2006/07:94 s. 41). Matlagning som sker på annan plats än i eller i nära anslutning till bostaden, t.ex. i ett restaurangkök, omfattas inte. Inte heller omfattas hemleverans av mat eller av s.k. matkassar. Kringtjänster vid matlagning som t.ex. dukning, servering, diskning och undanplockning omfattas inte. Om det är fråga om en sådan tjänst som mervärdesskatterättsligt utgör en cateringtjänst enligt 7 kap. 1 § första stycket 5 mervärdesskattelagen (1994:200) ger arbetet enligt 67 kap. 13 c § 5 inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, inte samtidigt rätt till RUT-avdrag.

Skattereduktionen för matlagning är inte begränsad till enklare matlagning i vardagen. Den omfattar även avancerad sådan utförd av professionella kockar, som inte utgör ett substitut för de skattskyldigas eget arbete, och har i rättstillämpningen även kommit att inkludera anlitande av bartenders. Åtskillig matlagning torde dessutom redan vara undantagen från

skattereduktionen för matlagning till följd av att den mervärdesskatterättsligt utgör en cateringtjänst.

Mot den nu angivna bakgrunden bör matlagning, vid en samlad bedömning, inte omfattas av skattereduktionen för hushållsarbete. Förslaget är därför att den särskilda bestämmelsen om skattereduktion för matlagning slopas. Att den renodlade skattereduktionen för matlagning slopas innebär t.ex. inte att en barnvakt inte kan laga mat till barnen inom ramen för skattereduktionen för barnpassning. En förutsättning är dock att det är fråga om sådan tillredning av mat som kan anses utgöra en normalt förekommande arbetsuppgift för en barnvakt.

Företagarna och *HomeMaid Hemservice AB* har förordat att bestämmelsen om matlagning i stället begränsas till att omfatta enklare slag av matlagning. En sådan ordning kan vid en första anblick förefalla ändamålsenlig men skulle ge upphov till en mängd svåra gränsdragningsfrågor kring vad som omfattas när det gäller ingredienser, tekniker, redskap, användningstillfällen, etc. och leda till betydande osäkerhet bland såväl köpare som utförare. Regeringen anser därför att en sådan ordning inte är lämplig.

Däremot bör bestämmelsen om skattereduktion för städarbete eller annat rengöringsarbete ändras så att den endast omfattar enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning.

Lagrådet har ansett att formuleringen är alltför vag och ger utrymme för godtyckliga bedömningar och att bestämmelsens utformning bör övervägas ytterligare. Regeringen anser emellertid att utformningen är ändamålsenlig. Dess närmare innebörd utvecklas i det följande. Med enklare arbete avses städning och annan rengöring av mer vardaglig karaktär inom ramen för hushållsarbetets kärnområden. Städning och annan rengöring som utförs med städutrustning eller annan kringutrustning som är mer avancerad och som inte är vanligt förekommande i en genomsnittlig bostad utgör inte enklare arbete. Kraven på arbetet tar således sikte dels på kärnan för hushållsarbete i allmänhet, dels på utrustningsnivån i genomsnittliga bostäder. Exempel på sådana moment som inte kan anses utgöra enklare städ- eller rengöringsarbete är grovstädning med mer avancerad utrustning och sanering av t.ex. klotter och rengöring av inomhuspool. Med grovstädning avses här rengöring av närmast sanerande karaktär av kraftigt smutsade

eller förorenade ytor. Begreppet enklare arbete är däremot inte avsett att generellt exkludera mer omfattande städarbete, s.k. storstädning, även om arbetet endast utförs mer sporadiskt. Det avgörande är, precis som för RUT-avdraget i övrigt, inte kvalifikationerna hos den som utför arbetet utan arbetets innehåll. Som mer avancerad utrustning bör exempelvis räknas pooldammsugare och golvboningsmaskin. Andra exempel på avancerad utrustning kan vara större ångtvättmaskin och utrustning för sanering av röklukt, exempelvis ozonaggregat. Däremot bör t.ex. centraldammsugare och högtryckstvätt inte räknas som sådan utrustning. Det är inte möjligt att ge en uttömmande beskrivning av vilka arbeten som inte längre ska omfattas. Det kommer fortlöpande att ske förändringar av t.ex. vad som är normalt förekommande utrustning i en genomsnittlig bostad. Den närmare gränsdragningen bör därför ske i rättstillämpningen.

Lagrådet har även ansett att det bör preciseras vad som åsyftas med "flyttstädning". Med flyttstädning avses städning som sker i anslutning till en avflyttning från eller inflyttning till en bostad. En sådan flyttning innebär inte att den enskilde endast byter vistelseadress utan att vederbörande även tar med sig möbler och annat lösöre från den tidigare bostaden. Uttrycket flyttstädning omfattar såväl städning i den gamla bostaden som städning i den nya bostaden.

Regeringen har förståelse för att förslaget ökar komplexiteten i husavdragssystemet men anser samtidigt att denna ökning inte ska överdrivas.

När det gäller förslagens konsekvenser för företag, sysselsättning, svartarbete, m.m. redovisar regeringen sina bedömningar i avsnitt 6.2.7.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 67 kap. 13 § IL, se avsnitt 3.9.

6.2.4 Halvering av taket för RUT-avdraget för personer som inte har fyllt 65 år

Regeringens förslag: Taket för RUT-avdraget sänks till 25 000 kronor per person och beskattningsår för skattskyldiga som inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Ekobrottsmyndigheten*, *About Time AB*, *Almega*, *Näringslivets Skattedelegation*, vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Regelnämnd* ansluter sig till, *Företagarna*, *HomeMaid Hemservice AB*, *Småföretagarnas Riksförbund* och *Svenska Badbranschen* avstyrker förslaget. *Ekonomistyrningsverket* är tveksamt till förslaget. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* anför att det är bra att husavdraget får en bättre fördelningsprofil. *Svenska Målareförbundet* anför att förslaget är positivt och ett steg i rätt riktning. *Companion Sverige* anser att argumentationen för förslaget är underbyggd och att förslaget mer realistiskt avspeglar det reella behov ett hushåll i Sverige faktiskt har. *Ekonomistyrningsverket* anför att förslaget framför allt väntas påverka barnfamiljer och att RUT-avdraget ökar kvinnors arbetsmarknadsutbud och deras arbetsinkomst. *Skatteverket* och *LO* anser att förslaget ökar komplexiteten i skattesystemet. Verket påpekar att förslaget innebär en begränsning av möjligheten att köpa tjänster som utförs i föräldrars hem om den som köper tjänsten är under 65 år och anför att det finns risk att reglerna kringgås genom att föräldern får pengar i gåva och sedan betalar själv. *About Time AB* anser att skälen för att behålla nuvarande storlek på RUT-avdraget för personer som fyllt 65 år är bristfälliga och att eventuella fördelningspolitiska fördelar kan uppnås på mycket effektivare sätt genom skattesystemet generellt. Förslaget skapar enligt företaget osäkerhet och oklarhet om vad som gäller, speciellt i kombination med förslaget om sänkt subventionsgrad för ROT-avdraget. Även *Företagarna* anser att förslaget komplicerar reglerna och inte kan anses motiverat. *HomeMaid Hemservice AB* anser att förslaget missar sitt syfte då flexibiliteten för köparna minskar och då regelförändringar och regelkomplexitet inverkar negativt och sätter branschen ur spel. *Näringslivets Skattedelegation*, vars yttrande *Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Regelnämnd* ansluter sig till, anser också att förslaget ökar komplexiteten i skattesystemet och risken för fel och oklarheter beträffande köparens kvarvarande utrymme för RUT- respektive ROT-avdrag under löpande år. *Almega* anför att det är systemförändringar –

och i synnerhet upprepade sådana – som är skadliga för en bransch. Almega och Småföretagarnas Riksförbund anser att förslaget påverkar sysselsättningen negativt. *Ekobrottsmyndigheten* bedömer att svartarbetet och därmed den ekonomiska brottsligheten riskerar att öka i väsentlig mån om förslaget genomförs. Även Företagarna, Näringslivets Skattedelegation, vars yttrande Föreningen Svenskt Näringsliv och Näringslivets Regelnämnd ansluter sig till, och Svenska Badbranschen förutspår ökat svartarbete. *Tillväxtverket* anser att effekterna för svartjobb och illojal konkurrens bör utvärderas innan förändringar beslutas.

Skälen för regeringens förslag: Taket på 50 000 kronor per beskattningsår innebär att den skattskyldige, vid en subvention på 50 procent, får en skattelättnad för arbetskostnader inklusive mervärdesskatt upp till 100 000 kronor under ett år, givet att den enskilde har skatt att reducera. Detta är en omfattande subvention. Till exempel kan den enskilde för 100 000 kronor vid en timkostnad på 450 kronor köpa ca 220 timmar per år eller knappt 19 timmar i månaden per person. År 2016 beräknas omkring 790 000 personer göra RUT-avdrag för i genomsnitt ca 5 000 kronor per person. Knappt 2 procent av dessa beräknas göra RUT-avdrag för mer än 25 000 kronor. Dessa skattskyldiga uppskattas ha en genomsnittlig årsinkomst på ca 776 000 kronor och en medianinkomst på 557 000 kronor. Med ett lägre tak för RUT-avdraget riktas avdraget mer till genomsnittliga hushålls behov av hushållsarbete och förändringen är därmed fördelningspolitiskt motiverad. Den maximala skattereduktionen bör därför halveras till 25 000 kronor per skattskyldig och år. Undantag bör dock göras för äldre personer eftersom dessa individer kan ha ett förhöjt behov av hushållsarbete. Sänkningen av den maximala reduktionen föreslås därför bara omfatta personer som inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång.

Som *Skatteverket* påpekat påverkar förslaget även möjligheten för personer som inte har fyllt 65 år att köpa tjänster åt sina föräldrar, oavsett föräldrarnas ålder. Skatteverket har framhållit möjligheten att föräldern betalar själv efter att ha fått pengar i gåva. Regeringen ser inte något behov av att införa olika regler för den enskildes rätt att för egen del göra RUT-avdrag beroende på om denne betalat för arbetet med egna medel eller med medel som lämnats till vederbörande

som gåva. Rätten till avdrag förutsätter alltid att det finns skatt att reducera.

Regeringen har förståelse för synpunkterna att förslaget tillsammans med förslaget om sänkt subventionsgrad för ROT-avdraget (se avsnitt 6.2.5) ökar komplexiteten i husavdragssystemet. De eventuella svårigheterna för köparna, utförarna och Skatteverket att hantera detta ska dock inte överdrivas.

Sänkningen bör lagtekniskt utformas så att av det gemensamma taket för RUT- och ROT-avdrag på 50 000 kronor får högst 25 000 kronor avse sådana tjänster som inryms i RUT-avdraget för de skattskyldiga som inte har fyllt 65 år vid årets ingång. Vid bedömning av rätten till skattereduktion kommer det således att göras en beloppsmässig skillnad beroende på om det är RUT- eller ROT-arbete som det är fråga om. Sänkningen medför behov av korresponderande ändringar av bestämmelserna om storleken på Skatteverkets utbetalningar enligt fakturamodellen och på den preliminära skattereduktionen, om avdrag för preliminär skatt för löneförmån (se förslag i avsnitt 6.2.5 om skatteavdrag för löneförmån) och om utformningen av Skatteverkets meddelanden till köparen om gjorda utbetalningar och tillgodoräknad preliminär skattereduktion samt om kontrolluppgifter för förmån av hushållsarbete. Detta eftersom dessa bestämmelser i dag inte gör några beloppsmässiga skillnader på om det är fråga om RUT- eller ROT-tjänster.

I den förenklade arbetsgivardeklarationen som används när en privatperson anlitas görs redan i dag åtskillnad mellan RUT- och ROT-tjänster när avdrag görs för belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter. Skatteverket får enligt 6 kap. 1 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261), förkortad SFF, meddela föreskrifter om vilka uppgifter en förenklad arbetsgivardeklaration ska innehålla. Skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, eller SFF, behöver därför inte ändras för att möjliggöra att de beloppsmässiga skillnaderna mellan RUT- och ROT-arbete kan hanteras vid anlitan av en privatperson.

När det gäller förslagets konsekvenser för företag, sysselsättning, svartarbete, m.m. redovisar regeringen sina bedömningar i avsnitt 6.2.7.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 67 kap. 19 § IL, se avsnitt 3.9, 7, 17 och 19 §§ lagen (2009:194)

om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, förkortad HUSFL, se avsnitt 3.11, samt 11 kap. 14 § och 22 kap. 13 § SFL, se avsnitt 3.13.

6.2.5 Sänkt subventionsgrad för ROT-avdraget

Regeringens förslag: Subventionsgraden för ROT-tjänster sänks från 50 procent till 30 procent när det gäller köp av sådana tjänster från den som är godkänd för F-skatt, eller, i förekommande fall, från en utländsk utförare som har intyg eller annan handling om motsvarande kontroll i hemlandet, och när en anställd får ROT-tjänster som förmån. Vid beräkning av skatteavdrag för förmån av RUT- eller ROT-arbete ska avdraget reduceras med belopp motsvarande den skattereduktion som ska reducera den slutliga skatten.

Regeringens bedömning: Subventionsgraden vid anlåtande av någon som inte är godkänd för F-skatt bör inte ändras.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Ekobrottsmyndigheten*, *Ekonomistyrningsverket*, *Elektriska installatörsorganisationen (EIO)*, *Näringslivets Skattedelegation*, vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Regelnämnd* ansluter sig till, *Företagarna*, *Småföretagarnas Riksförbund*, *Svenska Badbranschen*, *Sveriges Byggindustrier*, *Glasbranschföreningen* och *Måleriföretagen i Sverige* avstyrker förslaget. *Companion Sverige* anser att argumentationen för förslaget är underbyggd och realistisk. *Konjunkturinstitutet* anser att det inte finns konjunkturella skäl att bibehålla ROT-avdraget i nuvarande omfattning och anför att den ökade efterfrågan till följd av avdraget leder till ökad sysselsättning genom att sysselsättningen i andra branscher minskar. Myndigheten delar bedömningen att förslaget har försumbar effekt på sysselsättningen på längre sikt. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* anser att argumentationen om ett konjunkturberoende ROT-avdrag framstår som

rimlig. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* anser också att ROT-avdraget bör vara en konjunkturåtgärd. *Småföretagarnas Riksförbund* och *Måleriföretagen i Sverige* anser dock att förslaget påverkar sysselsättningen negativt. *Sveriges Byggindustrier* anför att organisationen aldrig har sett ROT-avdraget som en åtgärd ur ett konjunkturperspektiv utan det har alltid handlat om att skapa ett incitament för att göra tidigare svarta tjänster vita. Förslaget innebär enligt organisationen att konsumenterna i högre grad kommer att efterfråga svarta tjänster på bekostnad av vita tjänster, vilket i sin tur kommer att innebära ett ökat utanförskap på arbetsmarknaden. Organisationens anser att promemorian underskattar antalet trygga vita anställningar som kommit till stånd tack vare husavdraget. *Ekobrottsmyndigheten* bedömer att svartarbetet och därmed den ekonomiska brottsligheten riskerar att öka i väsentlig mån. *Ekonomistyrningsverket* anser att en så stor ändring kräver längre framförhållning. Om skattereduktion med 30 procent anses rimligt bör en anpassning till den nivån enligt myndigheten ske etappvis med en minskning med exempelvis 5 procentenheter per år. Ett alternativ vore att behålla nuvarande subvention men begränsa denna till exempelvis 150 000 kronor under en sexårsperiod. Myndigheten anser vidare att det finns en uppenbar risk att svartarbetet ökar med förslaget. *EIO* anser att det föreligger en stor risk att förslaget leder till ökat svartarbete, fler oseriösa aktörer och fler konsumenter som råkar illa ut. *EIO* anför att förslaget kan medföra att seriösa företag inte kan hävda sig i konkurrensen från oseriösa aktörer som erbjuder svarta tjänster. *Företagarna* anför att förslaget medför att svartjobben kommer att öka, vilket är allvarligt inte minst för att det riskerar att slå ut många seriösa små företag när konkurrensen från oseriösa aktörer ökar. *Företagarna* anför vidare att promemorians hänvisning till subventionsgraden på 30 procent för tidigare ROT-avdrag bortser från att effekterna då innebar ett lyft från noll till 30 procent, medan det nu aktuella förslaget är en betydande försämring av sedan länge etablerad nivå på 50 procent till en nära nog halvering, vilket inte kommer att gå spårlöst förbi. *Näringslivets Skattedelegation*, vars yttrande *Svenskt Näringsliv* och *Näringslivets Regelnämnd* ansluter sig till, anser att förslaget ökar komplexiteten i skattesystemet och ökar risken för fel och oklarheter beträffande köparens

kvarvarande utrymme för RUT- respektive ROT-avdrag under löpande år. Organisationerna anför vidare att förslaget innebär sämre förutsättningar för en vit marknad och att det kan uppstå en regressiv effekt i form av att större skattereduktion i högre utsträckning torde tillfalla individer högt upp i inkomstfördelningen. Glasbranschföreningen anser att seriösa företag riskerar att konkurreras ut av mindre nogräknade företag. Organisationen anför att promemorians slutsats att minskad efterfrågan kan leda till att företagens utbud bättre motsvarar efterfrågan är anmärkningsvärd. I stället bör man se det som en möjlighet att få fler i arbete och efterfrågan kommer dessutom inte att minska utan omfördelas från den vita sektorn till den svarta. Måleriföretagen i Sverige anför att slutsatsen att ett minskat ROT-avdrag balanserar utbud och efterfrågan är märklig och måste uppfattas som en signal att minska utbudet av lediga tjänster. Organisationen anför vidare att förslaget påverkar jämställdheten eftersom ROT-sidan till skillnad från entreprenadsidan tycks attrahera yngre kvinnor som söker sig till branschen. Organisationen och Svenska Badbranschen förutspår även ökat svartarbete. Svenska Målareförbundet delar inte uppfattningen att svartarbetet självklart kommer att öka som en följd av förslaget. *Tillväxtverket* anser att effekterna för svartjobb och illojal konkurrens bör utvärderas innan förändringar beslutas. LO anför att det är bra att husavdraget får en bättre fördelningsprofil men anser att förslaget ökar komplexiteten i skattesystemet. Svenska Målareförbundet anför att ROT-avdraget även med den föreslagna ändringen har fördelningspolitiska brister men att de förbättras.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Under 2014 uppgick utbetalningarna enligt fakturamodellen för ROT-arbete till ca 16,9 miljarder kronor, en ökning med ungefär 2,2 miljarder kronor jämfört med 2013. Den höga och ökande kostnaden ger offentligfinansiella skäl att begränsa ROT-avdragets omfattning. Genom en begränsning av subventionen av reparation, underhåll och om- och tillbyggnad av befintliga bostäder frigörs medel för att bland annat öka byggandet av nya bostäder. Dessutom bör ROT-avdraget främst ses som en konjunkturstödsgärd.

En skattereduktion om 50 procent av arbetskostnaden när en person köper ROT-tjänster från ett företag eller får ROT-tjänster som en

skattepliktig löneförmån får anses vara hög. Skattereduktionen vid tidigare tidsbegränsade ROT-avdrag uppgick till 30 procent av underlaget. 30 procent bedöms vara en lämplig subventionsgrad även för det nuvarande ROT-avdraget. Regeringen föreslår därför att subventionsgraden ska sänkas från 50 till 30 procent. En maximal skattereduktion om 50 000 kronor om året kommer därmed att innebära ett maximalt underlag för skattereduktion om knappt 167 000 kronor om året.

Regeringen har förståelse för synpunkterna att förslaget tillsammans med förslaget om halvering av taket för RUT-avdraget (se avsnitt 6.2.4) ökar komplexiteten i husavdragssystemet. De eventuella svårigheterna för köparna, utförarna och Skatteverket att hantera detta ska dock inte överdrivas.

Som beskrivits i avsnitt 6.2.2 får en skattskyldig som får en skattepliktig löneförmån av RUT- eller ROT-arbete en skattelättnad direkt genom att arbetsgivaren inte gör något avdrag för preliminär skatt för förmånen, upp till ett förmånsvärde av 100 000 kronor per beskattningsår. Syftet är att minska arbetstagarens behov av att hos Skatteverket begära ändrad beräkning av skatteavdrag för att den preliminära skatten bättre ska motsvara den slutliga skatten (se prop. 2007/08:13 s. 21). Utgångspunkten är att förfarandet ger ett korrekt resultat i de fall arbetstagaren har en marginals katt på 50 procent, eftersom skatten då är lika stor som skattereduktionen. Däremot blir den preliminära skatten för hög om marginals katten är mindre än 50 procent och för låg om marginals katten är högre än 50 procent.

Bestämmelsen om arbetsgivarens avstående från skatteavdrag är utformad med utgångspunkten att subventionsgraden är 50 procent och maximal skattereduktion är 50 000 kronor. För att bestämmelsen inte ska bli onödigt komplicerad när ROT-avdraget får en annan subventionsgrad än RUT-avdraget samtidigt som taket för RUT-avdraget halveras utom för personer som har fyllt 65 år bör metoden för att ge den skattskyldige skattelättnad direkt ändras.

Förslaget är att arbetsgivaren, i stället för att helt bortse från förmånens värde vid beräkning av skatteavdrag, ska beakta förmånens värde men reducera avdraget för preliminär skatt med det belopp som motsvarar arbetstagarens skattereduktion. Avdraget för preliminär skatt ska således reduceras med 50 procent av värdet på

förmån av RUT-arbete och 30 procent av värdet på förmån av ROT-arbete. Detta kan illustreras med ett exempel. Anta att en person från sin arbetsgivare får kontantlön med 33 000 kronor och förmån av RUT-arbete till ett värde av 2 000 kronor samt att preliminärskatt ska dras enligt skattetabell 31 avseende månadslön för år 2015, kolumn 1. Skatteavdraget ska beräknas på summan av kontantlön och förmån, dvs. (33 000 + 2 000 =) 35 000 kronor. Skatteavdraget enligt tabellen är då 8 455 kronor. Efter reducering med 50 procent av värdet av förmånen, dvs. (2 000 x 0,5 =) 1 000 kronor, blir skatteavdraget 7 455 kronor.

På detta sätt får den skattskyldige en omedelbar skattelättnad vars storlek till skillnad från i dag är korrekt oavsett marginskattens storlek. Detta under förutsättning att den skattskyldige har ett skatteavdrag som är minst lika stort som det belopp med vilket avdraget ska reduceras. Är skatteavdraget mindre blir det reducerat till noll utan att den skattskyldige kan tillgodogöra sig återstående del av reduceringsbeloppet.

När en privatperson anlitar någon som inte är godkänd för F-skatt motsvarar subventionen redovisade arbetsgivaravgifter. Denna subventionsgrad bör av förenklingsskäl kvarstå oförändrad.

När det gäller förslagens konsekvenser för företag, sysselsättning, svartarbete, m.m. redovisar regeringen sina bedömningar i avsnitt 6.2.7.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 67 kap. 19 § IL, se avsnitt 3.9, 7 § HUSFL, se avsnitt 3.11, samt 11 kap. 14 § SFL, se avsnitt 3.13.

6.2.6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att ändringarna bör träda i kraft den

1 januari 2016 och tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015. Vid tillämpning av fakturamodellen kommer äldre bestämmelser att tillämpas på arbeten som betalats i förskott under 2015 men som utförts under januari 2016, eftersom skattereduktionen enligt 67 kap. 12 § 1 IL hänförs till det beskattningsår då betalning har skett.

6.2.7 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förändringarna av husavdraget beräknas sammantaget öka skatteintäkterna med 5,66 miljarder kronor 2016. Av den ökade intäkten beräknas förändringarna av RUT-avdraget, dvs. halveringen av taket till 25 000 kronor per person och beskattningsår samt sloandet av skattereduktionen för matlagning och vissa städ- och rengöringstjänster, utgöra 0,09 miljarder kronor. Sänkningen av subventionsgraden i ROT-avdraget från 50 procent till 30 procent beräknas utgöra 5,57 miljarder kronor av den ökade intäkten.

Konsekvenser för skattskyldiga

Ungefär 792 000 skattskyldiga beräknas göra RUT-avdrag 2016 och knappt 2 procent av dem, drygt 13 000 individer, förväntas vara under 65 år vid årets ingång och köpa tjänster till så stora belopp att de kommer att påverkas av halveringen av taket för RUT-avdraget. En stor del av dessa skattskyldiga, drygt 60 procent, bedöms ha möjlighet att i stället låta en partner göra avdrag för överskjutande del.

Förslaget att matlagning och vissa städ- och rengöringstjänster inte ska omfattas av RUT-avdraget påverkar de skattskyldiga som i dag köper sådana tjänster inom ramen för skattereduktionen. Uppskattningsvis rör det sig om ett mindre antal hushåll som kommer att påverkas av denna begränsning då merparten av de städtjänster som i dag utförs inom ramen för RUT-avdraget torde vara tjänster av mindre avancerad karaktär. Det finns ingen information om hur många skattskyldiga som har gjort RUT-avdrag för matlagning. Sannolikt är det relativt få.

Begränsningen av subventionsgraden i ROT-avdraget påverkar nästan samtliga ca 1,1 miljoner skattskyldiga som beräknas göra ROT-avdrag år 2016. Undantaget är de fåtal procent som

bedöms ha så stora arbetskostnader, dvs. knappt 167 000 kronor, att ROT-avdraget uppgår till den maximala reduktionen om 50 000 kronor per år även med 30 procents subventionsgrad. År 2016 beräknas drygt 7 procent (ca 80 000 skattskyldiga) göra det maximala avdraget med 50 procents subventionsgrad, dvs. de har en arbetskostnad om 100 000 kronor eller mer för ROT-tjänster.

För anställda som får förmån av RUT- eller ROT-tjänster av en arbetsgivare innebär förslaget om ändrad metod för beräkning av skatteavdrag att den omedelbara skattelättnadens storlek, utom i undantagsfall, blir korrekt oavsett marginalskattens storlek. Detta minskar de skattskyldigas behov av att begära ändrad beräkning av skatteavdrag.

Konsekvenser för företag

Regelrådet efterlyser en redovisning av storleken på berörda företag och av förslagets effekter för små företag. *Regelrådet* anser vidare att promemorians redovisning av förslagets påverkan på företagens administrativa kostnader är bristfällig. *Tillväxtverket* påpekar att förslagen innebär en ökad administration för företagen.

Under 2014 tillhandahöll knappt 70 000 företag ROT-berättigande tjänster. En sänkt subventionsgrad bedöms minska efterfrågan på dessa företags tjänster. I vilken utsträckning företagen påverkas är dock oklart. En undersökning från Skatteverket indikerar att efterfrågan på ROT-tjänster är relativt prisokänslig⁸⁰, något som *Elektriska Installatörsorganisationen* dock ifrågasätter. Vidare indikerar Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer att det redan innan förslaget offentliggjordes rådde en tydlig brist på arbetskraft inom branschen. Detta indikerar att företagen i dagsläget inte kan möta den stora efterfrågan på tjänsterna.⁸¹ En minskad efterfrågan kan således leda till att företagens utbud av tjänsterna överlag bättre motsvarar efterfrågan snarare än att företagets aktivitet minskar. Att begränsa ROT-avdragets omfattning har bedömts nödvändigt av offentligfinansiella skäl.

Vid en avvägning har en sänkning till 30 procents subventionsgrad bedömts vara det bästa alternativet (jfr avsnitt 6.2.5).

Under 2014 tillhandahöll knappt 20 000 företag RUT-berättigande tjänster. Förslaget att halvera taket för RUT-avdraget för personer som inte har fyllt 65 år påverkar de företag som tillhandahåller tjänster till de berörda individerna i den utsträckning det leder till minskad efterfrågan på tjänsterna. Förhållandevis få personer gör RUT-avdrag för mer än 25 000 kronor per år. Vidare kan förslaget om att matlagning och vissa städ- och andra rengöringsarbeten inte ska omfattas av RUT-avdraget påverka de företag som tillhandahåller sådana tjänster inom ramen för skattereduktionen. Det finns ingen statistik över exakt hur många företag det rör sig om. Enligt Statistiska centralbyråns FRIDA-databas uppgick antalet företag inom restaurang-, bar- och cateringbranschen som 2012 utfört arbete med godkänt RUT-avdrag till 123 stycken. Detta motsvarar knappt 0,8 procent av det totala antalet företag som enligt Skatteverket begärt utbetalning för RUT-avdrag 2012. Om samma tillväxt antas för dessa företag som för antalet företag inom RUT-branschen i dess helhet beräknas antalet berörda företag uppgå till omkring 140 stycken 2014. I den mån företag inom andra branscher tillhandahållit RUT-avdragsberättigad matlagning kommer fler företag att beröras. Vad gäller sloandet av RUT-avdrag för mer avancerad rengöring görs bedömningen att få företag kommer att påverkas av förslaget och att omsättningen för berörda företag kommer att påverkas i liten utsträckning. Bedömningen grundar sig på att merparten av de städtjänster som i dag utförs inom ramen för RUT-avdraget torde vara tjänster av mindre avancerad karaktär. Vissa företag som är specialiserade inom någon form av mer avancerad städning kan dock komma att påverkas i stor utsträckning. Begränsningarna av RUT-avdragets omfattning har motiverats av främst fördelningspolitiska skäl. Det nya taket för avdraget är satt med detta som utgångspunkt (jfr avsnitt 6.2.4). När det gäller sloandet av RUT-avdrag för matlagning har alternativet att behålla avdraget men begränsa det till enklare matlagning bedömts vara ett sämre alternativ ur tillämpningsperspektiv (se avsnitt 6.2.3). Ändringen av RUT-avdraget för städ- och annat rengöringsarbete är enligt regeringens mening ett mer

⁸⁰ Se "Om RUT och ROT och VITT och SVART", Rapport Skatteverket, SKV 2011:1. I undersökningen uppgår 65 procent av de tillfrågade att de skulle köpa vita tjänster i samma utsträckning som i dag om subventionsgraden minskade till 25 procent.

⁸¹ Se Konjunkturbarometern februari 2015, Konjunkturinstitutet.

ändamålsenligt alternativ än att mer detaljerat reglera vilka specifika tjänster som ska omfattas.

I den utsträckning de tjänster som berörda företag tillhandahåller exkluderas ur skattekalkylen för hushållsarbete eller antalet köp av tjänster minskar till följd av det sänkta taket för RUT-avdraget eller den sänkta subventionsgraden för ROT-avdraget, minskar samtidigt den administrativa bördan som tillämpning av den s.k. fakturamodellen för skattereduktioner innebär. Tidsbesparingen för detta kan uppskattas med utgångspunkt i Tillväxtverkets databas MALIN. I databasen anges tidsåtgången för exempelvis lämnande av uppgifter om fulla arbetsgivaravgifter till två minuter och tidsåtgången för lämnande av information om sammanlagda avgifter till i genomsnitt en minut per tillfälle. Mot bakgrund av detta uppskattas tidsbesparingen till ca två minuter per köp, under förutsättning att företagets uppgiftshantering är anpassad till uppgiftslämnandet. Kostnadsbesparingen per köp beräknas då till ca nio kronor (vid en genomsnittlig timlön för administratören på 266 kronor enligt uppgifterna i MALIN). Skatteverket har under 2011 och 2012 registrerat över 3 miljoner köp per år inom ramen för husavdraget. Under 2013 registrerades närmare 4 miljoner köp och under 2014 registrerades ca 4,5 miljoner köp. Varje anlåtande av utförare för en viss omfattning av RUT- eller ROT-arbete kan resultera i ett eller flera köp, beroende på bl.a. typ av arbete, avtalsutformning och antalet utförare som anlitas. Det totala antalet uteblivna köp till följd av förslagen är således beroende av flera olika faktorer och därför inte möjligt att beräkna.

För arbetsgivare som tillhandahåller förmån av RUT- eller ROT-arbete till anställda innebär förslaget om ändrad metod för beräkning av skatteavdrag en marginell ökning av den administrativa bördan. Ändringen bedöms dock vara det minst komplicerade alternativet, givet de skillnader som nu föreslås i fråga om tak och subventionsgrader för RUT- respektive ROT-avdrag, samtidigt som det innebär en fördel för berörda arbetstagar.

Förslagen att begränsa RUT- och ROT-avdragen kan i viss mån förbättra konkurrensen mellan företag som tillhandahåller tjänster inom ramen för dessa avdrag och företag som tillhandahåller motsvarande eller närliggande tjänster utanför ramen för avdragen samt företag i andra delar av tjänstesektorn. Någon närmare

bedömning av enskilda branscher är inte möjlig att göra. Det kan noteras att Konkurrensverket inte har haft något att erinra mot konsekvensanalysen.

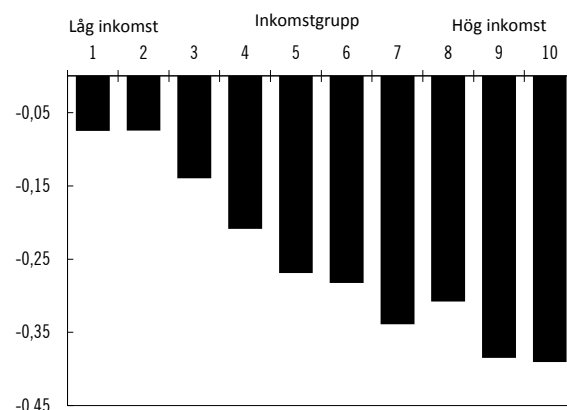
Fördelningseffekter

Landsorganisationen i Sverige anför att det är bra att husavdraget får en bättre fördelningsprofil. *Svenska Målarförbundet* anför att ROT-avdraget även med den föreslagna ändringen har fördelningspolitiska brister men att de förbättras. *Elektriska Installatörsorganisationen* anför att ROT-avdragets andel av arbetskostnaden torde ha en större betydelse för personer med lägre inkomster.

Det är vanligare att personer med högre inkomster gör husavdrag. De genomsnittliga avdragsbeloppen är också större bland dem med högre inkomster. I diagram 6.1 visas den genomsnittliga procentuella förändringen av ekvivalerad disponibel inkomst per inkomstgrupp till följd av de föreslagna begränsningarna i husavdraget. Den ekvivalerade disponibla inkomsten minskar mest, knappt 0,40 procent, för de två grupperna med högst disponibel inkomst och minst, drygt 0,07 procent, för de två grupperna med lägst disponibel inkomst.

Diagram 6.1 Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om förändrat husavdrag

Procent

Anm.: Ekvivalerad disponibel inkomst är hushållets totala disponibla inkomst justerad för försörjningsbördan. Information om den del av underlaget för ROT-avdraget som överstiger det maximala beloppet saknas. I diagrammet är denna del uppskattad så väl som dess fördelning.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Konsekvenser för sysselsättning och antalet arbetade timmar

Almega, Småföretagarnas Riksförbund och *Måleriföretagen i Sverige* anser att sysselsättningen påverkas negativt. *Konjunkturinstitutet* anför att myndigheten tidigare bedömt att

ROT-avdraget endast har små, positiva varaktiga effekter på sysselsättningen och menar att den ökade efterfrågan till följd av ROT-avdraget leder till ökad sysselsättning i branschen, men att detta till stor del sker på bekostnad av minskad sysselsättning i andra branscher. Konjunkturinstitutet delar regeringens bedömning att de föreslagna förändringarna av husavdraget endast får begränsade negativa effekter på sysselsättningen på längre sikt. *Arbetsförmedlingen* och *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* bedömer även de att den föreslagna nedsättningen av RUT-avdraget respektive det sänkta taket i RUT-avdraget inte leder till betydande negativa sysselsättnings-effekter. *Arbetsförmedlingen* menar att de negativa sysselsättnings-effekterna i ROT-branschen sannolikt blir begränsade, åtminstone i storstäder, men att konsekvenserna kan bli mer negativa för områden med ett sämre arbetsmarknadsläge.

Det finns flera anledningar till att den föreslagna begränsningen av ROT-avdraget förväntas ha en liten effekt på sysselsättningen i ekonomin i sin helhet. Den ökning av sysselsättningen som skett i ROT-sektorn, till följd av ROT-avdraget, bedöms på lång sikt till stor del ske på bekostnad av sysselsättningen i andra sektorer eller genom en ökad arbetskraftsinvandring av byggarbetare. Att ökad efterfrågan i en sektor generellt sett förväntas leda till att sysselsättningen i övriga sektorer minskar förklaras av att ökad efterfrågan på arbetskraft leder till högre löner och därmed högre arbetskraftskostnader, vilket i sin tur leder till minskad efterfrågan på arbetskraft i övriga sektorer. Att lönerna stiger vid ökad efterfrågan på arbetskraft kan t.ex. vara en följd av att löntagarnas förhandlingsposition relativt arbetsgivarna förbättras då arbetslösheten temporärt sjunker. Efterfrågeökningar förväntas endast ge varaktiga sysselsättningsökningar i ekonomin som helhet i den mån de riktar sig till personer med svag anknytning till arbetsmarknaden. Inom ROT-sektorn bedöms en stor del ha god anknytning till arbetsmarknaden. En undersökning från Skatteverket indikerar vidare att efterfrågan på ROT-tjänster är relativt prisokänslig och att minskad subventionsgrad därför kan ha en förhållandevis

liten effekt på efterfrågan.⁸² Sammantaget bedöms den negativa sysselsättnings-effekten av begränsningar av ROT-avdraget vara liten.

ROT-avdraget är dock lämpligt att använda för att stimulera sysselsättningen vid lågkonjunktur. I samband med en lågkonjunktur kan ROT-avdraget stimulera efterfrågan och hålla uppe sysselsättningen i ekonomin som helhet, eftersom efterfrågan vid en lågkonjunktur kan öka utan att det fullt ut vältras över till högre priser och löner. Konjunkturinstitutet och *Landsorganisationen i Sverige* anser att ROT-avdraget är en effektiv konjunkturpolitisk åtgärd och IFAU menar att det är rimligt att koppla ROT-avdraget till konjunkturutvecklingen i branschen. Svensk ekonomi befinner sig för närvarande i en återhämtningsfas och sysselsättningen bedöms öka i god takt de närmsta åren. Inom byggsektorn är efterfrågeläget högt och det råder brist på arbetskraft. Givet nuvarande prognoser finns det således inget tydligt konjunkturrellt skäl att bibehålla ROT-avdraget i sin nuvarande omfattning, vilket är en uppfattning som delas av Konjunkturinstitutet.

Inom byggbranschen råder i dag en tydlig brist på arbetskraft. I början av 2015 angav mer än hälften av företagen i husbyggarbranschen i Konjunkturinstitutets Konjunkturbarometer att brist på arbetskraft var det främsta hindret för ökat byggande.⁸³ En begränsning av ROT-avdraget kan därför snarare leda till att efterfrågan på byggtjänster bättre motsvarar utbudet av arbetskraft inom byggbranschen, än att sysselsättningen i branschen minskar.

Vad gäller RUT-avdraget påverkar de föreslagna förändringarna relativt få köpare och följaktligen bedöms den negativa sysselsättnings-effekten av förslagen vara liten.

Inte heller arbetade timmar bland köpare förväntas påverkas i någon större utsträckning. Många av de arbeten som utförs inom ramen för ROT-avdraget kräver mer kvalificerad arbetskraft och hade därmed inte utförts av köparen själv, även om ROT-avdraget inte funnits. De

⁸² Se "Om RUT och ROT och VITT och SVART", Rapport Skatteverket, SKV 2011:1 för effekt på efterfrågan av minskad subventionsgrad. I undersökningen uppger 65 procent av de tillfrågade att de skulle köpa vita tjänster i samma utsträckning som i dag om subventionsgraden minskade till 25 procent.

⁸³ Konjunkturbarometern februari 2015, Konjunkturinstitutet.

arbeten som utförs inom ramen för RUT-avdraget kan i större utsträckning utföras av köparna själva. RUT-avdraget förväntas således bidra till att frigöra tid som kan spenderas på arbetsmarknaden. Den föreslagna halveringen av taket för RUT-avdraget förväntas dock inte påverka detta val för många familjer, då relativt få familjer köper RUT-tjänster för belopp över det nya taket. Att utesluta mer avancerad städning, och anlita av kvalificerad kock eller barten-der, bedöms vidare ha liten påverkan på arbetsutbudet då denna typ av tjänster i mindre utsträckning kan utföras av köparna själva.

Förslagets effekter bör ställas mot de positiva effekter på sysselsättning och antalet arbetade timmar som kan uppkomma när skatteintäkterna används till andra reformer. Ovan analys är endast en partiell analys, dvs. ingen hänsyn tas till eventuella effekter av förändringar på t.ex. utgiftssidan. En samlad bedömning av effekterna av regeringens politik på BNP, syssel-sättning och arbetslöshet finns i avsnitt 4.6.

Konsekvenser för jämställdheten

Ekonomistyrningsverket hänvisar till en forskningsstudie, enligt vilken gifta kvinnor som utnyttjar RUT-tjänster använder 60 procent av frigjord tid till ökat arbetsutbud. *Måleriföretagen i Sverige* påpekar att förslaget om sänkt subventionsgrad för ROT-avdraget påverkar både kvinnor och män då måleribranschen har en förhållandevis stor andel kvinnliga medarbetare och ROT-sidan till skillnad från entreprenad-sidan tycks attrahera yngre kvinnor som söker sig till branschen.

Av köparna av ROT-tjänster är ca 60 procent män. Av det totala antalet köpare av RUT-tjänster är ca 60 procent kvinnor, men av dem som gör RUT-avdrag för mer än 25 000 kronor per år är drygt 50 procent kvinnor. Könsfördelningen mellan ROT- och RUT-avdrag kan spegla ansvarsfördelningen inom hemmet, men även männens generellt sett större avdrags-möjligheter (p.g.a. högre inkomster) då ROT-avdrag ofta uppgår till större belopp än RUT-avdrag. Som framgår av diagram 6.2 kommer de föreslagna begränsningarna av husavdraget att påverka både kvinnors och mäns disponibla inkomst negativt i samtliga åldersgrupper. För samtliga åldersgrupper, förutom för personer mellan 20 och 24 år, minskar mäns disponibla inkomst något mer än kvinnors. Med detta mått

ökar således den ekonomiska jämställdheten något med förslaget.

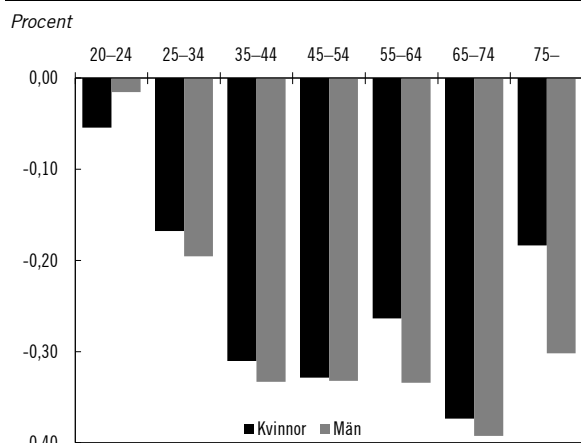
Män tar i större utsträckning än kvinnor ansvar för de arbeten i hemmet som är berättigade till ROT-avdrag, medan kvinnor generellt sett tar större ansvar för de arbeten i hemmet som är RUT-avdragsberättigade.⁸⁴ Eventuella förändringar av antalet arbetade timmar bland köparna förväntas uppkomma hos den som tar störst ansvar för sysslan i hemmet. Vad gäller sysselsättning och företagande är män överrepresenterade inom ROT-branschen, medan kvinnor är överrepresenterade inom RUT-branschen.⁸⁵ Som nämnts tidigare bedöms dock effekterna av de föreslagna förändringarna av ROT- och RUT-avdraget på företagande, antalet arbetade timmar och den varaktiga sysselsättningen i ekonomin i sin helhet vara begränsade. Sett till dessa variabler förväntas förändringarna inte påverka jämställdheten i stor utsträckning.

Sammanfattningsvis förväntas förändringarna av husavdraget bidra till en marginell ökning av den ekonomiska jämställdheten.

⁸⁴ Se till exempel På tal om kvinnor och män-Lathund om jämställdhet 2014 (Statistiska centralbyrån 2014).

⁸⁵ Uppgifter om sysselsättning och enskilda näringsidkare är hämtade från FRIDA- och LISA-databaserna 2010 och 2011.

Diagram 6.2 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om förändrat husavdrag, efter kön och åldersgrupp

Anm.: Information om den del av underlaget för ROT-avdraget som överstiger det maximala beloppet saknas. I diagrammet är denna del uppskattad så väl som dess fördelning.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Konsekvenser för svartarbete

Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Elektriska Installatörsorganisationen, Företagarna, Näringslivets Skattedelegation, vars yttrande Föreningen Svenskt Näringsliv och Näringslivets Regelnämnd ansluter sig till, Svenska Badbranschen, Sveriges Byggindustrier, Glasbranschföreningen och Måleriföretagen i Sverige förutspår ökat svartarbete. Svenska Målareförbundet anser dock beträffande förslaget om sänkt subventionsgrad för ROT-avdraget att svartarbetet inte självklart kommer att öka. Det kan noteras att Brottsförebyggande rådet inte har haft något att erinra mot konsekvensanalysen.

Begränsningarna av ROT- och RUT-avdraget innebär att relativpriset på vita gentemot svarta tjänster ökar. För RUT-avdraget får de som gör köp över det nya taket samt de som köper matlagning eller mer avancerade städtjänster en stor relativprisförändring medan för ROT-avdraget får i princip alla en mindre relativprisförändring. Relativprisförändringen förväntas leda till att köp av svarta tjänster ökar samtidigt som andra skäl, såsom brist på garantier och försäkring vid svartarbeten, alljämt kan leda till att den som överväger att köpa svart avstår. Svartarbete kan dock inte ensamt vara skäl för en skattesubvention. Vad gäller RUT-avdraget förväntas relativt få personer beröras av förändringarna och således bedöms effekten på köp av svarta RUT-tjänster till följd av förslaget vara liten. Vad gäller ROT-tjänster uppger 56 procent i en undersökning utförd av Skatteverket att de skulle fortsätta köpa vitt i

samma utsträckning om ROT-avdraget inte funnits, medan 6 procent av de tillfrågade uppgav att de skulle köpa svart.⁸⁶ De föreslagna förändringarna innebär inte ett slopande av ROT-avdraget och således borde andelen personer som väljer att köpa fler tjänster svart vara mindre. Andelen som skulle köpa fler svarta tjänster kan å andra sidan vara underskattad i Skatteverkets rapport då undersökningen bygger på intervjuer gjorda på uppdrag av Skatteverket.

En ytterligare dimension som talar för att ökningen av svartarbete inom byggbranschen som helhet skulle bli mindre är att det fr.o.m. 1 januari 2016 införs personalliggare i byggbranschen. Ekobrottsmyndigheten, Elektriska Installatörsorganisationen och Sveriges Byggindustrier lyfter fram att skyldigheten att föra personalliggare inte omfattar en byggherre som är en fysisk person som inte i näringsverksamhet utför eller låter utföra arbeten. Införandet av personalliggare bidrar dock till att försvåra möjligheterna till svartarbete i byggbranschen som helhet.

Regeringen förstärker Skatteverkets anslag för att myndigheten successivt ska kunna bygga upp kompetens och öka resurserna för kontroll av skattefusk och skatteuppläggsinsatser. Regeringen har också gett Skatteverket i uppdrag att utreda möjligheten att utveckla systemet med personalliggare till att omfatta fler branscher i syfte att motverka svartarbete och social dumpning. Dessutom har Skatteverket uppgett att myndigheten under 2015 kommer att lämna ett förslag om redovisning på individnivå varje månad i arbetsgivardeklarationen.

Tillväxtverket anser att effekterna för svartjobb och illojal konkurrens bör utvärderas innan förändringar beslutas. Att låta förslaget föregås av en sådan särskild utvärdering kan mot bakgrund av ovanstående bedömningar inte anses behövligt.

Konsekvenser för Skatteverket

Halveringen av taket för RUT-avdraget för skattskyldiga som inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång och sänkningen av subventionsgraden för ROT-avdraget innebär

⁸⁶ Se "Om RUT och ROT och VITT och SVART", Rapport Skatteverket, SKV 2011:1, s. 76-77.

att Skatteverket måste anpassa sina system så att RUT- och ROT-avdragen särskiljs och så att särskilda begränsningar gäller för respektive avdrag inom den gemensamma ramen för husavdraget. Vidare krävs ändringar av blanketter, formulär och upplysningsmaterial till såväl köpare som utförare samt till arbetsgivare som tillhandahåller förmån av RUT- eller ROT-arbete till anställda. Även sloandet av RUT-avdraget för matlagning och ändringen av RUT-avdraget för städarbete eller annat rengöringsarbete kräver vissa ändringar. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Engångskostnaderna kan uppskattas till ca 14 miljoner kronor och de årliga löpande kostnaderna till ca 9 miljoner kronor. Tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslagen innebär bl.a. viss ökad komplexitet i husavdragslagstiftningen och en begränsning av omfattningen av RUT-avdraget för städ- och annat rengöringsarbete. Dessa ändringar kan komma att innebära en viss mindre ökning av antalet mål, framför allt i ett inledningsskede. Förslagen bedöms dock inte påverka de allmänna förvaltningsdomstolarnas arbetsbörda eller kostnader annat än marginellt.

6.3 Avtrappat jobbskatteavdrag för höga inkomster

6.3.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/03347/S1). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och innehåller bl.a. förslag om avtrappning av jobbskatteavdraget. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 5, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/03347/S1). Vidare har Riksförbundet FUB i en hemställan till Finansdepartementet den 5 december 2014

begärt att jobbskatteavdraget ska utvidgas till att även inkludera sjuk- och aktivitetsersättning till personer som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (dnr Fi2014/04517/S1).

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2015 att jobbskatteavdraget skulle trappas av (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.1). Riksdagen beslutade dock att avslå förslaget (bet. 2014/15:FiU1, rskr 2014/15:29). Regeringen anser alltjämt att förslaget bör genomföras. I detta avsnitt behandlas därför förslaget samt ovan nämnda hemställan.

Lagrådet

Finansutskottet beslutade den 24 oktober 2014 i samband med riksdagsbehandlingen av budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. det lagförslag rörande avtrappat jobbskatteavdrag som finns i *bilaga 5, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5, avsnitt 5*. Lagrådets synpunkter behandlas i författningskommentaren till förslaget om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, avsnitt 6.40. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag har vissa förändringar gjorts i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna.

6.3.2 Gällande rätt

Jobbskatteavdraget infördes den 1 januari 2007 och har sedan dess utökats fyra gånger – senast den 1 januari 2014. Jobbskatteavdraget är en skattereduktion för arbetsinkomster. Bestämmelserna om jobbskatteavdraget finns i 67 kap. IL. För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år beräknas jobbskatteavdraget på följande sätt för beskattningsåret 2015.

Vid beräkning av jobbskatteavdraget avrundas arbetsinkomsten nedåt till närmsta hundratal kronor. På arbetsinkomster – vilka även omfattar inkomster av aktiv näringsverksamhet – som efter att de avrundats är högst 40 400 kronor per år är jobbskatteavdraget skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt. Detta innebär att vid dessa inkomstnivåer kommer jobbskatteavdraget att motsvara inkomstskatten.

Om arbetsinkomsten efter avrundning överstiger eller är lika med 40 500 men inte överstiger 130 800 kronor per år är underlaget för jobbskatteavdraget 40 495 kronor, med tillägg för 33,2 procent av den del av arbetsinkomsten som överstiger detta belopp, minskat med grundavdraget. Detta underlag multiplicerat med skattesatsen för kommunal inkomstskatt ger jobbskatteavdraget.

För arbetsinkomster som efter avrundning överstiger eller är lika med 130 900 men inte överstiger 359 500 kronor är underlaget för jobbskatteavdraget 70 488 kronor, med tillägg för 11,1 procent av den del av arbetsinkomsten som överstiger 130 830 kronor, minskat med grundavdraget. Detta underlag multiplicerat med skattesatsen för kommunal inkomstskatt ger jobbskatteavdraget.

För arbetsinkomster som efter avrundning överstiger eller är lika med 359 600 kronor är jobbskatteavdraget skillnaden mellan 95 898 kronor och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt.

Beräkningen av jobbskatteavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år illustreras i tabell 6.1.

Tabell 6.1 Beräkning av jobbskatteavdraget för personer som inte har fyllt 65 år

Arbetsinkomst	Jobbskatteavdrag
–0,91 PBB	(AI-GA)*KI
0,91 PBB–2,94 PBB	(0,91 PBB+0,332*(AI-0,91 PBB)-GA)*KI
2,94 PBB–8,08 PBB	(1,584 PBB+0,111*(AI-2,94 PBB)-GA)*KI
8,08 PBB–	(2,155 PBB-GA)*KI

Anm.: PBB = Prisbasbelopp, AI = Arbetsinkomst, GA = Grundavdrag, KI = Skattesatsen för kommunal inkomstskatt.

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är jobbskatteavdraget högre. Jobbskatteavdraget för denna grupp beräknas på följande sätt för beskattningsåret 2015. På arbetsinkomster som avrundat nedåt till närmsta hundratal är högst 100 000 kronor är jobbskatteavdraget 20 procent av arbetsinkomsterna. För arbetsinkomster som efter avrundningen överstiger eller är lika med 100 100 men inte överstiger 300 000 kronor är jobbskatteavdraget 15 000 kronor med tillägg av 5 procent av arbetsinkomsterna. För arbetsinkomster därutöver är jobbskatteavdraget 30 000 kronor. I tabell 6.2 visas hur jobbskatteavdraget beräknas för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år.

Tabell 6.2 Beräkning av jobbskatteavdraget för personer som har fyllt 65 år

Arbetsinkomst (kr)	Jobbskatteavdrag
–100 000	0,2*AI
100 000–300 000	15 000+0,05*AI
300 000–	30 000

Anm.: kr = kronor, AI = Arbetsinkomst.

6.3.3 Jobbskatteavdraget trappas av för höga inkomster

Regeringens förslag: Jobbskatteavdraget trappas av för dem som vid årets ingång inte har fyllt 65 år vid arbetsinkomster som överstiger 13,54 prisbasbelopp per år, vilket för 2016 motsvarar en arbetsinkomst på ca 600 000 kronor eller mer per år. Avtrappningstakten för jobbskatteavdraget ska vara 3 procent.

För dem som vid årets ingång har fyllt 65 år trappas jobbskatteavdraget av för arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor per år med en avtrappningstakt på 3 procent.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs att jobbskatteavdraget trappas av för dem som vid årets ingång inte har fyllt 65 år och som har arbetsinkomster som överstiger 13,48 prisbasbelopp per år. För dem som vid årets ingång fyllt 65 år överensstämmer förslaget med promemorians förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig har inget att invända mot förslaget. *Företagarna*, *Näringslivets regel-nämnd (NNR)*, *Sveriges akademikers central-organisation (SACO)*, *Svensk Industriförening (Sinf)* och *Näringslivets skattedelegation (NSD)*, vars remissyttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv* hänvisar till, avstyrker förslaget. SACO framhåller att förslaget minskar utbildningspremien för en akademisk examen. Även *Företagarna*, *NSD*, *Arbetsgivarverket* och *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* anser att förslaget försämrar incitamenten för utbildning. NNR, NSD och Sinf anser att förslaget försämrar arbetsutbudet och Sveriges konkurrenskraft. Även *Arbetsförmedlingen* anser att förslaget riskerar att minska arbetsutbudet. Arbetsgivarverket menar att förslaget på sikt kan

minska utbudet av välutbildad arbetskraft i Sverige. Det bör enligt NNR, NSD och Sinf redovisas hur förslaget påverkar det svenska skattesystemets konkurrenskraft och arbetsmarknadens funktionssätt. Även Arbetsförmedlingen efterfrågar en beskrivning av konsekvenserna av förslaget för utvecklingen på arbetsmarknaden. *Konjunkturinstitutet (KI)* anser att förslaget kan ge upphov till lägre beskattningsbara inkomster genom minskade arbetsinsatser och inkomstomvandling från arbets- till kapitalinkomster. Det finns därför enligt KI en risk att de offentligfinansiella effekterna kan vara överskattade. Enligt KI är dock effekten på antalet arbetade timmar svårbedömd och sysselsättningseffekten är försumbar. Det är enligt KI önskvärt att effekterna på bl.a. medelarbetstid och inkomstfördelning analyseras i högre utsträckning. *Ekonomistyrningsverket (ESV)* anser att förslaget på sikt kan påverka utbudet av arbete genom att antalet arbetade timmar minskar. ESV har inget att erinra mot de statistiska beräkningarna som redovisas i promemorian men anser att den långsiktiga effekten på de offentliga finanserna är lägre. Även Arbetsgivarverket och SACO anser att förslaget i slutändan kan ge mindre skatteintäkter. Effekten på inkomstfördelningen är enligt SACO marginell. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* anser att en marginalskatthöjning på 3 procentenheter är en relativt liten höjning som antagligen inte, åtminstone inte på kort sikt, kommer att leda till stora reduktioner i antalet arbetade timmar. Förslaget minskar enligt *Svensk Handel* konsumenternas konsumtionsutrymme vilket antas sänka tillväxttakten för handeln. Förslaget kan enligt *Tillväxtverket* och TCO minska skattesystemets transparens. *Tillväxtverket* anser att konsekvenserna beskrivs på ett övergripande och summariskt sätt och att det därför inte är möjligt att ta ställning till förslagens konsekvenser. Det hade enligt *Tillväxtverket* varit värdefullt om effekterna av förslaget hade redovisats mer ingående.

Skälen för regeringens förslag

Motiven för avtrappningen

Det finns enligt regeringens bedömning såväl offentligfinansiella som fördelningspolitiska skäl för att trappa av jobbskatteavdraget för dem med höga inkomster. Vid en internationell jämförelse sticker det svenska jobbskatteavdraget ut då det

inte trappas av. Regeringen anser därför, trots vad flera remissinstanser – däribland *TCO*, *NSD* och *Svensk Handel* – anför om utbildningspremie, konkurrenskraft, arbetsutbud, konsumtionsutrymme och transparens, att jobbskatteavdraget bör trappas av för dem med höga inkomster. I likhet med vad som framförts i promemorian anser regeringen det vara lämpligt att trappa av jobbskatteavdraget för dem som har arbetsinkomster som överstiger ca 600 000 kronor per år eller 50 000 kronor per månad, med en avtrappningstakt på 3 procent.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att jobbskatteavdraget för dem som vid årets ingång inte har fyllt 65 år trappas av för arbetsinkomster som överstiger 13,54 prisbasbelopp per år med en avtrappningstakt på 3 procent. 13,54 prisbasbelopp motsvarar ca 600 000 kronor 2016 (13,48 prisbasbelopp, vilket är gränsen i promemorian, motsvarar ca 600 000 kronor 2015). För dem som vid årets ingång har fyllt 65 år föreslår regeringen att jobbskatteavdraget trappas av för arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor per år med en avtrappningstakt på 3 procent.

Flera remissinstanser, däribland *KI*, *ESV*, *SACO* och *NNR*, har synpunkter på förslagens effekter. Dessa synpunkter behandlas i konsekvensanalysen i avsnitt 6.3.4.

Regeringen finner inte skäl att föreslå några andra förändringar av jobbskatteavdraget.

Utformningen av avtrappningen

I tabell 6.3 visas hur jobbskatteavdraget beräknas efter föreslagen avtrappning för personer som inte har fyllt 65 år. Vid beräkning av jobbskatteavdraget avrundas arbetsinkomsten nedåt till närmsta hela hundratal kronor.

Tabell 6.3 Beräkning av jobbskatteavdraget efter föreslagen avtrappning för personer som inte har fyllt 65 år

Arbetsinkomst	Jobbskatteavdrag
–0,91 PBB	(AI-GA)*KI
0,91 PBB–2,94 PBB	(0,91 PBB+0,332*(AI-0,91 PBB)-GA)*KI
2,94 PBB–8,08 PBB	(1,584 PBB+0,111*(AI-2,94 PBB)-GA)*KI
8,08 PBB–13,54 PBB	(2,155 PBB-GA)*KI
13,54 PBB–	(2,155 PBB-GA)*KI-0,03*(AI-13,54 PBB)

Anm.: Jobbskatteavdraget kan inte understiga noll kronor. PBB = Prisbasbelopp, AI = Arbetsinkomst, GA = Grundavdrag, KI = Skattesatsen för kommunal inkomstskatt.

För dem med årsarbetsinkomster som efter att de avrundats nedåt till närmsta hundratal är högst 13,54 prisbasbelopp, eller ca

600 000 kronor, beräknas jobbskatteavdraget som tidigare. Det högsta jobbskatteavdraget som kan erhållas är, vid genomsnittlig kommunalskattesats, 26 381 kronor för beskattningsåret 2016. För årsarbetsinkomster som efter avrundning överstiger 13,54 prisbasbelopp trappas jobbskatteavdraget av med 3 procent av den delen av arbetsinkomsten som överstiger 13,54 prisbasbelopp. För beskattningsåret 2016 ges efter förslaget inget jobbskatteavdrag vid en årsarbetsinkomst på 1 479 200 kronor (ca 123 300 kronor per månad), vid en genomsnittlig kommunalskattesats.

I tabell 6.4 visas hur jobbskatteavdraget beräknas efter föreslagen avtrappning för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång. För dem med årsarbetsinkomster som efter avrundningen är högst 600 000 kronor per år beräknas jobbskatteavdraget som tidigare. Därefter trappas det av med 3 procent på arbetsinkomster som efter avrundning överstiger 600 000 kronor per år tills det är helt avtrappat vid en årsarbetsinkomst på 1 600 000 kronor, vilket motsvarar ca 133 300 kronor per månad. Anledningen till att jobbskatteavdraget är helt avtrappat vid en högre inkomst för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång än för yngre personer är att det högsta jobbskatteavdraget för äldre är högre än det för de yngre (se tabell 6.5 och tabell 6.6)

Tabell 6.4 Beräkning av jobbskatteavdraget efter föreslagen avtrappning för personer som har fyllt 65 år

Arbetsinkomst (kr)	Jobbskatteavdrag
–100 000	0,2*AI
100 000–300 000	15 000+0,05*AI
300 000–600 000	30 000
600 000–	30 000-0,03*(AI-600 000)

Anm.: Jobbskatteavdraget kan inte understiga noll kronor. kr = kronor, AI = Arbetsinkomst.

I tabell 6.5 visas jobbskatteavdragets storlek före respektive efter avtrappningen (gällande jobbskatteavdrag och föreslagen avtrappning). Dessutom visas jobbskatteavdraget efter avtrappningen i procent av inkomsten. Uppgifterna i tabellen avser personer som har hela sin inkomst från arbete och är under 65 år vid årets ingång. Jobbskatteavdraget efter den föreslagna avtrappningen är oförändrat till och med en årsarbetsinkomst på ca 600 000 kronor. Av tabell 6.5 framgår att jobbskatteavdraget minskar med ca 3 000 kronor vid en årsarbetsinkomst på 700 000 kronor och att jobbskatteavdraget sedan minskar succesivt med inkomsten. Vid en

arbetsinkomst på 1 500 000 kronor per år är avdraget helt avtrappat, dvs. individen får inget jobbskatteavdrag.

Tabell 6.5 Jobbskatteavdrag 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappning för personer som är 65 år eller yngre

Kronor per år

Arbetsinkomst kr/år	Gällande jobbskatteavdrag	Föreslagen avtrappning av jobbskatteavdrag	Jobbskatteavdrag efter avtrappning	Jobbskatteavdrag efter avtrappning i procent av inkomsten
100 000	9 638	0	9 638	9,6
300 000	22 749	0	22 749	7,6
500 000	26 381	0	26 381	5,3
700 000	26 381	-3 006	23 375	3,3
900 000	26 381	-9 006	17 375	1,9
1 100 000	26 381	-15 006	11 375	1,0
1 300 000	26 381	-21 006	5 375	0,4
1 500 000	26 381	-26 381	0	0,0

Anm.: Beräkningarna utgår från att övriga försäkringsinkomster är 0 kronor, en kommunalskattesats på 31,99 procent (vägt genomsnitt för 2015) samt ett prisbasbelopp på 44 300 kronor.

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 6.6 visar samma uppgifter som tabell 6.5, men för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång. Av tabellen framgår att det högsta jobbskatteavdraget uppgår till 30 000 kronor per år, vilket är något högre än för personer som inte har fyllt 65 år vid årets ingång. Dessutom erhålls det högsta jobbskatteavdraget redan vid en årsarbetsinkomst på 300 000 kronor. Avtrappningen sker i samma takt för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång som för dem som inte har fyllt 65 år. Vid en årsarbetsinkomst på 700 000 kronor minskar jobbskatteavdraget med 3 000 kronor och sedan minskar det succesivt med inkomsten. Jobbskatteavdraget är helt avtrappat vid en årsarbetsinkomst på 1 600 000 kronor.

Tabell 6.6 Jobbskatteavdrag 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappning för personer som är över 65 år

Kronor per år

Arbets- inkomst kr/år	Gällande jobb- skatte- avdrag	Föreslagen avtrappning av jobb- skatte- avdrag	Jobb- skatte- avdrag efter avtrapp- ning	Jobbskatte- avdrag efter avtrapp- ning i procent av inkomsten
100 000	12 871	0	12 871	12,9
300 000	30 000	0	30 000	10,0
500 000	30 000	0	30 000	6,0
700 000	30 000	-3 000	27 000	3,9
900 000	30 000	-9 000	21 000	2,3
1 100 000	30 000	-15 000	15 000	1,4
1 300 000	30 000	-21 000	9 000	0,7
1 500 000	30 000	-27 000	3 000	0,2
1 600 000	30 000	-30 000	0	0

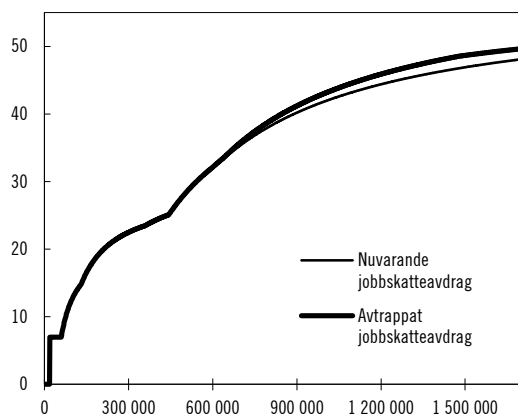
Källa: Egna beräkningar.

Effekter på genomsnittsskatt och marginalskatt

I diagram 6.3 visas genomsnittsskatten före och efter föreslagen avtrappning av jobbskatteavdraget för personer som inte har fyllt 65 år vid årets ingång och som enbart har arbetsinkomster. Förslaget medför höjd genomsnittlig skatt för personer som har arbetsinkomster som överstiger ca 600 000 kronor per år.

Diagram 6.3 Genomsnittlig skatt 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag för personer som är 65 år eller yngre

Genomsnittlig skatt, procent

Anm.: I beräkningen ingår den allmänna pensionsavgiften och skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften. Beräkningen avser genomsnittsskatten då hela förvärsinkomsten utgörs av arbetsinkomster. Förslaget om ingen uppskrivning av nedre skiktgränsen är inkluderat i beräkningen.

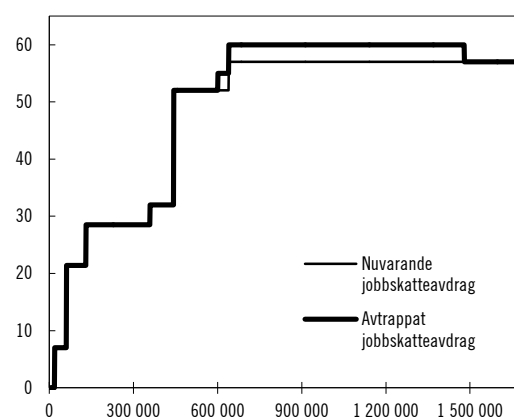
Källa: Egna beräkningar.

Diagram 6.4 illustrerar marginalskatt före och efter föreslagen avtrappning av jobbskatteavdraget för personer som inte har fyllt 65 år vid

årets ingång och som enbart har arbetsinkomster. Diagrammet visar att upp till en årsarbetsinkomst på ca 600 000 kronor är marginalskatten densamma med nuvarande jobbskatteavdrag och med förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag. Med förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag ökar marginalskatten med 3 procentenheter i avtrappningsintervallet, dvs. för årsarbetsinkomster mellan ca 600 000 kronor och 1 479 200 kronor, vid genomsnittlig kommunalskattesats. Efter avtrappningsintervallet är marginalskatten oförändrad.

Diagram 6.4 Marginalskatt 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag för personer som är 65 år eller yngre

Marginalskatt, procent

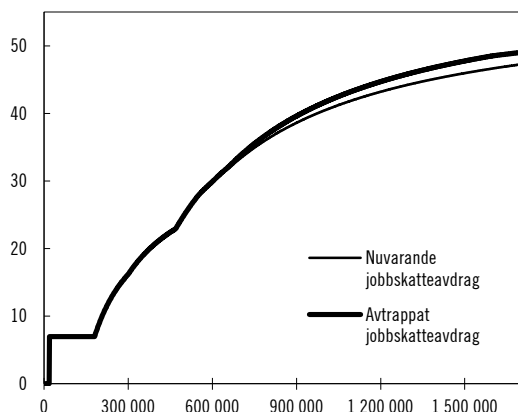
Anm.: I beräkningen ingår den allmänna pensionsavgiften och skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften. Beräkningen avser marginalskatten då hela förvärsinkomsten utgörs av arbetsinkomster. Förslaget om ingen uppskrivning av nedre skiktgränsen är inkluderat i beräkningen.

Källa: Egna beräkningar.

Diagram 6.5 visar genomsnittsskatten för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång, och som endast har arbetsinkomster, före och efter föreslagen avtrappning av jobbskatteavdraget. Precis som för yngre individer är genomsnittsskatten densamma med nuvarande jobbskatteavdrag och med avtrappat jobbskatteavdrag t.o.m. en årsarbetsinkomst på 600 000 kronor. För personer med högre inkomster innebär förslaget om avtrappning att genomsnittsskatten ökar.

Diagram 6.5 Genomsnittlig skatt 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag för personer som är över 65 år

Genomsnittlig skatt, procent

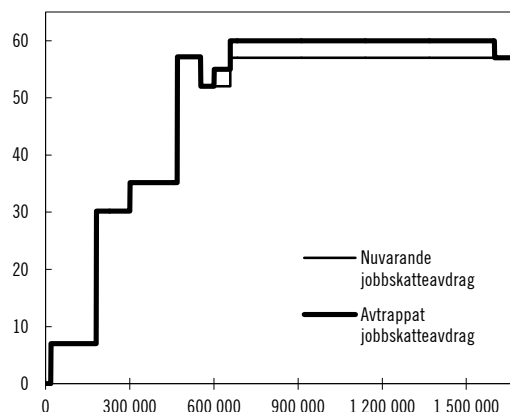
Anm.: I beräkningen ingår den allmänna pensionsavgiften och skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften. Beräkningen avser genomsnittsskatten då hela förvärvsinkomsten utgörs av arbetsinkomster. Förslagen om ingen uppskrivning av nedre skiktgränsen och förstärkningen av det förhöjda grundavdraget är inkluderade i beräkningen.

Källa: Egna beräkningar.

Diagram 6.6 visar marginalskatten före och efter föreslagen avtrappning av jobbskatteavdraget för personer som har fyllt 65 år vid årets ingång och som endast har arbetsinkomster. Enligt den föreslagna avtrappningen av jobbskatteavdraget ökar marginalskatten med 3 procentenheter för personer med arbetsinkomster i avtrappningsintervallet, dvs. för årsarbetsinkomster mellan 600 000 och 1 600 000 kronor. Efter avtrappningsintervallet är marginalskattesatsen oförändrad.

Diagram 6.6 Marginalskatt 2016 enligt gällande regler och enligt förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag för personer som är över 65 år

Marginalskatt, procent

Anm.: I beräkningen ingår den allmänna pensionsavgiften och skattereduktionen för den allmänna pensionsavgiften. Beräkningen avser marginalskatten då hela förvärvsinkomsten utgörs av arbetsinkomster. Förslagen om ingen uppskrivning av nedre skiktgränsen och förstärkningen av det förhöjda grundavdraget är inkluderade i beräkningen.

Källa: Egna beräkningar.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 67 kap. 7 och 8 §§ IL, se avsnitt 3.9.

6.3.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget att trappa av jobbskatteavdraget vid höga inkomster beräknas öka skatteintäkterna med 2,71 miljarder kronor 2016.

Kommunernas och landstingens skattebas utgörs av den beskattningsbara förvärvsinkomsten för fysiska personer. Eftersom skattereduktioner inte påverkar den beskattningsbara förvärvsinkomsten, medför förslaget inte ökade intäkter för kommuner och landsting.

KI, SACO och Arbetsgivarverket anser att förslaget kan minska antalet arbetade timmar och att de offentligfinansiella effekterna som redovisades i promemorian därför kan vara överskattade. ESV har inget att erinra mot de statistiska beräkningar som redovisades i promemorian men anser att den långsiktiga effekten på de offentliga finanserna är lägre.

De offentligfinansiella effekterna som redovisades i promemorian och de som redovisas ovan är statistiska, dvs. hänsyn tas inte till eventuella beteendeförändringar så som förändrat arbetsutbud. Anledningen är att det råder stor osäkerhet kring effekter på beteende och att eventuella sådana effekter i regel inte slår igenom i betydande grad på ett års sikt. Detta är i

enlighet med de beräkningskonventioner som ligger till grund för beräkningarna av offentlig-finansiella effekter på budgetens inkomstsida.

Effekter på antalet arbetade timmar och sysselsättning

KI, NNR, Arbetsförmedlingen och Tillväxtverket efterfrågar en utförligare redovisning av hur förslaget påverkar arbetsmarknadens funktions-sätt, medelarbetstid och inkomstfördelning. KI, SACO och Arbetsgivarverket anser att förslaget kan minska antalet arbetade timmar. Enligt KI är dock effekten på antalet arbetade timmar svårbedömd och sysselsättningseffekten försumbar. ESV anser att förslaget på sikt kan påverka utbudet av arbete. IFAU anser att en marginalskatthöjning på 3 procentenheter är en relativt liten höjning som antagligen inte, åtminstone inte på kort sikt, kommer att leda till stora reduktioner i antalet arbetade timmar.

I likhet med IFAU görs bedömningen att den negativa effekten på antalet arbetade timmar bland dem som arbetar är relativt liten. Vad gäller effekten på sysselsättning innebär en höjd genomsnittsskatt på arbetsinkomst att det blir mindre lönsamt att ta ett arbete, vilket generellt sett förväntas bidra till färre sysselsatta. Avtrappningen av jobbskatteavdraget ökar dock genomsnittsskatten för personer med höga inkomster, för vilka få förflyttningar sker mellan att arbeta och att inte arbeta. Avtrappningen förväntas därför inte påverka sysselsättningen i nämnvärd utsträckning bland de individer som får skatthöjningen. Samtidigt kan förslaget leda till ökad sysselsättning i hushåll som berörs av skatthöjningen och där endast den ena av två personer med gemensam ekonomi arbetar. Detta då den relativa avkastningen av att arbeta ökar för den person som inte arbetar och till följd av ett behov att öka hushållets disponibla inkomst.

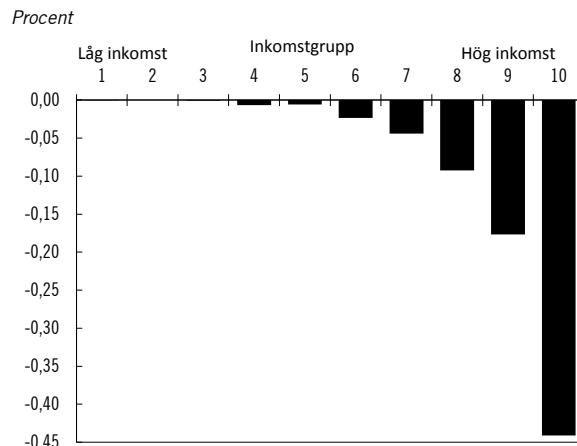
Förslagets effekter bör ställas mot de positiva effekter på sysselsättning och antalet arbetade timmar som kan uppkomma när skatteintäkterna används till andra reformer. Ovan analys är endast en partiell analys, dvs. ingen hänsyn tas till eventuella effekter av förändringar på t.ex. utgiftssidan. En samlad bedömning av effekterna av regeringens politik på BNP, sysselsättning och arbetslöshet finns i avsnitt 4.6.

Fördelningseffekter

I diagram 6.7 visas den genomsnittliga procentuella förändringen av ekvivalerad disponibel inkomst (hushållsnivå) per inkomst-

grupp (decilgrupp) i och med den föreslagna avtrappningen av jobbskatteavdraget. Inkomstgrupp 6 och uppåt påverkas mer än marginellt av förslaget. Den största effekten återfinns i den högsta inkomstgruppen, där den ekvivalerade disponibla inkomsten minskar med drygt 0,4 procent. Förslaget minskar således den ekonomiska skillnaden mellan hushåll med låg respektive hög inkomst.

Diagram 6.7 Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag

Anm.: Ekvivalerad disponibel inkomst är hushållets totala disponibla inkomst justerad för försörjningsbörd.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

SACO anser att då hänsyn tagits till förändringar i antalet arbetade timmar (skatteunderlaget) är effekten på inkomstfördelningen marginell. I detta sammanhang bör nämnas att det är arbetstiden för *höginkomsttagare* som förväntas minska. Minskad arbetstid leder till lägre lön, vilket medför en större minskning i disponibel inkomst vid höga inkomster än vad som visas i diagram 6.7. Den ekonomiska skillnaden mellan hushåll med låg respektive hög inkomst kan således förväntas minska något mer med förslaget om hänsyn tas till förändringar i antalet arbetade timmar.

Effekter för företag

Företagare som tar ut arbetsinkomst över ca 600 000 kronor per år får till följd av förslaget ökad genomsnitts- och marginalskatt på arbetsinkomster på samma sätt som anställda.

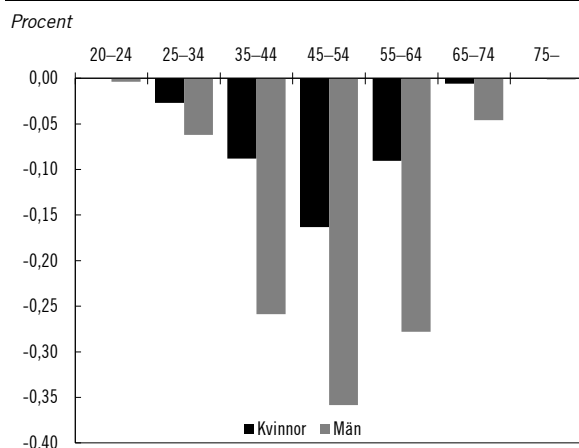
Förslaget bedöms inte påverka företagens konkurrensförhållanden eftersom det omfattar alla företagare som tar ut tjänsteinkomster, oavsett om de är anställda i eget fåmansföretag eller bedriver aktiv näringsverksamhet. Förslaget påverkar inte heller företagens administrativa

börda och har inte några effekter på företagens villkor i övrigt.

Effekter på jämställdheten

Förslaget att trappa av jobbskatteavdraget för höga inkomster påverkar män i större utsträckning än kvinnor. Av de ca 400 000 personer som påverkas av förändringen beräknas ungefär tre fjärdedelar vara män och en fjärdedel kvinnor. De män som berörs får också i genomsnitt en högre skatthöjning. Den genomsnittliga skatthöjningen för de män som påverkas beräknas till ca 7 000 kronor per person och år, medan de berörda kvinnorna uppskattas få en genomsnittlig skatthöjning på ca 5 900 kronor per person och år. Totalt beräknas ca 78 procent av skatthöjningen bäras av män. I diagram 6.8 redovisas den procentuella förändringen av individuell disponibel inkomst efter kön och åldersgrupp. Den största procentuella minskningen sker i gruppen män mellan 45 och 54 år, vilka får en minskning i disponibel inkomst med drygt 0,35 procent. Förslaget bidrar sammantaget till att minska den ekonomiska skillnaden mellan kvinnor och män.

Diagram 6.8 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om avtrappat jobbskatteavdrag, efter kön och åldersgrupp

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar

Effekter för myndigheter

Skatteverket behöver göra vissa systemanpassningar samt ändra i sitt informationsmaterial. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

6.4 Skatten för pensionärer

6.4.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/03347/S1). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och innehåller bl.a. förslag om att sänka skatten för pensionärer. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 5, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/03347/S1).

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2015 att sänka skatten för pensionärer (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.2). Riksdagen beslutade dock att avslå förslaget (bet. 2014/15:FiU1, rskr. 2014/15:29). Regeringen anser alljämt att förslaget bör genomföras. I detta avsnitt behandlas därför förslaget.

Lagrådet

Förslaget om sänkt skatt för pensionärer är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.4.2 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år förstärks på så sätt att pensionärer inte beskattas högre än löntagare yngre än 65 år för inkomster upp till ca 120 000 kronor per år. Det förhöjda grundavdraget förstärks även för dem med inkomster upp till ca 240 000 kronor per år. Sammanlagt minskar skatten för personer som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år med 1,87 miljarder kronor.

För beskattningsåret 2016 ska det särskilda beloppet som utgör den förhöjda delen av grundavdraget beräknas på följande sätt:

- För inkomster upp t.o.m. 0,99 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen av grundavdraget till 0,687 prisbasbelopp.

- För inkomster som överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av inkomsterna.
- För inkomster som överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,609 prisbasbelopp ökat med 4,9 procent av inkomsterna.
- För inkomster som överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,741 prisbasbelopp.
- För inkomster som överstiger 3,11 men inte 3,77 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,430 prisbasbelopp ökat med 10 procent av inkomsterna.
- För inkomster som överstiger 3,77 men inte 5,4 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,807 prisbasbelopp.
- För inkomster som överstiger 5,4 men inte 7,88 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,753 prisbasbelopp ökat med 1 procent av inkomsterna.
- För inkomster som överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av inkomsterna.
- För inkomster som överstiger 12,43 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,422 prisbasbelopp.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Pensionsmyndigheten* anser att skatten inte bör vara lägre för pensionärer än för förvärvsaktiva med motsvarande inkomst, vilket är fallet avseende inkomster upp till ca 120 000 kronor per år. Pensionsmyndigheten anser också att skatteinslaget i arbetsgivaravgifterna bör beaktas i resonemanget om skillnaden i beskattning mellan pension och löneinkomst. *Arbetsgivarverket* och *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* bedömer att förslaget, tillsammans med förslaget om särskild löneskatt för äldre, kan innebära ett minskat incitament för personer över 65 år att stanna kvar på arbetsmarknaden. Även

Ekonomistyrningsverket (ESV), *Arbetsförmedlingen* och Pensionsmyndigheten anser att förslaget kan minska incitamentet för äldre att arbeta.

Skälen för regeringens förslag

Motiven för skattesänkning

Sedan den 1 januari 2009 finns ett s.k. förhöjt grundavdrag för pensionärer. Bestämmelserna om det förhöjda grundavdraget finns i 63 kap. 3 a § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Regleringen innebär att grundavdraget uppgår till grundavdragsbeloppet enligt 63 kap. 3 § IL med tillägg av ett särskilt belopp som anges för vissa inkomstintervall.

Pension är uppskjuten lön men beskattas i dag hårdare än löneinkomster, eftersom pensionsinkomster inte omfattas av jobbskatteavdraget. Pensionärer bör inte beskattas hårdare än löntagare yngre än 65 år. Vad gäller jämförelsen av beskattning mellan löneinkomst och pensionsinkomst anser regeringen, till skillnad från vad *Pensionsmyndigheten* anfört i detta avseende, att jämförelsen ska göras på individnivå. Av kostnadsskäl måste skillnaden i beskattning tas bort i flera steg. Som ett första steg föreslås att pensionärer inte ska beskattas högre än yngre löntagare för inkomster upp till ca 120 000 kronor per år samtidigt som skatten även sänks för pensionärer med inkomster upp till ca 240 000 kronor per år. En lämplig åtgärd för att åstadkomma detta bedöms vara att förstärka det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år.

Förstärkningens utformning

När det gäller utformningen av förstärkningen bedöms det som lämpligt att så långt som möjligt bibehålla den utformning av det förhöjda grundavdraget som infördes 2011 där grundavdraget trappas upp i ett inledande intervall. För att sänka skatten för lägre inkomstnivåer föreslås en kraftigare upptrappning av grundavdraget till 2,72 prisbasbelopp så att det förhöjda grundavdragets högsta värde uppnås vid en lägre inkomstnivå än tidigare. Grundavdraget är där efter konstant för ett mindre inkomstintervall, för att sedan trappas av. Avtrappningen sker initialt med en snabbare takt än tidigare för att det ska återgå till den tidigare utformningen.

Arbetsgivarverket, *IFAU*, *ESV*, *Arbetsförmedlingen* och Pensionsmyndigheten anser att förslaget om sänkt skatt för pensionärer kan få negativa arbetsutbudseffekter. Det bör i

sammanhanget framhållas att det förhöjda grundavdraget omfattar både pensions- och arbetsinkomster för dem som vid årets ingång fyllt 65 år. Förslaget innebär därför inte att det blir relativt sett mer gynnsamt att pensionera sig jämfört med att arbeta.

I tabell 6.7 och tabell 6.8 redovisas nuvarande särskilda belopp respektive det nya särskilda beloppet i olika inkomstintervall för beskattningsåret 2016. Det förhöjda grundavdraget, dvs. grundavdraget med tillägg av det särskilda beloppet, redovisas för olika inkomster dels i termer av prisbasbelopp och andel av fastställd förvärvsinkomst i tabell 6.9 och dels i kronor i tabell 6.10.

Tabell 6.7 Nuvarande särskilt belopp för personer över 65 år

<i>Fastställd förvärvsinkomst</i>	<i>Nuvarande särskilt belopp</i>
-0,99 PBB	0,682 PBB
0,99 PBB-1,105 PBB	0,880 PBB - 0,2 FFI
1,105 PBB-2,72 PBB	0,753 PBB - 0,085 FFI
2,72 PBB-3,11 PBB	0,208 PBB + 0,115 FFI
3,11 PBB-3,69 PBB	0,215 FFI - 0,103 PBB
3,69 PBB-4,785 PBB	0,322 PBB + 0,1 FFI
4,785 PBB-7,88 PBB	0,753 PBB + 0,01 FFI
7,88 PBB-12,43 PBB	1,541 PBB - 0,09 FFI
12,43 PBB-	0,422 PBB

Anm.: PBB=Prisbasbelopp, 44 500 kronor 2015. FFI=Fastställd förvärvsinkomst.

Tabell 6.8 Nytt särskilt belopp för personer över 65 år

<i>Fastställd förvärvsinkomst</i>	<i>Nytt särskilt belopp</i>
-0,99 PBB	0,687 PBB
0,99 PBB-1,11 PBB	0,885 PBB - 0,2 FFI
1,11 PBB-2,72 PBB	0,609 PBB + 0,049 FFI
2,72 PBB-3,11 PBB	0,741 PBB
3,11 PBB-3,77 PBB	0,430 PBB + 0,1 FFI
3,77 PBB-5,4 PBB	0,807 PBB
5,4 PBB-7,88 PBB	0,753 PBB + 0,01 FFI
7,88 PBB-12,43 PBB	1,541 PBB - 0,09 FFI
12,43 PBB-	0,422 PBB

Anm.: PBB=Prisbasbelopp, 44 300 kronor 2016. FFI=Fastställd förvärvsinkomst.

Tabell 6.9 Förhöjt grundavdrag för personer över 65 år enligt förslaget

<i>Fastställd förvärvsinkomst</i>	<i>Förhöjt grundavdrag</i>
-1,11 PBB	1,11 PBB
1,11 PBB-2,72 PBB	0,834 PBB + 0,249 FFI
2,72 PBB-3,77 PBB	1,511 PBB
3,77 PBB-5,4 PBB	1,888 PBB - 0,1 FFI
5,4 PBB-12,43 PBB	1,834 PBB - 0,09 FFI
12,43 PBB-	0,715 PBB

Anm.: PBB=Prisbasbelopp, 44 300 kronor 2016. FFI=Fastställd förvärvsinkomst.

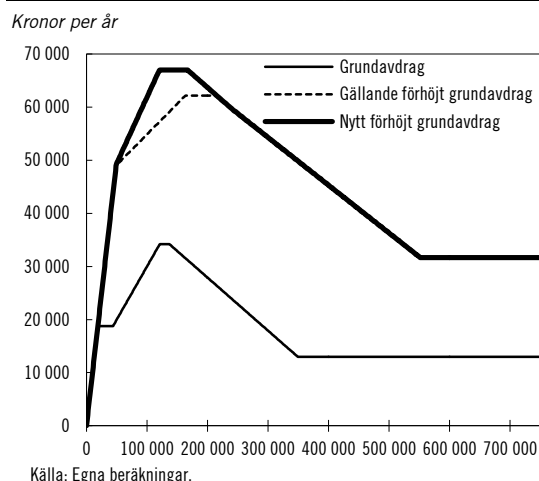
Tabell 6.10 Förhöjt grundavdrag för personer över 65 år enligt förslaget

<i>Fastställd förvärvsinkomst</i>	<i>Förhöjt grundavdrag</i>
-49 200	49 200
49 300-120 500	49 300 upp till 67 000
120 600-167 000	67 000
167 100-239 200	67 000 ner till 59 800
239 300-550 600	59 800 ner till 31 700
550 700-	31 700

Källa: Egna beräkningar.

Det förhöjda grundavdraget för dem som har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång kommer med förslaget att 2016 uppgå till hela den fastställda förvärvsinkomsten upp till en fastställd förvärvsinkomst om 1,11 prisbasbelopp (ca 49 200 kronor), varvid ingen skatt ska betalas på inkomsten. I inkomstintervallet 1,11 till 2,72 prisbasbelopp (ca 49 300-120 500 kronor) trappas grundavdraget upp med 24,9 procent av inkomsten för att en person över 65 år med pension inte ska betala mer i skatt än en yngre löntagare med jobbskatteavdrag. För inkomster mellan 2,72 och 3,77 prisbasbelopp (ca 120 600-167 000 kronor) är grundavdraget konstant. För inkomster mellan 3,77 och 5,4 prisbasbelopp trappas grundavdraget ned med 1 procent av inkomsten för att återgå till tidigare utformning av det förhöjda grundavdraget. Skillnaden i grundavdrag mellan gällande regler och förslaget framgår av diagram 6.9, som visar de olika grundavdragsnivåerna.

Diagram 6.9 Grundavdrag i kronor för personer över 65 år enligt gällande regler, enligt förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag samt grundavdrag för personer under 65 år

I tabell 6.11 visas skattesänkningen 2016 för olika inkomst- och kommunalskattenivåer som följer av förstärkningen av det förhöjda grundavdraget. För en garantipensionär innebär förstärkningen en skattesänkning med mellan ca 1 400 och 2 300 kronor per år beroende på civilstånd och den kommunalskattesats man betalar. För inkomster upp till drygt 120 000 kronor per år är skattesänkningen mellan ca 1 800 och 3 400 kronor per år. För inkomster upp till ca 240 000 kronor per år avtar sedan skattesänkningen ner till 0 kronor per år.

Tabell 6.11 Skattesänkning i kronor per år enligt förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för personer över 65 år, vid olika inkomst- och kommunalskattenivåer

Kronor per år och procent

Fastställd förvärvs-inkomst	Kommunalskattesats			Andel av bruttoinkomsten (31,99%)
	Lägsta 29,19	Medel 31,99	Högsta 34,70	
Gift/sammanboende garantipensionär, född 1938 eller senare				
84 170	1 431	1 567	1 700	1,9
Ensamstående garantipensionär, född 1938 eller senare				
94 359	1 839	2 015	2 186	2,1
Gift/sammanboende garantipensionär, född 1937 eller tidigare				
86 093	1 489	1 631	1 769	1,9
Ensamstående garantipensionär, född 1937 eller tidigare				
96 636	1 897	2 079	2 255	2,2
120 000	2 832	3 103	3 366	2,6
150 000	1 868	2 048	2 221	1,4
200 000	438	480	520	0,2
240 000	0	0	0	0

Anm.: Beloppen är beräknade med 2016 års prisbasbelopp (44 300 kronor).
Källa: Egna beräkningar.

Förstärkningen innebär att pensionärer inte beskattas högre än löntagare yngre än 65 år för inkomster upp till ca 120 000 kronor om året, vilket inkluderar alla äldre än 65 år som har inkomst motsvarande full garantipension. Skatten för personer med inkomst motsvarande full garantipensionsnivå blir lägre än för en löntagare med samma inkomst, se tabell 6.12.

Pensionsmyndigheten anser att skatten inte bör vara lägre för pensionärer än för förvärvsaktiva med motsvarande inkomst. Regeringen bedömer det som lämpligt att så långt som möjligt bibehålla den nuvarande utformningen av det förhöjda grundavdraget så att förslaget får en god fördelningspolitisk profil där de med lägst inkomster gynnas.

Tabell 6.12 Skillnad i beskattning per år mellan en person äldre än 65 år med enbart pensionsinkomst och en person 65 år eller yngre med enbart arbetsinkomst vid samma inkomstnivå

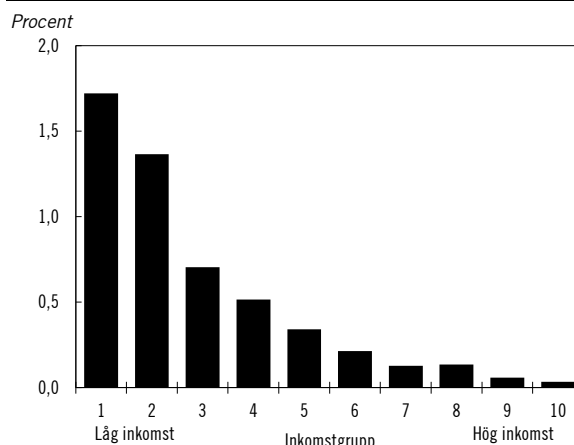
Kronor per år

Fastställd förvärvs-inkomst	Enligt 2015 års regler	Enligt föreslagna regler
Gift/sammanboende garantipensionär, född 1938 eller senare		
84 170	591	-976
Ensamstående garantipensionär, född 1938 eller senare		
94 359	1 290	-725
Gift/sammanboende garantipensionär, född 1937 eller tidigare		
86 093	697	-934
Ensamstående garantipensionär, född 1937 eller tidigare		
96 636	1 439	-640
120 000	3 060	-43
150 000	3 763	1 715
200 000	5 027	4 547
240 000	7 246	7 246

Anm.: Beloppen i tabellen avser hur mycket mer personen med enbart pensionsinkomst betalar i skatt per år jämfört med en person med enbart arbetsinkomst. Ett negativt belopp innebär därmed att personen med enbart pensionsinkomst betalar mindre i skatt än personen med enbart arbetsinkomst. Beloppen är beräknade med 2016 års prisbasbelopp (44 300 kronor) och genomsnittlig kommunalskattesats 31,99 procent.
Källa: Egna beräkningar.

I diagram 6.10 visas den genomsnittliga procentuella förändringen av ekvivalerad disponibel inkomst per inkomstgrupp (decilgrupp) för dem som fyllt 65 år vid årets ingång. Den ekvivalerade disponibla inkomsten ökar mest för de lägre inkomstnivåerna och den genomsnittliga ökningen är ca 0,5 procent. Förslaget bidrar således till minskade ekonomiska skillnader bland äldre och i samhället i stort.

Diagram 6.10 Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst 2016 för personer över 65 år till följd av förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för äldre

Anm.: Ekvivalerad disponibel inkomst är hushållets totala disponibla inkomst justerad för försörjningsböda.
Källor: Statistiska Centralbyrån och egna beräkningar.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 63 kap. 3 a § II, se avsnitt 3.9.

6.4.3 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget att förstärka grundavdraget bedöms beröra ca 70 procent av dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år, dvs. drygt 1,3 miljoner personer. De personer som påverkas är de som i dag betalar inkomstskatt. Av dem som berörs får antalet begränsat skattskyldiga bedömas som ringa. Förslaget uppskattas, med beaktande av antalet berörda skattskyldiga och föreslagen nivå på höjningen av grundavdraget, minska skatteintäkterna med 1,87 miljarder kronor 2016. Denna effekt kommer till stor del att påverka skatteunderlaget för kommuner och landsting. Med en höjning av anslaget Kommunalekonomisk utjämning under utgiftsområde 25, kompenseras emellertid kommuner och landsting.

Förslaget innebär också att underlaget för det kommunala inkomstutjämningsystemet kan komma att påverkas. Genom utjämningsystemet kommer dock eventuella förändringar av enskilda kommuners och landstings relativa skattekrafter att jämnas ut.

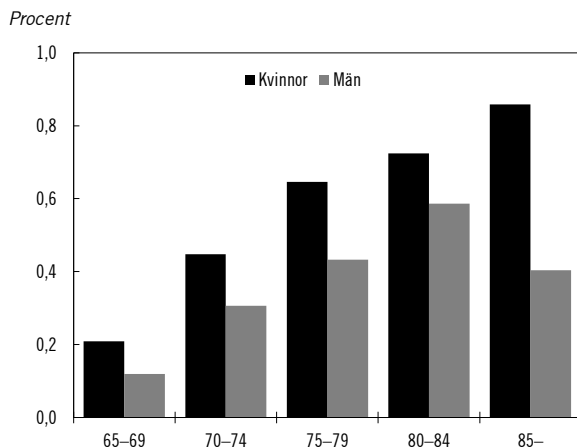
Jämställdhetsanalys

Grundavdrag har genom sin konstruktion en större relativ betydelse för låg- och medelinkomsttagare än för höginkomsttagare. Grund-

avdraget är generellt vid en given fastställd förvärvsinkomst och således lika stort för kvinnor som för män, oavsett om det handlar om löneinkomst eller pensionsinkomst.

Det förhöjda grundavdraget och även förslaget om ett ytterligare förhöjt grundavdrag innebär skattesänkningar för både kvinnor och män. Kvinnor har i större utsträckning än män låg pension. Kvinnor lever också längre än män. Förslaget kommer därför att gynna kvinnor i större utsträckning än män. Diagram 6.11 visar de genomsnittliga inkomstförstärkningarna till följd av det ytterligare förhöjda grundavdraget uppdelat på kön och åldersgrupper. Ökningen är störst i de äldre åldersgrupperna. I samtliga åldersgrupper ökar kvinnors individuella disponibla inkomst mer än männens. Förslaget bidrar således till minskade ekonomiska skillnader mellan män och kvinnor.

Diagram 6.11 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2016 för personer över 65 år till följd av förslaget om ytterligare förhöjt grundavdrag för äldre efter kön och åldersgrupp

Källor: Statistiska Centralbyrån och egna beräkningar.

Effekter för företag och myndigheter

För företagen bedöms förslaget inte få några effekter.

En förstärkning av det förhöjda grundavdraget för pensionärer medför endast marginella förändringar för Skatteverket och ingår i den anpassning som årligen görs på grund av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

6.5 Den statliga inkomstskatten

6.5.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/03347/S1). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och innehåller bl.a. förslag om att begränsa uppräkningsgränsen av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 5, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/03347/S1).

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2015 att uppräkningsgränsen av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt skulle begränsas (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.3). Riksdagen beslutade dock att avslå förslaget (bet. 2014/15:FiU1, rskr 2014/15:29). Regeringen anser alltså att uppräkningsgränsen bör begränsas. I detta avsnitt behandlas därför förslaget.

Lagrådet

Förslaget om begränsad uppräkningsgräns av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

6.5.2 Gällande rätt

Fysiska personer som har beskattningsbara förvärvsinkomster över en viss nivå ska betala statlig inkomstskatt på dessa inkomster. Den statliga inkomstskatten tas ut efter två olika skattesatser. Skattesatsen är 20 procent för den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, men inte en övre skiktgräns. För den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns är skattesatsen fem procentenheter högre, dvs. 25 procent.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 430 200 kronor och en övre skiktgräns på 616 100 kronor för beskatt-

ningsåret 2015. Vid de därpå följande beskattningensåren uppgår skiktgränserna till det föregående beskattningensårets skiktgränser multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningensåret och prisläget i juni andra året före beskattningensåret (förändringen i konsumentprisindex mellan tidpunkterna) plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningensåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

6.5.3 Ingen uppräknig av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2016

Regeringens förslag: Vid bestämmandet av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster för beskattningensåret 2016 ska någon uppräknig inte ske. Den nedre skiktgränsen uppgår därmed till 430 200 kronor för beskattningensåret 2016.

För att få samma basår, dvs. beskattningensår 2016, vid efterföljande uppräknigar av skiktgränserna ska den övre skiktgränsen fastställas till 625 800 kronor för beskattningensåret 2016.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslogs att uppräknigen av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster för beskattningensåret 2015 skulle begränsas till förändringen i konsumentprisindex.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig har inget att invända mot förslaget. *Företagarna*, *Näringslivets regel-nämnd (NNR)*, *Sveriges akademikers central-organisation (SACO)*, *Svensk Industriförening (Sinf)* och *Näringslivets skattedelegation (NSD)*, vars remissyttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv* hänvisar till, avstyrker förslaget. SACO framhåller att förslaget minskar utbildningspremien för en akademisk examen. Även *Företagarna*, *NSD*, *Arbetsgivarverket* och *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* anser att förslaget försämrar incitamenten för utbildning. *NNR*, *NSD* och *Sinf* anser att

förslaget försämrar arbetsutbudet och Sveriges konkurrenskraft. Även *Arbetsförmedlingen* anser att förslaget riskerar att minska arbetsutbudet. Arbetsgivarverket menar att förslaget på sikt kan minska utbudet av välutbildad arbetskraft i Sverige. Det bör enligt *NNR*, *NSD* och *Sinf* redovisas hur förslaget påverkar det svenska skattesystemets konkurrenskraft och arbetsmarknadens funktionssätt. Även *Arbetsförmedlingen* efterfrågar en beskrivning av konsekvenserna av förslaget för utvecklingen på arbetsmarknaden. *Konjunkturinstitutet (KI)* anser att förslaget kan ge upphov till lägre beskattningsbara inkomster genom minskade arbetsinsatser och inkomstomvandling från arbets- till kapitalinkomster. Det finns därför enligt *KI* en risk att de offentligfinansiella effekterna kan vara överskattade. Enligt *KI* är dock effekten på antalet arbetade timmar svårbedömd och sysselsättningseffekten är försumbar. Det är enligt *KI* önskvärt att effekterna på bl.a. medelarbetstid och inkomstfördelning analyseras i högre utsträckning. *Ekonomistyrningsverket (ESV)* anser att förslaget på sikt kan påverka utbudet av arbete genom att antalet arbetade timmar minskar. *ESV* har inget att erinra mot de statistiska beräkningarna som redovisas i promemorian men anser att den långsiktiga effekten på de offentliga finanserna är lägre. Även *Arbetsgivarverket* och *SACO* anser att förslaget i slutändan kan ge mindre skatteintäkter. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* anser att förslaget, sedd som en enskild reform, inte kommer att föra med sig stora beteendemässiga förändringar. Förslaget minskar enligt *Svensk Handel* konsumenternas konsumtionsutrymme vilket antas sänka tillväxttakten för handeln. Förslaget kan enligt *TCO* minska skattesystemets transparens. Tillväxtverket anser att konsekvenserna beskrivs på ett övergripande och summariskt sätt och att det därför inte är möjligt att ta ställning till förslagets konsekvenser.

Skälen för regeringens förslag: Det finns enligt regeringens bedömning såväl offentligfinansiella som fördelningspolitiska skäl för att begränsa uppräknigen av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster. Regeringen anser därför, trots vad flera remissinstanser – däribland *TCO*, *NSD* och *Svensk Handel* – anför om utbildningspremie, konkurrenskraft, arbetsutbud, konsumtionsutrymme och trans-

parens, att uppräknigen av den nedre skiktgränsen bör begränsas.

I promemorian föreslogs att uppräknigen av den nedre skiktgränsen skulle begränsas till förändringen i konsumentprisindex. Eftersom förändringen i konsumentprisindex mellan juni 2014 och juni 2015 var negativ skulle en sådan begränsning dock medföra att den nedre skiktgränsen sänks. För att förhindra detta föreslår regeringen att någon uppräknigen inte ska ske vid bestämmandet av den nedre skiktgränsen för 2016.

Att någon uppräknigen inte sker innebär att den nedre skiktgränsen uppgår till 430 200 kronor för beskattningsåret 2016. Om den nedre skiktgränsen skulle räknas upp enligt ordinarie uppräknigen – dvs. konsumentprisindex plus två procentenheter – skulle den uppgå till 437 000 kronor för beskattningsåret 2016.

För att få samma basår, dvs. beskattningsår 2016, vid efterföljande uppräknigen av skiktgränserna bör den övre skiktgränsen fastställas till 625 800 kronor för beskattningsåret 2016.

Flera remissinstanser, däribland *KI*, *ESV*, *SACO* och *NNR*, har synpunkter på förslaget effekter. Dessa synpunkter behandlas i konsekvensanalysen i avsnitt 6.5.4.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 65 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229), se avsnitt 3.9.

6.5.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Att inte räkna upp den nedre skiktgränsen beräknas öka skatteintäkterna med 1,67 miljarder kronor 2016.

KI, *SACO* och *Arbetsgivarverket* anser att förslaget i promemorian kan minska antalet arbetade timmar och att de offentligfinansiella effekterna som redovisas i promemorian därför kan vara överskattade. *ESV* har inget att erinra mot de statistiska beräkningar som redovisas i promemorian men anser att den långsiktiga effekten på de offentliga finanserna är lägre.

De offentligfinansiella effekterna som redovisades i promemorian och de som redovisas ovan är statistiska, dvs. hänsyn tas inte till eventuella beteendeförändringar så som förändrat arbetsutbud. Anledningen är att det råder stor osäkerhet kring den typen av effekter

och att eventuella effekter i regel inte slår igenom i betydande grad på ett års sikt. Detta är i enlighet med de beräkningskonventioner som ligger till grund för beräkningarna av offentligfinansiella effekter på budgetens inkomstsida.

Effekter för individer

Statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster skulle med ordinarie uppräknigen betalas av ca 1,2 miljoner personer 2016. Dessa personer, som har en beskattningsbar förvärvsinkomst på minst 437 000 kronor, kommer att få en skattehöjning på 1 360 kronor per år till följd av förslaget jämfört med ordinarie uppräknigen (se tabell 6.13). Antalet personer som betalar statlig inkomstskatt beräknas öka med ca 58 000 personer. För dessa personer, som har beskattningsbara förvärvsinkomster mellan 430 200 och 437 000 kronor, kommer marginals-katten att öka med 20 procentenheter. Skattehöjningen för personer i detta inkomstintervall är beroende av nivån på deras beskattningsbara förvärvsinkomst.

Tabell 6.13 Skattehöjning i kronor per år enligt förslaget om ingen uppräknigen av den nedre skiktgränsen

Kronor per år			
Beskattningsbar förvärvsinkomst	Fastställd förvärvsinkomst, personer 65 år eller yngre	Fastställd förvärvsinkomst, personer äldre än 65 år	Skattehöjning
430 200 eller lägre	443 200	469 300	0
431 000	444 000	470 000	160
432 000	445 000	470 900	360
433 000	446 000	471 800	560
434 000	447 000	472 700	760
435 000	448 000	473 700	960
436 000	449 000	474 600	1 160
437 000 eller högre	450 000	475 500	1 360

Anm.: Det förhöjda grundavdraget för de som fyllt 65 år vid årets ingång medför att fastställd förvärvsinkomst skiljer sig åt mellan åldersgrupperna för en given beskattningsbar inkomst. Förslaget om förhöjt grundavdrag är inkluderat i beräkningarna.

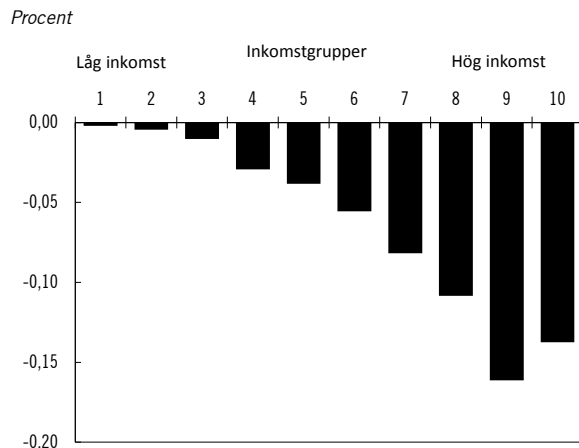
Källa: Egna beräkningar.

Fördelningseffekter

I diagram 6.12 visas den genomsnittliga procentuella förändringen av ekvivalerad disponibel inkomst (hushållsnivå) per inkomstgrupp (decilgrupper) till följd av förslaget. Den ekvivalerade disponibla inkomsten minskar marginellt för de lägsta inkomstgrupperna. Effekten stiger sedan över inkomstfördelningen och den största minskningen med drygt 0,16 procent sker i den näst högsta inkomst-

gruppen. Förslaget bidrar således till att minska den ekonomiska skillnaden mellan hushåll med låga respektive höga inkomster.

Diagram 6.12 Procentuell förändring av ekvivalerad disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om ingen uppräkningsgräns av den nedre skiktgränsen

Anm.: Ekvivalerad disponibel inkomst är hushållets totala disponibla inkomst justerad för försörjningsbörda.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Effekter på antalet arbetade timmar och sysselsättning

KI, SACO och Arbetsgivarverket anser att förslaget kan minska antalet arbetade timmar. Enligt KI är dock effekten på antalet arbetade timmar svårbedömd. IFAU anser att förslaget, sedd som en enskild reform, inte kommer att föra med sig stora beteendemässiga förändringar.

Effekten på antal arbetade timmar av förslaget är svårbedömd, men förslaget kan på lång sikt minska antalet arbetade timmar. Denna effekt bedöms dock vara liten.

Eftersom förslaget medför höjd skatt för personer med relativt höga inkomster, för vilka få förflyttningar sker mellan att arbeta och inte arbeta, förväntas sysselsättningseffekten vara försumbar. Även KI gör denna bedömning.

Förslagets effekter bör ställas mot de positiva effekter på sysselsättning och antalet arbetade timmar som kan uppkomma när skatteintäkterna används till andra reformer. Ovan analys är endast en partiell analys, dvs. ingen hänsyn tas till eventuella effekter av förändringar på t.ex. utgiftssidan. En samlad bedömning av effekterna av regeringens politik på BNP, sysselsättning och arbetslöshet finns i avsnitt 4.6.

Effekter för företag

Företagare som tar ut inkomst av tjänst över den nedre skiktgränsen får till följd av förslaget ökad

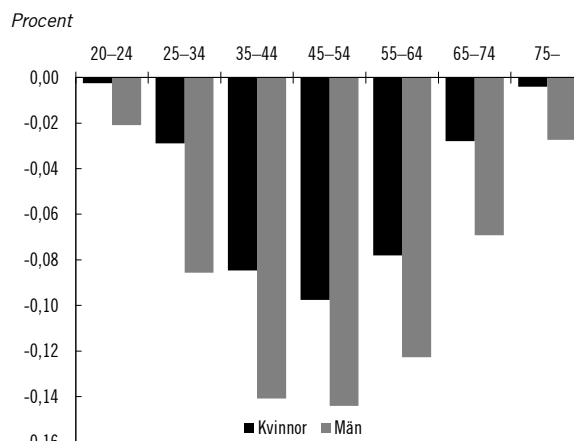
genomsnitts- och marginalskatt på tjänsteinkomster på samma sätt som anställda.

Förslaget bedöms inte påverka företagens konkurrensförhållanden eftersom det omfattar alla företagare som tar ut tjänsteinkomster, oavsett om de är anställda i eget fåmansföretag eller bedriver aktiv näringsverksamhet. Förslaget påverkar inte heller företagens administrativa börda och har inte några effekter på företagens villkor i övrigt.

Effekter för jämställdheten

Förslaget påverkar män i större utsträckning än kvinnor eftersom fler män har inkomster som överstiger den nedre skiktgränsen. Av dem som berörs beräknas 30 procent vara kvinnor och 70 procent vara män. De män som berörs av förslaget får en marginellt högre skattehöjning än de kvinnor som berörs. I genomsnitt beräknas männen få ca 1 332 kronor per år i skattehöjning. För kvinnor beräknas skattehöjningen i genomsnitt till ca 1 323 kronor per år. I diagram 6.13 redovisas procentuell förändring i individuell disponibel inkomst uppdelat efter kön och åldersgrupp. Den största procentuella minskningen sker bland män mellan 45 och 54 år vars disponibla inkomst minskar med drygt 0,14 procent. Förslaget bidrar till att minska den ekonomiska skillnaden mellan kvinnor och män.

Diagram 6.13 Procentuell förändring av individuell disponibel inkomst 2016 till följd av förslaget om ingen uppräkningsgräns av den nedre skiktgränsen efter kön och ålder

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Effekter för myndigheter

Skatteverket behöver göra vissa systemanpassningar. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella

tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

6.5.5 Begränsad uppräknings av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2017

Regeringens bedömning: Vid bestämmandet av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster för beskattningsåret 2017 bör uppräkningsindex ske med förändringen i konsumentprisindex plus en procentenhet.

Skälen för regeringens bedömning: Det finns såväl offentligfinansiella som fördelningspolitiska skäl för att begränsa uppräkningsindex av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster för beskattningsåret 2017.

Begränsningen bör ske genom att uppräkningsindex görs med förändringen i konsumentprisindex plus en procentenhet i stället för med förändringen i konsumentprisindex plus två procentenheter.

Det kommande förslaget bedöms öka skatteintäkterna med 1,13 miljarder kronor 2017.

Finansdepartementet kommer att remittera ett förslag med angiven ändring. Regeringen avser att under 2016 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2017.

6.6 Slopade avdragsrätt för privat pensionssparande

6.6.1 Ärendet och dess beredning

Rätten att göra avdrag för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonto (pensionssparavdrag) med ett fast belopp begränsades den 1 januari 2015 genom att det fasta beloppet sänktes från 12 000 till 1 800 kronor per år (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor,

bet. 2014/15:FiU1, rskr. 2014/15:29, SFS 2014:1468). I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.4.5) aviserade regeringen att rätten att göra pensions-sparavdrag med ett fast belopp bör slopas helt den 1 januari 2016.

En promemoria har tagits fram inom Finansdepartementet där det föreslås att avdragsrätten för privat pensionssparande slopas. För att förenkla möjligheterna att avveckla små sparanden föreslås i promemorian även förändringar av reglerna om återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto. Vidare föreslås att den som har ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut ska ha möjlighet att sätta ned avkastningsskatten med ett belopp som motsvarar den utländska skatt eller kupongskatt som är hänförlig till tjänstepensionsavtalet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 6, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 6, avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6, avsnitt 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2015/00481/S1).

I detta avsnitt behandlas promemorians förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 7 maj 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 6, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6, avsnitt 5*. Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran.

6.6.2 Pensionssparavdrag

6.6.2.1 Gällande rätt

Sparande i egna pensionsförsäkringar och på eget pensionssparkonto beskattas i dag enligt principen att premier och inbetalningar får dras av inom vissa ramar medan utfallande belopp är skattepliktiga. Det privata pensionssparandet är skattesubventionerat dels genom denna uppskjutna beskattning, dels genom att avkastningen beskattas med en nedsatt avkastningsskatt.

Avdragsrätten för privat pensionssparande begränsas för närvarande genom att pensions-

sparavdraget inte får överstiga ett fast belopp om 1 800 kronor per år. Det fasta beloppet sänktes från 12 000 till 1 800 kronor per år den 1 januari 2015. För anställda som helt saknar pensionsrätt i anställning eller för skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet är taket för avdrag högre. Dessa personer kan göra avdrag dels med ett fast belopp om 1 800 kronor, dels med ett tillägg som motsvarar 35 procent av den avdragsgrundande inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp. Pensionssparavdraget får inte överstiga summan av de avdragsgrundande inkomsterna.

Reglerna om pensionssparavdrag finns i 59 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL.

6.6.2.2 Avdragsrätten för privat pensionssparande slopas

Regeringens förslag: Rätten att göra avdrag för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonto (pensionssparavdrag) med ett fast belopp om 1 800 kronor per år slopas.

Anställda som helt saknar pensionsrätt i anställning eller skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet ska även fortsättningsvis kunna göra avdrag med belopp motsvarande det särskilda tilläggsutrymmet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Svensk Försäkring*, vars remissvar *Svenska Bankföreningen* ansluter sig till, avstyrker förslaget. Svensk Försäkring anser att förslaget påtagligt förändrar förutsättningarna för privat försäkringssparande och mot denna bakgrund inte kan anses tillräckligt utrett. Svensk Försäkring efterfrågar bl.a. en analys av konsekvenserna för individers försäkringsskydd samt för försäkringssparandet och det privata sparandet ur såväl ett individuellt som ett makroekonomiskt perspektiv. Svensk Försäkring befarar att en slopad avdragsrätt kommer att leda till att många personer ställs inför valet att antingen stå utan försäkring eller fortsätta betala in premier till den

privata pensionsförsäkringen trots negativa skattekonsekvenser, eftersom det krävs en ny godkänd hälsoprövning för att teckna en kapitalförsäkring med motsvarande försäkringsskydd. Enligt Svensk Försäkring bör slopandet av avdragsrätten föregås av en analys av de skattemässiga förutsättningarna för framväxten av nya sparprodukter som kan garantera att sparandet fyller ett pensioneringssyfte. Även *Pensionsmyndigheten* och *Saco* efterfrågar en analys av effekterna för individers privata sparande till pension.

Landsorganisationen i Sverige (LO) anser att förslaget bör genomföras och framhåller att det syftar till att uppnå ökad likformighet, minskad orättvisa samt mindre orättvis behandling när det gäller beskattningen av privat pensionssparande. Pensionsmyndigheten instämmer i bedömningen att ett avdragsgillt privat pensionssparande i sin nuvarande konstruktion är mer gynnsamt för vissa grupper än andra. *Arbetsgivarverket* framhåller att det är viktigt att regelverket kring det privata sparandet inte utformas så att det motverkar ett längre arbetsliv.

Svensk Försäkring anser att gruppen enskilda näringsidkare och anställda som helt saknar pensionsrätt i sin anställning kan vara alltför liten för att motivera den särskilda hantering som krävs för att fortsätta erbjuda lösningar enbart för dem.

Regelrådet anser att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Enligt Regelrådet borde bl.a. alternativa lösningar samt de administrativa kostnaderna för förslaget framgå av konsekvensutredningen.

Ekonomistyrningsverket (ESV) anser att den offentligfinansiella effekten är överskattad, eftersom individer med högre inkomster har möjlighet att fortsätta sitt pensionssparande genom att växla lön mot pensionsavsättning. *Saco* anser att det saknas en tillfredsställande analys av eventuella effekter i de fall privat pensionssparandet inte ersätts med annat sparande i pensionssyfte.

Skälen för regeringens förslag: Avdragsrätten för privat pensionssparande har historiskt motiverats utifrån att det har funnits ett behov av att komplettera pensionen från det allmänna pensionssystemet. Möjligheterna att göra avdrag har dock stramats åt vid flera tillfällen. Det finns skäl att spara privat till sin pension, särskilt för

individer som vid pensioneringen kommer att ha en låg ersättningsgrad från allmän pension och tjänstepension. Privat pensionssparande är ett komplement till de obligatoriska systemen och är frivilligt. Sparandet kan ske i olika former, t.ex. banksparande, aktiesparande och i fastigheter.

Privat pensionssparande i pensionsförsäkring och på pensionssparkonto är skattesubventionerat, dels genom möjligheten att skjuta upp beskattningen på det sparade beloppet, dels genom en nedsatt avkastningsskatt. Skattesubvention för privat pensionssparande har historiskt utgjort ett incitament att spara till sin egen pension. Skattelättnader för en viss typ av sparande har dock kostnader, dels direkta i form av minskade skatteintäkter, dels indirekta i form av att en icke-neutral beskattning av olika sparformer snedvrider investeringsbeslut och därmed leder till en mindre effektiv kapitalallokering i ekonomin. För att motivera en skattesubvention måste den ha andra positiva effekter som överstiger kostnaderna, exempelvis att det totala sparandet ökar eller att sparandet ökar i grupper som annars skulle ha sparat för lite till sin pension.

Regeringen anser, i likhet med *LO*, *Pensionsmyndigheten* och *Arbetsgivarverket*, att det finns skäl som talar för en mer restriktiv syn på avdragsrätten för privat pensionssparande.

Statistiska centralbyråns (SCB:s) statistik över vilka som använder avdraget för privat pensionssparande visar att det genomsnittliga sparade beloppet bland dem som pensionssparar ökar med ålder fram till pensionsåldern och att det totala sparade beloppet är som högst i åldersgrupperna kring 50–64 år. Ett skattesubventionerat pensionssparande vid denna ålder kan inte betraktas som speciellt långsiktigt eller bundet eftersom den åldersgräns som skattemässigt reglerar uttagen anger att uttag får göras från 55 års ålder. Disponibel inkomst är också som högst vid denna ålder, vilket tyder på att en stor del av sparandet sker i grupper som troligtvis skulle spara även utan skatteincitament.

Som *LO* och *Pensionsmyndigheten* framhåller gynnar avdraget för privat pensionssparande också främst dem som har höga inkomster vid spartillfället och som kan dra nytta av skillnader i skattesatser vid spar- och utbetalningstidpunkterna. Jobbskatteavdraget har vidare medfört att skatten på arbets-

inkomster har sänkts för låg- och medelinkomsttagare. Det innebär att skillnaden i skattesatser vid spar- och utbetalningstidpunkterna har minskat för stora inkomstgrupper. Personer med lägre inkomster som gör pensionssparavdrag i dag kan till och med möta en högre skattesats vid utbetalningen av pensionen.

Den lägre avkastningsskatten på pensionssparande gynnar samtliga som sparar i pensionsförsäkring och på pensionssparkonto. Höginkomsttagare är dock mer benägna att ha denna typ av sparande och det genomsnittliga avdraget för privat pensionssparande ökar med inkomstnivån. Detta innebär att personer med högre inkomster drar större nytta av den lägre avkastningsskatten på pensionssparande än personer med lägre inkomster.

Bestämmelserna om avdragsrätt för privat pensionssparande innebär vidare att det lämnas en skattecredit för sparandet. Denna skattecredit återbetalas genom att utfallande belopp beskattas. Den ökade internationaliseringen i form av sparande utanför Sverige och individer som bosätter sig utomlands innebär att det kan vara svårt att få skattecrediter återbetalda.

Svensk Försäkring och *Svenska Bankföreningen* anser att ett slopande av avdragsrätten påtagligt förändrar förutsättningarna för privat försäkringssparande och efterfrågar en analys av konsekvenserna för individens försäkringsskydd, det privata sparandet och försäkringssparandet. Enligt *Svensk Försäkring* och *Svenska Bankföreningen* bör slopandet av avdragsrätten föregås av en analys av de skattemässiga förutsättningarna för framväxten av nya sparprodukter som kan garantera att sparandet fyller ett pensioneringssyfte. Även *Pensionsmyndigheten* och *Saco* efterfrågar en analys av effekterna för individens privata sparande till pension. Forskningsresultaten om vilka effekter en subvention av privat pensionssparande har på det totala sparandet i ekonomin är motstridiga (se t.ex. Venti, S. F. och D. A. Wise, *Have IRAs Increased U.S. Saving?: Evidence from Consumer Expenditure Surveys* (1990), *The Quarterly Journal of Economics*, 105(3), s. 661–698, och Gale, W. G. och J. K. Scholz, *IRAs and Household Saving* (1994), *The American Economic Review* 84, s. 1233–1260). Det är inte klarlagt att en skattesubvention har den avsedda effekten i form av ökat sparande och högre pensioner, än mindre att en eventuell nytta skulle överstiga kostnaderna för subventionen.

Studierna visar däremot på en substitution mellan sparande i pensionsförsäkringar och i andra sparformer. Hur det privata pensions-sparandet bäst bör utformas kan dock variera mellan individer. För vissa grupper kan ett låst sparande eller ett sparande i en försäkring vara motiverat, medan andra kan ha mindre behov av att ha ett bundet sparande i finansiella tillgångar. Det kan t.ex. ifrågasättas om denna typ av sparande är den mest lämpliga för hushåll tidigt i livet, då de disponibla inkomsterna är relativt låga samtidigt som andra investeringar i t.ex. eget boende kan vara mer angelägna. En skatte-subvention för en viss typ av sparande kan visserligen underlätta valet av sparform, men riskerar att styra beslutet mot en sparform som inte svarar bäst mot individens behov. Regeringen anser således inte att det faktum att sparande på pensionssparkonto eller i pensionsförsäkring är låst, långsiktigt eller kan innehålla försäkringsinslag utgör skäl för att skatte-subventionera denna typ av sparande. Att slopa avdragsrätten för privat pensionssparande bedöms vara ett lämpligt sätt att ta bort skattesubventionen. Villkoren för pensionssparandet bestäms inte heller endast utifrån skatteregler utan kan även regleras i avtal mellan försäkringstagaren och försäkringsföretaget. Branschen har således möjlighet att utveckla nya låsta sparformer utifrån den efterfrågan som finns bland spararna. När det gäller individers försäkringsskydd hindrar inte skattereglerna att försäkringsgivare och försäkringstagare kommer överens om att en ny motsvarande försäkring får tecknas utan att ny hälsoprövning görs.

Sammanfattningsvis finns det skäl för enskilda att spara till sin pension, men det finns inga entydiga motiv till att det bör ske i en viss skattesubventionerad sparform. Därutöver gynnar pensionssparavdragets konstruktion vissa grupper mer än andra. En skattesubvention av en viss typ av pensionssparande är ett trubbigt instrument för att stötta individer med låg ersättningsgrad från allmän pension och tjänstepension. Det finns därför såväl fördelningsargument som effektivitetsargument för att jämna ut de skattemässiga villkoren mellan olika sparformer. Regeringen anser mot denna bakgrund, trots de invändningar Svensk Försäkring och Svenska Bankföreningen riktar mot förslaget, att rätten att göra pensionssparavdrag med ett fast belopp ska slopas.

Anställda som helt saknar pensionsrätt i anställning och skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet bör även fortsättningsvis kunna göra avdrag med belopp som motsvarar det särskilda tilläggsutrymmet. Tilläggsutrymmet kan nämligen sägas motsvara den avdragsrätt för kostnader för tjänstepension som arbetsgivarna är berättigade till och som således kommer anställda till godo. Reglerna för arbetsgivarens avdragsrätt för pensionskostnader för de anställda berörs inte av förslaget.

Regelrådet, *ESV*, Saco och Svensk Försäkring har synpunkter på beskrivningen av förslagets effekter. Dessa behandlas i avsnitt 6.6.2.4.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 59 kap. 5, 9, 13 och 16 §§ IL, och att en ny paragraf, 59 kap. 1 a § IL, införs samt att 59 kap. 14 § IL ska upphöra att gälla, se avsnitt 3.9.

6.6.2.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya reglerna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2015.

För skattskyldiga som har andra beskattningsår än kalenderår får avdrag för premiebetalningar och inbetalningar som har gjorts efter ikraftträdandet bara göras till del som det nya avdragsutrymmet överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Pensionsmyndigheten*, *Svensk försäkring*, vars remissvar *Svenska Bankföreningen* ansluter sig till, och *Skatteverket* framhåller att det finns en risk att individer inte avslutar sitt sparande i tid, vilket kan leda till dubbel beskattning. Skatteverket och Svensk Försäkring föreslår att det under en övergångsperiod införs en tillfällig bestämmelse som möjliggör återbetalning av inbetalningar och

insättningar för vilka avdragsrätt saknas, utan dispens från Skatteverket. Svensk Försäkring anser att en sådan återbetalning ska kunna ske utan skattekonsekvenser. *Finansinspektionen* framhåller att förslaget innebär ett ansvar för företag som tillhandahåller de aktuella produkterna att informera berörda konsumenter om hur de påverkas.

Skälen för regeringens förslag: De nya reglerna bör träda i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensions-sparkonton som görs efter den 31 december 2015. Skattesubventionen i form av den lägre avkastningsskatten kommer dock att gälla även efter den 31 december 2015 för de tidigare gjorda avsättningarna.

Det är enligt regeringens mening av vikt att spararna kan ta väl avvägda beslut om sitt framtida sparande och att de ges möjlighet att avsluta inbetalningar i privata pensionsförsäkringar och insättningar på pensionssparkonton i de fall avdragsrätten tas bort. Förslaget att avdragsrätten för det privata pensions-sparandet ska slopas den 1 januari 2016 har aviserats i god tid och branschen och spararna har därför haft tid att anpassa sig till de nya reglerna. Som *Finansinspektionen* framhåller har, förutom berörda myndigheter, företag som tillhandahåller de aktuella produkterna ett ansvar att informera berörda konsumenter om hur de påverkas. Informationen om den privat-ekonomiska betydelsen av slopandet av avdragsrätten har också varit omfattande dels genom information från berörda myndigheter och företag, dels genom uppmärksamhet i media. Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att det finns goda förutsättningar för att spararna kommer att se över sina framtida sparanden. Regeringen delar därför inte *Svensk Försäkrings*, *Svenska Bankföreningens* och *Skatteverkets* uppfattning att det finns behov av särskilda övergångsregler. Regeringen har dock för avsikt att följa frågan.

6.6.2.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Avdragsrätten för privat pensionssparande innebär att det lämnas en skattecredit för sparandet. Denna skattecredit återbetalas då de utfallande beloppen beskattas. Då avdragsrätten

slopas ökar skatteintäkterna vid avsättnings-tillfället men minskar vid uttagstillfället. Förslaget ger därför främst ökade skatteintäkter på kort- och medelfristig sikt. På lång sikt är effekten betydligt lägre och beror på skillnaden i spararnas marginalskattesatser vid avsättnings-respektive uttagstillfället. Varaktig effekt består av denna skillnad i marginalskattesatser samt en ränteeffekt till följd av att skattebetalningarna tidigare läggs.

Förslaget beräknas öka skatteintäkterna med 1,36 miljarder kronor 2016 och 0,43 miljarder kronor varaktigt. Den varaktiga ökningen av skatteintäkterna beror på att beskattningen tidigare läggs från uttagstillfället till avsättnings-tillfället. Beräkningen av den varaktiga effekten tar hänsyn till beteendeffekter i och med att nysparandet bedöms upphöra, eftersom insättningar och premiebetalningar kommer att ske med beskattade medel samtidigt som även utfallande belopp beskattas. Dessa intäkter har beaktats i den av riksdagen beslutade budgeten för 2015.

Regeringen anser, till skillnad från *ESV*, att beräkningen av den offentligfinansiella effekten av regeländringen är rimlig. I den mån förslaget leder till att pensionssparande som inte längre är avdragsgillt omfördelas till andra sparformer, till konsumtion eller till löneavstående inom ramen för tjänstepensionsavtal, kommer detta att påverka andra skattebaser såväl positivt som negativt. Den sammantagna effekten på de totala skatteintäkterna av en eventuell omallokering till alternativa sparformer, löneavstående och konsumtion är dock svårbedömd då effekterna av olika möjliga omfördelningar tenderar att motverka varandra. Dessa effekter beaktas i regeringens prognoser över de totala skatteintäkterna. Beräkningen av den offentligfinansiella effekten av att slopa avdragsrätten för privat pensionssparande med ett fast belopp bedöms därför ge en rättvisande bild av regeländringens offentligfinansiella effekt.

Svensk Försäkring och *Saco* efterfrågar en analys av vilka konsekvenser en slopad avdragsrätt kan få om tidigare privat pensionssparande inte ersätts av annat sparande i pensionssyfte. Regeringen bedömer, mot bakgrund av den forskning som refereras till i avsnitt 6.6.2.2, att det är troligt att sparandet i privata pensionsförsäkringar minskar om skattesubventionen för privat pensionssparande tas bort, men att detta kompenseras av ett ökat sparande i andra

sparformer. Förslaget bedöms därmed påverka sammansättningen av det totala sparandet i ekonomin men inte volymen sparande. Det saknas mot denna bakgrund skäl att analysera de samhällsekonomiska effekterna av ett minskat sparande.

Effekter för privatpersoner och företag

Förslaget bedöms påverka marknaden för pensionsprodukter, vilket i sin tur kan påverka förutsättningarna för de företag som är aktiva på marknaden. De pensionsprodukter som omfattas av avdraget för privat pensionssparande tillhandahålls främst av försäkringsbolag och fondförvaltare samt banker och kreditinstitut.

Enligt SCB:s företagsdatabas fanns 2012 totalt ca 15 700 företag med ca 90 000 anställda med verksamhet inom dessa områden (företag med SNI-koderna 64–66). Cirka 11 600 av företagen hade inga anställda. Cirka 3 000 företag hade 1–4 anställda, ca 660 företag 5–19 anställda, ca 150 företag 20–49 anställda och ca 200 företag hade 50 eller fler anställda. 432 företag hade förvaltning av pensionsfonder som sin huvudsakliga verksamhet, men det är svårt att bedöma hur många av företagen som tillhandahåller pensionsprodukter som en del av sin verksamhet. Pensionsmyndighetens uppgifter visar att privat pensionskapital till ett värde av ca 410 miljarder kronor förvaltades vid utgången av 2012. SCB:s finansiella tillgångar visar att hushåll och icke vinstdrivande organisationer vid utgången av det fjärde kvartalet 2012 innehade finansiella tillgångar till ett värde av ca 8 360 miljarder kronor. Privat pensionssparande kan därför antas utgöra en mindre del av det kapital som förvaltas av de berörda företagen totalt sett, men kan utgöra en större del av verksamheten för vissa företag. I den mån en slopad avdragsrätt medför att befintligt pensionssparande omfördelas till andra sparprodukter som tillhandahålls av företagen i sektorn bedöms verksamheten för företagen i sektorn som helhet inte påverkas i någon större omfattning av förslaget. Hur verksamheten för enskilda företag påverkas kommer att bero på till vilka produkter spararna väljer att omdisponera det sparande för vilket pensionssparavdrag inte längre kan göras.

Anställda utan pensionsrätt i anställning och skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet föreslås även fortsättningsvis kunna göra pensionssparavdrag med belopp motsvarande det särskilda tilläggsutrymmet. Enligt

Pensionsmyndigheten har ca 90 procent av de anställda i Sverige tjänstepension genom sin arbetsgivare. Antalet anställda år 2013 uppgick enligt SCB till ca 4,3 miljoner personer, och antalet anställda utan pensionsrätt i anställningen kan därför uppskattas till ca 430 000 personer. Därutöver finns ca 750 000 enskilda näringsidkare samt 116 000 fysiska personer som är delägare i handelsbolag. Med hänsyn härtill anser regeringen, till skillnad från *Svenske Försäkring*, att grupperna aktiva näringsidkare och anställda utan pensionsrätt i anställning inte kan anses vara för små för att utgöra underlag för en sparprodukt. Flertalet av de enskilda näringsidkarna och delägarna i handelsbolag har dock mycket små intäkter och gör i dagsläget i låg utsträckning avdrag för privat pensionssparande.

De företag som tillhandahåller pensionsprodukter kommer att behöva lämna information till sina kunder med anledning av förslaget. *Regelrådet* har efterfrågat en uppskattning av de administrativa kostnaderna för detta. Kostnaden kommer att variera mellan företag, bl.a. beroende på hur många kunder företaget har och hur kunderna kontaktas. År 2012 gjorde ca 2 miljoner personer avdrag för privat pensionssparande. Om varje kund antas bli kontaktad av bank- eller försäkringssäljare via standardiserade informationsbrev kan tidsåtgången för informationen uppskattas till 1 minut per kund. Detta kan enligt Tillväxtverkets databas Malin göras till en timkostnad om 296 kronor, vilket innebär en total engångskostnad för att lämna informationen om cirka 9 870 000 kronor ($296 \times 1/60 \times 2\,000\,000$). Förslaget medför inte några löpande kostnader för företagen då inga nya krav på företagen att upprätta, lagra eller överföra information tillkommer.

Fördelningsanalys

Förslaget att slopa det fasta beloppet medför främst en tidigareläggning av skattebetalningarna på det sparade beloppet. I den mån individer möter en lägre marginalskatt vid avsättningsstillfället än vid uttagstillfället medför den tidigarelagda beskattningen en skattehöjning. Förslaget träffar i hög utsträckning personer med relativt höga inkomster eftersom det genomsnittliga avdraget för privat pensionssparande ökar med inkomstnivån. Personer med höga inkomster gör också avdraget i större utsträckning än personer med lägre inkomster.

Förslaget har därmed en gynnsam fördelningsprofil.

Sedan avdraget sänktes till 1 800 kronor per år den 1 januari 2015 är möjligheterna att spara i ett avdragsgillt privat pensionssparande begränsade. Ett slopande har därför begränsade effekter på inkomstfördelningen och på jämställdheten mellan män och kvinnor.

Innan sänkningen av avdraget var det totala avdragsbeloppet bland män och bland kvinnor ungefär lika stort. Kvinnor var mer benägna än män att använda avdraget, men vid en given inkomstnivå gjorde kvinnor och män ungefär lika stora avdrag i genomsnitt. Män som gjorde avdraget hade dock överlag högre inkomster än kvinnor som gjorde avdraget och då främst höginkomsttagare kan tjäna på att göra avdrag för privat pensionssparande tjänade män som grupp mer på avdragsmöjligheten.

Effekter för myndigheter

Förslaget att slopa det fasta beloppet medför endast marginella förändringar för Skatteverket. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella utgifter för Skatteverket får hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

6.6.3 Återköp och förtida avslut

6.6.3.1 Höjd beloppsgräns

Regeringens förslag: Beloppsgränsen för återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto utan Skatteverkets medgivande höjs till ett prisbasbelopp.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Arbetsgivarverket* framhåller att det är till gagn för våra framtida tjänstepensioners utveckling om en kostsam administration av försäkringar med mycket små sparade belopp kan undvikas. *Regelrådet* framhåller bl.a. att förslagets påverkan på kon-

kurrensförhållandena för berörda företag borde framgå av konsekvensanalysen.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna om återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto innebär en möjlighet för försäkringsgivare och pensions-sparinstitut att avveckla en kostsam administration av små sparanden utan egentlig betydelse för den enskildes totala pension.

För återköp och förtida avslut av pensions-sparanden med en behållning som överstiger gränsbeloppen krävs dispens från Skatteverket. Dispensförfarandet tillämpas också om det brister i någon av de övriga förutsättningarna som måste vara uppfyllda för en förtida utbetalning utan särskilt beslut från Skatteverket. Majoriteten av Skatteverkets dispens-prövningar faller bort om den lägre gränsen på 30 procent av ett prisbasbelopp för återköp och förtida avslut höjs till ett prisbasbelopp, vilket innebär administrativa lättnader för Skatteverket. Det innebär också en förenkling för den enskilde pensionsspararen att inte behöva vända sig till Skatteverket för att få begäran om återköp eller förtida avslut prövad.

Att återköp tillåts enligt inkomstskattelagen är i sig inte tillräckligt för att ett återköp ska komma till stånd. Det krävs också att återköp eller förtida avslut har accepterats av det aktuella försäkringsbolaget eller pensionssparinstituten. Ansvarsfördelningen mellan Skatteverket och övriga aktörer enligt dagens regler kan vara svår-begriplig. En höjning av gränsbeloppet skulle medföra att förfarandet med dubbel prövning blir tillämpligt i färre fall. Förfarandet skulle därmed bli mer överskådligt och lättare att förstå.

Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med *Arbetsgivarverket*, att gränsbeloppet för återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto utan särskilda villkor ska höjas från 30 procent av prisbasbeloppet till ett prisbasbelopp. För att få tillgång till pensions-medel utan dispens krävs det att hela försäkringen återköps alternativt att pensions-sparkontot avslutas.

Regelrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6.6.3.6.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 58 kap. 18 och 32 §§ IL, se avsnitt 3.9.

6.6.3.2 Slopad tidsgräns

Regeringens förslag: Tidsgränsen för förtida avslut av pensionssparkonto slopas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Regelrådet* framhåller bl.a. att förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag borde framgå av konsekvensanalysen.

Skälen för regeringens förslag: Pensionssparkonto är en form av pensionssparande som saknar försäkringsanknytning men som i övrigt liknar en pensionsförsäkring. En person som vill avsluta ett pensionssparkonto med en behållning under gränsbeloppet innan ålderspensionen annars får betalas ut, dvs. vanligtvis före 55 års ålder, måste ansöka om dispens hos Skatteverket. En person som i motsvarande situation vill initiera ett återköp av en pensionsförsäkring kan däremot göra det oavsett ålder utan att ansöka om dispens. Reglerna för de båda sparformerna bör så långt som möjligt harmoniseras. Den skattemässiga neutraliteten mellan olika former för pensionssparande främjas av att bestämmelserna utformas så lika som möjligt. Det rör sig vidare om förtida avslut av konton med en begränsad behållning och därmed en begränsad betydelse för den enskildes totala pension. Mot denna bakgrund saknas det skäl att upprätthålla kravet på att spararen ska ha uppnått den ålder när pensionen får börja betalas ut för att avsluta ett individuellt pensionssparande genom en engångsutbetalning. Det föreslås därför att kravet om att kontot får avslutas tidigast vid den tidpunkt pensionen får börja betalas ut ska slopas. Förslaget bidrar till att skillnaderna mellan de olika sparformerna minskar.

Regelrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6.6.3.6.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 58 kap. 32 § IL, se avsnitt 3.9.

6.6.3.3 Övriga återköp och avslut utan dispens

Regeringens förslag: De särskilda bestämmelserna om återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto, om sparandet i försäkringen eller på kontot inte är förenat med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande och betalning inte har gjorts under de senaste tio åren, slopas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Regelrådet* framhåller bl.a. att förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag borde framgå av konsekvensanalysen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gällande regler får återköp och förtida avslut utan medgivande från Skatteverket också ske om pensionssparandet inte är förenat med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande och uppfyller villkoret om viss period utan nysparande. Detta gäller under förutsättning att det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp. Beloppsgränsen i dessa fall är således densamma som den föreslagna nya beloppsgränsen för återköp och förtida avslut. De särskilda villkoren förlorar därför sin betydelse för frågan om förtida utbetalning. Om en förtida utbetalning ska godtas skatterättsligt utan dispens får i stället bestämmas helt och hållet utifrån pensionssparandets värde. Det kommer då att finnas endast en möjlighet till återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto utan krav på medgivande från Skatteverket. Detta bidrar till att den skatterättsliga reglering som begränsar rätten att förfoga över pensionssparandet kan förenklas ytterligare. Därför föreslås att de särskilda bestämmelser som, under vissa villkor, tillåter återköp och förtida avslut om det tekniska återköpsvärdet respektive kontobehållningen uppgår till högst ett prisbasbelopp, ska slopas.

Regelrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6.6.3.6.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 58 kap. 18 och 32 §§ IL, se avsnitt 3.9.

6.6.3.4 Delvisa återköp och förtida utbetalningar

Regeringens förslag: Dispensbestämmelserna ändras så att det framgår att Skatteverket får medge återköp av en del av försäkringens värde alternativt att en del av behållningen på pensionssparkontot betalas ut i förtid.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Skatteverket bör kunna medge förtida utbetalning av en del av behållningen på ett pensionssparkonto eller återköp av en del av en försäkring, om pensions-spararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Regeringen föreslår därför att dispensbestämmelserna om återköp och förtida uttag ändras så att det framgår att Skatteverket får medge delvis utbetalning i förtid och delvis återköp av pensionsförsäkring, om pensions-spararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. För att få tillgång till pensions-medel av begränsat värde utan dispens ska det dock krävas att hela försäkringen återköps, alternativt att sparkontot avslutas. Den sparare som vill återköpa en del av sin försäkring eller få en del av behållningen på sitt pensionssparkonto utbetald ska därför, oavsett beloppets storlek, alltid ansöka om dispens hos Skatteverket.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 58 kap. 18 och 32 §§ IL, se avsnitt 3.9.

6.6.3.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte någon särskild bestämmelse om när lagen ska tillämpas första gången.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2016. *Regelrådet* framhåller att det borde framgå om särskilda hänsyn behöver tas till tidpunkt för ikraftträdandet och om det finns behov av speciella informationsinsatser.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna om återköp och förtida avslut bör träda i kraft samtidigt som avdragsrätten för privat pensionssparande slopas. Regeringen föreslår därför att de nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Det bedöms inte finnas behov av speciella informationsinsatser avseende de nya bestämmelserna om återköp och förtida avslut.

6.6.3.6 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget gällande delvisa återköp och förtida utbetalningar (avsnitt 6.6.3.4) innebär i praktiken inga förändringar i tillämpningen av reglerna och har ingen offentligfinansiell effekt.

När det gäller möjligheterna till återköp och förtida avslut (avsnitt 6.6.3.1–6.6.3.3) visar Skatteverkets uppgifter att ca 340 000 individuella pensionssparkonton (IPS-konton) hade en behållning under 50 000 kronor vid utgången av 2013. Den totala behållningen på kontona var ca 11,43 miljarder kronor. Förslagen gäller även pensionsförsäkringar. Antalet försäkringar som omfattas och det tekniska återköpsvärdet för dessa har dock inte kunnat beräknas.

Ansökningarna om förtida avslut kan eventuellt öka under en period bland de som har mindre belopp sparade. Samtidigt är avkastnings-skatten på pensionssparandet lägre än skatten på alternativa sparformer, vilket kan antas dämpa intresset att flytta kapitalet. För ett avslut krävs dessutom godkännande från företaget som har kontot eller försäkringen, vilket ytterligare minskar antalet fall där förtida avslut och återköp kan antas ske. Den sammantagna effekten är därför svårbedömd. Under vissa

förutsättningar skulle förslaget kunna leda till marginellt ökade intäkter uppdelat på flera år efter införandet. Osäkerheten om beteendeförändringarna gör dock att förslaget, av försiktighetsskäl, inte bedöms medföra ökade skatteintäkter.

Effekter för privatpersoner och företag

Förslagen bedöms påverka företag som tillhandahåller pensionsprodukter, främst försäkringsbolag och fondförvaltare samt banker och kreditinstitut. Se avsnitt 6.6.2.4 för en beskrivning av de företag som berörs.

Förslagen ökar den enskildes möjligheter till återköp av pensionsförsäkringar och förtida avslut av pensionssparkonton genom att prövning av ärenden som godkänts av sparinstitutet inte också behöver prövas hos Skatteverket. För företagen innebär detta att intyg till Skatteverket på att beviljade återköp inte strider mot försäkringsavtal eller försäkringstekniska riktlinjer inte behöver utfärdas i lika många fall. Förslagen i avsnitt 6.6.3.2 och 6.6.3.3 syftar till att förenkla befintliga regler. Dessa förslag minskar den mängd information företagen behöver ta fram för att genomföra ett avslut och ersätter dagens många olika villkor med en enhetlig beloppsgräns enligt förslaget i avsnitt 6.6.3.1. Genom detta förenklas avslutsförfarandet, vilket minskar företagens administrativa kostnader.

Uppskattningar av företagens administrativa kostnader kan göras med databasen Malin. Dock saknas uppgift om tidsåtgången för att utfärda intyg om återköp eller förtida avslut. Däremot anges i Malin att intyg om omvandling av pensionsavtal tar 3 minuter att utfärda och utförs av banksäljare till en kostnad av 296 kronor per timme. Om intyg om återköp och avslut antas vara ungefär lika tidskrävande som ett intyg om omvandling minskar förslagen den administrativa kostnaden per avslut med 14,80 kronor ($296 \times 3/60$). Skatteverket mottog under 2011 ca 1 000 ansökningar om förtida avslut av pensionssparanden med ett värde under ett prisbasbelopp, fördelade på ett okänt antal företag. Om 1 000 fler avslut kan göras utan Skatteverkets medverkan minskar företagens administrativa kostnader med 14 800 kronor.

Regelrådet har efterfrågat om förslaget påverkar konkurrensförhållandena för berörda företag. Förslagen bedöms endast beröra en mindre andel av det kapital som de berörda

företagen förvaltar, och bedöms därför inte ha några effekter på företagens kapitalförvaltning eller övriga verksamhet, eller på konkurrensförhållandena mellan de berörda företagen. Några alternativa lösningar för att uppnå de avsedda förenklingarna bedöms inte finnas. Ett enklare förfarande med färre dispensärenden och utan dubbla prövningar hos Skatteverket och bolagen blir även lättare att förutse och tillämpa för den enskilde som behöver ta ut sitt pensionssparande i förtid.

Effekter för myndigheter

Dispensärenden kräver manuell hantering hos Skatteverket. Genom förslagen bedöms antalet ärenden minska, vilket minskar Skatteverkets arbetsbelastning. Minskningen av Skatteverkets arbetsbörda bedöms vara marginell.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslagen inte få någon budgetpåverkan.

6.6.4 Nedsättning av avkastningsskatt

6.6.4.1 Gällande rätt

Avkastningsskatt tas ut på sparande i bl.a. pensionsförsäkringar och kapitalförsäkringar. I de flesta fall betalas avkastningsskatten av den som har meddelat försäkringen eller tjänstepensionsavtalet. Utländska försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut som saknar fast driftställe i Sverige är emellertid inte skattskyldiga här. Skyldigheten att betala avkastningsskatt på utländska försäkringar och tjänstepensionsavtal ligger därför på innehavaren. Skattskyldigheten för innehavare av utländska tjänstepensionsavtal framgår av 2 § första stycket 8–10 lagen (1999:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, förkortad AvpL.

För att inkomstbeskattningen ska vara enhetlig för svenska och utländska försäkringar medges nedsättning av avkastningsskatten med belopp som motsvarar den utländska skatt eller kupongskatt som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Möjligheten att sätta ned avkastningsskatten infördes den 1 januari 1997 och regleras i 10 a § AvpL. Enligt denna bestämmelse har en person som är skyldig att betala avkastningsskatt för en utländsk försäkring enligt 2 § första stycket 6 eller 7, rätt till nedsättning av avkastningsskatten med ett

belopp som motsvarar den utländska skatt eller kupongskatt som försäkringsgivaren eller den skattskyldige själv har betalat. Bestämmelsen infördes i syfte att undanröja internationell dubbelbeskattning. Motsvarande möjlighet till nedsättning finns dock inte för den som har ett tjänstepensionsavtal hos ett utländskt tjänstepensionsinstitut, dvs. för de personer som är skyldiga att betala avkastningsskatt enligt 2 § första stycket 8–10 AvpL.

6.6.4.2 Nedsättning av avkastningsskatt vid avtal med ett utländskt tjänstepensionsinstitut

Regeringens förslag: Möjligheten att sätta ned avkastningsskatt utvidgas till utländsk skatt och kupongskatt som hänför sig till avtal om tjänstepension som ingåtts med ett utländskt tjänstepensionsinstitut.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Tjänstepensionsavtal med ett utländskt tjänstepensionsinstitut kan medföra att utländsk skatt och kupongskatt påförs på samma sätt som för placeringar i utländska kapital- eller pensionsförsäkringar. Den person som tecknat ett tjänstepensionsavtal med ett utländskt tjänstepensionsinstitut riskerar därmed att avkastningen på pensionskapitalet beskattas dubbelt.

Möjligheten att sätta ned avkastningsskatten med belopp motsvarande betald utländsk skatt bör vara densamma, oavsett vilken av ovan nämnda sparformer som används. För att beskattningen av de olika sparformerna ska bli enhetlig och undanröja risken för internationell dubbelbeskattning av utländska tjänstepensionsavtal föreslås därför att möjligheten att sätta ned avkastningsskatten utvidgas till utländsk skatt och kupongskatt som hänför sig till avtal om tjänstepension som ingåtts med ett utländskt tjänstepensionsinstitut.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 10 a § AvpL, se avsnitt 3.2.

6.6.4.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte någon särskild bestämmelse om när lagen ska tillämpas första gången.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2016.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

6.6.4.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget innebär att det införs en möjlighet för den som har ett tjänstepensionsavtal hos ett utländskt pensionsinstitut att sätta ned avkastningsskatten med ett belopp motsvarande den utländska skatt och kupongskatt som betalats och som kan hänföras till avtalet.

Utländska försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut är skyldiga att lämna kontrolluppgift om försäkringar och tjänstepensionsavtal, men av kontrolluppgiften framgår inte om det rör sig om försäkring eller avtal. Uppgifter saknas därför om förekomsten av utländska tjänstepensionsavtal. Förekomsten bedöms dock vara ytterst begränsad. För att nedsättning av utländsk skatt ska bli aktuell krävs dessutom att kupongskatt eller utländsk skatt har betalats. Förslaget bedöms inte ha någon effekt på skatteintäkterna.

Effekter för företag

Utländska försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut som saknar fast driftställe i Sverige är inte skattskyldiga i Sverige och berörs därför inte direkt av förslaget. I stället är innehavaren skattskyldig till avkastningsskatt. Att innehavaren tillåts avräkna utländsk skatt

eller kupongskatt medför en skattemässig likabehandling i Sverige av sparande hos nationella och utländska pensionsinstitut. Detta bidrar till att jämna ut konkurrensvillkoren mellan utländska och inhemska pensionsinstitut.

Effekter för myndigheter

Skatteverkets kostnader för att handlägga de ärenden som tillkommer då tillämpningen av bestämmelsen utökas bedöms som marginell och kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande kostnader får hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

6.7 Slopap skattereduktion för gåvor

6.7.1 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2015 redovisade regeringen att den ansåg att skattereduktionen för gåvor och det därmed sammanhängande förfarandet med godkännande av gåvomottagare bör slopas från och med den 1 januari 2016. Regeringen aviserade att den avsåg att under 2015 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Inom Finansdepartementet har utarbetats en promemoria med förslag om slopande av skattereduktionen för gåvor och förfarandet med godkännande av gåvomottagare. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 8, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8, avsnitt 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2015/00810/S1).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 21 maj 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 8, avsnitt 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8, avsnitt 4*. Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran.

6.7.2 Gällande rätt

Den 1 januari 2012 infördes skattereduktion för fysiska personers gåvor till ideell verksamhet. En förutsättning för sådan skattereduktion är att

gåvorna lämnas till på förhand godkända gåvomottagare. Skatteverket prövar frågan om godkännande som gåvomottagare efter ansökan. Förfarandet med godkännande av gåvomottagare regleras i lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Som gåvomottagare ska godkännas svenska stiftelser, svenska ideella föreningar eller svenska registrerade trossamfund som vid beslutet om slutlig skatt året före ansökningsåret är inskränkt skattskyldiga enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, och kan förväntas bli inskränkt skattskyldiga enligt detta lagrum även vid de två följande besluten om slutlig skatt, och som har som ändamål att främja social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning eller annars helt eller delvis bedriver sådan verksamhet. För associationer som är inskränkt skattskyldiga enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen än 3 § görs en hypotetisk prövning av deras skattskyldighet i förhållande till 7 kap. 3 §. Som gåvomottagare ska också godkännas utländska motsvarigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat med vilken Sverige har ett skatteavtal med bestämmelser om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Ett godkännande som gåvomottagare gäller till utgången av det tredje året efter det år som beslutet fattades. Om en ansökan om förlängning kommer in innan godkännandet har upphört att gälla, får godkännandet förlängas till utgången av det tredje året efter det år då godkännandet annars skulle ha upphört att gälla.

En godkänd gåvomottagare ska lämna kontrolluppgift om en sådan gåva som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor om den som lämnat gåvan är känd. I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det gåvobelopp som tagits emot under året. För att en utländsk sökande ska kunna godkännas som gåvomottagare gäller att ett skriftligt åtagande att lämna kontrolluppgifter om gåvor ska ha kommit in till Skatteverket. Åtagandet ska lämnas enligt fastställt formulär.

Den som ansöker om att bli godkänd gåvomottagare ska betala en ansökningsavgift. Skatteverket får inte pröva ansökan om avgiften inte har betalats. En godkänd gåvomottagare ska betala en årsavgift för varje år efter det år då ett godkännande meddelats. Avgiften ska betalas före det år avgiften avser. Inbetalning görs till ett

särskilt bankgirokonto hos Skatteverket. Av 3 § förordningen (2011:1295) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva framgår att en ansökningsavgift uppgår till 10 000 kronor och en årsavgift till 7 000 kronor.

Ett godkännande som gåvomottagare kan under vissa förutsättningar återkallas. Om en godkänd gåvomottagare inte längre uppfyller ett eller flera av de krav som uppställs för godkännande ska gåvomottagaren omedelbart underrätta Skatteverket om detta. Om denna skyldighet inte fullgörs får Skatteverket ta ut en kontrollavgift. Kontrollavgiften uppgår till ett belopp motsvarande 10 procent av värdet på de gåvor som är av det slaget att de ingår i givarens underlag för skattereduktion och som har tagits emot efter den tidpunkt då en underrättelse borde ha kommit in och till dess att frågan om återkallelse har prövats av Skatteverket. Kontrollavgiften är dock lägst 5 000 kronor.

Bestämmelserna om omprövning och överklagande av beslut enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, är tillämpliga på Skatteverkets beslut om godkännande av gåvomottagare, om förlängning av godkännande, om återkallelse av godkännande och om kontrollavgift.

Rätt till skattereduktion för gåva till godkända gåvomottagare har en fysisk person som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år, är obegränsat skattskyldig någon gång under beskattningsåret, och som har haft utgifter för gåva avseende främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller som ska ta upp en sådan gåva som inkomst. Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 IL, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige. Dödsbon har endast rätt till skattereduktion för gåvor som lämnats före dödsfallet.

Endast penninggåvor ger rätt till skattereduktion. Skattereduktion kan ges inte bara för gåva som en person själv har lämnat utan även för skattepliktig löneförmån av gåva samt gåva för vilken utdelningsbeskattning ska ske (jfr RÅ 2007 not 161 samt Skatterättsnämndens förhandsbesked den 6 februari 2009, dnr 59-08/D).

Ytterligare förutsättningar för rätt till skattereduktion är att gåvorna uppgår till minst

200 kronor per gåva och sammanlagt minst 2 000 kronor per beskattningsår. Maximal skattereduktion är 1 500 kronor per person och år, vilket betyder att maximal skattereduktion uppnås vid ett underlag om 6 000 kronor.

6.7.3 Skattereduktionen för gåvor slopas

Regeringens förslag: Skattereduktionen för gåvor till ideell verksamhet och förfarandet med godkännande av gåvomottagare slopas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som yttrat sig motsätter sig förslaget. *Ekonomistyrningsverket*, *Forum – Idéburna organisationer med social inriktning (Forum)* och *Landsorganisationen i Sverige (LO)* tillstyrker förslaget. Forum anför att skattereduktionen bryter mot ett fundament i den fria organiseringen genom ökad statlig insyn i individens politiska och religiösa åskådningar. Forum anser vidare att det går att använda pengarna på ett samhällsekonomiskt klokare sätt och föreslår en uppräkningslista av organisationsbidraget och ett separat organisationsstöd för organisationer och verksamheter som arbetar för förbättrade förutsättningar, för kapacitetsutveckling och verktyg för att underlätta för ideellt engagemang, insamling och verksamhetsutveckling. LO anser att skattereduktion för gåvor är ett olämpligt sätt att fördela statens skatteintäkter på. För det fall att skattemedel ska gå till vissa hjälporganisationer är det enligt LO i stället lämpligt med ett statligt bidrag. Reumatikerförbundet anser att de genom förslaget ökade skatteintäkterna kan användas i bättre syften än att gynna dem som skänker gåvor. Det finns enligt förbundet stora behov att fylla inom exempelvis rehabiliteringsområdet för kroniskt sjuka. *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)* anser att det saknas en konsekvensbeskrivning för hur slopandet av skattereduktionen kan komma att påverka civilsamhället. Forum anser däremot att skattereduktionens effekter på civilsamhället är förhållandevis ringa i ekonomiska termer och har haft effekten att organisationerna uppfattas som välgörenhetsorganisationer. MUCF anser att det är

angeläget att ett slopande av avdragsrätten för gåvor kombineras med någon form av kompensation i form av intäkter med låg styrningsgrad. *Nämnden för statligt stöd till trossamfund* anser att promemorian inte ger en övertygande argumentation för förslaget. *DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder (DHR)* anser att det inte är motiverat att slopa skattereduktionen så länge regeringen inte presenterat förslag på nya bidragssystem för olika slag av ideella organisationer som innehåller årliga indexjusteringar motsvarande samhällets kostnadsökningar. *Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII)*, vars remissyttrande *Frälsningsarmén, Sveriges Kristna Råd och Erikshjälpen* instämmer i, *Hjärt-Lungfonden, Läkare Utan Gränser, Neuroförbundet, Pingst – Fria församlingar i samverkan (Pingst), Plan Sverige, Rädda Barnen, Röda Korset, Svensk Insamlingskontroll, Stockholms Stadsmission, We Effect, Läkarmissionen, Hjärnfonden, Cancer- och Allergifonden, Barnfonden, Vi-skogen, Individuell Människohjälpp, Hjärta till Hjärta och Barncancerfonden* anser att skattereduktionen för gåvor har stimulerat till ett ökat givande och förutspår att förslaget kommer att leda till minskade intäkter. Organisationerna anför vidare att slopandet av skattereduktionen är ett resursslöseri i förhållande till de investeringar i rutiner, processer och system som godkända gåvomottagare gjort. Även *Cancerfonden, Hand in Hand Sweden* och *Hungerprojektet* anser att skattereduktionen har stimulerat till ett ökat givande och förutspår minskade intäkter. *Svenska Kyrkan* anser att det finns svårigheter att analysera systemet med skattereduktion för gåvor och dess effekter med tanke på den korta tidsperiod som systemet varit i bruk och att det vore en fördel om systemet utvärderades med en längre tidsperiod som underlag. *UNICEF Sverige (UNICEF)* anför att skattereduktionen har funnits under en alldeles för kort tid för att man ska kunna dra slutsatser om de konsekvenser den haft. *UNICEF* anser dock att skattereduktionen haft positiv inverkan och att det blir förvirrande för allmänheten med reformer som ändras efter så kort tid. *ActionAid* anför att skattereduktionen inte har kunnat få fullt genomslag och att alla positiva effekter ännu inte har kunnat märkas men att reformen redan från starten signalerat vikten av en livskraftig ideell sektor för samhället i stort. *Katolska biskopsämbetet* anför att de godkända gåvomottagarna har lagt ned ett

ganska betydande arbete på att bygga upp den administration som krävs. Om systemet nu upphävs kan detta enligt biskopsämbetet för vissa organisationer innebära att kostnaderna kommer att överstiga de ökade gåvointäkter som systemet hinner generera. *DHR, FRII*, vars remissyttrande *Frälsningsarmén, Sveriges Kristna Råd och Erikshjälpen* instämmer i, *Hjärt-Lungfonden, Läkare Utan Gränser, Pingst, Läkarmissionen, ActionAid, Erikshjälpen* och *Akademikerförbundet SSR* anser att det befintliga systemet för skattereduktion för gåvor bör utökas i stället för att slopas.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 9 kap. 2 § IL får den skattskyldiges personliga levnads-kostnader inte dras av. Till sådana levnads-kostnader räknas bl.a. utgifter för gåvor. Det är en grundläggande princip för det svenska skattesystemet som det är angeläget att upprätthålla, vilket även angavs i samband med införandet av skattereduktionen för gåvor (prop. 2011/12:1, Förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.16.3.4).

Skattereduktion för gåvor är inte förenligt med avdragsförbudet. Förbudet har vissa undantag, t.ex. för utgifter för resor till och från arbetet. Detta kan dock motiveras genom att de utgifterna har ett nära samband med intjänande av förvärvsinkomster som är skattepliktiga. Någon sådan koppling finns inte för gåvor som lämnas till ideell verksamhet. Konflikten mellan skattereduktionen för gåvor och avdragsförbudet för personliga levnads-kostnader har också framhållits i förarbetena till den aktuella skattereduktionen (prop. 2011/12:1, Förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.16.3.1 och 6.16.3.4). Det kan i sammanhanget noteras att redan den särskilde utredare som utredde frågan om skatteincitament för gåvor avrådde från lagstiftning eftersom han bedömde att nackdelarna med en sådan ordning övervägde fördelarna, se betänkandet *Skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet (SOU 2009:59 s. 180)*.

En stark och livaktig ideell sektor har stor betydelse för samhällslivet och demokratin. Det är emellertid angeläget att skatter tas ut på ett sätt som främjar skattepolitikens främsta syfte, att finansiera den gemensamma välfärden, och också i övrigt är förenligt med de övergripande målen för regeringens ekonomiska politik. Skattereduktion för gåvor ökar komplexiteten i skattesystemet. Det förtjänar att framhållas att

det aktuella skatteincitamentets utformning som en skattereduktion vid införandet uttryckligen ansågs innebära en markering av att reglerna i princip ligger vid sidan av den vanliga beskattningen (prop. 2011/12:1, Förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.16.3.1). Regeringen anser att stöd till de verksamheter ideell sektor bedriver bör fördelas utifrån en prioritering och bedömning av hur dessa bidrar till samhällsnytta, snarare än utifrån vilken förmåga de berörda organisationerna har att hitta privatpersoner som har råd att genom gåvor stödja verksamheten. Offentligt stöd bör snarare utgå från tydliga prioriteringar än via privatpersoners val av och förmåga till stöd via skattereduktion.

Skattereduktionen för gåvor har också inneburit att Skatteverket måste pröva frågor om godkännande av gåvomottagare och utöva tillsyn över godkända gåvomottagare – uppgifter som är helt verksamhetsfrämmande för myndigheten.

Skattereduktionen för gåvor omfattar bara gåvor till vissa ändamål. Dessa begränsningar har ansetts nödvändiga av kostnads-, missbruks- och kontrollskäl och den ovan nämnda konflikten med avdragsförbudet för personliga levnadskostnader (prop. 2011/12:1, Förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.16.3.4). I den mån skattereduktionen påverkar givandet är det således i en klart snedvidrande riktning. En sådan styrningseffekt är inte önskvärd.

Mot den ovan angivna bakgrunden föreslår regeringen att skattereduktionen för gåvor och det därmed sammanhängande förfarandet med godkännande av gåvomottagare slopas.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 1 kap. 11 och 16 §§ samt 67 kap. 1 och 2 §§ IL och upphävande av 67 kap. 20–26 §§ samma lag, se avsnitt 3.9, ändringar i 22 kap. 1 §, 31 kap. 1 och 33 §§ och 38 kap. 1 § SFL, se avsnitt 3.13, och upphävande av 22 kap. 22 § och 23 kap. 7 § samma lag samt upphävande av lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, se avsnitt 3.15.

6.7.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016. En betald årsavgift för godkänd gåvomottagare som avser tid efter 2015 ska betalas tillbaka. Äldre bestämmelser gäller för tid före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Cancerfonden, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd*, vars remissyttrande *Frälsningsarmén, Sveriges Kristna Råd* och *Erikshjälpen* instämmer i, *Hjärt-Lungfonden, Läkare Utan Gränser, Neuroförbundet, Pingst – Fria församlingar i samverkan, Plan Sverige, Rädda Barnen, Röda Korset, We Effect, Läkarmissionen, Hjärnfonden, Cancer- och Allergifonden, Barnfonden, Vi-skogen, Individuell Människohjälp, Hjärta till Hjärta* och *Barncancerfonden* vill, om regeringen väljer att gå vidare med förslaget, betona vikten av en rimlig tidsperiod för organisationerna att kommunicera till sina givare att skattereduktion för gåvor inte längre är möjlig. Tiden mellan beslut i riksdagen och ikraftträdande är för kort för detta.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av avsnitt 6.7.1 aviserade regeringen redan i budgetpropositionen för 2015, som lämnades till riksdagen den 23 oktober 2014, sin avsikt att skattereduktionen för gåvor och förfarandet med godkännande av gåvomottagare bör slopas från och med den 1 januari 2016. Förslaget om slopande remitterades den 13 februari 2015 och har därefter varit föremål för en lagrådsremiss som överlämnades till Lagrådet den 22 maj 2015. Det finns således tid för såväl givare som godkända gåvomottagare att anpassa sig till ändringarna. Regeringen föreslår därför att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2016.

Den upphävda lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska dock fortfarande tillämpas för tid före den 1 januari 2016. Det betyder t.ex. att Skatteverket även efter att lagen upphävts kan besluta att ta ut en kontrollavgift för underrättelseskylldighet som inte fullgjorts.

Skyldigheten för godkända gåvomottagare att lämna kontrolluppgift om gåva gäller fortfarande för beskattningsår som börjar före den 1 januari

2016. Detsamma gäller bestämmelsen om skattskyldigs lämnande av uppgift i inkomstdeklarationen om underlaget för skattereduktion för gåva. Bestämmelserna om åtagande från utländska subjekt om att lämna kontrolluppgifter gäller fortfarande för tid före den 1 januari 2016.

Bestämmelserna i IL om skattereduktion för gåva gäller fortfarande för beskattningsår som börjar före den 1 januari 2016.

Som beskrivits ovan upphör lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva att gälla vid utgången av 2015 men tillämpas fortfarande för tiden 2012–2015. En årsavgift för godkänd gåvomottagare ska betalas före det år avgiften avser. Det skulle kunna inträffa att någon gåvomottagare redan hunnit betala årsavgift för 2016 (eller senare år) före lagens upphörande och eventuellt att en sådan årsavgift betalas efter upphörandet. En betald årsavgift som avser tid efter 2015 ska i sådant fall betalas tillbaka.

6.7.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

SlopanDET av skattereduktionen för gåvor beräknas öka skatteintäkterna med 0,25 miljarder kronor 2016. År 2012, det år då skattereduktionen infördes, lämnade enligt kontrolluppgifter drygt 626 000 personer gåvor. Av dessa uppnådde knappt 195 000 personer minimibeloppet för skattereduktionen, vilket gav en sammanlagd skattereduktion för 0,16 miljarder kronor. År 2013 ökade antalet personer med kontrolluppgifter till drygt 760 000 personer, varav drygt 255 000 personer uppnådde minimibeloppet för skattereduktionen. Den sammanlagda skattereduktionen ökade till 0,22 miljarder kronor. Den ökade sammanlagda skattereduktionen mellan 2012 och 2013 bedöms bero dels på att antalet godkända gåvomottagare ökade, dels på att möjligheten till skattereduktion blev mer känd. Gåvobeloppen som skattereduktionen grundas på förväntas öka även 2014 och 2015, dock i en långsammare takt än mellan de två första åren. De personer som gav för litet belopp per gåva alternativt för litet sammanlagt belopp under ett år för att få skattereduktionen det första året antas ha förändrat sitt beteende till det andra året. De personer som redan ger upp till maxbeloppet kan inte höja sin skattereduktion ytterligare.

I och med slopanDET kommer även betalningar av årsavgifter och ansökningsavgifter att upphöra. Intäktsförlusten från minskade ansökningsavgifter kan anses försumbar. Intäktsförlusten från minskade årsavgifter beräknas utifrån antalet godkända gåvomottagare 2014 till ca en halv miljon kronor årligen.

Med de antaganden som redovisats ovan beräknas förslaget öka skatteintäkterna med 0,25 miljarder kronor år 2016.

Konsekvenser för skattskyldiga

Förslaget innebär att skattskyldiga inte ges skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet som lämnas efter den 31 december 2015. Knappt 195 000 personer fick skattereduktion för gåvor lämnade under 2012. För 2013 var motsvarande siffra drygt 255 000 personer. Av de personer som fick skattereduktion för gåvor lämnade under 2012 var 64 procent kvinnor. Könsupplad statistik för 2013 finns ännu inte tillgänglig.

Konsekvenser för godkända gåvomottagare

Förslaget innebär att systemet med skattereduktion för gåvor till godkända gåvomottagare upphör vid utgången av 2015. Det finns för närvarande 76 godkända gåvomottagare. Förslaget kan komma att minska det sammanlagda givandet från sådana personer som tidigare fått skattereduktion för sitt givande. I vilken utsträckning detta sker och hur den verksamhet som bedrivs berörs är något som bör följas upp. Förslaget innebär även att den administrativa bördan för gåvomottagarna minskar eftersom de inte längre kommer att behöva lämna kontrolluppgifter för skattereduktionsgrundande mottagna gåvor. De behöver inte heller betala årsavgifter.

Konsekvenser för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget innebär att Skatteverket från och med den 1 januari 2016 inte längre prövar frågor om godkännande av gåvomottagare och inte hanterar skattereduktion vid inkomstbeskattningen för beskattningsår som börjar den 1 januari 2016 eller senare. Minskningen av Skatteverkets arbetsbörda bedöms vara marginell och sker successivt fram till 2017. Förändringen innebär på sikt att kostnader för administration och kontroll av systemet med skattereduktion för gåvor uteblir. Förslaget innebär att en måltyp hos de allmänna förvaltningsdomstolarna upp-

hör när systemet med godkännande av gåvomottagare upphör. Att en skattereduktion slopas kan även minska antalet mål om inkomstbeskattning. Påverkan på domstolarnas samlade arbetsbörda bedöms dock vara marginell.

6.8 Beskattning av utländska socialförsäkringspensioner

6.8.1 Ärendet och dess beredning

Skatteverket har den 10 juni 2014 inkommit till Finansdepartementet med ett förslag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, i en promemoria benämnd Beskattning av utländska socialförsäkringspensioner. I promemorian föreslås att vissa utländska socialförsäkringspensioner ska omfattas av IL:s definition av pension och att utländska ersättningar som motsvarar svensk barnpension ska undantas från beskattning i samma utsträckning som svensk barnpension. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 10, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 10, avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 10, avsnitt 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2014/02192/S1). I detta avsnitt behandlas promemorians förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 7 maj 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 10, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 10, avsnitt 5*. Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

6.8.2 Gällande rätt

Enligt 10 kap. 2 § 1 IL ska rätt till pension behandlas som inkomst av tjänst. Pension är enligt 11 kap. 1 § IL skattepliktigt. Definitionen av pension finns i 10 kap. 5 § IL och av första stycket 1 framgår att ersättningar som betalas ut som allmän ålderspension, efterlevandepension och premiepension till efterlevande enligt socialförsäkringsbalken omfattas av definitionen. Eftersom bestämmelsen hänvisar till ersättningar

enligt socialförsäkringsbalken omfattas inte motsvarande utländska ersättningar.

Utländska socialförsäkringspensioner hänförs till inkomstslaget tjänst genom 10 kap. 2 § 2 IL där det anges att som tjänst behandlas rätt till livränta, periodiska understöd eller liknande periodiska inkomster som inte är ersättning för avyttrade tillgångar. Sådana periodiska inkomster är skattepliktiga enligt 11 kap. 1 § IL där det bl.a. anges att alla andra inkomster som erhålls på grund av tjänst ska tas upp som intäkt. Utländska socialförsäkringspensioner som betalas ut som engångsbelopp kan dock inte beskattas, eftersom det enligt 10 kap. 2 § 2 IL endast är periodiska inkomster som ska behandlas som tjänst.

Efterlevandepension i form av barnpension ska enligt 11 kap. 40 § IL bara tas upp till beskattning till den del pensionen för varje månad överstiger en tolfedel av 40 procent av prisbasbeloppet eller, vid pension efter båda föräldrarna, 80 procent av prisbasbeloppet. Bestämmelsen hänvisar till barnpension enligt socialförsäkringsbalken och den är därför inte tillämplig på utländska ersättningar. Utländsk periodisk barnpension beskattas därför fullt ut.

6.8.3 Utländska socialförsäkringspensioner inkluderas i inkomstskattelagens definition av pension

Regeringens förslag: Utländska ersättningar som motsvarar allmän ålderspension, efterlevandepension och premiepension till efterlevande enligt socialförsäkringsbalken ska omfattas av inkomstskattelagens definition av pension.

Skatteverkets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* avstyrker förslaget då dess konsekvenser inte kan anses tillräckligt utredda på grund av bristen på uppgifter om utbetalningar av utländska socialförsäkringspensioner. ISF har också synpunkter på det föreslagna begreppet ”motsvarande utländska ersättningar” i IL:s definition av pension och

framför i huvudsak att det inte framgår hur begreppet förhåller sig till socialförsäkringsbalken. Även *Riksförbundet Gode män och Förvaltare (RGMF)*, som tillstyrker förslaget, lämnar synpunkter på begreppet ”motsvarande utländska ersättningar”. RGMF anser att det bör identifieras ett antal objektivt konstaterbara faktorer som ska vara avgörande för om en utländsk pension omfattas av definitionen av pension.

Skälen för regeringens förslag: Utländska socialförsäkringspensioner omfattas i dag inte av IL:s definition av pension. Det innebär bl.a. att utländska socialförsäkringspensioner som betalas ut som engångsbelopp inte kan beskattas och att grunden för beskattning i andra fall kan framstå som oklar. Definitionen av pension bör därför, i likhet med vad Skatteverket föreslår, utvidgas så att den omfattar socialförsäkringspensioner från andra länder som motsvarar de svenska ersättningar som avses i 10 kap. 5 § första stycket 1 IL. Förslaget innebär att de utländska ersättningarna likställs med motsvarande svenska ersättningar när det gäller grunden för beskattning. Det bör i sammanhanget framhållas att obegränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 8 § IL är skattskyldiga för alla sina inkomster, även de från utlandet.

ISF framför att det inte framgår hur begreppet ”motsvarande utländska ersättningar” i IL:s definition av pension förhåller sig till socialförsäkringsbalken. Även *RGMF* har synpunkter på begreppet ”motsvarande utländska ersättningar” och anser att det bör identifieras ett antal objektivt konstaterbara faktorer som ska vara avgörande för om en utländsk pension omfattas av definitionen. Förslaget om att utvidga definitionen av pension i IL så att den även omfattar motsvarande utländska ersättningar har ingen koppling till eller påverkan på bestämmelserna i socialförsäkringsbalken utan behandlar frågan på vilken grund utländska socialförsäkringspensioner ska beskattas. Begreppet ”motsvarande utländska ersättningar” är vidare det begrepp som brukar användas i skattelagstiftningen för att fånga upp olika utländska företeelser och det är inte möjligt att ange vilka utländska socialförsäkringspensioner som omfattas, bl.a. för att de kan förändras med tiden. Med förslaget blir regelverket i förhållande till nuvarande bestämmelser dessutom tydligare genom att utländska socialförsäkringspensioner kommer

att inkluderas i definitionen av pension. Mot denna bakgrund finns det inte skäl att ställa upp objektivt konstaterbara faktorer för att avgöra om en utländsk pension motsvarar en svensk pension. En sådan ordning skulle även öka bestämmelsernas komplexitet.

ISF anser att förslagets konsekvenser inte kan anses tillräckligt utredda på grund av bristen på uppgifter om utbetalningar av utländska socialförsäkringspensioner. Konsekvenser av förslaget behandlas i avsnitt 6.8.6.

Lagförslag

Förslaget föranleder ett tillägg i 10 kap. 5 § första stycket 1 IL, se avsnitt 3.9.

6.8.4 Beskattning av utländsk barnpension

Regeringens förslag: Utländska ersättningar som motsvarar barnpension enligt socialförsäkringsbalken ska bara tas upp till beskattning till den del pensionen för varje månad överstiger en tolfedel av 40 procent av prisbasbeloppet eller, vid pension efter båda föräldrarna, 80 procent av prisbasbeloppet.

Om både barnpension enligt socialförsäkringsbalken och motsvarande utländsk ersättning betalas ut, eller om flera utländska ersättningar betalas ut, ska den del av det sammanlagda beloppet som överstiger beloppsgränsen tas upp.

Skatteverkets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Inspektionen för socialförsäkring (ISF)* avstyrker förslaget då dess konsekvenser inte kan anses tillräckligt utredda på grund av bristen på uppgifter om utbetalningar av utländska socialförsäkringspensioner.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av avsnitt 6.8.3 föreslås att vissa utländska socialförsäkringspensioner ska omfattas av IL:s definition av pension. Det gäller bl.a. ersättning som motsvarar svensk efterlevandepension i form av barnpension. Det förslaget innebär att utländsk barnpension likställs med svensk barnpension när det gäller grunden för beskattning.

I dag beskattas svensk barnpension endast till viss del i motsats till utländsk periodisk barnpension som beskattas fullt ut. Det finns inte skäl att beskatta svensk och utländsk barnpension olika. Regeringen föreslår därför, i likhet med Skatteverket, att barnpension från utlandet som motsvarar barnpension enligt socialförsäkringsbalken ska undantas från beskattning i samma utsträckning som svensk barnpension. Utländsk barnpension likställs därmed med svensk barnpension även när det gäller hur stor del som är skattepliktig.

ISF anser att förslagens konsekvenser inte kan anses tillräckligt utredda på grund av bristen på uppgifter om utbetalningar av utländska socialförsäkringspensioner. Konsekvenser av förslaget behandlas i avsnitt 6.8.6.

Lagförslag

Förslaget föranleder ett nytt andra stycke i 11 kap. 40 § IL, se avsnitt 3.9.

6.8.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Skatteverkets förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. Skatteverket föreslår att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas på ersättningar som betalas ut efter den 31 december 2014.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Uppsala* och *Riksförbundet Gode män och Förvaltare* anser att datumet för ikraftträdande bör flyttas fram.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

6.8.6 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget om att utländska socialförsäkringspensioner ska omfattas av IL:s definition av pension

innebär en positiv offentligfinansiell effekt till följd av att engångsutbetalningar av socialförsäkringspensioner från utlandet, som i dag inte beskattas i Sverige, föreslås beskattas på samma grund som motsvarande svenska ersättningar. Samtidigt innebär förslaget om att utländsk barnpension endast ska beskattas till viss del en negativ offentligfinansiell effekt.

Inspektionen för socialförsäkring (ISF) anser att konsekvenserna av förslagen inte kan anses tillräckligt utredda på grund av bristen på uppgifter om utbetalningar av utländska socialförsäkringspensioner. Som ISF framhåller saknas det fullständig statistik över antalet och storleken på engångsutbetalningar av utländska socialförsäkringspensioner. En anledning till detta är att engångsutbetalningar i dag är skattefria. Regeringen anser dock att underlaget är tillräckligt för att göra en bedömning av de offentligfinansiella effekterna. Antalet i dag kända engångsutbetalningar är få och beloppen är vanligen små. Regeringen gör därför bedömningen att den offentligfinansiella positiva effekten av förslaget om att utländska socialförsäkringspensioner ska omfattas av IL:s definition av pension är mycket liten. Avrundat till miljoner kronor bedöms den offentligfinansiella effekten vara 0.

För utländsk barnpension finns det ett något bättre statistiskt underlag. Baserat på kontrolluppgifter från de nordiska länderna angående barnpension, och en grov uppskattning av barnpension från de utomnordiska länderna, uppskattar regeringen att den offentligfinansiella kostnaden för förslaget är mycket liten. Avrundat till miljoner kronor bedöms den offentligfinansiella effekten vara 0.

Den offentligfinansiella effekten av de båda förslagen bedöms sammantaget vara 0 miljoner kronor.

Effekter för jämställdheten

På grund av avsaknad av statistik kan det inte avgöras om kvinnor och män berörs i olika utsträckning av förslaget om att utländska socialförsäkringspensioner ska omfattas av IL:s definition av pension. Förslaget om att utländsk barnpension ska undantas från beskattning i samma utsträckning som svensk barnpension bör inte påverka kvinnor och män olika. Förslagen bedöms även beröra relativt få individer och typiskt sett med små belopp. Slutsatsen av detta är att förslagen inte bedöms

få några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.

Effekter för myndigheter

Förslaget om att utländska socialförsäkringspensioner ska omfattas av IL:s definition av pension innebär att bestämmelserna om beskattning av utländska socialförsäkringspensioner blir tydligare. För Skatteverkets del bedöms detta medföra en viss minskning av den arbetstid och därmed även en minskning av de kostnader som är kopplade till ärenden och frågor avseende utländska socialförsäkringspensioner. De minskade kostnaderna bedöms dock vara marginella. Förslaget om att utländsk barnpension endast ska beskattas till viss del bedöms inte medföra några konsekvenser för Skatteverket.

Förslagen bedöms inte påverka arbetsbördan eller kostnaderna för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

6.9 Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar

Regeringens bedömning: Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar bör förlängas med tre år. Den maximala nedsättningen bör dock begränsas till 10 000 kronor per år.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2017.

Skälen för regeringens bedömning: Nuvarande regler om nedsättning av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar består av två delar. Den första delen består av en permanent nedsättning som innebär att förmånsvärdet för en bil som helt eller delvis är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med mer miljöanpassade drivmedel än bensen eller dieselolja sätts ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för en jämförbar bensen- eller dieseldriven bil. Den andra delen består av tidsbegränsade regler som innebär att för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol görs nedsättning till ett värde som motsvarar 60 procent av förmånsvärdet för närmast jämförbara konventionella bil, dock högst

med 16 000 kronor per år. Den tidsbegränsade nedsättningen gäller t.o.m. det beskattningsår som slutar den 31 december 2016.

Det huvudsakliga syftet med dessa regler är att underlätta introduktionen av miljöanpassade bilar på marknaden och på så sätt skapa bättre förutsättningar för att miljöprestandan hos beståndet av förmånsbilar ska öka.

När reglerna om den tidsbegränsade nedsättningen infördes var avsikten att de endast skulle gälla ett fåtal år. Reglerna har därefter förlängts i olika omgångar, bl.a. för att det funnits behov av att stimulera utvecklingen av teknik, drivmedel och infrastruktur.

När det gäller bilar som är utrustade med teknik för drift med el är tekniken alltså i behov av utveckling. Tekniken är fortfarande i ett inledande skede och de eltekniska systemen, framför allt batterierna, i elbilar är i dagsläget väsentligt dyrare än traditionella förbränningsmotorer. På marknaden finns för närvarande endast ett fåtal bilar som drivs med el. Flera tillverkare har dock aviserat nya modeller av laddhybrider eller plug-in hybrider som planeras lanseras under kommande år. Det finns därför behov av ytterligare stimulans för att den påbörjade utvecklingen ska fortsätta och därmed skäl att förlänga den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för sådana bilar. Teknikutvecklingen av fordons-tekniken för gasbilar har i och för sig nått en mognad. Emellertid är infrastrukturen såvitt avser distribution av fordonsgasen alltså utvecklad, vilket har hämmat introduktionen av gasbilar på marknaden. Potentialen för gasbilar får dock bedöms vara betydligt större än den befintliga marknadsandelen och den tidsbegränsade nedsättningen bör därför förlängas även för dessa bilar.

Mot bakgrund av lagstiftningens syfte, att stimulera introduktionen av mer miljövänliga bilar, bör en ytterligare förlängning av reglerna ske med tre år. Av offentligfinansiella skäl bör dock den maximala nedsättningen begränsas från 16 000 till 10 000 kronor per år.

Det kommande förslaget bedöms minska skatteintäkterna med 188 miljoner kronor 2017, 217 miljoner kronor 2018 och 235 miljoner kronor 2019.

Finansdepartementet kommer att remittera ett förslag med angiven ändring. Regeringen avser att under 2016 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2017.

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

6.10 Särskild löneskatt för äldre

6.10.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/03347/S1). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och innehåller bl.a. förslag om särskild löneskatt för äldre. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 5, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/03347/S1).

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2015 att särskild löneskatt för äldre skulle införas (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.10.3). Riksdagen beslutade dock att avslå förslaget (bet. 2014/15:FiU1, rskr. 2014/15:29). Regeringen anser alltjämt att särskild löneskatt bör införas för äldre. I detta avsnitt behandlas därför förslaget.

Lagrådet

Finansutskottet beslutade den 24 oktober 2014 i samband med riksdagsbehandlingen av budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. det lagförslag rörande införande av särskild löneskatt för äldre som finns i *bilaga 5, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5, avsnitt 5*. Lagrådets synpunkter behandlas i författningskommentaren till förslaget om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster (avsnitt 6.40). I förhållande till lagrådsremissens lagförslag har vissa förändringar gjorts i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna.

6.10.2 Gällande rätt

En särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster infördes i samband med 1991 års skattereform. Skatten skulle i sin ursprungliga utformning tas ut på alla inkomster som inte grundar rätt till socialförsäkringsförmåner. Skattesatsen var beräknad så att den skulle motsvara skatteinslaget i socialavgifterna, dvs. svara mot den del av socialavgifterna som inte ger någon motsvarande socialförsäkringsförmån. Den särskilda löneskatten är i dag 24,26 procent.

För personer som vid årets ingång har fyllt 65 år och som omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet, dvs. är födda 1938 eller senare, gäller enligt socialavgiftslagen (2000:980) att bara ålderspensionsavgiften och inte övriga socialavgifter ska betalas på lön och andra avgiftspliktiga inkomster. Av denna anledning gällde före 2007 att särskild löneskatt skulle betalas på lön och annan ersättning för arbete till dessa personer och på inkomst av aktiv näringsverksamhet som dessa personer hade. Med hänsyn till att ålderspensionsavgift betalades togs dock särskild löneskatt ut med 16,16 procent i stället för med 24,26 procent. För personer som är födda 1937 eller tidigare och som därmed inte omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet togs särskild löneskatt ut med 24,26 procent.

År 2007 slopades den särskilda löneskatten på lön och annan ersättning samt på inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång fyllt 65 år och är födda 1938 eller senare (prop. 2006/07:1 Förslag till statsbudget för 2007, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m., avsnitt 5.3.1, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9). År 2008 slopades den särskilda löneskatten även för personer som är födda 1937 och tidigare (prop. 2007/08:24 Vissa personbeskattningsfrågor, bet. 2007/08:SkU12, rskr. 2007/08:62).

6.10.3 Särskild löneskatt införs för äldre

Regeringens förslag: Särskild löneskatt införs på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Särskild löneskatt införs även på inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela

året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Den särskilda löneskatten bestäms till 6,15 procent.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs dock att skattesatsen bestäms till 8,5 procent.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig har inget att invända mot förslaget. *Näringslivets regelnämnd (NNR)*, *Almega*, *Riksförbundet Gode män och Förvaltare*, *Veteranpoolen AB* och *Näringslivets skattedelegation (NSD)*, vars remissyttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv* hänvisar till, avstyrker förslaget. *Tillväxtverket* anser att förslaget ökar skattesystemets likformighet och begriplighet. *Pensionärernas Riksorganisation*, *Sveriges Pensionärsförbund*, *Svenska Kommunalpensionärernas Förbund*, *Sveriges Pensionärs Riksförbund* och *Riksförbundet Pensionärs gemenskap* framhåller att argumenten för införandet av en särskild löneskatt i samband med 1991 års skattereform har bäring också på pensionärskollektivet. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* framhåller att det för den långsiktiga finansieringen av såväl pensioner som välfärdssystem är viktigt att fler arbetar mer, även längre upp i åldrarna. Att återinföra en särskild löneskatt utan att vidta andra åtgärder för att främja att äldre stannar längre i arbetslivet motverkar enligt TCO denna utveckling. Även *Almega* och *Riksförbundet Gode män och Förvaltare* anser att förslaget minskar incitamenten för äldre att stanna kvar i arbetslivet. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* och *Arbetsgivarverket* anser att förslaget, tillsammans med förslaget om sänkt skatt för pensionärer, kan minska incitamenten för äldre att arbeta. *Företagarna*, *Svensk handel*, *Almega*, *NSD*, *Arbetsgivarverket* och *Veteranpoolen AB* framhåller att förslaget medför höjda kostnader för att anställa personer över 65 år vilket, enligt flera av remissinstanserna, kommer att leda till minskad efterfrågan på äldre arbetskraft. Höga arbetskraftskostnader tillhör enligt *Företagarna* de största tillväxthindren för små företag. *Företagarna* föreslår att sloandet av de riktade nedläggningarna till unga och äldre direkt växlas över till ett generellt arbetsgivaravdrag. Även *Pensionsmyndigheten* anser att en effekt av för-

slaget kan vara ett minskat intresse för företag att anställa personer över 65 år och för egenföretagare att fortsätta verksamheten efter det att de har fyllt 65 år. *Tillväxtverket* anser att förslaget riskerar att medföra negativa konsekvenser för äldre småföretagare. *Konjunkturinstitutet (KI)* och *Arbetsförmedlingen* anser att förslaget kommer att påverka sysselsättningen bland äldre personer. De offentligfinansiella effekterna kan enligt KI därför vara över-skattade. Det är enligt KI önskvärt att effekterna på sysselsättning, medelarbetstid och inkomstfördelning analyseras i högre utsträckning. *Arbetsförmedlingen* och *NNR* efterfrågar en beskrivning av konsekvenserna av förslaget för arbetsmarknadens funktionssätt. *Ekonomistyrningsverket (ESV)* anser att förslaget, tillsammans med förslaget om sänkt skatt för pensionärer, sannolikt minskar både utbudet och efterfrågan på äldre arbetskraft. *ESV* menar att den offentligfinansiella effekten på sikt blir lägre än den redovisade statistiska effekten. *NSD*, *ESV* och *Pensionsmyndigheten* har invändningar mot hur skattesatsen har bestämts. *Veteranpoolen AB* anser att skattesatsen bör reduceras.

Tillväxtverket anser att konsekvenserna beskrivs på ett övergripande och summariskt sätt och att det därför inte är möjligt att ta ställning till förslagens konsekvenser.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) föreslår att regelverket ändras i fråga om näringsidkare som avlidit under beskattningsåret. Den lägre skattesatsen som föreslås i 2 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster bör enligt *LRF* gälla även för dem som avlidit under året.

Skälen för regeringens förslag: Den särskilda löneskatten på vissa förvärvsinkomster infördes i samband med 1991 års skattereform av likformighetsskäl. Utgångspunkten var att all ersättning för arbete och all inkomst av näringsverksamhet bör beläggas med någon typ av socialavgift eller motsvarande skatt. Regeringen anser, i likhet med *Pensionärernas Riksorganisation*, *Sveriges Pensionärsförbund*, *Svenska Kommunalpensionärernas Förbund*, *Sveriges Pensionärs Riksförbund* och *Riksförbundet Pensionärs gemenskap*, att dessa skäl alljämt äger giltighet. Som *Tillväxtverket* framhåller innebär ett införande av särskild löneskatt på inkomst av arbete och på inkomst av näringsverksamhet för personer som har fyllt 65 år att skattesystemets likformighet ökar. Det finns enligt regeringens

mening, förutom likformighets- eller enhetlighetsskäl, även offentligfinansiella skäl för att återinföra särskild löneskatt på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Detsamma gäller i fråga om inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Regeringen anser därför, trots vad flera remissinstanser – däribland TCO, IFAU och NSD – anför om incitament och efterfrågan på äldre arbetskraft, att särskild löneskatt ska införas för äldre personer.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att särskild löneskatt införs på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Särskild löneskatt ska även införas på inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken.

När det gäller skattesatsens storlek föreslogs i promemorian att skattesatsen ska bestämmas till 8,5 procent. NSD, ESV och Pensionsmyndigheten har invändningar mot hur skattesatsen har bestämts i promemorian. Enligt *Veteranpoolen AB* bör skattesatsen reduceras. Regeringen anser att skattesatsen i nuläget bör bestämmas till 6,15 procent.

För de personer som vid årets ingång har fyllt 65 år och som omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet betalas på inkomster i form av löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete samt på inkomst av aktiv näringsverksamhet i dag en ålderspensionsavgift på 10,21 procent. Personer som är födda 1937 eller tidigare betalar ingen ålderspensionsavgift. Detta talar för att skattesatsen bör bestämmas till en högre nivå för personer som är födda 1937 eller tidigare. Av förenklingsskäl bör dock skattesatsen, enligt regeringens mening, bestämmas till samma nivå för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år, dvs. oavsett om de omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet eller inte. Samma skattesats bör även, i fråga om inkomst av aktiv näringsverksamhet, gälla för personer som är under 65 år och som under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken.

Flera remissinstanser, däribland KI, ESV, NNR, Skatteverket och Tillväxtverket, har synpunkter på förslagets effekter. Dessa synpunkter behandlas i konsekvensanalysen i avsnitt 6.10.4.

Frågorna om ändrade regler om särskild löneskatt för personer som har avlidit under beskattningsåret respektive ett generellt arbetsgivaravdrag faller utanför detta lagstiftningsärende.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 1 och 2 §§ lagen om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, se avsnitt 3.1.

6.10.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Den offentligfinansiella bruttointäkten av en särskild löneskatt på 6,15 procent beräknas uppgå till 2,10 miljarder kronor 2016 (se tabell 6.14). För att få förslagets effekt på det offentligfinansiella sparandet (nettoeffekten) tas hänsyn till indirekta effekter till följd av övervältring på andra skattebaser. Övervältringsprofilen förväntas vara annorlunda för den del av den särskilda löneskatten som läggs på lön jämfört den del som läggs på inkomst av näringsverksamhet.

Särskild löneskatt på lön antas övervältras på liknande sätt som förändrat uttag av arbetsgivaravgifter. Vid en generell förändring av arbetsgivaravgifterna kan hela förändringen på lång sikt antas övervältras på lönerna. En särskild löneskatt för äldre är en riktad åtgärd, vilken eventuellt kan förväntas att i lägre utsträckning övervältras till lägre löner än en generell höjning. I beräkningarna har dock antagits samma övervältringsprofil som vid en generell höjning eftersom osäkerheten kring övervältringsprofilen för en riktad åtgärd är mycket stor. Det första året beräknas således övervältringen på lönerna till 50 procent och övervältringen på vinster och priser till 25 procent. Efter hand ökar övervältringen på löner relativt vinster och priser, se vidare avsnittet om effekter för företag. Övervältringsantagandena innebär att företagets vinster minskar på kort sikt, vilket minskar skattebasen för bolagskatt och därmed bolagskatteintäkterna. Detta motverkar den positiva offentligfinansiella effekten av regeländringen. Högre priser ökar underlaget för mervärdesskatt, men effekten på det finansiella sparandet

motverkas av att offentliga utgifter är knutna till konsumentprisindex. Den sammanlagda effekten av dessa två effekter bedöms vara nära noll.

Särskild löneskatt på aktiv näringsverksamhet bedöms ha samma indirekta effekter som en höjd egenavgift. Den särskilda löneskatten leder därmed till en minskning av inkomsten av näringsverksamhet, vilket motverkar intäkterna från avgiftshöjningen.

Den offentligfinansiella nettointäkten beräknas till 1,77 miljarder kronor för 2016 (se tabell 6.14). Den varaktiga intäkten beräknas till 1,72 miljarder kronor.

Tabell 6.14 Offentligfinansiell effekt av en särskild löneskatt på 6,15 procent för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år

Miljarder kronor					Varaktig effekt
Bruttoeffekt	Periodiserad nettoeffekt				
	2016	2017	2018	2019	
	2,10	1,77	1,71	1,68	1,72

Källa: Egna beräkningar.

KI bedömer att de offentligfinansiella effekterna som redovisades i promemorian kan vara över-skattade. ESV har inget att erinra mot de statistiska beräkningar som redovisades i promemorian men anser att den långsiktiga effekten på de offentliga finanserna är lägre.

De offentligfinansiella effekterna som redovisades i promemorian och de som redovisas ovan är statistiska dvs. hänsyn tas inte till eventuella beteendeförändringar så som förändrat arbetsutbud. Anledningen är att det råder stor osäkerhet kring den typen av effekter och att eventuella effekter i regel inte slår igenom i betydande grad på ett års sikt. Detta är i enlighet med de beräkningskonventioner som ligger till grund för beräkningarna av offentligfinansiella effekter på budgetens inkomstsida.

Effekt på antalet arbetade timmar och sysselsättning

KI, NNR, Tillväxtverket och Arbetsförmedlingen efterfrågar en utförligare redovisning av hur förslaget påverkar arbetsmarknadens funktions-sätt, sysselsättningen, medelarbetstid och inkomstfördelning. Flera remissinstanser, däribland KI, ESV och NSD, anser att förslaget sannolikt kommer att påverka sysselsättningen bland äldre personer negativt.

Förslaget bedöms öka arbetskostnaden för äldre till följd av att skattehöjningen förväntas

överbältras på *hela* löntagarkollektivets löner. Som en följd kan efterfrågan på äldre arbetskraft minska. För personer upp till 67 år förväntas dock arbetsgivarens vilja att behålla äldre anställda spela en relativt liten roll eftersom anställningstryggheten för denna grupp generellt sett är mycket hög, till följd av att de i regel varit länge på sin arbetsplats och har rätt att kvarstå i sin anställning (omfattas av lagen om anställningsskydd). Det är vidare förhållandevis få personer över 67 år som arbetar och dessa arbetar i hög utsträckning endast deltid.

Sammantaget bedöms de äldres sysselsättning och antalet arbetade timmar förändras endast i liten utsträckning.

Förslagets effekter bör ställas mot de positiva effekter på sysselsättning och antalet arbetade timmar som kan uppkomma när skatteintäkterna används till andra reformer. Ovan analys är endast en partiell analys, dvs. ingen hänsyn tas till eventuella effekter av förändringar på t.ex. utgiftssidan. En samlad bedömning av effekterna av regeringens politik på BNP, sysselsättning och arbetslöshet finns i avsnitt 4.6.

Effekter för företag

En förändring av särskild löneskatt tenderar att överbältras på lönekostnader, vinster och priser. Som beskrevs tidigare kan man vid en generell förändring förvänta sig att hela förändringen på lång sikt överbältras medan en riktad åtgärd, så som förslaget, eventuellt kan förväntas att i lägre utsträckning överbältras till lägre löner. Eftersom osäkerheten kring överbältringsprofilen för en riktad åtgärd är mycket stor antas att profilen är den samma som vid en generell höjning.

På kort sikt antas en del av den införda särskilda löneskatten på lön överbältras på lönerna. Den del av höjningen som inte överbältras på löner leder till lägre vinster för företagen vilket ger ett lägre uttag av bolagsskatt. På längre sikt antas, av skäl som beskrivs ovan, hela den särskilda löneskatten överbältras på lönekostnaderna i form av lägre löner för hela löntagarkollektivet (inte enbart de som påverkas av förändringen).

På kort sikt kommer vissa företags lönekostnader att öka. Om och hur mycket den kortsiktiga lönekostnaden ökar för ett företag beror på ålderssammansättningen bland företagets anställda. Företag utan anställda över 65 år påverkas inte av förslaget.

I tabell 6.15 anges ökningen i lönekostnaden till följd av förslaget för en person som tjänar 30 000 kronor i månaden. Ökningen är för personer över 65 år 1 845 kronor, oavsett födelseår. För personer som är 65 år eller yngre är lönekostnaden oförändrad.

Tabell 6.15 Lönekostnad för anställda under respektive över 65 år vid en månadslön på 30 000 kronor vid nuvarande och föreslagna regler

Kronor per månad

	Person som är 65 år eller yngre men äldre än 25 år	Person som är över 65 år men född 1938 eller senare	Person född 1937 eller tidigare
Lönekostnad vid nuvarande regler	39 426	33 063	30 000
Lönekostnad vid föreslagna regler	39 426	34 908	31 845
Ökning vid given månadslön	0	1 845	1 845

Källa: Egna beräkningar.

Tillväxtverket anser att förslaget riskerar att medföra negativa konsekvenser för äldre småföretagare. Förslaget medför ökade lönekostnader för egenföretagare som är äldre än 65 år men de äldre egenföretagarna har även efter förslaget, vid samma lön, lägre lönekostnad än personer som är 65 år eller yngre (se tabell 6.15).

När det gäller den administrativa bördan för små och medelstora företag medför förslaget ett ökat uppgiftslämnande för arbetsgivare som har arbetstagare som vid ingången av året har fyllt 65 år och därmed en ökad administrativ börda för dessa företag. Företagen ska redovisa en uppgift mer i arbetsgivardeklarationen. För att mäta förändringar i företagens administrativa kostnader används den s.k. standardkostnadsmetoden. Baserat på denna mätmetod har *Tillväxtverket* byggt upp databasen MALIN. Avsikten med denna databas är, förutom att tjäna som jämförelsegrund, att den ska kunna användas för att hjälpa till att uppskatta den minskade eller ökade administrativa kostnaden av olika regelförslag. Enligt MALIN kostar en ekonomihandläggare i genomsnitt 266 kronor i timmen, vilket ger en kostnad på ca 4,50 kronor per minut. Vidare anges i databasen att det tar ca 1 till 2 minuter att fylla i enskilda uppgifter om arbetsgivaravgifter. Kostnadsökningen för det ökade uppgiftslämnandet vid införandet av särskild löneskatt uppskattas därför avrundat till 5–9 kronor per företag och månad.

Förslaget bedöms inte påverka den administrativa bördan vid redovisningen för enskilda näringsidkare och handelsbolagsdelägare.

Antalet berörda egenföretagare (enskilda näringsidkare och handelsbolagsdelägare som är över 65 år, eller har hel allmän ålderspension, och har inkomst av aktiv näringsverksamhet) beräknas 2016 uppgå till knappt 70 000. Det är inte möjligt att beräkna hur många företag som totalt sett berörs. Detta eftersom det saknas officiell statistik över antalet anställda i olika åldrar i företagen.

Effekter för jämställdheten

Förslaget påverkar i högre grad män än kvinnor eftersom fler män över 65 år arbetar samt har inkomst av aktiv näringsverksamhet. Av dem som till följd av förslaget får betala särskild löneskatt på aktiv näringsinkomst, eller deras arbetsgivare får betala särskild löneskatt på deras lön, är 59 procent män. Män tjänar vidare i genomsnitt mer varför det belopp de eller deras arbetsgivare betalar i genomsnitt är högre.

Effekter för myndigheter

Skatteverket behöver göra vissa systemanpassningar samt ändra blanketter och informationsmaterial. Skatteverket uppskattar att förslaget, tillsammans med förslaget att tidigarelägga slopan det av nedsättningen av socialavgifterna för unga, kommer att innebära ökade kostnader om ca 500 000–700 000 kronor. Kostnaderna ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

6.11 Nedsättningen av socialavgifterna för unga

6.11.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian *Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015* tagits fram (dnr Fi2014/03347/S1). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och innehåller bl.a. förslag om slopad nedsättning av socialavgifterna för unga. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 5, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. En remissammanställning

finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/03347/S1).

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2015 att nedsättningen av socialavgifterna för unga skulle slopas (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.9.3). Riksdagen beslutade dock att avslå förslaget (bet. 2014/15:FiU1, rskr 2014/15:29).

I vårändringsbudgeten för 2015 föreslog regeringen åter att nedsättningen av socialavgifterna för unga skulle slopas. Vidare föreslogs att nedsättningen under perioden 1 augusti 2015–30 juni 2016 övergångsvis skulle vara reducerad (prop. 2014/15:99, avsnitt 5.2). Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (bet. 2014/15:FiU21, rskr 2014/15:255). Regeringen föreslår i detta avsnitt vissa förändringar i övergångsbestämmelserna till det av riksdagen antagna förslaget.

Lagrådet

Finansutskottet beslutade den 24 oktober 2014 i samband med riksdagsbehandlingen av budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. det lagförslag rörande slopad nedsättning av socialavgifterna för unga som finns i *bilaga 5, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5, avsnitt 5*. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag föreslås vissa förändringar i övergångsbestämmelserna.

6.11.2 Gällande rätt

Den 1 juli 2007 sänktes socialavgifterna, inklusive den allmänna löneavgiften, för personer som vid årets ingång fyllt 18 men inte 25 år (prop. 2006/07:84, bet. 2006/07:SfU10, rskr. 2006/07:157). Nedsättningen innebar att arbetsgivar- och egenavgifterna, med undantag för ålderspensionsavgiften, halverades. Den 1 januari 2009 utvidgades nedsättningen till att omfatta alla som vid årets ingång inte fyllt 26 år samtidigt som den förstärktes (prop. 2008/09:7, bet. 2008/09:SfU5, rskr. 2008/09:95). Den 1 maj 2015 förändrades nedsättningen genom att avgifterna sänktes för personer som vid årets ingång inte fyllt 23 år samtidigt som nedsättningen slopades för personer som vid årets ingång fyllt 25 år (prop. 2014/15:50, bet. 2014/15:SfU10, rskr. 2014/15:147). Under perioden 1 augusti 2015–30 juni 2016 är nedsätt-

ningen av socialavgifterna för unga reducerad, för att därefter helt upphöra den 1 juli 2016 (prop. 2014/15:99, bet. 2014/15:FiU21, rskr 2014/15:255).

6.11.3 Slopandet tidigareläggs

Regeringens förslag: Slopandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga tidigareläggs till den 1 juni 2016.

Promemorians förslag: Överensstämmer inte med regeringens. I promemorian föreslogs att nedsättningen av socialavgifterna för unga övergångsvis skulle vara halverad under 2015 för att därefter helt upphöra.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget i promemorian. *Svensk Handel* anser att ett ikraftträdande den 1 januari 2015 ger företagen mycket liten möjlighet att anpassa sin verksamhet, budgetering och bemanning med anledning av förslaget och föreslår en längre ikraftträdandeperiod. *Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU)* är positiva till att höjningen av socialavgifterna delas upp över två år.

Skälen för regeringens förslag: Under perioden 1 augusti 2015–30 juni 2016 är nedsättningen av socialavgifterna för unga reducerad, för att därefter helt upphöra den 1 juli 2016.

Av offentligfinansiella skäl och för att förenkla socialavgiftsuttaget vid sommararbete, föreslås ett tidigareläggande av slopandet med en månad. Den reducerade nedsättningen ska således upphöra den 1 juni 2016.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i punkt 2 och 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:474) om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) och i punkt 2 och 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2015:472) om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, se avsnitt 3.10 och 3.7.

6.11.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Att tidigarelägga det fulla slopandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga med en månad beräknas ha en offentligfinansiell nettointäkt på 0,39 miljarder kronor 2016. Effekten av åtgärden är temporär och uppkommer endast under 2016. Nettoeffekten tar hänsyn till vissa s.k. indirekta effekter.

De indirekta effekterna för arbetsgivarrespektive egenavgifterna är olika. Vid en generell förändring av arbetsgivaravgifterna kan hela förändringen på lång sikt antas övervältras på lönerna. De nedsatta socialavgifterna för unga är en riktad åtgärd, vilken eventuellt kan förväntas att i lägre utsträckning övervältras till löner. I beräkningarna har dock antagits samma övervältringsprofil som vid en generell höjning eftersom osäkerheten kring övervältringsprofilen för en riktad åtgärd är mycket stor. Vid beräkning av de indirekta effekterna av en höjning av arbetsgivaravgifterna antas således att övervältringen på lönerna det första året är 50 procent och att övervältringen på vinster och priser är 25 procent. På lång sikt antas hela kostnadsökningen ha övervältrats på lönerna. Övervältringsantagandena innebär att företagets vinster minskar på kort sikt, vilket minskar bolagsskattebasen och därmed bolagsskattintäkterna. Detta motverkar den positiva offentligfinansiella effekten av regeländringen. Högre priser ökar underlaget för mervärdesskatt, men effekten på de offentliga finanserna motverkas av att offentliga utgifter är knutna till konsumentprisindex. Den sammanlagda effekten av dessa två effekter bedöms vara nära noll.

Höjda egenavgifter leder till en minskning av inkomsten av näringsverksamhet, vilket motverkar intäkterna från avgiftshöjningen. Effekten från egenavgifter antas dock vara noll eftersom unga egenföretagare vid slopandet får rätt till det allmänna avdraget för egenavgifter, som sänker avgiftsbetalningarna.

Effekterna på kommunernas och landstingens ekonomi i detta sammanhang har vägts in i den sammantagna bedömningen av behovet av förändringar av det generella statsbidraget till kommuner och landsting som görs i denna proposition.

Effekter på antalet arbetade timmar och sysselsättningen

Förslaget om tidigareläggning av slopandet av de nedsatta socialavgifterna för unga förväntas inte påverka antalet arbetade timmar eller sysselsättningen på lång sikt.

Effekter för företag

Arbetsgivaravgifterna för företag med unga anställda kommer att öka under 2016 till följd av förslaget. I tabell 6.16 redovisas de ökade arbetsgivaravgifterna 2016 för en helårsanställd ungdom. Arbetsgivaravgifterna för år efter 2016 påverkas inte av förslaget.

Tabell 6.16 Arbetsgivaravgifter 2016 för en helårsanställd ungdom (25 år eller yngre) vid slopande 1 juni respektive 1 juli 2016

Kronor år 2016

Årsinkomst	Månadslön, kronor per månad	Arbetsgivaravgifter vid slopande 1 juli 2016	Arbetsgivaravgifter vid slopande 1 juni 2016	Ökning av arbetsgivaravgifter
180 000	15 000	51 192	52 086	894
240 000	20 000	68 256	69 448	1 192
300 000	25 000	85 320	86 810	1 490
360 000	30 000	102 384	104 172	1 788

Källa: Egna beräkningar.

Tidigareläggandet av slopandet innebär en förenkling av socialavgiftsuttaget vid sommararbete. Detta då lika stora arbetsgivaravgifter ska betalas hela sommaren för de sommararbetande unga. Dessutom blir uttaget lika stort för unga som äldre sommararbetande.

Förslaget förväntas förbättra konkurrensförhållandena under 2016 eftersom det innebär att likformigheten i skattesystemet ökar tidigare (slopand nedsättning ökar likformigheten). Det finns inga starka skäl att anta att åldersstrukturen bland unga anställda skulle variera kraftigt mellan företag i samma bransch, men däremot mellan branscher.

Det har inte bedömts som möjligt att beräkna hur många företag som kommer att påverkas av förslaget, till följd av att officiell statistik saknas.

Effekter på jämställdhet och inkomstfördelning

Ungdomars sysselsättningsgrad är relativt jämn mellan könen. Att tidigarelägga slopandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga bedöms inte få några konsekvenser för jämställdheten på arbetsmarknaden för ungdomar. Förslaget bedöms inte heller ha några direkta effekter på inkomstfördelningen.

Effekter för myndigheter

Skatteverket behöver göra vissa systemanpassningar samt ändra blanketter och informationsmaterial. Skatteverket uppskattar att förslaget, tillsammans med förslaget om särskild löneskatt för äldre, kommer att innebära ökade kostnader om ca 500 000–700 000 kronor. Kostnaderna ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

6.12 Förändrade nivåer för socialavgifter

Regeringens förslag: Sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna höjs till 4,85 procent och i egenavgifterna till 4,94 procent. Detta föranleder en sänkning av den allmänna löneavgiften till 9,65 procent.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016.

Skälen för regeringens förslag: Socialavgifterna tas ut för finansiering av de sociala trygghetssystemen och betalas antingen som arbetsgivaravgifter eller som egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare, medan egenavgifter betalas av främst enskilda näringsidkare.

Sjukförsäkringsavgiften är en av de sex avgifter som tillsammans utgör socialavgifterna. Sjukförsäkringsavgiften bör tas ut med en avgiftssats som innebär att de beräknade intäkterna från avgiften motsvarar de förväntade utgifterna. De ökade kostnaderna för sjukpenning innebär att de utgifter som sjukförsäkringsavgiften ska finansiera ökar. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna höjs med 0,50 procentenheter till 4,85 procent och i egenavgifterna med 0,50 procentenheter till 4,94 procent av avgiftsunderlaget.

Eftersom justeringen av sjukförsäkringsavgiften ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag sänks den allmänna löneavgiften till 9,65 procent. Lagförslagen har beretts under hand med Skatteverket.

I tabell 6.17 och tabell 6.18 redovisas arbetsgivaravgifter och egenavgifter före och efter dessa förändringar.

Tabell 6.17 Arbetsgivaravgifter 2015 och 2016 enligt regeringens förslag

Procent		
	2015	2016
Sjukförsäkringsavgift	4,35	4,85
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,60
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	1,17
Arbetsmarknadsavgift	2,64	2,64
Arbetssskadeavgift	0,30	0,30
<i>S:a socialavgifter</i>	<i>21,27</i>	<i>21,77</i>
Allmän löneavgift	10,15	9,65
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	31,42	31,42

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 6.18 Egenavgifter 2015 och 2016 enligt regeringens förslag

Procent		
	2015	2016
Sjukförsäkringsavgift	4,44	4,94
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,60
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	1,17
Arbetsmarknadsavgift	0,10	0,10
Arbetssskadeavgift	0,30	0,30
<i>S:a socialavgifter</i>	<i>18,82</i>	<i>19,32</i>
Allmän löneavgift	10,15	9,65
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	28,97	28,97

Källa: Egna beräkningar.

Lagrådet

Förslagen om förändrade nivåer för socialavgifter är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) och 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, se avsnitt 3.10 och 3.7.

Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter

6.13 Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring

6.13.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa kapitalbeskattningsfrågor inför budgetpropositionen för 2016 tagits fram (dnr Fi2015/01734/S1). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 7, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och innehåller bl.a. förslag om höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 7, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2015/01734/S1).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 28 maj 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. de lagförslag om höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring som finns i *bilaga 7, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7, avsnitt 5*. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

6.13.2 Gällande rätt

Den 1 januari 2012 infördes ett schablonbeskattat sparande för vissa direktägda finansiella instrument, benämnt investeringssparkonto. Utgångspunkten är att bara investeringstillgångar och kontanta medel får förvaras på ett investeringssparkonto. Med investeringstillgångar avses finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, finansiella instrument som handlas på en handelsplattform samt andelar i en värdepappersfond eller en specialfond. Finansiella instrument som inte är investeringstillgångar är kontofrämmande tillgångar. Det gäller t.ex. finansiella instrument som har getts ut av företag

som innehavaren har ett stort inflytande över och kvalificerade andelar. Kontofrämmande tillgångar får bara förvaras på ett investeringssparkonto i vissa situationer och då bara under en begränsad tid.

Avkastningen av sparande på investeringssparkonto är föremål för schablonbeskattning. Det innebär att kontoinnehavaren inte ska redovisa kapitalvinster och annan avkastning på finansiella instrument och kontanta medel som förvaras på ett investeringssparkonto. På motsvarande sätt får kapitalförluster och utgifter på sådana tillgångar inte dras av. I stället ska kontoinnehavaren i inkomstslaget kapital ta upp en schablonmässigt beräknad intäkt. Denna intäkt baseras i huvudsak på marknadsvärdet på de tillgångar som förvaras på investeringssparkontot under det aktuella beskattningsåret och kontoinnehavarens egna inbetalningar till kontot (kapitalunderlag). Schablonintäkten beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret, se 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Den beräknade schablonintäkten tas upp som en inkomst i inkomstslaget kapital och beskattas med 30 procent (inkomstskatt).

Från och med den 1 januari 2012 beräknas schablonavkastningen för sparande i kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring på motsvarande sätt. Skatteunderlaget beräknas sålunda genom att ett kapitalunderlag multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret, se 3 d § andra och tredje stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, förkortad AvpL. Avkastningen beskattas med 30 procent (avkastningsskatt).

Beskattningen av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring vilar på förutsättningen att det ska råda skattemässig neutralitet i valet mellan sparformerna.

6.13.3 Beskattningen av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring höjs

Regeringens förslag: Schablonintäkten för investeringssparkonto respektive skatteunderlaget för kapitalförsäkring ska beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåne-

räntan ökad med 0,75 procentenheter. Schablonintäkten respektive skatteunderlaget ska dock beräknas till lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.

De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Aktiespararna*, *Fondbolagens förening*, *Svensk Försäkring*, *Svenska Bankföreningen*, *Svenska Fondhandlareföreningen*, *Svenska riskkapitalföreningen* och *Näringslivets skattedelegation (NSD)*, vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv* ansluter sig till, avstyrker förslaget. De anser bl.a. att beskattningen av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring bör vara förutsebar för spararna och att förslaget leder till att sparande i tillgångar med låg avkastning kan komma att bli skattemässigt missgynnat jämfört med konventionell kapitalbeskattning. *Svensk Försäkring* framhåller att höjd skatt på sparande påverkar det långsiktiga sparandet negativt. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att förslaget motverkar intresset för de aktuella sparformerna och att spararna i stället kommer att söka sig till konventionellt beskattade placeringsformer.

Landsorganisationen i Sverige (LO) anser att förslaget att höja räntefaktorn med 0,75 procentenheter är ett steg i rätt riktning, men för litet. Räntefaktorn bör enligt LO i stället höjas med 2,75 procentenheter så att nivån på beskattningen av sparande i de aktuella sparformerna motsvarar konventionell kapitalbeskattning.

Aktiespararna och *Fondbolagens förening* har förståelse för att ett golv för räntefaktorn införs. De anser dock, i likhet med *Tillväxtverket*, att även ett tak för schablonavkastningen (vid hög statslåneränta) bör övervägas. *Aktiespararna* föreslår också att det införs en möjlighet att flytta tillgångar från ett investeringssparkonto eller en kapitalförsäkring under en övergångsperiod.

Regelrådet anser att konsekvensanalysen i vissa avseenden är bristfällig och att bl.a. effekter för investeringsföretag och försäkringsföretag bör belysas. *Svensk Försäkring* anser att det saknas

en analys av effekterna på sparandets sammansättning, konsekvenserna av ett minskat långsiktigt sparande och effekterna av ett minskat försäkringsskydd p.g.a. minskad efterfrågan på sparande i kapitalförsäkring.

Skälen för regeringens förslag: Nivån på beskattningen av sparande på investeringssparkonto bestäms av produkten av skattesatsen och den schablonmässigt beräknade avkastningen. Beskattningen bygger i dag på en schablonavkastning som motsvarar statslåneräntan. Statslåneräntan, dvs. den genomsnittliga räntan för alla utestående statspapper med minst fem års återstående löptid, avspeglar avkastningen på en (i det närmaste) riskfri investering. Riskfyllda tillgångar som förvaras på investeringssparkonto, t.ex. aktier, har dock en riskjusterad överavkastning jämfört med statslåneräntan. Det innebär att sparande på investeringssparkonto i sådana tillgångar är skattemässigt gynnat i förhållande till konventionell kapitalbeskattning. Vid införandet av investeringssparkontot bedömdes den effektiva beskattningen av ett investeringssparkonto med tillgångar i främst aktier och fondandelar samt till viss del likvida medel uppgå till cirka 19 procent. Det motsvarar en skattesänkning med 9–10 procentenheter jämfört med konventionell kapitalbeskattning (se avsnitt 6.13.4).

Regeringen anser mot denna bakgrund, i motsats till *Aktiespararna*, *Fondbolagens förening*, *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *NSD*, *Svensk Försäkring*, *Svenska Bankföreningen*, *Svenska Fondhandlareföreningen* och *Svenska riskkapitalföreningen*, att det finns skäl att höja den schablonmässigt beräknade avkastningen så att den överstiger statslåneräntan. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna. En höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto ökar även den skattemässiga neutraliteten mellan olika sparformer.

LO anser att räntefaktorn bör höjas med 2,75 procentenheter så att nivån på beskattningen av sparande på investeringssparkonto motsvarar konventionell kapitalbeskattning. Det finns flera fördelar med schablonbeskattat sparande. Schablonbeskattningen innebär en förenkling för privatpersoner som sparar i aktier och andra finansiella instrument och medför även att skattebortfallet på grund av felaktigt redovisade kapitalvinster och kapitalförluster minskar. Det är således motiverat att sparande på investeringssparkonto även fortsättningsvis är

skattemässigt gynnat i förhållande till konventionell kapitalbeskattning. Regeringen anser mot denna bakgrund att en lämplig nivå för schablonavkastningen är statslåneräntan ökad med 0,75 procentenheter. En sådan nivå beräknas innebära en höjning av den effektiva skattesatsen av sparande på investeringsspar-konto med ca 3 procentenheter till ca 22 procent. Eftersom sparandet fortsatt kommer att vara skattemässigt gynnat delar regeringen inte Svenska Bankföreningen och Svenska Fond-handlareföreningens bedömning att spararna i stället kommer att söka sig till konventionellt beskattade placeringsformer.

För att upprätthålla skattemässig neutralitet mellan sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring bör samma räntefaktor användas för beräkningen av schablonavkastningen för sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring.

Mot denna bakgrund föreslås att schablon-intäkten för investeringssparkonto respektive skatteunderlaget för kapitalförsäkring ska beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan ökad med 0,75 procentenheter.

Statslåneräntan var 2,09 procent den 30 november 2013 och 0,9 procent den 30 november 2014. Om statslåneräntan vid utgången av november året före beskattningsåret är noll eller negativ kommer avkastningen av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring inte att beskattas. Det var inte avsikten när bestämmelserna infördes. Det bör därför införas ett golv för schablonavkastningen. Schablonintäkten respektive skatteunderlaget bör lämpligen vara lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget. Vid det föreslagna tillägget på statslåneräntan kommer det föreslagna golvet att få betydelse om statslåneräntan understiger 0,5 procent. Till skillnad från *Tillväxtverket*, Aktiespararna och Fondbolagens förening anser regeringen att det saknas skäl att även införa ett tak för schablonavkastningen eftersom tillgångar i de aktuella sparformerna kan säljas utan skattekonsekvenser. Av samma skäl finns det inte heller anledning att införa särskilda övergångsregler som Aktiespararna föreslår.

De föreslagna bestämmelserna om beräkning av skatteunderlaget för kapitalförsäkring gäller också avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Regelrådet och Svensk Försäkring har synpunkter på beskrivningen av förslagens effekter. Dessa behandlas i avsnitt 6.13.4.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 3 d § AvpL och 42 kap. 36 § IL, se avsnitt 3.2 och 3.9.

6.13.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Den föreslagna höjningen av räntefaktorn med 0,75 procentenheter beräknas öka skatteintäkterna med sammanlagt 2 miljarder kronor per år under 2016–2019 samt varaktigt (i 2016 års priser och volymer). Halva intäktsökningen beror på sparande i investeringssparkonto och den andra hälften beror på sparande i kapitalförsäkring.

Det föreslagna golvet för schablonintäkten respektive skatteunderlaget beräknas inte ha någon offentligfinansiell effekt, eftersom statslåneräntan normalt överstiger den nivå där golvet får effekt. Den offentligfinansiella effekten av golvet beräknas därför till noll 2016–2019 samt varaktigt.

Effekter för företag och privatpersoner

Ett investeringssparkonto med tillgångar i främst aktier och fondandelar bedömdes då sparformen infördes ge en riskjusterad överavkastning på lång sikt på 2,7 procentenheter över en statslåneränta på 4,9 procent. Den effektiva beskattningen av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring (med underliggande tillgångar som motsvarar de som förvaras på ett investeringssparkonto) beräknades utifrån detta till ca 19 procent. Det föreslagna tillägget på statslåneräntan beräknas innebära en höjning av den effektiva skattesatsen på sparande på investeringssparkonto med ca 3 procentenheter till ca 22 procent. *Svensk Försäkring* efterfrågar en analys av effekterna på sparandets samman-sättning, konsekvenserna av ett minskat långsiktigt sparande och effekterna av ett minskat försäkringsskydd p.g.a. minskad efterfrågan på sparande i kapitalförsäkring. Sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring kommer som utgångspunkt att vara skattemäs-

sigt gynnat i förhållande till konventionellt beskattat sparande också fortsättningsvis. Den förväntade avkastningen mellan olika kapitalförsäkringar varierar med riskexponeringen och försäkringsinslaget. Vid det föreslagna tillägget på statslåneräntan beräknas dock inte sparande i kapitalförsäkring bli högre beskattat än genom konventionell kapitalbeskattning. Omfördelning av sparande från investeringssparkonto eller kapitalförsäkring till andra sparformer kan därför inte förväntas. Däremot kan den höjda beskattningen leda till ett något lägre sparande i dessa sparformer. I och med att sparande i de aktuella sparformerna också fortsättningsvis kommer att vara skattemässigt gynnat, bedömer regeringen emellertid att effekterna på sparande och försäkringsskydd kommer att vara begränsade.

Vid utgången av 2014 fanns ca 950 000 investeringssparkonton med ett totalt kapitalunderlag om ca 260 miljarder kronor. Kapitalunderlagen är mycket ojämnt fördelade och är koncentrerade i den övre delen av inkomstfördelningen. Förslaget påverkar därför i stor utsträckning individer med relativt höga inkomster. Individer med höga inkomster sparar dessutom i aktier och fonder i större utsträckning än individer med låga inkomster och innehar därför investeringssparkonto och kapitalförsäkring i högre utsträckning än individer med lägre inkomster. Förslaget har därmed en positiv fördelningsprofil. Kapitalunderlagen är också i genomsnitt större hos män än hos kvinnor. Det innebär att förslaget även har en positiv jämställdhetsprofil.

Regelrådet efterfrågar en beskrivning av effekter för investeringsföretag och försäkringsföretag. I och med att sparande i de aktuella sparformerna också fortsättningsvis kommer att vara skattemässigt gynnat, bedömer regeringen att förslaget kommer att få begränsade effekter för de investeringsföretag och försäkringsföretag som tillhandahåller sparformerna. I den mån förslaget påverkar allokeringen av investeringar bidrar det dock till att jämna ut förutsättningarna att attrahera ägarkapital mellan noterade och onoterade företag. Förslaget påverkar inte mängden uppgifter företagen behöver upprätta, lagra eller lämna och påverkar därför inte företagens administrativa kostnader som dessa mäts enligt standardkostnadsmetoden.

Effekter för myndigheter

Skatteverket behöver ändra informationsmaterial till följd av förslaget. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få några effekter.

6.14 Slopad avdragsrätt för förvaltningsutgifter

6.14.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015 tagits fram (dnr Fi2014/03347/S1). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och innehåller bl.a. förslag om att slopa avdragsrätten för förvaltningsutgifter. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 5, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2014/03347/S1).

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2015 att avdragsrätten för förvaltningsutgifter skulle slopas (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitt 6.12). Riksdagen beslutade dock att avslå förslaget (bet. 2014/15:FiU1, rskr 2014/15:29). Regeringen anser alltjämt att förslaget bör genomföras. I detta avsnitt behandlas därför förslaget.

Lagrådet

Finansutskottet beslutade den 24 oktober 2014 i samband med riksdagsbehandlingen av budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. det lagförslag om slopad avdragsrätt för förvaltningsutgifter som finns i *bilaga 5, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5, avsnitt 5*. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

6.14.2 Gällande rätt

Enligt 42 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, får fysiska personer dra av förvaltningsutgifter i inkomstslaget kapital bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 1 000 kronor. Exempel på utgifter som i praxis har ansetts utgöra förvaltningsutgifter är arvoden till banks notariatavdelning, depåavgifter, aviseringsavgifter för lån och bankfacksavgifter.

Begränsningen avseende de första 1 000 kronorna infördes 1985 för att underlätta genomförandet av en förenklad löntagarbekattning (prop. 1984/85:180, bet. 1984/85:SkU60, rskr. 1984/85:375). I propositionen (prop. 1984/85:180 s. 71) framhölls å ena sidan bedömningen att ett slopande av avdragsrätten inte kunde förenas med principen om att avdrag medges för intäkternas förvärvande och bibehållande. Å andra sidan anfördes att förvaltningskostnadsavdrag är en mycket frekvent avdragspost samtidigt som det i flertalet fall rör sig om små belopp. Ett slopande av avdragsrätten bedömdes därför medföra att manuella granskningsresurser skulle frigöras och den maskinella hanteringen underlättas. Det framhölls också att förvaltningskostnader delvis har karaktären av privata levnadskostnader. Mot denna bakgrund gjordes bedömningen att förvaltningskostnader borde få dras av bara till den del kostnaderna överstiger 1 000 kronor under beskattningsåret. Konsekvensen av denna begränsning bedömdes bli att avdrag för förvaltningskostnader i stort sett skulle komma att upphöra för fysiska personer.

Begränsningen om 1 000 kronor har behållits sedan den infördes. Vid införandet av IL byttes däremot uttrycket *förvaltningskostnader* ut mot *förvaltningsutgifter*, eftersom det inte är fråga om periodiserade utgifter (prop. 1999/2000:2, bet. 1999/2000:SkU2, rskr. 1999/2000:117). Vidare lades *under beskattningsåret* till för att det tydligt ska framgå att samtliga förvaltningsutgifter som ska dras av under ett år ska läggas samman och sedan dras av till den del de sammanlagt överstiger 1 000 kronor.

6.14.3 Avdragsrätten för förvaltningsutgifter slopas

Regeringens förslag: Förvaltningsutgifter får inte dras av i inkomstslaget kapital.

Den nya bestämmelsen träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Sveriges Aktiesparares Riksförbund (Aktiespararna)*, *Näringslivets Regelnämnd*, *Svenska Bankföreningen*, *Svenska Fondhandlareföreningen*, *Svensk Industriförening* och *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, vars remissyttrande *Svenskt Näringsliv* hänvisar till, avstyrker förslaget. Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svensk Industriförening, Svenskt Näringsliv och NSD framhåller att avdragsrätten för förvaltningsutgifter följer av huvudregeln att utgifter för att förvärva och bibehålla kapitalinkomster ska dras av som kostnad. Aktiespararna framhåller att juridiska personers förvaltningsutgifter även i fortsättningen kommer att kunna dras av och anser att denna asymmetri torde bryta mot grundprincipen att skattereglerna ska vara neutrala. *Skatteverket* anser att förslaget medför gränsdragningsproblem mot bakgrund av att det även finns andra utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster enligt 42 kap. 1 § IL, vilka även fortsättningsvis kommer att vara avdragsgilla. Svensk Industriförening, Svenskt Näringsliv och NSD förutser ökade gränsdragningsproblem vad gäller fördelningen av förvaltningsutgifter mellan inkomstslagen kapital respektive näringsverksamhet. *Ekonomistyrningsverket (ESV)* anser att de beräknade offentligfinansiella effekterna av förslaget är överskattade på både kort och lång sikt, eftersom de stora avdragsbeloppen yrkas av personer som anlitar professionella förvaltare. ESV menar att ett avdragsförbud i många fall kommer att kringgå genom en lägre nettoavkastning. Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svensk Industriförening, Svenskt Näringsliv och NSD anser att ett slopande av avdragsrätten torde ha

negativa effekter på sparandet och att promemorian saknar en analys avseende detta.

Skälen för regeringens förslag: I dag kan fysiska personer göra avdrag för förvaltningsutgifter i inkomstslaget kapital till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 1 000 kronor.

Det finns både offentligfinansiella skäl och andra skäl som talar för ett slopande av avdragsrätten. Förvaltningsutgifter har delvis karaktären av privata levnadskostnader, vilka som huvudregel inte får dras av vid beskattningen. Ett exempel på utgifter där inslaget av privata levnadskostnader är påfallande är bankfacksavgifter.

I samband med att avdragsrätten för förvaltningsutgifter begränsades till kostnader som överstiger 1 000 kronor uttalades även att detta skulle innebära att avdrag för förvaltningsutgifter i stort sett skulle upphöra för fysiska personer (se prop. 1984/85:180 s. 71). Eftersom begränsningen är nominellt bestämd och inte har ändrats trots att mer än 25 år har förflutit sedan regeringen trädde i kraft, har effekten av reformen reducerats i takt med att den allmänna prisnivån stigit. Ett slopande av avdragsrätten för förvaltningsutgifter är därmed i linje med syftet med den ursprungliga reformen. Ett slopande av avdragsrätten för förvaltningsutgifter innebär också administrativa lättnader för Skatteverket.

Några remissinstanser, däribland *NSD* och *Svensk Industriförening*, framhåller att avdragsrätten för förvaltningsutgifter följer av huvudregeln att utgifter för att förvärva och bibehålla kapitalinkomster ska dras av som kostnad. Regeln om att utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av är dock redan i dag begränsad när det gäller avdrag för förvaltningsutgifter. Regeringen anser att de skäl som anfördes när begränsningen av avdragsrätten för förvaltningsutgifter infördes även kan återopas för ett slopande av avdragsrätten.

Vissa remissinstanser, däribland *Skatteverket*, anser ett slopande av avdragsrätten medför gränsdragningsproblem. Gränsdragningsfrågorna är dock aktuella redan i dag och ett slopande av avdragsrätten innebär dessutom att gränsdragningen mot sådana privata levnadskostnader som inte får dras av försvinner.

Aktiespararna framhåller att förslaget innebär en asymmetri, eftersom juridiska personers förvaltningsutgifter även i fortsättningen kommer att kunna dras av. Även om ett slopande av avdragsrätten för förvaltningsutgifter i inkomst-

slaget kapital innebär en asymmetri i förhållande till vad som gäller i inkomstslaget näringsverksamhet, bedömer regeringen mot bakgrund av de skäl som nämns ovan att avdragsrätten bör slopas.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

ESV, *Svenska Bankföreningen*, *Svenska Fondhandlareföreningen*, *Svensket Näringsliv*, *Svensk Industriförening* och *NSD* har synpunkter på förslagets effekter. Dessa behandlas i avsnitt 6.14.4.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 42 kap. 6 § IL, se avsnitt 3.9.

6.14.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Att slopa avdragsrätten för förvaltningsutgifter i inkomstslaget kapital beräknas öka skatteintäkterna med 0,18 miljarder kronor 2016 och varaktigt. Utan ett slopande av avdragsrätten beräknas att ca 55 000 skattskyldiga skulle ha yrkat avdraget 2016.

Regeringen anser, till skillnad från *ESV*, att beräkningen av de offentligfinansiella effekterna av regeländringen är rimlig. I den mån slopandet av avdragsrätten leder till en omfördelning av sparande mellan olika sparformer kommer det att påverka andra skattebaser såväl positivt som negativt. Regeringen vill även påminna om att de utgifter som omfattas av avdragsrätten delvis har karaktären av privata levnadskostnader, t.ex. bankfacksavgifter, vilka inte kan omallokeras till någon annan typ av kapitalförvaltning. Beräkningen bedöms därför ge en rättvisande bild av regeländringens offentligfinansiella effekter.

Effekter för privatpersoner och företag

Cirka 35 procent av de som gör avdrag för förvaltningsutgifter är kvinnor och ca 65 procent är män. Bland de män som gör avdraget är det genomsnittliga avdragsbeloppet ca 9 900 kronor medan genomsnittet bland kvinnor som gör avdraget är ca 8 900 kronor. Såväl förekomsten av avdrag för förvaltningsutgifter som det genomsnittliga avdragsbeloppet ökar med inkomstnivån och ett slopande av avdragsrätten har där-

för positiva fördelningseffekter. Förslaget avser endast avdragsrätten i inkomstslaget kapital och inte avdrag i inkomstslaget näringsverksamhet. Förslaget ökar därmed investeringskostnaderna för privatpersoner som köper förvaltningstjänster, men påverkar inte företagens avdragsrätt.

Eftersom kundernas kostnader ökar förväntas slopanDET av avdragsrätten påverka företag som säljer förvaltningstjänster, dvs. fondförvaltare, banker, kreditinstitut och andra företag som tillhandahåller förvaltning av fysiska personers kapitaltillgångar. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) företagsdatabas fanns 2012 ca 9 100 företag med sammanlagt ca 55 000 anställda med sådan verksamhet (företag med SNI-kod 64). Ca 7 500 av företagen hade inga anställda. Ca 1 300 företag hade 1–4 anställda, ca 200 företag 5–19 anställda, ca 60 företag 20–49 anställda och ca 90 företag 50 eller fler anställda.

Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenskt Näringsliv, Svensk Industriförening och *NSD* anger att ett slopanDE av avdragsrätten torde ha negativa effekter på sparandet. Regeringen noterar att ett slopanDE av avdragsrätten ökar kostnaden för att köpa förvaltningstjänster, vilket vid oförändrade priser förväntas minska efterfrågan på de tjänster som inte längre berättigar till avdrag. Om företagen anpassar priserna på dessa tjänster påverkas efterfrågan mindre, men i båda fallen förväntas företagets intäkter minska. Storleken på minskningen är svårbedömd, men förvaltningsutgifterna som inte längre berättigar till avdrag beräknas uppgå till ca 0,61 miljarder kronor 2015. De berörda företagets intäkter uppgick till ca 250 miljarder kronor 2012. De aktuella intäkterna motsvarar därmed ca 0,24 procent av 2012 års intäkter.

Eftersom det beräknas att endast 0,7 procent av de som deklarerar över- eller underskott av kapital skulle ha gjort avdrag för förvaltningsutgifter 2016, kan effekterna på det totala sparandet förväntas vara små totalt sett. En viss omfördelning av sparande mellan olika sparprodukter kan däremot förväntas. Regeringen bedömer därför att ett slopanDE av avdragsrätten för förvaltningsutgifter varken kommer att påverka det totala sparandet eller de företag som förvaltar fysiska personers kapitaltillgångar i någon större utsträckning. Enskilda företag kommer dock att påverkas i olika hög utsträckning beroende på

hur exponerade de är mot de personer som berörs av en slopad avdragsrätt.

De berörda företagen bedöms behöva lämna information till sina kunder med anledning av förslaget. Kostnaden för detta varierar mellan företagen, beroende på bl.a. hur många kunder företaget har och hur kunderna kontaktas. Förutom denna engångsinsats medför förslaget inte att några krav på företagen att upprätta, lagra eller överföra information tillkommer eller förändras. Förslaget bedöms därför inte påverka företagets administrativa kostnader som dessa mäts enligt standardkostnadsmodellen.

Effekter för myndigheter

Skatteverket behöver göra vissa systemanpassningar samt ändra blanketter och informationsmaterial. De ökade kostnaderna för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Eventuella tillkommande kostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

6.15 Anpassningar till EU-rätten av investeraravdraget och självständig näringsverksamhet

6.15.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian *Vissa kapitalbeskattningsfrågor inför budgetpropositionen för 2016* tagits fram (dnr Fi2015/01734/S1). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 7, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och innehåller bl.a. förslag om anpassning av investeraravdraget till kommissionens riktlinjer om statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 7, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2015/01734/S1).

I avsnitt 6.15.2 behandlas denna del av promemorians förslag.

Skatteförenklingsutredningen har i betänkandet *Förenklade skatteregler för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag* (SOU 2014:68) bl.a. föreslagit vissa EU-rättsliga anpassningar för självständig

näringsverksamhet som bedrivs inom EES. En sammanfattning av utredningens förslag i denna del finns i *bilaga 14, avsnitt 1*. Betänkandet har remissbehandlats. Utredningens lagförslag om en anpassning till EU-rätten finns i *bilaga 14, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 14, avsnitt 3*.

I avsnitt 6.15.3 behandlas denna del av betänkandet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 28 maj 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. det lagförslag om anpassning av investeraravdraget till kommissionens riktlinjer om statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar som finns i *bilaga 7, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7, avsnitt 5*. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Skatteförenklingsutredningens förslag om vissa anpassningar till EU-rätten i betänkande SOU 2014:68 är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande i denna del.

6.15.2 Anpassning av investeraravdraget till kommissionens riktlinjer om statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar

6.15.2.1 Gällande rätt

Nuvarande regler

För att stimulera tillgången till kapital för mindre företag infördes den 1 december 2013 ett investeraravdrag. Investeraravdraget är ett avdrag i inkomstslaget kapital för fysiska personer som förvärvar andelar i ett företag av mindre storlek. Förvärvaren måste vara skattskyldig i Sverige för kapitalvinst på andelarna och förvärvet ska ha skett i samband med företagets bildande eller vid en nyemission. Investeraravdrag kan också göras vid förvärv av lagerbolag. Avdrag får göras för hälften av betalningen för andelarna. Avdrag ges med högst 650 000 kronor per person och år, vilket motsvarar förvärv av andelar för 1,3 miljoner kronor. Om flera investerare investerar i ett och samma företag får det sammanlagda underlaget för investeraravdrag avseende det

företaget uppgå till högst 20 miljoner kronor per år.

Det företag i vilket investeringen görs måste uppfylla ett antal villkor. Företaget ska vara ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller ett motsvarande utländskt bolag som har fast driftställe i Sverige, under förutsättning att det utländska bolaget hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte. Företaget ska uteslutande eller så gott som uteslutande bedriva rörelse samt ha ett löneunderlag om minst 300 000 kronor. Företaget får inte vara i ekonomiska svårigheter.

Den som vill göra investeraravdrag får inte under betalningsåret eller under de två åren närmast före betalningsåret ha tagit emot någon värdeöverföring, till exempel utdelning, från företaget som överstiger ett visst jämförelsebelopp. Företaget får under denna period inte heller ha gjort vissa interna förvärv. Investeraravdraget är också villkorat under en period efter betalningsåret. Det innebär att avdraget ska återföras till beskattning om den skattskyldige under de fem år som följer närmast efter betalningsåret avyttrar andelarna eller tar emot en värdeöverföring från företaget som överstiger jämförelsebeloppet. Investeraravdraget ska även återföras om företaget under de två åren närmast efter betalningsåret gör vissa interna förvärv. Reglerna om investeraravdrag finns i 43 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL.

Investeraravdraget är ett statligt stöd enligt bestämmelserna i EUF-fördraget som har anmälts till och godkänts av Europeiska kommissionen (kommissionen). Bestämmelserna har utformats i enlighet med kommissionens riktlinjer för statligt stöd för att främja riskkapitalinvesteringar i små och medelstora företag (2006/C 194/02). Sverige har i samband med att investeraravdraget godkändes av kommissionen åtagit sig att vidta lämpliga åtgärder för att vid behov anpassa avdraget till eventuella nya riktlinjer.

Nya regler

Den 1 juli 2014 antog kommissionen nya riktlinjer för statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar (2014/C 19/04). Enligt de nya riktlinjerna kan bara investerare som står i en oberoende ställning till det företag som invest-

eringen avser få skattelättnader. Med oberoende privat investerare avses enligt riktlinjerna en privat investerare som inte är delägare i det företag i vilket investeringen görs. S.k. affärsänglar och finansinstitut anses, oavsett ägarförhållanden, oberoende i den mån de står för hela risken i förhållande till sin investering. Vidare betraktas samtliga privata investerare som oberoende vid skapandet av ett nytt företag.

6.15.2.2 Investeraravdraget anpassas till kommissionens riktlinjer om statligt stöd för riskfinansieringsinvesteringar

Regeringens förslag: Investeraravdrag ska inte få göras om den skattskyldige eller någon närstående under något av de två beskattningsåren närmast före det år förvärvet sker (förvärvsåret) eller under förvärvsåret fram till tidpunkten för förvärvet direkt eller indirekt innehar eller har innehaft andelar i det företag i vilket andelar har förvärvats eller i ett annat företag inom samma koncern.

Den nya bestämmelsen träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången på förvärv av andelar som sker efter den 31 december 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Företagarna*, *Svenska riskkapitalföreningen* och *Näringslivets skattedelegation (NSD)*, vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *Svensk Försäkring*, *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* ansluter sig till, avstyrker förslaget. De delar bedömningen att reglerna om investeraravdrag måste anpassas till kommissionens nya riktlinjer men anser att förslaget i promemorian går längre än vad som motiveras av riktlinjerna, vilket kan medföra att svenska företags konkurrensförutsättningar försämrats. *Lantbrukarnas riksförbund (LRF)* delar denna bedömning. *Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet* efterfrågar en analys av möjligheten att undanta affärsänglar från de nya reglerna. *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *NSD*, *Svensk Försäkring*, *Svenska Bankföreningen*, *Svenska Fondhand-*

lareföreningen och *Svenska riskkapitalföreningen* anser att frågan om en förändring av reglerna i enlighet med promemorians förslag är för tidigt väckt och att en utredning bör tillsättas. *Företagarna* och *Tillväxtverket* framhåller att förslaget kommer att öka reglernas komplexitet. Även *Skatteverket*, som tillstyrker förslaget, anser att förslaget kommer att komplicera regelverket och göra det ännu svårare att tillämpa för företag, investerare och Skatteverket. Skatteverket framhåller att förslaget kommer att medföra att en stor grupp investerare inte längre kan få investeraravdrag och att det under dessa förhållanden inte är försvarbart att behålla avdraget, utan att det bör slopas. Om avdraget behålls anser Skatteverket att en nedre beloppsgräns på 50 000 kronor bör införas samt att investeraravdrag inte bör få göras för investeringar i publika avstämningsbolag. Även *Landsorganisationen i Sverige (LO)* anser att det bästa vore att avskaffa investeraravdraget, eftersom det är ett fördelningspolitiskt felriktat bidrag till enskilda. *Tillväxtverket* anser att investeraravdraget bör reformeras så att det blir mer attraktivt och kan utnyttjas i större omfattning.

Regelrådet och *Företagarna* anser att beskrivningen av förslagens effekter är bristfällig.

Skälen för regeringens förslag: Utgångspunkten för kommissionens riktlinjer för statligt stöd för riskfinansieringsinvesteringar är att avhjälpa marknadsmisslyckanden på kapitalmarknaden i form av ofullständig eller asymmetrisk information. Investeraravdraget syftar också till att öka incitamenten att investera i nystartade företag och tillväxtföretag genom att kompensera investerare för den ofta tidskrävande informationsinhämtning han eller hon ställs inför vid investeringar i företag av mindre storlek (se prop. 2012/13:134, s. 28–32). Enligt nuvarande regler får investeraravdrag dock göras av fysiska personer oavsett vilken koppling de har till det företag i vilket investeringen görs. De nya riktlinjerna för statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar innebär att det inte längre är tillåtet att ge statligt stöd i form av skattelättnader till investerare som inte står i en oberoende ställning till det företag som investeringen avser. Reglerna för investeraravdrag måste därför anpassas till de nya riktlinjerna.

För att en investerare ska betraktas som oberoende får investeraren enligt riktlinjerna inte vara delägare i det företag i vilket investeringen görs. Regeringen anser dock, till skillnad från

bl.a. *Företagarna*, *Svenska riskkapitalföreningen*, *NSD*, *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *LRF*, att det inte är tillräckligt att enbart utesluta investerare som vid tidpunkten för investeringen direkt äger andelar i målföretaget. En sådan begränsning skulle nämligen vara lätt att kringgå och därmed inte bli verkningfull. Informationsproblemen är vidare som mest påtagliga då utomstående investerare i mindre företag, medan redan befintliga ägare eller närstående till dessa har bättre insyn i företaget. Detta gäller även då förvärvet sker i ett annat koncernföretag än det i vilket investeraren redan är ägare, eller i företag i vilka investeraren tidigare varit ägare. Skälen för införandet av investeraravdraget är därmed inte lika starka i de fall investeraren inte är en utomstående person.

De nya reglerna bör därför utsträckas till att gälla både direkta och indirekta innehav samt närståendes innehav. Av samma skäl bör begränsningen inte utgå från innehav endast vid investeringstidpunkten utan också från innehav under en rimlig tid före denna. För gällande villkor i fråga om värdeöverföringar och vissa interna förvärv gäller en tidsperiod som omfattar betalningsåret (det beskattningsår då full betalning för andelarna har skett) och en tvåårsperiod dessförinnan. En motsvarande tidsgräns bör gälla också här, med den skillnaden att tidsgränsen bör räknas ifrån förvärvstidpunkten och inte betalningstidpunkten. Detta eftersom bestämmelsen annars inte skulle få avsedd effekt i de fall då betalningstidpunkten inträffar senare än förvärvstidpunkten. Regeringen har förståelse för synpunkten att ytterligare villkor för investeraravdrag komplicerar systemet. Svårigheterna för investerare, företag och Skatteverket att hantera detta ska dock inte överdrivas.

Företagarna, Svenska riskkapitalföreningen, NSD, Föreningen Svenskt Näringsliv, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen och LRF anser att förslaget i promemorian skulle försämra svenska företags konkurrenskraft. Regeringen delar inte denna bedömning. Det är långt ifrån alla medlemsstater som har en motsvarighet till investeraravdraget. I de länder som har ett liknande skatteincitament finns begränsningar som liknar de som nu föreslås och det är inte heller ovanligt att investeringar där investeraren genom investeringen får ett bestämmande inflytande i företaget inte omfattas av stödordningen (t.ex. i Finland och Storbritannien). Några begränsningar avseende bestäm-

mande inflytande finns inte avseende investeraravdraget och föreslås inte heller. Något undantag för investeringar i samband med start av ett nytt företag behövs därför inte. Det bedöms inte heller som lämpligt att införa särskilda undantagsregler för affärsänglar som *Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet* efterfrågar en analys av. Att i skattelagstiftningen försöka definiera vad som avses med en affärsängel skulle komplicera regelverket ytterligare och skapa stora avgränsningsproblem. Det saknas enligt regeringens mening skäl att utreda frågan om en begränsning till oberoende investerare ytterligare, vilket bl.a. NSD efterfrågar.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att investeraravdrag inte ska få göras om den skattskyldige eller någon närstående under något av de två beskattningsåren närmast före det år förvärvet sker (förvärvsåret) eller under förvärvsåret fram till tidpunkten för förvärvet direkt eller indirekt innehar eller har innehaft andelar i det företag i vilket andelar har förvärvats eller i ett annat företag inom samma koncern.

Den nya bestämmelsen bör träda i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången på förvärv av andelar som sker efter den 31 december 2015.

Skatteverket och *LO* anser att investeraravdraget bör slopas. Om avdraget inte slopas anser Skatteverket att det bör begränsas ytterligare. *Tillväxtverket* anser att investeraravdraget bör reformeras. Dessa frågor behandlas inte i detta lagstiftningsärende.

Regelrådet och *Företagarna* har synpunkter på beskrivningen av förslagens effekter. Dessa behandlas i avsnitt 6.15.4.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf 43 kap. 17 a § införs i IL, se avsnitt 3.9.

6.15.3 EU-rättsliga anpassningar för självständig näringsverksamhet som bedrivs inom EES

Regeringens förslag: Enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag som bedriver självständig näringsverksamhet i ett annat EES-land ska beskattas för resultatet på samma sätt som när verksamhet bedrivs i Sverige.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 23 § andra stycket IL anses självständig näringsverksamhet som bedrivs utomlands alltid som passiv näringsverksamhet. Bestämmelsen påverkar tillämpningen av andra bestämmelser i IL:en eftersom olika regler, i vissa fall, gäller för passiv respektive aktiv näringsverksamhet. All självständig näringsverksamhet som bedrivs av en enskild näringsidkare utomlands räknas vidare enligt 14 kap. 12 § IL alltid som en egen näringsverksamhet. Detsamma gäller enligt 14 kap. 13 § första stycket IL när handelsbolag bedriver självständig näringsverksamhet utomlands. Av 42 kap. 34 § andra stycket IL följer att underskott av näringsverksamhet det beskattningsår en enskild näringsidkare upphör att bedriva näringsverksamhet inte får dras av om det avser självständigt bedriven näringsverksamhet utomlands.

De ovan angivna bestämmelserna kan leda till att självständigt bedriven näringsverksamhet i andra EES-länder missgynnas i förhållande till verksamhet som bedrivs i Sverige. Regeringen föreslår därför, i likhet med utredningens förslag, att enskilda näringsidkare som bedriver självständig näringsverksamhet i ett annat EES-land ska beskattas för resultatet på samma sätt som när verksamhet bedrivs i Sverige. Detsamma ska gälla för delägare i handelsbolag. Förslaget är en anpassning till EU-rättens etableringsfrihet.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap. 23 § andra stycket, 14 kap. 12 §, 14 kap. 13 § första stycket och 42 kap. 34 § andra stycket IL, se avsnitt 3.9.

6.15.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Utfall för investeraravdraget finns för december 2013 och preliminärt för 2014. År 2015 lämnades drygt 7 900 kontrolluppgifter för 2014 med ett sammanlagt underlag om ca 480 miljoner kronor in till Skatteverket. För 2013 beviljades ca 900 investeraravdrag för investeringar i ca 130 företag, med ett sammanlagt underlag om ca 100 miljoner kronor. Två företag mottog under 2013 ett stort antal investeringar som troligtvis

gjorts av externa investerare. Dessa investeringar bedöms stå för ca 40 procent av de totala avdragen 2013.

Underlaget för avdrag 2016 bedöms uppgå till ca 480 miljoner kronor. Baserat på de bedömningar som gjordes angående fördelningen av användningen mellan nystartade företag och nyemissioner vid avdragets införande, och under antagandet att externa investerare står för ca 40 procent av det totala avdragsbeloppet, bedöms förslaget leda till att underlaget minskar med 120 miljoner kronor. Då investeraravdraget ger en skattesänkning med 15 procent innebär detta en ökning av skatteintäkterna med ca 18 miljoner kronor 2016.

Beräkningen av den varaktiga effekten av begränsningen av investeraravdraget kräver bedömningar om utvecklingen av användningen av avdraget framöver. Investeraravdraget har endast varit i kraft en kortare tid, och det är ännu svårt att bedöma hur populärt det kommer att bli. Då utvecklingen är svårbedömd utgår beräkningen från fasta priser och volymer, i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner. Varaktigt bedöms förslaget att begränsa investeraravdraget därför leda till en ökning av skatteintäkterna med 18 miljoner kronor.

Förslaget om att anpassa bestämmelserna om självständig näringsverksamhet till EU-rätten medför inte några offentligfinansiella effekter.

Effekter för företag

Regelrådet och *Företagarna* anser att beskrivningen av effekterna av förslaget att begränsa investeraravdraget är bristfällig. Eftersom avdragets effekter på investeringar och skatteintäkter ännu är mycket osäkra kan beräkningar inte göras av de realekonomiska effekterna av en begränsning av tillämpningsområdet för investeraravdraget.

Det företag som investeraravdraget hänför sig till ska lämna kontrolluppgift om underlaget för investeraravdrag. Genom att lämna kontrolluppgift intygar företaget att den skattskyldiges betalning för andelarna i företaget kan ligga till grund för investeraravdrag. Det innebär att företaget måste kontrollera att de villkor som avser företaget är uppfyllda samt i vilken utsträckning transaktioner mellan företaget och investeraren samt närstående till denne har skett under betalningssåret samt två år tidigare (se prop. 2012/13:134 s. 81 f.). Det nya villkoret som

föreslås bedöms därför endast i vissa fall medföra en ökad tidsåtgång för uppgiftslämnandet, och då endast marginellt. Förslaget bedöms mot denna bakgrund inte öka företagens administrativa kostnader.

Effekter för myndigheter

Skatteverket behöver ändra blanketter och informationsmaterial till följd av förslaget att begränsa investeraravdraget. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få några effekter.

Förslaget om att anpassa bestämmelserna om självständig näringsverksamhet till EU-rätten bedöms inte få några effekter för vare sig Skatteverket eller de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter

6.16 Skattefrihet för ideell secondhandförsäljning

6.16.1 Ärendet och dess beredning

En promemoria har tagits fram inom Finansdepartementet där det föreslås att det i inkomstskattelagen förtydligas att allmännyttiga ideella föreningars och registrerade trossamfunds verksamhet med försäljning av skänkta begagnade varor som nyttjas som finansieringskälla för det ideella arbetet och som främjar återanvändning och återvinning är skattefri. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 9, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag överensstämmer med lagrådsremissens lagförslag. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9, avsnitt 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2015/02759/S1).

I detta avsnitt behandlas promemorians förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 13 augusti 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 9, avsnitt 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 9, avsnitt 4*. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6.16.2.3. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets synpunkter.

6.16.2 Ideella föreningars och registrerade trossamfunds secondhandförsäljning

6.16.2.1 Bakgrund

Återanvändning och secondhandverksamhet som bedrivs ideellt för allmännyttiga ändamål har många positiva aspekter. Verksamheten genererar medel till sociala insatser och utvecklingsinsatser. Sådan verksamhet kan dessutom tillhandahålla meningsfull arbetsträning för människor som av någon anledning står utanför ordinarie arbetsmarknad och erbjuda volontärer möjlighet till meningsfull sysselsättning i ett socialt sammanhang. Den bidrar även till att resurser återanvänds och till utvecklingen av ett hållbart samhälle och resurseffektiv avfallshantering. Secondhandverksamheten är en viktig finansieringskälla för de ideella organisationerna.

6.16.2.2 Gällande rätt

Av 7 kap. 3 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, framgår att allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund som huvudregel är skattskyldiga för inkomst från sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § IL. Enligt 13 kap. 1 § IL avses med näringsverksamhet förvärvsverksamhet som bedrivs yrkesmässigt och självständigt. En allmännyttig ideell förening eller ett registrerat trossamfund är dock enligt 7 kap. 3 § andra stycket IL inte skattskyldig för bl.a. inkomst från en självständig näringsverksamhet, om inkomsten till huvudsaklig del kommer från verksamhet som har naturlig anknytning till föreningens allmännyttiga ändamål eller som av hävd utnyttjats som finansieringskälla för ideellt arbete. Omsättning i den inkomstskattebefriade verksamhetsdelen är inte heller föremål för mervärdesskatt på grund av kopplingen mellan inkomstskattereglerna och mervärdesskatte-

reglerna i 4 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:200).

Någon närmare förklaring till vad som avses med en av hävd utnyttjad finansieringskälla finns inte i lagstiftningen. Enligt förarbetena till inkomstskattelagarna (prop. 1976/77:135 s. 84 f.) räknas till sådana verksamheter bl.a. anordnande av bingo och andra lotterier, fester, basarer, loppmarknader, försäljnings- och insamlingskampanjer. Om t.ex. en idrottsförening bedriver en vanlig sportaffär eller om en religiös förening bedriver en bokhandel, beskattas däremot dessa inkomster.

Vid bedömningen av om förutsättningar för skattefrihet föreligger har i praxis olika faktorer beaktats såsom bl.a. inslaget av frivilligt och oavlönat arbete, verksamhetens omfattning och konkurrenssituationen (se bl.a. RÅ85 1:2, RÅ 1988 not. 599, 600 resp. 603 och RÅ 1999 ref. 50).

Högsta förvaltningsdomstolen har i ett avgörande (HFD 2013 ref. 56) bedömt att en ideell förenings försäljning av skänkta varor utgör en sådan verksamhet som enligt inkomstskattelagen ska anses vara en av hävd utnyttjad finansieringskälla för ideellt arbete. Det bör enligt Högsta förvaltningsdomstolen vara möjligt att göra skillnad mellan försäljning i butiker som är öppna dagligen och i vilka även anställd personal är verksam, å ena sidan, och försäljning i en lokal som håller öppet endast vid något enstaka tillfälle per vecka och som i allt väsentligt sköts av ideella krafter, å den andra. Det senare slaget av verksamhet kan närmast jämföras med regelbundet anordnade basarer. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening bör i vart fall butiksförsäljning med skänkta varor som bedrivs under villkor som framstår som jämförbara med kommersiell handel i t.ex. antikvariat, antikhandel eller butiker för andrahandsförsäljning av märkeskläder inte anses jämförbar med den traditionella loppmarknadsformen.

Skatteverkets uppfattning i ett ställningsstagande den 17 september 2014 (dnr 131 92444-14/111) är att en secondhandverksamhet som bedrivs i en butik som inte håller öppet mer än 24 timmar i veckan med till klart övervägande del ideellt arbetande personal kan jämföras med regelbundet anordnade basarer eller loppmarknader. Sådan secondhandförsäljning ska således, enligt Skatteverkets uppfattning, anses

vara verksamhet som av hävd utnyttjas som finansieringskälla för ideellt arbete.

Skatteverket har även bedömt (ställningsstagande den 17 september 2014 dnr 131 514551-14/111) att gåvor till bl.a. ideella föreningars secondhandverksamhet i form av tillgångar som ska säljas vidare av föreningen (lagertillgångar) redovisningsmässigt och skattemässigt ska värderas till nettoförsäljningsvärdet vid förvärvstidpunkten. Med nettoförsäljningsvärdet menas försäljningsvärdet efter avdrag för beräknade försäljnings- och hanteringskostnader och med beaktande av inkurans. Ställningsstagandet innebär att om föreningar säljer de skänkta varorna för nettoförsäljningsvärdet så uppkommer det inte någon skattepliktig vinst.

6.16.2.3 Övervägande och förslag

Regeringens förslag: I inkomstskattelagen anges att allmännyttiga ideella föreningars och registrerade trossamfunds verksamhet med försäljning av skänkta varor som utnyttjas som finansieringskälla för det ideella arbetet ska vara skattefri. Undantaget från skatteplikt gäller om föreningen eller trossamfundet i övrigt uppfyller de krav som ställs för inskränkt skattskyldighet.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Promemorians förslag innehåller dock villkor om att varorna ska vara begagnade och att verksamheten ska främja återanvändning och återvinning. Dessutom har promemorians förslag en något annorlunda lagteknisk utformning.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot att det i inkomstskattelagen anges att ideell secondhandförsäljning är skattefri. *Ideell Second Hand*, *Röda Korset*, *Sveriges Stadsmissioner* och *Stockholms Stadsmission* ser positivt på förslaget ur det perspektivet att ideell secondhandverksamhet ska undantas från skatteplikt. *Praktisk Solidaritet*, *Emmaus Sverige* och *Emmaus Björkå* anser att förslaget innebär en rimlig och rättvis skattemässig behandling av ideella organisationers försäljning av skänkta begagnade varor till förmån för allmännyttig verksamhet. *Försäkringskassan* framhåller att de ideella

föreningarnas och registrerade trossamfundens verksamheter med secondhandförsäljning bidrar med möjlighet till arbetsträning för personer som annars kan ha svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII), Ideell Second Hand (vars yttrande i denna del Emmaus Björkå, Röda Korset, Frälsningsarmén, Myrorna och Erikshjälpen instämmer i), *PMU Second hand*, Sveriges Stadsmissioner och Stockholms Stadsmission föreslår att ordet ”begagnade” ska tas bort i lagförslaget. De anser att det centrala är att varorna som kommer in bidrar till allmännyttig verksamhet och inte om varorna är begagnade. Exempelvis ska, enligt dessa organisationer, ett företag kunna skänka osålda varor till secondhandverksamhet i stället för att kasta dem.

FRII, Ideell Second hand (vars yttrande i denna del Emmaus Björkå, Röda Korset och Frälsningsarmén instämmer i), Sveriges Stadsmissioner och Stockholms Stadsmission anser att skattefriheten även bör avse varor som inte skänkts så länge försäljningen av dessa främjar återvinning, återanvändning och ett allmännyttigt ändamål. Vidare anser de att det är viktigt att det framgår att försäljningen inte nödvändigtvis måste ske av exakt samma vara som tagits emot utan att försäljningen även kan omfatta varor som skapats av de aktuella varorna.

FRII, Ideell Second Hand (vars yttrande i denna del Emmaus Björkå, Röda Korset, Frälsningsarmén, Myrorna och Erikshjälpen instämmer i), *PMU Second hand*, Sveriges Stadsmissioner och Stockholms Stadsmission anser att det bör förtydligas att skattefriheten gäller oavsett hur verksamheten bedrivs. Erikshjälpen, Frälsningsarmén och Myrorna anser att fokus i lagtexten bör vara den samhällsnytta som ideell second hand genererar och på syftet med de ideella secondhandaktörernas verksamhet.

Kammarrätten i Göteborg ifrågasätter om det är nödvändigt att ha med uttrycket ”som främjar både återanvändning och återvinning” och påpekar att försäljning av skänkta begagnade varor i sig bör anses främja återanvändning eller återvinning. Kammarrätten påpekar att det kan anses att förslaget inte utgör ett förtydligande utan snarare en utvidgning av skattefriheten och att om detta är avsikten bör det klart framgå, inte

minst för att undvika framtida tillämpnings- svårigheter. Även FRII, Ideell Second Hand (vars yttrande i denna del Emmaus Björkå, Röda Korset, Frälsningsarmén och Myrorna instämmer i), Sveriges Stadsmissioner, Stockholms Stadsmission och *PMU Second hand* ifrågasätter om det är nödvändigt att i lagtext precisera att verksamheten ska främja återanvändning och återvinning samt anför att detta får anses ligga i den ideella secondhandverksamhetens natur. *Skatteverket* anser att kravet på återanvändning och återvinning i första hand bör tas bort eftersom något sådant krav inte har funnits tidigare. Om kravet behålls anser Skatteverket att det även bör gälla de som i dag bedriver hävdvunnen secondhandförsäljning skattefritt. *Naturvårdsverket* anser inte att det är nödvändigt att i lagtexten precisera att verksamheten ska främja både återanvändning och återvinning samt påpekar att det inte är önskvärt att ideella organisationer ska vara tvungna att ta emot avfall för att få skattelättnaden. Vidare menar Naturvårdsverket att konsekvensanalysen är något tunn och efterlyser bl.a. ett förtydligande kring de offentligfinansiella effekterna.

Civos efterfrågar en bredare översyn av den skattelagstiftning som påverkar det civila samhällets organisationer. *Läkarmissionen* anser att det finns ett flertal aktiviteter som kan anses utgöra antingen sidoordnade aktiviteter eller underordnade aktiviteter i organisationernas secondhandförsäljning och att dessa aktiviteter bör tas in i det framtida lagstiftningsarbetet. Även *Human Bridge* framhåller detta.

Kammarrätten i Göteborg anser att det hade varit av värde med en analys av förslagets förenlighet med mervärdesskattedirektivet. Skatteverket menar att secondhandförsäljningen beroende av omfattningen kan komma att omfattas av mervärdesskattedirektivets bestämmelser om beskattningsbara transaktioner som utförs av en beskattningsbar person. Den enskilda organisationen kan enligt Skatteverket begära direkt effekt av bestämmelserna i direktivet. Även *FAR* och *Läkarmissionen* har synpunkter om förhållandet till EU-rätten. *Tillväxtverket* anser att förslaget innebär att privata aktörer med vinstintresse får sämre förutsättningar att driva verksamhet än vad ideell verksamhet får och att det riskerar att hindra tillväxt och sysselsättning. Emmaus Sverige och Praktisk Solidaritet (vars yttrande Emmaus

Björkå instämmer i) anser däremot att förslaget på intet sätt medför att de ideella organisationers försäljning av skänkta begagnade varor gynnas i konkurrenshänseende i förhållande till den kommersiella handeln med begagnade varor.

FRII, Sveriges Stadsmissioner och Stockholms Stadsmission anser att skattefriheten för ideell secondhandförsäljning även bör omfatta allmännyttiga stiftelser. Även Läkarmissionen och Human Bridge anser att förslaget bör omfatta samtliga aktörer som använder försäljning av skänkta begagnade varor som finansieringskälla för hjälparbete och biståndsarbete.

Skälen för regeringens förslag: Ideella föreningar och registrerade trossamfund är som huvudregel skattskyldiga för inkomst av näringsverksamhet. Med näringsverksamhet avses förvärvsverksamhet som bedrivs yrkesmässigt och självständigt. Allmännyttiga ideella föreningars och registrerade trossamfunds inkomster från hävdvunna finansieringskällor är dock normalt skattebefriade. Vid bedömningen av om det föreligger förutsättningar för skattebefrielse tas hänsyn till konkurrensförhållandena.

Ideell verksamhet har en lång tradition i Sverige. Verksamheten har en stark folklig förankring och den bidrar i hög grad till demokratin, välfärd, trygghet, hälsa och livskvalitet i det svenska samhället. Grunden för att det civila samhället ska kunna spela en aktiv roll i demokratin, både i sin röstbärande funktion och i sin dialog med staten, är att det finns goda och långsiktiga förutsättningar för organisationerna att bedriva såväl verksamhet som organisationsutveckling. Ett starkt, mångfacetterat och engagerat civilsamhälle är omistligt i en demokrati.

De ideella föreningarnas och registrerade trossamfundens verksamhet med secondhandförsäljning bidrar ofta med arbetstillfällen för personer som annars kan ha svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Dessa verksamheter utgör även viktiga mötesplatser och kontaktytor för många människor. Dessutom innebär secondhandverksamheten att begagnade varor som t.ex. kläder, möbler och husgeråd kan återanvändas och återvinnas, vilket medför positiva miljöaspekter och kan stödja de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen genom att främja återanvändning. Återanvändnings- och återvinningstanken i de ideella föreningarnas och

registrerade trossamfundens secondhandverksamhet innebär bl.a. att skänkta varor kan lämnas på flera olika sätt och att varorna sedan tas om hand med målet att ingenting ska slängas. Skänkta varor lämnas ofta vid försäljningsstället, gåvomottagningar, återvinningscentraler eller i insamlingsbehållare. Det som exempelvis lämnas i insamlingsbehållare tas om hand oavsett om det som lämnas har något värde eller inte. Varor som inte kan säljas direkt kan behöva tvättas och lagas eller i vissa fall göras om till nyskapade varor för att sedan kunna säljas och återanvändas. Det som inte går att sälja lämnas för återvinning.

Den ideella secondhandförsäljningen bidrar till att skapa en cirkulär ekonomi, där kretsloppen sluts, miljöpåverkan minskar och nya affärsmöjligheter uppstår. Vidare handlar det om verksamhet som i stor utsträckning bedrivs av ideellt arbetande personer. Verksamheten ger också utrymme för personer som står långt från arbetsmarknaden och som är i behov av praktik, arbetsträning eller andra rehabiliterande åtgärder. En sådan verksamhet kan därför sammantaget inte anses direkt jämförbar med kommersiell handel som bedrivs i t.ex. antikvariat, antikhandel eller butiker med försäljning av begagnade märkeskläder.

En stark och livaktig ideell sektor har stor betydelse för samhällslivet och demokratin. Mot bakgrund av det angelägna arbete som de ideella föreningarna och registrerade trossamfundet utför i samhället, är det viktigt att gällande lagstiftning inte tolkas på ett sätt som medför en risk för försämrade förutsättningar att driva detta arbete. Enligt *Kammarrätten i Göteborg* skulle förslaget kunna förstås som en utvidgning av skattefriheten. *Lagrådet* anser att förslaget innebär en ändring av gällande rätt och inte bara ett förtydligande. Det är riktigt att förslaget innebär att den förändrade tillämpningen av skattereglerna som bl.a. Skatteverkets ställningstagande har medfört inte längre ska gälla. För regeringen är det viktigt att reglerna om skatteplikt för de ideella föreningarna och de registrerade trossamfundet är så tydliga och förutsebara som möjligt. Det måste också finnas goda möjligheter att finansiera den allmännyttiga verksamheten genom secondhandförsäljning. Det är därför nödvändigt att i inkomstskattelagen uttryckligen ange att secondhandförsäljning som utgör en finansieringskälla för ideellt arbete, i likhet med annan verksamhet

som av hävd utgör en finansieringskälla för ideellt arbete, ska undantas från skattskyldighet.

Som framgår av det tidigare redovisade får det anses ligga i den ideella secondhandverksamhetens natur att främja återanvändning och återvinning. Detta är också vad som har påpekats av flera remissinstanser, bl.a. Kammarrätten i Göteborg, *FRII, Ideell Second Hand, Sveriges Stadsmissioner* och *PMU Second hand*. I lagrådsremissen – liksom i den remitterade promemorian – gjordes bedömningen att det i lagtexten ändå bör anges att verksamheten ska främja återanvändning och återvinning. Ideell Second Hand, Kammarrätten i Göteborg, *Skatteverket* och *Naturvårdsverket* m.fl. ifrågasatte dock behovet av detta. Även Lagrådet ifrågasätter om det finns något behov av lagfästa krav i detta avseende. Det ligger som tidigare nämnts i den ideella secondhandverksamhetens natur att främja återanvändning och återvinning. Ur den aspekten saknas det därför anledning att i lagtexten ställa sådana krav på verksamheten. Mot bakgrund av synpunkterna från remissinstanserna och Lagrådet anser regeringen att det inte är nödvändigt att i lagstiftningen ställa krav på att verksamheten ska främja återanvändning och återvinning. Med en sådan lösning undviks också eventuella frågetecken om hur begreppet återvinning ska tolkas.

Regeringen anser i likhet med Erikshjälpen, Myrorna och Frälsningsarmén att syftet med verksamheten är av central betydelse. I lagrådsremissen görs bedömningen, till skillnad från vad Ideell Second Hand m.fl. framfört, att varorna bör vara skänkta och begagnade för att verksamheten ska omfattas av undantaget från skattskyldighet. Vidare görs bedömningen att varor som skänks av privatpersoner i princip alltid ska betraktas som begagnade och att till exempel oanvända klädesplagg som skänks av privatpersoner ska anses som begagnade. Lagrådet påpekar dock att den avsedda innebörden av begreppet begagnad påtagligt avviker från normalt språkbruk och att det därför, om ett sådant krav ändå ställs, bör definieras i lagtexten. Vidare tar Lagrådet, i likhet med vissa remissinstanser, upp att det förekommer att t.ex. butiker skänker varor till organisationerna. Ett krav på att det måste vara fråga om begagnade varor framstår enligt Lagrådet som svårt att förena med ambitionen att förenkla de ideella organisationernas administration. Syftet med förslaget är bl.a. att den starka och livaktiga

ideella sektorn inte ska få försämrade förutsättningar. Regeringen anser därför vid en samlad bedömning att det bör räcka att krav ställs på att det ska vara fråga om skänkta varor.

Av lagrådsremissen framgår vidare att någon förändring inte var avsedd gällande vad som enligt praxis utgör en sådan hävdvunnen finansieringskälla som omfattas av nuvarande 7 kap. 3 § andra stycket 1 andra strecksatsen II. Lagrådet avstyrker en sådan ordning och framhåller bl.a. att en sådan dubbelreglering skulle kunna framstå som förvirrande. Mot den bakgrunden föreslår regeringen i stället en annan lagteknisk konstruktion som innebär att secondhandförsäljning enbart regleras i den nya strecksatsen.

Undantaget från skatteplikt gäller endast för de ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller ändamålskravet, verksamhetskravet, fullföljdskravet och öppenhetskravet. Det innebär krav på att det finns allmännyttiga ändamål och att verksamheterna som bedrivs under beskattningsåret uteslutande eller så gott som uteslutande ska främja sådana allmännyttiga ändamål. Vidare är det också ett krav att intäkterna i skäligen omfattning används för allmännyttiga ändamål. Öppenhetskravet innebär att de ideella föreningarna och registrerade trossamfunden i princip inte får vägra någon inträde som medlem. Stiftelser omfattas inte av undantagen från skatteplikt i 7 kap. 3 § andra stycket II och skattskyldigheten för stiftelser faller utanför ramen för detta lagstiftningsärende. Inte heller en sådan bredare översyn av skattelagstiftningen som *Civos* efterfrågar eller beskattningen av andra aktiviteter som *Läkarmissionen* och *Human Bridge* tar upp omfattas av detta lagstiftningsärende.

Kammarrätten i Göteborg anser att det hade varit av värde med en analys av förslagets förenlighet med mervärdesskattedirektivet. Skatteverket, *FAR* och *Läkarmissionen* har också synpunkter gällande förslagets förhållande till EU-rätten. Förslaget innebär i mervärdesskattehänseende ingen förändring i tillämpningen i förhållande till vad som gällde före Högsta förvaltningsdomstolens avgörande och Skatteverkets ställningstagande. Regeringen konstaterar också att Europeiska kommissionen i ett beslut den 26 februari 2015 gjort bedömningen att lägga ned överträdelseärendet avseende den svenska befrielsen från mervärdesskatt för ideella föreningar (Fi2008/04219/S2).

Mot denna bakgrund bör förslaget vara genomförbart i ett EU-rättsligt perspektiv.

Tillväxtverket, Emmaus Sverige och Praktisk Solidaritet (vars yttrande *Emmaus Björkå* instämmer i) har synpunkter gällande förslagets effekter. Dessa behandlas i avsnitt 6.16.3.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 7 kap. 3 § IL, se avsnitt 3.9.

6.16.2.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den nya bestämmelsen träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *FRII, Sveriges Stadsmissioner, Stockholms Stadsmission* och *Ideell Second Hand* (vars yttrande i denna del *Emmaus Björkå, Röda Korset, Myrorna* och *Eriksbjälpen* instämmer i) påpekar att en förening som har brutet räkenskapsår kommer att anses vara mervärdesskattepliktig även under en del av 2016. De anser att lagen ska börja tillämpas samtidigt för alla aktörer och att denna övergångsbestämmelse bör tas bort.

Skälen för regeringens förslag: De varor som säljs klassificeras inkomstskatte- och bokföringsmässigt som lager. Det skulle bli mycket komplicerat om olika skatteregler skulle tillämpas på försäljning av lagertillgångar under ett och samma beskattningsår. Mot denna bakgrund bedöms den föreslagna bestämmelsen vara av den karaktären att den bör tillämpas för ett helt beskattningsår. Förslaget kan tidigast börja tillämpas för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015. Regeringen instämmer därför i förslaget i promemorian att den nya bestämmelsen ska träda i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

6.16.3 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Den föreslagna förändringen av inkomstskattelagen beräknas i promemorian medföra minskade skatteintäkter med 150 miljoner kronor 2016. *Naturvårdsverket* efterlyser ett förtydligande av de offentligfinansiella effekterna. Regeringen konstaterar att det är svårt att beräkna den offentligfinansiella effekten, bl.a. eftersom det saknas specifik statistik, men finner inte skäl att frångå den i promemorian redovisade bedömningen.

Effekter för företagen, ideella föreningar och registrerade trossamfund

Förslaget berör främst de ideella föreningar och registrerade trossamfund som bedriver verksamhet med secondhandförsäljning för att finansiera sin allmännyttiga verksamhet. Förslaget bedöms innebära en administrativ lättnad för de ideella organisationer som annars hade behövt redovisa underlag för inkomstskatt och mervärdesskatt. Om förslaget inte genomförs bedöms de allmännyttiga verksamheter som de aktuella ideella organisationerna bedriver riskera att drabbas av försämrade förutsättningar med neddragningar som följd. *Tillväxtverket* anser att förslaget innebär att privata aktörer med vinstintresse får sämre förutsättningar att driva verksamhet än vad ideell verksamhet får. *Emmaus Sverige* och *Praktisk Solidaritet* (vars yttrande *Emmaus Björkå* instämmer i) anser däremot att det av förarbetena bör framgå att förslaget på intet sätt medför att de ideella organisationers secondhandförsäljning gynnas i konkurrenshänseende i förhållande till den kommersiella handeln. Regeringen instämmer i bedömningen i promemorian att förslaget mot bakgrund av verksamhetens särskilda karaktär inte påverkar konkurrensförhållandena på marknaden i nämnbar omfattning.

Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget innebär marginellt minskade hanteringskostnader för Skatteverket. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Effekter för miljön

Återanvändning och återvinning av skänkta varor bedöms medföra positiva effekter för

miljön. De ideella föreningarnas och registrerade trossamfundens secondhandverksamheter kan därför bidra till att öka återbruket av varor och tillvaratagandet av varornas material. Detta bedöms minska samhällets miljöpåverkan och bidra till en hållbar utveckling. Återanvändning och återvinning av skänkta varor bidrar också till att skapa en cirkulär ekonomi, vilket i sig självt har positiva effekter för miljön.

6.17 Slopade avdragsrätt för avgifter och bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet

6.17.1 Ärendet och dess beredning

I promemorian Framtidens filmpolitik (Ds 2015:31) föreslås att staten tar ett helhetsansvar för den nationella filmpolitiken och lämnar det nuvarande filmavtalet från och med 2017. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 13, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 13, avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 13, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku2015/01632/MF).

I detta avsnitt behandlas förslaget om slopad avdragsrätt för avgifter och bidrag som betalas till Stiftelsen Svenska Filminstitutet (Filminstitutet). Det remitterade förslaget motsvarar budgetpropositionens förslag.

Lagrådet

Förslaget att slopa avdragsrätten för avgifter och bidrag till Filminstitutet är enligt regeringens bedömning författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6.17.2 Gällande rätt

Avtalsmodellen har använts inom svensk filmpolitik sedan det första filmavtalet ingicks 1963. Därefter har filmavtalet omformulerats och omförhandlats med olika tidsintervall. Bestämmelsen om avdrag för avgifter och bidrag till Filminstitutet fanns ursprungligen i en särskild lag, lagen (1963:173) om avdrag för avgifter till Stiftelsen Svenska Filminstitutet,

m.m. Bestämmelsen har ändrats när nya avtal träffats.

Enligt den nuvarande bestämmelsen i 16 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, ska sådana avgifter och bidrag till Filminstitutet som avses i avtalet som träffats den 25 september 2012 mellan å ena sidan staten och å andra sidan företrädare för filmbranschen och tv-företagen m.fl. (2013 års filmavtal) dras av. Avtalet avser finansiering av stöd till svensk film och började gälla den 1 januari 2013. Inledningsvis gällde 2013 års filmavtal till och med den 31 december 2015, med möjlighet till förlängning ett år åt gången. Avtalet har därefter förlängts till och med den 31 december 2016.

6.17.3 Avdragsrätten för avgifter och bidrag till Filminstitutet slopas

Regeringens förslag: När 2013 års filmavtal och avtalsmodellen upphör slopas avdragsrätten i inkomstskattelagen för de avgifter och bidrag som betalas respektive lämnas till Filminstitutet av berörda avtalsparter i 2013 års filmavtal.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2017. Den upphävda bestämmelsen i 16 kap. 11 § IL gäller fortfarande för avgifter och bidrag som har betalats respektive lämnats till Stiftelsen Svenska Filminstitutet för tid före den 1 januari 2017.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Filminstitutet* tillstyrker förslaget. Enligt *Regelrådet* kan en minskning av företagens administrativa kostnader uppkomma till följd av att avdragsrätten försvinner. *Folkets Hus och Parker* menar att avdragsrätten för biografavgiften har gynnat biografägare och att ett slopande av avdragsrätten försämrar biografernas ekonomi. Övriga remissinstanser har inte yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Avdragsrätten för avgifter och bidrag till Filminstitutet är kopplad till 2013 års filmavtal. Avdraget utgör ett undantag från huvudregeln att avdrag bara medges för utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster. I utgiftsområde 17, avsnitt 2.6.1, föreslås att staten från och med 2017 ska ta ett helhetsansvar för den nationella filmpolitiken och därmed lämna filmavtalsmodellen. När

2013 års filmavtal och avtalsmodellen upphör fyller denna avdragsrätt inte längre någon funktion. Undantaget bör då upphöra att gälla och paragrafen upphävas. Vad Folkets Hus och Parker anför medför ingen annan bedömning.

Avdragsrätten bör upphöra att gälla vid utgången av 2016. För avgifter och bidrag som betalats respektive lämnats före utgången av 2016 bör dock avdrag fortfarande kunna göras.

Lagförslag

Förslaget föranleder att 16 kap. 11 § IL upphör att gälla, se avsnitt 3.9.

6.17.4 Konsekvensanalys

Förslaget att slopa avdragsrätten för avgifter och bidrag som betalas till Filminstitutet är en följd av att 2013 års filmavtal och avtalsmodellen upphör. En sammantagen konsekvensanalys avseende den slopade avdragsrätten samt höjningen av mervärdesskatten på tillträde till biografföreställningar finns i avsnitt 6.32.4.

6.18 Införande av ett tonnageskattesystem

Regeringens bedömning: För att stärka den svenska handelsflottans konkurrenskraft och därigenom öka andelen svenskflaggade fartyg i den svenska handelsflottan, bör ett system med tonnageskatt införas. För att åtgärden ska vara fullt finansierad bör bl.a. de ackumulerade överavskrivningar rederierna har när de träder in i systemet räntebeläggas.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringens målsättning är att Sverige, i ett internationellt perspektiv, ska ha en konkurrenskraftig sjöfartsnäring. Omkring 90 procent av Sveriges export och import transporteras någon gång under transportkedjan med fartyg. Sjöfarten är därmed en livsnerv för handel med omvärlden, men ytterst också för Sveriges välstånd. Sjöfartsnäringen verkar på en global marknad vilket påverkar förutsättningarna för näringen. Det är av största vikt att svenska rederier i internationell trafik har konkurrensvillkor som är likvärdiga med villkoren för

rederier i jämförbara länder i Europa. En skillnad mellan Sverige och jämförbara länder i Europa är att Sverige inte har infört något tonnageskattesystem.

Tonnagebeskattning innebär att det skattepliktiga resultatet av viss rederiverksamhet bestäms schablonmässigt utifrån fartygets netto-dräktighet, dvs. oberoende av faktiska inkomster och utgifter. Det schablonmässigt beräknade resultatet läggs samman med eventuellt övrigt överskott av näringsverksamhet och beskattas med den gällande skattesatsen.

Förutsättningarna för att införa ett system med tonnageskatt i Sverige har utretts vid två tillfällen. Tonnageskatteutredningen lämnade i februari 2006 sitt betänkande Tonnageskatt (SOU 2006:20). Utredningens analys samt de förslag som lagts fram på grundval av analysen bedömdes dock vara bristfälliga och inte kunna ligga till grund för lagstiftning. Riksdagen tillkännagav den 15 mars 2007 som sin mening att arbetet med en lagstiftning om tonnageskatt för sjöfartsnäringen måste påskyndas (bet. 2006/07:SkU11).

Mot bakgrund av den ökade internationella konkurrensen på sjöfartsområdet och att antalet svenskflaggade fartyg minskat de senaste åren tillsattes den 24 januari 2013 en ny utredning, Utredningen om tonnageskatt och andra stöd för sjöfartsnäringen, med uppdrag att analysera möjligheten att införa ett system med tonnageskatt i Sverige. Utredningens betänkande Ett svenskt tonnageskattesystem (SOU 2015:4) överlämnades i januari 2015. Betänkandet har remissbehandlats. Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att erinra mot att ett system med tonnageskatt införs i Sverige.

För att svenska rederier ska få konkurrensvillkor som är likvärdiga med villkoren för rederier i jämförbara länder bör ett system med tonnageskatt införas även i Sverige. Syftet är att öka andelen svenskflaggade fartyg i den svenska handelsflottan. Den kommande lagstiftningen bör följas upp och effekterna av ett system med tonnageskatt utvärderas.

Införandet av tonnagebeskattning bedöms minska skatteintäkterna med 50 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017. För att åtgärden ska vara fullt finansierad bör bl.a. de ackumulerade överavskrivningar rederierna har när de träder in i systemet räntebeläggas. Räntebeläggningsen bedöms öka skatteintäkterna med 5 miljoner

kronor per år. Finansieringen av kvarvarande 45 miljoner kronor beskrivs i utgiftsområde 22.

Regeringen avser att under riksmötet återkomma till riksdagen med ett förslag. Innan det aviserade förslaget kan träda i kraft måste det anmälas till och godkännas av Europeiska kommissionen. Mot denna bakgrund bedöms ett system med tonnageskatt kunna träda i kraft tidigast den 1 juli 2016.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

6.19 Fortsatt arbete med effektivare skatter på energi-, klimat- och miljöområdet

Klimatfrågan är vår tids ödefråga och en av regeringens högst prioriterade frågor. Regeringen har höjt ambitionsnivån i klimatarbetet och vill understryka vikten av ett kraftfullt och sammanhållet globalt och nationellt politiskt arbete för att säkra en god miljö även i framtiden.

Grunden för ett framgångsrikt klimatarbete läggs i breda, internationella överenskommelser om minskade utsläpp av växthusgaser. Ett nytt klimatavtal under FN är avgörande för det internationella klimatarbetet. Stärkta allianser och samarbeten behövs både avseende utsläppsminskningar och klimatanpassning om världen ska kunna enas om ett nytt ambitiöst klimatavtal vid mötet i Paris i december 2015.

Miljö- och klimatskatter är avgörande för att minska vår miljö- och klimatpåverkan. Sverige har lång och god erfarenhet av att använda skatter och andra ekonomiska styrmedel för att kostnadseffektivt bidra till att nå klimat-, energi- och miljöpolitiska mål. Att redovisa erfarenheterna internationellt är en viktig del i regeringens arbete med att uppmuntra till kraftfulla insatser globalt. För att de internationella förhandlingarna ska bli framgångsrika krävs att enskilda länder går före och visar att det är möjligt att förena en ambitiös nationell klimat- och energipolitik med en hållbar tillväxt och hög välfärd. Detta arbete kan inte minst vara en viktig del i påverkansarbetet för att nå ett framgångsrikt klimatmöte i Paris. Sverige ska vara ett föregångsland i att minska våra egna

utsläpp, och där är miljö- och klimatskatter med god miljöstyrande effekt ett viktigt verktyg.

Inom EU verkar Sverige för att det nuvarande energiskattedirektivet (rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av EU-ramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet) ska ändras, i syfte att öka miljöstyrningen och skapa ett ramverk för beskattningen på unionsnivå som tydligt tar hänsyn till de olika bränslenas inneboende klimat- och energiegenskaper. Om regler för statsstöd och andra EU-rättsakter begränsar möjligheterna för unionen att självt vidta åtgärder och dess medlemsstater att genomföra effektiva klimatåtgärder bör dessa ses över och moderniseras med utgångspunkt i fördraget och de långsiktiga klimatmålen. Detta gäller t.ex. möjligheterna att bedriva ett kostnadseffektivt arbete med att utveckla miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel.

Nationellt anser regeringen att stimulanser och ekonomiska styrmedel ska användas för att ställa om Sverige i en mer hållbar riktning. Det ska vara lätt och lönsamt att göra miljövänliga val i vardagen. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor och beteenden ska samhälls-ekonomiska kostnader synliggöras, för att styra konsumtion och investeringar i en mer hållbar riktning. Miljöskatternas styrande effekt ska därför öka. Dessa skatter är av central betydelse för att Sverige ska kunna nå de klimat- och energipolitiska målen på ett kostnadseffektivt sätt. Koldioxidskatten är det primära generella styrmedlet för att i Sverige åstadkomma utsläppsminskningar i sektorerna utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter, förkortat handelssystemet. I syfte att i högre grad iaktta principen om att förorenaren ska betala bör undantagen från den generella koldioxidskattenivån minskas. Regeringen föreslår därför att helt slopa de nedsättningar av koldioxidskatten som i dag gäller för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer utanför handelssystemet.

Regeringen vill särskilt intensifiera insatserna för att nå en fordonsflotta fri från fossila bränslen. Klimat- och miljöpåverkan från transportsektorn ska minska. Den styrande effekten av energi- och koldioxidskatterna bör därför ökas för att stimulera till en omställning till minskade växthusgasutsläpp. Utsläppen av växthusgaser utanför handelssystemet härrör till övervägande del från bensin och dieselbränsle

förbrukat inom transportsektorn. Regeringen föreslår därför höjda energiskatter på bensin och dieselbränsle med fossilt ursprung. EU-rättens statsstödsregler sätter begränsningar för hur stor skattelättnad som kan ges till biodrivmedel. EU-rätten kräver därför att energiskatten på vissa flytande biodrivmedel höjs när skatten på deras motsvarigheter med fossilt ursprung ökas. Vidare föreslår regeringen att den årliga omräkningen av skattesatserna för bensin och dieselbränsle, förutom utvecklingen av konsumentprisindex, också ska beakta utvecklingen av bruttonationalprodukten genom att en uppräkningsmetod med ett årligt tillägg av två procentenheter till KPI-utvecklingen införs. Med hänsyn till den utsatta konkurrenssituationen som det svenska jord- och skogsbruket för närvarande befinner sig i, bör dessa näringar kompenseras inom ramen för energibeskattningen för den höjning som görs av energiskatten på dieselbränsle. Med anledning av det rådande kritiska läget i mjölksektorn föreslås vidare en ytterligare tillfällig kompensation inom energibeskattningen.

För att skapa tydliga incitament att fortsätta vårt arbete mot en fordonsflotta fri från fossila bränslen krävs tydliga politiska signaler och långsiktiga spelregler för marknaden. Detta gäller inte minst i fråga om utformningen av de ekonomiska styrmedlen på området. Därför är dagens osäkerhet, som en följd av gällande statsstödsregler inom EU, om möjligheterna att bedriva en kostnadseffektivt utformad politik för hållbara biodrivmedel, djupt olycklig.

Intensiva diskussioner har pågått med EU-kommissionen under flera års tid i dessa frågor. Regeringen fortsätter och intensifierar ytterligare den dialogen med syfte att i det korta perspektivet tillsammans med kommissionen hitta en lösning som ger goda förutsättningar för en fortsatt utveckling av marknaden för hållbara biodrivmedel i Sverige inom ramen för det EU-regelverk som gäller på statsstödsområdet.

I det långa perspektivet anser regeringen det är angeläget att tillsammans på EU-nivå hitta gemensamma lösningar som möjliggör för alla medlemsstater att vidta nödvändiga åtgärder för att nå de gemensamma energi- och klimatmålen genom att göra det lönsamt att välja bort fossila bränslen. En viktig fråga i detta arbete är en kostnadseffektiv men också administrativt enklare användning av miljöskatter för att kunna bidra till att uppfylla EU:s energi- och klimat-

mål. Regeringens målsättning är att så snabbt som möjligt under mandatperioden ha regler på plats som ger långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel.

Andra prioriterade områden inom för miljöpolitiken är att skapa en giftfri miljö och en bättre havsmiljö. Även på dessa områden bör miljöskatternas styrande effekt öka. Regeringen ser det som angeläget att driva på detta arbete. För att skydda miljön och människors hälsa måste användningen av farliga kemikalier minska. Kemikalieskatteutredningen föreslog i sitt betänkande under våren 2015 att två nya punktskatter ska införas – en på viss elektronik och en på golvbeläggningsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid. Utredningens slutsatser och de åsikter som framförts under remissförfarandet utvärderas och bearbetas nu inom Regeringskansliet. Användningen av handelsgödsel bidrar till övergödning av våra vattendrag, sjöar och hav samt till ökade halter av, i synnerhet, tungmetallen kadmium i åkermarken. Regeringen avser därför att analysera behovet av andra former av beskattning för att minska spridningen av tungmetaller och andra miljöfarliga ämnen i naturen. Även skatten på bekämpningsmedel bör ses över.

En hörnsten i arbetet med att öka den styrande effekten av skatterna på energi-, klimat- och miljöområdet är att regelverket är hållbart och försvarbart i ett unionsrättsligt perspektiv. Regeringen föreslår därför förändringar av energiskatten på elektrisk kraft som i dessa delar bedöms säkerställa förenlighet med unionsrätten samt underlätta och ge stabila förutsättningar för enskilda som producerar el för huvudsakligen egen förbrukning.

6.20 Ändrad beskattning av drivmedel

6.20.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016 tagits fram. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 11, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och innehåller bl.a. förslag om ändrad beskattning av drivmedel. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 11, avsnitt 4*.

En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 11, avsnitt 5*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2015/01733/S2).

Vidare har promemorian Ytterligare skattehöjningar på vissa drivmedel tagits fram inom Finansdepartementet. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 15, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats och innehåller bl.a. förslag om ändrad beskattning av drivmedel. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 15, avsnitt 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 15, avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2015/04019/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 25 juni 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 11, avsnitt 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 11, avsnitt 7*. Lagrådet lämnar förslaget utan erinran. I förhållande till lagrådsremissen har även vissa redaktionella ändringar gjorts.

Förslagen i promemorian Ytterligare skattehöjningar på vissa drivmedel är enligt regeringens bedömning författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande över det förslaget.

6.20.2 Bakgrund

6.20.3 Energiskattedirektivet samt lagen om skatt på energi

Lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, reglerar skatter på bränslen och elektrisk kraft. Skattereglerna är anpassade till energiskattedirektivet⁸⁷. Direktivet innehåller bestämmelser om vad som ska beskattas och hur detta ska ske. Grundregeln i såväl energiskattedirektivet som i LSE är att bränslen och elektrisk kraft ska beskattas. Av olika skäl kan

viss användning av dessa energislag undantas från beskattning, antingen genom tvingande unionsrättslig reglering eller att medlemsstaterna ges en möjlighet till detta.

Energi- och koldioxidskattesatserna på fossila bränslen framgår av 2 kap. 1 § LSE. Sedan 1995 finns regler i LSE om att årligen räkna om energiskattesatserna på elektrisk kraft samt energi- och koldioxidskattesatserna på fossila bränslen med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen i form av historiska prisförändringar i konsumentprisindex (KPI-omräkning). Syftet är att realvärdesäkra skattesatserna. Varje år, senast i november, ska regeringen i en förordning lägga fast det kommande kalenderårets energi- och koldioxidskattesatser med hänsyn till den historiska utvecklingen av KPI. I vissa fall har andra ändringar gjorts av skattesatserna än de som följer av denna lagstadgade indexomräkning. En indexomräkning har då vanligtvis ingått som en del i de ändrade skattesatserna och den lagstadgade indexeringen har skjutits fram till följande år.

Artikel 16.1 i energiskattedirektivet ger medlemsstaterna rätt att helt eller delvis tillämpa skattebefrielse för bl.a. produkter som framställts av biomassa. Ett förbehåll för skattebefrielsen är att den inte får medföra någon överkompensation för merkostnaderna för framställning av de aktuella biobränslena i förhållande till de fossila bränslen de ersätter (se artikel 16.3 i energiskattedirektivet). De biobränslen som definieras som energiprodukter enligt 1 kap. 3 § LSE är skattepliktiga enligt 2 kap. 3 § LSE. Övriga biodrivmedel är skattepliktiga genom 2 kap. 4 § första stycket 1 LSE. Skatt ska tas ut med de skattebelopp som gäller för likvärdigt fossilt bränsle enligt 2 kap. 1 § LSE.

Skattelättnader tillämpas dock för bränslen som framställts av biomassa. Av 7 kap. 3 a § första stycket 2 LSE framgår att en skattskyldig får göra avdrag för hela energiskatten och hela koldioxidskatten för biodrivmedel (dvs. en beståndsdel som framställts av biomassa) under förutsättning att motorbränslet inte utgör bensin eller dieselbränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3. Om biodrivmedlet utgör fettsyrametylester (Fame) följer dock av 7 kap. 3 a § första stycket 1 LSE att avdraget för energiskatten är begränsat till 44 procent. Vidare framgår av 7 kap. 3 c § andra stycket och 7 kap.

⁸⁷ Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, (EUT L 283, 31.10.2003, s. 51).

3 d § tredje stycket LSE att en skattskyldig får göra avdrag för skatt på bränslen som har samma KN-nummer som fossil bensin eller fossilt dieselbränsle men som framställts av biomassa. Det kan röra sig om t.ex. hydrerade vegetabiliska oljor och fetter, s.k. HVO, eller syntetiska motorbränslen. För dessa biodrivmedel får avdrag göras för hela energiskatten och hela koldioxidskatten. Enligt 7 kap. 3 c § LSE får avdrag också göras för hela koldioxidskatten och 89 procent av energiskatten för biodrivmedel som låginblandas i bensin. För låginblandning i dieselbränsle gäller motsvarande möjlighet att göra avdrag enligt 7 kap. 3 d § LSE med hela koldioxidskatten och 8 procent av energiskatten om beståndsdel utgörs av Fame och med 84 procent om det rör sig om en annan beståndsdel som framställts av biomassa.

För både biodrivmedel i bensin och biodrivmedel i dieselbränsle gäller att avdragsrätten är begränsad och maximalt kan uppgå till 5 volymprocent biodrivmedel som låginblandas i bensin eller dieselbränsle. Denna begränsning gäller dock inte för bränslen som har samma KN-nummer som fossil bensin eller fossilt dieselbränsle men som framställts av biomassa, t.ex. HVO eller syntetiska motorbränslen.

En förutsättning för samtliga fall av avdragsrätt för skatt på bränslen som framställts av biomassa är att bränslet omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen. För biogas gäller dock detta krav endast för motorbränsle för transportändamål. Kravet på hållbarhet grundar sig på krav i artikel 17.1 c i det s.k. förnybartdirektivet⁸⁸ om att biodrivmedel samt flytande biobränslen för uppvärmningsändamål måste uppfylla fastlagda hållbarhetskriterier för att få dels räknas med vid mätning av hur väl kraven rörande nationella mål och kvoter för energi från förnybara källor uppfylls, dels ges finansiellt stöd.

6.20.4 Överkompensation och annat om EU:s statsstödsregler

Både koldioxidskatten och energiskatten är att anse som miljörelaterade skatter. Nedsättning av eller befrielse från skatterna kan vara utformade så att åtgärderna definitionsmässigt utgör statsstöd enligt reglerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Europeiska kommissionen antog under 2008 gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd, förkortat miljöstödsriktlinjerna (EUT C 82, 1.4.2008, s. 1). Detta regelverk kan aktualiseras t.ex. vid stödåtgärder i form av befrielse från miljörelaterade skatter som koldioxidskatt och energiskatt. Miljöstödsriktlinjerna har från och med den 1 juli 2014 ersatts av nya riktlinjer för miljöskydd och energi 2014–2020 (EUT C 200, 28.6.2014, s. 1), förkortat miljö- och energistödsriktlinjerna, som tillämpas av kommissionen vid beslut i statsstödsärenden från och med detta datum. Medlemsstaterna är skyldiga att anpassa befintliga stödordningar till de nya riktlinjerna inom en viss tid.

Grundförutsättningarna för att statsstöd syftande till skydd för miljön ska kunna ges är enligt riktlinjerna att stödet har en stimulans-effekt, att det är nödvändigt för att åtgärden ska komma till stånd och är proportionellt. Dessa förutsättningar behandlas närmare i kommissionens riktlinjer. Ett stöd som ges för bränslen som framställts av biomassa får kompensera endast för merkostnaderna för framställningen av bränslet i förhållande till det fossila bränsle som ersätts. Om stödet överstiger merkostnaderna för framställningen av biobränslet betraktas det enligt EU:s statsstödsregler som s.k. överkompensation. Vidare gäller, till följd av bestämmelser i förnybartdirektivet, ett krav på hållbarhet för stöd till biobränslen.

Riksdagen beslutade under hösten 2013 om att införa ett kvotpliktssystem avseende krav på drivmedelsleverantörer att blanda in en viss andel biodrivmedel i bensin respektive dieselbränsle samt åtföljande ändringar av energibeskattningen (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2013/12:56). Energibeskattningen utformades på ett sådant sätt att den ansågs följa skattesystemets natur och logik och därmed inte utgöra statsstöd. För att erhålla rättslig säkerhet om denna statsstödsbedömning har regeringen lämnat in en ansökan till kommissionen (se statsstödsärende SA.36972). Eftersom

⁸⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG (EUT L 140, 5.6.2009, s. 16).

kommissionen vid tidpunkten för riksdagens beslut ännu inte godkänt den svenska ansökan, överlämnade riksdagen åt regeringen att besluta om när lagarna skulle träda i kraft. Inom ramen för den preliminära granskningen av de anmälda åtgärderna har det framkommit att kommissionen varken kan fatta beslut om att de inte utgör stöd eller om att de utgör stöd som är förenligt med statsstödsreglerna. Mot bakgrund härav har riksdagen under hösten 2014 beslutat att såväl lagen (2013:984) om kvotplikt för biodrivmedel som lagen (2013:957) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi ska utgå (se prop. 2013/14:246, bet. 2014/15:SkU4, rskr. 2014/15:3).

Ansökan i statsstödsärendet SA.36972 är fortfarande under beredning hos kommissionen. Kommissionen har genom beslut i statsstödsärende SA.38421 den 24 juni 2014 förlängt tidigare statsstödsgodkännande av de nuvarande skattelättnaderna för flytande biodrivmedel t.o.m. utgången av 2015 (EUT C 63, 20.2.2015, s. 5). Ett motsvarande beslut har samma dag meddelats rörande biogas som drivmedel.

Den nuvarande generella skattebefrielsen för bl.a. biogas uppfyller inte kraven enligt de nya miljö- och energistödsriktlinjerna och regeringen kan därför inte, som *Energigas Sverige* framför, ansöka om statsstödsgodkännande för skattebefrielse för biogas enligt nuvarande regler i LSE t.o.m. utgången av 2020. Regeringen har den 3 februari 2015 hos kommissionen ansökt om en ytterligare förlängning av statsstödsgodkännandena av nuvarande skatteregler för biodrivmedel med ett år, t.o.m. utgången av 2016. Ansökningarna är under beredning hos kommissionen. Diskussioner i ärendena bedrivs med kommissionen med inriktning på att skapa möjligheter för Sverige att under hösten få kommissionen att fatta beslut om förlängda godkännanden av de nuvarande skattereglerna för biodrivmedel. Regeringen för också diskussioner om en mer långsiktig utformning av skattereglerna i förening med övriga ekonomiska eller administrativa styrmedel på området. Regeringens målsättning är att så snabbt som möjligt under mandatperioden ha regler på plats som ger långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel.

Regeringen är enligt de statsstödsbeslut som gäller t.o.m. den 31 december 2015 skyldig att rapportera till kommissionen att någon överkompensation inte sker genom den skatte-

lättnad som ges till biodrivmedel alternativt vidta korrigerande åtgärder för att åtgärda överkompensationen senast under andra halvåret 2015.

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på flytande biobränslen enligt 7 kap. 3–4 §§ LSE är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statsstöd som genom avdraget ges för bränslet medför överkompensation i strid med EU-reglerna om statsstöd. Eftersom rapporteringen för 2013 visade på överkompensation för vissa biodrivmedel har kommissionen förenat sitt statsstödsgodkännande av den 24 juni 2014 med villkor att en reform görs av det svenska övervaknings-systemet för dessa bränslen, i syfte öka prognosernas kvalitet och göra dem mer tillförlitliga och att sammanställa övervakningsrapporter oftare än en gång om året. En mer frekvent rapportering än årsvis sker därför numera (jfr prop. 2014/15:1, volym 1, s. 260).

Energiskatt på biodrivmedel på grund av överkompensation påfördes för första gången den 1 januari 2013 då befrielsen från energiskatt för biodrivmedel som låginblandas i bensin minskades från 100 till 89 procent av den energiskatt som gällde för bensin. Befrielsen för biodrivmedel som låginblandas i dieselbränsle minskades samtidigt till 84 procent av den energiskatt som gällde för dieselbränsle. Den 1 januari 2015 sänktes befrielsen för låginblandad Fame från 84 till 8 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle. Samtidigt sänktes energiskattebefrielsen för höginblandad Fame från 100 till 44 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle. För att åtgärda den överkompensation som föreligger så att Sverige lever upp till EU:s regelverk om statsstöd föreslår regeringen i propositionen Höständringsbudget för 2015 ytterligare justeringar av skattenedsättningarna på vissa biodrivmedel. Regeringen föreslår en minskning av energiskattebefrielsen för etanol från 89 till 79 procent samt för höginblandad etanol i E85 från 100 till 78 procent av den energiskatt som gäller för bensin. De tidigare genomförda och i propositionen Höständringsbudget för 2015 föreslagna förändringarna på grund av överkompensation förtydligas i tabell 6.19.

Tabell 6.19 Tidigare förändringar av beskattningen av biodrivmedel till följd av överkompensation

Åtgärd	Ikraftträdande
Energiskattebefrielsen för biodrivmedel som låginblandas i bensin minskas från 100 till 89 procent.	1 januari 2013
Energiskattebefrielsen för biodrivmedel som låginblandas i dieselbränsle minskas från 100 till 84 procent.	1 januari 2013
Energiskattebefrielsen för låginblandad Fame minskas från 84 till 8 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle.	1 januari 2015
Energiskattebefrielsen för höginblandad Fame minskas från 100 till 44 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle.	1 januari 2015
Energiskattebefrielsen för biodrivmedel som låginblandas i bensin minskas från 89 till 79 procent.	1 december 2015
Energiskattebefrielsen för etanol i E85 som höginblandas i bensin minskas från 100 till 78 procent.	1 december 2015

6.20.5 Höjd energiskatt på bensin och dieselbränsle samt minskad skattebefrielse för vissa biodrivmedel

Regeringens förslag: Energiskatten på fossil bensin och fossilt dieselbränsle höjs, utöver den årliga omräkningen med hänsyn till utvecklingen av konsumentprisindex, med 48 öre per liter för bensin och med 53 öre per liter för dieselbränsle.

Befrielsen från energiskatt minskas för etanol som låginblandas i bensin till 74 procent samt för höginblandad etanol (E85) till 73 procent av den energiskatt som gäller för bensin.

För Fame (fetttsyrametylester) som höginblandas i dieselbränsle ökas befrielsen från energiskatt från 44 procent till 50 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016.

Förslagen i promemorian **Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen inför 2016** överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Av promemorians förslag framgår det dock inte tydligt att den minskade befrielsen från energiskatt för höginblandad etanol enbart avser etanolbränsle för gnisttända motorer (E85) och inte etanolbränsle för kompressionstända motorer (ED95). I promemorian föreslås också att skattebefrielsen för HVO och höginblandad Fame minskas.

Promemorians förslag innebär också att skattebefrielsen för höginblandad etanol är något lägre.

Förslagen i promemorian Ytterligare skatthöjningar på vissa drivmedel överensstämmer med regeringens förslag.

Remiss Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016

Remissinstanserna: Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Polismyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Kommerskollegium, Tullverket, Statskontoret, Energimarknadsinspektionen, Trafikverket, Sjöfarsverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Svenska Flygbranschen, Svenska Gjuteriföreningen, Umeå universitet, Ekonomistyrningsverket, Fortum Sweden AB, Greenpeace, Svensk Solenergi och Svensk Vindenergi har inga synpunkter på förslaget. Skatteverket har inget att invända mot förslaget men har vissa synpunkter på bestämmelsernas lagtekniska utformning.

Havs- och Vattenmyndigheten och *Tillväxtanalys* avstår från att lämna synpunkter på förslaget.

Naturvårdsverket, *Jordbruksverket*, *Energigas Sverige* och *Magnus Nilsson Produktion* tillstyrker förslaget.

Energimyndigheten, *Näringslivets Regelnämnd Företagarna*, *Skogsindustrierna*, *Svensk kollektivtrafik*, *Svensket Näringsliv*, *Näringslivets skatte-delegation (NSD)*, *Sveriges Åkeriföretag (Åkeriföretagen)*, *Sveriges Bussföretag* och *Projekt Basindustririket* avstyrker förslaget. Om den föreslagna energiskatthöjningen på dieselbränsle och bensin införs tillstyrker *Energimyndigheten* dock de föreslagna medföljande ändringarna i beskattning på biodrivmedel.

Konjunkturinstitutet (KI) anför att minskad skattebefrielse av biodrivmedel ökar kostnads-effektiviteten i styrningen mot energi-effektiviseringsmålet.

Naturvårdsverket, *Magnus Nilsson Produktion*, *Svenska Bioenergiföreningen (Svebio)*, *Svensk kollektivtrafik*, *Stockholms stad*, *Svenska Trädbränsleföreningen (Trädbränsleföreningen)* och *Svensk Busstrafik* anför att även energiskatten på naturgas och gasol borde höjas. Även *Sveriges Bussföretag* anger att det är anmärk-

ningsvärt att energiskatten på HVO och Fame föreslås höjas men att ingen energiskatt föreslås på naturgas eller biogas.

Energigas Sverige ifrågasätter effekten av förslaget om höjd skatt på fossila drivmedel eftersom motsvarande skatthöjningar föreslås för biodrivmedel.

Naturskyddsföreningen tillstyrker förslaget om höjd energiskatt på bensin och dieselbränsle men anser att höjningen inte är tillräcklig utan anför att även koldioxidskatten bör höjas successivt till en nivå på 2 kronor per kilo koldioxid. *Naturskyddsföreningen* är vidare starkt kritisk till att befrielsen från energiskatt minskas för etanol, Fame och HVO.

Jordbruksverket betonar att de höjda skatterna måste kompenseras med andra åtgärder där alternativ till biltrafik saknas. Även *Svenskt Näringsliv* och *NSD* anför att förslaget innebär en ökad ekonomisk påfrestning på den svenska landsbygden. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* och *Skogsägarna* menar att förslag bör tas fram som neutraliserar förslagens kostnadshöjningar för företagande och boende på landsbygden.

Enligt *Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI)* kan inte en höjning av energiskatten på bensin motiveras av effektivitetsskäl då externa kostnader från lätta fordon redan är internaliserade med nuvarande skatter men att den föreslagna höjningen av energiskatten på dieselbränsle däremot är motiverad då det ökar internaliseringsgraden för tunga fordon. *KI, Trafikeverket, Trafikanalys, Svebio, Stockholms stad* och *2030-sekretariatet* anser att skatthöjningen bör vara större för dieselbränsle än för bensin.

VTI anför att storleken på skattebefrielsen för etanol inte borde variera beroende på drivmedlets blandningsgrad eftersom etanolens energiinnehåll inte varierar beroende på inblandningsgrad.

Energimyndigheten, SEKAB, Motorbranschens Riksförbund, BIL Sweden och *2030-sekretariatet* anför att lagtexten måste förtydligas så att det framgår att den föreslagna minskade energiskattebefrielsen för höginblandad etanol endast gäller E85 och inte ED95.

Åkeriföretagen menar att energiskatten för yrkesmässiga godstransporter på väg snarare bör sänkas till EU:s minimiskattenivåer.

Skogsindustrierna och *Åkeriföretagen* angör att om syftet med förslaget är att öka andelen transporter på sjöfart och järnväg så skulle andra

åtgärder ge större effekt än skatthöjningar på drivmedel.

Svebio och Stockholm stad anför att skatthöjningen på bensin och dieselbränsle är välmotiverade med tanke på de kraftigt fallande priserna på oljeprodukter men att skatthöjningarna bör tas ut som en höjd koldioxidskatt. Även *Trädbränsleföreningen* menar att det varit bättre att höja koldioxidskatten istället för energiskatten samt framför kritik mot sättet att beräkna överkompensation för biodrivmedel.

E.ON Sverige AB noterar att förslaget har en fiskal karaktär men att det knappast skapar bättre konkurrenskraft för biodrivmedel.

Svenskt Näringsliv och *NSD* ifrågasätter om inte Sverige övertolkar de statsstödsregler som angivits som motiv till förslaget om minskad skattebefrielse för de biodrivmedel som ersätter bensin och dieselbränsle. *Jernkontoret, Svenskt Näringsliv, Näringslivets Transportråd* och *Sveriges Bussföretag* anför att kontakter måste tas med EU-kommissionen innan förslag om högre skatter för biodrivmedel presenteras och menar att det inte är helt klarlagt att EU-rätten verkligen utesluter överkompensation. *Jernkontoret, Svenskt Näringsliv, Näringslivets Transportråd* hänvisar till att kommissionen tidigare godkänt att det nuvarande svenska skattesystemet inte innebär någon överkompensation.

Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI) anför att det är viktigt att skattnedsättningen för biodrivmedel är maximal men utan risk för överkompensation.

Skatteverket anför att förslagens ikraftträdande bör ändras till den 1 december 2015 för att sammanfalla med förslaget i föregående avsnitt. På så sätt skulle två, mycket täta förändringar, av skattenivåerna undvikas. *2030-sekretariatet* bedömer att de föreslagna skatthöjningarna är i minsta laget.

Neste Oil AB anför att HVO bör skattebefrias även 2016 eftersom HVO inte överkompenserats. Även *EcoPar AB* avstyrker förslaget om att viss energiskatt ska tas ut på HVO. *Neste Oil AB* menar vidare att regelverket inte är teknikneutralt eftersom HVO föreslås få energiskatt medan ED95 och biogas är fortsatt skattebefriade. ED95 och biogas konkurrerar med ren Fame (B100) och HVO. *Neste Oil AB* bedömer att särbehandlingen av biogas och ED95 strider mot EU:s konkurrenslagstiftning och vill att biogas jämförs med dieselbränsle i

överkompensationsberäkningarna istället för naturgas.

Energimyndigheten, Energigas Sverige, Jernkontoret, LRF, Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet, Skogsägarna, Svenskt Näringsliv, IKEM, Jernkontoret, Svenskt Näringsliv, Näringslivets Transportråd riktar kritik mot konsekvensanalysen som anses summarisk och inte uppfyller gällande krav. *Jordbruksverket* efterfrågar en mer detaljerad konsekvensanalys för höjda transportkostnader för landsbygd och jordbrukssektor. *Svensk kollektivtrafik* och *Sveriges Bussföretag* saknar konsekvensanalyser utifrån busstrafiken, målsättningar om en ökad kollektivtrafik och en övergång till fossilfria fordon. *Tillväxtverket* förordar en vidare analys gällande eventuell konkurrensförsämring för svensk transportnäring i jämförelse med icke svenska som verkar i Sverige men har bättre möjlighet att tanka utanför Sverige. Även *Företagarna* lyfter fram de åkerier som har hård konkurrens från utländska företag. Företagarna menar också att förslaget särskilt drabbar mindre åkerier och mindre företag på landsbygden som har långa transporter till sina kunder. *Projekt Basindustririket* anför att ökningarna av transportkostnader som förslaget ger upphov till även drabbar gruvföretag.

Projekt Basindustririket efterfrågar en genomlysning av vad som kan göras för att kompensera de industriföretag som inte har några transportalternativ utöver vägtransporter. *Svenskt Näringsliv* och *NSD* anför att förslaget medför ökade kostnader för det svenska näringslivet med försämrade konkurrenskraft som följd.

Ett flertal remissinstanser lämnar också synpunkter utan direkt koppling till detta lagstiftningsärende.

Remiss Ytterligare skattehöjningar på vissa drivmedel

Remissinstanserna: *KI, Energimyndigheten, Bil Sweden, LRF, Svensk Kollektivtrafik, Svebio, SPBI* och *Svenskt Näringsliv* hänvisar till sina yttranden avseende remissen Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016. *Naturvårdsverket* tillstyrker förslagen om ytterligare höjning av energiskatten på fossil bensin och fossilt dieselbränsle. *2030-sekretariatet* framhåller att priset för konsument

är avsevärt lägre än tidigare även efter den föreslagna höjningen av skatten på bensin respektive dieselbränsle. *Förvaltningsrätten i Falun, Transportstyrelsen* och *Svebio* har inga synpunkter på förslagen. *Regelrådet* avstår från att yttra sig på grund av den korta svarstiden. *Bil Sweden, Svensk Kollektivtrafik* och *Sveriges Åkeriföretag* avstyrker förslagen. *KI* anser att de föreslagna höjningarna av energiskatten på bensin och dieselbränsle inte förbättrar kostnadseffektiviteten i styrningen mot energi-effektiviseringsmålet. *Trafikverket* efterfrågar en snabbare höjning av energiskatten på dieselbränsle för att utjämna energiskatteskillnaderna mellan bensin och dieselbränsle. Enligt *Svenskt Näringsliv* är det anmärkningsvärt att regeringen, redan innan behandlingen av lagrådsremissen Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016 är avslutad, föreslår ytterligare en uppjustering av skatten för bensin- och dieselbränsle. *Svenskt Näringsliv* anser att detta visar på en ryckighet i regeringens politik gällande skatter och avgifter som går stick i stäv mot näringslivets efterfrågan på förutsägbara och långsiktigt stabila spelregler. Vidare anför *Svenskt Näringsliv* att det i promemorian görs en sammanblandning mellan styrande och finansierande skatter. *Svenskt Näringsliv* betonar att det faktum att regeringen ser ett stort budgetunderskott som skäl för uppjustering visar att det enbart handlar om ökade skatteintäkter och att förslaget därför inte är i linje med principen om att förorenaren betalar. *Svenskt Näringsliv* anser också att konsekvensanalysen är kortsiktig och ofullständig. *Svenskt Näringsliv* saknar bl.a. en redovisning och analys av hur skatter och andra politiskt beslutade pålagor på transporter utvecklats i relevanta konkurrentländer. *Svenskt Näringsliv* saknar också en analys av de samlade effekterna på näringslivets konkurrenskraft av höjningar av skatter och avgifter på transporter. *Bil Sweden* betonar att personbilstrafiken redan är kraftigt överbeskattad. *Svensk Kollektivtrafik* anför att skattehöjningarna ytterligare motverkar möjligheterna att öka kollektivtrafikresandet. För att stärka svensk åkerinäringens konkurrenskraft föreslår *Sveriges Åkeriföretag* att regeringen beslutar om en permanent sänkning av dieselskatten ner till EU:s miniminivå för yrkesmässig godstrafik på väg för fordon över 7,5 tons totalvikt. *Kungliga Svenska Aeroklubben (KSAK)* anser att flygbränsle bör undantas från

skatthöjningen eftersom drivmedlet utgör upp till 40 procent av kostnaderna för flygning och att detta, tillsammans med andra kostnads-höjande åtgärder, försätter allmänflyget i en krissituation. Även *Transportstyrelsen* påtalar att skatthöjningen på flygbensin blir märkbar för aktörerna. KSAK framhåller också flygsäkerhetsaspekter till följd av minskad flygtid samt risk att bilbensin börjar användas i stället för flygbensin med negativa miljöeffekter som följd. *Hjelmco Oil AB (Hjelmco)* anser att konsekvensanalysen inte beskriver hur en prishöjning påverkar konsumtionsvolymen och menar vidare att skatter och avgifter på bränslen till luftfarten saknar legitimitet då luftfarten bekostar sin egen infrastruktur och att miljöskäl är tveksamma att hävda i sammanhanget. Enligt *Hjelmco* bidrar förslaget till minskad förbrukning av flygbensin, vilket i längden kan resultera i att det inte går att upprätthålla t.ex. brandflyg. *Hjelmco* hemställer slutligen att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att säkerställa det lätta allmän-, affärs-, brand- och frivilligflygets återuppbyggnad och fortlevnad.

Skälen för regeringens förslag: Klimatfrågan är vår tids ödesfråga och en av regeringens högst prioriterade frågor. Regeringen vill intensifiera insatserna för att nå en fordonsflotta fri från fossila bränslen (se prop. 2014/15:1, utgiftsområde. 20 avsnitt 3.6.). Klimat- och miljöpåverkan från transportsektorn ska minska. Regeringen vill se en överflyttning av gods från väg till sjöfart och järnväg (se a.a.). Det är därför angeläget att öka den styrande effekten av energi- och koldioxidskatterna för att stimulera till omställning till minskade växthusgasutsläpp från vägtrafiken och överflyttning till andra transportslag. Världsmarknadspriset på olja förväntas också vara fortsatt lågt under de kommande åren jämfört med föregående år. Även i ett scenario med högre oljepris på sikt kan skatthöjningar motiveras för att öka miljöstyrningen och minska klimatutsläppen. Utsläppen av växthusgaser i sektorerna utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter härrör till ca hälften från bensin och dieselbränsle förbrukat inom transportsektorn. Regeringen delar därför inte *Åkeriföretagens* uppfattning att energiskatten för yrkesmässiga godstransporter på väg bör sänkas till EU:s minimiskattenivåer. *Energigas Sverige* och *E.ON Sverige AB* framför att effekten av förslaget kan ifrågasättas då energiskatten även höjs på vissa

biodrivmedel. Regeringen håller med om att konkurrenskraften för låginblandad Fame och etanol efter åtgärdande av överkompensation behålls oförändrad relativt sin fossila motsvarighet men eftersom det föreligger ett samband mellan låga priser på fossila bränslen och hög drivmedelskonsumtion kan drivmedels-skatter skapa incitament för en mer energieffektiv utveckling av transportererna. Höga drivmedelspriser ökar efterfrågan på mer bränslesnåla bilar och alternativa transportmedel. Energiskatten på bensin och dieselbränsle bör därför höjas. Flera remissinstanser anför att energiskatt också bör tas ut på gasformiga drivmedel. Denna fråga får dock övervägas i annat sammanhang. Kommissionen utgår i sitt statsstöds godkännande från biogas som ersättningsbränsle för naturgas. Regeringen håller därför inte med *Neste Oil AB* om att biogas bör jämföras med dieselbränsle istället för naturgas i överkompensationsberäkningarna.

För att uppnå en effektiv styrning mot de uppsatta klimat- och energipolitiska målen, är det angeläget att skatterna är utformade på ett kostnadseffektivt sätt. Utöver energiskattens tydliga fiskala roll har den också ett styrande inslag, genom att den verkar allmänt dämpande på energianvändningen och bidrar till en ökad energieffektivisering. Regeringen delar därmed *KI:s* uppfattning att minskad energiskattebefrielse av biodrivmedel ökar kostnadseffektiviteten i styrningen mot energieffektiviseringsmålet.

Jordbruksverket betonar att de höjda skatterna måste kompenseras med andra åtgärder där alternativ till biltrafik saknas. Även *LRF*, *Skogsägarna*, *Svenskt Näringsliv*, *NSD* och *Projekt Basindustririket* har synpunkter på förslagets konsekvenser för företagande och boende på landsbygden respektive vad som kan göras för att kompensera de industriföretag som inte har några transportalternativ utöver vägtransporter. Enligt *KSAK* och *Hjelmco Oil* medför de föreslagna skatthöjningarna på flygbensin kostnadssänkningar som allvarligt försämrar allmänflygets konkurrenssituation. För att främja rörligheten på arbetsmarknaden och skapa ett fungerande transportsystem investerar regeringen kraftigt i ökat järnvägsunderhåll. Dessutom kommer andra investeringar att genomföras, bl.a. inom landsbygdsprogrammet och regionalfondsprogrammen. Programmen omfattar satsningar på

innovation, företagande, kompetensutveckling, riskkapital, bredband, hållbara transporter och service. Insatserna kommer att ha stor betydelse för att stärka landsbygdens förutsättningar för hållbar tillväxt. Regeringen investerar också i en utbyggnad av högskolor i hela landet. Regeringen anser att dessa åtgärder väl understödjer den önskvärda utvecklingen mot ett långsiktigt hållbart samhälle även på landsbygden.

VTI anför att en höjning av energiskatten på bensin inte kan motiveras av effektivitetsskäl men att den föreslagna höjningen av energiskatten på diesel däremot är motiverad och KI, Trafikverket, Trafikanalys, Svebio, Stockholms stad och 2030-sekretariatet anser att skattehöjningen bör vara större för dieselbränsle än för bensin. KI anför vidare att de föreslagna höjningarna av energiskatten på bensin och dieselbränsle inte förbättrar kostnadseffektiviteten i styrningen mot energieffektiviseringsmålet. Regeringen anser att det på sikt är angeläget att i högre utsträckning än i dag ta ut energiskatt på fossila drivmedel efter bränslets energiinnehåll. Beräknat efter energiinnehåll är skillnaden mellan skatten på dieselbränsle och skatten på bensin förhållandevis stor, även om de energiskattehöjningar som genomförts 2011 och 2013 har bidragit till att minska skillnaden. För att inte motverka den påbörjade omläggningen av beskattningen till en energiskatt efter energiinnehåll föreslås därför att energiskatten på dieselbränsle höjs något mer än energiskatten på bensin per liter så att beskattningen per energienhet hålls ungefär oförändrad. Det bör också noteras att energiskatten historiskt sett haft en fiskal karaktär men gradvis fått ett alltmer resursstyrande inslag. Regeringen anser inte som *Svenskt Näringsliv* att det skett en sammanblandning mellan styrande och fiskala skatter.

Vid en samlad bedömning, där det bl.a. ingår ett hänsynstagande till de senaste årens utveckling av bruttonationalprodukten (BNP), föreslås att energiskatten höjs med 48 öre per liter för bensin och med 53 öre per liter för dieselbränsle. Dessa höjningar sker utöver den årliga indexomräkningen utifrån förändringar av konsumentprisindex (KPI), som görs för alla fossila bränslen. Eftersom staten för närvarande har ett stort budgetunderskott skapar höjningarna förutsättningar att finansiera satsningar på exempelvis järnvägen och annan infrastruktur

samtidigt som skattesystemets miljöstyrande effekt stärks. Det är angeläget att skatteregler och åtgärder är hållbara och försvarbara i ett EU-rättsligt perspektiv. Stabila villkor är också viktigt för de aktörer som producerar och handlar med biodrivmedel samt för de företag som tillverkar fordon som drivs med dessa drivmedel. Regeringen håller därför inte med 2030-sekretariatet om att justeringar av skattesatserna bör ske tätare än i dag.

Diskussioner pågår med kommissionen om hur den svenska energibeskattningen kan utformas så att den inte anses som ett stöd till biobränslen. Eftersom Sveriges befrielse från hela eller delar av skatterna för biodrivmedel är utformade så att kommissionen betraktar åtgärderna som statsstöd måste stödordningen dock nu uppfylla kraven i kommissionens miljöstödsriktlinjer och prövas av kommissionen. Sverige kan därför inte fatta beslut om en utformning av beskattningen av biodrivmedel som innefattar statsstöd utan att stödet har godkänts av kommissionen. Detsamma gäller ändringar av skattereglerna som resulterar i ett ökat stöd till biodrivmedlen. Att både befrielsen från koldioxidskatt och energiskatt utgör statsstöd innebär att en höjning av koldioxidskatten eller energiskatten på de fossila alternativen ytterligare ökar sannolikheten för överkompensation för de skattebefriade biodrivmedlen.

Unionsrätten sätter begräsningar för hur mycket lägre skatt som kan tas ut på biodrivmedel. När energiskatten på bensin och dieselbränsle höjs är det därför nödvändigt att även se över den procentuella befrielsen från energiskatten för biodrivmedel som ersätter dessa. Regeringen instämmer i *SPBI:s* synpunkt att skattenedsättningen för biodrivmedel ska vara maximal men utan risk för överkompensation. Regeringen föreslår därför att HVO ges fortsatt full befrielse från energiskatt och att befrielsen från energiskatt för höginblandad Fame höjs till 50 procent av den energiskatt som gäller för fossilt dieselbränsle. Den risk för särbehandling av ED95 som *Neste Oil AB* framhåller uppstår därmed inte. Vidare föreslår regeringen att höginblandad etanol befrias från 73 procent och låginblandad etanol från 74 procent av den energiskatt som gäller för bensin.

Enligt det statsstödsbeslut som gäller t.o.m. den 31 december 2015 avseende skattebefrielsen

för biodrivmedel, är regeringen skyldig att rapportera till kommissionen att någon överkompensation inte sker genom den skattelettad som ges till de flytande biobränslena alternativt vidta korrigerande åtgärder för att åtgärda överkompensationen senast under andra halvåret 2015. Det är därmed tydligt att det statsstödsbeslut som ger Sverige rätt att tillämpa skattebefrielse för biodrivmedel är villkorat av att skattebefrielsen inte får leda till att biodrivmedlen överkompenseras. Om Sverige inte uppfyller villkoren enligt beslutet innebär det ett missbruk av stöd enligt artikel 16 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Missbruk av stöd föreligger när stöd har utgått i strid med villkoren i statstödsbeslutet.

Förfarandet vid missbruk av stöd är detsamma som vid olagligt stöd, dvs. medlemsstaten är skyldig att återkräva stödet från stödmottagaren. De företag som överkompenseras riskerar alltså att bli skyldiga att betala tillbaka den del av skattebefrielsen som motsvarar överkompensationen jämte ränta från den dag då företaget fick del av skattebefrielsen, om inga åtgärder vidtas för att minska risken för fortsatt överkompensation. Regeringen bedömer också att Sverige inte kommer att få något beslut om förlängning av det nuvarande statsstödsgodkännandet, om inte villkoren i det nuvarande beslutet uppfyllts, d.v.s. uppkommen överkompensation åtgärdats senast under andra halvåret 2015. Regeringen anser att det är tydligt och klarlagt att EU-rätten inte tillåter överkompensation och anser därför att befrielsen från energiskatt bör minskas för vissa biodrivmedel. Etanol i låginblandning och i E85 var överkompenserade 2014. Kostnads kalkylerna enligt Energimyndighetens övervakningsrapport skiljde sig åt mellan etanol i E85 och låginblandad etanol. Regeringen delar därför inte *VTI:s* uppfattning att energiskattebefrielsen borde vara densamma för hög- och låginblandad etanol.

För låginblandad Fame tas full energiskatt med hänsyn tagen till dess energiinnehåll ut. Mot den bakgrunden skulle en höjning av koldioxidskatten istället för energiskatten i enlighet med vad *Svebio, Stockholms stad och Trädbränsleförbundet* föreslår, innebära att koldioxidskatt skulle behöva tas ut för Fame för

att undvika överkompensation. Regeringen anser att koldioxidskatt inte ska tas ut på hållbara biobränslen och bedömer därför att en höjning av energiskatten är att föredra. Regeringen håller däremot med de remissinstanser som anför att lagtexten bör förtydligas så att det framgår att den minskade energiskattebefrielsen för höginblandad etanol endast gäller E85 och inte ED95. Lagtexten förtydligas därför så att det framgår att den minskade skattebefrielsen för höginblandad etanol avser etanolbränsle för gnisttända motorer, vilket är en annan benämning på bensinmotorer. ED95 är ett drivmedel som ersätter dieselbränsle och används i s.k. kompressionsmotorer.

Förslag till ändringar av budgeten för det löpande budgetåret vid andra tillfällen än i anslutning till budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen tillåts endast om det finns särskilda skäl. Regeringen håller därför inte med *Skatteverket* om att förslaget bör träda i kraft den 1 december 2015, trots att ett sådant ikraftträdande skulle innebära att två, mycket tätta förändringar, av skattenivåerna skulle undvikas.

Hjelmcos hemställan om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppgift att säkerställa det lätta allmän-, affärs-, brand- och frivilligflygets återuppbyggnad och fortlevnad ligger inte inom ramen för detta lagstiftningsärende och får behandlas i annat sammanhang.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap 1 § samt 7 kap. 3 a och 3 c §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi, se avsnitt 3.4. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

6.20.6 Omräkning av skattesatserna på bränslen efter prisutveckling respektive reala inkomstökningar

Regeringens förslag: Indexomräkningen av energi- och koldioxidskattesatserna för fossila bränslen görs för 2016 genom ändringar av skattesatserna i lagen om skatt på energi. Omräkningen grundar sig på faktiska förändringar i konsumentprisindex (KPI) mellan juni 2014 och juni 2015.

För 2017 och framåt sker en omräkning av skattebeloppen för de fossila bränslena genom en förordning som utfärdas av regeringen med

stöd av bestämmelser i lagen om skatt på energi. I dessa fall grundar sig beräkningarna på faktiska förändringar i konsumentprisindex för samtliga fossila bränslen. För bensin och dieselbränsle görs även en omräkning av skattesatserna som beaktar utvecklingen av bruttonationalprodukten (BNP). Detta sker genom ett schabloniserat tillägg av två procentenheter till KPI-omräkningen. Denna tillkommande omräkning sker av såväl energiskatten som koldioxidskatten men uttrycks som en höjning av enbart energiskatten.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016.

Regeringens bedömning: De senaste årens utveckling av BNP är en av de faktorer som beaktas vid omfattningen av de höjningar av energiskatten på bensin och dieselbränsle som föreslås för 2016.

Promemoriornas förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remiss Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016

Remissinstanserna: Förvaltningsrätten i Falun, Polismyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Kommerskollegium, Tullverket, Statskontoret, Energimarknadsinspektionen, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Svenska Flygbranschen, Umeå universitet, Fortum Sweden AB, Greenpeace, Svenska Bioenergiföreningen, Skogsindustrierna, Svensk Solenergi och Svensk Vindenergi har inga synpunkter på förslaget. Skatteverket har inget att invända mot förslaget men har vissa synpunkter på bestämmelsernas lagtekniska utformning. Även Magnus Nilsson Produktion anser att lagtexten bör förtydligas så att det tydligare framgår att den årliga uppräknings med två procent ska ske utöver KPI-omräkningen.

Havs- och Vattenmyndigheten, Statens väg- och transportforskningsinstitut och Tillväxtanalys avstår från att lämna synpunkter på förslaget.

Naturvårdsverket och Naturskyddsföreningen tillstyrker förslaget.

Konjunkturinstitutet (KI), Energimyndigheten, Näringslivets Regelnämnd, Svenska Trädbränsleföreningen, Ekonomistyrningsverket (ESV),

Företagarna, Svensk kollektivtrafik, Motorbranschens Riksförbund (Motorbranschen), BIL Sweden, IKEM, Jernkontoret, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Skogsägarna, Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Svenska Gjuteriföreningen, Svenskt Näringsliv, Näringslivets skattedelegation (NSD), Näringslivets Transportråd, Sveriges Bussföretag och Neste Oil AB avstyrker förslaget.

KI anför att förslaget leder till att energibeskattningsprinciper frångås samt att en schablonuppräkning avseende på BNP kan ge en missvisande bild av inkomstökningen. Även Svenskt Näringsliv och NSD motsätter sig att uppräknings görs genom en schablon. KI menar att BNP bl.a. påverkas av tillväxten av den arbetsföra befolkningen och att det inte är rimligt att skattesatserna ska påverkas av befolkningstillväxten. Enligt KI vore BNP per capita eller disponibel inkomst per capita mer träffsäkra alternativ. KI menar vidare att förslaget inte behöver leda till att klimatmålet nås och menar att dagens kontrollstationer är ett bättre alternativ.

Energimyndigheten, Näringslivets Regelnämnd och Svenska Trädbränsleföreningen anser att det finns oklarheter i utformning och konsekvenser av att införa en uppräkning av drivmedelsskatterna utifrån BNP-tillväxt. Energimyndigheten föreslår istället fortsatt utredning. Även Jernkontoret, Svenskt Näringsliv, Näringslivets Transportråd efterfrågar en presentation av utvecklingen till följd av förslaget på längre sikt.

Trafikanalys anför att det bör övervägas att redovisa BNP-justeringen på koldioxidskatten istället för på energiskatten. Även ESV anser att omräkningen av koldioxidskatten inte bör vältras över på energiskatten.

Motorbranschen och BIL Sweden menar att förslaget kommer att leda till försämrade konkurrenskraft för svensk industri och minskad mobilitet för stora grupper av människor. *Jordbruksverket* noterar också att en årlig höjning av skattenivån aktualiserar behovet att efter en tid ändra den procentuellt fastställda nivån för skattebefrielsen på olika bränslen. *Kammarrätten i Sundsvall* ifrågasätter om inte det aktuella tillägget kommer att leda till ny överkompensation eller risk för överkompensation för biodrivmedel. *2030-sekretariatet* anför att det inte framgår av förslaget hur biodrivmedlen ska hanteras.

Svenskt Näringsliv, NSD och ESV anför att det starkt kan ifrågasättas att etablera ett system för automatisk skattechöjning utan att beslut i varje fall fattas av riksdagen.

Energigas Sverige, Jernkontoret, LRF, Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet, Skogsägarna, Svenskt Näringsliv, *E.ON Sverige AB*, IKEM, Svenskt Näringsliv, Näringslivets Transportråd, Motorbranschen och BIL Sweden riktar kritik mot konsekvensanalysen som anses summarisk och inte uppfyller gällande krav. IKEM, Jernkontoret, Svenskt Näringsliv, Näringslivets Transportråd menar att det bl.a. saknas en diskussion om andra industri- och näringslivsbranschens utsatta konkurrenssituation, internationell jämförelse samt en analys av andra möjligheter till effektivisering av transporterna.

Ett flertal remissinstanser lämnar också synpunkter utan direkt koppling till detta lagstiftningsärende.

Remiss Ytterligare skattechöjningar på vissa drivmedel

Remissinstanserna: I denna promemoria används, till skillnad från i promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016, faktiska förändringar i konsumentprisindex mellan juni 2014 och juni 2015 för indexomräkningen av energi- och koldioxidskattesatserna för fossila bränslen för 2016. *Naturvårdsverket* och *KI* tillstyrker detta förslag. Ingen annan remissinstans yttrar sig i den delen.

Bakgrund för förslaget: I olika sammanhang har aktualiserats om skattesatserna på energiområdet, utöver den allmänna prisutvecklingen i form av historiska förändringar i konsumentprisindex (KPI), även bör räknas om med hänsyn till reala inkomstökningar (BNP-utvecklingen). Denna fråga har under senare år bl.a. behandlats av Klimatberedningen (se SOU 2008:24 s. 294) samt av Utredningen om fossilfri fordonstrafik (se SOU 2013:84 s. 619). Enligt nuvarande regelverk räknas skiktgränserna för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster om årligen med KPI-utvecklingen med ett tillägg av två procentenheter. Denna uppskrivning med två procentenheter syftar till att korrigera för att inkomsterna utvecklas i snabbare takt än KPI.

KPI-utvecklingen plus två procentenheter antas approximativt motsvara inkomstutvecklingen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Den årliga omräkningen av skattesatserna på energiområdet med hänsyn till KPI-utvecklingen bör behållas. Den säkerställer på ett lämpligt sätt att skattesatserna realvärdesäkras. KPI-omräkningen bör, såsom hittills, ske genom en förordning som utfärdas av regeringen med stöd av bestämmelser i lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. I denna proposition föreslås dock ändringar av energiskattesatserna på bensin och dieselbränsle. Av praktiska skäl är det därför lämpligt att KPI-omräkningen av energi- och koldioxidskattesatserna för fossila bränslen för 2016 görs genom ändringar av skattesatserna i 2 kap. 1 § LSE.

KPI-omräkningen grundar sig på faktiska förändringar i KPI mellan juni 2014 och juni 2015. Omräkningen baseras på 2015 års skattesatser för fossila bränslen och görs utöver de tillkommande föreslagna ändringarna av energiskattesatserna på bensin och dieselbränsle. Index har under perioden minskat med 0,44 procent. Indexomräkning av energi- och koldioxidskattesatserna för vissa bränslen redovisas i tabell 6.20. I tabellen redovisas även de föreslagna ändringarna av energiskattesatserna på bensin och dieselbränsle och de totala ändringarna av skattesatserna inklusive KPI-justeringen för 2016. En mervärdesskatteeffekt tillkommer om priset på bränslen i motsvarande mån förändras och om köparen är en privatperson. För företag som har rätt att dra av denna ingående mervärdesskatt tillkommer inte någon sådan effekt. För förväntade förändringar av priset vid pump inklusive mervärdesskatteeffekt till följd av förslagen för 2016 i denna proposition, se tabell 6.22.

Eftersom skattesatserna för 2016 genom förslag i denna proposition omräknas utifrån faktiska KPI-förändringar under perioden fram t.o.m. juni 2015, föreslås att den KPI-omräkning som ska ske av regeringen med stöd av bestämmelser i LSE flyttas fram och görs först inför kalenderåret 2017 och följande kalenderår. Omräkningen grundar sig då på förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2015. I dessa fall grundar sig beräkningarna således på faktiska KPI-förändringar för samtliga fossila bränslen.

Tabell 6.20 Förslagna ändringar av skattesatser för vissa bränslen för 2016 inklusive omräkning enligt KPI

Energislag	Indexomräkning enligt KPI av koldioxid-skatt	Indexomräkning enligt KPI av energiskatt	Höjning av energiskatt ¹	Summa
Bensin, miljöklass 1, öre/l	-1	-1	48	46
Dieselbränsle, miljöklass 1, öre/l	-1,4	-0,8	53	50,8
Eldningsolja, kr/m ³	-14	-4	0	-18
Naturgas, drivmedel ² kr/1000 m ³	-10	0	0	-10

¹ En av faktorerna som beaktas vid höjning av energiskatt 2016 är utvecklingen av BNP de senaste åren.

² Ingen energiskatt tas ut på naturgas för drivmedelsanvändning.

Regeringen anser att det finns anledning att ändra konstruktionen av den årliga omräkningen i syfte att i högre grad än i dag förena den med en långsiktig miljöskattepolitik. Det är därför angeläget att öka den styrande effekten av energi- och koldioxidskatterna och förbättra möjligheterna för Sverige att på ett kostnadseffektivt sätt uppfylla den långsiktiga prioriteringen om en fossiloberoende fordonsflotta 2030 och visionen om att Sveriges nettoutsläpp av växthusgaser ska vara noll 2050.

Utsläppen av växthusgaser i sektorerna utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter härrör till ca hälften från bensin och dieselbränsle. Under de senaste åren har ökningen av KPI varit måttlig medan tillväxten i BNP och de reala inkomstökningarna i samhället varit betydligt högre. Det huvudsakliga ekonomiska styrmedlet för att nå utsläppsminskningar utanför handelssystemet utgörs i dag av koldioxidskatten. I syfte att spegla en hög ambitionsnivå i klimatarbetet och ge en långsiktig signal om vikten av att minska utsläppen av växthusgaser och även bidra till en effektivare energianvändning bör, utöver KPI-utvecklingen, en årlig omräkning som beaktar BNP-utvecklingen göras av energi- och koldioxidskattesatserna på bensin och dieselbränsle. Härigenom skapas ökade förutsättningar för att stegvis öka omställningstrycket i transportsektorn från användning av bensin och dieselbränsle till andra alternativ som bidrar till minskade växthusgasutsläpp. Regeringen delar inte de farhågor för negativ påverkan på det

svenska näringslivets konkurrenskraft som framförs av vissa remissinstanser.

Sett över en längre tidperiod har BNP årligen nominellt ökat med omkring två procentenheter utöver den allmänna prisutvecklingen. Regeringen anser, till skillnad från *KI*, *Svenskt Näringsliv* och *NSD* att en schablonuppräkningsavseende på BNP ger ett rättvisande mått på den reala inkomstökningen. Till skillnad från *Svenskt Näringsliv*, *NSD* och *ESV* finner också regeringen att en sådan metod tydligt kan uttryckas i lagtexten och därför uppfyller regeringsformens krav på att beslut om skatt till staten ska fattas av riksdagen. I syfte att skapa ett enkelt, men ändå rättvisande schablonmässigt uttryckt mått på utvecklingen av BNP, föreslår därför regeringen, i enlighet med vad *Naturvårdsverket* och *Naturskyddsföreningen* anför, att den årliga omräkningen av energi- och koldioxidskattesatserna på bensin och dieselbränsle, utöver den hittillsvarande KPI-omräkningen, även ska innefatta en tillkommande omräkning baserad på ett årligt schabloniserat tillägg av två procentenheter. De energi-produkter som alltså omfattas av detta förslag är de som avses i 2 kap. 1 § 1, 2, 3 b och 7 LSE, dvs. bensin (inklusive flygbensin) och dieselbränsle. Regeringen avser följa den framtida utvecklingen av BNP i syfte att vid behov anpassa skattesatserna så att de klimat- och energipolitiska målen nås på ett kostnadseffektivt sätt. I detta bör kommande slutsatser från kontrollstationer särskilt vägas in.

Det är av kostnadseffektivitetsskäl angeläget att behålla en generell koldioxidskattenivå, uttryckt i öre per kilogram koldioxid, för samtliga fossila bränslen. Koldioxidskattesatserna för respektive fossila bränsle grundas på beräkningar utifrån innehållet av fossilt kol i bränslena. Även om tillägget av två procentenheter till KPI-utvecklingen bör användas vid en omräkning av såväl energi- som koldioxidskattesatserna för bensin och dieselbränsle, föreslås dock resultatet av den tillkommande omräkningen i sin helhet uttryckas som förändringar av energiskattesatserna på dessa bränslen. Denna konstruktion leder till att den generella koldioxidskattenivån för samtliga fossila bränslen kvarstår då den totala punktskatten för bensin och dieselbränsle årligen höjs med tillägget av två procentenheter till KPI-utvecklingen. Till skillnad från vissa remissinstanser anser regeringen det som en mer

framkomlig väg att öka energiskattens andel av den totala beskattningen för att undvika att koldioxidskatt ska behöva tas ut på biodrivmedel och därmed frånga principen att endast fossilt kol ska beläggas med koldioxidskatt. Lagrådet lämnar förslaget utan erinran. En ledamot ifrågasätter dock om risken för att skattehöjningen på fossila bränslen till följd av BNP-justeringen innebär att biodrivmedlen överkompenseras. Risken för överkompensation minskar dock med den föreslagna konstruktionen att hela skattehöjningen till följd av BNP-justeringen läggs på energiskatten. Regeringen följer i enlighet med unionsrätten prisutvecklingen och övriga omständigheter som kan påverka risken för framtida överkompensation och avser, i den mån detta inträffar, att återkomma i denna fråga.

Regeringen anser, tvärt emot vad KI anför, att förslaget varken leder till att energibeskattningsprinciper frångås eller att klimatmålet inte kan nås på ett tillfredsställande sätt. Den generella koldioxidskatten kvarstår vilket är en förutsättning för en effektiv styrning för att minska utsläppen av växthusgaser. Dock förstärks energiskattens resursstyrande karaktär för bensen och dieselbränsle vilket i högre grad bidrar till att klimat- och miljöpåverkan från transportsektorn minskar. I förhållande till promemorians förslag görs förtydliganden av den föreslagna lagtexten i syfte att, som efterfrågas av *Skatteverket* och *Magnus Nilsson Produktion*, tydliggöra den lagtekniska konstruktionen av den tillkommande omräkningen av skattesatsen för bensen och dieselbränsle (jfr även i författningskommentaren till 2 kap. 1 b § LSE).

Den tillkommande omräkningen av skattesatserna för bensen och dieselbränsle föreslås införas som del i den årliga omräkning av skattesatserna som regeringen ska göra med stöd av bestämmelser i LSE inför kalenderåret 2017 och följande kalenderår. Utvecklingen av BNP de senaste åren bör dock beaktas redan i skattesatserna på bensen och dieselbränsle för 2016, vilket lämpligen sker genom att den ingår som en av de faktorer som beaktas vid bedömningen av de höjningar av energiskatten på bensen och dieselbränsle som föreslås för detta år.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap. 1 och 1 b §§ LSE, se avsnitt 3.4. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

6.20.7 Ökad befrielse från koldioxidskatt för dieselbränsle i jordbruks- och skogsbruksmaskiner

Regeringens förslag: Befrielsen från koldioxidskatt för dieselbränsle i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna ökas från 90 öre per liter till 143 öre per liter. För perioden den 1 januari 2016 t.o.m. den 31 december 2018 ökas befrielsen med ytterligare 27 öre per liter till 170 öre per liter.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2016.

Förslaget i promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016 överensstämmer med regeringens förslag.

Förslaget i promemorian Ytterligare skattehöjningar på vissa drivmedel överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Promemorians förslag innebär dock inte att befrielsen från koldioxidskatt för dieselbränsle i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna ökas med ytterligare 27 öre per liter för perioden den 1 januari 2016 t.o.m. den 31 december 2018.

Remiss Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016

Remissinstanserna: Förvaltningsrätten i Falun, Polismyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Kommerskollegium, Tullverket, Skatteverket, Statskontoret, Energimarknadsinspektionen, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Konkurrensverket, Svenska Flygbranschen, Svenska Gjuteriföreningen, Umeå universitet, Trafikverket, Trafikanalys, Fortum Sweden AB, Greenpeace, Näringslivets Regelnämnd, Svensk Solenergi och Svensk Vindenergi har inga synpunkter på förslaget.

Havs- och Vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Tillväxtanalys avstår från att lämna synpunkter på förslaget.

Kammarrätten i Sundsvall, Jordbruksverket, Skogsindustrierna, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och Skogsägarna tillstyrker förslaget. *Skogsstyrelsen* tillstyrker förslaget så vitt avser kompensation till jordbruket, men saknar en analys av effekterna för skogsbruket av den höjda energiskatten på dieselbränsle.

Konjunkturinstitutet (KI), Naturvårdsverket och Naturskyddsföreningen avstyrker förslaget. KI anför att förslaget försämrar kostnadseffektiviteten i styrningen mot klimatmålet och anför att en eventuell kompensation till dessa verksamheter av konkurrensskäl bör ske på annat sätt än utifrån miljöskatter.

Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) anför att förslaget inte bidrar till en god hushållning med samhällets resurser.

Svenska Bioenergiföreningen (Svebio) och Svenska Trädbränsleföreningen poängterar att nedsättningen av skatten på dieselbränsle för de areella näringarna tydligt måste omfatta även biodiesel.

Tillväxtverket menar att förslaget motverkar en ökad värdeförädling av råvaror inom livsmedels- och trärelaterad industri. Anledningen är att vidareförädlingen kan komma att behöva flytta närmare marknaden vilket missgynnar livsmedelsindustrin och träförädlingsindustrin i stora delar av landet.

Företagarna framhåller att den utsatta konkurrenssituationen inte enbart gäller jord- och skogsbruk utan även åkerinäring och generellt de flesta företag på landsbygden. Företagarna anser därför att förslaget bör justeras så att förutsättningarna inte försämrats för företag som finns och verkar på landsbygden.

IKEM och *SveMin* anför att arbetsfordon som används i gruvindustriell verksamhet bör erhålla motsvarande kompensation för ökat skattetryck som arbetsmaskiner i jord- och skogsbruk föreslås få.

LRF anför att återbetalningen bör öka till 3 kronor per liter för att beskattningen ska bli jämförbar med andra EU-länder.

Energigas Sverige, Jernkontoret, LRF, Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet, Skogsägarna, Svenskt Näringsliv och *E.ON Sverige AB* riktar kritik mot konsekvensanalysen som anses summarisk och inte uppfyller gällande krav. Ett flertal remissinstanser lämnar också synpunkter

utan direkt koppling till detta lagstiftningsärende.

Remiss Ytterligare skattehöjningar på vissa drivmedel

Remissinstanserna: *Naturvårdsverket* avstyrker förslaget om ökad befrielse från koldioxidskatt för dieselbränsle i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna. KI anser att ökad befrielse från koldioxidskatt för dieselbränsle försämrar kostnadseffektiviteten i styrningen mot klimatmålet och att eventuell kompensation till vissa verksamheter bör ske på annat sätt än utifrån miljöskatter.

Bakgrund för förslaget: I dag medges befrielse från koldioxidskatt med 900 kronor per kubikmeter för dieselbränsle som förbrukas inom yrkesmässig jordbruks- skogsbruks- och vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar, se 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. Koldioxid-skattebefrielse medges således med 90 öre per liter för dieselbränsle som förbrukas i arbetsmaskiner inom de angivna sektorerna.

Skälen för regeringens förslag: Med hänsyn till den utsatta konkurrenssituation som det svenska jord- och skogsbruket för närvarande befinner sig i, anser regeringen, trots vad VTI och KI anför, att näringarna i dess helhet bör kompenseras för den höjning som görs av energiskatten på dieselbränsle 2016. Det bör ske genom att den nuvarande befrielsen från viss del av koldioxidskatten på sådant bränsle i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna ökas med motsvarande belopp som energiskatten på dieselbränsle ökas med, dvs. 53 öre per liter, eller med andra ord från 90 öre till 143 öre per liter. LRF anför att befrielsen bör öka till 3 kronor per liter. Med anledning av det rådande kritiska läget i mjölksektorn kan regeringen ha viss förståelse för LRF:s begäran om att skattebefrielsen ska ökas ytterligare. Regeringen anser dock att en ytterligare befrielse från koldioxidskatt, utöver den ökade befrielse som föreslås för att kompensera för energiskattehöjningen på dieselbränsle, bör vara temporär under perioden den 1 januari 2016 t.o.m. den 31 december 2018. Regeringen föreslår därför att befrielsen från koldioxidskatt höjs med ytterligare 27 öre per

liter och således kommer att uppgå till 170 öre per liter för dieselbränsle som förbrukas under perioden den 1 januari 2016 t.o.m. den 31 december 2018. Koldioxidskatt tas inte ut på hållbara biodrivmedel. Hållbar biodiesel som används i de areella näringarna och som *Svebio* och *Svenska Trädbränsleföreningen* önskar se en skattenedsättning av, är alltså redan befriad från koldioxidskatt.

För att främja rörligheten på arbetsmarknaden och skapa ett fungerande transportsystem investerar regeringen kraftigt i ökat järnvägsunderhåll. Dessutom kommer andra investeringar att genomföras, bl.a. inom landsbygdsprogrammet och regionalfondsprogrammen. Programmen omfattar satsningar på innovation, företagande, kompetensutveckling, riskkapital, bredband, hållbara transporter och service. Insatserna kommer att ha stor betydelse för att stärka landsbygdens förutsättningar till hållbar tillväxt. Regeringen investerar också i en utbyggnad av högskolor i hela landet. Regeringen anser att dessa åtgärder understödjer den önskvärda utvecklingen mot ett långsiktigt hållbart samhälle även på landsbygden och instämmer därför inte i vad Företagarna anför. Inte heller finns skäl att, som *IKEM* och *SveMin* yrkar, ge gruvnäringen en motsvarande kompensation som föreslås för jord- och skogsbruket (jfr dock regeringens förslag om justering av den procentuella befrielsen från energiskatt för s.k. gruvdiesel). Vidare anser regeringen inte att det finns skäl att kompensera värdeförädling av råvaror inom livsmedels- och trärelaterad industri, vilket Tillväxtverket anför.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 6 a kap. 2 a § LSE, se avsnitt 3.4. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

6.20.8 Konsekvensanalys

Inledning

Tabeller och stora delar av denna konsekvensbeskrivning tar sin utgångspunkt i förändringen från de regler som rådde innan den 1 december 2015 och inkluderar därmed energiskattehöjningen på etanol som härrör från det åtgärdande av överkompensation som regeringen i propositionen Höständringsbudget för 2015 föreslår ska träda i kraft den 1 december 2015.

Effekter, inklusive budgetära effekter av åtgärdandet av överkompensation redovisas även i propositionen Höständringsbudget för 2015.

Energiskatten för dieselbränsle, miljöklass 1, uppgår 2015 till 1 833 kronor per kubikmeter. Förslagen innebär tillsammans med prognosticerad KPI-justering av skattesatserna för 2016 en höjning till 2 355 kronor per kubikmeter.

För Fame (fettsyrametylester) som låginblandas i dieselbränsle är befrielsen från energiskatt i dag 8 procent vilket ungefär innebär energiskatt efter energiinnehåll och dieselskatt-höjningen motsvarar en höjning av energiskatten på låginblandad Fame från 1 686 till 2 167 kronor per kubikmeter. Befrielsen från energiskatt för höginblandad Fame ökas från 44 procent till 50 procent av den energiskatt som gäller för dieselbränsle. På grund av den höjda energiskatten på dieselbränsle motsvarar detta fortfarande en höjning från 1 026 till 1 178 kronor per kubikmeter för höginblandad Fame.

Energiskatten för bensin, miljöklass 1, uppgår 2015 till 3,25 kronor per liter. Regeringens förslag innebär tillsammans med prognostiserad KPI-justering av skattesatserna för 2016 en höjning till 3,72 kronor per liter.

Befrielsen från energiskatt för etanolbränsle som låginblandas i bensin uppgår 2015 till 89 procent av den energiskatt som gäller för bensin. Höginblandad etanol är i dag fullständigt skattebefriad. Befrielsen från energiskatt för etanol i E85 minskas från 100 procent till 73 procent av den energiskatt som gäller för bensin. Detta motsvarar en energiskatt om 1,00 kronor per liter på etanol i E85 varav ungefär 0,71 kronor härrör från åtgärdande av överkompensation genom förslaget i propositionen för Höständringsbudget för 2015.

För låginblandad etanol sänks befrielsen från energiskatt från 89 procent till 74 procent av den energiskatt som gäller för bensin. Detta motsvarar en höjning från 0,36 till 0,97 kronor per liter låginblandad etanol. Av höjningen härrör ungefär 0,32 kronor per liter från det åtgärdande av överkompensation som föreslås av regeringen i propositionen Höständringsbudget för 2015.

I tabell 6.21 nedan summeras hur energiskatten på bensin och dieselbränsle samt energiskattebefrielsen för olika biodrivmedel förändras. I tabellen har även hänsyn tagits till

den prognostiserade KPI-utvecklingen av skattesatserna för 2016.

Tabell 6.21 Energiskatt på dieselbränsle, bensin och motsvarande biodrivmedel 2016 jämfört med 2015

	Energiskattebefrielse		Energiskatt	
	2015	2016	2015	2016
Dieselbränsle och bränslen som ersätter dieselbränsle	Procent	Procent	Kr/m³	Kr/m³
Dieselbränsle miljöklass 1	-	-	1 833	2 355
Fame, låginblandad	8	8	1 686	2 167
Fame, höginblandad	44	50	1 026	1 178
HVO	100	100	0	0
Bensin och bränslen som ersätter bensin	Procent	Procent	Kr/l	Kr/l
Bensin, miljöklass 1	-	-	3,25	3,72
Etanol, låginblandad	89 ¹	74	0,36	0,97
Etanol i E85	100 ¹	73	0	1,00

¹ Energiskattebefrielsens storlek 2015 gäller t.o.m. den 30 november. Fr.o.m. den 1 december är energiskattebefrielsen, enligt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2015, för låginblandad etanol 79 procent och för höginblandad etanol 78 procent.

Anm.: Fossila drivmedel är även belagda med koldioxidskatt, 2015 är koldioxidskatten på dieselbränsle 3 218 kr/m³ och på bensin 2,60 kr/l. Låginblandade biodrivmedel under fem volymprocent är fullständigt befriade från koldioxidskatt. Även höginblandade biodrivmedel och HVO är fullständigt befriade från koldioxidskatt.

Offentligfinansiella effekter

Den höjda energiskatten på bensin och dieselbränsle bedöms öka skatteintäkterna med 3,90 miljarder kronor 2016. Den föreslagna höjningen av energiskatten på dieselbränsle skulle innebära att nettoskatten för jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner kommer att öka. Den ökade kostnaden för jord- och skogsbruket som följer av den höjda energiskatten på dieselbränsle kompenseras dock genom att nedsättningen av koldioxidskatt ökar i motsvarande grad. Denna kompensation medför att skatteintäkterna minskar med 0,20 miljarder kronor 2016 och åren därefter. Utöver detta föreslås en temporär nedsättning av koldioxidskatten för dieselbränsle som förbrukas i jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner vilket medför minskade skatteintäkter med ytterligare 0,10 miljarder kronor per år under perioden 2016–2018. För att undvika att risken för

överkompensation ökar när energiskatten på bensin och dieselbränsle höjs så föreslås även att energiskatten på vissa biodrivmedel höjs. Etanol i låginblandning och i E85 var överkompenserad 2014 och därför föreslås att energiskattebefrielsen för etanol sänks ytterligare. Skatteintäkterna från höjd energiskatt på biodrivmedel bedöms öka med 0,39 miljarder kronor 2016. Av de ökade skatteintäkterna från energiskatt på biodrivmedel 2016 härrör 0,16 miljarder kronor från det åtgärdande av överkompensation som föreslås i propositionen Höständringsbudget för 2015. Förslaget att åtgärda överkompensationen på hög- och låginblandad etanol föreslås i propositionen Höständringsbudget för 2015 träda i kraft den 1 december 2015. Skatteintäkterna förväntas med anledning av detta förslag öka med ca 0,01 miljarder kronor 2015. Förslaget om tillkommande omräkning av punktskatten på bensin och dieselbränsle som beaktar utvecklingen av BNP bedöms preliminärt öka skatteintäkterna med 0,90 miljarder kronor 2017, ytterligare 0,81 miljarder kronor 2018 och ytterligare 0,81 miljarder kronor 2019. Den slopade begränsningen av skattebefrielsen för låginblandad Fame och etanol upp till 5 volymprocent bedöms inte ha några offentligfinansiella effekter för 2016. Regeringen kommer att följa utvecklingen inom ramen för sin ordinarie prognosverksamhet över de totala skatteintäkterna, men bedömer att det vid beräkningen av den offentligfinansiella effekten inte finns tillräckliga skäl att frångå beräkningskonventionerna och dess antagande om fasta volymer för åren efter ikraftträdandet.

Förslagen bedöms sammantaget öka skatteintäkterna med ungefär 3,99 miljarder kronor 2016. Effekterna över tid samt brutto och varaktigt effekt redovisas i Tabell 6.25.

Effekter för hushållen och företagen

I detta avsnitt redogörs för förslagens effekter för privatpersoner och företag i den omfattning som är nödvändigt i det aktuella lagstiftningsärendet och avseende de aspekter som ska belysas enligt 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Det sker mot bakgrund av tillgängliga uppgifter och i den omfattning som är möjligt. Beskrivningar av förslaget och dess konsekvenser i andra avseenden finns även i andra delar av denna proposition. Härigenom anser regeringen, trots vad som framförs av

Regelrådet och vissa andra remissinstanser, att gällande krav på konsekvensanalyser har tillgodosetts.

Eftersom det föreligger ett samband mellan låga priser på fossila bränslen och hög drivmedelskonsumtion per bil och capita så kan drivmedelsskatter skapa incitament för ett mer energieffektivt utnyttjande av transportsystemet. Höga drivmedelspriser ökar efterfrågan på mer bränslesnåla fordon samt alternativa transportmedel. Syftet med höjda drivmedelskatter är att stimulera till en omställning av minskade växthusgasutsläpp från transportsektorn samt gynna energieffektivare fordon.

Förslagen för 2016 påverkar priset vid pump för bensin, dieselbränsle och de höginblandade biodrivmedlen såsom E85. Drivmedel beskattas i Sverige med energiskatt, koldioxidskatt och mervärdesskatt. En mervärdesskatteffekt tillkommer om köparen är en privatperson. För företag som har rätt att dra av denna ingående mervärdesskatt tillkommer inte någon sådan effekt. För att ur nedanstående redovisade prisseffekter vid pump inklusive mervärdesskatteffekt erhålla ungefärlig prisseffekt exklusive mervärdesskatteffekt kan prisseffekten multipliceras med 0,8. Prisseffekten varierar mellan bränslen och kan även bero på hur mycket biodrivmedel som blandas in. För dieselbränsle med fem procents inblandningsnivå av Fame och åtta procents inblandning av HVO bedöms priset vid pump öka med 0,61 kronor per liter inklusive mervärdesskatt. För bensin med 5 procents inblandning av etanol väntas priset stiga med 0,61 kronor per liter inklusive mervärdesskatt.

Pumpprisset på ren Fame förväntas vara ungefär 0,19 kronor per liter inklusive mervärdesskatt. Höginblandad etanol (E85) är det bränsle som var mest överkompenserat under 2014. Överkompensationen föreslås åtgärdas genom en lägre energiskattebefrielse och på grund av detta blir också pumpprisset högt relativt bensin. E85 med 15 procent bensin och 85 procent etanol förväntas genom förslaget bli 1,15 kronor per liter dyrare vid pump, inklusive mervärdesskatt. Förslaget påverkar således samtliga som använder ett fordon drivet på bensin, dieselbränsle, E85 eller höginblandad Fame (B100). Se tabell 6.22 nedan för en bedömning av hur de olika förslagen påverkar bränslepriserna vid pump, inklusive mervärdesskatt. En konsekvens av att energiskatten endast

höjs på vissa drivmedel är att HVO, ED95, höginblandad Fame, gas och elektrisk kraft som drivmedel får ytterligare stärkt konkurrenskraft gentemot fossil bensin och dieselbränsle.

Tabell 6.22 Exempel på prisseffekt för hushåll 2016 vid pump till följd av förändrade skatteregler, inkl. mervärdesskatt (kr/l)

Åtgärd	Diesel 5 % Fame, 8 % HVO, 87 % diesel	Bensin ¹ 5 % etanol, 95 % bensin	E85 85 % etanol, 15 % bensin	B100 100 % Fame
Höjd energiskatt på dieselbränsle med följdändringar på Fame	0,61	-	-	0,19
Höjd energiskatt på bensin med följdändringar på etanol	-	0,59	0,40	-
Minskad skattebefrielse för vissa biodrivmedel på grund av överkompensation ²	-	0,02	0,75	-
Totalt kronor/liter inkl. mervärdesskatt	0,61	0,61	1,15	0,19

Anm.: Exempelen på prisseffekt vid pump är beräknade exklusive den årliga indexeringen för KPI. Då justeringen för KPI 2016 innebär att skattesatserna på bensin och dieselbränsle sänks något kan den förväntade prisseffekten av regeländringen vara något högre än skatternas totala inverkan på bränslepriserna 2016.

¹Räkneexempel för bensin som innehåller 5 procent etanol där energiskatten höjs med 0,61 kr/l och 95 procent bensin där energiskatten höjs med 0,48 kr/l: $(0,05 \cdot 0,61 \text{ kr/l} + 0,48 \text{ kr/l} \cdot 0,95) \cdot 1,25 = 0,61 \text{ kr/l}$ inklusive mervärdesskatt.

²Etanol för låginblandning och etanol i E85 var överkompenserade 2014.

Prisseffekten är en följd av förslag i propositionen Höstständningsbudget för 2015.

Effekten på hushåll skiljer sig beroende på vad det är för typ av hushåll, biltyp, samt i vilken grad hushållet är beroende av bilen. Det senare kan skilja markant mellan hushåll i glesbygd och hushåll i stadsregioner med god tillgång till kollektivtrafik. *Jordbruksverket* och *Företagarna* efterfrågar i sina remissvar en mer detaljerad konsekvensanalys av hur förslaget påverkar transportkostnaderna på landsbygden. Förslaget bedöms sammantaget påverka boende på landsbygden mer än boende i storstadsregionerna. Detta baseras på att körsträckorna per invånare ofta är högre i mer glesbebyggda län och att varor där kan behöva transporteras längre. Körsträckan per personbil är enligt Trafikanalys förvisso högst i Stockholms län men då en lägre andel av hushållen äger personbil och möjligheten att använda alternativa transportmedel är större än i mer glesbebyggda

län bedöms förslaget påverka glesbygden mer än storstadsregionerna.

Höjningen av energiskatten på bensin påverkar fler hushåll än höjningen av energiskatten på dieselbränsle. Energiskatten på dieselbränsle höjs mer än energiskatten på bensin per liter. Räknat efter bränslenas energiinnehåll är dock höjningen ungefär densamma. Sammantaget innebär förslaget högre kostnader för många hushåll. För många bilister som kör ungefär 1 500 mil per år innebär skatthöjningen på bensin respektive dieselbränsle ökade kostnader med ungefär 600–700 kronor 2016.

I Sverige förbrukas merparten av de totala volymerna av bensin och dieselbränsle inom transportsektorn. Huvudsakligen påverkas därför de näringssektorer som i hög grad är beroende av vägtransporter. Skatthöjningen på dieselbränsle påverkar i första ledet åkerinäringen och därigenom även den industri och de näringar som i hög grad är beroende av vägtransporter. Livsmedelssektorn och skogsindustrin förväntas få de största ökningarna av transportkostnader, dock bedöms konsekvenserna för livsmedelsindustrin bli begränsad eftersom transportkostnaderna utgör en relativt liten del av de totala produktionskostnaderna. Förslaget innebär, som *Projekt Basindustririket* påpekar, ökade transportkostnader även för gruvföretag. Hur hårt åkerinäringen drabbas beror på i hur stor grad de förlorar marknadsandelar gentemot utländska åkerier. Det bedöms dock finnas viss potential för effektiviseringar inom transportsektorn genom mer bränslesnåla fordon, effektivare motorteknik samt förändrat körbeteende.

Ett antal remissinstanser efterfrågar ytterligare analys och exempel på hur förslagen påverkar kostnaderna och konkurrenskraften för svenska företag. Den förändrade årskostnaden beror i varje enskilt fall på hur många fordon företaget brukar, hur långt fordonen framförs, vilket bränsle de drivs med och vilken förbrukning av drivmedel fordonen har. Exempelvis blir nedan beskrivna kostnadsförändringar lägre om lastbilarna drivs helt eller delvis på biodrivmedel. Ett åkeri som använder ett fjärrbilskeppage som framförs 12 000 mil om året och förbrukar fyra liter rent dieselbränsle per mil får genom förslaget ökade kostnader på ungefär 23 000 kronor per år ($0,53 \text{ kr/l} \cdot 12\,000 \text{ mil} \cdot 4 \text{ liter/mil} \approx 25\,000 \text{ kr}$). För en buss i stadstrafik som drivs på dieselbränsle och framförs 5 500 mil per år (år

2013 var medelkörsträckan för en buss enligt Trafikanalys 5 475 mil) och drar ungefär fyra liter per mil förväntas kostnaderna till följd av förslaget öka med knappt 12 000 kronor per år 2016 ($0,53 \text{ kr/l} \cdot 5\,500 \text{ mil} \cdot 4 \text{ liter/mil} \approx 12\,000 \text{ kr}$). *Tillväxtverket, Svenskt Näringsliv* och *Företagarna* förordar en vidare analys gällande eventuell konkurrensförsämring för svensk transportnäring i jämförelse med de som har bättre möjlighet att tanka utanför Sverige. Omfattningen av s.k. ekonomitankning är inte klarlagd, men får allmänt sett ses som ett större problem när priset i grannländer avviker kraftigt från det i Sverige. Förslaget bedöms dock inte på något väsentligt sätt påverka denna omfattning, även om det på marginalen inte går att utesluta viss påverkan. Det kan också noteras att de flesta transporter sker helt inom landet. En tung lastbil som drar 4 liter rent dieselbränsle per mil och fraktar gods mellan Stockholm och Malmö får en kostnadsökning på ungefär 129 kronor per resa ($61 \text{ mil} \cdot 0,53 \text{ kr/l} \cdot 4 \text{ l/mil}$). Denna kostnadsökning bedöms utgöra en liten del av den totala fraktkostnaden och därmed inte påverka omfattningen av s.k. ekonomitankning nämnvärt.

Den ökade kostnaden för jord- och skogsbruket som följer av den höjda energiskatten på dieselbränsle 2016 kompenseras genom att befrielsen från koldioxidskatt för dieselbränsle i arbetsmaskiner ökas i motsvarande grad. Därmed förväntas begränsad effekt av dieselskattehöjningen inom dessa näringar 2016. Dessutom innebär förslaget att befrielsen från koldioxidskatt ökar med ytterligare 27 öre per liter dieselbränsle under 2016–2018. Med nuvarande befrielse med 90 öre per liter dieselbränsle motsvarar den totala punktskatten på fossilt dieselbränsle för jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner ca 4,15 kronor per liter diesel (miljöklass 1) 2015. Med hänsyn taget till föreslagna ändringar blir denna nivå ca 3,86 kronor per liter 2016. Skattelättnaden bedöms mildra den utsatta konkurrenssituation som det svenska jord- och skogsbruksnäringarna för närvarande befinner sig i.

Förslaget att räkna om skattesatserna på bensin och dieselbränsle med beaktande av BNP-utvecklingen fr.o.m. 2017 medför ytterligare höjning av punktskatten på bensin miljöklass 1 med 13 öre per liter bensin (16,25 öre inklusive mervärdesskatt), utöver den generella KPI-omräkningen. Punktskatten på dieselbränsle, miljöklass 1 höjs därigenom med 11 öre

per liter (13,75 öre inklusive mervärdesskatt) 2017. Efter 2017 höjs punktskatten på bensin och dieselbränsle årligen i samma storleksordning. På sikt blir ökningen per liter och år något högre då den kumulativa effekten medför att de årliga höjningarna med tiden blir större. Höjningarna bedöms efterhand medföra att hushåll väljer bilar med lägre utsläpp av växthusgaser och andra transportslag med lägre utsläpp av växthusgaser samt att företagen får ytterligare motivation att övergå till transporter med lägre utsläpp av växthusgaser. Sammantaget ökar således omställningstrycket i transportsektorn från användning av bensin och dieselbränsle till andra alternativ som bidrar till minskade växthusgasutsläpp samt till energieffektivare fordon. Då höjningarna sker stegvis kan övergångseffekterna för företag och hushåll mildras. Skattehöjningarna till följd av omräkningen som beaktar utvecklingen av BNP påverkar vad gäller dieselbränsle på samma sätt som höjningen av energiskatten 2016, dvs. i första ledet åkerinäringen och därigenom även den industri och de näringar som i hög grad är beroende av vägtransporter. Effekterna kan dock bli mindre påtagliga då höjningarna sker stegvis. Vad gäller bensin kan även effekterna bli mindre påtagliga vid en omräkning som beaktar utvecklingen av BNP jämfört med höjningen av energiskatten på bensin 2016. Förslaget om omräkningen som beaktar utvecklingen av BNP bedöms på sikt påverka glesbygden mer än storstadsregionerna.

Det är angeläget att ge stabila villkor för de aktörer som producerar och handlar med biodrivmedel. En höjning av energiskatten på etanol för såväl hög- som låginblandning åtgärdar den konstaterade överkompensationen 2014 och minskar risken för överkompensation under resterande del av stödperioden. För att inte öka risken för framtida överkompensation och därmed öka möjligheten för långsiktiga villkor är det även viktigt att säkerhetsmarginalen gentemot framtida överkompensation hålls ungefär konstant.

Från Trafikanalys fordonsstatistik (Trafa, Statistik 2015:5) framgår att av de personbilar som ägs av fysiska personer står män som ägare till knappt två tredjedelar. Fordon som ägs av män körs också i genomsnitt något längre per år än fordon som ägs av kvinnor. Även om det i ett hushåll inte behöver vara ägaren av fordonet som också framför det och betalar bränsle-

kostnaderna bedöms ändå den höjda energiskatten på bensin och dieselbränsle inklusive omräkningen som beaktar utvecklingen av BNP, påverka män mer. Bilar som är registrerade på män har också en något högre genomsnittlig energiåtgång (i kWh per km) jämfört med kvinnors bilar (Genusaspekter på transporter – litteraturstudie och bearbetning av statistik om kvinnligt och manligt bilägande och bilanvändning, Totalförsvarets forskningsinstitut, R3292).

Förslagen innebär även att energiskatten på flygbensin höjs. Som några remissinstanser påpekar kommer ändringen att leda till att vissa flygningar blir dyrare. Kostnadsökningen kan uppgå till ungefär 18 kronor per flygtimme (0,48 kr/l*30 l/h*1,25). I vilken utsträckning detta i förlängningen påverkar allmänflyget är svårt att förutse. Vissa remissinstanser anför att det finns risk att skattehöjningen kan leda till ett minskat antal flygtimmar vilket de menar bl.a. skulle kunna innebära försämrad flygsäkerhet och risk för att verksamhet såsom exempelvis brandflyg inte upprätthålls. Regeringen avser att följa utvecklingen på området och vid behov överväga eventuella åtgärder.

Förslaget om minskad skattebefrielse för vissa biodrivmedel som föreslås träda i kraft den 1 december 2015 kan ge de företag som gör avdrag för etanol visst administrativt merarbete. Detta då det för dessa blir ett ytterligare tillfälle utöver vid årsskiftet då system kan behöva uppdateras. Förslagen som föreslås träda i kraft den 1 januari 2016 bedöms sammantaget inte påverka företagens administrativa kostnader.

Effekter för måluppfyllelse och miljö

Förslaget att höja energiskatten på bensin och dieselbränsle gör att det blir dyrare att köra bil samt att andelen rörliga kostnader förknippade med brukande av bil ökar. Att det blir dyrare att använda sitt fordon ökar incitamenten för fordonsägare att minska sitt bilanvändande vilket bedöms minska koldioxidutsläppen. Högre energiskatter kan även medföra ökade incitament för fordonsägare att välja energieffektiva fordon, vilket kan medföra ytterligare minskade koldioxidutsläpp. Förslagen medför även att HVO, ED95, höginblandad Fame, gas och elektrisk kraft blir mer konkurrenskraftiga jämfört med fossil bensin och fossilt dieselbränsle vilket kan ge incitament till ökad användning av dessa som drivmedel.

Genom att höja energiskatten på etanol mer än på övriga drivmedel för att åtgärda överkompensation blir etanol till både hög- och låginblandning dyrare än tidigare i förhållande till bensin och andra drivmedel. Att etanol blir relativt sett dyrare kan leda till minskad användning av etanol. Det bör dock noteras att denna jämförelse utgår från situationen då etanol för hög- och låginblandning är överkompenserad (billigare än sin fossila motsvarighet). Det nuvarande statsstödsgodkännandet av skattebefrielsen vilar på åtaganden för att förhindra överkompensation. Om åtagandena inte uppfylls innebär detta ett missbruk av stödet som kan resultera i återkrav av stödbeloppet, inklusive ränta, från berörda företag. I en jämförelse med utgångspunkt i att Sverige ska följa EU-rätten kan energiskatthöjningen för att åtgärda överkompensation i stället ses som en mindre förändring än vad som annars skulle kunna krävas. Det bör också noteras att överkompensationen på etanol indikerar att etanolens konkurrenskraft gentemot bensin förbättrats i den mån att skillnaden i produktionskostnad mellan etanol och bensin minskat.

Förslaget om minskad befrielse från energiskatt för etanol till både hög- och låginblandning för att åtgärda överkompensation bedöms oavsett jämförelsescenario inte försämra biodrivmedlens konkurrensvillkor i en sådan utsträckning att målet om att minska klimatgaserna med 40 procent påverkas. Förslaget bedöms inte heller påverka möjligheterna för Sverige att uppfylla målet om 50 procent förnybar energi i Sverige 2020. Sverige har även ett mål om 10 procent förnybart i transportsektorn 2020. Den förnybara andelen i transportsektorn 2014 är enligt Energimyndighetens preliminära beräkningar 18,7 procent enligt förnybartdirektivets beräkningsmetod. Det är en ökning med 3 procentenheter sedan 2013. Förslaget bedöms därmed inte heller riskera uppfyllandet av målet om 10 procent förnybart i transportsektorn 2020.

Förslagen att höja energiskatten på bensin och dieselbränsle och åtgärda uppkommen överkompensation på etanol bedöms sammantaget leda till en reduktion av utsläppen med ungefär 0,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Förslaget om att justera punktskatterna på bensin och dieselbränsle med beaktande av BNP-utvecklingen kan för 2017 och framåt medföra reduktion av utsläppen med ytterligare

0,1 miljoner ton koldioxidekvivalent årligen. De minskade utsläppen av koldioxid är prognostiserade på 10–15 års sikt. Att förslagen på sikt bedöms minska koldioxidutsläppen innebär även att förslagen bedöms minska användningen av fossila drivmedel. Regeringen anser därför till skillnad från *Hjelmco Oil* att konsekvensanalysen tar hänsyn till hur skatteförändringen påverkar den förbrukade volymen. Det finns dock uppenbara svårigheter att prognostisera minskningen av koldioxidutsläpp för respektive skatteförändring. Det finns många faktorer som påverkar utsläppen såsom oljepris, teknisk utveckling, konjunktur-utveckling och tillgången på alternativa färdmedel.

Den slopade begränsningen av skattebefrielsen för etanol och Fame över fem volymprocent bedöms på sikt kunna öka användningen av dessa drivmedel.

Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget medför ökade kostnader för Skatteverket med 195 000 kronor, varav 150 000 kronor är av engångskaraktär (50 000 kronor för utveckling av blanketter och informationsinsatser m.m. samt 100 000 kronor IT-utveckling) och 45 000 kronor löpande kostnader för IT-utveckling. I de angivna beloppen ingår de ökade kostnader som följer av regeringens förslag om ändrad beskattning av biodrivmedel i propositionen Höständringsbudget för 2015. Tillkommande kostnader för Skatteverket bedöms kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Förslagen bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

6.21 Höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer

6.21.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016 tagits fram. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 11, avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats

och innehåller bl.a. förslag om höjd koldioxid-skatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 11, avsnitt 4*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 11, avsnitt 5*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2015/01733/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 25 juni 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 11, avsnitt 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 11, avsnitt 7*. Lagrådet lämnar förslaget utan erinran. Ändringarna av lagförslaget i förhållande till lagrådsremissen och det tillkommande lagförslaget i avsnitt 3.6 är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat lagrådets yttrande över de ändrade lagförslagen.

6.21.2 Bakgrund

Regeringen bedriver ett omfattande arbete med att göra de nationella skatterna på klimat- och energiområdet mer träffsäkra och ändamåls-enliga. Dessa skatter är av central betydelse för att Sverige ska kunna nå de klimat- och energipolitiska målen på ett kostnadseffektivt sätt.

I det s.k. klimatskattepaketen som presenterades i samband med klimat- och energipropositionerna (prop. 2008/09:162 och 163 samt prop. 2009/10:41) ingick stegvisa höjningar av koldioxidskattenivån på bränslen för uppvärmning och drift av stationära motorer inom industrin utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter, förkortat handelssystemet, samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruks-verksamheterna. Detta skedde genom att under 2011–2015 begränsa nedsättningarna av koldioxidskatten för dessa användningsområden. Motsvarande höjningar gjordes även för bränslen för värmeproduktion i kraftvärmelanläggningar utanför handelssystemet. Regeringen har i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) uttalat att regeringen avser att fortsätta den inslagna vägen efter klimatpaketets sista steg 2015 genom att återkomma med förslag om att helt slopa dessa nedsättningar av koldioxidskatten. Åtgärderna bedöms medföra en förbättrad miljöstyrning samtidigt som slopade

nedsättningar även innebär att skattesystemet blir tydligare och mer överblickbart.

Enligt nu gällande regler tas en lägre energiskatt och en lägre koldioxidskatt ut för bränslen som förbrukas för uppvärmning och drift av stationära motorer vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet utanför handelssystemet, värmeproduktion i kraftvärmelanläggningar utanför handelssystemet samt i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruks-verksamheter. De lägre skattesatserna uppnås genom procentuell befrielse från skatt och lämnas i form av avdrag eller genom återbetalning beroende på användningsändamål, typ av bränsle samt vem som förbrukat bränslet.

Av 6 a kap. 1 § 9 b lagen om skatt på energi, förkortad LSE, följer att skattebefrielse gäller vid förbrukning för annat ändamål än drift av motorfordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet på annat ställe än i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter.

Skattebefrielsen för förbrukning i de övriga sektorerna framgår av 6 a kap. 1 § 10 och 11 LSE. Av punkten 10 framgår att skattebefrielse gäller vid förbrukning av bränsle för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling. Av punkten 11 framgår att, för det fall att skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, skattebefrielse gäller vid förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet.

Skattebefrielsen enligt punkterna 9 b–11 uppgår till 70 procent av energiskatten och 40 procent av koldioxidskatten. Befrielse gällande enbart vid förbrukning av andra bränslen än bensin, råttolja respektive bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b LSE (omärkt dieselbränsle) samt endast för det fall att skattebefrielse inte följer av tidigare punkter.

Av 6 a kap. 2 § LSE framgår att skattebefrielse gäller vid användning av råttolja bl.a. för de ändamål som avses i 1 § punkterna 9 b–11. Befrielse från energiskatten ges med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 40 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a (märkt eldningsolja).

Av 6 a kap. 3 § LSE följer skattebefrielse för bränsle som förbrukas för framställning av värme vid annan kraftvärmeproduktion än som

avses i 1 § 17 a. Befrielse från energiskatt ges med 70 procent och från koldioxidskatt med 40 procent. Skattebefrielsen gäller inte för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b. Om råttolja förbrukas för ändamål som avses i 6 a kap. 3 § medges enligt 3 a § befrielse från energiskatt med ett belopp som motsvarar den sammanlagda befrielse från energiskatt och koldioxidskatt som skulle ha medgetts för bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a. 6 a kap. 1 § 13 LSE reglerar skattebefrielse för dieselbränsle som används i vissa fordon inom gruvindustriell verksamhet. Beskattningen vid sådan användning har hittills följt den som gäller för förbrukning av uppvärmningsbränslen inom industrin utanför handelssystemet. Befrielse från koldioxidskatt medges således med 40 procent. Vad gäller energiskatten medges befrielse med 86 procent, eftersom energiskatten på dieselbränsle är högre än motsvarande skatt på eldningsolja.

Av 9 kap. 4 § LSE framgår att om koldioxidskatt har tagits ut för annat bränsle än sådant som beskattas som bensin och har någon begränsat utsläpp av koldioxid i samband med förbrukning av bränslet, medges återbetalning av koldioxidskatten i förhållande till hur mycket utsläppet har minskat.

Återbetalning medges enligt 9 kap. 5 § LSE för bränsle som förbrukats för framställning av värme vilken levererats för bl.a. ändamål som ger skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 9 b–11. Vid användning av råttolja medges befrielse med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 40 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a. Vid användning av andra bränslen än råttolja medges istället befrielse med 70 procent av energiskatten och 40 procent av koldioxidskatten.

6.21.3 Slopad koldioxidskattebefrielse för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer

Regeringens förslag: Koldioxidskatten på bränslen för uppvärmning och drift av stationära motorer inom industri- och kraftvärmeanläggningar utanför handelssystemet samt inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna höjs till den generella skattenivån 2018. Ett första steg, från dagens 60 procent till 80 procent av den generella skattenivån, tas redan 2016. Den

särskilda möjlighet till återbetalning av koldioxidskatten som gäller för den som begränsat utsläpp av koldioxid i samband med förbrukningen av visst bränsle slopas. Energiskattebefrielsen för dieselbränsle som används i arbetsfordon i gruvindustriell verksamhet ökas från 86 till 89 procent av energiskatten på dieselbränsle.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016 respektive den 1 januari 2018.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Promemorians förslag innebär dock inte en stegvis höjning av koldioxidskatten. I promemorian lämnas inte heller något förslag om ökning av den procentuella energiskattebefrielsen för dieselbränsle i viss gruvindustriell verksamhet.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Polismyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Kommerskollegium, Försvarsmakten, Tullverket, Skatteverket, Statskontoret, Energimarknadsinspektionen, Trafikverket, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Trafikanalys, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Skogsstyrelsen, Umeå universitet, Fortum Sweden AB, Företagarna, Greenpeace, Hjelmco Oil AB, Svensk Kollektivtrafik, Svensk Solenergi, Svensk Vindenergi, Svensk Vindkraftförening, Svenska Flygbranschen, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation, Sveriges kommuner och landsting samt Sveriges Åkeriföretag har inga synpunkter på förslaget. Havs- och vattenmyndigheten och Tillväxtanalys avstår från att yttra sig.*

Vad gäller förslaget om slopad återbetalningsmöjlighet för begränsning av koldioxidutsläpp tillstyrker *Naturvårdsverket* detta förslag. Ingen annan remissinstans yttrar sig i denna del.

I fråga om förslaget om höjd koldioxidskatt för vissa sektorer anför remissinstanserna följande. *Konjunkturinstitutet (KI), Statens väg- och transportforskningsinstitut, Naturvårdsverket, Svenska Bioenergiföreningen (Svebio) och Stockholms stad* tillstyrker förslaget eftersom det förbättrar effektiviteten i resursanvändningen och därmed innebär att mängden av utsläpp av klimatgaser kommer att minska på ett samhälls-

ekonomiskt effektivt sätt. Svebio påpekar dock att det är angeläget att vidta åtgärder för att få upp kostnaden för utsläppen inom den handlande sektorn, t.ex. genom att införa en viss kompletterande beskattning även inom den sektorn. Även *Jordbruksverket* tillstyrker förslaget och framför att en stor del av jordbruks- och växthusföretagen har haft och har goda möjligheter att byta till förnybara bränslen samt att stöd för investeringar kan sökas inom landsbygdsprogrammet. Energimyndigheten anser principiellt att ett slopande av skattenedsättningen är förenlig med principen om att förorenaren betalar, vilket leder till mer kostnadseffektiva styrmedel. Energimyndigheten avstyrker dock förslaget eftersom det utifrån promemorians konsekvensanalys är svårt att bedöma effekterna av skattehöjningen för industrin. Energimyndigheten och *Skogsindustrierna* menar att det är olyckligt att skattehöjningen påverkar råtalolja, som är ett bränsle av förnybart ursprung och därför inte bidrar med utsläpp av fossil koldioxid.

Energigas Sverige, Fastighetsägarna Sverige, IKEM, Jernkontoret, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Livsmedelsföretagen, Näringslivets Regelnämnd, Skogsägarna, Svenskt Näringsliv, Svenska Gjuteriföreningen, Näringslivets Skattedelegation (NSD) och E.ON Sverige AB avstyrker förslaget eftersom det strider mot grundtankarna i det svenska koldioxidskattesystemet, allvarligt skadar industrins konkurrenskraft, ökar risken för koldioxidläckage och inte bidrar till ökad klimatnytta. *Energigas Sverige, Fastighetsägarna Sverige, IKEM, Jernkontoret, LRF, Livsmedelsföretagen, Svenska Gjuteriföreningen, Skogsägarna, Svenska Trädbränsleföreningen, Svenskt Näringsliv, NSD och E.ON Sverige AB* påpekar även problem med förslagets kraftiga ökning av skillnaden i pris på koldioxid mellan större företag, som i hög grad ingår i handelssystemet och mindre företag, som omfattas av koldioxidskatten. *Energigas Sverige, Fastighetsägarna Sverige, IKEM, Jernkontoret, LRF, Livsmedelsföretagen, Svenska Gjuteriföreningen, Skogsägarna, Svenskt Näringsliv, NSD och E.ON Sverige AB* anser vidare att ett ikraftträdande av skattehöjningarna den 1 januari 2016 är ett orimligt kort varsel som innebär att företagen saknar all praktisk möjlighet till anpassning. *Energigas Sverige* anser även att en eventuell höjning av koldioxidskatten bör

kombineras med åtgärder för att behålla konkurrenskraften för svensk tillverkningsindustri, som t.ex. att undanta uppvärmningsbränslen i vissa processer från skattehöjningen eller att återinföra en särskild nedsättningsregel för energintensiva företag. *Energigas Sverige, Jernkontoret, LRF, Näringslivets Regelnämnd, Reglerådet, Skogsägarna, Svenskt Näringsliv och E.ON Sverige AB* riktar kritik mot konsekvensanalysen som anses summarisk och inte uppfyller gällande krav. *Svensk Energi* och *Svensk Fjärrvärme* har i sak inget att invända mot förslaget, men anser att en längre införandetid skulle ge en nödvändig omställningstid för berörda verksamheter. De yrkar även att ändringar görs i lagen om skatt på energi så att beskattningssituationen blir lika oberoende av vem som är ägare till en värmeproduktionsanläggning samt att energiskattereglerna vid egenförbrukning av elektrisk kraft vid fjärrvärmeföretags värme- och ångleveranser till industrin ses över. Slutligen framför *Svensk Energi* och *Svensk Fjärrvärme* önskemål om att energiskatten sänks till 0,5 öre per kilowattimme (kWh) för elektrisk kraft som förbrukas i datahallar. *SveMin* anser att dieselbränsle som används i arbetsfordon i gruvindustriell verksamhet bör kompenseras för den generella energiskattehöjningen av dieselbränsle genom en ökad procentuell nedsättning av energiskatten.

Skälen för regeringens förslag: I dag tas en lägre energiskatt och en lägre koldioxidskatt ut för bränslen som förbrukas för uppvärmning och drift av stationära motorer vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter (förkortat handelssystemet), värmeproduktion i kraftvärmeanläggningar utanför handelssystemet samt i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheter. De lägre skatterna har ansetts motiverade av risken att produktion som genererar utsläpp av växthusgaser inom dessa sektorer flyttas ut från Sverige, s.k. koldioxidläckage. De lägre skatterna uppnås genom procentuell befrielse och medför att beskattningen för de aktuella användningsändamålen understiger den generella koldioxidskattenivån.

En grundprincip är att all bränsleförbrukning som leder till utsläpp av koldioxid från fossilt kol till atmosfären bör påföras koldioxidskatt eller omfattas av handelssystemet. Regeringen verkar inom EU för att effektivisera handelssystemet i syfte att åstadkomma en förbättrad klimat-

politisk styrning genom ett högre pris på koldioxid. Regeringen delar dock inte den uppfattning, som flera remissinstanser framför, om att det i dag förhållandevis låga priset på utsläppsrätter inom handelssystemet påverkar lämpligheten av att höja koldioxidskatten för fossila bränslen som förbrukas i anläggningar utanför handelssystemet. Genom att öka kostnaderna för koldioxidutsläpp genom en höjd koldioxidskatt kommer de aktörer som kan minska sina utsläpp till förhållandevis låga kostnader att göra detta, så länge som åtgärderna kostar mindre jämfört med att betala koldioxidskatten. Sådana åtgärder kan exempelvis vara byte till biobränslen eller energieffektivisering. De aktörer som väljer att inte genomföra åtgärder för att minska sina koldioxidutsläpp får i stället genom beskattningen betala för sin miljöpåverkan.

Koldioxidskatten är det primära generella styrmedlet för att i Sverige åstadkomma utsläppsminskningar i sektorerna utanför handelssystemet. I syfte att i högre grad iaktta principen om att förorenaren ska betala anser regeringen, i likhet med *KI*, *Naturvårdsverket* och flera andra remissinstanser, att undantagen från den generella koldioxidskattenivån bör minskas (jfr prop. 2014/2015:1 s. 252). Koldioxidskatten som gäller för förbrukning av uppvärmningsbränslen och drift av stationära motorer utanför handelssystemet bör således så långt som möjligt uppgå till den generella nivån för att efterstävå ett enhetligt koldioxid-skattepris utanför handelssystemet och därigenom uppnå en högre grad av kostnads-effektivitet.

Över tiden har teknikutveckling, tillgång till förnybara bränslen och till fjärrvärme och värmepumpar lett till ökade möjligheter för företagen att minska sina koldioxidutsläpp. Mot bakgrund av de befintliga möjligheterna till byte av uppvärmningsform och effektivisering bedömer regeringen, trots vad som framförs av ett flertal remissinstanser, att risken för koldioxidläckage nu inte är så stor att det ska anses motiverat att fortsatt undanta anläggningarna utanför handelssystemet från den generella koldioxidskattenivån. Det föreslås därför att nedsättningarna av koldioxidskatten på bränslen för uppvärmning och drift av stationära motorer inom industri- och kraftvärmearläggningar utanför handelssystemet samt inom jordbruks-, skogsbruks- och vatten-

bruksverksamheterna slopas. Det finns enligt regeringens uppfattning inte behov av att, som *Energigas Sverige* önskar, överväga att införa särskilda nedsättningsregler för viss förbrukning av uppvärmningsbränslen i de aktuella sektorerna. Däremot anser regeringen, mot bakgrund av de synpunkter som framförs av ett flertal remissinstanser, att den höjda koldioxidskattenivån bör fasas in stegvis. Ett första steg, som innebär en höjning från dagens 60 procent till 80 procent av den generella koldioxidskattenivån föreslås därför tas den 1 januari 2016, medan ett helt slopande av nedsättningen av koldioxidskatten för de aktuella sektorerna bör ske först den 1 januari 2018. Det stegvisa införandet ger mer tid för de berörda företagen att ställa om till en energianvändning som ger mindre utsläpp av fossil koldioxid.

Genom förslaget höjs koldioxidbeskattningen stegvis till den generella nivån genom att den procentuella skattebefrielsen minskas. Genom åtgärderna bedöms användningen av fossila bränslen och därigenom utsläppen från de berörda verksamheterna minska, samtidigt som principen om att förorenaren ska betala för miljöpåverkan i större utsträckning uppfylls. Utöver förbättrad miljöstyrning medför slopade nedsättningar även att skattesystemet blir tydligare och mer överblickbart.

Avsikten med beskattningen av råttallolja som uppvärmningsbränsle är att söka minska de negativa effekter som energibeskattningen indirekt kan ha för viss kemisk förädlingsindustris råvaruinköp av råttallolja. *Energi-myndighetens* och *Skogsindustriernas* synpunkter om beskattningen av råttallolja får närmare övervägas i annat sammanhang. Detsamma gäller de synpunkter som *Svensk Energi* och *Svensk Fjärrvärme* framför om beskattningen vid framställning och leverans av värme samt förbrukning i datahallar.

I denna proposition föreslås en höjning av energiskatten på dieselbränsle. Som *SveMin* påpekar, bör den procentuella energiskattebefrielsen för dieselbränsle som används i vissa fordon inom gruvindustriell verksamhet justeras i syfte att säkerställa att energiskatten även efter den generella skattehöjningen motsvarar energiskatten på eldningsolja som används av industrin utanför handelssystemet. Regeringen föreslår därför att den procentuella befrielsen från energiskatt ska ökas från 86 till 89 procent av energiskatten på dieselbränsle.

I syfte att ytterligare förstärka miljöstyrningen och förenkla skattesystemet föreslår regeringen, i likhet med *Naturvårdsverket*, även att den särskilda återbetalningsmöjlighet som gäller för den som begränsat utsläpp av koldioxid i samband med förbrukningen av visst bränsle slopas. Möjligheten till återbetalning är tillgänglig för förbrukning av fossilt bränsle och reducerar koldioxidskatten vid användningen av fossilt bränsle. Fossila bränslen blir härigenom billigare och miljöstyrningen mot ökad andel förnybara bränslen försvåras.

De lägre energi- och koldioxidskattenivåerna för bränslen för uppvärmning och drift av stationära motorer inom industri- och kraftvärmeanläggningar utanför handelssystemet har anmälts som statligt stöd under den tidigare allmänna gruppundantagsförordningen. I och med slopandet av nedsättningen av koldioxidskatten minskar stödet och omfattar fr.o.m. 2018 endast nedsättningen av energiskatten.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar av 6 a kap 1, 2 och 3 §§, 9 kap. 5 § samt upphävande av 9 kap. 4 § LSE, se avsnitt 3.4 och 3.6. Ändringarna föreslås, så vitt avser 6 a kap. 1, 2 och 3 §§ samt 9 kap. 5 §, träda i kraft den 1 januari 2016 respektive den 1 januari 2018 samt i övrigt den 1 januari 2016.

6.21.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Vid slopade nedsättningar för uppvärmningsbränslen inom jordbruk, skogsbruk och vattenbruk samt industrin utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter, förkortat handelssystemet, bedöms skatteintäkterna öka med 550 miljoner kronor per år fr.o.m. 2018 jämfört med nuvarande nedsättning. Dessa intäkter har beaktats i den av riksdagen beslutade budgeten för 2015. Av de ökade skatteintäkterna fr.o.m. 2018 bedöms 50 miljoner kronor per år avse jordbruksnäringen. Förslaget om höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer har dock justerats till ett stegvis slopande. Den höjning från dagens 60 procent till 80 procent av den generella koldioxidskattenivån som sker 2016 bedöms, jämfört med den av riksdagen beslutade budgeten, minska skatteintäkterna med 275 miljoner kronor 2016 och 2017.

Effekter för miljön

Till följd av åtgärderna bedöms koldioxidutsläppen på sikt minska med 0,2 miljoner ton per år i Sverige. Den övervägande delen av utsläppsreduktionerna avser industrin utanför handelssystemet. Sammantaget var växthusgasutsläppen 2013 i Sverige 55,8 miljoner ton, uttryckt i koldioxidekvivalenter.

Effekter för företagen

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter för företag i den omfattning som är nödvändigt i det aktuella lagstiftningsärendet och avseende de aspekter som ska belysas enligt 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Det sker mot bakgrund av tillgängliga uppgifter och i den omfattning som är möjligt. Beskrivningar av förslaget och dess konsekvenser i andra avseenden finns även i andra delar av denna proposition. Härigenom anser regeringen, trots vad som framförs av *Regelrådet* och vissa andra remissinstanser, att gällande krav på konsekvensanalyser har tillgodosetts.

Nästan all energiintensiv industri omfattas av handelssystemet. Bränsleförbrukning som omfattas av handelssystemet berörs inte av skattehöjningarna.

De aktuella industriföretagen återfinns framför allt inom gjuteribranschen, livsmedelsindustrin, kemisk industri samt gummi- och plastindustrin. För huvuddelen av företagen bedöms effekterna generellt sett bli marginella eftersom industrin överlag har låga energikostnader för sådan uppvärmning som rymms inom tillämpningsområdet för det skattenedsatta användningsområdet, dvs. i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet. De berörda verksamheterna har oftast goda möjligheter att byta från fossila till förnybara bränslen. Som en följd av ökade skattekostnader sedan 2010 har incitamenten ökat för en övergång från fossila bränslen. Tillgång till förnybara bränslen, fjärrvärme och elektrisk kraft från förnybara källor har lett till ökade möjligheter för industrin utanför handelssystemet att minska sina koldioxidutsläpp. Det bör även noteras att full befrielse från såväl energiskatt som koldioxidskatt gäller för fossila bränslen som används i vissa energiintensiva processer, som t.ex. metallurgiska och mineralologiska processer.

Dock finns inom industrin ett mindre antal företag som bedöms få påtagligt högre kostnader till följd av den föreslagna höjningen av koldioxidskatten till den generella nivån. Sannolikt rör det sig om små eller medelstora företag inom livsmedelsindustrin, kemisk industri samt gummi- och plastindustri, där bränsleförbrukningen avser t.ex. torkning och rostning av olika produkter. Emellertid bedöms potentialen för att minska användningen av fossila bränslen i de flesta fallen vara god även för dessa företag. Vid höjningen till den generella koldioxidskattenivån kan dessutom effekterna mildras för utsatta företag då koldioxidskatten höjs stegvis.

I praktiken all användning av fossila bränslen i svensk kraftvärmeproduktion bedöms omfattas av handelssystemet. Dessa kraftvärme-anläggningar berörs inte av skattehöjningarna.

För jordbruket (exklusive växthusnäringen) och skogsbruket bedöms effekterna bli marginella. Potentialen för att minska användningen av fossila bränslen bedöms, som Jordbruksverket påpekar, vara god och jord- och skogbruksnäringarna har generellt låga energikostnader för uppvärmning undantaget växthusnäringen.

Växthusnäringen (ca 650 växthusföretag 2012) har däremot generellt höga kostnader för uppvärmning. Växthusnäringen har under de senaste åren minskat sitt beroende av fossiluppvärmning. Andelen fossila bränslen har minskat från 77 procent 2002 till 43 procent 2011. Bedömningen är att denna positiva trend därefter har fortsatt och förväntas fortsätta under de kommande åren. Olja liksom gasol används fortfarande som extra värmekälla för att få full kapacitet i växthusen, speciellt vid toppbelastning under tidig vår och sen höst. Övergången till förnybara bränslen, främst flis, har dock medfört att växthusbranschen generellt blivit mindre sårbar vid minskade nedsättningar av koldioxidskatten. De föreslagna höjningarna av beskattningen kommer därtill att skapa incitament för enskilda företag i växthusbranschen som ännu inte övergått till förnybart bränsle att konvertera från fossil till förnybar uppvärmning. Det kan även tilläggas att i det nya landsbygdsprogrammets (2014–2020) finns stöd och särskilda medel avsatta för bidrag till effektivisering och investeringar i förnybar energi, som bör kunna användas för att under-

lätta en fortsatt omställning från fossila bränslen inom växthusnäringen.

Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget medför ökade kostnader för Skatteverket med 195 000 kronor, varav 150 000 kronor är av engångskaraktär (50 000 kronor för utveckling av blanketter och informationsinsatser m.m. samt 100 000 kronor IT-utveckling) och 45 000 kronor löpande kostnader för IT-utveckling. Tillkommande kostnader för Skatteverket bedöms kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

6.22 Förändrat undantag från skatteplikt för elektrisk kraft m.m.

6.22.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016 tagits fram. Promemorian innehåller bland annat förslag om förändrat undantag från skatteplikt för elektrisk kraft. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 11, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 11, avsnitt 4*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 11, avsnitt 5*. Remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr Fi2015/01733/S2).

I de delar som rör förändrat undantag från skatteplikt för elektrisk kraft har Utredningen om nettodebitering av el i sitt betänkande Beskattning av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46) föreslagit förändrade undantag från skatteplikt för energiskatt på elektrisk kraft samt skattskyldighet för energiskatt. Betänkandets lagförslag i dessa delar finns i *bilaga 11, avsnitt 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 11, avsnitt 5*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2013/02381S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 25 juni 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 11, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 11, avsnitt 5*. Regeringen har beaktat lagrådets synpunkter. Regeringen behandlar lagrådets synpunkter i avsnitt 6.22.3 och 6.22.4.

6.22.2 Bakgrund**Förnybar energi i Sverige***Användningen av förnybar energi i Sverige*

Användningen av förnybar energi ökar i alla sektorer. Sveriges andel förnybar energi i förhållande till slutlig energianvändning har ökat stadigt sedan början på 1970-talet och uppgick 2012 till 51 procent. Bioenergi och vattenkraft står för den största delen. Även värmepumparna gav ett betydande bidrag motsvarande ca 14 terawattimmar (TWh) och likaså vindkraften som producerade cirka 10 TWh under 2013. 2013 användes 140 TWh bioenergi inklusive avfall och det producerades 61 TWh elektrisk kraft i vattenkraftverken. Energimyndigheten har i sin rapport Underlag till kontrollstation 2015 bedömt att målet om förnybar energi till 2020 kommer att nås och att den förnybara energin med beslutade styrmedel kan förväntas uppgå till 55 procent.

Sedan elcertifikatssystemets start i maj 2003 har det byggts nästan 3 500 nya anläggningar (elcertifikatssystemet beskrivs översiktligt under nästa rubrik). Av dessa anläggningar är ca 2 000 vindkraftsanläggningar (ca 2 400 verk). Deras förväntade årliga produktion är 16 TWh. Det största reella bidraget stod vindkraften för med ca 80 procent. Den biobränslebaserade elproduktionen bidrog med ca 16 procent, vattenkraften med ca 4 procent.

Den förnybara elproduktionen inom elcertifikatssystemet ökade i Sverige med 3,2 TWh 2014, jämfört med året innan. Solel-anläggningar stod för den största procentuella ökningen med 157 procent, vilket motsvarade en ökning med ca 11 GWh, jämfört med föregående år. Vindkraften stod för det största absoluta tillskottet med ca 2,7 TWh. Vidare ökade elproduktionen med vattenkraft med ca 0,1 TWh under året.

Elcertifikatssystemet

Den 1 maj 2003 infördes ett elcertifikatssystem som är ett marknadsbaserat stödsystem för förnybar elproduktion. Systemet regleras i lagen (2011:1200) om elcertifikat. När elcertifikatssystemet introducerades var det ett svenskt nationellt marknadsbaserat stödsystem men det har därefter kommit att utvidgas till att även omfatta Norge. Systemet ersatte andra stödsystem för förnybar elproduktion och i samband med införandet slopades tidigare investeringsbidrag och driftstöd till vindkraft och annan förnybar elproduktion. Systemet är ett kvotbaserat system för att främja elproduktion med användning av förnybara energikällor. Elcertifikatssystemet bygger på att producenterna av förnybar elektrisk kraft tilldelas elcertifikat av staten och på att det finns en kvotplikt, som innebär en skyldighet för elanvändare att årligen inneha elcertifikat i förhållande till sin förbrukning av elektrisk kraft under det föregående kalenderåret. Om kvotplikten inte fullgörs, ska en kvotpliktsavgift betalas till staten. Elproducenter, vilkas elproduktion uppfyller kraven i lagen om elcertifikat, får ett elcertifikat för varje megawattimme (MWh) elektrisk kraft som de producerar. Genom elcertifikatssystemet ökar de förnybara energikällornas möjlighet att konkurrera med icke förnybara energikällor. Dessutom gynnas utbyggnaden av den mest kostnadseffektiva förnybara elproduktionen genom att systemet är teknikneutralt.

Mängden elcertifikat som ska köpas av de kvotpliktiga elanvändarna ökar i takt med att kvotplikten successivt höjs fram till 2020, vilket medför en stigande efterfrågan på elcertifikat. Målet var inledningsvis att produktionen skulle öka med 10 terawattimmar (TWh) till år 2010 (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17, rskr. 2001/02:317). Ett nytt mål om en nivå med 25 TWh till 2020 fastställdes i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik (prop. 2008/09:163). Under hösten 2011 godkände vidare den svenska riksdagen och det norska Stortinget ett avtal mellan Sveriges och Norges regeringar om en gemensam marknad för elcertifikat som innebär ett gemensamt mål om 26,4 TWh ny förnybar elproduktion från 2012 till 2020.

Regeringen aviserade en ambitionshöjning inom elcertifikatssystemet till 2020 i regeringsförklaringen 2014 och uttalade följande i den

ekonomiska vårpropositionen för 2015. ”Sverige har särskilt goda förutsättningar att bygga ut den förnybara energin genom vår goda tillgång till vatten, vind och skog. Regeringen anser att Sverige på sikt ska ha ett energisystem med 100 procent förnybar energi. Den förnybara elproduktionen bör därför byggas ut ytterligare. (prop. 2014/15:100 s. 46) Regeringen har i propositionen Ambitionshöjning för förnybar elproduktion och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2015 (prop. 2014/15:123) föreslagit att Sverige till 2020 ska finansiera 30 TWh förnybar elektrisk kraft inom ramen för elcertifikatssystemet.

I det avtal mellan Sveriges regering och Norges regering som behandlas i avsnitt 6.29 är regeringarna bl.a. överens om att höja det gemensamma målet för ny förnybar elproduktion inom den gemensamma elcertifikatsmarknaden upp till 28,4 TWh till 2020 i syfte att möjliggöra den av regeringen aviserade ambitionshöjningen. Enligt överenskommelsen ska regeringen under 2015 lägga fram ett förslag inför riksdagen som bl.a. innebär en begränsning av nuvarande undantag från skatteplikt i 11 kap. 2 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. Begränsningen ska enligt överenskommelsen gälla för anläggningar som sätts i drift efter den 1 juli 2016 och vars installerade produktionskapacitet leder till en årlig elproduktion motsvarande ungefär den som effektgränsen i Norge om 100 kilovoltampere leder till.

Energibesättning och unionsrätten

Allmänt om svensk energiskattelagstiftning

Energibesättningen av elektrisk kraft regleras på nationell nivå i lagen (1994:1776) om skatt på energi. All elektrisk kraft som förbrukas i Sverige är som huvudregel skattepliktig och skatten betalas in till staten av de skattskyldiga. De skattskyldiga består i huvudsak av två kategorier, nämligen elproducenter och elleverantörer. För dessa skattskyldiga inträder skattskyldighet för elektrisk kraft när kraften levereras till någon som inte är skattskyldig eller när den tas i anspråk för annat ändamål än försäljning.

Energiskatten på elektrisk kraft har traditionellt ansetts vara en fiskal skatt, men samtidigt är skatten ett kostnadseffektivt och

viktigt styrmedel för att uppnå målen för effektivare energianvändning. Styrningen mot effektivare användning av resurser sker genom att skatten är prispåverkande. Nuvarande energiskatt på elektrisk kraft är sedan 1993 differentierad utifrån dels var i landet den förbrukas, dels vem som förbrukar den. I dag betalar servicesektorn samma energiskatt på elektrisk kraft som hushållen, medan tillverkningsindustrin samt jord-, skogs- och vattenbruk är lågt beskattade. Skatten för elektrisk kraft i hushålls- och servicesektorerna är i dag 29,4 öre per kilowattimme (kWh) (19,4 öre i vissa kommuner i norra Sverige). För övriga sektorer är energiskatten på elektrisk kraft 0,5 öre per kWh. I syfte att upprätthålla skatternas styrsignal över tiden omräknas energiskattesatserna årligen utifrån förändringar i konsumentprisindex. I november 2014 fastställde regeringen omräknade skattesatser för 2015 genom förordningen (2014:1328) om fastställande av omräknade belopp för energiskatt på elektrisk kraft för år 2015.

Möjligheten för Sverige att fritt utforma energiskatten på elektrisk kraft är unionsrättsligt begränsad genom bl.a. energiskattedirektivet och EU:s statsstödsregler. De senare regelverken beskrivs översiktligt i det följande.

EU:s statsstödsregler

Möjligheten att nationellt fritt utforma energibesättningen begränsas, förutom av energiskattedirektivet, också av de regler om statligt stöd som finns i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Detta gäller i de fall då driftsstöd i form av vissa skattelättnader ges till andra aktörer än privatpersoner.

För att det ska anses vara fråga om ett statligt stöd ska fyra kriterier vara uppfyllda. Stödet ska

- ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel,
- snedvrída eller hota att snedvrída konkurrensen,
- gynna vissa företag eller viss produktion, och
- påverka handeln mellan medlemsstaterna.

Den omständigheten att en viss åtgärd kan leda till högre miljönytta påverkar inte bedömningen av om åtgärden utgör statligt stöd. Huvudprincipen är att allt offentligt stöd till

näringslivet är förbjudet. Ett stöd kan emellertid efter prövning av Europeiska kommissionen bedömas vara förenligt med den gemensamma marknaden. Medlemsstaterna ska anmäla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder till kommissionen för granskning och får inte genomföra åtgärderna förrän kommissionen gett sitt godkännande. Det finns undantag från anmälningsförfarandet för stöd som uppfyller förutsättningarna i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (gruppundantagsförordningen) eller kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

Kommissionens har sett över regelverket om statsstöd och har under 2014 presenterat nya riktlinjer för miljö- och energistöd (Kommissionens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020 (2014/C 200/01)) och en ny allmän gruppundantagsförordning (Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget). Översynen av regelverket har inneburit förändringar av möjligheterna att lämna stöd genom skattenedsättningar och under vilka förutsättningar annat stöd kan lämnas med offentliga medel.

Regeringen anser att en viktig princip för skattepolitiken är att regelverket ska vara förenligt med EU-rätten. Det gäller inte bara i förhållande till specifika rättsakter utan även till bestämmelser i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt om fri rörlighet för personer, varor, tjänster och kapital samt reglerna om statligt stöd (prop. 2014/15:100 s. 105). En strävan efter en förenlighet med EU-rätten är i linje med den allmänna samarbets- och lojalitetsförpliktelse som slås fast i artikel 4.3 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Tidigare och nuvarande regler om skattefrihet för förnybar el

Allt sedan elektrisk kraft började beskattas i början av 1950-talet har huvudregeln varit att all elkraft som producerats och yrkesmässigt

levererats har beskattas. Elektrisk kraft som framställts i mindre kraftverk och inte yrkesmässigt distribuerats har av administrativa skäl varit skattebefriad. Denna skattebefrielse var ursprungligen utformad som en generell skattebefrielse för elektrisk kraft som framställts av en producent som förfogade över en installerad generatoreffekt understigande 50 kilowatt (kW) och som inte yrkesmässigt distribuerade elektrisk kraft. Effektgränsen har därefter stegvis höjts och under 1990-talet slopades effektgränsen för vindkraftsproduktion medan den behölls för övrig produktion.

Enligt 11 kap. 2 § 1 LSE är elektrisk kraft som framställs i vindkraftverk undantagen från skatteplikt om producenten inte yrkesmässigt levererar den eller annan elkraft. Befrielsen är i dag inte begränsad med viss generatoreffekt. Undantaget har tidigare varit begränsat med bl.a. en effektgräns om 500 kW. Bestämmelsen i 11 kap. 2 § 2 LSE innebär att mindre elproducenters egenförbrukning av elektrisk kraft i vissa fall är undantagen från skatteplikt. Undantaget infördes av administrativa skäl och inte som allmän stimulans (bet. 1993/94:SkU34 s. 17). Det nuvarande undantaget gäller om den elektriska kraften framställts av en producent som inte yrkesmässigt levererar elkraft och som förfogar över en generatoreffekt som är mindre än 100 kW.

I samband med att elcertifikatssystemet infördes 2003 slopades andra stödsystem såsom exempelvis den s.k. vindkraftsbonusen som förmedlades inom energiskattesystemet. Det särskilda undantaget från skatteplikt för elektrisk kraft som framställts i vindkraftverk lämnades emellertid oförändrat utan särskild motivering.

Avgörande för om undantagen för skatteplikt är tillämpliga är om den som producerar den elektriska kraften yrkesmässigt levererar elektrisk kraft eller inte. Högsta förvaltningsdomstolen har i tre avgöranden från den 10 maj 2012 tagit ställning till undantaget från skatteplikt i 11 kap. 2 § 1 LSE och därmed även vad som utgör yrkesmässig leverans. Avgörandena avsåg överklagade förhandsbesked lämnade av Skatterättsnämnden. I ett av avgörandena prövade domstolen frågan om en vindkraftsproducent yrkesmässigt levererar elektrisk kraft när kraften används vid producentens uthyrning av byggnader (HFD 2012 ref. 26). Enligt domstolens bedömning bör egenproducerad elektrisk kraft som en

fastighetsägare tillhandahåller vid upplåtelse av fastighet inte anses levererad till hyresgästerna om tillhandahållandet endast ingår som ett osjälvständigt och naturligt moment i upplåtelsen, vilket typiskt sett är fallet när elen ingår ospecificerad i hyran. Om producenten inte yrkesmässigt levererar annan elektrisk kraft omfattas sådan förbrukning alltså av undantaget från skatteplikt i 11 kap. 2 § 1 LSE. Högsta förvaltningsdomstolens bedömning överensstämmer med den tillämpning som Skatteverket har gett uttryck för i en skrivelse den 23 oktober 2008 (dnr 131 634650 08/111). Skatteverket gjorde där bedömningen att en fastighetsförvaltare som fördelar egenproducerad elektrisk kraft eller inkommande elektrisk kraft från en leverantör till sina hyresgäster, ska anses leverera kraften, i den mening som avses i 11 kap. 2 § 1–2 och 5 § första stycket 2 LSE, om fastighetsförvaltaren fakturerar den i form av uppmätt eller uppskattad elförbrukning. Ingår däremot den elektriska kraften ospecificerad i hyresdebiteringen anser Skatteverket att fastighetsförvaltaren inte ska anses ha levererat kraften.

I ett annat avgörande den 10 maj 2012 prövade Högsta förvaltningsdomstolen frågan om en ekonomisk förening skulle anses yrkesmässigt leverera den elektriska kraft som föreningen framställde och levererade till sina medlemmar (HFD 2012 not. 20). Av den ekonomiska föreningens stadgar framgick bl.a. att föreningen hade till ändamål att främja sina medlemmars ekonomiska intressen genom driftansvar och i egen regi producera och/eller arrendera miljövänlig vindkraft för medlemmarnas egen konsumtion. Skatterättsnämnden hade funnit att det var föreningen som fick anses framställa vindkraften och att den sedan levererades till medlemmarna. Nämnden fann även att föreningens verksamhet var yrkesmässig. Därigenom var föreningen skyldig att betala energiskatt. Högsta förvaltningsdomstolen fastställde nämndens förhandsbesked och konstaterade att dels definitionen av yrkesmässighet var densamma som i 4 kap. 1 § 1 mervärdesskattelagen (1994:200), dels avsaknad av vinstsyfte i praxis inte hindrat att verksamheten hos en juridisk person behandlats som näringsverksamhet vid inkomstbeskattningen eller som yrkesmässig i mervärdesskattesammanhang.

Den omständigheten att en av två bolagsmän i ett enkelt bolag kan sälja eller på annat sätt överlåta sin andel av den producerade elektriska

kraften till annan har emellertid inte ansetts medföra att även en annan bolagsman ska anses yrkesmässigt leverera elektrisk kraft (HFD dom den 10 maj 2012 i mål 5021-11).

Av ovanstående avgöranden kan slutsatsen dras att under nuvarande regelverk kan verksamheter och leveranser anses yrkesmässiga oavsett verksamhetens syfte och resultat. Produktion inom ett enkelt bolag kan behandlas på skattemässigt olika sätt eftersom det enkla bolaget inte är en juridisk person och skattskyldigheten inte ”smittar” mellan bolagsmän. Formen för hur verksamheten bedrivs har alltså stor betydelse för om skatteplikt föreligger eller inte. För frågan om leverans föreligger eller inte påverkas bedömningen inte enbart av om överlåtelse sker utan även av hur tillhandahållandet av den elektriska kraften sker. Överlåtelser av elektrisk kraft till följd av avtalsförhållanden har därmed kommit att inte betraktas som leveranser i situationer där tillhandahållandet sker som ett osjälvständigt och naturligt moment i upplåtelse av lokaler.

6.22.3 Ändrade regler för undantag från skatteplikt

Regeringens förslag: Dagens särskilda regler om skattefrihet för elektrisk kraft som producerats i bl.a. vindkraftverk begränsas och samordnas med regler för annan elproduktion. Samtidigt slopas den begränsning som innebär att undantaget inte gäller den som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft.

Undantag från skatteplikt ska gälla för elektrisk kraft som framställts

- i en anläggning av mindre installerad generatoreffekt än 50 kW,
- av en producent som förfogar över en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kW, och
- som inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen.

Vad som ovan avses med installerad generatoreffekt om 50 kW ska för elektrisk kraft som framställs från

- vind eller vågor, motsvaras av 125 kW installerad generatoreffekt,

- sol, motsvaras av 255 kW installerad topp effekt, och
- annan energikälla utan generator, motsvaras av 50 kW installerad effekt.

När elektrisk kraft framställs från olika källor ska de installerade effekterna läggas samman.

Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2016.

Regeringens bedömning: Regeringen avser att se över förutsättningarna för att skattemässigt gynna solenergi, i synnerhet den el som produceras och förbrukas bakom en och samma anslutningspunkt eller på en och samma fastighet, och där den elektriska kraften är skattepliktig med anledning av att den produceras i en anläggning som ensam eller tillsammans med andra anläggningar överstiger de föreslagna effektgränserna.

Utredningens och promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock lägre effektgränser om 32, 80 respektive 144 kW. I promemorian görs ingen bedömning av ytterligare stimulans till produktion av elektrisk kraft med solceller. I utredningens och promemorians förslag begränsas undantagen till att enbart gälla elektrisk kraft som framställts i Sverige.

Remissinstanserna: Förvaltningsrätten i Falun, Polismyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Kommerskollegium, Statskontoret, Konkurrensverket, Tullverket, Transportstyrelsen, Umeå universitet samt Svenskt Näringsliv har inga synpunkter på förslaget.

Statens väg- och transportforskningsinstitut, Trafikverket, Sjöfartsverket, Trafikanalys, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Energigas Sverige, Företagarna, Hjelmco Oil, IKEM, Livsmedelsföretagen, Jernkontoret, Svemin, Svensk kollektivtrafik, Svenska Flygbranschen, Gjuteriföreningen, Svenska Petroleum och Biodrivmedels Institutet, Svenska Trädbränsleföreningen, Sveriges Åkeriföretag, Ekonomistyrningsverket, Sveriges Bussföretag, Neste Oil AB, Motorbranchens Riksförbund, AOPA Sweden, VärmlandsMetanol AB, Bil Sweden och EcoPar AB lämnar inte några synpunkter på förslaget.

Havs- och vattenmyndigheten, Tillväxtanalys och Skärgårdstiftelsen avstår från att yttra sig över förslaget.

Konjunkturinstitutet, Energimarknadsinspektionen, Fortum, Skogsindustrierna, Svensk Energi, Svensk fjärrvärme och E.ON Sverige AB tillstyrker förslaget.

Skatteverket tillstyrker förslaget att undantag från skatteplikt enligt 11 kap. 2 § 1 inte blir beroende av att producenten inte yrkesmässigt levererar el. Skatteverket efterfrågar en definition av anläggning. Skatteverket ser mycket positivt på att förslaget inte innebär någon uppdelning mellan gamla och nya anläggningar och framhåller att det är angeläget att sådan uppdelning inte görs. Skatteverket framför att bestämmelserna bör utformas så att det alltid finns någon som utpekats som skattskyldig för sådan elektrisk kraft som är skattepliktig. I första hand förespråkar Skatteverket att de föreslagna förändringarna bör göras samtidigt som bestämmelser införs om att nätt innehavarna ska vara skattskyldiga istället för elleverantörerna. För det fall att förändringen av skattskyldigheten inte bedöms möjlig anser Skatteverket att det föreslagna undantaget från skatteplikt i 11 kap. 2 § 1 bör justeras så att det omfattar även sådan elektrisk kraft som överförs till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession. Ett annat alternativ är att undantaget i 11 kap 5 § femte stycket justeras så att bara den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 11 kap. 2 § första stycket 1 a–c LSE omfattas.

Statens Energimyndighet tillstyrker att möjligheten till skattefrihet för elektrisk kraft som producerats i vindkraftverk begränsas och samordnas med regler som gäller all elproduktion. Statens energimyndighet tillstyrker ändrade regler för undantag från skattskyldighet som producent. Statens energimyndighet avstyrker den del i förslaget som innebär att det är den sammanlagda effekten som producenten förfogar över som avgör om undantag från skatteplikt ska gälla.

Svebio anser att skattebefrielsen för egenproducerad elektrisk kraft bör avskaffas utom för småskalig produktion, i huvudsak i enlighet med förslaget, men den nedre gränsen för skattebefrielse bör sättas till 100 kW eller utformas som ett fribelopp. Svebio framför vidare att ändringen bör gälla även befintliga anläggningar.

Svensk vindenergi anser det är positivt att energiskatteundantaget för egenproducerad elektrisk kraft föreslås försvinna för större anläggningar. Svensk vindenergi bedömer att

omfattningen av skattebortfallet via leasingavtal troligtvis är betydligt större än de 94 miljoner kronor som nämns i promemorian. Svensk vindenergi anser att mycket viktigt att undantaget tas bort på ett ansvarsfullt sätt med hänsyn till gjorda investeringar genom att avskaffa undantaget successivt via en övergångslösning eller flytta fram datumet för avskaffandet ett par år. Svensk vindenergi ställer sig tveksam till en begränsning av energiskatteundantaget till icke koncessionspliktigt nät eftersom möjligheten till effektivt utnyttjande av elnäten för småskaliga kraftanläggningar då försvinner.

Naturvårdsverket har inget att invända mot förslaget om ändrade regler för undantag från skatteplikt för elektrisk kraft som producerats i vindkraftverk men avstyrker förslaget att den generella effektgränsen för när elskatt ska betalas sänks. *Naturvårdsverket* framhåller att förslaget även kan ha andra effekter på miljön än de som nämns i promemorian. *Naturvårdsverket* nämner att ökad biobränsleanvändning och ökad vattenkraftsproduktion kan bl.a. påverka miljömålen levande skogar, ett rikt växt- och djurliv samt levande sjöar och vattendrag.

Svensk vindkraftsförening, Näringslivets regelråd samt *Sveriges Kommuner och landsting* avstyrker förslaget. *Tillväxtverket* anser att staten bör vara försiktig med att införa skatt på företagsinterna transaktioner. *Tillväxtverket* framför att om förslaget att beskatta elektrisk kraft producerad för eget bruk bör insatser göras inom ramen för statsstödsregler i syfte att stimulera och utveckla marknaden för hållbara elproduktionsinvesteringar.

Lantbrukarnas riksförbund och *LRF Skogsägarna* anför att nuvarande regelverk skapar en orimlig konkurrenssituation. *Lantbrukarnas riksförbund* och *LRF Skogsägarna* framför att förslaget innebär att skattefrihet behålls för små anläggningar vilket de tillstyrker men anför även att förslagen i promemorian om gräns för skattefrihet för elektrisk kraft producerad via exempelvis vind- och solkraft bör justeras. Från vind- och vågkraft bör den övre gränsen ligga vid 250 kW installerad generatoreffekt och från sol motsvaras av 450 kW installerad topp effekt.

Greenpeace föreslår att gränsen per solanläggning höjs till åtminstone 450 kW. *Greenpeace* föreslår att gränsen sätts per anläggning och inte per juridisk person, att elkunden får använda elnätet för att överföra elektrisk kraft till egna fastigheter för att täcka

deras egen förbrukning, att ett undantag införs så att mikroproducenter kan sälja egen el. *Greenpeace* framför att det är orimligt att producenter blir skattskyldiga bara för att man matar ut delar av den egenproducerade elen på elnätet.

Konjunkturinstitutet framför bl.a. att begränsa skattefriheten för elektrisk kraft som produceras i vindkraftverk ökar effektiviteten i styrningen mot förnybar el.

E.ON Sverige AB framför att förändringen i högsta grad är motiverad för att regelverket ska uppfylla kraven på teknik- och konkurrensneutralitet samt lyfter fram att skatteundantaget har kommit att störa effektiviteten i elcertifikatsystemet.

Fastighetsägarna, Svensk Solenergi, Naturskyddsföreningen, HSB riksförbund, Solkompaniet, Kungliga Tekniska högskolan och *Hållbar utveckling Väst*, avstyrker regeringens förslag och föreslår att gränsen per soleanläggning sätts till 450 kW, att gränsen är per anläggning och inte per juridisk person så länge elen reducerar elkundens elförbrukning, att elproducenten får använda det koncessionspliktiga elnätet till att överföra elektrisk kraft till andra av sina fastigheter för att täcka producentens egen förbrukning, att ett undantag införs så att mikroproducenter som omfattas av skattereduktionerna kan sälja sin elektriska kraft så länge man uppfyller kraven på skattereduktionerna, dvs. är nettoköpare av el. *Naturskyddsföreningen* anför vidare, efter en jämförelse med produktionsutfallet från en vindkraftspark, att effektgränsen för solceller bör vara åtminstone 266 kW för att uppfylla avtalet med Norge.

Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO) föreslår att äldre regler ska gälla för vindkraftverk som tagits i drift före den 1 juli 2016 och att gränsen för undantaget från skatteplikt höjs från föreslagna 80 kW till 250 kW. *SERO* föreslår vidare att effektgränsen för vattenkraft får vara kvar på 100 kW med ändringen att all egenproducerad och egenanvänd elektrisk kraft blir elskattebefriad samt att kravet för eventuell elskattebefrielse att elektrisk kraft inte får överföras via nätet tas bort.

Axfood AB förordar att skattebefrielsen tillämpas per anläggning och inte per organisationsnummer för solcellsanläggningar som inte ansluts till elnätet samt framför att om detta inte är generellt möjligt pga. stats-

stödsreglerna i EU och risken för att aktörer kan dela upp anläggningar kan det behövas begränsningar. Detta sagt bör man här väga in vikten av att undvika konkurrensnedvridande effekter där bolagsformen och inte miljönyttan blir avgörande för utbyggnaden för förnyelsebar energi. Axfood AB framför vidare att det vore värdefullt om man i lagstiftningen kan inkludera en möjlighet att dagligvarubutiker bedöms per anläggning när deras solcellsanläggningar inte är kopplade till elnätet.

Svensk Vindkraftförening föreslår att nuvarande regelverk ska gälla till utgången av år 2022 för anläggningar driftsatta före den 1 juli 2016. Detta för att säkerställa att den nuvarande elproduktionen kan hållas intakt samt ge möjlighet för planerade projekt att göra en ny bedömning för fortsatt anpassning utifrån föreslagen tidsram. *Svensk Vindkraftförening* föreslår att föreslagen i promemoria om ändring endast ska gälla för nya anläggningar som blir driftsatta efter 1 juli 2016.

Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO), Bostads AB Mimer och AB Bostaden Umeå föreslår att förslaget kompletteras med en övergångsregel som innebär fortsatt skattebefrielse fram till 2030 för aktörer som producerar förnybar elektrisk kraft för egen användning, även om den distribueras över ett koncessionspliktigt nät, i de fall produktionen sker i en anläggning som tagits i drift före den 1 juli 2016. SABO anser att när det gäller mindre elproduktionsenheter så bör den topp effekt som inte får överskridas för att erhålla undantag från energiskatt, räknas per fastighet och inte per företag.

Fortum, Svebio, Svensk Energi, Svensk fjärrvärme gör bedömningen att genomförandet av förändringen bör kunna införas redan från 1 januari 2016. Svebio framför att ändringen bör gälla även befintliga anläggningar.

Harald Överholm anför att förutsättningen för undantag från skatteplikt bör vara installerad effekt per inmatningspunkt eller fastighetsbeteckning, inte per juridisk person. *Harald Överholm* föreslår att effektgränsen för anläggningar som kan undantas från skatteplikt bör höjas till 250 kW för solceller.

Diligentia anser att 144 kW är för lågt samt att ingen punktskatteplikt bör föreligga så länge produktionen från byggnadens egna solceller inte överstiger byggnadens egna elenergibehov för den egna driften.

Klimatkommunerna lägger fram följande idéer för vidare arbete. Sätt gränsen per anläggning istället för juridisk person, sätt elproduktionen i relation till fastigheten genom att bestämma en gräns för maximal andel årlig överproduktion per anläggning, gör all solel som går åt i fastigheten den besörjer skattefri, förtydliga lagstiftningen så att en producent av solel inte kan anses leverera elektrisk kraft yrkesmässigt när solen överförs till sina egna förbrukningspunkter via elnätet samt sätt gränsen för energiskattebefrielse till 450 kW istället för 144 kW.

Exergetics Energisystemteknik AB (EEAB) och Ecergy anför att det förefaller ologiskt att en högre effektgräns ska gälla för elproduktion från beskattade bränslen. EEAB och Ecergy anför vidare att det är svaga argument för avskaffad rätt att överföra skattebefriad elektrisk kraft till annan egen fastighet, att det finns behov av ett stabilt regelsystem. EEAB och Ecergy framför att sänkning av effektgränserna från 100, 250 respektive 450 kW inte bör genomföras samt att begränsningen av skattefrihet som överförs inte bör genomföras.

Uppsala universitet föreslår att undantag från skatteplikt ska gälla för elektrisk kraft som framställts i Sverige som inte överförs till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen samt om sådan ändring inte är möjlig en höjning av effektgränsen för solcellsanläggningar till 450 kW.

Energikontor sydost anser att de gränsvärden som anges för småskalig biokraftproduktion om 100 kW ska behållas, att förslaget om att elektrisk kraft som inte är yrkesmässigt framställd men som överförs via elnätet till annan fastighet eller verksamhet ägd av elproducenten ska avvisas.

Bixia anser att beskedet efter överenskommelsen mellan Sverige och Norge att vindkraftverk drifttagna efter 1 juli 2016 inte skulle omfattas av energiskattebefrielse skulle vara en bra kompromiss.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut föreslår följande att gränserna per anläggning sätts som energimängd (kWh per år) istället för effekt, att den årliga energiproduktionen för en enhet beräknas utifrån ett rullande fem årsmedelvärde, för att tillåta balansering vid tillfälligt höga effektbehov i elsystemet, att gränsen per solelanläggning sätts till motsvarande 450 kW, att gränsen per biokraft-

anläggning sätts till motsvarande 100 kW, att gränsen är per anläggning och inte per juridisk person så länge elen reducerar elkundens elförbrukning, att elkunden får använda det koncessionspliktiga elnätet till att överföra elektrisk kraft till övriga egna fastigheter för förbrukning där samt att ett undantag införs så att mikroproducenter som omfattas av skattereduktionen kan sälja sin elektriska kraft utan att förlora skattebefrielsen på den egenförbrukade solen så länge man uppfyller kraven på skattereduktionen, dvs. är nettoköpare av el.

Kommunalförbundet Norrvatten, Upplands Väsby kommun och Sigtuna kommun anser att regeringen i första hand bör bibehålla energiskattebefrielsen och i andra hand ge sol- och vindkraftsel för eget bruk som är i drift innan 1 juli 2016 fortsatt skattefrihet. Sollentuna Kommun uppmanar regeringen att ge vindkraftsel för eget bruk som är i drift innan den 1 juli 2016 fortsatt skattefrihet.

Statens fastighetsverk föreslår att gränsen för skattskyldighet sätts per fastighet istället för per juridisk person, att gränsen för skattskyldighet sätts som inmatad elektrisk kraft till det koncessionspliktiga elnätet istället för effektgräns per anläggning. Denna gräns kan förslagsvis vara 128 000 kWh per år. Vidare föreslår Statens fastighetsverk att egen producerad elektrisk kraft från mindre anläggningar bör få föras över mellan egna fastigheter, via det koncessionspliktiga elnätet, utan att skattskyldighet föreligger. Detta gäller enbart elektrisk kraft för eget bruk som inte levereras och debiteras annan juridisk person.

Stockholms stad anser att den föreslagna lagstiftningen om skatt på installationer med en toppeffekt över 144 kW ska ändras så att solcellsinstallationer där elen används i ägarens egen verksamhet undantas från skattskyldighet. Stockholms stad anser att koncessionspliktiga nätet ska kunna användas som distributionsnät utan skatteuttag. Skattebefrielsen bör dock bara utfalla då lika stor mängd elektrisk kraft tas emot av samme ägare som producerats elen och elen inte säljs till annan part.

KumBro Vind AB påtalar att för den som valt att producera sin vindkraftsel för eget bruk finns det en möjlighet att göra detta energiskattebefriat och att använda elnäten för att producera elen på en plats och använda elen på en annan. KumBro Vind AB anför att i detta

skede ta bort den möjligheten ändrar förutsättningarna radikalt för dem som investerat i vindkraft de senaste åren samt att den i nuläget är en viktig parameter för att göra vindkraftsinvesteringar om inte lönsamma så åtminstone ”övervintringsbara”.

Skanska Sverige föreslår att eventuella förändringar av undantaget för skatteplikt gällande elektrisk kraft enbart gäller anläggningar som sätts i drift efter den 1 juli 2016, att den toppeffekt som ska gälla som gräns för skattebefriad elektrisk kraft räknas per fastighet och inte per organisationsnummer/juridisk person samt att den toppeffekt som inte ska överskridas för att undantas från energiskatt höjs väsentligt, från 144 kW till en betydligt högre nivå.

Björn Karlsson och Richard Thygesen instämmer i stort sett med förslaget men anser dock att avgränsningen till juridisk person bör ändras per fastighet istället för per juridisk person om föreslagna effektgränser införs.

Reversator har i huvudsak anfört att 144 kW gör att endast en bråkdel av potentialen av en industrifastighet eller livsmedelsbutik kan utnyttjas utan skatt.

Eskestuna kommun uppmanar regeringen att ge vindkraftsel för eget bruk som är i drift innan 1 juli 2016 fortsatt skattefrihet.

Vallacom AB anser att det kommer hämma den gynnsamma utveckling som solcellsutbyggnaden haft de senaste åren om ett bolag som totalt har över 144 kW solkraft ska skatta även om man använder elen inom den egna fastigheten, till och med på redan uppförda anläggningar.

Västra Götalandsregionen föreslår att undantaget gäller all produktion som konsumeras inom organisation.

Sverigedemokraterna Västra Götaland ställer sig bakom regeringens aviserade höjning av skatten på större solenergianläggningar.

Oberoende elhandlare föreslår att effektgränsen för solceller sätts till 450 kW samt att gränsen för undantaget sätts per anläggning och inte per juridisk person. Oberoende elhandlare föreslår vidare att elkunden får använda det koncessionspliktiga nätet till att överföra elektrisk kraft till andra av sina fastigheter för att täcka deras förbrukning.

Erika Poskute m.fl. anför att energiskatt inte bör behöva betalas på egenanvänd sol oavsett storlek på solcellsanläggningen om elen

produceras och används inom ett icke-koncessionspliktigt nät.

Anders Jangö anger att gränsen om 144 kW är onödigt låg och anför att undantaget från skatteplikt även gäller befintliga anläggningar vilket kan få stora konsekvenser för dessa.

Skogsindustrierna för fram att många av deras medlemmar har vid sina anläggningar investerat i produktion av egen mottrycksel från förbränning av biomassa. Den egengenererade elen konsumeras normalt sett lokalt på produktionsanläggningen och går inte ut på nätet. I dag är den belagd med elskatt, men *Skogsindustrierna* anser att bör skattebefrias.

Energimyndigheten, Regelrådet, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, Bostads AB Mimer och AB Bostaden Umeå riktar kritik mot konsekvensanalysen som anses summarisk och inte uppfyller gällande krav.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Undantaget från skatteplikt har ursprungligen tillkommit av administrativa skäl och har inte varit avsett att utgöra ett finansiellt stödssystem för elproduktion från förnybara källor. Produktion av förnybar elektrisk kraft gynnas i stället i första hand av det med Norge gemensamma elcertifikatssystemet som säkerställer att det uppsatta målet för systemet uppfylls. Den ambitionshöjning i elcertifikatssystemet som följer av det avtal som träffats mellan Sveriges regering och Norges regering är avhängig av att riksdagen beslutar om begränsning av undantaget från skatteplikt i enlighet med regeringens förslag. Undantaget från skatteplikt för förnybar elproduktion har kritiserats av bl.a. *Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme och Energi Norge* för att det skulle riskera att orsaka snedvridningar inom elcertifikatssystemet, mellan renodlade elproducenter och t.ex. fastighetsbolag, samt mellan energiformer (se exempelvis dnr Fi2014/02811/S2). Det kan konstateras att rättsutvecklingen gjort att tillämpningen av det nuvarande skatteundantaget numera även anses inkludera produktion i stora anläggningar där den elektriska kraften transiteras över elnätet för förbrukning i andra delar av landet. Det innebär att även storskalig elproduktion kan dra nytta av såväl elcertifikatssystemet som skatteundantaget och att dessa anläggningar drar nytta av överlappande stödssystem.

Regeringen anser att en viktig princip för skattepolitiken är att regelverket ska vara

förenligt med EU-rätten. Det gäller inte bara i förhållande till specifika rättsakter utan även till bestämmelser i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt om fri rörlighet för personer, varor, tjänster och kapital samt reglerna om statligt stöd (prop. 2015/16:100 s. 105). Principen är viktig, inte bara för att respektera lojalitetsförpliktelsen i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), utan även för att kunna tillhandahålla varaktiga och förutsägbara regler för enskilda. Ett undantag från beskattning av viss elektrisk kraft som i annat fall skulle ha beskattats kan innebära ett statligt stöd från staten genom avstående av beskattning. Nuvarande undantag från skatteplikt har också kommit ifrågasättas av bl.a. branschföreningarna *Svensk Energi* och *Norsk Energi* som ett otillåtet statligt stöd enligt EU-rätten (se exempelvis dnr Fi2014/02811/S2). För att ett stöd ska vara ett statligt stöd i EUF-fördragets mening krävs dock, som redogjorts för ovan, inte enbart att det ska ges av en medlemstat eller med statliga medel utan stödet måste även snedvrída eller hota att snedvrída konkurrensen, gynna vissa företag eller viss produktion samt påverka handeln mellan medlemsstaterna.

Nuvarande undantag från skatteplikt är kopplat till om aktören som producerar den elektriska kraften yrkesmässigt levererar elektrisk kraft eller inte. För det fall att elproducenten yrkesmässigt levererar elektrisk kraft är denne utestängd från skattebefrielsen. Det betyder att en mikroproducent av förnybar elektrisk kraft kan bli utestängd från skattefrihet för hela sin produktion, dvs. även för den del som används för eget bruk, för det fall att denne yrkesmässigt levererar någon elektrisk kraft. För frågan om leverans ska anses föreligga har det varit avgörande om producenten överlåter elkraften till någon annan genom försäljning eller genom annat avtal om överlåtelse. Frågan om en leverans är yrkesmässig är, som beskrivs i avsnitt 6.22.2, bl.a. beroende av i vilken form producenten bedriver sin verksamhet. Lämpligheten i att skatteplikten är beroende av en producers organisationsform eller utformningen av avtal mellan två parter kan ifrågasättas eftersom det möjliggör för vissa elproducenter att välja om deras elproduktion ska vara skattepliktig eller skattefri. Det är inte heller ovanligt att ekonomiska föreningar säljer elektrisk kraft till medlemmar, elhandelsbolag

eller annan utan att vara medvetna om att den som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft inte omfattas av dagens undantag från skatteplikt för egenproducerad elektrisk kraft samt dessutom är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft.

Även om huvudregeln i såväl LSE som energiskattedirektivet är att all elektrisk kraft ska beskattas kan det trots detta anses vara motiverat med ett undantag från skatteplikt för mindre anläggningar av administrativa skäl, med beaktande av systemets art och natur och den administrativa bördan för enskilda aktörer och myndigheter i relation till skatteuppbörden.

Mot bakgrund av det ovanstående bör omfattningen av det befintliga undantaget från skatteplikt begränsas. Begränsningen innebär även att villkoren i avtalet med Norge om ambitionshöjning i elcertifikatsystemet respekteras. En sådan förändring värnar huvudregeln i 11 kap. 1 § LSE att elektrisk kraft som förbrukas i Sverige ska beskattas, samtidigt som den kan undanröja osäkerhet genom att säkerställa en långsiktig hållbart regelverk i förhållande till bl.a. unionsrätten.

Av administrativa skäl finns det dock anledning att undanta produktion av små volymer av elektrisk kraft från beskattning. Genom ett undantag kan den administrativa bördan för såväl små företag som enskilda hushåll hållas nere samtidigt som beskattningsmyndighetens hantering underlättas och ett framtida omotiverat högt skattebortfall kan förebyggas. En sådan administrativ gräns bör utformas så att den omfattar undantag för elektrisk kraft som framställts i små kraftverk som beskattningsmyndigheten har svårigheter att finna och för vilka kostnaderna för administrationen vida överstiger den skatteuppbörd som beskattning skulle lett till. Den nuvarande begränsningen är dock för omfattande för att kunna motiveras av dessa skäl.

För att säkerställa att undantagen från skatteplikt är långsiktigt förenliga med unionsrätten bör dels det potentiella stödet begränsas, dels risken för snedvridningar i förhållande till exempelvis andra produktions-sätt eller andra elproducenter undvikas.

Ett nytt undantag bör utformas på så sätt att undantaget varken i sin helhet eller i delar kan anses medföra ett statligt stöd till de producenter eller den produktion som omfattas av undantaget. En likabehandling mellan olika

produktionsätt bör således eftersträvas. Vidare bör risken för skadlig konkurrens på grund av olika beskattning beroende på val av organisationsform undvikas.

I samband med en begränsning av undantaget från skatteplikt kan även hänsyn tas till de aktörer som i dag framställer elektrisk kraft i små anläggningar för egen förbrukning men vars förbrukning inte omfattas av undantaget på grund av att de yrkesmässigt levererar elektrisk kraft, exv. vid temporära överskott av egenproducerad kraft eller vid försäljning av elektrisk kraft som annan framställt. För sådana aktörer kan en förändring av undantaget innebära en förbättring i förhållande till deras nuvarande beskattningssituation. Detta behandlas vidare senare i avsnittet.

Undantaget från skatteplikt bör i princip enbart gälla för den elektriska kraft som förbrukas hos producenten. Detta bör åstadkommas genom att undantaget från skatteplikt inte ska gälla för elektrisk kraft som överförs till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen (1997:857). En sådan begränsning av undantaget är även motiverad av andra skäl. En begränsning minskar risken för snedvridning av konkurrensen mellan de aktörer som producerar både för egen och andras förbrukning samt de som enbart producerar för försäljning. Vidare är ett undantag för den elektriska kraft som matas ut på det koncessionspliktiga nätet inte motiverat av administrativa skäl eftersom beskattningsmyndigheten inte bedöms ha större svårigheter att finna skattskyldiga vars kraft förs över koncessionspliktiga nät samt att kostnaden för skatteuppbörden bedöms vara låg. Regeringen anser därför, i motsats till vad ett antal remissinstanser anför, att det inte finns skäl att undanta elektrisk kraft som matas in på ett koncessionspliktigt nät från skatteplikt.

Det bedöms som olämpligt att utforma undantagsbestämmelsen på sätt som innebär att skatteplikten blir direkt kopplad till faktisk produktion eller till faktisk produktion i förhållande till förbrukning på årsbasis. Detta beror på både de tröskeeffekter som då kan uppkomma för producenten och för skattskyldiga som säljer kompletterande elektrisk kraft till producenten samt på att skatteplikten blir beroende av händelser långt efter produktionstillfället. För att säkerställa likabehandling mellan produktionsätt bör i stället

en effektgräns införs. Regeringen anser därför, i motsats till *Statens fastighetsverk* och *SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut*, vilka föreslår att gränserna per anläggning ska sättas som energimängd och inte effekt, att effektgränser är mer lämpliga än produktionsgränser.

Effektgränsen bör träffa elproduktionsenheten som sådan men även den sammanlagda effekten som en elproducent förfogar över. Dessa begränsningar syftar tillsammans till att förhindra att begränsningen kringgås genom en uppdelning av ägandet av storskaliga anläggningar eller genom att storskalig produktion i stället sker uppdelad i många små produktionsenheter. En sådan begränsning innebär också en minskad risk för konstgjorda uppdelningar av större sammanhängande anläggningar i syfte att kringgå regelverket enbart i syfte att uppnå ej avsedda skattemässiga fördelar. En sådan uppdelning av ägandet i storskaliga anläggningar kan i annat fall förväntas ske genom att olika delägare delar upp produktionskapacitet så att de var och en förfogar över mindre andelar av storskaliga anläggningars sammanlagda effekt. Med en begränsning kopplad till anläggningens sammanlagda effekt kan avtalsmässig uppdelning av förfogandet endast bli aktuell för produktion i mindre anläggningar. Utan begränsningarna kan en aktör förfoga över ett obegränsat antal anläggningar som är undantagna från skatteplikt. Utan sådana begränsningar kan ett undantag från skatteplikt knappast motiveras av svårigheter att hitta fysiskt stora anläggningar eller aktörer som har många anläggningar och att de skatteintäkter som avstås vid ett undantag utan nämnda begränsningar regelmässigt understiger administrationen av beskattningen. Det skulle leda till en situation där det ekonomiska stöd som respektive aktör kan erhålla genom undantaget från skatteplikt i princip kan anses vara obegränsat. Utan begränsningarna skulle även risken för snedvridningar mellan producenter och egenproducenter förstärkas. Därmed skulle även frågan om undantaget från skatteplikt är att betrakta som ett statligt stöd i EUF-fördragets mening i hög grad aktualiseras. Att ta bort något eller flera av de föreslagna begränsningarna bedöms medföra en risk för att undantaget kan komma anses som ett stöd som kan ha påverkan på samhandeln.

Regeringen anser, till skillnad från Skatteverket, att det inte är nödvändigt att införa en särskild definition av anläggning. Detta med

beaktande av förekomsten av olika teknologier för elframställning och förväntad teknikutveckling på området. Istället bör produktionsenheter som geografiskt och tekniskt är sammanhängande, exempelvis genom att dela generator eller som på annat sätt är sammanhängande, ses som en enda anläggning och inte som flera anläggningar. Förekomsten av flera mätpunkter inom anläggningen bör inte påverka bedömningen. Bedömningen av om produktion ska anses ske i en eller flera anläggningar bör vidare inte påverkas av avtalslösningar som leder till konstlade uppdelningar eller byten av ägandeform. Motsvarande synsätt bör gälla elproduktionsenheter utan generator. Den omständigheten att en elproduktionsenhet är mobil och inte stationär bör inte förhindra att enheten, ensam eller tillsammans med andra sammankopplade produktionsenheter, anses utgöra en elproduktionsanläggning.

Ett antal remissinstanser har framfört att en effektbegränsning av undantaget bör vara kopplad till respektive anslutningspunkt istället för aktören. En koppling till anslutningspunkten skulle kunna leda till motsvarande effekter och risker som en begränsning av undantaget endast till anläggningens storlek. Eftersom flera aktörer kan vara verksamma bakom en och samma anslutningspunkt skulle en sådan lösning dessutom kunna innebära att en aktör genom att installera produktionskapacitet kan vara orsak till att anslutningens totala gräns överskrids varför en annan aktör därigenom kan förlora skattefriheten för den elektriska kraft som denne framställer. Regeringen anser därför, till skillnad från ett flertal remissinstanser, att det bör finnas en effektgräns dels kopplad till storleken på respektive anläggning, dels kopplad till hur stor sammanlagd effekt som respektive aktör förfogar över.

Effektgränsen bör läggas på en nivå som innebär att den ekonomiska fördel som ett undantag från skatteplikt medför inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna och inte heller snedvrida konkurrensen eller hota att snedvrida konkurrensen. I den remitterade promemorian föreslogs en effektgräns för vindkraft om 80 kW vilket motsvarar 100 kilovoltampere (kVA) samt en årlig produktion om ca 128 000 kWh. Med beaktande av de önskemål om höjda effektgränser som ett flertal remissinstanser framfört föreslår regeringen att effektgränserna höjs till nivåer som motsvarar en

årsproduktion om ca 200 000 kWh. Det innebär en höjning med drygt 56 procent i förhållande till det tidigare förslaget. Effektgränser som resulterar i en potentiell produktion per aktör om upp till 200 000 kWh i kombination med en överföringsbegränsning bedöms vara en nivå som säkerställer att undantaget inte ska kunna anses påverka handeln mellan medlemsstaterna i den mening som avses i EUF-fördraget. För att likställa den potentiella produktionen från olika produktionsslag är det lämpligt att vid utformningen av effektgränsen beakta att det finns vissa skillnader i typiska fullasttimmar för olika produktionssätt. I det följande har i huvudsak motsvarande typiska fullasttimmar använts som i Utredningen om nettodebitering av el betänkande (SOU 2013:46).

Ett vindkraftverk med en effekt på 125 kW bedöms kunna producera ungefär 200 000 kWh per år. Samma effektgräns bedöms vara lämplig även för vågkraft. För att få motsvarande energiproduktion från vattenkraft krävs en generatoreffekt om 50 kW. Rörande solkraft gör regeringen, till skillnad från Utredningen om nettodebitering av el, bedömningen att det krävs 255 kW topp effekt för att få motsvarande energiproduktion. Med den föreslagna effektgränsen bör begränsningen av undantaget från skatteplikt inte hämma den utbyggnad av småskaliga solkraftsanläggningar som nu sker. Därför föreslås en effektgräns för solkraft som motsvarar en topp effekt om 255 kW. En effektgräns om 255 kW innebär en höjning av effektgränsen med 111 kW eller drygt 77 procent jämfört med det tidigare förslaget om 144 kW.

Vid framställning av elektrisk kraft från olika källor ska de installerade effekterna läggas samman. Med anledning av ovanstående föreslås att undantag från skatteplikt ska gälla för elektrisk kraft som framställts i en anläggning av mindre installerad generatoreffekt än 50 kW, av någon som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 50 kW, om den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession. Med ”mindre installerad generatoreffekt än 50 kilowatt” föreslås för elektrisk kraft som framställs från vind eller vågor motsvaras av mindre installerad generatoreffekt än 125 kW, sol motsvaras av mindre installerad topp effekt än 255 kW, och annan energikälla utan generator motsvaras av mindre än 50 kW installerad effekt.

När en producent eller en anläggning framställer elektrisk kraft från olika källor föreslås att de installerade effekterna läggs samman. Den föreslagna ordningen bedöms inte utgöra statligt stöd i den mening som avses i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Utan ovanstående begränsningar kan däremot undantaget därmed komma att anses utgöra ett statligt stöd, och de krav som ställs på ett sådant stöd enligt EU-rätten måste då vara uppfyllda.

Regeringen anser, i motsats till *Axfood AB*, att det inte bör införas ett särskilt undantag för solcellsanläggningar på dagligvarubutiker när anläggningarna inte är kopplade till elnätet. En sådan särbehandling skulle innebära att ett selektivt gynnande infördes i undantaget. Vidare är praktiskt taget samtliga större solcellsanläggningar i vart fall indirekt anslutna till elnätet.

Regeringen anser även att de här föreslagna begränsningarna innebär att förslaget uppfyller villkoren i avtalet mellan Sveriges regering och Norges regering om ambitionshöjning i elcertifikatssystemet.

De här föreslagna förändringarna avser en förändring av ett undantag från skatteplikt för elektrisk kraft. Undantaget har tidigare varit föremål för utredning. Utredningen om nettodebitering av el lämnade redan under 2013 ett förslag om en begränsning av skattefriheten. Utredningen om nettodebitering av el anförde i sitt betänkande att det saknades skäl att skjuta upp ikraftträdandet för nya reglerna om skattefrihet för elektrisk kraft och föreslog därför ett i kraftträdande den 1 januari 2014. Senast i samband med att utredningen lämnade sitt förslag bör således berörda aktörer ha uppmärksammat att den nuvarande omfattningen av undantaget från skatteplikt ifrågasatts. Det har nu förflutit närmare två år efter utredningen lämnade sitt förslag och den 1 juli 2016 har det förflutit ytterligare ett år.

En fortsatt tillämpning av befintligt undantag för anläggningar som tagits i drift före den 1 juli 2016 skulle innebära att elektrisk kraft under längre tid skulle behandlas olika även om den framställs med samma teknik från samma källor i samma omfattning. En sådan lösning skulle därmed skapa ett särskilt ekonomiskt gynnande av viss produktion före produktion från identiska anläggningar med ett annat närliggande driftsättningsdatum, trots att elproduktion därefter sker parallellt i båda

anläggningarna. En sådan lösning torde även orsaka problem vid reglering och tillämpning eftersom den förutsätter fastställande av driftsättningsdatum för alla anläggningar. Dessutom krävs reglering bl.a. av hur undantaget ska tillämpas vid förändringar av produktionskapacitet inom samma anläggning, exv. genom tillkommande produktionsenheter, och i vilken omfattning driftsatta produktionsenheter kan bytas ut innan produktionen ska anses ske i en senare driftsatt anläggning.

Regeringen anser därför i likhet med bl.a. Skatteverket, till skillnad från de remissinstanser som framfört önskemål om att nu gällande undantag ska fortsätta gälla för anläggningar som satts i drift före den 1 juli 2016, att undantaget bör tillämpas på samma sätt för elektrisk kraft som framställts efter ikraftträdandet oavsett när elproduktionsenheten byggts eller tagits i drift.

Det är viktigt att även notera att den föreslagna förändringen inte enbart innebär en begränsning av undantaget från skatteplikt utan även en utvidgning av undantaget. I och med förändringen slopas den befintliga begränsningen av undantaget från skatteplikt vilken för närvarande innebär att undantaget från skatteplikt inte gäller den som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft. Utvidgningen av undantaget omfattar således de aktörer som producerar elektrisk kraft för egen förbrukning i mindre anläggningar men som i dag är utestängda från undantaget från skatteplikt eftersom de yrkesmässigt levererar elektrisk kraft. Bland dem som får ett utvidgat undantag ingår bl.a. bostadsrättsföreningar som säljer överskottsproduktion till elhandelsföretag eller säljer annan elektrisk kraft till boende och därför, enligt dagens regler, är utestängda från skattefrihet för den egenproducerade elektriska kraft som de själva förbrukar. Även den som tillhandahåller elektrisk kraft för laddning av elbilar kan vara en sådan aktör som är utestängd från undantag från skatteplikt för elektrisk kraft från förnybar kraft med anledning av att denne yrkesmässigt levererar elektrisk kraft.

Det bedöms därför rimligt att föreslå att ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2016 samt att äldre bestämmelser fortfarande bör gälla för elektrisk kraft som har producerats före ikraftträdandet. Detta är även den tidpunkt som utpekats i det avtal mellan Sveriges regering och Norges regering om ändring av avtal om en

gemensam marknad för elcertifikat som behandlas i avsnitt 6.29.

Regeringen anser därför, till skillnad från vad *Svensk vindkraftförening, SABO, Bostads AB Mimer, AB Bostaden Umeå, Kommunalförbundet Norrvatten, Upplands Väsby kommun, Sigtuna Kommun, Eskilstuna kommun, Fortum, E.ON Sverige AB, Svebio, Svensk Energi* samt *Svensk fjärrvärme* anfört om tidigare eller senare ikraftträdandedatum att ändringarna bör träda ikraft den 1 juli 2016 samt att reglerna ska gälla såväl befintliga som nya anläggningar.

Lagrådet har i sitt yttrande noterat att i flera av undantagsbestämmelserna ställs som villkor för skattefrihet bland annat att den elektriska kraften har framställts i Sverige. Lagrådet har även anfört att det är nödvändigt att frågan om bestämmelsernas förenlighet med EUF-fördraget analyseras och att bestämmelserna utformas så att de inte kommer i konflikt med fördraget. Energiskatten på elektrisk kraft tas ut på förbrukning av elektrisk kraft. De förevarande bestämmelserna behandlar undantag för skatt på viss förbrukning av elektrisk kraft, på grund av de svårigheter att beskatta elförbrukning i de särskilda fall där förbrukning av elektrisk kraft sker på samma plats där kraften framställs i mindre skala, och där det vid avsaknad av undantag, trots omfattande administrationskostnader skulle kunna förväntas ett relativt stort skattefel. Regeringen bedömer att en begränsning av här aktuella undantagsbestämmelser till produktion i Sverige är förenlig med artikel 110 i EUF-fördraget. Eftersom en begränsning av undantagen till framställning i Sverige emellertid inte har någon praktisk betydelse utan istället snarare avspeglar faktiska förhållanden tas denna begränsning bort för att förbättra läsbarheten av bestämmelsen. Regeringen bedömer att bestämmelsen i föreslagen utformning varken är diskriminerande eller på annat sätt i konflikt med fördraget.

Regeringen avser att noga följa upp konsekvenserna av förändringarna.

För närvarande omfattas framställning av elektrisk kraft i solcellsanläggningar av olika stödsystem. Det gäller t.ex. särskilt investeringsstöd för solcellsanläggningar, det med Norge gemensamma elcertifikatssystemet och den nyligen införda skattereduktionen för mikroproduktion. Därtill kommer möjligheten för aktörer att sälja överskottsproduktion samt få ersättning av nätföretag vid inmatning av

elektrisk kraft. Regeringen finner emellertid det angeläget att undersöka möjligheterna till ytterligare stimulans till produktion av elektrisk kraft med solceller samt undersöka hur andra länder stöder solcellsel. Regeringen avser därför att se över förutsättningarna för att inom skattesystemet införa ett särskilt stöd till sådan solcellsel som produceras och förbrukas bakom en och samma anslutningspunkt eller på en och samma fastighet, och där den elektriska kraften är skattepliktig med anledning av att den produceras i en anläggning som ensam eller tillsammans med andra anläggningar överstiger de föreslagna effektgränserna.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 2 § LSE, se avsnitt 3.5. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

6.22.4 Viss elframställning från beskattade bränslen

Regeringens förslag: Undantag från skatteplikt ska gälla för elektrisk kraft som framställts i ett reservkraftsaggregat. Undantag från skatteplikt för elektrisk kraft ska vidare gälla för kraft som framställts i en anläggning av mindre installerad effekt än 100 kW av någon som förfogar över en installerad generatoreffekt om mindre än 100 kW. Undantagen gäller endast i de fall den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession. Det senare undantaget omfattar endast elektrisk kraft som framställts från vissa beskattade bränslen.

Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2016.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dels att undantaget från skatteplikt för elektrisk kraft som framställts i reservkraftsaggregat begränsas till kraft som inte har överförts till det ett koncessionspliktigt nät, dels att elektrisk kraft som framställts i Sverige är undantagen från skatteplikt om den framställts i en anläggning av mindre effekt än 100 kW från bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1–6 och den inte överförts till ett koncessionspliktigt nät oberoende av hur stor generatoreffekt som framställaren förfogar över.

Remissinstanserna: Utöver de synpunkter som redovisats under ovanstående avsnitt har följande remissinstanser yttrat sig särskilt om undantaget från skatteplikt för elektrisk kraft som framställts i reservkraftsaggregat eller i övrigt från beskattade bränslen.

Kammarrätten i Sundsvall noterar att undantaget i 2 § första stycket femte punkten definieras utifrån den sammanlagda effekten som en elproducent förfogar över och inte utifrån den enskilda anläggningens effekt. Kammarrätten lyfter fram att det i motiveringen till förslaget till den nya första punkten i samma stycke anges att effektgränsen bör träffa elproduktionsenheten som sådan, men även den sammanlagda effekten som en elproducent förfogar över. Detta anges syfta till att förhindra att begränsningen kringgås genom en uppdelning av ägandet av storskaliga anläggningar eller genom att storskalig produktion i stället sker uppdelad i många små produktionsenheter. Kammarrätten framför att det inte framgår varför den föreslagna femte punkten inte har getts en motsvarande utformning samt att denna fråga bör övervägas och skälen för utformningen av femte punkten bör redovisas tydligt, bl.a. då det kan ifrågasättas om inte den nu föreslagna utformningen av bestämmelsen kan komma att innebära en utvidgning av skattskyldigheten i förhållande till vad som gäller i dag. Kammarrätten framför även förslag på vissa språkliga förändringar.

Skatteverket anför att förslaget innebär en utvidgning av skattefriheten jämfört med dagens regler. Till skillnad mot dagens regler föreslås ingen gräns avseende vilken sammanlagd generatoreffekt en producent högst får förfoga över. Inte heller förutsätter undantaget att producenten inte yrkesmässigt levererar annan el.

Svensk energi framför att elektrisk kraft som framställs i ett reservkraftsaggregat inte skattepliktig i dagens regelverk och att den föreslagna lydelsen av 11 kap 2 § 5 lagen om skatt på energi innebär en förändring i detta avseende. Elektrisk kraft som framställs i reservkraftsaggregat som placeras i det koncessionspliktiga nätet blir skattepliktig medan så inte blir fallet om aggregatet istället placeras hos respektive kund. Förslaget framstår som olämpligt eftersom elnätsföretag under pågående avbrott ofta placerar reservkraftsaggregat i det koncessionspliktiga nätet för att med respektive

aggregat kunna försörja många kunder med el. Svensk Energi avstyrker mot denna bakgrund förslaget i den del det avser reservkraft. Reservkraft bör även fortsättningsvis vara skattebefriad oavsett om reservkraftaggregatet placeras i det koncessionspliktiga nätet eller inte.

Skälen för regeringens förslag: I dag är elektrisk kraft som produceras av någon som inte yrkesmässigt levererar elkraft och som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kW undantagen från skatteplikt enligt 11 kap. 2 § 2 LSE. Sådan produktion kan exempelvis förekomma på vissa byggarbetsplatser och i stenbrott där nätanslutning saknas. Eftersom den elektriska kraften som framställs under dessa förutsättningar inte är skattepliktig så beskattas i stället de energiprodukter som används för elframställningen med energi- och koldioxidskatt. Vid framställning av elektrisk kraft som är skattepliktig föreligger i stället skattefrihet från energi- och koldioxidskatt enligt 6 a kap. 1 § 7 LSE.

Vidare är i dag den elektriska kraft som produceras i reservkraftsaggregat undantagen från skatteplikt genom 11 kap. 2 § 6 LSE. Av propositionen 1994/95:54 s. 138 framgår att vad som avses med reservkraftsaggregat är aggregat som används för att framställa elkraft vid avbrott i den ordinarie krafttillförseln från en utomstående kraftleverantör eller för driftsprov i sådant aggregat. Eftersom den framställda elkraften inte är skattepliktig kan avdrag inte göras för skatt på bränslen som använts vid produktionen.

Enligt 6 a kap. 1 § 7 LSE ges däremot befrielse från energi- och koldioxidskatt för förbrukning av andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 stycket 3 b, för framställning av skattepliktig elektrisk kraft.

Enligt 6 a kap. 4 § gäller skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 7 LSE även för bränsle som avses i 2 kap. 1 stycket 3 b vid framställning av skattepliktig elektrisk kraft i en gasturbinanläggning som har en sammanlagd installerad generatoreffekt av minst fem megawatt.

Enligt 11 kap. 9 § första stycket 4 LSE får vidare den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion.

Den av *Svensk energi* beskrivna situationen synes avse situationer där elnätsföretaget antingen överlåter elektrisk kraft till slutkunder eller producerar kraften för att täcka brister på nätet. Som framgår av den ovan nämnda författningskommentaren i prop. 1994/95:54 så tar undantaget från skatteplikt i 11 kap. 2 § 6 LSE sikte på användning av reservkraftsaggregat när utomstående kraftleverantörer faller samt för driftsprov i sådant aggregat. För det fall att elnätsföretagen skulle träda in istället för en leverantör och förser slutkund med elektrisk kraft så innebär det snarast att företaget agerar som en sådan utomstående leverantör som kraften ska täcka upp för och således bör motsvarande situation gälla som för andra aktörer som levererar elektrisk kraft, dvs. att skatteplikt bör råda för producerad kraft samt att dubbelbeskattning i sådana fall undviks genom befintliga möjligheter i 6 a kap. 1 § 7 samt 4 § till befrielse från energi- och koldioxidskatt på det använda bränslet.

När det istället är fråga om elektrisk kraft som förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion, finns enligt 11 kap. 9 § 4 LSE möjlighet för den som är skattskyldig att yrka avdrag för skatt på elektrisk kraften.

Regeringen anser därför, till skillnad från vad Svensk energi framfört, att undantaget från skatteplikt för elektrisk kraft som framställts i reservkraftsaggregat inte bör ändras till att omfatta reservkraftsaggregat som placerats på ett koncessionspliktigt nät. Det föreslås därför att undantaget från skatteplikt för elektrisk kraft som framställts i ett reservkraftsaggregat ersätts med ett undantag från skatteplikt för elektrisk kraft som framställts i ett reservkraftsaggregat när den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen.

Regeringen anser, med beaktande av vad *Kammarrätten i Sundsvall* och *Skatteverket* framfört, att undantaget från skatteplikt för elektrisk kraft från beskattade bränslen behöver begränsas i förhållande till det remitterade förslaget. Förändringen syftar till att de vanligast förekommande energiprodukterna även fortsättningsvis ska beskattas med energi- och koldioxidskatt om de används för viss produktion av elektrisk kraft som är undantagen

från energiskatt samtidigt som kopplingen mellan befrielsen och yrkesmässig leverans slopas. Skattefriheten är begränsad till att omfatta elektrisk kraft som framställts från beskattade bränslen och endast i de fall den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession. Det föreslås därför att undantaget från skatteplikt ska gälla för elektrisk kraft som framställts i anläggning av mindre installerad effekt än 100 kW, av någon som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kW. Det senare undantaget ska omfatta elektrisk kraft som framställts från beskattade bränslen och endast i de fall den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession. Förändringen är inte avsedd innebära en avsevärd förändring av skattefriheten jämfört med i dag.

Lagrådet har i sitt yttrande noterat att i flera av undantagsbestämmelserna ställs som villkor för skattefrihet bland annat att den elektriska kraften har framställts i Sverige. Lagrådet har även anfört att det är nödvändigt att frågan om bestämmelsernas förenlighet med EUF-fördraget analyseras grundligt och att bestämmelserna utformas så att de inte kommer i konflikt med fördraget. Regeringen bedömer, som även framförts i föregående avsnitt, att en begränsning av vissa undantagsbestämmelser till produktion i Sverige är förenlig med artikel 110 i EUF-fördraget, särskilt med beaktande av syftet med undantaget och den sammanlagda beskattningen av framställd elektrisk kraft och det bränsle som åtgår för framställningen av kraften. Eftersom en begränsning av undantagen till framställning i Sverige emellertid inte har någon praktisk betydelse utan istället snarare avspeglar faktiska förhållanden tas denna begränsning bort för att förbättra läsbarheten av bestämmelsen. Regeringen bedömer att bestämmelsen i föreslagen utformning varken är diskriminerande eller på annat sätt i konflikt med fördraget.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 2 § LSE, se avsnitt 3.5. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

6.22.5 Undantag från skattskyldighet som producent

Regeringens förslag: Skattskyldig i egenskap av producent är den som i Sverige framställer skattepliktig elektrisk kraft. Ett undantag från skattskyldighet såsom producent införs samtidigt för den som förfogar över en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kW och som enbart framställer elektrisk kraft i en anläggning av mindre installerad generatoreffekt än 50 kW.

Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2016.

Regeringens bedömning: Regeringen ser för närvarande över skattskyldigheten i syfte att minska den administrativa bördan. Utgångspunkten för denna översyn är att skattskyldighet såsom leverantör ska ersättas med en skattskyldighet för nätinnehavare. I översynen beaktas även det arbete som pågår med att införa en elhandlarcentrisk modell i Sverige. En förändring av skattskyldigheten bör genomföras på ett kostnadseffektivt sätt.

Utredningens och promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I utredningens och promemorians förslag tillämpas dock andra effektgränser. Promemorians förslag innehåller även ett krav i 11 kap. 5 § första stycket 1 om att framställningen ska vara yrkesmässig.

Remissinstanserna: Utöver de synpunkter som redovisats under ovanstående avsnitt har följande remissinstanser yttrat sig särskilt om reglerna rörande skattskyldigheten för energiskatt på el.

Kammarrätten i Sundsvall noterar att det i 11 kap. 5 § första stycket inte görs någon ändring, vilket innebär att ”yrkesmässigt” behålls i denna paragraf. Kammarrätten framför att det bör övervägas om det inte finns anledning att se över utformningen av 11 kap. 5 § i nu aktuellt avseende.

Skatteverket framför att bestämmelserna bör utformas så att det alltid finns någon som utpekats som skattskyldig för sådan elektrisk kraft som är skattepliktig. I första hand förespråkar Skatteverket att de föreslagna förändringarna bör göras samtidigt som bestämmelser införs om att nätinnehavarna ska vara skattskyldiga istället för elleverantörerna.

För det fall att förändringen av skattskyldigheten inte bedöms möjlig anser Skatteverket att det föreslagna undantaget från skatteplikt i 11 kap. 2 § 1 bör justeras så att det omfattar även sådan elektrisk kraft som överförs till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession. Ett annat alternativ är att undantaget i 11 kap 5 § femte stycket justeras så att bara den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 11 kap. 2 § första stycket 1 a–c LSE omfattas.

Statens energimyndighet tillstyrker ändrade regler för undantag från skattskyldighet som producent.

Svensk energi och *Svensk fjärrvärme* ser positivt på undantaget från skattskyldighet i 11 kap. 5 § sista stycket. Svensk energi och Svensk fjärrvärme anser dock att en utvidgning av undantaget i sista stycket bör övervägas. Om möjligt bör den som enbart framställer elektrisk kraft enligt 11 kap. 2 § första stycket 1 a och b undantas från skattskyldighet även om aktören yrkesmässigt levererar sin överskottsel.

Svensk Solenergi föreslår att ett undantag införs så att de mikroproducenter som omfattas av skattereduktionen kan sälja sin överskottsel utan att skattskyldighet inträder så länge som mikroproducenten är nettoköpare av el.

Skälen för regeringens förslag: Skattskyldiga för energiskatt på elektrisk kraft enligt 11 kap. 5 § första stycket LSE är dels de som yrkesmässigt framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent), dels de som yrkesmässigt levererar egenframställd skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (leverantör). I 11 kap. 5 § andra och tredje stycket LSE regleras skattskyldigheten för andra, mindre vanligt förekommande grupper av skattskyldiga.

Regeringen anser i likhet med vad *Skatteverket* anfört att det alltid bör finnas någon som utpekas som skattskyldig för elektrisk kraft som är skattepliktig. Regeringen instämmer i vad *Kammarrätten i Sundsvall* framför att det bör övervägas om det inte finns anledning att se över utformningen av 11 kap. 5 § LSE. Det bedöms inte vara möjligt att inom ramen för det nuvarande lagstiftningsarbetet tillmötesgå *Kammarrätten i Sundsvall* och *Skatteverket* önskemål om förändring av skattskyldigheten för leverantörer genom det alternativ som verket förespråkar i första hand, dvs. att nättinnehavarna ska göras skattskyldiga istället för leverantörer. Istället föreslås därför att skattskyldiga såsom

producenter ska vara de som framställer skattepliktig elektrisk kraft.

Elektrisk kraft som framställts i enlighet med 11 kap. 2 § första stycket 1 a och 1 b LSE, dvs. som framställts i en anläggning av mindre installerad generatoreffekt än 50 kW, av någon som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 50 kW, omfattas inte av undantaget från skatteplikt om den överförs till ett koncessionspliktigt elnät. Aktörer som framställer elektrisk kraft vilken de överför till det koncessionspliktiga nätet är med anledning av överföringen skattskyldiga såsom producenter. Dessa aktörer ska anmäla sig till Skatteverket för registrering som skattskyldiga samt deklarerar och betala in skatt för all skattepliktig elektrisk kraft som de förbrukar, dvs. även för inköpt elektrisk kraft. För att undvika att aktörer som framställer elektrisk kraft i mindre skala för egen förbrukning och enbart matar in överskottsproduktion till det koncessionspliktiga elnätet ska bli skattskyldiga som producenter bör ett särskilt undantag från skattskyldighet som producent införas.

Regeringen anser att det inte är lämpligt att göra såsom Svensk energi och Svensk fjärrvärme föreslog, dvs. att införa ett separat undantag från skattskyldighet som leverantör för den som framställer elektrisk kraft i enlighet med 11 kap. 2 § första stycket 1 a och b. Detta eftersom det skulle komplicera skattesystemet genom en särreglering i form av ett ytterligare undantag från skattskyldighet samt eftersom det skulle riskera att exkludera även storskaliga leverantörer från skattskyldighet på grund av egen mindre produktion samt därutöver även i övrigt orsaka praktiska problem.

Någon förändring av skattskyldigheten för aktörer som yrkesmässigt levererar skattepliktig elektrisk kraft föreslås inte inom ramen för detta lagstiftningsarbete och de är således skattskyldiga även efter den föreslagna förändringen. För de som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft ska dock energiskatt endast deklarerar och betalas in för skattepliktig elektrisk kraft som de själva framställt samt för elektrisk kraft som annan framställt. Leverantörerna behöver således inte betala energiskatt för den egenproducerade elektriska kraft som efter den föreslagna förändringen av skatteplikten undantas från skatteplikt trots att annan elektrisk kraft, som matas in på elnätet, alltså är skattepliktig.

Regeringen ser emellertid för närvarande över skattskyldigheten och avser att återkomma med förslag som syftar till att minska den administrativa bördan. Utgångspunkten för detta arbete är att skattskyldighet såsom leverantör ska ersättas med en skattskyldighet för nätinnehavare. I översynen beaktas även det arbete som pågår med att införa en elhandlarcentrisk modell i Sverige. Förändringen av skattskyldigheten bör genomföras på ett kostnadseffektivt sätt. Dessa sammanvägda aspekter behöver analyseras vidare, innan ett förslag kan läggas. Det kan noteras att vid en förändring av skattskyldighet för leverantörer till skattskyldighet för nätinnehavare i kombination med en begränsning av skattskyldighet som producent till dem som framställer skattepliktig elektrisk kraft som inte överförs till koncessionspliktigt nät skulle den absoluta lejonparten av gruppen av aktörer som i huvudsak producerar elektricitet för egen förbrukning inte längre vara skattskyldiga. Vidare skulle vid en sådan förändring försäljning av elektrisk kraft till laddning av elbilar eller till bostadsrättsinnehavare m.m. inte längre föranleda skattskyldighet.

Med anledning av ovanstående föreslås att de som i Sverige framställer skattepliktig elektrisk kraft ska vara skattskyldig i egenskap av producent dock med undantag för den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 11 kap. 2 § första stycket 1 a och 1 b LSE. Vid bedömningen av om framställning skett i enlighet med 11 kap. 2 § första stycket 1 a och 1 b LSE, ska beaktas vad som föreskrivs i andra och tredje styckena om effektgränser och sammanläggning.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 5 § LSE, se avsnitt 3.5. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

6.22.6 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Enligt Utredningen om nettodebitering av el (SOU 2013:46) kan 10 procent av vindkraftsproduktionen omfattas av skattefrihet från energiskatt på el. År 2014 utfärdades drygt 11 miljoner elcertifikat för svenska vindkraftsanläggningar. Baserat på utredningens bedöm-

ning skulle därmed ca 1,1 TWh elektrisk kraft från vindkraft kunna omfattas av skattefrihet. Sannolikt utnyttjas inte möjligheten till skattefrihet fullt ut, men utifrån de remissynpunkter som bl.a. *Svensk Energi*, *Svensk Fjärrvärme* och *Svensk Vindenergi* lämnat finns det skäl att revidera den bedömning som gjordes i denna del av Utredningen om nettodebitering av el. Enligt t.ex. *Svensk Vindenergi* verkar trenden vara att allt fler aktörer utnyttjar möjligheten till skattebefrielse från energiskatten på el.

Den totala solkraftsproduktionen som registrerades i elcertifikatssystemet uppgick 2014 till ca 10,8 GWh och huvuddelen av solkraftsanläggningarna träffas inte av förslaget. En begränsning av skattefriheten för solkraftsproduktion bedöms därför, för närvarande, endast marginellt påverka den offentligfinansiella bedömningen. Den bedömningen gäller även för andra energislag, t.ex. vattenkraft, som påverkas av förslaget.

Med dessa utgångspunkter beräknas den föreslagna begränsningen av skattefriheten medföra att skatteintäkterna ökar med 0,19 miljarder kronor per år (helårsbasis). Eftersom åtgärden föreslås träda i kraft den 1 juli 2016 beräknas skatteintäkterna öka med 0,10 miljarder kronor 2016.

Effekter för miljön

Förslaget bedöms inte ha negativ påverkan på uppfyllnaden av klimatmålen eller av målen för förnybar energi. Utbyggnaden av elektrisk kraft från förnybara energikällor garanteras genom det med Norge gemensamma elcertifikatssystemet. Skattefriheten kan, som även Konjunkturinstitutet framfört, anses snedvrída konkurrensförhållandena på den teknikneutrala elcertifikatsmarknaden och innebär att systemets kostnadseffektivitet skadas. Därmed innebär förslaget att en möjlig snedvridning i allt väsentligt försvinner och att kostnadseffektiviteten i elcertifikatssystemet kan förväntas öka, vilket även medför att kostnaderna för samhället för att uppnå målen för förnybart, allt annat lika, kan förväntas minska. Eftersom elcertifikatssystemet säkerställer att en viss mängd förnybart byggs ut, förväntas inte utsläppen av växthusgaser påverkas negativt av den föreslagna ändringen. Därmed påverkar förslaget inte möjligheterna att nå klimatmålen. Vid sidan om elcertifikatssystemet finns även stöd med huvudsaklig inriktning mot mindre producenter av elektrisk

kraft från förnybara energikällor, såsom investeringsstödet för solceller eller den nyligen införda skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el.

En ökad elproduktion från biobränslen och en ökad vattenkraftsproduktion kan, som *Naturvårdsverket* påpekat, bl.a. påverka miljömålen levande skogar, ett rikt växt och djurliv samt levande sjöar och vattendrag. De anläggningar som omfattas förslaget är dock små, varför även påverkan på dessa miljömål kan förväntas vara begränsad.

Effekter för företagen

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter för företag i den omfattning som är nödvändigt i det aktuella lagstiftningsärendet och avseende de aspekter som ska belysas enligt 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Det sker mot bakgrund av tillgängliga uppgifter och i den omfattning som är möjlig. Beskrivningar av förslaget och dess konsekvenser i andra avseenden finns även i andra delar av denna proposition. Härigenom anser regeringen, trots vad som framförs av *Regelrådet* och vissa andra remissinstanser, att gällande krav på konsekvensanalyser har tillgodosetts.

Förslaget bedöms öka de långsiktiga förutsättningarna för produktionen av elektrisk kraft från förnybara källor genom att säkerställa undantagens förenlighet med unionsrätten. Det bör härvidlag noteras att det är stödmottagarna som står risken vid ett eventuellt retroaktivt återkrav av ett otillåtet statligt stöd.

Förslaget innebär en begränsning av skattefriheten för de aktörer som yrkesmässigt producerar elektrisk kraft men som inte levererar elektrisk kraft. Egenproducerad elektrisk kraft som produceras i större anläggningar kommer i och med förändringen att beskattas på motsvarande sätt som gäller annan storskalig förnybar elproduktion. Dessa aktörer kommer att behöva anmäla till Skatteverket att de är skattskyldiga för energiskatt samt redovisa energiskatt på den skattepliktiga elektriska kraft som de förbrukar. Samtidigt är det med hänsyn till de administrativa kostnaderna för beskattningen motiverat att undanta produktion av små volymer av elektrisk kraft från beskattning. Den nuvarande gränsen är för hög för att kunna motiveras utifrån renodlat administrativa skäl. Regeringen anser att förslaget innefattar

administrativt motiverade effektgränser eftersom kostnaderna för att ta ut skatt på den elektriska kraft som med de föreslagna begränsningarna undantas från beskattning överstiger den skatteuppbörd som beskattningen skulle leda till.

Förslaget om ett förändrat undantag från skatteplikt innebär att majoriteten av vindkraftsanläggningarna, de biobränslebaserade anläggningarna och vattenkraftsanläggningarna, samt ett mindre antal solkraftsanläggningar, som är registrerade som godkända anläggningar i elcertifikatssystemet, inte kommer att omfattas av skattefrihet från energiskatten från el. Det finns därutöver ytterligare anläggningar som fortsatt kan komma i åtnjutande av skattefriheten, t.ex. anläggningar som redan fasats ut ur elcertifikatssystemet såsom äldre småskaliga vatten- och vindkraftsanläggningar. Att förslaget omfattar huvuddelen av solkraften beror på att de flesta solkraftsanläggningarna är små med låg installerad effekt och därför producerar relativt lite elektrisk kraft på ett år. Det illustreras även av storleksförhållandena inom elcertifikatssystemet, t.ex. utfärdades det 2014 10 770 elcertifikat till drygt 1 100 solkraftsanläggningar i Sverige, motsvarande uppgift för vindkraften var drygt 11 miljoner elcertifikat till drygt 2 800 anläggningar.

Skattefriheten kan, som t.ex. påpekats av *Svensk Energi*, *Svensk Fjärrvärme*, *Svensk vindenergi* och *Lantbrukarnas riksförbund*, riskera att snedvrیدا konkurrensförhållandena mellan energislagen på den teknikneutrala elcertifikatsmarknaden, men även mellan olika typer av elproducenter och mellan energiformer. Framst har det enligt remissinstanserna varit fråga om en snedvridning till förmån för den svenska vindkraften. Förslaget innebär att dessa möjliga snedvridningar avsevärt begränsas och därmed att konkurrensförhållandena på såväl elcertifikatsmarknaden som på elmarknaden blir mer likvärdiga mellan olika aktörer, energislag och energiformer.

Förslaget bedöms inte medföra ökade kostnader för aktörer som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft eftersom dessa aktörer inte omfattas av det nuvarande undantaget från skatteplikt. Då undantaget från skatteplikt inte längre är sammankopplat med ”yrkesmässigt leverans” medför förslaget emellertid att vissa mikroproducenter, vilka tidigare förlorat skattefriheten när de sålt temporära produktions-

överskott, framöver inte regelmässigt behöver vara utestängda från skattefrihet för egenproducerad elektrisk kraft som de själva förbrukar.

Hur förslaget kan påverka företag med småskalig produktion av elektrisk kraft från förnybara energikällor tydliggörs genom följande exempel. En bostadsrättsförening i södra delarna av Sverige har under 2014 installerat solceller på föreningens tak med en sammanlagd effekt på 129 kW. Om fullast-timmarna för föreningens anläggning uppgår till 900 per år kommer anläggningen att producera ca 116 megawattimmar elektrisk kraft per år, varav 93 megawattimmar antas användas direkt av föreningen (egenanvändning). Den över-skjutande årliga elproduktionen, 23 megawattimmar (nettoproduktion), säljs vidare till en elhandlare som säljer den vidare. Enligt nuvarande regelverk blir all elkraft som föreningen framställer skattepliktig i och med att de yrkesmässigt levererar elektrisk kraft. Föreningen blir även skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft med anledning av att de yrkesmässigt levererar elektrisk kraft. Bostadsrättsföreningen omfattas alltså inte av det nuvarande undantaget från skatteplikt för egenproducerad elektrisk kraft. Som skattskyldiga ska de dessutom deklarerat och betala in skatt på den kompletterande elektriska kraft som föreningen köper in. Enligt förslaget om förändrat undantag från skatteplikt kommer energiskatt inte längre att utgå på den elektriska kraft som föreningen själv använder, dvs. på egenanvändningen, utan endast nettoproduktionen beskattas. För föreningen i fråga skulle därmed kostnaden för energiskatt på elektrisk kraft årligen minska med drygt 27 000 kronor, enligt gällande skattesats och exklusive mervärdesskatt. Om föreningen även uppfyller kraven för att få skattereduktion för mikroproduktion av el, t.ex. genom att anslutningspunkterna för anläggningen har en säkring på högst 100 ampere, är de berättigade till en skattereduktion på 60 öre per kWh för nettoproduktionen av el, dock högst 18 000 kronor per år. Föreningen har därutöver rätt till elcertifikat för hela sin elproduktion i 15 år och kan ha fått investeringsstöd på upp till 35 procent av installationskostnaden (fr.o.m. 2015 är den högsta ersättningsnivån för företag 30 procent). Men om föreningens solkrafts-anläggning sammantaget har en toppeffekt på

255 kW eller mer ska all den elektriska kraft som föreningen framställer beskattas med energiskatt på el, oavsett om den säljer elektrisk kraft eller inte. De kan dock fortfarande vara berättigade till skattereduktionen och har rätt till elcertifikat för hela sin produktion av elektrisk kraft.

Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget bedöms medföra ökade kostnader för Skatteverket med 675 000 kronor, varav 200 000 kronor är av engångskaraktär (150 000 kronor för utveckling av blanketter och informationsinsatser m.m. samt 50 000 kronor IT-utveckling) och 450 000 kronor löpande kostnader för hantering av fler skattskyldiga för energiskatt på elektrisk kraft samt 25 000 kronor för IT-utveckling. Tillkommande kostnader för Skatteverket bedöms kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

6.23 Begränsning av möjligheten att använda märkt olja i båtar

6.23.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016 tagits fram. Promemorian innehåller bland annat förslag om begränsning av möjligheten att använda märkt olja i båtar. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 11, avsnitt 1*. Promemorian lagförslag finns i *bilaga 11, avsnitt 4*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 11, avsnitt 5*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2015/01733/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 25 juni att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 11, avsnitt 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 11, avsnitt 7*. I förhållande till lagrådsremissens förslag har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

6.23.2 Bakgrund

Skattebefrielsen för flyg- och fartygsbränsle begränsas

I rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, förkortat energiskattedirektivet, anges att skattebefrielse ska ges för energiprodukter som levereras för användning som flygbränsle (artikel 14.1.b) och för bränsle som används för sjöfart inom gemenskapens farvatten, inklusive fiske (artikel 14.1.c). Skattebefrielse ges dock inte för bränsle som används för privat nöjesflyg eller i privata nöjesfartyg.

Energiskattedirektivet har i svensk rätt införts genom lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. Enligt reglerna i LSE åstadkoms skattebefrielse för flyg- och fartygsbränsle genom att bränslet levereras utan skatt till luftfartygen, skeppen eller båtarna, när de används för annat än privata ändamål, eller genom att återbetalning av skatten medges om luftfartygen, skeppen eller båtarna används för annat än privat ändamål.

Europeiska kommissionen har under 2013 påpekat att Sveriges tillämpning av skattefriheten för flyg- och fartygsbränsle är generösare än energiskattedirektivets bestämmelser som de tolkats i två avgöranden från Europeiska unionens domstol (C-79/10, *Systeme Helmholtz GmbH mot Hauptzollamt Nürnberg*) och C-250/10, *Haltergemeinschaft LBL GbR mot Hauptzollamt Düsseldorf*). Av avgörandena framgår att skattebefrielse enbart får ges för bränsle som förbrukas i luftfartyg som används direkt för att tillhandahålla luftfartstjänster mot ersättning. Även reglerna om fartygsbränsle ska tolkas i ljuset av avgörandena om flygbränsle. Mot bakgrund av detta har en ändring av reglerna i LSE beslutats den 12 mars 2015 (lag (2015:214) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi, prop. 2014/15:40, bet. 2014/15:SkU12, rskr. 2014/15:133). Ändringen innebär en begränsning av skattefriheten för flyg- och fartygsbränsle som trädde i kraft den 1 juli 2015. Under beredningen av förslaget har Skatteverket framfört att även bestämmelserna i 2 kap. 9 § LSE om medgivande att använda lågbeskattad, märkt olja i båt bör ses över.

Reglerna om märkt olja i båtar

Enligt märkningsdirektivet (rådets direktiv 95/60/EG av den 27 november 1995) ska all olja som beskattas lägre än landets normala drivmedelsskattesats vara märkt med ett EU gemensamt märkämne. Därutöver får medlemsstaterna själva bestämma om de vill tillsätta färgämne i oljan. I Sverige är den lågbeskattade, märkta oljan grönfärgad.

Av 2 kap. 1 § första stycket 3 a LSE framgår att energiskatt och koldioxidskatt ska betalas för eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C. Skattebeloppet är 2015 totalt 4 068 kronor per kubikmeter, varav 850 kronor utgör energiskatt. Av 2 kap. 1 § första stycket 3 b LSE framgår att skattebeloppet för motsvarande olja som inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C är 5 051 kronor, varav 1 833 kronor utgör energiskatt, per kubikmeter år 2015 (miljöklass 1).

Fartyg vars skrov har en största längd av minst tolv meter och en största bredd av minst fyra meter kallas skepp. Andra fartyg kallas båtar (1 kap. 6 § LSE). Enligt 2 kap. 9 § första stycket LSE får bränsletank som förser motor på motordrivet fordon eller båt med bränsle inte innehålla oljeprodukt som är försedd med märkämne eller från vilken märkämnets har avlägsnats. Detta gäller dock inte båtar för vilka fiskelicens meddelats enligt fiskelagen (1993:787). Enligt tredje stycket samma paragraf kan beskattningsmyndigheten medge att bränsletank på båt som disponeras av statliga myndigheter, eller om det finns särskilda skäl även annan båt, får innehålla märkt olja. Av 10 kap. 5 § LSE framgår att en särskild avgift ska betalas för motordrivet fordon och båt, vars bränsletank innehåller oljeprodukter i strid mot 2 kap. 9 § LSE. För båtar uppgår avgiften till 10 000 kronor.

Allt bränsle utom bensin och omärkt olja får förbrukas utan skatt i båtar som har medgivande enligt 2 kap. 9 § LSE eller fiskelicens enligt fiskelagen, när båtarna inte används för privat ändamål, 6 a kap. 1 § 4 LSE. Om omärkt olja förbrukas i båt kan återbetalning av skatten medges enligt regeln i 9 kap. 3 § 3 LSE när båten inte använts för privat ändamål, dock inte för båtar med fiskelicens.

6.23.3 Möjligheten att använda märkt olja i båtar begränsas

Regeringens förslag: Medgivande att ha märkt olja i annan båt än sådan som disponeras av statliga myndigheter får lämnas endast om båten används uteslutande för annat än privat ändamål. Därutöver krävs fortfarande särskilda skäl för att medgivande att ha märkt olja i båt ska lämnas. Ändringen träder i kraft den 1 januari 2016.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Polismyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Kommerskollegium, Försvarsmakten, Tullverket, Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Energimarknadsinspektionen, Statens väg- och transportforskningsinstitut, Trafikverket, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Trafikanalys, Konkurrensverket, Tillväxtanalys, Skogsstyrelsen, Umeå universitet, Energigas Sverige, Fastighetsägarna Sverige, Fortum Sverige AB, Företagarna, Greenpeace, IKEM, Jernkontoret, Lantbrukarnas riksförbund, Livsmedelsföretagen, Näringslivets Regelnämnd, Skogsindustrierna, Skogsägarna, SveMin, Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Svensk kollektivtrafik, Svensk Solenergi, Svensk Vindenergi, Svensk Vindkraftförening, Svenska Bioenergiföreningen, Svenska Gjuteriföreningen, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Trädbränsleföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation, Sveriges kommuner och landsting och Sveriges Åkeriföretag* lämnar inga synpunkter på förslaget. *Skatteverket, Naturvårdsverket* och *Energimyndigheten* tillstyrker förslaget. *Regelrådet* anser att konsekvensutredningen är bristfällig.

Naturvårdsverket uppger att de har fått indikationer på att märkt, lågbeskattad olja används för privat ändamål vilket är ett problem både ur statsfinansiell synpunkt och ur klimat- och annan miljösynpunkt, eftersom de aktuella fartygen har en hög bränsleförbrukning och därmed orsakar vattenföroreningar, erosion och buller. Enligt *Naturvårdsverket* är förslagen sannolikt inte tillräckliga för att åtgärda problemet och det behövs därför ökad tillsyn

och utredning i frågan. *Jordbruksverket* anser att det är otydligt om förslaget bara gäller fartyg med en längd understigande tolv meter och en bredd på fyra meter. Vidare anser *Jordbruksverket* att båtar och skepp som används för yrkesmässigt fiske bör ha samma konkurrensvillkor oavsett om fisket bedrivs på allmänt vatten eller med stöd av enskild rätt. *Tillväxtverket* anför att för näringar som bedrivs under en mindre del av året kan en större investeringskostnad uppkomma för båtar som används inom näringen, och att återbetalningsförfarandet kan innebära en administrativ börda för företagen. *Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI)* pekar på att det är Skatteverkets ansvar att kontrollera att båten uppfyller kraven för att erhålla ett medgivande och att om förvärvaren har ett korrekt medgivande kan inte leverantören ha något ansvar för att kontrollera hur bränslet ska användas. SPBI undrar också hur befintliga medgivanden kommer att hanteras.

Vidare har några remissinstanser lämnat synpunkter utan direkt koppling till detta lagstiftningsärende.

Skälen för regeringens förslag: Av Europeiska unionens domstols praxis framgår att det inte är tillräckligt att ett luftfartyg används i näringsverksamhet för att flygbränslet ska skattebefrias. Reglerna om bränsle som används i båtar och skepp ska tolkas i ljuset av avgörandena om luftfartyg. Det krävs alltså, både beträffande flygbränsle och bränsle som används i båtar och skepp, att transportererna eller tjänsterna sker mot ersättning för att bränslet ska skattebefrias. För att tydliggöra detta infördes den 1 juli 2015 en definition av vad som är att anse som användning för privat ändamål i LSE. Definitionen innebär att skattebefrielse endast kan ges när luftfartygen, skeppen eller båtarna används för transport av passagerare eller varor mot ersättning eller tillhandahållande av andra tjänster mot ersättning, av offentliga myndigheter eller för offentliga myndigheters räkning eller för yrkesmässigt fiske. Dessutom föreslås att skattebefrielse ska ges för bränsle som förbrukas av frivilliga försvarsorganisationer och för bränsle som ideella organisationer förbrukar vid sjöräddning, brandövervakning och liknande verksamhet eller övning och utbildning för sådan verksamhet.

Av 1 kap. 6 § LSE framgår att fartyg vars skrov har en största längd av minst tolv meter och en största bredd av minst fyra meter kallas

skepp och att andra fartyg kallas båtar. Förbudet mot att ha märkt olja i tanken och bestämmelsen om medgivande att använda märkt olja enligt 2 kap. 9 § LSE gäller bara båtar. Förslaget innebär därmed ingen skillnad för skepp, eller för båtar med fiskelicens enligt fiskelagen (1993:787), eftersom förbudet mot märkt olja inte gäller för dessa. Mot bakgrund av detta delar regeringen inte *Jordbruksverkets* uppfattning att det är otydligt om förslaget bara avser fartyg med en längd understigande tolv meter och en bredd understigande fyra meter. När det gäller *Jordbruksverkets* synpunkt om konkurrensvillkor för fiskare vill regeringen anföra följande. Gränsdragningen mellan de yrkesfiskare som kan använda skattebefriat bränsle och de som i stället får ansöka om återbetalning av skatten görs genom innehavet av fiskelicens. En sådan krävs för allt yrkesfiske med fartyg i havet, oavsett om det sker på enskilt eller allmänt vatten. För fiskare med fiskelicens innebär förslaget alltså ingen skillnad. Förslaget kan däremot få viss påverkan på vissa insjöfiskare, som fiskat med stöd av enskild rätt eller personlig fiskelicens, och inte längre kan få medgivande att använda märkt olja i båten. Det bör dock röra sig om förhållandevis få aktörer.

Bestämmelsen i 2 kap. 9 § LSE om medgivande att ha märkt olja i båt infördes i samband med slopandet av möjligheten att göra skattefria inköp av olja till båtar mot försäkran att båten skulle användas yrkesmässigt. Regeringen uttalade i förarbetena att slopandet av inköp mot försäkran kunde leda till såväl praktiska problem som en betydande ekonomisk belastning för vissa aktörer. Regeln var i första hand tänkt att tillämpas för myndigheter som disponerade både skepp och båtar, men om särskilda skäl fanns kunde även andra båtar som användes av andra än myndigheter få dispens (prop. 1994/95:54 s. 73, bet. 1994/95:SkU4, rskr. 1994/95:152). Avsikten var inte att alla näringsidkare skulle få dispens, utan särskilda skäl krävdes. Allmänt skulle krävas att stora praktiska hanteringsproblem uppkom, som då näringsidkaren hade både skepp och båtar, eller att näringsidkaren skulle drabbas av betydande likviditetsproblem (prop. 1994/95:54 s. 96). Efter att lagändringen om begränsning av skattefriheten för flygbränsle och fartygsbränsle trätt i kraft kommer det inte att vara tillräckligt att båten används i en näringsidkares verksamhet för att bränslet ska skattebefrias, utan det krävs att båten används

för annat än privat ändamål enligt definitionen i 1 kap. 11 § LSE. I konsekvens med detta bör krävas att båten används uteslutande för annat än privat ändamål för att medgivande att använda lågbeskattad, märkt olja i båten ska meddelas. Förutom att båten ska användas uteslutande för annat än privat ändamål bör också krävas, precis som tidigare, att det finns särskilda skäl för att medgivande ska lämnas. Bedömningen av vad som utgör särskilda skäl bör ske på samma sätt som tidigare. Det bör alltså krävas att stora praktiska hanteringsproblem uppstår till följd av att högbeskattad, omärkt olja måste användas i båten eller att detta leder till betydande likviditetsproblem.

Ett beslut om medgivande kan enligt 2 kap. 9 § fjärde stycket LSE återkallas om förutsättningarna för medgivandet inte längre finns. Det är Skatteverket som beslutar om medgivanden och om att återkalla medgivanden. Det föreslås inte några ändringar när det gäller ansvarsfördelningen mellan de skattskyldiga, förvärvaren och Skatteverket eller någon utökad kontrollskyldighet för de skattskyldiga, något som *SPBI* undrat över.

Av 10 kap. 9 § LSE framgår att Kustbevakningen eller Polismyndigheten utövar tillsynen över att bestämmelserna om märkt olja följs. I 10 kap. LSE finns regler om tillsyn och sanktioner vid otillåten användning av märkt olja. Det finns alltså bestämmelser om tillsyn i LSE och det ankommer inte på regeringen att bestämma hur de myndigheter som har ansvar för tillsyn och kontroll ska organisera sin verksamhet. Naturvårdsverkets önskemål föranleder därför ingen åtgärd från regeringens sida.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring i 2 kap. 9 § LSE, se avsnitt 3.4. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

6.23.4 Förvärvaren blir skattskyldig om bränslet förbrukas för privat ändamål

Regeringens förslag: Om bränsle förvärvas utan skatt eller med lägre skatt till skepp, båtar eller luftfartyg och bränslet förbrukas för privat ändamål, blir förvärvaren skattskyldig för den skatt som ska betalas på det bränsle som förbrukats för privat ändamål. Om ingen skatt

eller den skatt som gäller för märkt olja har betalats för bränslet, blir förbrukaren skattskyldig enligt den högre skattesatsen för omärkt olja om bränslet förbrukas för privat ändamål.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2016.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Polismyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Kommerskollegium, Försvarsmakten, Tullverket, Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Energimarknadsinspektionen, Statens väg- och transportforskningsinstitut, Trafikverket, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Trafikanalys, Konkurrensverket, Tillväxtanalys, Skogsstyrelsen, Umeå universitet, Energigas Sverige, Fastighetsägarna Sverige, Fortum Sverige AB, Företagarna, Greenpeace, IKEM, Jernkontoret, Lantbrukarnas riksförbund, Livsmedelsföretagen, Näringslivets Regelnämnd, Skogsindustrierna, Skogsägarna, SveMin, Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Svensk kollektivtrafik, Svensk Solenergi, Svensk Vindenergi, Svensk Vindkraftförening, Svenska Bioenergiföreningen, Svenska Gjuteriföreningen, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Trädbränsleföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation, Sveriges kommuner och landsting och Sveriges Åkeriföretag* lämnar inga synpunkter på förslaget. *Skatteverket, Naturvårdsverket* och *Energimyndigheten* tillstyrker förslaget. *Reglerådet* anser att konsekvensutredningen är bristfällig. *Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI)* vill att den föreslagna bestämmelsen i 2 kap. 1 § tredje stycket 3 LSE förtydligas. SPBI påpekar också att de skattskyldiga inte kan kontrollera hur den slutliga förbrukningen sker efter att bränslet levereras, något som *Svenska FlygBranschen* instämmer i.

Skälen för regeringens förslag: I 4 kap. 1 § LSE regleras vem som är skattskyldig för energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt för bränslen som avses i 1 kap. 3 a §, alltså de bränslen som omfattas av vissa gemensamma förfaranderegler inom EU, det s.k. uppskovsförfarandet. Bestämmelsen i 4 kap. 1 § 7 LSE innebär att den som förvärvat bränsle för vilket ingen skatt eller lägre skatt ska betalas när bränslet an-

vänds för ett visst ändamål men som använder bränslet för ett annat ändamål som medför att skatt ska betalas med ett högre belopp blir skattskyldig. Motsvarande bestämmelse för bränslen som inte omfattas av uppskovsförfarandet finns i 4 kap. 12 § 4 LSE.

Tidigare fanns en bestämmelse i 4 kap. 1 § andra stycket LSE som innebar att den högre skattesatsen för omärkt olja kunde tas ut om skepp eller båt med fartygstillstånd (numera fiskelicens) användes på ett sätt att ytterligare skatt skulle betalas. Denna bestämmelse upphävdes dock den 1 oktober 2001 med motiveringen att den inte tillförde något utöver vad som framgick av punkten 7 samma paragraf (prop. 2000/01:118 s. 132, bet. 2000/01:SkU26, rskr. 2000/01:240). Motsvarande bestämmelse för bränslen som inte omfattas av uppskovsförfarandet upphävdes också. Regeringen ansåg alltså att bestämmelserna i 4 kap. 1 § 7 respektive 12 § 4 LSE innebar att förvärvaren blev skattskyldig om bränslet förbrukades för privat ändamål och att den högre skattesatsen för omärkt olja kunde tas ut i de fall det var aktuellt. Det har dock vid tillämpningen visat sig att det är tveksamt om dessa bestämmelser kan tillämpas för att ta ut skatt av förvärvaren när bränsle köps utan skatt eller med lägre skatt och användningen av skeppet eller båten sker för privat ändamål. Samma sak gäller för flygfotogen som förbrukas i luftfartyg enligt 6 a kap. 1 § 5 a LSE. Detta beror på att förvärvaren vid leveransen av bränslet inte behöver ange vad skeppet, båten eller luftfartyget ska användas till. Skattebefrielsen respektive avdragsrätten för den som levererar bränslet beror enbart på om bränslet tagits emot i skeppet, båten eller luftfartyget. Det kan därför inte anses vara förvärvat för ett visst ändamål.

Av 2 kap. 1 § andra stycket LSE framgår att, i fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 samt 12 § 4 LSE, alltså de fall när förvärvaren blir skattskyldig, ska skatt tas ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt. Eftersom den lägre energiskattesatsen för märkt olja gäller oavsett användningsändamål kan denna bestämmelse inte tillämpas för att ta ut skatten som gäller för omärkt olja eller mellanskillnaden mellan märkt och omärkt olja i de fall märkt olja har använts för privat ändamål.

Mot bakgrund av detta finns ett behov att komplettera och förtydliga bestämmelserna om

skattskyldighet och vilken skatt som ska tas ut när skepp, båtar och luftfartyg används för privat ändamål. Det föreslås därför att förvärvaren blir skattskyldig om bränslet köpts in utan skatt eller med lägre skatt och förbrukas i skepp, båt eller luftfartyg när dessa används för ändamål som inte föranleder skattebefrielse. Detta bör gälla för samtliga de harmoniserade bränslen som framgår av 2 kap. 1 § första stycket LSE, det vill säga både bränslen som omfattas av uppskovsförfarandet och bränslen som inte omfattas av uppskovsförfarandet. Vidare bör reglerna gälla för energiprodukter eller andra produkter som är avsedda att användas för motordrift eller uppvärmning enligt 2 kap. 3 och 4 §§ LSE. När det gäller luftfartyg aktualiseras behovet enbart beträffande flygfotogen, eftersom inget annat bränsle får förvärfvas utan skatt. Vidare föreslås att den högre skattesatsen för omärkt olja ska tas ut av förvärvaren i de fall då ingen skatt har betalats eller skattesatsen för märkt olja har betalats för bränslet, och bränslet förbrukas för privat ändamål i skepp, båtar eller luftfartyg.

Avsikten med förslaget är, som framgår ovan, att förvärvaren ska bli skattskyldig om bränslet används för ett ändamål som inte är skattebefriat. Det föreslås inte någon ändring av reglerna om avdrag i 7 kap. LSE eller av reglerna om skattebefriade användningsområden i 6 a kap. 1 § LSE. Förutsättningarna för skattebefrielse respektive avdrag är alltså oförändrade vilket innebär, som både *SPBI* och *Svenska Flyg-Branschen* pekar på, att förslaget inte innebär någon utökad kontrollskyldighet eller ansvar för hur bränslet slutligen används.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i 2 kap. 1 §, 4 kap. 1 och 12 §§ samt 5 kap. 3 § LSE, se avsnitt 3.4. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

6.23.5 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som är nödvändigt i det aktuella lagstiftningsärendet. Det sker mot bakgrund av tillgängliga uppgifter och i den omfattning som är möjlig. Härigenom anser regeringen, trots vad som framförs av *Regelrådet*, att gällande krav på konsekvensanalyser har tillgodosetts. Beskrivningar av förslaget och dess konsekvenser i andra

avseenden finns även i andra delar av denna proposition.

Offentligfinansiella effekter

Sammantaget förväntas förslagen öka skatteintäkterna med 4 miljoner kronor per år. Skatteverket uppskattar att ca 650 företag i dag har medgivande att använda märkt olja i båt och att uppskattningsvis hälften av dessa kommer att beröras av förslaget om begränsning av skattefriheten för fartygsbränsle och alltså inte få tillstånd att använda märkt olja. Dessa företag kommer att använda högbeskattad olja och begära återbetalning av skatten för den del av förbrukningen som sker för annat än privat ändamål.

Det är tveksamt om det i dagsläget över huvud taget sker någon inbetalning av skatt i efterhand för sådan privat förbrukning som sker med obeskattat bränsle eller med lågbeskattat bränsle.

Effekter för miljön

Förslaget kan leda till att användningen av omärkt olja ökar medan användningen av märkt olja minskar. Minskad användning av olja är bra för miljön, dock får detta förslag inte några större effekter på miljön, eftersom utsläpp med lokala och regionala effekter från båtar främst beror på andra faktorer som krav på bränslekvalitet och avgasrening.

Effekter för företagen

Som anges ovan kommer sådana företag som i dag har medgivande att använda märkt olja i båten att i stället använda högbeskattad olja och begära återbetalning av skatten i efterhand om användning skett för annat än privat ändamål. Dessa företagare kommer alltså att få ligga ute med medel motsvarande skatten. *Tillväxtverket* menar att det kan innebära en större investeringskostnad för båtar som används inom näringar som bedrivs under mindre delar av året. Av 9 kap. 7 § LSE framgår att ansökan till återbetalning sker kvartalsvis, och att rätt till återbetalning finns om ersättningen för ett kalenderkvartal uppgår till 500 kronor, se 9 kap. 8 § LSE. Det rör sig alltså om maximalt ett kvartal som dessa aktörer måste ligga ute med medel motsvarande skatten. Eftersom det rör sig om båtar får det antas att det rör sig om förhållandevis små belopp. Det stämmer också, som *Tillväxtverket* framför, att företagare som ska ansöka om återbetalning behöver spara

dokumentation för att visa sin rätt till återbetalning. Den ökning av den administrativa bördan som detta innebär bör dock vara försumbar, bl.a. mot bakgrund av att näringsidkare redan får antas spara dokumentation i andra syften.

Det är tänkbart att vissa tankställen på mindre orter inte säljer omärkt olja utan endast märkt olja. Det får dock antas att efterfrågan på omärkt olja kommer att öka dels på grund av den begränsning av skattebefrielsen för fartygsbränsle som trädde i kraft den 1 juli 2015 (prop. 2014/15:40, bet. 2014/15:SkU12, rskr. 2014/15:133), dels på grund av det förslag som nu behandlas.

Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget medför ökade kostnader för Skatteverket med 220 000 kronor, varav 200 000 kronor är av engångskaraktär (150 000 kronor för utveckling av blanketter och informationsinsatser m.m. samt 50 000 kronor IT-utveckling) och 20 000 kronor löpande kostnader för IT-utveckling. Tillkommande kostnader för Skatteverket bedöms kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Redan i dag gäller att medgivande att använda märkt olja i båt får återkallas om förutsättningarna för det inte finns. Förslaget bedöms därför inte påverka antalet mål eller påverka arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Förslaget bedöms inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

6.24 Följdändring i lagen om skatt på energi efter tidigare ändring

6.24.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016 tagits fram. Promemorian har remitterats (dnr Fi2015/01733/S2) och innehåller bl.a. förslag om en ändring i lagen om skatt på energi till följd av en tidigare ändring. Promemorians lagförslag i denna del finns i *bilaga 11, avsnitt 1*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 11, avsnitt 3*. Ingen remissinstans har yttrat sig i frågan.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 25 juni 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 11, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 11, avsnitt 5*. Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

6.24.2 Slopande av möjlighet till överklagande

Regeringens förslag: Bestämmelsen i lagen om skatt på energi om att beslut som fattas av regeringen inte får överklagas slopas. En språklig ändring görs samtidigt i första stycket i samma paragraf.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2016.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Fram till den 1 juli 2014 kunde regeringen i särskilda fall bevilja hel eller delvis skattebefrielse under vissa förutsättningar enligt dåvarande 2 kap. 12 § lagen om skatt på energi. Den 1 juli 2014 slopades den möjligheten då 2 kap. 12 § upphävdes genom lagen (2014:285) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Efter upphävandet saknar 12 kap. 1 § andra stycket betydelse och föreslås därför slopas.

I 12 kap. 1 § första stycket LSE finns en överklagandehänvisning rörande beslut enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi. Enligt första stycket överklagas beslut enligt LSE ”hos allmän förvaltningsdomstol”. Den formulering som numer används i motsvarande bestämmelser är ”till allmän förvaltningsdomstol”. En språklig ändring av första stycket föreslås därför.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar av 12 kap. 1 § LSE, se avsnitt 3.4. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

6.25 Undantag från trängselskatt i Backaområdet i Göteborg

Regeringens bedömning: Ett undantag bör införas vad gäller trängselskatt i Backaområdet i Göteborg. Ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt.

Skälen för regeringens bedömning: Göteborgs Stad och Trafikverket har inkommit med en gemensam hemställan om undantag vad gäller trängselskatt i Backaområdet i Göteborg.

Hemställan remitterades i september 2014 och två centrala remissinstanser, Skatteverket och Transportstyrelsen, avstyrkte då genomförandet av förslaget. Mot bakgrund av vad som framkom vid den tidigare remitteringen och i syfte att skapa ett bättre beslutsunderlag remitterades den 21 maj 2015 en promemoria framtagen inom Finansdepartementet innehållande dels ett förslag till alternativ lösning för undantag från trängselskatt vad gäller Backaområdet i Göteborg, dels hemställans förslag. Remisstiden gick ut den 31 augusti 2015.

Regeringen anser att det är angeläget att hitta en lösning på de problem som lyfts fram i hemställan och avser att snarast möjligt återkomma till riksdagen med förslag.

Ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt.

6.26 Riksdagens tillkännagivande om skatt på gödselmedel

Regeringens bedömning: Regeringen har inte för avsikt att återinföra den skatt på gödselmedel som avskaffades 2010. Regeringen avser dock att analysera behovet av andra former av beskattning för att minska spridning av tungmetaller och andra miljöfarliga ämnen i naturen. Vidare är skatten på bekämpningsmedel som, i allt väsentligt, varit oförändrad sedan 1984 i behov av en översyn.

Skälen för regeringens bedömning: Riksdagen tillkännagav den 27 mars 2015 som sin mening att skatt på handelsgödsel inte bör införas (bet. 2014/15:SkU18), rskr. 2014/15:148). Det

motiverades bl.a. med att den tidigare skatten på handelsgödsel inte var effektiv och att ett återinförande av skatt på handelsgödsel är en kostsam åtgärd med liten påverkan på miljön. Regeringen har inte för avsikt att återinföra den skatt på gödselmedel som avskaffades 2010. Härmed anser regeringen att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat.

Användningen av handelsgödsel bidrar till övergödning av våra vattendrag, sjöar och hav samt till ökade halter av, i synnerhet, tungmetallen kadmium i åkermarken. Regeringen avser därför att analysera behovet av andra former av beskattning för att minska spridningen av tungmetaller och andra miljöfarliga ämnen i naturen. Om det finns behov av en skatt bör den vara verkkningsfull och kostnadseffektiv.

I detta sammanhang bör även skatten på bekämpningsmedel ses över. Skatten på bekämpningsmedel infördes 1984 och har i allt väsentligt varit oförändrad sedan den infördes. Det bör bl.a. analyseras hur skattens miljöstyrande effekt kan öka, om skatten är effektiv och om skatten är i behov av ändringar med hänsyn till de förändringar som skett på EU-området sedan skatten infördes.

6.27 Skatt på kemikalier

Regeringen beslutade den 19 december 2013 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att analysera behovet av nya ekonomiska styrmedel på kemikalieområdet och, om sådant behov fanns, vilken typ av styrmedel som har bäst förutsättningar för att vara verkkningsfullt och kostnadseffektivt. Huvudmotivet för dessa ekonomiska styrmedel skulle enligt uppdraget vara att minska förekomsten av eller risken för exponering och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen från olika varugrupper. Kemikalieskatteutredningens betänkande ”Kemikalieskatt – Skatt på vissa konsumentvaror som innehåller kemikalier” (SOU 2015:30) överlämnades till regeringen den 30 mars 2015. Utredningen fokuserade på åtgärder för att minska förekomsten av farliga ämnen i människors hemmiljö och föreslog två nya punktskatter – en på viss elektronik och en på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid.

Betänkandet har remissbehandlats. Intresset var stort bland remissinstanserna och en stor mängd synpunkter har inkommit. Utredningens slutsatser och de åsikter som framförts under remissförfarandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Innan en skatt på viss elektronik kan införas måste en standardiserad mätmetod tas fram, som kan mäta kemikalieinnehållet i dessa varor. Ett förslag på en sådan mätmetod måste därefter remitteras. Att införa de föreslagna skatterna redan den 1 januari 2016, vilket utredningen föreslog, är därför inte möjligt.

6.28 Omräkning av energiskatten på elektrisk kraft efter prisutveckling (indexering)

Energiskattesatserna på elektrisk kraft framgår av 11 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. På motsvarande sätt anges koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen i 2 kap. 1 § LSE. Sedan 1994 har en årlig indexomräkning skett av såväl energiskattesatserna på elektrisk kraft som koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen. Syftet är att realvärdesäkra skattesatserna. Senast i november varje år ska regeringen, med stöd av bestämmelser i LSE, i en förordning lägga fast det kommande kalenderårets koldioxid- och energiskattesatser med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen.

Regeringen föreslår i denna proposition dels höjningar av energiskatten på bensin och dieselbränsle, dels förändringar av omräkningen av energiskattesatserna så vitt avser koldioxid- och energiskattesatserna på dessa drivmedel. Av praktiska skäl föreslås därför att energi- och koldioxidskattesatserna för samtliga fossila bränslen för 2016 uttrycks genom ändringar i 2 kap. 1 § LSE (se avsnitt 6.20).

För energiskattesatserna på elektrisk kraft gäller för 2011 och framåt att indexomräkning av skattebeloppen sker genom en förordning som utfärdas av regeringen senast i november året innan respektive kalenderår. I dessa fall baseras beräkningen på faktiska förändringar i konsumentprisindex. Underlaget för omräkningen är de skattesatser på bränsle och elektrisk kraft som anges i LSE. Detta innebär således, när det gäller att fastställa energiskattesatsen på

elektrisk kraft för 2016, att omräkningen avseende 2016 års skattesatser baseras på de skattesatser som enligt LSE gällt under 2010.

Energiskattesatserna på elektrisk kraft för 2015 framgår av förordningen (2014:1328) om fastställande av omräknade belopp för energiskatt på elektrisk kraft för år 2015. För energiskattesatserna på elektrisk kraft sker beräkningen av 2016 års skattesatser utifrån den faktiska förändringen i konsumentprisindex under perioden juni 2009 och juni 2015 som alltså tillämpas på 2010 års skattesatser. Index har under perioden ökat med 4,38 procent. En mervärdesskatteeffekt tillkommer om priset på elektrisk kraft i motsvarande mån förändras och om köparen är en privatperson. För företag som har rätt av dra av denna ingående mervärdesskatt tillkommer inte någon sådan effekt. Jämfört med 2015 års energiskattesatser på elektrisk kraft medför indexomräkningen av energiskattesatserna på elektrisk kraft för 2016 en sänkning för hushåll och servicenäringsenheten med 0,2 öre per kilowattimme (kWh) (0,25 öre inklusive mervärdesskatt) i södra Sverige och med 0,1 öre per kWh (0,125 öre inklusive mervärdesskatt) i vissa kommuner i norra Sverige. Den skattesats på elektrisk kraft som tillämpas för förbrukning i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen, jordbruket, skogsbruket eller vattenbruket ändras inte på grund av avrundningsregler.

Skattesatsförändringarna för elektrisk kraft redovisas i tabell 6.23. Energiskattesatserna på elektrisk kraft för 2016 kommer att framgå av en förordning som regeringen utfärdar senast i november 2015.

Tabell 6.23 Ändringar av skattesatser på elektrisk kraft 2016 jämfört med 2015, inklusive mervärdesskatt

Öre/kWh			
Energislag	Indexomräkning av energiskatt	Mervärdesskatt	Summa
El, södra Sverige	-0,2	-0,05	-0,25
El, norra Sverige	-0,1	-0,025	-0,125

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Godkännande av avtal mellan Sveriges regering och Norges regering

6.29 Avtal med Norge om ändring av avtal om en gemensam marknad för elcertifikat

6.29.1 Ärendet och dess beredning

Samarbetet med Norge om en gemensam elcertifikatsmarknad regleras i ett bilateralt avtal mellan Sverige och Norge. I avtalet regleras målet för den gemensamma marknaden fram till 2020 samt ett åtagande gällande annullering av elcertifikat 2020 och totalt under hela perioden fram till 2035. Enligt avtalet krävs det enighet mellan länderna för att ändra målet för den gemensamma elcertifikatsmarknaden till 2020. En förutsättning för att förslaget i propositionen Ambitionshöjning för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2015 (prop. 2014/15:123) ska kunna genomföras är därför att det finns en överenskommelse mellan Sverige och Norge om ändring av målet. En sådan överenskommelse har träffats mellan ländernas regeringar genom det avtal som finns i bilaga 16. Avtalet har godkänts av det norska Stortinget.

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner avtalet mellan Konungariket Sveriges regering och Konungariket Norges regering om ändring av avtal om en gemensam marknad för elcertifikat.

Skälen för regeringens förslag: Avtalet mellan Sverige och Norge om en gemensam marknad för elcertifikat måste ändras för att den ambitionshöjning som regeringen har föreslagit i propositionen Ambitionshöjning för förnybar el

och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2015 (prop. 2014/15:123) ska kunna genomföras. Ett ändringsavtal har utarbetats och finns i bilaga 16. Ändringsavtalet består av en ingress och fem avsnitt. Avsnitt I innehåller ändringar av avtalet om en gemensam marknad för elcertifikat av den 29 juni 2011. Avsnitt II aviserar att regeringen under 2015 ska överlämna ett förslag som rör gällande undantag från skatteplikt för vindkraftsel och annan förnybar el som inte levereras yrkesmässigt. Avsnitt III och IV berör frågor som parterna har kommit överens om att analysera i samband med kommande kontrollstation och avsnitt V innehåller en bestämmelse om ikraftträdande.

Frågan om ambitionshöjning och det ändrade målet för den gemensamma elcertifikatsmarknaden som finns i avtalets avsnitt I behandlas i regeringens proposition Ambitionshöjning för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2015 (prop. 2014/15:123). Frågan om förändringar av undantag från skatteplikt, som finns i avtalets avsnitt II, behandlas i avsnitt 6.22. De frågor som berörs i avsnitt III och IV kommer att utredas i samband med nästa kontrollstation och eventuella förslag kommer att beredas när kontrollstationen genomförs.

Avtalets ikraftträdande är avhängigt av att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag om att begränsa gällande undantag från skatteplikt som aviseras i avsnitt II. Inriktningen i avtalet är att det ska träda i kraft den 1 januari 2016. I det följande redovisas avsnitten i ändringsavtalet mer utförligt.

Avsnitt I – Ändringar av avtalet om en gemensam marknad för elcertifikat av den 29 juni 2011

Avtalets ikraftträdande är avhängigt av att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag om att begränsa gällande undantag från skatteplikt som aviseras i avsnitt II i avtalet.

Detta avsnitt innehåller ändringar i avtalet om en gemensam marknad för elcertifikat av den 29 juni 2011. Ändringarna avser artikel 2 om mål och förpliktelse, artikel 6 om kvotplikt och fastställande av kvoter samt artikel 14 om anmälan enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/287EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG.

Ändringarna i artikel 2 innebär att det gemensamma målet för elcertifikatsmarknaden

till 2020 höjs med 2 terawattimmar (TWh), från 26,4 till 28,4 TWh till 2020. Det innebär att kravet på enighet för att kunna ändra målet för den gemensamma marknaden för elcertifikat till 2020 uppfylls och att den svenska regeringens målsättning om en ambitionshöjning som innebär finansiering av 30 TWh ny förnybar elproduktion till 2020 jämfört med 2002 kan nås.

Vidare åtar sig Sverige att sträva efter att annullera de elcertifikat som tillkommer med anledning av det höjda gemensamma målet om 2 TWh under tilldelningsperioden om 15 år, dvs. att sträva efter att annullera elcertifikat motsvarande ytterligare 30 TWh under perioden från och med den 1 januari 2018 till och med den 31 december 2035. I praktiken innebär detta att det är den svenska kvotkurvan som behöver ändras för att sträva efter att de ytterligare elcertifikat som ska tilldelas som en följd av höjningen av det gemensamma målet med 2 TWh ska annulleras.

Elproduktion från anläggningar som ingår i den gemensamma marknaden ska vid rapportering i enlighet med direktiv 2009/28/EU fördelas lika fram tills att varje part har tillgodoräknat sig 13,2 TWh. Därefter ska Sverige tillgodoräkna sig hela elproduktionen till dess att Sverige har tillgodoräknat sig ytterligare 2 TWh, dvs. totalt 15,2 TWh. Elproduktion därutöver ska delas lika mellan länderna.

Avsnitt II – Förslag om begränsning av undantag från gällande skatteplikt för vindkraftsel och annan förnybar elproduktion som inte levereras yrkesmässigt

Den svenska regeringen åtar sig enligt avtalet att under 2015 överlämna ett förslag till riksdagen om att begränsa gällande undantag från skatteplikt i 11 kap. 2 § LSE för sådan vindkraftsel som inte levereras yrkesmässigt och för övrig el från förnybara energikällor som inte levereras yrkesmässigt. Ett sådant förslag finns i avsnitt 6.22.

Avsnitt III – Utvecklingen efter 2020

Parterna är överens om att i samband med kommande kontrollstation utreda om det finns behov av att införa en regel för när anläggningar måste vara satta i drift för att kunna godkännas för tilldelning av elcertifikat inom ramen för den gemensamma marknaden för elcertifikat. I utredningen ska det särskild värderas om möjligheten att godkänna anläggningar som sätts i drift

efter 2020 kan påverka investeringsklimatet och måluppfyllelsen till 2020.

Avsnitt IV – Författningsreglering av kvotkurvan

Parterna är överens om att i samband med kommande kontrollstation värdera om kvotkurvan kan författningsregleras så att justeringar av de årliga kvoterna som följer av gällande avtal och av ändringsavtalet inte ska behöva vara föremål för lagändring. Parterna ska ta ställning till om en sådan förändring bör genomföras.

Avsnitt V – Ikraftträdande

Avtalets ikraftträdande är avhängigt av att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag om att begränsa gällande undantag från skatteplikt som aviseras i avsnitt II i avtalet. Inriktningen i avtalet är att det ska träda i kraft den 1 januari 2016.

Undertecknande

Avtalet mellan konungariket Sveriges regering och Konungariket Norges regering om ändring av avtal om en gemensam marknad för elcertifikat undertecknades i Stockholm av Sveriges energiminister Ibrahim Baylan och i Oslo av Norges olje- och energiminister Tord Lien den 8 april 2015.

Skatt på konsumtion – övriga punktskatter

6.30 Reklamskatt

Regeringens bedömning: Ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten tas 2017 och 2019.

Skälen för regeringens bedömning: 1996 års reklamskatteutredning föreslog i sitt betänkande Avskaffa reklamskatten! (SOU 1997:53) ett avskaffande av lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam. Regeringen uttalade i prop. 1997/98:150 (bet. 1997/98:FiU20, rskr. 1997/98:318) att man ansåg att reklamskatten bör avskaffas. Det konstaterades dock att det vid detta tillfälle saknades förutsättningar att finansiera ett totalt avskaffande av reklamskatten. Eftersom det ansågs föreligga särskilt allvarliga problem när det gällde beskattningen av reklamtrycksaker, föreslogs ett avskaffande av

skatten i denna del. Reklamskatten på reklamtrycksaker avskaffades den 1 januari 1999.

Riksdagen tillkännagav den 10 april 2002 som sin mening vad skatteutskottet (bet. 2001/02:SkU20, rskr. 2001/02:201) anfört om att reklamskatten bör avvecklas och att frågan, med beaktande av de budgetpolitiska målen, bör prioriteras vid kommande budgetberedning. Efter att frågan sedan 2002 hade tagits upp i det årliga budgetarbetet genomfördes den 1 januari 2006 ett andra steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten. Ytterligare steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten genomfördes den 1 januari 2008.

I budgetpropositionen för 2009 anförde regeringen att det är viktigt att den resterande reklamskatten avskaffas men bedömde att förutsättningar för att finansiera ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten för närvarande inte förelåg. Skatteutskottet delade i yttrande 2008/09:SkU1y regeringens bedömning men utskottet vidhöll sin tidigare inställning att hela reklamskatten ska avvecklas och förutsatte att detta kommer att ske i kommande förslag från regeringen. I budgetpropositionerna för 2010–2014 vidhöll regeringen inställningen att den resterande reklamskatten bör avskaffas men prioriterade andra skatteändringar.

Presstödskommittén har i betänkandet Översyn av det statliga stödet till dagspressen (SOU 2013:66) bedömt att reklamskatten bör avskaffas i enlighet med riksdagens tillkännagivande från 2002.

Frågan om ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten prövades också i förra årets budgetberedning. Regeringen ansåg då att den resterande reklamskatten borde avskaffas men att det inte fanns förutsättningar för finansiering av detta.

Riksdagen har den 20 maj 2015 som sin mening tillkännagett vad konstitutionsutskottet (bet. 2014/15:KU12, rskr. 2014/15:195) anför om möjligheten att stegvis påbörja processen med att avveckla reklamskatten för dagspressen. När det gäller finansiering av denna stegvisa avveckling anser utskottet att den bör genomföras på det sätt som regeringen finner möjligt och lämpligt. Regeringen avser att ta ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten för bl.a. dagspressen genom att sänka skatten med motsvarande 20 miljoner kronor från och med 2017 och med ytterligare 20 miljoner kronor från och med 2019. Hur det stegvisa av-

skaffandet ska utformas behöver analyseras närmare. Regeringen avser därför att under 2016 återkomma till riksdagen med ett förslag om sänkning av skatten.

6.31 Omräkning av tobaksskatt efter prisutveckling (indexering)

Enligt bestämmelserna i lagen (1994:1563) om tobaksskatt, förkortad LTS, ska det sedan den 1 januari 2011 ske en årlig indexomräkning av tobaksskattesatserna. Syftet är att realvärdesäkra skattesatserna. Senast i november varje år ska regeringen, med stöd av en bestämmelse i LTS, i en förordning lägga fast det kommande kalenderårets tobaksskattesatser med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen. Skattesatserna bestäms genom att de i LTS angivna skattebeloppen multipliceras med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan konsumentprisindex i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2014. När det gäller cigaretter ska omräkningen endast avse styckeskatten. Konsumentprisindex har mellan juni 2014 och juni 2015 sjunkit med 0,44 procent. En mervärdesskatteeffekt tillkommer om priset på tobak i motsvarande mån förändras och om köparen är en privatperson. För företag som har rätt att dra av denna ingående mervärdesskatt tillkommer inte någon sådan effekt. Skattesatsförändringarna för tobak redovisas i tabell 6.24. Tobaksskattesatserna för 2016 kommer att framgå av en förordning som regeringen utfärdar senast i november 2015.

Tabell 6.24 Ändringar av skattesatserna på tobak för 2016 jämfört med 2015, inklusive mervärdesskatt

<i>Kr/styck och kr/kg</i>			
Tobaksprodukt	Indexomräkning av tobaksskatt	Mervärdesskatt	Summa
Cigaretter, kr/styck	-0,01	-0,0025	-0,0125
Cigarrer och cigarriller, kr/styck	-0,01	-0,0025	-0,0125
Röktobak, kr/kg	-8	-2	-10
Snus, kr/kg	-2	-0,5	-2,5
Tuggtobak, kr/kg	-2	-0,5	-2,5

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

6.32 Höjning av mervärdesskatt på biobiljetter

6.32.1 Ärendet och dess beredning

I promemorian Framtidens filmpolitik (Ds 2015:31) föreslås att staten tar ett helhetsansvar för den nationella filmpolitiken och inte förlänger det nuvarande filmavtalet som löper ut 2016. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 13, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 13, avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 13, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig inom Regeringskansliet (dnr Ku2015/01632/MF).

I detta avsnitt behandlas förslaget om att höja mervärdesskatten på tillträde till biograf-föreställningar från 6 procent till 25 procent. I avsnitt 6.17 behandlas slopad avdragsrätt för avgifter och bidrag som betalas till Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Det remitterade förslaget motsvarar budgetpropositionens förslag.

Lagrådet

Förslaget är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat lagrådets yttrande.

6.32.2 Gällande rätt

Vid filmavtalets tillkomst 1963 infördes en avgift på 10 procent av bruttobiljettintekten mot att den dåvarande nöjesskatten på 25 procent avskaffades. I samband med att Sverige blev medlem i EU infördes mervärdesskatt på tillträde till biograf-föreställningar. Enligt mervärdesskattedirektivet är det inte möjligt att undanta tillträde till biograf-föreställningar från mervärdesskatt. Det är däremot möjligt för medlemsstaterna att införa högst två reducerade skattesatser på vissa specificerade varor och tjänster. En av de utpekade tjänsterna är tillträde till biograf-föreställningar. Sverige tillämpar en normalskattesats på 25 procent och två reducerade skattesatser på 6 procent respektive 12 procent. Tillträde till biograf-föreställningar beskattas med 6 procent.

6.32.3 Mervärdesskatten på tillträde till biograf-föreställningar höjs

Regeringens förslag: Mervärdesskatten på tillträde till biograf-föreställningar höjs från 6 procent till 25 procent.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2017.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Domstolsverket, Skatteverket och Com Hem AB* har inget att invända mot förslaget. *Statskontoret* anför att det saknas en diskussion kring varför det är motiverat att film beläggs med en högre mervärdesskattesats än t.ex. teater- och dansföreställningar. *Kammarrätten i Stockholm, Samverkansorganet i Kalmar län och Konstnär-nämnden* anser att förslaget kan ge upphov till gränsdragningsproblem. *Region Halland* och *Oberoende filmares förbund* är kritiska till förslaget. *Sveriges Dramatikerförbund, Borås stad, och Västra Götalandsregionen* uttrycker oro över förslaget. *Norrköpings kommun* och *Kulturförvaltningen i Malmö stad* anser att konsekvenserna av förslaget bör utredas närmare. *Länsstyrelsen i Norrbotten* och *Lunds universitet* ställer sig tveksam till förslaget. *Sveriges Kommuner och Landsting* avstyrker förslaget och anser att det strider mot den EU-rättsliga skatteneutralitetsprincipen. En majoritet av övriga remissinstanserna och andra som har yttrat sig avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Den reducerade skattesatsen som tillämpas för tillträde till biograf-föreställningar är en del i det gällande filmavtalet. Under förutsättning att filmavtalet som finansieringsmodell upphör finns det inte skäl att bibehålla en reducerad skattesats på tillträde till biograf-föreställningar (se även utgiftsområde 17 avsnitt 2.6.1). Några av remissinstanserna anser att förslaget kan ge upphov till gränsdragningsproblem eftersom tillträde till filmvisningar på en biograf kommer att beskattas med 25 procent medan visning av t.ex. en operaföreställning på en biograf beskattas med 6 procent. Enligt regeringens uppfattning är det vanligtvis tydligt vilken typ av föreställning som visas på en biograf. Det bör därför inte medföra några stora problem att avgöra vilken mervärdesskattesats som ska

beräknas på priset vid biljettförsäljningen. Det bör heller inte vara några svårigheter för biljettförsäljaren att avgöra vilken typ av föreställning som visas, dvs. om det t.ex. är film, operaföreställning eller sportevenemang som visas på biografen.

Sveriges Kommuner och Landsting anser att förslaget strider mot den EU-rättsliga skatteneutralitetsprincipen eftersom tillträde till biografföreställningar kommer att beskattas med en högre skattesats än tillträde till andra föreställningar som t.ex. teater, cirkus, konserter och opera. Principen om skatteneutralitet har främst utvecklats av Europeiska unionens domstol. Principen innebär bl.a. att liknande och konkurrerande varor och tjänster ska beskattas på samma sätt. En förutsättning för att olika skattesatser på tillträde till biografföreställningar respektive tillträde till t.ex. cirkus ska vara i strid mot principen om skatteneutraliteten är därför att de båda tjänsterna är utbytbara, dvs. att en köpare av tjänsten vanligtvis kan tänka sig att byta ut tillträde till en biografföreställning mot tillträde till t.ex. en cirkusföreställning. Det är mer troligt att en person väljer mellan att se en film på en biograf eller att hyra eller köpa en film. En hyrd eller köpt film beskattas med normalskattesatsen på 25 procent. Förslaget bedöms därför inte strida mot principen om skatteneutralitet. Vad som i övrigt har framförts av remissinstanserna föranleder inte heller att regeringen gör en annan bedömning. Det föreslås därför att mervärdesskattesatsen på tillträde till biografföreställningar höjs från 6 procent till 25 procent.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring av 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200), se avsnitt 3.3. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

6.32.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Sammantaget bedöms förslaget att höja mervärdesskattesatsen för tillträde till biografföreställningar från 6 till 25 procent, i kombination med förslaget att slopa avdragsrätten för avgifter och bidrag som betalas till Filminstitutet i enlighet med 2013 års filmavtal, öka skatteintäkterna med 265 miljoner kronor 2017.

Varaktigt bedöms skatteintäkterna öka med 240 miljoner kronor per år.

Effekter för biograferna

Som en följd av den höjda mervärdesskattesatsen antas en viss ökad mervärdesskatteskuld uppstå för biografägare till staten. I beräkningarna, som i detta fall i viss mån avviker från Finansdepartementets beräkningskonventioner, antas att biografägarna hanterar denna skuld genom att till hälften föra över den på konsumenterna genom ökade biljettpriser, och till hälften genom minskat företagsresultat.⁸⁹ Hänsyn har i beräkningarna tagits till förslaget om ett slopande av avdragsrätten för avgifter och bidrag som betalas till Filminstitutet i enlighet med 2013 års filmavtal. Den faktiskt ökade kostnaden för biograferna till följd av den höjda mervärdesskatten bedöms dock delvis kompenseras av att biografavgiften upphör.

Konsekvenserna varierar mellan olika typer av biografer. Enligt uppgifter från Filminstitutet finns 400 biografer i Sverige med totalt 759 salonger. Av dessa biografer ägs 155 av privata bolag, resterande är föreningsdrivna. Föreningsdrivna biografer är i normalfallet befriade från mervärdesskatt. Ett antal större föreningsdrivna biografer är dock mervärdesskattepliktiga.

Alla biografer, såväl privata som föreningsdrivna, delas in i två grupper beroende på hur många föreställningar de visar. Biografer med färre än fem föreställningar per vecka kallas gröna biografer. Dessa är befriade från biografavgift. Alla övriga biografer kallas röda och betalar biografavgift i enlighet med överenskommelsen i filmavtalet.

De mervärdesskattepliktiga röda biograferna omfattar majoriteten av biograferna. Dessa biografer har också den högsta omsättningen. Gruppen består av huvuddelen av de privatägda biograferna samt ett antal av de större föreningsdrivna biograferna. Dessa biografer betalar i dag mervärdesskatt på 6 procent och biografavgift på 10 procent vilket innebär att en omställning till 25 procents mervärdesskatt kommer att innebära en begränsad kostnadsökning. Dessa biografer

⁸⁹ För en närmare beskrivning av metodfrågor hänvisas till Finansdepartementets publikation *Beräkningskonventioner 2015: Metoder för effektberäkningar vid ändrade skatteregler*.

antas helt eller i stor utsträckning kompensera de ökade kostnaderna genom höjda biljettpriser.

Gröna biografier som inte är skattepliktiga för mervärdesskatt består av ett femtiotal mindre biografier som ägs av privata aktörer och som visar färre än fem föreställningar i veckan. Denna grupp av biografier bedöms komma att få den största negativa ekonomiska effekten av förändringen. Eftersom dessa biografier inte betalar någon biografavgift kommer den höjda mervärdesskatten slå igenom fullt ut som en ökad kostnad (se även utgiftsområde 17 avsnitt 2.6.1).

De gröna biograferna som inte är skattepliktiga för mervärdesskatt är små föreningsdrivna biografier som varken är belagda med mervärdesskatt eller betalar biografavgift. Denna grupp bör därför inte beröras av förändringen.

De icke mervärdesskattepliktiga röda biograferna är den grupp som bedöms gynnas absolut mest av förändringen. De behöver inte längre erlägga någon biografavgift och kommer samtidigt inte att beröras av den höjda mervärdesskatten. Det är dock oklart om det i dag finns någon sådan biograf i Sverige.

Effekter för myndigheter

Förslaget bedöms inte få några effekter för Skatteverket eller de allmänna förvaltningsdomstolarna.

6.33 Slopande av slussningsregel

Regeringens bedömning: Den s.k. slussningsregeln i mervärdesskattelagen bör slopas.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2016.

Skälen för regeringens bedömning: I mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, finns en särskild avdragsregel för koncerninterna tillhandahållanden av tjänster, den s.k. slussningsregeln. Den innebär att ett koncernföretag som för skattepliktig verksamhet förvärvat tjänster som är undantagna från skatteplikt från ett annat koncernföretag får avdrag för den mervärdesskatt som det senare bolaget saknat avdragsrätt för till den del skatten kan hänföras till de utförda tjänsterna. Denna regel har av Högsta förvaltningsdomstolen

(HFD) ansetts strida mot såväl rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt som fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). HFD fann vidare att det är möjligt att grunda en rätt till återbetalning på bestämmelserna om etableringsfrihet i EUF-fördraget. Skatteverket har i en hemställan till Finansdepartementet (Fi2014/01878/S2) föreslagit att slussningsregeln slopas.

Mot denna bakgrund anser regeringen att möjligheten att föra vidare avdragsrätten för ingående mervärdesskatt till ett annat företag inom en koncern bör slopas. En promemoria med bl.a. förslag om att slussningsregeln ska slopas har därför tagits fram inom Finansdepartementet. Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena finns tillgängliga inom Finansdepartementet (dnr Fi2015/03465/S2). Regeringen har beslutat lagrådsremiss. Det aviserade förslaget bedöms öka skatteintäkterna med 54 miljoner kronor 2016 och 48 miljoner i varaktigt årlig effekt.

Regeringen avser att under hösten 2015 återkomma till riksdagen med ett förslag. En sådan ändring bör träda i kraft den 1 januari 2016.

6.34 Undantag från mervärdesskatteplikt för vissa posttjänster

Regeringens bedömning: Vissa posttjänster samt frimärken bör undantas från mervärdesskatteplikt. Regeln om omsättningsland för posttjänster bör slopas och regeln om undantag från skatteplikt för terminalavgifter bör ändras.

De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 april 2016.

Skälen för regeringens bedömning: I rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet) anges i artikel 132.1 a att medlemsstaterna från skatteplikt ska undanta tjänster och därmed förenade varuleveranser som tillhandahålls av det offentliga postväsendet, med undantag för persontransporter och telekommunikationstjänster. I artikel 135.1 h i samma direktiv anges att

medlemsstaterna från skatteplikt ska undanta leverans till det nominella värdet av frimärken giltiga för posttjänster inom respektive medlemsstats territorium, skattmärken och liknande märken.

I Sverige är samtliga omsättningar av posttjänster och frimärken mervärdesskattepliktiga. Den 21 april 2015 fälldes Sverige av Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) för överträdelse av gemenskapsrätten genom att inte undanta vissa posttjänster samt frimärken från mervärdesskatt. Av domen framgår att EU-domstolen anser att dåvarande Posten AB, som tillhandahåller samtliga eller delar av de samhällsomfattande posttjänsterna enligt postdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna), vars regler implementerats i postlagen (2010:1045), är att anse som det offentliga postväsendet enligt artikel 132.1 a i mervärdesskattedirektivet. EU-domstolen anser därför att Sverige borde ha undantagit vissa av de posttjänster som utförs av Posten AB från skatteplikt.

Mot bakgrund av domen bör de svenska reglerna ändras. En promemoria har därför tagits fram inom Finansdepartementet. I promemorian föreslås ett undantag från skatteplikt för de posttjänster som ingår i den samhällsomfattande posttjänsten enligt postlagen samt för frimärken som används för tjänster som ingår i den samhällsomfattande posttjänsten. I nuläget utförs dessa tjänster av PostNord Group AB, tidigare Posten AB. Undantaget föreslås dock inte omfatta sådana samhällsomfattande posttjänster vars villkor förhandlats individuellt. Detta framgår av tidigare rättspraxis från EU-domstolen (C-357/07, TNT Post UK Ltd mot The Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs).

Vidare föreslås regeln om omsättningsland för posttjänster slopas, eftersom den saknar motsvarighet i mervärdesskattedirektivet. Slutligen föreslås att regeln om gränsöverskridande postverksamhet ändras så att den omfattar både terminalavgifter som ett utländskt postbefordringsföretag betalar till den som tillhandahåller den samhällsomfattande posttjänsten enligt postlagen och terminalavgifter som den som tillhandahåller den samhällsomfattande

posttjänsten betalar till ett utländskt postbefordringsföretag.

Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2015/03427/S2).

Det aviserade förslaget bedöms minska skatteintäkterna med ca 200 miljoner kronor per år.

Regeringen avser att under hösten 2015 återkomma till riksdagen med ett förslag. En sådan ändring bör träda i kraft den 1 april 2016.

6.35 Mervärdesskattelagen bör ses över

Regeringens bedömning: Mervärdesskattelagen bör ses över för att göra lagen mer överskådlig samt anpassa lagens regler och begrepp till mervärdesskattedirektivet.

Skälen för regeringens bedömning: Reglerna om mervärdesskatt är i hög grad harmoniserade inom EU och de svenska reglerna har till stor del sin motsvarighet i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt. Någon övergripande översyn av de svenska mervärdesskattereglerna har inte gjorts sedan EU-inträdet. Sedan dess har ett nytt moderniserat EU-direktiv trätt i kraft och en omfattande rättspraxis från EU-domstolen tillkommit. De svenska reglerna har varit föremål för åtskilliga förändringar och nya regler har införts i mervärdesskattelagen (1994:200). Detta har medfört att lagstiftningen i dag kan upplevas som svårtillgänglig och svåröverskådlig. I vissa formella avseenden stämmer lagen inte överens med direktivet och det finns dessutom strukturella skillnader mellan de båda regelsystemen. Det skapar oklarhet och osäkerhet för företag och myndigheter om vad som gäller och försvårar tolkning och tillämpning. En översyn av lagen behövs för att göra lagen mer överskådlig och anpassa mervärdesskattelagens regler och begrepp till direktivet. En sådan översyn av lagstiftningen kan underlätta tillämpningen av reglerna och ge en förenkling för både företag och myndigheter. Därför anser regeringen att mervärdesskattelagen bör ses över.

Övriga skattefrågor

6.36 Höjning av vissa avgifter enligt skatteförfarandelagen

6.36.1 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.46.1) aviserade regeringen att förseningsavgifter och kontrollavgifter som tas ut med stöd av skatteförfarandelagen bör höjas med 25 procent från och med den 1 januari 2016. Finansdepartementet har i en promemoria (Fi2015/01708/S3) föreslagit att förseningsavgifterna och kontrollavgifterna enligt skatteförfarandelagen ska höjas med 25 procent.

En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 12, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 12, avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 12, avsnitt 3*. En sammanställning av remissinstansernas synpunkter finns tillgänglig i Finansdepartementet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 28 maj 2015 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 12, avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 12, avsnitt 5*. Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran.

6.36.2 Gällande rätt

Förseningsavgifter

Enligt 48 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, ska förseningsavgift tas ut om den som ska lämna skattedeklaration, inkomstdeklaration, särskilda uppgifter eller periodisk sammanställning inte har gjort det i rätt tid. Förseningsavgiftens storlek framgår av 48 kap. 6 § SFL. Om förseningsavgiften gäller aktiebolag eller ekonomisk förenings inkomstdeklaration uppgår den till 5 000 kronor. Om den gäller någon annans inkomstdeklaration, särskilda uppgifter eller periodisk sammanställning uppgår den i stället till 1 000 kronor. För en skattedeklaration är förseningsavgiften 500 kronor. Om skattedeklaration ska lämnas efter föreläggande uppgår förseningsavgiften till

1 000 kronor. Enligt 48 kap. 7 § SFL gäller att en andra förseningsavgift ska tas ut om den som utan föreläggande ska lämna en inkomstdeklaration eller särskilda uppgifter inte har gjort det inom tre månader från den tidpunkt då skyldigheten skulle ha fullgjorts. Om skyldigheten inte har fullgjorts efter ytterligare två månader, ska en tredje förseningsavgift tas ut, vilket framgår av andra stycket.

I 51 kap. SFL finns bestämmelser om befrielse från särskilda avgifter. Bestämmelserna är tillämpliga på bl.a. förseningsavgifter. Av 51 kap. 1 § första stycket SFL framgår att Skatteverket ska besluta om hel eller delvis befrielse från en särskild avgift om det är oskäligt att ta ut avgiften med fullt belopp. Enligt paragrafens andra stycke ska det vid bedömningen särskilt beaktas bl.a. om den felaktighet eller passivitet som har lett till avgiften kan antas ha berott på ålder, hälsa eller liknande förhållande, på en felbedömning av en regel eller betydelsen av de faktiska förhållandena, eller om avgiften inte står i rimlig proportion till felaktigheten eller passiviteten. Uttrycket hälsa avses innefatta såväl sjukdom (somatisk och psykisk) som psykosociala faktorer som negativt påverkar den enskildes förmåga att fullgöra deklara-tions-skyldigheten (prop. 2002/03:106 s. 241). Av äldre förarbeten (prop. 1977/78:136 s. 206) framgår också att sådana yttre omständigheter som erfarenhetsmässigt kan påverka en persons handlingsförmåga, t.ex. skilsmässa, närståendes sjukdom eller dödsfall, utgör sådana förhållanden som kan leda till befrielse.

Kontrollavgifter

Personalliggare

Den 1 januari 2007 trädde lagen (2006:575) om särskild skattekontroll i vissa branscher i kraft. I lagen fanns bestämmelser om skyldighet för vissa näringsidkare att föra en personalliggare. Bestämmelserna om personalliggare finns numera i skatteförfarandelagen. Enligt 39 kap. 11 § SFL ska den som bedriver restaurang-, frisör- eller tvätteriverksamhet föra en personalliggare och i denna dokumentera nödvändiga identifikationsuppgifter för näringsidkaren och löpande dokumentera nödvändiga identifikationsuppgifter för de personer som är verksamma i näringsverksamheten. Dokumentations-skyldigheten omfattar samtliga verksamma.

Något krav på att personen ska vara anställd, eller ens uppbära ersättning, finns inte. I dokumentationsskyldigheten inbegrips även ett krav på att bevara identifikationsuppgifterna (prop. 2010/11:165 s. 862). Bestämmelser som preciserar vilka uppgifter som ska dokumenteras och när detta ska ske samt bestämmelser om under hur lång tid uppgifterna ska bevaras ges i skatteförfarandeförordningen (2011:1261).

Personalliggaren ska enligt 39 kap. 12 § SFL finnas tillgänglig för Skatteverket i verksamhetslokalen. Skatteverket får enligt 42 kap. 8 § SFL besluta om kontrollbesök för att kontrollera att den som är eller kan antas vara skyldig att föra personalliggare fullgör sina eventuella skyldigheter. Verket får vid ett sådant besök begära att en person som utför eller kan antas utföra arbetsuppgifter i verksamheten styrker sin identitet. Uppgifterna får stämmas av mot personalliggaren. Kontrollbesöket får bara genomföras i verksamhetslokaler.

Om Skatteverket vid kontrollbesök finner att den som är skyldig att dokumentera identifikationsuppgifter i en personalliggare inte fullgör denna skyldighet eller inte håller personalliggaren tillgänglig i verksamhetslokalen ska enligt 50 kap. 3 § SFL en kontrollavgift tas ut. Skyldigheten att dokumentera identifikationsuppgifter har inte fullgjorts om personalliggare överhuvudtaget inte förs. Av förarbetena framgår att bestämmelsen också avser den situationen att personalliggaren är bristfällig. Det avgörande i detta hänseende bör enligt förarbetena vara om personalliggaren kan ligga till grund för kontroll. Om bristerna har liten betydelse för kontrollen bör skyldigheten anses fullgjord och ingen avgift ska då tas ut. Kontrollavgift ska också tas ut bl.a. om de dokumenterade uppgifterna inte bevaras (prop. 2010/11:165 s. 959).

Kontrollavgiftens storlek regleras i 50 kap. 4 § SFL. Kontrollavgiften är dels 10 000 kronor för varje kontrolltillfälle (första stycket 1), dels 2 000 kronor för varje person som vid en kontroll är verksam och inte är dokumenterad i en tillgänglig personalliggare (första stycket 2). Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften enligt första stycket 1 i stället vara 20 000 kronor.

Befrielsereglerna i 51 kap. 1 § SFL tillämpas även på dessa kontrollavgifter. Exempel på situationer som omfattas av befrielsegrunderna kan enligt förarbetena vara fall där en person som är verksam i näringsverksamheten väl är antecknad i personalliggaren och är identifierbar, men personnumret är ofullständigt antecknat. En felaktig bedömning av om den bedrivna verksamheten omfattas av kraven enligt lagen utgör i de allra flesta fall inte skäl för befrielse. Omständigheterna i det enskilda fallet kan dock i enstaka fall vara sådana att det är svårt att avgöra om lagen är tillämplig eller inte. Enligt förarbetena bör vidare, i likhet med vad som gäller beträffande kassaregisterkravet, befrielse också vara möjlig om överträdelsen legat helt utanför näringsidkarens kontroll. Som exempel på sådana situationer nämns fall där näringsidkaren kan styrka att överträdelsen har skett genom handlingar av anställd personal, såsom sabotage, och överträdelsen inte kunnat förhindras av näringsidkaren genom bättre struktur eller organisation av företaget (prop. 2005/06:169 s. 129).

För att motverka förekomsten av svartarbete och främja en sundare konkurrens inom byggbranschen kommer, enligt en lagändring som träder i kraft den 1 januari 2016, krav på personalliggare att gälla även i byggbranschen (se prop. 2014/15:6). En byggherre blir enligt 7 kap. 2 a § och 39 kap. 11 b § SFL skyldig att anmäla till Skatteverket att byggverksamhet ska påbörjas och tillhandahålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på byggarbetsplatsen. Anmälan till Skatteverket ska innehålla uppgift om när byggverksamheten ska påbörjas och var den ska bedrivas. Skyldigheterna gäller inte förrän den sammanlagda kostnaden för byggverksamheten på byggarbetsplatsen kan antas uppgå till mer än fyra prisbasbelopp, eller för en byggherre som är en fysisk person som inte i näringsverksamhet utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten. Byggherren ska enligt 39 kap. 11 c § SFL kunna överlåta sina skyldigheter enligt bestämmelserna till en näringsidkare som har fått i uppdrag att självständigt ansvara för arbetets utförande. Den som bedriver byggverksamhet på en byggarbetsplats där byggherren har tillhandahållit utrustning enligt 39 kap. 11 b § SFL ska enligt 39 kap. 11 a § SFL föra en elektronisk personalliggare och i denna dokumentera nödvändiga

identifikationsuppgifter för näringsidkaren och löpande dokumentera nödvändiga identifikationsuppgifter för de personer som är verksamma i näringsverksamheten. Personer som under en kortare tid bara lastar eller lossar material, varor eller hjälpmedel ska inte dokumenteras i personalliggaren. Enligt 39 kap. 12 § ska byggherren hålla personalliggaren tillgänglig för Skatteverket på byggarbetsplatsen. Den som bedriver byggverksamhet ska enligt samma bestämmelse hålla sin personalliggare tillgänglig för Skatteverket och byggherren på byggarbetsplatsen. Skatteverket ska enligt 42 kap. 8 § SFL få genomföra kontrollbesök på byggarbetsplatser, dock inte i en lägenhet som är avsedd att helt eller inte till oväsentlig del användas som bostad. Bestämmelserna om kontrollavgift i 50 kap. 3 och 4 §§ SFL ska vara tillämpliga även i fråga om personalliggare i byggbranschen. Enligt nya bestämmelser i 50 kap. 3 § SFL ska kontrollavgift tas ut inte bara av den som är skyldig att dokumentera identifikationsuppgifter i en personalliggare, utan även av den som är skyldig att tillhandhålla utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras. Kontrollavgift ska tas ut av den sistnämnde om Skatteverket vid kontrollbesök finner att denne inte fullgör sin skyldighet eller inte håller personalliggaren tillgänglig för Skatteverket på byggarbetsplatsen. Beloppen i 50 kap. 4 § första och andra stycket SFL på 10 000 kronor för varje kontrolltillfälle respektive 20 000 kronor för upprepade överträdelse gällande även i dessa fall. Enligt nya bestämmelser i 50 kap. 3 § 3 och 50 kap. 4 § tredje stycket SFL ska även en kontrollavgift på 25 000 kronor tas ut om Skatteverket vid kontrollbesök finner att den som är skyldig att lämna uppgift om när byggverksamheten ska påbörjas och var den ska bedrivas inte har lämnat sådan uppgift.

Kassaregister

Bestämmelser om skyldighet att använda kassaregister i kontantbranschen infördes genom lagen (2007:592) om kassaregister m.m., benämnd kassaregisterlagen, som trädde i kraft den 1 januari 2008. Skyldigheterna enligt lagen började gälla den 1 januari 2010. Införandet av kassaregisterkravet syftade till att bekämpa den illojala konkurrensen och förbättra möjligheterna till kontroll av omsättningen inom kontantbranscherna (prop. 2006/07:105 s. 25).

Bestämmelserna om krav på kassaregister finns numera i 39 kap. SFL. Skyldig att använda kassaregister är enligt 39 kap. 4 § SFL den som i näringsverksamhet säljer varor och tjänster mot kontant betalning eller mot betalning med kontokort. Enligt 39 kap. 7 § SFL ska all försäljning och annan löpande användning av ett kassaregister registreras i kassaregistret och vid varje försäljning ett av kassaregistret framställt kvitto tas fram och erbjudas kunden. I dokumentationsskyldigheten att registrera uppgifter om olika händelser i ett kassaregister inbegrips även ett krav på att bevara dessa uppgifter (prop. 2010/11:165 s. 860). Närmare bestämmelser om hur länge uppgifterna måste bevaras ges i skatteförfarandeförordningen. I 39 kap. 5 § SFL regleras ett antal undantag från kassaregisterkravet. Enligt punkten 5 gäller t.ex. inte skyldigheten att använda kassaregister för den som bara i obetydlig omfattning säljer varor eller tjänster mot kontant betalning eller mot betalning med kontokort. Vid bedömningen av om det är fråga om försäljning i betydlig omfattning ska det enligt andra stycket särskilt beaktas om försäljningen normalt uppgår till eller kan antas komma att uppgå till sammanlagt högst fyra prisbasbelopp under ett beskattningsår. Enligt 39 kap. 9 § SFL får Skatteverket i enskilda fall besluta om undantag från skyldigheter som gäller kassaregister om behovet av tillförlitligt underlag för skattekontrollen kan tillgodoses på annat sätt eller om en viss skyldighet är oskälig. Ett beslut om undantag får förenas med villkor.

Ett kassaregister ska enligt 39 kap. 8 § SFL vara certifierat och ska på ett tillförlitligt sätt visa alla registreringar som har gjorts samt programmeringar och inställningar som utgör behandlingshistorik enligt bokföringslagen (1999:1078). Av 7 kap. 3 och 4 §§ SFL följer att näringsidkare som är skyldiga att använda kassaregister ska anmäla de kassaregister som finns i verksamheten och underrätta Skatteverket vid ändrade förhållanden.

Enligt 42 kap. 3 § SFL utövar Skatteverket tillsyn över att den som är eller kan antas vara skyldig att använda kassaregister har kassaregister och att kassaregister som används i en verksamhet uppfyller föreskrivna krav. Skatteverket har enligt 42 kap. 4 § SFL för tillsynen rätt att få tillträde till verksamhetslokaler där den som är eller kan antas

vara skyldig att använda kassaregister bedriver verksamhet.

Skatteverket får enligt 42 kap. 6 § SFL besluta om kontrollbesök för att kontrollera att den som är eller kan antas vara skyldig att använda kassaregister fullgör sina eventuella skyldigheter. Verket får vid sådana besök göra kundräkning, kontrollköp, kvittokontroll och kassa-inventering. Kontrollbesöket får bara genomföras i verksamhetslokaler som allmänheten har tillträde till. Kundräkning får även göras på en allmän plats i anslutning till en sådan lokal. Om Skatteverket begär det ska, enligt 42 kap. 7 § SFL, den som verket har gjort kontrollbesök hos tillhandahålla kontrollremsa, uppgifter från journalminne eller tömningskvitto för kontroll av hur försäljningar har registrerats i kassaregistret.

Enligt 50 kap. 1 § SFL ska kontrollavgift tas ut om Skatteverket vid tillsyn eller kontrollbesök finner att den som är skyldig att använda kassaregister inte fullgör denna skyldighet eller inte har lämnat uppgift om de kassaregister som finns i verksamheten enligt 7 kap. 3 och 4 §§ SFL. I skyldigheten att använda kassaregister innefattas skyldigheten att ha ett kassaregister som uppfyller föreskrivna krav. Kontrollavgift ska alltså tas ut av den som överhuvudtaget inte har något kassaregister trots att ett sådant ska användas enligt 39 kap. 4–6 §§. Den som använder ett kassaregister som inte uppfyller föreskrivna krav ska också påföras en kontrollavgift. Brister som består i underlåtenhet att redovisa en försäljning eller annan användning eller att kvitto inte tas fram och erbjuds kunden utgör grund för kontrollavgift. Detsamma gäller underlåtenhet att bevara de registrerade uppgifterna (prop. 2010/11:165 s. 956 f.).

Kontrollavgiften är enligt 50 kap. 2 § första stycket SFL 10 000 kronor för varje kontrolltillfälle. Enligt andra stycket gäller att avgiften istället ska vara 20 000 kronor om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades.

Befrielsereglerna i 51 kap. 1 § SFL är tillämpliga även på kontrollavgifter. I förarbetena till kassaregisterlagen anges beträffande skäl för befrielse från kontrollavgift bl.a. att det kan vara fråga om mindre överträdelser av registrerings- eller kvittokravet, såsom små kassadifferenser eller att näringsidkaren eller någon anställd vid

enstaka tillfällen inte erbjudit kunden ett kvitto. Det anges också bl.a. att en felaktig bedömning av om den bedriva verksamheten omfattas av kraven enligt lagen i de flesta fall inte utgör skäl för befrielse. Omständigheterna i det enskilda fallet kan dock i enstaka fall vara sådana att det är svårt att avgöra om lagen är tillämplig eller inte. I ett sådant fall kan det finnas skäl för befrielse. Enligt förarbetena bör befrielse också vara möjlig om överträdelsen legat helt utanför näringsidkarens kontroll. Så kan vara fallet om kassaregistret har förändrats på ett inte tillåtet sätt på grund av ett konstruktionsfel eller om näringsidkaren kan styrka att överträdelsen har skett genom handlingar av anställd personal, såsom stöld, och överträdelsen inte har kunnat förhindras av näringsidkaren genom bättre struktur och organisation av företaget. Befrielse bör också kunna bli aktuellt när exempelvis registrering inte har kunnat ske på grund av oväntade händelser såsom strömavbrott eller maskinhaverier. Det måste dock kunna konstateras att det varit faktiskt omöjligt att genomföra registreringar i kassaregistret (prop. 2006/07:105 s. 96 f.). Enligt förarbetena till skatteförfarandelagen faller dessa situationer in även under de gemensamma grunderna för befrielse i skatteförfarandelagen (prop. 2010/11:165 s. 964).

Dokumentationsuppgifter för torg- och marknadshandel och omsättning av investeringsguld

Enligt 39 kap. 13 § SFL ska den som upplåter en plats för torg- och marknadshandel dokumentera nödvändiga identifikationsuppgifter för den som platsen upplåts till och för dennes företrädare. Enligt förarbetena saknar det betydelse om platsupplåtaren är ägare till den aktuella platsen eller om denna upplåter plats i andra hand. Dokumentationskyldigheten aktualiseras oavsett om ersättning utges för platsupplåtelsen eller inte. Det spelar heller ingen roll om den som önskar få plats upplåten till sig avser att själv bedriva torg- och marknadshandel på platsen eller att hyra ut platsen i andra hand. Med upplåtelse avses den civilrättsliga upplåtelsen. Dock avses inte sådan upplåtelse där polisen ger tillstånd till upplåtelse av offentlig plats enligt ordningslagen (1993:1617). I dokumentationskyldigheten inbegrips även ett krav på att bevara identifikationsuppgifterna (prop. 2010/11:165 s. 862 f.). Bestämmelser som preciserar vilka uppgifter som ska dokumenteras

och under hur lång tid uppgifterna måste bevaras ges i skatteförfarandeförordningen. Skatteverket får enligt 42 kap. 9 § SFL besluta om kontrollbesök för att identifiera en person som bedriver eller kan antas bedriva torg- och marknadshandel. Verket får vid ett sådant besök kontrollera godkännande för F-skatt och ställa frågor om verksamheten. Kontrollbesöket får bara genomföras där torg- och marknadshandel bedrivs.

Enligt 39 kap. 14 § SFL ska en beskattningsbar person som omsätter investeringsguld som avses i 1 kap. 18 § mervärdesskattelagen (1994:200) i Sverige eller till ett annat EU-land vid en transaktion som uppgår till ett belopp motsvarande 10 000 kronor eller mer dokumentera nödvändiga identifikationsuppgifter för köparen. Detsamma gäller även för en transaktion som understiger 10 000 kronor men som kan antas ha samband med en annan transaktion och tillsammans med denna uppgår till minst detta belopp. Om summan inte är känd vid tidpunkten för en transaktion, ska nödvändiga identifikationsuppgifter dokumenteras så snart summan av transaktionerna uppgår till minst 10 000 kronor. Även denna dokumentationsskyldighet inbegriper ett krav på att bevara identifikationsuppgifterna (a. prop. s. 863). Enligt 50 kap. 7 § första stycket SFL ska kontrollavgift tas ut av den som inte har fullgjort dokumentationsskyldigheten vid upplåtelse av plats för torg- och marknadshandel eller vid omsättning av investeringsguld. Enligt andra stycket är kontrollavgiften 2 000 kronor för varje tillfälle då skyldigheten inte har fullgjorts. Dokumentationsskyldigheten enligt 39 kap. 13 och 14 §§ gäller vid varje upplåtelse respektive transaktion. En kontrollavgift ska alltså tas ut för varje upplåtelse respektive transaktion. Det innebär att den som hyr ut tio platser vid exempelvis en marknad drabbas av tio kontrollavgifter om dokumentationsskyldigheten inte fullgörs för någon av upplåtelseerna (a. prop. s. 963). Befrielsereglerna i 51 kap. SFL gäller även för dessa kontrollavgifter.

6.36.3 Överväganden och förslag

Höjning av förseningsavgifter

Regeringens förslag: Förseningsavgifterna i skatteförfarandelagen ska höjas till 6 250 kronor

för ett aktiebolags eller en ekonomisk förenings inkomstdeklaration, till 1 250 kronor för någon annans inkomstdeklaration, till 1 250 kronor för särskilda uppgifter och periodisk sammanställning och till 625 kronor för skattedeklaration. För en skattedeklaration som ska lämnas efter föreläggande ska förseningsavgiften höjas till 1 250 kronor.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Luleå, Ekobrottsmyndigheten, Kommerskollegium, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Tillväxtverket och Handelsanställdas förbund* har inga invändningar mot förslaget. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* avstyrker delvis förslaget. LRF anser att det kan vara motiverat att höja avgifterna för att återställa penningvärdesförsämringen och föreslår utifrån dessa beräkningar vissa, lägre, belopp. LRF motsätter sig dock ytterligare höjningar som inte kan motiveras av syftet bakom respektive avgift eller finansiering av välmotiverade förslag och anser inte att något sådant syfte kan utläsas av den remitterade promemorian.

Företagarna, Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets Skattedelegation, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF) och Visita avstyrker förslaget. Näringslivets Regelnämnd anför bl.a. att kopplingen till Skatteverkets merarbete inte kan beläggas. Sveriges advokatsamfund anser inte att de föreslagna avgiftshöjningarna är motiverade mot bakgrund av de skäl som anförs utan att eventuella höjningar i stället bör övervägas först i samband med andra förslag som kan medföra ökade administrativa kostnader på skatteförfarandeområdet.

Skälen för regeringens förslag: De belopp som gäller i dag för förseningsavgifter enligt skatteförfarandelagen infördes den 1 juli 2003. Tidigare gällande belopp infördes 1987. Beloppen som infördes 2003 jämfördes med de förseningsavgifter som togs ut med stöd av 8 kap. 6 § årsredovisningslagen (1995:1554), se prop. 2002/03:106 s. 189 f.

De totala intäkterna för förseningsavgifter till Skatteverket uppgick till ca 332 miljoner kronor 2011, ca 314 miljoner kronor 2012, ca

314 miljoner kronor 2013 och ca 370 miljoner kronor år 2014.

Några remissinstanser avstyrker förslaget. Förseningsavgifterna har varit på samma nivå sedan 2003, dvs. i drygt tio år, utan att förändras. Redan av den anledningen kan finnas skäl att höja avgifterna med anledning av förändringar i penningvärdet. Ett av syftena med förseningsavgifterna är att täcka de administrativa merkostnader som föranleds av att deklarationen inte lämnas i tid. Avgifterna ska dock också fungera som ett effektivt påtryckningsmedel för den skattskyldige att lämna sin deklaration i tid (a. prop. s. 189 f.). Under de senaste åren har möjligheterna att lämna inkomstdeklaration för fysiska personer utvecklats och förenklats betydligt. Trots det förenklade deklarationsförfarandet förefaller relativt många deklarationsskyldiga fortfarande lämna deklarationer för sent. Det kan därför finnas skäl att höja förseningsavgifterna för att de ska fylla sitt syfte att fungera som ett effektivt påtryckningsmedel för att den deklarationsskyldige ska lämna deklaration i tid. Motsvarande bör gälla de förseningsavgifter som syftar till att särskilda uppgifter och periodisk sammanställning lämnas i rätt tid.

Av denna anledning föreslår regeringen en höjning av förseningsavgifterna i skatteförfarandelagen med 25 procent. Detta innebär att förseningsavgiften för aktiebolags eller ekonomisk föreningens inkomstdeklaration höjs med 1 250 kronor och kommer att uppgå till 6 250 kronor. Förseningsavgiften för någon annans inkomstdeklaration höjs med 250 kronor och kommer att uppgå till 1 250 kronor. För särskilda uppgifter eller periodisk sammanställning kommer förseningsavgiften höjas med 250 kronor och uppgå till 1 250 kronor. Förseningsavgiften gällande skattedeklaration höjs med 125 kronor och kommer att uppgå till 625 kronor. När det gäller skattedeklaration som ska lämnas efter föreläggande höjs förseningsavgiften med 250 kronor och kommer att uppgå till 1 250 kronor.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 48 kap. 6 § SFL, se avsnitt 3.13.

Höjning av kontrollavgifter

Regeringens förslag: Kontrollavgifterna i skatteförfarandelagen ska höjas från 10 000 kronor till 12 500 kronor, från 20 000 kronor till 25 000 kronor och från 2 000 kronor till 2 500 kronor.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Luleå, Ekobrottsmyndigheten, Kommerskollegium, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Tillväxtverket och Handelsanställdas förbund* har inga invändningar mot förslaget. Handelsanställdas förbund har sett goda effekter av personalliggare och kassaregister och anser att det är rimligt att det sker en höjning av avgifterna eftersom de inte har höjts sedan 2007. *Blomsterbranschens Riksförbund* tillstyrker förslaget och anför bl.a. att kontrollavgifterna bör vara kännbara om lagstiftningen inte följs, för att den ska få avsedd effekt.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) avstyrker delvis förslaget. LRF anser att det kan vara motiverat att höja avgifterna för att återställa penningvärdesförsämringen och föreslår utifrån dessa beräkningar vissa, lägre, belopp. LRF motsätter sig dock ytterligare höjningar som inte kan motiveras av syftet bakom respektive avgift eller finansiering av välmotiverade förslag och anser inte att något sådant syfte kan utläsas av den remitterade promemorian.

Företagarna, Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets Skattedelegation, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF) och Visita avstyrker förslaget.

Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets skattedelegation, Svenskt Näringsliv, SRF och Visita anser att det saknas belägg för att höjningen av kontrollavgifterna kommer att leda till ett minskat skatteundandragande. Näringslivets Regelnämnd, SRF och Visita påpekar också att det förändrade penningvärdet inte kan motivera avgiftshöjningarna.

Företagarna anser att en höjning av kontrollavgifterna med motiveringen att det behövs för att skydda seriösa företagare mot illojal konkurrens innebär långtgående slutsatser utan

att någon oberoende utvärdering gjorts av Skatteverkets kontrollmetoder eller av avgiftsnivåerna. Företagarna anser att en sådan utvärdering först måste göras samt att en eventuell höjning av avgiftsnivån bör användas för att förbättra rättssäkerheten i enlighet med förslagen i SOU 2013:62 om ersättning för kostnader för ombud i skattemål. Näringslivets Skattedelegation och Svenskt Näringsliv anser det angeläget att regeringen ger en oberoende part i uppdrag att göra en utvärdering av Skatteverkets olika kontrollmetoder. Eftersom någon sådan utvärdering ännu inte har kommit till stånd kan dessa remissinstanser inte instämma i påståenden om att kontrollmetoderna och kontrollavgifterna skyddar seriösa företagare mot illojal konkurrens. Näringslivets Regelnämnd och Visita anser att det är viktigt att det genomförs en utvärdering av bestämmelserna om kassaregister och personalliggare med tillhörande avgifter för att belysa vilka effekter lagstiftningen fått i förhållande till syftet med regleringen och i relation till den påverkan reglerna haft på företagen. Visita menar att det inte finns några belägg för att skatteförfarandelagens bestämmelser om kassaregister och personalliggare och de därmed sammanhängande kontrollavgifterna har haft någon säkerställd påverkan på skatteundandragande, illojal konkurrens eller förekomsten av svart arbetskraft.

Sveriges advokatsamfund anser inte heller att avgiftshöjningarna är motiverade på de i promemorian anförda skälen utan menar att eventuella höjningar i stället bör övervägas först i samband med andra förslag som kan medföra ökade administrativa kostnader på skatteförfarandeområdet.

Flera av de remissinstanser som avstyrker förslaget framhåller också som ett problem att små misstag kan leda till att en seriös företagare påförs kontrollavgift, utan att det finns någon misstanke om skatteundandragande.

SRF föreslår att kontrollavgifterna för kassaregister och personalliggare differentieras på så sätt att de halveras för de företagande som bedriver sin verksamhet i annan företagsform än aktiebolag och ekonomisk förening. Detta eftersom kontrollavgiften inte är avdragsgill och därför blir mer betungande för dessa företag.

Skälen för regeringens förslag: Reglerna om skyldighet att använda personalliggare och om påförande av kontrollavgift vid bristande

efterlevnad av bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2007. Kassaregisterlagen trädde i kraft den 1 januari 2008 och skyldigheterna enligt lagen samt dess bestämmelser om kontrollavgift började gälla den 1 januari 2010. Storleken på kontrollavgiften beträffande kassaregister bestämdes till samma belopp som gällde beträffande personalliggare. Bestämmelsen i skatteförfarandelagen om kontrollavgift hänförlig till dokumentationsskyldigheten vid upplåtelse av torg- och marknadsplats och vid omsättning av investeringsguld har ersatt bestämmelserna om kontrollavgift i 5 § lagen (1998:514) om särskild kontroll av torg- och marknadshandel m.m. och 15 kap. 9 § skattebetalningslagen (1997:483). Bestämmelserna om kontrollavgifter i dessa lagar trädde i kraft den 1 juli 1998 respektive den 1 januari 2000. Storleken på kontrollavgifterna har aldrig ändrats.

Bestämmelserna om personalliggare och kassaregister har införts med det bakomliggande syftet att motverka skattefusk och att motverka illojal konkurrens inom berörda branscher.

Några remissinstanser anser att det behöver göras en utvärdering av om bestämmelserna om kassaregister och personalliggare har uppnått sina syften innan det kan vara motiverat att höja kontrollavgifterna.

I Skatteverkets rapport 2013:2, Krav på kassaregister – effektutvärdering, redovisas Skatteverkets slutsatser vid den analys verket gjort med syftet att bl.a. utvärdera i vilken utsträckning kassaregisterbestämmelserna har medfört att skatteundandragandet i kontant handeln har minskat. Skatteverket har sammanfattningsvis funnit att resultaten av de analyser som gjorts ger tydliga indikationer på att reformen gett effekter i form av minskat skatteundandragande. Enligt rapporten har Skatteverket också, efter en undersökning genom kontrollbesök under slutet av år 2012, funnit att andelen oregistrerade köp bland företag med certifierade kassaregister uppgår till omkring 9 procent. När det gäller personalliggare har så sent som i december 2014 lagstiftaren beslutat att utvidga systemet med personalliggare till att omfatta även byggbranschen. I propositionen till den lagändringen konstaterar regeringen att systemet med personalliggare i restaurang- och frisörbranscherna har haft positiva effekter på löne-

redovisningen inom de branscherna (prop. 2014/15:6 s. 38).

Regeringen är av uppfattningen att de aktuella bestämmelserna om dokumentationsskyldighet i skatteförfarandelagen är bra instrument för att motverka skatteundandragande och illojal konkurrens. Syftet med en sanktion vid brister i efterlevnaden av bestämmelserna är primärt att avskräcka från överträdelse av reglerna (se prop. 2005/06:169 s. 49 och 2006/07:105 s. 69). Detta är utgångspunkten för regeringens förslag.

Reglerna om de aktuella dokumentationsskyldigheterna har nu varit gällande i ett antal år. Storleken på kontrollavgifterna har aldrig ändrats. En höjning av avgifterna kan därför till viss del motiveras redan med hänsyn till förändringen av penningvärdet. Kontrollavgifterna måste dock vara kännbara för att de ska avskräcka från överträdelse. De måste samtidigt stå i rimlig proportion till de överträdelse det är fråga om. Regeringen bedömer att en höjning med 25 procent är rimlig och lämplig för att kontrollavgifterna framöver ska fungera som effektiva påtryckningsmedel. I detta sammanhang vill regeringen också erinra om att reglerna om befrielse från särskilda avgifter i 51 kap. SFL gäller även beträffande kontrollavgifter.

Med anledning av SRF:s förslag om lägre kontrollavgifter för vissa företagsformer konstaterar regeringen att de överväganden som gjorts i promemorian endast rör en viss generell höjning av nivåerna på avgifterna och inte frågan om en differentierad kontrollavgift. Regeringen finner inte skäl att överväga en differentiering av avgiften i enlighet med SRF:s förslag.

En höjning med 25 procent innebär att kontrollavgifterna för varje kontrolltillfälle avseende kassaregister och personalliggare höjs med 2 500 kronor och kommer att uppgå till 12 500 kronor. De högre kontrollavgifterna vid upprepade överträdelse inom ett år höjs med 5 000 kronor och kommer att uppgå till 25 000 kronor. Kontrollavgiften för varje person som vid en kontroll är verksam och inte är dokumenterad i en tillgänglig personalliggare höjs med 500 kronor och kommer att uppgå till 2 500 kronor. Kontrollavgiften för den som inte har fullgjort dokumentationsskyldigheten vid upplåtelse av plats för torg- och marknadshandel eller vid omsättning av investeringsguld höjs med 500 kronor och kommer att uppgå till 2 500 kronor.

Bestämmelserna om kontrollavgiften på 25 000 kronor för den som inte har lämnat uppgift om när byggverksamhet ska påbörjas och var den ska bedrivas (50 kap. 3 § 3 och 50 kap. 4 § tredje stycket SFL i sin lydelse enligt SFS 2014:1474) träder i kraft den 1 januari 2016. Kontrollavgiften är ny, både sett till grunden för att ta ut avgift och till beloppets storlek. De skäl för att höja kontrollavgifterna som anförs ovan gör sig inte gällande för den nya kontrollavgiften. Någon höjning av den kontrollavgiften föreslås därför inte.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 50 kap. 2, 4 och 7 §§ SFL, se avsnitt 3.13 och 3.14.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2016. De nya bestämmelserna om förseningsavgifternas storlek ska tillämpas första gången i fråga om deklARATIONER och övriga uppgifter som ska lämnas efter ikraftträdandet. De nya bestämmelserna om kontrollavgifternas storlek ska tillämpas första gången i fråga om kontrollavgifter som är hänförliga till kontroller som har inletts efter den 31 december 2015.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2016. Eftersom en tidigare utfärdad lydelse av 50 kap. 4 § SFL (SFS 2014:1474) också träder i kraft den 1 januari 2016 görs ändringen av den paragrafen genom en ändring i den utfärdade ändringsförfattningen.

Av förutsebarhetsskäl bör den höjda förseningsavgiften tas ut först i fråga om deklARATIONER, periodiska sammanställningar och särskilda uppgifter som ska lämnas efter ikraftträdandet. För deklARATIONER och övriga uppgifter som skulle ha lämnats före ikraftträdandet gäller således äldre belopp. Av samma skäl bör de höjda kontrollavgifterna tas ut endast när den kontroll som lett till att kontrollavgiften tas ut har inletts efter ikraftträdandet. För

kontroller som har inletts tidigare tas kontrollavgift ut med äldre belopp.

6.36.4 Konsekvensanalys

Den föreslagna höjningen av förseningsavgifterna beräknas öka intäkterna med 80 miljoner kronor från och med år 2016. Höjningen av kontrollavgifterna beräknas öka intäkterna med 30 miljoner kronor från och med år 2016. Dessa intäkter har beaktats i den av riksdagen beslutade budgeten för 2015.

Förslagen innebär att det kommer att bli dyrare jämfört med i dag för företag och enskilda som underlåter att lämna deklaration eller övriga uppgifter i tid och för företag som påförs kontrollavgift med anledning av brister i efterlevnaden av bestämmelser om dokumentationskyldighet i skatteförfarandelagen. Förslagen innebär endast en viss höjning av nivåerna på avgifterna och påverkar inte förutsättningarna för att ta ut avgift. Vidare innebär befrielse-reglerna att avgift inte ska tas ut om det är oskäligt. Detta kan vara fallet t.ex. om den felaktighet eller passivitet som har lett till avgiften kan antas ha berott på ålder, hälsa eller liknande förhållande.

En effektiv skattekontroll är viktig för att seriösa företagare ska skyddas mot illojal konkurrens. Kännbara kontrollavgifter är en del i det kontrollsystem som ska uppnå ett sådant syfte.

Skatteverket behöver göra vissa anpassningar av it-stödet samt justera blanketter och informationsmaterial. Skatteverket beräknar kostnaderna till 850 000 kronor. Förändringarna kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Den möjliga påverkan på Kronofogdemyndighetens verksamhet bedöms vara marginell. Förslagen bedöms inte medföra merarbete eller merkostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna eller några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.

6.37 Övriga åtgärder inom skatteförfarandet

Regeringen har den 25 juni 2015 fattat beslut om propositionen Skattetillägg: Dubbelprövningsförbudet och andra rättssäkerhetsfrågor, prop. 2014/15:131. I propositionen föreslås bl.a. en spärreglering som innebär att åklagaren inte får inleda en process om skattebrott om Skatteverket dessförinnan har fattat beslut om skattetillägg i fråga om samma felaktighet eller passivitet avseende samma person. Omvänt får Skatteverket inte fatta beslut om skattetillägg om åklagaren har inlett en skattebrottsprocess om samma felaktighet eller passivitet avseende samma person. Vidare föreslås en reglering om ett samlat sanktionsförfarande i en domstol. Allmän domstol ska i samband med en skattebrottsprocess på yrkande av åklagaren kunna besluta om skattetillägg.

I enlighet med riksdagens tillkännagivande den 23 maj 2013 (bet. 2012/13:SkU32, rskr. 2012/13:241) och den bedömning som regeringen gjort i propositionen Förbättrad konkurrens på lika villkor i kontantbranschen, prop. 2012/13:129, har Skatteverket fått i uppdrag att göra en fördjupad analys och presentera ett bredare underlag för sitt förslag att näringsidkare ska omfattas av kravet på kassaregister trots att inkomsten från den aktuella försäljningen inte härrör från ett fast driftställe i Sverige. Skatteverket har redovisat sitt uppdrag i promemorian Förstärkt konkurrens på lika villkor i kontantbranschen. Promemorian har remitterats och är under beredning i regeringskansliet.

Som aviserats i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 1.4.2) har Skatteverket fått i uppdrag att utreda möjligheten att utveckla systemet med personalliggare till att omfatta fler branscher i syfte att motverka svartarbete och social dumpning. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2015.

Vidare avser Skatteverket att under 2015 lämna ett förslag som innebär att arbetsgivarna ska slippa lämna både arbetsgivardeklaration och kontrolluppgift och att i stället redovisning på individnivå ska ske varje månad i arbetsgivardeklarationen.

6.38 Det internationella arbetet för att motverka skatteundandragande

Utformning av skattesystem, hur de olika skattesystemen samverkar och möjligheterna för framförallt multinationella företag att utnyttja olikheterna i systemen för att uppnå skattefördelar, är frågor som har diskuterats i många olika internationella sammanhang. Det finns en internationell beslutsamhet om att utveckla och effektivisera det internationella samarbetet för att motverka skatteundandragande, oavsett om det sker genom utnyttjande av ofullständigheter och luckor i regelverk, bedrägerier eller med hjälp av speciella skatteregimer. Att motverka skatteflykt och skatteundandragande är en hög politisk prioritering för Sverige. Sverige och den svenska skattebasen står inte opåverkad av skatteundandragande som har sin grund i den internationella miljön. Regeringen förstärker Skatteverkets anslag för att myndigheten successivt ska kunna bygga upp kompetens och öka resurserna för internationell kontroll av skattefusk och skatteuppläggsinsatser.

Våren 2013 påbörjade OECD tillsammans med G20 länderna ett stort och övergripande projekt i syfte att motverka skattebaserosion och flyttning av vinster (Base Erosion and Profit Shifting, BEPS). I juni 2013 antogs en konkret handlingsplan om BEPS. Handlingsplanen som innehåller 15 stycken åtgärdsområden ska vara genomförd inom två år. Sju av åtgärdsområdena var helt eller delvis klara i september 2014 och publicerades då i rapportform på OECD:s hemsida. De övriga åtgärdsområdena liksom det fortsatta arbetet på de delvis klara åtgärdsområdena ska vara klara och publiceras i rapportform på OECD:s hemsida i början av oktober 2015. Regeringen stödjer BEPS-projektet men samtidigt är det viktigt att resultatet av BEPS-projektet inte går utöver vad som är nödvändigt och att små öppna exportberoende ekonomiers intressen beaktas. Resultatet av BEPS-projektet kommer att påverka den interna lagstiftningen och leda till lagstiftningsarbete i Sverige.

Kommissionens handlingsplan

Den 17 juni 2015 lade Europeiska kommissionen fram en handlingsplan för en rättvisare och mer effektiv företagsbeskattning i EU. Handlingsplanen innehåller ett antal olika åtgärder för att bekämpa skatteflykt, garantera hållbara intäkter

och stärka den inre marknaden för företag. En av huvudåtgärderna i handlingsplanen är en nylansering av kommissionens förslag om en gemensamt konsoliderad bolagsskattebas (CCCTB).

Direktivet om administrativt samarbete

Den 9 december 2014 antogs ett direktiv om ändring i direktivet om administrativt samarbete. Ändringarna innebär att direktivet numera omfattar i huvudsak de situationer som också regleras i sparandedirektivet. Med anledning härav lämnade kommissionen den 18 mars 2015 ett förslag om att sparandedirektivet ska upphävas.

Den 18 mars 2015 lämnade kommissionen också ett förslag till ändringar i direktivet om administrativt samarbete. Förslaget syftar till att säkerställa att information om förhandsbesked i gränsöverskridande skattefrågor och om prissättningsbesked utbyts automatiskt mellan medlemsstaterna.

Moder- och dotterbolagsdirektivet

Under 2014 beslutades inom EU att täppa till ett kryphål i direktivet om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater som kunde utnyttjas av företag för att undvika beskattning genom s.k. hybridlånearrangemang. I januari 2015 beslutades att även införa en allmän skatteflyktsbestämmelse i direktivet. Ändringarna i direktivet ska vara genomförda i medlemsstaternas nationella lagstiftning senast den 31 december 2015. Regeringen har den 3 september 2015 beslutat att inhämta Lagrådets synpunkter på lagrådsremissen Begränsad skattefrihet för utdelning och nya bestämmelser mot skatteflykt i fråga om kupongskatt, som syftar till att genomföra ändringarna i direktivet i svensk rätt.

Informationsutbytesavtal

Mellan åren 2006 och 2014 deltog Sverige i ett samnordiskt projekt med syfte att ingå avtal för att utbyta information med länder och jurisdiktioner som har en omfattande sekretess på skatteområdet. Projektet var mycket framgångsrikt och Sverige har nu ett av världens största nät av informationsutbytesavtal. Regeringen avser att löpande komplettera avtalsnätet när det behövs för att begränsa möjligheterna till skatteundandragande.

6.39 Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning

I tabell 6.25 redovisas de offentligfinansiella effekterna av de skatte- och avgiftsförändringar som presenterats i denna proposition. För mer utförliga beskrivningar av de olika skatteåtgärderna hänvisas till tidigare avsnitt i detta kapitel.

Tre olika typer av offentligfinansiella effekter redovisas i tabell 6.25: bruttoeffekt för 2016, periodiserade nettoeffekter för 2016–2019 och varaktig effekt. Bruttoeffekten beskriver den statistiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Bruttoeffekten beaktar således inte eventuella indirekta effekter som t.ex. regeländringens påverkan på andra skattebaser och på konsumentprisindex. Om konsumentprisindex påverkas av en regeländring så uppkommer en indirekt effekt då utgifter i olika offentliga transfereringssystem påverkas av förändringar i konsumentprisindex.

Vid en bedömning av de kortsiktiga offentligfinansiella effekterna av olika åtgärder är den periodiserade nettoeffekten för den konsoliderade offentliga sektorn mest relevant. I den periodiserade redovisningen hänförs förändringar i skatte- och avgiftsintäkter till det inkomstår den skattepliktiga händelsen äger rum. Vidare beaktas i nettoeffekten även vissa indirekta effekter på skatteintäkterna och på de offentliga utgifterna. Den periodiserade nettoeffekten redovisas för åren 2016–2019.

Den varaktiga effekten, som redovisas i den sista kolumnen i tabell 6.25 ger ett mått på den bestående årliga kostnaden/intäkten som en åtgärd medför, dock utan koppling till hur de offentliga finanserna påverkas ett visst år. Beräkningen baseras på nuvärdet av en åtgärds framtida nettoeffekter. På så vis möjliggörs jämförelser mellan regelförändringar vars nettoeffekter är olika fördelade över tiden. Avvikelse mellan den varaktiga effekten och de

periodiserade årliga nettoeffekterna beror bl.a. på fördröjd övervältring av vissa skatter på andra skattebaser. För en närmare beskrivning av metodfrågor kopplade till denna redovisning hänvisas till Finansdepartementets publikation ”Beräkningskonventioner 2015: Metoder för effektberäkningar vid ändrade skatteregler”.

De offentligfinansiella effekterna av de åtgärder som redovisas i detta avsnitt har beräknats utifrån 2016 års prognostiserade priser och volymer. Den prognos av offentliga sektorns totala intäkter för 2016–2019, som redovisas i kapitel 7, baseras på prognoser för Sveriges ekonomiska utveckling, inklusive effekterna av de i denna proposition aviserade åtgärderna på t.ex. tillväxt och sysselsättning. I kapitel 7 redovisas intäkterna i respektive års priser och volymer.

Åtgärder som redan är budgeterade

Vissa åtgärder som redovisas i denna proposition har redan aviserats och budgeterats i budgetpropositionen för 2015 och i den av riksdagen beslutade budgeten för 2015. Det gäller förslaget om slopad avdragsrätt för privat pensionssparande, höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer, samt höjningen av vissa avgifter enligt skatteförordelagen. Förslaget om höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer har dock justerats till ett stegvis slopande. Denna ändring redovisas i tabell 6.25.

Sammantagna effekter av skatteåtgärderna

Förslagen och bedömningarna i budgetpropositionen innebär att skatteintäkterna sammantaget ökar med 16,32 miljarder kronor år 2016. Den totala bruttoeffekten för 2016 beräknas till 16,64 miljarder kronor, se tabell 6.25.

Tabell 6.25 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatte- och avgiftsregler. Bruttoeffekt 2016, periodiserad nettoeffekt år 2016–2019 samt varaktig effekt

Miljarder kronor

	Effekt från	Bruttoeffekt 2016	Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
			2016	2017	2018	2019	
Förslag i budgetpropositionen							
Skatt på arbetsinkomster – förvärsinkomstbeskattningen							
Sänkt skatt för pensionärer	2016-01-01	-1,87	-1,87	-1,87	-1,87	-1,87	-1,87
Avtrappning av jobbskatteavdraget	2016-01-01	2,71	2,71	2,71	2,71	2,71	2,71
Ingen uppräknig av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2016	2016-01-01	1,67	1,67	1,67	1,67	1,67	1,67
Slopade skattereduktion för gåvor	2016-01-01	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Förändringar av HUS-avdraget, summa		5,66	5,66	5,66	5,66	5,66	5,66
Varav: Halvering av RUT-avdrag för personer under 65 år samt exkludera matlagning + visst städarbete	2016-01-01	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09
Förändringar av ROT-avdraget	2016-01-01	5,57	5,57	5,57	5,57	5,57	5,57
Beskattning av utländska socialförsäkringspensioner	2016-01-01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.							
Särskild löneskatt för äldre (6,15 %)	2016-01-01	2,10	1,77	1,71	1,68	1,67	1,72
Tidigarelagd slopande av nedsättning av socialavgifter för unga	2016-06-01	0,46	0,39	0,00	0,00	0,00	0,00
Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter							
Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring		2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Varav: Investeringssparkonto	2016-01-01	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Kapitalförsäkring	2016-01-01	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Slopade avdragsrätt för förvaltningsutgifter	2016-01-01	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
Anpassning av investeringsavdraget till kommissionens riktlinjer om statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar	2016-01-01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter							
Skattefrihet för ideell second hand-försäljning ¹	2016-01-01	-0,15	-0,15	-0,15	-0,15	-0,15	-0,15
Slopade avdragsrätt för avgifter och bidrag som betalas till Stiftelsen Svenska Filminstitutet (pga. omläggning av filmstöd)	2017-01-01			0,04	0,03	0,03	0,03
Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter							
Ändrad beskattning av drivmedel, summa		3,94	3,99	4,36	5,25	6,26	6,50
Varav: Höjd energiskatt på bensin och dieselbränsle samt förändrad skattebefrielse för vissa biodrivmedel	2016-01-01	4,17	4,12	3,63	3,70	3,79	4,03
Ökad befrielse från koldioxidskatt för dieselbränsle i jordbruks- och skogsbruksmaskiner	2016-01-01	-0,38	-0,30	-0,30	-0,30	-0,20	-0,20
Omräkning av skattesatserna på bränslen efter reala inkomstökningar	2016-01-01	0,00	0,00	0,90	1,71	2,52	2,52
Ändrad beskattning av biodrivmedel (överkompensation) ²	2015-12-01	0,15	0,16	0,14	0,14	0,15	0,15
Stegvis slopande av nedsättningen av koldioxidskatten för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer	2016-01-01	-0,34	-0,28	-0,28			
Begränsning av möjligheten att använda märkt olja i båtar	2016-01-01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Förändrat undantag från skatteplikt för elektrisk kraft	2016-07-01	0,12	0,10	0,19	0,19	0,19	0,19
Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt							
Höjd moms på biobiljetter (pga. omläggning av filmstöd)	2017-01-01			0,23	0,18	0,20	0,21
Delsumma – förslag		16,75	16,43	16,72	17,80	18,81	19,11

	Effekt från	Brutto- effekt 2016	Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
			2016	2017	2018	2019	
Bedömningar i budgetpropositionen							
Skatt på arbetsinkomster - förvärsinkomstbeskattning							
Begränsad uppräknig av nedre skiktgränsen för 2017	2017-01-01			1,13	1,13	1,13	1,13
Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar	2017-01-01			-0,19	-0,22	-0,24	-0,01
Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter							
Införande av ett tonnageskattesystem				-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
Varav: Införande av schablonbeskattning	2017-01-01			-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
Räntebeläggning av ack. överavskrivningar	2017-01-01			0,01	0,01	0,01	0,01
Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskatter							
Sänkt reklamskatt	2017-01-01			-0,02	-0,02	-0,04	-0,04
Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt							
Slopande av slussningsregel	2016-01-01	0,05	0,05	0,04	0,05	0,05	0,05
Undantag från moms på vissa posttjänster ¹	2016-04-01	-0,17	-0,17	-0,18	-0,19	-0,20	-0,20
Delsumma – bedömningar		-0,11	-0,11	0,74	0,71	0,66	0,88
Summa		16,64	16,32	17,47	18,51	19,47	20,00

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar inte alltid.

¹ Förslag som inte ingår i tabell 1.2. ² Förslag i höständeringsbudget för 2015. Effekt för 2015 0,01 miljarder kronor.

Källa: Egna beräkningar.

6.40 Författningskommentarer

Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.10 om särskild löneskatt för äldre.

Ändringarna i paragrafens *första stycke* innebär att det införs en skyldighet att betala särskild löneskatt på sådan ersättning som avses i 2 kap. 10 och 11 §§ socialavgiftslagen (2000:980) till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Sådan ersättning som avses i 2 kap. 10 och 11 §§ socialavgiftslagen är bl.a. löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete. Skyldigheten att betala särskild löneskatt avser ersättning för arbete till såväl arbetstagare som uppdragstagare. Särskild löneskatt ska för dessa individer betalas med 6,15 procent. Styckets inledning har förtydligats i enlighet med *Lagrådets* förslag. I övrigt har språkliga ändringar gjorts.

I paragrafens *andra stycke* regleras vem som är skyldig att betala särskild löneskatt. I första meningen anges att den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket är skattskyldig. De föreslagna ändringarna innebär att flera undantag införs från denna huvudregel om skattskyldighet. Ändringarna är en följd av ändringen i första stycket och motsvarar delvis den lydelse paragrafen hade före 2007 (se prop. 2006/07:1 Förslag till statsbudget för 2007, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m., avsnitt 5.3.1, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9).

I fråga om rabatt, bonus eller annan ersättning på grund av kundtrohet eller liknande, är det den som slutligt har stått för de kostnader som ligger till grund för ersättningen som är skyldig att betala särskild löneskatt på ersättningen. Det ska röra sig om ersättning som utgör skattepliktig intäkt enligt inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, t.ex. s.k. frequent flyer-rabatter som ges ut på grund av regelbundna resor i tjänsten. Bestämmelsen har sin förebild i 2 kap. 2 § socialavgiftslagen. Redaktionella förändringar har gjorts i förhållande till den lydelse bestämmelsen hade före 2007.

I fråga om sådan förmån som avses i 10 kap. 11 § andra stycket IL är den i vars tjänst rättigheten förvärvats skyldig att betala särskild

löneskatt på ersättningen. I 10 kap. 11 § andra stycket IL regleras situationen då någon på grund av sin tjänst förvärvat en rättighet som inte i sig själv är ett värdepapper men som innebär en rätt att i framtiden förvärva ett värdepapper till ett förmånligt pris (personaloptioner). Bestämmelsen innebär att ansvaret för att betala särskild löneskatt för förmån av personaloptioner läggs på den arbets- eller uppdragsgivare eller liknande i vars tjänst rättigheten förvärvades. Bestämmelsen har sin förebild i 2 kap. 1 § andra stycket socialavgiftslagen som infördes den 1 januari 2009 (se prop. 2007/08:152, bet. 2008/09:SkU2, rskr. 2008/09:4). Någon motsvarande bestämmelse fanns således inte i den lydelse paragrafen hade före 2007.

I fråga om annan ersättning som ges ut av en utomlands bosatt fysisk person eller av en utländsk juridisk person och som har sin grund i en anställning i Sverige hos någon annan än den som utgett ersättningen, är det den hos vilken mottagaren är anställd i Sverige som är skyldig att betala särskild löneskatt på ersättningen. Det ska röra sig om ersättning som utgör skattepliktig intäkt enligt IL. Bestämmelsen tar sikte på situationer där ersättning som ges ut av ett utländskt företag har sin grund i en anställning i Sverige. I sådant fall ska särskild löneskatt betalas på ersättningen av arbetsgivaren i Sverige, under förutsättning att förmånen inte grundar sig på en anställning i det utländska företaget. Bestämmelsen har sin förebild i 2 kap. 3 § socialavgiftslagen. Redaktionella förändringar har gjorts i förhållande till den lydelse bestämmelsen hade före 2007.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.10 om särskild löneskatt för äldre.

Ändringarna i paragrafens *första stycke* innebär att en skyldighet att betala särskild löneskatt på inkomst av aktiv näringsverksamhet införs för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år samt för personer som inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Särskild löneskatt ska för dessa individer betalas med 6,15 procent. Stycket har förtydligats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

I övrigt har språkliga ändringar gjorts.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2016.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelsen i 1 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2015.

Av *tredje punkten* framgår att bestämmelsen i 2 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2015. För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag motsvaras normalt sett beskattningsåret av kalenderåret. Det kan dock förekomma att beskattningsåret av någon anledning, exempelvis vid nystartade verksamheter, omfattar delar av två kalenderår. En särskild övergångslösning behövs därför för det fall beskattningsåret omfattar tid före den 1 januari 2016. Enligt tredje punkten ska i dessa fall, om den skattskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

3 d §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13 om höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring.

I paragrafens andra och tredje stycke anges hur skatteunderlaget för kapitalförsäkring och sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring ska beräknas. Ändringen i *andra stycket* innebär att den räntefaktor som kapitalunderlaget ska multipliceras med höjs genom att det till statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret läggs 0,75 procentenheter. Det införs även ett golv för beräkningen av skatteunderlaget som innebär att skatteunderlaget får beräknas till lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.

10 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.6.4 om nedsättning av avkastningsskatt.

I paragrafens *första stycke* anges bl.a. i vilka fall avkastningsskatten kan sättas ned för utländsk skatt och skatt enligt kupongskattelagen (1970:624). Ändringen i *första stycket* innebär att rätten att sätta ned avkastningsskatten utvidgas till att omfatta personer som enligt 2 § första stycket 8–10 är skattskyldiga till avkastningsskatt för avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2016.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelserna i 3 d och 10 a §§ tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

7 kap.

3 §

Paragrafen ändras på så sätt att ordet biograf stryks i *tredje stycket femte punkten*. Det innebär att tillträde till biografföreställningar ska beskattas med normalskattesatsen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2017 och tillämpas på biljetter fr.o.m. detta datum. Äldre bestämmelser ska gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

I detta avsnitt behandlas ändringar som föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

2 kap.

1 §

Ändringarna föranleds av förslagen i avsnitt 6.20.5 om höjd energiskatt på bensin och diesel-

bränsle samt minskad skattebefrielse för vissa biodrivmedel samt avsnitt 6.23.4 om skattskyldighet för förvärvaren vid förbrukning av bränsle för privat ändamål.

Nya skattebelopp, som tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2016, anges i tabellen i paragrafens *första stycke*. En justering sker av samtliga skattesatser utifrån prognostiserad förändring av den allmänna prisutvecklingen. Vidare görs en höjning av energiskattesatserna för bensin och dieselbränsle. Det tydliggörs även i inledningen till stycket att andra skattesatser än de som anges i tabellen kan följa av 1 b §, där regler finns om årlig omräkning av skattesatserna efter prisutvecklingen respektive reala inkomstökningar.

Ändringen i *andra stycket* är redaktionell.

I det nya *tredje stycket* regleras vilken skatt som ska tas ut när bränsle förvärvats till skepp, båtar eller luftfartyg och dessa används för privat ändamål. Vad som är användning för privat ändamål framgår av 1 kap. 11 § LSE, som trädde i kraft den 1 juli 2015. Bestämmelserna i tredje stycket är tillämpliga i de fall förvärvaren är skattskyldig, vilket framgår av hänvisningen till 4 kap. 1 § 10 och 12 § 5 LSE. Ändringen innebär alltså inte någon skillnad för den som levererar bränslet. Bestämmelserna i *punkterna 1–2* handlar om fall när märkt olja köpts utan skatt eller med den skatt som gäller för märkt olja och innebär att skatten för omärkt olja kan tas ut i dessa fall. Bestämmelsen i *punkten 3* avser andra bränslen enligt 2 kap. 1 § första stycket än olja som köpts utan skatt och möjliggör att rätt skatt kan tas ut av förvärvaren i dessa fall om förbrukning sker för privat ändamål. Det kan i dessa fall röra sig om t.ex. naturgas. *Punkterna 4–5* gäller bränsle enligt 2 kap. 3 eller 4 §§, dvs. energiprodukter eller andra produkter som inte omfattas av 2 kap. 1 eller 1 a §§ (råtallolja) men för vilka energi- och koldioxidskatt ska betalas om de är avsedda att förbrukas, säljs eller förbrukas som motorbränsle m.m., som köpts utan skatt eller med skatt motsvarande den som gäller för märkt olja. Skatt tas i dessa fall ut med ett belopp som gäller för likvärdigt bränsle eller med mellanskillnaden mellan märkt och omärkt olja.

I det nya *fjärde stycket* framgår att punkterna 1–3 är tillämpliga också i de fall flygfoto-gen levererats utan skatt eller med lägre skatt till luftfartyg och luftfartyget sedan används för privat ändamål.

1 b §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.18.6 om omräkning av skattesatserna på bränslen efter prisutveckling respektive reala inkomstökningar.

Förslag till skattesatser för samtliga fossila bränslen enligt 2 kap. 1 § första stycket, som gäller fr.o.m. den 1 januari 2016, lämnas i denna proposition. Den omräkning som med stöd av paragrafen ska ske av skattesatserna flyttas därför fram och görs först inför kalenderåret 2017.

Av *första stycket* följer att skattesatserna för kalenderåret 2017 och efterföljande kalenderår ska omräknas efter grunder som anges i paragrafen samt att regeringen fastställer de omräknade skattebeloppen för påföljande kalenderår före november månads utgång. Detta är i enlighet med tidigare gällande regler i paragrafens första och andra stycken. Däremot sker genom förslaget ändringar i omräkningen av energiskatten på bensin och dieselbränsle, dvs. bränslen som avses i 1 § första stycket 1, 2, 3 b och 7. Det rör sig alltså om bensin, omärkt dieselbränsle och flygbensin.

En beskrivning av hur skattebeloppen för respektive kalenderår räknas fram finns i ett nytt *andra stycke*. *Punkten 1* samt *punkten 2 a* innebär en omräkning utifrån utvecklingen av konsumentprisindex (KPI) av de i punkterna nämnda skattesatserna och stämmer överens med vad som hittills gällt. Av *punkten 2* framgår den nya beräkningsgrunden för energiskatten på bensin och dieselbränsle, som beaktar dels KPI-utvecklingen, dels ett schabloniserat tillägg av två procentenheter till jämförelsetalet beräknat per år för att beakta utvecklingen av bruttonationalprodukten (BNP).

I *tredje stycket* finns den definition av det jämförelsetal, uttryckt i procent, som ingår i omräkningen i andra stycket punkten 1 samt punkten 2 a och som en del i omräkningarna enligt punkten 2 b.

De skattebelopp som framräknas enligt de olika punkterna 1, 2 a och 2 b i andra stycket avrundas var för sig till hela kronor och ören (se *fjärde stycket*).

9 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.23.3 om begränsning av möjligheten att använda märkt olja i båtar.

Av *första stycket* framgår att det finns ett förbud mot att ha märkt olja eller olja från vilken märkämnet avlägsnats i bränsletanken som förser motor på motordrivet fordon eller båt med bränsle. Av *tredje stycket* följer att båtar som disponeras av statliga myndigheter eller, om det finns särskilda skäl, andra båtar kan få medgivande att använda märkt olja. Genom ett tillägg i tredje stycket framgår att enbart båtar som används uteslutande för annat än privat ändamål kan få medgivande av Skatteverket att använda märkt olja. Ändringen gäller inte båtar som disponeras av myndigheter. Vad som avses med användning av luftfartyg, skepp och båtar för privat ändamål framgår av 1 kap. 11 § LSE, som träder i kraft den 1 juli 2015. Om båten används enbart för skattebefriade ändamål, t.ex. transporttjänster mot ersättning eller myndighetsuppdrag, kan medgivande alltså lämnas. Om båten däremot används både för transporttjänster mot ersättning och för transporter av företaget i den egna verksamheten, som inte sker mot ersättning, kan medgivande inte lämnas. Sådana aktörer får köpa bränslet med skatt och ansöka om återbetalning av skatten i efterhand om de använt båten för skattebefriade ändamål, exempelvis transporter mot ersättning eller myndighetsuppdrag.

På samma sätt som tidigare krävs också att det finns särskilda skäl för att medgivande ska lämnas. Särskilda skäl innebär, i enlighet med vad som nu gäller, stora hanteringsproblem eller betydande likviditetspåfrestningar.

4 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.23.4 om skattskyldighet för förvärvaren vid förbrukning av bränsle för privat ändamål.

I bestämmelsen regleras vilka som blir skattskyldiga för energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt för bränslen som omfattas av de gemensamma förfarandereglererna inom EU, det s.k. uppskovsförfarandet. I *punkten 7* regleras undantagsfallet att förvärvaren av bränslet blir skattskyldig, nämligen när bränsle förvärvats för ett visst ändamål men bränslet används för ett annat ändamål som medför att skatt ska betalas med ett högre belopp. Genom den nya *punkten 10* tydliggörs att förvärvaren blir skattskyldig också i de fall bränsle förvärvas utan skatt eller med lägre skatt till skepp, båtar eller luftfartyg. Om skeppet, båten eller luftfartyget i

dessa fall används för privat ändamål blir förvärvaren alltså skattskyldig och måste betala skatt för det bränsle som förbrukas för privat ändamål.

Regeln i punkten 10 är tillämplig på skepp och båtar med fiskelicens samt båtar med medgivande enligt 2 kap. 9 § LSE. När det gäller märkt olja är visserligen avsikten, efter den ändring som nu föreslås i 2 kap. 9 § LSE, att medgivande endast ska lämnas till båtar som används uteslutande för annat än privat ändamål. Om en sådan båt undantagsvis använder märkt olja för privat ändamål blir dock förvärvaren skattskyldig med stöd av bestämmelsen i punkten 10.

Regeln i punkten 10 är också tillämplig på luftfartyg. Beträffande luftfartyg kan skattskyldighet för förvärvaren enbart aktualiseras i fråga om flygfotogen, eftersom det bara är detta bränsle som får levereras utan skatt enligt 6 a kap. 1 § 5 a LSE. Om flygfotogen som levererats utan skatt eller med lägre skatt förbrukas i luftfartyget, när detta används för privat ändamål, kan punkten 10 tillämpas. Det kan vara fråga om flygningar för fritidsändamål men också flygningar av ett företag i den egna verksamheten, som inte sker mot ersättning, jfr 1 kap. 11 § LSE som träder i kraft den 1 juli 2015.

12 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.23.4 om skattskyldighet för förvärvaren vid förbrukning av bränsle för privat ändamål.

I bestämmelsen regleras vilka som blir skattskyldiga för energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt för bränslen som inte omfattas av det s.k. uppskovsförfarandet. Till dessa bränslen hör t.ex. naturgas, kol och koks. Av punkten 4 framgår att förvärvaren av bränslet blir skattskyldig när bränsle förvärvats för ett visst ändamål men bränslet används för ett annat ändamål som medför att skatt ska betalas med ett högre belopp. I den nya punkten 5 tydliggörs att förvärvaren blir skattskyldig också i de fall bränsle förvärvas utan skatt eller med lägre skatt till skepp eller båtar med fiskelicens eller medgivande enligt 2 kap. 9 § LSE. Om skeppet eller båten används för privat ändamål blir förvärvaren alltså skattskyldig för den skatt som ska betalas för det bränsle som förbrukas för privat ändamål. Eftersom flygfotogen, som är ett uppskovsbränsle, är det enda bränsle som får levereras utan skatt i

luftfartyg finns inget behov av att reglera luftfartygen i denna bestämmelse.

5 kap.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.23.4 om skattskyldighet för förvärvaren vid förbrukning av bränsle för privat ändamål.

I bestämmelsen regleras när skattskyldigheten inträder för bl.a. den som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 7 och 8 samt 12 § 4 LSE, dvs. förvärvaren av bränsle. Ändringen i andra punkten innebär att en hänvisning också sker till de nya bestämmelserna i 4 kap. 1 § 10 och 4 kap. 12 § 5 LSE. Därmed framgår att skattskyldighet för förvärvaren av bränsle som levererats till skepp, båt eller luftfartyg inträder när bränslet förbrukas för privat ändamål.

6 a kap.

1 §

Ändringarna föranleds av förslagen i avsnitt 6.21 om höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer.

I *punkten 9 b* regleras skattebefrielse för vissa bränslen som förbrukas för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, i de fall då förbrukningen sker på annat ställe än i en anläggning som omfattas av utsläppshandelssystemet.

I *punkten 10* regleras skattebefrielse för vissa bränslen som förbrukas för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling.

I *punkten 11* regleras skattebefrielse för vissa bränslen som förbrukas för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet.

Ändringarna i punkter 9 b, 10 och 11 innebär att nedsättningen av koldioxidskatten vid förbrukning för angivna ändamål sänks från 40 procent till 20 procent av den generella koldioxidskattenivån som följer av 2 kap. 1 §.

Mot bakgrund av att energiskatten på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b (dieselbränsle) höjs sker en förändring av den procentuella skattebefrielsen i *punkten 13*. Punkten reglerar skattebefrielse vid användning av dieselbränsle i vissa fordon inom gruvindustriell verksamhet.

2 §

Ändringarna föranleds av förslagen i avsnitt 6.21 om höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer.

I *första stycket* regleras skattebefrielse för råttallolja som förbrukas för sådana ändamål som avses i 6 a kap. 1 § 9 b–11. Ändringen i första stycket föranleds av att befrielsen vid användning av råttallolja för ändamål som avses i 6 a kap. 1 § 9 b–11 följer den nivå som gäller för skattebefrielsen för bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a LSE när det används för sådana ändamål.

2 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.20.7 om ökad befrielse från koldioxidskatt för dieselbränsle i jordbruks- och skogsbruksmaskiner.

Paragrafen reglerar koldioxidskattelättnader för dieselbränsle som förbrukas i yrkesmässig jordbruks- skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Koldioxidskattebefrielsen ökas genom förslaget till 1 430 kronor per kubikmeter, dvs. 1,43 kronor per liter.

3 §

Ändringarna föranleds av förslagen i avsnitt 6.21 om höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer.

I bestämmelsen regleras skattebefrielsen för den del av annat bränsle än som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, som förbrukas för framställning av värme vid annan kraftvärmeproduktion än i anläggning som omfattas av handelssystemet. Ändringen i *första stycket* innebär att nedsättningen, avseende den del som avser koldioxidskatt, sänks från 40 procent till 20 procent av den generella koldioxidskattenivån.

7 kap.

3 a §

Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 6.20.5 om höjd energiskatt på bensin och dieselbränsle samt minskad skattebefrielse för vissa bi drivmedel.

Paragrafen reglerar skattebefrielse i form av avdragsrätt för den beståndsdel som framställts av biomassa och som ingår i andra motorbränslen än de som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3. Exempel på motorbränslen

som omfattas av paragrafen är E85 och höginblandad Fame.

Ändringen i paragrafens *första stycke 1* innebär en ökning av avdragsrätten för Fame enligt KN-nummer 3824 90 99.

Ändringen i paragrafens *första stycke 2* innebär en minskning av avdragsrätten för etanol som ingår i motorbränsle för gnisttända motorer enligt KN-nr 3824 90 99.

För andra beståndsdelar som utgörs av biomassa än Fame och etanol för gnisttända motorer innebär förslaget inga ändringar av avdragsrättens omfattning. Detta framgår av paragrafens *första stycke 3*. Det kan exempelvis röra sig om etanol för kompressionstända motorer, s.k. ED95.

3 c §

Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 6.20.5 om höjd energiskatt på bensin och dieselbränsle samt minskad skattebefrielse för vissa biodrivmedel.

Paragrafen reglerar skattebefrielse i form av en avdragsrätt för den beståndsdel som framställts av biomassa och som ingår i bensin eller annat motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2.

Ändringen i paragrafens *första stycke 1* innebär en minskning av avdragsrätten för etanol.

För andra beståndsdelar som utgörs av biomassa än etanol innebär förslaget inga ändringar av avdragsrättens omfattning. Detta framgår av paragrafens *första stycke 2*.

9 kap.

5 §

Ändringarna föranleds av förslagen i avsnitt 6.21 om höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer.

I bestämmelsen regleras möjligheten till återbetalning av skatt på elektrisk kraft och bränsle som förbrukats för framställning av värme som levererats för ändamål som ger skattebefrielse enligt bl.a. 6 a kap. 1 § 9 b–11. I *andra stycket 1 b och c* behandlas återbetalning vid leverans för tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Ändringarna innebär sänkning av den del av belopp som återbetalas, så vitt det avser koldioxidskatten respektive vad gäller råttolja den del den motsvaras av koldioxid-

skatt på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

12 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.24 om följdändring i lagen om skatt på energi efter tidigare ändring.

Ändringen i *första stycket* är enbart en språklig ändring som inte innebär förändring i sak.

Ändringen innebär även att *andra stycket* tas bort. Efter att 2 kap. 12 § upphävdes den 1 juli 2014 genom lagen (2014:285) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi saknar *andra stycket* betydelse.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Dock ska beloppet som anges i 6 a kap. 2 a § vara 1 700 kronor per kubikmeter för sådan förbrukning som sker från och med den 1 januari 2016 till och med den 31 december 2018. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet. Detta innebär vidare, beträffande förslaget om märkt olja i båtar, att den som vid ikraftträdandet har ett medgivande att ha märkt olja i sin båt omfattas av de äldre bestämmelserna för medgivandet tills Skatteverket har återkallat medgivandet enligt 2 kap. 9 § LSE.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

I detta avsnitt behandlas ändringar som föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

11 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 6.22.3 om ändrade regler för undantag från skatteplikt samt avsnitt 6.22.4 Viss elframställning från beskattade bränslen. Ändringarna innebär att första stycket punkten 1 slopas varvid numreringen i paragrafen ändras.

Punkten 1 (tidigare punkten 2) justeras så att undantag från skatteplikt gäller för all elektrisk kraft som framställts i en anläggning av mindre generatoreffekt än 50 kilowatt (kW) av någon som förfogar över en sammanlagd generator-effekt av mindre än 50 kW, under förutsättning att den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen (1997:857). Punkten omfattar även fortsättningsvis såväl elektrisk kraft från förnybara källor som elektrisk kraft som produceras från fossila källor.

Med den ”sammanlagda installerade generatoreffekten” avses den sammanlagda installerade generatoreffekten, eller motsvarande enligt andra stycket, som producenten förfogar över. Med installerad generatoreffekt bör avses generatorns märkeffekt, dvs. den effekt som generatorn är konstruerad för. Med nätkoncession avses tillstånd för byggande och användande av en elektrisk starkströmsledning som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen (1997:857).

Såväl mobila som fasta elproduktionsenheter kan anses utgöra en sådan anläggning som avses i första stycket 1. Produktionsenheter som geografiskt och tekniskt är sammanhängande, exempelvis genom att dela generator eller som på annat sätt är sammanhängande, bör vid tillämpningen av undantaget ses som en enda anläggning och inte som flera anläggningar. Motsvarande synsätt bör gälla elproduktionsenheter utan generator. Bedömningen av om produktion ska anses ske i en eller flera anläggningar bör inte påverkas vid avtalslösningar som leder till konstlade uppdelningar eller byten av ägandeform.

Undantaget gäller endast den elektriska kraft som förbrukas utan överföring till ett koncessionspliktigt nät. För det fall en del av den producerade elen matas in på ett elnät är den inmatade andelen av den elektriska kraften skattepliktig. Det är överföringen i sig som bör vara avgörande för om elen är skattepliktig. Skatteplikt bör således föreligga oberoende av syftet med utmatningen. Skatteplikt föreligger således oavsett om utmatningen sker i syfte att den elektriska kraften ska överföras till en annan uttagspunkt på nätet, att utmatningen sker för att kraften ska överlätas med eller utan ersättning eller att utmatning sker av produktionstekniska skäl.

Som en konsekvens av att tidigare punkten 1 slopades har punkterna 3–6 omnummerats till 2–5.

I *punkten 5* (tidigare punkten 6) har undantaget begränsats till att avse framställning i reservkraftsaggregat och endast i de fall den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession. Därutöver har en språklig justering gjorts med anledning av tillägg av en ny punkt 6. Punkten 5 omfattar elektrisk kraft som framställts i ett reservkraftsaggregat. Med reservkraftsaggregat avses aggregat som används för att framställa elektrisk kraft vid avbrott i den ordinarie tillförseln av elektrisk kraft från utomstående elleverantör eller för driftprov i sådant aggregat.

I en ny *punkt 6* undantas elektrisk kraft som framställts i anläggning av mindre installerad effekt än 100 kW från skatteplikt. Skattefriheten är begränsad till att omfatta elektrisk kraft som framställts från vissa skattepliktiga bränslen av någon som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kW och endast i de fall den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession. De bränslen som kan användas för sådan elproduktion är de bränslen som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1–6. Eftersom den elektriska kraften som framställs inte är skattepliktig så beskattas i stället bränslena som används för elframställningen med energi- och koldioxidskatt, jfr 6 a kap. 1 § 7 LSE. Undantaget i punkten 6 kompletterar den skattefrihet som råder enligt punkterna 1–5 och det ges med stöd av artikel 21.5 tredje stycket energiskattedirektivet som tillåter medlemsstater att undanta små producenter av elektrisk kraft, under förutsättning att beskattning sker av de energiprodukter som används för framställningen.

I det nya *andra stycket* anges att vad som anges i första stycket 1 a respektive b om installerad generatoreffekt inte ska gälla vid produktion från vissa specifika produktionskällor. För elektrisk kraft som framställs från vind och vågor motsvaras vad som i första stycket 1 a respektive b sägs om en installerad generatoreffekt av 50 kW i stället av 125 kW installerad generatoreffekt. På samma sätt motsvaras generatoreffekten för elektrisk kraft som framställs från sol av 255 kW installerad topp effekt. När det är fråga om annan energikälla utan generator, ska vad som anges i första stycket 1 a

respektive b motsvaras av 50 kW installerad effekt.

Av bestämmelsens nya *tredje stycke* framgår att om en anläggning eller en producent framställer elektrisk kraft från olika källor, så ska de olika installerade effekterna läggas samman. Om det är elektrisk kraft som framställs från sol, vind eller vågor innebär det att den installerade effekten måste räknas om. Av bestämmelsens andra stycke framgår att en installerad generatoreffekt för elektrisk kraft framställd från vind eller vågor om 125 kW får anses motsvara den effekt om 50 kW som anges i bestämmelsens första stycke 1. På motsvarande sätt gäller för sol att en installerad topp effekt om 255 kilowatt (kW_t) får anses motsvara 50 kW.

En solcellsanläggning med en installerad topp effekt om 255 kW_t och ett vindkraftverk med en installerad generatoreffekt om 125 kW motsvarar alltså var för sig den gräns om 50 kW som gäller för annan installerad generatoreffekt. Det innebär att om en producent t.ex. förfogar över en solcellsanläggning med en installerad topp effekt om 100 kW_t , motsvarar det 19,6 kW annan krafts generatoreffekt ($100/255 \times 50 = \text{ca } 19,6$). Om producenten dessutom förfogar över vindkraft med en installerad generatoreffekt om 100 kW, motsvarar vindkraften 40 kW ($100/125 \times 50 = 40$). Den sammanlagda effekten som producenten förfogar över blir då drygt 59 kW ($19,6 + 40$), vilket alltså medför att den elektriska kraften från båda anläggningarna är skattepliktig.

Effekten hos en solcellsmodul benämns "toppeffekt" eller "peak power" och anges i W_p (p=peak) eller på svenska W_t (t=topp). Denna måtenhet används inom solcellsindustrin som standardmätt för den tekniska kapaciteten hos solcellsmoduler och uttrycker modulens nominella effekt som bestäms under standardiserade testförhållanden. En solcellsanläggnings kapacitet anges i kW_p (kW_t) eller MW_p (MW_t) och är summan av effekten hos de solcellsmoduler som finns i anläggningen.

Vid bedömningen av gränsen för sammanlagd installerad generatoreffekt i första stycket 6 c ska omräkning först ske till motsvarande 100 kW installerad generatoreffekt enligt samma proportioner som gäller vid prövningen av gränserna i första stycket 1 och andra stycket.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.22.5 Undantag från skattskyldighet som producent.

Ändringarna i *första stycket punkten 1* innebär att kravet på yrkesmässighet för skattskyldighet enligt punkten tas bort. I och med förändringen av skattefriheten och införandet av en begränsning av skattskyldigheten genom det nya femte stycket torde i huvudsak endast aktörer som bedriver yrkesmässig verksamhet samt aktörer som framställer elektrisk kraft i storskaliga anläggningar omfattas av skattskyldighet. Därtill kommer aktörer som mottar skattepliktig frikraft för vilken energiskatt inte tagits ut. Bestämmelsen gäller efter ändringen samtliga som framställer skattepliktig elektrisk kraft om de inte särskilt undantas i ett nytt femte stycke.

I ett nytt *femte stycke* undantas från skattskyldighet såsom producent, den som producerar elektrisk kraft endast i en anläggning av mindre installerad generatoreffekt än 50 kW och som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 50 kW. Vid bedömningen av om framställning skett i enlighet med 11 kap. 2 § första stycket 1 a och 1 b, ska beaktas vad som föreskrivs i 2 § andra och tredje styckena om effektgränser och sammanläggning. I fråga om elektrisk kraft som framställts från vind eller vågor motsvaras således effektgränsen av 125 kW och för elektrisk kraft som framställts av sol motsvaras effektgränsen av 255 kW installerad topp effekt. Om elektrisk kraft framställs från flera olika källor i en och samma anläggning ska effekterna läggas samman efter omräkning. Motsvarande gäller även för bedömningen av vilken effekt som någon förfogar över när denne framställer elektrisk kraft från flera olika källor.

Undantaget från skattskyldighet gäller i det fall producenten matar in elektrisk kraft till det koncessionspliktiga nätet varvid den inmatade elen blir skattepliktig. En aktör som inte är skattskyldig enligt första stycket 1 kan emellertid på samma sätt som gäller i dag bli skattskyldig för elektrisk kraft om denne uppfyller rekvisiten i första stycket 2, dvs. bli skattskyldig som leverantör genom att yrkesmässigt leverera elektrisk kraft.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringarna föreslås träda ikraft den 1 juli 2016. Äldre bestämmelser föreslås fortfarande gälla för elektrisk kraft som framställts före ikraftträdandet.

Detta innebär att äldre bestämmelser gäller för elektrisk kraft som framställts före ikraftträdandet medan nya bestämmelser gäller för elektrisk kraft som framställts efter ikraftträdandet. Tidpunkterna för anläggningars byggstart, färdigställande eller driftsättande ges således inte betydelse i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

I detta avsnitt behandlas ändringar som föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

6 a kap.

1 §

Ändringarna föranleds av förslaget i avsnitt 6.21 om höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer.

I *punkten 9 b* regleras skattebefrielse för vissa bränslen som förbrukas för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, i de fall då förbrukningen sker på annat ställe än i en anläggning som omfattas av utsläppshandelssystemet.

I *punkten 10* regleras skattebefrielse för vissa bränslen som förbrukas för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling.

I *punkten 11* regleras skattebefrielse för vissa bränslen som förbrukas för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet.

Ändringarna i punkterna 9 b, 10 och 11 innebär att nedsättningen av koldioxidskatten slopas vid förbrukning för angivna ändamål, varför koldioxidskatt alltså i dessa fall nu tas ut enligt den generella koldioxidskattenivån som följer av 2 kap. 1 §.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.21 om höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer.

I *första stycket* regleras skattebefrielse för råttallolja som förbrukas för sådana ändamål som avses i 6 a kap. 1 § 9 b–11. Ändringen i första stycket innebär att befrielsen vid användning av råttallolja för ändamål som avses i 6 a kap. 1 § 9 b–11 följer den nivå som gäller för skattebefrielsen för bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a LSE när det används för sådant ändamål.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.21 om höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer.

I bestämmelsen regleras skattebefrielsen för den andel av annat bränsle än som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om bränslet förbrukas för framställning av värme vid annan kraftvärmeproduktion än i anläggning som omfattas av handelssystemet. Ändringen i första stycket innebär att nedsättningen slopas till den del den avser koldioxidskatt.

9 kap.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.21 om höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom vissa sektorer.

I bestämmelsen regleras möjligheten till återbetalning av skatt på elektrisk kraft och bränsle som förbrukats för framställning av värme som levererats för ändamål som ger skattebefrielse enligt bl.a. 6 a kap. 1 § 9 b–11.

I *andra stycket 1 b* och *1 c* behandlas återbetalning vid leverans för tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Vid användning av råttallolja medges efter ändringarna endast återbetalning med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a. Vid användning av andra bränslen än råttallolja medges återbetalning med 70 procent av energiskatten. Ändringen i punkten 1 b innebär således att rätten till återbetalning vid användning av råttallolja slopas till den del den motsvaras av en viss andel av koldioxidskatten på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a. Ändringen i *punkten 1 c*

innebär att rätten till återbetalning slopas till den del den avser koldioxidskatt.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär att äldre bestämmelser är tillämpliga då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

3 §

Ändringen, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.12 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att den allmänna löneavgiften fr.o.m. den 1 januari 2016 uppgår till 9,65 procent.

Övergångsbestämmelser till SFS 2015:472

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.11 om ett tidigareläggande av slopanDET av nedsättningen av socialavgifterna för unga.

Ändringen i övergångsbestämmelsernas *andra punkt* innebär att perioden under vilken nedsatt löneavgift ska tas ut för dem som vid årets ingång inte har fyllt 25 år på lön eller annan ersättning enligt 1 § avslutas den 31 maj 2016 i stället för den 30 juni 2016.

Ändringen i övergångsbestämmelsernas *tredje punkt* innebär att perioden under vilken nedsatt löneavgift ska tas ut för dem som vid årets ingång inte har fyllt 25 år på inkomst enligt 2 § avslutas den 31 maj 2016 i stället för den 30 juni 2016. Som en följdändring ska, om beskattningsåret omfattar tid såväl före som efter den 1 augusti 2015 respektive såväl före som efter den 31 maj 2016 och den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 1 augusti 2015 respektive efter den 31 maj 2016 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2016.

Bestämmelsen i 3 § ska tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut efter den 31 december 2015. Detta framgår av den *andra punkten*.

Av *tredje punkten* följer att bestämmelsen i 3 § också ska tillämpas på inkomst enligt 2 § som upp bärs efter den 31 december 2015. I fråga om egenavgifter sammanfaller normalt beskattningsåret med kalenderåret men när så inte är fallet behövs en särskild övergångsregel. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska därför, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

1 kap.

11 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om slopad skattereduktion för gåvor.

I kapitlet som innehåller grundläggande bestämmelser om kommunal och statlig inkomstskatt finns i den aktuella paragrafens *tredje stycke* en hänvisning till de regler om skattereduktion som finns i 67 kap. Stycket ändras med anledning av att 67 kap. inte längre omfattar skattereduktion för gåva.

16 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om slopad skattereduktion för gåvor.

Ändringen innebär att hänvisningen till lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva tas bort, eftersom den lagen upphävs.

2 kap.

23 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.15.3 om EU-rättsliga anpassningar för självständig näringsverksamhet som bedrivs inom EES.

Ändringen i *andra stycket* innebär att vid bedömningen av om en näringsverksamhet är aktiv eller passiv görs det ingen skillnad på om verksamheten bedrivs i Sverige eller i ett annat EES-land. Självständig näringsverksamhet som bedrivs utanför EES anses även fortsättningsvis som passiv näringsverksamhet. Ändringen är en anpassning till etableringsfriheten som gäller inom EES.

3 kap.

18 §

Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att punkten 7 som reglerar skattskyldighet för schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a § tas bort eftersom bestämmelsen i 30 kap. 6 a § avser juridiska personer. Skyldigheten regleras i stället i 6 kap. 11 § (se prop. 2008/09:182, bet. 2009/10:SkU2, rskr. 2009/10:23, SFS 2009:1060). De tidigare punkterna 8–14 betecknas här efter 7–13. En följdändring görs i *tredje stycket*.

6 kap.

11 §

Paragrafens *första stycke* kompletteras med en ny punkt 6. Den tidigare punkten 6 betecknas här efter 7.

Den nya punkten 6 reglerar skattskyldigheten för schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a §. Se kommentaren till 3 kap. 18 §.

7 kap.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.16 om skattefrihet för ideell secondhandförsäljning.

Punkten 1 i paragrafens *andra stycke* ändras så att det i en ny strecksats uttryckligen framgår att undantaget från skattskyldighet för ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller kraven i 4–6 och 10 §§ även omfattar verksamhet med försäljning av skänkta varor som utnyttjas som finansieringskälla för ideellt arbete. Ändringen i *nya tredje strecksatsen* avser att tydliggöra att secondhandförsäljning endast ska omfattas av den nya *andra strecksatsen*.

Med skänkta varor avses även sådana varor som har omarbetas för att kunna säljas.

10 kap.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.8 om beskattning av utländska socialförsäkringspensioner.

I paragrafen definieras vilka pensioner som ska räknas till inkomstslaget tjänst. Tillägget i *första stycket 1* innebär att utländska socialförsäkringsersättningar som motsvarar allmän ålderspension, efterlevandepension och premiepension till efterlevande enligt socialförsäkringsbalken omfattas av IL:s definition av pension. Utländska socialförsäkringsersättningar behandlas därmed som tjänst enligt 10 kap. 2 § 1 IL och är enligt 11 kap. 1 § IL skattepliktiga. Detta gäller både när den utländska ersättningen betalas ut periodiskt och när den betalas ut som engångsbelopp.

Med allmän ålderspension avses inkomstgrundad ålderspension och garantipension (53 kap. 2 § socialförsäkringsbalken). Inkomstgrundad ålderspension kan lämnas som inkomstpension, tilläggs pension och premiepension (55 kap. 3 § socialförsäkringsbalken).

Efterlevandepension omfattar barnpension, omställningspension till efterlevande make (änka eller änklings), änkepension till efterlevande maka (änka) och garantipension till omställningspension (75 kap. 2 § socialförsäkringsbalken).

Bestämmelser om att premiepension kan betalas ut till efterlevande finns i 89, 91 och 92 kap. socialförsäkringsbalken.

Vid bedömningen av om en utländsk socialförsäkringsersättning kan anses motsvara någon av de svenska pensioner som räknas upp i 10 kap. 5 § första stycket 1 IL, och därmed omfattas av definitionen av pension, bör utgångspunkten vara syftet med den utländska ersättningen. En utländsk ålders- eller efterlevandepension kan omfattas av den utvidgade definitionen av pension även om villkoren för den utländska ersättningen avviker från de villkor som gäller för svensk ålders- respektive efterlevandepension. Det kan t.ex. röra sig om skillnader i ersättningsnivå, pensionsålder eller under hur lång tid ersättning lämnas.

11 kap.

40 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.8 om beskattning av utländska socialförsäkringspensioner.

Av det nya *andra stycket* framgår att utländska socialförsäkringsersättningar som motsvarar barnpension enligt socialförsäkringsbalken ska undantas från beskattning i samma utsträckning som svensk barnpension. Om ett barn får både svensk och utländsk barnpension, eller flera

utländska barnpensioner, ska den del av det sammanlagda beloppet som överstiger beloppssgränsen i första stycket tas upp.

14 kap.

12 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.15.3 om EU-rättsliga anpassningar för självständig näringsverksamhet som bedrivs inom EES.

Ändringen innebär att all näringsverksamhet som bedrivs av en näringsidkare inom EES räknas som en enda näringsverksamhet. Självständig näringsverksamhet som bedrivs utanför EES räknas även fortsättningsvis som en egen näringsverksamhet. Ändringen är en anpassning till etableringsfriheten som gäller inom EES. I övrigt har en redaktionell ändring gjorts.

13 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.15.3 om EU-rättsliga anpassningar för självständig näringsverksamhet som bedrivs inom EES.

Ändringen i *första stycket* innebär att om ett handelsbolag bedriver självständig näringsverksamhet utanför EES ska all sådan verksamhet räknas som en egen näringsverksamhet. Ändringen är en anpassning till etableringsfriheten som gäller inom EES.

16 kap.

Upphävande av 11 §

Upphävandet föranleds av förslaget i avsnitt 6.17.3 att slopa avdragsrätten för avgifter och bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet.

När avtalsmodellen upphör fyller bestämmelsen om att avdrag ska göras för sådana avgifter och bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet som avses i avtalet den 25 september 2015 mellan å ena sidan staten och å andra sidan företrädare för filmbranschen och tv-företagen m.fl. inte längre någon funktion. Bestämmelsen upphävs därför. Av samma anledning utgår rubriken närmast före paragrafen.

För avgifter och bidrag som betalats respektive lämnats till Stiftelsen Svenska Filminstitutet före utgången av 2016 kan avdrag fortfarande göras.

42 kap.

6 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.14 om slopad avdragsrätt för förvaltningsutgifter

och innebär att förvaltningsutgifter inte får dras av i inkomstslaget kapital.

34 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.15.3 om EU-rättsliga anpassningar för självständig näringsverksamhet som bedrivs inom EES.

Ändringen i *andra stycket* innebär att underskott av näringsverksamhet bedrivna av en näringsidkare inom EES ska dras av med 70 procent det beskattningsår då näringsidkaren upphör att bedriva näringsverksamheten. Om underskottet avser självständigt bedrivna näringsverksamhet utanför EES innebär bestämmelsen även fortsättningsvis att detta inte får dras av. Ändringen är en anpassning till etableringsfriheten som gäller inom EES.

36 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.13 om höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring.

I paragrafen anges bl.a. hur schablonintäkten för investeringssparkonto ska beräknas. Ändringen i paragrafen innebär att den räntefaktor som kapitalunderlaget ska multipliceras med höjs genom att det till statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret läggs 0,75 procentenheter. Det införs även ett golv för beräkningen av schablonintäkten som innebär att schablonintäkten får beräknas till lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.

43 kap.

17 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.15 om anpassning av investeraravdraget till kommissionens riktlinjer om statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar.

I paragrafen, som är ny, uppställs ett nytt villkor för att få investeraravdrag. Av paragrafen framgår att investeraravdrag inte får göras om den skattskyldige eller någon närstående till honom under något av de två beskattningsåren närmast före det år förvärvet sker (förvärsåret) eller under förvärsåret fram till tidpunkten för förvärvet direkt eller indirekt innehar eller har innehaft andelar i det företag i vilket andelar har förvärvats eller i ett annat företag inom samma koncern.

Vad som avses med närstående framgår av 1 kap. 22 §. Med beskattningsår avses den skatt-

skyldiges beskattningsår. Av 43 kap. 3 § framgår att med koncern avses i detta kapitel en koncern av sådant slag som anges i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554).

58 kap.

18 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.6.3 om återköp och förtida avslut.

Ändringen i *första stycket* innebär att beloppsgränsen för återköp höjs från 30 procent av prisbasbeloppet till ett helt prisbasbelopp samt att den alternativa möjligheten till återköp då försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande och premier för försäkringen inte har betalats under de senaste tio åren slopas. Bestämmelsen förtydligas vidare så att det uttryckligen framgår att det vid återköp enligt första stycket krävs att hela försäkringen återköps.

I *andra stycket* regleras möjligheten för Skatteverket att i vissa situationer medge återköp i andra fall. Bestämmelsen förtydligas så att det uttryckligen framgår att Skatteverket får medge återköp av hela eller en del av pensionsförsäkringens värde.

32 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.6.3 om återköp och förtida avslut.

Ändringen i *första stycket* innebär att beloppsgränsen för avslut genom utbetalning i förtid höjs från 30 procent av prisbasbeloppet till ett helt prisbasbelopp samt att kravet att förtida avslut endast får ske om den tidpunkt då pensionen får börja betalas ut har inträtt slopas. Pensionssparkontot får således avslutas även före den tidpunkt då pensionen annars får börja betalas ut. Vidare slopas den alternativa möjligheten till förtida avslut då kontot inte är förenat med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande och inbetalning på kontot inte har gjorts under de senaste tio åren. Förutsättningarna för att avsluta ett pensionssparkonto i förtid blir därmed samma som för återköp av pensionsförsäkring.

I *andra stycket* regleras möjligheten för Skatteverket att i vissa situationer medge utbetalning i förtid i andra fall. Bestämmelsen ändras så att Skatteverket får möjlighet att medge att hela eller en del av kontobehållningen betalas ut i förtid. Det ska alltså inte krävas att kontot

avslutas i sin helhet i de fall utbetalningen föregås av ett särskilt beslut från Skatteverket.

59 kap.

1 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.6 om slopad avdragsrätt för privatpensionssparande.

Paragrafen, som är ny, anger vilka som får göra pensionssparavdrag. Av *första stycket* framgår att obegränsat skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst av anställning och helt saknar pensionsrätt i anställning (*första punkten*) respektive avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet (*andra punkten*) får göra pensionssparavdrag.

I *andra stycket* finns en hänvisning till 16 § i fråga om när pensionssparavdrag får göras av dem som är begränsat skattskyldiga.

I *tredje stycket* anges att pensionssparavdrag även får göras efter beslut om dispens enligt 8–12 §§. Skatteverket får medge dispens för pensionssparavdrag för t.ex. en skattskyldig som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.6 om slopad avdragsrätt för privatpensionssparande.

Ändringarna i paragrafen är en följd av att rätten att göra pensionssparavdrag med ett fast belopp slopas. I paragrafens *första stycke* anges taket för avdrag för avdragsgrundande inkomst av anställning. I paragrafens *andra stycke* anges taket för avdrag för avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet. Avdraget får i båda fallen inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp. Vilka som får göra pensionssparavdrag framgår av 1 a §.

9 §

Paragrafen ändras redaktionellt till följd av ändringarna i 5 §.

13 §

Paragrafen ändras redaktionellt till följd av att 14 § upphävs.

Upphävande av 14 §

Upphävandet föranleds av förslaget i avsnitt 6.6 om slopad avdragsrätt för privatpensionssparande.

Paragrafen upphävs som en följd av att möjligheten att göra pensionssparavdrag med ett fast belopp slopas. Då det fasta beloppet slopas finns inte längre något belopp att fritt fördela mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

16 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.6 om slopad av dragsrätt för privatpensionssparande.

Ändringen i paragrafen är en följd av att bestämmelserna om när obegränsat skattskyldiga får göra pensionssparavdrag flyttas till den nya paragrafen 1 a §.

63 kap.

3 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.4 om sänkt skatt för pensionärer.

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkningen av grundavdraget för personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år.

Regleringen innebär att grundavdraget för fysiska personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår till beloppet enligt 3 § med tillägg av ett särskilt belopp som anges för vissa inkomstintervall. Ändringen innebär att det särskilda beloppet höjs så att pensionärer inte beskattas högre än löntagare yngre än 65 år för inkomster upp till ca 120 000 kronor per år. Ändringen innebär också att det särskilda beloppet höjs för personer som har fyllt 65 år med inkomster upp till ca 240 000 kronor per år.

65 kap.

4 §

En följdändring görs i paragrafens *andra stycke* med anledning av ändringen i 3 kap. 18 §.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.5 om skiktgränserna för statlig inkomstskatt.

Ändringen i paragrafens *andra stycke* innebär att det inte sker någon uppräknings av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster genom att den nedre skiktgränsen fastställs till 430 200 kronor för beskattningsåret 2016. Om den nedre skiktgränsen skulle räknas upp enligt ordinarie uppräknings – dvs. konsumentprisindex plus två procentenheter – skulle den uppgå till 437 000 kronor för beskattningsåret 2016.

Vidare innebär ändringen att den övre skiktgränsen fastställs, efter uppräknings med

konsumentprisindex plus två procentenheter, till 625 800 kronor för beskattningsåret 2016. Denna bestämning görs för att få samma basår, dvs. beskattningsåret 2016, vid efterföljande uppräknings av skiktgränserna.

67 kap.

1 §

Ändringen i paragrafens *första stycke*, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om slopad skattereduktion för gåvor, är en följd av att skattereduktion för gåva inte längre ges.

2 §

Ändringen i paragrafens *första stycke*, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om slopad skattereduktion för gåvor, är en följd av att skattereduktion för gåva inte längre ges.

7 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.3 om avtrappat jobbskatteavdrag.

Av paragrafen framgår skattereduktionens storlek i förhållande till arbetsinkomstens storlek för dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år.

Ändringen innebär att skattereduktionen trappas av för dem som har arbetsinkomster som överstiger 13,54 prisbasbelopp per år. För dem som har arbetsinkomster som överstiger 13,54 prisbasbelopp per år trappas skattereduktionen av med 3 procent av den delen av arbetsinkomsterna som överstiger 13,54 prisbasbelopp.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

8 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.3 om avtrappat jobbskatteavdrag.

Av paragrafen framgår skattereduktionens storlek i förhållande till arbetsinkomstens storlek för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år.

Ändringen innebär att skattereduktionen trappas av för dem som har arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor per år. För dem som har arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor per år trappas skattereduktionen av med 3 procent av den delen av arbetsinkomsten som överstiger 600 000 kronor.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

13 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.2 om förändringar av husavdraget.

Paragrafen definierar hushållsarbete. *Första punkten* ändras till att omfatta enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden. Vad som avses med enklare städ- och annat rengöringsarbete och flyttstädning har utvecklats i avsnitt 6.2.3.

Vidare tas *tredje punkten* om matlagning bort. Ändringen innebär att tidigare *fjärde–sjunde* punkterna blir *tredje–sjätte* punkterna.

19 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.2 om förändringar av husavdraget.

Första stycket andra punkten ändras så att skattereduktionen för förmån av hushållsarbete är 50 procent om det är fråga om sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), dvs. RUT-arbete, och 30 procent i övriga fall, dvs. när det är fråga om ROT-arbete.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår. Ändringen i paragrafens *andra stycke* innebär att om den skattskyldige inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång får den sammanlagda skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 §, dvs. RUT-arbete, uppgå till högst 25 000 kronor för ett beskattningsår.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2017 i fråga om 16 kap. 11 § och i övrigt den 1 januari 2016.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelserna i 1 kap. 11 och 16 §§, 2 kap. 23 §, 6 kap. 11 §, 7 kap. 3 §, 10 kap. 5 §, 11 kap. 40 §, 14 kap. 12 och 13 §§, 42 kap. 6, 34 och 36 §§, 58 kap. 18 och 32 §§, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § och 67 kap. 1, 2, 7, 8, 13 och 19 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Av *tredje punkten* framgår att för avgifter och bidrag som har betalats respektive lämnats till Stiftelsen Svenska Filminstitutet för tid före den 1 januari 2017 gäller äldre bestämmelser i 16 kap. 11 §.

Av *fjärde punkten* framgår att bestämmelsen i 43 kap. 17 a § tillämpas första gången på förvärv av andelar som sker efter den 31 december 2015.

Av *femte punkten* framgår att bestämmelserna i 59 kap. 1 a, 5, 9, 13 och 16 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2015.

Av *sjätte punkten* framgår att äldre bestämmelser gäller för försäkringspremier som betalats respektive inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts före ikraftträdandet. Det innebär att de nya bestämmelserna i 59 kap. 1 a, 5, 9, 13 och 16 §§ tillämpas för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015 med följande undantag.

Skattskyldiga som redovisar inkomst av aktiv näringsverksamhet kan ha andra beskattningsår än kalenderår. Av *sjunde punkten* framgår att i sådana fall ska avdragsbeloppet beräknas enligt äldre bestämmelser när det gäller premiebetalningar och inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före den 1 januari 2016. För premiebetalningar och inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men efter ikraftträdandet av de nya bestämmelserna gäller det nya lägre avdragsutrymmet. Om premiebetalningar eller inbetalningar gjorts under 2015 såväl som under 2016 kan premiebetalningarna eller inbetalningarna som gjorts under 2016 således beaktas bara till den del de tillsammans med premiebetalningar eller inbetalningar under 2015 ryms inom avdragsutrymmet beräknat enligt 5 § i sin nya lydelse.

Av 59 kap. 7 § IL följer att den nya begränsade avdragsrätten gäller också när avdrag yrkas enligt den bestämmelsen fr.o.m. beskattningsåret 2016, även om premiebetalning eller inbetalning gjorts före den 1 januari 2016. Det är således inte möjligt att rulla avdragsrätt för en betalning som sker före den 1 januari 2016 till ett senare beskattningsår om avdragsrätt saknas för det senare beskattningsåret enligt de nya reglerna.

Av *åttonde punkten* framgår att de upphävda bestämmelserna om skattereduktion för gåva alljämt ska gälla för beskattningsår som börjar före ikraftträdandet.

Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

2 kap.

26 §

Ändringen, som föranleds av förslaget i 6.12 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna höjs till 4,85 procent. De sammanlagda arbetsgivaravgifterna uppgår således till 21,77 procent fr.o.m. den 1 januari 2016.

3 kap.

13 §

Ändringen, som föranleds av förslaget i 6.12 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna höjs till 4,94 procent. De sammanlagda egenavgifterna uppgår således till 19,32 procent fr.o.m. den 1 januari 2016.

Övergångsbestämmelser till SFS 2015:474

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.11 om ett tidigareläggande av sloandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga.

Ändringen i övergångsbestämmelsernas *andra punkt* innebär att perioden under vilken nedsatta arbetsgivaravgifter ska betalas på ersättning till personer som vid årets ingång inte har fyllt 25 år avslutas den 31 maj 2016 i stället för den 30 juni 2016.

Ändringen i övergångsbestämmelsernas *tredje punkt* innebär att perioden under vilken nedsatta egenavgifter ska betalas på inkomst som uppbärs av personer som vid årets ingång inte har fyllt 25 år avslutas den 31 maj 2016 i stället för den 30 juni 2016. Som en följdändring ska, om beskattningsåret omfattar tid såväl före som efter den 1 augusti 2015 respektive såväl före som efter den 31 maj 2016 och den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 1 augusti 2015 respektive efter den 31 maj 2016 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2016.

Bestämmelsen i 2 kap. 26 i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2015. Detta framgår av den *andra punkten*.

I *tredje punkten* anges att bestämmelsen i 3 kap. 13 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2015. I fråga om egenavgifter sammanfaller normalt beskattningsåret med kalenderåret men när så inte är fallet behövs en särskild övergångsregel. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

Förslaget till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

7 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.2 om förändringar av husavdraget.

Paragrafen reglerar utbetalningens storlek. Regleringen av det utbetalade beloppets storlek i förhållande till det belopp som köparen betalat flyttas till det nya *andra stycket*. Om utbetalningen avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), dvs. RUT-arbete, får utbetalningen som tidigare uppgå till högst samma belopp som köparen har betalat. Utbetalningen blir då maximalt 50 procent av vad köparen och Skatteverket betalat sammanlagt. I övriga fall, dvs. när utbetalningen avser ROT-arbete, får utbetalningen uppgå till högst tre sjundedelar av det belopp som köparen har betalat. Utbetalningen blir då maximalt 30 procent av den sammanlagda betalningen från köparen och Skatteverket.

I det som nu blir *tredje stycket* anges att i de fall som köparen har tillgodoräknats maximal preliminär skattereduktion, ska ingen utbetalning till utföraren göras. Bestämmelsen ändras med anledningen av ändringen i 17 § tredje

stycket av storleken på den maximala preliminära skattereduktionen för RUT-arbete för personer som inte har fyllt 65 år.

17 §

Ändringen i *tredje stycket*, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.2 om förändringar av husavdraget, innebär att de sammanlagda preliminära skattereduktionerna enligt första stycket för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), dvs. RUT-arbete, inte får överstiga 25 000 kronor för ett beskattningsår om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång.

19 §

Ändringarna i *andra stycket tredje punkten* och *tredje stycket*, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.2 om förändringar av husavdraget, innebär att det i Skatteverkets meddelande till köparen ska anges hur stor del av den preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats köparen som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), dvs. RUT-arbete, om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång.

Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

11 kap.

14 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.2 om förändringar av husavdraget.

Paragrafen reglerar skatteavdrag vid förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). Ändringen i *första stycket* innebär att skatteavdraget ska reduceras med ett belopp motsvarande den del av förmånsvärdet som kan ges i skattereduktion, dvs. 50 procent för förmån av RUT-arbete (*första punkten*) och 30 procent för förmån av ROT-arbete (*andra punkten*). I *andra stycket* anges att reduktion av skatteavdraget enligt första stycket endast gäller upp till ett belopp motsvarande maximal skattereduktion för RUT- och ROT-arbete för ett beskattningsår. Bestämmelsen har även kommenterats i avsnitt 6.1.3.3.

..

22 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om slopad skattereduktion för gåvor.

Paragrafen, som anger kapitlets innehåll, ändras så att den inte längre hänvisar till den upphävda 22 § om skyldighet att lämna kontrolluppgift om gåva.

13 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.2 om förändringar av husavdraget.

Paragrafen reglerar kontrolluppgiftslämnandet för förmån av hushållsarbete. Ändringen i *tredje stycket* innebär att det av kontrolluppgiften ska framgå hur stor del av underlaget för skattereduktionen som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), dvs. RUT-arbete, om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång.

31 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om slopad skattereduktion för gåvor.

Paragrafen, som anger kapitlets innehåll, ändras med anledning av att skattereduktionen för gåva tas bort ur 3 §.

33 §

Ändringen i paragrafens *första stycke*, som föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om slopad skattereduktion för gåvor, är en följd av att skattereduktion för gåva inte längre ges.

38 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om slopad skattereduktion för gåvor.

I paragrafen anges vilka uppgifter som ska lämnas enligt fastställda formulär. *Andra punkten* ändras med anledning av upphävandet av 23 kap. 7 § om åtagande om att lämna kontrolluppgifter om gåvor.

48 kap.

6 §

I paragrafen regleras förseningsavgifternas storlek. Ändringarna innebär att förseningsavgifterna höjs med 25 procent.

50 kap.**2 §**

I paragrafen regleras storleken på kontrollavgiften vid överträdelse av bestämmelserna om kassaregister. Ändringarna innebär att kontrollavgiften avseende kassaregister höjs med 25 procent.

7 §

I paragrafen regleras kontrollavgiften för den som inte har fullgjort dokumentationskyldigheten vid upplåtelse av plats för torg- och marknadshandel eller vid omsättning av investeringsguld. Ändringen innebär att kontrollavgiften för den som inte har fullgjort dokumentationskyldigheten vid upplåtelse av plats för torg- och marknadshandel eller vid omsättning av investeringsguld höjs med 25 procent.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2016.

Av *andra punkten* framgår att bestämmelserna i 11 kap. 14 § och 22 kap. 13 § i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om skattepliktig förmån av hushållsarbete som kommit den skattskyldige till del efter den 31 december 2015.

Av *tredje punkten* framgår att bestämmelsen i 31 kap. 33 § i den nya lydelsen, enligt vilken uppgift inte längre ska lämnas i inkomstdeklarationen om underlag för skattereduktion för gåva, tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Av *fjärde punkten* framgår att bestämmelsen i 48 kap. 6 § i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om deklarerationer och övriga uppgifter som ska lämnas efter ikraftträdandet.

Av *femte punkten* framgår att bestämmelserna i 50 kap. 2 och 7 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om kontrollavgifter som hänförs till kontroller som har inletts efter den 31 december 2015.

Av *sjätte punkten* framgår att skyldigheten enligt 22 kap. 22 § att lämna kontrolluppgift om gåva fortfarande gäller för beskattningsår som börjar före den 1 januari 2016.

Av *sjunde punkten* framgår att bestämmelserna i 23 kap. 7 § och 38 kap. 1 § om åtagande från utländska subjekt om att lämna kontroll-

uppgifter fortfarande gäller för tid före den 1 januari 2016.

Förslaget till lag om ändring i lagen (2014:1474) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)**50 kap.****4 §**

I paragrafen regleras storleken på kontrollavgifterna vid överträdelse av bestämmelserna om personalliggare. Ändringarna innebär att kontrollavgifterna avseende personalliggare höjs med 25 procent. Den 1 januari 2016 träder en ny lydelse av paragrafen i kraft. Enligt ett nytt tredje stycket kommer då en kontrollavgift på 25 000 kronor gälla för den som inte har fullgjort skyldigheten att lämna uppgift om när byggverksamhet ska påbörjas och var den ska bedrivas. Någon höjning föreslås inte beträffande denna nya kontrollavgift.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

En ändring har gjorts i den *andra punkten* i övergångsbestämmelserna så att det framgår att lagen ska tillämpas första gången på byggarbetsplatser där byggverksamheten påbörjas efter den 31 december 2015.

De nya bestämmelserna om kontrollavgifternas storlek ska tillämpas första gången i fråga om kontrollavgifter som är hänförliga till kontroller som har inletts efter den 31 december 2015. Detta framgår av den nya *fjärde punkten*.

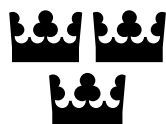
Förslaget till lag om upphävande av lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

Upphävandet föranleds av förslaget i avsnitt 6.7 om slopad skattereduktion för gåvor.

Lagen upphör att gälla vid utgången av 2015 men tillämpas fortfarande för tiden 2012–2015. Betald årsavgift som avser tid efter 2015 ska betalas tillbaka.

7

Inkomster

7 Inkomster

Sammanfattning

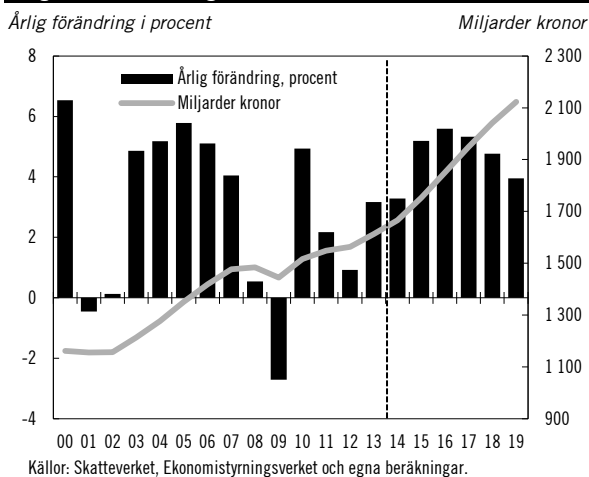
- År 2015 väntas återhämtningen i den svenska konjunkturen leda till att de totala skatteintäkterna ökar med drygt 5 procent, vilket är betydligt högre än genomsnittet för de senaste tio åren.
- Under det fortsatt gynnsamma konjunkturläget 2016–2019 väntas skatteintäkterna öka med i genomsnitt 4,9 procent per år. Samtliga skattebaser – skatt på arbete, kapital och konsumtion – väntas bidra till ökningen.
- I denna proposition föreslår och aviserar regeringen en rad förändringar på skatteområdet som sammantaget höjer de totala skatteintäkterna med 17–21 miljarder kronor årligen fr.o.m. 2016.
- I förhållande till 2015 års ekonomiska vårproposition har prognosen för de totala skatteintäkterna reviderats upp, framför allt till följd av de i denna proposition föreslagna reformerna.
- Regeringen föreslår att samtliga bestämmelser gällande sjömanspension ska upphöra att gälla.

I detta avsnitt redovisas prognosen för den offentliga sektorns skatteintäkter och för inkomsterna i statens budget. En jämförelse görs mellan nuvarande prognos och prognosen i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100). Slutligen görs en uppföljning av inkomsterna i statens budget för 2014 och 2015.

7.1 Offentliga sektorns skatteintäkter

Sverige befinner sig i en konjunkturåterhämtning. Tillväxten i hushållens konsumtion förväntas bli högre de närmaste åren. Bostadssektorns och tjänstebranschernas investeringar bedöms fortsätta att växa och bidra till BNP-tillväxten både 2015 och 2016. Därutöver stimuleras svensk export av ett förbättrat konjunkturläge i omvärlden. Exporten bedöms ta fart framför allt under 2016.

Diagram 7.1 Offentliga sektorns skatteintäkter 2000–2019

Sysselsättningen ökade 2014 starkare än de närmast föregående åren. Framåtblickande indikatorer på efterfrågan på arbetskraft, som bl.a. antalet lediga jobb och företagens anställningsplaner, tyder på en fortsatt stark tillväxt i sysselsättningen. Detta talar, tillsammans med återhämtningen av efterfrågan i ekonomin, för att sysselsättningen kommer att öka starkt även 2015 och 2016, i ungefär samma takt som 2014. Det förbättrade konjunkturläget, med god BNP- och sysselsättningstillväxt, gör att skatteintäk-

terna totalt väntas öka med i genomsnitt 4,7 procent per år 2014–2019 (se diagram 7.1).

I tabell 7.1 finns en sammanställning av de beräknade effekterna av regeländringar på skatteområdet 2014–2019. Tabellen visar både tidigare beslutade och i denna proposition föreslagna och aviserade regeländringar. Beloppen är periodiserade bruttoeffekter, dvs. de anger storleken på den initiala skatteändringen. I avsnitt 6 finns en utförlig beskrivning av hur de offentligfinansiella effekterna redovisas.

Tabell 7.1 Bruttoeffekter av ändrade skatte- och avgiftsregler 2014–2019

Miljarder kronor i förhållande till föregående år

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Skatt på arbete	-14	12	25	4	0	0
Skatt på kapital	0	0	2	0	0	0
Skatt på konsumtion	1	4	5	1	1	1
Övriga skatter	0	0	0	0	0	0
Totala skatteintäkter	-13	16	33	5	1	1

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källa: Egna beräkningar.

De lagförslag och aviseringar som regeringen lämnar i denna proposition beräknas sammantaget medföra att skatteintäkterna brutto ökar med 16 miljarder kronor 2016. På grund av tidigare beslutade reformer (bl.a. den minskade nedsättningen av socialavgifter för unga) bedöms den totala bruttoeffekten till följd av skatte- och avgiftsregler uppgå till 33 miljarder kronor. När det gäller skatt på arbete förklaras ökningen bl.a. av att den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt inte räknas upp och att jobbskatteavdraget för höga inkomster trappas av. Dessutom återinförs en särskild löneskatt för äldre med en avgiftssats på 6,15 procent. Beträffande skatt på konsumtion föreslår regeringen bl.a. höjd skatt på drivmedel.

I tabell 7.11 finns en mer detaljerad uppställning av bruttoeffekterna av regeländringarna på skatteområdet 2011–2019.

Regeringens förslag: Den beräkning av inkomsterna i statens budget för 2016 som sammanställts i bilaga 1 avsnitt 2 godkänns.

Den preliminära beräkningen av inkomsterna i statens budget för 2017 och 2018 enligt tabell 7.3 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I förhållande till bedömningen i 2015 års ekonomiska vårproposition har prognosen för de totala skatteintäkterna för 2014 och 2015 reviderats upp med 6 respektive 9 miljarder kronor. Även för 2016–2019 har prognosen reviderats upp i förhållande till vårpropositionen med 9–14 miljarder kronor per år (se tabell 7.2). Revideringarna för dessa år beror framför allt på de reformer som regeringen föreslår i denna proposition. I avsnitt 7.3 ges en utförlig beskrivning av orsakerna till revideringarna.

Tabell 7.2 Totala skatteintäkter 2014–2019 jämfört med prognosen i 2015 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Skatt på arbete	3	1	9	11	11	8
Skatt på kapital	2	7	-6	-7	-9	-10
Skatt på konsumtion	0	1	5	9	11	14
Övriga skatter	1	1	1	1	1	1
Totala skatteintäkter	6	9	9	13	14	12

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Tabell 7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster i statens budget 2011–2019

Miljarder kronor

		Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013	Prognos 2014	2015	2016	2017	2018	2019
	Skatt på arbete	913,0	945,1	972,4	994,0	1 050,9	1 133,7	1 198,1	1 253,3	1 300,9
1100	<i>Direkta skatter</i>	487,3	505,1	523,0	529,4	561,3	606,5	642,2	673,1	698,4
	Kommunal inkomstskatt	538,2	560,8	581,9	601,7	634,7	668,4	703,1	736,0	764,9
	Statlig inkomstskatt	44,6	44,2	44,8	47,3	51,0	57,4	62,3	64,5	65,5
	Jobbskatteavdrag	-80,4	-83,6	-85,8	-100,0	-103,4	-103,7	-107,0	-110,6	-114,2
	Husavdrag	-15,0	-15,9	-17,5	-19,1	-20,5	-15,3	-15,9	-16,6	-17,5
	Övrigt	-0,1	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
1200	<i>Indirekta skatter</i>	425,7	440,0	449,4	464,6	489,6	527,2	555,9	580,2	602,5
	Arbetsgivaravgifter	426,6	442,4	454,3	471,6	490,3	512,4	536,9	560,5	581,9
	Egenavgifter	12,6	11,9	11,8	12,0	12,9	13,6	14,5	15,2	15,9
	Särskild löneskatt	36,2	37,4	36,8	38,1	39,4	43,4	45,4	47,3	49,1
	Nedsättningar	-21,8	-22,7	-23,1	-25,9	-20,0	-7,7	-4,6	-4,8	-4,9
	Skatt på tjänstegruppliv	1,0	0,9	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
	Avgifter till premiepensionssystemet	-28,9	-30,0	-31,0	-31,9	-33,7	-35,2	-37,0	-38,7	-40,2
1300	Skatt på kapital	183,5	167,8	172,7	193,5	206,8	200,3	214,3	230,0	241,2
	Skatt på kapital, hushåll	28,8	27,7	32,3	46,5	55,0	46,7	50,1	50,8	49,0
	Skatt på företagsvinster	102,8	89,5	89,0	91,5	97,1	101,3	105,1	110,3	114,8
	Avkastningsskatt	11,9	10,1	6,9	10,2	8,4	5,1	11,0	18,8	26,4
	Fastighetsskatt och fastighetsavgift	27,5	28,7	31,6	31,9	32,3	32,7	33,3	34,6	35,2
	Stämpelskatt	8,0	8,0	8,9	9,3	9,3	9,5	9,7	10,0	10,2
	Kupongskatt m.m.	4,6	3,8	4,1	4,2	4,6	4,9	5,2	5,4	5,6
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror	449,4	447,3	455,8	468,6	489,0	510,4	530,4	552,3	574,3
	Mervärdesskatt	332,5	330,6	339,5	354,1	368,9	385,2	402,8	421,5	439,8
	Skatt på tobak	11,3	11,8	11,1	11,4	11,6	11,4	11,4	11,6	11,7
	Skatt på etylalkohol	4,3	4,3	4,0	4,1	4,1	4,0	4,0	3,9	3,9
	Skatt på vin m.m.	4,7	4,8	4,9	5,2	5,7	5,8	5,9	6,0	6,1
	Skatt på öl	3,2	3,2	3,3	3,5	3,9	3,9	3,9	4,0	4,0
	Energiskatt	40,6	40,1	40,9	39,0	40,6	45,0	46,3	48,0	50,1
	Koldioxidskatt	25,4	25,2	24,0	23,3	23,8	22,8	23,0	23,7	24,4
	Övriga skatter på energi och miljö	4,5	4,5	4,4	4,4	4,8	5,5	5,6	5,7	5,7
	Skatt på vägtrafik	15,7	15,6	16,5	16,8	19,1	20,1	20,8	21,3	21,8
	Övriga skatter	7,3	7,1	7,2	6,8	6,6	6,7	6,7	6,7	6,8
1500	Skatt på import	5,7	5,3	5,2	5,8	6,1	6,5	6,8	7,2	7,7
1600	Restförda och övriga skatter	2,9	3,0	11,8	9,5	5,4	5,8	5,9	6,0	6,0
	Restförda skatter	-6,3	-6,3	-6,6	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9
	Övriga skatter	9,3	9,3	18,4	15,4	11,2	11,7	11,8	11,9	11,8
	Totala skatteintäkter	1 554,5	1 568,4	1 618,0	1 671,5	1 758,2	1 856,6	1 955,6	2 048,8	2 130,0
1700	Avgående poster, EU-medel	-5,7	-5,3	-5,2	-5,8	-6,1	-6,5	-6,8	-7,2	-7,7
	Offentliga sektorns skatteintäkter	1 548,8	1 563,2	1 612,8	1 665,7	1 752,1	1 850,2	1 948,7	2 041,6	2 122,4
1800	Avgående poster till andra sektorer	-747,9	-777,8	-805,0	-830,9	-873,5	-917,5	-964,4	-1 009,8	-1 049,0
	Kommunala skatteintäkter	-552,7	-576,2	-597,4	-617,4	-650,7	-684,7	-719,8	-753,9	-783,3
	Avgifter till ålderspensionssystemet	-195,2	-201,6	-207,5	-213,4	-222,8	-232,9	-244,6	-255,8	-265,7
	Statens skatteintäkter	801,0	785,3	807,8	834,8	878,6	932,6	984,3	1 031,8	1 073,3

Tabell 7.3 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster i statens budget 2011–2019 forts.

Miljarder kronor

	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013	Prognos 2014	2015	2016	2017	2018	2019
Statens skatteintäkter	801,0	785,3	807,8	834,8	878,6	932,6	984,3	1 031,8	1 073,3
1900 Periodiseringar	48,4	16,8	-21,2	-19,6	-1,5	20,0	5,3	8,4	1,4
Uppbördsförskjutningar	33,5	32,9	13,3	-2,4	-8,4	17,7	3,8	5,3	-1,7
Betalningsförskjutningar	11,5	-16,1	-34,6	-17,2	6,9	2,2	1,5	3,1	3,0
Kommuner och landsting	28,1	-0,2	-14,8	-8,7	6,0	2,4	0,3	1,7	1,7
Ålderspensionssystemet	0,7	0,9	-0,2	-0,7	0,7	1,8	1,0	1,0	0,8
Privat sektor	-16,9	-17,2	-20,2	-7,9	-0,1	-1,3	1,2	0,4	0,4
Kyrkosektorn	-0,4	0,5	0,5	0,0	0,3	-0,7	-1,1	0,0	0,0
EU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anstånd	3,4	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1000 Statens skatteinkomster	849,4	802,2	786,6	815,2	877,1	952,6	989,6	1 040,2	1 074,7
Övriga inkomster	23,0	-14,6	4,0	-25,0	-25,2	-28,3	-31,5	-32,7	-33,3
2000 Inkomster av statens verksamhet	55,3	48,8	48,1	41,7	41,7	31,1	30,7	33,1	33,5
3000 Inkomster av försäld egendom	23,1	0,3	20,8	0,2	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
4000 Återbetalning av lån	1,5	1,3	1,1	0,9	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6
5000 Kalkylmässiga inkomster	11,1	9,7	9,9	9,9	9,8	10,7	11,5	11,9	12,6
6000 Bidrag m.m. från EU	12,3	9,8	10,3	11,9	10,4	12,7	12,7	11,7	11,8
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-72,3	-76,6	-78,7	-81,6	-85,0	-88,7	-92,0	-95,1	-96,8
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	-8,0	-8,0	-7,6	-8,0	-8,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomster i statens budget	872,4	787,6	790,5	790,2	851,9	924,3	958,1	1 007,5	1 041,4

Anm.: År 2011–2015 är redovisade enligt 2015 års statsbudgetsystem, medan perioden 2016–2019 är redovisade enligt 2016 års statsbudgetsystem.

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Skatt på arbete

Skatt på arbete kan delas in i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna består i huvudsak av kommunal och statlig inkomstskatt. Dessutom finns ett antal skatte-reduktioner som minskar den direkta skatten. De indirekta skatterna på arbete består huvudsakligen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Intäkterna från skatt på arbete beräknas uppgå till 60 procent av de totala skatteintäkterna 2015 och till knappt 26 procent av BNP i löpande priser (se tabell 7.4).

Intäkterna från skatt på arbete fastställs i den årliga taxeringen av hushållens inkomster, som är klar i november året efter inkomståret. Det innebär att 2014 års intäkter från skatt på arbete ännu inte är fastställda och att endast en prognos för skatteintäkterna finns tillgänglig för detta år.

Regeringen föreslår sänkt skatt för pensionärer genom att det förhöjda grundavdraget för personer som fyllt 65 år förstärks. Detta beräknas minska de kommunala och statliga skattein-

täkterna fr.o.m. 2016 med totalt ca 1,8 miljarder kronor per år.

Tabell 7.4 Skatt på arbete 2013–2019

Procent av BNP

	Utfall 2013	Prognos 2014	2015	2016	2017	2018	2019
Direkta skatter	13,9	13,5	13,7	14,2	14,4	14,4	14,4
Kommunal skatt	15,4	15,4	15,5	15,6	15,7	15,8	15,8
Statlig skatt	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4
Reduktioner	-2,7	-3,1	-3,0	-2,8	-2,8	-2,7	-2,7
Indirekta skatter	11,9	11,9	12,0	12,3	12,4	12,4	12,4
Skatt på arbete	25,8	25,4	25,7	26,5	26,8	26,9	26,8

Anm.: Reduktioner som andel av BNP är beräknade exklusive skattereduktionen för allmän pensionsavgift. Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Lönesummans tillväxt

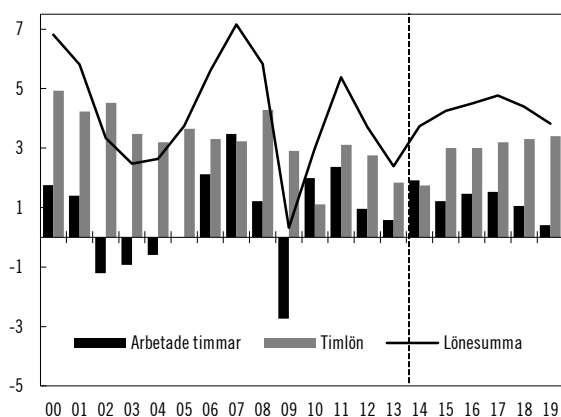
Lönesumman, dvs. utbetalda löner, utgör drygt 70 procent av underlaget för skatt på arbete. Det innebär att förändringen av antalet arbetade timmar och timlönen är av stor betydelse för utvecklingen av skatteintäkterna. Resterande del

av skatteunderlaget för skatt på arbete består av skattepliktiga transfereringar till hushållen.

År 2014 växte lönesumman med 3,7 procent (se diagram 7.2), vilket var en högre ökningstakt än 2013. Den högre ökningstakten förklaras av att antalet arbetade timmar ökade i högre takt 2014 än 2013. Lönesumman beräknas fortsätta att öka i allt högre takt 2015–2017. År 2015 beräknas lönesumman växa med 4,3 procent och därefter med i genomsnitt 4,6 procent 2016 och 2017. Timlönens ökningstakt stiger något under prognosperioden. Även antalet arbetade timmar växer, men i avtagande takt i slutet av prognosperioden. Detta medför att lönesumman växer något långsammare i slutet av prognosperioden.

Diagram 7.2 Arbetade timmar, timlön och lönesumma 2000–2019

Årlig procentuell förändring

Anm.: Den redovisade timlönen är beräknad enligt Nationalräkenskapernas (NR) principer.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

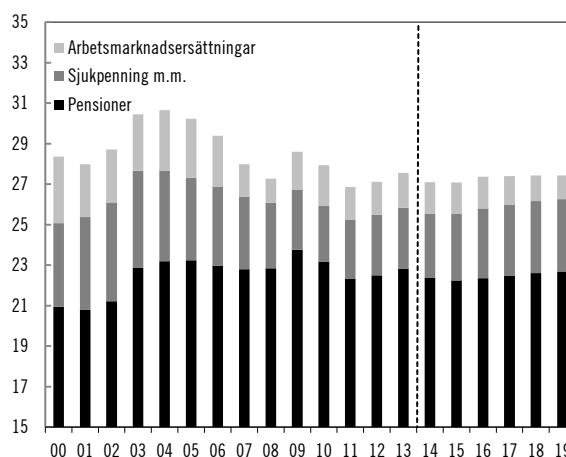
Relativt stabil utveckling av andelen transfereringar till hushållen

Prognosen för de skattepliktiga transfereringarna till hushållen baseras dels på utvecklingen av antalet pensionärer, sjukskrivna och arbetslösa, dels på löne- och prisutvecklingen.

Den del av skatteunderlaget som utgörs av transfereringar till hushållen 2015 är i princip oförändrad jämfört med 2014 (se diagram 7.3). År 2016 beräknas transfereringar till hushållen som andel av skatteunderlaget öka något. Det beror på att såväl pensionsutbetalningar som ohälsorelaterade ersättningar beräknas växa snabbare än lönesumman. Under resten av prognosperioden beräknas den andel av skatteunderlaget som utgörs av transfereringar vara relativt konstant.

Diagram 7.3 Transfereringsinkomster som andel av underlaget för skatt på arbete 2000–2019

Procent

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Kommunal inkomstskatt

Intäkterna från kommunal inkomstskatt beräknas uppgå till 635 miljarder kronor 2015 (se tabell 7.3), vilket motsvarar knappt 16 procent av BNP. Intäkterna från den kommunala inkomstskatten beräknas under prognosperioden ligga stabilt runt knappt 16 procent av BNP (se tabell 7.4).

Tabell 7.5 Faktisk och underliggande utveckling av kommunernas skatteunderlag

Årlig procentuell förändring

	Utfall	Prognos					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Faktisk utveckling	3,4	2,9	5,0	5,3	5,2	4,7	3,9
Underliggande utveckling	3,6	3,4	4,6	5,3	5,2	4,7	3,9

Anm.: Den underliggande utvecklingen av skatteunderlaget är utvecklingen justerad för regeländringar.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Den underliggande utvecklingen av skatteunderlaget, dvs. utvecklingen justerad för regeländringar, bedöms 2015 och 2016 uppgå till 4,6 respektive 5,3 procent (se tabell 7.5). År 2017–2019 ökar både det faktiska och det underliggande skatteunderlaget med i genomsnitt 4,6 procent per år.

Statlig inkomstskatt

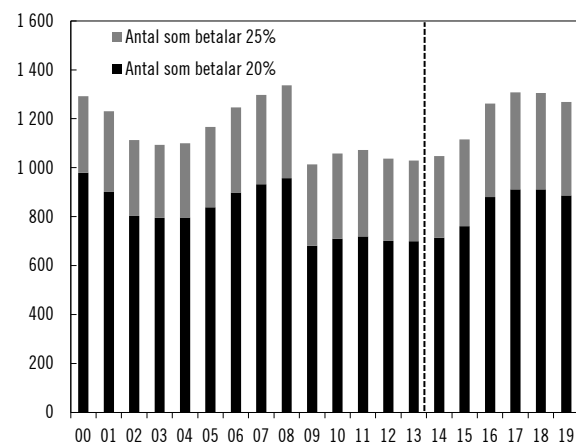
Intäkterna från den statliga inkomstskatten beräknas ha uppgått till 47 miljarder kronor 2014, vilket innebär en ökning på drygt 2 miljarder kronor i förhållande till 2013. Intäkterna beräknas fortsätta att öka 2015.

Ökningen av intäkterna från statlig inkomstskatt 2014 och 2015 beror främst på att antalet personer som betalar statlig inkomstskatt be-

döms öka (se diagram 7.4). Detta förklaras i sin tur av att timlönen i ekonomin ökar snabbare än det jämförelsetal med vilket skiktgränserna för statlig inkomstskatt räknas upp.

Diagram 7.4 Antal personer som betalar statlig inkomstskatt 2000–2019

Tusental personer

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

År 2016 ökar intäkterna från den statliga inkomstskatten med drygt 6 miljarder kronor och antalet personer som betalar statlig inkomstskatt väntas öka med knappt 150 000. Ökningen av såväl intäkter som antal personer som betalar statlig inkomstskatt förklaras delvis av att regeringen i denna proposition föreslår att uppräkningsgränsen av den nedre skiktgränsen ska utökas 2016. Den utöknade uppräkningsgränsen beräknas öka intäkterna med 1,7 miljarder kronor per år och öka antalet personer som betalar statlig inkomstskatt med ca 60 000 personer.

Från och med 2018 beräknas antalet personer som betalar statlig inkomstskatt minska något, vilket beror på att inflationen beräknas ta fart, vilket i sin tur påverkar uppräkningsgränsen.

Skattereduktioner

Skattereduktionerna uppgår till sammanlagt 232–261 miljarder kronor 2015–2019 (se tabell 7.6) Regeringen föreslår i denna proposition förändringar av jobbskatteavdraget och husavdraget. Dessutom föreslås att skattereduktionen för gåvor till ideell verksamhet slopas. Begränsningen av jobbskatteavdraget, som innebär att det trappas av för personer med inkomster som överstiger 50 000 kronor per månad, bedöms öka skatteintäkterna med 2,7 miljarder kronor per år 2016–2019.

Tabell 7.6 Skattereduktioner 2013–2019

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Allmän pensionsavgift	-101	-104	-108	-113	-119	-124	-129
Fastighetsavgift	0	0	0	0	0	0	0
Sjöinkomst	0	0	0	0	0	0	0
Jobbskatteavdrag	-86	-100	-103	-104	-107	-111	-114
Husavdrag	-18	-19	-20	-15	-16	-17	-17
Gåvor till ideell verksamhet	0	0	0	0	0	0	0
Summa	-205	-223	-233	-232	-242	-252	-261

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid. Beloppen för Fastighetsavgift, Sjöinkomst och Gåvor till ideell verksamhet uppgår till mindre än 0,5 miljarder kronor

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Förändringarna av husavdraget innebär att taket för avdrag för RUT-tjänster halveras från 50 000 kronor till 25 000 kronor för personer som inte har fyllt 65 år. Förslaget innebär även att matlagning och vissa städ- och rengörings-tjänster undantas från RUT-avdraget. För ROT-tjänster föreslår regeringen en sänkning av avdraget från 50 procent till 30 procent av arbetskostnaden. Förändringarna av husavdraget väntas sammantaget öka skatteintäkterna med ca 5,7 miljarder kronor per år.

Arbetsgivaravgifter och egenavgifter

Intäkterna från indirekta skatter på arbete bedöms ha uppgått till 465 miljarder kronor 2014. Arbetsgivar- och egenavgifter utgör den huvudsakliga delen av intäkterna. Av störst betydelse för intäkterna från arbetsgivar- och egenavgifterna är utvecklingen på arbetsmarknaden. Intäkterna från de indirekta skatterna på arbete förväntas öka varje enskilt år under prognosperioden och uppgå till 602 miljarder kronor 2019 (se tabell 7.3).

Regeringen föreslår att den särskilda löneskatten för äldre delvis återinförs med 6,15 procent fr.o.m. 2016. Förslaget beräknas öka skatteintäkterna med ca 2 miljarder kronor 2016.

Regeringen föreslår också att reformen om slopad nedsättning av arbetsgivaravgiften för ungdomar ska tidigareläggas, från den 1 juli 2016 till den 1 juni 2016. Det beräknas öka skatteintäkterna med 0,5 miljarder kronor 2016.

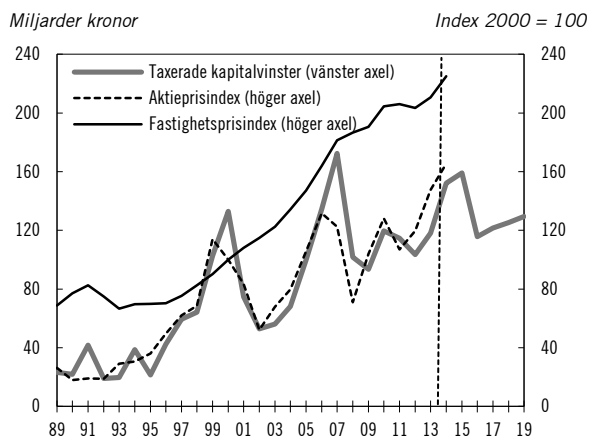
Skatt på kapital

Intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster

Hushållens kapitalinkomster fastställs i den årliga beskattningen av deras inkomster, som är klar i november året efter inkomståret. Det innebär att 2014 års kapitalinkomster ännu inte är fastställda, och att endast en prognos för skatteintäkterna finns tillgänglig för 2014. Underlaget för hushållens skatt på kapital är nettot av kapitalinkomsterna och kapitalutgifterna. Den största delen kommer från realiserade kapitalvinster.

Intäkterna från hushållens skatt på kapitalinkomster beräknas ha uppgått till 47 miljarder kronor 2014. Det är 14 miljarder kronor högre än året innan. Ökningen beror till stor del på en gynnsam utveckling av hushållens kapitalvinster (se diagram 7.5), till följd av en god utveckling av bostadspriserna och på börsen, men också på den lägre räntenivån i förhållande till 2013, som minskade hushållens ränteavdrag. Hushållens kapitalvinster bedöms ligga på en historiskt sett hög nivå även 2015.

Diagram 7.5 Kapitalvinster, aktieprisindex och fastighetspriser 1989–2019

Källor: Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Affärsvärlden och egna beräkningar.

Efter ett par år med en utveckling långt över den genomsnittliga nivån 1989–2013 antas kapitalvinsterna minska kraftigt 2016 och återgå till den genomsnittliga nivån.

Ränteinkomsterna och ränteutgifterna förväntas 2016–2019 följa ränteutvecklingen. När det gäller kapitalvinster och direktavkastning antas utvecklingen hållas tillbaka något av att en ökande andel av hushållens tillgångar väntas vara placerade på investeringssparkonton.

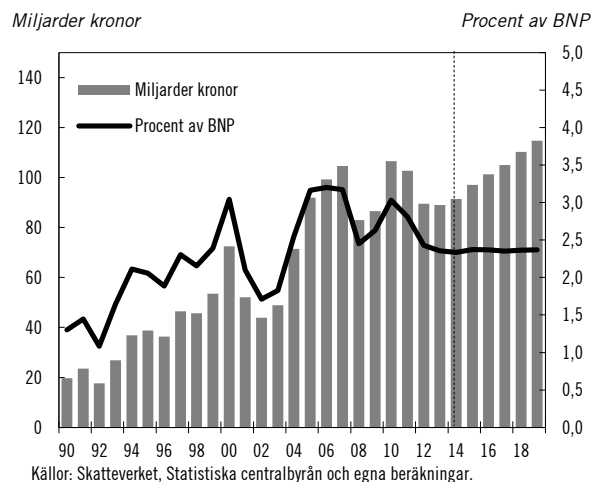
Regeringen föreslår att beskattningen på sparande i investeringssparkonto och kapitalförsäkring höjs fr.o.m. 2016. Förslaget om höjd beskattning på sparande i investeringssparkonto beräknas ge 1 miljard kronor i ökade skatteintäkter.

Sammanlagt förväntas intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster uppgå till 55 miljarder kronor 2015 och till 47–51 miljarder kronor per år 2016–2019. Det motsvarar drygt 1 procent av BNP under hela prognosperioden.

Intäkterna från skatt på företagsvinster ökar från 2014

Intäkterna från skatt på företagsvinster uppgick 2013 till ca 89 miljarder kronor. Det är samma nivå som 2012. År 2014 växte produktionen inom näringslivet i en måttlig takt, samtidigt som resursutnyttjandet var lågt. Lönsamhetsutvecklingen för företagen bedöms därför ha blivit måttlig. Detta beräknas ha lett till att intäkterna från skatt på företagsvinster ökade marginellt till 91 miljarder kronor 2014.

Diagram 7.6 Skatt på företagsvinster 1990–2019

Källor: Skatteverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2015 bedöms tillväxttakten för näringslivets produktion öka och företagens resursutnyttjande och driftsöverskott stiga. Detta medför att intäkterna från skatt på företagsvinster ökar 2015–2019. Intäktsökningen bedöms i absoluta termer bli som starkast 2015. År 2019 förväntas intäkterna från skatt på företagsvinster uppgå till 115 miljarder kronor, vilket motsvarar 2,4 procent av BNP (se diagram 7.6).

Avkastningsskatten ger avsevärt högre intäkter under slutet av prognosperioden

Intäkterna från avkastningsskatten, som tas ut på sparande i pensions- och kapitalförsäkringar, beräknas ha ökat 2014, efter att ha minskat 2012 och 2013. Intäkterna från avkastningsskatten påverkas i hög grad av hur statslåneräntan utvecklas. År 2015 och 2016 bedöms avkastningsskatten åter sjunka, som ett resultat av fallande statslåneräntor. Från och med 2017 bedöms de årliga intäkterna från avkastningsskatten öka kraftigt, från 11 miljarder kronor 2017 till omkring 26 miljarder kronor 2019 (se tabell 7.3). Detta förklaras främst av att statslåneräntan förväntas stiga till mer normala nivåer. En annan bidragande faktor till utvecklingen av intäkterna från avkastningsskatten är regeringens förslag om en höjd beskattning av sparande i kapitalförsäkring fr.o.m. 2016. Förslaget beräknas öka avkastningsskatteintäkterna med 1 miljard kronor per år.

Oförändrad syn på intäkter från fastighetsbeskattning

Intäkterna från fastighetsskatten och den kommunala fastighetsavgiften beräknas ha uppgått till 31,9 miljarder kronor 2014, vilket är en marginell ökning jämfört med 2013.

Tabell 7.7 Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift 2013–2019

Miljarder kronor

	Utfall		Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Småhus	13,8	14,0	14,3	14,5	14,9	16,0	16,5
varav kommunal avgift	13,3	13,5	13,8	14,0	14,3	15,5	15,9
Hyreshus, bostadslägenheter	2,7	2,7	2,8	2,8	2,9	2,9	3,0
varav kommunal avgift	2,6	2,6	2,7	2,7	2,8	2,8	2,9
Hyreshus, lokaler	7,4	7,5	7,6	7,8	7,9	8,0	8,1
Industrier	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Vattenkraft	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Summa	31,6	31,9	32,3	32,7	33,3	34,6	35,2
Procent av BNP	0,84	0,81	0,79	0,76	0,74	0,74	0,73

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

År 2015–2019 beräknas intäkterna från fastighetsskatten och den kommunala fastighetsavgiften stegvis öka, för att 2019 uppgå till drygt 35 miljarder kronor. Det är framför allt intäkterna från den kommunala fastighetsavgiften på småhus som bidrar till ökningen. Som andel av

BNP minskar dock intäkterna från fastighetsbeskattningen något 2014–2019 (se tabell 7.7).

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Skatt på konsumtion och insatsvaror består av mervärdesskatt och punktskatter. År 2014 beräknas intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror ha uppgått till knappt 469 miljarder kronor (se tabell 7.8). Intäkterna utgjorde därmed knappt 28 procent av den offentliga sektorns totala skatteintäkter och 12 procent av BNP.

Tabell 7.8 Skatt på konsumtion och insatsvaror 2013–2019

Miljarder kronor och årlig procentuell förändring

	Utfall	Prognos					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Skatt på konsumtion och insatsvaror ¹	456	469	489	510	530	552	574
Utvecklingstakt (%)	1,9	2,8	4,3	4,4	3,9	4,1	4,0
Procent av BNP	12,1	12,0	11,9	11,9	11,9	11,8	11,8
Mervärdesskatt	339	354	369	385	403	422	440
Utvecklingstakt (%)	2,7	4,3	4,2	4,4	4,6	4,7	4,3
Punktskatter	116	115	120	125	128	131	135
Utvecklingstakt (%)	-0,2	-1,6	4,9	4,3	1,9	2,5	2,8

¹ Skatt på konsumtion och insatsvaror ingår inte skatt på import.
Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Intäkterna från mervärdesskatten ökar

Intäkterna från mervärdesskatt kommer till stor del från hushållens konsumtion. Eftersom mervärdesskatten är differentierad mellan olika varu- och tjänstegrupper påverkas intäkterna också av konsumtionens sammansättning (se diagram 7.7).

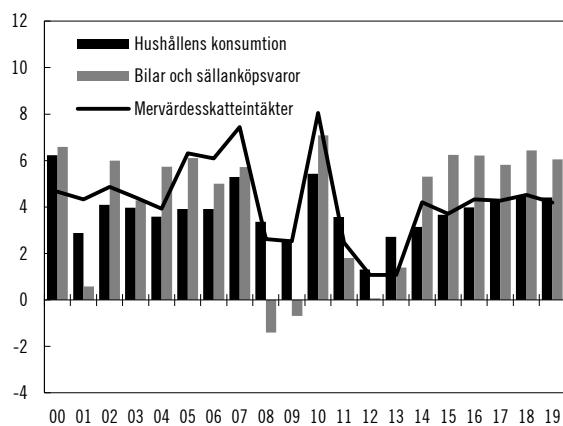
Skattebasen för mervärdesskatten består också av investeringar och förbrukning i verksamheter som saknar skatteplikt, och som därmed inte kan dra av ingående mervärdesskatt.

Under 2014 skedde en viss återhämtning i hushållens konsumtion och intäkterna från mervärdesskatten beräknas ha ökat med drygt 4 procent. Regeringen föreslår i denna proposition att mervärdesskattesatsen på biobiljetter höjs fr.o.m. 2017, vilket förväntas öka intäkterna från mervärdesskatt med 0,2 miljarder kronor per år. Därutöver bedömer regeringen att den s.k. slussningsregeln i mervärdesskattelagen bör slopas, vilket förväntas öka intäkterna från mervärdesskatt med knappt 0,1 miljarder kronor per år fr.o.m. 2016. Regeringen bedömer också att

vissa posttjänster och frimärken bör undantas från mervärdesskatteplikt fr.o.m. 2016. Det förväntas minska intäkterna från mervärdesskatt med ca 0,2 miljarder kronor per år. Sammantaget väntas intäkterna från mervärdesskatten öka med drygt 4 procent per år under prognosperioden.

Diagram 7.7 Hushållens konsumtion och underliggande intäkter från mervärdesskatt 2000–2019

Årlig procentuell förändring, löpande priser

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kraftig ökning av intäkterna från punktskatter

Punktskatterna skiljer sig från mervärdesskatten genom att de oftast är baserade på konsumerad kvantitet i stället för på marknadspriset. I likhet med vad som gäller för övriga skatter är det på kort sikt konjunkturen som, bortsett från regeländringar, främst påverkar utvecklingen av punktskatteintäkterna.

År 2015–2019 väntas en förhållandevis kraftig ökning av intäkterna från punktskatterna, i snitt 3,3 procent per år. De väntas 2019 uppgå till knappt 135 miljarder kronor (se tabell 7.8). Ökningen beror främst på de höjningar av drivmedelsskatterna som regeringen föreslår i denna proposition, som sammantaget ökar intäkterna från punktskatterna med ca 4–7 miljarder kronor per år.

Skattekvoten

Skattekvoten visar förhållandet mellan de totala skatteintäkterna och BNP. Skattekvoten påverkas normalt främst av regelförändringar i skattesystemet.

Förändringarna av skattekvoten är förhållandevis små under prognosperioden (se tabell 7.9) och förklaras av tidigare beslutade och i denna proposition föreslagna reformer.

Minskningen mellan 2013 och 2014 beror främst på införandet av det femte steget av jobbskatteavdraget, medan ökningen mellan 2014 och 2015 framför allt förklaras av den från halvårsskiftet halverade nedsättningen av socialavgifter för unga. Mellan 2015 och 2016 förklaras ökningen av skattekvoten av de reformer regeringen föreslår i denna proposition. Förändringarna av skattekvoten övriga år (2017–2019) beror huvudsakligen på förändringar i sammansättningen av BNP, samt förändringar av relationen mellan pris- och löneutveckling.

Tabell 7.9 Skattekvot 2013–2019

Procent av BNP

	Utfall		Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Skattekvot	42,9	42,7	43,0	43,4	43,8	43,9	43,9
Skatt på arbete	25,8	25,4	25,7	26,5	26,8	26,9	26,8
Skatt på kapital	4,6	4,9	5,1	4,7	4,8	4,9	5,0
Skatt på konsumtion	12,2	12,1	12,1	12,1	12,0	12,0	12,0
Övriga skatter	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Anm.: Beloppen avseende Skatt på konsumtion inkluderar skatt på import, vilket förklarar varför beloppen skiljer sig från de som redovisas i tabell 7.8.

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

7.2 Inkomster i statens budget

Skatteinkomster

I budgetpropositionen tillämpas en periodiserad redovisning av den offentliga sektorns skatteintäkter. Det innebär att skatteintäkterna i avsnitt 7.1 redovisas under det inkomstår då den skattepliktiga händelsen ägde rum.

Inkomsterna i statens budget ska enligt budgetlagen (2011:203) redovisas kassamässigt, dvs. när de faktiska in- och utbetalningarna av skatterna sker. Av denna anledning tillämpas även en kassamässig redovisning av statens skatteintäkter. De kassamässiga skatteinkomsterna består av betalningar som kan avse skatter för olika inkomstår.

Skillnaden mellan skatteintäkter och skatteinkomster utgörs av periodiseringar. Periodiseringarna består i sin tur av uppbornds- och betalningsförskjutningar samt anstånd.

Övriga inkomster

Utfall och prognoser för de inkomster som redovisas under posten Övriga inkomster i statens budget framgår av tabell 7.3. Posten innefattar inkomsttyperna 2000–8000. År 2015 beräknas dessa inkomster uppgå till sammanlagt -25,2 miljarder kronor. Inkomsterna av försäld egendom beräknas bli 4,8 miljarder högre än 2014. Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet beräknas öka med 3,5 miljarder kronor samtidigt som bidrag m.m. från EU minskar med 1,4 miljarder kronor. Sammantaget med övriga mindre förändringar innebär det att posten Övriga inkomster minskar med 0,2 miljarder kronor jämfört med 2014. Prognosen för posten Övriga inkomster 2016–2019 uppgår till mellan -28 och -33 miljarder kronor per år.

Tabell 7.10 Nu föreslagna och aviserade förändringar av posten Övriga inkomster

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Upplösning sjömansfond ³	76	0	0	0
Elsäkerhetsavgifter ⁴	20	20	20	20
Tidigareläggning av medel från EU:s jordbruksfond ^{1,5}	396	225	0	0
Tidigareläggning av medel från EU:s regionalfond ^{1,6}	0	200	0	0
CSN-avgifter ^{2,7}	665	694	723	723
Flytt av skattekrediteringar till utgiftssidan ^{2,8}	8 870	9 618	10 518	11 093
Sjöfartsstöd	1 604	1 652	1 702	1 753
Nystartsjobb	6 793	7 307	7 857	8 382
Stöd till yrkesintroduktionsanställning	169	364	664	664
Ersättning för höga sjuklönekostnader	360	360	360	360
Summa	10 083	10 822	11 326	11 902

¹ Förändringar som inte ingår i tabell 1.2.

² Förändringar som motsvaras av en lika stor utgiftshöjning och som är neutrala för det finansiella sparandet.

³ Upplösning sjömansfond, inleverans på inkomsttitel 2127 Inlevererat överskott övriga myndigheter.

⁴ Elsäkerhetsavgifter, undertitel till 2551 Offentligrättsliga avgifter.

⁵ Tidigareläggning av medel från EU:s jordbruksfond (se utg.omr. 23 avsn. 3.1.19).

⁶ Tidigareläggning av medel från EU:s regionalfond (se utg.omr. 19 avsn. 2.4.3).

⁷ CSN-avgifter, ny inkomsttitel 2562 CSN-avgifter (se utg.omr. 15 avsn. 1.7.7).

⁸ Flytt av skattekrediteringar till utgiftssidan (se kap. 12.5 samt för Sjöfartsstöd utg.omr. 22, Nystartsjobb utg.omr. 14, Stöd till yrkesintroduktionsanställning utg.omr. 14 och Ersättning för höga sjuklönekostnader utg.omr. 10).

Källa: Egna beräkningar.

Från och med 2016 ska utgifter som ges som krediteringar på skattekonto i stället redovisas på budgetens utgiftssida. Förändringen syns i tabell 7.3 där inga belopp är redovisade under

inkomsttypen 8000 år 2016 och framåt. De flyttade beloppen återfinns i tabell 7.10 under posten Flytt av skattekrediteringar till utgiftssidan. Trots att detta ökar inkomsterna med 9–11 miljarder kronor per år beräknas de övriga inkomsterna bli lägre 2016–2019 än 2015. Detta förklaras av minskade inkomster av statens aktier och minskade övriga inkomster av statens verksamhet. Att posten Övriga inkomster minskar över tid beror även på utvecklingen för posten Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet. I tabell 7.10 redogörs för de effekter som förslagen i denna proposition har på posten Övriga inkomster.

Inkomster av statens verksamhet

Inkomsttypen Inkomster av statens verksamhet består av utdelningar från statens aktieinnehav, affärsverkens och Riksbankens inlevererade överskott, ränteinkomster samt inkomster från offentligrättsliga avgifter. År 2015 beräknas inkomsterna av detta slag uppgå till 41,7 miljarder kronor (se tabell 7.3).

År 2016–2019 beräknas inkomsterna av statens verksamhet uppgå till 30,7–33,5 miljarder kronor. Den lägre nivån beror framför allt på att utdelningar från de statliga bolagen samt det inlevererade överskottet från Riksbanken beräknas minska. Mellan 2015 och 2016 minskar Riksbankens inlevererade överskott från 4,1 till 2,7 miljarder kronor och efterföljande år bedöms överskottet försvinna helt.

Från och med 2016 bruttoredovisas Centrala studiestödsnämndens (CSN) avgiftsintäkter. Detta innebär att avgiftsintäkter motsvarande 0,7 miljarder kronor per år redovisas på inkomsttypen Inkomster av statens verksamhet samtidigt som förvaltningsanslaget för myndigheten förstärks med samma belopp.

Inkomster av försäld egendom

Under inkomsttypen Inkomster av försäld egendom redovisas försäljningar av olika slags statlig egendom. Inkomster från försäljningar av aktier i statligt ägda bolag utgör vanligtvis den största delen av dessa inkomster.

För 2015–2019 antas försäljningsinkomsterna beräkningstekniskt uppgå till 5 miljarder kronor per år.

Återbetalning av lån

Under inkomsttypen Återbetalning av lån redovisas bl.a. återbetalning av studiemedel (avser lån upptagna före 1989) och av övriga lån. År 2015

beräknas inkomsterna av denna typ uppgå till 0,9 miljarder kronor, varav återbetalningar av studiemedel utgör den största delen.

År 2016–2019 beräknas inkomsterna från studiemedelsavgifter minska eftersom antalet återbetalare blir färre. Studiemedelsavgiften är den årliga återbetalningspliktiga delen (amorteringen) av studiemedel tagna före 1989.

Kalkylmässiga inkomster

Under inkomsttypen Kalkylmässiga inkomster redovisas vissa avskrivningar och amorteringar samt statliga pensionsavgifter, som utgör merparten av inkomsterna.

År 2015 beräknas inkomsterna uppgå till 9,8 miljarder kronor, varav 9,6 miljarder kronor utgörs av inkomster från statliga pensionsavgifter. År 2016–2019 ökar inkomsterna under inkomsttypen och förväntas 2019 uppgå till 12,6 miljarder kronor. Hela ökningen förklaras i princip av ökade inkomster från statliga pensionsavgifter.

Bidrag m.m. från EU

Under inkomsttypen Bidrag m.m. från EU redovisas bidrag från olika EU-fonder. De största enskilda bidragen erhålls från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska jordbruksfonden. Bidragen är främst kopplade till utgifter på anslag under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, utgiftsområde 19 Regional tillväxt, utgiftsområde 22 Kommunikationer samt utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Inkomsterna för 2015 beräknas sammantaget uppgå till 10,4 miljarder kronor. År 2016–2019 beräknas inkomsterna variera mellan 11,7 och 12,7 miljarder kronor.

Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet

Inkomsttypen Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet består av två delar, tillkommande inkomster och avräkningar i anslutning till skattesystemet.

Tillkommande inkomster består av inkomster som bruttoredovisas i statens budget. Motsvarande poster avräknas på andra inkomstitlar eller förekommer med samma belopp på budgetens utgiftssida. Det gäller skatter som tillfaller EU som tullmedel, jordbrukstullar och socker-

avgifter. Under tillkommande inkomster redovisas också kommunala utjämningsavgifter enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. De tillkommande inkomsterna beräknas uppgå till 9–11 miljarder kronor per år 2015–2019.

Den största delen av avräkningarna utgörs av statliga och kommunala myndigheters kompensation för betald mervärdesskatt. Som avräkningar redovisas dessutom avgiftsintäkter på myndigheters in- och utlåning till Riksgäldskontoret, t.ex. insättningsgarantin och stabilitetsavgifter. Avräkningarna beräknas uppgå till 95–108 miljarder kronor per år 2015–2019. Utvecklingen över tiden förklaras i huvudsak av att kompensationen för mervärdesskatt följer den statliga respektive kommunala konsumtionen.

Sammantaget beräknas inkomsttypen Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet uppgå till 85–97 miljarder kronor per år 2015–2019.

Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto

Under inkomsttypen Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto redovisas stöd som enligt nationalräkenskaperna är att likställa med utgifter. Från och med 2016 redovisas och budgeteras dessa utgifter under anslag på budgetens utgiftssida.

Ändrad redovisning av inkomstitlar

I statens budget för 2016 görs vissa förändringar av inkomstitelstrukturen. Följande inkomstitel läggs till:

2562 CSN-avgifter

Följande inkomstitlar tas bort:

1380 Arvsskatt

1381 Arvsskatt

8124 Sjöfartsstöd

8125 Nystartsjobb

8126 Stöd till yrkesintroduktionsanställning

8128 Ersättning för höga sjuklönekostnader

Tabell 7.11 Förändring av totala skatteintäkter till följd av regeländringar

Miljarder kronor, bruttoeffekter i förhållande till föregående år

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Skatt på arbete	-7,6	0,4	1,1	-14,1	11,9	25,2	4,1	0,0	0,0
<i>Kommunalskatt</i>	-7,5	1,0	1,2	0,0	5,0	-0,8	-0,2	0,0	0,0
Förändrad medelutdebitering		1,1	2,4	2,5	2,6				
Avdragsrätten för privat pensionssparande - sänkt och slopat avdrag					2,5	1,1	0,0	0,0	
Ändringar av grundavdraget (pensionärer)	-7,5		-1,2	-2,5		-1,8	0,0		
Ändrade avdragsregler (pensionssparande m.m.)		0,3							
Övrigt	0,0	-0,4	-0,1	0,0	-0,1	0,0	-0,2	0,0	0,0
<i>Statlig skatt</i>	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,7	1,9	1,1	0,0	0,0
Avdragsrätten för privat pensionssparande - sänkt och slopat avdrag					0,7	0,3			
Skiktgränsjusteringar						1,7	1,1	0,0	0,0
Övrigt				-0,3					
<i>Skattereduktioner</i>	0,0	-0,3	0,0	-12,0	0,0	8,6	0,0		
Slopad skattereduktion hushållstjänster					5,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Skattereduktion jobbskatteavdrag				-12,0		2,7	0,0		
Slopad skattereduktion för gåvor						0,3	0,0	0,0	0,0
Övrigt		-0,3			0,0	0,0			
<i>Socialavgifter</i>	-0,1	-0,3	-0,1	-1,8	6,3	15,4	3,1		
Särskild löneskatt äldre						2,1	0,0	0,0	0,0
Slopad nedsättning av socialavgifterna för unga i två steg					6,6	13,3	3,1	0,0	0,0
Förändringar i nedsättningen av socialavgifter för unga					-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedsättning socialavgift	-0,1	-0,3	-0,1	-1,8	-0,1				
Skatt på kapital	2,1	1,6	-13,0	0,4	0,2	2,2	0,1	0,0	0,0
<i>Inkomstskatt, företag</i>	0,1	-0,1	-7,2	0,0	0,0	0,0	0,0		
Sänkt skattesats, begränsning av ränteavdrag	0,1		-7,2						
Övrigt		-0,1		0,0					
<i>Fastighetsskatt</i>	1,5	0,0	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0		
Hyreshus: sänkt skattesats, frysning av underlag, kommunal avgift 2008			-0,6						
Vattenkraft: skattesatsändringar	1,5								
<i>Övriga skatter på kapital</i>	0,6	1,7	-5,3	0,4	0,2	2,2	0,1		
Investeraravdrag			-0,1	-0,7					
Investeringsfonder samt investeringssparkonto		1,6	-4,8	0,5	0,5	1,0	0,0		
Ändrade regler för kapitalförsäkringar		0,2	0,2	0,0	-0,1	1,0	0,0	0,0	0,0
Höjt belopp för uthyrning av privatbostäder	-0,1	0,0	-0,2						
Ändrade 3:12-regler, sänkt expansionsfondsskatt, penninglån	-0,1	-0,2	-0,5	0,5	-0,2	0,0	0,1		
Höjd stämpelskatt	0,7								
Skatt på konsumtion	-0,5	-4,6	3,1	0,7	4,4	5,2	1,2	1,3	1,0
<i>Mervärdesskatt</i>	0,0	-5,4	0,5	-0,1	0,0	-0,3	0,2	0,0	0,0
<i>Skatt på energi och miljö</i>	0,7	0,1	2,3	0,0	1,3	4,7	1,0	1,3	1,1
Energiskatt	0,9		1,1	0,0	-0,1	4,4	1,0	0,9	0,9
Koldioxidskatt	-0,2		-0,1	0,0	1,1	0,0	0,0	0,3	0,1
Avfallsskatt, naturgrusskatt m.m.					0,0	0,0			
Bekämpningsmedelskatt					0,0	0,0			
Skatt på termisk effekt					0,3	0,4	0,0	0,0	0,0
Övrigt		0,1	1,3						
<i>Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror</i>	-1,2	0,7	0,3	0,9	3,1	0,7	0,0		
Skatt på vägtrafik, trängselskatt m.m.	-1,2	-0,1	0,2	0,1	1,7	0,7	0,0		
Skatt på tobak		0,9	0,1	0,1	0,7				
Skatt på alkohol				0,7	0,7				
Restförda och övriga skatter	-0,7	-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala skatteintäkter	-6,8	-2,9	-8,9	-13,0	16,5	32,6	5,4	1,2	1,0
Totala skatteintäkter, exkl. kommunal utdebitering	-6,8	-4,0	-11,3	-15,5	13,9	32,6	5,4	1,2	1,0

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid. Observera att tabellen visar både tidigare beslutade och nu i budgetpropositionen föreslagna regeländringar.

Källa: Egna beräkningar.

7.3 Jämförelse med prognosen i 2015 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2014 och 2015

I detta avsnitt jämförs prognosen för skatteintäkterna i denna proposition med prognosen i 2015 års ekonomiska vårproposition. Vidare görs en uppföljning av inkomsterna i statens budget för 2014 och 2015. Prognosskillnaderna finns redovisade i tabell 7.13, tabell 7.14 och tabell 7.15. I tabell 7.12 finns de viktigaste ekonomiska antagandena för skatteprognoserna och en jämförelse med motsvarande antaganden i vårpropositionen.

Jämförelse med prognosen i 2015 års ekonomiska vårproposition

Skatt på arbete

År 2014 har intäkterna från skatt på arbete reviderats upp med ca 3 miljarder kronor jämfört med prognosen i vårpropositionen. För 2015 är prognosen uppreviderad med ca 1 miljard kronor. Revideringarna kan i huvudsak förklaras av att ny information har inkommit i form av kontrolluppgifter som visar på högre inkomster 2014 jämfört med i vårpropositionen. För 2016–2019 har prognosen för intäkterna från skatt på arbete reviderats upp med 8–11 miljarder kronor per år. Detta beror framför allt på de förslag som regeringen lämnar i denna proposition om bl.a. förändringar i husavdraget och avtrappning av jobbskatteavdraget.

Skatt på hushållens kapitalinkomster

Intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster har reviderats upp med 6 miljarder kronor 2014 och med 12 miljarder kronor 2015 jämfört med prognosen i vårpropositionen. Preliminärt taxeringsutfall för 2014 visar på höga taxerade kapitalvinster, vilka bedöms hålla i sig även 2015, till följd av en fortsatt god utveckling av bostadspriserna. Samtidigt har hushållens ränteinkomster reviderats ned till följd av det preliminära taxeringsutfallet, vilket delvis motverkar effekten av de uppreviderade kapitalvinsterna. År 2016–2019 bedöms ränteinkomsterna bli fortsatt lägre än enligt

prognosen i vårpropositionen till följd av den förväntade ränteutvecklingen, samtidigt som hushållens kapitalvinster bedöms bli relativt oförändrade. Sammantaget medför det att intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster bedöms bli 1,5–2,5 miljarder kronor lägre per år 2016–2019 jämfört med prognosen i vårpropositionen.

Skatt på företagsvinster

Intäkterna från skatt på företagsvinster 2014–2019 har reviderats ned med 4–7 miljarder kronor per år jämfört med prognosen i vårpropositionen. Nedrevideringen har skett till följd av utfall på periodiseringsfonder som blivit tillgängliga sedan vårpropositionen. Nedrevideringen beror också på att företagets resultat nu förväntas utvecklas mindre gynnsamt än vad som antogs i vårpropositionen.

Avkastningsskatt

Prognosen för intäkterna från avkastningsskatten är i princip oförändrade 2014–2019 jämfört med prognosen i vårpropositionen. Prognosen för statslåneräntan, som har en avgörande betydelse för intäkterna från avkastningsskatten, har reviderats ned jämfört med prognosen i vårpropositionen. Effekten av den lägre statslåneräntan motverkas till viss del av att skatten på sparande i kapitalförsäkring höjs.

Tabell 7.12 Antaganden och förändringar jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition

Årlig procentuell förändring om inget annat anges

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BNP, marknadspris ¹	2,4	3,7	4,6	4,5	4,4	4,4	4,0
Diff. VÅP15	0,0	0,2	0,4	0,1	0,0	0,1	-0,1
Arbetade timmar ²	0,6	1,9	1,2	1,5	1,5	1,1	0,4
Diff. VÅP15	0,0	0,0	-0,1	0,2	0,1	0,2	0,0
Timlön ³	1,8	1,7	3,0	3,0	3,2	3,3	3,4
Diff. VÅP15	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Utbetald lönesumma, skatteunderlag	2,4	3,7	4,3	4,5	4,8	4,4	3,8
Diff. VÅP15	0,0	0,0	-0,2	-0,1	0,1	0,1	-0,2
Arbetslöshet ⁴	8,0	7,9	7,6	7,1	6,5	6,2	6,2
Diff. VÅP15	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,2	-0,2	-0,2

Tabell 7.12 Antaganden och förändringar jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition forts.

Årlig procentuell förändring om inget annat anges

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Arbetsmarknads- politiska program ⁵	3,9	3,7	3,8	3,9	3,8	3,6	3,5
Diff. VÅP15	0,0	0,0	-0,2	0,0	-0,1	-0,3	-0,3
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	2,7	3,2	3,0	4,0	4,4	4,6	4,6
Diff. VÅP15	0,0	0,1	-0,6	0,0	0,2	0,1	0,2
Kommunal medelutdebitering ⁶	31,73	31,86	31,99	31,99	31,99	31,99	31,99
Diff. VÅP15	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statslåneränta ⁶	2,0	1,6	0,6	1,3	2,2	2,9	3,5
Diff. VÅP15	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1
KPI juni-juni	-0,1	0,2	-0,4	0,8	1,9	2,6	3,2
Diff. VÅP15	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,2	-0,1	-0,0
Inkomstbasbelopp ⁷	56,6	56,9	58,1	59,3	61,8	64,4	66,9
Diff. VÅP15	0,0	0,0	0,0	-0,4	-0,4	-0,9	-1,7
Prisbasbelopp ⁷	44,5	44,4	44,5	44,3	44,7	45,5	46,7
Diff. VÅP15	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Inkomstindex	154,8	155,6	158,9	162,1	169,0	176,0	182,9
Diff. VÅP15	0,0	0,0	0,0	-1,0	-0,9	-2,5	-4,8
Skiktgräns ⁸	413,2	420,8	430,2	430,2	438,1	455,2	476,0
Diff. VÅP15	0,0	0,0	0,0	-7,5	-12,1	-11,5	-12,9
Övre skiktgräns ⁸	591,6	602,6	616,1	625,8	643,6	668,7	699,2
Diff. VÅP15	0,0	0,0	0,0	-1,0	-1,0	0,5	-0,7

¹ Löpande priser, procentuell förändring.² Kalenderkorrigerat, anställda.³ Enligt NR:s definition.⁴ Arbetslöshet 15–74 år.⁵ Procent av arbetskraften.⁶ Medelvärde under året, procent.⁷ Tusentals kronor.⁸ Avser skiktgräns för statlig inkomstskatt. Tusental kronor.

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift

Intäkterna från fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift är marginellt nedreviderade 2015–2019, med högst 0,1 miljarder kronor per år, jämfört med prognosen i vårpropositionen. Nedrevideringarna beror på att inkomstbasbeloppet har justerats ned. Detta minskar intäkterna från den kommunala fastighetsavgiften.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Utfallet för 2014 för intäkter från mervärdesskatt är marginellt högre än vad som bedömdes i vårpropositionen. För 2015 har prognosen justerats upp med 2 miljarder kronor jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Även för 2016–2019 har prognosen för intäkterna från mervärdesskatten reviderats upp, med 2–5 miljarder kronor per år. Det beror till stor del på att den kommunala konsumtionen och de kommunala investeringarna väntas utvecklas starkare än förväntat. Detsamma gäller företagens investeringar i löpande priser.

För punktskatteintäkterna är utfallet för 2014 nästan densamma som bedömningen i vårpropositionen. Prognosen för punktskatteintäkterna för 2015 har reviderats ned med ca 1,5 miljarder kronor. Nedrevideringen beror på lägre utfall för inkomsterna från skatt på el och oljeprodukter 2015, men också på en lägre prognos för användningen av energi. Prognosen för 2016–2019 har sammantaget reviderats upp med ca 3–8 miljarder kronor per år. Upprevideringen förklaras främst av de regeländringar som regeringen föreslår i denna proposition, t.ex. höjd energiskatt på bensin och dieselbränsle.

Tabell 7.13 Aktuell prognos jämfört med statens budget för 2014 och 2015 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

Inkomstår	Aktuell prognos		Aktuell Jmf SB prognos		Jämförelse med 2015 års ekonomiska vårproposition					
	2014	2014	2015	2015	Prognos					
					2014	2015	2016	2017	2018	2019
Skatt på arbete	986,0	-6,2	1 050,9	-1,4	3,2	1,3	9,3	10,8	10,8	7,9
<i>Direkta skatter</i>	<i>529,4</i>	<i>-1,9</i>	<i>561,3</i>	<i>-4,9</i>	<i>3,7</i>	<i>1,5</i>	<i>9,3</i>	<i>10,0</i>	<i>9,6</i>	<i>7,4</i>
Kommunal inkomstskatt	601,7	-1,2	634,7	-3,0	1,7	0,4	-2,1	-3,0	-3,0	-5,4
Statlig inkomstskatt	47,3	1,8	51,0	-0,4	1,0	1,0	2,7	4,1	3,8	3,7
Allmän pensionsavgift	103,7	-0,5	108,2	-1,1	-0,2	-0,3	-0,3	0,0	-0,1	-0,6
Artistskatt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skattereduktioner	-223,3	-2,0	-232,5	-0,4	1,1	0,7	9,1	8,9	9,1	10,0
<i>Indirekta skatter</i>	<i>456,6</i>	<i>-4,3</i>	<i>489,6</i>	<i>3,5</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,8</i>	<i>1,2</i>	<i>0,5</i>
Arbetsgivaravgifter	471,6	1,2	490,3	12,0	0,1	-0,3	-0,7	-0,6	-0,4	-1,2
Egenavgifter	12,0	-2,2	12,9	-0,8	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Särskild löneskatt	38,1	-2,0	39,4	-3,2	-0,1	-0,2	2,1	2,2	2,3	2,4
Nedsättningar	-34,0	-1,3	-20,0	-4,6	-0,1	0,7	-1,0	-0,5	-0,5	-0,5
Skatt på tjänstegruppliv	0,7	-0,2	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgifter till premiepensionssystemet	-31,9	0,2	-33,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Skatt på kapital	193,5	8,2	206,8	16,4	1,7	7,0	-6,0	-7,1	-9,0	-9,7
Skatt på kapital, hushåll	46,5	12,1	55,0	14,0	5,9	11,8	-1,5	-2,0	-1,9	-2,5
Skatt på företagsvinster	91,5	-5,8	97,1	2,0	-4,1	-4,5	-4,6	-5,0	-6,6	-6,4
Avkastningsskatt	10,2	0,3	8,4	-0,7	-0,1	-0,1	0,4	0,5	-0,1	-0,3
Fastighetsskatt	31,9	0,9	32,3	0,9	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	-0,1
Stämpelskatt	9,3	0,9	9,3	0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,4	-0,4	-0,4
Kupongskatt m.m.	4,2	-0,2	4,6	0,3	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Skatt på konsumtion och insatsvaror¹	474,4	-4,1	495,0	-4,8	0,4	0,5	5,1	8,7	11,4	13,5
Mervärdesskatt	354,1	1,5	368,9	-2,2	0,3	2,0	2,4	3,7	4,4	5,2
Skatt på tobak	11,4	-0,1	11,6	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt på etylalkohol	4,1	-0,2	4,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt på vin m.m.	5,2	-0,1	5,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt på öl	3,5	0,0	3,9	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Energiskatt	39,0	-2,6	40,6	-1,2	0,0	-0,7	4,2	6,0	7,4	8,7
Koldioxidskatt	23,3	-0,8	23,8	-1,3	0,0	-1,0	-1,6	-1,0	-0,5	-0,4
Övriga skatter på energi och miljö	4,4	-1,6	4,8	-0,3	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Skatt på vägtrafik	16,8	-0,2	19,1	0,1	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Övriga skatter	6,8	-0,5	6,6	-0,4	0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
Skatt på import	5,8	0,6	6,1	0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Restförda skatter och övriga skatter	9,5	3,9	5,4	2,0	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6
Restförda skatter	-5,9	0,4	-5,9	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga skatter	15,4	3,5	11,2	1,2	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6
Totala skatteintäkter	1 663,5	1,7	1 758,2	12,2	6,0	9,4	8,9	13,0	13,8	12,3
Avgår EU-medel	-8,4	-16,2	6,1	0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 655,1	1,2	1 752,1	12,1	6,0	9,5	9,0	13,1	13,8	12,4
Avgår kommunala inkomstskatter	-617,4	1,1	-650,7		1,7	0,4	-2,2	-3,1	-3,0	-5,5
Avgår avgifter till ålderspensionssystemet	-213,4	0,3	-222,8		-0,1	-0,3	-0,6	-0,6	-0,8	-1,4
Statens skatteintäkter	824,3	2,6	878,6	16,5	4,4	9,4	11,9	16,7	17,6	19,3

¹ Skatt på konsumtion och insatsvaror ingår i den här tabellen även skatt på import.
Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Övriga inkomster

Jämfört med bedömningen i vårpropositionen har prognosen för intäkter av övriga inkomster 2015 reviderats upp med 2,5 miljarder kronor (se tabell 7.14). År 2016–2019 är inkomsterna uppreviderade med 7–8 miljarder kronor. Ökningen förklaras huvudsakligen av att utgifter som ges som krediteringar på skattekonto fr.o.m. 2016 i stället budgeteras och redovisas som anslag på budgetens utgiftssida, vilket ökar inkomsterna med 9–11 miljarder kronor per år. En motverkande faktor är att posten Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet reviderats upp beroende på högre kompensation för mervärdesskatt till kommuner. Inkomsterna av statens verksamhet har reviderats ned något, samtidigt som inkomsterna av posten Bidrag m.m. från EU ökat något.

Tabell 7.14 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor	2015	2016	2017	2018	2019
2000 Inkomster av statens verksamhet	1,6	-0,6	-1,1	-1,3	-1,2
3000 Inkomster av försäld egendom	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5000 Kalkylmässiga inkomster	-0,1	-0,3	0,3	0,4	1,1
6000 Bidrag m.m. från EU	1,3	1,1	1,4	0,3	0,1
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-0,5	-1,8	-2,6	-2,8	-2,6
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	0,2	8,9	9,6	10,5	11,1
Övriga inkomster	2,5	7,3	7,6	7,1	8,5

Källa: Egna beräkningar.

Uppföljning av statens budget för 2014 och 2015

Skatt på arbete

Intäkterna från skatt på arbete bedöms uppgå till 986 miljarder kronor 2014, vilket är 6 miljarder kronor lägre än beräkningen i statens budget för 2014. Det preliminära taxeringsutfallet som inkommit indikerar lägre inkomster, och därmed lägre skatteintäkter. Även husavdraget har reviderats upp, vilket har bidragit till att intäkterna från skatt på arbete har blivit lägre.

År 2015 bedöms intäkterna från skatt på arbete uppgå till 1 051 miljarder kronor, vilket är något lägre än beräkningen i budgeten för 2015. De direkta skatterna har reviderats ned i förhållande till budgeten för 2015. Samtidigt motverkas det av att intäkterna från indirekta skatter har reviderats upp till följd av att nedläggningen av socialavgifter för unga reducerades fr.o.m. den 1 augusti 2015, i enlighet med vad regeringen föreslog i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99).

Skatt på hushållens kapitalinkomster

År 2014 beräknas intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster ha uppgått till 46,5 miljarder kronor. Det är 12 miljarder kronor högre än prognosen i budgeten för 2014. Ökningen förklaras till stor del av att hushållens kapitalvinster och ränteinkomster bedöms bli högre än beräknat. Intäkterna från hushållens skatt på kapitalinkomster 2015 bedöms bli 14 miljarder kronor högre än beräkningen i budgeten för 2015. Det är främst hushållens kapitalvinster som ligger bakom upprevideringen. Att hushållens kapitalvinster bedöms bli högre beror på utvecklingen på bostads- och aktiemarknaden.

Skatt på företagsvinster

År 2014 bedöms intäkterna från skatt på företagsvinster ha uppgått till 91,5 miljarder kronor, vilket är knappt 6 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i budgeten för 2014. Nedrevideringen förklaras av en svagare utveckling av vinsterna än vad som antogs i budgeten.

År 2015 förväntas intäkterna från skatt på företagsvinster bli 2 miljarder kronor högre än vad som beräknades i budgeten, bl.a. på grund av högre prognoser för företagets vinster. Intäkterna från skatt på företagsvinster förväntas nu uppgå till 97 miljarder kronor.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

År 2014 blev intäkterna från mervärdesskatten 1,5 miljarder kronor högre än vad som beräknades i budgeten för 2014, vilket bl.a. beror på en högre kommunal konsumtion än förväntat. För 2015 bedöms intäkterna från mervärdesskatten bli drygt 2 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i budgeten för 2015. Det beror på att hushållens konsumtion inte har ökat i den omfattning som förväntades.

År 2014 uppgick intäkterna från punktskatter till drygt 115 miljarder kronor, vilket är

ca 6 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i budgeten för 2014. Avvikelsen beror på att konjunkturläget återhämtade sig långsammare än väntat, vilket medförde en lägre användning av olika energislag. För 2015 beräknas intäkterna bli ca 3 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i budgeten, till följd av mindre energianvändning än väntat.

Övriga inkomster

Utfallet för övriga inkomster blev 24 miljarder kronor lägre 2014 än vad som beräknades i budgeten för 2014. Det lägre utfallet beror främst på att inkomsterna från försäljningar av statlig egendom blev 15 miljarder kronor lägre än det beräkningstekniska antagandet som ingick i beräkningen i budgeten för 2014. Resterande del förklaras i huvudsak av lägre inkomster av statens verksamhet.

Prognosen för inkomsterna 2015 har minskat med 3 miljarder kronor jämfört med budgeten för 2015. Minskningen förklaras av att prognosen över inkomster av försäld egendom justerats ned med 10 miljarder kronor. De lägre inkomsterna förklaras även av att avräkningarna ökat med 1,5 miljarder kronor. Inkomsterna av statens verksamhet har samtidigt reviderats upp med 8,1 miljarder kronor beroende på återbetalning av aktiekapital, högre inlevererat överskott från myndigheter, högre inkomster av statens aktier samt högre inlevererat överskott från Riksbanken.

Tabell 7.15 Övriga inkomster, aktuell prognos jämfört med statens budget för 2014 och 2015

Miljarder kronor

	Utfall 2014	Prognos SB 2014	Aktuell prognos 2015	Prognos SB 2015
2000 Inkomster av statens verksamhet	41,7	49,1	41,7	33,6
3000 Inkomster av försåld egendom	0,2	15,0	5,0	15,0
4000 Återbetalning av lån	0,9	1,1	0,9	0,9
5000 Kalkylmässiga inkomster	9,9	10,3	9,8	10,0
6000 Bidrag m.m. från EU	11,9	12,4	10,4	10,3
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-76,3	-75,4	-85,0	-83,5
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	0,0	0,0	-8,0	-8,4
Övriga inkomster	-11,7	12,4	-25,2	-22,1

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

7.4 Lagstiftning som ligger till grund för beräkningen till statens övriga inkomster

I avsnitt 6 lämnar regeringen förslag till den skattelagstiftning som påverkar beräkningen av statens inkomster. I detta avsnitt lämnar regeringen förslag till annan lagstiftning som påverkar samma beräkning.

Avskaffande av sjömanspensionen

Ärendet och dess beredning: Pensionsmyndigheten har i skrivelse till regeringen (S2013/8254/SF) lämnat förslag till upphörande av reglerna för sjömanspension. Förslaget har därefter kompletterats inom Socialdepartementet. Det slutliga förslaget har beretts med Pensionsmyndigheten.

Regeringens förslag: Samtliga bestämmelser gällande sjömanspension ska upphöra att gälla den 1 februari 2016. De återstående medel som finns i Sjömanspensioneringsfonden ska föras till inkomsttitel i statens budget senast vid utgången av februari 2016.

Pensionsmyndighetens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade 1989 att kungörelsen (1972:412) om sjömanspension skulle upphöra att gälla fr.o.m. den 1 januari 1990 och att nya försäkringstagare därefter inte skulle tas emot. De som vid upphävandet hade rätt till sjömanspension skulle dock enligt övergångsbestämmelser fortsatt få sjömanspension. Hösten 2013 fanns det fem

kvarvarande pensionsberättigade och dessa informerades av Pensionsmyndigheten om möjligheten att ansöka om utbetalning av ett engångsbelopp. Alla fem personer utnyttjade denna möjlighet och de sista pensionerna betalades ut under 2014.

Eftersom samtliga pensionsberättigade har fått den pension de är berättigade till och inga ytterligare berättigade kommer att kunna tillkomma har bestämmelserna om sjömanspension blivit obsoleta och bör därför upphöra att gälla. Det gäller regeringen i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. I den förstnämnda lagen föreslog Pensionsmyndigheten ändring av 1 §. Regeringen konstaterar att även 6 a § i den lagen bör ändras.

Sjömanspensionen har sedan 1961 finansierats med redaravgifter. På motsvarande sätt som andra arbetsgivaravgifter finns ingen exakt överensstämmelse mellan avgifter och förmåner. För att stödja finansieringen av sjömanspensionen har därför Sjömanspensioneringsfonden funnits som disponerats av Pensionsmyndigheten och förvaltats av Kammarkollegiet. Fonden har i och med avvecklingen av försäkringen inte längre någon funktion och den bör därför också avvecklas. Sjömanspensioneringsfonden har historiskt gått med såväl under- som överskott. När sjömanspensionen nu avvecklas finns en återstående fond som den 30 juni 2015 uppgick till 76 412 609 kronor.

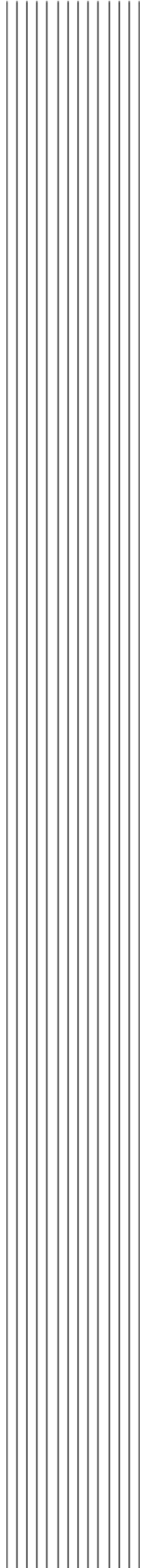
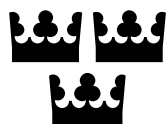
I praktiken är det staten som stått som garant för försäkringen och på motsvarande sätt som gäller för över- och underskott av arbetsgivaravgifter bör fondens återstående medel föras till staten. Fondens medel bör således föras till inkomsttitel i statens budget. Hela beloppet ingår därmed i inkomstberäkningen för

inkomsttitel 2127 Inlevererat överskott övriga myndigheter.

Ändringarna bör träda i kraft den 1 februari 2016 och återstående medel föras till inkomsttitel i statens budget senast vid utgången av februari 2016.

8

Utgifter

8 Utgifter

Sammanfattning

- De takbegränsade utgifterna beräknas öka med ca 205 miljarder kronor mellan 2014 och 2019. Som andel av BNP faller dock utgifterna från 28,0 procent till 26,8 procent under samma period.
- Knappt 64 procent av ökningen av de takbegränsade utgifterna, ca 130 miljarder kronor, kan hänföras till utgifterna under budgetens utgiftsområden exklusive stats-skuldräntorna.
- Återstoden av ökningen är hänförlig till ålderspensionssystemets utgifter, som väntas öka med ca 75 miljarder kronor mellan 2014 och 2019. Denna ökning beror främst på högre inkomst- och tilläggs-pensioner till följd av pris- och löne-ökningar, men också på att antalet pensionärer ökar under perioden.
- I de takbegränsade utgifterna ingår en beräkningsteknisk överföring till hushålls-sektorn som motsvarar skillnaden mellan regeringens föreslagna och aviserade budgetförstärkningar och budgetförsvagningar för 2017–2019. Den beräkningstekniska överföringen ingår dock inte i redovisningen av föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i detta avsnitt.
- De utgiftsområden som bidrar mest till utgiftsökningen mellan 2014 och 2019 är utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering samt utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och

barn, som sammanlagt ökar med knappt 52 miljarder kronor under perioden.

- Jämfört med bedömningen i 2015 års ekonomiska vårproposition ökar de takbegränsade utgifterna 2016–2019 med 24–29 miljarder kronor per år. Ökningen beror främst på reformförslag i denna proposition och förslag som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket.

I detta avsnitt redovisas och analyseras utvecklingen av utgifterna i statens budget och de takbegränsade utgifterna mellan 2014 och 2019. Utgiftssidan i statens budget delas in i 27 utgiftsområden och posten Minskning av anslagsbehållningar. Till budgetens utgiftssida hör även Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen (se avsnitt 9.2). De utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten, de s.k. takbegränsade utgifterna, består av utgifterna under utgiftsområde 1–25 och 27 samt utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

I tabell 8.1 presenteras en översikt av utvecklingen av utgifterna under budgetens utgiftsområden och de takbegränsade utgifterna mellan 2014 och 2019.

Tabell 8.1 Utgifter under budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter 2014–2019

Miljarder kronor om inget annat anges

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	2018	2019
Utgifter under utgiftsområden exkl. stats-skuldsräntor ¹	837,5	845,9	912,4	938,9	954,3	968,0
Procent av BNP	21,4	20,7	21,3	21,0	20,5	20,0
Statsskulds-räntor m.m. ¹	3,3	26,5	10,8	20,3	25,8	33,3
Procent av BNP	0,1	0,6	0,3	0,5	0,6	0,7
Summa utgiftsområden	840,9	872,4	923,1	959,1	980,1	1 001,2
Procent av BNP	21,5	21,3	21,6	21,5	21,0	20,7
Ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget	258,0	267,4	285,5	301,7	319,0	332,8
Procent av BNP	6,6	6,5	6,7	6,8	6,8	6,9
Takbegränsade utgifter²	1 095,5	1 113,4	1 197,9	1 240,6	1 273,3	1 300,8
Procent av BNP	28,0	27,2	28,0	27,8	27,3	26,8
Utgiftstak³	1 107	1 158	1 215	1 274	1 332	1 392
Budgeterings-marginal	11,5	44,6	17,1	33,4	58,7	91,2

¹ Inklusive förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.² Utgiftsområden i statens budget (exklusive statsskuldsräntor) och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.³ Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2018 samt bedömning av nivå för 2019 (se avsnitt 5.2).

Källa: Egna beräkningar.

8.1 Utgiftsramar för 2016

Regeringens förslag: Utgifterna för 2016 fördelas på utgiftsområden enligt tabell 8.2.

Beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2016 enligt tabell 8.2 godkänns.

Beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2016 enligt tabell 8.2 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med 9 kap. 5 § riksdagsordningen ska förslaget till statens budget innehålla en fördelning av anslagen på utgiftsområden. Regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena för 2016 redovisas i tabell 8.2.

Utgiftsramen för ett utgiftsområde anger den nivå som årets anvisade anslagsmedel för området högst får uppgå till. I prognosen för utgifterna per utgiftsområde för 2015, förslaget till utgiftsramar för 2016 och i beräkningen av utgiftsramarna för 2017–2019, har hänsyn tagits till tidigare beslutade och nu föreslagna eller aviserade utgiftsreformer och besparingar (avsnitt 8.3 och 8.4). Till grund för prognoserna och utgiftsramarna ligger vidare regeringens prognos för den makroekonomiska utvecklingen, volymantaganden för vissa transfereringssystem samt pris- och löneomräkningen av främst förvaltningsanslagen (avsnitt 8.3 och 8.4). Förbrukningen av anslagsbehållningar på anslag för förvaltnings- och investeringsändamål för 2016–2019 redovisas samlat under posten Minskning av anslagsbehållningar i stället för under respektive utgiftsområde (tabell 8.2 och tabell 8.3).

Tabell 8.2 Utgiftsramar 2016

Tusental kronor

Utgiftsområde	Utgiftsram 2016	
1	Rikets styrelse	12 717 244
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 812 312
3	Skatt, tull och exekution	10 782 946
4	Rättsväsendet	41 573 737
5	Internationell samverkan	1 905 203
6	Försvar och samhällets krisberedskap	48 827 432
7	Internationellt bistånd	32 357 474
8	Migration	19 419 719
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	69 237 676
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	109 868 281
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	36 184 250
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	87 129 050
13	Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	21 070 265
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	79 681 475
15	Studiestöd	21 707 932
16	Utbildning och universitetsforskning	69 452 400
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	13 694 535
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	7 064 024
19	Regional tillväxt	3 255 721
20	Allmän miljö- och naturvård	7 661 756
21	Energi	2 812 038
22	Kommunikationer	54 122 036
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	18 919 553
24	Näringsliv	5 998 273
25	Allmänna bidrag till kommuner	93 398 252
26	Statsskuldräntor m.m.	10 769 176
27	Avgiften till Europeiska unionen	31 827 167
	Minskning av anslagsbehållningar	-3 142 750
	Summa utgiftsområden¹	923 107 177
	Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor¹	912 364 101
	Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	285 509 000
	Takbegränsade utgifter	1 197 873 101
	Budgeteringsmarginal	17 126 899
	Utgiftstak för staten	1 215 000 000

¹ Inklusivt minskning av anslagsbehållningar.

Källa: Egna beräkningar.

8.2 Preliminära utgiftsramar för 2017 och 2018 samt beräkning för 2019

Regeringens förslag: Den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2017 och 2018 enligt tabell 8.3 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna förslag till preliminära inkomstberäkningar och utgiftsramar för det andra och tredje tillkommande budgetåret. I tabell 8.3 redovisas för varje utgiftsområde utfallet för anslagsförbrukningen 2014, utgiftsramarna för utgiftsområdena 2015, inklusive justeringar till följd av förslag till ändringar i budgeten, en utgiftsprognos för 2015, förslag till utgiftsramar för 2016, förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområdena för 2017 och 2018 samt en beräkning av utgiftsramarna för 2019.

Regeringen föreslår och aviserar i denna proposition åtgärder som medför större budgetförstärkningar än budgetförsvagningar för 2017–2019, med undantag för de förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2 (se även tabell 8.11). Det är regeringens avsikt att dessa medel ska användas för finansiering av framtida reformer. Fram till dess redovisas de överstigande medlen i denna proposition som en beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn vid sidan av de 27 utgiftsområdena, men som en del av de takbegränsade utgifterna. Den beräkningstekniska överföringen påverkar den offentliga sektorns utgifter på samma sätt som de takbegränsade utgifterna. Överföringen belastar därmed statens budgetsaldo samt det finansiella sparandet i staten och den offentliga sektorn. Den ingår dock inte i redovisningen av förändringar till följd av beslutade, föreslagna eller aviserade åtgärder i avsnitt 8.3 och 8.4.

Tabell 8.3 Utgifter per utgiftsområde 2014–2019

Miljoner kronor		2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Utgiftsområde		Utfall	Anslag ¹	Prognos	Förslag ²	Förslag ³	Förslag ³	Beräknat
1	Rikets styrelse	12 902	12 303	12 374	12 717	12 806	12 999	13 299
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 122	14 801	14 453	14 812	15 050	15 440	15 940
3	Skatt, tull och exekution	10 384	10 574	10 479	10 783	10 928	11 118	11 338
4	Rättsväsendet	40 194	40 805	40 475	41 574	42 149	42 959	43 800
5	Internationell samverkan	1 662	1 969	1 957	1 905	1 908	1 912	1 917
6	Försvar och samhällets krisberedskap	47 978	48 447	46 757	48 827	50 216	51 171	53 359
7	Internationellt bistånd	31 027	29 280	29 444	32 357	36 344	39 650	41 434
8	Migration	12 551	17 912	17 415	19 420	15 809	12 926	12 369
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	61 589	64 768	63 676	69 238	68 129	69 164	67 679
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	99 036	103 035	103 073	109 868	112 984	115 394	118 071
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 313	38 611	38 179	36 184	34 355	33 050	32 193
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	80 809	83 519	83 507	87 129	90 020	92 779	95 857
13	Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	12 225	16 761	16 114	21 070	28 292	31 159	29 864
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	66 901	69 314	67 482	79 681	80 072	80 682	81 339
15	Studiestöd	19 953	20 967	19 633	21 708	21 847	22 200	23 013
16	Utbildning och universitetsforskning	59 419	63 972	61 962	69 452	71 852	72 501	72 704
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 827	13 136	13 016	13 695	13 953	14 040	14 074
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 076	1 224	1 090	7 064	7 004	7 015	6 704
19	Regional tillväxt	2 879	2 701	2 396	3 256	3 577	3 371	3 446
20	Allmän miljö- och naturvård	5 085	6 047	5 938	7 662	7 341	7 221	6 772
21	Energi	2 858	2 383	2 378	2 812	2 788	2 602	2 609
22	Kommunikationer	45 962	49 450	46 875	54 122	55 169	55 724	55 489
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 203	15 681	13 390	18 920	16 798	17 410	17 492
24	Näringsliv	5 439	5 516	5 473	5 998	5 832	5 840	5 891
25	Allmänna bidrag till kommuner	93 599	92 304	92 237	93 398	95 078	95 397	95 461
26	Statsskuldsräntor m.m.	3 325	29 326	26 491	10 769	20 298	25 831	33 305
27	Avgiften till Europeiska unionen	41 553	43 855	36 154	31 827	37 669	38 975	40 391
	Minskning av anslagsbehållningar				-3 143	665	222	-522
	Beräkningsteknisk överföring till hushållen ⁴					215	1 340	5 953
	Summa utgiftsområden⁵	840 872	898 661	872 421	923 107	959 147	980 091	1 001 240
	Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor⁶	837 546	869 335	845 930	912 364	938 880	954 290	967 966
	Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	257 988		267 449	285 509	301 708	319 018	332 789
	Takbegränsade utgifter	1 095 534		1 113 379	1 197 873	1 240 588	1 273 308	1 300 755
	Budgeteringsmarginal	11 466		44 621	17 127	33 412	58 692	91 245
	Utgiftstak för staten⁷	1 107 000		1 158 000	1 215 000	1 274 000	1 332 000	1 392 000

¹ Inklusive riksdagens beslut i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99, bet. 2014/15:FIU21, rskr. 2014/15:316) och förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:2).

² Regeringens förslag till utgiftsramar för 2016 i denna proposition (se tabell 8.2).

³ Regeringens förslag till preliminära utgiftsramar för 2017 och 2018.

⁴ Avser de överstigande medel som uppstår på grund av att regeringen i denna proposition föreslår och aviserar åtgärder som medför större budgetförstärkningar än budgetförsvagningar för 2017–2019 exklusive de förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2 (se även tabell 8.11).

⁵ Inklusive Beräkningsteknisk överföring till hushållen och posten Minskning av anslagsbehållningar.

⁶ Summa utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. och exklusive minskning av anslagsbehållningar för statsskuldsräntor.

⁷ Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2018 samt bedömning av nivå för 2019 (se avsnitt 5.2).

Källa: Egna beräkningar.

8.3 Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2015–2019

Analysen av utgiftsförändringen mellan år (detta avsnitt) ger en bild av hur nivåerna på statens utgifter utvecklas totalt, hur medlen fördelas på olika områden och vilka faktorer som driver utgiftsutvecklingen i form av beslutade eller nu presenterade reformer, volymer eller den makroekonomiska utvecklingen. Den därpå följande jämförelsen av den nu bedömda utgiftsutvecklingen med bedömningen i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100) syftar till att redogöra för hur utgiftsprognoserna förändrats sedan vårpropositionen (se avsnitt 8.4). Huvudfokus ligger i avsnitt 8.4 på budgeteffekter av föreslagna reformer i denna proposition.

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med 18–84 miljarder kronor per år 2014–2019. Utgiftsökningen 2015 förklaras främst av ökning av antalet personer i vissa transfereringssystem. Det handlar t.ex. om ett ökat antal personer med sjukpenning, vilket leder till högre utgifter under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, ett ökat antal asylsökande, vilket leder till högre utgifter under utgiftsområde 8 Migration, ett ökat antal kommunmottagna personer, vilket leder till högre utgifter under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering samt ett ökat antal personer och antal timmar per person med assistansersättning, vilket leder till högre utgifter under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Utgiftsökningen 2015 förklaras också av reformer inom bl.a. utbildningsområdet och infrastrukturområdet under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning respektive utgiftsområde 22 Kommunikationer samt av förändringar i makrobilden som i hög grad påverkar utgifterna inom ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Utgiftsökningarna 2016 förklaras främst av tidigare beslutade och i denna proposition föreslagna reformer, förändringar i makrobilden som påverkar utgifterna inom ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget och ett ökat antal personer i vissa transfereringssystem.

Utgiftsökningarna 2017–2019 förklaras främst av förändringar i makrobilden som påverkar

utgifterna inom ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

De viktigaste faktorerna bakom den årliga förändringen av de takbegränsade utgifterna framgår av tabell 8.4.

Tabell 8.4 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år

Miljarder kronor

	2015	2016	2017	2018	2019
Takbegränsade utgifter	18	84	43	33	27
<i>Förklaras av:</i>					
Beslut/reformer ^{1,2}	5	32	3	0	-6
Pris- och löneomräkning	1	3	2	4	5
Övriga makroekonomiska förändringar	8	21	16	21	20
Volymer ³	21	18	9	4	2
Tekniska justeringar ⁴	-2	10	0	1	1
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ⁵	0	0	0	1	5
Övrigt	-14	0	12	2	1

¹ Inklusive förslag och aviseringar i denna proposition. I denna beräkningspost ingår även de förslag i propositionen Höständringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:2) som inte avser regelstyrda transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar). Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket ingår inte.

² Inklusive förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2. Se tabell 8.11.

³ Begreppet volym innefattar ett antal olika förklaringar till utgiftsförändringar, bl. a. antal personer i vissa transfereringssystem, längden på den tid som en person finns i ett transfereringssystem samt förändringar av nivån på styckkostnader i transfereringssystemen som inte direkt kan kopplas till de makroekonomiska förutsättningarna.

⁴ De förändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket i denna proposition redovisas i avsnitt 5.2.

⁵ Avser de överstigande medel som uppstår på grund av att regeringen i denna proposition föreslår och aviserar åtgärder som medför större budgetförstärkningar än budgetförsvagningar, exklusive de förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2. Källa: Egna beräkningar.

Beslutade, föreslagna och aviserade reformer

Beslutade, föreslagna och aviserade reformer beräknas leda till ökade utgifter under utgiftstaket mellan 2014 och 2019 med sammanlagt 34 miljarder kronor. I tabell 8.5 redovisas hur denna förändring fördelas på enskilda år och utgiftsområden. Nedan kommenteras några av de största utgiftseffekterna 2015–2019. Effekterna påverkas även av att tidigare reformer eller temporära program upphör eller minskar i omfattning.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Till följd av den av riksdagen beslutade inriktningen för försvaret (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251) föreslår och aviserar regeringen i denna proposition satsningar som beräknas öka utgifterna under utgiftsområdet med 1,4 miljarder kronor 2016,

0,6 miljarder kronor 2017, 0,3 miljarder kronor 2018 och 0,1 miljarder kronor 2019, jämfört med föregående år.

Tidigare beslutade reformer avseende bl.a. anskaffning och utveckling av JAS 39 E samt insatsorganisationens tillgänglighet och användbarhet i närtid som föranleddes av förslag i propositionen Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2) ökade utgifterna under utgiftsområdet med ca 2,0 miljarder kronor 2014. Eftersom dessa reformer avsåg åtgärder av engångskaraktär beräknas utgifterna under utgiftsområdet minska 2015 jämfört med 2014.

Utgiftsområde 8 Migration

Utgifterna under utgiftsområdet beräknas öka med 0,4 miljarder kronor 2016 och minska med 0,4 miljarder kronor 2017, jämfört med föregående år. Detta beror på de utgiftsförändringar avseende bl.a. ny placeringsform och nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och höjd ersättning till kommunerna för skola till asylsökande barn som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Till följd av de förslag som regeringen lämnar och aviserar i denna proposition, bl.a. avseende kostnadsfria läkemedel för barn, ändrad uppräknings- och satsningen på att förbättra ungas psykiska hälsa, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 0,9 miljarder kronor 2015 och 3,3 miljarder kronor 2016, samt minska med 2,2 miljarder kronor 2017, 0,5 miljarder kronor 2018 och 0,7 miljarder kronor 2019, jämfört med föregående år.

I enlighet med förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) beslutades om utgiftsförändringar avseende bl.a. förlossningsvård och äldreomsorg samt om en ökning av anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånerna*. Som en följd av dessa utgiftsförändringar beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 1,9 miljarder kronor 2015 och minska med 0,3–0,4 miljarder kronor 2016–2019, jämfört med föregående år. Satsningen avseende bemanning i äldreomsorgen är beräknad t.o.m. 2018.

Från och med 2015 upphör ett antal tidigare beslutade tillfälliga satsningar avseende bl.a. patientsäkerhet och de mest sjuka äldre. Detta

bidrar till att utgifterna under utgiftsområdet beräknas minska med 1,5 miljarder kronor 2015 jämfört med 2014.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Till följd av de utgiftsförändringar som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition, bl.a. avseende borttagande av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 1,2 miljarder kronor 2016 jämfört med 2015.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Till följd av de reformer som beslutades efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 avseende bl.a. arbetslöshetsförsäkringen, extratjänster, traineejobb, utbildningskontrakt och Arbetsförmedlingens verksamhet, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 1,5 miljarder kronor 2015, 3,0 miljarder kronor 2016, 1,3 miljarder kronor 2017, 0,2 miljarder 2018 och 0,2 miljarder 2019, jämfört med föregående år.

Ett antal tidigare beslutade temporära satsningar under utgiftsområdet upphör 2015, vilket sammantaget innebär att utgifterna beräknas minska med 1,9 miljarder kronor 2015 jämfört med 2014. De temporära satsningarna avsåg bl.a. en ökning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag samt konjunkturellt motiverade programplatser och utvecklingsanställningar inom Samhall AB till personer som lämnat sjukförsäkringen.

Tabell 8.5 Utgiftsförändringar 2015–2019 i förhållande till föregående år till följd av tidigare beslutade, aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer och finansieringar¹

Miljarder kronor

Minustecken innebär anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning

	2015	2016	2017	2018	2019
UO 1 Rikets styrelse	-0,22	0,13	-0,04	0,00	0,07
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,01	-0,23	-0,01	0,00	-0,01
UO 3 Skatt, tull och exekution	-0,10	0,01	0,01	-0,02	-0,01
UO 4 Rättsväsendet	0,00	0,13	0,11	0,09	0,04
UO 5 Internationell samverkan	-0,12	0,00	0,00	0,00	0,00
UO 6 Försvar och samhällets krisberedskap	-1,42	0,78	1,04	0,42	0,13
UO 7 Internationellt bistånd	0,24	0,41	0,21	-0,02	0,00
UO 8 Migration	-0,50	-0,14	-0,84	-0,04	-0,02
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,16	2,36	-3,38	-1,48	-3,26
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	0,13	1,12	0,12	0,06	0,12
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0,15	0,26	0,00	0,00	0,00
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0,21	0,64	-0,12	-0,05	-0,22
UO 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	-0,53	0,49	0,53	0,22	-0,89
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-1,23	3,71	1,39	1,04	-0,52
UO 15 Studiestöd	0,18	0,75	-0,03	0,12	0,47
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	3,51	4,74	1,88	-0,10	-0,40
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	0,01	0,63	0,22	0,02	-0,10
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-0,01	5,82	-0,07	-0,01	-0,33
UO 19 Regional tillväxt	-0,73	0,74	0,22	-0,21	0,08
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	0,79	1,69	-0,34	-0,15	-0,48
UO 21 Energi	-0,40	0,46	0,02	-0,15	-0,01
UO 22 Kommunikationer	4,00	3,20	1,31	0,10	-1,11
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-0,47	3,14	-0,91	0,29	0,02
UO 24 Näringsliv	-0,12	0,45	-0,19	-0,03	0,00
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	1,30	0,75	1,68	0,32	0,06
UO 27 Avgiften till Europeiska unionen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Summa utgiftsförändringar	4,82	32,05	2,80	0,42	-6,40

Anm.: Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket ingår inte. Förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2 inkluderas. Se tabell 8.11.

¹ Nu föreslagna reformer och finansieringar avser förslag i denna proposition och de förslag i propositionen Höständringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:2) som inte avser regelstyrda transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar).

Källa: Egna beräkningar.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Till följd av de utgiftsförändringar som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition, avseende bl.a. höjda lärarlöner, specialpedagogisk fortbildningssatsning i grundskolan och fler platser inom yrkesvux och yrkeshögskola, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 2,5 miljarder kronor 2016, öka med 2,3 miljarder kronor 2017 och med 0,1 miljarder kronor 2018 samt minska med 0,1 miljarder kronor 2019, jämfört med föregående år.

Till följd av de reformer som beslutades efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 och de reformer som regeringen aviserade i 2015 års ekonomiska vårproposition, avseende bl.a. grundskolan och utökningen av antalet platser inom högre utbildning och vuxenutbildningen, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 0,3 miljarder kronor 2015 och 1,5 miljarder kronor 2016, jämfört med föregående år.

Till följd av tidigare beslutade reformer i budgeten för 2015, avseende bl.a. mindre klasser i lågstadiet, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med ca 2,4 miljarder kronor 2015 jämfört med 2014.

En tidigare beslutad satsning avseende forskning och innovation innebär en beräknad ökning av utgifterna under utgiftsområdet med 0,4 miljarder kronor 2015 och 0,9 miljarder kronor 2016, jämfört med föregående år (prop. 2012/13:30, bet. 2012/13:UbU3, rskr. 2012/13:151).

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Till följd av de utgiftsförändringar som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition, avseende bl.a. investeringsbidrag för uppförande av hyresbostäder och stöd till kommuner för att öka byggandet av bostäder, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 5,6 miljarder kronor 2016 jämfört med 2015.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Till följd av de reformer som beslutades efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 för att öka takten i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 0,6 miljarder kronor 2015 och 1,3 miljarder kronor 2016 jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Till följd av de reformer som beslutades efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015, avseende bl.a. förstärkning av järnvägsunderhåll, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 0,6 miljarder kronor 2015 och 0,6 miljarder kronor 2016, jämfört med föregående år. Eftersom satsningarna är temporära och upphör efter 2018 beräknas utgifterna minska med 1,2 miljarder kronor 2019 jämfört med 2018.

Till följd av tidigare beslutade reformer under utgiftsområdet, främst efter förslag i budgetpropositionen för 2013, avseende drift och underhåll av järnvägar och vägar samt nya investeringar, framför allt i nya järnvägar, beräknas utgifterna öka med ca 1,8 miljarder kronor 2015 jämfört med 2014 (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FiU1, rskr. 2012/13:37).

Till följd av tidigare beslutade reformer, avseende bl.a. infrastruktursatsningar i Stockholm, i enlighet med förslag i bl.a. propositionen Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm (prop. 2013/14:76, bet. 2013/14:SkU24, rskr. 2013/14:186) beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med ca 0,7 miljarder kronor 2016 jämfört med 2015.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Till följd av de utgiftsförändringar som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition, avseende bl.a. omfördelning mellan år av medel inom Landsbygdsprogrammet, beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 1,7 miljarder kronor 2016, samt minska med 0,9 miljarder kronor 2017 och 0,7 miljarder kronor 2018, jämfört med föregående år.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Till följd av de utgiftsförändringar som regeringen föreslår och aviserar i denna proposition, som bl.a. innebär borttagande av vissa av de förändringar i det kommunal-ekonomiska utjämningsystemet som infördes efter förslag av den förra regeringen och en satsning på tandvård för unga vuxna, beräknas utgifterna under utgiftsområdet minska med 0,8 miljarder kronor 2016, samt öka med 0,9 miljarder kronor 2017 och 0,3 miljarder kronor 2018, jämfört med föregående år.

Till följd av beslutet att i enlighet med förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015

kompensera kommunsektorn med anledning av förslaget att slopa nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga beräknas utgifterna under utgiftsområdet öka med 0,9 miljarder kronor 2015, 1,7 miljarder kronor 2016 och 0,5 miljarder kronor 2017, jämfört med föregående år.

Till följd av de finansieringar avseende prioriterade utbildningsreformer inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning som aviserades i 2015 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna under utgiftsområdet minska med 0,7 miljarder kronor 2016, 1,1 miljarder kronor 2017 och 0,7 miljarder kronor 2018, jämfört med föregående år.

En tidigare aviserad satsning i budgeten för 2014 avseende utökad matematikundervisning i årskurs 4–6 beräknas öka utgifterna under utgiftsområdet med ca 0,2 miljarder kronor 2016 och ca 0,2 miljarder kronor 2017, jämfört med föregående år.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål

Pris- och löneomräkningen av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål ökar utgifterna med 1 miljard kronor 2015 och med 3 miljarder kronor 2016 (tabell 8.4). För 2017–2019 förväntas den årliga uppräkningsuppgå till 2–5 miljarder kronor. Omräkningen för ett visst år baseras på pris- och löneutvecklingen två år tidigare (se vidare fördjupningsrutan Pris- och löneomräkning).

I tabell 8.6 visas pris- och löneomräkningen för 2016 per utgiftsområde. Pris- och löneomräkningen för varje anslag framgår av den härledningstabell för anslagsnivån som redovisas för respektive anslag i utgiftsområdesavsnitten.

Arbetskostnadsindex för 2016 uppgår till 3,11 procent och produktivitetssvdraget för 2016 till 0,76 procent. Det slutgiltiga löneindexet för 2016 blir därmed 2,35 procent (löneindex = arbetskostnadsindex – produktivitetssvdrag). Detta är över det historiska genomsnittsvärdet för löneindex som ligger på ca 2 procent.

För omräkningen av hyror för 2016 har omräkningstalet -0,08 procent använts avseende lokalhyror som inte kan omförhandlas under det kommande budgetåret.

För omräkningen av övriga förvaltningskostnader 2016 har omräkningstalet 0,03 procent använts för samtliga anslag.

Tabell 8.6 Pris- och löneomräkning för 2015 och 2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2015	2016
1 Rikets styrelse	73	204
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14	35
3 Skatt, tull och exekution	79	196
4 Rättsväsendet	285	672
5 Internationell samverkan	1	4
6 Försvar och samhällets krisberedskap	-191	496
7 Internationellt bistånd	6	17
8 Migration	35	89
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	26	51
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	54	148
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	3	6
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	0	2
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	69	162
15 Studiestöd	3	3
16 Utbildning och universitetsforskning	372	757
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	61	132
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	6	16
20 Allmän miljö- och naturvård	6	20
21 Energi	1	7
22 Kommunikationer	-27	-2
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17	51
24 Näringsliv	8	30
Summa	902	3 097

Källa: Egna beräkningar.

Pris- och löneomräkning

Principerna för pris- och löneomräkningen

Riksdagen har beslutat om de grundläggande riktlinjerna för pris- och löneomräkningen (prop. 1991/92:100, bil. 1, bet. 1991/92:FiU20, rskr. 1991/92:128). För att undvika intrång och inblandning i lönerörelsen var det angeläget att skapa ett system för pris- och löneomräkning enligt vilket myndigheterna genom sitt handlande inte skulle kunna påverka kompensationen. Grunden för systemet har sedan dess varit att det är de beslutade anslagsnivåerna för myndigheternas verksamhet som ska pris- och löneomräknas. De kostnader som räknas om är löner, hyror och övriga förvaltningskostnader. Vid omräkningen används separata index för prisutvecklingen inom de tre nämnda utgiftsgrupperna. Transfereringar som finansieras från myndighetsanslag räknas inte om inom ramen för pris- och löneomräkningssystemet.

Systemet ska bidra till att skapa förutsättningar för en produktivitet utveckling som motsvarar den som uppnås i den privata sektorn. Av denna anledning reduceras löneindex med ett produktivitetsavdrag som motsvarar produktivitet utvecklingen i den privata tjänstesektorn.

Pris- och löneomräkningen är ett generellt system med en automatisk beräkning. Systemet tar således inte direkt hänsyn till den faktiska utgiftsutvecklingen för det enskilda anslaget.

Index för lönedel

För omräkningen av lönedelen i pris- och löneomräkningen beräknar Statistiska centralbyrån varje år ett arbetskostnadsindex avseende utvecklingen för tjänstemän inom tillverkningsindustrin. Om inte Arbetsgivarverket meddelar att särskilda avsättningar har gjorts i avtalen för vissa verksamhetsområden eller yrkeskategorier får normalt alla anslag samma omräkningsindex. Arbetskostnadsindex minskas därefter med ett produktivitetsavdrag som motsvarar genomsnittet av de senaste tio årens produktivitet utveckling inom den privata tjänstesektorn enligt nationalräkenskaperna.

Index för hyresdel

Hyresindex beräknas enligt två olika metoder, beroende på om avtalet för fastigheten i fråga kan omförhandlas under det kommande budgetåret eller inte.

Lokalhyror som inte kan omförhandlas under det kommande budgetåret räknas om med ett

index som motsvarar 70 procent av konsumentprisindexförändringen två år före det aktuella budgetåret.

Omräkningen för hyresavtal som kan omförhandlas bygger på prisutvecklingen under perioden från det att avtalet tecknades till det att avtalet ska omförhandlas. Detta omräkningstal är individuellt för varje berört anslag och beräknas utifrån den lokala hyresutvecklingen i det område där fastigheten är belägen.

Omräkningen av övriga förvaltningskostnader

För omräkningen av övriga förvaltningskostnader används samma index för i princip alla anslag som pris- och löneomräknas. Detta index fastställs genom en sammanvägning av flera index från Statistiska centralbyrån avseende utgifter som förekommer i samband med myndighetsutövning.

Övriga makroekonomiska förändringar

De statliga utgifterna påverkas av den ekonomiska utvecklingen i Sverige och omvärlden. År 2015 bidrar makroekonomiska förändringar (se vidare avsnitt 4) sammantaget till att de takbegränsade utgifterna ökar med 8 miljarder kronor jämfört med 2014. År 2016 och 2017 ökar utgifterna till följd av sådana faktorer med 21 respektive 16 miljarder kronor. År 2018 och 2019 ökar utgifterna till följd av makroekonomiska förändringar med 21 respektive 20 miljarder kronor.

Flera transfereringar till hushållen följer den allmänna pris- och löneutvecklingen, t.ex. sjukpenningen, föräldrapenningen, sjuk- och aktivitetsersättningen samt garantipensionen. Det låga resursutnyttjandet till följd av den ekonomiska krisen förde med sig en svagare pris- och löneutveckling än normalt under de senaste åren. Även 2015 och 2016 bedöms pris- och löneökningstakten bli dämpad. Därmed ökar även transfereringsutgifterna relativt långsamt dessa år.

Biståndet ökar till följd av en ändrad bruttonationalinkomst

I september 2014 trädde en ny EU-förordning i kraft som medförde redovisningstekniska förändringar i beräkningsmetoden för BNI. Enligt den nya beräkningsmetoden motsvarar biståndsramen 0,98 procent av beräknad BNI. Utvecklingen av BNI bedöms leda till en ökning av biståndet med mellan 1,7 och 2,0 miljarder kronor per år 2015–2019.

Ökningar i de inkomstgrundade pensionerna

Större delen av de makroekonomiska förändringarna 2015–2019 beror på utgiftsförändringar i ålderspensionssystemet. De inkomstgrundade pensionerna följer normalt sett inkomstindex, vilket speglar de tre senaste årens reala genomsnittliga inkomstutveckling, med tillägg för inflationen under det senaste året. För närvarande befinner sig dock ålderspensionssystemet i en period av balansering, vilket innebär att pensionerna i stället följer balansindex, som utöver inkomstindex också påverkas av det s.k. balanstalet.

Makroekonomiska faktorer väntas öka utgifterna för ålderspensionssystemet med 6,5 miljarder kronor 2015 och med 12–16 miljarder kronor per år 2016–2019.

De arbetsmarknadsrelaterade utgifterna minskar under prognosperioden

Antalet arbetslösa väntas minska årligen 2015–2018, vilket medför minskande utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och de arbetsmarknadspolitiska programmen (tabell 8.7). Antalet arbetslösa och antalet personer i arbetsmarknadspolitiska program, mätt som helårsekvivalenter, ökar visserligen 2014 och 2015, men eftersom ersättningarna i de arbetsmarknadspolitiska programmen generellt är lägre än i arbetslöshetsförsäkringen minskar utgifterna totalt sett 2015.

Tabell 8.7 Helårsekivalenter i vissa ersättningsystem

Tusental

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sjuk- och rehabiliteringspenning ¹	196	170	147	131	150	169	183	199	218	242	256	263	267
Sjuk- och aktivitetsersättning	471	458	435	397	354	328	313	304	298	295	293	292	293
Arbetslöshetsersättning	135	94	131	117	88	91	97	88	80	78	73	71	71
Arbetsmarknadspolitiska program ²	83	76	117	178	168	173	181	168	171	165	156	151	153
Etableringsersättning ³	-	-	-	-	4	10	18	29	39	53	64	59	45
Ekonomiskt bistånd ⁴	77	79	89	96	98	99	102	100	101	99	95	91	91
Summa	961	878	919	918	862	871	893	888	907	932	935	927	919

¹ Inklusive sjuklön som betalas av arbetsgivaren.² Från och med 2015 är även traineejobb och extratjänster inkluderade i volymerna. Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som får ersättning i form av rehabiliteringspenning eller etableringsersättning räknas till sjuk- och rehabiliteringspenning respektive etableringsersättning.³ Etableringsersättningen introducerades i december 2010. I tabellen anges därför endast volymer fr.o.m. 2011.⁴ Avser åldersgruppen 20–64 år.

Källa: Egna beräkningar.

Volymer

Utgiftsökningar om sammanlagt 55 miljarder kronor mellan 2014 och 2019 är främst hänförliga till antaganden om att antalet personer i vissa transfereringssystem ökar över tid, t.ex. ett ökat antal personer med sjukpenning, vilket leder till ökade utgifter under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning, ett ökat antal barnbidrag och uttagna föräldrapenningdagar, vilket leder till ökade utgifter under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och ett ökat antal kommunmottagna, vilket leder till högre utgifter under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering, samt ett ökat antal personer och antal timmar per person med assistansersättning, vilket leder till ökade utgifter under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Samtidigt beräknas antalet personer med garantipension och med sjukersättning minska över åren, vilket leder till minskande utgifter under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (se tabell 8.8).

Utgifterna för sjukpenning ökar

Antalet nettodagar i sjukpenningssystemet har ökat sedan 2011, vilket beror både på ett ökat antal nya sjukfall och på att sjukfallen blir längre. De kommande åren förväntas antalet sjukpenningdagar fortsätta öka, dock med en avtagande ökningstakt 2017–2019 (se tabell 8.8).

Detta bidrar till att utgifterna under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning beräknas öka från 99 miljarder kronor 2014 till 118 miljarder kronor 2019.

Fler barn och pensionärer

Antalet personer med inkomst- och tilläggs-pension beräknas öka markant framöver, vilket huvudsakligen beror på demografiska faktorer. Allt fler personer som går i pension har inkomstgrundad pension och generellt en högre inkomstgrundad pension än dagens ålderspensionärer. De nyttillkomna pensionärerna väntas därför inte erhålla garantipension och bostadstillägg i samma utsträckning som dagens pensionärer. Som en följd av detta väntas antalet pensionärer med garantipension eller bostadstillägg minska något mellan 2014 och 2019.

Antalet uttagna dagar med föräldrapenning har ökat under 2000-talet och beräknas fortsätta att öka med ca 12 procent mellan 2014 och 2019. Ökningen beror framför allt på att fler barn föds. Det ökade barnafödandet medför även att antalet barnbidrag väntas öka med ca 14 procent 2014–2019.

Ökande utgifter för asylsökande och nyanlända

Antalet asylsökande i Sverige var under 2014 det högsta sedan Balkankriget i mitten av 1990-talet och antalet asylsökande förväntas förbli högt under hela prognosperioden 2015–2019. Situationen i Syrien och Irak samt fortsatt svåra förhållanden bl.a. i Eritrea, driver många människor på flykt. Av dessa kommer ett antal att söka sig till Sverige.

Personer som söker asyl i Sverige skrivs in i Migrationsverkets mottagningssystem, och den genomsnittliga vistelsetiden i mottagandet var 334 dagar för inskrivna vid utgången av 2014. År 2014 uppgick det genomsnittliga antalet inskrivna personer i Migrationsverkets mottagningssystem till 61 900 och antalet beräknas gradvis öka för att 2016 uppgå till 78 100 personer, för att därefter sjunka och 2019 uppgå till 45 100 (se tabell 8.8). Utgiftsprognosen för utgiftsområde 8 Migration följer prognosen för genomsnittligt antal inskrivna personer, med ökande utgifter 2015 och 2016, och därefter minskande utgifter 2017–2019. Utgiftsprognosen är gjord utifrån antagandet att Migrationsverkets förvaltningsanslag ökas efter behov under hela prognosperioden, vilket bedöms korta handläggningstiderna och i förlängningen hålla nere kostnaderna för boende och ersättningar. Utgiftsförändringarna under utgiftsområde 8 Migration påverkar också utgiftsområde 7 Internationellt bistånd eftersom en del av kostnaderna för flyktningmottagandet avräknas från biståndsramen.

Ersättningar och insatser för etablering av nyanlända under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering beräknas öka med ca 18 miljarder kronor mellan 2015 och 2018 till följd av det ökade antalet nyanlända. Utgifterna väntas därefter sjunka något 2019. Utgifterna beräknas således bli som högst 2018, vilket kan jämföras med utgiftsprofilen för utgiftsområde 8 Migration, där utgifterna beräknas bli som högst 2016. Denna förskjutning uppstår eftersom det tar tid innan personer i Migrationsverkets mottagningssystem beviljas uppehållstillstånd och blir kommunmottagna. För mottagandet får kommunerna bl.a. en schablonersättning som utbetalas under en tvåårsperiod. Det ökade antalet ensamkommande barn och ungdomar har stor effekt på utgifterna under utgiftsområdet då kommunerna får särskild ersättning för mottagandet av dessa och barnen/ungdomarna oftast stannar flera år inom kommunens omsorg. Ungefär hälften av de som beviljats uppehållstillstånd skrivs in i etableringsuppdraget och är därmed berättigade till etableringsersättning. År 2014 uppgick antalet deltagare i etableringsuppdraget till 36 800 och fram t.o.m. 2017 beräknas antalet öka till 80 000 personer, för att därefter minska till 56 100 personer 2019 (se tabell 8.8).

Utgifter för statlig assistansersättning ökar

Både antalet personer som får personlig assistans som ersätts av staten och det genomsnittliga antalet timmar som personerna får assistans har ökat och bedöms fortsätta att öka under prognosperioden.

Beräkningsteknisk överföring till hushållen

Den beräkningstekniska överföringen till hushållen (se avsnitt 8.2) medför att utgifterna ökar med 1 miljard kronor mellan 2017 och 2018 samt med 5 miljarder kronor mellan 2018 och 2019.

Övriga utgiftspåverkande faktorer

En del av förändringen av de takbegränsade utgifterna 2014–2019 förklaras av andra faktorer än beslutade, föreslagna och aviserade reformer, pris- och löneomräkningen, samt övriga makroekonomiska förändringar eller volymer. Dessa övriga faktorer, som exempelvis består av EU-avgiften och förändringar av anslagsbehållningar, minskar utgifterna med 14 miljarder kronor 2015, har ingen inverkan 2016 och ökar därefter utgifterna med 12 miljarder kronor 2017, 2 miljarder kronor 2018 och 1 miljard kronor 2019, jämfört med föregående år.

Avgiften till Europeiska unionen är i princip oförändrad 2019 jämfört med 2014, men fluktuerar mycket åren däremellan, vilket är den väsentligaste förklaringen till förändringarna i övriga utgiftspåverkande faktorer. Fluktuationen beror framför allt på retroaktiva rabatter på medlemsavgiften (se tabell 8.3).

Tabell 8.8 Volymier inom olika transfereringssystem

Utgifts- område		Köns- fördelning Utfall 2013	Köns- fördelning Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2014	Prognos				
						2015	2016	2017	2018	2019
8	Asylsökande, genom- snittligt antal inskrivna	38,9%kv 61,1%m	35,8%kv 64,2%m	43 200	62 100	83 400	78 100	57 900	48 500	45 100
9	Antal personer med assistansersättning	46,1%kv 53,9%m	46,1%kv 53,9%m	15 800	16 000	16 200	16 400	16 400	16 400	16 400
10	Antal sjukpenningdagar (netto), miljoner	62,9%kv 37,1%m	63,5%kv 36,5%m	44,8	50,6	57,2	65,5	70,1	72,5	73,9
10	Antal rehabiliterings- penningdagar (netto), miljoner	67,5%kv 32,5%m	66,5%kv 33,5%m	2,4	2,3	2,8	3,3	3,6	3,8	4,0
10	Antal personer med sjukersättning	59,6%kv 40,4%m	59,7%kv 40,3%m	338 800	325 200	314 200	306 400	300 600	296 200	293 400
10	Antal personer med aktivitetsersättning	46,6%kv 53,4%m	46,8%kv 53,2%m	29 500	32 200	36 200	39 800	43 400	46 800	50 200
10	Antal personer med sjuk- och aktivitets- ersättning som erhåller bostadstillägg	54,2%kv 45,8%m	54,2%kv 45,8%m	117 200	123 100	125 800	128 300	130 200	131 900	133 500
11	Antal personer med garantipension	80,2%kv 19,8%m	80,0%kv 20,0%m	760 500	785 800	771 000	722 600	661 400	623 400	605 200
11	Antal pensionärer som erhåller bostadstillägg	78,5%kv 21,5%m	77,7%kv 22,3%m	271 700	278 200	286 700	280 400	271 400	263 300	255 000
ÅP	Antal personer med tilläggs pension	52,2%kv 47,8%m	52,1%kv 47,9%m	1 920 800	1 976 000	2 018 300	2 047 700	2 065 500	2 068 800	2 036 500
ÅP	Antal personer med inkomstpension	49,8%kv 50,2%m	49,9%kv 50,1%m	1 176 700	1 288 400	1 392 800	1 492 700	1 588 200	1 680 200	1 767 500
12	Antal barnbidrag	91,6%kv 8,4%m	91,6%kv 8,4%m	1 722 200	1 755 900	1 795 200	1 841 300	1 886 500	1 925 900	1 959 400
12	Antal uttagna föräldra- penningdagar (netto), miljoner	75,2%kv 24,8%m	74,7%kv 25,3%m	52,2	51,7	52,8	54,2	55,5	56,7	57,7
12	Antal uttagna tillfälliga föräldrapeningdagar (netto), miljoner	55,2%kv 44,8%m	54,8%kv 45,2%m	6,5	6,8	7,0	7,0	7,1	7,1	7,2
13	Antal deltagare i etableringsinsatser	48,0%kv 52,0%m	43,5%kv 56,5%m	22 900	36 800	48 400	65 800	80 000	73 400	56 100
15	Antal personer med studiehjälp	48,5%kv 51,5%m	48,3%kv 51,7%m	424 300	406 400	395 500	396 000	401 000	408 700	419 500
15	Antal personer med studiemedel ¹	59,3%kv 40,7%m	59,3%kv 40,7%m	506 300	515 900	551 800	578 300	573 900	573 800	574 000

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundat till närmaste hundratal om inte annat anges. Antaganden om arbetslöshetstal och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ingår i de makroekonomiska förutsättningarna, vilka redovisas i avsnitt 4.

¹ Bruttoreäknat antal. Avser volymer som ligger till grund för anslaget utgiftsprognos, vilket kan avvika från volymer bakom anslagsprognosen. När stödmottagare under året har studerat på flera utbildningsnivåer eller både i Sverige och utomlands uppstår dubbelräkning. Nettoräknat var antalet studiemedelstagare 472 000 personer 2013 och 482 200 personer 2014.

Källa: Egna beräkningar.

8.4 Förändring av de takbegränsade utgifterna sedan 2015 års ekonomiska vårproposition

I 2015 års ekonomiska vårproposition presenterade regeringen en beräkning av de takbegränsade utgifterna för 2015–2019. I tabell 8.9 redovisas den totala utgiftsförändringen för 2016–2019 jämfört med beräkningen i vårpropositionen, fördelad på olika förklaringsfaktorer. Av tabellen framgår att de takbegränsade utgifterna har reviderats upp med 24–32 miljarder kronor per år jämfört med bedömningen i vårpropositionen, främst till följd av nya reformer och tekniska justeringar.

I tabell 8.10 redovisas förändringarna av utgiftsramarna för 2016–2019 i förhållande till beräkningarna i vårpropositionen. Utgifterna inom respektive utgiftsområde är fördelade på samma förklaringsfaktorer som i tabell 8.9 (i tabell 8.10 utgörs kolumnen Övrigt av summan av posterna Reviderad pris- och löneomräkning, Tekniska justeringar, Minskning av anslagsbehållningar, Beräkningsteknisk överföring till hushållen och Övrigt i tabell 8.9).

Tabell 8.9 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med bedömningen i 2015 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2016	2017	2018	2019
Takbegränsade utgifter 2015 års ekonomiska vårproposition	1 165,8	1 213,4	1 249,1	1 274,5
Beslut/reformer ¹	20,8	22,7	22,0	20,5
Reviderad pris- och löneomräkning	0,0	-1,3	-2,0	-3,0
Övriga makroekonomiska förändringar	-0,7	-4,8	-4,8	-8,8
Volymförändringar ²	-1,6	-2,9	-3,7	0,9
Tekniska justeringar ³	11,4	12,2	13,2	13,7
Minskning av anslagsbehållningar	1,0	1,0	0,9	1,7
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ⁴	-0,4	-2,6	-1,6	0,8
Övrigt	1,6	2,8	0,2	0,4
Total utgiftsförändring	32,1	27,2	24,2	26,3
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2016	1 197,9	1 240,6	1 273,3	1 300,8

¹ Inklusiva förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2. Se tabell 8.11.

² Begreppet volym innefattar ett antal olika förklaringar till utgiftsförändringar, bl. a. antal personer i vissa transfereringssystem, längden på den tid som en person finns i ett transfereringssystem samt förändringar av nivån på styckkostnader i transfereringssystemen som inte direkt kan kopplas till de makroekonomiska förutsättningarna.

³ De förändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket redovisas i avsnitt 5.2.

⁴ Avser förändringen av den beräkningspost som består av de överstigande medel som uppstår på grund av att regeringen i 2015 års ekonomiska vårproposition samt i denna proposition föreslagit och aviserat åtgärder som medför större budgetförstärkningar än budgetförsvagningar, exklusive de förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2 (se även tabell 8.11). I nivå är den beräkningstekniska överföringen för 2016 lika med noll.

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 8.10 Förändring av utgiftsramar 2016–2019 jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Total förändring 2016	Varav			Övrigt ¹ 2016	Total förändring 2017	Total förändring 2018	Total förändring 2019
		Beslut/reform 2016	Makro 2016	Volym 2016				
1 Rikets styrelse	237	144	0	0	94	206	177	141
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	169	28	-25	74	93	89	101	64
3 Skatt, tull och exekution	13	13	0	0	0	-4	-28	-67
4 Rättsväsendet	-48	-48	0	0	0	-58	-80	-228
5 Internationell samverkan	3	2	0	0	1	2	2	1
6 Försvar och samhällets krisberedskap	1 428	1 427	0	0	1	1 685	1 790	2 957
7 Internationellt bistånd	3 261	664	326	4	2 267	4 208	1 545	370
8 Migration	-633	427	-1	-616	-443	-1 295	-1 289	-406
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	4 491	4 236	1	254	0	2 225	1 748	1 097
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	2 156	817	144	835	360	2 668	3 131	3 416
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	5	0	14	-9	0	227	270	410
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-369	281	-219	-431	0	-406	-197	21
13 Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering	-1 047	222	-26	-1 288	45	-1 985	-3 285	-505
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	7 882	552	370	0	6 960	8 201	8 746	9 108
15 Studiestöd	1 148	636	-97	-36	644	1 153	1 188	730
16 Utbildning och universitetsforskning	2 505	2 519	0	0	-14	4 571	4 507	3 906
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	546	546	0	0	0	699	695	656
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	5 556	5 556	0	0	0	5 497	5 490	5 487
19 Regional tillväxt	18	20	0	0	-2	261	67	73
20 Allmän miljö- och naturvård	559	559	0	0	0	513	407	398
21 Energi	336	336	0	0	0	529	526	508
22 Kommunikationer	2 117	513	0	0	1 604	1 797	1 677	1 667
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	2 191	1 683	517	0	-9	873	189	214
24 Näringsliv	308	387	0	0	-79	226	217	206
25 Allmänna bidrag till kommuner	1 083	-764	0	0	1 847	2 019	2 319	2 319
26 Statsskuldräntor m.m.	-1 758	0	0	0	-1 758	-36	-1 916	1 186
27 Avgiften till Europeiska unionen	-350	0	0	0	-350	165	-14	326
Minskning av anslagsbehållningar	967				967	1 000	905	1 668
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ²	-443				-443	-2 612	-1 570	760
Summa utgiftsområden	32 331	20 755	1 005	-1 213	11 784	32 419	27 320	36 483
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	-2 048		-1 704	-344		-5 261	-5 041	-9 024
Takbegränsade utgifter	32 062	20 755	-699	-1 557	13 542	27 220	24 219	26 299

¹ Inklusive tekniska justeringar. De förändringar som föranleder teknisk justering av utgiftstaket redovisas i avsnitt 5.2.² Avser förändringen av den beräkningspost som består av de överstigande medel som uppstår på grund av att regeringen i 2015 års ekonomiska vårproposition samt i denna proposition föreslagit och aviserat åtgärder som medför större budgetförstärkningar än budgetförsvagningar, exkl. de förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2 (se även tabell 8.11). I nivå är den beräkningstekniska överföringen för 2016 lika med noll.
Källa: Egna beräkningar.

Nya föreslagna och aviserade åtgärder för 2016–2019

För varje utgiftsområde sammanfattas i tabell 8.11 anslagseffekterna av de reformer som regeringen föreslår för 2016 och aviserar för 2017–2019 samt av de förslag för 2015 som regeringen lämnar i propositionen Höst-ändringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:2). Anslagseffekterna redovisas i förhållande till den beräkning som låg till grund för 2015 års ekonomiska vårproposition. Efter tabellen presenteras närmare beskrivningar av reformerna.

De åtgärder som föreslås och aviseras i denna proposition medför en ökning av anvisade anslag med 20,8 miljarder kronor 2016. År 2017–2019 beräknas ökningen till 22,7 miljarder kronor, 22,0 miljarder kronor respektive 20,5 miljarder kronor. Till detta kommer anslagsförändringar på 11,4 miljarder kronor 2016 som motiverar en teknisk justering av utgiftstaket. De tekniska justeringarna för 2017–2019 uppgår till 12,2 miljarder kronor, 13,2 miljarder kronor respektive 13,7 miljarder kronor.

Under respektive utgiftsområde redovisas föreslagna eller aviserade reformer med en större anslagspåverkan (se tabell 8.11). I normalfallet förutsätts att de redovisade anslagsförändringarna motsvaras av lika stora utgiftsförändringar. För en redovisning av samtliga reformer hänvisas till respektive utgiftsområdesavsnitt i denna proposition.

Tabell 8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt propositionen Höständringsbudget för 2015 i förhållande till 2015 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
Reformer					
UO 01 Rikets styrelse		142	139	140	140
varav					
Regeringskansliet		82	82	82	82
UO 02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	2	120	114	111	98
varav					
Flytt av Upphandlingsmyndigheten till UO 2		77	77	77	77
UO 03 Skatt, tull och exekution		13	28	38	38
UO 04 Rättsväsendet	30	-48	50	143	131
varav					
Förstärkning av Säkerhetspolisens förvaltningsanslag		65	65	95	95
Förstärkning av Sveriges domstolars förvaltningsanslag		75	75	75	75
Minskning av Kriminalvårdens förvaltningsanslag ²		-306	-190	-124	-190
UO 05 Internationell samverkan		3	3	3	3
UO 06 Försvar och samhällets krisberedskap		1 428	2 004	2 273	2 392
varav					
Försvarspolitisk överenskommelse		1 324	1 900	2 200	2 320
Förebyggande av jordskred		50	50	50	50
UO 07 Internationellt bistånd		659	868	852	850
varav					
Bistånd och internationella klimatinvesteringar		886	886	886	886
Ökad avräkning tfa höjd ersättning till kommuner för asylsökande barns skolgång		-219	-148	-118	-116
Minskad avräkning tfa ny placeringsform och nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar			134	88	84
UO 08 Migration		432	64	68	66
varav					
Höjd ersättning till kommuner för asylsökande barns skolgång		393	291	243	224
Ny placeringsform och nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar			-262	-180	-163
UO 09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	948	4 236	2 060	1 521	799
varav					
Tandvård för unga vuxna			-43	-113	-113
Ökade kostnader för läkemedelsförmånerna ³		1 119	1 311	1 396	1 396
Läkemedel för barn		339	407	407	407
Professionsmiljarden		1 000	1 000	1 000	1 000
Kvinnors hälsa		130	130	130	130
Förstärkning av sjukvården		1 000			
Psykisk ohälsa		280	280	280	280

Tabell 8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar forts.

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt propositionen Höständringsbudget för 2015 i förhållande till 2015 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
Avskaffande av samordnings- och tillgänglighetsmiljarden			-1 000	-1 000	1 000
Ändrad uppräknning av assistansersättningen		-458	-932	-1 520	-2 212
Ökade kostnader för statlig assistansersättning ¹	948				
Utbildningsinsats inom äldre- och funktionshinderomsorgen		200			
Investeringsbidrag för bostäder för äldre		150	300	400	400
Avskaffande av fritidspengen		-81	-81	-81	-81
Sommarlovsstöd		200	200	200	200
Socialtjänstens arbete med barnärenden		250	250	250	250
Alkohol, narkotika, doping och tobak		50	100	100	70
Validering av sjukvårdspersonal		65	42	42	42
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	0	1 177	1 303	1 340	1 430
varav					
Avskaffande av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen		817	943	983	1 073
Minskning sjukskrivningsmiljarden	-128				
Minskning av rehabiliteringsgarantin		-250	-250	-250	-250
Ökade medel till samordningsförbunden		59	59	59	59
Finansiering av satsningen Ökade medel till samordningsförbunden		-59	-59	-59	-59
Ökat förvaltningsanslag för Försäkringskassan	128	250	250	250	250
Överföring av stöd från budgetens inkomstsida: Ersättning för höga sjuklönekostnader ⁵		360	360	360	360
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	462				
varav					
Tillskott av medel för bostadstillägg för pensionärer ¹	462				
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	223	281	-11	-50	-84
varav					
Höjd grundnivå i föräldrapenningen		287	311	314	297
Avskaffande av jämställdhetsbonusen			-318	-363	-380
Ökade kostnader för vårdbidrag ¹	223				
UO 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	16	222	1 075	1 207	313
varav					
Höjd schablonersättning till kommunerna		1 071	2 603	2 932	2 217
Avskaffad prestationsbaserad ersättning		-653	-658	-499	-402
Ny placeringsform och nytt ersättningsystem för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar		-50	-800	-1 200	-1 500
Sfi i anläggningsboende		25	25	75	75

Tabell 8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar forts.

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt propositionen Höständringsbudget för 2015 i förhållande till 2015 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
Ändrade bestämmelser för etableringsersättning vid arbete		-128	-155	-143	-109
Avskaffande av system med etableringslots		-481	-643	-534	-445
Snabbspår		261	322	307	249
Förstärkta etableringsinsatser		115	210	115	90
Överföring till Arbetsförmedlingen för etableringsuppdraget		-100			
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv		7 512	8 327	9 193	9 732
varav					
Avskaffande av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen		-518	-639	-693	-726
Överföring till Arbetsförmedlingen för etableringsuppdraget		100			
Förstärkning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag för etablering		93	93	93	93
Aktiva insatser för långtidsarbetslösa		60	102	111	121
Förlängning av studiemotiverande kurs vid folkhögskola för deltagare äldre än 25 år		54	52	50	48
Möjlighet till yrkesinriktade kurser på folkhögskola i jobb- och utvecklingsgarantin		52	51	48	46
Förstärkning av lönestöden samt särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS)		400	410	410	415
Översyn av lönestöden för personer med funktionsnedsättning			174	243	282
Samhall		300	400	400	400
Överföring av stöd från budgetens inkomstsida: Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar ⁵		6 962	7 671	8 521	9 046
UO 15 Studiestöd		1 301	1 253	1 293	1 314
varav					
Fler platser inom komvux		252			
Fler platser inom yrkesvux		226	262	267	276
Fler platser inom yrkeshögskolan		101	245	250	259
Fler platser inom folkhögskolan		52	52	53	55
En förändrad finansieringsmodell för Centrala studiestödsnämnden ⁵		665	694	723	723
UO 16 Utbildning och universitetsforskning		2 519	4 864	4 922	4 816
varav					
Statens skolverk: Lärarlegitimationer		75	15		
Lärofortbildning specialpedagogik i grundskolan framför allt årskurs 7–9			70	70	
Sänkt anordnarbidrag för lärlingar		-88	-95	-100	-100
Förstärkt behörighetsgivande utbildning för yrkeslärare		22	71	60	20
Korrigerig av fel i VÅP15		-92	-185	-185	-185

Tabell 8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar forts.

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt propositionen Höständringsbudget för 2015 i förhållande till 2015 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
Högre personaltäthet och ökad kvalitet i fritidshemmet		250	500	500	500
Fler platser inom komvux		218			
Fler platser inom yrkesvux		218	250	250	250
Rätt till komvux			537	537	537
Fler platser inom yrkeshögskolan		150	360	360	360
Höjda lärarlöner		1 500	3 000	3 000	3 000
Kompletterande utbildningar		20	75	220	340
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid		546	737	746	721
varav					
Sänkta avgifter i musik- och kulturskolan		100	100	100	100
Fri entré till vissa statliga museer		80	80	80	80
Ny filmpolitik			210	210	190
Stöd till idrotten		133	144	163	163
Folkhögskoleplatser		70	70	70	70
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1	5 556	5 500	5 496	5 496
varav					
Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer		1 000	1 000	1 000	1 000
Förbättrad utemiljö inom förskolor, skolor och fritidshem		500			
Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande		1 850	1 800	1 300	1 300
Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande		2 200	2 700	3 200	3 200
UO 19 Regional tillväxt		18	261	67	73
varav					
EU:s regionalfond ³			200		
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	134	559	518	418	415
varav					
Marksanering för ökat bostadsbyggande		300	300	200	200
Supermiljöbilspremie	132	94			
Internationella klimatinvesteringar		50	50	50	50
Klimatanpassning		57	57	57	57
Elbusspremie		50	100	100	100
UO 21 Energi		336	531	531	516
varav					
Stöd till solceller		225	390	390	390
Energilagring		25	50	50	50

Tabell 8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar forts.

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt propositionen Höständringsbudget för 2015 i förhållande till 2015 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
UO 22 Kommunikationer	2 117	2 162	2 125	2 125	2 296
varav					
Kollektivtrafik och järnväg i landsbygd	200	210	210	210	230
Cykelstrategi	25	75			
Kompensation för höjda banavgifter	75	75	75	75	75
Järnvägsunderhåll	100	100	100	100	100
Vägunderhåll	100	100	100	100	100
Överföring av stöd från budgetens inkomstsida: Sjöfartsstödet ⁵	1 604	1 652	1 702	1 702	1 753
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1 674	813	125	125	168
varav					
Jobb i hela landet	50	125	128	128	128
Landsbygdsprogrammet ³	1 580	697			
UO 24 Näringsliv	10	308	235	235	235
varav					
Innovativ miljöteknik	62	62	62	62	62
Nyindustrialisering	50	40	40	40	40
Exportfrämjande	45	65	85	105	105
Innovationsrådet	50	50	50	50	50
Göta kanal	100	50	50	50	50
Flytt av Upphandlingsmyndigheten till UO 2	-77	-77	-77	-77	-77
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	1 083	2 019	2 319	2 319	2 319
varav					
Förändring i det kommunalekonomiska utjämningsystemet	-961	-961	-961	-961	-961
Höjt tak för högkostnadsskyddet i äldreomsorgen	-74	-148	-148	-148	-148
Höjd barndel i riksnormen för försörjningsstöd	181	181	181	181	181
Kompensation till kommunsektorn till följd av höjd arbetsgivaravgift för unga	60				
Kompensation till kommunsektorn till följd av sänkt skatt för pensionärer ⁵	1 847	1 847	1 847	1 847	1 847
Kostnadsfri mammografi	100	207	207	207	207
Tandvård för unga vuxna		276	576	576	576
Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år och äldre		200	200	200	200
Förstärkning av sjukvården		500	500	500	500

Tabell 8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar forts.

Föreslagna och aviserade utgiftsreformer och finansieringar i samband med budgetpropositionen samt propositionen Höständringsbudget för 2015 i förhållande till 2015 års ekonomiska vårproposition. Endast större anslagsförändringar redovisas separat under respektive utgiftsområde.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019
UO 27 Avgiften till Europeiska unionen	3 728				
varav					
Avgiften till Europeiska unionen ¹	3 728				
Summa anslagsförändringar	5 554	32 193	34 916	35 115	34 275
varav Anslagsökningar	5 746	43 511	49 606	50 462	49 814
varav Anslagsminskningar	-192	-11 317	-14 690	-15 347	-15 539
Skillnaden mellan utgiftseffekt och anslagseffekt ²		206	90	24	90
Summa ökning av takbegränsade utgifter	5 554	32 399	35 006	35 138	34 365
Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket ⁵		11 438	12 224	13 153	13 729
Ökning av takbegränsade utgifter exklusive utgiftsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket⁶	5 554	20 960	22 783	21 985	20 636
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ⁷		-443	-2 612	-1 570	760
Ökning av takbegränsade utgifter inklusive beräkningsteknisk överföring till hushållen	5 554	20 517	20 170	20 415	21 397

¹ Förslag i propositionen Höständringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:2) som föreslås tillföras regelstyrda transfereringsanslag till följd av förändrade volymer eller makroekonomiska förutsättningar utan att någon ny reform föreslås.

² Utgiftseffekt och anslagseffekt skiljer sig åt för förslaget "Minskning av Kriminalvårdens förvaltningsanslag" under utgiftsområde 4, anslag 1:6 *Kriminalvården*.

³ Förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2.

⁵ Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket, se avsnitt 5.2.

⁶ Motsvarar de utgifter som till följd av reformer minskar budgeteringsmarginalen.

⁷ Avser förändringen av den beräkningspost som består av de överstigande medel som uppstår på grund av att regeringen i 2015 års ekonomiska vårproposition samt i denna proposition föreslagit och aviserat åtgärder som medför större budgetförstärkningar än budgetförsvagningar, exklusive de förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2. I nivå är den beräkningstekniska överföringen för 2016 lika med noll.

Källa: Egna beräkningar.

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Regeringskansliet

4:1 Regeringskansliet m.m.

Medel tillförs för att återställa anslaget till samma nivå som före den besparing som riksdagen beslutade om i budgeten för 2015.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Förstärkning av Säkerhetspolisens förvaltningsanslag

1:2 Säkerhetspolisen

Satsningen syftar till att förstärka arbetet mot terrorism och stärka skyddet avseende vitala samhällsfunktioner samt till att motverka främmande makts underrättelseverksamhet.

Förstärkning av Sveriges domstolars förvaltningsanslag

1:5 Sveriges domstolar

Den tidigare beslutade och genomförda minskningen av anslaget med 150 miljoner kronor justeras. Regeringen föreslår att anslaget tillförs 75 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

Minskning av Kriminalvårdens förvaltningsanslag

1:6 Kriminalvården

Kriminalvårdens förvaltningsanslag föreslås anpassas efter en lägre beläggningsgrad.

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Försvarspolitisk överenskommelse

1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

I syfte att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret tillförs anslaget medel. Förstärkningen sker enligt den av riksdagen beslutade inriktningen för försvaret.

Mot bakgrund av en ombalansering från internationella operationer till nationell verksamhet sker en överföring till anslaget. Anslaget

1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

minskas med motsvarande belopp.

För att prioritera personalförstärkningar, övningar och beredskap sker en överföring till anslaget.

Vidare sker en överföring till anslaget för förbandsverksamhet till följd av rationaliseringar inom den logistikverksamhet som finansieras av medel från anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*.

Med anledning av förändrade prissättningar i Försvarsmaktens relation med Försvarets materielverk sker en överföring till anslaget. Dessa tre överföringar finansieras genom att anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* minskas med motsvarande belopp.

Förebyggande av jordskred

2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra olyckor

Satsningen syftar till att möjliggöra fler förebyggande åtgärder mot naturolyckor, som förväntas öka i ett förändrat klimat.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Bistånd och internationella klimatinvesteringar

1:1 Biståndsverksamhet

Regeringen föreslår att anslaget ökas. Med den föreslagna ökningen stärks möjligheterna till klimatfinansiering i utvecklingsländer och biståndsramen kommer att motsvara 0,98 procent av bruttonationalinkomsten enligt Europeiska National- och regionalräkenskaps-systemet (ENS 2010), som tillämpas sedan den 1 september 2014.

Ökad avräkning till följd av höjd ersättning till kommuner för asylsökande barns skolgång

1:1 Biståndsverksamhet

Regeringen föreslår att schablonersättningen till kommunerna för asylsökande barns skolgång höjs. Detta medför att de avräkningsbara flyktingkostnaderna ökar.

Minskad avräkning till följd av ny placeringsform och nytt ersättningsystem för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar

1:1 Biståndsverksamhet

En ny placeringsform för ensamkommande barn och ungdomar kommer att föreslås. Den statliga ersättningen till kommunerna för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar schabloniseras och differentieras med olika ersättningsnivåer för placeringsformerna hem för vård

eller boende (HVB), familjehem och stöd-boende. Som en följd av detta beräknas de avräkningsbara flyktingkostnaderna minska och därmed också avräkningarna.

Utgiftsområde 8 Migration

Höjd ersättning till kommunerna för skola till asylsökande barn

1:2 Ersättningar och bostadskostnader

Medel tillförs för att höja schablonersättningen till kommunerna för asylsökande barns skolgång.

Ny placeringsform och nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar

1:2 Ersättningar och bostadskostnader

Den statliga ersättningen till kommunerna för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar schabloniseras och differentieras med olika ersättningsnivåer för placeringsformerna Hem för vård eller boende (HVB), familjehem och stödboende. Stödboende är en ny placeringsform som införs under 2016.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Tandvård för unga vuxna

1:4 Tandvårdsförmåner

Regeringen avser att föreslå att tandvård fr.o.m. den 1 januari 2017 ska vara kostnadsfri t.o.m. det år en person fyller 21 år och fr.o.m. den 1 januari 2018 t.o.m. det år en person fyller 23 år. Detta minskar kostnaderna för det statliga tandvårdsstödet för vuxna eftersom tandvårdskostnaderna för dessa åldersgrupper därmed inte längre kommer att belasta detta anslag. Landstingen kommer i stället att få ökade utgifter och kompenseras därför genom att medel tillförs det generella statsbidraget under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Ökade kostnader för läkemedelsförmånerna

1:5 Bidrag till läkemedelsförmånerna

Anslaget ökas för att ersätta landstingen för ökade kostnader för läkemedelsförmånerna, främst till följd av ökade kostnader för vissa

läkemedel som förskrivs i enlighet med smittskyddslagen (2004:168).

Läkemedel för barn

1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna

Läkemedel och varor som omfattas av läkemedelsförmånerna görs kostnadsfria för barn under 18 år fr.o.m. 2016.

Professionsmiljarden

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Satsningen syftar till att höja kvaliteten och effektiviteten i hälso- och sjukvården genom att förbättra förutsättningarna för rätt användning av personalens kompetens och för kompetensförsörjningen.

Kvinnors hälsa

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

För att förbättra kvinnors hälsa tillförs medel som ska förstärka primärvårdens arbete.

Förstärkning av sjukvården

1:6 Bidrag till folkhälsa- och sjukvård

Anslaget ökas tillfälligt 2016 för att möjliggöra angelägna investeringar i hälso- och sjukvården.

Psykisk ohälsa

1:8 Bidrag till psykiatri

Satsningen syftar till att genomföra insatser för att förbättra ungas psykiska hälsa.

Avskaffande av samordnings- och tillgänglighetsmiljarden

1:9 Bidrag för samordning och tillgänglighet

Den tillfälliga satsningen på samordning och tillgänglighet i hälso- och sjukvården avslutas efter 2015. Eftersom medlen betalas ut i efterskott beräknas de kunna dras in först fr.o.m. 2017.

Ändrad uppräknings av assistansersättningen

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

För att uppnå en stabil och förutsägbar utveckling av statens kostnader för assistansersättning kommer timersättningen från 2016 att räknas upp med 1,4 procent årligen. Det leder till att utgifterna på anslaget bedöms bli lägre än om ersättningen hade fortsatt att räknas upp enligt tidigare metod.

Utbildningsinsats inom äldre- och funktionshinderomsorgen

4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken

För att stödja kommunernas kompetenssatsningar för baspersonal inom äldre- och funktionshinderomsorgen tillförs anslaget medel 2016.

Investeringsbidrag för bostäder för äldre

4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken

I syfte att underlätta för äldre på bostadsmarknaden tillförs medel i form av ett investeringsbidrag för byggande och ombyggnad av bostäder för äldre.

Avskaffande av fritidspengen

4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete

Fritidspengen avskaffas och de medel som avsatts för detta ändamål används för att höja barndelen i riksnormen för försörjningsstöd.

Sommarlovsstöd

4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete

Medel avsätts för ett statligt sommarlovsstöd till kommuner som satsar på att utveckla kostnadsfria sommarlovsaktiviteter.

Socialtjänstens arbete med barnärenden

4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete

Reformen syftar till att förbättra förutsättningarna för socialtjänstens arbete med barnärenden. Medlen ska i huvudsak gå till att stärka bemanningen, samt till satsningar på kompetens och kvalitet.

Alkohol, narkotika, doping och tobak

6:2 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, doping, tobak, samt spel

För att fortsatt kunna bedriva ett effektivt arbete mot missbruk av alkohol, narkotika, doping, tobak och spel tillförs anslaget medel.

Validering av sjukvårdspersonal

8:1 Socialstyrelsen

Medel avsätts för en satsning som syftar till att få en snabbare prövning av legitimationer för sjukvårdspersonal utbildad utanför EU/EES.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Avskaffande av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.,

1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.

Förslaget om avskaffad bortre tidsgräns i sjukförsäkringen beräknas leda till att fler personer kan uppbära sjukpenning utan uppehåll. Förslaget beräknas samtidigt leda till att något färre beviljas sjukersättning.

Minskning av rehabiliteringsgarantin

1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen

Det ökade anslaget till Försäkringskassan finansieras genom minskade medel för rehabiliteringsgarantin.

Ökade medel till samordningsförbunden

1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen

De statliga medlen till samordningsförbunden (Finsam) ökas för att fler samordningsförbund ska kunna bildas och för att förstärka stödet till långtidssjukskrivna och unga med aktivitetsersättning.

Finansiering av satsningen Ökade medel till samordningsförbunden

1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen

Ökningen av de statliga medlen till samordningsförbunden finansieras genom minskade medel för dels rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, dels finansiell samordning mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården.

Ökat förvaltningsanslag för Försäkringskassan

2:1 Försäkringskassan

För att bidra till att människor snabbare kommer tillbaka till arbete och möjliggöra en förstärkt handläggning tillförs anslaget medel.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Höjd grundnivå i föräldrapenningen

1:2 Föräldraförsäkring

Grundnivån i föräldrapenningen höjs från 225 till 250 kronor per dag.

Avskaffande av jämställdhetsbonusen*1:2 Föräldraförsäkring*

Regeringen avser att avskaffa jämställdhetsbonusen eftersom den inte har haft någon mätbar effekt på uttaget av föräldrapenning.

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering**Höjd schablonersättning till kommunerna***1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande*

Schablonersättningen till kommunerna per mottagen person som omfattas av flyktingmottagandet höjs för personer som tas emot fr.o.m. den 1 januari 2016.

Avskaffad prestationsbaserad ersättning*1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande*

Den prestationsbaserade ersättningen till kommuner för vissa nyanlända invandrare upphör i sin helhet.

Ny placeringsform och nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar*1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande*

Den statliga ersättningen till kommunerna för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar schabloniseras och differentieras med olika ersättningsnivåer för placeringsformerna Hem för vård eller boende (HVB), familjehem och stödboende. Stödboende är en ny placeringsform som införs under 2016.

Sfi i anläggningsboende*1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande*

Medel tillförs för ersättning till kommunerna för utbildning i svenska för invandrare (sfi) för personer med uppehållstillstånd som vistas i anläggningsboende i avvaktan på kommunplacering.

Ändrade bestämmelser för etableringsersättning vid arbete*1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare*

Möjligheten att under sex månader arbeta inom ramen för en etableringsplan och under samma tid få etableringsersättning avskaffas. Till följd av detta beräknas utgifterna minska.

Avskaffande av system med etableringslots*1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare*

Utgifterna minskar till följd av att Arbetsförmedlingen avslutade samtliga avtal med etableringslotsar i maj 2015.

Snabbspår*1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare*

Medel tillförs anslaget för förstärkta insatser inom etableringsuppdraget för nyanlända med utbildning eller yrkeserfarenhet som efterfrågas på svensk arbetsmarknad.

Förstärkta etableringsinsatser*1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare*

Satsningen syftar till att förstärka de arbetsmarknadsinriktade insatserna för nyanlända i etableringsuppdraget.

Överföring till Arbetsförmedlingen för etableringsuppdraget*1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare*

Medel överförs till anslaget 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag* under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv i syfte att under 2016 finansiera ett ökat resursbehov för etableringsuppdraget.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv**Avskaffande av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen***1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader**1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*

Förslaget om avskaffad bortre tidsgräns i sjukförsäkringen medför att det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion avskaffas vilket innebär lägre utgifter för Arbetsförmedlingen och för aktivitetsstöd.

Överföring till Arbetsförmedlingen för etableringsuppdraget*1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag*

Medel överförs från anslaget 1:4 *Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare* under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering. Syftet är att under 2016

finansiera ett ökat resursbehov för etableringsuppdraget.

Förstärkning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag för etablering

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag

Till följd av ett ökat antal deltagare i etableringsuppdraget förstärks Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag.

Aktiva insatser för långtidsarbetslösa

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

I syfte att skapa bättre förutsättningar för dem som varit arbetslösa under mycket lång tid att lämna arbetslösheten tillförs resurser till mer aktiva och rustande insatser för dem som varit arbetslösa mer än 450 dagar i jobb- och utvecklingsgarantin.

Förlängning av studiemotiverande kurs vid folkhögskola för deltagare äldre än 25 år

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Medel tillförs för att förlänga möjligheten för personer som är äldre än 25 år att ta del av studiemotiverande kurser på folkhögskola.

Möjlighet till yrkesinriktade kurser på folkhögskola i jobb- och utvecklingsgarantin

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

För att fler arbetslösa ska välja att studera föreslår regeringen att medel tillförs för att införa en möjlighet inom jobb- och utvecklingsgarantin att studera yrkesinriktade kurser inom bristyrken på folkhögskola.

Förstärkning av lönestöden samt särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS)

1:4 Lönebidrag och Samhall

Medel tillförs så att fler arbetssökande ur gruppen ska kunna få särskilt stöd i processen att hitta ett anpassat arbete men också under introduktion på arbetsplatsen samt en tid efter det att personen fått anställning. Lönestöden tillförs också ökade resurser för att fler ska kunna få ett arbete med stöd.

Översyn av lönestöden för personer med funktionsnedsättning

1:4 Lönebidrag och Samhall

Lönestöden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ses över. Regelverket kommer att förtydligas och insatserna förstärkas med ett tydligt fokus på alla individers möjlighet till utveckling av sin arbetsförmåga.

Samhall

1:4 Lönebidrag och Samhall

Resurser tillförs för att fler personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ska kunna få jobb inom Samhall och för att arbetslösheten inom gruppen ska minska.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Fler platser inom komvux

1:2 Studiemedel,

1:3 Avsättning för kreditförluster,

1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor

Regeringens förslag om medel för ett utökat antal platser inom kommunal vuxenutbildning (komvux) medför att behovet av studiemedel ökar.

Fler platser inom yrkesvux

1:2 Studiemedel,

1:3 Avsättning för kreditförluster,

1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor

Regeringens förslag om medel för ett utökat antal platser inom den statligt finansierade yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildning inom komvux (yrkesvux) medför att behovet av studiemedel ökar.

Fler platser inom yrkeshögskolan

1:2 Studiemedel,

1:3 Avsättning för kreditförluster,

1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor

Regeringens förslag om medel för ett utökat antal platser inom yrkeshögskolan medför att behovet av studiemedel ökar.

Fler platser inom folkhögskolan

1:2 Studiemedel,

1:3 Avsättning för kreditförluster,

1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor

Regeringens förslag om medel för ett utökat antal platser inom folkhögskolan medför att behovet av studiemedel ökar.

En förändrad finansieringsmodell för Centrala studiestödsnämnden

1:7 Centrala studiestödsnämnden

För att säkerställa en effektiv studiestödsadministration föreslår regeringen att en ny finansieringsmodell för Centrala studiestödsnämnden införs fr.o.m. den 1 januari 2016 och att myndighetens anslag därmed ökas.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Statens skolverk: Lärarlegitimationer

1:1 Statens skolverk

Regeringen avsätter ytterligare medel för Statens skolverks arbete med att bedöma behörighet och meddela lärarlegitimationer.

Lärofortbildning specialpedagogik i grundskolan, framför allt årskurs 7–9

1:5 Utveckling av skolväsendet

För att stärka den specialpedagogiska kompetensen generellt hos lärare med fokus på årskurserna 7–9 föreslår regeringen en fortbildningsinsats 2016–2019.

Sänkt anordnarbidrag för lärlingar

1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Regeringen föreslår att det s.k. anordnarbidraget som utgår till arbetsgivare som tar emot en lärling inom den gymnasiala yrkesutbildningen sänks med 10 000 kronor per lärling och år fr.o.m. den 1 januari 2016. Regeringen anser att en del av dessa medel kan användas mer effektivt inom andra områden för att stärka den gymnasiala yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft.

Förstärkt behörighetsgivande utbildning för yrkeslärare

1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

För att fler lärare som undervisar på gymnasieskolans yrkesprogram ska bli behöriga föreslår regeringen att den pågående behörighetsgivande utbildningen för yrkeslärare förstärks och förlängs t.o.m. 2019.

Korrigerig av fel i 2015 års ekonomiska vårproposition

1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

I 2015 års ekonomiska vårproposition gjordes en felaktig beräkning av utgifterna under utgiftsområdet, vilket medför att regeringen föreslår att anslaget minskas med motsvarande belopp i denna proposition.

Högre personaltäthet och ökad kvalitet i fritidshemmet

1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet m.m.

Regeringen föreslår att medel tillförs anslaget för en satsning på högre personaltäthet och ökad kvalitet i fritidshemmet.

Fler platser inom komvux

1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning

För att motverka arbetslöshet och underlätta omställning föreslår regeringen att medel avsätts för ett utökat antal platser inom komvux.

Fler platser inom yrkesvux

1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning

För att motverka arbetslöshet och underlätta omställning föreslår regeringen att medel avsätts för ett utökat antal platser inom den statligt finansierade yrkesvux-utbildningen.

Rätt till komvux

1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning

Regeringen avser att införa en rätt till utbildning inom komvux som leder till grundläggande behörighet till högskolestudier och motsvarande behörighet till yrkeshögskola samt till särskild behörighet till högskolestudier.

Fler platser inom yrkeshögskolan

1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

För att motverka arbetslöshet och underlätta omställning föreslår regeringen att medel avsätts för ett utökat antal platser inom yrkeshögskolan.

Höjda lärarlöner

1:19 Bidrag till lärarlöner

För att höja läraryrkets attraktivitet har regeringen inlett en nationell samling för läraryrket. Som en central del i denna samling föreslår regeringen att medel tillförs för höjda

löner till vissa lärare i syfte att premiera skicklighet och utveckling i yrket.

Kompletterande utbildningar

2:64 Särskilda utgifter universitet och högskolor
Satsningen syftar till att bygga ut och bredda de kompletterande utbildningarna för högre utbildning.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Sänkta avgifter i musik- och kulturskolan

1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Satsningen syftar till att främja låga taxor i de kommunala musik- och kulturskolorna.

Fri entré till vissa statliga museer

8:1 Centrala museer: Myndigheter
Anslaget tillförs medel för att möjliggöra införande av fri entré på vissa statliga museer.

Ny filmpolitik

10:1 Filmstöd
Medel tillförs anslaget för att möjliggöra en ekonomisk omställning av filmpolitiken.

Stöd till idrotten

13:1 Stöd till idrotten
För att ge barn och ungdomar bättre möjligheter att delta i idrottsverksamhet ökas det statliga stödet till idrotten.

Folkhögskoleplatser

14:1 Bidrag till folkbildningen
Satsningen syftar till att utöka antalet platser vid folkhögskolans allmänna och särskilda kurser med motsvarande 1 000 platser.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer

11:12 Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer
Medel avsätts för stöd till energieffektivisering och bättre boendemiljö.

Förbättrad utemiljö inom förskolor, skolor och fritidshem

1:13 Upprustning av skollokaler
Regeringen föreslår ett ettårigt statsbidrag under 2016 för att förbättra utemiljöerna vid förskolor, skolor och fritidshem.

Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande

1:14 Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande
Kommunerna kan inom ramen för befintlig lagstiftning bidra väsentligt mer än i dag till att öka bostadsbyggandet. Regeringen avsätter medel för ett ekonomiskt stöd för att stimulera kommunerna till åtgärder som gör att bostadsbyggande snabbt kommer till stånd.

Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

1:15 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande
Regeringen föreslår att medel avsätts för investeringsstöd till fastighetsägare som uppför nya bostäder som upplåts med hyresrätt till rimlig hyra i områden där det råder bostadsbrist och befolkningstillväxt. En del av stödet 2016 lämnas för att stödja snabbt uppförande av studentbostäder.

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

EU:s regionalfond

1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020
I syfte att möjliggöra ett påskyndat genomförande av EU:s regionalfondsprogram tillförs medel tidigare i programperioden än vad som tidigare prognostiserats.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Marksanering för ökat bostadsbyggande

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden
I syfte att göra mer mark tillgänglig för bostadsbyggande avsätter regeringen ytterligare medel för att inventera, undersöka och åtgärda förorenade områden som behöver saneras och efterbehandlas för att bostadsbyggande ska kunna bli möjligt. Kommunerna föreslås kunna

söka statligt stöd i detta syfte för mark där det finns förutsättningar för bostadsbyggande.

Supermiljöbilspremie

1:8 Supermiljöbilspremie

Medel tillförs anslaget eftersom prognosen för försäljningen av miljöbilar 2016 har höjts.

Internationella klimatinvesteringar

1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Ytterligare medel avsätts för det pågående arbetet inom Sveriges program för internationella klimatinvesteringar.

Klimatanpassning

1:10 Klimatanpassning

Ytterligare medel avsätts för statliga myndigheters fortsatta arbete med kunskapsuppbyggnad om klimatförändringar och samordning av det svenska klimatanpassningsarbetet.

Elbusspremie

1:19 Elbusspremie

En premie införs för att gynna introduktionen av eldrivna bussar. Premien betalas ut till juridiska personer vid förvärv av elbussar.

Utgiftsområde 21 Energi

Stöd till solceller

1:8 Energiteknik

Medel avsätts för att öka utbyggnaden av solceller.

Energilagring

1:8 Energiteknik

För att bidra till att öka enskilda kunders möjlighet att lagra sin egenproducerade el avsätts medel för bidrag till anläggningar för energilagring.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Kollektivtrafik och järnväg i landsbygd

1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur,

1:9 Statens väg- och transportforskningsinstitut

Satsningen syftar framför allt till att främja tillgången till kollektivtrafik på landsbygden.

Cykelstrategi

1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur

Satsningen syftar till att av miljö- och folkhälsoskäl främja cykeln som transportmedel.

Kompensation för höjda banavgifter

1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur

Satsningen syftar till att finansiera eventuella kommande kompenserande åtgärder till stöd för järnvägsföretagen med anledning av prognostiserade höjningar av banavgifterna.

Järnvägsunderhåll

1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur

Satsningen syftar till att förbättra järnvägs-systemets funktionalitet samt främja regional tillväxt och landsbygdens förutsättningar.

Vägunderhåll

1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur

Satsningen inriktas på åtgärder för bärighet, tjälsäkring och beläggning i syfte att främja regional tillväxt och landsbygdens förutsättningar.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Jobb i hela landet

1:2 Insatser för skogsbruket,

1:8 Jordbruksverket,

1:15 Livsmedelsverket,

1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor,

1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Medel avsätts för den kommande livsmedelsstrategin, som bl.a. ska bidra till stärkt konkurrenskraft och ökad produktion i livsmedelskedjan. Vidare föreslås en förstärkning av arbetet med marknadstillträdesfrågor för att skapa gynnsammare förutsättningar för företag att exportera vissa produkter samt medel för genomförandet av ett nationellt skogsprogram.

Landsbygdsprogrammet

1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur,

1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Omfördelning av medel inom landsbygdsprogrammet 2014–2020. På grund av försenad

programstart för landsbygdsprogrammet 2014–2020 beräknas utbetalningarna inom programmet bli större 2016 än vad som tidigare beräknats.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Innovativ miljöteknik

1:2 Verket för innovationssystem: forskning och utveckling

Satsningen syftar till att utveckla testbäddar avseende bl.a. integrerade kretsloppsanpassade systemlösningar, urbana ekosystemtjänster och hållbara cirkulära affärsmodeller. Därtill föreslår regeringen att medel tillförs för befintliga innovationsprogram vid Verket för innovationssystem i syfte att öka fokus på återvinning och resurseffektivitet.

1:5 Näringslivsutveckling

Satsningen syftar till att främja strategisk användning av spetstekniker och avancerade systemlösningar för hållbar stadsutveckling och innebär att uppdrag ges till bl.a. Energimyndigheten, Verket för innovationssystem, Naturvårdsverket och Boverket.

Nyindustrialisering

1:5 Näringslivsutveckling

Regeringen arbetar med att ta fram en nyindustrialiseringsstrategi med fokus på högt kunskapsinnehåll i industriell produktion och föreslår att medel avsätts för att möjliggöra genomförandet av förslag inom ramen för strategin.

Exportfrämjande

2:3 Exportfrämjande verksamhet

Regeringen genomför en exportoffensiv där bl. a. en ny exportstrategi har tagits fram. Genom att avsätta ytterligare medel för exportfrämjande insatser förstärker regeringen denna satsning.

Innovationsrådet

1:5 Näringslivsutveckling

I syfte att förbättra förutsättningarna för innovation i Sverige arbetar Innovationsrådet under ledning av statsministern med att identifiera utmaningar och föreslå initiativ inom bl.a. life science, miljö- och klimatteknik och digitalisering. Regeringen föreslår en förstärkning av

den satsning på Innovationsrådet som aviserades i 2015 års ekonomiska vårproposition.

Göta kanal

1:17 Upprustning och drift av Göta kanal

Medel avsätts för upprustning av Göta kanal.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Förändring i det kommunalekonomiska utjämningsystemet

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Vissa av de ändringar i det kommunalekonomiska utjämningsystemet som infördes av den förra regeringen tas bort. Förändringarna var ett avsteg från den parlamentariska utredningens förslag till utformning av det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Höjt tak för högkostnadsskyddet i äldreomsorgen

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Taket i högkostnadsskyddet inom äldreomsorgen höjs och kommunerna ges möjlighet att höja sina avgifter för hemtjänst.

Höjd barndel i riksnormen för försörjningsstöd

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

De medel som frigörs vid avskaffande av fritidspengen används tillsammans med en satsning på ytterligare 100 miljoner kronor för en höjning av barndelen i riksnormen för försörjningsstödet.

Kompensation till kommunsektorn till följd av höjd arbetsgivaravgift för unga

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Slopandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga tidigareläggs med en månad till den 1 juni 2016. Kommunerna föreslås kompenseras för detta.

Kompensation till kommunsektorn till följd av sänkt skatt för pensionärer

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Kommunerna föreslås kompenseras för ändringen av det förhöjda grundavdraget för äldre.

Kostnadsfri mammografi

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

För att fler kvinnor regelbundet ska delta i mammografiscreening för bröstcancer avser regeringen att föreslå att sådan screening ska erbjudas kostnadsfritt.

Tandvård för unga vuxna

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

För att förbättra tandhälsan hos unga vuxna avser regeringen att föreslå att sådan tandvård fr.o.m. den 1 januari 2017 ska vara kostnadsfri t.o.m. det år en person fyller 21 år och fr.o.m. den 1 januari 2018 t.o.m. det år en person fyller 23 år.

Avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år och äldre

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

För att förbättra hälsan hos äldre personer avser regeringen att fr.o.m. den 1 januari 2017 slopa vårdavgifterna i den öppna hälso- och sjukvården för personer som är 85 år och äldre till den del avgifterna ingår i det nationella högkostnads-skyddet.

Förstärkning av sjukvården

1:1 Kommunalekonomisk utjämning

För att stärka hälso- och sjukvården föreslås en generell resursförstärkning till landstingen.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål

I 2015 års ekonomiska vårproposition gjordes en slutlig pris- och löneomräkning för 2016 och en preliminär pris- och löneomräkning för 2017–2019. I denna proposition revideras den totala budgeteffekten av den preliminära pris- och löneomräkningen ned med 1,3 miljarder kronor för 2017. År 2018 och 2019 revideras den ned med 2,0 miljarder kronor respektive 3,0 miljarder kronor.

Övriga makroekonomiska förändringar

Jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition har anslag som styrs av den makroekonomiska utvecklingen justerats med hänsyn tagen till den makroekonomiska bedömning som görs i denna proposition (se

avsnitt 4). De nya makroekonomiska förutsättningarna innebär sammantaget att utgifterna bedöms bli lägre 2016–2019. Den främsta orsaken till detta är att utgifterna för ålderspensionssystemet har reviderats ned 2016–2019 jämfört med prognoserna i vårpropositionen. Huvudorsakerna till de sänkta prognoserna är dels antagandet om en svagare utveckling i inkomstindex, dels att nya regler för beräkning av inkomstindex och balanstalet i denna proposition för första gången har tillämpats vid beräkningen av utgifterna.

Volymmer

Utgifterna har också förändrats till följd av nya prognoser för antalet personer som uppstår ersättning från vissa regelstyrda transfereringssystem. Sammantaget innebär förändringarna att utgifterna väntas bli 1,6–3,7 miljarder kronor lägre per år 2016–2018 och 0,9 miljarder kronor högre 2019, än vad som beräknades i 2015 års ekonomiska vårproposition. En viktig förklaring till minskningarna 2016–2018 är att antalet asylsökande och antalet nyanlända har reviderats ned, vilket innebär lägre utgifter per år under utgiftsområde 8 Migration och utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering. År 2019 bedöms antalet asylsökande öka jämfört med tidigare beräkning eftersom konflikten i Syrien väntas bli mer utdragen jämfört med tidigare bedömningar. Sammansättningen av gruppen asylsökande har dessutom ändrats, i och med att fler ensamkommande barn och ungdomar söker sig till Sverige, vilket bidrar till utgiftsökningen 2019.

Därutöver har antalet personer som erhåller sjukpenning och sjukersättning reviderats upp för hela prognosperioden, vilket medför utgiftsökningar med 0,8–1,8 miljarder kronor per år.

Tabell 8.12 Volymer inom olika transfereringssystem 2016–2019

Förändring jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition anges inom parentes

	2016	2017	2018	2019
Asylsökande, genomsnittligt antal inskrivna	78 100 (-23 400)	57 900 (-26 600)	48 500 (-17 800)	45 100 (-10 200)
Antal sjukpenningdagar, (netto), miljoner	65,5 (2,7)	70,1 (3,9)	72,5 (4,4)	73,9 (4,7)
Antal personer med sjukersättning	306 400 (-2 000)	300 600 (-2 000)	296 200 (-1 900)	293 400 (-1 700)
Antal personer med garantipension	722 600 (3 400)	661 400 (13 800)	623 400 (20 700)	605 200 (29 600)
Antal uttagna tillfälliga föräldrapeningdagar, miljoner	7,0 (0,1)	7,1 (0,1)	7,1 (0,1)	7,2 (0,1)
Antal deltagare i etableringsinsatser	65 800 (-8 200)	80 000 (-18 700)	73 400 (-27 800)	56 100 (-21 000)
Antal personer med studiemedel ¹	578 300 (14000)	573 900 (6900)	573 800 (5500)	574 000 (-4400)

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundat till närmaste hundratal. Endast ett urval med större förändringar redovisas i tabellen. Se tabell 8.8 för konsupplade utfall.

¹ Bruttoreklat antal. Avser antalet personer som ligger till grund för anslaget utgiftsprognos, vilket kan avvika från antalet personer bakom anslagsprognosen. När stödtagare under året har studerat på flera utbildningsnivåer eller både i Sverige och utomlands uppstår dubbelräkning.

Källa: Egna beräkningar.

Tekniska justeringar

Vissa av de förslag som regeringen lämnar i denna proposition motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket. De aktuella justeringarna innebär att nivån på utgiftstaket bör justeras upp med 11,4 miljarder kronor 2016, 12,2 miljarder kronor 2017, 13,2 miljarder kronor 2018 och 13,7 miljarder kronor 2019 (se avsnitt 5.2).

Minskning av anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att omfördela sina utgifter över tiden. Medel på ramanslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan inom vissa gränser sparas till efterföljande år. Det innebär att en myndighet utöver årets anvisade anslagsmedel även kan använda tidigare sparade anslagsmedel, vilket ger en viss flexibilitet i myndighetens planering. I regel uppgår den del som myndigheten får disponera efterföljande år till 3 procent av myndighetens förvaltningsanslag. Myndigheter har också

möjlighet att inom vissa gränser låna av efterföljande års anslag, s.k. anslagskredit. Förskjutningar av detta slag redovisas som en för alla anslag gemensam beräkningspost, benämnd Minskning av anslagsbehållningar, som ingår i de takbegränsade utgifterna.

Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter utgör en osäkerhet i beräkningen av de takbegränsade utgifterna. I förhållande till bedömningen i 2015 års ekonomiska vårproposition har utgiftsprognoserna för 2016–2019 justerats upp mer än anslagna medel, vilket innebär att posten Minskning av anslagsbehållningar reviderats upp med 1,0 miljarder kronor 2016, 1,0 miljarder kronor 2017, 0,9 miljarder kronor 2018 och med 1,7 miljarder kronor 2019.

Beräkningsteknisk överföring till hushållen

Jämfört med bedömningen i 2015 års ekonomiska vårproposition har den beräkningstekniska överföringen till hushållen (se avsnitt 8.2) reviderats ned med 0,4–2,6 miljarder kronor för 2016–2018 och reviderats upp med 0,8 miljarder kronor för 2019. De takbegränsade utgifterna påverkas på motsvarande sätt.

Övrigt

Revideringar av utgiftsprognoserna kan förorsakas av nya prognosmetoder, justeringar till följd av ny information, korrigeringar av tidigare gjorda fel och regeländringar utom regeringens direkta kontroll, t.ex. ändringar i EU:s regelverk. Jämfört med bedömningen i 2015 års ekonomiska vårproposition har utgifterna till följd av dessa övriga faktorer sammantaget reviderats upp med 0,2–2,8 miljarder kronor för 2016–2019.

8.5 Uppföljning av utgifterna i statens budget och takbegränsade utgifter 2015

I den ursprungligen beslutade budgeten för 2015 uppgick de samlade utgifterna under samtliga utgiftsområden, inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar, till 869,3 miljarder kronor. I den aktuella prognosen beräknas utgifterna till 872,4 miljarder kronor, dvs. 3,2 miljarder kronor högre än budgeterat. De takbegränsade utgifterna (utgiftsområde 1–25 och 27 samt utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget) beräknades i budgeten för 2015 till 1 117,1 miljarder kronor. I den aktuella prognosen beräknas de takbegränsade utgifterna till 1 113,4 miljarder kronor, dvs. 3,7 miljarder kronor lägre (tabell 8.14).

De högre utgifterna i prognosen i förhållande till i statens budget för 2015 beror främst på att utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. bedöms bli högre än vad som ursprungligen beräknades.

I prognosen har hänsyn tagits till riksdagens beslut med anledning av förslagen i propositionen Vårändringsbudget för 2015 och till regeringens förslag i propositionen Höständringsbudget för 2015.

Tabell 8.13 Takbegränsade utgifter och statsskuldräntor m.m. 2015

Miljarder kronor

	Statens budget ¹	Prognos	Differens prognos-budget
Summa utgiftsområden	869,3	872,4	3,2
Utgiftsområde 26			
Statsskuldräntor m.m.	20,5	26,5	6,0
Utgifter exkl. utgiftsområde 26			
Statsskuldräntor m.m. ²	848,7	845,9	-2,8
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	268,4	267,4	-1,0
Takbegränsade utgifter³	1 117,1	1 113,4	-3,7

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför ej alltid med summan.

¹ Enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2014/15:FiU10).

² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar.

³ I de takbegränsade utgifterna ingår ej utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Källa: Egna beräkningar.

I tabell 8.14 redovisas av riksdagen beslutade ramar för utgiftsområdena, beslutade och föreslagna ändringar i budgeten samt de prognostiserade utgifterna för respektive utgiftsområde och för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

För vissa utgiftsområden skiljer sig de aktuella utgiftsprognoserna väsentligt från de medel som riksdagen ursprungligen anvisade i budgeten (se diagram 8.1). Nedan redogörs för de viktigaste orsakerna till dessa avvikelser.

Tabell 8.14 Utgifter 2015

Miljarder kronor

Utgiftsområde	Urspr. budget ¹	Ändringsbudget ²	Förslag till ändringsbudget ²	Totalt anvisat ³	Prognos	Differens prognos-urspr. budget	Differens prognos-totalt anvisat
1 Rikets styrelse	12,2	0,1		12,3	12,4	0,2	0,1
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14,6	0,0	0,0	14,6	14,5	-0,1	-0,1
3 Skatt, tull och exekution	10,6			10,6	10,5	-0,1	-0,1
4 Rättsväsendet	40,8	0,0	0,0	40,8	40,5	-0,3	-0,3
5 Internationell samverkan	1,9	0,1		2,0	2,0	0,0	0,0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	48,5	0,0		48,4	46,8	-1,7	-1,7
7 Internationellt bistånd	29,5	-0,2		29,3	29,4	-0,1	0,2
8 Migration	17,4	0,5		17,9	17,4	0,0	-0,5
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	61,9	1,9	0,9	64,8	63,7	1,8	-1,1
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	100,5	2,6	0,0	103,0	103,1	2,6	0,0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	38,0	0,1	0,5	38,6	38,2	0,2	-0,4
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	83,1	0,2	0,2	83,5	83,5	0,4	0,0
13 Integration och jämställdhet	16,7	0,0	0,0	16,8	16,1	-0,6	-0,6
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	67,8	1,5		69,3	67,5	-0,3	-1,8
15 Studiestöd	20,3	0,7		21,0	19,6	-0,7	-1,3
16 Utbildning och universitetsforskning	63,6	0,3		64,0	62,0	-1,7	-2,0
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12,8	0,4		13,1	13,0	0,2	-0,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1,2	0,0	0,0	1,2	1,1	-0,1	-0,1
19 Regional tillväxt	2,7			2,7	2,4	-0,3	-0,3
20 Allmän miljö- och naturvård	5,3	0,6	0,1	6,0	5,9	0,6	-0,1
21 Energi	2,5	-0,1		2,4	2,4	-0,1	0,0
22 Kommunikationer	48,9	0,6		49,5	46,9	-2,0	-2,6
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	15,7	0,0		15,7	13,4	-2,3	-2,3
24 Näringsliv	5,3	0,2	0,0	5,5	5,5	0,2	0,0
25 Allmänna bidrag till kommuner	91,4	0,9		92,3	92,2	0,8	-0,1
26 Statsskuldsräntor m.m.	20,5	8,8		29,3	26,5	6,0	-2,8
27 Avgiften till Europeiska unionen	40,1		3,7	43,9	36,2	-4,0	-7,7
Minskning av anslagsbehållningar	-4,6						
Summa utgiftsområden	869,3	19,0	5,6	898,5	872,4	3,2	-26,0
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor	848,7	10,2	5,6	869,1	845,9	-2,8	-23,2
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	268,4				267,4		
Takbegränsade utgifter	1 117,1				1 113,4	-3,7	
Budgeteringsmarginal	7,9				44,6	35,6	
Utgiftstak för staten	1 125				1 158		

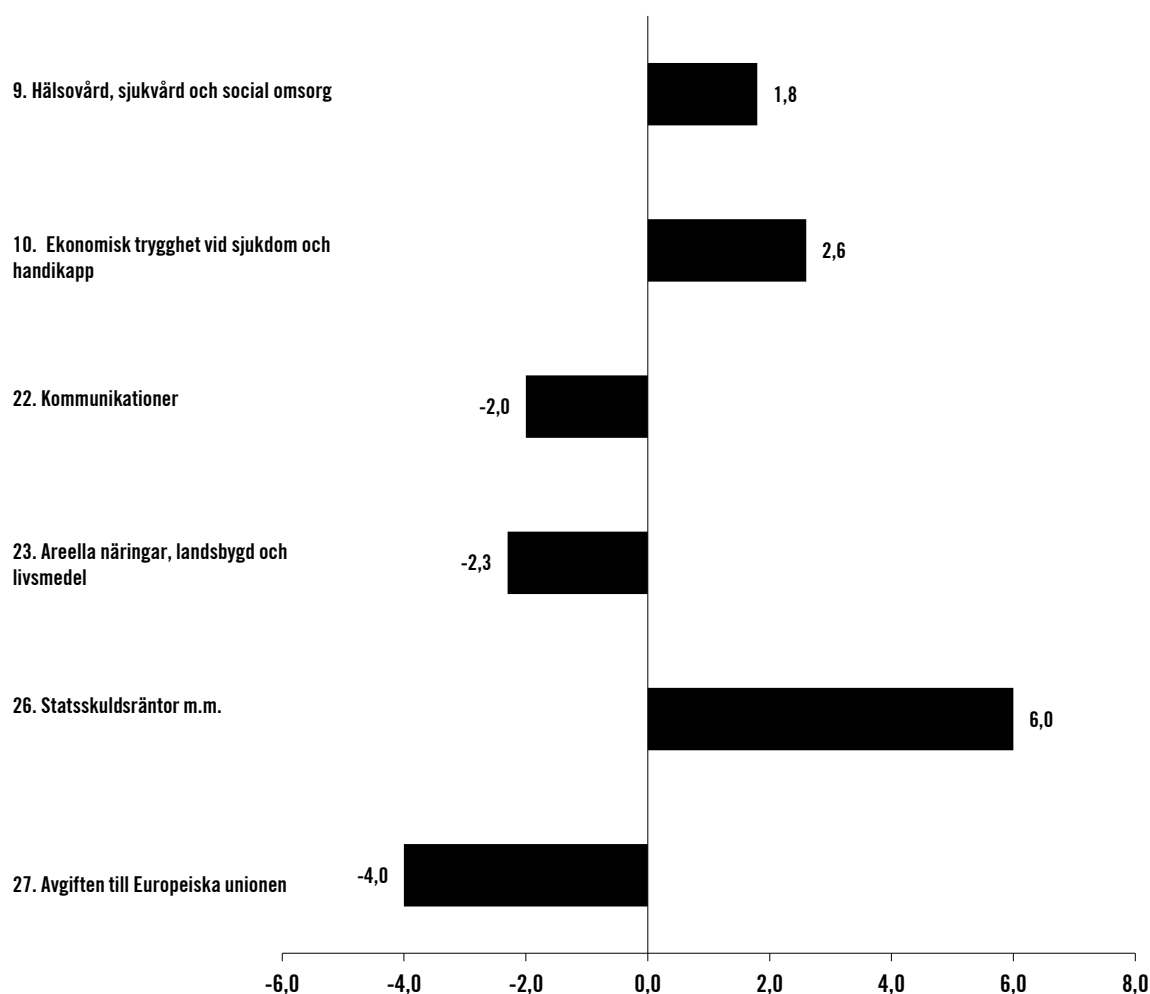
Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2014/15:FiU10).² Där 0,0 anges har ändringsbudget beslutats eller förslag till ändringsbudget lämnats, men beloppet för utgiftsområdet totalt uppgår till mindre än 50 miljoner kronor.³ Anvisat i statens budget enligt riksdagens beslut efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99, bet. 2014/15:FiU21, rskr. 2014/15:255) samt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:2).

Källa: Egna beräkningar.

Diagram 8.1 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2015 och ursprungligt anvisade medel i statens budget för 2015¹ för vissa utgiftsområden

Miljarder kronor

¹ Enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2014/15:FiU10).
Källa: Egna beräkningar.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,8 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Upprevideringen förklaras av högre utgifter under anslaget *Bidrag för läkemedelsförmånerna*. Därtill ökar kostnaderna under anslaget *Kostnader för statlig assistensersättning*, bl. a. till följd av en ökning av det genomsnittliga antalet timmar med assistans.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 2,6 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Ökningen beror i huvudsak på fler och längre sjukfall.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 2,0 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel. Merparten av förändringen förklaras av det relativt låga ränteläget som minskar Trafikverkets ränteutgifter.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 2,3 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade, vilket förklaras av att Europeiska kommissionen godkände landsbygdsprogrammet 2014–2020 senare än vad som tidigare hade beräknats.

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 6,0 miljarder kronor högre än ursprungligt anvisade medel. Anslaget *Räntor på statsskulden* har ökat främst på grund av högre valutakursförluster och kursförluster vid förtidsinlösen av lån. Valutakursförlusterna har blivit större än vad som antogs i budgetpropositionen för 2015 till följd av kronans svagare utveckling mot framför allt amerikanska dollar men även mot euron sedan slutet av 2014. Kursförlusterna har blivit större på grund av att marknadsräntorna blivit lägre än vad som antogs i föregående proposition.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 4,0 miljarder kronor lägre än ursprungligt anvisade medel, framför allt till följd av sent beslutade ändringar i EU-budgeten för 2014. Beslut fattades i december 2014 och har medfört att betalningarna till EU minskar med 2,8 miljarder kronor under 2015. Vidare väntas de omfattande revideringarna av bruttonationalinkomsten och mervärdesskattebaserna, som skedde under 2014, leda till ytterligare minskade betalningar till EU under 2015. Det finns dock betydande risker för en annan utgiftsutveckling än den som förutses i prognosen.

Förändring av anslagsbehållningar (exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.)

I den beslutade budgeten för 2015 var den beräknade förändringen av anslagsbehållningarna inte fördelad per utgiftsområde, utan redovisades under posten Minskning av anslagsbehållningar. De totala utgifterna redovisades i statens budget som summan av utgiftsramarna och beräkningsposten Minskning av anslagsbehållningar. Denna beräkningspost uppgick i budgeten till -4,6 miljarder kronor, vilket innebar en minskning av statens utgifter med motsvarande belopp och att anslagsbehållningarna således förväntades öka.

I den aktuella prognosen för 2015 ingår emellertid förändringen av anslagsbehållningarna under respektive utgiftsområde. Förändringen av anslagsbehållningarna under 2015 kan därför beräknas som skillnaden mellan prognostiserat utfall och anvisade medel, med hänsyn tagen till förslag till ändringsbudget, indragningar av

anslagsmedel och medgivna överskridanden (se tabell 8.15).

Tabell 8.15 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2015 (exklusive statsskuldräntor)

Miljarder kronor	
Ingående ramöverföringsbelopp¹	10,3
+ Anvisat i ursprunglig budget ²	853,3
+ Anvisat i vårändringsbudget för 2015 ³	10,2
+ Förslag till höständringsbudget för 2015 ⁴	5,6
+ Medgivna överskridanden	0
- Indragningar	12,3
- Prognos	845,9
= Beräknat utgående överföringsbelopp	21,2
Beräknad förändring av anslagsbehållningar	10,9

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför ej alltid med summan. Från samtliga belopp har utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. exkluderats.

¹ Enligt Årsredovisning för staten 2014 (skr. 2014/15:101).

² Enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2014/15:FiU10)

³ Enligt riksdagens beslut efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99, bet. 2014/15:FiU21, rskr. 2014/15:255).

⁴ Enligt förslag i propositionen Höständringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:2).

Källa: Egna beräkningar.

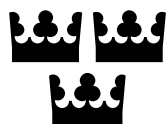
Utfallet för statens budget 2014 visar att anslagsbehållningarna uppgick till 10,3 miljarder kronor. År 2015 kommer anslagssparandet att öka jämfört med 2014 i den mån utgifterna är lägre än anvisade medel på budgeten för 2015, eller minska i den mån utgifterna överstiger anvisade medel eller till följd av beslut om indragningar.

I enlighet med de beslut om ändringar i budgeten som riksdagen har fattat för 2015 har de anvisade medlen ökat med sammanlagt 10,2 miljarder kronor. I propositionen Höständringsbudget för 2015 föreslås ytterligare anslagsökningar om sammanlagt 5,6 miljarder kronor. De hittills beräknade indragningarna av anslagsmedel uppgår till 12,3 miljarder kronor, varav merparten berör de rättighetsstyrda transfereringsanslagen.

Anslagsbehållningarna beräknas vid utgången av 2015 uppgå till 21,2 miljarder kronor. Därmed beräknas anslagsbehållningarna öka med 10,9 miljarder kronor mellan årsskiftet 2014/15 och årsskiftet 2015/16.

9

Den offentliga sektorns finansiering, statens budgetsaldo och statskulden

9 Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskulden

Sammanfattning

- År 2015 beräknas underskottet i de offentliga finanserna uppgå till 36 miljarder kronor eller 0,9 procent av BNP. Detta är en kraftig minskning jämfört med 2014, då sektorn redovisade ett underskott på 75 miljarder kronor eller 1,9 procent av BNP. Minskningen beror på den förväntade konjunkturåterhämtningen samt tillfälligt högre inkomster från skatter och kapital. Därtill har samtliga reformer varit finansierade fullt ut i de ekonomiska propositionerna som regeringen har lagt fram.
 - Mellan 2015 och 2016 beräknas de offentliga finanserna vara oförändrade som andel av BNP. Detta kan främst förklaras av att flera utgiftsslag som inte är konjunkturrelaterade ökar i snabbare takt än BNP, samtidigt som effekten av de tillfälligt högre inkomsterna 2015 faller bort.
 - Den fortsatta återhämtningen i ekonomin medför i kombination med en ansvarsfull finanspolitik att det finansiella sparandet förstärks fr.o.m. 2017. För 2019 beräknas ett överskott på 0,3 procent av BNP.
 - De finansiella tillgångarna överstiger skulderna under hela prognosperioden med 13–17 procent av BNP. Den konsoliderade bruttoskulden uppgick 2014 till 44,3 procent av BNP, vilket med god marginal understiger referensvärdet inom stabilitets- och tillväxtpakten om 60 procent av BNP. Bruttoskulden väntas minska till 38,3 procent av BNP 2019.
 - Den konsoliderade statsskulden beräknas ha uppgått till 1 347 miljarder kronor 2014, vilket motsvarar 34,4 procent av BNP. Statsskulden beräknas minska som andel av BNP samtliga år fr.o.m. 2015, och i nominella termer fr.o.m. 2018.
 - Kommunsektorn bedöms redovisa ett förbättrat finansiellt sparande 2015 jämfört med föregående år. En återbetalning från AFA Försäkring förstärker sparandet med ca 4 miljarder kronor, samtidigt som skatteinkomsterna utvecklas starkt. Under de närmaste åren stärks de ekonomiska förutsättningarna ytterligare, i takt med att arbetsmarknadsläget successivt förbättras. Det finansiella sparandet i kommunsektorn väntas uppgå till mellan -0,2 och -0,3 procent av BNP 2016–2019.
-

I detta avsnitt redovisas den offentliga sektorns finanser enligt redovisningsprinciperna i nationalräkenskaperna (NR).⁹⁰ Med offentlig sektor avses här den gamla definitionen som i NR:s nya redovisning benämns offentlig förvaltning.

I utgifterna i statens budget ingår en beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn 2017–2019 som motsvarar skillnaden mellan regeringens föreslagna och aviserade budgetförstärkningar och budgetförsvagningar i denna proposition, undantaget de förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2 Det är regeringens avsikt att dessa överstigande medel ska användas för finansiering av framtida reformer. Den beräkningstekniska överföringen påverkar den offentliga sektorns utgifter på samma sätt som de takbegränsade utgifterna. Överföringen belastar därmed statens budgetsaldo och det finansiella sparandet i staten och den offentliga sektorn. Den ingår dock inte i redovisningen av förändringar till följd av beslutade, föreslagna eller aviserade åtgärder (se även tabell 8.11).

9.1 Effekterna av regeringens politik på de offentliga finanserna

Statens budget är regeringens viktigaste verktyg för att genomföra sin ekonomiska politik och för riksdagen att utöva sin finansmakt. Budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen är regeringens förslag till riksdagen om hur budgetpolitiken ska utformas. Regeringen kan förändra politikens inriktning genom att föreslå att medel används till nya ändamål eller att fördelningen till befintliga ändamål ändras. Förändringar i skattesystemet är också ett sätt att ändra politikens inriktning. Budget-

⁹⁰ Skatter och statsbidrag redovisas enligt den ordning som gällde innan den genomgripande revideringen av NR i maj 2010. Därmed överensstämmer redovisningen bättre med redovisningen i statens budget och den kommunala redovisningen. Det innebär dock att skatter och statsbidrag för delsektorerna (staten, ålderspensionssystemet och kommunala sektorn) avviker från den nuvarande redovisningen i NR. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn och dess delsektorer påverkas emellertid inte av denna avvikelse. Redovisningen av inkomster och utgifter för den konsoliderade offentliga sektorn påverkas inte heller.

propositionen för 2013 innehåller en mer utförlig genomgång av hur regeringen redovisar effekterna på de offentliga finanserna av sin politik (prop. 2012/13:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. Bilaga 2).

Redovisningen av budgeteffekter i detta avsnitt utgår från att anslagsförändringar motsvaras av lika stora utgiftsförändringar.

Effekterna av förslag och aviseringar sedan vårpropositionen

I tabell 9.1 redovisas de budgeteffekter som förslagen och aviseringarna i denna proposition och i propositionen Höständringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:2) har på den offentliga sektorns finansiella sparande samt hur dessa fördelar sig på utgifter och inkomster enligt NR. Av tabellen framgår på en övergripande nivå hur utformningen av politiken har förändrats sedan 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100) och propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99).

Tabell 9.1 Budgeteffekter av nu föreslagna och aviserade utgifts- och inkomstförändringar 2015–2019

Förändring i förhållande till 2015 års ekonomiska vårproposition, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande. Miljarder kronor.

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Utgiftsförändringar</i>					
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	0,1	21,0	22,8	22,0	20,6
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna		-1,0	-0,1	-0,2	-0,1
Summa utgiftsförändringar	0,1	20,0	22,7	21,8	20,5
<i>Inkomstförändringar</i>					
Skatter, netto ²	0,0	16,3	17,5	18,5	19,5
Övriga inkomstreformer ³	0,0	0,5	0,4	0,0	0,0
Summa inkomstförändringar, netto	0,0	16,8	17,9	18,5	19,5
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor	-0,1	-3,1	-4,8	-3,3	-1,0
<i>procent av BNP</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>

¹ Se tabell 8.11. Föreslagna anslagsförändringar 2015 beskrivs närmare i propositionen Höständringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:2). Medel som föreslås tillföras anslag utan att någon ny reform föreslås ingår inte (främst transfereringsanslag). Inklusivt medel till dessa anslag uppgår förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2015 till 5,6 miljarder kronor.

² Effekterna på de offentliga finanserna av föreslagna och aviserade förändringar av skatteregler beskrivs närmare i tabell 6.25.

³ Övriga inkomstreformer beskrivs i avsnitt 7.2.

Källa: Egna beräkningar.

I redovisningen av budgeteffekterna för 2015 i tabell 9.1 ingår endast den del av förslagen i

propositionen Höständringsbudget för 2015 som avser nya diskretionära reformer. Dessa förslag medför att de takbegränsade utgifterna blir ca 0,1 miljarder kronor högre jämfört med den av riksdagen beslutade budgeten för 2015. Totalt föreslår regeringen att anslagen ökas med totalt ca 5,6 miljarder kronor. Av dessa avser ca 5,4 miljarder kronor anslag där den föreslagna anslagsförändringen är ett resultat av att volymer eller makroekonomiska förutsättningar förändrats jämfört med den bedömning som låg till grund för anvisade anslagsmedel i riksdagens beslut om statens budget för 2015. Ändringarna har i dessa fall inte någon koppling till nya reformer (se även tabell 8.11).

Vidare ingår för 2016–2019 i tabell 9.1 budgeteffekterna av samtliga förslag och aviseringar av diskretionär karaktär, inklusive förslag som inte finansieras fullt ut. Förslagen som inte finansierats fullt ut består huvudsakligen av omfördelning av medel mellan år inom Landsbygdsprogrammet, där den totala utgiftsramen är oförändrad, samt, i likhet med redovisningen i propositionen Vårändringsbudget för 2015, högre anslag för bidrag för läkemedelsförmånerna, främst till följd av ökade kostnader för läkemedel som förskrivs i enlighet med smittskyddslagen (2004:168) för vissa sjukdomar och som enligt praxis finansieras av staten via anslaget för läkemedelsförmåner. De förslag som inte finansieras fullt ut framgår av tabell 6.25 och tabell 8.11.

I tabell 1.2 redovisas också de effekter som regeringens förslag och aviseringar i denna proposition och i propositionen Höständringsbudget för 2015 har på det finansiella sparandet. Tabell 1.2 är uppställd så att politikens inriktning ska framgå på ett tydligt sätt. I redovisningen i tabell 1.2 ingår de förslag och aviseringar som enligt regeringens bedömning ska finansieras fullt ut.

Av tabell 9.1 framgår att de föreslagna och aviserade reformerna på budgetens utgifts- och inkomstsida sammantaget medför att den offentliga sektorns finanser försvagas 2016–2019, jämfört med beräkningarna i 2015 års ekonomiska vårproposition. Samtidigt har den beräkningstekniska överföring som redovisades i vårpropositionen delvis använts som finansiering (se tabell 1.2). Den försvagning av det finansiella sparandet som därefter kvarstår motsvaras i huvudsak av de förslag till diskretionära förändringar som inte finansieras fullt ut. De

föreslagna och aviserade reformer som påverkar de takbegränsade utgifterna beräknas medföra högre utgifter med 20–23 miljarder kronor per år 2016–2019. En mer detaljerad genomgång av de förslag och aviseringar som påverkar budgetens utgiftssida finns i avsnitt 8.2. Tabell 8.11 visar de beräknade budgeteffekterna av förslagen och aviseringarna per utgiftsområde samt anslagsförändringarna under varje utgiftsområde.

De föreslagna och aviserade skatteförändringarna medför att inkomsterna beräknas förstärkas med 16–20 miljarder kronor årligen 2016–2019 i förhållande till de preliminära inkomstberäkningarna för 2016–2019 i vårpropositionen. Budgeteffekterna av de enskilda förslagen redovisas i tabell 6.25.

Effekter av den samlade politiken i förhållande till föregående år

Vid bedömningen av finanspolitikens inriktning är det viktigt att ta hänsyn till den samlade effekten av regeringens politik, dvs. i vilken utsträckning både tidigare beslutade och nu föreslagna och aviserade åtgärder sammantaget påverkar förändringen av det finansiella sparandet över tiden. Regeringens bedömning av finanspolitikens inriktning sammanfattas i tabell 9.7.

Underlaget till bedömningen av den aktiva finanspolitikens i tabell 9.7 redovisas i tabell 9.2, som visar de samlade budgeteffekterna av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer, inklusive finansieringen av dessa, i förhållande till föregående år.

Sammantaget försvagas den offentliga sektorns finansiella sparande 2014 med ca 22 miljarder kronor till följd av beslutade, föreslagna och aviserade reformer. För 2015 är den hittills beslutade, föreslagna och aviserade aktiva finanspolitikens något åtstramande, medan den sammanlagda effekten för 2016–2019 varken är åtstramande eller expansiv.

Avsnitt 8.3 innehåller en mer detaljerad genomgång av utvecklingen av de takbegränsade utgifterna. I tabell 8.5 redovisas förändringarna av de takbegränsade utgifterna per utgiftsområde.

I tabell 7.11 särredovisas hur de enskilda regeländringarna på skatteområdet påverkar de offentliga finanserna jämfört med föregående år.

Tabell 9.2 Samlade budgeteffekter av regeringens politik 2014–2019 i förhållande till föregående år

Utgifts- och inkomstförändringar i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar. Budgeteffekt på offentliga sektorns finansiella sparande. Miljarder kronor.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Utgiftsförändringar¹						
Förändring av takbegränsade utgifter ²	3,7	4,8	32,1	2,8	0,4	-6,4
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaper ³	-0,1	-2,3	0,8	0,4	3,7	1,3
varav lånefinansierade infrastrukturinvesteringar ³	-2,1	-1,7	0,0	1,2	3,6	1,3
varav kapitaltillskott ⁴	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa utgiftsförändringar	3,7	2,5	32,9	3,2	4,1	-5,1
Inkomstförändringar¹						
Skatter, brutto ⁵	-15,5	13,9	32,6	5,4	1,2	1,0
Indirekta effekter av skatter	0,0	-1,7	-3,2	-0,8	-0,5	-0,2
Övriga inkomstreformer ⁶	-2,9	0,8	2,0	0,2	-1,2	-0,1
Summa inkomstförändringar, netto	-18,4	13,0	31,5	4,8	-0,5	0,7
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande^{1,7}	-22,1	10,5	-1,4	1,6	-4,7	5,9
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,3</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande inkl. beräkningsteknisk överföring till hushållssektorn ⁸	-22,1	10,5	-1,4	1,4	-5,8	1,3
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,3</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar inte alltid korrekt.

¹ För utgiftsreformer innebär minustecken anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning. För inkomstreformer innebär minustecken att skatteinkomsterna minskar. För den sammanlagda budgeteffekten av utgifts- och inkomstreformer innebär minustecken att de offentliga finanserna försvagas jämfört med året innan.

² I tabell 8.5 redovisas förändringarna per utgiftsområde. Anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket och anslagsförändringar till följd av den makroekonomiska utvecklingen och volymförändringar i transfereringssystemen m.m. ingår inte. Förslag i ändringsbudget redovisas exklusive medel som föreslås tillföras anslag utan att någon ny reform föreslås (främst transfereringsanslag).

³ Posten visar förändringen av nettouplåningen för väg- och järnvägsobjekt. Nettouplåning utgör skillnaden mellan nyupplåning och amortering.

⁴ Kapitaltillskott påverkar inte det finansiella sparandet. Posten avser Sveriges medverkan i kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken om 2,5 miljarder kronor 2013.

⁵ Se tabell 7.11. Förändrad kommunal utdebitering ingår i tabell 7.11 men ska inte ingå i tabell 9.2 eftersom den tabellen visar budgeteffekter av tidigare riksdagsbeslut och förslag från regeringen.

⁶ Se avsnitt 7.2 för en genomgång av övriga inkomstreformer i denna proposition.

⁷ Exklusive indirekta effekter av utgiftsreformer på inkomstsidan.

⁸ Den beräkningstekniska överföringen till hushållssektorn avser den överstigande budgeteffekten till följd av att regeringen i denna proposition föreslår och aviserar åtgärder som medför större budgetförstärkningar än budgetförsvagningar, exkl. de förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2 (se avsnitt 8.2).

Källa: Egna beräkningar.

Redovisningen i tabell 9.2 avser både utgifts- och inkomstsidan på statens budget. För reformer på budgetens inkomstsida beskriver bruttoeffekten den statistiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Bruttoeffekten beaktar inte eventuella indirekta effekter, som t.ex. regeländringens påverkan på andra skattebaser och på konsumentprisindex. Om exempelvis konsumentprisindex påverkas av en regeländring uppkommer en indirekt effekt, eftersom utgiftsnivån i olika offentliga transfereringssystem påverkas av förändringar i detta index. Vidare ingår inte heller anslagsförändringar som motiverar tekniska justeringar av utgiftstaket för staten och anslagsförändringar till följd av den makroekonomiska utvecklingen och volymförändringar i transfereringssystemen. Inte heller ingår medel som i propositionen Vårändringsbudget för 2015, eller i tidigare propositioner om ändringar i statens budget, föreslagits tillföras anslag och som inte föranletts av någon ny reform (det gäller i första hand transfereringsanslag som är känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar).

9.2 Den offentliga sektorns finanser

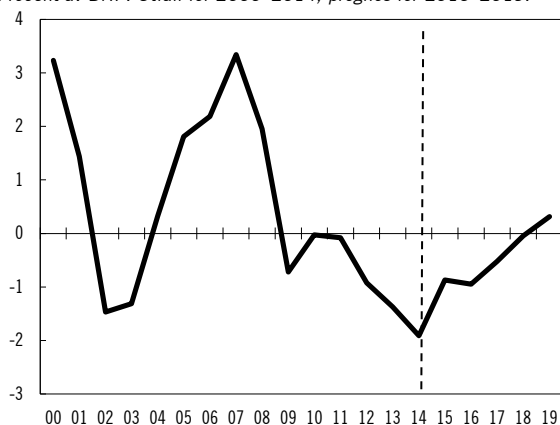
Underskottet i de offentliga finanserna beräknas ha nått sin botten 2014, då det uppgick till 75 miljarder kronor eller 1,9 procent av BNP (se diagram 9.1).

De offentliga finanserna beräknas förstärkas förhållandevis kraftigt 2015, då underskottet prognostiseras till 36 miljarder kronor eller 0,9 procent av BNP.

Förstärkningen av finanserna beror dels på en starkare makroekonomisk utveckling, dels på att återbetalningen av premier från AFA Försäkring tillfälligt förstärker inkomsterna. Samtidigt minskar utgifterna som andel av BNP, dvs. utgiftskvoten, jämfört med 2014. Totalt förstärks sparandet med ca 1 procentenhet (se tabell 9.3).

Diagram 9.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2000–2019

Procent av BNP. Utfall för 2000–2014, prognos för 2015–2019.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

De offentliga finanserna beräknas bli något försvagade 2016, trots den fortsatta konjunkturåterhämtningen. Inkomst- och utgiftskvoten ökar med ca 0,4 respektive 0,5 procent av BNP mellan 2015 och 2016 till följd av de föreslagna och aviserade reformerna i denna proposition. Justerat för denna effekt minskar både inkomst- och utgiftskvoten mellan 2015 och 2016.

Tabell 9.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser 2014–2019

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomster	1 896	1 993	2 094	2 200	2 306	2 402
procent av BNP	48,4	48,7	49,0	49,3	49,5	49,5
Skatter och avgifter	1 664	1 753	1 851	1 949	2 042	2 123
procent av BNP	42,5	42,8	43,3	43,6	43,8	43,8
Kapitalinkomster	62	62	64	65	72	79
Övriga inkomster	170	178	179	185	192	200
Utgifter	1 971	2 029	2 134	2 223	2 308	2 386
procent av BNP	50,4	49,6	49,9	49,8	49,5	49,2
Utgifter exkl. räntor	1 936	1 996	2 101	2 189	2 270	2 338
Räntor ¹	36	32	33	35	38	48
Finansiellt sparande	-75	-36	-40	-23	-2	15
procent av BNP	-1,9	-0,9	-0,9	-0,5	0,0	0,3
Strukturellt sparande						
procent av BNP	-1,2	-0,4	-0,4	-0,3	0,0	0,3

¹ Inklusiva räntor på pensionsskulden.

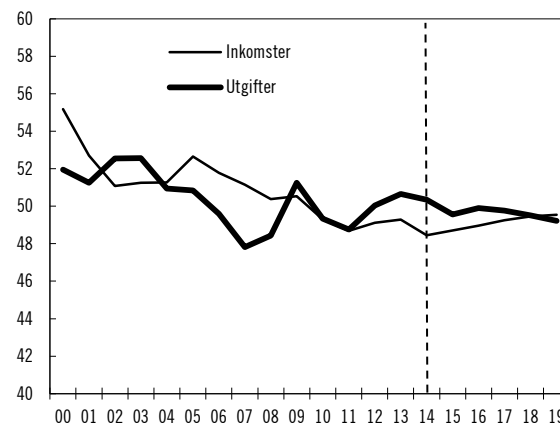
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den förväntade fortsatta ekonomiska återhämtningen medför, tillsammans med mer eller mindre oförändrade regler, att den offentliga

sektorn beräknas redovisa överskott 2019. Förstärkningen av det finansiella sparandet sker både genom att inkomsterna ökar och att utgifterna minskar i förhållande till BNP (se diagram 9.2).

Diagram 9.2 Den offentliga sektorns inkomster och utgifter 2000–2019

Procent av BNP. Utfall för 2000–2014, prognos för 2015–2019.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den offentliga sektorns finansiella sparande varierar normalt med BNP. När konjunkturen försvagas sjunker skatteinkomsterna, samtidigt som utgifterna för framför allt arbetslöshet stiger, och det finansiella sparandet blir lägre. Dessa s.k. automatiska stabilisatorer bidrar till att stabilisera konjunkturen. Det finansiella sparandet justerat för bl.a. de konjunkturrella variationerna visar den strukturella, underliggande nivån.

Det strukturella sparandet som andel av potentiell BNP beräknas överstiga -0,5 procent fr.o.m. 2015. År 2019 beräknas det strukturella sparandet uppgå till 0,3 procent.

Skatteintäkterna ökar successivt som andel av BNP under prognosperioden

Till följd av de skattesänkningar som genomfördes av den förra regeringen 2014 minskade den offentliga sektorns skatteintäkter som andel av BNP (skattekvoten) med 0,2 procentenheter till 42,7 procent av BNP (se tabell 9.4).

De skatteförändringar som föreslås och aviseras i denna proposition, och som beskrivs i avsnitt 6, bidrar till att skattekvoten ökar med 0,4 procentenheter mellan 2015 och 2016. Om reformerna exkluderas är skattekvoten i stället oförändrad. Skattekvoten ökar t.o.m. 2018 med

1,3 procentenheter jämfört med 2014. Kvoten beräknas uppgå till 44,0 procent 2018 och vara oförändrad 2019 (se tabell 9.4).

Tabell 9.4 Den offentliga sektorns skatter och avgifter 2014–2019

Procent av BNP. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hushållens direkta skatter	15,1	15,5	15,6	15,9	16,0	16,0
Företagens direkta skatter	2,6	2,6	2,5	2,6	2,6	2,7
Avgifter på arbetsgivare och egenföretagare	11,9	11,9	12,3	12,4	12,4	12,4
Mervärdesskatt	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7
Övriga indirekta skatter	3,3	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1
Summa	42,7	43,0	43,4	43,8	44,0	44,0
Till offentlig sektor	42,5	42,8	43,3	43,6	43,8	43,8
Till EU	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2

Anm.: Utfall 2014 enligt NR, vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2014 som redovisas i avsnitt 6.2.

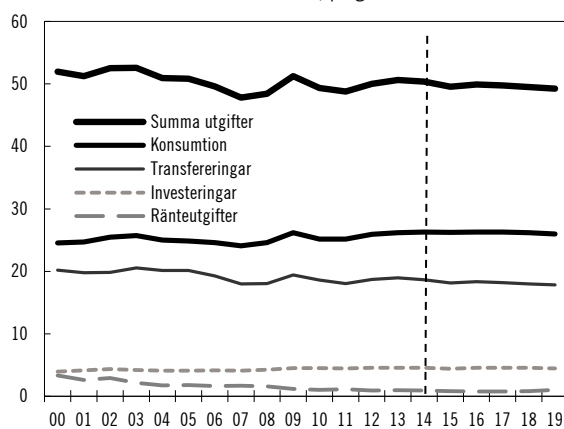
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgifternas andel av BNP

Utgiftskvoten, dvs. utgifternas storlek i förhållande till BNP, väntas minska med 0,8 procentenheter mellan 2014 och 2015. Till följd av de föreslagna och aviserade reformerna i denna proposition beräknas utgiftskvoten sedan öka 2016 jämfört med 2015 (se tabell 9.5). År 2017–2019 minskar utgiftskvoten återigen och beräknas 2019 uppgå till 49,2 procent av BNP.

Diagram 9.3 Den offentliga sektorns utgifter 2000–2019

Procent av BNP. Utfall för 2000–2014, prognos för 2015–2019.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Såväl offentlig konsumtion som investeringar väntas växa långsammare än BNP 2015. Övriga

transfereringar och subventioner, riktade till bl.a. företag och utlandet, beräknas minska som andel av BNP (se även diagram 9.3).⁹¹ Även ränteutgifterna minskar som andel av BNP. De olika transfereringarna till hushållen utvecklas i stort sett som BNP.

År 2016 medför föreslagna och aviserade reformer att utgiftskvoten totalt ökar med 0,5 procentenheter i förhållande till 2015. Utgifterna för konsumtion, investeringar och övriga transfereringar ökar snabbare än BNP 2016. Med den föreslagna och aviserade politiken minskar utgifterna som andel av BNP 2017–2019.

Tabell 9.5 Den offentliga sektorns utgifter 2014–2019

Procent av BNP. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Konsumtion	26,3	26,2	26,3	26,3	26,2	26,0
Investeringar	4,5	4,4	4,5	4,6	4,5	4,4
Transfereringar till hushåll	15,0	14,9	15,0	14,8	14,7	14,6
Pensioner ¹	8,1	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Hälsorelaterat	2,8	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8
Arbetsmarknad	0,8	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6
Familjer och barn	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6
Övrigt	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,6
Övriga transfereringar och subventioner ²	3,6	3,2	3,3	3,4	3,3	3,2
Ränteutgifter ³	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	1,0
Summa utgifter	50,4	49,6	49,9	49,8	49,5	49,2
Exklusive räntor	49,4	48,8	49,1	49,0	48,7	48,2

¹ Avser totala pensionsutbetalningar till hushåll, utöver ålderspensioner inkluderar exempelvis utbetalningar för garantipensioner.

² Inklusive ofördelade utgifter.

³ Inklusive räntor på pensionskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

⁹¹ Dessa utgifter beräknas också minska för prognosåren till följd av ett beräkningstekniskt antagande om att försäljningar som redovisas under nettoköp av mark och fastigheter i kommunsektorn kommer att uppgå till 3 miljarder kronor per år fr.o.m. 2015.

Faktorer som påverkar utvecklingen av det finansiella sparandet i den offentliga sektorn 2015–2019

Underskottet i de offentliga finanserna beräknas minska kraftigt 2015 i förhållande till 2014, men sedan öka något 2016, trots konjunkturåterhämtningen. Från och med 2017 följer sparandet i större utsträckning konjunkturutvecklingen.

I tabell 9.6 specificeras bakomliggande faktorer som ger stor effekt på den årliga utvecklingen av det finansiella sparandet. Dessa har delats in i effekter av diskretionär politik, effekter som beror på kapitalvinster m.m., effekter som kan härledas till större utgiftsförändringar som inte är direkt knutna till konjunkturutvecklingen eller diskretionär politik samt ränteutgifter. Slutligen tillkommer en post som speglar alla övriga inkomst- och utgiftsförändringar 2015–2019.

Av tabellen framgår att den diskretionära finanspolitiken bidrar med en förstärkning av sparandet om 0,3 procentenheter 2015. Inkomsterna från kapitalskatter och återbetalningen av premier från AFA Försäkring stärker sparandet med 0,3 procentenheter. De specificerade utgifterna i tabell 9.6 ger däremot totalt ett i stort sett neutralt bidrag till det finansiella sparandet 2015. Posten Övrigt förklarar slutligen resterande 0,6 procentenheter av förstärkningen. Posten inkluderar bl.a. effekten av en förstärkt konjunktur och den s.k. automatiska budgetförstärkningen. Den sistnämnda effekten uppstår till följd av att skatteintäkterna normalt ökar i ungefär samma takt som BNP i löpande priser, medan de offentliga utgifterna ökar något långsammare vid en oförändrad politik. Anledningen till detta är att vissa utgifter, exempelvis barnbidragets nivå, är bestämda nominellt i kronor och därmed förblir oförändrade när ekonomin växer. Anslagen till de statliga myndigheterna kompenseras vidare inte fullt ut för att lönerna ökar, eftersom viss produktivitetsoökning förutsätts i pris- och löneomräkningssystemet. Utan nya aktiva beslut, eller med en fullt finansierad finanspolitik, förstärks därför de offentliga finanserna normalt automatiskt.

År 2016 ökar utgifterna för framför allt ålderspensioner samt sjukpenning, assistansersättning och migration jämfört med 2015, vilket ger ett negativt bidrag till det finansiella sparandet. Dessutom ger utvecklingen av

inkomster från kapitalskatter ett negativt bidrag till förändringen av sparandet 2016. Sammantaget gör dessa faktorer att det finansiella sparandet försvagas mellan 2015 och 2016. Posten Övrigt medför i stället att sparandet ökar med 0,5 procent av BNP.

För perioden 2017–2019 förklaras förändringen mellan åren i större utsträckning av andra faktorer än de som är specificerade i tabellen, dvs. faktorer under posten Övrigt.

Tabell 9.6 Faktorer som påverkar den årliga förändringen av det finansiella sparandet

Procent av BNP.

	2015	2016	2017	2018	2019
Årlig förändring	1,0	-0,1	0,4	0,5	0,4
Diskretionär politik	0,3	0,0	0,0	-0,1	0,1
Kapitalvinster m.m.	0,3	-0,3	-0,1	0,0	0,0
Utgifter					
Ålderspensioner	0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Utgifter rel. till sjukpenning, assistansersättning och migration	-0,3	-0,2	0,1	0,1	0,1
Ränteutgifter	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,2
Övrigt	0,6	0,5	0,5	0,6	0,3

Anm.: Tabellen visar på utgifternas bidrag till den årliga förändringen, dvs. lägre utgifter för ålderspensioner medför att det finansiella sparandet förstärks med 0,1 procentenheter 2015 jämfört med 2014.

¹ Kapitalvinster m.m. inkluderar effekten av återbetalningen av premier från AFA Försäkring.

Finanspolitikens effekter på efterfrågan

En ofta använd indikator på finanspolitikens effekter på efterfrågan är förändringen av det strukturella sparandet. Det är ett grovt mått på finanspolitikens inriktning och innefattar inte bara aktiv finanspolitik i statens budget, utan även flera andra faktorer. Även de finanspolitiska åtgärdernas utformning påverkar dess effekt på efterfrågan, vilket inte beaktas i denna analys.

Om förändringen i det strukturella sparandet är nära noll indikerar det att finanspolitiken, bortsett från effekten av de automatiska stabilisatorerna, har en neutral effekt på resursutnyttjandet i ekonomin. Om det strukturella sparandet i stället ökar eller minskar indikerar det att finanspolitiken har en åtstramande respektive expansiv effekt på resursutnyttjandet.

Nedan redovisas en analys av förändringen av det finansiella sparandet 2015–2019. Analysen görs för att ge en övergripande bild av hur finanspolitiken påverkar efterfrågan framöver. Det bör dock framhållas att osäkerheten i analyser av detta slag är stor.

Tabell 9.7 Indikatorer för impuls till efterfrågan

Årlig förändring, procent av BNP

	2015	2016	2017	2018	2019
Förändring av finansiellt sparande	1,0	-0,1	0,4	0,5	0,4
Automatiska stabilisatorer	0,4	0,3	0,3	0,1	-0,1
Skattebasernas sammansättning	-0,3	-0,4	0,1	0,1	0,1
Engångseffekter	0,1	0,1	-0,1	0,0	0,0
Förändring av strukturellt sparande	0,9	0,0	0,1	0,3	0,4
Aktiv finanspolitik ¹	0,3	0,0	0,0	-0,1	0,1
Kapitalkostnader, netto	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Kommunsektorns finanser	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Pensionssystemets finanser	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Övrigt	0,4	0,0	0,2	0,5	0,4
BNP-gap, förändring i procentenheter	0,8	0,5	0,6	0,2	-0,2

¹ Avser utgifts- och inkomstförändringar 2015–2019 i förhållande till tidigare år av beslutade, föreslagna och aviserade reformer (se tabell 9.2).
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2015 förväntas resursutnyttjandet i ekonomin öka och det negativa BNP-gapet minska med motsvarande 0,8 procent av potentiell BNP (se sista raden i tabell 9.7). En

sådan ökning i resursutnyttjandet beräknas förstärka de offentliga finanserna med ca 0,4 procent av BNP genom automatiska stabilisatorer (se rad två i tabell 9.7). Samtidigt sker en konjunkturell försämring av skattebasernas sammansättning, som försvagar sparandet med 0,3 procent av BNP (rad 3 tabell 9.7). Skillnaden mellan det finansiella sparandets förändring och nettoeffekten av de automatiska stabilisatorerna, skattebasernas sammansättning och engångseffekter utgör förändringen av det strukturella sparandet. De engångseffekter på det finansiella sparandet som redovisas 2016 och 2017 beror på periodiseringar av Sveriges avgift till Europeiska unionen.

Normalt ökar skatteintäkterna i ungefär samma takt som BNP i löpande priser, medan de offentliga utgifterna ökar något långsammare vid en oförändrad politik (se fördjupningsrutan Faktorer som påverkar utvecklingen av det finansiella sparandet i den offentliga sektorn 2015–2019). Utan nya aktiva beslut förstärks därför de offentliga finanserna automatiskt, vilket till stor del förklarar de positiva värdena för raden Övrigt i tabell 9.7.

Den aktiva finanspolitiken i statens budget (rad 6 i tabell 9.7) lämnar ett bidrag som är svagt positivt 2015 och nära noll under resten av prognosperioden. Förändringen av det strukturella sparandet påverkas även av förändringar i sparandet i ålderspensionssystemet och kommunsektorn. Medan sparandet förstärks marginellt i kommunsektorn 2015 och 2016, vilket har en svagt åtstramande effekt, så försvagas det i pensionssystemet 2016–2018, vilket verkar expansivt. Nettot av dessa förändringar i sparandet har en återhållande effekt på efterfrågan i ekonomin 2015, 2018 och 2019, då det strukturella sparandet förstärks, medan den är närmast neutral 2016 och 2017.

Statens finanser

Statens finanser förstärks kraftigt 2014–2019. Såväl budgetsaldot i redovisningsstrukturen för statens budget som det finansiella sparandet enligt NR är negativt fram t.o.m. 2017. Både det finansiella sparandet och budgetsaldot beräknas förstärkas med över 2 procentenheter mellan 2014 och 2019 till ett överskott om 0,8 procent av BNP 2019.

Det finansiella sparandet i staten

Statens inkomster utgörs i huvudsak av inkomster från skatter och avgifter på arbete samt skatt på kapital och konsumtion. Dessa inkomster uppgick 2014 till 86 procent av statens totala inkomster. Av resterande del svarade inkomster från kapital för 2 procent, medan transfereringarna från övriga sektorer uppgick till ca 3 procent. Enligt NR redovisas även vissa kalkylmässiga poster, i huvudsak kapitalförslitning, som inkomster. Dessa poster uppgick till 9 procent av inkomsterna 2014.

Underskottet i statens finanser beräknas som andel av BNP minska med 0,8 procentenheter mellan 2014 och 2015 (se tabell 9.8). Dels prognostiseras högre inkomster från skatter, framför allt skatt på kapital, dels lägre utgifter.

Tabell 9.8 Statens inkomster och utgifter 2014–2019

Miljarder kronor, om inte annat anges. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomster	968	1 018	1 078	1 134	1 188	1 234
Procent av BNP	24,7	24,9	25,2	25,4	25,5	25,5
Skatter och avgifter	832	878	932	984	1031	1073
Kapitalinkomster	24	25	27	27	29	31
Övriga inkomster	113	114	118	123	127	130
Utgifter¹	1 026	1 047	1 109	1 144	1 170	1 196
Procent av BNP	26,2	25,6	25,9	25,6	25,1	24,7
Utgifter exkl. räntor ²	998	1 020	1 080	1 114	1 139	1 158
procent av BNP	25,5	24,9	25,3	24,9	24,4	23,9
Ränteutgifter ¹	28	27	29	30	31	38
Finansiellt sparande	-58	-29	-31	-10	17	38
Procent av BNP	-1,5	-0,7	-0,7	-0,2	0,4	0,8

¹ Inklusive beräkningsteknisk överföring till hushållen 2017–2019.

² Inklusive räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2016 medför de aviserade och föreslagna reformerna att både statens inkomster och utgifter växer snabbare än BNP. Det finansiella sparandet är dock i stort sett oförändrat jämfört med 2015. Från och med 2017 förstärks sparandet i staten successivt och 2019 redovisar staten ett överskott som beräknas uppgå till 0,8 procent av BNP.

Från statens finansiella sparande till budgetsaldot

Statens finansiella sparande visar förändringen av den finansiella förmögenheten, exklusive effekten av värdeförändringar. Budgetsaldot visar statens lånebehov med omvänt tecken och därmed dess påverkan på statsskulden.

Det finansiella sparandet påverkas inte av försäljningar eller köp av finansiella tillgångar, t.ex. aktier, eller ökad utlåning, eftersom sådana transaktioner inte förändrar den finansiella förmögenheten. Däremot påverkas budgetsaldot och statsskulden av dessa transaktioner.

Förutom denna principiella skillnad avviker redovisningen i statens budget i flera andra avseenden från redovisningen i NR. Budgetsaldot redovisas kassamässigt, medan NR tillämpar en periodiserad redovisning. Denna skillnad påverkar framför allt redovisningen av skatteintäkter och ränteutgifter.

Det finansiella sparandet beräknas 2015 bli ca 7 miljarder kronor högre än budgetsaldot (se tabell 9.9). Räntorna enligt redovisningsprinciperna för statens budget försämrar budgetsaldot med 8 miljarder kronor i förhållande till det finansiella sparandet. De kassamässigt inbetalda skatterna beräknas bli 1 miljard kronor lägre än de prognostiserade debiterade skatteintäkterna, vilket ytterligare tynger saldot i förhållande till det finansiella sparandet. Skillnaden förklaras både av upp- och nedskjutningar, huvudsakligen hänförliga till juridiska personer, och betalningsförskjutningar, främst gentemot kommuner och landsting. Det innebär att de intäkter som hör till kommunsektorn inte beräknas bli fullt så stora som de utbetalningar staten gör till sektorn under kalenderåret. Däremot innebär försäljningar av aktieinnehav och extra utdelningar m.m. att budgetsaldot förstärks med 14 miljarder kronor i förhållande till sparandet enligt NR. Övriga finansiella transaktioner, som framför allt avser lån till Riksbanken för upplåning i utländsk valuta och till Centrala studiestödsnämnden, försvagar å andra sidan budgetsaldot med ca 11 miljarder kronor jämfört med sparandet enligt NR-redovisningen.

År 2016 beräknas det finansiella sparandet understiga budgetsaldot. Både de kassamässiga skatterna och räntorna blir högre än de periodiserade posterna. Samtidigt beräknas försäljningar av aktieinnehav och extrautdelningar m.m. förstärka budgetsaldot med 7 miljarder kronor. Övriga finansiella transaktioner försvagar budgetsaldot med ytterligare 14 miljarder kronor i förhållande till sparandet enligt NR.

Även 2017–2019 förstärks budgetsaldot av beräkningstekniskt antagna försäljningar av statens aktieinnehav. Likaså förstärker de kassa-

mässigt inbetalda skatterna budgetsaldot i förhållande till det finansiella sparandet.

Tabell 9.9 Statens finansiella sparande och budgetsaldo 2014–2019

Miljarder kronor. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Finansiellt sparande	-58	-29	-31	-10	17	38
<i>Justeringar till budgetsaldo</i>						
Räntor, periodisering, kursvinster/förluster	17	-8	10	2	-3	-4
Periodisering av skatter	-17	-1	20	5	8	1
Köp och försäljning av aktier, extra utdelningar m.m. ¹	2	14	6	5	5	5
Övriga finansiella transaktioner m.m.	-16	-11	-14	-9	-6	-3
Budgetsaldo	-72	-36	-10	-8	21	37

¹ Inkluderar justeringar avs. Riksbankens inlevererade överskott.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Statens budgetsaldo

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen.

Beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2016 enligt tabell 9.10 godkänns.

Beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2016 enligt tabell 9.10 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringens förslag till statens budget omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Ett budgetöverskott innebär ett minskat lånebehov för staten och att statsskulden därigenom normalt minskar. Det motsatta förhållandet gäller vid ett budgetunderskott. För att statens budgetsaldo ska överensstämma med statens lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost på utgiftssidan av statens budget.

Underskottet i statens budgetsaldo minskar 2015 och vänds till överskott 2018

År 2014 visade statens budget ett underskott på 72 miljarder kronor. År 2015–2017 väntas budgetsaldot visa underskott om 36 miljarder kronor, 10 miljarder kronor respektive

8 miljarder kronor. Budgetsaldot förstärks gradvis 2017 och beräknas vara positivt igen 2018. År 2019 beräknas överskottet uppgå till 37 miljarder kronor. Utvecklingen av saldoto redovisas i tabell 9.10 och diagram 9.4.

Tabell 9.10 Statens budgetsaldo 2014–2019

Miljarder kronor. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomster	790	852	924	958	1007	1041
Utgifter exkl. statsskuldsräntor ¹	838	846	912	939	954	968
Statsskuldsräntor m.m. ²	3	26	11	20	26	33
Riksgäldskontorets nettoutlåning ³	22	15	11	7	6	4
<i>varav</i>						
In-/utlåning från myndigheter (räntekonto)	0	0	0	0	-1	-1
Inbetalning av premiepensionsmedel inkl. ränta	-35	-37	-38	-40	-41	-43
Utbetalning av premiepensionsmedel	35	35	37	40	42	44
CSN, studielån	15	5	5	5	5	6
Investeringslån till myndigheter	1	1	1	1	1	1
Stabilitetsfonden ⁴	-3	-3	-7	-7	-7	-8
Kärnavfallsfonden	5	-1	0	0	0	0
Lån Riksbanken	4	10	10	6	3	0
Lån till andra länder	-2	0	1	0	0	-1
Nettoutlåning – infrastrukturinvesteringar ⁴	1	0	0	1	4	5
Övrigt, netto	2	4	2	2	2	2
Kassamässig korrigering ⁵	0	0	0	0	0	0
Statens budgetsaldo	-72	-36	-10	-8	21	37

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar inte alltid.

¹ Inklusive förändring av anslagsbehållningar.

² Avser utgifterna under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

³ Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2016 beräknas uppgå till 10 768 000 000 kronor.

⁴ Avser Trafikverkets infrastrukturlån (netto).

⁵ Den kassamässiga korrigeringen för 2016 beräknas uppgå till 0 kronor.

Källor: Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Varierande nivå på statsskuldsräntorna

Utgifterna för statsskuldsräntorna varierar mycket från år till år. Avgörande för ränteutgifternas nivå över tid är statsskuldens storlek, inhemska och utländska räntenivåer samt den svenska kronans växelkurs. Den upplånings-teknik som Riksgäldskontoret väljer kan på kort

sikt få betydande effekter på de kassamässiga utgiftsräntorna, främst genom att utgifterna omfördelas över tiden, t.ex. genom över- eller underkurser i samband med emissioner av statsobligationer.

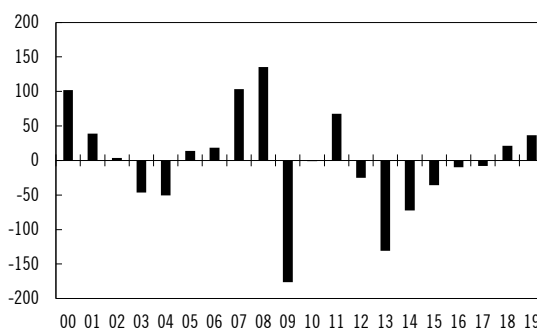
År 2014 uppgick ränteutgifterna till 3 miljarder kronor, vilket var ca 19 miljarder kronor lägre än vad som ursprungligen anvisades i statens budget för 2014. De lägre utgifterna var framför allt en effekt av högre överkurser vid emission (motsvarande ca 17 miljarder kronor) än förväntat. Överkurser (eller underkurser) uppstår om marknadsräntan understiger (överstiger) kupongräntan vid emissionstillfället. Innehavaren av lånet erhåller under lånets löptid en kupongränta, och måste därför kompensera Riksgäldskontoret om kupongräntan överstiger marknadsräntan, alternativt kompenserar Riksgäldskontoret innehavaren om kupongräntan understiger marknadsräntan. Över-/underkursen utgörs av den nuvärdesberäknade mellanskillnaden mellan marknadsräntan vid emissionstillfället och kupongräntan för lånets återstående löptid.

För 2015 prognostiseras ränteutgifter motsvarande 26 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning från föregående år med ca 23 miljarder kronor. Den högre utgiftsnivån förklaras främst av stora valuta- och kursförluster samt av en relativt stor utbetalning av inflationskompensat då ett realobligationslån förfaller i december 2015. Valutaförluster uppstår på samtliga instrument i utländsk valuta om valutakursen vid förfallotidpunkten är högre än vid emissionstillfället och kursdifferenser (kursförluster i detta fall) uppstår vid förtidsinlösen av lån då marknadsräntorna inte är desamma som kupongräntan. I detta fall förklaras utgifterna av att marknadsräntan understiger kupongräntan. Realobligationer är lån där räntan är kopplad till utvecklingen av ett visst index som ger innehavaren av obligationen en viss avkastning i förhållande till jämförelseindexet då obligationen förfaller. Den exakta avkastningen bestäms således först när lånet löper ut och utvecklingen av det underliggande indexet fastställts.

År 2016–2019 finns huvudsakligen två sinsemellan motverkande faktorer som påverkar ränteutgifterna: stigande marknadsräntor och en minskande statsskuld. Ränteutgifterna förväntas uppgå till 11–33 miljarder kronor under dessa år.

Diagram 9.4 Statens budgetsaldo 2000–2019

Miljarder kronor. Utfall t.o.m. 2014, prognos för 2015–2019.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Ränteutgifterna har sjunkit kraftigt sedan mitten av 1990-talet, framför allt på grund av att räntenivåerna i dag är markant lägre, men också till följd av att statsskulden minskat. Under de fem första åren av 2000-talet uppgick de genomsnittliga ränteutgifterna årligen till ca 67 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 2,8 procent av BNP. Under de senaste fem åren har ränteutgifterna i genomsnitt uppgått till ca 21 miljarder kronor eller ca 0,6 procent av BNP.

Riksgäldskontorets nettoutlåning minskar efter finanskrisen

Riksgäldskontorets nettoutlåning är en post på budgetens utgiftssida som har stor betydelse för budgetsaldot. Nettoutlåningen omfattar både löpande statlig verksamhet, som t.ex. studielån, och tillfälliga poster, vilka oftast beslutas med kort varsel och därför inte går att förutse. På grund av dessa engångseffekter varierar nettoutlåningen kraftigt från år till år.

Riksbanken har vid två tillfällen under de senaste åren, 2009 och 2013, tagit upp lån i Riksgäldskontoret för förstärkning av valutareserven. Dessa lån uppgick den 30 juni 2015 tillsammans till 238 miljarder kronor. Vid omsättning av enskilda lån uppstår valutakursdifferenser, vilket påverkar nettoutlåningen. Fram t.o.m. 2019 förväntas valutakursförluster hänförliga till Riksbankens lån uppstå motsvarande 29 miljarder kronor, vilket ökar nettoutlåningen.

År 2015 förväntas Riksgäldskontorets nettoutlåning uppgå till ca 15 miljarder kronor, varav merparten utgörs av ovan beskrivna valutakursdifferenser till följd av Riksbankens lån i Riksgäldskontoret.

Regeringen avser att lämna förslag till riksdagen som innebär att den s.k. stabilitets-

avgiften, som betalas av banker och finansiella institut, under 2016 ersätts av en resolutionsavgift. Avgiftsuttaget för resolutionsavgiften bedöms bli ungefär dubbelt så hög som avgiftsuttaget för stabilitetsavgiftens nivå 2012, och beräknas därmed uppgå till 6–7 miljarder kronor per år under de närmaste åren, med undantag för 2016, då regeringen avser att föreslå att endast en halv resolutionsavgift tas ut.

Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter

År 2014 påverkade engångseffekter budgetsaldot negativt med 14 miljarder kronor (se tabell 9.11). Framför allt påverkade Riksbankens upplåning för förstärkning av valutaservan och Kärnavfallsfondens minskade inlåning till Riksgäldskontoret saldot negativt. Den ökade skulden till följd av upplåningen för Riksbankens valutaserv motsvaras dock av en motsvarande fordran på Riksbanken.

År 2015–2019 beräknas de större engångseffekterna påverka budgetsaldot med mellan -5 och 9 miljarder kronor per år. För dessa år görs ett beräkningstekniskt antagande om försäljningar av aktier i statliga bolag om 5 miljarder kronor per år.

Tabell 9.11 Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter 2014–2019

Miljarder kronor. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Statens budgetsaldo	-72	-36	-10	-8	21	37
Större engångseffekter	14	9	0	3	-1	-5
Varav						
EU-avgift, försenad rabatt	3	3	-7	0	0	0
EU-avgift, korrigering retroaktiv BNI	3	0	0	0	0	0
Aktieförsäljning, del ¹	0	-5	-5	-5	-5	-5
Premiepensionsmedel utbetalning/förvaltning	35	35	37	40	42	44
Premiepensionsavgifter inbetalning	-35	-37	-38	-40	-41	-43
Kärnavfallsfonden	5	-1	0	0	0	0
Exportkreditnämnden	2	0	0	0	0	0
Lån till Svenska kraftnät	-2	-1	-1	-1	-1	-1
Lån till Riksbanken ²	-4	-10	-10	-6	-3	0
Lån till andra länder	2	0	-1	0	0	1
Övrigt, netto	1	1	0	1	1	1
Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter	-58	-27	-10	-5	21	32

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ För perioden 2015–2019 görs ett beräkningstekniskt antagande om försäljningsinkomster från statens aktier motsvarande 5 miljarder kronor per år.

² Avser Riksbankens lån i Riksgäldskontoret.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Ålderspensionssystemets finanser

Trots att avgiftsinkomsterna var lägre än pensionsutbetalningarna var det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet positivt 2014. Överskottet motsvarade 4 miljarder kronor eller 0,1 procent av BNP (se tabell 9.12), och förklaras av att direktavkastningen på AP-fondernas tillgångar var tillräckligt stor för att täcka avgiftsunderskottet. Detta förväntas också ske 2015 och 2016. Från och med 2017 bedöms kapitalinkomsterna inte vara tillräckligt stora för att täcka avgiftsunderskottet, vilket innebär att det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet fr.o.m. 2017 bedöms bli negativt.

Tabell 9.12 Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter 2014–2019

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2014, prognos 2015–2019.

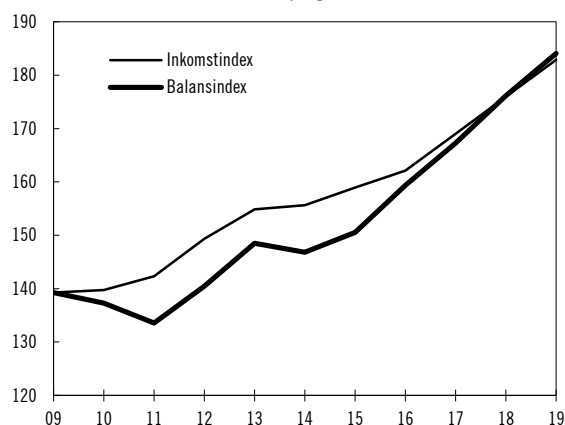
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Avgifter	236	246	258	270	281	291
Pensioner	255	264	282	298	315	329
Avgiftsöverskott	-19	-18	-24	-28	-35	-38
Räntor, utdelningar	28	28	29	30	32	35
Förvaltningsutgifter m.m.	-6	-5	-5	-5	-5	-6
Finansiellt sparande	4	5	0	-3	-8	-9
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Alla inkomst- och tilläggspensioner som erhålls efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. I ett läge då pensionssystemets finanser är i balans bygger följsamhetsindexeringen på förändringen av inkomstindex. Om pensionssystemets skulder överstiger systemets tillgångar aktiveras balanseringen, vilket innebär att följsamhetsindexeringen bygger på förändringen av balansindex, i stället för inkomstindex. Balanseringen är ett sätt att genom en justering av indexeringen säkerställa att pensionssystemets utgifter inte långsiktigt överstiger dess inkomster.

Diagram 9.5 Utvecklingen av inkomstindex och balansindex 2009–2019

Index. Fastställda tal 2009–2016, prognos 2017–2019.

Anm.: Eftersom balansindex överstiger inkomstindex 2018 innebär det att balanseringen upphör, dvs. strängt taget existerar enbart inkomstindex 2018. År 2019 bedöms balanstalet vara över 1,0000, vilket innebär att pensionerna även 2019 indexeras med inkomstindex. Balanseringen aktiveras på nytt när balanstalet är under 1,0000, vilket inte bedöms ske under prognosperioden.
Källor: Pensionsmyndigheten och egna beräkningar.

Balansindex bestäms utifrån utvecklingen av inkomstindex och balanstalets storlek. Om balanstalet överstiger 1,0000 kommer balansindex att utvecklas starkare än inkomstindex det givna året, och omvänt kommer om balanstalet understiger 1,0000 balansindex i stället att ha en

svagare utveckling än inkomstindex. Balanseringen är aktiverad så länge balansindex understiger nivån för inkomstindex.

Balanseringen förväntas vara aktiverad fram t.o.m. 2017 (vilket framgår av att den tjockare linjen i diagram 9.5 ligger under den tunnare fram t.o.m. 2017). Detta innebär att pensionerna stiger med mer än utvecklingen av inkomstindex om balanstalet överstiger 1,0000. Till följd av det låga balanstalet utvecklades balansindex negativt 2014, trots att inkomstindex ökade samma år. Eftersom balanstalet för 2015 och 2016 överstiger 1,0000, ökar balansindex mer än inkomstindex under dessa år (se tabell 9.13). Eftersom balanseringen inte är aktiverad 2018 och 2019 bestäms följsamhetsindexeringen av inkomstindex, snarare än balansindex för dessa år.

Tabell 9.13 Inkomstindex, balanstal och balansindex 2014–2019

Procentuell förändring om inte annat anges. Fastställda tal 2014–2016, prognos 2017–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomstindex	0,5	2,1	2,0	4,2	4,1	3,9
Balansindex	-1,1	2,5	5,9	5,0		
Följsamhetsindexering ¹	-2,7	0,9	4,2	3,3	3,5	2,3
Balanstalet²	0,9837	1,0040	1,0375	1,0069	1,0114	1,0064

¹ Följsamhetsindexering innebär att inkomst- och tilläggspensionerna varje år räknas om med utvecklingen av inkomstindex (eller balansindex) minus normen 1,6 procent. Normen motsvarar det förskott som läggs till pensionen när den beviljas.

² Balanstalet uttrycker inte procentuell förändring, utan anger systemets tillgångar i förhållande till dess skulder.

Källor: Pensionsmyndigheten och egna beräkningar.

I beräkningarna tillämpas fr.o.m. 2017 de av regeringen föreslagna förändringarna av reglerna för balanseringen och utformningen av inkomstindex (prop. 2014/15:125). De nya reglerna syftar till att jämna ut svängningarna mellan åren. Den nya balanseringen innebär i korthet att enbart en tredjedel av balanseringseffekten påverkar pensionerna. Den främsta förändringen av utformningen av inkomstindex innebär att det ska beräknas utifrån förändringen av den nominella snittinkomsten mellan de två närmast föregående åren, i stället för som i dag som ett genomsnitt av de tre senaste årens reala utveckling av pensionsgrundande inkomst med tillägg av det senaste årets utveckling av konsumentprisindex.

Kommunsektorns finanser

Det finansiella sparandet för kommunsektorn (kommuner och landsting) uppgick preliminärt

till -20 miljarder kronor, eller -0,5 procent av BNP 2014 (se tabell 9.14). År 2015 bedöms kommunsektorn redovisa ett förbättrat finansiellt sparande jämfört med föregående år. AFA Försäkring har beslutat att återbetala 2004 års inbetalda premier till kommuner och landsting 2015. Samtidigt utvecklas skatteunderlaget i kommunsektorn betydligt bättre på grund av det förbättrade läget på arbetsmarknaden. Den genomsnittliga kommunala skattesatsen ökade dessutom 2015 med 0,13 procentenheter eller 13 öre per hundra kronor i beskattningsbar inkomst. Ökningen av inkomsterna ger utrymme för mer konsumtion och investeringar i sektorn, samtidigt som det finansiella sparandet förstärks jämfört med 2014.

Tabell 9.14 Kommunsektorns finanser 2014–2019

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Totala inkomster	901	945	997	1 046	1 092	1 128
<i>Procent av BNP</i>	23,0	23,1	23,3	23,4	23,4	23,3
Skatter	602	635	668	703	736	765
Kommunal fastighetsavgift	16	16	17	17	18	19
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	149	151	170	179	183	181
<i>Skatter och bidrag, procent av BNP</i>	19,6	19,6	20,0	20,1	20,1	19,9
Kapitalinkomster	13	12	12	12	14	18
Övriga inkomster	121	131	130	135	141	145
varav moms	55	57	60	63	65	67
Totala utgifter	922	957	1 007	1 056	1 103	1 142
<i>Procent av BNP</i>	23,5	23,4	23,5	23,6	23,7	23,6
Konsumtion	753	788	827	869	910	946
<i>procentuell utveckling¹</i>	4,5	4,6	5,0	5,1	4,7	3,9
Investeringar	85	89	96	101	103	104
Övriga utgifter ²	83	81	84	86	89	92
Finansiellt sparande	-20	-12	-10	-10	-12	-14
<i>Procent av BNP</i>	-0,5	-0,3	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3
Resultat före extra ordinära poster	14	14	16	18	17	14

Anm.: Skatter och bidrag som andel av BNP inkluderar intäkter från den kommunala fastighetsavgiften. Faktisk utveckling av statsbidrag.

¹ Löpande priser.

² Inkluderar nettoköp av mark och fastigheter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

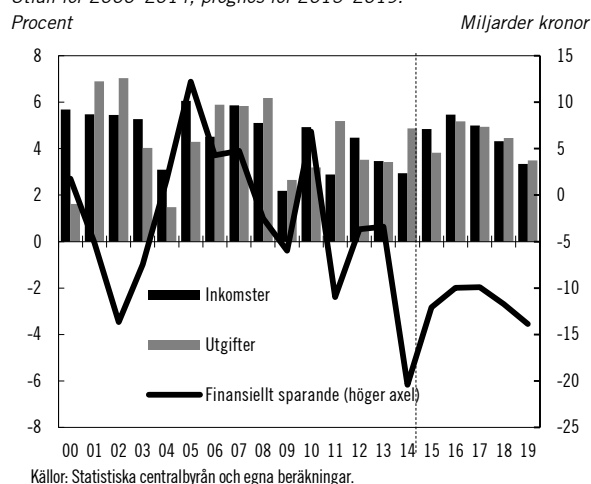
Skatteinkomsterna fortsätter att öka i god takt 2016 och 2017, samtidigt som statsbidragen höjs på grund av beslutade och föreslagna satsningar. Utgifterna ökar i en lägre takt och därmed förstärks det finansiella sparandet och det

ekonomiska resultatet något (se diagram 9.6 och tabell 9.14).

Under den senare delen av prognosperioden beräknas det finansiella sparandet försämrats något, främst på grund av att skatteinkomsterna utvecklas något svagare. Förändringarna i demografin innebär dessutom ett ökat tryck på de kommunala välfärdstjänsterna under prognosperioden, samtidigt som investeringsbehovet är stort i sektorn. Det finansiella sparandet beräknas uppgå till -0,3 procent av BNP i slutet av prognosperioden.

Diagram 9.6 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiellt sparande 2000–2019

Utfall för 2000–2014, prognos för 2015–2019.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

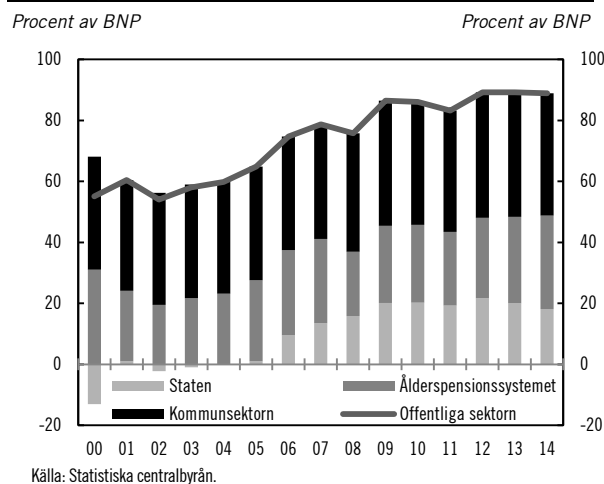
9.3 Nettoförmögenheten och skuldutveckling

Nettoförmögenheten

Den offentliga sektorns nettoförmögenhet består både av realkapital och finansiella tillgångar, med avdrag för skulder. Realkapitalet, eller kapitalstocken, innefattar både materiella tillgångar, som t.ex. byggnader och anläggningar, och immateriella tillgångar, som t.ex. dataprogram. Större delen av den offentliga sektorns kapitalstock består av byggnader, vägar och annan infrastruktur som inte ger någon direkt avkastning. En del av kapitalstocken används för produktion av offentliga tjänster, som t.ex. skolor, sjukhus och kontorsbyggnader, medan infrastrukturen ger en samhällsekonomisk

avkastning.⁹² De finansiella tillgångarna omfattar såväl olika fordringar på den privata sektorn som aktier. Aktieinnehaven kan vara likvida tillgångar förknippade med ett tydligt avkastningskrav, som t.ex. AP-fondernas aktieinnehav. Innehaven kan också vara en form för kontroll av realkapital, som t.ex. statens ägande av Vattenfall AB.

Diagram 9.7 Den offentliga sektorns nettoförmögenhet fördelad på sektorer

Skulderna omfattar finansiella skulder samt statens och den kommunala sektorns åtaganden för tjänstepensioner.⁹³ Den s.k. Maastrichtskulden, av vilken statsskulden utgör en övervägande del, redovisas till nominellt värde. I finansräkenskaperna definieras skulden till marknadsvärde. Posten övriga skulder inkluderar skillnaden mellan marknadsvärdet och den nominellt värderade Maastrichtskulden.

Vid utgången av 2014 beräknas den offentliga sektorns totala nettoförmögenhet ha uppgått till 3 479 miljarder kronor eller 88,9 procent av BNP (se tabell 9.15). Kapitalstocken uppgick till 2 731 miljarder kronor eller 69,8 procent av BNP. Den finansiella nettoförmögenheten, dvs. skillnaden mellan finansiella tillgångar och skulder, uppgick till 748 miljarder kronor eller 19,1 procent av BNP.

⁹² Däremot ingår inte tillgångar i form av mark, dessa finns i nuläget inte redovisade i den officiella statistiken.

⁹³ Kommunsektorns pensionsskuld avseende förmånsbestämda tjänstepensioner intjänade t.o.m. 1997 ingår inte.

Fördelningen av nettoförmögenheten på sektorer visar att statens andel är lägst då den offentliga sektorns skuld huvudsakligen består av statsskulden. Både den kommunala sektorns och statens nettoförmögenhet består till övervägande del av reala tillgångar, medan ålderspensionssystemets nettoförmögenhet utgörs av finansiella tillgångar. År 2000–2012 ökade nettoförmögenheten med närmare 30 procent av BNP. Sedan 2012 har den dock varit i stort sett oförändrad (se diagram 9.7).

Tabell 9.15 Den offentliga sektorns konsoliderade tillgångar och skulder 2014

	Miljarder kronor	Procent av BNP
Tillgångar	6 029	154,0
Finansiella tillgångar	3 298	84,3
varav aktier	1 326	33,9
Kapitalstock	2 731	69,8
Skulder	2 551	65,2
Maastrichtskuld	1 734	44,3
Pensionsskuld	328	8,4
Övrigt	488	12,5
Förmögenhet	3 479	88,9
Staten	712	18,2
Ålderspensionssystemet	1 198	30,6
Kommunsektorn	1 568	40,1

Anm.: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

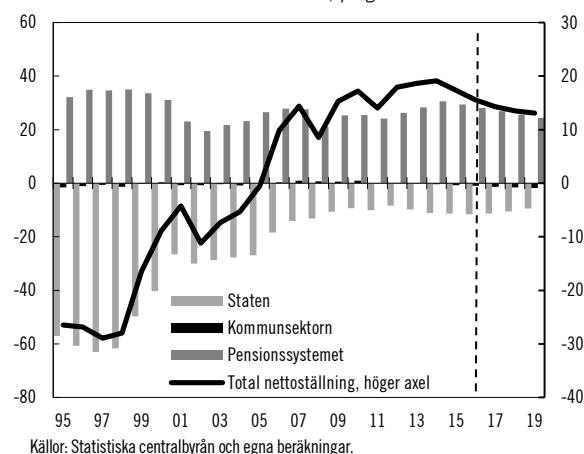
Finansiell nettoförmögenhet

Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet, ligger huvudsakligen i AP-fonderna i ålderspensionssystemet, medan statens finansiella nettoförmögenhet är negativ. Kommunsektorns finansiella tillgångar och skulder har sedan 2000 i stort sett varit lika stora (se diagram 9.8).

Den offentliga sektorns kapitalinkomster i form av räntor och utdelningar, som huvudsakligen är hänförliga till ålderspensionssystemet, överstiger också ränteutgifterna. Den totala skulden inkluderar statens samt den kommunala sektorns åtaganden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna som intjänats efter 1997. De totala skulderna för de fonderade avgiftsbestämda tjänstepensionerna ingår, i likhet med premiepensionssystemet, inte i den offentliga sektorn utan redovisas i försäkringssektorn.

Diagram 9.8 Den offentliga sektorns finansiella Nettoförmögenhet 1990–2019

Procent av BNP. Utfall för 1990–2014, prognos för 2015–2019.

Underskottet i det finansiella sparandet bidrar i frånvaro av värdeförändringar till att den finansiella nettoförmögenheten minskar från 19,1 procent av BNP 2014 till 17,3 procent av BNP 2015 (se tabell 9.16).⁹⁴ Den finansiella nettoförmögenheten minskar med 0,8 procentenheter som andel av BNP till följd av den relativt starka BNP-tillväxten (se sista raden i tabell 9.16).

Tabell 9.16 Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet 2014–2019

Procent av BNP. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Staten	-11,1	-11,3	-11,6	-11,3	-10,5	-9,5
Ålderspensions systemet	30,6	29,4	28,1	26,9	25,6	24,4
Kommunsektorn	-0,4	-0,7	-1,0	-1,3	-1,5	-1,9
Offentlig sektor	19,1	17,3	15,5	14,3	13,5	13,1
<i>Förändring</i>	<i>0,5</i>	<i>-1,8</i>	<i>-1,8</i>	<i>-1,3</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,4</i>
<i>Bidrag till förändringen</i>						
Finansiellt sparande	-1,9	-0,9	-0,9	-0,5	0,0	0,3
Värdeförändringar m.m.	3,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2
Nominell BNP-förändring	-0,7	-0,8	-0,7	-0,7	-0,6	-0,5

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

⁹⁴ I prognosen ingår endast värdeförändringar till följd av de förväntade valutakursförändringarnas effekt på statsskulden. Däremot görs ingen prognos för utvecklingen på värdeökningar av värdepappersinnehavet.

Den finansiella nettoförmögenheten fortsätter att minska som andel av BNP 2016–2019. Överskotten i det finansiella sparandet mot slutet av perioden kompenserar inte den minskning av förmögenhetskvoten som följer av att BNP ökar. Den finansiella nettoförmögenheten beräknas 2019 uppgå till ca 630 miljarder kronor, vilket motsvarar 13,1 procent av BNP.

Fram t.o.m. 2019 beräknas den finansiella nettoförmögenheten, i absoluta tal, ha minskat med ca 110 miljarder kronor jämfört med 2014, vilket främst beror på förändringen av det ackumulerade finansiella sparandet.

Skuldutvecklingen

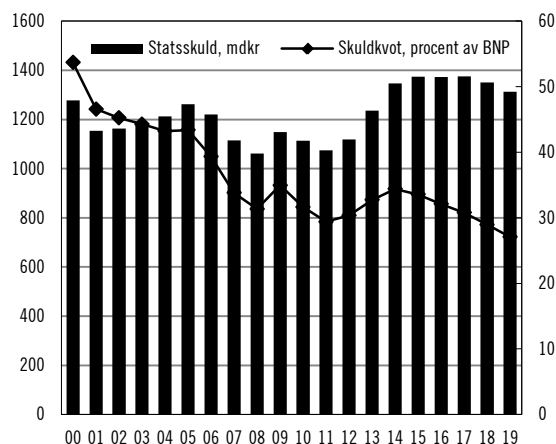
Statsskulden uppgick till 1 347 miljarder kronor 2014, vilket var en ökning med 110 miljarder kronor jämfört med 2013 (se tabell 9.17 och diagram 9.9). Ökningen berodde främst på ett ökat lånebehov, men också på relativt stora förändringar av de s.k. statsskuldssdispositionerna, som bl.a. innefattar realiserade valutakursdifferenser som påverkar skulden, men inte statens budgetsaldo och lånebehov.

Diagram 9.9 Statsskuldens utveckling 2000–2019

Utfall t.o.m. 2014, prognos för 2015–2019

Miljarder kronor

Procent

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

År 2015 beräknas statsskulden öka med 28 miljarder kronor till 1 375 miljarder kronor, men minska som andel av BNP. Från och med 2018 bidrar de växande budgetöverskotten till att statsskulden minskar, både nominellt och uttryckt som andel av BNP. I slutet av 2019 beräknas skuldkvoten, dvs. den konsoliderade

statsskulden som andel av BNP, uppgå till 27,1 procent.

Tabell 9.17 Statsskuldens förändring 2014–2019

Miljarder kronor. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Okonsoliderad stats- skuld vid ingången av året	1 277	1 394	1 423	1 426	1 428	1 402
Förändring av okonsoliderad statsskuld	117	29	3	2	-26	-38
Lånebehov ¹	72	36	10	8	-21	-37
Skulddispositioner m.m.	45	-7	-7	-6	-5	-1
Okonsoliderad statsskuld ²	1 394	1 423	1 426	1 428	1 402	1 364
Eliminering av myndigheters innehav av statspapper	48	49	50	51	52	53
Statsskuld vid årets slut³	1 347	1 375	1 377	1 378	1 350	1 311
Statsskuld- förändring ⁴	110	28	2	1	-27	-39
Statsskuld i procent av BNP	34,5	33,6	32,2	30,8	29,0	27,1

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ Identiskt med statens budgetsaldo med omvänt tecken.

² I den okonsoliderade statsskulden ingår statliga myndigheters innehav av statspapper.

³ Här avses konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper räknats bort.

⁴ Avser statsskuld förändring beräknad på den konsoliderade statsskulden.

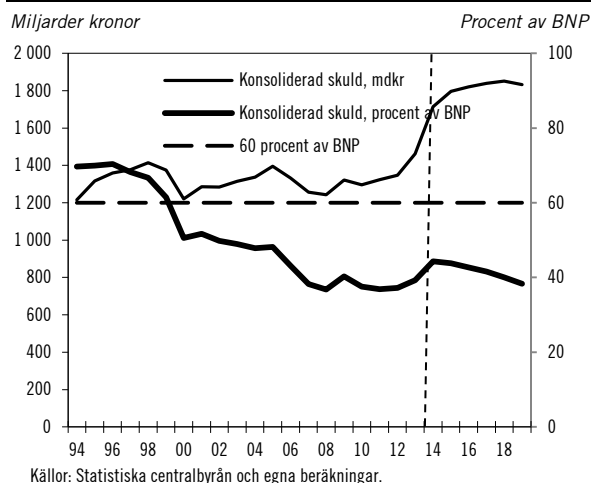
Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld är låg

Den konsoliderade bruttoskulden, den s.k. Maastrichtskulden, definieras av EU-regler och används vid bedömningen av medlemsländernas offentliga finanser inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten. För svenska förhållanden innebär definitionen att skulden består av den konsoliderade statsskulden och kommunsektorns skulder på kapitalmarknaden, med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer.

Inför Sveriges EU-inträde den 1 januari 1995 uppgick den konsoliderade bruttoskulden till 1 216 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 70 procent av BNP (se diagram 9.10). Sedan dess har det nominella värdet ökat med ca 500 miljarder kronor, för att vid utgången av 2014 uppgå till 1 734 miljarder kronor.

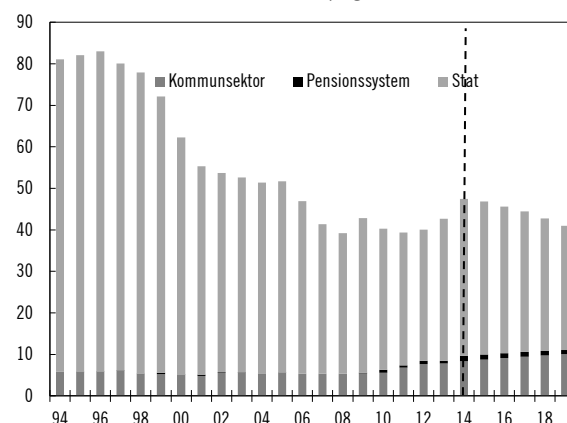
Diagram 9.10 Den konsoliderade bruttoskulden 1994–2019

Merparten av ökningen skedde 2012–2014, då skulden ökade med ca 360 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 7 procent av BNP. Statens finansiering av Riksbankens lån för förstärkningen av valutareserven ökade 2013 skulden med 2,8 procentenheter. Vidare ökade skulden med ca 1,8 procent av BNP till följd av regeländringar som innebär att andra myndigheter än Riksgäldskontoret får inneha utestående återköpsavtal avseende finansiella instrument, s.k. repor över årsskiftet. Effekten bruttoredo visas i NR, men är lika stor på tillgångar och skulder och därför neutral för den finansiella förmögenheten. Eftersom dessa repor hanteras av Kammarkollegiet påverkas inte statsskulden enligt budgeten. I övrigt bidrog underskotten i de offentliga finanserna till att skulden ökade.

Diagram 9.11 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld fördelad på sektorer

Procent av BNP. Utfall för 1994–2014, prognos för 2015–2019.

Anm.: Summan av de tre delsektorernas skuld överstiger den totala Maastrichtskulden eftersom den totala skulden är konsoliderad.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skulden har emellertid minskat kraftigt som andel av BNP och uppgick vid utgången av 2014

till 44,3 procent av BNP (skuldkvoten), vilket kan jämföras med referensvärdet inom stabilitets- och tillväxtpakten om högst 60 procent av BNP (se diagram 9.11 och tabell 9.18).

Utvecklingen av skulden beror på det finansiella sparandet, som kan fördelas på primärt sparande, ränteutgifter och det s.k. stock-flödet. Detta flöde utgörs av finansiella transaktioner och periodiseringar som inte påverkar det finansiella sparandet.

Bruttoskulden beräknas öka till följd av underskotten i det finansiella sparandet t.o.m. 2018, men i långsammare takt än BNP. År 2019 beräknas skulden uppgå till 38,3 procent av BNP.

Tabell 9.18 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen 2014–2019

Procent av BNP om inte annat anges. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Miljarder kronor	1 734	1 793	1 826	1 859	1 865	1 859
Procent av BNP	44,3	43,8	42,7	41,6	40,0	38,3
Förändring	5,0	-0,5	-1,1	-1,1	-1,6	-1,7
<i>Bidrag till förändringen</i>						
Primärt finansiellt sparande	1,2	0,2	0,3	-0,1	-0,6	-1,1
Ränteutgifter	0,7	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8
Stock-flöde	4,5	0,6	-0,2	0,2	0,1	0,2
Periodisering av räntor och skatter	0,1	0,1	-0,5	0,0	0,0	0,1
Försäljning av aktier m.m.	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Övrigt	4,5	0,6	0,4	0,4	0,3	0,2
Nominell BNP-förändring	-1,4	-1,9	-1,9	-1,8	-1,7	-1,5

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.4 Finansiellt sparande enligt olika bedömare

I detta avsnitt redovisas en jämförelse mellan de senaste prognoserna för det finansiella sparandet gjorda av regeringen i denna proposition, Ekonomistyrningsverket (ESV), Konjunkturinstitutet (KI), Riksbanken, OECD, Europeiska kommissionen och Internationella valutafonden (IMF). Vid en jämförelse av de olika bedömningarna är det viktigt att beakta att de har gjorts vid olika tidpunkter och kan bygga på olika antaganden om den framtida politiken.

Prognosjämförelse avseende det finansiella sparandet

Regeringen räknar med en snabbare återhämtning i de offentliga finanserna än vad framför allt de andra inhemska bedömarna gör. Jämfört med både ESV och KI uppgår skillnaden i bedömningen av det finansiella sparandet 2015 till ca 0,5 procent av BNP (se tabell 9.19). Skillnaden gentemot regeringens prognos kan i stor utsträckning förklaras av att såväl ESV som KI prognostiserar lägre inkomster till följd en svagare utveckling av skattebaserna.

Tabell 9.19 Bedömningar av finansiellt sparande 2015–2019

Procent av BNP

	2015	2016	2017	2018	2019
Regeringen	-0,9	-0,9	-0,5	0,0	0,3
Konjunkturinstitutet, 150826	-1,5	-1,0	-0,5	-0,1	0,2
Konjunkturinstitutet exkl. åtgärder	-1,5	-1,0	-0,4	0,1	0,5
ESV, 150902	-1,3	-1,2	-0,9	-0,5	0,0
EU-kommissionen, 150505	-1,5	-1,0			
Riksbanken, 150903	-1,4	-0,8	-0,4		
OECD, 150605	-1,2	-0,5			
IMF, 150709	-1,3	-0,6	-0,4	-0,1	0,2

Anm.: Konjunkturinstitutets prognos utan åtgärder inkluderar prognos på åtgärder 2016.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Europeiska kommissionen, OECD samt Internationella valutafonden (IMF).

Regeringens prognoser av det finansiella sparandet skiljer sig även från Europeiska kommissionens prognoser. Skillnaden uppgår till 0,6 procent av BNP 2015. Skillnaderna mellan de olika prognoserna beror framför allt på olika bedömningar av den ekonomiska återhämtningen, konsumtionsefterfrågan, utvecklingen på arbetsmarknaden och inflationsutvecklingen.

Prognoskillnaden mellan ESV och regeringen för det finansiella sparandet kvarstår fram till 2019 till följd av olika bedömningar av utvecklingen av skattebaserna.

Prognosjämförelse avseende det strukturella sparandet

I tabell 9.20 redovisas olika bedömares prognoser för den offentliga sektorns strukturella sparande. Skillnaderna gentemot andra bedömare är i vissa fall större vid jämförelse av det strukturella sparandet än för det finansiella

sparandet. Detta beror på dels olika prognoser för BNP-gapet, dels olika beräkningsmetoder.

Även om det föreligger skillnader uppskattar samtliga inhemska bedömare att det strukturella sparandet ligger tydligt under 1 procent av BNP och att överskottsmålet vid en oförändrad finanspolitik inte förväntas nås under mandatperioden.

Tabell 9.20 Bedömningar av strukturellt sparande 2015–2019

Procent av BNP eller potentiell BNP

	2015	2016	2017	2018	2019
Regeringen	-0,4	-0,4	-0,3	0,0	0,3
Konjunkturinstitutet, 150826	-0,8	-0,5	-0,5	-0,3	0,2
Konjunkturinstitutet exkl. åtgärder	-0,8	-0,5	-0,3	0,0	0,6
ESV, 150902	-1,2	-1,1	-0,8	-0,5	0,0
EU-kommissionen, 150505	-1,0	-0,9			
OECD, 150605	-0,5	0,0			
IMF, 150709	-1,0	-0,7	-0,7	-0,5	-0,2

Anm.: Konjunkturinstitutets prognos utan åtgärder inkluderar prognos på åtgärder 2016.

Källor: Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket, Europeiska kommissionen, OECD, Internationella valutafonden (IMF), Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.5 Uppföljning av den offentliga sektorns finanser

Det finansiella sparandet för 2014 har reviderats ned med 1 miljard kronor till -75 miljarder kronor, eller 1,9 procent av BNP i förhållande till 2015 års ekonomiska vårproposition (se tabell 9.21).

För 2015 har prognosen för det finansiella sparandet reviderats upp med över 20 miljarder kronor, eller 0,5 procent av BNP. Prognosen för inkomster från framför allt skatt på kapital, men även från mervärdesskatt, har reviderats upp i förhållande till beräkningen i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100). Även lägre beräknade utgifter för bl.a. räntor och investeringar i kommunsektorn medför att det finansiella sparandet förstärks i förhållande till den föregående beräkningen.

Tabell 9.21 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor och procent av BNP

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Finansiellt sparande i 2015 års ekonomiska vårproposition	-74	-57	-31	-18	-1	19
<i>Procent av BNP</i>	<i>-1,9</i>	<i>-1,4</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,4</i>	<i>0,0</i>	<i>0,4</i>
Förändringar						
Inkomster	0	12	7	9	11	10
Skatter	0	10	9	13	14	12
Staten	0	9	12	17	18	19
Ålderspensions systemet	0	0	-1	-1	-1	-1
Kommunsektorn	0	0	-2	-3	-3	-5
Övriga inkomster	0	3	-2	-4	-3	-3
Utgifter	1	-9	17	15	11	14
Kommunsal konsumtion	0	2	4	7	8	9
Ålderspensioner	0	0	-2	-5	-5	-9
Ränteutgifter	0	-3	-1	-1	-2	0
Övriga primära utgifter	1	-8	15	15	11	13
Förändring av finansiellt sparande	-1	22	-10	-6	-1	-4
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,0</i>	<i>0,5</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>
Stat	-2	19	-10	-6	0	-6
Ålderspensionssystem	0	-1	0	3	2	5
Kommunsektor	0	4	-1	-3	-3	-3
Finansiellt sparande i budgetpropositionen för 2016	-75	-36	-40	-23	-2	15
<i>Procent av BNP</i>	<i>-1,9</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,5</i>	<i>0,0</i>	<i>0,3</i>

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

För 2016–2019 har den offentliga sektorns finansiella sparande i stället reviderats ned jämfört med prognosen i vårpropositionen. Såväl inkomster som utgifter beräknas bli högre än den föregående beräkningen till följd av de aviserade och föreslagna åtgärderna i denna proposition. Justerat för de finansierade satsningarna som beskrivs i denna proposition har i första hand inkomsterna från bolagsskatten reviderats ned. Vidare beräknas utdelningarna bli lägre än i 2015 års ekonomiska vårproposition.

Till följd av de aviserade och föreslagna åtgärderna ökar utgifterna både för staten och för kommunsektorn. Samtidigt beräknas utgifterna för ålderspensioner och räntor bli lägre än tidigare. Sammantaget har det finansiella sparandet reviderats ned något, som mest med 0,2 procentenheter 2016.

År 2015 beräknas framför allt det finansiella sparandet i staten bli högre. Från och med 2016 har sparandet i staten och kommunsektorn reviderats ned, medan överskottet i ålderspensionssystemet i stället beräknas bli högre än vad som beräknades i vårpropositionen.

Konsoliderad bruttoskuld och den finansiella nettoförmögenheten jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition

Den finansiella nettoförmögenheten har reviderats ned med ca 40–60 miljarder kronor för hela prognosperioden jämfört med prognosen i 2015 års ekonomiska vårproposition. Detta är i första hand en effekt av att Statistiska centralbyrån (SCB) har korrigerat utfallet för marknadsvärderingen av statsskulden enligt finansiella värderingarna. Denna justering påverkar dock inte Maastrichtskulden eller statsskulden enligt redovisningsstrukturen för statens budget. I övrigt följer revideringarna den försämring som beräknas för det ackumulerade finansiella sparandet.

Även den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld har reviderats för 2014, vilket beror på att SCB klassat om Pensionsmyndighetens tillfälliga medelsförvaltning, inom premiepensionssystemet, från sektorn offentlig förvaltning till försäkringssektorn. I och med denna omklassning beräknas den konsoliderade bruttoskulden bli ca 20 miljarder kronor högre i nivå fr.o.m. 2014 jämfört med tidigare beräkning. Bortsett från 2015 beräknas den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld bli 4–27 miljarder kronor högre än vad som beräknades i 2015 års ekonomiska vårproposition, vilket i huvudsak beror på revideringarna av det finansiella sparandet.

Tabell 9.22 Offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition

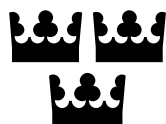
Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
2015 års ekonomiska vårproposition						
Finansiell nettoförmögenhet	811	751	717	697	688	697
Procent av BNP	20,8	18,4	16,9	15,7	14,9	14,5
Konsoliderad skuld	1 715	1 797	1 821	1 840	1 851	1 832
Procent av BNP	43,9	44,2	42,8	41,5	40,0	38,0
Förändringar						
Finansiell nettoförmögenhet	-63	-42	-53	-60	-59	-63
Konsoliderad skuld	19	-5	4	19	15	27
Budgetpropositionen för 2016						
Finansiell nettoförmögenhet	748	709	665	637	629	634
Procent av BNP	19,1	17,3	15,5	14,3	13,5	13,1
Konsoliderad skuld	1 734	1 793	1 826	1 859	1 865	1 859
Procent av BNP	44,3	43,8	42,7	41,6	40,0	38,3

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10

Kommunsektorns
finanser och
sysselsättning

10 Kommunsektorns finanser och sysselsättning

Sammanfattning

- Kommunsektorns resultat före extraordinära poster uppgick till 14 miljarder kronor 2014. Kommunerna redovisade sammantaget ett resultat på drygt 10 miljarder kronor, medan landstingen redovisade ett resultat på drygt 3 miljarder kronor. Medelresultatet för kommunsektorn har uppgått till 14 miljarder kronor 2010–2014.
- Skatteinkomsterna bedöms öka starkt under de närmaste åren, i och med att läget på arbetsmarknaden successivt förbättras. I genomsnitt väntas ökningen uppgå till 4,8 procent per år 2016–2019.
- Den starka utvecklingen av inkomsterna ger utrymme för såväl ökade utgifter som en förbättring av kommunsektorns finansiella sparande och resultat under prognosperioden. Det finansiella sparandet bedöms dock vara negativt och uppgå till mellan -10 och -14 miljarder kronor 2016 – 2019. Resultatet beräknas under samma period vara positivt och uppgå till 14–18 miljarder kronor.
- Den kommunala konsumtionen beräknas öka med 1,9 procent i fasta priser 2015 och med ca 1,7 procent per år 2016–2019. Den starka ökningen av konsumtionen bedöms vara tillräcklig för att möta det ökade resursbehovet som de demografiska förändringarna medför. Ökningen möjliggörs

bl.a. av regeringens föreslagna satsningar i denna proposition.

- Sammantaget bedöms den kommunfinansierade sysselsättningen öka med ca 110 000 personer 2014–2019.
-

10.1 Kommunsektorns betydelse för svensk ekonomi

Kommunsektorn, dvs. kommuner och landsting, ansvarar för merparten av de skattefinansierade välfärdstjänsterna. Sektorn utgör därmed en viktig del av den svenska ekonomin. Dess totala utgifter motsvarade 2014 ca 24 procent av BNP, varav ca 19 procentenheter utgjordes av konsumtionsutgifter. Resterande del bestod av transfereringar, investeringar och ränteutgifter.

De kommunala konsumtionsutgifterna innefattar utgifter för de skattefinansierade välfärdstjänsterna inom framför allt områdena hälso- och sjukvård, utbildning samt social verksamhet. Dessa verksamheter är obligatoriska uppgifter som kommuner och landsting enligt lag ansvarar för. Andra obligatoriska uppgifter är t.ex. räddningstjänst och kollektivtrafik. Frivilliga verksamheter, såsom kultur- och fritidsverksamhet, utgör en mindre del av de kommunala verksamheterna.

Kommunerna och landstingen sysselsätter ungefär en fjärdedel av det totala antalet sysselsatta i Sverige. Därtill kommer personer anställda i privata företag som utför tjänster som finansieras av kommuner och landsting. Totalt

var drygt 1,2 miljoner personer sysselsatta i kommunalt finansierad verksamhet 2014. Omkring 80 procent av dessa var kvinnor.

Kommunerna och landstingen finansierar i huvudsak sin verksamhet med kommunal inkomstskatt. Statsbidragen, som är den näst största inkomstposten för kommunsektorn, utgörs av generella och riktade statsbidrag. De senare är avsedda att användas till vissa specificerade verksamheter eller ändamål.

Därutöver kan kommuner och landsting i viss utsträckning finansiera sina verksamheter med avgifter, t.ex. barnomsorgsavgift.

10.2 Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat

Två tredjedelar av kommunsektorns inkomster utgörs av skatt på inkomster från arbete. Statsbidragen utgör ungefär 16 procent av inkomsterna. Skatteinkomsterna bestäms av de skattesatser som kommunerna och landstingen fastställt samt av utvecklingen av det kommunala skatteunderlaget. Det kommunala skatteunderlaget består främst av summan av utbetalda löner, drygt 70 procent, och pensioner, drygt 20 procent. Eftersom den totala lönesumman utgör det huvudsakliga skatteunderlaget är det av stor betydelse för kommunsektorns inkomster hur sysselsättningen i ekonomin som helhet utvecklas.

Kommunsektorns inkomster har en stor påverkan på utvecklingen av konsumtionsutgifterna. Enligt 8 kap. 4 § kommunallagen (1991:900) ska kommuner och landsting upprätta en budget där kostnaderna inte överstiger intäkterna, det s.k. balanskravet.⁹⁵ Dessutom ställer lagen krav på god ekonomisk hushållning.⁹⁶ Av denna anledning har många kommuner och landsting finansiella mål som

bygger på att resultatet ska uppgå till en andel av skatteintäkterna och de generella statsbidragen. I praktiken innebär detta att kommuner och landsting oftast budgeterar för positiva resultat.

Skillnaden mellan resultat och finansiellt sparande

Balanskravet och kravet på god ekonomisk hushållning för kommuner och landsting är kopplade till resultatet, medan det finansiella sparandet är kopplat till målet för den offentliga sektorns finansiella sparande. Det finansiella sparandet motsvarar skillnaden mellan inkomster och utgifter.⁹⁷ Den större delen av skillnaden mellan resultatet och det finansiella sparandet förklaras av redovisningen av investeringar och avskrivningar. I resultatet ingår endast årets avskrivningar och inte årets investeringsutgifter. I det finansiella sparandet ingår däremot investeringarna som en utgift, vilket drar ned det finansiella sparandet samma år som investeringen görs. Däremot belastar inte avskrivningar det finansiella sparandet.

Prognosprinciper

I regeringens prognos över kommunsektorns finanser antas kommunsektorn bedriva en utgiftspolitik som är förenlig med balanskravet och att den genomsnittliga kommunalskattesatsen är oförändrad. Vidare grundar sig prognosen på ett antagande om oförändrad politik, inklusive beslutade, föreslagna och aviserade förändringar av statsbidragen. De riktade statsbidragen kan dock variera på grund av vissa utgifter som är kopplade till antalet personer i olika ersättnings- och transfereringssystem, t.ex. antalet asylsökande.

Sammantaget blir tillväxten i skatteunderlaget i prognosen viktig för utvecklingen av inkomsterna. På några års sikt antas kommunsektorn som helhet redovisa ett resultat som är i linje

⁹⁵ Om resultatet ändå blir negativt måste det kompenseras med överskott inom tre år, om det inte föreligger synnerliga skäl. Kommunerna och landsting har möjlighet att under vissa angivna förutsättningar reservera överskott i s.k. resultatutjämningsreserver som kan användas för att täcka underskott vid ett senare tillfälle.

⁹⁶ Kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning innebär bl.a. att kommunerna och landsting ska fastställa egna finansiella mål och ha en långsiktigt hållbar ekonomi.

⁹⁷ Det finansiella sparandet definieras av det internationella regelverket för nationalräkenskaperna. Det är nationalräkenskaperna som är grunden för regeringens utfallsredovisning och prognos för kommunsektorns finanser.

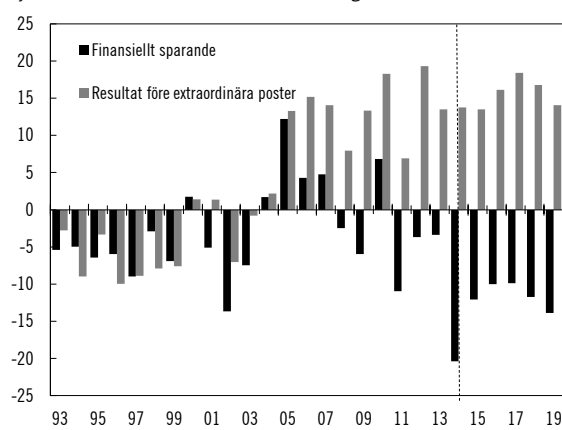
med god ekonomisk hushållning.⁹⁸ Den prognostiserade utvecklingen av skatteunderlaget blir därmed styrande för prognosen för utgifterna på några års sikt.

Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat 2014

De senaste tio åren har kommunsektorn redovisat starkare finanser än under 1990-talet och början av 2000-talet. Det ekonomiska resultatet har varit positivt alla år sedan 2004 (se diagram 10.1). Skillnaden mellan det finansiella sparandet och resultatet har samtidigt ökat, främst på grund av högre investeringsutgifter.⁹⁹

Diagram 10.1 Finansiellt sparande och resultat 1993–2019

Miljarder kronor. Utfall för 1993–2014. Prognos för 2015–2019

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det finansiella sparandet i kommunsektorn uppgick 2014 preliminärt till -20 miljarder kronor, eller -0,5 procent av BNP, vilket var en kraftig försämring jämfört med 2013. Det försämrade finansiella sparandet berodde dels på att kommunsektorn, till skillnad från de närmast föregående åren, inte fick några återbetalningar

av premier från AFA Försäkring¹⁰⁰ 2014, dels på en förhållandevis svag utveckling av skatteunderlaget. Vidare ökade den kommunala konsumtionen med 4,5 procent, vilket var en högre ökningstakt än på flera år.

Resultatet för kommunsektorn före extraordinära poster uppgick till 14 miljarder kronor 2014. Det var ungefär i samma nivå som 2013 (se diagram 10.1).¹⁰¹

Tabell 10.1 Kommunsektorns resultaträkning 2010–2014

Miljarder kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Verksamhetens intäkter	152	155	170	178	179
Verksamhetens kostnader	-758	-781	-807	-837	-872
Avskrivningar	-24	-24	-26	-28	-28
Verksamhetens nettokostnader	-630	-650	-663	-687	-721
Skatteintäkter	521	540	561	584	602
Generella statsbidrag och utjämning	123	123	120	123	127
Finansiella intäkter	12	13	16	16	15
Finansiella kostnader	-8	-20	-14	-22	-10
Resultat före extraordinära poster	18	7	19	13	14
Extraordinära poster	1			9	-1
Årets resultat	19	7	19	22	13

Källa: Statistiska centralbyrån, räkenskapsammandrag.

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid. Ett fåtal mindre korrigeringar av historiska värden har gjorts jämfört med tidigare presentationer. Generella statsbidrag redovisas enligt redovisningen i kommuner och landsting och inte enligt nationalräkenskaperna. Det innebär att läkemedelsstatsbidraget och fastighetsavgiften ingår.

Resultatet 2014 påverkades dock av att realisationsvinsterna vid försäljning av

⁹⁸ God ekonomisk hushållning antas i prognosen motsvara ett resultat som motsvarar ungefär 2 procent av skatteintäkterna och de generella statsbidragen.

⁹⁹ Kommunsektorns finanser har de senaste åren även påverkats av tillfälliga poster, exempelvis förändringar av diskonteringsräntan för pensioner, som påverkar jämförelsen mellan resultatet och det finansiella sparandet.

¹⁰⁰ AFA Försäkring ägs av arbetsmarknadens parter. Genom kollektivavtal försäkras bl.a. anställda inom kommuner, landsting, och vissa kommunala bolag. AFA Försäkring har sedan 2009 beslutat att betala tillbaka premier för bl.a. kollektivavtalad sjukförsäkring från tidigare år på grund av färre sjukersättningsfall. Utbetalningarna sker eftersom AFA Försäkring kan minska reserverna för framtida utbetalningar.

¹⁰¹ Resultatet före extraordinära poster påverkades 2013 av två poster som på sektornivå tog ut varandra. Den ena posten var en återbetalning av tidigare inbetalda försäkringspremier från AFA Försäkring om totalt 10 miljarder kronor, varav 7 miljarder kronor utbetalades till kommunerna, och den andra posten var en sänkning av den diskonteringsränta som används vid beräkningen av pensionskulden om totalt -10 miljarder kronor, varav -8 miljarder kronor avsåg landstingen.

anläggningstillgångar var större än normalt. Kommunernas resultat uppgick till drygt 10 miljarder kronor och landstingens till drygt 3 miljarder kronor. Medelresultatet före extraordinära poster har för kommunsektorn som helhet uppgått till 14 miljarder kronor 2010–2014.

Resultatet för kommunsektorn efter extraordinära poster, årets resultat, uppgick till 13 miljarder kronor 2014. Det var 9 miljarder kronor lägre än 2013 (se tabell 10.1). År 2013 påverkades dock resultatet för kommunerna av en extraordinär intäkt om ca 9 miljarder kronor till följd av en kommuns avyttring av dotterbolag.

Förbättrat finansiellt sparande och ekonomiskt resultat 2015–2019

År 2015 bedöms kommunsektorn redovisa ett förbättrat finansiellt sparande jämfört med föregående år. AFA Försäkring har beslutat att återbetala 2004 års inbetalda premier på ca 4 miljarder kronor till kommuner och landsting 2015. Samtidigt utvecklas skatteunderlaget i kommunsektorn betydligt bättre till följd av det förbättrade läget på arbetsmarknaden. Den genomsnittliga skattesatsen i kommunsektorn höjdes vidare inför 2015 med 0,13 procentenheter eller 13 öre per hundra kronor i beskattningsbar inkomst.

Beslutade och aviserade reformer innebär att statsbidragen höjs, vilket bidrar till att dessa ökar snabbt, särskilt 2016 och 2017. Skatteinkomsterna fortsätter samtidigt att öka i god takt. Ökningen av skatteinkomsterna ger utrymme för både en stark ökning av den kommunala konsumtionen och en förbättring av kommunsektorns finansiella sparande och resultat (se tabell 10.2).

Under den senare delen av prognosperioden 2015–2019 förväntas både statsbidragen och skatteinkomsterna utvecklas något svagare. Detta beror i huvudsak på att lönesumman ökar långsammare när arbetsmarknaden når balans och på prognosprincipen om oförändrade skattesatser i kommunsektorn. Det finansiella sparandet och resultatet försämras därmed 2018 och 2019.

Kommunsektorn bedöms som helhet under prognosperioden uppnå ett resultat som är i linje med god ekonomisk hushållning.

Tabell 10.2 Kommunsektorns finanser 2014–2019

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomster	901	945	997	1046	1092	1128
<i>Utveckling i procent</i>	2,9	4,8	5,5	5,0	4,3	3,3
Skatter	602	635	668	703	736	765
Kommunal fastighetsavgift	16	16	17	17	18	19
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	149	151	170	179	183	181
Generellt bidrag	90	89	90	91	92	92
Riktade bidrag	59	62	80	88	91	89
Kapitalinkomster	13	12	12	12	14	18
Övriga inkomster ¹	121	131	130	135	141	145
Varav komp. för mervärdesskatt	55	57	60	63	65	67
Utgifter	922	957	1007	1056	1103	1142
<i>Utveckling i procent</i>	4,9	3,8	5,2	4,9	4,5	3,5
Konsumtion	753	788	827	869	910	946
Investeringar	85	89	96	101	103	104
Transfereringar	75	75	79	81	82	81
Övriga utgifter ²	9	6	5	5	7	11
Finansiellt sparande	-20	-12	-10	-10	-12	-14
Resultat	14	14	16	18	17	14

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ Kommunsektorns kompensation för mervärdesskatten är inkluderad i övriga inkomster och inte i statsbidragen.

² Inkluderar nettoköp av mark och fastigheter. Eftersom försäljningen vanligtvis överstiger köp är denna nettopost negativ, vilket minskar de redovisade utgifterna med några miljarder kronor per år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

10.3 Kommunsektorns inkomster

Kommunsektorns inkomster består framför allt av inkomster från skatt på arbete och av statsbidrag. Skatteinkomsterna är till stor del beroende av utvecklingen på arbetsmarknaden. Statsbidragens utveckling påverkas främst av beslutade, föreslagna och aviserade förändringar till följd av ny politik, men även av demografiska förändringar.

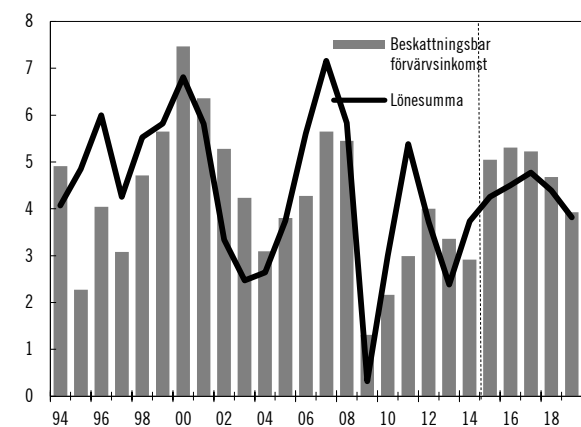
Stark tillväxt i sysselsättningen ökar skatteinkomsterna framöver

I regeringens prognos bedöms tillväxten i sysselsättningen fortsätta under de närmaste åren. Lönesumman ökar med i genomsnitt

4,3 procent per år 2015–2019, vilket är mer än genomsnittet 2000–2014. Pensionerna ökar också starkt, med i genomsnitt 5,2 procent per år. Detta innebär att skatteunderlaget för kommuner och landsting ökar i god takt 2015–2019 (se diagram 10.2).

Diagram 10.2 Lönesumma och kommunal beskattningsbar förvärvsinkomst 1993–2019

Procentuell förändring. Utfall för 1993–2014. Prognos för 2015–2019

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Vid förändringar av skattelagstiftningen som påverkar det kommunala skatteunderlaget neutraliseras som regel effekterna av dessa genom det generella statsbidraget (s.k. skattereglering).

I budgeten för 2015 begränsades avdragsrätten för privat pensionssparande och i denna proposition föreslås att avdragsrätten helt slopas 2016. Detta beräknas öka de kommunala skatteinkomsterna med knappt 3 miljarder kronor 2015 och med knappt 4 miljarder kronor per år under resterande del av prognosperioden. Regeringen föreslår vidare i denna proposition att grundavdraget för pensionärer över 65 år höjs, vilket minskar skatteinkomsterna med knappt 2 miljarder kronor per år. En samlad bild av utvecklingen av både skatter och statsbidrag, justerad för skatteregleringar, redovisas i tabell 10.3.

Skatteinkomsterna, justerade för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget, bedöms öka med 5 procent 2015. Den starka utvecklingen jämfört med 2014 beror till viss del på att den genomsnittliga kommunalskatten höjs, men den främsta förklaringen är att det kommunala skatteunderlaget utvecklas starkt. I och med att läget på arbetsmarknaden bedöms förbättras under de närmaste åren väntas skatteinkomsterna fortsätta

att öka i god takt, med i genomsnitt 4,8 procent per år, justerat för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget (se tabell 10.3).

Tabell 10.3 Skatter och statsbidrag 2014–2019

Utfall för 2014 i miljarder kronor

	Utfall 2014	Prognos, procentuell förändring				
		2015	2016	2017	2018	2019
Skatteinkomster justerade för regeländringar	602	5,0	5,3	5,2	4,7	3,9
Ökat skatte- underlag		4,6	5,3	5,2	4,7	3,9
Ändrad kommunal- skattesats		0,4				
Statsbidrag justerade för skatteregleringar	149	3,3	11,8	5,4	2,0	-1,0
Skatter-och bidrag exkl. ersättning för mervärdesskatt	751	4,6	6,7	5,2	4,1	2,9

Anm.: I tabellen redovisas utvecklingen av statsbidrag exklusive ersättning för mervärdesskatt. För 2016–2019 antas oförändrad skattesats. Redovisningen av skatter och bidrag exkluderar fastighetsavgift.

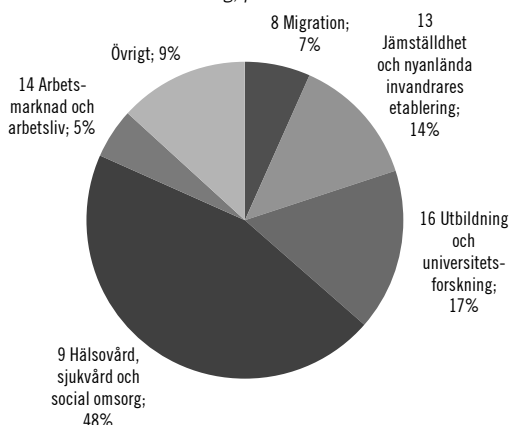
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Stark ökning av de riktade statsbidragen

Kommuner och landsting får bidrag från staten i form av dels ett generellt statsbidrag, dels riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen finansieras från ett flertal olika utgiftsområden (se diagram 10.3). Bidragen från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg utgör knappt hälften av de totala riktade statsbidragen, varav bidraget till landstingen för läkemedelsförmånen står för knappt 40 procent. Kommunsektorn får också transfereringar från staten som avser kompensation för mervärdesskattekostnader i verksamhet som inte är skattepliktig.

Diagram 10.3 De riktade statsbidragen 2014 efter utgiftsområde

Andel av totala riktade statsbidrag, procent

Anm.: Kompensation för mervärdesskattekostnader i verksamhet som ej är skattepliktig ingår inte i de riktade statsbidragen.

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Tabell 10.4 visar den beräknade utvecklingen av de generella och riktade statsbidragen 2015–2019. Minskningen av det generella statsbidraget 2015 beror till stor del på en justering till följd av den beslutade begränsningen av avdragsrätten för privat pensionsparande. Det generella statsbidraget ökar något 2016 och 2017, men är därefter i princip oförändrat. Kommuner och landsting kompenseras för avskaffandet av nedsättningen av socialavgifter för unga och för det höjda grundavdraget för pensionärer. Samtidigt innebär andra justeringar, exempelvis justeringar till följd av den beslutade begränsningen av avdragsrätten för privat pensionsparande, en sänkning av det generella statsbidraget (se vidare utg.omr.25).

Tabell 10.4 Årlig förändring av statsbidragen 2014–2019

Miljarder kronor. Utfall i nivå för 2014, prognos för 2015–2019

	Nivå 2014	Förändring, miljarder kronor				
		2015	2016	2017	2018	2019
Generellt bidrag	90	-1,5	1,1	1,7	0,3	0,1
Riktade bidrag	59	3,8	17,7	7,5	3,2	-2,0
Totala statsbidrag, faktisk utveckling	149	2,3	18,8	9,2	3,6	-1,9
Totala statsbidrag, justerade för skatteregleringar	146	4,9	18,2	9,2	3,6	-1,9

Anm.: I tabellen redovisas utvecklingen av generella och riktade statsbidrag exklusive kompensation för mervärdesskatt. De specialdestinerade statsbidragen inkluderar också kapitaltransfereringar på ungefär några miljarder kronor årligen. Skatteregleringar avser kompensation för regeländringar som påverkar det kommunala skatteunderlaget.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

De riktade statsbidragen ökar 2015, främst på grund av beslutade och föreslagna satsningar inom utbildnings- och sjukvårdsområdet (se

tabell 10.4). År 2016 ökar de riktade statsbidragen kraftigt, för att därefter öka i en successivt lägre takt fram t.o.m. 2018. Kommunsektorn kompenseras för det ökade antalet asylsökande genom riktade statsbidrag från olika anslag under utgiftsområde 8 Migration och utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering. Dessutom ökar de riktade statsbidragen till följd av beslutade och föreslagna reformer avseende främst utbildning, sjukvård och äldreomsorg (se avsnitt 8).

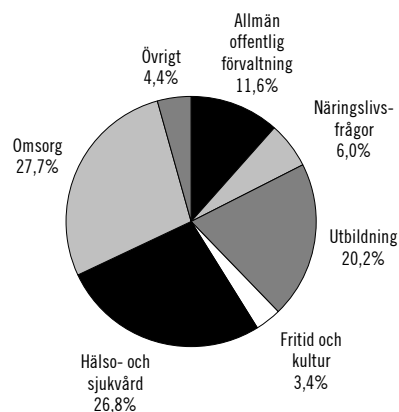
Kommunsektorns inkomster bedöms öka när kommuner och landsting anställer ungdomar eller långtidsarbetslösa på traineejobb och extratjänster.

10.4 Kommunsektorns utgifter

Kommunsektorns utgifter fördelas mellan ett antal olika verksamhetsområden. Störst andel av utgifterna går till omsorg (främst för barn, äldre och funktionshindrade), tätt följt av hälso- och sjukvård. Därefter följer utgifter för utbildning (se diagram 10.4).

Diagram 10.4 Kommunsektorns totala utgifter 2013 fördelade efter verksamhetsområde

Procent

Anm.: Allmän offentlig förvaltning inkluderar bl.a. kommunledning, nämnd- och styrelseverksamhet, samt utgifter för fastighetsförvaltning.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Av de totala utgifterna går drygt 80 procent till kommunal konsumtion, dvs. välfärdstjänster inom främst vård, skola och omsorg som finansieras med skattemedel. Kommunerna och landstingen har utöver detta utgifter för investeringar och transfereringar, t.ex. utgifter för ekonomiskt bistånd, samt räntor.

De kommunala välfärdstjänsterna är sysselsättningsintensiva och lönekostnader (inklusive

arbetsgivaravgifter och kostnader för avtalsförsäkringar) utgör den klart största delen av konsumtionsutgifterna, cirka två tredjedelar. Ungefär en tredjedel av konsumtionsutgifterna går till förbrukning av insatsvaror och till vissa tjänster som används i produktionen.

De senaste åren har andelen tjänster som produceras av privata utförare, och som finansieras med skattemedel, ökat. Exempelvis har antalet friskolor och privata äldreboenden blivit fler. År 2014 utgjorde kostnaderna för privata utförare 16,5 procent av kommunsektorns totala konsumtionsutgifter, vilket var en ökning med 4,5 procentenheter sedan 2000.

Delar av välfärdstjänsterna finansieras helt eller delvis med avgifter, t.ex. barnomsorg, fritidsverksamhet och viss sjukvård. Dessa inkomster dras av på utgiftssidan i redovisningen av de totala kommunala konsumtionsutgifterna. År 2014 uppgick inkomsterna från avgifter till knappt 15 procent av de totala konsumtionsutgifterna.

Stigande demografiskt tryck framöver

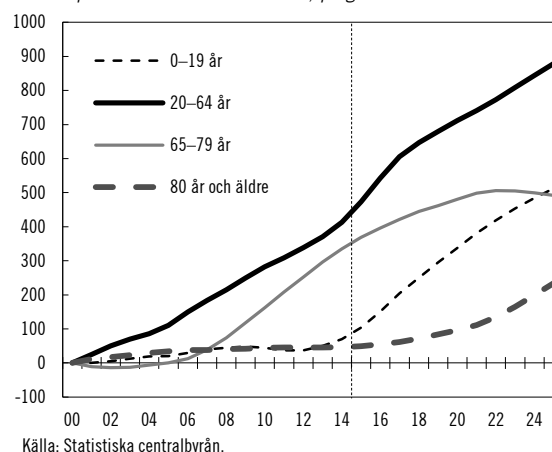
Den demografiska utvecklingen har stor betydelse för behovet av resurser inom olika välfärdstjänster. Om exempelvis antalet elever ökar behöver fler lärare anställas för att inte lärartätheten ska sjunka.

År 2000–2014 ökade antalet personer i arbetsför ålder med drygt 400 000, samtidigt som antalet barn (0–19 år) och äldre (80 år och äldre) i stort sett var oförändrat (se diagram 10.5). Personer i dessa åldersgrupper är oftare brukare av kommunala välfärdstjänster än personer i övriga åldersgrupper.

Från och med 2015 och tio år framåt tilltar den totala befolkningstillväxten. Det sker främst genom att antalet barn och äldre ökar betydligt snabbare än tidigare. Båda dessa grupper ökar också som andel av den totala befolkningen 2015–2025.

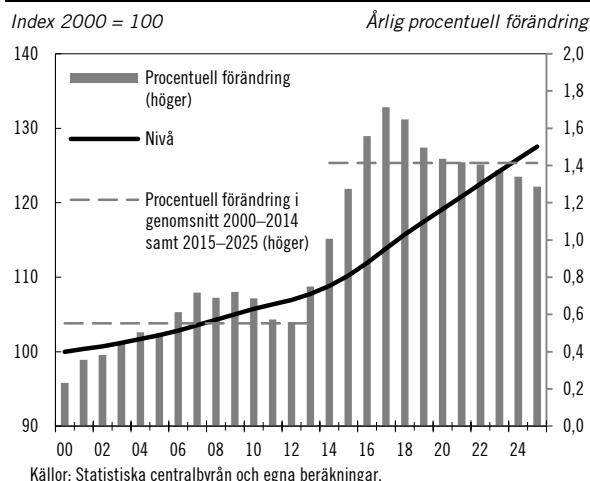
Diagram 10.5 Förändring i olika åldersgrupper jämfört med 2000

Tusental personer. Utfall t.o.m. 2014, prognos för 2015–2019

I diagram 10.6 visas en beräkning av hur mycket resursvolymen (dvs. mängden arbetade timmar, lokaler och förbrukningsvaror etc.) inom hela den kommunala välfärdssektorn behöver öka för att tillgodose det demografiskt betingade behovet.¹⁰² Beräkningen är ett mått på hur mycket resursinsatsen måste öka för att mängden resurser per brukare ska hållas konstant. För 2000–2014 beräknas ökningen till i genomsnitt 0,55 procent per år (se diagram 10.6). För 2015–2025 beräknas resursvolymen behöva öka med i genomsnitt 1,4 procent per år för att följa demografin, alltså närmare tre gånger så snabbt som 2000–2014. Eftersom både antalet barn och äldre ökar snabbt uppstår resursbehov inom såväl skolan och hälso- och sjukvården som inom äldreomsorgen.

¹⁰² Beräkningen av den demografiskt betingade resursvolymen tar hänsyn till antalet individer i olika åldrar i befolkningen, samt den genomsnittliga kostnaden och nyttjandegraden för olika välfärdstjänster. Till exempel ökar resursbehovet inom skolan i modellen om befolkningens sammansättning ändras så att det blir fler barn i skolålder. Beräkningen avser volymutvecklingen i fasta priser.

Diagram 10.6 Demografiskt betingat resursbehov i kommunsektorn

Kommunala konsumtionsutgifter 2015–2019

Kommunsektorns konsumtionsutgifter ökade med 1,9 procent i fasta priser 2014, vilket var högre än genomsnittet sedan 2000 (se diagram 10.7). Konsumtionen bedöms fortsätta att öka i ungefär denna takt både 2015 och 2016. Den demografiska utvecklingen, med fler barn och äldre i befolkningen, är en viktig faktor till den förväntat starka konsumtionstillväxten. Dessutom ökar kommunernas utgifter för migrations- och integrationsinsatser.

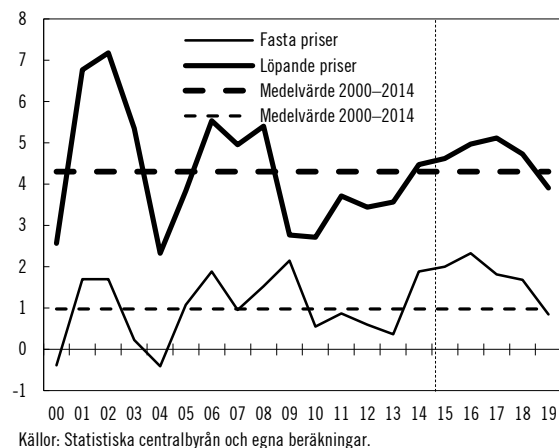
Den stigande efterfrågan i ekonomin innebär att arbetsmarknaden förbättras framöver och att skatteunderlaget ökar. Tillsammans med regeringens föreslagna och aviserade satsningar inom bl.a. utbildningsområdet, innebär det att utrymmet för kommunala utgifter ökar. År 2015–2019 bedöms konsumtionen öka med i genomsnitt 1,7 procent per år i fasta priser, vilket är klart högre än den genomsnittliga årliga ökningen 2000–2014. Konsumtionstillväxten i prognosen bedöms vara tillräcklig för att möta det demografiskt betingade resursbehovet. Prognosen baseras på antagandet att produktiviteten i kommunsektorn är i stort sett oförändrad framöver. Vidare antas att kommunsektorn mot slutet av prognosperioden anpassar utgifterna och som helhet uppnår ett resultat som är i linje med god ekonomisk hushållning.

I kommunsektorns finansiella sparande och resultat ingår konsumtionsutgifterna i löpande priser. Prisutvecklingen bestäms främst av löneutvecklingen i sektorn. Lönekostnaden per timme i kommunsektorn väntas öka med 2,7–3,4 procent per år 2015–2019. Konsumtions-

utgifterna i löpande priser beräknas öka med 3,9–5,1 procent per år, vilket är strax över det årliga genomsnittet 2000–2014 (se diagram 10.7).

Diagram 10.7 Utgifter för välfärdstjänster 2000–2019

Årlig procentuell förändring. Utfall t.o.m. 2014, prognos för 2015–2019.

Investeringar, transfereringar och räntor

Ungefär 8 procent av kommunsektorns totala utgifter består av transfereringar till staten, näringslivet och hushållen. Denna andel har varit i princip konstant under de senaste tio åren. Transfereringarna bedöms öka något under prognosperioden och uppgå till 81 miljarder kronor 2019, varav 44 miljarder kronor betalas ut till hushållen. Transfereringarna till hushåll i form av ekonomiskt bistånd bedöms dock minska något. Detta bidrar till att transfereeringarnas andel av de totala utgifterna sjunker något under prognosperioden.¹⁰³

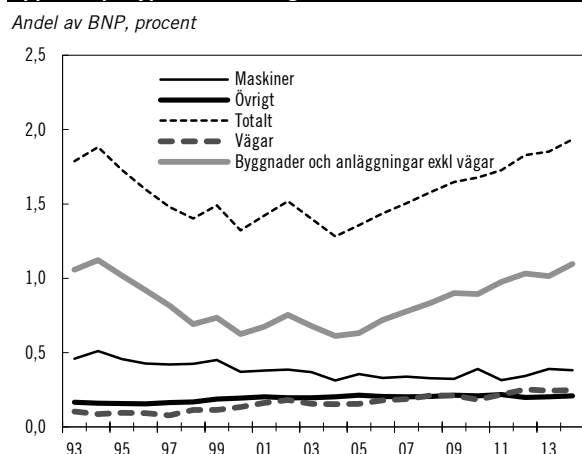
Ränteutgifterna bedöms minska 2015 och 2016, för att sedan öka under slutet av prognosperioden, i takt med stigande räntenivåer. Kommunsektorns långfristiga skulder har ökat under de senaste åren. En högre skuldsättning leder också till att ränteutgifterna ökar. Räntenettot, dvs. skillnaden mellan ränteinkomster och ränteutgifter, beräknas minska något.

¹⁰³ Kommunsektorns transfereringar till staten utgörs främst av kommunsektorns del av assistansersättningen. Transfereringarna till näringslivet är främst olika subventioner till företag, exempelvis subventioner av kollektivtrafiken.

Kommunsektorns investeringsutgifter har ökat kraftigt under de senaste åren, trots lågkonjunkturen. År 2014 uppgick de fasta bruttoinvesteringarna till 85 miljarder kronor eller 2,2 procent av BNP. Kommuner och landsting är inne i en period där omfattande investeringar görs. Många växande kommuner är i behov av nya lokaler, för exempelvis förskolor, samtidigt som den demografiska utvecklingen också ökar behoven inom sjukvården och äldreomsorgen i flera kommuner och landsting. Äldre byggnader och infrastruktur behöver dessutom rustas upp eller bytas ut (se diagram 10.8). Ränteläget är lågt och resultaten har varit relativt goda de senaste åren, vilket ökar benägenheten att investera. Investeringsutgifterna bedöms öka med sammanlagt 18 miljarder kronor i löpande priser fram t.o.m. 2019, och då uppgå till 104 miljarder kronor.

Ytterligare investeringar sker i de kommunala företagen, exempelvis i bostadsbolagen. Dessa investeringar belastar dock inte det finansiella sparandet i kommunsektorn i någon större utsträckning. År 2013 var investeringarna i de kommun- och landstingsägda företagen sammanlagt något högre än investeringarna i kommunsektorn.

Diagram 10.8 Kommunala myndigheters investeringsutgifter uppdelat på typ av investeringar 1993–2014

Anm.: Investeringsutgifterna avser kommunala myndigheter och inkluderar inte investeringsutgifter i huvudsakligen avgiftsfinansierad kommunal verksamhet. Därför är de totala investeringsutgifter i diagrammet något lägre än de totala fasta bruttoinvesteringarna för kommunsektorn.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

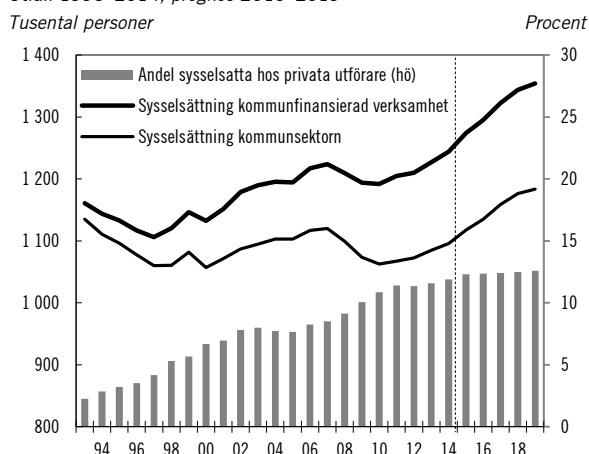
10.5 Kommunalt finansierad sysselsättning

Kommunalt finansierad sysselsättning omfattar dels personer som är sysselsatta i kommunsektorn, dels personer som är sysselsatta i näringslivet och producerar välfärdstjänster som finansieras med skattemedel, exempelvis på friskolor eller äldreboenden som drivs av privata utförare. Antalet sysselsatta i kommunalt finansierade verksamheter uppgick 2014 till drygt 1,2 miljoner personer.

Under de senaste åren har en allt större andel av den kommunalt finansierade verksamheten kommit att bedrivas av privata utförare (se diagram 10.9). Detta har bidragit till att sysselsättningen i kommunsektorn har ökat långsammare än den kommunalt finansierade sysselsättningen.

Diagram 10.9 Kommunalt finansierad sysselsättning 1993–2019

Utfall 1993–2014, prognos 2015–2019

Anm.: Subventionerade anställningar som plusjobb, traineejobb och extratjänster ingår också i den kommunalt finansierade sysselsättningen. Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn fram till 1999.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Sysselsättningen har ökat varje år sedan 2010 och bedöms fortsätta öka starkt under prognosperioden. En betydande del av ökningen beror på regeringens satsningar på trainee- och extratjänster i kommunerna. Sammanlagt bedöms den kommunalt finansierade sysselsättningen öka med ca 110 000 personer 2014–2019 (se tabell 10.5).

Tabell 10.5 Kommunfinansierad sysselsättning 2014–2019

Tusental personer 2014, årsvis förändring i tusentals personer för 2015–2019. Utfall för 2014, prognos för 2015–2019

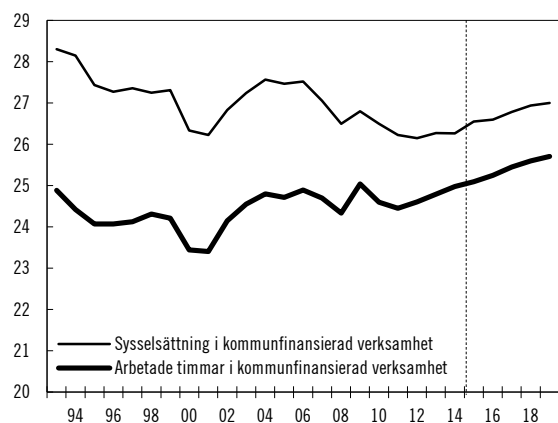
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kommunsektorn	1 096	21	18	23	18	7
kommuner	826	16	13	19	15	6
landsting	270	5	5	4	2	2
Näringslivet	148	9	3	4	4	3
Totalt	1 244	30	21	28	21	10

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Antalet arbetade timmar är ett bättre mått på den faktiska arbetsinsatsen än antalet sysselsatta, eftersom de sysselsatta kan ha olika arbetstid. Antalet arbetade timmar i kommunalt finansierade verksamheter har sedan början av 1990-talet i stort sett varit konstant som andel av det totala antalet arbetade timmar i ekonomin (se diagram 10.10). Antalet arbetade timmar har dock utvecklats starkare än sysselsättningen, vilket återspeglar en stigande medelarbets-tid i de kommunalt finansierade verksamheterna. Att andelen arbetade timmar ligger på en lägre nivå än andelen sysselsatta i kommunalt finansierade verksamheter avspeglar en högre grad av deltidsarbete i den kommunalt finansierade verksamheten jämfört med övrig verksamhet.

Diagram 10.10 Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar 1993–2019

Procent av total sysselsättning respektive totalt arbetade timmar i ekonomin. Utfall 1994–2014, prognos 2015–2018

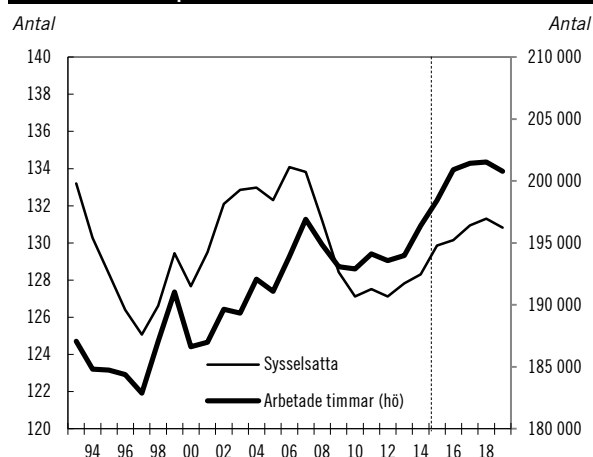

Anm.: Subventionerade anställningar som plusjobb, traineejobb och extratjänster ingår också i den kommunalt finansierade sysselsättningen. Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn fram till 1999.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Genom att sätta den kommunalt finansierade sysselsättningen och antalet kommunalt finansierade arbetade timmar i relation till befolkningen får man ett grovt mått på hur arbetsinsatsen per brukare utvecklas. Den kommunalt finansierade sysselsättningen per

invånare minskade påtagligt 2007–2010, men har sedan 2013 ökat igen (se diagram 10.11). Sedan 1990-talets början har antalet arbetade timmar per invånare ökat kontinuerligt. Nedgången i antalet arbetade timmar per invånare 2007–2010 var inte lika påtaglig som fallet i sysselsättning. Det beror på att medelarbets-tiden bland de sysselsatta ökade dessa år. De närmaste prognosåren väntas både sysselsättningen och antalet arbetade timmar per invånare öka.

Diagram 10.11 Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar per 1000 invånare 1993–2019

Anm.: Subventionerade anställningar som plusjobb, traineejobb och extratjänster ingår också i den kommunfinansierade sysselsättningen. Svenska kyrkan ingick i kommunsektorn fram till 1999.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

10.6 Kommunsektorns tillgångar och skulder

Kommunernas och landstingens balansräkningar visar den finansiella ställningen vid årets slut. Den ger en bild av vilka tillgångar som kommunerna respektive landstingen förfogar över och hur dessa tillgångar har finansierats.

Kommunsektorns tillgångar utgörs till största delen av anläggningstillgångar, bl.a. mark, byggnader, gator, vägar och VA-nät. Övriga tillgångar är främst omsättningstillgångar som utgörs av förråd, lager, kortfristiga fordringar och placeringar samt kapital i kassa eller bank.

Kommunsektorns totala tillgångar uppgick till 1 045 miljarder kronor 2014 (se tabell 10.6). Kommunernas tillgångar uppgick till 809 miljarder kronor och landstingens till 236 miljarder kronor. Tillgångarna ökade med 8 procent jämfört med 2013. Det var något mer än genomsnittet för 2010–2014, som uppgick till 7 procent.

Kommunsektorns totala skulder utgörs av avsättningar till bl.a. pensioner samt lång- och kortfristiga skulder. En stor del av de långfristiga skulderna utgörs av lån som vidareutlånats till kommunägda företag.

De totala skulderna uppgick 2014 till 612 miljarder kronor, varav kommunernas skulder uppgick till 424 miljarder kronor och landstingens till 188 miljarder kronor. Totalt ökade skulderna med 11 procent jämfört med 2013. Den årliga ökningen har 2010–2014 i genomsnitt uppgått till 9 procent. Den största andelen av skulderna (41 procent) utgjordes 2014 av de långfristiga skulderna och avsåg främst lån i banker och kreditinstitut (82 procent). De långfristiga skulderna har ökat förhållandevis snabbt under senare år beroende på ökade investeringsutgifter, vilket i sin tur förklarar ökningen av värdet på anläggningstillgångarna.

Tabell 10.6 Kommunsektorns balansräkning 2010–2014

Miljarder kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Anläggningstillgångar	605	651	673	712	765
Bidrag till statlig infrastruktur	2	2	2	2	4
Omsättningstillgångar	191	204	246	256	276
Summa tillgångar	798	857	921	970	1045
Eget kapital	371	376	396	418	433
årets resultat	19	7	19	22	13
resultatutjämningsreserver				7	7
Avsättningar	92	102	109	125	134
Långfristiga skulder	142	187	211	220	249
Kortfristiga skulder	193	192	206	207	229
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	798	857	921	970	1045
Ansvarsförbindelser	568	621	593	636	627
varav pensionsförpliktelser som inte ingår i balansräkningen	332	367	364	387	372

Källa: Statistiska centralbyrån, räkenskapsammandrag.

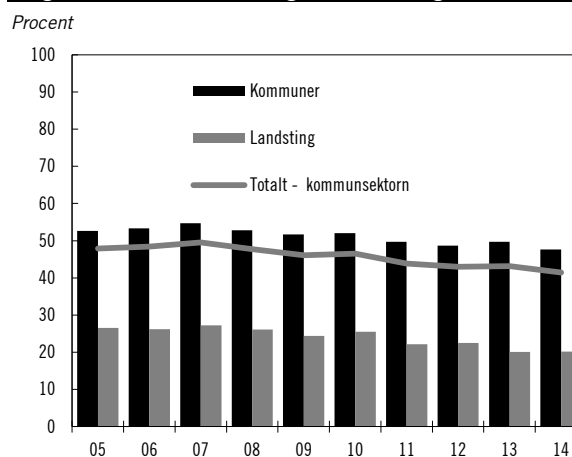
Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid. Ett fåtal mindre korrigeringar av historiska värden har gjorts jämfört med tidigare presentationer.

Kommunsektorns soliditet

Soliditet är ett nyckeltal som anger hur stor del av tillgångarna som är finansierade med eget kapital och är ett mått på det långsiktiga finansiella utrymmet. Att ha en hög soliditet är positivt och ökar möjligheterna att hantera

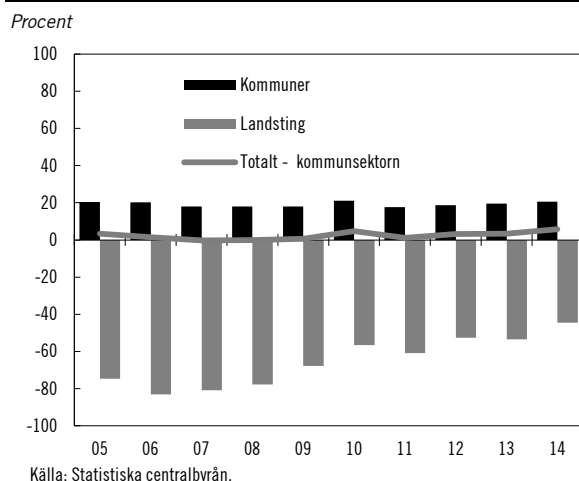
framtida konjunkturedgångar samt att investera och öka upplåningen. Soliditeten för kommunsektorn uppgick till 41 procent 2014, vilket var en minskning med 2 procentenheter jämfört med 2013. Kommunernas soliditet uppgick till 48 procent, medan landstingens soliditet uppgick till 20 procent. Den negativa förändringen jämfört med föregående år hänför sig till kommunerna. En bidragande orsak till landstingens lägre soliditet är att pensionskulden, som intjänats fr.o.m. 1998, är relativt sett större för landstingen än för kommunerna (se diagram 10.12).

Diagram 10.12 Soliditet enligt balansräkning 2005–2014

Källa: Statistiska centralbyrån.

Soliditeten kan även beräknas inklusive hela pensionsåtagandet, dvs. inklusive den del av pensionerna som tjänats in före 1998 och som redovisas som en ansvarsförbindelse. Beräknad på detta sätt uppgick soliditeten till 6 procent, varav kommunernas soliditet uppgick till 21 procent och landstingens till -45 procent. När soliditeten beräknas på detta sätt blir pensionskuldens påverkan på landstingens soliditet ännu tydligare (se diagram 10.13).

Diagram 10.13 Soliditet inklusive hela pensionsskulden 2005–2014

Skulderna i kommunsektorn förväntas öka under prognosperioden

Kommunsektorns skulder på kapitalmarknaden ingår i den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden. År 2014 var kommunsektorns andel av den offentliga sektorns bruttoskuld 18 procent, vilket kan jämföras med 8 procent 1994.

Staten har en väsentligt högre skuld än kommunsektorn. Under den senaste tjugoårsperioden har dock statens skuld som andel av BNP minskat, medan kommunsektorns andel har ökat. Sedan 1994 har kommunernas och landstingens skuld ökat från knappt 6 procent av BNP till knappt 8 procent. Under prognosperioden beräknas kommunsektorns skuld fortsätta öka, till knappt 10 procent av BNP. Investeringarna väntas fortsätta vara höga i sektorn, samtidigt som ränteläget är fortsatt lågt, vilket ökar incitamenten att låna på kapitalmarknaden.¹⁰⁴

10.7 Jämförelse med 2015 års ekonomiska vårproposition

Jämfört med prognosen i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100) har

kommunsektorns finansiella sparande reviderats upp med 4 miljarder kronor 2015 och reviderats ned med 1–3 miljarder kronor 2016–2019 (se tabell 10.7). För 2015 beror upprevideringen på den beslutade återbetalningen av premier från AFA Försäkring om ca 4 miljarder kronor.

Inkomsterna från skatt på arbete har reviderats ned, främst till följd av nytt taxeringsutfall och reviderade pensionsinkomster. Statsbidragen har reviderats upp kraftigt fr.o.m. 2016, främst till följd av regeringens föreslagna satsningar inom välfärdsområdet.

På utgiftssidan har den kommunala konsumtionen anpassats till de högre inkomsterna och har därmed reviderats upp för samtliga år. Investeringarna har reviderats upp kraftigt till följd av nya investeringsplaner från kommuner och landsting och regeringens föreslagna stöd till kommuner för ökat byggande. Övriga utgifter har reviderats ned på grund av en lägre prognos för det ekonomiska biståndet samt en ändrad prognosmetod för övriga transfereringar till hushåll. Upprevideringen av investeringarna påverkar det finansiella sparandet, men inte det ekonomiska resultatet, som har reviderats upp för samtliga år.

¹⁰⁴ Se diagram 9.11 och avsnitt 9.3 Ekonomisk ställning och skuldutveckling.

**Tabell 10.7 Kommunsektorns finanser 2014–2019.
Förändringar jämfört med 2015 års ekonomiska
vårproposition**

Miljarder kronor

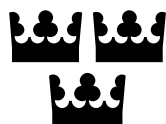
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Totala inkomster	0	5	8	10	12	12
Skatter	0	0	-2	-3	-3	-5
Kommunal fastighetsavgift	0	0	0	0	0	0
Statsbidrag exkl. mervärdesskatt	1	-1	9	11	11	13
Övriga inkomster	0	5	1	2	3	5
varav komp. mervärdesskatt	0	0	1	2	2	2
Totala utgifter	0	0	9	14	14	16
Konsumtion	0	2	4	7	8	9
Investeringar	0	-1	5	10	10	11
Övriga utgifter	0	0	-1	-3	-4	-5
Finansiellt sparande	0	4	-1	-3	-3	-3
Resultat före extra- ordinära poster	0	3	1	1	2	2

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Jämfört med prognosen i vårpropositionen har den kommunfinansierade sysselsättningen reviderats upp med 11 000 personer 2015 och med 19 000 personer 2019. Revideringarna beror på föreslagna reformer i denna proposition, lägre medelarbetstid i utfall och en högre prognos för flyktingmottagandet.

11

Statens investeringar och finansiella befogenheter

11 Statens investeringar och finansiella befogenheter

Sammanfattning

- Statens samlade investeringar beräknas uppgå till 49,5 miljarder kronor 2016. Investeringsvolymen ökar successivt för att uppgå till 58,6 miljarder kronor 2019.
 - Den totala låneramen för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet föreslås uppgå till 38,9 miljarder kronor 2016, vilket är en höjning med 1,0 miljarder kronor jämfört med 2015.
 - Den totala kreditramen för rörelsekapital föreslås uppgå till 12,4 miljarder kronor 2016, vilket är en minskning med 2,1 miljarder kronor jämfört med 2015.
 - För 2016 föreslår regeringen beställningsbemyndiganden som uppgår till totalt 427,8 miljarder kronor, vilket är en ökning med 36,7 miljarder kronor jämfört med 2015.
-

11.1 En samlad investeringsplan för staten

Tabell 11.1 Sammanställning av statens investeringar 2014–2019

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Summa 2016-2019
Investeringar							
Infrastruktur ¹	19 523	20 883	23 688	25 807	28 860	32 207	110 562
Försvarsmateriel och krisberedskap ²	11 148	9 891	8 699	9 096	9 365	10 829	37 989
Fastigheter och markanläggningar ³	5 182	3 351	3 991	4 041	3 422	3 655	15 109
Affärsverken ⁴	4 870	4 885	3 811	4 125	4 918	4 527	17 380
Statens verksamhet ⁵	8 283	8 965	9 281	8 336	7 359	7 359	32 335
Summa investeringar	49 006	47 975	49 470	51 405	53 924	58 577	213 375
Finansiering							
Anslag	27 425	27 665	30 402	31 351	32 550	35 670	129 973
Särskilda låneramar i Riksgäldskontoret (nyupplåning)	6 830	5 410	5 592	6 836	9 846	11 526	33 800
Lån i Riksgäldskontoret för statens verksamhet (nyupplåning)	8 283	8 965	9 281	8 336	7 359	7 359	32 335
Medfinansiering/förskottering avseende infrastruktur	1 477	2 902	1 790	1 917	1 301	1 495	6 503
Egna medel (affärsverk)	2 203	2 661	2 205	2 665	2 568	2 177	9 614
Övrig finansiering	2 788 ⁶	372	200	300	300	350	1 150
Summa finansiering	49 006	47 975	49 470	51 405	53 924	58 577	213 375

¹ Trafikverkets investeringar. I beloppen ingår även statlig medfinansiering av tunnelbanan i Stockholm i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling (prop. 2013/14:76, bet. 2013/14:SkU24, rskr. 2013/14:186). Medfinansieringen uppgår till 600–700 miljoner kronor per år 2016–2019.

² Investeringar hos Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen.

³ Investeringar hos Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket, Naturvårdsverket och Riksdagsförvaltningen.

⁴ Investeringar hos Affärsverket svenska kraftnät, Luftfartsverket och Sjöfartsverket.

⁵ Investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som finansieras med lån i Riksgäldskontoret enligt 7 kap. 1 § budgetlagen. Omfattar i princip alla statliga myndigheter.

⁶ Av beloppet avser 2 661 miljoner kronor en realisationsvinst som Naturvårdsverket gjorde vid försäljning av mark.

Källa: I denna proposition redovisade investeringsplaner och egna beräkningar.

I detta avsnitt redovisas för första gången en sammanställning av statens planerade investeringar för de kommande fyra budgetåren. Syftet är att ge riksdagen en samlad bild av de investeringsplaner m.m. som redovisas i berörda utgiftsområden och som ligger till grund för riksdagens beslut.

I sammanställningen tas såväl samhällsinvesteringar som investeringar som används i statens verksamhet upp. Med samhällsinvesteringar avses i huvudsak investeringar i infrastruktur, försvarsmateriel, krisberedskap och fastigheter samt affärsverkens investeringar. Dessa investeringar redovisas huvudsakligen som anläggningstillgångar i statens balansräkning, dvs. exklusive löpande drift och underhåll. Det innebär vidare att alla de bidrag för investeringar som staten lämnar till andra sektorer i huvudsak inte omfattas av denna redovisning, exempelvis bidrag till kommunsektorn för bostadsbyggande.

Samlad investeringsplan med vissa begränsningar

Regeringskansliet har i samarbete med Ekonomistyrningsverket under de senaste åren bedrivit ett utvecklingsarbete som syftar till att förbättra redovisningen, styrningen och kontrollen av statens investeringar. Detta gör det möjligt för regeringen att för riksdagen presentera en sammanställning av statens samtliga planerade investeringar. De underlag som myndigheterna ska ta fram enligt det nya regelverket, som träder i kraft den 1 januari 2016, kommer att vara tillgängliga inför arbetet med budgetpropositionen för 2017 (se även avsnitt 12.5). Redan i denna proposition presenteras dock, med vissa begränsningar, en sammanställning av de statliga investeringarna.

Sammanställningen i tabell 11.1 bygger på investeringsplaner upprättade enligt hittills gällande ordning. Det innebär bl.a. att uppgifter för 2019 saknas i vissa investeringsplaner. För att sammanställningen ska omfatta den tidshorisont som huvudsakligen tillämpas i budget-

propositionen i övrigt har uppgifterna för 2019 uppskattats eller inhämtats från berörda myndigheter. Det innebär att investeringsbeloppen för 2019 är osäkra.

Investeringarna som används i statens verksamhet avser de investeringar som finansieras med den låneram som riksdagen beslutar om samlat för alla myndigheter (se avsnitt 11.2). Beloppen för 2015–2018 motsvarar i de flesta fall den nyupplåning som myndigheterna redovisat i de budgetunderlag som lämnades till regeringen i mars 2015. Beloppet för 2014 är hämtat från utfallet i statsredovisningen. Beloppet för 2019 har satts till samma belopp som för 2018. Vissa budgetunderlag är ofullständiga, vilket innebär osäkerheter i de redovisade siffrorna. Beloppen bedöms dock generellt som rimliga baserat på en genomgång av historiska utfall, men sannolikt är beloppen som ligger längre fram i tiden underskattade. Det nya regelverket kommer att ge ett bättre underlag för bedömningen av vilka investeringar som ska finansieras med den samlade låneramen respektive med särskilda låneramar. Det kan i kommande budgetpropositioner medföra en viss omfördelning mellan statens verksamhet och övriga kategorier i investeringsplanen.

Enligt det nya regelverket ska investeringsplanerna även omfatta vidmakthållande av investeringar. Myndigheternas uppgifter om detta lämnas dock först inför budgetpropositionen för 2017 då de också kommer att redovisas för riksdagen.

Beloppen för investeringar i försvarsmateriel motsvarar de beräknade anslagen för anskaffning av materiel och anläggningar under motsvarande period. Ett utvecklingsarbete pågår som syftar till att, inför budgetpropositionen för 2017, utveckla investeringsplanen för försvarsmateriel så att den kan presenteras enligt det ovan beskrivna regelverket.

Den samlade investeringsplanen

De sammanlagda investeringarna i statliga anläggningstillgångar 2016–2019 beräknas uppgå till 213 miljarder kronor. Av dessa finansieras 61 procent med anslag, 31 procent med lån och 8 procent med övriga medel. I löpande priser ökar investeringarna med 10,6 miljarder kronor mellan 2015 och 2019. I

fasta priser innebär detta en ökning med 14 procent.¹⁰⁵ Det är investeringarna i infrastruktur, framför allt vägar och järnvägar, som ökar mest. Ökningen för infrastrukturinvesteringarna mellan 2015 och 2019 uppgår till 11,3 miljarder kronor, vilket i fasta priser innebär en ökning med 43 procent. Ökningen i infrastrukturinvesteringar beror till stor del på en ökad produktionstakt i de delvis trängsel-skattefinansierade projekten i Stockholm och Göteborg samt byggandet av Ostlänken mellan Järna och Linköping. De trängsel-skattefinansierade projekten i Stockholm och Göteborg finansieras huvudsakligen genom anslag och lån i Riksgäldskontoret.

Låneskulden för anläggningstillgångar som används i statens egen verksamhet uppgick till 30,1 miljarder kronor per den 30 juni 2015. Nyupplåningen för investeringar i statens egen verksamhet uppgår årligen till närmare en tredjedel av myndigheternas låneskuld, samtidigt som amorteringarna av skulden normalt uppgår till ungefär samma storlek.

För en mer utförlig analys av investeringarna hänvisas till de investeringsplaner som redovisas under respektive utgiftsområde.

Jämförelse med tidigare års utfall

Omfattningen av de årliga planerade investeringarna kan jämföras med utfallet för statens investeringar de senaste åren som redovisas i årsredovisningen för staten (se tabell 11.2).

Tabell 11.2 Statens investeringar 2010–2013

Miljoner kronor

År	Investeringar exkl. finansiella tillgångar	Investeringar inkl. finansiella tillgångar
2010	49 785	61 695
2011	40 486	44 673
2012	44 650	47 506
2013	46 991	51 342

Källa: Årsredovisningar för staten för åren 2010–2013, not om investeringar till finansieringsanalysen.

¹⁰⁵ Omräkningen till fasta priser baseras på den deflator för statliga investeringar som används i de makroekonomiska analyserna.

År 2010, liksom 2009, genomfördes omfattande investeringar bl.a. till följd av finanskrisen. Det rörde sig t.ex. om ökade investeringar i infrastruktur och kapitaltillskott till statliga bolag. De följande åren visar en normal utveckling av investeringstakten.

I tabell 11.2 som visar utfall för statens investeringar redovisas investeringarna både exklusive och inklusive finansiella tillgångar (aktier och värdepapper). Investeringar i aktier och värdepapper redovisas däremot inte i tabell 11.1 som visar den framåtblickande planeringen. Skälet till detta är att de finansiella investeringarna varierar över tid beroende på kapitalbehovet hos de statligt ägda bolagen och hos de internationella finansiella institutioner där Sverige är medlem. Investeringarna beslutas av riksdagen för det år kapitalbehovet uppkommer. Under berörda utgiftsområden i denna proposition lämnas förslag och aviseringar om kapitaltillskott om sammanlagt 0,9 miljarder kronor.

Skillnader mot nationalräkenskaperna

De investeringar som redovisas i tabell 11.1 skiljer sig från den redovisning av investeringar och kapitalstock som görs i de ekonomiska vårpropositionerna (se t.ex. prop. 2014/15:100 bilaga 3). I dessa propositioner redovisas investeringarna utifrån de principer som tillämpas i nationalräkenskaperna, vilket innebär högre statliga investeringsnivåer. Detta beror framför allt på att utgifter för forskning och utveckling läggs till investeringarna i redovisningen enligt nationalräkenskaperna. Dessutom räknas mervärdesskatt in i anskaffningsutgiften enligt nationalräkenskaperna, medan den är exkluderad i den statliga redovisningen. En skillnad som går i motsatt riktning är att affärsverken inte ingår i den statliga sektorn enligt nationalräkenskaperna.

11.2 Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital

Enligt 7 kap. 1 § budgetlagen (2011:203) beslutar riksdagen årligen om en total låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verk-

samhet. Vidare beslutar riksdagen årligen om en total kreditram i Riksgäldskontoret för att täcka behovet av rörelsekapital i statens verksamhet enligt 7 kap. 4 § samma lag.

Låneram för 2016

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2016 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 38 900 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I tabell 11.3 redovisas de för varje utgiftsområde beräknade sammanlagda låneramarna för investeringar i anläggningstillgångar i statens verksamhet för 2016. Den totala låneramen utgör summan av lån för detta ändamål som regeringen och myndigheterna under regeringen högst får ha i Riksgäldskontoret 2016.

Beloppen för respektive utgiftsområde är preliminära eftersom regeringen normalt fastställer respektive myndighets låneram i samband med att regleringsbrevet beslutas. Beloppet för respektive utgiftsområde innefattar också tidigare tagna lån.

För 2015 beslutade riksdagen om en låneram på 37 900 000 000 kronor. Jämfört med 2015 innebär därmed förslaget till låneram för 2016 en ökning med 1,0 miljarder kronor, vilket motsvarar närmare 3 procent. Den genomsnittliga ökningstakten för låneramen 2002–2015 har uppgått till ca 4,1 procent per år. Att förslaget till låneram innebär en ökning som är lägre än den genomsnittliga ökningstakten är en följd av att uppskattningen av lånebehovet successivt har förbättrats. Förslaget för 2016 bedöms vara bättre anpassat till lånebehovet, vid en jämförelse med den historiska nyttjandegraden (se tabell 11.4).

Ökningen för 2016 kan främst härledas till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar uppgick vid halvårsskiftet 2015 till 30,1 miljarder kronor, vilket är ca 0,3 miljarder kronor mer än vid samma tidpunkt 2014.

Regeringen beräknar att det behövs en total låneram på 38,9 miljarder kronor för 2016, varav

knappt 0,4 miljarder kronor inledningsvis inte kommer att fördelas till myndigheterna. Syftet med den ofördelade delen av låneramen är att regeringen ska kunna hantera situationer där

lånebehov uppstår till följd av oförutsedda händelser.

Tabell 11.3 Låneram för 2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde ¹	Beslutad låneram 2015 ²	Låneram i regleringsbrev 30/6 2015	Skuld 30/6 2015	Begärd låneram 2016 ²
1 Rikets styrelse ³	1 531	1 530	1 130	1 544
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	776	778	503	807
3 Skatt, tull och exekution ⁴	1 625	1 650	1 274	1 725
4 Rättsväsendet	5 771	5 671	4 676	5 863
5 Internationell samverkan	18	18	10	15
6 Försvar och samhällets krisberedskap	9 101	8 911	8 208	8 732
7 Internationellt bistånd	92	80	54	80
8 Migration	392	429	371	441
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	492	490	239	448
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	2 012	2 012	1 724	2 009
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	272	272	239	272
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	5	5	5	8
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	754	752	466	935
15 Studiestöd	181	182	77	181
16 Utbildning och universitetsforskning	7 079	7 066	5 585	7 678
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	698	699	459	669
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	325	325	252	322
20 Allmän miljö- och naturvård	313	313	189	298
21 Energi	40	40	20	32
22 Kommunikationer	4 177	4 139	2 880	3 977
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1 881	1 889	1 508	2 161
24 Näringsliv	267	294	195	349
Ej fördelat	97	-	-	355
Summa	37 900	37 544	30 062	38 900

Anm.: 7:e AP-fonden behandlas som övrig kredit och ingår därför inte i tabellen.

¹ Låneramarna har fördelats till de utgiftsområden som de tillhör i statens budget för 2016.

² Riksdagen beslutar om den totala ramen som visas på summeraden. Inom den totala ramen bestämmer regeringen fördelningen per myndighet. Fördelningen per utgiftsområde som visas i tabellen är regeringens förslag till hur ramen ska fördelas.

³ Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän.

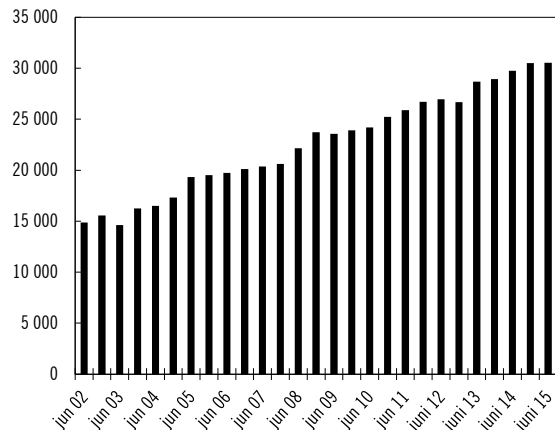
⁴ Exklusive Riksrevisionen.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

I diagram 11.1 visas utvecklingen av lånevolymer sedan juni 2002.

Diagram 11.1 Myndigheternas samlade skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar juni 2002–juni 2015

Miljoner kronor

Källor: Riksgäldskontorets och egna beräkningar.

I tabell 11.4 visas utvecklingen av nyttjandegraden av beslutade låneramar, dvs. faktisk upplåning i förhållande till den totala beslutade låneramen, sedan 2002.

Lånevolymer ökade med 15,2 miljarder kronor mellan 2002 och 2015, medan nyttjandegraden ökade med 13 procentenheter till 79 procent. Det bör också observeras att upplåningen i regel ökar under det andra halvåret, varför nyttjandegraden som ovan redovisats för 2015, och som avser halvårsskiftet 2015, bedöms vara lägre än nyttjandegraden vid utgången av samma år. Regeringens målsättning är att nyttjandegraden, i enlighet med vad finansutskottet uttalat, ska fortsätta att öka (bet. 2009/10:FiU1 och bet. 2013/14:FiU1). De senaste åren har nyttjandegraden legat strax under 80 procent i halvårsjämförelsen.

Tabell 11.4 Låneskuld och låneramar 2002–2015

Miljoner kronor

År	Lån 30/6	Låneram	Nyttjandegrad 30/6
2002	14 878	22 500	66%
2003	14 618	23 500	62%
2004	16 494	25 000	66%
2005	18 594	26 500	70%
2006	19 752	28 000	71%
2007	20 384	28 500	72%
2008	22 155	30 300	73%
2009	23 559	31 700	74%
2010	24 055	32 500	74%
2011	25 910	33 000	79%
2012	26 954	34 350	78%
2013	28 695	36 800	78%
2014	29 744	38 600	77%
2015	30 062	37 900	79%

Anm.: Exklusive Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän samt Riksrevisionen.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Räntekontokreditram för 2016

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2016 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 12 400 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar sitt behov av rörelsekapital i Riksgäldskontoret. Respektive myndighet har för dessa ändamål ett räntekonto med kredit. Storleken på räntekontokrediten varierar, men ligger normalt i intervallet 5–10 procent av summan av respektive myndighets anslag, bidrag och avgiftsinkomster. Den beräknade kreditramen för 2016 redovisas fördelad per utgiftsområde i tabell 11.5, tillsammans med det totala saldot och bruttoskulden på räntekontona den 30 juni 2015. Vid beräkningen av bruttoskulden ingår endast de myndigheter som hade ett positivt saldo på räntekontot och som således utnyttjat sin kredit.

Av tabell 11.5 framgår att flera myndigheter vid halvårsskiftet 2015 hade en betydande inlåning på sina räntekonton. En anledning till detta kan vara det anslagssparande som flera myndigheter har byggt upp. Den stora inlåningen kan också bero på att det inom den avgiftsfinansierade verksamheten uppstår en likviditet som placeras på räntekontot. Endast 15 av de drygt 200 myndigheter som har räntekonton med kredit i Riksgäldskontoret utnyttjade sin kredit per den 30 juni 2015. Dock hade 39 myndigheter utnyttjat sin kredit någon gång under första halvåret 2015, vanligtvis strax före utbetalningarna till räntekontona. Merparten av myndigheterna har stadigvarande överskott på sina räntekonton.

De beslutade krediterna för myndigheternas räntekonton uppgick för 2015 till sammanlagt 14,5 miljarder kronor. Regeringen föreslår att den sammanlagda kreditramen för myndigheternas räntekonton får uppgå till högst 12,4 miljarder kronor 2016, varav ca 0,1 miljarder kronor inledningsvis inte kommer att fördelas till myndigheterna. Det är en minskning med 2,1 miljarder kronor jämfört med den ram som riksdagen beslutade för 2015. Minskningen beror på att myndigheterna bedöms ha ett lägre behov av räntekontokrediter.

Tabell 11.5 Räntekontokreditram för 2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde ¹	Beslutad kreditram 2015 ²	Saldo 30/6 2015 ³	Brutto-skuld 2015 ⁴	Begärd kreditram 2016 ²
1 Rikets styrelse ⁵	862	-1 091	27	899
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ⁶	688	-1 784	185	637
3 Skatt, tull och exekution	983	-1 053	0	983
4 Rättsväsendet	2 968	-2 995	0	2 969
5 Internationell samverkan	0	-4	0	0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	682	-756	247	782
7 Internationellt bistånd	33	-192	0	33
8 Migration	150	-660	0	150
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	479	-557	20	374
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	400	-509	0	7
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	1 067	211	764	832
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	8	-6	0	8
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	386	-914	4	387
15 Studiestöd	1	-125	0	77
16 Utbildning och universitetsforskning	561	-24 869	15	566
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	309	-256	109	357
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	239	-73	43	239
20 Allmän miljö- och naturvård	84	-258	37	84
21 Energi	31	-15	6	34
22 Kommunikationer	3 958	-10 007	0	2 411
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	377	-1 102	134	289
24 Näringsliv	100	-502	6	150
Ej fördelat	134	-	-	132
Summa	14 500	-47 518	1 597	12 400

Anm.: 7:e AP-fonden behandlas som övrig kredit och ingår därför inte i tabellen.

¹ Räntekontokrediterna har fördelats till de utgiftsområden som de tillhör i statens budget för 2016.² Riksdagen beslutar om den totala ramen som visas på summeraden. Inom den totala ramen bestämmer regeringen fördelningen per myndighet. Fördelningen per utgiftsområde som visas i tabellen är regeringens förslag till hur ramen ska fördelas.³ Ett negativt belopp för saldo innebär en behållning i Riksgäldskontoret.⁴ Avser maximalt kreditutnyttjande 1 januari 2015 – 30 juni 2015.⁵ Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän.⁶ Exklusive Riksrevisionen.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Statlig utlåning

Av 6 kap. 3 § budgetlagen följer att regeringen får besluta om utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret för det ändamål och upp till det belopp som riksdagen har beslutat om.

Totalt uppgick utlåningen av detta slag till 213,7 miljarder kronor den 30 juni 2015. Utlåningen i form av studielån var den i särklass största posten och uppgick till 201,5 miljarder kronor.

I tabell 11.6 finns en översikt över den utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret. Utöver den utlåning som redovisas i

tabellen hade även Riksbanken vid halvårsskiftet 2015 en låneskuld till Riksgäldskontoret som uppgick till 238 miljarder kronor. Riksbanken har tagit upp lån för att tillgodose behovet av en valutareserv.

Förslagen till beslut om nya eller ändrade ramar för utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret redovisas under respektive utgiftsområde.

Tabell 11.6 Statlig utlåning 2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Myndighet/verksamhet	Skuld 30/6 2014	Beslutad låneram 2015	Skuld 30/6 2015	Begärd låneram 2016
2	Lån till Island ^{1,2}	1 877	-	-	-
2	Lån till Irland ³	5 493	5 493	5 547	5 581
15	Studielån	195 907	206 000	201 507	211 000
22	Svensk-Danska broförbindelsen SVEDAB AB ⁴	5 246	5 300	5 396	5 800
22	A-train AB ⁵	1 000	1 000	1 000	1 000
24	Civila flygutvecklingsprojekt ⁶	337	1 110	250	1 110
24	Svensk exportkredit AB ⁷	0	80 000	0	125 000
Summa		209 860	298 903	213 700	349 491

¹ Prop. 2010/11:132, bet. 2010/11:FiU36, rskr. 2010/11:310.

² I juli 2014 löste Island lånet.

³ Prop. 2011/12:119, bet. 2011/12:FiU41, rskr. 2011/12:209.

⁴ Prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:TU1, rskr. 2009/10:117. Låneramen för Svensk-Danska broförbindelsen SVEDAB AB är 3 361 miljoner kronor exklusive räntor och mervärdesskatt.

⁵ Prop. 1993/94:213, bet. 1993/94:TU36, rskr. 1993/94:436.

⁶ Prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:FiU11, rskr. 2007/08:24.

⁷ Prop. 2008/09:86, bet. 2008/09:NU12, rskr. 2008/09:125. Höjning av kreditramen föreslås av regeringen i denna proposition.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Övriga kreditramar

I 7 kap. 1–5 §§ budgetlagen anges de villkor som gäller för finansiering av statens investeringar och utlåning. Av 7 kap. 6 § samma lag följer att riksdagen för en viss myndighet eller för en viss anskaffning kan besluta att finansiering ska ske på annat sätt än vad som följer av 7 kap. 1–5 §§. I detta avsnitt redogörs för de lån och kreditramar som riksdagen dels beslutat om, dels föreslås

besluta för 2016. Totalt uppgick upplåningen i Riksgäldskontoret med stöd av sådana övriga kreditramar till 77,4 miljarder kronor den 30 juni 2015. Trafikverkets kreditutnyttjande var störst och uppgick till 41,4 miljarder kronor. I tabell 11.7 redovisas övriga kreditramar i Riksgäldskontoret. Förslagen till beslut om kreditramar i Riksgäldskontoret redovisas under respektive utgiftsområde.

Tabell 11.7 Övriga kreditramar 2016

Miljoner kronor

Utgifts- område	Myndighet/verksamhet	Skuld 30/6 2014 ¹	Beslutad kreditram 2015 ²	Skuld 30/6 2015 ¹	Begärd kreditram 2016 ²
<i>Låneramar:</i>					
2	7:e AP-fonden	1	5	0	3
2	Fortifikationsverket	9 757	11 700	10 233	11 700
2	Statens fastighetsverk	12 012	13 600	12 146	14 300
2	Riksgäldskontoret	1 948	2 915	1 416	2 915
9	Socialstyrelsen	101	350	72	100
6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	0	300	0	300
9	Folkhälsomyndigheten	0	350	0	350
21	Affärsverket Svenska kraftnät	5 761	10 300	6 376	10 500
22	Trafikverket	40 813	43 000	41 417	42 000
22	Luftfartsverket	0	1 500	0	3 750
22	Sjöfartsverket	236	500	141	500
<i>Övriga krediter:</i>					
2	7:e AP-fonden	8	40	0	40
2/23	Kammarkollegiet ³	-501	460	-636	355
2	Statens tjänstepensionsverk	-67	100	-73	100
6	Försvarets materielverk	5 176	12 000	5 640	19 000
6	Försvarexportmyndigheten	277	7 000	357	0
10	Försäkringskassan	42	100	57	140
11	Pensionsmyndigheten	-60	8 000	261	8 000
Summa		75 504	112 220	77 407	114 053

Anm.: Affärsverk har inom beslutade kreditramar även möjlighet att låna utanför Riksgäldskontoret.

¹ För de myndigheter som har flera kreditramar visas den sammanlagda skulden.

² Utöver de krediter som redovisas i tabellen föreslås i respektive utgiftsområdesbilaga en kredit om 40 miljarder kronor i Riksgäldskontoret för utnyttjande vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden, samt en obegränsad låneram för Exportkreditnämnden för skadeutbetalning.

³ Utöver de kreditramar för Kammarkollegiet på 250 miljoner kronor och 5 miljoner kronor som föreslås under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning respektive utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel medges också Kammarkollegiet en övrig kredit på 100 miljoner kronor utifrån prop. 1995/98:105, bet. 1995/96:FiU11, rskr. 1995/96:191.

Källor: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

11.3 Statliga garantier

Statens garantiåtaganden omfattar huvudsakligen insättningsgarantin och investerarskyddet, garantier till banker, kreditgarantier, garantier om tillförsel av kapital samt pensionsgarantier. En samlad och utförlig redovisning av den statliga garantiverksamheten ges i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2014 (skr. 2014/15:101). I tabell 11.8 redovisas omfattningen av de statliga garantiåtagandena per den 30 juni 2015 och en översiktlig sammanställning över begärda garantiramar 2016. Förslagen till beslut om garantiramar finns i respektive utgiftsområde.

Normalt ställs krav på kostnadstäckning vid hanteringen av statliga garantier. Enligt 6 kap. 4 § budgetlagen krävs att en avgift tas ut som motsvarar den förväntade kostnaden för garantin.

Detta innebär att kostnaden för förlustrisken för varje garantiåtagande eller grupp av garantiåtaganden ska beräknas.

Utifrån detta bestäms en avgift för garantin som finansieras av garantitagaren. Riksdagen kan dock besluta att en lägre eller ingen avgift ska debiteras för ett visst åtagande. Till den del full kostnadstäckning inte erhålls från garantitagaren är det fråga om en statlig subvention som ska belasta ett anslag. Avgiftsinkomster, och i förekommande fall anslagsmedel, motsvarande subventionen, redovisas på ett konto, en s.k. garantireserv, i Riksgäldskontoret. Till reserven förs också eventuella återvinningar från tidigare infriade garantier. Konstaterade förluster i garantiverksamheten ska täckas med medel från garantireserven. Garantiverksamheten ska således vara självbärande över tid.

Tabell 11.8 Garantiramar och utfärdade garantier

Miljoner kronor

	Beslutade garantiramar 2014	Utfärdade garantier 30/6 2014	Beslutade garantiramar 2015	Utfärdade garantier 30/6 2015	Begärda garantiramar 2016
Riksgäldskontoret					
Insättningsgarantin ^{1,2}	Obegränsad	1 312 808	Obegränsad	1 388 869	Obegränsad
Investerarskyddet ³	Obegränsad	Uppgift saknas	Obegränsad	Uppgift saknas	Obegränsad
Garantier till banker m.fl. för skuldförbindelser ⁴	Obegränsad	935	Obegränsad	0	-
Kreditgaranti till AB Svensk Exportkredit för upplåning ⁵	250 000	0	-	-	-
Kreditgarantier till Öresundsbro Konsortiets upplåning	Obegränsad	19 426	Obegränsad	19 382	Obegränsad
Nordiska investeringsbanken, garantier för projektinvesteringsslån ⁶	6 169	6 169	6 183	5 776	6 183
Nordiska investeringsbanken, garantier för miljöinvesteringsslån ⁶	954	245	956	219	956
Pensionsgarantier ⁷	30 000	8 158	30 000	8 574	30 000
Kreditgarantier till UD-anställda	50	1	50	0	50
Kreditgarantier till mjölksektorn	-	-	500	0	500
Kreditgaranti till European Spallation Source ERIC (ESS)	-	-	-	-	600
Exportkreditnämnden					
Exportkreditgarantier	500 000	246 561	500 000	236 932	450 000
Investeringsgarantier	10 000	4 077	10 000	4 698	10 000
Biståndsverksamhet					
Sidas biståndsgarantier och garantier för lån inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet ⁸	11 398	2 558	11 402	3 780	11 402

Tabell 11.8 Garantiramar och utfärdade garantier forts.

Miljoner kronor

	Beslutade garantiramar 2014	Utfärdade garantier 30/6 2014	Beslutade garantiramar 2015	Utfärdade garantier 30/6 2015	Begärda garantiramar 2016
Boverket					
Kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, av lösen av kommunala borgensåtaganden samt för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt ⁹	10 000	2 050	10 000	1 670	10 000
Kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier)	5 000	0	5 000	0	5 000
Garantikapital¹⁰		115 070		121 659	
Summa utfärdade garantier		1 718 058		1 791 559	

¹Regleras i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.²Åtagandet för insättningsgaranti per 30 juni 2015 och 30 juni 2014 avser utfall 2013 respektive utfall 2012. Maximalt ersättningsbelopp är 100 000 euro per kund och bank.³Regleras i lagen (1999:158) om investerarskydd.⁴Regleras i lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Regeringen har genom förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. beslutat en garantiram på 750 miljarder kronor. Denna garanti stängdes för nyteckning den 30 juni 2011. Den 12 maj 2015 förföll det sista lånet som omfattades av garantiprogrammet och därmed är garantiprogrammet avvecklat.⁵Av riksdagen beslutad garantiram. Regeringen har valt att inte vidarefördela garantin till Riksgäldskontoret.⁶Garantiramen för projektinvesteringsslån uppgår till 670 755 434 euro och garantiramen för miljöinvesteringsslån uppgår till 103 720 437 euro (prop. 2003/04:162, bet. 2004/05:FiU15, rskr. 2004/05:16). Omräkningen till kronor är gjord med Riksbankens slutkurs för euro den 30 juni 2015 (9,2173) respektive 30 juni 2014 (9,1965).⁷Åtagandet för pensionsgarantier per 30 juni 2015 och 30 juni 2014 avser 2014 respektive 2013. Omfattar upparbetade avtalspensioner för de som var anställda när statliga myndigheter bolagiserats, t.ex. Posten och Akademiska hus.⁸Av garantiramen utgör Sidas biståndsgarantier 10 000 000 000 kronor och Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet 152 059 320 euro. Garantiramen i euro är omräknad till kronor med slutkursen för euro den 30 juni 2015 (9,2173) respektive 30 juni 2014 (9,1965).⁹Av de utstående garantierna per 30 juni 2015 och 30 juni 2014 avser 523 miljoner kronor respektive 754 miljoner kronor garantier för lån under byggtiden. Garantibeloppet för denna del ökar i takt med att bygget fortskrider. Det totala garantibeloppet för dessa garantier per 30 juni 2015 och 30 juni 2014 är 863 miljoner kronor respektive 1 474 miljoner kronor. Differensen mellan utestående och utlovat garantibelopp per 30 juni 2015 och 30 juni 2014 är därmed 340 miljoner kronor respektive 720 miljoner kronor.¹⁰Garantikapital avser obetald del av redan tecknat aktiekapital. Vid anfordran från den juridiska person där aktiekapitalet tecknats ska den obetalda delen inbetalas utan fördrojning. Beloppet utgörs av åtaganden gentemot Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB), Asiatiska utvecklingsbanken (ADB), Europarådets utvecklingsbank (CEB), Europeiska utvecklingsbanken (EBRD), Europeiska investeringsbanken (EIB), Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken (IBRD), Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB), Multilaterala investeringsgarantiorganet (MIGA), Nordiska investeringsbanken (NIB) samt Eurofima. Aktierna i järnvägsfinansieringsbolaget Eurofima har förvalts av affärsverket Statens järnvägar till den 1 januari 2013, då förvaltningen överfördes till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i samband med avvecklingen av affärsverket. Aktiekapitalet i Eurofima har utökats flera gånger sedan tillkomsten av bolaget 1956. Den senaste nyemissionen ägde rum 1997. Garantistötagandet gentemot Eurofima uppgår per 30 juni 2014 till 41 600 000 schweizerfranc varav en garantiram på 33 600 000 schweizerfranc har beslutats av riksdagen (prop. 1992/93:176, bet. 1992/93:TU36, rskr. 1992/93:116). Resterande åtagande om 8 000 000 schweizerfranc uppstod i samband med emissionen 1997 då aktierna förvalts av affärsverket Statens järnvägar.

Källor: Utfallsbeloppen är hämtade från Riksgäldskontoret, Exportkreditnämnden, Sida och Boverket.

Statens totala utestående garantiåtaganden, exklusive garantikapitalet, hade fram t.o.m. den 30 juni 2015 ökat med ca 67 miljarder kronor jämfört med samma tidpunkt föregående år, varav merparten förklaras av ett ökat åtagande avseende insättningsgarantin.

De utestående garantierna enligt förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. minskade från ca 1 miljard kronor den 30 juni 2014 till 0 kronor den 30 juni 2015. Det sista garanterade lånet förföll under andra kvartalet 2015.

De utestående kreditgarantierna till Öresundsbro Konsortiets upplåning uppgick till 19 miljarder kronor den 30 juni 2015, och var därmed oförändrade jämfört med den 30 juni 2014.

De utestående exportkredit- och investeringsgarantierna minskade med sammanlagt

ca 9 miljarder kronor mellan den 30 juni 2014 och den 30 juni 2015.

Summan av utfärdade garantier inom Sidas biståndsgarantier och garantier för lån inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet hade den 30 juni 2015 ökat med sammanlagt ca 1 miljard kronor sedan den 30 juni 2014.

De utfärdade garantierna för garantikapitalet uppgick den 30 juni 2015 till ca 122 miljarder kronor och hade därmed ökat med knappt 7 miljarder kronor jämfört med den 30 juni 2014.

Förslagen till beslut om nya eller ändrade garantiramar redovisas under respektive utgiftsområde.

11.4 Beställningsbemyndiganden

Enligt 6 kap. 1 § första stycket budgetlagen får regeringen, för det ändamål och intill det belopp som riksdagen beslutat för budgetåret, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det budgeten avser.

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden finns under respektive utgiftsområde. På anslagsnivå redovisas vidare information om bl.a. nya och infriade åtaganden 2014–2016.

I tabell 11.9 görs en sammanfattning av de begärda bemyndigandena för 2016. I kolumnen Ingående åtaganden redovisas de åtaganden som staten vid ingången av 2016 beräknas ha i form av beställningar av varor och tjänster, beslut om bidrag m.m. I nästa kolumn anges de nya åtaganden av denna typ som staten förväntas göra 2016. Kolumnen Infriade åtaganden visar åtaganden som regeringen ingått tidigare år och som förväntas bli betalda 2016. Kolumnen Utestående åtaganden utgör summan av ingående och nya åtaganden, med avdrag för infriade åtaganden. I den sista kolumnen, Begärda bemyndiganden, redovisas omfattningen av de bemyndiganden som regeringen

begär under de olika utgiftsområdena i denna proposition.

Av tabell 11.9 framgår att regeringen begär bemyndiganden om totalt 427,8 miljarder kronor. Jämfört med de beställningsbemyndiganden som ingick i riksdagens ursprungliga beslut om statens budget för 2015 innebär förslagen för 2016 en ökning med ca 36,7 miljarder kronor, eller 9,4 procent. I förändringen ingår såväl stora minskningar som ökningarna. De största minskningarna kan hänföras till utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering (-1,4 miljarder kronor) och utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (-1,3 miljarder kronor). De största ökningarna kan hänföras till utgiftsområde 22 Kommunikationer (12,9 miljarder kronor), utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (8,5 miljarder kronor), utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (5,9 miljarder kronor), utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (4,1 miljarder kronor) samt utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (3,7 miljarder kronor).

Regeringen begär vidare ett bemyndigande att ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för 2016 (se utg.omr. 27 avsnitt 3).

Tabell 11.9 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ingående åtaganden 2016	Nya åtaganden 2016	Infriade åtaganden 2016	Utestående åtaganden 2016	Begärda bemyndiganden 2016
1 Rikets styrelse	171	241	171	241	241
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	30	106	30	106	106
4 Rättsväsendet	20	200	20	200	200
5 Internationell samverkan	138	69	62	146	160
6 Försvar och samhällets krisberedskap	85 563	22 458	14 281	93 740	94 752
7 Internationellt bistånd	67 593	28 377	19 049	76 922	77 020
8 Migration	140	110	65	185	185
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1 473	1 526	817	2 181	2 181
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	3 000	1 500	1 813	2 688	2 700
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	790	2 070	770	2 090	2 100
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	18 742	19 581	14 596	23 727	23 731
15 Studiestöd	4	4	4	4	4
16 Utbildning och universitetsforskning	32 343	16 641	12 532	36 452	36 501
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	689	713	507	896	897
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	86	4 100	38	4 148	4 150
19 Regional tillväxt	5 440	4 299	2 870	6 869	6 993
20 Allmän miljö- och naturvård	3 725	2 001	1 473	4 252	4 258
21 Energi	4 324	1 578	1 665	4 237	4 237
22 Kommunikationer	132 551	27 715	23 718	136 549	137 816
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	25 572	7 888	6 459	27 002	27 006
24 Näringsliv	2 321	1 795	1 521	2 595	2 595
Summa	384 717	142 970	102 458	425 229	427 833

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.
Källa: Egna beräkningar.

11.5 Bemyndigande att överskrida anslag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen, besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas och överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen får regeringen med riksdagens bemyndigande besluta att ett anslag får överskridas om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att

ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas.

För de flesta anslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på tio procent som föreskrivs i 3 kap. 8 § första stycket budgetlagen. Det finns ytterst sällan behov av att överskrida anslag för förvaltningsändamål med mer än vad som ryms inom denna kredit. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av anslag som anvisats för förvaltningsändamål behöver därför inte inhämtas. Vid behov kommer i stället regeringen att föreslå ändringar i budgeten.

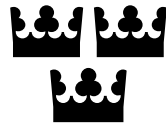
När det däremot gäller anslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter och oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte

ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om ändrade anslag. Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Regeringen bör därför bemyndigas att, om beslut om ändring i budgeten inte hinner inväntas, besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda, dvs. om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i taget. Regeringens avsikt är att även fortsättningsvis föreslå ändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena.

Under 2015 har regeringen hittills inte medgivit några överskridanden som innebär att anslagen behöver tillföras ytterligare medel. Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare under året kommer att redovisas i årsredovisningen för staten för 2015.

12

Granskning och ekonomisk styrning

12 Granskning och ekonomisk styrning

I detta avsnitt redovisar regeringen sin syn på dels EU:s rekommendationer till Sverige inom ramen för den europeiska terminen, dels Finanspolitiska rådets rekommendationer och bedömningar. Vidare gör regeringen en ny bedömning av Sveriges nationella mål för utbildning inom ramen för Europa 2020-målen. Avsnittet innehåller även information om Riksrevisionens revisionsberättelse över årsredovisningen för staten 2014. Avslutningsvis lämnas en redovisning av arbetet med att utveckla den ekonomiska styrningen i staten.

12.1 Den europeiska terminen och EU:s rekommendation till Sverige

Den europeiska terminen är det ramverk inom EU som syftar till att öka samstämmigheten i rapportering och granskning av medlemsstaternas åtgärder inom ramen för EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi (Europa 2020), stabilitets- och tillväxtpakten samt förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser.

I november 2014 inleddes den femte europeiska terminen. Europeiska kommissionen föreslog då i den årliga tillväxtöversikten att den ekonomiska politiken inom EU skulle inriktas på stimulans av investeringar, en förnyad vilja till strukturreformer och en ansvarsfull finanspolitik.

I februari 2015 presenterade Europeiska kommissionen s.k. landrapporter, som innehåller analyser av medlemsstaternas ekonomier. Dessa omfattade även en fördjupad granskning av eventuella makroekonomiska obalanser i

medlemsstaterna. Mot bakgrund av dessa rapporter och de nationella reformprogram och stabilitets- och konvergensprogram som utarbetats av medlemsstaterna under våren, lämnade Europeiska kommissionen i maj 2015 förslag till landspecifika rekommendationer. Till grund för rekommendationerna låg även Europeiska rådets övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken inom EU.

Inom ramen för den ekonomisk-politiska samordningen riktas landspecifika rekommendationer till medlemsstaterna. Dessa rekommendationer är inte bindande, men utgör likväl ett viktigt politiskt instrument inom den europeiska terminen. Regeringen ser rekommendationerna som ett instrument för att uppmuntra till en ansvarsfull ekonomisk politik och uppfyllelse av de mål som medlemstaterna gemensamt kommit överens om. Varje medlemstat avgör själv hur den ska förhålla sig till rekommendationerna och ytterst är det parlamenten i varje medlemsstat som beslutar om den nationella ekonomiska politiken.

Den Europeiska kommissionen har inför 2015 genomfört en del förändringar i den europeiska terminen med ambitionen att förenkla hanteringen. Bland annat är de senaste rekommendationerna färre till antalet och mer fokuserade på det som kommissionen ser som medlemsstaternas mest centrala utmaningar.

I slutet av juni 2015 ställde sig Europeiska rådet bakom de landspecifika rekommendationerna, som därefter formellt antogs av Rådet för ekonomiska och finansiella frågor den 14 juli 2015. Samtliga medlemsstater har fått rekommendationer, med undantag av Grekland och Cypern, som har särskilda stödprogram. Sverige fick denna gång endast en rekommendation.

Nedan redogörs för regeringens bedömning med anledning av denna rekommendation.

Rekommendationen till Sverige

Europeiska kommissionen publicerade den 13 maj 2015 sitt förslag till rekommendation till Sverige. I förslaget framhåller kommissionen bl.a. att finanspolitiken, så som den redovisats i Sveriges konvergensprogram från april 2015 och enligt kommissionens vårprognos, förväntas ligga i linje med stabilitets- och tillväxtpaktens krav. Kommissionen lyfter även fram regeringens arbete med att förbättra skolresultaten och åtgärder för att underlätta övergången från skola till arbetsliv och menar att dessa åtgärder måste följas upp.

Kommissionen menar vidare att det finns makroekonomiska obalanser i svensk ekonomi som kräver politiska åtgärder och övervakning. Kommissionen framhåller att de stigande bostadspriserna, och hushållens ökande skuldsättning, utgör en risk för den makroekonomiska stabiliteten. Flera viktiga orsaker till obalanserna anges, bl.a. de starka låneincitamenten för hushållen, vilket inkluderar möjligheterna till ränteavdrag. Kommissionen lyfter också fram det låga utbudet av bostäder, orsakat av ett ineffektivt utnyttjande av bostadsbeståndet och de strukturellt låga nyinvesteringarna i bostäder.

I det formella rådsbeslutet från den 14 juli 2015 rekommenderas Sverige att: Ta itu med hushållens ökande skuldsättning genom att korrigera skatteincitamenten, särskilt genom att stegvis begränsa ränteavdragen för bostadslån i beskattningen eller genom att höja fastighets-skatten, och genom att öka amorteringstakten på bostadslån. Åtgärda det strukturellt låga utbudet av bostäder, främja konkurrensen i byggsektorn, effektivisera plan- och överklagandeprocesser för byggnation och se över systemet för hyresreglering för att tillåta mer marknadsanpassade hyror.

Regeringens syn på rekommendationen

Regeringen delar Europeiska kommissionens bedömning att hushållens ökande skuldsättning utgör en risk för den makroekonomiska stabiliteten. En stor ökning av hushållens skulder har ofta tenderat att föregå djupare och mer

utdragna konjunkturedgångar. Bostadspriserna och hushållens skulder har stigit i relativt snabb takt i Sverige sedan mitten av 1990-talet. Priserna ökade även i många andra OECD-länder under 1990-talet och i början av 2000-talet, men till skillnad från utvecklingen i dessa länder skedde ingen betydande priskorrigerings i Sverige i samband med finanskrisen 2008 och 2009. Tillväxttakten i utlåningen till hushåll har tilltagit under de senaste åren och den årliga tillväxttakten uppgick till 7,1 procent i juli 2015. Det är framför allt lån med bostäder som säkerhet som driver tillväxten. Även bostadspriserna har ökat betydligt de senaste åren, i synnerhet för bostadsrätter.

En stor del av ökningen av bostadspriserna och hushållens skuldsättning sedan mitten av 1990-talet kan förklaras av strukturella och makroekonomiska faktorer. Allt fler hushåll äger sin bostad. Utbudet av bostäder i framför allt storstäder har dock ökat långsammare än befolkningen och de bostadsrelaterade skatterna har sänkts, särskilt i samband med införandet av kommunal fastighetsavgift 2008. Samtidigt har hushållens inkomster ökat i god takt och realräntan sjunkit.

Med snabbt stigande bostadspriser ökar risken för att det ska ske en prisnedgång. En kraftig nedgång i bostadspriserna kan få stor påverkan på hushållens förmögenhet. Då hushållens reala förmögenhet minskar finns en risk för att hushållen också minskar sin konsumtion, vilket i sin tur utgör en risk för den makroekonomiska stabiliteten.

Samtidigt bedömer Finansinspektionen i sin årliga bolåneundersökning 2015 att hushållen har goda marginaler i sin ekonomi för att kunna hantera såväl ränteökningar som inkomstbortfall. Detta minskar risken för att banker och andra kreditinstitut ska göra kreditförluster på hushållens bolån.

Mot bakgrund av den osäkerhet som råder kring återhämtningen i svensk ekonomi bedömer regeringen att det är av central betydelse att vidta väl avvägda åtgärder för att dämpa ökningstakten i hushållens skuldsättning, för att inte utlösa en snabb och okontrollerad nedgång i bostadspriserna, med betydande negativa effekter på tillväxt och sysselsättning som följd.

Regeringen delar kommissionens bedömning att utformningen av skattesystemet kan påverka hushållens skuldsättning. Det är dock viktigt att

upprätthålla stabila och förutsägbara regler för så viktiga beslut som köp av bostäder. Behovet av åtgärder på området måste ses långsiktigt och hanteras varsamt, till följd av de eventuella negativa effekter på tillväxten som en förändring kan få. Detta gäller särskilt frågan om ränteavdrag. En utfasning av ränteavdragen kan få negativa effekter på hushållens konsumtion och den ekonomiska återhämtningen.

Utöver en utfasning av ränteavdragen rekommenderar kommissionen en högre beskattning av privatägda fastigheter. I Sverige finns dock inget politiskt stöd för att skifta beskattningen i en sådan riktning. Den tidigare statliga fastighetsskatten kritiserades för att den var orättvis samt saknade folkligt stöd och legitimitet. Dessa faktorer ansågs överväga de ekonomiska argumenten för en fastighetsskatt vid utformningen av det nuvarande systemet med fastighetsavgifter.

För att minska riskerna förknippade med den höga skuldsättningen bland hushållen, och värna den finansiella stabiliteten, har under de senaste åren bl.a. skärpta kapitalkrav för banker, bolånetak och höjda riskvikter för bolån införts.

Finansinspektionens årliga bolåneundersökningar visar att andelen nya bolåntagare som amorterar har ökat de senaste åren. År 2011 amorterade fyra av tio nya bolåntagare medan sju av tio nya bolåntagare amorterade 2014. Dock varierar beteendet betydligt beroende på hur hög belåningsgrad bolåntagarna har. År 2014 amorterade ungefär nio av tio hushåll med belåningsgrader över 70 procent på sina nya bolån. Under samma år amorterade endast fyra av tio hushåll med belåningsgrader på 50–70 procent på sina nya bolån.

Finansinspektionen remitterade i mars 2015 ett förslag till föreskrifter om krav på amortering av nya bolån. Efter kritik från flera remissinstanser bedömde Finansinspektionen att myndighetens mandat på området behövde förtydligas innan regelarbetet kunde fortsätta. Myndigheten drog därför tillbaka sitt förslag i april 2015.

Regeringens utgångspunkt är att ökade amorteringar på sikt minskar skuldsättningen och förbättrar hushållens motståndskraft mot störningar. I promemorian Amorteringskrav lämnas förslag som ger Finansinspektionen mandat att utfärda föreskrifter avseende amorteringskrav på nya bolån i syfte att motverka makroekonomiska stabilitetsrisker

förknippade med hushållens skuldsättning (dnr Fi2015/04235/B). Promemorian remitteras för närvarande.

Regeringen delar kommissionens uppfattning att utbudet av bostäder bör öka, att konkurrensen i byggsektorn bör främjas och att plan- och överklagandeprocesserna bör effektiviseras. Det senare bör dock ske på ett sätt som tar hänsyn till såväl natur- och miljöaspekter som hur berörda parter påverkas.

Regeringen föreslår betydande satsningar som syftar till att öka utbudet av bostäder. För att öka investeringarna i bostadssektorn föreslås 5,5 miljarder kronor avsättas för 2016 och 6,1 miljarder kronor per år fr.o.m. 2017. Satsningen omfattar ett flertal åtgärder, såsom investeringsstöd till fastighetsägare som bygger hyresrätter med rimliga hyror, medel för att ge kommunerna incitament att bidra till ökat bostadsbyggande och för sanering av förorenade markområden så att bostadsbyggande kan bli möjligt. Satsningen omfattar också stöd till åtgärder för renovering och upprustning som bl.a. bidrar till energieffektivisering av flerbostadshus och utemiljöer, framför allt i områden med socioekonomiska utmaningar, samt till byggnation av äldre bostäder och studentbostäder.

Som framgår av departementspromemorian Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande (Ds 2015:35) kan främjandet av nya hyresbostäder och studentbostäder, utöver att bidra till ett ökat bostadsbyggande, leda till en minskad efterfrågan på ägda bostäder och därmed bidra till att bromsa prisutvecklingen.

I propositionen Nya steg för en effektivare plan- och bygglag och ökad rättssäkerhet för verksamhetsutövare vid omgivningsbullen (prop. 2014/15:122) föreslår regeringen ändringar i plan- och bygglagen för att göra plan- och bygglovsprocessen enklare och effektivare. Detta kan också förbättra konkurrensförutsättningarna och dämpa kostnadsutvecklingen inom byggsektorn eftersom långa ledtider medför att små och medelstora entreprenörer får svårt att delta i projekt som förutsätter planläggning.

En statlig utredning har därutöver fått i uppdrag att särskilt granska konkurrensen inom byggsektorn (dir 2014:75). Utredningen ska vid behov föreslå åtgärder som kan förbättra situationen. Utredningen ska lämna sitt betänkande den 1 december 2015. Regeringen

har vidare beslutat om ändrade bullerregler vid bostadsbyggnader.

Hyreslagstiftningen reformerades 2011, då kommunala och privata hyresvärdar jämfördes vid prövning av vad som är skälig hyra. Regeringen har nyligen tillsatt en utredning som ska se över hur hyresgästernas ställning ska kunna stärkas så att hyresrätten ska vara en attraktiv och trygg boendeform i framtiden (dir 2015:83).

Regeringen och ansvariga myndigheter följer noga utvecklingen av hushållens skuldsättning och bostadspriserna för att se om ytterligare åtgärder är nödvändiga.

12.2 Översyn av Europa 2020-målen

Europa 2020 är EU:s gemensamma strategi för tillväxt och sysselsättning. Syftet är att till 2020 förbättra förutsättningarna för full sysselsättning samt hållbar tillväxt för alla.

En viktig del av Europa 2020-strategin är kvantitativa mål på EU-nivå inom fem områden: sysselsättning, social delaktighet, utbildning, forskning och utveckling samt klimat och energi. Målen fastställdes av Europeiska rådet i juni 2010 och ska vara uppfyllda senast 2020. De övergripande målen är inbördes förbundna och ömsesidigt förstärkande och ska uppnås genom åtgärder på både nationell nivå och EU-nivå. Medlemsstaterna har även med hänsyn till sina relativa utgångslägen och nationella förutsättningar fastställt nationella mål inom samma områden. Uppnådda framsteg avseende de nationella målen redovisas till den Europeiska kommissionen i de nationella reformprogram som överlämnas i april varje år. Sveriges nationella mål inom Europa 2020 fastställdes i 2011 års ekonomiska vårproposition (prop. 2010/11:100). I detta avsnitt redovisar regeringen nya svenska nationella mål för utbildningsområdet.

Höjd utbildningsnivå

Målet för utbildningsområdet på EU-nivå är att till 2020 förbättra utbildningsnivån, särskilt genom att sträva efter att minska antalet elever som i förtid avbryter sin skolgång till mindre än 10 procent och genom att öka den andel 30–34-

åringar som har avslutat en eftergymnasial eller motsvarande utbildning till minst 40 procent.

Sveriges nuvarande nationella mål är att andelen 18–24-åringar som inte har en fullföljd gymnasieutbildning, och som inte heller deltar i någon form av studier, ska vara mindre än 10 procent 2020, och att andelen 30–34-åringar som har minst en tvåårig eftergymnasial utbildning ska uppgå till 40–45 procent 2020.

Regeringens bedömning: Sveriges nationella mål för utbildning bör vara att andelen 18–24-åringar som inte avslutat gymnasiestudier, och som inte studerar, ska vara mindre än 7 procent 2020, och att andelen 30–34-åringar som har minst en tvåårig eftergymnasial utbildning ska uppgå till 45–50 procent 2020.

Skälen för regeringens bedömning: Tillgång till en väl fungerande utbildning under hela livet är av yttersta vikt för Sveriges utveckling och konkurrenskraft samt för att stärka människors kunskaper och livschanser. Att fler lär sig mer är avgörande för att framtidens jobb ska kunna skapas och för att öka konkurrenskraften, men även för att ge människor ökad frihet att forma sina egna liv. Utbildning, särskilt i unga år, minskar risken för utanförskap och social utslagning senare i livet. Utbildning förbättrar även den enskildes chanser att få jobb med bra villkor och en god löneutveckling. Regeringen har därför initierat olika satsningar för att fler ungdomar ska kunna slutföra gymnasieskolan och för att förbättra möjligheterna för unga vuxna att genom vuxenutbildningen och folkbildningen komplettera tidigare studier.

Gymnasiemålet

Den förra regeringen fastställde 2011, som ovan anförts, ett nationellt mål för utbildningsområdet att andelen 18–24-åringar som inte avslutat gymnasiestudier, och som inte studerar, 2020 skulle vara mindre än 10 procent. Den definition som tillämpas för detta internationellt jämförbara mått är andelen 18–24-åringar som har mindre än två års gymnasiestudier bakom sig och som under en uppmätt period av fyra veckor inte deltagit i någon form av utbildning. Enligt Eurostat har andelen 18–24-åringar i Sverige som inte har avslutat gymnasiestudier, och som inte studerar enligt denna definition, minskat.

År 2005 var andelen knappt 11 procent och 2014 ca 7 procent.

Den nationella målnivån är således sedan länge uppnådd och avspeglar inte regeringens ambitionsnivå. De satsningar regeringen nu genomför i syfte att alla ungdomar, oberoende av bakgrund, ska kunna fullfölja en gymnasial utbildning, liksom satsningarna på kunskapslyftet, bedöms ha en positiv effekt på måluppfyllelsen. Effektens storlek är dock svår att kvantifiera. Regeringen anser därför att Sveriges nationella mål bör vara att andelen 18–24-åringar som inte avslutat gymnasiestudier, och som inte studerar, ska vara mindre än 7 procent 2020. Regeringen bedömer att det nationella målet kan nås inom ramen för den beslutade politiken och de aviserade åtgärderna på området.

Målet för eftergymnasial utbildning

Den dåvarande regeringen fastställde 2011 ett nationellt mål att andelen personer i åldern 30–34 år med minst två års eftergymnasial utbildning skulle uppgå till 40–45 procent 2020. Andelen 30–34-åringar som har minst två års eftergymnasial utbildning har ökat under en lång följd av år. Denna andel uppgick 2014 till 49,9 procent enligt Eurostat.

Andelen högtbildade förutses komma att sjunka något fram till 2020. Det beror framför allt på att studiedeltagandet minskade 2003–2008. Samtidigt har regeringen inom kunskapslyftet presenterat kraftiga investeringar inom yrkeshögskolan och högskolan. Regeringen anser därför att det nationella målet bör revideras till att 45–50 procent av befolkningen i åldern 30–34 år ska ha minst två års eftergymnasial utbildning 2020. Regeringen bedömer att det nationella målet kan nås inom ramen för den beslutade politiken och de aviserade åtgärderna på området.

12.3 Finanspolitiska rådets bedömningar

Finanspolitiska rådet har till uppgift att utvärdera måluppfyllelsen och inriktningen på finanspolitiken. Rådet ska särskilt bedöma om finanspolitiken är förenlig med långsiktigt hållbara offentliga finanser och de budgetpolitiska målen. Rådet ska även bedöma om finanspolitiken bidrar till en uthållig hög tillväxt

och sysselsättning samt analysera effekterna av finanspolitiken på välfärdens fördelning på kort och lång sikt. Dessutom ska rådet granska om grunderna för den ekonomiska politiken är tydligt presenterade i regeringens ekonomiska propositioner. Vidare ska rådet bedöma kvaliteten i regeringens underlag och beräkningsmodeller samt verka för en ökad offentlig diskussion om den ekonomiska politiken.

Den 12 maj 2015 publicerade Finanspolitiska rådet sin årliga rapport Svensk finanspolitik. I detta avsnitt redovisas rådets huvudsakliga bedömningar och rekommendationer i rapporten tillsammans med en kort redogörelse för regeringens överväganden med anledning av dessa.

Stabiliseringspolitiken och målet för det finansiella sparandet

Rådet anser att utsikterna för en god svensk konjunkturutveckling är bättre än på flera år. Finanspolitiken bör därför enligt rådet nu inriktas mot att återta underskottet i de offentliga finanserna.

Rådet menar att det finanspolitiska ramverket kräver att finanspolitiken inriktas mot att nå den målsatta nivån för sparandet när BNP-gapet är slutet, om inte övertygande skäl talar emot. Sådana skäl föreligger enligt rådet för 2016, eftersom dagens stora underskott gör att det inte är rimligt att planera för 1 procents överskott redan 2016, även om ekonomin då skulle vara i balans. Rådet gör emellertid bedömningen att takten i vilken det planerade finansiella sparandet bedöms komma att förbättras under 2016–2018 inte är i linje med överskottsmalet. Enligt rådet är en förstärkning av det strukturella sparandet med ca 0,5 procentenheter per år förenligt med vad som normalt krävs i en konjunkturåterhämtning, och därmed stabiliseringspolitiskt acceptabel.

Rådet anser vidare att ett åtagande som innebär att alla reformer ska finansieras fullt ut inte är tillräckligt, utan att även oförutsedda utgiftsökningar bör finansieras. Rådets uppfattning är att förbättringen av det planerade finansiella sparandet 2016–2018 är för svag och att det tillsammans med frånvaron av ett åtagande om att finansiera oförutsedda utgiftsökningar därför är att betrakta som ett brott mot det finanspolitiska ramverket.

Regeringen delar inte rådets uppfattning att den planerade förstärkningen av det finansiella sparandet är för liten för att vara i linje med det finanspolitiska ramverket. Det finns ingen reglering eller praxis som anger i vilken takt sparandet ska förstärkas. Ramverket tillåter vidare att stabiliseringspolitiska hänsyn tas när det gäller i vilken takt avvikelser från den målsatta nivån ska korrigeras. Regeringen anser att finanspolitiken bör bedrivas på ett sätt som inte riskerar att hämma återhämtningen. Den fortsatt höga arbetslösheten, en mycket lång period med lågt resursutnyttjande och upprepade nedrevideringar av prognoserna för den ekonomiska tillväxten talar för en viss försiktighet med att vidta finanspolitiska åtstramningar. Eftersom den offentliga skulden är relativt låg finns det också utrymme för att fortsatt stödja återhämtningen utan att finanspolitikens långsiktiga hållbarhet äventyras. Av dessa skäl anser regeringen att den förda politiken är ändamålsenlig och förenlig med det finanspolitiska ramverket.

Ett ändrat mål för det finansiella sparandet

Rådet bedömer att det finns goda skäl för att målet för det finansiella sparandet ska exkludera sparandet inom pensionssystemet. Dagens mål för det finansiella sparandet har fram till de senaste åren inneburit ett implicit balansmål för staten, eftersom pensionssystemet går med överskott. Mot bakgrund av detta menar rådet att det vore rimligt att använda ett sparmål, där pensionssystemet inte ingår, som sätts till noll.

Rådet bedömer också att det finns goda skäl att se över målet för det finansiella sparandet och att de offentliga finansernas hållbarhet tillåter ett lägre sparande än nuvarande överskottsmål. Vidare anser rådet att ett system där målets nivå prövas sällan, men regelbundet, skulle kunna bidra till att ge målet en viss flexibilitet, utan att dess långsiktiga trovärdighet skadas.

Regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska se över målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn (dir. 2015:63). Utredningen ska bl.a. göra en bedömning av om det finns anledning att ändra nivån på målet för det finansiella sparandet och i så fall föreslå en ny nivå. Uppdraget ska i denna del redovisas till regeringen senast den 1 april 2016.

Pensionsåldern

Rådet anser att en stigande pensionsålder är nödvändig för att framtida pensioner ska vara på en godtagbar nivå och för hållbara offentliga finanser. Rådet bedömer mot denna bakgrund att åldersnivåerna i t.ex. pensionssystem, övriga socialförsäkringar och lagen om anställningskydd bör skrivas upp automatiskt med en månad per år.

Pensionsåldersutredningen lämnade ett förslag om en riktålder som de pensionsrelaterade åldersgränserna skulle kopplas till (SOU 2013:25). Utredningen lämnade också ett förslag till hur de angränsande åldersgränserna ska hanteras i ett system där en riktålder har införts. Regeringen har med utgångspunkt i utredningens förslag påbörjat ett arbete med att kartlägga och bedöma hur åldersgränserna i olika system kan hanteras samt dess konsekvenser för enskilda, pensionssystemet, statens budget och kommunerna.

Regeringen vill understryka att förändringar av pensionssystemet bör göras med bred uppslutning inom ramen för pensionsöverenskommelsen. Pensionsåldersutredningens förslag diskuteras också för närvarande inom pensionsgruppen.

Regeringens arbetslöshetsmål och arbetsmarknadspolitiken

Rådet välkomnar att regeringen uttryckligen har angett att målet om lägst arbetslöshet inom EU 2020 ska nås genom ökad sysselsättning, men konstaterar samtidigt att målet kommer att bli svårt att nå. Rådet menar att åtgärder som sänker den strukturella arbetslösheten väsentligt riskerar att hamna i konflikt med fördelningspolitiska mål.

Rådet bedömer att vissa av de åtgärder som regeringen har presenterat inom arbetsmarknadspolitiken och utbildningssystemet kan ha positiva effekter på sysselsättningen, men att det sannolikt rör sig om små effekter i förhållande till vad som krävs för att nå målet. Rådet menar vidare att andra åtgärder, som den slopade sänkningen av socialavgifterna för unga och de höjda ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen, kan förväntas ha motsatt effekt. Rådet gör samtidigt bedömningen att sysselsättningsvinsterna av de nedsatta social-

avgifterna för unga är små i förhållande till kostnaderna och att det därför är motiverat att avveckla dessa. Vidare anser rådet att det finns goda skäl till att höja arbetslöshetsersättningen, som annars riskerar att mista sin roll som omställningsförsäkring.

Rådet menar att det finns en risk för att ett svåruppnåeligt mål för arbetslösheten kan leda till åtgärder som kortsiktigt eller rent statistiskt minskar arbetslösheten, men som har långsiktigt negativa effekter på sysselsättningen. Rådet anser även att regeringen borde ha redovisat väntade sysselsättningseffekter av de planerade förändringarna i arbetslöshetsersättningen.

Att minska arbetslösheten varaktigt och öka sysselsättningen är en av regeringens viktigaste uppgifter. Detta är en svår, men nödvändig uppgift som innefattar många avvägningar. Regeringens arbetslöshetsmål är viktigt för att nå resultat samt för att tydliggöra regeringens ambitioner och prioriteringar för den ekonomiska politiken. För att pressa ned arbetslösheten krävs ett långsiktigt reformarbete och ytterligare investeringar kommer att behövas.

När det gäller redovisningen av väntade effekter av olika reformförslag vill regeringen påpeka att det råder stor osäkerhet om i vilken utsträckning, och i vilken takt, olika åtgärder påverkar sysselsättning och arbetslöshet. Dessutom är metoderna och modellerna för att beräkna sådana effekter mer utvecklade inom vissa områden än andra. Regeringen har påbörjat ett arbete med att se över de metoder som används och har för avsikt att i 2016 års ekonomiska vårproposition redovisa principiella utgångspunkter för hur eventuella beteendeffekter ska beaktas i de makroekonomiska prognoserna framöver.

Inkomstfördelningen

Rådets analys indikerar att transfereringarna har blivit allt mindre omfördelade över tiden, medan de direkta skatternas omfördelade effekt inte har förändrats. Enligt rådet tyder det sammantaget på att finanspolitiken i dag är mindre omfördelade än i mitten av 1990-talet.

Regeringen vill understryka att resultatet i stor utsträckning är beroende av den metod som används. Rådet analyserar omfördelningseffekter av olika inkomstslag genom att beräkna den s.k. Gini-koefficienten stegvis, där fler och fler

inkomstslag adderas till faktorinkomsten. Som rådet påpekar kommer en annan sekvens än den som rådet använder att leda till andra resultat. Regeringskansliet, liksom många forskare, använder en annan metod där olika inkomstslags bidrag till Gini-koefficienten beaktas simultant. Används i stället denna metod blir slutsatsen att skatternas utjämnande effekt har minskat, medan transfereringarna framstår som ungefär lika omfördelade som i mitten av 1990-talet.

Infrastrukturen

Rådet konstaterar att det utifrån tillgänglig statistik inte går att dra slutsatsen att investeringsvolymen i vägar och järnvägar är eftersatt. Rådet anser dock att kunskapen om behovet av underhåll och reparationer är bristfällig och uppmanar regeringen att presentera en sammanhållen analys av underhållsbehovet för det svenska väg- och järnvägsnätet.

Rådet hänvisar till en analys av den beslutade investeringsplanen för 2010–2021 som visar att den dåvarande regeringens prioriteringar var samhällsekonomiskt ineffektiva. Detta är enligt rådet något som sedan lång tid tillbaka utmärker infrastrukturområdet. Rådet menar att infrastrukturens samhällsekonomiska betydelse, och de uppenbara bristerna i systemet för att prioritera mellan olika projekt, pekar på behovet av ett ramverk för infrastrukturbeslut.

Regeringen instämmer i rådets bedömning att det behövs mer kunskap om underhållsbehovet för det svenska väg- och järnvägsnätet. Trafikverket arbetar för närvarande med att i en databas kartlägga infrastrukturnätets tillstånd. Kartläggningen kommer att möjliggöra en bättre analys av underhållsbehovet och även bidra till en gradvis ökning av kunskapen om hur underhållet planeras och genomförs mest effektivt.

Regeringen anser att mer vikt behöver läggas på samhällsekonomisk lönsamhet när investeringsbeslut fattas. Samtidigt behöver de samhällsekonomiska kalkylerna ständigt utvecklas, bl.a. för att bättre kunna värdera effekter som idag inte ingår i dessa kalkyler. Processen för nationell och regional planering av och beslut om väg- och järnvägsprojekt förändrades i januari 2013. I den förändrade processen ingår att det för större infrastrukturprojekt ska tas fram samhällsekonomiska kalkyler och göras

samlade bedömningar av projektens samhälls-ekonomiska nytta även i anslutning till regeringens beslut om byggstart.

Produktiviteten

Rådet noterar att den uppmätta produktivitetsökningen i svensk ekonomi har varit svag i närmare ett decennium. Enligt rådet är de viktigaste förklaringarna till detta förmodligen finans- och eurokrisen samt en långvarigt svag utveckling i byggsektorn. Produktiviteten förväntas börja öka igen när efterfrågan från omvärlden tar fart. Rådet menar dock att utvecklingen bör följas noggrant.

Regeringen instämmer i rådets bedömning.

Finanspolitiska rådets tillgång till information

Rådet föreslår att dess formella möjligheter att få tillgång till den information som dess uppdrag kräver bör stärkas. Rådet hänvisar till att det enligt OECD:s riktlinjer för finanspolitiska råd ska säkerställas att råden får tillgång till all den information som de anser sig behöva för att fullfölja sina uppdrag. Enligt rådet saknas det i Sverige regler som säkerställer detta.

Regeringen anser att det är viktigt att rådet har tillgång till den information som dess uppdrag kräver. Bland annat behöver rådet kunna ta del av vissa opublicerade underlag. Regeringskansliet för löpande samtal med rådet om vilka underlag som det behöver för att kunna utföra sitt uppdrag. Rådet har också tagit del av ett stort antal opublicerade underlag alltsedan det påbörjade sin verksamhet 2007. Regeringen anser att den nuvarande ordningen har fungerat väl och avser att fortsätta föra samtal med rådet för att säkerställa att det får ta del av behövliga underlag. Regeringen bedömer att någon ytterligare reglering för närvarande inte är nödvändig.

12.4 Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten 2014

Riksrevisionen har för årsredovisningen för staten 2014 (skr. 2014/15:101) lämnat en revisionsberättelse utan reservation eller avvikande mening (dnr Fi2015/02874/BATOT). Enligt myndigheten har regeringen i alla

väsentliga avseenden upprättat de finansiella delarna av årsredovisningen för staten 2014 i enlighet med 10 kap. 5–10 §§ budgetlagen (2011:203) och lämnat information utöver de finansiella delarna i enlighet med samma lagrum som är förenlig med årsredovisningens finansiella delar. Riksrevisionens uttalande omfattar liksom tidigare år inte avsnittet om den offentliga sektorns finansiella sparande. Skälet till detta är att informationen i avsnittet, enligt myndigheten, är behäftad med olika grader av osäkerhet och inte möjlig att verifiera med tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis.

Riksrevisionen har även genomfört en effektivitetsgranskning av årsredovisningen för staten 2014. Myndighetens granskningsrapport Transparensen i Årsredovisningen för staten 2014 har av riksdagen överlämnats till regeringen (dnr Fi2015/02874/BATOT). Regeringens skrivelse med anledning av granskningsrapporten ska lämnas till riksdagen senast den 13 november 2015.

12.5 Utvecklingen av den ekonomiska styrningen

Den ekonomiska styrningen i staten består av resultatstyrning och finansiell styrning. Ekonomisk styrning syftar till att understödja såväl en effektiv resursallokering inom den statliga budgetprocessen som uppfyllandet av de budgetpolitiska målen. Resultatstyrningen ska bidra till förverkligandet av de politiska målen och ge underlag för att bedöma hur utvecklingen ser ut på olika områden i förhållande till dessa mål. Den finansiella styrningen ska säkerställa att det finns tydliga regler för redovisningen och användningen av statens medel samt skapa en effektiv resursanvändning. Sammantaget ska resultatstyrningen och den finansiella styrningen bidra till att beslut baseras på vad som uppnåtts, och vad detta har kostat, för att på så sätt se till att statens medel används på ett effektivt sätt givet de politiska prioriteringarna. Inom Regeringskansliet pågår ett arbete som syftar till att skapa en god ordning i användningen av statens medel samt att tillgängliggöra, använda och analysera den information som tas fram. I följande avsnitt redovisas detta arbete.

Resultatstyrning

Regeringen utvecklar kontinuerligt resultatstyrningen av sina myndigheter och övriga verksamheter. Resultatstyrningen ska ge myndigheterna långsiktiga förutsättningar att förverkliga regeringens politik. Den ska kännetecknas av tillit och förtroende. Detaljstyrningen ska minska och ge utrymme för en strategisk styrning där professionernas verksamhetsnära kunskap tas tillvara.

Resultatstyrningen av myndigheter och verksamheter ska utgå från regeringens behov av styrning samt de förutsättningar och krav som ställs inom olika verksamheter. Styrningen ska verksamhetsanpassas, vilket betyder att den ska ta hänsyn till att myndigheter och verksamheter är olika, exempelvis vid utformningen och användningen av instruktioner och regleringsbrev. Styrningen ska utvecklas bl.a. genom att erfarenheter från olika områden sammanställs och analyseras. Utvecklingsarbetet ska bedrivas i nära samarbete och dialog med flera olika aktörer.

Synliggöra resultat

Regeringskansliet arbetar kontinuerligt med att synliggöra resultat och att utveckla resultatanalyserna. Under våren 2015 har bl.a. ett utvecklingssamarbete och erfarenhetsutbyte pågått mellan Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen i syfte att utveckla resultatredovisningen i budgetpropositionen. Ambitionen är att skapa en tydligare uppföljning och analys av måluppfyllelsen som grund för de politiska prioriteringarna och budgetförslaget.

Systematiskt arbete för effektivare verksamhet

Resultatstyrningen ska bidra till effektivare verksamheter. Sedan 2014 pågår ett systematiskt arbete för att stödja myndigheternas arbete med att effektivisera sin kärnverksamhet, dvs. de uppgifter som anges i deras instruktion.

Ekonomistyrningsverket (ESV) och Statskontoret har haft i uppdrag att stödja arbetet med att effektivisera verksamheter och slutredovisade sina respektive uppdrag i december 2014. ESV har identifierat och samordnat ett arbete som visar goda exempel på ökad effektivitet i myndigheternas kärnverksamhet (dnr Fi2014/01250/BATOT). ESV har 2015 och 2016 ett fortsatt uppdrag att sprida goda exempel på effektivisering i statsförvaltningen avseende resultat, arbetsätt och metoder, som exempelvis

digitalisering, styrning och uppföljning. Regeringen avser att fortsätta följa utvecklingen på området och de goda exempel på effektiviseringar som finns i statsförvaltningen. Statskontoret har inom ramen för sitt uppdrag identifierat effektivitetsökningar i den statliga kärnverksamheten genom olika systemrelaterade förändringar, dvs. förändringar som inte begränsas till enskilda myndigheter (dnr Fi2015/00149/SFÖ).

Resultatet av de båda uppdragen har bl.a. använts vid framtagande av riktlinjer inom Regeringskansliet, där vikten av att analysera effektiviteten i myndigheternas verksamhet betonats.

Finansiell styrning

Regeringens finansiella styrning syftar till att tillgängliga resurser ska användas på ett effektivt sätt och att politiken ska förverkligas inom de finansiella ramar som har beslutats av riksdagen. Den finansiella styrningen vilar i hög grad på budgetlagens bestämmelser och det ekonomiadministrativa regelverket. Det senare regelverket utvecklas kontinuerligt för att säkerställa en god ordning i den statliga redovisningen och vid användningen av statens medel, samt för att skapa förutsättningar för samlade analyser av de olika finansiella befogenheter som regeringen och myndigheterna har.

Budgeten är ettårig men budgetperspektivet är medelfristigt

Budgetprocessen är årligt återkommande och genomförs samlat för att säkerställa att alla utgifter och inkomster ställs mot varandra samtidigt. Det måste då också finnas möjlighet till omprioriteringar av verksamheter. Riksdagen anvisar anslag för ett år i taget. Detta avspeglas bl.a. i att ramanslag numera är den enda anslagstypen och att beställningsbemyndiganden används när staten behöver ingå ekonomiska åtaganden som medför utgifter bortom budgetåret. Vidare finns i anslagsförordningen (2011:223) restriktioner för dispositionen av anslagssparande och en bestämmelse om att utbetalning av bidrag från anslag ska göras i nära anslutning till att bidraget ska användas av mottagaren. Ett viktigt syfte med regleringarna är att budgetprocessen ska allokera resurserna till

de områden där riksdagen och regeringen bedömer att anslagsmedlen gör mest nytta under det kommande budgetåret. Vidare är stora anslagssparanden inte förenliga med en god kontroll av medelsförbrukningen under utgiftstaket. Anvisade anslag är avsedda att användas under budgetåret och outnyttjade medel ska vara möjliga att omallokera utifrån nya prioriteringar för nästa budgetår. Att budgeten är ettårig innebär visserligen en begränsning av myndigheternas möjligheter att spara anslagsmedel mellan åren, alternativt få garantier för kommande års anslagstilldelning. En årlig prioriteringsprocess är dock central för regeringens handlingsfrihet och för att hantera en föränderlig omvärld.

Den nuvarande ordningen erbjuder en hög grad av förutsägbarhet. Budgeteringen och prognosarbetet sker i ett medelfristigt fyraårigt perspektiv, vilket innebär att regeringen i budgetpropositionen redovisar den beräknade anslagsutvecklingen för de tre år som följer på budgetåret. Anslagsberäkningarna baseras på gällande regler samt prognoser över den makroekonomiska utvecklingen och volymer i transfereringssystemen. Vidare kan beställningsbemyndiganden omfatta längre tidsperioder, anpassade efter fleråriga verksamheter. Transfereringsanslagen påverkas av volym- och makroförändringar, men är i övrigt stabila så länge som lagstiftningen inte ändras. Förvaltningsanslagen bestäms i stor utsträckning utifrån pris- och löneomräkningen, där den preliminära pris- och löneomräkningen ingår i anslagsberäkningarna för de tre år som följer på budgetåret. Övriga anslag används till bidrag och olika satsningar som kan variera mellan åren. Baserat på denna information bedöms det finnas tillräckliga förutsättningar för myndigheterna att planera sin verksamhet i ett flerårigt perspektiv.

Redovisning och styrning av statens investeringar

I budgetpropositionen för 2015 redogjorde regeringen för det utvecklingsarbete som pågår inom Regeringskansliet och som syftar till att förbättra redovisningen, styrningen och kontrollen av statens investeringar (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.4). Regeringen beslutade den 11 juni 2015 om ändringar i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Ändringarna, som träder i kraft den 1 januari 2016, möjliggör för regeringen att bl.a.

presentera enhetligt strukturerade investeringsplaner för samhällsinvesteringar inom olika områden och en sammanställning för statens samtliga planerade investeringar för riksdagen.

Ändringarna i förordningen kommer att tillämpas första gången av myndigheterna vid framtagandet av det budgetunderlag som de ska lämna till regeringen senast den 1 mars 2016. Det innebär att fullständig information om investeringar i den struktur och den omfattning som efterfrågas kommer att finnas tillgängligt först inför arbetet med budgetpropositionen för 2017. Regeringen lämnar dock redan i denna budgetproposition en sammanställning för statens samtliga planerade investeringar för 2016–2019, som i huvudsak är baserad på de investeringsplaner som redovisas under berörda utgiftsområden (se avsnitt 11.1).

Bättre uppföljning av bruttoredovisade avgifter

Bruttoredovisade avgifter, dvs. avgifter som inte disponeras av myndigheterna, har tidigare inte varit föremål för samma kontroll och uppföljning som avgifter vilka disponeras av myndigheterna. För att förbättra uppföljningen av de bruttoredovisade avgifterna beslutade regeringen 2014 om ändringar, dels i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, dels i avgiftsförordningen (1992:191). Förändringarna innebär att avgifter med bestämda ekonomiska mål ska följas upp oavsett om avgifterna förs mot inkomsttitel eller disponeras av myndigheten. Förordningsändringarna trädde i kraft den 1 januari 2015.

Anpassning till internationella redovisningsstandarder

Det finns i dag inga bindande internationella standarder för statlig redovisning, men genom att följa den internationella utvecklingen kan kvaliteten och jämförbarheten för svensk statlig redovisning förbättras. Under de senaste åren har Regeringskansliet, i samarbete med ESV, bedrivit ett arbete i syfte att anpassa det statliga regelverket till internationella redovisningsstandarder för offentlig sektor (IPSAS). Anpassning har skett i den omfattning det bedömts lämpligt och rimligt. Det har bl.a. resulterat i ändringar i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.

Inom ramen för Europeiska kommissionens harmoniseringsarbete pågår ett arbete som syftar till att ta fram en enhetlig standard för offentlig redovisning inom EU, European Public Sector

Accounting Standards (EPSAS). Regeringen följer detta utvecklingsarbete.

Flytt av vissa stöd till utgiftssidan av statens budget
I enlighet med vad som angavs i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:99 s. 154f) föreslår regeringen i denna proposition en övergång till att budgetera och redovisa följande stöd som anslag på utgiftssidan i stället för på inkomstsidan av statens budget fr.o.m. budgetpropositionen för 2016:

- sjöfartsstöd (inkomsttitel 8124) redovisas under anslaget 1:15 *Sjöfartsstöd* under utgiftsområde 22 Kommunikationer,
- nystartsjobb (inkomsttitel 8125) redovisas under anslaget 1:12 *Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar* under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv,
- stöd till yrkesintroduktionsanställningar (inkomsttitel 8126) redovisas under anslaget 1:12 *Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar* under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, och
- ersättningar för höga sjuklönekostnader (inkomsttitel 8128) redovisas under anslaget 1:7 *Ersättningar för höga sjuklönekostnader* under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Överföringen av stöd från inkomst- till utgiftssidan av statens budget motiverar en teknisk justering av utgiftstaket (se avsnitt 5.2).

Intern styrning och kontroll samt internrevision

En väl fungerande intern styrning och kontroll hos myndigheterna är en förutsättning för genomförandet av regeringens politik och för att hela styr- och ansvarskedjan ska fungera väl. Regeringens avsikt med regelverket för intern styrning och kontroll är att ge myndigheternas ledningar förutsättningar att driva verksamheten på ett effektivt sätt och uppnå önskat resultat. Myndighetsledningarnas ansvar för den interna styrningen och kontrollen framgår av myndighetsförordningen (2007:515).

Internrevisionen utgör ett centralt stöd för myndighetsledningen i arbetet med att

säkerställa en god intern styrning och kontroll. Förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll gäller de myndigheter som ska följa internrevisionsförordningen (2006:1228). Förordningarna omfattar drygt 60 myndigheter, vilket gör att förordningskraven täcker omkring 90 procent av statens utgifter.

ESV har i uppgift att utveckla och förvalta den interna styrningen och kontrollen samt internrevisionen i staten.

Betryggande intern styrning och kontroll

De myndigheter som omfattas av förordningen om intern styrning och kontroll ska, enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, lämna en bedömning av huruvida den interna styrningen och kontrollen är betryggande i sin årsredovisning. ESV har i rapporten *Säkerställd intern styrning och kontroll 2015* (ESV 2015:22) granskat samtliga myndigheters bedömningar av detta slag i årsredovisningarna för 2014. Enligt ESV har i stort sett alla myndigheter bedömt att den interna styrningen och kontrollen är betryggande. Det är färre myndigheter än tidigare år som redovisar brister som är väsentliga för regeringens uppföljning och prövning av verksamheterna. ESV konstaterar vidare i rapporten att det finns vissa behov av utveckling inom området och även av ett utomstående tryck för att intresset för intern styrning och kontroll inte ska svalna.

Regeringen bedömer att det finns en betryggande intern styrning och kontroll i staten som helhet, men anser att det fortsatt är ett viktigt område som myndigheterna bör prioritera.

Väl fungerande internrevision

ESV lämnar varje år en rapport till regeringen där myndigheten redovisar hur den statliga internrevisionen fungerar som helhet. I rapporten kan ESV även lyfta fram områden som behöver utvecklas eller påpeka brister för regeringen i enskilda myndigheters tillämpning av internrevisionsförordningen.

I rapporten *Redovisning av den statliga internrevisionen 2015* (ESV 2015:23) lämnar ESV en generell bild av att internrevisionsförordningen följs av de myndigheter som omfattas av den. ESV tar även upp områden som är centrala för en fungerande internrevision i staten som helhet, såsom myndighetsledningarnas användning av internrevisorers rekommendationer, samverkan och nätverk

bland internrevisorer samt kvalitetssäkring av internrevisionen.

Regeringen bedömer att internrevisionen fungerar väl i staten som helhet.

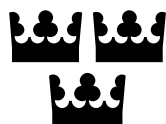
Effektiv och ändamålsenlig hantering av EU-medel

ESV har sedan 2014 ett uppdrag att stödja de svenska myndigheter som har ett utpekat ansvar för förvaltning av EU-medel. Uppdraget avser dels att stödja myndigheternas arbete för att kunna avge en årlig förvaltningsförklaring enligt nya regelverk för EU:s programperiod 2014–2020, men även att stödja myndigheternas implementering av EU-regelverk i övrigt. Regeringen följer ESV:s och ansvariga myndigheters arbete.

Regeringen gör i årsredovisningen för staten årligen ett uttalande om EU-medelsförvaltningen i Sverige. Detta uttalande grundas på ansvariga myndigheters årsredovisningar samt på revisionsutlåtanden från ESV och Riksrevisionen.

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2016

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2016

Innehållsförteckning

1	Specifikation av budgetens utgifter för 2016.....	5
2	Specifikation av budgetens inkomster för 2016	19

1 Specifikation av budgetens utgifter för 2016

I det följande sammanställs budgetens anslag för 2016. Anslagen är fördelade på utgiftsområden.

		1000-tal kronor
1	Rikets styrelse	12 717 244
1	Statschefen	135 378
1	Kungliga hov- och slottsstaten	135 378
2	Riksdagen samt JO m.m.	1 771 556
1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	867 133
2	Riksdagens förvaltningsanslag	715 382
3	Riksdagens fastighetsanslag	100 000
4	Riksdagens ombudsmän (JO)	89 041
3	Sametinget	40 897
1	Sametinget	40 897
4	Regeringskansliet m.m.	7 098 798
1	Regeringskansliet m.m.	7 098 798
5	Länsstyrelserna	2 595 248
1	Länsstyrelserna m.m.	2 595 248
6	Demokratipolitik	339 319
1	Allmänna val och demokrati	58 340
2	Justitiekanslern	40 505
3	Datainspektionen	48 689
4	Svensk författningssamling	1 300
5	Valmyndigheten	19 285
6	Stöd till politiska partier	171 200
7	Nationella minoriteter	117 417
1	Åtgärder för nationella minoriteter	102 917
2	Åtgärder för den nationella minoriteten romer	14 500
8	Mediefrågor	601 012
1	Presstödet	567 119
2	Myndigheten för press, radio och tv	33 893
9	Sieps samt EU-information	17 619
1	Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	17 619
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 812 312
1	Statskontoret	88 564
2	Kammarkollegiet	53 334
3	Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	12 150
4	Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
5	Statliga tjänstepensioner m.m.	12 426 000

1000-tal kronor

6	Finanspolitiska rådet	9 688
7	Konjunkturinstitutet	61 827
8	Ekonomistyrningsverket	163 617
9	Statistiska centralbyrån	552 406
10	Bidragfastigheter	195 500
11	Finansinspektionen	491 044
12	Riksgäldskontoret	307 420
13	Bokföringsnämnden	10 519
14	Vissa garanti- och medlemsavgifter	2 370
15	Riksrevisionen	319 661
16	Finansmarknadsforskning	29 919
17	Upphandlingsmyndigheten	82 850
18	Statens servicecenter	3 000

3 Skatt, tull och exekution 10 782 946

1	Skatteverket	7 194 417
2	Kronofogdemyndigheten	1 861 359
3	Tullverket	1 727 170

4 Rättsväsendet 41 573 737

1	Polismyndigheten	21 560 567
2	Säkerhetspolisen	1 191 364
3	Åklagarmyndigheten	1 450 500
4	Ekobrottsmyndigheten	636 098
5	Sveriges Domstolar	5 415 185
6	Kriminalvården	8 120 000
7	Brottsförebyggande rådet	98 281
8	Rättsmedicinalverket	400 612
9	Gentekniknämnden	5 359
10	Brottsoffermyndigheten	40 011
11	Ersättning för skador på grund av brott	121 935
12	Rättsliga biträden m.m.	2 338 657
13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	39 981
14	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	21 374
15	Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	22 157
16	Säkerhets- och integritetsskydds-nämnden	18 714
17	Domarnämnden	7 942
18	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	85 000

5 Internationell samverkan 1 905 203

1	Avgifter till internationella organisationer	1 328 554
2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	140 072
3	Nordiskt samarbete	13 595
4	Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	3 826
5	Inspektionen för strategiska produkter	29 015
6	Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning	45 808
7	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	25 402
8	Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	16 675

1000-tal kronor

9	Svenska institutet	98 066
10	Information om Sverige i utlandet	15 475
11	Samarbete inom Östersjöregionen	188 715
6	Försvaret och samhällets krisberedskap	48 827 432
1	Försvaret	44 801 592
1	Förbandsverksamhet och beredskap	26 304 776
2	Försvarmaktens insatser internationellt	1 124 715
3	Anskaffning av materiel och anläggningar	8 415 827
4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	6 877 682
5	Forskning och teknikutveckling	605 058
6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	24 248
7	Officersutbildning m.m.	209 705
8	Försvarets radioanstalt	924 926
9	Totalförsvarets forskningsinstitut	178 796
10	Nämnder m.m.	5 801
11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m.	109 220
13	Försvarsunderrättelsesdomstolen	7 922
14	Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	12 916
2	Samhällets krisberedskap	3 594 218
1	Kustbevakningen	1 098 650
2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	74 850
3	Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080
4	Krisberedskap	1 078 646
6	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	224 171
7	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 052 561
8	Statens haverikommission	44 260
3	Strålsäkerhet	371 909
1	Strålsäkerhetsmyndigheten	371 909
4	Elsäkerhet	59 713
1	Elsäkerhetsverket	59 713
7	Internationellt bistånd	32 357 474
1	Internationellt utvecklingsamarbete	32 357 474
1	Bistandsverksamhet	31 120 825
2	Styrelsen för internationellt utvecklingsamarbete (Sida)	1 050 445
3	Nordiska Afrikainstitutet	14 464
4	Folke Bernadotteakademin	105 475
5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingsamarbete	50 000
6	Utvärdering av internationellt bistånd	16 265
8	Migration	19 419 719
1	Migrationsverket	4 698 564
2	Ersättningar och bostadskostnader	12 635 000
3	Migrationspolitiska åtgärder	427 117
4	Domstolsprövning i utlänningsmål	562 436
5	Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	160 800

1000-tal kronor

6	Offentligt biträde i utlänningsärenden	434 150
7	Utresor för avvisade och utvisade	315 202
8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	186 450
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	69 237 676
1	Hälso- och sjukvårdspolitik	34 705 157
1	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	34 000
2	Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	79 713
3	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	139 203
4	Tandvårdsförmåner	5 617 003
5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	22 173 558
6	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	3 753 019
7	Sjukvård i internationella förhållanden	503 094
8	Bidrag till psykiatri	1 080 893
9	Bidrag för samordning och tillgänglighet	1 000 000
10	Bidrag för mänskliga vävnader och celler	74 000
11	Läkemedelsverket	131 485
12	E-hälsomyndigheten	119 189
2	Folkhälsopolitik	640 210
1	Folkhälsomyndigheten	375 043
2	Insatser för vaccinberedskap	85 000
3	Bidrag till WHO	34 665
4	Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	145 502
3	Funktionshinderspolitik	245 920
1	Myndigheten för delaktighet	57 178
2	Bidrag till handikapporganisationer	188 742
4	Politik för sociala tjänster	32 288 712
1	Inspektionen för vård och omsorg	638 458
2	Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet	530 014
3	Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	266 995
4	Kostnader för statlig assistansersättning	26 344 000
5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	2 765 000
6	Statens institutionsstyrelse	893 202
7	Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	789 115
8	Ersättning för vanvård i den sociala barn- och ungdomsvården	31 500
9	Ersättningsnämnden	6 701
10	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	23 727
5	Barnrättspolitik	58 050
1	Barnombudsmannen	24 289
2	Insatser för att förverkliga konventionen om barnets rättigheter i Sverige	33 761
6	Alkohol, narkotika, doping, tobak samt spel	163 867
1	Alkoholsortimentsnämnden	238
2	Åtgärder avseende alkohol, narkotika, doping, tobak, samt spel	163 629

		1000-tal kronor
7	Forskningspolitik	539 350
1	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning	33 618
2	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	505 732
8	Socialstyrelsen	596 410
1	Socialstyrelsen	596 410
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	109 868 281
1	Ersättning vid sjukdom och funktionsnedsättning	101 630 908
1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	43 503 000
2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	50 334 250
3	Handikappersättningar	1 370 000
4	Arbetsskadeersättningar m.m.	3 121 000
5	Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	35 658
6	Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 907 000
7	Ersättning för höga sjuklönekostnader	360 000
2	Myndigheter	8 237 373
1	Försäkringskassan	8 171 906
2	Inspektionen för socialförsäkringen	65 467
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	36 184 250
1	Ersättning vid ålderdom	35 656 200
1	Garantipension till ålderspension	14 343 700
2	Efterlevandepensioner till vuxna	11 915 900
3	Bostadstillägg till pensionärer	8 499 300
4	Äldreförsörjningsstöd	897 300
2	Myndigheter	528 050
1	Pensionsmyndigheten	528 050
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	87 129 050
1	Barnbidrag	26 425 291
2	Föräldraförsäkring	41 066 513
3	Underhållsstöd	2 630 000
4	Adoptionsbidrag	29 784
5	Barnpension och efterlevandestöd	1 013 800
6	Vårdbidrag för funktionshindrade barn	3 688 800
7	Pensionsrätt för barnår	7 237 862
8	Bostadsbidrag	5 037 000
13	Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	21 070 265
1	Nyanlända invandrares etablering	20 674 693
1	Integrationsåtgärder	73 780
2	Kommunersättningar vid flyktningmottagande	12 567 879
3	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	5 048 000

		1000-tal kronor
4	Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare	2 682 914
5	Hemutrustningslån	302 120
2	Diskriminering	157 033
1	Diskrimineringsombudsmannen	109 114
2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	47 919
3	Jämställdhet	238 539
1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	238 539
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	79 681 475
1	Arbetsmarknad	78 840 554
1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 815 571
2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	30 442 994
3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	12 218 540
4	Lönebidrag och Samhall m.m.	18 320 006
5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	116 701
6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	997 600
7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	39 360
8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	64 348
9	Bidrag till administration av grundbeloppet	54 989
10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 800 000
12	Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 962 142
2	Arbetsliv	840 921
1	Arbetsmiljöverket	698 411
2	Arbetsdomstolen	32 166
3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 222
4	Medlingsinstitutet	58 122
5	Arbetslivspolitik	20 000
15	Studiestöd	21 707 932
1	Studiehjälp	3 331 370
2	Studiemedel	14 983 935
3	Avsättning för kreditförluster	1 879 208
4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	617 220
5	Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	61 150
6	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000
8	Centrala studiestödsnämnden	794 031
9	Överklagandenämnden för studiestöd	14 018
16	Utbildning och universitetsforskning	69 452 400
1	Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning	19 621 852
1	Statens skolverk	626 443
2	Statens skolinspektion	404 182
3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	701 835
4	Sameskolstyrelsen	36 038
5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	3 484 525

1000-tal kronor

6	Särskilda insatser inom skolområdet	445 137
7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	4 612 000
8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	177 355
9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	93 900
10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	382 226
11	Bidrag till vissa studier	19 525
12	Myndigheten för yrkeshögskolan	105 629
13	Statligt stöd till vuxenutbildning	1 414 050
14	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	2 066 960
15	Särskilt utbildningsstöd	153 606
16	Fler anställda i lågstadiet	1 974 000
17	Skolforskningsinstitutet	40 441
19	Bidrag till lärarlöner	2 884 000
2	Universitet och högskolor	41 897 689
1	Universitetskanslersämbetet	135 885
2	Universitets- och högskolerådet	130 283
3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 647 319
4	Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 035 864
5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 922 512
6	Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 088 022
7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 981 236
8	Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 481 746
9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 632 659
10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 556 592
11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 301 247
12	Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 066 217
13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 435 423
14	Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	825 464
15	Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	673 580
16	Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 483 297
17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 048 011
18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 477 070
19	Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	634 937
20	Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	363 673
21	Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	614 236
22	Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	223 706
23	Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 012 220
24	Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	318 453
25	Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	748 128
26	Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	250 193
27	Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	518 614
28	Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	231 067
29	Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	242 276
30	Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	91 134
31	Malmö högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	866 470
32	Malmö högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	137 103
33	Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	569 778
34	Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	103 690
35	Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	194 650

1000-tal kronor

36	Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	48 744
37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	94 838
38	Gymnastik- och idrottshögskolan:Forskning och forskarutbildning	31 509
39	Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	459 299
40	Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	66 401
41	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	402 150
42	Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	61 333
43	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	425 125
44	Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	90 963
45	Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	369 418
46	Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	62 494
47	Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	362 953
48	Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	52 657
49	Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	298 093
50	Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	46 706
51	Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	333 298
52	Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	47 538
53	Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	155 388
54	Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	9 371
55	Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	61 679
56	Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	6 010
57	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	125 345
58	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	9 465
59	Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	386 119
60	Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	56 920
61	Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	24 136
62	Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	10 421
63	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	3 023 559
64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	576 386
65	Särskilda medel till universitet och högskolor	694 834
66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 461 782
3	Forskning	7 786 130
1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	5 766 449
2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	280 061
3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	141 109
4	Rymdforskning och rymdverksamhet	372 100
5	Rymdstyrelsen: Förvaltning	28 162
6	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	551 309
7	Institutet för rymdfysik	53 695
8	Kungl. biblioteket	350 540
9	Polarforskningssekretariatet	38 926
10	Sunet	43 646
11	Centrala etikprövningsnämnden	7 227
12	Regionala etikprövningsnämnder	40 686
13	Särskilda utgifter för forskningsändamål	112 220
4	Vissa gemensamma ändamål	146 729
1	Internationella program	81 589
2	Avgift till Unesco och ICCROM	30 886

		1000-tal kronor
3	Kostnader för Svenska Uneskorådet	10 093
4	Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	24 161
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	13 694 535
1	Kulturområdesövergripande verksamhet	1 953 916
1	Statens kulturråd	43 715
2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	345 966
3	Skapande skola	185 533
4	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	38 775
5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 851
6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 314 576
7	Myndigheten för kulturanalys	15 500
2	Teater, dans och musik	1 289 220
1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	989 425
2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	188 586
3	Statens musikverk	111 209
3	Litteraturen, läsandet och språket	315 774
1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	137 715
2	Myndigheten för tillgängliga medier	119 183
4	Institutet för språk och folkminnen	58 876
4	Bildkonst, arkitektur, form och design	80 758
1	Statens konstråd	8 253
2	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	32 942
3	Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 498
4	Bidrag till bild- och formområdet	28 065
5	Kulturskaparnas villkor	400 970
1	Konstnärsnämnden	20 105
2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	380 865
6	Arkiv	375 402
1	Riksarkivet	375 402
7	Kulturmiljö	928 697
1	Riksantikvarieämbetet	218 192
2	Bidrag till kulturmiljövård	250 505
3	Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000
8	Museer och utställningar	1 504 715
1	Centrala museer: Myndigheter	1 105 458
2	Centrala museer: Stiftelser	250 670
3	Bidrag till vissa museer	50 010
4	Riksutställningar	43 543
5	Forum för levande historia	54 954
6	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80

1000-tal kronor

9	Trossamfund	101 731
1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	9 837
2	Stöd till trossamfund	91 894
10	Film	334 644
1	Filmstöd	334 644
11	Medier	91 268
1	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	20 719
2	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2 703
3	Avgift till europeiska audiovisuella observatoriet	383
4	Statens medieråd	18 307
5	Stöd till taltidningar	49 156
12	Ungdomspolitik	317 786
1	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor	39 346
2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	278 440
13	Politik för det civila samhället	2 050 681
1	Stöd till idrotten	1 902 811
2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	32 164
3	Bidrag för kvinnors organisering	28 163
4	Stöd till friluftorganisationer	47 785
5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
6	Insatser för den ideella sektorn	24 758
14	Folkbildning	3 899 661
1	Bidrag till folkbildningen	3 811 928
2	Bidrag till kontakttolkutbildning	37 733
3	Särskilda insatser inom folkbildningen	50 000
15	Tillsyn över spelmarknaden	49 312
1	Lotteriinspektionen	49 312
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	7 064 024
1	Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet	6 831 899
1	Bostadspolitisk utveckling	24 000
2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	99 500
3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000
5	Boverket	216 379
6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	3 000
7	Statens geotekniska institut	45 239
8	Lantmäteriet	509 781
11	Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	11 000
12	Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer	1 000 000
13	Upprustning av skollokaler	830 000
14	Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande	1 850 000

		1000-tal kronor
15	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	2 200 000
2	Konsumentpolitik	232 125
1	Marknadsdomstolen	7 413
2	Konsumentverket	141 749
3	Allmänna reklamationsnämnden	42 178
4	Fastighetsmäklarinspektionen	17 952
5	Åtgärder på konsumentområdet	18 459
6	Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374
19	Regional tillväxt	3 255 721
1	Regionala tillväxtåtgärder	1 517 637
2	Transportbidrag	375 864
4	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014-2020	1 362 220
20	Allmän miljö- och naturvård	7 661 756
1	Miljöpolitik	6 917 299
1	Naturvårdsverket	433 435
2	Miljöövervakning m.m.	333 214
3	Åtgärder för värdefull natur	1 002 535
4	Sanering och återställning av förorenade områden	815 018
5	Miljöforskning	80 831
6	Kemikalieinspektionen	229 623
7	Avgifter till Internationella organisationer	141 131
8	Supermiljöbilspremie	309 000
9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	221 781
10	Klimatanpassning	119 000
11	Inspire	20 000
12	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	751 565
13	Insatser för internationella klimatinvesteringar	205 000
14	Internationellt miljösamarbete	33 900
15	Hållbara städer	2 500
16	Skydd av värdefull natur	1 343 500
17	Havs- och vattenmyndigheten	225 266
18	Klimatinvesteringar	600 000
19	Elbusspremie	50 000
2	Miljöforskning	744 457
1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	56 189
2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	688 268
21	Energi	2 812 038
1	Statens energimyndighet	279 727
2	Insatser för energieffektivisering	253 000
3	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	10 000
4	Energiforskning	1 349 376
5	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	102 900

1000-tal kronor

6	Planeringsstöd för vindkraft	15 000
7	Energimarknadsinspektionen	110 707
8	Energiteknik	390 000
9	Elberedskap	255 000
10	Avgifter till internationella organisationer	21 328
11	Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning	25 000
22	Kommunikationer	54 122 036
1	Transportpolitik	53 724 917
1	Utveckling av statens transportinfrastruktur	23 454 645
2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	20 973 147
3	Trafikverket	1 297 029
4	Ersättning för sjöräddning och fritidsbåtsändamål	388 308
5	Ersättning för viss kanal- och slussinfrastruktur	162 284
6	Ersättning avseende icke statliga flygplatser	82 513
7	Trafikavtal	831 000
8	Viss internationell verksamhet	25 837
9	Statens väg- och transportforskningsinstitut	48 224
10	Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	348 500
11	Trängselskatt i Stockholm	1 388 536
12	Transportstyrelsen	2 042 605
13	Trafikanalys	67 270
14	Trängselskatt i Göteborg	1 011 019
15	Sjöfartsstöd	1 604 000
2	Politiken för informationssamhället	397 119
1	Post- och telestyrelsen	28 087
2	Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning	140 278
3	Grundläggande betaltjänster	35 600
4	Informationsteknik och telekommunikation	12 094
5	Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	126 014
6	Gemensamma e-förvaltningsprojekt av strategisk betydelse	55 046
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	18 919 553
1	Skogsstyrelsen	413 452
2	Insatser för skogsbruket	328 206
3	Statens veterinärmedicinska anstalt	118 572
4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	104 305
5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	14 933
6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124 349
7	Ersättningar för viltskador m.m.	57 778
8	Statens jordbruksverk	530 700
9	Bekämpande av växtskadegörare	5 000
10	Gårdsstöd m.m.	7 632 000
11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	128 000
12	Finansiella korrigeringar m.m.	75 472
13	Strukturstöd till fisket m.m.	24 250
14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	137 000
15	Livsmedelsverket	314 814
16	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	76 160

		1000-tal kronor
17	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913
18	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 007 866
19	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 230 764
20	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	72 830
21	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116
22	Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	1 029
23	Främjande av rennäringen m.m.	107 915
24	Sveriges lantbruksuniversitet	1 801 598
25	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	564 354
26	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177
24	Näringsliv	5 998 273
1	Näringspolitik	5 407 419
1	Verket för innovationssystem	218 719
2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 628 174
3	Institutens strategiska kompetensmedel	621 625
4	Tillväxtverket	267 122
5	Näringslivsutveckling	518 772
6	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	82 180
7	Turistfrämjande	139 600
8	Sveriges geologiska undersökning	195 778
9	Geovetenskaplig forskning	5 793
10	Miljösäkring av oljelagringsanläggningar	14 000
11	Patentbesvärslätten	13 020
12	Bolagsverket	24 842
13	Bidrag till terminologisk verksamhet	4 278
14	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	8 327
15	Konkurrensverket	140 919
16	Konkurrensforskning	13 627
17	Upprustning och drift av Göta kanal	123 210
18	Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	23 200
19	Kapitalinsatser i statliga bolag	1 000
20	Avgifter till vissa internationella organisationer	17 780
21	Finansiering av rättegångskostnader	18 000
22	Bidrag till företagsutveckling och innovation	327 453
2	Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande	590 854
1	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	24 239
2	Kommerskollegium	84 957
3	Exportfrämjande verksamhet	372 889
4	Investeringsfrämjande	57 266
5	Avgifter till internationella handelsorganisationer	20 517
6	Bidrag till standardiseringen	30 986
25	Allmänna bidrag till kommuner	93 398 252
1	Kommunalekonomisk utjämning	89 679 937
2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 712 965
3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	5 350

		1000-tal kronor
26	Statsskuldräntor m.m.	10 769 176
1	Räntor på statsskulden	10 613 976
2	Oförutsedda utgifter	10 000
3	Riksgäldskontorets provisionsutgifter	145 200
27	Avgiften till Europeiska unionen	31 827 167
1	Avgiften till Europeiska unionen	31 827 167
Summa anslag		926 249 927

2 Specifikation av budgetens inkomster för 2016

I det följande beräknas budgetens inkomster för 2016. Inkomsterna är fördelade på inkomsttyper och inkomstitlar.

		1000-tal kronor
Skatt på arbete		1 133 697 237
1100	Direkta skatter på arbete	606 496 570
1110	<i>Inkomstskatter</i>	725 748 771
1111	Statlig inkomstskatt	57 362 178
1115	Kommunal inkomstskatt	668 386 593
1120	<i>Allmän pensionsavgift</i>	113 126 901
1121	Allmän pensionsavgift	113 126 901
1130	<i>Artistskatt</i>	0
1131	Artistskatt	0
1140	<i>Skattereduktioner</i>	-232 379 102
1141	Allmän pensionsavgift	-113 091 740
1144	Fastighetsavgift	-234 900
1151	Sjöinkomst	-53 835
1153	Jobbskatteavdrag	-103 669 158
1154	HUS-avdrag	-15 312 469
1155	Gåvor till ideell verksamhet	0
1156	Övriga skattereduktioner	-17 000
1200	Indirekta skatter på arbete	527 200 667
1210	<i>Arbetsgivaravgifter</i>	512 369 066
1211	Sjukförsäkringsavgift	69 551 422
1212	Föräldraförsäkringsavgift	41 571 065
1213	Arbets-skadeavgift	4 796 661
1214	Ålderspensionsavgift	168 854 521
1215	Efterlevandepensionsavgift	18 706 979
1216	Arbetsmarknadsavgift	45 938 815
1217	Allmän löneavgift	157 970 046
1218	Ofördelade avgifter	0
1219	Nedsatta avgifter	4 979 557
1240	<i>Egenavgifter</i>	13 623 935
1241	Sjukförsäkringsavgift	2 432
1242	Föräldraförsäkringsavgift	1 106 543
1243	Arbets-skadeavgift	127 471
1244	Ålderspensionsavgift, netto	5 177 125

1000-tal kronor

1245	Efterlevandepensionsavgift	497 724
1246	Arbetsmarknadsavgift	20
1247	Allmän löneavgift	3 959 162
1248	Ofördelade avgifter	0
1249	Nedsatta avgifter	2 753 458
1260	<i>Avgifter till premiepensionssystemet</i>	-35 151 360
1261	Avgifter till premiepensionssystemet	-35 151 360
1270	<i>Särskild löneskatt</i>	43 424 754
1271	Pensionskostnader, företag	34 948 325
1272	Pensionskostnader, staten	3 432 859
1273	Förvärvsinkomster	3 699 974
1274	Egenföretagare	1 343 596
1275	Övrigt	0
1280	<i>Nedsättningar</i>	-7 733 014
1282	Arbetsgivaravgifter	-4 979 557
1283	Egenavgifter, generell nedsättning	-2 670 766
1284	Egenavgifter, regional nedsättning	-82 691
1290	<i>Tjänstegruppliv</i>	667 286
1291	Tjänstegruppliv	667 286
1300	Skatt på kapital	200 279 507
1310	<i>Skatt på kapital, hushåll</i>	46 721 530
1311	Skatt på kapital	59 331 206
1312	Skattereduktion kapital	-12 459 128
1313	Expansionsmedelsskatt	-150 548
1320	<i>Skatt på företagsvinster</i>	101 302 132
1321	Skatt på företagsvinster	101 302 132
1322	Skattereduktioner	0
1330	<i>Kupongskatt</i>	4 943 554
1331	Kupongskatt	4 943 554
1340	<i>Avkastningsskatt</i>	5 061 051
1341	Avkastningsskatt, hushåll	0
1342	Avkastningsskatt, företag	4 877 871
1343	Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande	183 180
1350	<i>Fastighetsskatt</i>	32 710 311
1351	Fastighetsskatt, hushåll	699 106

1000-tal kronor

1352	Fastighetsskatt, företag	15 347 988
1353	Kommunal fastighetsavgift, hushåll	13 431 722
1354	Kommunal fastighetsavgift, företag	3 231 495
<hr/>		
1360	<i>Stämpelskatt</i>	9 540 929
1361	Stämpelskatt	9 540 929
<hr/>		
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror	510 395 500
1410	<i>Mervärdesskatt</i>	385 151 674
1411	Mervärdesskatt	385 151 674
<hr/>		
1420	<i>Skatt på alkohol och tobak</i>	25 140 381
1421	Skatt på tobak	11 448 119
1422	Skatt på etylalkohol	4 008 305
1423	Skatt på vin	5 610 347
1424	Skatt på mellanklassprodukter	170 855
1425	Skatt på öl	3 884 172
1426	Privatinförsel av alkohol och tobak	18 583
<hr/>		
1430-1450	Skatt på energi och miljö	73 314 515
1430	<i>Energiskatt</i>	44 981 356
1431	Skatt på elektrisk kraft	21 457 673
1432	Energiskatt bensin	11 787 368
1433	Energiskatt oljeprodukter	11 411 309
1434	Energiskatt övrigt	325 006
1440	<i>Koldioxidskatt</i>	22 833 799
1441	Koldioxidskatt bensin	8 111 811
1442	Koldioxidskatt oljeprodukter	13 882 292
1443	Koldioxidskatt övrigt	839 696
1450	<i>Övriga skatter på energi och miljö</i>	5 499 360
1451	Svavelskatt	14 109
1452	Skatt på råttolja	0
1453	Särskild skatt mot försurning	49 262
1454	Skatt på bekämpningsmedel	124 886
1455	Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	4 643 878
1456	Avfallsskatt	142 176
1457	Avgifter till Kemikalieinspektionen	44 400
1458	Övriga skatter	146 090
1459	Intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter	334 559
<hr/>		
1470	<i>Skatt på vägtrafik</i>	20 121 879
1471	Fordonsskatt	14 042 209
1472	Vägavgifter	783 906

1000-tal kronor

1473	Trängselskatt	2 470 100
1474	Skatt på trafikförsäkringspremier	2 825 664
1480	Övriga skatter	6 667 051
1481	Systembolaget AB:s överskott	261 095
1482	Inlevererat överskott från Svenska Spel AB	4 572 750
1483	Skatt på spel	16 368
1484	Lotteriskatt	1 316 300
1485	Lotteriavgifter	30 500
1486	Skatt på annonser och reklam	241 238
1488	Lokalradioavgifter	118 100
1489	Avgifter avseende Myndigheten för radio och tv	8 700
1491	Avgifter för telekommunikation	102 000
1492	Försäljningsskatt på motorfordon	0
1500	Skatt på import	6 455 282
1511	Tullmedel	6 377 711
1512	Sockeravgifter	77 571
1600	Restförda och övriga skatter	5 780 139
1610	Restförda skatter	-5 874 886
1611	Restförda skatter, hushåll	-1 535 108
1612	Restförda skatter, företag	-4 339 778
1620	Övriga skatter, hushåll	3 293 693
1621	Omprövningar aktuellt taxeringsår	-82 591
1622	Omprövningar äldre taxeringsår	3 579 489
1623	Anstånd	-2 604 728
1624	Övriga skatter	2 132 520
1625	Skattetillägg	137 059
1626	Förseningsavgifter	131 944
1630	Övriga skatter företag	369 055
1631	Omprövningar aktuellt taxeringsår	-960 612
1632	Omprövningar äldre taxeringsår	400 000
1633	Anstånd	-1 000 000
1634	Övriga skatter	516 123
1635	Skattetillägg	1 149 360
1636	Förseningsavgifter	264 184
1640	Intäkter som förs till fonder	7 992 277
1641	Insättningsgarantiavgifter	4 870 771
1642	Avgifter till Kärnavfallsfonden	2 451 051
1644	Batteriavgifter	4 451

1000-tal kronor

1645	Kväveoxidavgifter	666 004
Totala skatteintäkter		1 856 607 665
1700	Avgående poster, skatter till EU	-6 455 282
1710	<i>EU-skatter</i>	-6 455 282
1711	EU-skatter	-6 455 282
Offentliga sektorns skatteintäkter		1 850 152 383
1800	Avgående poster, skatter till andra sektorer	-917 514 503
1810	<i>Skatter till andra sektorer</i>	-917 514 503
1811	Kommunala inkomstskatter	-684 659 347
1812	Avgifter till AP-fonder	-232 855 156
Statens skatteintäkter		932 637 880
1900	Periodiseringar	19 963 915
1910	<i>Uppbördsförskjutningar</i>	17 742 737
1911	Uppbördsförskjutningar	17 742 737
1920	<i>Betalningsförskjutningar</i>	2 226 683
1921	Kommuner och landsting	2 363 021
1922	Ålderspensionssystemet	1 840 742
1923	Företag och hushåll	-1 341 675
1924	Kyrkosamfund	-669 035
1925	EU	33 630
1930	<i>Anstånd</i>	-5 505
1931	Anstånd	-5 505
1000 Statens skatteinkomster		952 601 795
2100	Rörelseöverskott	3 433 100
2110	<i>Affärsverkens inlevererade överskott</i>	506 700
2114	Luftfartsverkets inlevererade överskott	11 700
2116	Affärsverket Svenska Kraftnäts inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	495 000

1000-tal kronor

2118	Sjöfartsverkets inlevererade överskott	0
2120	<i>Övriga myndigheters inlevererade överskott</i>	226 400
2124	Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	50 000
2126	Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	100 000
2127	Inlevererat överskott av övriga myndigheter	76 400
2130	<i>Riksbankens inlevererade överskott</i>	2 700 000
2131	Riksbankens inlevererade överskott	2 700 000
2200	Överskott av statens fastighetsförvaltning	239 000
2210	<i>Överskott av fastighetsförvaltning</i>	239 000
2215	Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	239 000
2300	Ränteinkomster	1 996 046
2320	<i>Räntor på näringslån</i>	-954
2314	Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	8
2316	Ränteinkomster på vattenkraftslån	0
2322	Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	-1 050
2323	Räntor på övriga näringslån	0
2324	Ränteinkomster på lokaliseringlån	88
2340	<i>Räntor på studielån</i>	36 000
2341	Ränteinkomster på statens lån för universitetsstudier och garantilån för studerande	0
2342	Ränteinkomster på allmänna studielån	36 000
2343	Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988	0
2390	<i>Övriga ränteinkomster</i>	1 961 000
2391	Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	0
2392	Räntor på intressemedel	0
2394	Övriga ränteinkomster	60 000
2397	Räntor på skattekonto m.m., netto	1 901 000
2400	Inkomster av statens aktier	14 000 000
2410	<i>Inkomster av statens aktier</i>	14 000 000
2411	Inkomster av statens aktier	14 000 000
2500	Offentligrättsliga avgifter	9 563 724
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	884 593
2522	Fastställande av åldersgränser för framställning i film	4 000
2525	Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	3 379 000

1000-tal kronor

2526	Utjämningsavgift från arbetslöshetskassor	0
2527	Avgifter för statskontroll av krigsmaterieltillverkning	26 800
2528	Avgifter vid bergsstaten	19 000
2529	Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	105 625
2531	Avgifter för registrering i förenings- m.fl. register	2 283
2532	Avgifter vid kronofogdemyndigheterna	1 470 000
2534	Avgifter vid Transportstyrelsen	1 381 000
2535	Avgifter för statliga garantier	0
2537	Miljöskyddsavgifter	129 735
2539	Täktavgift	0
2541	Avgifter vid Tullverket	0
2542	Patientavgifter vid tandläkarutbildningen	3 250
2548	Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	506 000
2551	Avgifter från kärnkraftverken	300 500
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	468 268
2553	Registreringsavgift till Fastighetsmäklarinspektionen	17 630
2557	Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret	4 808
2558	Avgifter för årlig revision	146 894
2559	Avgifter för etikprövning av forskning	27 341
2561	Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	21 997
2562	CSN-avgifter	665 000
2600	Försäljningsinkomster	59 000
2624	Inkomster av uppbörd av felparkeringsavgifter	59 000
2625	Utförsäljning av beredskapslager	0
2627	Offentlig lagring, försäljningsintäkter	0
2700	Böter m.m.	1 188 000
2711	Restavgifter och dröjsmålsavgifter	101 000
2712	Bötesmedel	959 000
2713	Vattenföreningssavgift m.m.	2 000
2714	Sanktionsavgifter m.m.	50 000
2717	Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll	76 000
2800	Övriga inkomster av statens verksamhet	670 000
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	670 000
2000	Inkomster av statens verksamhet	31 148 870
3100	Inkomster av försålda byggnader och maskiner	0
3120	<i>Statliga myndigheters inkomster av försålda byggnader och maskiner</i>	0
3125	Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	0

1000-tal kronor

3200	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3211	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3300	Övriga inkomster av försäld egendom	5 000 000
3311	Inkomster av statens gruvegendom	0
3312	Övriga inkomster av försäld egendom	5 000 000
3000	Inkomster av försäld egendom	5 000 000
4100	Återbetalning av näringslån	700
4120	Återbetalning av jordbrukslån	400
4123	Återbetalning av lån till fiskerinäringen	400
4130	Återbetalning av övriga näringslån	300
4131	Återbetalning av vattenkraftslån	0
4132	Återbetalning av lån avseende såddfinansiering	0
4136	Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	0
4137	Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	0
4138	Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	0
4139	Återbetalning av lokaliseringslån	300
4300	Återbetalning av studielån	613 100
4311	Återbetalning av statens lån för universitetsstudier	0
4312	Återbetalning av allmänna studielån	100
4313	Återbetalning av studiemedel	613 000
4500	Återbetalning av övriga lån:	147 000
4516	Återbetalning av utgivna startlån och bidrag	0
4525	Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	1 000
4526	Återbetalning av övriga lån	146 000
4000	Återbetalning av lån	760 800
5100	Avskrivningar och amorteringar	107 000
5120	Avskrivningar på fastigheter	107 000
5121	Amortering på statskapital	107 000

1000-tal kronor

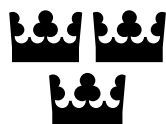
5130	<i>Uppdragsmyndigheters komplementkostnader</i>	0
5131	Uppdragsmyndigheters m.fl. komplementkostnader	0
5200	Statliga pensionsavgifter	10 612 000
5211	Statliga pensionsavgifter	10 612 000
5000	Kalkylmässiga inkomster	10 719 000
6100	Bidrag från EU:s jordbruksfonder	10 252 940
6110	<i>Bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket</i>	6 952 300
6111	Gårdsstöd	6 808 300
6113	Övriga interventioner	126 000
6114	Exportbidrag	0
6115	Djurbidrag	0
6116	Offentlig lagring	10 000
6119	Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	8 000
6120	<i>Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen</i>	3 300 640
6123	Europeiska utvecklings och garantifonden - garantisektionen 2000–2006	-500
6124	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007–2013	530 140
6125	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2014–2020	2 771 000
6200	Bidrag från EU till fiskenäringen	130 400
6213	Bidrag från Europeiska fiskefonden 2007–2013	54 200
6214	Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2014–2020	76 200
6300	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	986 000
6313	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007–2013	114 000
6314	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020	872 000
6400	Bidrag från Europeiska socialfonden	648 000
6413	Bidrag från Europeiska socialfonden 2007–2013	0
6414	Bidrag från Europeiska socialfonden 2014–2020	648 000
6500	Bidrag till transeuropeiska nätverk	450 000
6511	Bidrag till transeuropeiska nätverk	450 000

1000-tal kronor

6900	Övriga bidrag från EU	238 400
6911	Övriga bidrag från EU	238 400
6912	Bidrag till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	0
6000	Bidrag m.m. från EU	12 705 740
7100	Tillkommande skatter	9 886 981
7110	<i>EU-skatter</i>	6 421 652
7112	Tullmedel	6 344 485
7113	Jordbrukstullar och sockeravgifter	77 167
7114	Avgifter till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	0
7120	<i>Kommunala utjämningsavgifter</i>	3 465 329
7121	Utjämningsavgift för LSS-kostnader	3 465 329
7200	Avräkningar	-98 562 317
7210	<i>Intäkter som förs till fonder</i>	-7 992 277
7211	Intäkter som förs till fonder	-7 992 277
7220	<i>Kompensation för mervärdesskatt</i>	-90 570 040
7221	Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	-30 584 880
7222	Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	-59 985 160
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-88 675 336
8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
9000	Löpande redovisade skatter m.m.	0
Summa inkomster		924 260 869

Bilaga 2

Tabellsamling
makroekonomisk
utveckling och offentliga
finanser

Bilaga 2

Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser

Innehållsförteckning

1	Tabeller Den makroekonomiska utvecklingen	5
2	Tabeller Utgifter	13
3	Tabeller Offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld	15
4	Tabeller Inkomstfördelning	18

Tabellförteckning

Tabell 1 BNP-tillväxt i omvärlden	5
Tabell 2 Försörjningsbalans, fasta priser	5
Tabell 3 Försörjningsbalans, fasta priser. Kalenderkorrigerad.....	6
Tabell 4 Försörjningsbalans, löpande priser.....	6
Tabell 5 Försörjningsbalans, deflatorer	7
Tabell 6 Bidrag till BNP-tillväxt.....	7
Tabell 7 Fasta bruttoinvesteringar	7
Tabell 8 Hushållens ekonomi.....	8
Tabell 9 Näringslivets produktion, baspris	8
Tabell 10 Offentlig produktion, baspris.....	9
Tabell 11 Bytesbalans.....	9
Tabell 12 Bruttonationalinkomst (BNI)	9
Tabell 13 Arbetsmarknad	10
Tabell 14 Sysselsatta i näringslivet	11
Tabell 15 Sysselsatta i offentliga myndigheter.....	11
Tabell 16 Resursutnyttjande och potentiella variabler	11
Tabell 17 Löneutveckling och inflation.....	12
Tabell 18 Räntor och valutor	12
Tabell 19 Utgiftstak och budgeteringsmarginal	13
Tabell 20 Utgifter per utgiftsområde 2014–2019	14
Tabell 21 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser.....	15
Tabell 22 Statens finanser.....	16
Tabell 23 Ålderspensionssystemet.....	16
Tabell 24 Kommunsektorns finanser	17
Tabell 25 Strukturellt sparande.....	17
Tabell 26 Fördelningseffekter av regeringens politik t.o.m. budgetpropositionen för 2016.....	18

1 Tabeller Den makroekonomiska utvecklingen

Tabell 1 BNP-tillväxt i omvärlden

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019
 Procentuell förändring, fasta priser

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
USA	2,5	1,6	2,2	1,5	2,4	2,3	2,8	2,8	2,6	2,4
Euroområdet	2,0	1,6	-0,9	-0,4	0,9	1,5	1,8	1,6	1,6	1,5
EU	2,1	1,7	-0,5	0,1	1,3	1,9	2,1	2,0	2,0	2,0

Källor: Eurostat, Bureau of Economic Analysis och egna beräkningar.

Tabell 2 Försörjningsbalans, fasta priser

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

	Mdkr 2014 ¹	Procentuell förändring, fasta priser, om inte annat anges									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hushållens konsumtionsutgifter	1 818	3,9	1,9	0,8	1,9	2,4	2,1	2,5	2,8	2,8	2,6
Offentliga konsumtionsutgifter	1 029	1,3	0,8	1,1	0,7	1,9	1,9	2,1	1,1	0,8	0,1
Stat	276	3,4	0,7	2,5	1,6	1,8	1,7	1,3	-0,9	-1,8	-2,3
Kommunsektor	753	0,6	0,9	0,6	0,4	1,9	2,0	2,3	1,8	1,7	0,9
Fasta bruttoinvesteringar	912	6,0	5,7	-0,2	-0,4	7,4	3,6	3,7	3,5	3,7	3,4
Näringsliv	741	5,7	7,1	-0,7	-0,9	8,7	4,3	3,7	3,4	4,0	4,4
Stat	91	7,8	-2,8	-0,6	0,6	-1,0	-0,9	1,0	3,9	4,8	-0,4
Kommunsektor	76	6,8	3,9	5,1	3,5	6,7	2,4	6,6	3,4	-0,1	-2,2
Lagerinvesteringar ²	8	2,1	0,5	-1,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	1 744	11,9	6,1	1,0	-0,2	3,3	3,7	5,2	5,0	5,0	4,7
Varuexport	1 229	15,8	6,8	0,3	-1,7	1,8	1,8	5,2	4,8	4,7	4,4
Tjänsteexport	515	2,2	4,0	3,0	4,0	7,1	8,2	5,1	5,3	5,5	5,1
Import ³	1 596	12,8	7,3	0,5	-0,7	6,6	2,9	5,3	5,0	5,4	5,3
Varuimport	1 106	17,2	8,7	-0,8	-2,3	4,9	2,9	5,2	4,4	4,9	4,9
Tjänsteimport	490	2,3	3,7	4,3	3,5	10,8	2,8	5,4	6,3	6,4	6,1
BNP	3 915	6,0	2,7	-0,3	1,3	2,3	2,8	2,8	2,6	2,4	2,0

¹ Fasta priser, referensår 2014.

² Lagerinvesteringarna är uttryckta som bidrag till BNP-tillväxt (procentenheter) och inte som procentuell volymförändring.

³ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 3 Försörjningsbalans, fasta priser. Kalenderkorrigerad

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

	Mdkr 2014 ¹	Procentuell förändring, fasta priser									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hushållens konsumtionsutgifter	1 818	3,8	1,9	0,9	1,9	2,5	2,0	2,4	2,9	2,8	2,6
Offentliga konsumtionsutgifter	1 029	1,0	0,8	1,6	0,7	2,1	1,5	1,7	1,4	1,0	0,1
Stat	276	3,1	0,7	2,9	1,6	1,9	1,4	1,0	-0,6	-1,6	-2,2
Kommunsektor	753	0,1	0,9	1,2	0,4	2,1	1,6	1,9	2,2	1,9	0,9
Fasta bruttoinvesteringar	912	5,6	5,7	0,3	-0,4	7,6	3,2	3,3	3,9	3,9	3,4
Näringsliv	741	5,4	7,1	-0,4	-0,9	9,0	3,9	3,3	3,9	4,2	4,4
Stat	91	7,7	-2,8	-0,4	0,5	-0,9	-1,1	0,7	4,2	4,9	-0,4
Kommunsektor	76	6,8	3,9	5,0	3,5	6,7	2,4	6,5	3,4	-0,1	-2,2
Export	1 744	11,5	6,1	1,6	-0,2	3,5	3,3	4,8	5,3	5,1	4,7
Varuexport	1 229	15,3	6,9	0,9	-1,7	2,0	1,4	4,8	5,2	4,9	4,5
Tjänsteexport	515	1,9	4,0	3,4	4,0	7,2	7,8	4,8	5,6	5,6	5,1
Import ²	1 596	12,3	7,4	1,1	-0,7	6,8	2,4	4,9	5,4	5,5	5,3
Varuimport	1 106	16,5	8,7	0,0	-2,3	5,2	2,3	4,7	4,9	5,1	4,9
Tjänsteimport	490	2,1	3,7	4,6	3,5	10,8	2,7	5,3	6,4	6,5	6,1
BNP	3 915	5,7	2,7	0,1	1,3	2,4	2,6	2,5	2,8	2,5	2,0

¹ Referensår 2014, beloppen är inte kalenderkorrigerade.² I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 4 Försörjningsbalans, löpande priser

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

	Mdkr 2014	Procentuell förändring, löpande priser									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hushållens konsumtionsutgifter	1 818	5,4	3,6	1,3	2,7	3,2	3,0	4,0	4,4	4,6	4,6
Offentliga konsumtionsutgifter	1 029	3,0	3,9	3,7	3,5	4,1	4,4	4,6	4,4	4,0	3,3
Stat	276	3,8	4,4	4,4	3,4	3,1	3,6	3,7	2,6	1,9	1,4
Kommunsektor	753	2,7	3,7	3,4	3,6	4,5	4,6	5,0	5,1	4,7	3,9
Fasta bruttoinvesteringar	912	6,7	5,9	0,5	0,0	9,3	5,6	5,2	5,0	5,3	4,9
Stat	91	8,7	-2,0	1,2	0,5	0,2	0,7	2,8	5,7	6,7	1,5
Kommunsektor	76	8,9	7,0	6,6	3,8	8,1	3,7	8,2	5,4	2,2	0,3
Export	1 744	11,2	5,0	0,0	-2,7	5,1	6,5	6,5	5,9	5,9	5,6
Varuexport	1 229	14,7	5,2	-1,4	-5,1	3,8	4,3	6,2	5,3	5,3	5,0
Tjänsteexport	515	2,4	4,5	4,0	3,6	8,4	11,7	7,0	7,2	7,3	6,9
Import ¹	1 596	12,6	7,1	-0,6	-3,6	8,5	5,4	6,7	6,3	6,5	6,5
Varuimport	1 106	17,6	8,3	-2,7	-6,1	6,1	4,2	6,7	5,7	6,0	6,2
Tjänsteimport	490	0,9	3,6	5,3	3,0	14,5	8,0	6,7	7,4	7,5	7,2
Nettoexport som andel av BNP	149	5,5	4,7	4,9	5,0	3,8	4,3	4,3	4,2	4,0	3,7
BNP	3 915	7,0	3,9	0,8	2,4	3,7	4,6	4,5	4,4	4,4	4,0

¹ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 5 Försörjningsbalans, deflatorer

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019
 Procentuell förändring

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hushållens konsumtionsutgifter	1,5	1,7	0,5	0,8	0,8	0,9	1,5	1,6	1,8	2,0
Offentliga konsumtionsutgifter	1,7	3,0	2,6	2,8	2,2	2,4	2,5	3,3	3,2	3,2
Fasta bruttoinvesteringar	0,7	0,3	0,8	0,4	1,7	1,9	1,4	1,5	1,5	1,5
Lagerinvesteringar	2,4	1,9	179,8	-81,7	103,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Export	-0,7	-1,0	-1,0	-2,6	1,7	2,7	1,2	0,9	0,9	0,9
Varuexport	-1,0	-1,6	-1,7	-3,4	2,0	2,4	0,9	0,5	0,5	0,5
Tjänsteexport	0,3	0,5	0,9	-0,5	1,2	3,3	1,8	1,8	1,7	1,7
Import	-0,1	-0,2	-1,1	-2,9	1,8	2,4	1,3	1,2	1,1	1,2
Varuimport	0,3	-0,3	-1,9	-3,9	1,1	1,3	1,4	1,3	1,1	1,2
Tjänsteimport	-1,4	0,0	0,9	-0,4	3,4	5,0	1,3	1,0	1,0	1,0
Bytesförhållande	-0,5	-0,8	0,1	0,4	-0,1	0,2	-0,1	-0,3	-0,2	-0,3
BNP	1,0	1,2	1,1	1,2	1,4	1,7	1,7	1,8	1,9	2,0

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 6 Bidrag till BNP-tillväxt

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019
 Fasta priser, procentenheter om inte annat anges

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hushållens konsumtionsutgifter	1,8	0,9	0,4	0,9	1,1	1,0	1,1	1,3	1,3	1,2
Offentliga konsumtionsutgifter	0,3	0,2	0,3	0,2	0,5	0,5	0,5	0,3	0,2	0,0
Stat	0,2	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Kommunsektor	0,1	0,2	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2
Fasta bruttoinvesteringar	1,3	1,3	-0,1	-0,1	1,6	0,8	0,9	0,8	0,9	0,8
Lagerinvesteringar	2,1	0,5	-1,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	5,3	2,8	0,5	-0,1	1,4	1,6	2,3	2,3	2,3	2,2
Import	4,9	3,0	0,2	-0,3	2,6	1,2	2,2	2,1	2,3	2,3
BNP¹	6,0	2,7	-0,3	1,3	2,3	2,8	2,8	2,6	2,4	2,0

¹ Procentuell förändring.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 7 Fasta bruttoinvesteringar

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

	Mdkr 2014 ¹	Procentuell förändring, fasta priser									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Näringsliv ²	579	4,1	6,8	2,3	-1,6	5,7	1,9	2,9	3,0	3,6	4,0
Varuproducenter	273	4,5	5,5	-0,4	-2,2	4,5	0,6	0,5	2,0	2,6	3,6
Industri	176	3,4	8,8	-3,1	-1,4	4,9	-0,8	3,2	1,9	2,3	3,0
Övriga varuproducenter	97	6,4	-0,2	4,7	-3,5	3,6	3,2	-4,2	2,1	3,1	4,6
Tjänsteproducenter ²	306	3,8	8,1	4,8	-1,0	6,8	3,1	4,9	3,9	4,4	4,3
Bostäder	162	12,7	8,0	-11,8	2,1	20,8	12,9	6,6	4,7	5,3	5,5
Offentlig sektor ³	167	7,4	-0,2	1,7	1,8	2,3	0,6	3,6	3,6	2,5	-1,2
Stat	91	7,8	-2,8	-0,6	0,6	-1,0	-0,9	1,0	3,9	4,8	-0,4
Kommunsektor	76	6,8	3,9	5,1	3,5	6,7	2,4	6,6	3,4	-0,1	-2,2
Totalt	912	6,0	5,7	-0,2	-0,4	7,4	3,6	3,7	3,5	3,7	3,4

¹ Fasta priser, referensår 2014.

² Exklusive bostäder.

³ Här avses den skattefinansierade delen av offentlig sektor som i nationalräkenskaperna benämns Offentliga myndigheter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 8 Hushållens ekonomi

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

Hushållens inkomster		Procentuell förändring, fasta priser									
	Mdkr 2014 ¹	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Real disponibel inkomst ²		1,6	4,1	3,8	2,1	2,6	1,8	3,1	2,7	2,3	2,0
Prisindex ³		1,5	1,7	0,5	0,8	0,8	0,9	1,5	1,6	1,8	2,0
Nominell disponibel inkomst	1 977	3,1	5,9	4,3	2,9	3,3	2,7	4,6	4,3	4,1	4,0
Lönesumma ⁴	1 587	3,0	5,4	3,7	2,4	3,7	4,3	4,5	4,8	4,4	3,8
Övriga faktorinkomster ⁵	172	8,0	2,4	-6,9	4,6	3,5	3,7	3,4	3,3	3,5	3,3
Räntor och utdelningar, netto ⁶	132	0,5	0,5	1,1	0,1	0,6	-0,4	0,7	0,8	0,7	0,5
Offentliga transfereringar	586	0,3	-1,1	4,3	4,5	1,0	3,8	4,9	3,2	3,3	3,5
Pensioner	317	0,8	0,5	6,3	5,7	0,3	2,8	5,1	4,4	4,7	3,8
Sjukdom	109	-6,3	-2,2	2,1	2,5	3,7	7,1	5,2	3,6	3,1	2,9
Arbetsmarknad	32	9,0	-13,7	6,7	6,1	-7,2	3,0	3,8	-5,9	-7,4	-5,3
Familjer och barn	66	3,8	2,4	4,2	3,7	2,6	3,0	3,9	3,6	3,0	2,8
Studier	14	2,8	-0,5	0,5	0,5	1,2	-0,1	5,3	0,6	2,2	2,8
Övrigt	48	1,1	-2,5	-3,2	2,1	3,6	5,3	4,7	1,3	0,9	9,4
Privata transfereringar ⁷	109	3,6	23,3	9,5	4,9	4,7	5,1	5,8	6,9	5,3	4,7
Skatter och avgifter	-624	2,7	0,0	3,0	3,6	3,7	6,6	5,5	6,3	5,1	3,8
Hushållens sparande		Andel av disponibel inkomst									
	Mdkr 2014 ¹	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nettosparande, exklusive sparande i avtalspensioner	159	2,9	5,0	7,8	7,9	8,1	7,7	8,3	8,2	7,8	7,3
Nettosparande i avtalspensioner (inklusive pps ⁸)	183	9,0	8,7	8,8	9,1	9,2	9,3	9,4	9,3	9,3	9,3
Totalt nettosparande ⁹	342	10,9	12,6	15,2	15,6	15,8	15,6	16,2	16,0	15,7	15,2
Finansiellt sparande	298	8,8	10,9	14,7	15,3	15,1	14,7	15,3	15,0	14,5	13,9

Anm.. Skillnaden mellan begreppen nettosparande och finansiellt sparande är framför allt att kapitalförslitning på hushållens kapitalstock utgör en avdragspost vid beräkning av nettosparandet, medan investeringsutgifter är en avdragspost vid beräkning av det finansiella sparandet. Om nettoinvesteringarna överstiger kapitalförslitningen blir det finansiella sparandet lägre än nettosparandet.

¹ Fasta priser, referensår 2014.

² Hushållens reala disponibla inkomst beräknas genom att den nominella inkomsten deflateras med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

³ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

⁴ Lönesumman motsvarar antalet arbetade timmar multiplicerat med timlön.

⁵ Består bland annat av egenföretagarnas inkomster.

⁶ Vid räntor och utdelningar anges nettobidraget i procentuell volymförändring.

⁷ Består främst av utbetalda privatfonderade avtalspensioner.

⁸ Premiepensionssparande.

⁹ Total sparkvot = nettosparande inklusive sparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande) / (disponibel inkomst + nettosparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande)).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 9 Näringslivets produktion, baspris

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

		Procentuell förändring, fasta priser									
	Mdkr 2014 ¹	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Varuproducenter	938	14,8	2,3	-4,2	-0,5	1,8	3,1	2,9	2,8	3,2	3,0
Industri	574	23,1	4,1	-7,0	-0,7	-1,1	2,4	3,3	3,4	4,2	3,8
Byggverksamhet	208	3,6	-2,3	-5,9	-0,6	11,5	7,1	3,8	2,5	2,5	2,4
Tjänsteproducenter	1 762	4,0	4,8	2,0	3,2	2,9	3,5	3,4	3,3	2,9	2,2
Tjänsteproducenter exkl. FoF ²	1 308	6,6	4,7	1,8	2,9	3,3	4,0	4,3	3,0	2,8	2,8
Näringslivet totalt	2 700	8,0	3,9	-0,4	1,8	2,5	3,4	3,2	3,1	3,0	2,5

¹ Fasta priser, referensår 2014.

² Finans- och fastighetstjänstbranscherna.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 10 Offentlig produktion, baspris

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

	Mdkr 2014 ¹	Procentuell förändring, fasta priser									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kommunsektor	496	-0,9	-0,3	0,0	-1,5	0,9	1,1	2,4	1,7	1,4	0,8
Stat	221	3,4	-0,8	2,4	0,9	2,1	1,1	0,9	-0,9	-1,4	-1,7
Total offentlig produktion	716	0,4	-0,5	0,7	-0,8	1,3	1,1	1,9	0,9	0,6	0,1

Anm.: Den offentliga produktionen är mindre än den offentliga konsumtionen eftersom offentlig sektor köper mer varor och tjänster från privat sektor än den säljer.

¹ Fasta priser, referensår 2014.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 11 Bytesbalans

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

Miljarder kronor, löpande priser, om inte annat anges

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Handelsbalans	138	131	136	137	122	128	131	133	130	120
<i>procent av BNP</i>	3,9	3,6	3,7	3,6	3,1	3,1	3,1	3,0	2,8	2,5
Tjänstebalans	50	67	68	80	63	87	95	100	106	112
Faktorinkomster	71	100	110	122	149	151	141	136	134	131
Löpande transfereringar	-47	-46	-69	-64	-68	-60	-59	-68	-73	-77
Bytesbalans	212	252	244	276	267	307	308	300	297	285
<i>procent av BNP</i>	6,0	6,9	6,6	7,3	6,8	7,5	7,2	6,7	6,4	5,9
Kapitaltransfereringar	-5	-8	-6	-9	-4	-6	-6	-6	-7	-7
Finansiellt sparande	207	243	238	267	262	301	302	294	290	278
<i>procent av BNP</i>	5,9	6,7	6,5	7,1	6,7	7,4	7,1	6,6	6,2	5,7
Bytesförhållande										
<i>procentuell utveckling</i>	-0,5	-0,8	0,1	0,4	-0,1	0,2	-0,1	-0,3	-0,2	-0,3

Anm.: Utfall för handels- och tjänstebalans enligt Betalningsbalansstatistiken.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 12 Bruttonationalinkomst (BNI)

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

Miljarder kronor, löpande priser

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BNP	3 520	3 657	3 685	3 775	3 915	4 093	4 277	4 467	4 662	4 848
Primära inkomster netto	97	104	115	137	161	151	147	138	135	132
BNI	3 617	3 761	3 800	3 912	4 075	4 244	4 425	4 605	4 798	4 980

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 13 Arbetsmarknad

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

	Nivå, tusental om inte annat anges 2014	Procentuell förändring om inte annat anges									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BNP ¹	3 915	6,0	2,7	-0,3	1,3	2,3	2,8	2,8	2,6	2,4	2,0
Produktivitet ²	455	3,6	1,0	0,0	1,0	0,8	1,1	0,9	1,7	1,7	1,7
Produktivitet i näringslivet	500	4,3	1,3	0,2	1,7	1,2	1,5	1,2	2,2	2,1	2,1
Arbetade timmar ³	7 622	2,6	2,0	-0,1	0,3	1,5	1,8	2,1	0,9	0,8	0,3
Medelarbetstid ⁴	1 597	2,0	-0,3	-0,8	-0,7	0,0	0,5	0,5	-0,5	-0,2	-0,2
<i>Kalenderkorrigerad utveckling⁵</i>											
BNP ¹	3 925	5,7	2,7	0,1	1,3	2,4	2,6	2,5	2,8	2,5	2,0
Produktivitet ²	453	3,9	0,9	-0,4	0,9	0,6	1,4	1,2	1,4	1,5	1,6
Produktivitet i näringslivet	498	4,7	1,2	-0,3	1,7	1,0	1,9	1,6	1,8	2,0	2,0
Arbetade timmar ³	7 670	2,0	2,0	0,7	0,3	1,8	1,2	1,5	1,5	1,1	0,4
Medelarbetstid ⁴	1 607	1,4	-0,3	0,0	-0,7	0,3	-0,1	0,0	0,1	0,1	-0,1
Sysselsatta, 15–74 år	4 772	0,6	2,3	0,7	1,0	1,4	1,3	1,5	1,4	1,0	0,5
Sysselsatta, 20–64 år	4 480	0,4	2,2	0,6	1,0	0,9	1,2	1,5	1,4	1,0	0,5
Sysselsättningsgrad 15–74 år ⁶		64,4	65,4	65,5	65,7	66,2	66,6	66,8	67,1	67,2	67,1
Sysselsättningsgrad 20–64 år ^{6,7}		78,1	79,4	79,4	79,8	79,9	80,3	80,7	80,9	81,0	81,0
Arbetskraften, 15–74 år	5 183	0,8	1,4	0,9	1,1	1,3	0,9	1,0	0,7	0,7	0,5
Arbetskraftsdeltagande 15–74 år ⁸		70,5	70,9	71,1	71,5	71,9	72,0	71,9	71,7	71,6	71,5
Arbetslöshet, 15–74 år ⁹		8,6	7,8	8,0	8,0	7,9	7,6	7,1	6,5	6,2	6,2
Befolkning, 15–74 år	7 206	0,9	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8	1,1	1,0	0,9	0,6
Befolkning, 20–64 år	5 604	0,6	0,6	0,5	0,5	0,7	0,7	1,1	1,0	0,9	0,6
Programdeltagare ¹⁰		4,4	4,4	4,5	4,7	4,6	4,7	4,8	4,8	4,7	4,6

Deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program vid Arbetsförmedlingen

	Tusental personer, årsgenomsnitt									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sysselsatta	10	9	10	14	16	18	32	46	53	55
I utbildning	175	168	177	186	176	182	174	156	141	133
Totalt¹¹	185	178	187	201	191	199	206	202	194	188

¹ BNP till marknadspris, fasta priser. Nivå avser miljarder kronor.² Arbetsproduktivitet mätt som BNP till baspris per arbetad timme.³ Enligt nationalräkenskaperna. Nivå avser miljoner timmar.⁴ Avser arbetade timmar per år enligt nationalräkenskaperna dividerat med årsmedelat för antal sysselsatta i åldersgruppen 15–74 år enligt AKU.⁵ Konjunkturinstitutets kalenderkorrigering.⁶ Antal sysselsatta i procent av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.⁷ Sysselsättningsgrad enligt EU:s 2020-mål.⁸ Antal i arbetskraften i procent av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.⁹ I procent av arbetskraften.¹⁰ Personer i nystartsjobb eller konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program vid Arbetsförmedlingen, i procent av arbetskraften.¹¹ Till följd av avrundning stämmer inte alltid totalen med delarna.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Tabell 14 Sysselsatta i näringslivet

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

	Nivå, tusental 2014	Procentuell förändring		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
		2010	2011								
Varuproducenter	1 073	0,1	3,1	-0,3	-1,7	-0,2	0,9	0,0	0,5	0,4	0,1
Industri	586	-1,6	1,3	-1,8	-2,7	-1,5	-1,7	-0,2	0,5	0,3	0,1
Byggverksamhet	328	2,2	4,9	1,8	0,1	2,1	3,5	1,4	1,2	1,1	0,6
Tjänsteproducenter	2 208	2,4	2,9	1,1	2,1	2,4	1,3	2,3	1,9	1,3	1,0
exkl. finans- och fastighetsverksamhet	2 034	2,7	2,9	1,2	2,1	2,4	1,1	2,4	1,9	1,3	1,0
Näringslivet totalt	3 281	1,6	3,0	0,6	0,8	1,5	1,2	1,6	1,4	1,0	0,7

Anm.: Tabellen avser sysselsättning enligt nationalräkenskaperna.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 15 Sysselsatta i offentliga myndigheter

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

	Nivå, tusental 2014	Procentuell förändring		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
		2010	2011								
Kommunala myndigheter	1 096	-1,0	0,5	0,5	1,1	1,0	2,0	1,6	2,1	1,5	0,6
Staten	246	2,4	0,2	1,9	1,9	1,3	0,8	0,1	-0,7	-1,3	-1,9
Offentliga myndigheter totalt	1 342	-0,4	0,4	0,7	1,3	1,1	1,8	1,3	1,6	1,0	0,2

Anm.: Enligt nationalräkenskaperna (NR). Offentliga myndigheter och kommunala myndigheter är NR-begrepp som skiljer sig från begreppen offentlig sektor respektive kommunal sektor. Skillnaden ligger i att kommunernas så kallade affärsdrivande verksamheter inte omfattas av de förstnämnda begreppen, utan förs till näringslivet i NR:s branschindelade (funktionsindelade) statistik.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 16 Resursutnyttjande och potentiella variabler**Resursutnyttjande**

	Skillnaden mellan faktisk och potentiell nivå, i procent av potentiell nivå									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BNP-gap	-3,1	-1,7	-2,8	-2,8	-1,8	-1,1	-0,6	0,0	0,2	0,0
Produktivitetsgap	-0,4	0,3	-0,5	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
Produktivitetsgap i näringslivet	-0,4	0,3	-0,7	0,1	0,0	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0
Timgap	-2,8	-2,0	-2,3	-2,8	-1,9	-1,3	-0,7	-0,1	0,2	0,0
Sysselsättningsgap	-3,1	-2,0	-2,3	-2,4	-1,9	-1,5	-0,9	-0,2	0,1	0,0

Potentiella variabler

	Nivå 2014	Procentuell förändring i fasta priser om inte annat anges. Kalenderkorrigerade värden									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Potentiell BNP ¹	3 998	2,1	1,2	1,2	1,2	1,5	1,8	2,1	2,2	2,3	2,2
Potentiell produktivitet ²	453	0,8	0,3	0,3	0,4	0,6	1,2	1,3	1,4	1,6	1,6
Pot. produktivitet i näringslivet ²	498	0,2	0,5	0,7	0,9	1,0	1,5	1,7	1,9	2,0	2,0
Pot. antal arbetade timmar ³	7 815	1,4	1,2	1,1	0,8	0,8	0,6	0,9	0,8	0,8	0,6
Pot. sysselsättning, 15-74 år ⁴	4 866	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,7	0,6
Jämviktsarbetslöshet, 15-74 år ⁵		6,5	6,5	6,5	6,5	6,4	6,4	6,4	6,3	6,2	6,2

Potentiella variabler, löpande priser

	Miljarder kronor									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Potentiell BNP ⁶	3 625	3 711	3 796	3 887	3 998	4 137	4 293	4 469	4 659	4 856

¹ Potentiell BNP till marknadspris. Miljarder kronor. Fasta priser, referensår 2014.

² Kronor per timme.

³ 10 000-tal.

⁴ 1 000-tal.

⁵ Skillnaden mellan potentiell arbetskraft och potentiell sysselsättning i procent av potentiell arbetskraft.

⁶ Beräknad som potentiell BNP till marknadspris (fasta priser referensår 2014) multiplicerat med BNP-deflatoren.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 17 Löneutveckling och inflation

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019
Procentuell förändring

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nominell löneutveckling, konjunkturlönestatistiken										
Industri	2,8	2,5	3,9	2,0	2,5	2,4	3,0	3,2	3,3	3,4
Byggindustri	1,9	3,1	2,6	3,0	3,1	2,4	3,0	3,2	3,3	3,4
Näringslivets tjänstesektorer	2,4	2,4	3,0	2,3	2,9	2,6	3,0	3,2	3,3	3,4
Statliga myndigheter	3,1	1,9	2,1	2,6	2,4	2,5	3,0	3,2	3,3	3,4
Kommunala myndigheter	2,7	2,3	2,7	2,9	2,8	2,7	3,1	3,4	3,3	3,4
Totalt, konjunkturlönestatistiken	2,6	2,4	3,0	2,5	2,8	2,5	3,0	3,2	3,3	3,4
Totalt, nationalräkenskaperna ¹	1,1	3,1	2,8	1,8	1,7	3,0	3,0	3,2	3,3	3,4
Konsumentprisernas utveckling										
KPI, årsgenomsnitt	1,2	3,0	0,9	0,0	-0,2	-0,1	1,0	1,9	2,5	3,1
KPIF, årsgenomsnitt ²	2,0	1,4	1,0	0,9	0,5	0,8	1,6	1,8	1,9	2,0
Nettoprisindex, årsgenomsnitt	1,8	2,0	1,2	-0,3	-0,1	-0,7	1,0	2,0	2,7	3,3
Prisbasbelopp, tusen kronor	42,4	42,8	44,0	44,5	44,4	44,5	44,3	44,7	45,5	46,7

Anm.: Konjunkturlönestatistiken för 2014 avser prognos.

¹ Kalenderkorrigerad. Timlönen enligt nationalräkenskaperna mäts som lönesumman dividerat med anställdas arbetade timmar.

² Mätt på underliggande inflation. I beräkningen av KPIF (KPI med fast bostadsränta) hålls den del av förändringen i räntekostnader för egnahem som beror på förändrade räntesatser konstant.

Källor: Medlingsinstitutet, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 18 Räntor och valutor

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019
Årsgenomsnitt

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
6-månadersränta ¹	0,6	1,7	1,2	0,9	0,4	-0,3	-0,2	0,3	1,1	2,1
5-årsränta ¹	2,3	2,3	1,2	1,6	0,9	0,2	1,1	1,9	2,6	3,2
10-årsränta ¹	2,9	2,6	1,6	2,1	1,7	0,8	1,4	2,3	3,1	3,7
Differens 10-årsränta Sverige-Tyskland ¹	0,1	0,0	0,0	0,5	0,5	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
6-månadersränta (EUR) ¹	0,5	0,7	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,1	0,2	0,9	1,9
Växelkurs, kronindex KIX ²	114	108	106	103	107	113	112	111	109	109
SEK per EUR	9,5	9,0	8,7	8,6	9,1	9,4	9,3	9,2	9,0	9,0
SEK per USD	7,2	6,5	6,8	6,5	6,9	8,4	8,2	8,1	8,0	7,9
USD per EUR	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1

¹ Avser statsskuldväxel för löptider kortare än ett år och statsobligation för löptider längre än ett år.

² Index, oktober 1992 = 100.

Källor: Riksbanken och egna beräkningar.

2 Tabeller Utgifter

Tabell 19 Utgiftstak och budgeteringsmarginal

Miljarder kronor om annat ej anges. Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Utgiftstak	1 024	1 063	1 084	1 095	1 107	1 158	1 215	1 274	1 332	1 392
Takbegränsade utgifter	986	989	1 022	1 067	1 096	1 113	1 198	1 241	1 273	1 301
Budgeteringsmarginal	38	74	62	28	11	45	17	33	59	91
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	3,9	7,5	6,0	2,6	1,0	4,0	1,4	2,7	4,6	7,0

Anm.: Utgiftstakets nivå för 2018 är regeringens förslag i denna proposition. Utgiftstakets nivå för 2019 är regeringens bedömning i denna proposition.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 20 Utgifter per utgiftsområde 2014–2019

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2014 Utfall	2015 Anslag ¹	2015 Prognos	2016 Förslag ²	2017 Förslag ³	2018 Förslag ³	2019 Beräknat
1 Rikets styrelse	12 902	12 303	12 374	12 717	12 806	12 999	13 299
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 122	14 801	14 453	14 812	15 050	15 440	15 940
3 Skatt, tull och exekution	10 384	10 574	10 479	10 783	10 928	11 118	11 338
4 Rättsväsendet	40 194	40 805	40 475	41 574	42 149	42 959	43 800
5 Internationell samverkan	1 662	1 969	1 957	1 905	1 908	1 912	1 917
6 Försvar och samhällets krisberedskap	47 978	48 447	46 757	48 827	50 216	51 171	53 359
7 Internationellt bistånd	31 027	29 280	29 444	32 357	36 344	39 650	41 434
8 Migration	12 551	17 912	17 415	19 420	15 809	12 926	12 369
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	61 589	64 768	63 676	69 238	68 129	69 164	67 679
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	99 036	103 035	103 073	109 868	112 984	115 394	118 071
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 313	38 611	38 179	36 184	34 355	33 050	32 193
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	80 809	83 519	83 507	87 129	90 020	92 779	95 857
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	12 225	16 761	16 114	21 070	28 292	31 159	29 864
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	66 901	69 314	67 482	79 681	80 072	80 682	81 339
15 Studiestöd	19 953	20 967	19 633	21 708	21 847	22 200	23 013
16 Utbildning och universitetsforskning	59 419	63 972	61 962	69 452	71 852	72 501	72 704
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 827	13 136	13 016	13 695	13 953	14 040	14 074
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 076	1 224	1 090	7 064	7 004	7 015	6 704
19 Regional tillväxt	2 879	2 701	2 396	3 256	3 577	3 371	3 446
20 Allmän miljö- och naturvård	5 085	6 047	5 938	7 662	7 341	7 221	6 772
21 Energi	2 858	2 383	2 378	2 812	2 788	2 602	2 609
22 Kommunikationer	45 962	49 450	46 875	54 122	55 169	55 724	55 489
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 203	15 681	13 390	18 920	16 798	17 410	17 492
24 Näringsliv	5 439	5 516	5 473	5 998	5 832	5 840	5 891
25 Allmänna bidrag till kommuner	93 599	92 304	92 237	93 398	95 078	95 397	95 461
26 Statsskuldräntor m.m.	3 325	29 326	26 491	10 769	20 298	25 831	33 305
27 Avgiften till Europeiska unionen	41 553	43 855	36 154	31 827	37 669	38 975	40 391
Minskning av anslagsbehållningar				-3 143	665	222	-522
Beräkningsteknisk överföring till hushållen ⁴					215	1 340	5 953
Summa utgiftsområden⁵	840 872	898 661	872 421	923 107	959 147	980 091	1 001 240
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor⁶	837 546	869 335	845 930	912 364	938 880	954 290	967 966
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	257 988		267 449	285 509	301 708	319 018	332 789
Takbegränsade utgifter	1 095 534		1 113 379	1 197 873	1 240 588	1 273 308	1 300 755
Budgeteringsmarginal	11 466		44 621	17 127	33 412	58 692	91 245
Utgiftstak för staten⁷	1 107 000		1 158 000	1 215 000	1 274 000	1 332 000	1 392 000

¹ Inklusive riksdagens beslut i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99, bet. 2014/15:FIU21, rskr. 2014/15:316) och förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2015 (prop. 2015/16:2).

² Regeringens förslag till utgiftsramar för 2016 i denna proposition (se tabell 8.2).

³ Regeringens förslag till preliminära utgiftsramar för 2017 och 2018.

⁴ Avser de överstigande medel som uppstår på grund av att regeringen i denna proposition föreslår och aviserar åtgärder som medför större budgetförstärkningar än budgetförsvagningar för 2017–2019 exkl. de förslag av diskretionär karaktär som inte finansieras fullt ut och som inte ingår i tabell 1.2.

⁵ Inklusive Beräkningsteknisk överföring till hushållen och posten Minskning av anslagsbehållningar.

⁶ Summa utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. och exklusive minskning av anslagsbehållningar för statsskuldräntor.

⁷ Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2018 samt bedömning av nivå för 2019 (se avsnitt 5.2).

Källa: Egna beräkningar.

3 Tabeller Offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld

Tabell 21 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019

Miljarder kronor om inte annat anges

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomster	1 736	1 780	1 810	1 861	1 896	1 993	2 094	2 200	2 306	2 402
<i>procent av BNP</i>	<i>49,3</i>	<i>48,7</i>	<i>49,1</i>	<i>49,3</i>	<i>48,4</i>	<i>48,7</i>	<i>49,0</i>	<i>49,3</i>	<i>49,5</i>	<i>49,5</i>
Skatter och avgifter	1 516	1 549	1 563	1 613	1 664	1 753	1 851	1 949	2 042	2 123
<i>procent av BNP</i>	<i>43,1</i>	<i>42,4</i>	<i>42,4</i>	<i>42,7</i>	<i>42,5</i>	<i>42,8</i>	<i>43,3</i>	<i>43,6</i>	<i>43,8</i>	<i>43,8</i>
Kapitalinkomster	65	74	71	72	62	62	64	65	72	79
Övriga inkomster ¹	155	158	176	176	170	178	179	185	192	200
Utgifter	1 737	1 783	1 844	1 912	1 971	2 029	2 134	2 223	2 308	2 386
<i>procent av BNP</i>	<i>49,3</i>	<i>48,8</i>	<i>50,0</i>	<i>50,7</i>	<i>50,4</i>	<i>49,6</i>	<i>49,9</i>	<i>49,8</i>	<i>49,5</i>	<i>49,2</i>
Transfereringar och subventioner ²	656	658	684	717	729	746	787	815	841	866
Hushåll	540	534	557	582	588	611	640	661	683	708
Näringslivet	59	66	67	68	73	71	84	81	81	81
Utlandet	57	58	60	67	68	64	62	72	77	77
Konsumtion	886	921	955	988	1 029	1 074	1 123	1 173	1 220	1 260
Investeringar m.m.	152	158	165	169	177	177	191	201	208	212
Ränteutgifter ³	42	46	40	37	36	32	33	35	38	48
Finansiellt sparande	-1	-3	-34	-52	-75	-36	-40	-23	-2	15
<i>procent av BNP</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,9</i>	<i>-1,4</i>	<i>-1,9</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,5</i>	<i>0,0</i>	<i>0,3</i>
Staten	-15	-12	-41	-43	-58	-29	-31	-10	17	38
Pensionssystemet	7	20	10	-5	4	5	0	-3	-8	-9
Kommunsektorn	7	-11	-4	-3	-20	-12	-10	-10	-12	-14
Finansiell ställning										
Konsoliderad bruttoskuld	1 323	1 349	1 370	1 483	1 734	1 793	1 826	1 859	1 865	1 859
<i>procent av BNP</i>	<i>37,6</i>	<i>36,9</i>	<i>37,2</i>	<i>39,3</i>	<i>44,3</i>	<i>43,8</i>	<i>42,7</i>	<i>41,6</i>	<i>40,0</i>	<i>38,3</i>
Finansiell nettoförmögenhet	605	514	660	703	748	709	665	637	629	634
<i>procent av BNP</i>	<i>17,2</i>	<i>14,1</i>	<i>17,9</i>	<i>18,6</i>	<i>19,1</i>	<i>17,3</i>	<i>15,5</i>	<i>14,3</i>	<i>13,5</i>	<i>13,1</i>

¹ Utgörs av bl.a. tillräknade inkomster som bruttoförs i NR, ex kapitalförslitningen av investeringar.

² Inklusiva ofördelade utgifter.

³ Inklusiva räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 22 Statens finanser

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019
Miljarder kronor om inte annat anges

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomster	933	943	927	954	968	1 018	1 078	1 134	1 188	1 234
Skatter och avgifter	795	800	784	807	832	878	932	984	1031	1073
Kapitalinkomster	33	38	32	35	24	25	27	27	29	31
Övriga inkomster ¹	105	104	111	112	113	114	118	123	127	130
Utgifter	947	954	968	998	1 026	1 047	1 109	1 144	1 170	1 196
Transfereringar till privat sektor ²	377	377	387	400	408	415	434	445	453	464
Bidrag till kommunsektorn	183	185	182	192	204	208	230	242	248	248
Ålderspensionsavgifter	24	21	21	20	22	22	25	25	24	25
Konsumtion	235	245	256	265	273	282	293	300	306	310
Investeringar m.m.	92	87	91	92	92	91	98	102	108	111
Ränteutgifter ³	37	39	30	29	28	27	29	30	31	38
Finansiellt sparande	-15	-12	-41	-43	-58	-29	-31	-10	17	38
procent av BNP	-0,4	-0,3	-1,1	-1,1	-1,5	-0,7	-0,7	-0,2	0,4	0,8
Budgetsaldo	-1	68	-25	-131	-72	-36	-10	-8	21	37
procent av BNP	0,0	1,9	-0,7	-3,5	-1,8	-0,9	-0,2	-0,2	0,5	0,8
Statsskuld	1 113	1 119	1 113	1 236	1 347	1 375	1 377	1 378	1 350	1 311
procent av BNP	31,6	30,6	30,2	32,8	34,4	33,6	32,2	30,8	29,0	27,1

¹ Utgörs av bl.a. tillräknade inkomster som bruttoförs i NR, ex kapitalförslitningen av investeringar.

² Inklusiva ofördelade utgifter.

³ Inklusiva räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 23 Ålderspensionssystemet

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019
Miljarder kronor om inte annat anges

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomster	233	245	252	255	266	275	288	302	315	329
Socialförsäkringsavgifter	184	196	203	208	214	223	233	245	256	266
Statliga ålderspensionsavgifter m.m.	24	21	21	20	22	23	25	25	25	25
Räntor, utdelningar m.m.	25	28	28	26	29	29	30	32	34	37
Utgifter	226	225	242	260	262	270	288	305	323	337
Pensioner	220	220	236	254	255	264	282	298	315	329
Övriga utgifter	6	5	6	6	7	6	6	7	7	8
Finansiellt sparande	7	20	10	-5	4	5	0	-3	-8	-9
procent av BNP	0,2	0,5	0,3	-0,1	0,1	0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,2

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 24 Kommunsektorns finanser

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019
 Miljarder kronor om inte annat anges

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomster	787	810	846	875	901	945	997	1046	1092	1128
Skatter	523	538	561	582	602	635	668	703	736	765
Kommunal fastighetsavgift	14	14	15	16	16	16	17	17	18	19
Statsbidrag	137	136	132	140	149	151	170	179	183	181
Skatter och statsbidrag, procent av BNP	19,2	18,8	19,2	19,5	19,6	19,6	20,0	20,1	20,1	19,9
Kapitalinkomster	11	11	14	14	13	12	12	12	14	18
Övriga inkomster	102	109	124	124	121	131	130	135	141	145
varav kompensations för mervärdesskatt	46	48	50	52	55	57	60	63	65	67
Utgifter	780	821	850	879	922	957	1007	1056	1103	1142
Transfereringar till hushåll	38	39	38	39	39	40	40	41	42	44
Övriga transfereringar	28	29	32	33	35	35	39	40	40	38
Konsumtion	649	673	696	721	753	788	827	869	910	946
Investeringar ¹	60	70	74	77	85	86	93	98	100	101
Ränteutgifter ²	6	10	10	9	9	8	8	8	10	14
Finansiellt sparande	7	-11	-4	-3	-20	-12	-10	-10	-12	-14
procent av BNP	0,2	-0,3	-0,1	-0,1	-0,5	-0,3	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3
Resultat före extraordinära poster	18	7	19	13	14	14	16	18	17	14

Anm.: Skatter och statsbidrag som andel av BNP inkluderar inkomster från den kommunala fastighetsavgiften.

¹ Investeringarna inkluderar även köp av mark och fastigheter, netto.

² Inklusiva räntor på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 25 Strukturellt sparande

Utfall för 2010–2014, prognos för 2015–2019
 Miljarder kronor om inte annat anges

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Finansiellt sparande, miljarder kronor	-1	-3	-34	-52	-75	-36	-40	-23	-2	15
Finansiellt sparande	0,0	-0,1	-0,9	-1,4	-1,9	-0,9	-0,9	-0,5	0,0	0,3
Justering för BNP-gap	1,5	0,8	1,3	1,3	0,9	0,5	0,3	0,0	-0,1	0,0
Justering för arbetslöshetsgap	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Justering för skattebasernas sammansättning	0,2	0,3	-0,3	-0,4	-0,5	-0,1	0,3	0,2	0,1	0,0
Justering, för engångseffekter ¹	0,0	0,0	-0,3	-0,3	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
Strukturellt sparande	1,9	1,2	0,0	-0,5	-1,2	-0,4	-0,4	-0,3	0,0	0,3
BNP-gap, procent ²	-3,1	-1,7	-2,8	-2,8	-1,8	-1,1	-0,6	0,0	0,2	0,0

¹ Engångseffekten för 2012 resp. 2013 rör engångseffekterna återbetalningen av försäkringspremier från AFA-försäkring på 11 miljarder kronor och 10 miljarder kronor.

Engångseffekter 2014–2016 beror på periodiseringar av Sveriges avgift till Europeiska Unionen.

² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

4 Tabeller Inkomstfördelning

Tabell 26 Fördelningseffekter av regeringens politik t.o.m. budgetpropositionen för 2016.

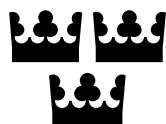
Procentuell förändring

<i>av ekvivalerad disponibel inkomst</i>	
Inkomstgrupp 1	1,64
Inkomstgrupp 2	1,28
Inkomstgrupp 3	0,43
Inkomstgrupp 4	0,11
Inkomstgrupp 5	-0,21
Inkomstgrupp 6	-0,45
Inkomstgrupp 7	-0,66
Inkomstgrupp 8	-0,82
Inkomstgrupp 9	-1,22
Inkomstgrupp 10	-1,46
<i>av individuell disponibel inkomst</i>	
Kvinnor	-0,25
Män	-0,80

Anm. Regeringens reformer för 2015 och 2016 redovisas samlat till följd av att delar av regeringens reformer från budgetpropositionen för 2015 genomförs genom propositionen för Vårändringsbudget för 2015 och genom budgetpropositionen för 2016. Alla personer har rangordnats efter ekvivalerad disponibel inkomst och därefter delats upp i tio lika stora grupper.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bilaga 3

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Bilaga 3

Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Innehållsförteckning

Sammanfattning och slutsatser	7
1 Jämställdhetspolitikens mål och inriktning	8
1.1 Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.....	8
1.2 En jämställd politik skapas i det dagliga arbetet	9
2 Skillnader på arbetsmarknaden ger lägre arbetsinkomster för kvinnor	9
2.1 Kvinnors arbetsinkomster ökar snabbare än mäns	10
2.2 Lägre arbetskraftsdeltagande bland kvinnor	11
2.3 Kvinnor arbetar i yrken och sektorer med lägre löner	12
2.4 Kvinnor har kortare arbetstid	17
2.5 Både normer och ekonomiska argument har betydelse.....	21
3 Skatter och transfereringar jämnar ut skillnaden i marknadsinkomst	22
3.1 Större spridning i mäns än kvinnors inkomster av kapital	22
3.2 Kvinnors och mäns individuella disponibla inkomst ökar i samma takt	25
3.3 Fler män än kvinnor försörjer sig bara genom arbete.....	25
3.4 Sammanboende kvinnors ekonomiska självständighet har ökat...	26
3.5 Ojämnt arbetsliv leder till ojämnt pension.....	27
Underbilaga 1: Begrepp och data.....	30
Underbilaga 2: Indikatorer för delmål två, ekonomisk jämställdhet.....	32

Tabellförteckning

Tabell 2.1 Arbetsinkomst relativt medianen efter åldersgrupp och hushållstyp 1995 och 2013.....	10
Tabell 2.2 Sysselsättningsgrad för olika grupper 2005 och 2014	12
Tabell 2.3 Genomsnittliga månadslöner efter sektor 2014	13
Tabell 2.4 De fem vanligaste yrkena 2014.....	14
Tabell 2.5 Grad av könsdominans 2013.....	15
Tabell 2.6 Chefer och anställda efter sektor 2013	16
Tabell 3.1 Genomsnittlig marknads- och kapitalinkomst i olika delar av inkomstfördelningen 2013	23
Tabell 3.2 Från löneinkomst till individuell disponibel inkomst 2013	24
Tabell 3.3 Andel av befolkningen vars inkomst bara består av utökad marknadsinkomst efter åldersgrupp och hushållstyp 2013	26
Tabell 3.4 Individuell disponibel inkomst för äldre efter åldersgrupp och hushållstyp 2013.....	27
Tabell 3.5 Andel i de två lägsta inkomstgrupperna olika inkomstmått 2013.....	29
Tabell 3.6 Andel av dem som var i de två lägsta inkomstgrupperna för individuell disponibel inkomst 2013 som var i de två lägsta inkomstgrupperna 2008–2012.....	29
Tabell U.1 Nettoinkomst efter hushållstyp och antal barn 2013	32
Tabell U.2 Från löne- och näringsinkomst till nettoinkomst 2013.....	32
Tabell U.3 Kvinnors lön som andel av mäns löner efter sektor 1994–2013.....	33
Tabell U.4 Segregeringsindex efter ålder 2013.....	33
Tabell U.5 Sysselsatta efter ålder och anknytningsgrad till arbetsmarknaden 2014.....	33
Tabell U.6 Sysselsatta efter ålder och vanligen arbetad tid 2014.....	33
Tabell U.7 Avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknytning till program 2013/14.....	33
Tabell U.8 Pågående sjukpenningfall i december 1974–2014	34

Diagramförteckning

Diagram 2.1 Arbetsinkomst i förvärvsaktiv ålder 1995–2013.....	10
Diagram 2.2 Arbetskraftsdeltagande bland kvinnor efter åldersgrupp 1970–2014	11
Diagram 2.3 Arbetskraftsdeltagande bland män efter åldersgrupp 1970–2014	11
Diagram 2.4 Sysselsatta kvinnor efter sektor 1970–2014.....	13
Diagram 2.5 Sysselsatta män efter sektor 1970–2014.....	13
Diagram 2.6 Totalt lönegap mellan kvinnor och män efter sektor 1992–2014	13
Diagram 2.7 Tidsbegränsade anställningar som andel av antal anställda efter sektor 1987–2014.....	15
Diagram 2.8 Tidsbegränsade anställningar efter åldersgrupp 2014.....	16
Diagram 2.9 Ledamöter i börsföretagens styrelser 2000–2015.....	17
Diagram 2.10 Heltidsarbete 1970–2014	18
Diagram 2.11 Orsak till deltidsarbete 2014.....	18
Diagram 2.12 Faktisk arbetstid med och utan barn 1987–2014.....	19
Diagram 2.13 Mammors uttag av föräldraledighetsdagar respektive föräldrapenningdagar	19
Diagram 2.14 Pappors uttag av föräldraledighetsdagar respektive föräldrapenningdagar	19
Diagram 2.15 Sjukpenningtalet och antal nybeviljade sjuk och aktivitetsersättningar 1994–2014.....	20
Diagram 3.1 Marknadsinkomst i förvärvsaktiv ålder 1995–2013.....	22
Diagram 3.2 Kapitalinkomstens andel av marknadsinkomsten i tiondelen med högst inkomster 1995–2013.....	23
Diagram 3.3 Individuell disponibel inkomst i förvärvsaktiv ålder 1995–2013.....	25
Diagram 3.4 Andel av befolkningen vars inkomst bara består av utökad marknadsinkomst 1995–2013	25
Diagram 3.5 Sammanboende kvinnors andel av hushållsinkomsten 1995–2013	26
Diagram 3.6 Kvinnors andel av hushållsinkomsten i sammanboende par 1995 respektive 2013	27
Diagram 3.7 Individuell disponibel inkomst för äldre 1995–2013.....	27
Diagram 3.8 Andel kvinnor och män i olika inkomstgrupper, individuell disponibel inkomst 2013	28
Diagram 3.9 Andel kvinnor och män i de två lägsta inkomstgrupperna 1995–2013 ..	28

Sammanfattning och slutsatser

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. En grundläggande utgångspunkt för regeringens politik är principen om människors lika värde.

Jämställdhet handlar om mänskliga rättigheter och är en demokratifråga. Ekonomisk jämställdhet är ett delmål som innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Jämställdhet bidrar också till ekonomisk tillväxt genom att både kvinnors och mäns potential tillvaratas och främjas. Det är därför viktigt att politiken har ett jämställdhetsperspektiv som integreras i all verksamhet och i alla steg av beslutsfattandet.

År 2013 hade kvinnor i förvärsaktiv ålder ca 75 procent av mäns arbetsinkomst, en skillnad som motsvarar ungefär 78 000 kronor på ett år. Kvinnors lägre inkomster kan bl.a. förklaras av att kvinnor har lägre tim- eller månadslöner än män vilket till stor del beror på att arbetsmarknaden kännetecknas av en könsmässig uppdelning. Kvinnor och män arbetar i stor utsträckning i olika yrken och befattningar, där kvinnor är överrepresenterade i yrken och befattningar med lägre löner.

Kvinnors lägre arbetsinkomster kan också förklaras av att kvinnor har kortare arbetstid än män. Kvinnor arbetar i större utsträckning än män deltid och har mer frånvaro på grund av föräldraledighet och ohälsa. Kvinnors arbetsvillkor är också osäkrare än mäns, med fler tidsbegränsade anställningar, och det är många kvinnor som arbetar mindre än vad de skulle vilja.

En förklaring till kvinnors kortare arbetstid är att de tar ett större ansvar än män för det obetalda hemarbetet och det är också betydligt vanligare att kvinnor arbetar deltid för att ta hand om barn. Kvinnors större föräldraansvar är dessutom en delförklaring till kvinnors högre sjukfrånvaro. Kvinnor har under lång tid haft högre sjukfrånvaro än män och under de senaste åren har sjukfrånvaron ökat, i synnerhet för kvinnor.

De könsbetingade skillnaderna i arbetsinkomster utjämnas i viss mån av skatter och transfereringar. Den sammantagna skillnaden mellan kvinnor och män i individuell disponibel inkomst, efter skatter och transfereringar, var ca 45 000 kronor 2013 bland dem i förvärsaktiv ålder.

Att kunna försörja sig genom betalt arbete är centralt i den svenska jämställdhetspolitiken. Det är färre kvinnor än män som kan försörja sig och sina barn genom betalt arbete. Dessutom är det vanligare att kvinnor är beroende av sin partner för försörjning än vad det är bland män.

Ojämställdheten i förvärsaktiv ålder leder också till inkomstskillnader mellan kvinnor och män efter pensioneringen eftersom arbetsinkomsterna ligger till grund för ålderspensionen. Att kvinnor tidigare i livet förvärsarbetat i mindre omfattning och till lägre lön än män medför att de även som pensionärer har lägre inkomster än männen.

Kvinnors arbetsinkomster har ökat snabbare än mäns sedan mitten av 1990-talet. Det är en följd av att skillnaden i arbetstid mellan könen har minskat och att kvinnors arbetskraftsdeltagande ökat. Dessutom har arbetsmarknaden blivit mindre könsuppdelad. Målet om ekonomisk jämställdhet är dock enligt regeringens bedömning fortfarande inte uppfyllt bl.a. eftersom kvinnor alljämt har lägre löner och deras arbete värderas lägre än mäns. Dessutom har kvinnor kortare arbetstid och högre frånvaro än män. Regeringen bedömer att ett systematiskt och långsiktigt arbete behöver bedrivas för att påskynda utvecklingen mot ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män.

Regeringen anser att en viktig del i att skapa en mer jämställd arbetsmarknad är att minska ofrivilligt deltidsarbete och öka kvinnors arbetskraftsdeltagande. Heltidsarbete ska vara norm på hela arbetsmarknaden, med deltidsarbete som möjlighet. Vidare är en utbyggnad av välfärdssektorn en grundläggande faktor för kvinnors villkor på arbetsmarknaden. I ett modernt arbetsliv krävs också goda arbetsvillkor och en god arbetsmiljö. Dessutom måste de stora skillnaderna i pensionsinkomster mellan kvinnor och män minska.

1 Jämställdhetspolitikens mål och inriktning

1.1 Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv

Regeringens jämställdhetspolitik bygger på det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Som grund har den feministiska regeringen de fyra delmålen som ska vägleda i utformningen av politiken:

1. En jämn fördelning av makt och inflytande.
2. Ekonomisk jämställdhet.
3. En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.
4. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.¹

Denna bilaga rör i första hand målet om ekonomisk jämställdhet, men även målet om en jämn fördelning av det obetalda arbetet och målet om en jämn fördelning av makt och inflytande berörs.

Delmålet om ekonomisk jämställdhet innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet. Vidare inbegriper delmålet att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och förutsättningar i fråga om tillgång till arbete och samma möjligheter och villkor i fråga om såväl anställnings-, löne- och andra arbetsvillkor som utvecklingsmöjligheter i arbetet. Målet har ett livscykelperspektiv, dvs. det avlönade arbetet ska innebära ekonomisk trygghet och självständighet även under pensionsåren.

Egen inkomst är viktigt för ekonomisk självständighet

Ekonomisk jämställdhet handlar om fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män. Målet om ekonomisk jämställdhet omfattar inte bara att kvinnor och män ska ha samma möjligheter att försörja sig själva genom betalt arbete, det ska även leda till att ekonomisk

jämställdhet uppnås. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att vara ekonomiskt självständiga och kunna försörja sig själva och eventuella barn genom arbete.²

I studier av inkomstfördelning mäts oftast hushållets totala inkomst och individens ekonomiska standard antas bero på den samlade hushållsinkomsten och hur många som ingår i hushållet. Det innebär att i ett hushåll med två vuxna tillskrivs båda lika stora inkomster oavsett om någon tjänat mer än den andra.³

Traditionellt har nationalekonomer sett hushållet som en ekonomisk enhet där hushållets agerande är oberoende av vem i hushållet som har vilka inkomster.⁴ Modernare forskning visar dock att fördelningen av resurser inom hushållet påverkar hushållets beteende, och därmed respektive partners välfärd, och att möjligheten till en egen inkomst ger kvinnor ökad makt att påverka beslutsfattandet inom familjen. Med andra ord; det spelar roll vem som kan bidra till hushållets inkomst.⁵

Ur ett jämställdhetsperspektiv är det därför viktigt att studera hur stor inkomst kvinnor respektive män förfogar över och vilken möjlighet kvinnor och män har till egen inkomst/försörjning. I denna bilaga fokuseras på mäns och kvinnors individuella inkomster och särskilt fokus läggs på utvecklingen av inkomsterna från arbete och på möjligheterna för kvinnor och män att försörja sig själva.⁶

² Prop. 2005/06:155.

³ Se prop. 2013/14:100 bilaga 2 för en beskrivning av inkomstfördelningens utveckling.

⁴ Becker, A Treatise on the Family, 1981.

⁵ Lundberg och Pollak, Family decision-making, The New Palgrave Dictionary of Economics, 2008.

⁶ Statistiska centralbyrån följer regelbundet inkomstfördelningen i Sverige genom undersökningen av hushållens ekonomi (HEK). Analysen i följande avsnitt grundar sig huvudsakligen på denna undersökning. Den senaste versionen av HEK avser 2013. Se underbilagan för en beskrivning av datamaterialet och en mer ingående förklaring av den individuella disponibla inkomsten.

¹ Prop. 2005/06:155 och skr. 2011/12:3.

1.2 En jämställd politik skapas i det dagliga arbetet

Sverige har en feministisk regering med tydliga ambitioner att verka för jämställdhet mellan kvinnor och män. I genomförandet av en feministisk politik är jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering strategiska redskap för regeringen.

Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv integreras i verksamheten och i alla steg av beslutsprocesserna. Det innebär bl.a. att ett jämställdhetsperspektiv ska vara en integrerad del av det dagliga arbetet på alla nivåer och i alla stadier hos de aktörer som normalt är involverade i det politiska beslutsfattandet.

För att uppnå bestående resultat är det nödvändigt med ett systematiskt och kontinuerligt jämställdhetsarbete. För att detta ska realiseras krävs politiskt engagemang och ett aktivt ledarskap, både med att skapa förutsättningarna samt genom jämställdhetsanalyser, statistik och uppföljning. Denna bilaga är en del av detta arbete.

Jämställdhetsbudgetering är tillämpning av principen om jämställdhetsintegrering i budgetförfarandet. Detta innebär att budgetpolitikens jämställdhetseffekter ska utvärderas och att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras på alla nivåer i budgetförfarandet.

Det pågår ett utvecklingsarbete för stärkt tillämpning av jämställdhetsbudgetering i Regeringskansliet. Syftet är att säkerställa att regeringens reformer och förslag baseras på en tidigt genomförd jämställdhetsanalys. Regeringen avsätter därför särskilda resurser för att fr.o.m. 2016 utvärdera och utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering. De slutsatser och analyser som framkommer i utvärderingarna kommer att återföras och användas i det arbete som bedrivs inom departement och myndigheter. Målsättningen är att utvecklingen av jämställdhetsintegreringen ska leda till en tydlig förflyttning framåt av arbetet för jämställdheten under mandatperioden.

Värdefullt underlag från delegationen för jämställdhet i arbetslivet

Delegationen för jämställdhet i arbetslivet som bestod av företrädare för arbetsmarknadens

parter lämnade våren 2015 sitt betänkande med förslag på hur jämställdheten på arbetsmarknaden ska öka. I sitt slutbetänkande Hela lönen, hela tiden (SOU 2015:50) betonar delegationen två områden som särskilt angelägna att åtgärda för att främja jämställdhet i arbetslivet; tiden i arbete och ersättningen för arbete. Delegationens slutsats är att en förutsättning för att kvinnor ska kunna och vilja arbeta mer är att de erbjuds heltidstjänster där arbetsvillkoren och arbetsmiljön är så bra att det är möjligt att arbeta heltid.

Vidare pekar delegationen på att ett villkor för att kvinnor ska kunna arbeta mer är att ansvaret för hem och barn fördelas jämnare mellan kvinnor och män. Delegationens förslag, som bereds i Regeringskansliet, utgör ett värdefullt underlag för överväganden om insatser för att främja jämställdheten på arbetsmarknaden. Delegationen föreslår bl.a. en minskning av det totala antalet föräldrapenningdagar och en tredelning av föräldraförsäkringen med 150 dagar för vardera föräldern och 60 dagar som kan överlåtas till den andra föräldern.

Regeringen vill se en föräldraförsäkring som bidrar till ett jämställt föräldraskap, som är bättre anpassad till en modern arbetsmarknad och de krav den ställer, samt till ett modernt familjeliv och för alla olika former av familjer. Regeringen har därför lagt förslag till riksdagen om att införa en tredje reserverad månad i föräldrapenningen.

Regeringen har också lämnat förslag till riksdagen om att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget.

2 Skillnader på arbetsmarknaden ger lägre arbetsinkomster för kvinnor

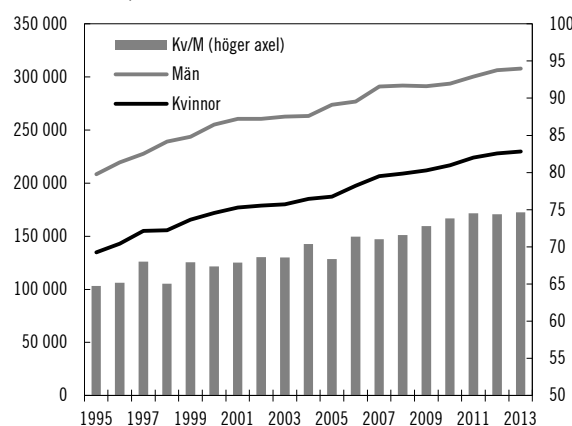
I detta avsnitt studeras kvinnors och mäns möjligheter till försörjning genom betalt arbete. Utgångspunkten är utvecklingen av arbetsinkomster för kvinnor och män sedan mitten av 1990-talet och hur den kan förklaras av situationen på arbetsmarknaden.

2.1 Kvinnors arbetsinkomster ökar snabbare än mäns

Kvinnor har lägre inkomster från arbete än män. År 2013 hade kvinnor ca 75 procent av mäns arbetsinkomster, mätt i kronor var skillnaden ca 78 000 kronor.⁷ Kvinnornas arbetsinkomst har dock ökat snabbare än mäns sedan mitten av 1990-talet (se diagram 2.1 och tabell 2.1). För kvinnor har den reala arbetsinkomsten ökat med 70 procent sedan 1995. Ökningen för män under samma period har varit 48 procent.

Diagram 2.1 Arbetsinkomst i förvärsaktiv ålder 1995–2013

Medianinkomst i kronor (2015 års priser) respektive kvinnors andel av mäns inkomst i procent, 20–64 år

Anm.: Arbetsinkomst är summan av lön och företagarinkomst.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I tabell 2.1 framgår nivån på olika gruppers arbetsinkomst i förhållande till medianen i hela gruppen kvinnor och män 20–64 år. År 2013 var medianen för alla i åldersgruppen 20–64 år 267 000 kronor. För kvinnor var medianen 230 000 och för män var den 308 000 kronor. Det innebär att kvinnors medianinkomst var 86 procent av den sammantagna medianen för båda könen, och att medianinkomsten för män var 15 procent högre än denna median. I alla studerade grupper var inkomstnivån lägre för kvinnor än för män både 1995 och 2013.

⁷ Arbetsinkomst definieras här som summan av löneinkomst och företagarinkomst. Inkomster karakteriseras vanligen av att många individer har låga eller medelhöga inkomster samt ett fåtal som har höga eller mycket höga inkomster. Sådana extremvärden kan få stor inverkan på medelvärdet medan medianvärdet inte påverkas. Det kan därför vara bättre att studera medianvärdet än medelvärdet när man vill beskriva inkomsterna i mitten av fördelningen.

Sett till ålder är det endast i åldersgruppen 45–54 år som kvinnorna som hade en inkomstnivå över den sammantagna medianinkomsten för samtliga i åldern 20–64 år. Den yngsta åldersgruppen för både kvinnor och män har den lägsta arbetsinkomsten, vilket bl.a. kan förklaras av att många i denna ålder studerar eller är arbetslösa. För alla åldersgrupper utom bland ungdomar (20–24 år) har kvinnors arbetsinkomster vuxit snabbare än mäns sedan mitten av 1990-talet. I synnerhet kvinnor i åldersgruppen 55–64 år har haft en snabb ökning av arbetsinkomsten.

Tabell 2.1 Arbetsinkomst relativt medianen efter åldersgrupp och hushållstyp 1995 och 2013

Procent och procentuell utveckling, 20–64 år

	Relativ inkomst 1995		Relativ inkomst 2013		Real utveckling per år 1995–2013	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Åldersgrupper						
20–24 år	33	40	30	40	2,1	2,7
25–34 år	69	125	66	106	2,5	1,8
35–44 år	94	145	98	130	3,0	2,1
45–54 år	110	147	108	133	2,6	2,2
55–64 år	59	96	92	120	5,3	4,0
Hushållstyper						
Ensamst. m. barn 0–6 år	48	-	36	114	1,2	-
Ensamst. m. barn 7–17 år	95	-	99	128	3,0	-
Ensamst. 20–44 år, utan barn	64	82	57	74	2,1	2,2
Ensamst. 45–64 år, utan barn	83	92	93	109	3,4	3,7
Sammanb. m. barn 0–6 år	53	141	67	126	4,0	2,1
Sammanb. m. barn 7–17 år	103	158	109	143	3,1	2,1
Sammanb. 20–44 år, utan barn	96	131	83	115	1,9	2,0
Sammanb. 45–64 år, utan barn	92	139	103	134	3,4	2,5
Födelseland						
Inrikes födda	86	132	92	120	3,1	2,2
Utrikes födda	27	54	47	78	6,1	4,9
Totalt	82	127	86	115	3,0	2,2

Anm.: (-) baseras på för få observationer för att anges. Statistiken för ensamstående män med barn 0–6 år 2013 baseras på ett litet urval personer och bör därför tolkas med försiktighet.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Sammanboende kvinnor och män har högre arbetsinkomster än de ensamstående oavsett om

de har barn eller inte. Det är emellertid större skillnad mellan sammanboende kvinnors och mäns arbetsinkomster än mellan ensamstående kvinnors och mäns arbetsinkomster.

För utrikes födda kvinnor och män har den relativa inkomstnivån förbättrats sedan 1995 men den är fortfarande lägre än medianinkomsten.

2.2 Lägre arbetskraftsdeltagande bland kvinnor

En delförklaring till kvinnors lägre arbetsinkomster är att det är färre kvinnor än män som deltar på arbetsmarknaden, dvs. det är färre kvinnor som har arbetsinkomster.

Kvinnornas arbetskraftsdeltagande ökade i Sverige under 1970- och 1980-talen, samtidigt som arbetskraftsdeltagandet i stort sett var oförändrat för män (se diagram 2.2 och diagram 2.3).⁸ Under denna period skedde ett antal politiska reformer för att underlätta kvinnors arbetskraftsdeltagande, som utbyggnaden av barn- och äldreomsorgen och införandet av föräldraförsäkringen. I början av 1970-talet avskaffades också sambeskattningen vilket ökade framför allt kvinnornas ekonomiska utbyte av lönearbete.

I början av 1990-talet stabiliserades kvinnornas arbetskraftsdeltagande, och har sedan dess legat omkring 5 procentenheter lägre än männens.

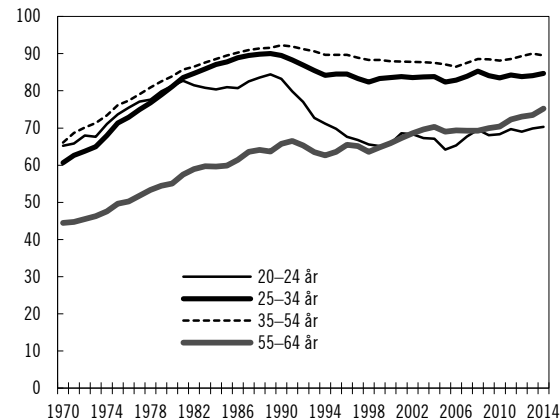
Arbetskraftsdeltagandet och skillnaden mellan kvinnor och män varierar över olika åldrar. Män har emellertid högre arbetskraftsdeltagande i samtliga åldersgrupper. Den största skillnaden är i gruppen 25–34 år.

Bland de äldsta kvinnorna 55–64 år har arbetskraftsdeltagandet fortsatt att stiga även under 1990-talet och början av 2000-talet, vilket sannolikt är en förklaring till den positiva utvecklingen av arbetsinkomster för gruppen sedan 1995.

⁸ Statistiken i detta avsnitt bygger på Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar och avser, om inget annat anges, åldersgruppen 15–74 år enligt internationell definition. Anledningen till att andra åldersgrupper används i vissa diagram är att det saknas längre tidsserier för åldersgruppen 15–74 år.

Diagram 2.2 Arbetskraftsdeltagande bland kvinnor efter åldersgrupp 1970–2014

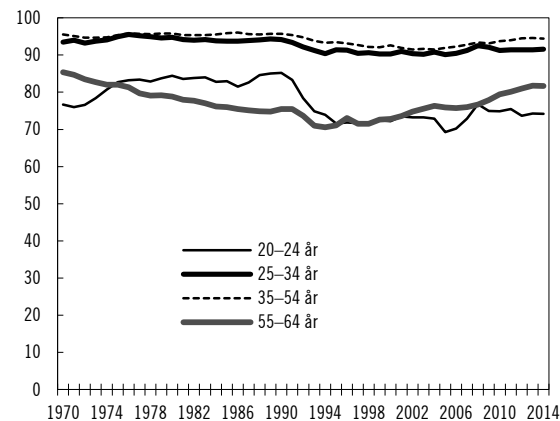
Andel av befolkningen 20–64 år, procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Diagram 2.3 Arbetskraftsdeltagande bland män efter åldersgrupp 1970–2014

Andel av befolkningen 20–64 år, procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande i åldersgruppen 20–64 år kan delvis förklaras av att kvinnor är sjuka (utanför arbetskraften) och heltidsstuderande i större omfattning än män.⁹ Det är också betydligt vanligare att kvinnor är hemarbetande än män.¹⁰

⁹ Sjuka omfattar personer utanför arbetskraften (som inte uppfyller villkoren för att vara heltidsstuderande) som uppgett sjukdom som skäl för detta. Gruppen sjuka innefattar både korttidssjuka (mindre än ett år) och långvarigt sjuka (ett år eller mer), exempelvis förtidspensionärer av hälsoskäl och personer med sjukersättning som kommer att gälla minst ett år framåt. Gruppen sjuk omfattar inte personer som är intagna för vård utan endast de som vistas för vård i hemmet, hos anhöriga eller liknande.

¹⁰ Detta avser personer utanför arbetskraften och baseras på personens egen bedömning av sin huvudsakliga verksamhet i Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning.

Sjukdom och studier förklarar omkring 42 respektive 18 procent av skillnaden i arbetskraftsdeltagande. Om hänsyn tas till dessa skillnader skulle det totala gapet i arbetskraftsdeltagandet på ca 5,5 procentenheter 2014 reduceras till omkring 2 procentenheter.¹¹

Arbetskraften utgörs av sysselsatta och arbetslösa. Män arbetar i större utsträckning i sektorer som är mer konjunkturkänsliga och tenderar att drabbas hårdare av en ekonomisk nedgång än kvinnor.¹² Arbetslösheten bland kvinnor och män var dock ungefär lika stor 2014 trots att konjunkturläget inte var i balans (se vidare utg.omr.14). Detta innebär att skillnaden i sysselsättningsgrad liknar skillnaden i arbetskraftsdeltagande.

Män har högre sysselsättningsgrad än kvinnor i alla studerade grupper även om skillnaden varierar i storlek (se tabell 2.2). I genomsnitt skiljer det ca 5 procentenheter mellan kvinnors och mäns sysselsättningsgrad. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män kan därför endast förklara en del av skillnaden i arbetsinkomst.

Utrikes födda har en betydligt lägre sysselsättningsgrad än inrikes födda, vilket är den huvudsakliga förklaringen till gruppens lägre arbetsinkomster. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan utrikes födda kvinnor och män är större än skillnaden mellan inrikes födda kvinnor och män (se vidare utg.omr. 13 bil.1).

Tabell 2.2 Sysselsättningsgrad för olika grupper 2005 och 2014

Andel av befolkningen 15–74 år, procent

	2005		2014	
	Kv	M	Kv	M
Åldersgrupper				
20–24 år	56,8	59,5	58,8	59,6
25–34 år	76,3	83,9	78,5	84,3
35–44 år	83,5	89	85,3	90,5
45–54 år	83,2	86,6	84,5	88,7
55–64 år	66,9	72,2	71,7	76,6
Hushållstyper				
Ensamst. m. barn under 19 år	72,7	85,7	74,8	87
därav m. barn under 7 år	61,8	80,4	65,5	87,6
Ensamst. utan barn	44,6	51,3	47,7	51,9
Sammanb. m. barn under 19 år	82,6	90,8	84,6	92,5
därav m. barn under 7 år	77	90,5	80,3	91,8
Sammanb. utan barn	60,2	63,9	59,9	64,6
Födelseland				
Inrikes födda	64,4	69,2	66,0	69,8
Utrikes födda	52,6	59,5	54,8	63,1
Totalt 15–74 år	62,6	67,9	63,8	68,6

Källa: Statistiska centralbyrån.

2.3 Kvinnor arbetar i yrken och sektorer med lägre löner

Att de sysselsatta kvinnorna har lägre löner än männen är en viktig förklaring till att kvinnor har lägre arbetsinkomster. I genomsnitt uppgick kvinnors månadslön till ca 87 procent av männens 2014 vilket innebär att det totala lönegapet mellan könen var 13 procent eller ca 4 400 kronor per månad.¹³

Den könsuppdelade arbetsmarknaden är en förklaring till kvinnors lägre löner. Dels arbetar kvinnor och män i olika sektorer och yrken, dels har de olika befattningar där kvinnor är överrepresenterade i yrken och befattningar med lägre löner.

¹¹Egen beräkning baserad på Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning.

¹²Wilkins och Wooden, Gender Differences in Rates of Job Dismissal: Why Are Men More Likely to Lose Their Jobs? IZA Discussion Paper, 2011.

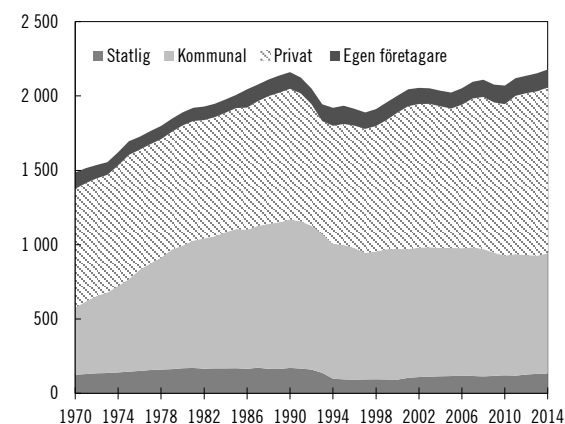
¹³ Detta avser en månadslön som är uppräknad till motsvarande heltid, vilket är det begrepp som genomgående används i avsnittet.

Kvinnor och män arbetar i olika sektorer

Den privata sektorn är den största arbetsgivaren för både kvinnor och män (se diagram 2.4 och diagram 2.5). Därefter är den kommunala sektorn störst för kvinnor där 37 procent av de sysselsatta kvinnorna arbetade 2014. Bland männen arbetade 10 procent i kommunal sektor vilket betyder att ungefär 80 procent av de anställda i kommunal sektor är kvinnor. Den statliga sektorn sysselsätter ca 6 procent av både kvinnorna och männen. Män är i en betydligt högre grad än kvinnor egenföretagare.

Diagram 2.4 Sysselsatta kvinnor efter sektor 1970–2014

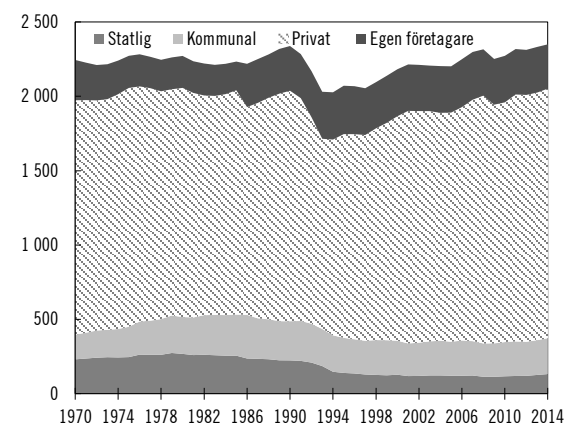
Antal i tusental, 16–64 år

Anm.: År 1987 infördes en ny mätmetod. Alla som arbetade i aktieföretag räknades som anställda före 1987. Därefter räknas företagsledaren som egen företagare.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Diagram 2.5 Sysselsatta män efter sektor 1970–2014

Antal i tusental, 16–64 år

Anm.: År 1987 infördes en ny mätmetod. Alla som arbetade i aktieföretag räknades som anställda före 1987. Därefter räknas företagsledaren som egen företagare. Eftersom fler män än kvinnor är egna företagare blir brottet synligare för män än för kvinnor.
Källa: Statistiska centralbyrån.

I privat sektor uppgick kvinnors genomsnittliga månadslön 2014 till ca 29 600 kronor och männens månadslön till 33 700 kronor (se tabell 2.3). Det betyder att kvinnors lön var ca 88 procent av männens eller att lönegapet var 12 procent. Den

lägsta genomsnittliga månadslönen återfinns bland kvinnor i kommunal sektor och den högsta bland män i privat sektor (tjänstemän).

Kvinnor har i genomsnitt lägre lön än män i alla sektorer. Den största skillnaden finns i landstinget och den minsta i kommunal sektor. Om hänsyn tas till att kvinnor och män arbetar i olika yrken och sektorer, genom s.k. standardvägning, återfinns den största skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga löner i stället i privat sektor (se sista kolumnen i tabell 2.3).

Tabell 2.3 Genomsnittliga månadslöner efter sektor 2014

Kronor och procent

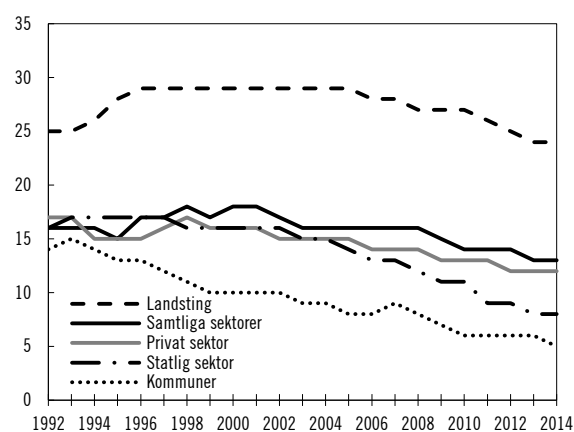
	Månadslön 2014		Kvinnors lön i procent av mäns lön	
	Kvinnor	Män	Ej standardvägd	Standardvägd
Öffentlig sektor	28 700	33 000	86,9	97,8
Kommuner	26 900	28 400	94,6	99,5
Landsting	31 800	41 600	76,4	96,0
Stat	33 100	35 900	92,1	95,6
Privat sektor	29 600	33 700	87,8	93,8
Arbetare	24 400	27 200	89,6	96,2
Tjänstemän	34 700	42 600	81,4	91,9
Samtliga sektorer	29 200	33 600	86,8	95,0

Anm.: Tabellen visar månadslöner uppräknade till heltid. Standardvägningen tar hänsyn till att kvinnor och män arbetar i olika yrken och sektorer samt har olika utbildningsnivå, arbetstid och ålder (se underbilaga).
Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Det totala lönegapet har varierat något över tid, men jämfört med 1992 har lönegapet minskat med 3 procentenheter (se diagram 2.6). Den viktigaste förklaringen till lönegapet i respektive sektor är att kvinnor är överrepresenterade i yrken där den genomsnittliga lönen är lägre.

Diagram 2.6 Totalt lönegap mellan kvinnor och män efter sektor 1992–2014

Procent

Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Mellan 2008 och 2013 minskade det totala löne-gapet mellan kvinnor och män med 2,4 procentenheter. Medlingsinstitutet har undersökt hur stor del av minskningen som beror på att strukturen på arbetsmarknaden har förändrats och hur stor del som beror på att löneökningarna för kvinnor och män har varit olika stora. Resultaten visar att 60–70 procent av minskningen beror på att arbetsmarknaden var mindre könsuppdelad 2013 och resterande 30–40 procent beror på att kvinnor har haft större löneökningar än män i genomsnitt.¹⁴

Kvinnor och män har olika yrken

De vanligaste yrkena bland kvinnor återfinns inom vård och omsorg samt utbildning (se tabell 2.4). Vanliga yrken bland män är lastbilsförare, mjukvaruutvecklare och företagssäljare. Den största yrkesgruppen bland kvinnor, undersköterskor, har en månadslön på ca 25 000 kronor vilket ligger i nivå med den största yrkesgruppen bland män - lastbilsförare. Av de vanligaste yrkena är det dock två kraftigt mansdominerade yrken som sticker ut genom betydligt högre löner än övriga vanliga yrken. Mjukvaruutvecklare och företagssäljare har båda månadslöner på över 40 000 kronor. I dessa grupper är också lönespridningen, mätt med kvoten mellan 90:e och 10:e percentilen i lönefördelningen, betydligt större än i de andra yrkesgrupperna. Detta visar att möjligheten att göra lönekarriär är större inom dessa yrken.

Tabell 2.4 De fem vanligaste yrkena 2014

Antal anställda, genomsnittlig månadslön i kronor och lönespridning

	Antal anställda		Månadslön		Lönespridning p90/p10
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Kvinnor					
Undersköterskor inom hemtjänst m.m.	121 800	9 600	25 400	25 000	1,3
Barnskötare	76 400	8 200	21 700	20 300	1,4
Grundskollärare	69 000	23 500	29 300	28 800	1,5
Förskollärare	68 700	2 900	27 000	25 700	1,3
Vårdbiträden	65 800	13 600	23 200	23 100	1,4
Män					
Lastbilsförare m.fl.	2 800	63 000	25 900	26 500	1,3
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	13 200	57 900	39 900	41 500	2,0
Företagssäljare	18 400	54 700	36 200	40 700	2,2
Lager- och terminalpersonal	13 900	54 200	25 700	26 500	1,5
Maskinställare och -operatörer m.fl.	6 000	38 000	26 200	27 400	1,5

Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Många studier med data från 1990-talet finner att arbetsmarknaden i Sverige hade förhållandevis hög grad av könsmissig yrkessegregering i en internationell jämförelse. Nyare studier indikerar att detta inte längre är fallet.¹⁵

Trots att uppdelningen på arbetsmarknaden har minskat sedan slutet av 1990-talet är den fortfarande hög. År 2013 arbetade 14 procent av de sysselsatta kvinnorna i yrken med en jämn könsbalans (40–60 procent) (se tabell 2.5).

¹⁴ Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2014. Vad säger den officiella lönestatistiken? (Medlingsinstitutet 2015).

¹⁵ Det vanligaste sättet att mäta könssegregering är Dissimilarity index (DI) som tolkas som den andel män eller kvinnor som måste byta yrkeskategori för att uppnå könsbalans inom alla yrken på arbetsmarknaden. Den yrkesmässiga könssegregeringen har mätt på detta sätt minskat från 60 till 54 procent 2000–2010. I en jämförelse med andra europeiska länder var könssegregeringen på den svenska arbetsmarknaden 2010 strax över genomsnittet, SOU 2014:81. Europeiska kommissionen har i en studie jämfört könssegregeringen 1997–2007 i ett flertal europeiska länder bl.a. med DI. Resultaten visar att Sverige i början av perioden hade relativt hög grad av könssegregering men i slutet av perioden återfinns Sverige i mitten av fördelningen. Dessutom uppvisar Sverige den största minskningen under perioden, Root causes, implications and policy responses in the EU (Europeiska kommissionen 2009).

Tabell 2.5 Grad av könsdominans 2013

Andel av de sysselsatta, procent

Yrken med	Kvinnor	Män
90–100 % kvinnor, 0–10 % män	17,1	1,2
60–90 % kvinnor, 10–40 % män	53,7	17,0
40–60 % kvinnor, 40–60 % män	14,1	13,0
10–40 % kvinnor, 60–90 % män	14,1	45,6
0–10 % kvinnor, 90–100 % män	1,0	23,1
Totalt	100	100

Källa: Statistiska centralbyrån.

En förklaring till den könsuppdelade arbetsmarknaden kan vara det internationellt sett höga arbetskraftsdeltagandet för kvinnor. Samtidigt som kvinnors arbetsutbud ökade under 1980- och 1990-talen byggdes välfärden ut vilket ledde till en ökad efterfrågan på arbetskraft i denna sektor och många kvinnor började arbeta där (se diagram 2.4). En betydande del av de tjänster som i Sverige utförs av kvinnor som avlönat marknadsarbete, t.ex. inom vård och omsorg, utförs som oavlönat arbete i hemmet i länder utanför Norden.¹⁶ Den kanske viktigaste förklaringen till den könsuppdelade arbetsmarknaden är de utbildningsval som kvinnor respektive män gör. Utbildningsvalen påverkar i stor utsträckning de yrken som kvinnor och män arbetar med. Även möjligheten till högre befattningar påverkas av utbildningens inriktning och längd.¹⁷

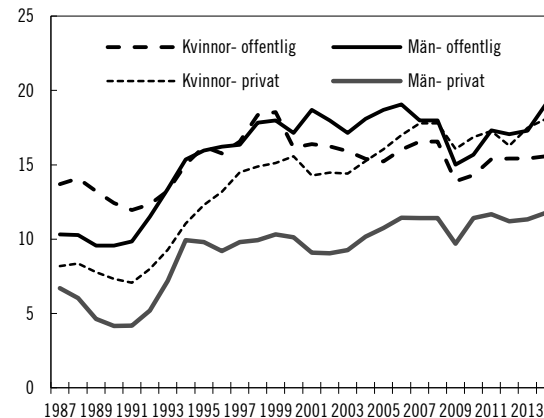
Kvinnor har osäkrare anställningar

Tidsbegränsat anställda har en mer osäker ställning på arbetsmarknaden och ofta en mer osäker ekonomisk situation än de fast anställda. I gruppen tidsbegränsat anställda är kvinnor överrepresenterade. År 2014 hade ungefär 342 000 kvinnor och 270 000 män en tidsbegränsad anställning. Sedan slutet av 1990-talet har andelen sysselsatta som är anställda på tidsbegränsade kontrakt varit omkring 17 procent

för kvinnor och omkring 13 procent för män. I offentlig sektor hade 15 procent av kvinnorna och 19 procent av männen tidsbegränsade anställningar 2014 (se diagram 2.7). I privat sektor var 18 procent av kvinnorna och 12 procent av männen tidsbegränsat anställda.

Diagram 2.7 Tidsbegränsade anställningar som andel av antal anställda efter sektor 1987–2014

Andel av anställda 20–64 år, procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Unga kvinnor och män är tydligt överrepresenterade bland anställda med tidsbegränsade anställningar. En högre andel kvinnor är dock tidsbegränsat anställda oavsett åldersgrupp (se diagram 2.8).

Det finns studier som visar att personer som har tidsbegränsade anställningar har lägre lön och i mindre utsträckning får personalutbildning än personer som har fast anställning och att det finns risk för att vissa personer blir kvar i tidsbegränsade anställningar under förhållandevis lång tid.¹⁸

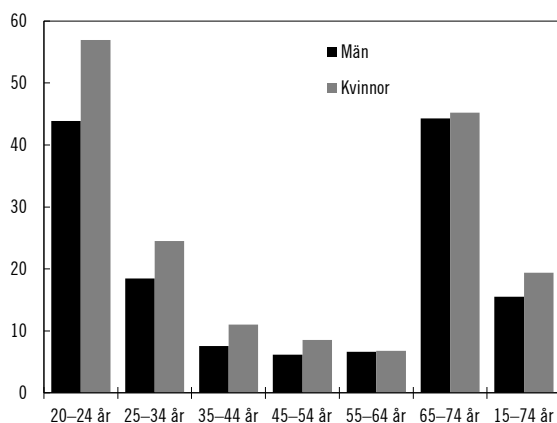
¹⁶ Nyberg, Könnssegregering-Jämställt och könsssegregering, 2008.

¹⁷ I tidigare års bilagor om ekonomisk jämställdhet ges en översikt till hur utvecklingen ser ut med avseende på utbildningsinriktning och längd. Se också Underlag till jämställdhetsutredningen U2014:06 och SOU 2015:50 för en beskrivning av hur mäns och kvinnors utbildningsval skiljer sig åt.

¹⁸ Se t.ex. SOU 2011:11 och Economic Surveys Sweden (OECD 2011).

Diagram 2.8 Tidsbegränsade anställningar efter åldersgrupp 2014

Andel av anställda, procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

En delförklaring till att tidsbegränsade anställningar är vanligare bland kvinnor är att det är fler kvinnor som är föräldralediga eller sjukskrivna och det innebär att det oftare finns en tidsbegränsad tjänst att fylla i de kvinnodominerade yrkena. Dubbelarbete, dvs. att kvinnor tar det största ansvaret för hemmet samtidigt som de i allt högre utsträckning arbetar heltid, är en viktig orsak till varför kvinnor är sjukskrivna mer än män. Kvinnors arbete värderas ofta lägre än mäns och de sociala könsrollerna påverkar dessutom arbetsmarknaden och kvinnors hälsa.

Det finns indikationer på att sannolikheten att den tidsbegränsade anställningen ska övergå till en fast tjänst är större för män än för kvinnor och att risken för återkommande tidsbegränsade anställningar är större för kvinnor.¹⁹

Färre kvinnor än män är chefer

Förutom att kvinnor och män arbetar i olika sektorer och yrken finns män i större utsträckning på högre befattningar eller chefsposter. År 2013 var 37 procent av alla chefer kvinnor och 63 procent var män. Könsfördelningen bland

chefer skiljer sig samtidigt mycket åt mellan olika sektorer (se tabell 2.6). Endast staten har en könsfördelning som ligger inom jämställdhetsintervallet (dvs. inom intervallet 40–60 procent). Andelen chefer som är kvinnor är högst i landstinget och lägst i privat sektor. I förhållande till fördelningen av de anställda inom respektive sektor är män överrepresenterade som chefer i samtliga sektorer. Det finns dock en positiv trend i utvecklingen av andelen chefer som är kvinnor.

Tabell 2.6 Chefer och anställda efter sektor 2013

Procent

	Chefer		Anställda	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Privat sektor	30	70	40	60
Offentlig sektor	66	34	72	28
Stat	46	54	50	50
Kommuner	68	32	77	23
Landsting	73	27	78	22
Totalt	37	63	50	50

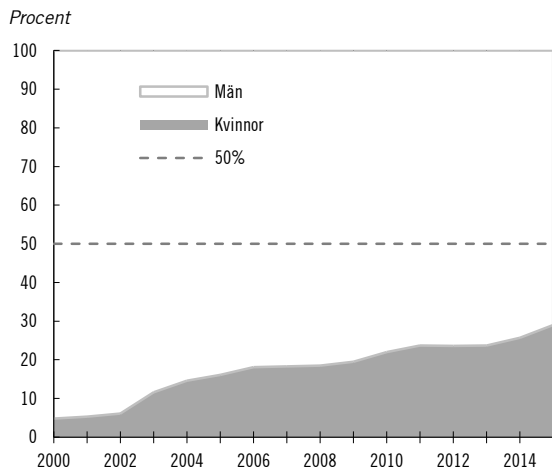
Anm.: Anställda avser åldersgruppen 20–64 år.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Den ojämna könsfördelningen bland chefer är särskilt påtaglig på de allra högsta chefsposterna. Av börsföretagen är det endast 5 procent som har en kvinna som styrelseordförande och 3 procent som har en kvinna som verkställande direktör.²⁰ Männens dominans i börsföretagens styrelser har minskat sedan början av 2000-talet, 2015 hade andelen kvinnor ökat till 29 procent (se diagram 2.9).

¹⁹ Se t.ex. Håkansson, Språngbräda eller segmentering? En longitudinell studie av tidsbegränsat anställda (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2001:1), Forslund m.fl., Kollektivavtalen och ungdomarnas faktiska begynnelselöner (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2012:19) och Arbetskraftsundersökningen, tredje kvartalet 2010. Tema: Tidsbegränsat anställda (Statistiska centralbyrån 2010).

²⁰ Avser de företag som var registrerade på Nasdaq Stockholm och NGM Equity i juni 2015.

Diagram 2.9 Ledamöter i börsföretagens styrelser 2000–2015

Anm.: NGM-företag ingår inte 2008–2010.

Källor: Styrelser och revisorer i Sveriges börsföretag 2014–2015 och SIS Ågarservice.

Personer som rekryteras till bolagens styrelser och ledningsgrupper har ofta en utbildningsbakgrund som ekonomer, jurister eller civilingenjörer. Kvinnor utgör över hälften av studenterna på landets ekonom- och juristutbildningar och en tredjedel av studenterna på civilingenjörsutbildningarna.²¹ En studie på svenska data visar att skillnaden mellan mäns och kvinnors sannolikhet att inneha en topposition i ett stort privat företag har minskat över tid. Däremot är det fortfarande betydligt vanligare att män innehar toppositioner givet samma utbildning.²²

En stor del av lönegapet kan förklaras

Lönegapet på ca 13 procent kan som beskrivits ovan till stor del förklaras av att kvinnor och män arbetar i olika yrken och befattningar. Om hänsyn tas till att män och kvinnor fördelar sig olika avseende vissa lönepåverkande faktorer som t.ex. utbildning, arbetslivserfarenhet, befattning, yrke, hel- eller deltidsarbete och sektor är lönegapet ca 5 procent 2014 (se sista

kolumnen i tabell 2.3).²³ Det oförklarade lönegapet kan bero på diskriminering mellan kvinnor och män men det kan också bero på skillnader i faktorer som inte beror på kön, som individuella egenskaper eller arbetsuppgifter. Lönegapet är högre vid högre lönenivåer och tenderar dessutom att accelerera högst upp i lönefördelningen, detta brukar kallas för ”glastaket”.

2.4 Kvinnor har kortare arbetstid

Den viktigaste förklaringen till kvinnors lägre arbetsinkomster är att kvinnor har kortare arbetstid än män. I genomsnitt arbetade kvinnor 5,3 timmar mindre per vecka än män 2014, vilket motsvarar 16 procent kortare arbetstid.²⁴ Skillnaden i arbetstid har emellertid minskat med över 3 timmar per vecka jämfört med 1995 vilket kan förklara den snabbare ökningen av kvinnors arbetsinkomster.

Allt fler kvinnor arbetar heltid

Andelen av de sysselsatta kvinnorna som arbetar heltid har ökat kontinuerligt sedan slutet av 1970-talet och 2014 var andelen kvinnor som arbetade heltid högre än någonsin tidigare (se diagram 2.10). Nästan alla sysselsatta män arbetar heltid även om andelen deltidsarbetande ökat under perioden.²⁵

²¹ Kvinnornas andel inom traditionellt manligt dominerade yrkesområden som kräver eftergymnasial utbildning har successivt ökat t.ex. läkare, civilingenjör och jurist. I många yrkesgrupper är män i majoritet i de äldre åldersgrupperna, medan andelen kvinnor är betydligt högre bland de yngre.

²² SOU 2014:81.

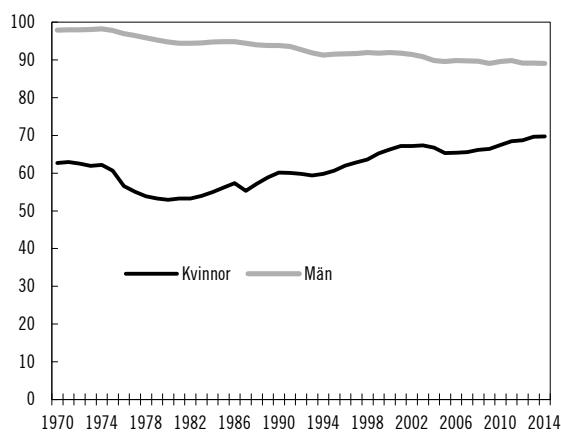
²³ Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2014. Vad säger den officiella lönestatistiken? (Medlingsinstitutet 2015).

²⁴ Avser faktisk arbetad tid för sysselsatta 20–64 år.

²⁵ Med deltid avses en överenskommen arbetstid om mindre än 35 timmar per vecka.

Diagram 2.10 Heltidsarbete 1970–2014

Andel av sysselsatta 20–64 år, procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

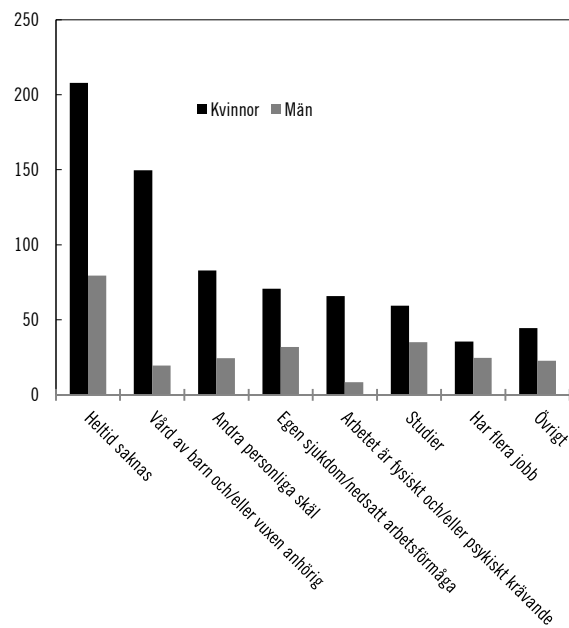
Den vanligaste anledningen till deltidarbete 2014 för både kvinnor och män var att ett heltidsarbete saknades (se diagram 2.11). Därefter var den vanligaste orsaken till att kvinnor arbetade deltid att de tar hand om barn och/eller vuxen anhörig. Den näst vanligaste anledningen för män var studier. Antalet män som arbetade deltid för att ta hand om barn eller en anhörig var förhållandevis litet 2014, antalet har emellertid nästan fördubblats sedan 2005. Bland kvinnor har det skett en minskning på drygt 3 procentenheter av andelen som arbetar deltid av denna anledning, vilket också innebär en minskning av antalet i sin helhet.

Att fler kvinnor än män arbetar mindre än de skulle vilja kan bero på att det finns en stark deltidsnorm i många kvinnodominerade branscher och att det kan vara svårt att bli erbjuden en heltidstjänst.²⁶

Anledningen till att kvinnor arbetar deltid varierar emellertid mellan sektorerna. I såväl den kommunala som den privata sektorn var den vanligaste orsaken 2014 att heltidsarbete saknades med 31 respektive 33 procent som angav detta som orsak. För kvinnor sysselsatta i landstinget eller statlig sektor var den vanligaste orsaken till deltidarbete vård av barn eller anhörig vuxen, 28 respektive 42 procent angav detta som orsak.

Diagram 2.11 Orsak till deltidarbete 2014

Antal i tusental, 20–64 år

Källa: Statistiska centralbyrån.

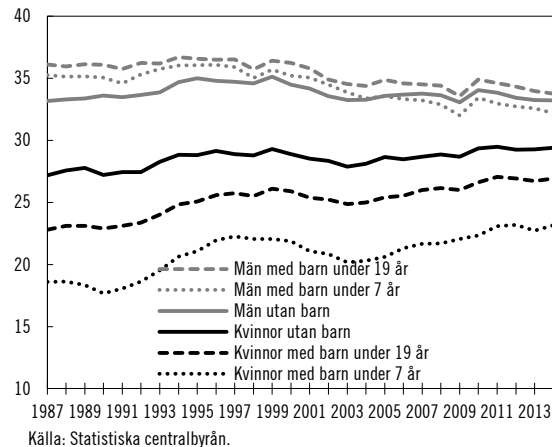
Förutom att kvinnor oftare arbetar deltid än män är de även mer frånvarande från arbetet. Detta leder till att det är ännu större skillnad mellan den faktiska arbetstiden för kvinnor och den faktiska arbetstiden för män. År 2014 var den genomsnittliga överenskomna arbetstiden för män 39,9 timmar i veckan och för kvinnor 36,0 timmar i veckan. Samma år var den faktiska veckoarbetstiden 33,6 timmar för män och 28,3 timmar för kvinnor. Det betyder att kvinnors frånvaro i genomsnitt var 7,7 timmar i veckan och mäns frånvaro var 6,3 timmar. De främsta anledningarna till att kvinnor i större utsträckning än män är frånvarande från arbetet är föräldraledighet och sjukskrivning.

Kvinnor med barn har kortare faktisk arbetstid än kvinnor utan barn (se diagram 2.12). Männen arbetstid påverkas inte av förekomsten av barn i samma utsträckning. Tvärtom har män med barn under 19 år längre arbetstid än män utan barn.

²⁶ Se t.ex. SOU 2005:66.

Diagram 2.12 Faktisk arbetstid med och utan barn 1987–2014

Genomsnittligt antal timmar per vecka, 20–64 år

Sedan början av 1990-talet har kvinnors arbetstid ökat med i genomsnitt tre timmar per vecka. För kvinnor med barn under sju år är ökningen ännu större, nästan fem timmar per vecka. Samtidigt har männens arbetstid minskat med en timme per vecka och för män med barn under sju år har arbetstiden minskat med över två timmar per vecka. Detta innebär att skillnaden i arbetstid mellan könen har minskat och i synnerhet mellan kvinnor och män med barn.

Skev fördelning av föräldraledighet

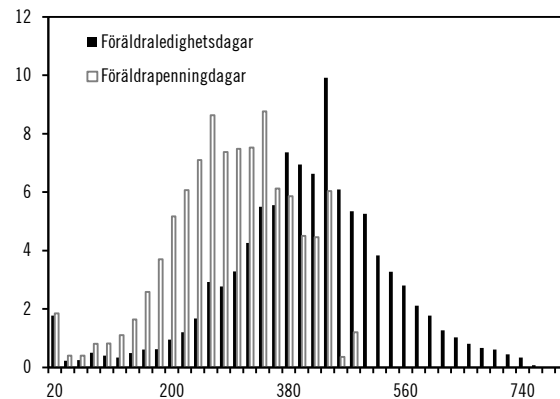
Kvinnor är föräldralediga mer än män både i samband med barns födelse och för tillfällig vård av barn, s.k. VAB. År 2014 tog kvinnor 75 procent av föräldrapenningdagarna och 63 procent av VAB-dagarna.²⁷

Föräldrapenninguttag är dock inte detsamma som föräldraledighet och både kvinnor och män varvar betald ledighet med obetald ledighet (se diagram 2.13 och diagram 2.14). För kvinnor är det stor skillnad i uttagna föräldrapenningdagar och föräldraledighetsdagar. För män är skillnaden mindre. Kvinnor och män som fick sitt första barn 2009 var i genomsnitt föräldralediga i

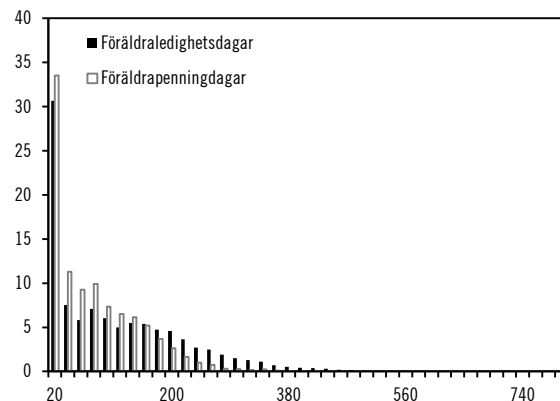
drygt 13 respektive 3,5 månader under barnets två första år.²⁸ Ca 30 procent av männen var föräldralediga mindre än 20 dagar under barnets första två år.

Diagram 2.13 Mammors uttag av föräldraledighetsdagar respektive föräldrapenningdagar

Procent

Diagram 2.14 Pappors uttag av föräldraledighetsdagar respektive föräldrapenningdagar

Procent

Försäkringskassan har undersökt hur föräldraledighetslängderna har utvecklats 2003–2013 och funnit att kvinnor, men framför allt män, har utökat föräldraledigheten.²⁹

Andelen föräldrar som delar jämnt på föräldrapenningdagarna under barnets två första

²⁷ Föräldrar kan få föräldrapenning med anledning av ett barns födelse eller adoption under sammanlagt 480 dagar per barn. Om föräldrarna har gemensam vårdnad har var och en rätt till hälften av dagarna. En förälder kan dock avstå från dagar med föräldrapenning till förmån för den andra föräldern med undantag för 60 dagar på sjukpenningnivå som är reserverade för vardera föräldern.

²⁸ SOU 2014:28.

²⁹ Ojämfälld arbetsbörda (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:9).

år har ökat. När barnen som föddes 2010 fyllde två år hade närmare 13 procent av deras föräldrar fördelat föräldrapenningdagarna jämförbart mellan sig. Ju högre utbildning föräldrarna har desto mer sannolikt är det att de delar lika och särskilt betydelsefullt är det om kvinnan har hög utbildning. Om föräldrarna är inrikes födda, sysselsatta i offentlig sektor, har ungefär lika stora inkomster eller bor i ett storstadsområde ökar också sannolikheten för ett jämnt uttag.³⁰

Kvinnor har högre sjukfrånvaro

Kvinnor har sedan 1980-talet varit sjukfrånvarande, både med sjukpenning och med sjuk- och aktivitetsersättning, i större utsträckning än män. Sjukfrånvaron har varierat kraftigt över tid, framför allt för kvinnor (se diagram 2.14) Sjukpenningtalet har vänt upp de senaste åren för både kvinnor och män.³¹ Uppgången har varit starkare för kvinnor och den relativa skillnaden i kvinnors och mäns sjukpenningtal har aldrig varit större (se även utg.omr. 10).

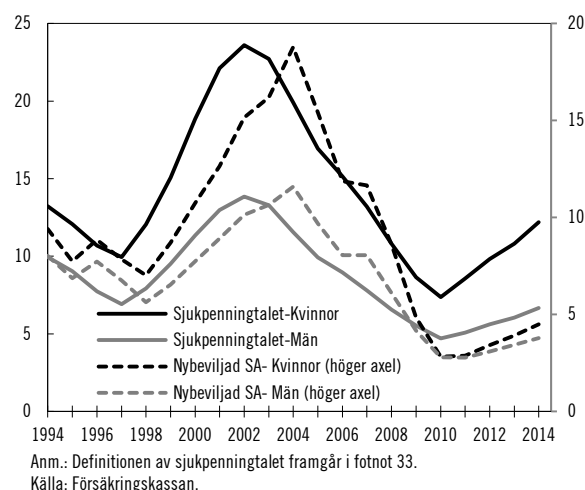
Att kvinnor är sjukfrånvarande i större utsträckning än män är inte unikt för Sverige utan gäller även för andra länder som i likhet med Sverige har en hög sysselsättningsgrad bland kvinnor t.ex. Norge och Danmark.

Det finns några faktorer som delvis kan förklara skillnaden i sjukfrånvaro mellan könen. Den könsuppdelade arbetsmarknaden är en sådan faktor. Kvinnor arbetar oftare än män i yrken och sektorer med sämre upplevd psykosocial arbetsmiljö.³² Kvinnor är överrepresenterade i vård- och omsorgsykten där sjukfrånvaron är hög för både kvinnor och män. Större föräldraansvar är också en förklaring till den högre sjukfrånvaron för kvinnor.³³ Hur ersätt-

ningssystemen är utformade spelar också in i könsskillnaden i sjukfrånvaro. Mäns högre löner innebär att de förlorar mer inkomst vid sjukfrånvaro vilket ger starkare ekonomiska drivkrafter för män att återgå i arbete.

Diagram 2.15 Sjukpenningtalet och antal nybeviljade sjuk och aktivitetsersättningar 1994–2014

Antal sjukpenningdagar per försäkrad samt antal personer med nybeviljad sjuk- och aktivitetsersättning (SA) per 1 000 försäkrade, 16–64 år

Deltidsarbete och frånvaro påverkar både karriär och lön

Deltidsarbete och frånvaro påverkar inte bara inkomsten under frånvaroperioden utan kan också påverka lönen och karriärmöjligheterna därefter.

I forskningslitteraturen finns ett flertal förklaringsmodeller till varför frånvaro från arbetsmarknaden kan påverka individens lön och fortsatta möjligheter på arbetsmarknaden. En förklaring är att frånvaron innebär att den erfarenhet man annars skulle ha byggt upp i arbetet uteblir under bortavaron eller att kunskaper delvis försvinner under frånvaron. Detta brukar kallas humankapitaleffekten.

skillnad kvarstår sedan under lång tid. Gravida kvinnors sjukfrånvaro ingår inte i datamaterialet. En analys av Försäkringskassan visar att skillnaden framförallt uppkommer ett par år efter det andra barnet. Eftersom sjukfrånvaron varierat kraftigt under 90- och 00-talet påverkar också den valda tidsperioden hur stora könsskillnaderna är av att få barn. Försäkringskassan har också visat att det finns en ökad risk för att kvinnan sjukskrivs i de fall hon tar ett större ansvar för hem och familj samtidigt som hon har en ställning på arbetsmarknaden som är likvärdig sin mans. Se Kvinnors sjukfrånvaro, Redovisning av regeringsuppdrag (Försäkringskassan 2013).

³⁰ De jämställda föräldrarna (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:8).

³¹ Antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning och rehabiliteringsersättning relaterat till antal registrerade försäkrade (befolkningen) 16–64 år. Alla dagar är omräknade till nettodagar, t.ex. två dagar med halv ersättning blir en dag.

³² Kvinnors sjukfrånvaro, Redovisning av regeringsuppdrag (Försäkringskassan 2013). Se även SOU 2014:74.

³³ I Kvinnors och mäns sjukfrånvaro (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2011:2) visas att kvinnors sjukfrånvaro är dubbelt så hög som mäns två år efter första barnets födelse. Denna

En annan förklaring är att frånvaron ger en signal till arbetsgivaren om lägre produktivitet och högre frånvaro i framtiden. Lönen kan därigenom påverkas oavsett om så blir fallet. En relaterad förklaring är statistisk diskriminering som innebär att arbetsgivare diskriminerar grupper som har förväntat högre frånvaro.

Föräldraledigheten påverkar karriären

Empiriska studier av föräldraledighetens effekter finner oftast en negativ effekt på karriärmöjligheter och lön.³⁴ Detta gäller både studier på svenska data och i internationella studier. I skattningar på svenska data är den negativa effekten på lön ofta större för män än för kvinnor och dessutom tenderar effekten att öka med högre utbildning och lön.³⁵

Att den negativa effekten är större för män än för kvinnor brukar förklaras med att männen i betydligt mindre utsträckning förväntas vara frånvarande vilket ger en större signaleffekt. En tolkning av detta är att kvinnornas löner är lägre redan innan de är frånvarande eftersom de förväntas vara det, medan männens löneutveckling påverkas först när de är borta.

Den negativa effekten på lön tycks dock vara mindre på 2000-talet än den var på 1990-talet och tycks dessutom vara ungefär lika stor för män som för kvinnor, givet lika lång ledighet. En förklaring till detta kan vara att det under 2000-talet blivit allt vanligare att både kvinnor och män är föräldralediga vilket minskar signal-effekten.³⁶

I en internationell jämförelse har Sverige en låg andel kvinnor med höga chefstjänster. En möjlig förklaring som framförts i forskningslitteraturen är den svenska familjepolitiken.³⁷ Den lagstadgade rätten till en förhållandevis lång föräldraledighet i samband med ett barns födelse, rätten till ledighet för att vårda sjukt barn och rätten till deltidarbete under

småbarnsåren utnyttjas till större del av kvinnor. Detta kan leda till att arbetsgivare förväntar sig att kvinnor ska göra längre förvärvsavbrott och vara mer frånvarande från arbetet. I ett land med kort eller ingen lagstadgad föräldraledighet är det en mindre förväntad skillnad mellan hur sysselsatta män och kvinnor betar sig på arbetsmarknaden. Enligt resonemanget blir den statistiska diskrimineringen i dessa länder mindre och det blir lättare för karriärorienterade kvinnor att nå de högsta chefspositionerna.

Vad gäller effekter av sjukfrånvaro på karriär och lön finns endast ett fåtal studier och dessa ger ingen klar bild av hur sambandet ser ut.

Frånvaro från arbetsmarknaden på grund av deltidarbete kan vara både frivillig och ofrivillig och beror på faktorer relaterade till både arbetsutbud och arbetsefterfrågan. I såväl den svenska som den internationella forskningen hittas en negativ effekt på lönen av deltidarbete och effekten tenderar att växa över tiden som deltidarbetet pågår. Skillnader i uppbyggnaden av humankapital tycks vara en viktig orsak till skillnaderna i lön mellan hel- och deltidarbetare.

2.5 Både normer och ekonomiska argument har betydelse

Kvinnors lägre arbetsinkomster kan förklaras av skillnader på arbetsmarknaden och i hemmet. Den viktigaste förklaringen till att kvinnor har lägre arbetsinkomster än män är att kvinnor har kortare arbetstid på grund av deltidarbete och mer frånvaro. Dessutom är det färre kvinnor som är sysselsatta vilket innebär att det är färre kvinnor än män som faktiskt har arbetsinkomster. Att kvinnor tar större ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet leder dock till att kvinnor och män sammantaget arbetar lika mycket.³⁸

En annan viktig förklaring till skillnaden i arbetsinkomst är att kvinnor arbetar i yrken med lägre löner. Kvinnors lägre löner kan till stor del förklaras av att arbetsmarknaden kännetecknas av en könsmissig segregering. Kvinnor och män arbetar till stor del i olika yrken och i olika

³⁴ De flesta studier på svenska data mäter föräldraledighet med uttaget av föräldrapenningdagar.

³⁵ SOU 2014:28 och Glastaket och föräldraförsäkringen i Sverige, (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering 2015:1).

³⁶ SOU 2014:28

³⁷ Mandel och Semyonov, A Welfare State Paradox: State Intervention and Women's Employment Opportunities in 22 Countries, *American Journal of Sociology*, 2006.

³⁸ Statistiska centralbyråns tidsanvändningsstudie 2010.

befattningar, där kvinnor är överrepresenterade i yrken och befattningar med lägre löner.

Att kvinnor förvärvsarbetar mindre och är frånvarande från arbetet i större utsträckning än män kan delvis förklaras av ekonomiska argument. När hushållen överväger hur de ska fördela det betalda och obetalda arbetet ser de sannolikt till hur mycket mer eller mindre pengar de kommer att få i plånboken. Vad gäller föräldraledighet så förefaller de ekonomiska incitamenten inte vara avgörande för hur föräldrarna delar upp föräldrapenningdagarna mellan sig. Kön har större betydelse för fördelningen av föräldrapenningdagar än hushållets ekonomi.³⁹

Löneskillnaderna kan således bidra till att upprätthålla en arbetsfördelning med traditionella könsmonster, där kvinnan arbetar mer i hemmet och mannen mer på arbetsmarknaden. Att kvinnor förlorar mindre inkomst vid frånvaro och deltidsarbete kan således vara en delförklaring till kvinnors högre frånvaro och deltidsarbete jämfört med mäns. Detta kan liknas vid en ond spiral där löneskillnaderna påverkar kvinnor och mäns frånvaromönster vilket i sin tur påverkar löneskillnaden.

Att kvinnor förvärvsarbetar mindre kan också förklaras av normer. Det finns studier som visar att kvinnor utför merparten av hushållsarbetet oavsett om hon arbetar heltid eller deltid.⁴⁰

3 Skatter och transfereringar jämnar ut skillnaden i marknadsinkomst

De skillnader som finns mellan kvinnor och män i yrken, löner, arbetstid och frånvaro, leder till att kvinnor har betydligt lägre marknadsinkomster än män. Skatter och transfereringsinkomster jämnar dock ut inkomstskillnaden till viss del. Den sammantagna skillnaden mellan kvinnor och män i individuell disponibel inkomst, efter skatter och transfereringar, var ca 45 000 kronor 2013 bland dem i förvärsaktiv ålder.

Genom att arbetsinkomsterna ligger till grund för ålderspensionens nivå kvarstår inkomstskillnaderna även efter den förvärsaktiva perioden.

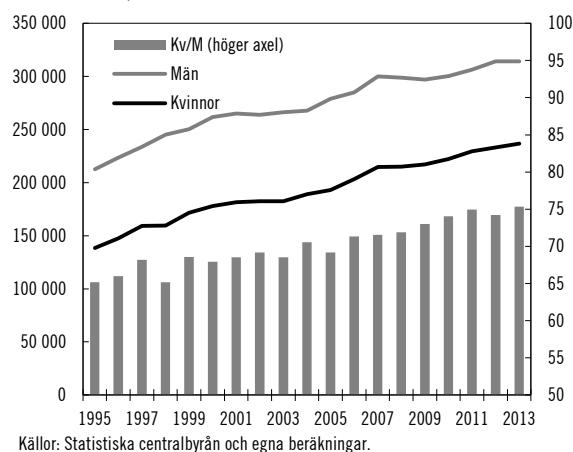
3.1 Större spridning i mäns än kvinnors inkomster av kapital

Marknadsinkomsten är summan av arbetsinkomst (lön och företagarkomster) och kapitalinkomst (räntor, utdelningar och nettovinster). Arbetsinkomsten står för merparten av marknadsinkomsten vilket innebär att de skillnader som finns mellan kvinnor och män i detta inkomstslag får ett stort genomslag på marknadsinkomsten. Detta gäller framför allt vid medianinkomsten. Högre upp i inkomstfördelningen har kapitalinkomsterna större betydelse.

Kvinnors marknadsinkomst har ökat snabbare än mäns under perioden 1995–2013 (se diagram 3.1) vilket är en följd av den snabbare ökningen av kvinnors arbetsinkomst.

Diagram 3.1 Marknadsinkomst i förvärsaktiv ålder 1995–2013

Medianinkomst i kronor (2015 års priser) respektive kvinnors andel av mäns inkomst i procent, 20–64 år

Män och kvinnor har i ungefär samma utsträckning någon kapitalinkomst (se tabell 3.2). Kvinnorna har däremot i genomsnitt lägre belopp, framför allt på räntor och utdelningar.

I den nedre delen och i mitten av inkomstfördelningen har kvinnor och män i genomsnitt ungefär lika stora inkomster av kapital (se tabell 3.1). Högre upp i inkomstfördelningen är kapitalinkomsterna betydligt större för män än för kvinnor.

³⁹ De jämställda föräldrarna (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:8).

⁴⁰ SOU 2014:28.

Tabell 3.1 Genomsnittlig marknads- och kapitalinkomst i olika delar av inkomstfördelningen 2013

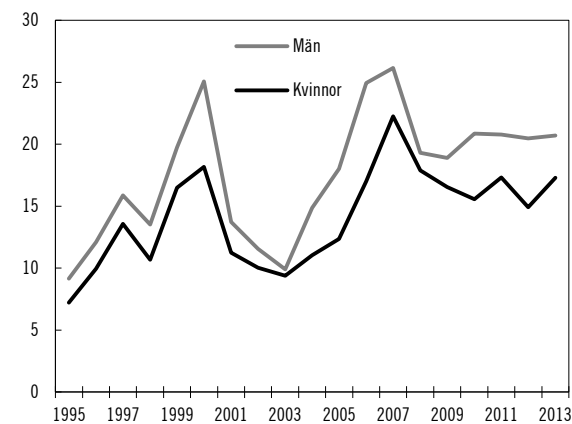
Kronor, befolkningen 20–64 år

	Marknadsinkomst		Därav kapitalinkomst	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
p0,1–p1	-18 200	-15 900	-4 700	-6 400
p1–p10	0	100	0	100
p10–p20	11 200	37 300	2 100	2 600
p20–p30	72 100	141 900	3 600	4 400
p30–p40	147 700	235 900	3 900	3 900
p40–p50	212 000	293 800	3 900	3 800
p50–p60	257 000	334 000	3 900	3 300
p60–p70	293 900	374 900	3 300	7 700
p70–p80	333 700	427 800	6 700	12 100
p80–p90	398 800	529 500	13 200	28 600
p90–p95	497 500	692 200	29 500	57 300
p95–p99	708 700	1 028 900	114 000	192 600
p99–p99,9	1 351 200	2 531 000	582 900	1 094 600

Anm.: Inkomstgrupperna är baserade på fördelningen av marknadsinkomster. Den lägsta och högsta tusendelen av fördelningen har uteslutits från underlaget. Fördelningarna har tagits fram separat för kvinnor respektive män. Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Diagram 3.2 Kapitalinkomstens andel av marknadsinkomsten i tiondelen med högst inkomster 1995–2013

Procent, befolkningen 20–64 år

Anm.: Den högsta tusendelen har uteslutits från underlaget. Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kapitalinkomstens andel av marknadsinkomsten i den högsta tiondelen av inkomstfördelningen har varit högre för män än för kvinnor samtliga år 1995–2013 (se diagram 3.2). Det finns en tendens till en ökning av andelen, även om den varierat kraftigt över tid.

Kvinnor och män har delvis olika inkomstkällor

Kvinnor och män får i viss utsträckning sina inkomster från olika källor (se tabell 3.2). Det är större skillnad i kvinnors och mäns marknadsinkomster än vad det är mellan kvinnors och mäns disponibla inkomster.⁴¹

Detta beror delvis på att männens högre arbetsinkomster jämfört med kvinnors innebar att de betalade en högre andel skatt och delvis på att kvinnor hade en högre andel transfereringsinkomster än män. Skattesystemets progressivitet och transfereringarna bidrar därmed till att minska såväl inkomstskillnaderna mellan könen som inkomstspridningen.

Genom att ersättningsnivåerna i socialförsäkringssystemen baseras på arbetsinkomsten får kvinnor ofta lägre ersättning än män räknat i kronor per dag. Systemen är dock utformade på ett sätt som minskar skillnaderna i ersättningsnivån, bl.a. genom att endast arbetsinkomster upp till en viss nivå ger rätt till ersättning. Eftersom kvinnor är sjukskrivna och föräldralediga i större uträkning än män blir dock den totala inkomsten från socialförsäkringarna per år högre för kvinnor.

Kvinnor är oftare än män ensamstående föräldrar och har därför fler ersättningar som är förknippade med föräldraskap, såsom bostadsbidrag, barnbidrag och erhållet underhållsstöd.

⁴¹ Individuell disponibel inkomst definieras som summan av individens egna marknadsinkomster (arbetsinkomst och kapitalinkomst), samt transfereringar och skatter. Hushållsrelaterade transfereringar (exempelvis barnbidrag och bostadsbidrag) fördelas lika mellan sammanboende.

Tabell 3.2 Från löneinkomst till individuell disponibel inkomst 2013

Kronor per år och andel i procent, för samtliga och för personer med olika inkomstslag, 20–64 år

	Medelinkomst för samtliga			Andel med inkomst		Medelinkomst för dem med inkomstslag		
	Kvinnor	Män	Kv/M (%)	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kv/M (%)
Lön	220 200	300 800	73	84	85	262 400	352 200	74
+ Företagarinkomst	4 300	10 900	39	8	12	56 600	89 000	64
= Arbetsinkomst	224 500	311 700	72	86	89	260 300	349 900	74
+ Ränta, utdelning	7 000	23 800	29	64	64	10 800	36 900	29
+ Kapitalvinst	11 700	15 000	78	16	18	71 300	83 000	86
– Kapitalförlust	800	1 400	57	4	5	22 400	26 900	84
= Inkomst av kapital	17 900	37 300	48	66	66	27 300	56 600	48
= Marknadsinkomst	242 400	349 100	69	91	93	265 100	375 700	71
+ Sjukpenning, SA-ersättn., mm	14 400	9 200	157	21	12	69 800	79 100	88
+ Föräldrapenning	7 300	3 900	187	22	18	33 000	21 900	151
+ Arbetsmark. stöd	4 900	5 800	84	9	9	53 100	65 400	81
+ Pension	6 400	8 100	79	10	8	62 000	99 100	63
+ Övr. skattepliktig inkomst	1 000	200	627	2	1	39 900	19 000	210
= Skattepliktig ersättning	33 900	27 100	125	48	40	70 200	68 600	102
= Ink. före skatt	276 300	376 200	73	97	97	284 800	386 800	74
– Statlig o kommunal ink. skatt	64 100	95 300	67	93	93	68 900	102 000	68
– Skatt kapital	200	4 100	6	82	84	300	4 900	6
– Annan skatt	1 800	1 400	131	94	94	2 000	1 500	132
= Ink. efter skatt och före stöd	210 100	275 400	76	97	97	216 400	282 900	76
+ Barnbidrag	5 300	4 100	127	38	33	13 700	12 400	110
+ Bostadsstöd	2 100	1 300	167	10	6	22 000	20 200	109
+ Ek. bistånd och äldreomsorgsstöd	2 000	1 700	115	4	4	46 700	40 400	115
+ Underhållsstöd och bidrag, mottaget	1 800	700	262	10	5	18 700	15 300	122
+ Jämställhetsbonus	0	0	100	3	3	1 400	1 400	100
Övriga hushållsstöd	0	100	60	0	0	12 700	18 900	67
=Summa hushållsstöd	11 300	8 000	142	45	40	25 300	19 800	128
+ Studiestöd (bidrag + lån)	5 400	3 400	160	10	7	52 100	49 500	105
+ Övrigt ind. stöd	400	500	71	2	3	20 400	18 900	108
= Summa skattefritt individuellt stöd	5 800	3 900	148	12	9	49 300	43 000	115
– Underhållsbidrag, givet	200	400	37	2	3	9 800	13 800	71
– Återbetalt studielån	2 600	1 800	144	24	15	10 900	12 000	90
= Individuell disponibel inkomst	224 500	285 100	79	100	100	225 300	286 300	79

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3.2 Kvinnors och mäns individuella disponibla inkomst ökar i samma takt

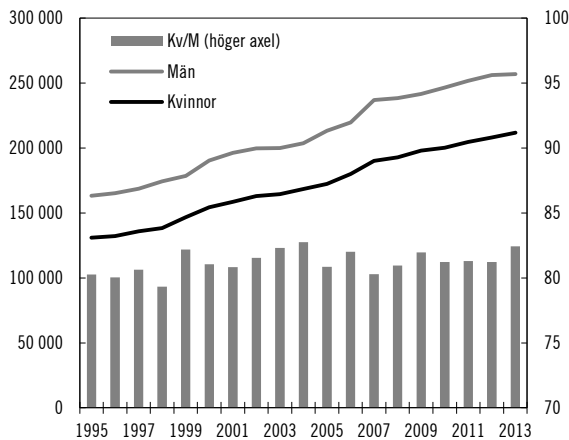
Sedan mitten av 1990-talet har relationen mellan kvinnors och mäns individuella disponibla inkomster legat förhållandevis stabilt kring ca 80 procent (se diagram 3.3). Mätt i kronor har emellertid skillnaden i inkomster mellan kvinnor och män ökat och var 2013 ca 45 000 kronor.

Att de relativa disponibla inkomsterna inte påverkats trots att kvinnors arbetsinkomster ökat snabbare än mäns kan delvis förklaras av att när kvinnors arbetsinkomster ökat har mottagandet av transfereringar i viss utsträckning minskat.

Dessutom är transfereringarna vanligen kopplade till prisutvecklingen, eller bestämda i fasta belopp. Prisutvecklingen har över tid varit svagare än löneutvecklingen. Eftersom kvinnors inkomster fortfarande i högre grad än mäns består av transfereringsinkomster påverkar detta utvecklingen i disponibel inkomst mer för kvinnor än män.

Diagram 3.3 Individuell disponibel inkomst i förvärsaktiv ålder 1995–2013

Medianinkomst i kronor (2015 års priser) respektive kvinnors andel av mäns inkomst i procent, 20–64 år

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3.3 Fler män än kvinnor försörjer sig bara genom arbete

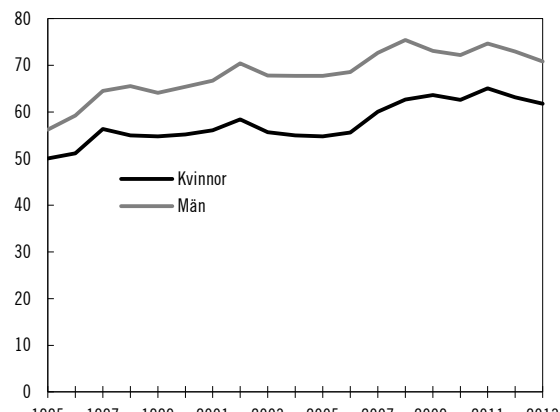
Att kunna försörja sig genom betalt arbete är centralt i den svenska jämställdhetspolitiken.⁴²

För att undersöka i vilken utsträckning kvinnor och män försörjer sig på inkomster från arbete undersöks hur stor andel som endast har inkomster från marknaden (utökad med föräldrainskomster, pension samt studiemedel).⁴³

Andelen män vars inkomster endast härrör från utökad marknadsinkomst är högre än andelen för kvinnorna under hela perioden (se diagram 3.4). År 2013 hade 62 procent av kvinnorna och 71 procent av männen i åldersgruppen 20–64 år endast utökad marknadsinkomst.

Diagram 3.4 Andel av befolkningen vars inkomst bara består av utökad marknadsinkomst 1995–2013

Procent, 20–64 år

Anm.: Utökad marknadsinkomst består av marknadsinkomst, föräldrainskomster, pension och studiemedel (se fotnot 43).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Sett till olika grupper, är andelen män som bara har utökad marknadsinkomst högre än andelen kvinnor i samtliga åldersgrupper förutom bland de yngsta (se tabell 3.3).

Andelen sammanboende kvinnor och män utan ersättningar från trygghetssystemen är högre än andelen bland de ensamstående vilket

⁴³ Föräldrainskomster, pension och studiemedel räknas in eftersom de inte riktas till utsatta grupper (pensionsinkomsten inkluderar inte garantipension eftersom en begränsning görs till dem under 65 års ålder). Samma definition av utökad marknadsinkomst användes i Så försörjer vi oss – ett regionalt perspektiv (Statistiska centralbyrån, 2006). Definitionen säger emellertid ingenting om nivån på inkomsterna är tillräcklig för att klara försörjningen utan bara att individens inkomster inte härrör från stöd och ersättningar från trygghetssystemen. Utvecklingen över tid bör tolkas med försiktighet då trygghetssystemens nivå och utformning har förändrats. Andelen vars inkomst endast kommer från marknadsinkomst blir med denna definition också beroende av konjunkturläget eftersom ex. arbetslöshetsersättning inte ingår.

⁴² Se prop. 2005/06:155.

delvis kan förklaras av att de behovsprövade bidragen utgår från hushållsinkomsten. Detta innebär att vissa personer kan ha låga marknadsinkomster och ändå inte vara berättigade till bidrag. Försörjningen kommer då från partners inkomst.

Tabell 3.3 Andel av befolkningen vars inkomst bara består av utökad marknadsinkomst efter åldersgrupp och hushållstyp 2013

Procent, 20–64 år

	Kvinnor	Män
Åldersgrupper		
20–24 år	68	65
25–34 år	60	70
35–44 år	61	72
45–54 år	64	76
55–64 år	59	69
Hushållstyper		
Ensamst. m. barn 0–6 år	23	54
Ensamst. m. barn 7–17 år	46	69
Ensamst. 20–44 år, utan barn	70	67
Ensamst. 45–64 år, utan barn	54	63
Sammanb. m. barn 0–6 år	52	65
Sammanb. m. barn 7–17 år	70	83
Sammanb. 20–44 år, utan barn	73	82
Sammanb. 45–64 år, utan barn	66	77
Födelseland		
Inrikes födda	65	74
Utrikes födda	49	57
Totalt	62	71

Anm.: Statistiken för ensamstående män med barn 0–6 år baseras på ett litet urval personer och bör därför tolkas med försiktighet.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3.4 Sammanboende kvinnors ekonomiska självständighet har ökat

I slutet av 1960-talet var varannan sammanboende kvinna i åldern 20–64 år helt ekonomiskt beroende av sin man.⁴⁴ Andelen kvinnor som arbetade ökade stort under 1970–1990-talet och därefter har antalet arbetstimmar fortsatt att öka för de sysselsatta kvinnorna. Bland sammanboende kvinnor har arbetstiden ökat mest.

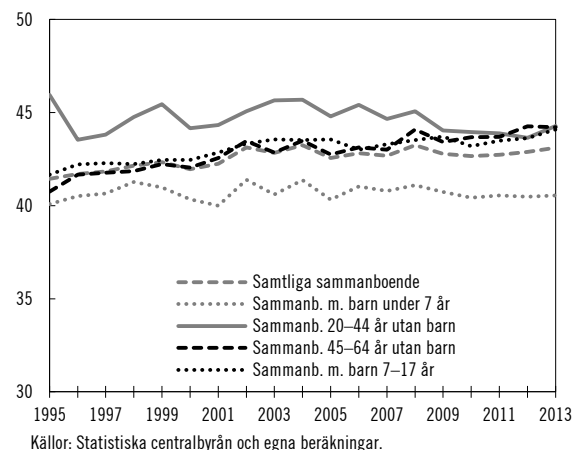
Betyder detta också att kvinnors ekonomiska beroende av en man har minskat under perioden? Ett sätt att undersöka detta är att se hur stor del av hushållsinkomsten som kvinnan bidrar med.

År 1975 stod kvinnor i genomsnitt för 31 procent av familjens disponibla inkomst.⁴⁵ Kvinnors andel av hushållsinkomsten har sedan mitten av 1990-talet varit relativt konstant på 41–43 procent (se diagram 3.5).⁴⁶

Lägst andel av hushållsinkomsten har sammanboende kvinnor med små barn vilket beror på att många kvinnor i denna grupp är föräldralediga eller arbetar deltid.

Diagram 3.5 Sammanboende kvinnors andel av hushållsinkomsten 1995–2013

Procent, 20–64 år

År 1995 hade 21 procent av kvinnorna i åldern 20–64 år en högre individuell disponibel inkomst än mannen i familjen. Andelen kvinnor som stod för den största delen av hushållsinkomsten hade 2013 ökat till 27 procent (se diagram 3.6).

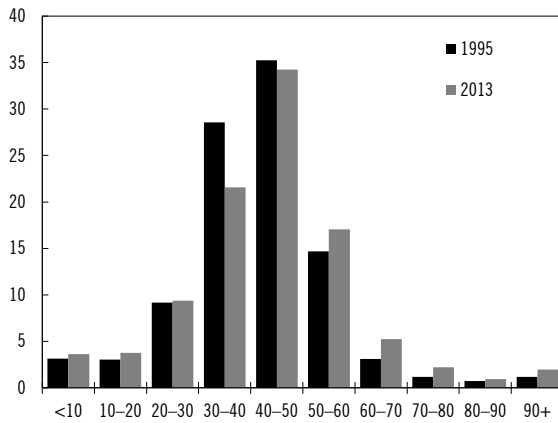
⁴⁵ SOU 1997:87.

⁴⁶ Hushållsinkomsten utgörs av summan av kvinnans och mannens individuella disponibla inkomster. Barns eventuella egna inkomster ingår inte.

⁴⁴ Bygren m.fl., Familj och arbete, 2004.

Diagram 3.6 Kvinnors andel av hushållsinkomsten i sammanboende par 1995 respektive 2013

Procent, 20–64 år

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3.5 Ojämställt arbetsliv leder till ojämsställd pension

Pensionens nivå beror till stor del på arbetsinkomsterna tidigare i livet. Äldre kvinnors låga disponibla inkomst i förhållande till männens förklaras av att de förvärvat arbetat i mindre omfattning och till lägre lön än männen. Många av dagens kvinnliga pensionärer var i förvärsaktiv ålder under en tid då kvinnor arbetade i betydligt mindre utsträckning än i dag. Förvärvsdeltagandet bland kvinnor har ökat stort sedan 1970-talet vilket inneburit ökade arbetsinkomster. Detta kommer att leda till att kvinnors pensioner ökar i förhållande till männens för varje generation.

Det finns även demografiska skäl till att kvinnor har lägre pensioner än män. Kvinnor lever i genomsnitt längre än män och pensionerna är generellt sett lägre för äldre pensionärer (se tabell 3.4). Det finns flera skäl till detta. Dels utbetalas vissa pensionsförmåner tidsbegränsat under de första åren efter pensioneringen, dels ökar pensionerna långsammare än lönerna. Det senare beror på att indexeringen av utgående pensionsförmåner är lägre än den genomsnittliga löneökningstakten. Följden av detta blir att skillnaden mellan lön och pension blir större ju längre tid det har gått sedan pensioneringen.

Det är större inkomstskillnader mellan könen för sammanboende pensionärer än för ensamstående pensionärer. En orsak till detta är att många ensamstående kvinnor har änkepension eller andra typer av efterlevandeförmåner och bostadstillägg.

Män arbetar i högre utsträckning än kvinnor efter 65 års ålder och har därför större arbetsin-

komst. Omkring 21 procent av männen i 65–74 års ålder var sysselsatta 2014, i samma åldersgrupp var knappt 12 procent av kvinnorna sysselsatta.⁴⁷

Den disponibla inkomsten har ökat trendmässigt för såväl äldre kvinnor som män sedan 1995. De äldre kvinnornas inkomst i förhållande till männens uppvisar däremot inte någon tydligt stigande trend (se diagram 3.7). Kvinnornas ökade förvärvsarbete har lett till ökad inkomstbaserad pension, samtidigt har männens pension ökat i motsvarande grad.

Tabell 3.4 Individuell disponibel inkomst för äldre efter åldersgrupp och hushållstyp 2013

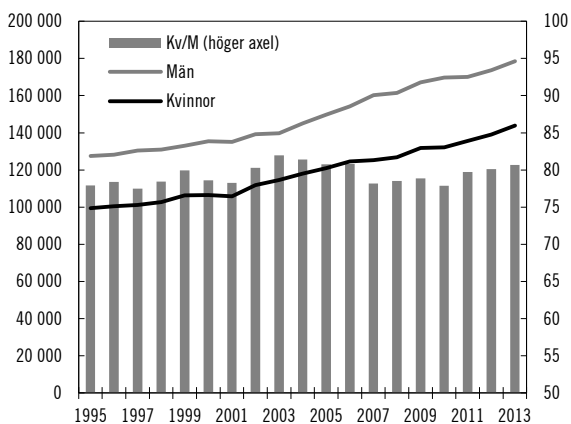
Medianvärde i kronor per år och kvinnors andel av mäns inkomst i procent, befolkningen 65 år och äldre

	Kvinnor	Män	Kv/M
65–69 år	162 600	210 200	77
Ensamstående	172 400	179 900	96
Sammanboende	157 600	233 600	67
70–79 år	139 700	175 700	80
Ensamstående	148 900	164 200	91
Sammanboende	126 200	180 000	70
80 år och äldre	140 600	158 200	89
Ensamstående	143 600	157 000	91
Sammanboende	102 100	160 000	64
Samtliga	144 200	178 700	81

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Diagram 3.7 Individuell disponibel inkomst för äldre 1995–2013

Medianinkomst i kronor (2015 års priser) respektive kvinnors andel av mäns inkomst i procent, befolkningen 65 år och äldre

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

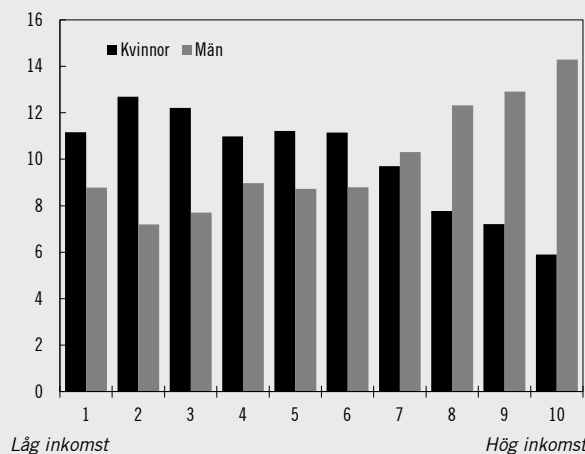
⁴⁷ Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning 2014.

Kvinnor och män med låga inkomster

Kvinnor har i genomsnitt lägre inkomst än män, men är kvinnor också överrepresenterade i den lägsta delen av inkomstfördelningen? I diagram 3.8 har befolkningen över 19 år delats in i tio lika stora grupper rangordnade efter storleken på den individuella disponibla inkomsten. Om kvinnor och män fördelade sig på samma sätt över inkomstgrupperna skulle 10 procent av kvinnorna och 10 procent av männen återfinnas i varje inkomstgrupp. Kvinnor är dock överrepresenterade i grupperna med lägre inkomst medan männen är överrepresenterade i inkomstgrupp 7–10.

Diagram 3.8 Andel kvinnor och män i olika inkomstgrupper, individuell disponibel inkomst 2013

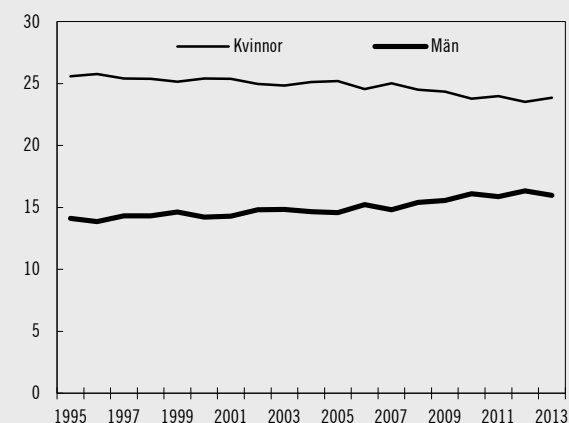
Procent, befolkningen 20 år och äldre

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Diagram 3.9 Andel kvinnor och män i de två lägsta inkomstgrupperna 1995–2013

Procent, befolkningen 20 år och äldre

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Över tid har det skett en liten utjämning av andelen kvinnor och män i de lägsta inkomstgrupperna (se diagram 3.9). År 1995 befann sig

26 procent av kvinnorna i någon av de två lägsta inkomstgrupperna. År 2013 hade denna andel sjunkit till 24 procent.

Vilka är överrepresenterade i gruppen med låga inkomster?

Individuell disponibel inkomst tar inte hänsyn till att individer har olika försörjningsbördor. För att undersöka hur mäns och kvinnors försörjningsbördor påverkar deras ekonomiska situation har den ekonomiska standarden beräknats.

Ekonomisk standard bygger på att alla inkomster i hushållet fördelas lika så att alla i hushållet får samma standard. Hänsyn tas också till hur många som ska försörjas på hushållsinkomsten samt stordriftsfördelar av att dela hushåll. Kvinnor och män i sammanboende hushåll antas med detta begrepp ha samma ekonomiska standard oavsett vem som bidrar med inkomsten till hushållet.

En högre andel kvinnor än män befinner sig i de två lägsta inkomstgrupperna både för individuell disponibel inkomst och ekonomisk standard. Detta gäller både generellt och i de flesta undergrupper (se tabell 3.5). Överrepresentationen av kvinnor i de två lägsta inkomstgrupperna är dock mindre i ekonomisk standard eftersom de sammanboende kvinnorna hamnar högre upp i fördelningen då man ser till hushållets sammantagna inkomst. Att sammanboende kvinnor och män utan barn hamnar högre upp i fördelningen för ekonomisk standard än för individuell disponibel inkomst beror också på stordriftsfördelen av att dela hushåll som antas i beräkningen av ekonomisk standard.

Hur försörjningsbördor påverkar den ekonomiska standarden blir också tydligt. Vissa grupper som inte är överrepresenterade i de lägsta inkomstgrupperna för individuell disponibel inkomst blir det för ekonomisk standard – framför allt ensamstående kvinnor med barn.

Låg inkomst under många år

Bland dem som var i någon av de två lägsta inkomstgrupperna för individuell disponibel inkomst 2013 har knappt hälften haft låg

inkomst under ett flertal år.⁴⁸ Andelen som ingått i de två lägsta inkomstgrupperna under samtliga fem föregående år var i genomsnitt högre bland kvinnor än bland män (se tabell 3.6).

Tabell 3.5 Andel i de två lägsta inkomstgrupperna med olika inkomstmått 2013

Procent, befolkningen 20 år och äldre

	Andel av befolkningen		Individuell disponibel inkomst		Hushållets ekonomiska standard	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Åldersgrupper						
20–24 år	4	4	54	50	37	28
25–34 år	8	8	23	20	25	23
35–44 år	8	8	11	9	18	15
45–54 år	9	8	13	11	15	15
55–64 år	8	8	17	11	14	12
65–74 år	7	7	30	11	17	13
75 år och äldre	6	5	38	16	43	19
Hushållstyper						
Ensamst. m. barn 0–6 år	1	<1	13	6	70	27
Ensamst. m. barn 7–17 år	2	1	3	6	40	23
Ensamstående utan barn						
20–44 år	8	11	36	34	29	25
45–64 år	5	5	17	17	28	24
65–74 år	3	2	16	12	34	28
75 år och äldre	4	2	26	14	55	31
Sammanb. m. barn 0–6 år	6	6	21	7	19	20
Sammanb. m. barn 7–17 år	5	5	9	7	12	12
Sammanboende utan barn						
20–44 år	2	2	28	18	12	13
45–64 år	8	7	16	8	5	5
65–74 år	4	5	39	10	5	6
75 år och äldre	2	3	66	17	15	13
Födelseland						
Inrikes födda	42	41	21	14	19	14
Utrikes födda	9	7	37	28	39	37
Totalt	51	49	24	16	23	17

Anm.: Statistiken för ensamstående män med barn 0–6 år baseras på ett litet urval personer och bör därför tolkas med försiktighet.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I åldersgrupperna mellan 25 och 55 år var andelen ungefär lika stor bland kvinnor som bland män. I de äldre grupperna är andelen däremot högre bland kvinnor än bland män och andelen ökar med stigande ålder för både kvinnor och män.

För de sammanboende utan barn, till skillnad mot för de ensamstående, är varaktigheten i de lägsta inkomstgrupperna högre för kvinnor än för män. Andelen är också högre för utrikes än för inrikes födda och framförallt för utrikes födda kvinnor.

Tabell 3.6 Andel av dem som var i de två lägsta inkomstgrupperna för individuell disponibel inkomst 2013 som var i de två lägsta inkomstgrupperna 2008–2012

Procent

	Kv	M
Åldersgrupper		
25–34 år	36	36
35–44 år	34	34
45–54 år	38	35
55–64 år	45	39
65–74 år	49	44
75 år och äldre	72	63
Hushållstyper		
Ensamstående med barn	40	31
Ensamstående utan barn		
25–44 år	38	36
45–64 år	38	38
65–74 år	44	48
75 år och äldre	65	62
Sammanboende med barn	39	36
Sammanboende utan barn		
25–44 år	42	33
45–64 år	46	38
65–74 år	50	40
75 år och äldre	79	64
Födelseland		
Inrikes födda	51	40
Utrikes födda	55	49
Totalt	52	42

Anm.: Beräkningarna i tabellen baseras på LINDA-databasen (se underbilagan).
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

⁴⁸ För en analys av varaktighet i låg ekonomisk standard se prop. 2014/15:100 bilaga 2.

Underbilaga 1: Begrepp och data

Inkomstbegrepp

Disponibel inkomst: Hushållens sammanlagda inkomst från arbete, kapital, näringsverksamhet och positiva transfereringar minus negativa transfereringar såsom skatt, betalt underhållsbidrag och återbetalda studielån. Erhållna studielån ingår som en positiv transferering.

Individuell disponibel inkomst (även kallad nettoinkomst): För att kunna jämföra individers ekonomiska situation, utan den utjämnande effekt som erhålls vid studier av hushållsinkomster, beräknas den individuella disponibla inkomsten. Det sker genom en summering av alla individuella inkomster och genom att fördela hushållsgemensamma inkomster, som t.ex. bostadsbidrag eller barnbidrag, lika mellan hushållets vuxna. Den individuella disponibla inkomsten är särskilt viktig för att jämföra inkomstsituationen mellan kvinnor och män.

Lön: Överenskommen månadslön omräknad till heltid. Lönestrukturstatistikens månadslön innehåller flera olika lönekomponenter. Förutom fast lön ingår även fasta lönetillägg och ett stort antal rörliga lönetillägg som t.ex. tillägg för obekvämt arbetstid. Årsvisa belöningssystem som t.ex. bonus, vinstdelning eller tilldelning av aktier/optioner ingår inte i lönestrukturstatistiken.

Standardvägd månadslön: För att få en mer nyanserad bild av löneskillnaderna mellan kvinnor och män kan strukturella skillnader i form av yrke, ålder och utbildning rensas bort genom s.k. standardvägning. Detta sker genom att genomsnittlig månadslön för respektive kön beräknas för kombinationer av fyra åldersgrupper, två utbildningskategorier, två arbetstidsgrupper, två sektorsgrupper och inom varje yrke (429 yrken inom SSYK 12). Dessa genomsnittslöner vägs för respektive kön samman med antalet anställda inom varje grupp. Yrkesgrupperna i statistiken har ändrats 2004 och 2014. Faktorer som inte beaktas vid standardvägning är t.ex. arbetsledaransvar och yrkeserfarenhet.⁴⁹

⁴⁹ Se Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2014. Vad säger den officiella lönestatistiken? (Medlingsinstitutet 2015).

Redovisningsgrupper och bakgrundsvariabler

Percentiler: Populationen delas in i 100 lika stora grupper sorterade efter stigande inkomst.

Medianen: värdet för den 50:e percentilen. De som tjänar mer är lika många som de som tjänar mindre än detta värde.

Svensk standard för yrkesklassificering (SSYK): SSYK 2012 är en uppdatering av den tidigare yrkesklassifikationen SSYK 96, som den också ersätter. SSYK 2012 bygger på en internationell yrkesstandard. I den nya standarden finns fler yrkesområden, yrkesgrupper och yrken än i den tidigare standarden och den omfattar 147 yrkesgrupper och 429 olika yrken.

Datamaterial och beräkningsmetoder

HEK – Hushållens ekonomi

HEK är en urvalsundersökning som genomförs varje år i huvudsakligt syfte att ge en tydlig bild av den disponibla inkomstens fördelning bland olika hushåll samt för att belysa inkomststrukturen. HEK bygger på årliga tvärsnitt av befolkningen, vilket innebär att det inte är samma individer som studeras över tid. Urvalet består av individer som är minst 18 år bland samtliga hushåll och individer som var folkbokförda i landet någon gång under undersökningsåret. Både urvalspersonen och tillhörande hushållsmedlemmar ingår i undersökningen. Uppgifterna i HEK samlas in från deklaraionsuppgifter, telefonintervjuer och olika administrativa register. Den senaste versionen av HEK avser 2013 och i populationen ingår ca 39 000 individer fördelade på ca 17 000 hushåll. I bilagens redovisningar avgränsas populationen till s.k. helårsindivider/helårshushåll (fördelningspopulationen). Med helårsindivider/helårshushåll avses individer/hushåll där samtliga vuxna var folkbokförda i Sverige både den 1 januari och den 31 december undersökningsåret.

LINDA – Longitudinell individdatabas

LINDA-databasen består av ett urval om ca tre procent av den svenska befolkningen. Till dessa urvalsindivider har eventuella hushållsmedlemmar adderats. Totalt omfattar urvalet ca 850 000 individer för 2013. Databasen har en longitudinell struktur där de ingående individerna kan observeras vid upprepade tillfällen. För närvarande finns information för 1968–2013.

Det hushållsbegrepp som används i LINDA baseras endast på information från administrativa register och därmed skiljer sig från det som används i HEK-databasen. Som en konsekvens av detta betraktas i LINDA sammanboende par som inte är gifta eller har gemensamma barn som separata hushåll.

Lönestrukturstatistik

Lönestrukturstatistiken har till syfte att årligen ge en översiktlig och jämförbar statistik om lönestrukturen för hela arbetsmarknaden. Den belyser lönenivå, lönestruktur och löneutveckling. Statistiken innehåller uppgifter om kön, ålder, yrke, utbildning, näringsgren och region. Den är därför lämplig att använda som underlag för olika analyser och jämförelser mellan mäns och kvinnors löner. Statistiken är uppdelad i fem sektorer, privat sektor: arbetare respektive tjänstemän, kommunal sektor, landstingssektor och statlig sektor. Statistiken baseras på totalundersökningar av kommuner,

landsting och stat och en urvalsundersökning av ungefär 50 procent av löntagarna i den privata sektorn. Samtliga företag med minst 500 anställda är med varje år.

Arbetskraftsundersökningarna

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) är en urvalsundersökning som genomförs av Statistiska centralbyrån. Syftet med AKU är att beskriva den aktuella arbetsmarknadssituationen för befolkningen i åldern 15–74 år samt att ge information om utvecklingen på arbetsmarknaden. AKU tar fram månatlig, kvartalsvis och årlig statistik med tonvikt på såväl antal som andel sysselsatta respektive arbetslösa.

Undersökningarna baseras på ett representativt urval. Bruttourvalet under 2014 var ca 358 000 personer varav drygt 241 000 svarande. Datainsamlingen sker i första hand genom telefonintervjuer genomförda av Statistiska centralbyråns intervjuare.

Underbilaga 2: Indikatorer för delmål två, ekonomisk jämställdhet

Tabell U.1 Nettoinkomst efter hushållstyp och antal barn 2013

Medianinkomst i kronor per år och antal personer, 20– år

	Nettoinkomst		Antal, i tusental	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Ensamboende 20– år	161 000	203 000	1 170	1 120
Ensamstående med barn 0–19 år	242 000	277 000	238	94
1 barn	226 000	255 000	140	64
2 eller fler barn	264 000	325 000	98	30
Sammanboende utan barn 20– år	173 000	231 000	997	993
Sammanboende med barn 0–19 år	224 000	296 000	931	947
1 barn	207 000	269 000	332	343
2 barn	233 000	313 000	439	443
3 eller fler barn	226 000	314 000	160	161

Anm.: Nettoinkomst är det samma som individuell disponibel inkomst.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.2 Från löne- och näringsinkomst till nettoinkomst 2013

Kronor per år och fördelning i procent, 20–64 år

	Medelinkomst för dem med inkomstslag		Kv./M (%)	Andel med inkomst (%)	
	Kv.	Män		Kv.	Män
Marknaden	264 700	374 500	71	91	93
Löneinkomst	262 100	351 300	75	84	85
Näringsinkomst	56 700	89 000	64	7	12
Ränta och utdelning	10 800	36 900	29	64	64
Kapitalvinst	54 500	58 500	93	20	23
Välfärdsstaten	73 900	63 600	116	69	61
Lönerel. ersättningar exkl. pension	60 500	53 700	113	44	35
Sjukpenning	45 400	49 800	91	13	7
Sjuk- och aktivitetsersättning	100 800	111 200	91	8	5
Föräldrapenning	33 000	21 900	151	22	18
Arbetsmarknadsstöd	53 100	65 300	81	9	9
Pensioner	62 000	99 100	63	10	8
Lönerel. ersättningar inkl. pension	69 500	68 800	101	47	39
Försörjningsrelaterade bidrag	18 100	14 300	127	39	34
Barnbidrag	13 700	12 400	110	38	33
Underhållsbidrag	18 700	15 300	122	10	5
Behovsprövade bidrag	37 600	32 700	115	9	7
Bostadsbidrag	18 500	11 800	157	7	4
Ekonomiskt bistånd	47 300	40 200	118	4	4
Övriga bidrag	38 800	33 000	118	20	15
Skattepliktigt och skattefritt studiestöd (inkl. lån)	52 000	49 400	105	10	7
Övriga skattepliktiga och skattefria bidrag	22 200	18 200	122	10	9
Negativa transfereringar	72 000	107 400	67	95	95
Skatt	67 200	103 400	65	95	95
Återbetalt studielån	10 900	12 000	91	23	15
Givet underhållsbidrag	9 800	13 800	71	2	3
Övriga negativa transfereringar	6 000	7 000	86	38	33
Individuell disponibel inkomst	224 700	285 100	79	100	100

Anm.: Nettoinkomst är det samma som individuell disponibel inkomst. Att innehålllet i denna tabell skiljer sig något från tabell 3.2 beror delvis på olika populationsavgränsningar, där tabell 3.2 baseras på helårsbefolkningen, och delvis på olika summeringar av inkomstslagen.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.3 Kvinnors lön som andel av mäns löner efter sektor 1994–2013

Procent

År	Kommun		Landsting		Stat		Privat		Samtliga	
	Ej stand. vägd	Stand. vägd	Ej stand. vägd	Stand. vägd	Ej stand. vägd	Stand. vägd	Ej stand. vägd	Stand. vägd	Ej stand. vägd	Stand. vägd
1994	86		74		83		85		84	
1996	87	98	71	94	83	93	85	91	83	92
1998	89	98	71	93	84	92	83	90	82	91
2000	90	98	71	93	84	92	84	90	82	92
2002	90	98	71	92	84	92	85	90	83	92
2004	91	98	71	93	85	92	85	91	84	92
2006	92	98	72	93	87	93	86	91	84	92
2008	92	99	73	93	88	93	86	91	84	92
2009	93	99	73	94	89	93	87	92	85	93
2010	94	99	73	94	89	94	87	92	86	93
2011	94	99	74	94	91	94	87	92	86	93
2012	94	99	75	94	91	94	88	92	86	93
2013	94	99	76	94	92	94	88	92	87	93

Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Tabell U.4 Segregeringsindex efter ålder 2013

	Index
20–34 år	50,3
35–49 år	54,0
50–64 år	61,1
Totalt	54,5

Anm.: Storleken på index kan variera mellan noll och hundra där noll innebär att kvinnors och mäns representation i varje enskilt yrke är lika stor medan ett index lika med hundra är liktydigt med att kvinnor och män har fullständigt olika yrken. Det betyder att ju högre index desto högre grad av könssegrering på arbetsmarknaden och omvänt ju lägre index desto mindre könssegrering. Indexet är beräknat på yrken enligt Svensk standard för svensk yrkesklassificering (SSYK 1996).

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.5 Sysselsatta efter ålder och anknypningsgrad till arbetsmarknaden 2014

Procentuell fördelning, 20–64 år

År	Anställda				Företagare	
	Fast anställda		Tidsbegränsat anställda		Kvinnor	Män
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män		
20–24 år	42,4	54,2	56,1	42,4	1,6	3,4
25–34 år	72,2	75,5	23,4	17,1	4,4	7,4
35–44 år	84,2	81,0	10,4	6,6	5,4	12,3
45–54 år	84,8	78,5	7,9	5,2	7,4	16,4
55–64 år	86,6	75,4	6,3	5,3	7,1	19,3
Totalt	78,4	75,7	16,0	11,6	5,6	12,7

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.6 Sysselsatta efter ålder och vanligen arbetad tid 2014

Procentuell fördelning, 20–64 år

	Deltid		Heltid	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
20–24 år	52,2	28,1	47,7	71,9
25–34 år	28,1	11,5	71,9	88,5
35–44 år	28,5	6,6	71,5	93,4
45–54 år	23,9	6,5	76,0	93,6
55–64 år	31,3	12,7	68,7	87,3
Totalt	30,0	10,7	70,0	89,3

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell U.7 Avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknytning till program 2013/14

Procent

	Kvinnor	Män
Barn- och fritid (BF)	68	32
Bygg- och anläggning (BA)	8	92
El- och energi (EE)	4	97
Fordons- och transport (FT)	12	88
Handels- och administration (HA)	65	35
Hantverks (HV)	93	7
Hotell- och turism (HT)	83	17
Industritekniska (IN)	9	91
Naturbruk (NB)	67	33
Restaurang- och livsmedel (RL)	58	42
VVS- och fastighet (VF)	2	98
Vård- och omsorg (VO)	84	16
Riksrekryterande utbildningar (RX)	12	88
Ekonomi (EK)	52	48
Estetiska (ES)	66	34
Humanistiska (HU)	81	19
Naturvetenskap (NA)	52	49
Samhällsvetenskap (SA)	64	36
Teknik (TE)	17	83
Int. Baccalaureate (IB)	62	38
Totalt	50	50

Källor: Skolverket och Statistiska centralbyrån.

Tabell U.8 Pågående sjukpenningfall i december 1974–2014

Antal i tusental

År	60–179 dagar		180 dagar och mer	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1974	25,3	30,3	21,3	29,8
1975	26,1	30,3	23,3	32,4
1976	25,6	29,0	23,1	31,8
1977	22,8	24,7	21,7	26,9
1978	21,1	21,3	20,6	24,9
1979	23,0	22,5	22,6	25,3
1980	16,8	16,5	18,4	19,1
1981	16,5	15,5	16,3	17,2
1982	21,6	20,5	20,9	21,0
1983	22,7	20,8	21,0	21,2
1984	26,1	21,9	25,2	24,2
1985	29,7	24,8	28,5	26,5
1986	30,9	24,1	34,0	29,5
1987	34,3	25,4	39,1	33,6
1988	34,5	24,9	46,1	37,5
1989	32,5	23,2	48,0	38,5
1990	31,4	22,7	48,0	38,2
1991	27,6	21,6	49,5	39,6
1992	27,5	21,3	56,1	48,5
1993	27,4	19,8	44,2	39,5
1994	28,4	19,1	42,8	35,3
1995	23	15,4	41,2	31,3
1996	24	15,5	39,6	28,9
1997	24,9	15,6	42,1	29
1998	31,1	18,5	54,6	35,8
1999	38	22	71,1	44,4
2000	43,3	23,9	90,6	53,4
2001	45,3	26,3	108,4	61,7
2002	42	24,7	117,4	66,8
2003	37,8	22,1	116,3	65
2004	35,6	20,7	98,2	54,9
2005	29,9	17,7	81,6	45,4
2006	28,6	17	73,5	41,1
2007	22,3	13,8	63	35
2008	18,6	11,9	46,5	27,1
2009	17,9	11,5	32,8	20,3
2010	21,9	12,8	28,4	17,3
2011	23,5	13,3	37,5	20,5
2012	25,3	14,3	39,0	21,2
2013	30,5	16,4	47,3	24,9
2014	33,9	18,1	56,8	28,8

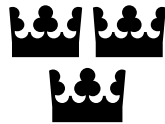
Anm.: I statistiken ingår enbart sjukpenningfall och inte alla typer av pågående sjukskrivningar.

Källor: Försäkringskassan och Statistiska centralbyrån.

Bilaga 4

Förändringar av husavdraget

Bilaga till avsnitt 6.2

Bilaga 4

Förändringar av husavdraget

Innehållsförteckning

1	Lagförslagen i promemorian	5
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	5
	Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.....	7
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	9
2	Förteckning av remissinstanserna	10
3	Lagrådsremissens lagförslag.....	11
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	11
	Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.....	13
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	15
4	Lagrådets yttrande.....	16

1 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 67 kap. 13 och 19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

67 kap.

13 §²

Med *hushållsarbete* avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. *Städarbete* eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden.

2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.

3. *Matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden.*

4. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

5. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

6. Barnpassning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

7. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

8. Hjälp med läxor och annat skolarbete till elever i skolformer som avses i 10–13, 15 och 18 kap. samt 24 kap. 2–7 §§ skollagen (2010:800) när hjälpen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

1. *Enklare städarbete* eller annat rengöringsarbete *samt flyttstädning* som utförs i bostaden.

3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

4. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

5. Barnpassning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

7. Hjälp med läxor och annat skolarbete till elever i skolformer som avses i 10–13, 15 och 18 kap. samt 24 kap. 2–7 §§ skollagen (2010:800) när hjälpen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2012:829.

19 §³

Skattereduktionen uppgår till

1. belopp motsvarande den preliminära skattereduktion som avses i 18 § första stycket 1,
2. 50 procent av underlaget enligt 18 § första stycket 2, och
3. belopp motsvarande de arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 18 § första stycket 3.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår. *Om den skattskyldige inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, får den sammanlagda skattereduktionen för sådant hushållsarbete som avses i 13 § uppgå till högst 25 000 kronor för ett beskattningsår.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Lagen tillämpas första gången på beskattningsåret som börjar efter den 31 december 2015.

³ Senaste lydelse 2011:1256.

Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

Härigenom föreskrivs att 7, 17 och 19 §§ lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för hushållsarbetet inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för arbetet till utföraren före begäran om utbetalning, *dock högst till samma belopp som köparen har betalat.*

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Föreslagen lydelse

7 §¹

Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för hushållsarbetet inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för arbetet till utföraren före begäran om utbetalning.

Utbetalningen får dock uppgå till högst

1. samma belopp som köparen har betalat om den avser sådant hushållsarbete som avses i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. tre sjundedelar av det belopp som köparen har betalat om den avser annat hushållsarbete.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår. *Om den skattskyldige inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, får utbetalning inte ske till den del den sammanlagda preliminära skattereduktionen för sådant hushållsarbete som avses i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229) skulle överstiga 25 000 kronor för ett beskattningsår.*

17 §²

Köparen ska tillgodoräknas preliminär skattereduktion med

1. ett belopp motsvarande den utbetalning som Skatteverket enligt 11 § beslutat om till utföraren, och

2. ett belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om Skatteverket har beslutat om återbetalning enligt 14 §, ska den tidigare tillgodoräknade preliminära skattereduktionen minskas med belopp motsvarande den beslutade återbetalningen.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår. *Om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, får den sammanlagda preliminära skattereduktionen för*

¹ Senaste lydelse 2014:1458.

² Senaste lydelse 2011:1426.

sådant hushållsarbete som avses i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229) uppgå till högst 25 000 kronor.

19 §³

Skatteverket ska så snart som möjligt skriftligen meddela köparen av hushållsarbetet om

1. beslut enligt 11 § om utbetalning,
2. beslut enligt 14 § om återbetalning, och
3. belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Meddelandet ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket,

2. utbetalt belopp till eller återbetalt belopp från respektive utförare eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket, och

3. den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats köparen enligt 17 §.

3. den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats köparen enligt 17 § *och, om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, hur stor del av denna skattereduktion som avser sådant hushållsarbete som avses i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).*

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats enligt 17 §.

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats enligt 17 §. *Om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, ska det av meddelandet framgå hur stor del av denna skattereduktion som avser sådant hushållsarbete som avses i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Lagen tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

³ Senaste lydelse 2011:1426.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 14 § och 22 kap. 13 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

14 §

Underlaget för beräkning av skatteavdrag ska bestämmas utan hänsyn till förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), om den som har utfört arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen eller har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag.

Första stycket gäller bara förmån upp till ett värde av 100 000 kronor per beskattningsår.

Vid beräkning av skatteavdrag för förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska avdraget, om den som har utfört arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen eller har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag, reduceras med

1. 50 procent av värdet på förmån av sådant hushållsarbete som avses i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen, och

2. 30 procent av värdet på förmån av annat hushållsarbete.

Skatteavdraget ska dock som mest reduceras med 50 000 kronor per beskattningsår. I fråga om förmån av sådant hushållsarbete som avses i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska dock skatteavdraget som mest reduceras med 25 000 kronor per beskattningsår, om arbetstagaren inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång.

22 kap.

13 §

Kontrolluppgift ska lämnas om skattereduktion för förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), om den som utför arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen eller har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag.

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som har gett ut förmånen.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om underlaget för skattereduktionen.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om underlaget för skattereduktionen och hur stor del av underlaget som avser sådant hushållsarbete som avses i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Lagen tillämpas första gången för skattepliktig förmån av hushållsarbete som kommit den skattskyldige till del efter den 31 december 2015.

2 Förteckning av remissinstanserna

Efter remiss har yttrande kommit in från Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Linköping, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Konkursverket, Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), About Time AB, Almega, Elektriska installatörsorganisationen, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, HomeMaid Hemservice AB, Landsorganisationen i Sverige (LO), Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets Skattedelegation, Regelrådet, Småföretagarnas Riksförbund, Svenska Badbranschen, Svenska Målareförbundet, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO) och Sveriges Byggindustrier.

Yttrande har dessutom inkommit från Glasbranschföreningen, Måleriföretagen i Sverige och Coompanion Sverige.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Arbetsgivarföreningen KFO, Byggbranschen i samverkan, FAR, Företagarförbundet Fria Företagare, Hemfrid i Sverige AB, HSB Omsorg AB, Intresseföreningen för hushållsnära tjänster, Pensionärernas Riksorganisation (PRO), Plåtslageriernas Riksförbund, Stockholms Handelskammare, Svenska Byggnadsarbetareförbundet, Svenska Kommunalarbetareförbundet, Sveriges Pensionärs Riksförbund och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 67 kap. 13 och 19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2014/15:99

Föreslagen lydelse

67 kap.

13 §²

Med *hushållsarbete* avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. *Städarbete* eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden.

2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden

3. *Matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden.*

4. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

5. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

6. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

7. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

1. *Enklare städarbete* eller annat rengöringsarbete *samt flyttstädning* som utförs i bostaden.

3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

4. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

5. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §³

Skattereduktionen uppgår till

1. belopp motsvarande den preliminära skattereduktion som avses i 18 § första stycket 1,

2. 50 procent av underlaget enligt 18 § första stycket 2, och

3. belopp motsvarande de arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 18 § första stycket 3.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår. *Om den skattskyldige inte har fyllt 65 år*

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2012:829.

³ Senaste lydelse 2011:1256.

vid beskattningsårets ingång, får den sammanlagda skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 13 § uppgå till högst 25 000 kronor för ett beskattningsår.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Lagen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

Härigenom föreskrivs att 7, 17 och 19 §§ lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för hushållsarbetet inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för arbetet till utföraren före begäran om utbetalning, *dock högst till samma belopp som köparen har betalat.*

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Föreslagen lydelse

Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för hushållsarbetet inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för arbetet till utföraren före begäran om utbetalning.

Utbetalningen får dock uppgå till högst

1. samma belopp som köparen har betalat om den avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. tre sjundedelar av det belopp som köparen har betalat om den avser annat hushållsarbete.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår. *Om den skattskyldige inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, får utbetalning inte ske till den del den sammanlagda preliminära skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229) skulle överstiga 25 000 kronor för ett beskattningsår.*

17 §¹

Köparen ska tillgodoräknas preliminär skattereduktion med

1. ett belopp motsvarande den utbetalning som Skatteverket enligt 11 § beslutat om till utföraren, och

2. ett belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om Skatteverket har beslutat om återbetalning enligt 14 §, ska den tidigare tillgodoräknade preliminära skattereduktionen minskas med belopp motsvarande den beslutade återbetalningen.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår. *Om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, får den sammanlagda preliminära skattereduktionen för*

¹ Senaste lydelse 2011:1426.

sådant hushållsarbete som avses i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229) uppgå till högst 25 000 kronor.

19 §²

Skatteverket ska så snart som möjligt skriftligen meddela köparen av hushållsarbetet om

1. beslut enligt 11 § om utbetalning,
2. beslut enligt 14 § om återbetalning, och
3. belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Meddelandet ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket,
2. utbetalt belopp till eller återbetalt belopp från respektive utförare eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket, och
3. den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats köparen enligt 17 §.

3. den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats köparen enligt 17 § och, om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, hur stor del av denna skattereduktion som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats enligt 17 §.

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats enligt 17 §. *Om köparen inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång, ska det av meddelandet framgå hur stor del av denna skattereduktion som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Lagen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

² Senaste lydelse 2011:1426.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 14 § och 22 kap. 13 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

11 kap.

14 §

Underlaget för beräkning av skatteavdrag ska bestämmas utan hänsyn till förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), om den som har utfört arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen eller har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag.

Första stycket gäller bara förmån upp till ett värde av 100 000 kronor per beskattningsår.

Skatteavdrag för förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska reduceras, om den som har utfört arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen. Detsamma gäller om utföraren har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag. Reduktionen ska vara

1. 50 procent av värdet på förmån av sådant hushållsarbete som avses i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen, och

2. 30 procent av värdet på förmån av annat hushållsarbete.

Skatteavdraget ska som mest reduceras med 50 000 kronor per beskattningsår. I fråga om förmån av sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska dock skatteavdraget som mest reduceras med 25 000 kronor per beskattningsår, om arbetstagaren inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång.

22 kap.

13 §

Kontrolluppgift ska lämnas om skattereduktion för förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), om den som utför arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen eller har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag.

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som har gett ut förmånen.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om underlaget för skattereduktionen.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om underlaget för skattereduktionen och hur stor del av underlaget som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Lagen tillämpas första gången för skattepliktig förmån av hushållsarbete som kommit den skattskyldige till del efter den 31 december 2015.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-06-05

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Per Virdesten samt justitierådet Erik Nymansson.

Förändringar av husavdraget

Enligt en lagrådsremiss den 28 maj 2015 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
2. 2. lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete,
3. 3. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Peter Österberg.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen

67 kap. 13 §

Enligt paragrafens gällande lydelse avses med hushållsarbete bl.a. ”städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden” (punkt 1). Det remitterade förslaget innebär att tillämpningen ska begränsas till ”enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden”.

I förarbetena till gällande lydelse anges bl.a. följande.

Till de tjänster som, enligt regeringens uppfattning, bör omfattas av en skattereduktion hör i första hand vad som skulle kunna benämnas hushållsarbetets kärnområden. Till sådana arbeten kan hänföras städning eller annat rengöringsarbete, diskning, fönsterputsning och matlagning som utförs i hemmet. I städning ingår sådant arbete som dammsugning, dammtorkning och skurarbete som behöver utföras med jämna mellanrum. För att undvika gräns-

dragningsproblem bör i städning även ingå städning av skåp, lådor och garderober m.m. samt flyttstädning. Även flytt av möbler inom bostaden i anslutning till städningen ingår. Hushållsarbetet kan även avse klädvård i form av tvättning, strykning, lagning, uppläggning och liknande samt skoputs. I rengöringsarbetet ingår även uppsättning av gardiner och gardinstänger samt byte av glödlampor, proppar och liknande. Däremot omfattas inte snickeriarbeten, omklädning av möbler, montering av möbler eller liknande. När det gäller tjänsterna som omfattas av skattereduktionen enligt vad som nämns ovan är det fråga om normalt och sedvanligt hushållsarbete som inte kräver någon specialistutbildning (prop. 2006/07:94 s. 41). – Med rengöringsarbete avses t.ex. arbete i form av diskning och fönsterputsning och motsvarande sysslor som måste göras för att en bostad ska vara i gott skick. Även ommöblering som ingår som ett led i städningen samt flyttstädning omfattas (a. prop. s. 59).

I författningskommentaren till den nu föreslagna lydelsen av bestämmelsen anges bl.a. följande.

Med enklare städarbete eller rengöringsarbete avses städning och annan rengöring av mer vardaglig karaktär inom ramen för hushållets kärnområde som inte utförs med mer avancerad städutrustning eller annan kringutrustning som inte är vanligt förekommande i en genomsnittlig bostad. Exempel på sådant arbete som inte omfattas är grovstädning med mer avancerad utrustning och rengöring av inomhuspool. Exempel på mer avancerad städutrustning är pooldammsugare och golvboningsmaskin.

Ett flertal remissinstanser, däribland Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Linköping och Skatteverket, har riktat kritik mot att det ska överlämnas till rättstillämpningen att dra gränsen för vad som ska anses som enklare städarbete. Kammarrätten ansåg att de exempel som getts knappast räckte för att skapa tillräcklig klarhet i vad begreppet omfattar och att ett förtydligande bör ske av vilka former av städarbeten som ska berättiga till avdrag. Skatteverket efterlyste fler exempel i författningskommentaren för att undvika gränsdragningsproblem.

Enligt remissen (s. 15) bedömer regeringen att den närmare gränsdragningen med nödvändighet måste ske i rättstillämpningen. Lagrådet anser emellertid att det inte är lämpligt

att, i den utsträckning som sker, överlämna till rättstillämpningen – i första hand Skatteverket – att dra upp gränserna för tillämpningen.

Ungefär 780 000 skattskyldiga beräknas göra RUT-avdrag år 2016, varav det får förutsättas att en stor andel av dessa får avdrag för just enklare städarbete och annat rengöringsarbete. Cirka 20 000 företag tillhandahåller RUT-berättigade tjänster. Det är för dessa skattskyldiga och företag men även för Skatteverket och domstolar angeläget att det tydliggörs vilken ändrad tillämpning som den föreslagna ändringen är tänkt att åstadkomma och att gränsdragningsproblemen reduceras. Skälen för den aktuella lagändringen har dessutom inte utvecklats i remissen, vilket bidrar till osäkerheten om innebörden.

Mot denna bakgrund anser Lagrådet att det i lagstiftningsärendet måste klargöras om, och i sådant fall i vilket avseende, de äldre förarbetena inte längre har aktualitet. Enligt dessa förarbeten omfattas tjänster som skulle kunna benämnas hushållsarbetets kärnområde och som beskrivs som normalt och sedvanligt hushållsarbete som inte kräver någon specialistutbildning. Vilken skillnad, om någon, som finns mellan "hushållsarbetets kärnområde" och städning och rengöring av "mer vardaglig karaktär inom ramen för hushållets kärnområde" bör enligt Lagrådets mening utvecklas, särskilt i förhållande till de exempel som anges i äldre förarbeten.

Till skillnad från äldre förarbeten, som inte lade någon uttrycklig vikt vid vilken utrustning som används, betonas i lagrådsremissen att med enklare städarbete eller rengöringsarbete avses sådant arbete som inte utförs med mer avancerad städutrustning eller annan kringutrustning som inte är vanligt förekommande i en genomsnittlig bostad. Detta torde kunna få som resultat att, allt annat lika, en utförare som genomför en viss städning på ett snabbt och effektivt sätt med en modern och avancerad utrustning inte utför en avdragsberättigad tjänst till skillnad från om utföraren genomför samma städning med en sådan mindre effektiv utrustning som är vanligt förekommande i en genomsnittlig bostad. Det torde vidare innebära att städning med t.ex. centraldammsugare, skurmaskiner och mattvårdsmaskiner inte berättigar till RUT-avdrag. Författningskommentaren måste vidare förstås så att såväl grovstädning som storstädning omfattas av paragrafens tillämpningsområde

förutsatt att den inte utförs med mer avancerad städutrustning.

Begreppet "flyttstädning" har lyfts in i den föreslagna paragrafen. Vad som åsyftas med begreppet måste enligt Lagrådets mening preciseras.

Sammanfattningsvis anser Lagrådet att den avgränsning av det nya begreppet "enklare städarbete" som anges i remissen och som huvudsakligen tycks bygga på vilken typ av städutrustning som används, är alltför vag och ger utrymme för godtyckliga bedömningar. Den föreslagna utformningen av punkt 1 i bestämmelsen bör därför övervägas ytterligare.

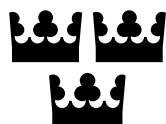
Övriga lagförslag

Lagrrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 5

Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015

Bilaga till avsnitt 6.3, 6.4, 6.5, 6.10, 6.11 och 6.14

Bilaga 5

Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015.....	5
2	Lagförslagen i promemorian.....	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift	9
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	10
	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	16
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)	17
3	Förteckning över remissinstanser	18
4	Lagförslag i lagrådsremissen Inhämtande av Lagrådets yttrande över lagförslag i Budgetpropositionen för 2015	19
	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.....	19
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift	21
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	22
	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	31
	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)	34
5	Lagrådets yttrande.....	35

1 Sammanfattning av promemorian Vissa inkomstskatte- och socialavgiftsfrågor inför budgetpropositionen för 2015

Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2015 föreslå vissa förändringar på inkomstskatte- och socialavgiftsområdet. En promemoria med förslag har därför tagits fram inom Finansdepartementet.

Följande förslag behandlas i denna promemoria.

- Sänkt skatt för pensionärer
- Avtrappning av jobbskatteavdraget
- Uppräkningen av skiktgränserna för statlig inkomstskatt för beskattningsåret 2015
- Särskild löneskatt för äldre
- Slopad nedsättning av socialavgifterna för unga
- Komplettering av förslaget om begränsning av avdragsrätten för privat pensionssparande
- Slopad skattereduktion för läsläsning
- Slopad avdragsrätt för förvaltningsutgifter.

2 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Särskild löneskatt ska för varje år betalas till staten med 24,26 procent på

1 §¹

Särskild löneskatt ska för varje år betalas till staten med 8,5 procent på sådan ersättning som avses i 2 kap. 10 och 11 §§ socialavgiftslagen (2000:980) till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år och i övrigt med 24,26 procent på

1. ersättning som utfaller enligt kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring som tecknas av arbetsgivare till förmån för arbetstagare,

2. avgångsersättning som annorledes än på grund av kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring utbetalas av staten, kommun eller kommunalförbund som arbetsgivare eller av Sveriges Kommuner och Landsting eller det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpension, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal eller av annan arbetsgivare, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal och att borgen eller liknande garanti tecknats av kommun, kommunalförbund eller Sveriges Kommuner och Landsting,

3. avgångsersättning som omfattas av s.k. trygghetsavtal,

4. ersättning som utges enligt gruppsjukförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgör komplement till sjukersättning eller till aktivitetsersättning,

5. ersättning som utges på grund av ansvarighetsförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst,

6. bidrag som en arbetsgivare lämnar till

– en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 25 kap. 21 § socialförsäkringsbalken om ersättningar från stiftelsen är avgiftsfria enligt 2 kap. 18 § socialavgiftslagen (2000:980), eller

– en annan juridisk person med motsvarande ändamål med undantag för bidrag som lämnas till en pensions- eller personalstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket.

– en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 25 kap. 21 § socialförsäkringsbalken om ersättningar från stiftelsen är avgiftsfria enligt 2 kap. 18 § socialavgiftslagen, eller

Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket. I fråga om sådan för mottagaren skattepliktig intäkt som utgörs av rabatt, bonus eller annan ersättning på grund av kundtrohet eller liknande, är den som slutligt har stått för de kostnader som ligger till grund för ersättningen skattskyldig enligt denna lag. I fråga om sådan förmån som avses i 10 kap. 11 § andra stycket

¹ Senaste lydelse 2010:1244.

inkomstskattelagen (1999:1229) är den i vars tjänst rättigheten förvärvats skattskyldig enligt denna lag. I fråga om annan för mottagaren skattepliktig intäkt i form av ersättning som utgetts av en fysisk person som är bosatt utomlands eller av en utländsk juridisk person och som har sin grund i en anställning i Sverige hos någon annan än den som utgett ersättningen, är den hos vilken mottagaren är anställd i Sverige skattskyldig enligt denna lag.

Vid bestämmande av skatteunderlaget tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 4–15 och 17–25 §§ socialavgiftslagen.

Vid bestämmande av skatteunderlaget enligt första stycket 5 ska bortses från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av juni 1993 om ersättningen avser tid därefter samt från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av år 1992 om skadan anmäls till allmän försäkringskassa eller Försäkringskassan efter utgången av juni 1993. Detta gäller dock endast ersättning som för en och samme arbetstagare beräknas på lönedelar som inte överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

2 §²

En enskild person eller ett dödsbo *skall* för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på överskott av passiv näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) här i landet samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i 15 kap. 9 § inkomstskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i nämnda lagrum till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst. Om en skattskyldig *avlidit under året skall* särskild löneskatt betalas med 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen (2000:980).

En enskild person eller ett dödsbo *ska* för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på överskott av passiv näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) här i landet samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i 15 kap. 9 § inkomstskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i nämnda lagrum till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst. Om en skattskyldig *vid årets ingång har fyllt 65 år eller inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken ska* särskild löneskatt betalas med 8,5 procent eller om en skattskyldig *avlidit under året* med 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen (2000:980).

Vid beräkning av skatteunderlaget gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 kap. 9–11 §§ och 12 § första och andra styckena socialavgiftslagen.

Skatt betalas inte då skatteunderlaget understiger 1 000 kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Bestämmelsen i 1 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2014.
3. Bestämmelsen i 2 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2014. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den skattskyldige

² Senaste lydelse 2006:1339.

inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2014 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Allmän löneavgift tas ut med 9,88 procent av underlaget och tillfaller staten.

För dem som vid årets ingång inte har fyllt 26 år tas löneavgiften ut med en fjärdedel av procenttalet och anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelsen i 3 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut före den 1 januari 2016. På lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut under 2015 ska dock vid tillämpningen av bestämmelsen i 3 § löneavgiften tas ut med fem åttondelar i stället för en fjärdedel av procenttalet.

3. Bestämmelsen i 3 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på inkomst enligt 2 § som uppbärs före den 1 januari 2016. På inkomst enligt 2 § som uppbärs under 2015 ska dock vid tillämpningen av bestämmelsen i 3 § löneavgiften tas ut med fem åttondelar i stället för en fjärdedel av procenttalet.

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av 2014 respektive såväl före som efter utgången av 2015 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av 2014 respektive tiden efter utgången av 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

¹ Senaste lydelse 2012:756.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 42 kap. 6 §, 59 kap. 5 och 14 §§, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § samt 67 kap. 7, 8 och 13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 kap.

6 §

Förvaltningsutgifter får dras av *bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 1 000 kronor.*

Förvaltningsutgifter får *inte* dras av.

59 kap.

5 §

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 12 000 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 1 800 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

För avdragsgrundande inkomst av anställning är tillägget, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

14 §

Om den skattskyldige ska göra pensionssparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till 12 000 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

Om den skattskyldige ska göra pensionssparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till 1 800 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

63 kap.

Nuvarande lydelse

3 a §²

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

Fastställd förvärvsinkomst

Särskilt belopp

överstiger inte 0,99 prisbasbelopp

0,682 prisbasbelopp

överstiger 0,99 men inte 1,105 prisbasbelopp

0,880 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten

överstiger 1,105 men inte 2,72 prisbasbelopp

0,753 prisbasbelopp *minskat* med 8,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2013:960.

överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,208 prisbasbelopp ökat med 11,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 3,11 men inte 3,69 prisbasbelopp	21,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,103 prisbasbelopp
överstiger 3,69 men inte 4,785 prisbasbelopp	0,322 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 4,785 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,753 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp	1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,43 prisbasbelopp	0,422 prisbasbelopp

Föreslagen lydelse

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärvsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,687 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp	0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,609 prisbasbelopp ökat med 4,9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,741 prisbasbelopp
överstiger 3,11 men inte 3,77 prisbasbelopp	0,430 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 3,77 men inte 5,4 prisbasbelopp	0,807 prisbasbelopp
överstiger 5,4 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,753 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp	1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,43 prisbasbelopp	0,422 prisbasbelopp

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***65 kap.**5 §³

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster
– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 420 800 kronor för beskattningsåret 2014 och en övre skiktgräns på 602 600 kronor för beskattningsåret 2014.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 421 800 kronor för beskattningsåret 2015 och en övre skiktgräns på 616 100 kronor för beskattningsåret 2015.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående beskattningsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderåret, ska de skiktgränser som gäller vid detta beskattningsårs utgång tillämpas.

67 kap.*Nuvarande lydelse*7 §⁴

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i SverigeSkattereduktion

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 0,91 men inte 2,94 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,94 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 2,94 men inte 8,08 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,584 prisbasbelopp och 11,1 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,94 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

³ Senaste lydelse 2013:1080.

⁴ Senaste lydelse 2013:960.

överstiger 8,08 prisbasbelopp skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

Föreslagen lydelse

7 §

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige

Skattereduktion

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 0,91 men inte 2,94 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,94 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 2,94 men inte 8,08 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,584 prisbasbelopp och 11,1 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,94 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 8,08 prisbasbelopp men inte 13,48 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 13,48 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan skattesatsen för kommunal inkomstskatt multiplicerad med 2,155 prisbasbelopp minskat med grundavdraget och å andra sidan 3 procent av arbetsinkomsterna minskade med 13,48 prisbasbelopp

Om beräkningen enligt första stycket medför att skattereduktionen blir negativ, anses skattereduktionen vara noll.

Nuvarande lydelse

8 §⁵

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige

Skattereduktion

⁵ Senaste lydelse 2009:197.

överstiger 100 000 kronor	20 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 100 000 men inte 300 000 kronor	summan av 15 000 kronor och 5 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 300 000 kronor	30 000 kronor

Föreslagen lydelse

8 §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

<u>Arbetsinkomst som beskattas i Sverige</u>	<u>Skattereduktion</u>
överstiger 100 000 kronor	20 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 100 000 men inte 300 000 kronor	summan av 15 000 kronor och 5 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 300 000 kronor men inte 600 000 kronor	30 000 kronor
överstiger 600 000 kronor	skillnaden mellan 30 000 kronor och 3 procent av arbetsinkomsterna minskade med 600 000 kronor

Om beräkningen enligt första stycket medför att skattereduktionen blir negativ, anses skattereduktionen vara noll.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §⁶

Med hushållsarbete avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. Städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden.
2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
3. Matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden.
4. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.
5. Häck- och gräsklippning samt krattning och ogräsrensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.
6. Barnpassning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

6. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

⁶ Senaste lydelse 2012:829.

7. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

8. Hjälp med läxor och annat skolarbete till elever i skolformer som avses i 10–13, 15 och 18 kap. samt 24 kap. 2–7 §§ skollagen (2010:800) när hjälpen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 42 kap. 6 §, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § samt 67 kap. 7, 8 och 13 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2014.

3. De nya bestämmelserna i 59 kap. 5 och 14 §§ tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2014. Äldre bestämmelser gäller för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts före den 1 januari 2015.

4. Om beskattningsåret påbörjats men inte avslutats före ikraftträdandet tillämpas 59 kap. 5 och 14 §§ i den äldre lydelsen för försäkringspremier som betalats och inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet. I fråga om premier som betalats och inbetalningar som gjorts efter ikraftträdandet gäller att avdrag får göras för dessa bara till den del som avdragsutrymmet beräknat enligt 59 kap. 5 § i den nya lydelsen överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialavgiftslagen (2000:980)
dels att 2 kap. 28 § och 3 kap. 15 a § ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 2 kap. 28 § och 3 kap. 15 a § ska utgå,
dels att 2 kap. 29 § och 3 kap. 18 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 29 §¹

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna ska avdrag göras enligt 31 §, om den avgiftsskyldige har utgett avgiftspliktig ersättning till en person som arbetar med forskning eller utveckling.

Med avgiftspliktig ersättning ska vid tillämpning av första stycket inte avses sådan ersättning på vilken avgifter ska betalas enligt 27 eller 28 §.

Med avgiftspliktig ersättning ska vid tillämpning av första stycket inte avses sådan ersättning på vilken avgifter ska betalas enligt 27 §.

3 kap. 18 §²

Vid beräkning av egenavgifter ska avdrag göras med 7,5 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 15 000 kronor per år. Avdraget får inte medföra att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften enligt 13 §.

Första stycket gäller bara

1. till den del av avgiftsunderlaget utgörs av avgiftspliktig inkomst av näringsverksamhet,
2. om den del av avgiftsunderlaget som utgörs av avgiftspliktig inkomst av näringsverksamhet överstiger 40 000 kronor, och
3. om den avgiftsskyldige vid ingången av beskattningsåret har fyllt 26 *men inte* 65 år och inte bara ska betala ålderspensionsavgiften enligt 16 §.

3. om den avgiftsskyldige vid ingången av beskattningsåret *inte* har fyllt 65 år och inte bara ska betala ålderspensionsavgiften enligt 16 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Den upphävda bestämmelsen i 2 kap. 28 § och bestämmelsen i 2 kap. 29 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på ersättning som betalas ut före den 1 januari 2016. På ersättning som betalas ut under 2015 ska dock vid tillämpningen av 2 kap. 28 §, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttondelar i stället för en fjärdedel av de övriga arbetsgivaravgifterna betalas.

3. Den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § och bestämmelsen i 3 kap. 18 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på inkomst som uppbärs före den 1 januari 2016. På inkomst som uppbärs under 2015 ska dock vid tillämpningen av 3 kap. 15 a §, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttondelar i stället för en fjärdedel av de övriga egenavgifterna betalas.

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av 2014 respektive såväl före som efter utgången av 2015 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av 2014 respektive tiden efter utgången av 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret

¹ Senaste lydelse 2013:961.

² Senaste lydelse 2013:1013.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som *arbetsgivaravgifterna beräknas på enligt 2 kap. 28 § socialavgiftslagen (2000:980) eller som avdrag ska beräknas på enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen*, får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.

I avgiftsunderlaget för beräkning av avdraget enligt första stycket ska endast ingå sådan avgiftspliktig ersättning som avses i 2 § första stycket.

Vid bedömningen av avdragsrätten enligt första stycket ska flera avgiftsskyldiga som ingår i samma koncern och som uppfyller villkoren för att få göra avdrag anses som en avgiftsskyldig. Avdraget ska i ett sådant fall i första hand göras av moderföretaget. Till den del avdraget inte kan utnyttjas av moderföretaget, får det utnyttjas av dotterföretagen i den ordning som moderföretaget bestämmer.

Föreslagen lydelse

5 §²

Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som avdrag ska beräknas på enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen (2000:980), får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. De nya bestämmelserna tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2014

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2007:286.

² Senaste lydelse 2013:964.

3 Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över promemorian kommit in från Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Linköping, Domstolsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Arbetsgivarverket, Statskontoret, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Statens skolverk, Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Aktiespararna, Fondbolagens förening, Fria Företagare, Företagarna, Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Svensk Handel, MyAcademy Sweden AB, Näringslivets Regelnämnd, Riksförbundet Gode män och Förvaltare, Svensk Försäkring, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges Redovisningskonsulters Förbund, Tjänstemännens Centralorganisation och Visita – Svensk besöksnäring. Ett gemensamt yttrande har kommit in från Pensionärernas Riksorganisation, Sveriges Pensionärers Riksförbund, Svenska Kommunalpensionärers Förbund, Sveriges Pensionärsförbund och Riksförbundet Pensionärgemenskap.

Yttranden har även kommit in från Akademikerförbundet SSR, Bemanningföretagen, Almega, Näringslivets skattedelegation, Konjunkturinstitutet, Svensk Industriförening (Sinf), Proffice AB, Veteranpoolen AB och Gabriel Thulin.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Riksrevisionen, Landsorganisationen i Sverige (LO), Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor och Regelrådet.

4 Lagförslag i lagrådsremissen Inhämtande av Lagrådets yttrande över lagförslag i Budgetpropositionen för 2015

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster ska ha följande lydelse.

1 §¹

Särskild löneskatt ska för varje år betalas till staten med 24,26 procent på

Särskild löneskatt ska för varje år betalas till staten *med 5,6 procent på sådan ersättning som avses i 2 kap. 10 och 11 §§ socialavgiftslagen (2000:980) till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år och i övrigt* med 24,26 procent på

1. ersättning som utfaller enligt kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring som tecknas av arbetsgivare till förmån för arbetstagare,

2. avgångsersättning som annorledes än på grund av kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring utbetalas av staten, kommun eller kommunalförbund som arbetsgivare eller av Sveriges Kommuner och Landsting eller det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpension, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal eller av annan arbetsgivare, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal och att borgen eller liknande garanti tecknats av kommun, kommunalförbund eller Sveriges Kommuner och Landsting,

3. avgångsersättning som omfattas av s.k. trygghetsavtal,

4. ersättning som utges enligt gruppsjukförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgör komplement till sjukersättning eller till aktivitetsersättning,

5. ersättning som utges på grund av ansvarighetsförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst,

6. bidrag som en arbetsgivare lämnar till

– en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 25 kap. 21 § socialförsäkringsbalken om ersättningar från stiftelsen är avgiftsfria enligt 2 kap. 18 § socialavgiftslagen (2000:980), eller

– en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 25 kap. 21 § socialförsäkringsbalken om ersättningar från stiftelsen är avgiftsfria enligt 2 kap. 18 § socialavgiftslagen, eller

– en annan juridisk person med motsvarande ändamål med undantag för bidrag som lämnas till en pensions- eller personalstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.

Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket.

Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket. *I fråga om sådan för mottagaren skattepliktig intäkt som utgörs av rabatt, bonus eller annan ersättning på grund av kundtrohet eller liknande, är den som slutligt har stått för de kostnader som ligger till grund för ersättningen skattskyldig enligt denna lag. I fråga om sådan förmån som avses i 10 kap. 11 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229) är den i vars*

¹ Senaste lydelse 2010:1244.

tjänst rättigheten förvärvats skattskyldig enligt denna lag. I fråga om annan för mottagaren skattepliktig ersättning som utgetts av en utomlands bosatt fysisk person eller av en utländsk juridisk person och som har sin grund i en anställning i Sverige hos någon annan än den som utgett ersättningen, är den hos vilken mottagaren är anställd i Sverige skattskyldig enligt denna lag.

Vid bestämmande av skatteunderlaget tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 4–15 och 17–25 §§ socialavgiftslagen.

Vid bestämmande av skatteunderlaget enligt första stycket 5 ska bortses från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av juni 1993 om ersättningen avser tid därefter samt från ersättning för arbetsskada som inträffat före utgången av år 1992 om skadan anmälts till allmän försäkringskassa eller Försäkringskassan efter utgången av juni 1993. Detta gäller dock endast ersättning som för en och samme arbetstagare beräknas på lönedelar som inte överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

2 §²

En enskild person eller ett dödsbo *skall* för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på överskott av passiv näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) här i landet samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i 15 kap. 9 § inkomstskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i nämnda lagrum till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för *mistad* inkomst. Om en skattskyldig *avlidit under året skall* särskild löneskatt betalas med 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen (2000:980).

En enskild person eller ett dödsbo *ska* för varje år till staten betala särskild löneskatt med 24,26 procent på överskott av passiv näringsverksamhet enligt inkomstskattelagen (1999:1229) här i landet samt på ersättning som utges enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i 15 kap. 9 § inkomstskattelagen eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i *den paragrafen* till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för *förlorad* inkomst. Om en skattskyldig *vid årets ingång har fyllt 65 år eller inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken, ska* särskild löneskatt betalas med 5,6 procent eller om en skattskyldig *avlidit under året med* 24,26 procent på inkomst som avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen (2000:980).

Vid beräkning av skatteunderlaget gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 kap. 9–11 §§ och 12 § första och andra styckena socialavgiftslagen.

Skatt betalas inte då skatteunderlaget understiger 1 000 kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelsen i 1 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2014.

3. Bestämmelsen i 2 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2014. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den skattskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2014 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

² Senaste lydelse 2006:1339.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Allmän löneavgift tas ut med 9,88 procent av underlaget och tillfaller staten.

För dem som vid årets ingång inte har fyllt 26 år tas löneavgiften ut med en fjärdedel av procenttalet och anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

Föreslagen lydelse

3 §¹

Allmän löneavgift tas ut med 10,15 procent av underlaget och tillfaller staten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 3 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut före ikraftträdandet.

Bestämmelsen i 3 § andra stycket i den äldre lydelsen tillämpas även på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut under 2015. På lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut under 2015 ska dock vid tillämpningen av bestämmelsen i 3 § andra stycket löneavgiften tas ut med fem åttiondelar i stället för en fjärdedel av procenttalet.

3. Bestämmelserna i 3 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande på inkomst enligt 2 § som uppbärs före ikraftträdandet.

Bestämmelsen i 3 § andra stycket i den äldre lydelsen tillämpas även på inkomst enligt 2 § som uppbärs under 2015. På inkomst enligt 2 § som uppbärs under 2015 ska dock vid tillämpningen av bestämmelsen i 3 § andra stycket löneavgiften tas ut med fem åttiondelar i stället för en fjärdedel av procenttalet.

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av 2014 respektive såväl före som efter utgången av 2015 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av 2014 respektive tiden efter utgången av 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

¹ Senaste lydelse 2012:756.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 1 kap. 11 §, 42 kap. 6 §, 59 kap. 5 och 14 §§, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § och 67 kap. 1, 2, 7, 8 och 13 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas sju nya paragrafer, 67 kap. 27–33 §§, samt före 67 kap. 27, 28, 29, 30, 31 och 32 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §²

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkningen av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete och gåva finns i 67 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap.

42 kap.

6 §

Förvaltningsutgifter får dras av *bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 1 000 kronor.*

Förvaltningsutgifter får *inte* dras av.

59 kap.

5 §

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 12 000 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

För avdragsgrundande inkomst av anställning är tillägget, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

14 §

Om den skattskyldige ska göra pensions-sparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till 12 000 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

Om den skattskyldige ska göra pensions-sparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till 1 800 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2011:1271.

63 kap.*Nuvarande lydelse*3 a §³

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärvsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,682 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,105 prisbasbelopp	0,880 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 1,105 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,753 prisbasbelopp <i>minskat</i> med 8,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,208 prisbasbelopp <i>ökat med 11,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten</i>
överstiger 3,11 men inte 3,69 prisbasbelopp	<i>21,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,103 prisbasbelopp</i>
överstiger 3,69 men inte 4,785 prisbasbelopp	0,322 prisbasbelopp <i>ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten</i>
överstiger 4,785 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,753 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp	1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,43 prisbasbelopp	0,422 prisbasbelopp

Föreslagen lydelse

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärvsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,687 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp	0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten

³ Senaste lydelse 2013:960.

överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,609 prisbasbelopp ökat med 4,9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	0,741 prisbasbelopp
överstiger 3,11 men inte 3,77 prisbasbelopp	0,430 prisbasbelopp ökat med 10 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 3,77 men inte 5,4 prisbasbelopp	0,807 prisbasbelopp
överstiger 5,4 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,753 prisbasbelopp ökat med 1 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 12,43 prisbasbelopp	1,541 prisbasbelopp minskat med 9 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,43 prisbasbelopp	0,422 prisbasbelopp

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***65 kap.****5 §⁴**

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster – 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 420 800 kronor för beskattningsåret 2014 och en övre skiktgräns på 602 600 kronor för beskattningsåret 2014.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 421 800 kronor för beskattningsåret 2015 och en övre skiktgräns på 616 100 kronor för beskattningsåret 2015.

För de därpå följande beskattningsåren uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående beskattningsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före beskattningsåret och prisläget i juni andra året före beskattningsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av året före beskattningsåret och avrundas uppåt till helt hundratal kronor.

Om en enskild näringsidkare enligt 1 kap. 13 § andra stycket har ett beskattningsår som inte sammanfaller med kalenderåret, ska de skiktgränser som gäller vid detta beskattningsårs utgång tillämpas.

67 kap.**1 §⁵**

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer.

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–33 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

⁴ Senaste lydelse 2013:1080.

⁵ Senaste lydelse 2009:197.

2 §⁶

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobb-skatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete och gåva i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobb-skatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

*Nuvarande lydelse*7 §⁷

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i SverigeSkattereduktion

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 0,91 men inte 2,94 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,94 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 2,94 men inte 8,08 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,584 prisbasbelopp och 11,1 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,94 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 8,08 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

⁶ Senaste lydelse 2011:1271.

⁷ Senaste lydelse 2013:960.

Föreslagen lydelse

7 §

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

<u>Arbetsinkomst som beskattas i Sverige</u>	<u>Skattereduktion</u>
överstiger inte 0,91 prisbasbelopp	skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 0,91 men inte 2,94 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 33,2 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,94 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 2,94 men inte 8,08 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,584 prisbasbelopp och 11,1 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,94 och 8,08 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 8,08 <i>men inte 13,48</i> prisbasbelopp	skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
<i>överstiger 13,48 prisbasbelopp</i>	<i>skillnaden mellan å ena sidan skattesatsen för kommunal inkomstskatt multiplicerad med 2,155 prisbasbelopp minskat med grundavdraget och å andra sidan 3 procent av arbetsinkomsterna minskade med 13,48 prisbasbelopp</i>

Om beräkningen enligt första stycket medför att skattereduktionen blir negativ, anses skattereduktionen vara noll.

*Nuvarande lydelse*8 §⁸

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

<u>Arbetsinkomst som beskattas i Sverige</u>	<u>Skattereduktion</u>
överstiger inte 100 000 kronor	20 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 100 000 men inte 300 000 kronor	summan av 15 000 kronor och 5 procent av

⁸ Senaste lydelse 2009:197.

Mikroproduktion av förnybar el

Vilka som kan få skattereduktion

27 §

En fysisk eller juridisk person har efter begäran rätt till skattereduktion enligt 28–33 §§.

Det gäller den som

1. framställer förnybar el,
2. i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el,
3. har en säkring om högst 100 ampere i anslutningspunkten, och
4. har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten.

Första stycket gäller även dödsbon och svenska handelsbolag.

Begäran om skattereduktion

28 §

En begäran om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av det kalenderår som underlaget för skattereduktionen avser.

Definitioner

29 §

Med förnybar el avses elektrisk kraft som framställs från

- sol, vind, vågor, tidvatten eller jordvärme,
- vattenbaserad energi som är alstrad i vattenkraftverk,
- biomassa eller produkter som framställs från biomassa, eller
- bränsleceller.

Med nätkoncessionshavare avses den som innehar nätkoncession enligt 2 kap. ellagen (1997:857).

Med anslutningspunkt avses en och samma inmatnings- och uttagspunkt på elnätet där förnybar el matas in och el tas ut.

Underlag för skattereduktion

30 §

Underlag för skattereduktion består av de kilowattimmar förnybar el som har matats in i anslutningspunkten under kalenderåret, dock högst så många kilowattimmar el som tagits ut i

anslutningspunkten under det året.

Om flera personer har anmält till nätkoncessionshavaren att de framställer och matar in förnybar el i en och samma anslutningspunkt, ska underlaget fördelas lika.

Underlaget får inte överstiga 30 000 kilowattimmar, vare sig per person eller per anslutningspunkt.

Skattereduktionens storlek

31 §

Skattereduktionen uppgår till underlaget enligt 30 § multiplicerat med 60 öre.

Stöd av mindre betydelse

32 §

Den som begär skattereduktion och som är ett företag får göra skattereduktion bara om skattereduktionen uppfyller villkoren för att anses vara stöd av mindre betydelse enligt

1. kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse,

2. kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, eller

3. kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn.

Med företag avses vid tillämpningen av denna paragraf detsamma som vid tillämpningen av de förordningar som anges i första stycket.

33 §

Vid bedömningen av om skattereduktionen enligt 32 § anses vara stöd av mindre betydelse ska de villkor tillämpas som avser

1. stöd inom sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter, om den som begär skattereduktion bedriver verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor, och

2. stöd inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, om den som begär skattereduktion bedriver

verksamhet både inom denna sektor och inom någon annan sektor än sektorn för primärproduktion av jordbruksprodukter.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Bestämmelserna i 42 kap. 6 §, 63 kap. 3 a §, 65 kap. 5 § samt 67 kap. 7, 8 och 13 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2014.
 3. Bestämmelserna i 59 kap. 5 och 14 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2014.
 4. För försäkringspremier som betalats respektive inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts före den 1 januari 2015 gäller 59 kap. 5 och 14 §§ i den äldre lydelsen.
 5. Om beskattningsåret påbörjats men inte avslutats före ikraftträdandet gäller 59 kap. 5 och 14 §§ i den äldre lydelsen för försäkringspremier som betalats och inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet. I fråga om premier som betalats och inbetalningar som gjorts efter ikraftträdandet gäller att avdrag får göras för dessa bara till den del som avdragsutrymmet beräknat enligt 59 kap. 5 § i den nya lydelsen överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.
 6. Bestämmelserna i 67 kap. 2 § och 27–33 §§ tillämpas i fråga om el som har matats in och tagits ut i anslutningspunkten från och med den 1 januari 2015.

Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialavgiftslagen (2000:980)
dels att 2 kap. 28 § och 3 kap. 15 a § ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 2 kap. 28 § och 3 kap. 15 a § ska utgå,
dels att 2 kap. 26 och 29 §§ och 3 kap. 13 och 18 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

26 §¹

Arbetsgivaravgifterna är 21,54 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,35 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,91 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Föreslagen lydelse

26 §

Arbetsgivaravgifterna är 21,27 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,35 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,64 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §²

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna ska avdrag göras enligt 31 §, om den avgiftsskyldige har utgett avgiftspliktig ersättning till en person som arbetar med forskning eller utveckling.

Med avgiftspliktig ersättning ska vid tillämpning av första stycket inte avses sådan ersättning på vilken avgifter ska betalas enligt 27 eller 28 §.

Med avgiftspliktig ersättning ska vid tillämpning av första stycket inte avses sådan ersättning på vilken avgifter ska betalas enligt 27 §.

3 kap.

Nuvarande lydelse

13 §³

Egenavgifterna är 19,09 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,44 %
--------------------------	--------

¹ Senaste lydelse 2012:758.

² Senaste lydelse 2013:961.

³ Senaste lydelse 2012:758.

2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,37 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Föreslagen lydelse

13 §

Egenavgifterna är 18,82 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	4,44 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,10 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*18 §⁴

Vid beräkning av egenavgifter ska avdrag göras med 7,5 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 15 000 kronor per år. Avdraget får inte medföra att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften enligt 13 §.

Första stycket gäller bara

1. till den del avgiftsunderlaget utgörs av avgiftspliktig inkomst av näringsverksamhet,	
2. om den del av avgiftsunderlaget som utgörs av avgiftspliktig inkomst av näringsverksamhet överstiger 40 000 kronor, och	
3. om den avgiftsskyldige vid ingången av beskattningsåret har fyllt 26 <i>men inte</i> 65 år och inte bara ska betala ålderspensionsavgiften enligt 16 §.	3. om den avgiftsskyldige vid ingången av beskattningsåret <i>inte</i> har fyllt 65 år och inte bara ska betala ålderspensionsavgiften enligt 16 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 26 och 29 §§ i den äldre lydelsen och den upphävda bestämmelsen i 2 kap. 28 § tillämpas fortfarande på ersättning som betalas ut före ikraftträdandet.

Den upphävda bestämmelsen i 2 kap. 28 § och bestämmelsen i 2 kap. 29 § i den äldre lydelsen tillämpas även på ersättning som betalas ut under 2015. På ersättning som betalas ut under 2015 ska dock vid tillämpningen av 2 kap. 28 §, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttiondelar i stället för en fjärdedel av de övriga arbetsgivaravgifterna betalas.

3. Bestämmelserna i 3 kap. 13 och 18 §§ i den äldre lydelsen och den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § tillämpas fortfarande på inkomst som uppbärs före ikraftträdandet.

Den upphävda bestämmelsen i 3 kap. 15 a § och bestämmelsen i 3 kap. 18 § i den äldre lydelsen tillämpas även på inkomst som uppbärs under 2015. På inkomst som uppbärs under 2015 ska dock vid tillämpningen av 3 kap. 15 a §, utöver hela ålderspensionsavgiften, fem åttiondelar i stället för en fjärdedel av de övriga egenavgifterna betalas.

Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av 2014 respektive såväl före som efter utgången av 2015 ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst

⁴ Senaste lydelse 2013:1013.

anses hänförlig till tiden efter utgången av 2014 respektive efter utgången av 2015 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under respektive tid och hela beskattningsåret.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²

Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som *arbetsgivaravgifterna beräknas på enligt 2 kap. 28 § socialavgiftslagen (2000:980) eller som avdrag ska beräknas på enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen*, får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.

Vid beräkning av den allmänna löneavgiften och arbetsgivaravgifterna ska från summan av dessa avgifter avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. För den del av underlaget som avdrag ska beräknas på enligt 2 kap. 31 § socialavgiftslagen (2000:980), får avdraget inte medföra att dessa avgifter understiger ålderspensionsavgiften enligt 2 kap. 26 § samma lag. Sammanlagt får avdrag göras med högst 7 100 kronor. Avdraget ska i första hand göras från den allmänna löneavgiften.

I avgiftsunderlaget för beräkning av avdraget enligt första stycket ska endast ingå sådan avgiftspliktig ersättning som avses i 2 § första stycket.

Vid bedömningen av avdragsrätten enligt första stycket ska flera avgiftsskyldiga som ingår i samma koncern och som uppfyller villkoren för att få göra avdrag anses som en avgiftsskyldig. Avdraget ska i ett sådant fall i första hand göras av moderföretaget. Till den del avdraget inte kan utnyttjas av moderföretaget, får det utnyttjas av dotterföretagen i den ordning som moderföretaget bestämmer.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Bestämmelserna i 5 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2014.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2007:286.

² Senaste lydelse 2013:964.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-11-05

Närvarande: F.d. justitierådet Lennart Hamberg samt justitieråden Kristina Ståhl och Agneta Bäcklund.

Inhämtande av Lagrådets yttrande över lagförslag i Budgetpropositionen för 2015

Riksdagens finansutskott har den 24 oktober 2014 beslutat inhämta Lagrådets yttrande över följande lagförslag i Budgetpropositionen för 2015 (proposition 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor).

1. Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

2. Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.

3. Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) såvitt avser 42 kap. 6 §, 67 kap. 7, 8 och 13 §§.

4. Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) såvitt avser 2 kap. 28 §, 2 kap. 29 §, 3 kap. 15 a § och 3 kap. 18 §.

5. Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Johanna Mihaic och Robert Sand, kanslirådet Peter Österberg samt departementssekreteraren Maria Doeser, alla från Finansdepartementet. Närvarande vid föredragningen har varit assessorerna Lars Widlund och Olof Åkerrén från riksdagens finans- respektive skatteutskott.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i lagen om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster

1 §

Enligt paragrafens nuvarande lydelse ska särskild löneskatt betalas till staten med 24,26 procent på vissa i paragrafen uppräknade ersättningar och bidrag. Enligt förslaget ska särskild löneskatt

fortsättningsvis tas ut även på sådan ersättning som avses i 2 kap. 10 och 11 §§ socialavgiftslagen (2000:980) om ersättningen lämnas till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Skatten ska då uppgå till 5,6 procent av ersättningen.

Den nya bestämmelsen har i förslaget till lagtext placerats som en inskjuten bisats i inledningen till första stycket. Enligt förslaget inleds paragrafen således med bestämmelsen om skatt på ersättningar till personer över 65 år. Därefter anges att skatt ”i övrigt” ska betalas på de uppräknade ersättningarna och bidragen. Den nya bestämmelsens placering och formulering ger intrycket av att beskattningen av ersättningar till personer över 65 år uteslutande regleras genom den nyinförda bestämmelsen. Detta är inte avsikten. Paragrafen bör därför omformuleras så att det tydligt framgår att de ersättningar och bidrag som räknas upp i den följande delen av det första stycket ska beskattas även när de lämnas till personer över 65 år.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om särskild löneskatt på inkomst av näringsverksamhet. Enligt förslaget ska en bestämmelse införas om att personer som vid årets ingång har fyllt 65 år, eller inte har fyllt 65 år men under hela året har uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken, ska betala särskild löneskatt med 5,6 procent på inkomst som avses i 3 kap. 3–8 §§ socialavgiftslagen. Även här har den föreslagna nya bestämmelsen placerats tillsammans med, och i samma mening som, en redan befintlig bestämmelse som avser skatt på inkomst som uppburits av en skattskyldig som avlidit under året. Det blir därför oklart hur dessa bestämmelser förhåller sig till varandra och till övriga bestämmelser i paragrafen. Det framgår t.ex. inte klart om bestämmelsen för skattskyldiga som avlidit gäller samtliga skattskyldiga eller bara sådana som har fyllt 65 år/uppburit ålderspension. Paragrafen bör omformuleras så att innebörden tydliggörs.

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen

67 kap. 7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om storleken på skattereduktion för arbetsinkomst (det

s.k. jobbskatteavdraget). Enligt förslaget ska skattereduktionen trappas av för inkomster över en viss nivå.

Avtrappningen regleras i ett nytt sista led i paragrafens första stycke. Där anges att skattereduktionen ska uppgå till skillnaden mellan två olika belopp. Avtrappningen ska sedan åstadkommas genom att det andra av dessa två belopp ökar med ökad inkomst. Vid en viss inkomstnivå kommer de två beloppen att vara lika stora och skattereduktionen blir då noll. Vid inkomster över denna nivå kommer det andra av de angivna beloppen att vara större än det första. Denna situation är tänkt att regleras i ett nytt andra stycke, där det anges att om beräkningen enligt första stycket medför att skattereduktionen blir negativ, anses skattereduktionen vara noll.

Enligt Lagrådets mening är den föreslagna bestämmelsen i första styckets sista led svårläst. Den avviker också delvis från hur övriga bestämmelser i paragrafen är formulerade. Lagrådet förordar att bestämmelsen omformuleras så att dess innebörd tydliggörs, exempelvis enligt följande (jfr formuleringen i första styckets första led):

överstiger 13,48 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,155 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt, med avdrag för 3 procent av de arbetsinkomster som överstiger 13,48 prisbasbelopp

Det nya andra stycket bör med denna formulering kunna utgå. Att beräkningen av en skattereduktion inte kan leda till att ett tillägg på skatten påförs framstår som självklart.

67 kap. 8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om storleken på skattereduktion för arbetsinkomst för personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år. Även här föreslås en avtrappning av skattereduktionen som är uppbyggd på motsvarande sätt som i 7 §. För att åstadkomma en överensstämmelse med den av Lagrådet föreslagna utformningen av den paragrafen bör även 8 § omformuleras, exempelvis enligt följande.

överstiger 600 000 kronor

30 000 kronor med avdrag för 3 procent av de arbetsinkomster som överstiger 600 000 kronor

Även här bör det föreslagna andra stycket kunna utgå.

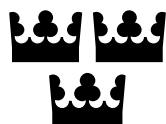
Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 6

Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande

Bilaga till avsnitt 6.6

Bilaga 6

Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande.....	5
2	Lagförslagen i promemorian.....	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	7
3	Förteckning över remissinstanserna.....	10
4	Lagförslag i lagrådsremissen Slopad avdragsrätt för privat pensions-sparande.....	11
	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	11
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	12
5	Lagrådets yttrande.....	15

1 Sammanfattning av promemorian Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande

I promemorian föreslås att rätten att göra avdrag för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonton (pensions-sparavdrag) med ett fast belopp om 1 800 kronor per år ska slopas. Enligt förslaget ska dock anställda som helt saknar pensionsrätt i anställning eller skattskyldiga som har inkomst av aktiv näringsverksamhet även fortsättningsvis kunna göra avdrag med belopp motsvarande det särskilda tilläggsutrymmet. Den 1 januari 2015 sänktes det fasta beloppet från 12 000 till 1 800 kronor per år.

I promemorian lämnas dessutom förslag gällande återköp av pensionsförsäkring och förtida avslut av pensionssparkonto. Det föreslås att beloppsgränsen för återköp och förtida avslut utan Skatteverkets medgivande ska höjas till ett prisbasbelopp samt att tidsgränsen för förtida avslut ska slopas. Vidare föreslås att de särskilda bestämmelserna om återköp och förtida avslut utan medgivande från Skatteverket, om försäkringen eller kontot inte är förenade med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande och betalning inte har gjorts under de senaste tio åren, ska slopas. Det lämnas även förslag om att dispensbestämmelserna ska ändras så att det framgår att Skatteverket får medge delvis återköp av pensionsförsäkring alternativt delvis utbetalning i förtid från pensionssparkonto.

I promemorian lämnas slutligen förslag om att en obegränsat skattskyldig som har ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut ska ha möjlighet att sätta ned avkastningskatten med ett belopp som motsvarar den utländska skatt eller kupongskatt som är hänförlig till tjänstepensionsavtalet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

2 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 10 a § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 och 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Den skattskyldige ska lämna de uppgifter som behövs för prövningen av begäran om nedsättning av skatt. Om det framgår att det finns förutsättningar för nedsättning, trots att den skattskyldige inte kan lämna samtliga de uppgifter som är nödvändiga för tillämpningen av nedsättningsreglerna, får nedsättning ske med skäligt belopp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

Föreslagen lydelse

10 a §¹

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6–10 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring och avtal om tjänstepension med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen eller tjänstepensionsavtalet och som försäkringsgivaren, tjänstepensionsinstitutet eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring eller tjänstepensionsavtal.

¹ Senaste lydelse 2011:1278.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 59 kap. 14 § ska upphöra att gälla,
dels att 58 kap. 18 och 32 §§, 59 kap. 5, 9, 13 och 16 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 59 kap. 1 a §, och närmast före 59 kap. 1 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

58 kap.

18 §²

En pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till *högst 30 procent av prisbasbeloppet. Återköp får också ske om*

1. det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp,

2. försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och

3. premier för försäkringen inte har betalats under de senaste tio åren.

I andra fall får återköp medges av Skatteverket, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken eller 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen (2005:104) av försäkringstagarens tillgodohavande. De hindrar inte heller en överföring av hela pensionsförsäkringens värde direkt till en annan pensionsförsäkring än som avses i 5 § om försäkringstagaren tecknar den i samband med överföringen hos samma eller annan försäkringsgivare med samma person som försäkrad. Överföringen ska i så fall inte anses som pension enligt 10 kap. 5 § första stycket 4 och inte heller som en betalning av premier för pensionsförsäkring.

32 §

Ett pensionssparkonto får avslutas genom en utbetalning i förtid *vid den tidpunkt pensionen får börja betalas ut*, om behållningen då uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Utbetalning i förtid får också ske om

1. behållningen på kontot uppgår till högst ett prisbasbelopp,

2. kontot inte är förenat med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och

En pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till *högst ett prisbasbelopp. Ett sådant återköp ska avse hela pensionsförsäkringens värde.*

I andra fall får Skatteverket medge återköp, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp av *hela eller en del av försäkringens värde* kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer.

Ett pensionssparkonto får avslutas genom en utbetalning i förtid, om behållningen uppgår till *högst ett prisbasbelopp.*

I andra fall får Skatteverket medge att kontot avslutas genom en utbetalning i förtid *eller att en del av kontobehållningen betalas ut*, om pensions-spararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2010:1277.

3. *inbetalning på kontot inte har gjorts under de senaste tio åren.*

I andra fall får Skatteverket medge att kontot avslutas genom en utbetalning i förtid, om pensionsspararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken av pensionsspararens tillgodohavande.

synnerliga skäl.

58 kap.

Vem som får göra pensionssparavdrag

1 a §

Pensionssparavdrag får göras av den som är obegränsat skattskyldig och som har

- 1. avdragsgrundande inkomst av anställning och helt saknar pensionsrätt i anställning, eller*
- 2. avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet.*

I 16 § finns bestämmelser om när sådant avdrag får göras också av den som är begränsat skattskyldig.

Pensionssparavdrag får även göras efter beslut om dispens enligt 8–12 §§.

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 1 800 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

För avdragsgrundande inkomst av anställning är tillägget, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

5 §

För avdragsgrundande inkomst av anställning får pensionssparavdraget inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet får pensionssparavdraget inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp

9 §

För skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning, får Skatteverket medge pensionssparavdrag med högst samma belopp som för sådana inkomster som avses i 5 § andra stycket. För skattskyldiga som fått särskild ersättning i samband med att en anställning upphört och som inte har ett betryggande pensionsskydd, får Skatteverket medge avdrag med ett högre belopp

För skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning, får Skatteverket medge pensionssparavdrag med högst samma belopp som för sådana inkomster som avses i 5 § första stycket. För skattskyldiga som fått särskild ersättning i samband med att en anställning upphört och som inte har ett betryggande pensionsskydd, får Skatteverket medge avdrag med ett högre belopp.

13 §

Pensionssparavdrag som grundar sig på överskott av en näringsverksamhet eller inkomst i inkomstslaget kapital ska göras i inkomstslaget näringsverksamhet och annat pensionssparavdrag ska göras som allmänt avdrag, om inte annat sägs i 14 eller 15 §.

Pensionssparavdrag som grundar sig på överskott av en näringsverksamhet eller inkomst i inkomstslaget kapital ska göras i inkomstslaget näringsverksamhet och annat pensionssparavdrag ska göras som allmänt avdrag, om inte annat sägs i 15 §.

14 §

Om den skattskyldige ska göra pensionsparavdrag både i inkomstslaget näringsverksamhet och som allmänt avdrag, får han upp till 1 800 kronor fritt fördela avdraget mellan näringsverksamheten och allmänna avdrag.

16 §³

Pensionssparavdrag får göras av den som är obegränsat skattskyldig. Sådant avdrag får också göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Pensionssparavdrag får också göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Den som är obegränsat skattskyldig bara under en del av beskattningsåret ska göra de avdrag som avser den tiden. Om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, ska dock pensionssparavdrag göras för hela året.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte i inkomstslaget kapital

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. De nya bestämmelserna tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2015. Äldre bestämmelser gäller för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts före den 1 januari 2016.

3. Om beskattningsåret påbörjats men inte avslutats före ikraftträdandet tillämpas bestämmelserna i den äldre lydelsen för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet. I fråga om premier som betalats och inbetalningar som gjorts efter ikraftträdandet gäller att avdrag får göras för dessa bara till den del som avdragsutrymmet beräknat enligt 59 kap. 5 § i den nya lydelsen överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2009:1060.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian Slopap avdragsrätt för privat pensionsparande kommit in från Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Domstolsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bokföringsnämnden, Kammarkollegiet, Statistiska centralbyrån (SCB), Tillväxtverket, Finansbolagens Förening, Föreningen Svenskt Näringsliv, Landsorganisationen i Sverige (LO), Regelrådet, Svensk Försäkring, Svenska Bankföreningen, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Tjänstepensionsförbundet och Arbetsgivarverket.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Riksrevisionen, Konjunkturinstitutet, Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet, FAR, Fondbolagens förening, Företagarna, Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets Skattedelegation, Skattebetalarnas förening, Svenska Fondhandlareföreningen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

4 Lagförslag i lagrådsremissen Slopade avdragsrätt för privat pensionssparande

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 10 a § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 och 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Föreslagen lydelse

10 a §¹

Skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6–10 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring och avtal om tjänstepension med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen eller tjänstepensionsavtalet och som försäkringsgivaren, tjänstepensionsinstitutet eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring eller samma tjänstepensionsavtal.

Den skattskyldige ska lämna de uppgifter som behövs för prövningen av begäran om nedsättning av skatt. Om det framgår att det finns förutsättningar för nedsättning, trots att den skattskyldige inte kan lämna samtliga de uppgifter som är nödvändiga för tillämpning av nedsättningsreglerna, får nedsättning ske med skäligt belopp.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

¹ Senaste lydelse 2011:1278.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 59 kap. 14 § ska upphöra att gälla,
dels att 58 kap. 18 och 32 §§ och 59 kap. 5, 9, 13 och 16 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 59 kap. 1 a §, och närmast före 59 kap. 1 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

58 kap.

18 §²

En pensionsförsäkring får återköpas trots bestämmelserna i detta kapitel, om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Återköp får också ske om

1. det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst ett prisbasbelopp,
2. försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och
3. premier för försäkringen inte har betalats under de senaste tio åren.

I andra fall får återköp medges av Skatteverket, om försäkringstagaren är på obestånd och genom ett återköp kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl. Detta gäller dock endast om återköp får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken eller 15 kap. 8 § försäkringsavtalslagen (2005:104) av försäkringstagarens tillgodohavande. De hindrar inte heller en överföring av hela pensionsförsäkringens värde direkt till en annan pensionsförsäkring än som avses i 5 § om försäkringstagaren tecknar den i samband med överföringen hos samma eller annan försäkringsgivare med samma person som försäkrad. Överföringen ska i så fall inte anses som pension enligt 10 kap. 5 § första stycket 4 och inte heller som en betalning av premier för pensionsförsäkring.

32 §

Ett pensionssparkonto får avslutas genom en utbetalning i förtid vid den tidpunkt pensionen får börja betalas ut, om behållningen då uppgår till högst 30 procent av prisbasbeloppet. Utbetalning i förtid får också ske om

1. behållningen på kontot uppgår till högst ett prisbasbelopp,

Ett pensionssparkonto får avslutas genom en utbetalning i förtid, om behållningen uppgår till högst ett prisbasbelopp.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av 59 kap. 14 § 2014:1468.

² Senaste lydelse 2010:1277.

2. kontot inte är förenat med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande, och

3. inbetalning på kontot inte har gjorts under de senaste tio åren.

I andra fall får Skatteverket medge att kontot avslutas genom en utbetalning i förtid, om pensionsspararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl.

Bestämmelserna i detta kapitel hindrar inte återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken av pensionsspararens tillgodohavande.

I andra fall får Skatteverket medge att kontot avslutas genom en utbetalning i förtid eller att en del av kontobehållningen betalas ut, om pensionsspararen är på obestånd och genom en utbetalning kan få en varaktig lösning på sina ekonomiska problem eller om det i övrigt finns synnerliga skäl.

59 kap.

Vilka som får göra pensionssparavdrag

1 a §

Pensionssparavdrag får göras av dem som är obegränsat skattskyldiga och som har

1. avdragsgrundande inkomst av anställning och helt saknar pensionsrätt i anställning, eller

2. avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet.

I 16 § finns bestämmelser om när sådant avdrag får göras också av dem som är begränsat skattskyldiga.

Pensionssparavdrag får även göras efter beslut om dispens enligt 8–12 §§.

5 §³

Pensionssparavdraget får inte heller överstiga 1 800 kronor med tillägg enligt andra och tredje styckena.

För avdragsgrundande inkomst av anställning är tillägget, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning, 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet är tillägget 35 procent av inkomsten, dock högst 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av anställning får pensionssparavdraget inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp.

För avdragsgrundande inkomst av aktiv näringsverksamhet får pensionssparavdraget inte överstiga vare sig 35 procent av inkomsten eller 10 prisbasbelopp.

9 §

För skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning, får Skatteverket

För skattskyldiga som har avdragsgrundande inkomst i inkomstslaget tjänst och i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning, får Skatteverket

³ Senaste lydelse 2014:1468. Ändringen innebär bl.a. att första stycket tas bort.

medge pensionssparavdrag med högst samma belopp som för sådana inkomster som avses i 5 § *andra* stycket. För skattskyldiga som fått särskild ersättning i samband med att en anställning upphört och som inte har ett betryggande pensionsskydd, får Skatteverket medge avdrag med ett högre belopp.

medge pensionssparavdrag med högst samma belopp som för sådana inkomster som avses i 5 § *första* stycket. För skattskyldiga som fått särskild ersättning i samband med att en anställning upphört och som inte har ett betryggande pensionsskydd, får Skatteverket medge avdrag med ett högre belopp.

13 §

Pensionssparavdrag som grundar sig på överskott av en näringsverksamhet eller inkomst i inkomstslaget kapital ska göras i inkomstslaget näringsverksamhet och annat pensionssparavdrag ska göras som allmänt avdrag, om inte annat sägs i 14 eller 15 §.

Pensionssparavdrag som grundar sig på överskott av en näringsverksamhet eller inkomst i inkomstslaget kapital ska göras i inkomstslaget näringsverksamhet och annat pensionssparavdrag ska göras som allmänt avdrag, om inte annat sägs i 15 §.

16 §⁴

Pensionssparavdrag får göras av den som är obegränsat skattskyldig. Sådant avdrag får också göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Pensionssparavdrag får också göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige

Den som är obegränsat skattskyldig bara under en del av beskattningsåret ska göra de avdrag som avser den tiden. Om dennes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige, ska dock pensionssparavdrag göras för hela året.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte i inkomstslaget kapital.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
2. Bestämmelserna i 58 kap. 18 och 32 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.
3. Bestämmelserna i 59 kap. 1 a, 5, 9, 13 och 16 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som görs efter den 31 december 2015.
4. För försäkringspremier som betalats respektive inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts före den 1 januari 2016 gäller 59 kap. 5, 9, 13, 14 och 16 §§ i den äldre lydelsen.
5. Om beskattningsåret påbörjats men inte avslutats före ikraftträdandet gäller 59 kap. 5, 9, 13, 14 och 16 §§ i den äldre lydelsen för försäkringspremier som betalas och inbetalningar på pensionssparkonton som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet. I fråga om premier som betalas och inbetalningar som gjorts efter ikraftträdandet gäller att avdrag får göras för dessa bara till den del som avdragsutrymmet beräknat enligt 59 kap. 5 § i den nya lydelsen överstiger avdraget för premier som betalats respektive inbetalningar som gjorts under beskattningsåret men före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2009:1060.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde
2015-05-12

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Johnny Herre.

Slopad avdragsrätt för privat pensionssparande

Enligt en lagrådsremiss den 7 maj 2015 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

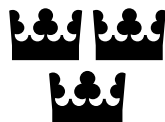
Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Terese Danielsson.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 7

Vissa
kapitalbeskattningsfrågor
inför
budgetpropositionen för
2016

Bilaga till avsnitt 6.13 och 6.15

Bilaga 7

Vissa kapitalbeskattningsfrågor inför budgetpropositionen för 2016

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Vissa kapitalbeskattningsfrågor inför budgetpropositionen för 2016	5
2	Promemorians lagförslag	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	7
3	Förteckning över remissinstanserna.....	10
4	Lagförslag i lagrådsremissen Vissa kapitalbeskattningsfrågor inför budgetpropositionen för 2016	11
	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	11
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	12
5	Lagrådets yttrande.....	15

1 Sammanfattning av promemorian Vissa kapitalbeskattningsfrågor inför budgetpropositionen för 2016

I promemorian föreslås att beskattningen av sparande på investeringssparkonto respektive i kapitalförsäkring höjs. Vid beräkningen av schablonintäkten för investeringssparkonto respektive skatteunderlaget för kapitalförsäkring ska kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan ökad med 0,75 procentenheter. Schablonintäkten respektive skatteunderlaget ska dock beräknas till lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget. Om förslaget kommer att presenteras i budgetpropositionen för 2016, och med vilken utformning, blir beroende av de överläggningar som förs i det slutliga arbetet med budgetpropositionen.

I promemorian behandlas även en ändring av reglerna om investeraravdrag. Ändringen är en anpassning till Europeiska kommissionens nya riktlinjer om statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar och innebär att investeraravdrag inte får göras om den skattskyldige eller någon närstående till honom under något av de två beskattningsåren närmast före det år förvärvet av andelar sker (förvärvsåret) eller under förvärvsåret fram till tidpunkten för förvärvet direkt eller indirekt innehar eller har innehaft andelar i det företag i vilket andelar har förvärvats eller i ett annat företag inom samma koncern.

Förslagen föranleder ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, och lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel. I inkomstskattelagen föreslås dessutom en lagteknisk ändring i fråga om skattskyldigheten för schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a § IL.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 3 d § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 d §¹

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt 3 a §, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret, om inte annat anges i andra eller tredje stycket. För skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 1 och 2 ingår inte den del av kapitalunderlaget som ska tas med vid beräkning av skatteunderlag enligt andra eller tredje stycket.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget enligt 3 a §, som är hänförligt till kapitalförsäkring, samt enligt 3 b och 3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget enligt 3 a §, som är hänförligt till kapitalförsäkring, samt enligt 3 b och 3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret *ökad med 0,75 procentenheter. Skatteunderlaget är dock lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.*

Andra stycket gäller även för skatteunderlag som avser sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
2. Bestämmelsen i 3 d § i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

¹ Senaste lydelse 2011:1278.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 3 kap. 18 §, 6 kap. 11 §, 42 kap. 36 § och 65 kap. 4 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 43 kap. 17 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

18 §²

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig i

1. inkomstslaget tjänst för inkomster som anges i 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta med undantag för inkomster som anges i 6 § 1, 4 och 5 den lagen, om en begäran har gjorts enligt 4 § den lagen,

2. inkomstslaget tjänst eller näringsverksamhet för inkomster som anges i 7 § första stycket lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen,

3. inkomstslaget näringsverksamhet för inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige,

4. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige avyttras eller blir privatbostadsrätt,

5. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för egenavgifter,

6. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för periodiseringsfond och expansionsfond,

7. inkomstslaget näringsverksamhet för schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a §,

8. inkomstslaget näringsverksamhet för uttag eller utbetalning från ett skogskonto eller skogsskadekonto som avses i 21 kap.,

9. inkomstslaget kapital för ett positivt räntefördelningsbelopp som avser ett fast driftställe, en näringsfastighet i Sverige eller artistisk eller idrottslig verksamhet i Sverige,

10. inkomstslaget kapital för löpande inkomster av en privatbostadsfastighet eller en privatbostadsrätt i Sverige,

11. inkomstslaget kapital för kapitalvinst på en fastighet i Sverige eller på en privat- eller näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige,

12. inkomstslaget kapital för återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.,

13. inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar, och

14. inkomstslaget kapital för återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

7. inkomstslaget näringsverksamhet för uttag eller utbetalning från ett skogskonto eller skogsskadekonto som avses i 21 kap.,

8. inkomstslaget kapital för ett positivt räntefördelningsbelopp som avser ett fast driftställe, en näringsfastighet i Sverige eller artistisk eller idrottslig verksamhet i Sverige,

9. inkomstslaget kapital för löpande inkomster av en privatbostadsfastighet eller en privatbostadsrätt i Sverige,

10. inkomstslaget kapital för kapitalvinst på en fastighet i Sverige eller på en privat- eller näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige,

11. inkomstslaget kapital för återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.,

12. inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar, och

13. inkomstslaget kapital för återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2013:771.

Ersättning i form av sådan royalty eller periodvis utgående avgift för att materiella eller immateriella tillgångar utnyttjas som ska räknas till inkomstslaget näringsverksamhet ska anses som inkomst från ett fast driftställe i Sverige, om ersättningen kommer från en näringsverksamhet med ett fast driftställe här.

Skattskyldighet för inkomster som avses i första stycket 13 gäller inte för sådana begränsat skattskyldiga personer som avses i 17 § 2–4.

Skattskyldighet för inkomster som avses i första stycket 12 gäller inte för sådana begränsat skattskyldiga personer som avses i 17 § 2–4.

6 kap.

11 §³

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig för

1. inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige,
2. inkomst på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige avyttras,
3. inkomst i form av utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar,
4. inkomster som anges i 7 § första stycket lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen,
5. återförda avdrag för periodiseringsfond, *och*
6. återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.
5. återförda avdrag för periodiseringsfond,
6. *schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a §, och*
7. återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.

Ersättning i form av royalty eller periodvis utgående avgift för att materiella eller immateriella tillgångar utnyttjas ska anses som inkomst från ett fast driftställe i Sverige, om ersättningen kommer från en näringsverksamhet med ett fast driftställe här.

En kapitalförlust ska dras av, om den som är begränsat skattskyldig skulle ha varit skattskyldig för en motsvarande kapitalvinst.

42 kap.

6 §

Förvaltningsutgifter får dras av *bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 1 000 kronor.*

Förvaltningsutgifter får *inte* dras av.

36 §⁴

Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–41 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret.

Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–41 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret *ökad med 0,75 procentenheter. Schablonintäkten ska dock beräknas till lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.*

³ Senaste lydelse 2009:1409.

⁴ Senaste lydelse 2011:1271.

43 kap.*17 a §*

Investeraravdrag får inte göras om den skattskyldige eller någon närstående till honom under något av de två beskattningsåren närmast före det år förvärvet sker (förvävsåret) eller under förvävsåret fram till tidpunkten för förvärvet direkt eller indirekt innebar eller har innehaft andelar i det företag i vilket andelar har förvärvats eller i ett annat företag inom samma koncern.

65 kap.4 §⁵

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten 25 procent av den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2, 6 eller 7 under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten summan av de skattesatser för kommunal skatt och landstingsskatt som genomsnittligt tillämpas för beskattningsåret, multiplicerad med den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

För begränsat skattskyldiga fysiska personer med anknytning till utländsk stats beskickning som avses i 3 kap. 17 § 2–4 tillämpas 3 §.

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 6 under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten summan av de skattesatser för kommunal skatt och landstingsskatt som genomsnittligt tillämpas för beskattningsåret, multiplicerad med den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Bestämmelserna i 6 kap. 11 § och 42 kap. 36§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

3. Bestämmelsen i 43 kap. 17 a § tillämpas första gången på förvärv av andelar som sker efter den 31 december 2015.

⁵ Senaste lydelse 2009:1060.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian kommit in från Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Umeå, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Konkurrensverket, Konsumentverket, Tillväxtverket, Regelrådet, Aktiespararna, Fondbolagens förening, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Näringslivets skattedelegation, Svensk Försäkring, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenska riskkapitalföreningen, Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco).

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Bolagsverket, Tillväxtanalys, Aktietorget, Euroclear Sweden AB, FAR, NASDAQ OMX Stockholm AB, Nordic Growth Market NGM AB, Näringslivets regelnämnd, Sparbankernas Riksförbund, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

4 Lagförslag i lagrådsremissen Vissa kapitalbeskattningsfrågor inför budgetpropositionen för 2016

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 3 d § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 d §¹

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt 3 a §, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret, om inte annat anges i andra eller tredje stycket. För skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 1 och 2 ingår inte den del av kapitalunderlaget som ska tas med vid beräkning av skatteunderlag enligt andra eller tredje stycket.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget enligt 3 a §, som är hänförligt till kapitalförsäkring, samt enligt 3 b och 3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget enligt 3 a §, som är hänförligt till kapitalförsäkring, samt enligt 3 b och 3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret *ökad med 0,75 procentenheter. Skatteunderlaget är dock lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.*

Andra stycket gäller även för skatteunderlag som avser sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Bestämmelsen i 3 d § i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

¹ Senaste lydelse 2011:1278.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 3 kap. 18 §, 6 kap. 11 §, 42 kap. 36 § och 65 kap. 4 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 43 kap. 17 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

18 §²

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig i

1. inkomstslaget tjänst för inkomster som anges i 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta med undantag för inkomster som anges i 6 § 1, 4 och 5 den lagen, om en begäran har gjorts enligt 4 § den lagen,

2. inkomstslaget tjänst eller näringsverksamhet för inkomster som anges i 7 § första stycket lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen,

3. inkomstslaget näringsverksamhet för inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige,

4. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige avyttras eller blir privatbostadsrätt,

5. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för egenavgifter,

6. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för periodiseringsfond och expansionsfond,

7. inkomstslaget näringsverksamhet för schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a §,

8. inkomstslaget näringsverksamhet för uttag eller utbetalning från ett skogskonto eller skogsskadekonto som avses i 21 kap.,

9. inkomstslaget kapital för ett positivt räntefördelningsbelopp som avser ett fast driftställe, en näringsfastighet i Sverige eller artistisk eller idrottslig verksamhet i Sverige,

10. inkomstslaget kapital för löpande inkomster av en privatbostadsfastighet eller en privatbostadsrätt i Sverige,

11. inkomstslaget kapital för kapitalvinst på en fastighet i Sverige eller på en privat- eller näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige,

12. inkomstslaget kapital för återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.,

13. inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar, och

14. inkomstslaget kapital för återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

7. inkomstslaget näringsverksamhet för uttag eller utbetalning från ett skogskonto eller skogsskadekonto som avses i 21 kap.,

8. inkomstslaget kapital för ett positivt räntefördelningsbelopp som avser ett fast driftställe, en näringsfastighet i Sverige eller artistisk eller idrottslig verksamhet i Sverige,

9. inkomstslaget kapital för löpande inkomster av en privatbostadsfastighet eller en privatbostadsrätt i Sverige,

10. inkomstslaget kapital för kapitalvinst på en fastighet i Sverige eller på en privat- eller näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige,

11. inkomstslaget kapital för återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.,

12. inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar, och

13. inkomstslaget kapital för återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2013:771.

Ersättning i form av sådan royalty eller periodvis utgående avgift för att materiella eller immateriella tillgångar utnyttjas som ska räknas till inkomstslaget näringsverksamhet ska anses som inkomst från ett fast driftställe i Sverige, om ersättningen kommer från en näringsverksamhet med ett fast driftställe här.

Skattskyldighet för inkomster som avses i första stycket 13 gäller inte för sådana begränsat skattskyldiga personer som avses i 17 § 2–4.

Skattskyldighet för inkomster som avses i första stycket 12 gäller inte för sådana begränsat skattskyldiga personer som avses i 17 § 2–4.

6 kap.

11 §³

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig för

1. inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige,
2. inkomst på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige avyttras,
3. inkomst i form av utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar,
4. inkomster som anges i 7 § första stycket lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen,
5. återförda avdrag för periodiseringsfond, *och*
6. återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.

5. återförda avdrag för periodiseringsfond,
6. *schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a §, och*
7. återfört uppskovsbelopp samt schablonintäkt enligt 47 kap.

Ersättning i form av royalty eller periodvis utgående avgift för att materiella eller immateriella tillgångar utnyttjas ska anses som inkomst från ett fast driftställe i Sverige, om ersättningen kommer från en näringsverksamhet med ett fast driftställe här.

En kapitalförlust ska dras av, om den som är begränsat skattskyldig skulle ha varit skattskyldig för en motsvarande kapitalvinst.

42 kap.

6 §

Förvaltningsutgifter får dras av *bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 1 000 kronor.*

Förvaltningsutgifter får *inte* dras av.

36 §⁴

Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–41 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret.

Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–41 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret *ökad med 0,75 procentenheter. Schablonintäkten ska dock beräknas till lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.*

³ Senaste lydelse 2009:1409.

⁴ Senaste lydelse 2011:1271.

43 kap.

17 a §

Investeraravdrag får inte göras om den skattskyldige eller någon närstående till honom under något av de två beskattningsåren närmast före det år förvärvet sker (förvärvsåret) eller under förvärvsåret fram till tidpunkten för förvärvet direkt eller indirekt innehar eller har innehaft andelar i det företag i vilket andelar har förvärvats eller i ett annat företag inom samma koncern.

65 kap.

4 §⁵

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten 25 procent av den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2, 6 eller 7 under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten summan av de skattesatser för kommunal skatt och landstingskatt som genomsnittligt tillämpas för beskattningsåret, multiplicerad med den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

För fysiska personer som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 6 under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten summan av de skattesatser för kommunal skatt och landstingskatt som genomsnittligt tillämpas för beskattningsåret, multiplicerad med den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

För begränsat skattskyldiga fysiska personer med anknytning till utländsk stats beskickning som avses i 3 kap. 17 § 2–4 tillämpas 3 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Bestämmelserna i 6 kap. 11 § och 42 kap. 36 § i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.
 3. Bestämmelsen i 43 kap. 17 a § tillämpas första gången på förvärv av andelar som sker efter den 31 december 2015.

⁵ Senaste lydelse 2009:1060.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-06-03

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Per Virdesten samt justitierådet Erik Nymansson.

Vissa kapitalbeskattningsfrågor inför budgetpropositionen för 2016

Enligt en lagrådsremiss den 28 maj 2015 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
2. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

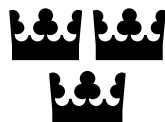
Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Fredrik Opander och rättssakkunniga Lena Björner.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 8

Slopad skattereduktion för gåvor

Bilaga till avsnitt 6.7

Bilaga 8

Slopad skattereduktion för gåvor

Innehållsförteckning

1	Lagförslagen i promemorian.....	5
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	5
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	7
	Förslag till lag om upphävande av lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.....	9
2	Förteckning över remissinstanserna.....	10
3	Lagrådsremissens lagförslag.....	11
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	11
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	13
	Förslag till lag om upphävande av lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.....	16
4	Lagrådets yttrande.....	17

1 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 67 kap. 20–26 §§ ska upphävas,
dels att rubriken närmast efter 67 kap. 19 § och rubrikerna närmast före 67 kap. 20, 23, 24, 25 och 26 §§ ska utgå,
dels att 1 kap. 11 och 16 §§ och 67 kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §²

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkningen av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, *gåva* och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap.

16 §³

Bestämmelser om

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244),

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, *och*

– *godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva finns i lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.*

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244), *och*

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.

¹ Lagen omtryckt 2008:803

Senaste lydelse av

67 kap. 20 § 2011:1271	rubriken närmast efter 67 kap. 19 § 2011:1271
67 kap. 21 § 2011:1271	rubriken närmast före 67 kap. 20 § 2011:1271
67 kap. 22 § 2011:1271	rubriken närmast före 67 kap. 23 § 2011:1271
67 kap. 23 § 2011:1271	rubriken närmast före 67 kap. 24 § 2011:1271
67 kap. 24 § 2011:1271	rubriken närmast före 67 kap. 25 § 2011:1271
67 kap. 25 § 2011:1271	rubriken närmast före 67 kap. 26 § 2011:1271.
67 kap. 26 § 2011:1271	

² Senaste lydelse 2014:1468.

³ Senaste lydelse 2011:1272.

67 kap.

1 §⁴

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–33 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–19 och 27–33 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

2 §⁵

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobb-skatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete, *gåva* och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobb-skatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Lagen tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

⁴ Senaste lydelse 2014:1468.

⁵ Senaste lydelse 2014:1468.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)¹
dels att 22 kap. 22 § och 23 kap. 7 § ska upphävas,
dels att rubriken närmast före 22 kap. 22 § ska utgå,
dels att 22 kap. 1 §, 31 kap. 1 och 33 §§ och 38 kap. 1 § samt rubriken närmast före 31 kap. 33 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 kap.

1 §²

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

- överlåtelse av privatbostadsrätt och andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),
- upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),
- samfällighet (5 och 6 §§),
- räntebidrag (7 §),
- pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),
- avskattning av pensionsförsäkring (10 §),
- tjänstepensionsavtal (11 §),
- underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),
- skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),
- elcertifikat (14 §),
- utsläppsrätter, utsläppsminskningenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §),
- schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto (16 §),
- schablonintäkt vid innehav av andelar i värdepappersfonder, fondföretag, specialfonder och utländska specialfonder (17–21 §§), *och*
- *gåva* (22 §), *och*
- investeraravdrag (23 och 24 §§).

33 kap.

1 §³

I detta kapitel finns bestämmelser om

- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
- uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
- uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet (7–15 §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 b §§),
- uppgift om tillkommande belopp (20 §),
- uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
- uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
- uppgifter som fåmansföretag samt företagsledare och delägare ska lämna (27–29 §§),

¹ Senaste lydelse av

22 kap. 22 § 2011:1289

23 kap. 7 § 2011:1289

rubriken närmast före 22 kap. 22 § 2011:1289.

² Senaste lydelse 2013:1107.

³ Senaste lydelse 2013:772.

- uppgift om tillskott och uttag (30 §),
- uppgift om betalning till utlandet (31 §),
- uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
- uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete *och gåva* (33 §), och
- uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

Skattereduktion för hushållsarbete *och gåva*

Skattereduktion för hushållsarbete

33 §⁴

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete *eller gåva* enligt 67 kap. 11–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete enligt 67 kap. 11–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

38 kap.

1 §⁵

Fastställda formulär ska användas för att lämna

1. kontrolluppgifter,
2. åtagande
 - a) enligt 23 kap. 6 § om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring, *och*
 - b) enligt 23 kap. 7 § om att lämna kontrolluppgifter om *gåvor*,
- 2 åtagande enligt 23 kap. 6 § om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring,
3. deklARATIONER,
4. särskilda uppgifter, och
5. periodiska sammanställningar.

2. åtagande enligt 23 kap. 6 § om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring,

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
2. Bestämmelsen i 31 kap. 33 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.
3. Den upphävda bestämmelsen i 22 kap. 22 § tillämpas fortfarande för beskattningsår som börjar före ikraftträdandet.
4. Den upphävda bestämmelsen i 23 kap. 7 § och bestämmelsen i 38 kap. 1 § i den äldre lydelsen tillämpas fortfarande för tid före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2011:1289.

⁵ Senaste lydelse 2011:1289.

Förslag till lag om upphävande av lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

Härigenom föreskrivs att lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska upphöra att gälla vid utgången av 2015.

-
1. Den upphävda lagen ska dock fortfarande tillämpas för tid före den 1 januari 2016.
 2. Betald årsavgift som avser tid efter 2015 ska betalas tillbaka.

2 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande kommit in från Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Härnösand, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten (EBM), Polismyndigheten, Brottsförebyggande rådet (Brå), Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Konkurrensverket, Nämnden för statligt stöd till trossamfund, Cancerfonden, DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder, Forum – Idéburna organisationer med social inriktning, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII), Frälsningsarmén, Hjärt-Lungfonden, Katolska Biskopsämbetet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Läkare Utan Gränser, Neuroförbundet, Pingst – Fria församlingar i samverkan, Plan Sverige, Reumatikerförbundets kansli, Rädda Barnen, Röda Korset, Svensk Insamlingskontroll, Stockholms Stadsmission, Svenska kyrkan, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Kristna Råd, UNICEF Sverige och We Effect.

Yttrande har dessutom inkommit från Läkarmissionen, Hand in Hand Sweden, Hjärnfonden, Cancer- och Allergifonden, Barnfonden, Vi-skogen, Hungerprojektet, Individuell Människohjälp, ActionAid, Erikshjälpen, Akademikerförbundet SSR, Hjärta till Hjärta och Barncancerfonden.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Konjunkturinstitutet, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Regelrådet, Alzheimerfonden, Amnesty International, BRIS – Barnens Rätt i Samhället, Diakonia, Famna, Forum Syd, Handikappförbunden, Islamic Relief, Judiska Församlingen, Kvinna till Kvinna, LSU – Sveriges ungdomsorganisationer, Mag- och tarmförbundet, Pensionärernas Riksorganisation (PRO), Riksförbundet Frivilliga Samhällsarbetare, Riksidrottsförbundet, Riksteatern, Skattebetalarnas förening, SOS-Barnbyar, Ekumeniakyrkan, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Muslimska Råd, Sveriges Pensionärers Riksförbund (SPRF), Sveriges Pensionärs-

förbund (SPF), Sveriges universitets- och högskoleförbund och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 67 kap. 20–26 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast efter 67 kap. 19 § och rubrikerna närmast före 67 kap. 20, 23, 24, 25 och 26 §§ ska utgå,
dels att 1 kap. 11 och 16 §§ och 67 kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §²

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkningen av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, *gåva* och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap.

16 §³

Bestämmelser om

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244),

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, *och*

– *godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva finns i lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.*

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244), *och*

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.

67 kap.

1 §⁴

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–33 §§

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–19 *och*

¹ Lagen omtryckt 2008:803

Senaste lydelse av

67 kap. 20 § 2011:1271

67 kap. 21 § 2011:1271

67 kap. 22 § 2011:1271

67 kap. 23 § 2011:1271

67 kap. 24 § 2013:690

67 kap. 25 § 2011:1271

67 kap. 26 § 2011:1271

² Senaste lydelse 2014:1468.

³ Senaste lydelse 2011:1272.

⁴ Senaste lydelse 2014:1468.

rubriken närmast efter 67 kap. 19 § 2011:1271

rubriken närmast före 67 kap. 20 § 2011:1271

rubriken närmast före 67 kap. 23 § 2011:1271

rubriken närmast före 67 kap. 24 § 2011:1271

rubriken närmast före 67 kap. 25 § 2011:1271

rubriken närmast före 67 kap. 26 § 2011:1271.

och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

27–33 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

2 §⁵

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobb-skatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete, *gåva* och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobb-skatteavdrag), underskott av kapital, hushållsarbete och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
2. Lagen tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

⁵ Senaste lydelse 2014:1468.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)¹
dels att 22 kap. 22 § och 23 kap. 7 § ska upphävas,
dels att rubriken närmast före 22 kap. 22 § ska utgå,
dels att 22 kap. 1 §, 31 kap. 1 och 33 §§ och 38 kap. 1 § samt rubriken närmast före 31 kap. 33 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 kap.

1 §²

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

- överlåtelse av privatbostadsrätt och andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),
- upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),
- samfällighet (5 och 6 §§),
- räntebidrag (7 §),
- pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),
- avskattning av pensionsförsäkring (10 §),
- tjänstepensionsavtal (11 §),
- underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),
- skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),
- elcertifikat (14 §),
- utsläppsrätter, utsläppsminskningenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §),
- schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto (16 §)

<ul style="list-style-type: none"> – schablonintäkt vid innehav av andelar i värdepappersfonder, fondföretag, specialfonder och utländska specialfonder (17–21 §§), – <i>gåva</i> (22 §), – investeraravdrag (23 och 24 §§), och – skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el. 	<ul style="list-style-type: none"> – schablonintäkt vid innehav av andelar i värdepappersfonder, fondföretag, specialfonder och utländska specialfonder (17–21 §§), – investeraravdrag (23 och 24 §§), och – skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.
--	---

33 kap.

1 §³

I detta kapitel finns bestämmelser om

- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
- uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
- uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet (7–15 §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 b §§),
- uppgift om tillkommande belopp (20 §),
- uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),

¹ Senaste lydelse av

22 kap. 22 § 2011:1289

23 kap. 7 § 2011:1289

rubriken närmast före 22 kap. 22 § 2011:1289.

² Senaste lydelse 2013:1471.

³ Senaste lydelse 2013:1471.

- uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
- uppgifter som fåmansföretag samt företagsledare och delägare ska lämna (27–29 §§),
- uppgift om tillskott och uttag (30 §),
- uppgift om betalning till utlandet (31 §),
- uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
- uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete, *gåva* (33 §) och mikroproduktion av förnybar el, och
- uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

Skattereduktion för hushållsarbete, *gåva* och mikroproduktion av förnybar el⁴

Skattereduktion för hushållsarbete och mikroproduktion av förnybar el

33 §⁵

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, *gåva* eller mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 11–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete eller mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 11–19 och 27–33 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

38 kap.

1 §⁶

Fastställda formulär ska användas för att lämna

1. kontrolluppgifter,
2. åtagande
 - a) enligt 23 kap. 6 § om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring, och
 - b) enligt 23 kap. 7 § om att lämna kontrolluppgifter om gåvor,
2. åtagande enligt 23 kap. 6 § om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring,
3. deklarationer,
4. särskilda uppgifter, och
5. periodiska sammanställningar.

2. åtagande enligt 23 kap. 6 § om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring,

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
2. Bestämmelsen i 31 kap. 33 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

⁴ Senaste lydelse 2014:1471.

⁵ Senaste lydelse 2014:1471.

⁶ Senaste lydelse 2011:1289.

3. Den upphävda bestämmelsen i 22 kap. 22 § gäller dock fortfarande för beskattningsår som börjar före ikraftträdandet.
4. Den upphävda bestämmelsen i 23 kap. 7 § och bestämmelsen i 38 kap. 1 § i den äldre lydelsen gäller dock fortfarande för tid före ikraftträdandet.

Förslag till lag om upphävande av lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

Härigenom föreskrivs att lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska upphöra att gälla vid utgången av 2015.

-
1. Den upphävda lagen fortfarande gäller dock fortfarande för tid före den 1 januari 2016.
 2. En betald årsavgift som avser tid efter 2015 ska betalas tillbaka.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-05-27

Närvarande: F.d. justitieråden Leif Thorsson och Olle Stenman samt justitierådet Erik Nymansson.

Slopad skattereduktion för gåvor

Enligt en lagrådsremiss den 21 maj 2015 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
2. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244),
3. lag om upphävande av lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

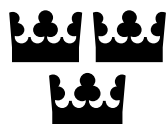
Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Peter Österberg.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 9

Skattefrihet för ideell secondhandförsäljning

Bilaga till avsnitt 6.16

Bilaga 9

Skattefrihet för ideell secondhandförsäljning

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Skattefrihet för ideell second handförsäljning.....	5
2	Förteckning över remissinstanserna.....	6
3	Lagradsremissens lagförslag.....	7
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	7
4	Lagrådets yttrande.....	8

1 Sammanfattning av promemorian Skattefrihet för ideell second handförsäljning

I promemorian föreslås att det i inkomstskattelagen förtydligas att allmännyttiga ideella föreningars och registrerade trossamfunds verksamhet med försäljning av skänkta begagnade varor som utnyttjas som finansieringskälla för det ideella arbetet och som främjar återanvändning och återvinning är skattefri. Undantaget från skatteplikt gäller om föreningen eller trossamfundet i övrigt uppfyller de krav som ställs för inskränkt skattskyldighet. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

2 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian Skattefrihet för ideell second handförsäljning kommit in från Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Arbetsgivarverket, Domstolsverket, Ekonomistyrningsverket, Konkurrensverket, Naturvårdsverket, Skatteverket, Tillväxtverket, Finansinspektionen, Försäkringskassan, Kammarkollegiet, Civos, Emmaus Björkå, Erikshjälpen, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII), Frälsningsarmén, Ideell Second Hand, Läkarmissionen Second Hand, Myrorna, PMU Second Hand, Praktisk Solidaritet, Riksidrottsförbundet, Röda Korset, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Sveriges Stadsmissioner.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Riksrevisionen, Emmaus Stockholm, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Ge för livet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets Skattedelegation, Regelrådet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Handelskamrar och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Yttrande har dessutom inkommit från Emmaus Sverige, Human Bridge, FAR och Stockholms Stadsmission.

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

3 §²

Stiftelser som uppfyller ändamåls-, verksamhets- och fullföljdskraven i 4–6 §§ samt ideella föreningar och registrerade trossamfund som förutom dessa krav även uppfyller öppenhetskravet i 10 § är, med undantag för kapitalvinster och kapitalförluster, skattskyldiga bara för inkomst av sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 §.

Föreningar och trossamfund som uppfyller kraven i 4–6 och 10 §§ är dock inte skattskyldiga för

1. sådan inkomst som kommer från en självständig näringsverksamhet eller en särskild förvaltningsenhet som avser fastighet, om inkomsten till huvudsaklig del kommer från

– verksamhet som är ett direkt led i främjandet av sådana ändamål som avses i 4 § eller som har annan naturlig anknytning till sådana ändamål, *eller*

– verksamhet som av hävd utnyttjats som finansieringskälla för ideellt arbete, eller

– verksamhet som är ett direkt led i främjandet av sådana ändamål som avses i 4 § eller som har annan naturlig anknytning till sådana ändamål,

– verksamhet med försäljning av skänkta begagnade varor, som utnyttjas som finansieringskälla för ideellt arbete och som främjar både återanvändning och återvinning, eller

2. inkomst från innehav av en fastighet som tillhör föreningen eller trossamfundet och som används i verksamheten på sådant sätt som anges i 3 kap. 4 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Lagen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2013:960.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-08-27

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Johnny Herre.

Skattefrihet för ideell secondhandförsäljning

Enligt en lagrådsremiss den 13 augusti 2015 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Terese Danielsson och kanslirådet Bo Lindén.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Allmänt

Enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen är allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund som huvudregel skattskyldiga för inkomst av näringsverksamhet. Om en sådan inkomst till huvudsaklig del kommer från verksamhet som av hävd har använts som finansieringskälla för ideellt arbete är den emellertid befriad från skatt.

Högsta förvaltningsdomstolen har i ett avgörande uttalat sig om förutsättningarna för att butiksförsäljning av skänkta varor ska kunna hänföras till sådana hävdvunna finansieringskällor som omfattas av skattefriheten. Domstolen fann att vid en sådan bedömning borde hänsyn tas till konkurrensförhållanden, särskilt verksamhetens kommersiella karaktär, dess omfattning och inslaget av ideellt arbete. Verksamhet som bedrevs under former som liknade kommersiell handel i t.ex. antikvariat, antikhandel eller butiker för andrahandsförsäljning av märkeskläder kunde inte anses jämförbar med traditionella loppmarknader och basarer. Det borde därför göras skillnad mellan å ena sidan försäljning i butiker som var öppna dagligen och där även anställd personal var verksam och å andra sidan försäljning i en lokal som höll öppet vid något enstaka tillfälle per

vecka och där verksamheten i allt väsentligt sköttes av ideella krafter. Det senare slaget kunde, med mervärdesskattedirektivets terminologi, betraktas som återkommande penninginsamlingsevenemang och vara befriad från skatt, medan skattskyldighet enligt huvudregeln skulle gälla för verksamhet som liknade kommersiell handel (HFD 2013 ref. 50).

Enligt det remitterade lagförslaget ska skattebefrielsen för föreningar och trossamfund omfatta inkomster som till huvudsaklig del kommer från "verksamhet med försäljning av skänkta begagnade varor som utnyttjas som finansieringskälla för ideellt arbete och som främjar både återanvändning och återvinning". Några krav på begränsade öppettider eller på att verksamheten inte sköts av anställd personal ställs inte.

Förslaget uppges innebära att skattefriheten för den berörda verksamheten förtydligas, så att det - "i likhet med de förutsättningar som förelåg före Högsta förvaltningsdomstolens dom" - finns goda förutsättningar för att finansiera allmännyttig verksamhet genom secondhandförsäljning. Utöver detta "förtydligande" är, enligt remissen, "inte någon förändring avsedd gällande vad som enligt praxis utgör en sådan hävdvunnen finansieringskälla att den omfattas av 7 kap. 3 § andra stycket 1 andra strecksatsen II".

Lagrådet konstaterar att ett avgörande i högsta instans vanligtvis anses utgöra praxis och att Högsta förvaltningsdomstolen i den nu aktuella domen dessutom har hänvisat till ett antal tidigare rättsfall som pekar i samma riktning som detta. Att ideella organisationers secondhandförsäljning blir skattebefriad även när den bedrivs i butiker med anställd personal och med samma öppettider som kommersiella aktörer innebär alltså att det skattebefriade området utvidgas betydligt i förhållande till den tolkning som gjorts i rättspraxis. Å andra sidan införs begränsningar genom att de varor som säljs ska vara begagnade och att verksamheten ska främja återanvändning och återvinning. Lagförslaget innebär således ändringar i gällande rätt och inte bara ett förtydligande. Detta bör framgå uttryckligen i propositionen.

Förutsättningarna för skattebefrielse

Förslaget väcker också andra frågor. En förutsättning för att en inkomst ska vara skattebefriad är att den till huvudsaklig del kommer från försäljning av skänkta begagnade varor. Med huvudsaklig del avses enligt rättspraxis minst 70–80 procent. I propositionen till inkomstskattelagen uttalades att med huvudsaklig avses cirka 75 procent. Lagrådsremissen innehåller ingen kartläggning av marknaden eller någon närmare beskrivning av den verksamhet som bedrivs i butiker som drivs av ideella organisationer. Av remissvaren framgår emellertid att det är vanligt att företag och enskilda skänker även obegagnade varor till organisationerna, liksom att gåvor som bedöms som osäljbara arbetas om till helt nya produkter. Om sådana obegagnade eller omgjorda varor svarar för en större del av inkomsten än 20–25 procent riskerar organisationerna att bli skattskyldiga också för försäljningen av begagnade varor. För att det ska säkerställas att den icke skattegynnade delen av försäljningen inte når upp till denna nivå måste obegagnade och omgjorda varor särbehandlas i butikerna och i bokföringen.

I författningskommentaren har det visserligen antagits att en obegagnad vara som en privatperson skänker ska betraktas som begagnad. Av allmänmotiveringen framgår också att, enligt regeringens uppfattning, även försäljning av skänkta varor som omarbetats till nya produkter kan omfattas av skattebefrielsen. En sådan bestämning av vad som är en begagnad vara avviker så påtagligt från normalt språkbruk att den bör framgå av lagtexten. Hanteringen av obegagnade varor som skänks till organisationerna av t.ex. butiker och konkursförvaltare har över huvud taget inte behandlats i remissen.

Kravet på att varorna ska vara begagnade framstår som svårt att förena med ambitionen att förenkla de ideella organisationernas administration. Om skattefriheten ändå ska vara villkorad av att inkomsten till huvudsaklig del kommer från försäljning av begagnade varor måste det av lagtexten framgå vad som avses med sådana varor.

En annan fråga gäller kravet att verksamheten ska främja både återanvändning och återvinning.

Som framhålls i remissen ligger det i sakens natur att en organiserad verksamhet med försäljning av begagnade varor är ägnad att främja återanvändning av sådana varor. Att lagreglera detta förhållande förefaller onödigt.

Vad kravet på återvinning innebär i det nu aktuella sammanhanget framgår inte av vare sig allmänmotiveringen eller författningskommentaren. I allmänmotiveringen kommer man inte närmare än ett uttalande om att återanvändnings- och återvinningstanken i de ideella föreningarnas och registrerade trossamfundens secondhandverksamhet innebär att skänkta varor tas om hand med målet att ingenting ska slängas. Inte heller författningskommentaren ger någon ledning; där sägs bara att kravet på att främja återvinning avser verksamheten som sådan och inte måste vara uppfyllt för varje enskild försäljning samt att varor som inte kan säljas ska tas om hand med så liten miljöpåverkan som möjligt. Eftersom motsvarande krav inte har ställts på annan skattebefriad verksamhet, t.ex. försäljningen av drycker, mat och klädespersedlar vid olika idrottsevenemang, finns ingen praxis på området och inte heller någon erfarenhet hos den myndighet som har kontrollansvaret.

Mot bakgrund av det förtroende för organisationernas återvinningsarbete som genomsyrar lagrådsremissen kan det ifrågasättas att det behövs något lagfäst krav i denna del. Om det emellertid ska vara en förutsättning för skattefrihet att verksamheten främjar återvinning måste det preciseras vad detta innebär.

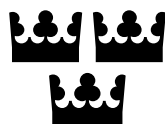
Det är slutligen oklart hur den föreslagna nya strecksatsen ska förhålla sig till den nuvarande som föreskriver skattebefrielse för sådan inkomst som till huvudsaklig del kommer från verksamhet som av hävd har använts som finansieringskälla för ideellt arbete. Under föredragningen har upplysts att den bestämmelsen ska stå kvar oförändrad och alltså kunna tillämpas på secondhandförsäljning vid sidan av den nya bestämmelsen. Lagrådet avstyrker en sådan lagreglering, som vidmakthåller de problem som den nuvarande regleringen anses medföra och till det lägger en ny reglering som medför andra problem. Den dubbla regleringen framstår också som förvirrande. Det naturliga är att den nya

bestämmelsen helt får reglera skattebefrielse vid sådan försäljning som den föreslagna bestämmelsen tar sikte på och att denna försäljning tas bort från den nuvarande bestämmelsen. Det kan exempelvis göras så att den nya strecksatsen placeras före den nuvarande, som formuleras om så att den gäller för annan verksamhet, t.ex. tillfälliga basarer och liknande, som av hävd har använts som finansieringskälla.

Bilaga 10

Beskattning av utländska socialförsäkrings- pensioner

Bilaga till avsnitt 6.8

Bilaga 10

Beskattning av utländska socialförsäkrings- pensioner

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av Skatteverkets promemoria Beskattning av utländska socialförsäkringspensioner.....	5
2	Promemorians lagförslag	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	6
3	Förteckning över remissinstanserna.....	8
4	Lagförslag i lagrådsremissen Beskattning av utländska socialförsäkringspensioner.....	9
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	9
5	Lagrådets yttrande.....	11

1 Sammanfattning av Skatteverkets promemoria Beskattning av utländska socialförsäkringspensioner

Utländska socialförsäkringspensioner omfattas inte av inkomstskattelagens (1999:1229), förkortad IL, definition av pension vilket innebär att utländska pensioner som betalas ut som engångsbelopp inte kan beskattas och att grunden för beskattning i andra fall kan framstå som oklar. I promemorian föreslås att utländska socialförsäkringspensioner som motsvarar allmän ålderspension, efterlevandepension och premiepension till efterlevande enligt socialförsäkringsbalken ska omfattas av IL:s definition av pension och beskattas på samma grund som motsvarande svenska ersättningar.

Svensk barnpension ska endast tas upp till beskattning till viss del. I promemorian föreslås att motsvarande utländska ersättningar ska likställas med svensk barnpension när det gäller hur stor del som är skattepliktig.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 5 § och 11 kap. 40 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

5 §²

Med pension avses ersättningar som betalas ut

1. som allmän ålderspension, efterlevandepension och premiepension till efterlevande enligt socialförsäkringsbalken,

2. som ålders-, invaliditets- och efterlevandepension enligt Europaparlamentets beslut nr 2005/684/EG, Euratom av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga,

3. på grund av tidigare tjänst på annat sätt än genom försäkring,

4. på grund av pensionsförsäkring eller återköp av sådan försäkring, eller

5. till förmånstagare enligt ett sådant avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket.

Med pension avses också ersättningar som betalas ut från pensionssparkonto

1. till pensionsspararen,

2. till förmånstagare på grund av förmånstagarförordnande,

3. till den som fått rätten till pension genom bodelning,

4. till make eller bröstarvinge på grund av att ett förmånstagarförordnande jämkats, eller

5. vid återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken.

I 58 kap. finns ytterligare bestämmelser om pensionsförsäkringar och pensionssparkonton.

11 kap.

40 §³

Barnpension enligt 78 kap. socialförsäkringsbalken ska bara tas upp till den del pensionen för varje månad överstiger en tolfte del av 40 procent av prisbasbeloppet eller, vid pension efter båda föräldrarna, 80 procent av prisbasbeloppet. Efterlevandelivränta ska inte tas upp till den del livräntan enligt 85 kap. 3, 5 och 6 §§ samma balk medfört minskning av efterlevandestöd och sådan del av barnpensionen som inte ska tas upp.

Vad som i första stycket första meningen sägs om barnpension enligt socialförsäkringsbalken gäller också motsvarande utländska ersättningar. Om både barnpension enligt socialförsäkringsbalken och motsvarande utländsk ersättning betalas ut, eller om endast flera utländska ersättningar betalas ut, ska den del av det sammanlagda beloppet som överstiger beloppsgränsen tas upp.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2010:1277.

³ Senaste lydelse 2010:1277.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas på ersättningar som betalas ut efter den 31 januari 2014.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över Skatteverkets promemoria om beskattning av utländska socialförsäkringspensioner kommit in från Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Uppsala, Konsumentverket, Försäkringskassan, Barnombudsmannen, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten, Arbetsgi- varverket, Statskontoret, Ekonomistyrnings- verket, Kronofogdemyndigheten, Konjunktur- institutet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Fria Företagare, Föreningen Svenskar i Världen, Riksförbundet Gode män och Förvaltare, Svenska Kommunal- Pensionärernas Förbund, Sveriges Akademikers Centralorganisation och Sveriges Kommuner och Landsting.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarna, Landsorgani- sationen i Sverige, Pensionärernas Riksorgani- sation, Riksförbundet Pensionärs gemenskap, Sveriges Pensionärers Riksförbund, Sveriges Pensionärsförbund och Tjänstemännens Centralorganisation.

4 Lagförslag i lagrådsremissen Beskattning av utländska socialförsäkringspensioner

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 5 § och 11 kap. 40 § inkomstskattelagen (1999:1229)⁴ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

5 §⁵

Med pension avses ersättningar som betalas ut

1. som allmän ålderspension, efterlevandepension och premiepension till efterlevande enligt socialförsäkringsbalken,

1. som allmän ålderspension, efterlevandepension och premiepension till efterlevande enligt socialförsäkringsbalken *samt motsvarande utländska ersättningar,*

2. som ålders-, invaliditets- och efterlevandepension enligt Europaparlamentets beslut nr 2005/684/EG, Euratom av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga,

3. på grund av tidigare tjänst på annat sätt än genom försäkring,

4. på grund av pensionsförsäkring eller återköp av sådan försäkring, eller

5. till förmånstagare enligt ett sådant avtal om tjänstepension som avses i 28 kap. 2 § andra stycket.

Med pension avses också ersättningar som betalas ut från pensionssparkonto

1. till pensionsspararen,

2. till förmånstagare på grund av förmånstagarförordnande,

3. till den som fått rätten till pension genom bodelning,

4. till make eller bröstarvinge på grund av att ett förmånstagarförordnande jämkats, eller

5. vid återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken.

I 58 kap. finns ytterligare bestämmelser om pensionsförsäkringar och pensionssparkonton.

11 kap.

40 §⁶

Barnpension enligt 78 kap. socialförsäkringsbalken ska bara tas upp till den del pensionen för varje månad överstiger en tolfedel av 40 procent av prisbasbeloppet eller, vid pension efter båda föräldrarna, 80 procent av prisbasbeloppet. Efterlevandelivränta ska inte tas upp till den del livräntan enligt 85 kap. 3, 5 och 6 §§ samma balk medfört minskning av efterlevandestöd och sådan del av barnpensionen som inte ska tas upp.

Det som sägs i första stycket om barnpension enligt socialförsäkringsbalken gäller också motsvarande utländska ersättningar. Om både barnpension enligt socialförsäkringsbalken och motsvarande utländsk ersättning betalas ut, eller om endast flera sådana utländska ersättningar betalas ut, ska den del av det sammanlagda beloppet som överstiger beloppsgränsen i första stycket tas upp.

⁴ Lagen omtryckt 2008:803.

⁵ Senaste lydelse 2010:1277.

⁶ Senaste lydelse 2010:1277.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsåret 2016.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-05-12

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Johnny Herre.

Beskattning av utländska socialförsäkringspensioner

Enligt en lagrådsremiss den 7 maj 2015 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

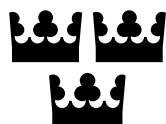
Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Johanna Gokall.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Bilaga 11

Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016

Bilaga till avsnitt 6.20–6.24

Bilaga 11

Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian	5
2	Utredningens lagförslag i berörda delar.....	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	6
3	Förteckning över remissinstanserna för SOU 2013:46	8
4	Promemorians lagförslag	9
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	9
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	21
5	Förteckning över remissinstanserna för promemorian.....	23
6	Lagrådsremissens lagförslag.....	24
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	24
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	36
7	Lagrådets yttrande.....	38

1 Sammanfattning av promemorian

Inför budgetpropositionen för 2016 är det angeläget att skatteförslag kan förberedas genom remittering och granskning av Lagrådet. Om förslagen kommer att presenteras i budgetpropositionen för 2016, och med vilken utformning, blir beroende av de överläggningar som förs i det slutliga arbetet med budgetpropositionen.

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga och en av regeringens prioriteringar. Regeringen vill intensifiera insatserna för att nå en fordonsflotta fri från fossila bränslen. Klimat- och miljöpåverkan från transportsektorn ska minska. Det är därför angeläget att öka den styrande effekten av energi- och koldioxidskatterna för att stimulera till en omställning till minskade växthusgasutsläpp från vägtrafiken. Utsläppen av växthusgaser i sektorerna utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter härrör till övervägande del från bensen och dieselbränsle förbrukat inom transportsektorn. Eftersom det föreligger ett samband mellan låga priser på fossila bränslen och hög drivmedelskonsumtion kan drivmedelsskatter skapa incitament för en mer energieffektiv utveckling av transporterna. Regeringen vill också se en överflyttning av gods från väg till sjöfart och järnväg. Höga drivmedelspriser ökar efterfrågan på mer bränslesnåla fordon samt alternativa transportmedel. I promemorian föreslås därför att energiskatten på fossil bensen och fossilt dieselbränsle höjs. P.g.a. att EU-rättens statsstödsregler sätter begränsningar för hur mycket lägre skatt som kan tas ut på biodrivmedel krävs också att energiskatten på flytande biodrivmedel höjs i motsvarande utsträckning. Med hänsyn till den utsatta konkurrenssituation som det svenska jord- och skogsbruket för närvarande befinner sig i, föreslås att dessa näringar kompenseras för den höjning som görs av energiskatten på dieselbränsle 2016 genom att den nuvarande befrielsen från koldioxidskatten på sådant bränsle ökas.

Vidare föreslås att den årliga omräkningen av energi- och koldioxidskattesatserna för bensen och dieselbränsle förutom KPI-utvecklingen också ska beakta utvecklingen av bruttonationalprodukten (BNP) genom en schablonuppräkningsmetod med två procentenheter. Härigenom skapas ökade förutsättningar för att

stegvis öka omställningstrycket i transportsektorn från användning av bensen och dieselbränsle till andra alternativ som bidrar till minskade växthusgasutsläpp.

I promemorian föreslås ett slopande av nedsättningarna av koldioxidskatten på bränslen för uppvärmning och drift av stationära motorer inom industri- och kraftvärmeanläggningar utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter samt inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheter. Genom att slopa nedsättningarna från koldioxidskatten bedöms användningen av fossila bränslen och därigenom utsläppen från berörda verksamheter minska, samtidigt som principen om att förorenaren ska betala för miljöpåverkan i större utsträckning uppfylls. Utöver förbättrad miljöstyrning medför slopade nedsättningar även att skattesystemet blir tydligare och mer överblickbart.

I promemorian föreslås också en begränsning av möjligheten att använda märkt, lågbeskattad olja i båtar. Förslaget innebär att enbart båtar som används uteslutande för annat än privat ändamål får ges medgivande att använda märkt olja. Det föreslås också att det förtydligas att den som förvärvar bränsle för att användas i skepp, båtar och luftfartyg och använder bränslet för privat ändamål blir skattskyldig för den privata förbrukningen. Om ingen skatt eller den skatt som gäller för märkt olja har betalats för bränslet och bränslet används för privat ändamål ska den högre skatten som gäller för omärkt olja kunna tas ut av förvärvaren.

Samtliga ovanstående förslag föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

I promemorian föreslås även att dagens särskilda regler om skattefrihet för elektrisk kraft som producerats i vindkraftverk begränsas och samordnas med nya regler som gäller för annan elproduktion. Detta förslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

2 Utredningens lagförslag i berörda delar

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi dels att 11 kap. 2, 5, (7, 9 och 11–11 b §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 1 kap. 8 a §, av följande lydelse).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. 2 §¹

Elektrisk kraft är inte skattepliktig om den

1. framställts i Sverige i ett vindkraftverk av en producent som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,

2. i annat fall framställts i Sverige av en producent som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt och som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,

3. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning levererats av en producent eller en leverantör till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller leverantören,

4. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transportmedel,

5. förbrukats för framställning av elektrisk kraft, eller

6. framställts i ett reservkraftsaggregat.

1. framställts i Sverige

a) i en anläggning av mindre installerad generatoreffekt än 100 kilowatt

b) av någon som förfogar över en installerad generator-effekt av mindre än 100 kilowatt, och

c) inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen (1997:857),

2. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning levererats av en producent eller en leverantör till en förbrukare som inte står i intresse-gemenskap med producenten eller leverantören,

3. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transport-medel,

4. förbrukats för framställning av elektrisk kraft, eller

5. framställts i ett reservkraftsaggregat.

Vad som i första stycket 1 a respektive b anges om installerad generatoreffekt ska för elektrisk kraft som framställs från

a) vind eller vågor motsvaras av 250 kilowatt installerad generatoreffekt,

b) sol motsvaras av 450 kilowatt installerad toppeffekt, och

c) annan energikälla utan generator motsvaras av 100 kilowatt installerad effekt.

När en producent eller en anläggning framställer elektrisk kraft från olika energikällor ska, vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1 a respektive b, de installerade effekterna läggas

¹ Senaste lydelse 2005:960.

samman. Vid sammanläggning ska de effekter som avses i andra stycket först räknas om till motsvarande 100 kilowatt installerad generator-effekt.

11 kap.

5 §²

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. yrkesmässigt framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),

2. yrkesmässigt levererar av honom framställd skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (leverantör),

3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 säljer eller förbrukar elektrisk kraft, som förvärvats utan skatt mot försäkran enligt 11 §,

4. för annat ändamål än det som varit föremål för skattefriheten, säljer eller förbrukar elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt gjorts enligt 9 § 7,

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som

1. i Sverige yrkesmässigt framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),

2. är nätinnehavare,

3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1–5 använder elektrisk kraft, som överförs utan skatt mot försäkran enligt 11 §,

4. för annat ändamål än det som varit föremål för skattefriheten, använder elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt gjorts enligt 9 § 7,

5. innehar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.

Den som godkänts att delta i ett program för energieffektivisering enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering och som förbrukat elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 6–7 eller skatten återbetalats enligt 13 § är skyldig att betala energiskatt om tillsynsmyndigheten beslutar att,

1. åtagandena enligt 14 eller 15 § lagen om program för energieffektivisering inte är uppfyllda, eller

2. återkalla godkännanden enligt 12, 17 eller 18 § lagen om program för energieffektivisering.

Den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige och den som utan att betala ersättning tar emot skattepliktig elektrisk kraft anses ha framställt den elektriska kraften.

Med tillsynsmyndighet i andra stycket, 7 b § första stycket och 11 c § första stycket menas den myndighet som avses i 19 § lagen om program för energieffektivisering.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014 i fråga om 11 kap. 2 § och i övrigt den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 2004:1197.

3 Förteckning över remissinstanserna för SOU 2013:46

Efter remiss har yttranden över betänkandet Beskattnings av mikroproducerad el m.m. (SOU 2013:46) lämnats av Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Havs- och vattenmyndigheten, Statens jordbruksverk, Kungliga tekniska högskolan, Konkurrensverket, Statens energi-myndighet, Regelrådet, HSB Riksförbund, Oberoende elhandlare, Svensk Energi, Svensk fjärrvärme, Svensk solenergi, Svensk vindkraftförening, Svenskt näringsliv, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, Sveriges energiföreningars riksorganisation, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Tekniska Forskningsinstitut.

Följande remissinstanser har inte svarat eller avstått från att lämna några synpunkter på förslaget om undantag från skatteplikt och förslaget om undantag från skattskyldighet: Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Domstolsverket, Konsumentverket, Boverket, Kommerskollegium, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Elsäkerhetsverket, Energimarknadsinspektionen, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Tillväxtverket, Affärsverket svenska kraftnät, Bostadsrätterna Sverige, Elmaterial Leverantörernas förening, Elöverkänsligas riksförbund, Energigas Sverige, Fastighetsägarna Sverige, Företagarna, Konsumenternas elmarknadsbyrå, Lantbrukarnas riksförbund, Nord Pool Spot, Riksbyggen, Svensk Elbrukarförening, Svensk vattenkraftförening, Svensk vindenergi, Naturskyddsföreningen, Sveriges Konsumenter, Villaägarnas riksförbund. Därutöver har yttranden inkommit rörande förslaget om undantag från skatteplikt eller förslaget om undantag från skattskyldighet från Stockholms stad, Bixia, Fortum, EON, Exergetics Energisystemteknik AB, Bostads AB Mimer, Hedemora kommun, Askersunds kommun, Sollentuna kommun, Svenska Bioenergiföreningen, Kalmar Kommun, Hushållningssällskapet, Eskilstuna kommun, Sigtuna kommun.

4 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi
dels att 9 kap 4 § ska upphöra att gälla,
dels att 2 kap. 1, 1 b och 9 §§, 4 kap. 1 och 12 §§, 5 kap. 3 §, 6 a kap. 1, 2, 2 a och 3 §§, 7 kap. 3 a, 3 c och 3 d §§, 9 kap. 5 § samt 12 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

1 §¹

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

	KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
			Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1.	2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
		a) miljöklass 1			
		– motorbensin	3 kr 25 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 85 öre per liter
		– alkylatbensin	1 kr 46 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	4 kr 6 öre per liter
		b) miljöklass 2	3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 88 öre per liter
2.	2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	4 kr 7 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	6 kr 67 öre per liter

¹ Senaste lydelse 2013:970.

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp			
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt	
3.	2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41- 2710 19 49 eller 2710 19 61-2710 19 69	Eldningsolja, die- selbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	850 kr per m ³	3 218 kr per m ³	4 068 kr per m ³	
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1	1 833 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 051 kr per m ³	
	miljöklass 2	2 113 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 331 kr per m ³	
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 259 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 477 kr per m ³	
4.	2711 12 11-2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motordrivret fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	
	b) annat ändamål än som avses under a	1 092 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	4 477 kr per 1 000 kg	
5.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivret fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	
	b) annat ändamål än som avses under a	939 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	3 348 kr per 1 000 m ³	
6.	2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	646 kr per 1 000 kg	2 800 kr per 1 000 kg	3 446 kr per 1 000 kg
7.	2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 88 öre per liter

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	3 kr 25 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 85 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 46 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	4 kr 6 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 88 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	4 kr 7 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	6 kr 67 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41- 2710 19 49 eller 2710 19 61-2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	850 kr per m ³	3 218 kr per m ³	4 068 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1	1 833 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 051 kr per m ³
	miljöklass 2	2 113 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 331 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 259 kr per m ³	3 218 kr per m ³	5 477 kr per m ³
KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
4. 2711 12 11-2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg
	b) annat ändamål än som avses under a	1 092 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	4 477 kr per 1 000 kg

5.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
		a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³
		b) annat ändamål än som avses under a	939 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	3 348 kr per 1 000 m ³
6.	2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	646 kr per 1 000 kg	2 800 kr per 1 000 kg	3 446 kr per 1 000 kg
7.	2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 88 öre per liter

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

I fall som avses i 4 kap. 1 § 10 a och b samt 12 § 5 ska skatt tas ut

1. med ett belopp som motsvarar skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats utan skatt,

2. med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats med skatt,

3. med ett belopp som motsvarar skatten som gäller för sådant bränsle enligt första stycket som har använts, om bränslet i annat fall än som avses i 1 har förvärvats utan skatt,

4. med ett belopp som motsvarar skatten som gäller för det bränsle enligt första stycket som det använda bränslet anses likvärdigt med enligt 3 eller 4 §, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats utan skatt, och

5. med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats med skatt som motsvarar skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a.

I fall som avses i 4 kap. 1 § 10 c tillämpas tredje stycket 1–3 avseende flygfotogen (KN-nr 2710 19 21).

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 b §²

För kalenderåret 2016 och efterföljande kalenderår ska energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2014. *Beloppen avrundas till hela kronor och ören.*

För kalenderåret 2017 och efterföljande kalenderår ska energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2015.

Vid omräkningen av skattesatserna för bränslen som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2, 3 b och 7 används dock ett årligt tillägg av två procentenheter och de förändringar av koldioxidskattesatserna som följer av detta tillägg förs i sin helhet över på energiskattesatserna för dessa bränslen.

Beloppen enligt första och andra styckena avrundas till hela kronor och ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

9 §³

Bränsletank som förser motor på motordrivet fordon eller båt med bränsle får inte innehålla oljeprodukt som är försedd med märkämne eller från vilken märkämnet har avlägsnats. Detta gäller dock inte båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787).

Första stycket gäller inte om oljeprodukten har förts in till Sverige i bränsletanken och har fyllts på i ett land där bränsletanken får innehålla en sådan produkt.

Beskattningsmyndigheten kan medge att bränsletank på båt som disponeras av Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Kustbevakningen eller annan statlig myndighet får innehålla oljeprodukt som är försedd med märkämne. Om det finns särskilda skäl kan sådant medgivande också lämnas för annan båt.

Beskattningsmyndigheten kan medge att bränsletank på båt som disponeras av Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Kustbevakningen eller annan statlig myndighet får innehålla oljeprodukt som är försedd med märkämne. Om det finns särskilda skäl kan sådant medgivande också lämnas för annan båt, *om den används uteslutande för annat än privat ändamål.*

Beslut om ett medgivande enligt tredje stycket får återkallas, om förutsättningarna för det inte längre finns. Beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

² Senaste lydelse 2009:1497.

³ Senaste lydelse 2014:1023.

4 kap.**1 §⁴**

Skyldig att betala energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt (skattskyldig) för bränslen som avses i 1 kap. 3 a § är den som

1. i egenskap av godkänd upplagshavare enligt 3 § hanterar bränsle enligt uppskovsförfarandet,
2. i egenskap av godkänd varumottagare enligt 6 eller 7 § tar emot bränsle som flyttats enligt uppskovsförfarandet,
3. säljer bränsle till Sverige genom distansförsäljning enligt 9 eller 9 b §,
4. tar emot beskattat bränsle enligt 10 §,
5. för in eller tar emot beskattat bränsle från ett annat EU-land till Sverige enligt 11 §,
6. i Sverige yrkesmässigt tillverkar eller bearbetar bränsle utanför ett skatteupplag,
7. förvärvat bränsle för vilket ingen skatt eller lägre skatt ska betalas när bränslet används för ett visst ändamål men som använder bränslet för ett annat ändamål som medför att skatt ska betalas med ett högre belopp,
8. förvärvat bränsle som ger mindre destillat än 85 volymprocent vid 350°C och som använder bränslet för drift av motordrivna fordon,
9. i annat fall än som avses i 1–8, innehar skattepliktigt bränsle utanför ett uppskovsförfarande utan att skatten för bränslet har redovisats här,

9. i annat fall än som avses i 1–8, innehar skattepliktigt bränsle utanför ett uppskovsförfarande utan att skatten för bränslet har redovisats här, och

10. förvärvat bränsle för vilket antingen ingen skatt har betalats eller skatt har betalats enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a och som använder bränslet

a) i skepp, när skeppet används för privat ändamål,

b) i båt, för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § har lämnats eller fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten används för privat ändamål, eller

c) i luftfartyg, när luftfartyget används för privat ändamål.

12 §⁵

Skattskyldig för energiskatt för råttolja samt för energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt för bränslen enligt 2 kap. 1 § första stycket 5 och 6, andra bränslen enligt 3 § än sådana som avses i 1 kap. 3 a §, bränslen enligt 4 § samt vad gäller svavelskatt även bränslen enligt 3 kap. 1 § 1 är den som

1. godkänts som lagerhållare enligt 15 §,
2. i annat fall än som avses i 1 utvinner, tillverkar eller bearbetar bränsle,
3. i annat fall än som avses i 1 och 2 för in bränsle till Sverige från ett annat EU-land eller tar emot en sådan leverans, och
4. förvärvat bränsle för vilket ingen skatt eller lägre skatt ska betalas när bränslet används för visst ändamål men som använder bränslet för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med

3. i annat fall än som avses i 1 och 2 för in bränsle till Sverige från ett annat EU-land eller tar emot en sådan leverans,

4. förvärvat bränsle för vilket ingen skatt eller lägre skatt ska betalas när bränslet används för visst ändamål men som använder bränslet för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med

⁴ Senaste lydelse 2012:678.

⁵ Senaste lydelse 2011:287.

högre belopp.

högre belopp, och

5. förvärvat bränsle för vilket antingen ingen skatt har betalats eller skatt har betalats enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a och som använder bränslet

a) i skepp, när skeppet används för privat ändamål, eller

b) i båt, för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § har lämnats eller fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten används för privat ändamål.

5 kap.

3 §⁶

Skattskyldigheten inträder

1. för säljare eller mottagare vid distansförsäljning som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 3 respektive 4, när bränslet förs in till Sverige,

2. för den som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 7 eller 8 eller enligt 4 kap. 12 § 4, när bränslet används för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med högre belopp, och

2. för den som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 7, 8 eller 10 eller enligt 4 kap. 12 § 4 eller 5, när bränslet används för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med högre belopp, och

3. för den som är skattskyldig enligt 4 kap. 12 § 1 när

a) bränsle av honom levereras till en köpare som inte är godkänd lagerhållare eller till eget försäljningsställe för detaljförsäljning som inte utgörs av depå eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, eller

b) han upphör att vara godkänd som lagerhållare, varvid han är skyldig att betala skatt för det bränsle som då ingår i hans lager.

Nuvarande lydelse

6 a kap.

1 §⁷

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverknings- processen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap.1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för		70 procent	100 procent	—

⁶ Senaste lydelse 2012:836.

⁷ Senaste lydelse 2014:1024.

vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter				
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	40 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	40 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	40 procent	–

Föreslagen lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte befrielse	eller	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
---------	----------------------------	-------	----------------------------	-------------------------------	----------------------------

9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverknings- processen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap.1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	–	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap.	70 procent	–	–

motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling 1 § första stycket 3 b

11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	–	–
--	--	------------	---	---

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §⁸

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 b–11 medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 40 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 b–11 medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 a eller 17 a, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttallolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 17 b, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 20 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

2 a §⁹

Om bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 900 kronor per kubikmeter.

Om bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 380 kronor per kubikmeter.

3 §¹⁰

Vid annan kraftvärmeproduktion än som avses i 1 § 17 a medges, för den del av bränslet som förbrukas för framställning av värme, befrielse från energiskatt med 70 procent och från koldioxidskatt med 40 procent.

Vid annan kraftvärmeproduktion än som avses i 1 § 17 a medges, för den del av bränslet som förbrukas för framställning av värme, befrielse från energiskatt med 70 procent.

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b medges inte någon skattebefrielse enligt denna paragraf.

⁸ Senaste lydelse 2013:969.

⁹ Senaste lydelse 2009:1497.

¹⁰ Senaste lydelse 2009:1497.

*Lydelse enligt lagförslag 1.1**Föreslagen lydelse***7 kap.****3 a §**

För andra bränslen än de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle, göra avdrag för

1. energiskatt med 44 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99,

2. energiskatt med 77 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av ett motorbränsle enligt KN-nr 3824 90 99 som framställts av biomassa och som utgör etanol, och

3. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 eller 2 och som framställts av biomassa.

Avdrag får göras upp till ett belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av en eller flera beståndsdelar som framställts av biomassa.

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Första stycket gäller dock inte för biogas.

För andra bränslen än de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle, göra avdrag för

1. energiskatt med 36 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99,

2. energiskatt med 72 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av ett motorbränsle enligt KN-nr 3824 90 99 som framställts av biomassa och som utgör etanol, och

3. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 eller 2 och som framställts av biomassa.

3 c §

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige, på den andel av motorbränslet som utgörs av en eller flera beståndsdelar som framställts av biomassa, göra avdrag för

1. energiskatt med 79 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelens utgörs av etanol, och

2. energiskatt med 89 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelens utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 och som framställts av biomassa.

Avdrag enligt första stycket får under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelarnas andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 och 2 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2, får i stället avdrag göras för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent för den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

Med redovisningsperiod förstås här en period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige, på den andel av motorbränslet som utgörs av en eller flera beståndsdelar som framställts av biomassa, göra avdrag för

1. energiskatt med 74 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelens utgörs av etanol, och

2. energiskatt med 89 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelens utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 och som framställts av biomassa.

Första och tredje styckena gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Om beståndsdelen utgörs av etanol medges skattebefrielse enligt denna paragraf endast om den skattskyldige har framställt eller anskaffat denna etanol eller motsvarande mängd etanol, vilken vid import eller framställning inom EU har hänförts till KN-nr 2207 10 00 (odenaturerad etanol).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 d §¹¹

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige, på den andel av motorbränslet som utgörs av en eller flera beståndsdelar som framställts av biomassa, göra avdrag för

1. energiskatt med 8 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelen utgörs av fettsyrametyler (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99, och

2. energiskatt med 84 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelen utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 och som framställts av biomassa.

Avdrag enligt första stycket får under respektive redovisningsperiod endast göras för skatt motsvarande skatten på beståndsdelarnas andel av motorbränslet till den del som uppgår till högst 5 volymprocent av den totala mängd motorbränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 och för vilket den skattskyldige ska redovisa skatt under redovisningsperioden.

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3, får i stället avdrag göras för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent för den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3, får i stället avdrag göras för energiskatt med 80 procent och för koldioxidskatt med 100 procent för den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

Med redovisningsperiod förstås här en period enligt 26 kap. 10 eller 17 § eller en händelse enligt 26 kap. 8 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Första och tredje styckena gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

9 kap. 5 §¹²

Beskattningsmyndigheten medger, i den omfattning som anges i andra–femte styckena, efter ansökan återbetalning av skatt på elektrisk kraft och bränsle som förbrukats för framställning av värme som levererats för ändamål som ger skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 1, 6, 9 a, 9 b, 10, 11 eller 16 eller enligt 11 kap. 9 § 2, 3 eller 5.

Återbetalning medges vid leverans för

1. tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, för
 - a) elektrisk kraft med den del av energiskatten som överstiger 0,5 öre per kilowattimme,
 - b) råttallolja med ett energiskattebelopp som

Återbetalning medges vid leverans för

1. tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, för
 - a) elektrisk kraft med den del av energiskatten som överstiger 0,5 öre per kilowattimme,
 - b) råttallolja med ett energiskattebelopp som

¹¹ Senaste lydelse 2014:1496.

¹² Senaste lydelse 2012:797.

motsvarar 70 procent av den energiskatt och 40 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a,

c) andra bränslen än råttallolja med 70 procent av energiskatten och 40 procent av koldioxidskatten,

2. annat ändamål än som avses under 1, med hela energiskatten på elektrisk kraft och med hela energiskatten, koldioxidskatten och svavelskatten på bränsle.

Om leverans skett för tillverkningsprocessen i sådan industriell verksamhet som tillhör en verksamhetskategori som anges i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/29/EG, medges dock återbetalning enligt

1. andra stycket 1 b med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a, och

2. andra stycket 1 c med 70 procent av energiskatten och 100 procent av koldioxidskatten.

Om elektrisk kraft och ett eller flera bränslen förbrukas samtidigt för denna värmeframställning, ska energislagen vid beräkning av återbetalningen fördelas genom proportionering i förhållande till respektive energislag. Dock får fördelningen mellan bränslena väljas fritt. Motsvarande gäller för värme som har levererats från kraftvärmeproduktion.

För bensin och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b medges inte någon återbetalning av skatt enligt denna paragraf.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

1 §¹³

Beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och sökanden.

Beslut som meddelas av regeringen får inte överklagas.

Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och sökanden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹³ Senaste lydelse 2010:1824. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi att 11 kap. 2 och 5 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

2 §¹

Elektrisk kraft är inte skattepliktig om den

1. framställts i Sverige i ett vindkraftverk av en producent som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,

2. i annat fall framställts i Sverige av en producent som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt och som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,

3. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning levererats av en producent eller en leverantör till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller leverantören,

4. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transportmedel,

5. förbrukats för framställning av elektrisk kraft, eller

6. framställts i ett reservkraftsaggregat.

1. framställts i Sverige

a) i en anläggning med en installerad generatoreffekt av mindre än 32 kilowatt,

b) av någon som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 32 kilowatt, och

c) den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen (1997:857),

2. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning levererats av en producent eller en leverantör till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller leverantören,

3. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transportmedel,

4. förbrukats för framställning av elektrisk kraft, eller

5. framställts i Sverige i ett reservkraftsaggregat eller i en anläggning av mindre installerad effekt än 100 kilowatt, från bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1–6, och den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession meddelats med stöd av 2 kap. ellagen.

Vad som i första stycket 1 a respektive b anges om installerad generatoreffekt ska för elektrisk kraft som framställs från

a) vind eller vågor, motsvaras av 80 kilowatt installerad generatoreffekt,

b) sol, motsvaras av 144 kilowatt installerad topp effekt, och

c) annan energikälla utan generator, motsvaras av 32 kilowatt installerad effekt.

När elektrisk kraft framställs från olika

¹ Senaste lydelse 2005:960.

energikällor ska, vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1 a respektive b, de installerade effekterna läggas samman. Vid sammanläggningen ska de effekter som avses i andra stycket först räknas om till motsvarande 32 kilowatt installerad generatoreffekt.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

5 §²

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. yrkesmässigt framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),
2. yrkesmässigt levererar av honom framställd skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (leverantör),
3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1-5 säljer eller förbrukar elektrisk kraft, som förvärvats utan skatt mot försäkran enligt 11 §,

Den som godkänts att delta i ett program för energieffektivisering enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering och som förbrukat elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 6-7 eller skatten återbetalats enligt 13 § är skyldig att betala energiskatt om tillsynsmyndigheten beslutar att,

1. åtagandena enligt 14 eller 15 § lagen om program för energieffektivisering inte är uppfyllda, eller
2. återkalla godkännanden enligt 12, 17 eller 18 § lagen om program för energieffektivisering.

Den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige och den som utan att betala ersättning tar emot skattepliktig elektrisk kraft anses ha framställt den elektriska kraften

Med tillsynsmyndighet i andra stycket, 7 b § första stycket och 11 c § första stycket menas den myndighet som avses i 19 § lagen om program för energieffektivisering.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för elektrisk kraft som har framställts före ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 2004:1197.

5 Förteckning över remissinstanserna för promemorian

Efter remiss har yttranden över promemorian Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016 lämnats av Kammarrätten i Sundsvall, Förvaltningsrätten i Falun, Polismyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Kommerskollegium, Försvarsmakten, Tullverket, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Statskontoret, Naturvårdsverket, Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen, Statens väg- och transportforskningsinstitut, Trafikverket, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Trafikanalys, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk, Umeå universitet, Energigas Sverige, Fastighetsägarna Sverige, Fortum Sweden AB, Företagarna, Greenpeace, Hjelmcö Oil AB, IKEM, Jernkontoret, Lantbrukarnas riksförbund, Livsmedelsföretagen, Näringslivets Regelnämnd, Regelrådet, Skogsindustrierna, Skogsägarna, SveMin, Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme, Svensk Kollektivtrafik, Svensk Solenergi, Svensk Vindenergi, Svensk Vindkraftförening, Svenska Bioenergi-föreningen, Svenska FlygBranschen, Svenska Gjuteriföreningen, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet, Svenska Trädbränsleföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation, Sveriges kommuner och landsting, Sveriges Åkeriföretag.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Havs- och Vattenmyndigheten, Tillväxtanalys, Föreningen Svenskt Flyg, Kungliga Svenska Aero-klubben, Skärgårdarnas riksförbund, Skärgårdsstiftelsen, Svensk Elbrukarförening, Svenska Torvproducentföreningen, Sveriges Bergmaterialindustri, Sveriges Hamnar, Sveriges Redareförening, Transportindustriförbundet, Världsnaturfonden WWF, Återvinningsindustrierna.

Därutöver har yttranden inkommit från Eskilstuna kommun, Magnus Nilsson Produktion, Harald Överholm, SEKAB, 2030-

sekretariatet, Telge Energi AB, Erika Poskute, Diligenta, Exergetics Energisystemteknik AB, Klimatkommunerna, Anders Jangö, Promotion i Boo AB, Lena och Roland Lindström, Christer Brand-berg, Ekonomistyrningsverket, Bostads AB Mimer, Sveriges Buss-företag, E.ON Sverige AB, Oberoende Elhandlare, Uppsala universitet, Energikontor Sydost AB, NSD Näringslivets skattedelegation, Bixia, Futura Energi, Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, Neste Oil, Akademiska Hus, Projekt Basindustririket, Norrvatten, HSB, Statens fastighetsverk, Solkompaniet, Motorbranschens Riksförbund, Stockholms stad, Shiplake AB, AOPA Sweden, Västra Götalandsregionen, Skanska, SACO, Ecergy AB, Hållbar utveckling Väst, Specialfastigheter Sverige AB, Richard Thygesen och Björn Karlsson, VärmlandsMetanol AB, Bilsweden, AB Bostaden i Umeå, EcoPar AB, Reversator AB, TransportGruppen, Näringslivets Transportråd, Vallacom AB, Sigtuna kommun, Upplands Väsby kommun, KTH, Fortifikationsverket, Axfood AB, Sollentuna Kommun.

6 Lagrådsremissens lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi dels att 9 kap. 4 § ska upphöra att gälla, dels att 2 kap. 1, 1 b och 9 §§, 4 kap. 1 och 12 §§, 5 kap. 3 §, 6 a kap. 1, 2, 2 a och 3 §§, 7 kap. 3 a och 3 c §§, 9 kap. 5 § och 12 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

1 §¹

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

	KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
			Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1.	2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för a) miljöklass 1 – motorbensin – alkylatbensin b) miljöklass 2	3 kr 25 öre per liter 1 kr 46 öre per liter 3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter 2 kr 60 öre per liter 2 kr 60 öre per liter	5 kr 85 öre per liter 4 kr 6 öre per liter 5 kr 88 öre per liter
2.	2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	4 kr 7 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	6 kr 67 öre per liter
3.	2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41-2710 19 49 eller 2710 19 61-2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C, b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1 miljöklass 2 miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	850 kr per m ³ 1 833 kr per m ³ 2 113 kr per m ³ 2 259 kr per m ³	3 218 kr per m ³ 3 218 kr per m ³ 3 218 kr per m ³ 3 218 kr per m ³	4 068 kr per m ³ 5 051 kr per m ³ 5 331 kr per m ³ 5 477 kr per m ³
4.	2711 12 11-2711 19 00	Gasol m.m. som används för			

¹ Senaste lydelse 2013:970.

		a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg
		b) annat ändamål än som avses under a	1 092 kr per 1 000 kg	3 385 kr per 1 000 kg	4 477 kr per 1 000 kg
5.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
		a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³
		b) annat ändamål än som avses under a	939 kr per 1 000 m ³	2 409 kr per 1 000 m ³	3 348 kr per 1 000 m ³
6.	2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	646 kr per 1 000 kg	2 800 kr per 1 000 kg	3 446 kr per 1 000 kg
7.	2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	3 kr 28 öre per liter	2 kr 60 öre per liter	5 kr 88 öre per liter

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket eller 1 b §, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

	KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
			Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1.	2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
		a) miljöklass 1			
		– motorbensin	3 kr 68 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 27 öre per liter
		– alkylatbensin	1 kr 90 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	4 kr 49 öre per liter
		b) miljöklass 2	3 kr 71 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 30 öre per liter
2.	2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	4 kr 50 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	7 kr 9 öre per liter
3.	2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41-2710 19 49 eller 2710 19 61-2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
		a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	848 kr per m ³	3 210 kr per m ³	4 058 kr per m ³
		b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1	2 308 kr per m ³	3 210 kr per m ³	5 518 kr per m ³

		miljöklass 2	2 588 kr per m ³	3 210 kr per m ³	5 798 kr per m ³
		miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 733 kr per m ³	3 210 kr per m ³	5 943 kr per m ³
4.	2711 12 11-2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
		a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	3 376 kr per 1 000 kg	3 376 kr per 1 000 kg
		b) annat ändamål än som avses under a	1 089 kr per 1 000 kg	3 376 kr per 1 000 kg	4 465 kr per 1 000 kg
5.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
		a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	2 403 kr per 1 000 m ³	2 403 kr per 1 000 m ³
		b) annat ändamål än som avses under a	937 kr per 1 000 m ³	2 403 kr per 1 000 m ³	3 340 kr per 1 000 m ³
6.	2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	644 kr per 1 000 kg	2 793 kr per 1 000 kg	3 437 kr per 1 000 kg
7.	2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	3 kr 71 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 30 öre per liter

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 samt 12 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

I fall som avses i 4 kap. 1 § 10 a och b och 12 § 5 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar

1. skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats utan skatt,

2. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats med skatt,

3. skatten som gäller för annat bränsle enligt första stycket, om sådant bränsle i annat fall än som avses i 1 har förvärvats utan skatt,

4. skatten som gäller för det bränsle enligt första stycket som det använda bränslet anses likvärdigt med enligt 3 eller 4 §, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats utan skatt, och

5. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats med skatt som motsvarar skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a.

I fall som avses i 4 kap. 1 § 10 c tillämpas tredje stycket 1–3 avseende flygfotogen (KN-nr 2710 19 21).

Nuvarande lydelse

För kalenderåret 2016 och efterföljande kalenderår ska energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som *efter en årlig omräkning* motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2014. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

*Föreslagen lydelse*1 b §²

För kalenderåret 2017 och efterföljande kalenderår ska energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen *efter en årlig omräkning enligt andra stycket*. Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som ska tas ut för påföljande kalenderår.

För bränslen som avses i

1. 1 § första stycket 3 a samt 4 6 ska energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med jämförelsetalet enligt tredje stycket,

2. 1 § första stycket 1, 2, 3 b och 7 ska

a) koldioxidskatt betalas med belopp som motsvarar de i 1 § angivna koldioxidskattebeloppen multiplicerade med jämförelsetalet enligt tredje stycket, och

b) energiskatt med belopp som motsvarar summan av de i 1 § angivna energiskatte- och koldioxidskattebeloppen multiplicerade med jämförelsetalet enligt tredje stycket med ett årligt tillägg av två procentenheter, med avdrag för det omräknade koldioxid-skattebeloppet enligt a.

Med jämförelsetal avses här det värde, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2015.

Beloppen enligt andra stycket 1, 2 a och 2 b avrundas var för sig till hela kronor och ören.

9 §³

Bränsletank som förser motor på motordrivet fordon eller båt med bränsle får inte innehålla oljeprodukt som är försedd med märkämne eller från vilken märkämnet har avlägsnats. Detta gäller dock inte båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten har meddelats enligt fiskelagen (1993:787).

Första stycket gäller inte om oljeprodukten har förts in till Sverige i bränsletanken och har fyllts på i ett land där bränsletanken får innehålla en sådan produkt.

Beskattningsmyndigheten kan medge att bränsletank på båt som disponeras av Försvarmakten, Försvarets materielverk, Kustbevakningen eller annan statlig myndighet får

Beskattningsmyndigheten kan medge att bränsletank på båt som disponeras av Försvarmakten, Försvarets materielverk, Kustbevakningen eller annan statlig myndighet får

² Senaste lydelse 2009:1497.

³ Senaste lydelse 2014:1023.

innehålla olje-produkt som är försedd med märkämne. Om det finns särskilda skäl kan sådant medgivande också lämnas för annan båt.

innehålla oljeprodukt som är försedd med märkämne. Om det finns särskilda skäl kan sådant medgivande också lämnas för annan båt, *om den används uteslutande för annat än privat ändamål.*

Beslut om ett medgivande enligt tredje stycket får återkallas, om förutsättningarna för det inte längre finns. Beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

4 kap.

1 §⁴

Skylldig att betala energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt (skattskyldig) för bränslen som avses i 1 kap. 3 a § är den som

1. i egenskap av godkänd upplagshavare enligt 3 § hanterar bränsle enligt uppskovsförfarandet,
2. i egenskap av godkänd varumottagare enligt 6 eller 7 § tar emot bränsle som flyttats enligt uppskovsförfarandet,
3. säljer bränsle till Sverige genom distansförsäljning enligt 9 eller 9 b §,
4. tar emot beskattat bränsle enligt 10 §,
5. för in eller tar emot beskattat bränsle från ett annat EU-land till Sverige enligt 11 §,
6. i Sverige yrkesmässigt tillverkar eller bearbetar bränsle utanför ett skatteupplag,
7. förvärvat bränsle för vilket ingen skatt eller lägre skatt ska betalas när bränslet används för ett visst ändamål men som använder bränslet för ett annat ändamål som medför att skatt ska betalas med ett högre belopp,

8. förvärvat bränsle som ger mindre destillat än 85 volymprocent vid 350°C och som använder bränslet för drift av motordrivna fordon,

9. i annat fall än som avses i 1–8, innehar skattepliktigt bränsle utanför ett uppskovsförfarande utan att skatten för bränslet har redovisats här.

9. i annat fall än som avses i 1–8, innehar skattepliktigt bränsle utanför ett uppskovsförfarande utan att skatten för bränslet har redovisats här,

10. förvärvat bränsle för vilket antingen ingen skatt har betalats eller skatt har betalats enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a och som använder bränslet

a) i skepp, när skeppet används för privat ändamål,

b) i båt, för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § har lämnats eller fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten används för privat ändamål, eller

c) i luftfartyg, när luftfartyget används för privat ändamål.

12 §⁵

Skattskyldig för energiskatt för råttolja samt för energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt för bränslen enligt 2 kap. 1 § första stycket 5 och 6, andra bränslen enligt 3 § än sådana som avses i 1 kap. 3 a §, bränslen enligt 4 § samt vad gäller svavelskatt även bränslen enligt 3 kap. 1 § 1 är den som

1. godkänts som lagerhållare enligt 15 §,

⁴ Senaste lydelse 2012:678.

⁵ Senaste lydelse 2011:287.

2. i annat fall än som avses i 1 utvinner, tillverkar eller bearbetar bränsle,
3. i annat fall än som avses i 1 och 2 för inbränsle till Sverige från ett annat EU-land eller tar emot en sådan leverans, *och*
4. förvärvat bränsle för vilket ingen skatt eller lägre skatt ska betalas när bränslet används för visst ändamål men som använder bränslet för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med högre belopp.
3. i annat fall än som avses i 1 och 2 för inbränsle till Sverige från ett annat EU-land eller tar emot en sådan leverans,
4. förvärvat bränsle för vilket ingen skatt eller lägre skatt ska betalas när bränslet används för visst ändamål men som använder bränslet för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med högre belopp, *och*
5. förvärvat bränsle för vilket antingen ingen skatt har betalats eller skatt har betalats enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a och som använder bränslet
- a) i skepp, när skeppet används för privat ändamål, eller
- b) i båt, för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § har lämnats eller fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten används för privat ändamål.

5 kap.

3 §⁶

Skattskyldigheten inträder

1. för säljare eller mottagare vid distansförsäljning som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 3 respektive 4, när bränslet förs in till Sverige,
2. för den som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 7 eller 8 eller enligt 4 kap. 12 § 4, när bränslet används för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med högre belopp, *och*
3. för den som är skattskyldig enligt 4 kap. 12 § 1 när
- a) bränsle av honom levereras till en köpare som inte är godkänd lagerhållare eller till eget försäljningsställe för detaljförsäljning som inte utgörs av depå eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, eller
- b) han upphör att vara godkänd som lagerhållare, varvid han är skyldig att betala skatt för det bränsle som då ingår i hans lager.
2. för den som är skattskyldig enligt 4 kap. 1 § 7, 8 eller 10 eller enligt 4 kap. 12 § 4 eller 5, när bränslet används för ett ändamål som medför att skatt ska betalas med högre belopp, *och*

Nuvarande lydelse

6 a kap.

1 §⁷

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte befrielse	som ger energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
---------	----------------------------	---------------------	-------------------------------	----------------------------

⁶ Senaste lydelse 2012:836.

⁷ Senaste lydelse 2014:1024.

9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverknings- processen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter		70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a		70 procent	40 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	40 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	70 procent	40 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	86 procent	40 procent	–

Föreslagen lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte befrielse	ger	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverknings-processen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b				
a) i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 6 kap. 1 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter			70 procent	100 procent	–
b) i andra fall än som avses under a			70 procent	–	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		70 procent	–	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b		70 procent	–	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor			–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första		89 procent	40 procent	–

motordrivna fordon än stycket 3 b
personbilar, lastbilar och
bussar

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §⁸

Om råttololja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 b–11 medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 40 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttololja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 b–11 medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttololja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9 a eller 17 a, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om råttololja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 17 b, medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar 20 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

2 a §⁹

Om bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 900 kronor per kubikmeter.

Om bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1380 kronor per kubikmeter.

3 §¹⁰

Vid annan kraftvärmeproduktion än som avses i 1 § 17 a medges, för den del av bränslet som förbrukas för framställning av värme, befrielse från energiskatt med 70 procent och från koldioxidskatt med 40 procent.

Vid annan kraftvärmeproduktion än som avses i 1 § 17 a medges, för den del av bränslet som förbrukas för framställning av värme, befrielse från energiskatt med 70 procent.

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b medges inte någon skattbefrielse enligt denna paragraf.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Föreslagen lydelse

7 kap.
3 a §

För andra bränslen än de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som

För andra bränslen än de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som

⁸ Senaste lydelse 2013:969.

⁹ Senaste lydelse 2009:1497.

¹⁰ Senaste lydelse 2009:1497.

motorbränsle, göra avdrag för

1. energiskatt med 44 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99,

2. energiskatt med 78 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av ett motorbränsle för gnisttända motorer enligt KN-nr 3824 90 99 som framställts av biomassa och som utgör etanol, och

3. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 eller 2 och som framställts av biomassa.

Avdrag får göras upp till ett belopp som motsvarar skatten på den andel av motorbränslet som utgörs av en eller flera beståndsdelar som framställts av biomassa.

Första stycket gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Första stycket gäller dock inte för biogas.

motorbränsle, göra avdrag för

1. energiskatt med 50 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99,

2. energiskatt med 73 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av ett motorbränsle för gnisttända motorer enligt KN-nr 3824 90 99 som framställts av biomassa och som utgör etanol, och

3. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 eller 2 och som framställts av biomassa.

3 c §

För bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 och som den skattskyldige förbrukat eller sålt som motorbränsle får den skattskyldige, på den andel av motorbränslet som utgörs av en eller flera beståndsdelar som framställts av biomassa, göra avdrag för

1. energiskatt med 79 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelens utgörs av etanol, och

2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelens utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 och som framställts av biomassa.

1. energiskatt med 74 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelens utgörs av etanol, och

2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent om beståndsdelens utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 och som framställts av biomassa.

Om ett bränsle som framställts av biomassa utgör ett bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1 eller 2, får i stället avdrag göras för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent för den andel av motorbränslet som bränslet utgör.

Första och andra styckena gäller endast om motorbränslet eller beståndsdelens omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. 1 b

§ lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Om beståndsdelens utgörs av etanol medges skattebefrielse enligt denna paragraf endast om den skattskyldige har framställt eller anskaffat denna etanol eller motsvarande mängd etanol, vilken vid import eller framställning inom EU har hänförs till KN-nr 2207 10 00 (odenaturerad etanol).

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***9 kap.****5 §¹¹**

Beskattningsmyndigheten medger, i den omfattning som anges i andra–femte styckena, efter ansökan återbetalning av skatt på elektrisk kraft och bränsle som förbrukats för framställning av värme som levererats för ändamål som ger skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 1, 6, 9 a, 9 b, 10, 11 eller 16 eller enligt 11 kap. 9 § 2, 3 eller 5.

Återbetalning medges vid leverans för
1. tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogs-bruks- eller vattenbruksverksamhet, för

a) elektrisk kraft med den del av energiskatten som överstiger 0,5 öre per kilowattimme,

b) råttolja med ett energi-skattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 40 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a,

c) andra bränslen än råttolja med 70 procent av energiskatten och 40 procent av koldioxid-skatten,

2. annat ändamål än som avses under 1, med hela energiskatten på elektrisk kraft och med hela energiskatten, koldioxidskatten och svavelskatten på bränsle.

Om leverans skett för tillverkningsprocessen i sådan industriell verksamhet som tillhör en verksamhetskategori som anges i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/29/EG, medges dock återbetalning enligt

1. andra stycket 1 b med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a, och

2. andra stycket 1 c med 70 procent av energiskatten och 100 procent av koldioxidskatten.

Om elektrisk kraft och ett eller flera bränslen förbrukas samtidigt för denna värmeframställning, ska energislagen vid beräkning av återbetalningen fördelas genom proportionering i förhållande till respektive energislag. Dock får fördelningen mellan bränslena väljas fritt. Motsvarande gäller för värme som har levererats från kraftvärmeproduktion.

För bensin och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b medges inte någon återbetalning av skatt enligt denna paragraf.

12 kap.**1 §¹²**

Beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och sökanden.

Beslut som meddelas av regeringen får inte överklagas.

Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol av den skattskyldige och sökanden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹¹ Senaste lydelse 2012:797.

¹² Senaste lydelse 2010:1824. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 2 och 5 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. 2 §¹

Elektrisk kraft är inte skattepliktig om den
1. framställts i Sverige i ett vindkraftverk av en producent som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,

2. i annat fall framställts i Sverige av en producent som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt och som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft,

3. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning levererats av en producent eller en leverantör till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller leverantören,

4. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transportmedel,

5. förbrukats för framställning av elektrisk kraft, eller

6. framställts i ett reservkrafts-aggregat.

1. framställts i Sverige

a) i en anläggning med en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt,

b) av någon som förfogar över en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt, och

c) den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen (1997:857),

2. till lägre effekt än 50 kilowatt utan ersättning levererats av en producent eller en leverantör till en förbrukare som inte står i intressegemenskap med producenten eller leverantören,

3. framställts och förbrukats på fartyg eller annat transportmedel,

4. förbrukats för framställning av elektrisk kraft,

5. framställts i Sverige i ett reservkraftsaggregat, och den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen, eller

6. framställts i Sverige

a) i en anläggning med en sammanlagd installerad effekt av mindre än 100 kilowatt,

b) från bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 1-6

c) av någon som förfogar över en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt, och

d) den elektriska kraften inte har överförts till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession som meddelats med stöd av 2 kap. ellagen.

¹ Senaste lydelse 2005:960.

Vad som i första stycket 1 a respektive b anges om installerad generatoreffekt ska för elektrisk kraft som framställs från

1. vind eller vågor, motsvaras av 125 kilowatt installerad generatoreffekt,

2. sol, motsvaras av 255 kilowatt installerad topp effekt, och

3. annan energikälla utan generator, motsvaras av 50 kilowatt installerad effekt.

När elektrisk kraft framställs från olika energikällor ska, vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1 a, b respektive 6 c, de installerade effekterna läggas samman. Vid sammanläggningen ska de effekter som avses i andra stycket först räknas om till motsvarande 50 kilowatt installerad generatoreffekt vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1 a, respektive b. Vid bedömningen av förutsättningarna i 6 c ska omräkning först ske till motsvarande 100 kilowatt installerad generatoreffekt.

5 §

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. yrkesmässigt framställer skattepliktig 1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent), (producent),

2. yrkesmässigt levererar av honom framställd skattepliktig elektrisk kraft eller av annan framställd elektrisk kraft (leverantör),

3. för annat ändamål än som avses i 9 § 1-5 säljer eller förbrukar elektrisk kraft, som förvärvats utan skatt mot försäkran enligt 11 §,

4. för annat ändamål än det som var föremål för skattefriheten, säljer eller förbrukar elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 7.

Den som godkänts att delta i ett program för energieffektivisering enligt 3 § lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering och som förbrukat elektrisk kraft för vilken avdrag för skatt har gjorts enligt 9 § 6-7 eller skatten återbetalats enligt 13 § är skyldig att betala energiskatt om tillsynsmyndigheten beslutar att,

1. åtagandena enligt 14 eller 15 § lagen om program för energieffektivisering inte är uppfyllda, eller

2. återkalla godkännanden enligt 12, 17 eller 18 § lagen om program för energieffektivisering.

Den för vars räkning elektrisk kraft förs in till Sverige och den som utan att betala ersättning tar emot skattepliktig elektrisk kraft anses ha framställt den elektriska kraften.

Med tillsynsmyndighet i andra stycket, 7 b § första stycket och 11 c § första stycket menas den myndighet som avses i 19 § lagen om program för energieffektivisering.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för elektrisk kraft som har framställts före ikraftträdandet.

7 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-08-25

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Leif Thorsson samt justitierådet Kristina Ståhl.

Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016

Enligt en lagrådsremiss den 25 juni 2015 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (2.1),
2. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (2.2),
3. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (2.3).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Anna Wallentin, rättssakkunniga Anna Sundblad Stahre och departementssekreteraren Ulf Olovsson, biträdda av ämnesrådet Mats-Olof Hansson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i lagen om skatt på energi (2.1)

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Förslaget till lag om ändring i lagen om skatt på energi (2.2)

Lagrådet (f.d. justitierådet Susanne Billum och justitierådet Kristina Ståhl) lämnar förslaget utan erinran.

F.d. justitierådet Leif Thorsson anför.

2 kap. 1 b §

I motiveringen till de framlagda förslagen (avsnitt 4.1.2) redovisas översiktligt effekter av EU:s regler om statsstöd, bl.a. riktlinjerna för

statligt stöd till miljöskydd år 2008 och riktlinjerna för miljöskydd och energi 2014–2020. Ett stöd som ges för bränslen som framställs av biomassa får kompensera endast för merkostnaderna för framställning av bränslet i förhållande till det fossila bränsle som ersätts. I annat fall bedöms överkompensation föreligga och därmed ett otillåtet statsstöd. Skatten på vissa flytande biodrivmedel föreslås i remissen därför bli höjd (genom att rätten till avdrag minskas), för att undvika överkompensation till sådana drivmedel.

I förevarande paragraf föreslås emellertid, just i syfte att gynna bio-drivmedel och motverka användningen av fossila bränslen – bensin och diesel –, att energiskatten på fossila drivmedel vid en årlig om-räkning från och med för år 2017 skall höjas också med ett årligt tillägg på jämförelsetalet av två procentenheter. Detta tillägg avses motsvara ökningen i bruttonationalprodukten, som dock sedan den senaste finanskrisen åren 2008–2014, enligt vad som framgått under beredningen, endast uppgått till i genomsnitt en procentenhet. Flera statliga remissinstanser har påpekat att det kan ifrågasättas om inte detta tillägg, som är frikopplat från den faktiska BNP-utvecklingen, kommer att leda till överkompensation eller åtminstone risk för det, och att det inte är rimligt att skattesatsen ska påverkas av befolkningstillväxten. Om en schablon knuten till BNP-utvecklingen ska användas är t.ex. enligt Konjunkturinstitutet BNP per capita ett mera träffsäkert alternativ.

I remissen besvaras kritiken endast med att risken för överkompensation minskar, om såsom föreslås den tillkommande omräkningen i sin helhet uttrycks som förändringar i energiskattesatserna på fossila bränslen. Någon närmare analys av risken för att skattehöjningen på fossila bränslen ändå kommer att anses innebära en överkompensation, och därmed ett otillåtet statsstöd, till förmån för biodrivmedel förekommer inte i remissen. Enligt min mening är förslaget i denna del otillräckligt berett.

Förslaget till lag om ändring i lagen om skatt på energi (2.3)

11 kap. 2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag från skatteplikt för elektrisk kraft i vissa fall. I flera av undantagsbestämmelserna uppställs som villkor för skattefrihet bl.a. att den elektriska kraften har framställts i Sverige (se första stycket 1, 5 och 6). I remissen belyses inte närmare varför skattefriheten har villkorats på detta sätt. Vid föredragningen har dock upplysts att syftet är att skattefrihet endast ska medges i de fall då Skatteverket kan kontrollera att förutsättningarna för att medge undantag är uppfyllda och att en sådan kontroll inte kan ske för el som framställts i andra länder. När det gäller el som framställts av bränsle är syftet också att undvika dubbel icke-beskattning i de fall då det bränsle som används för framställningen är undantaget från beskattning i det land där framställningen sker.

Enligt artikel 110 i EUF-fördraget är det förbjudet för EU:s medlemsstater att på varor från andra medlemsstater lägga interna skatter eller avgifter, av vilket slag de än är, som är högre än de skatter eller avgifter som läggs på liknande inhemska varor. Förbudet innebär ett krav på att en och samma slags vara ska beskattas på samma sätt oavsett ursprungsland. Fördraget tillåter alltså inte att en skattefrihet förbehålls endast för varor som producerats i det egna landet. Detta gäller oavsett om skattefriheten i och för sig är förenlig med EU:s sekundärrätt på området. Av EU-domstolens praxis framgår klart att medlemsstaterna vid införlivande av direktiv måste utforma lagstiftningen så att den är förenlig även med fördraget (se t.ex. mål C-166/98 Socridis).

När det gäller den fria rörligheten för tjänster, personer och kapital innehåller EUF-fördraget bestämmelser som anger att hinder för den fria rörligheten på vissa grunder kan godtas. När det gäller den fria rörligheten för varor saknas en motsvarande fördragsmässig möjlighet att godta diskriminerande nationella bestämmelser. Trots detta har EU-domstolen i vissa fall accepterat en diskriminerande varubeskattning om skälen för den varit objektivt legitima (se t.ex. mål 46/80 Vinal). Så har dock endast skett vid s.k. dold

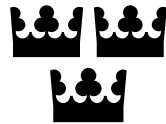
diskriminering, dvs. när kriteriet för den högre (eller lägre) beskattningen inte är varans ursprung men regeln ändå i realiteten får till effekt att utländska varor missgynnas. En öppen diskriminering, dvs. när det direkt i den aktuella skatteregeln anges att varor från det egna landet ska beskattas lindrigare än utländska varor, kan däremot aldrig godtas. Det kan dock noteras att inte heller dold diskriminering kan motiveras med att en olikbehandling av inhemska och utländska varor är nödvändig av skattekontrollskäl.

I remissen berörs inte frågan om hur de föreslagna bestämmelserna förhåller sig till artikel 110 i EUF-fördraget. I den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet är det nödvändigt att frågan om bestämmelsernas förenlighet med fördraget analyseras grundligt och att bestämmelserna utformas så att de inte kommer i konflikt med fördraget.

Bilaga 12

Höjning av vissa avgifter enligt skatteförfarandelagen

Bilaga till avsnitt 6.36

Bilaga 12

Höjning av vissa avgifter enligt skatteförfarandelagen

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Höjning av vissa avgifter enligt skatteförfarandelagen	5
2	Lagförslagen i promemorian	6
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (2014:1474) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	8
3	Förteckning över remissinstanserna	9
4	Lagförslagen i lagrådsremissen Höjning av vissa avgifter enligt skatteförfarandelagen	10
	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	10
	Förslag till lag om ändring i lagen (2014:1474) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	12
5	Lagrådets yttrande	13

1 Sammanfattning av promemorian Höjning av vissa avgifter enligt skatteförfarandelagen

I promemorian föreslås höjningar av förseningsavgifterna och kontrollavgifterna enligt skatteförfarandelagen (2011:1244). De höjningar som föreslås uppgår till 25 procent av de nuvarande beloppen.

De förseningsavgifter som i dag tas ut enligt skatteförfarandelagen har legat på samma nivå sedan år 2003. Storleken på kontrollavgifterna gällande personalliggare har varit densamma sedan ikraftträdandet av bestämmelserna om personalliggare år 2007. Bestämmelserna om kassaregister trädde i kraft den 1 januari 2008 och skyldigheterna enligt lagen samt dess bestämmelser om kontrollavgift började gälla den 1 januari 2010. Kontrollavgiften beträffande kassaregister bestämdes till samma belopp som gällde beträffande personalliggare. Storleken på kontrollavgiften gällande dokumentations-skyldigheten vid upplåtelse av torg- och marknadsplats och vid omsättning av investeringsguld har varit densamma sedan ikraftträdandet av bestämmelserna år 1998 respektive år 2000.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016. Höjningen av förseningsavgifterna ska gälla för deklARATIONER och övriga uppgifter som ska lämnas efter ikraftträdandet. Höjningen av kontrollavgifterna ska gälla i fråga om kontrollavgifter som är hänförliga till kontroller som har inletts efter ikraftträdandet.

2 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 48 kap. 6 § och 50 kap. 2 och 7 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

48 kap.

6 §

Förseningsavgiftens storlek framgår av följande uppställning.

<i>Om förseningsavgiften gäller</i>	<i>uppgår den till</i>
aktiebolags eller ekonomisk förenings inkomstdeklaration	5 000 kronor
någon annans inkomstdeklaration	1 000 kronor
särskilda uppgifter	1 000 kronor
periodisk sammanställning	1 000 kronor
skattedeklaration	500 kronor

Förseningsavgiften för skattedeklaration uppgår dock till 1 000 kronor om det är fråga om en deklARATION som ska lämnas efter föreläggande.

Föreslagen lydelse

48 kap.

6 §

Förseningsavgiftens storlek framgår av följande uppställning.

<i>Om förseningsavgiften gäller</i>	<i>uppgår den till</i>
aktiebolags eller ekonomisk förenings inkomstdeklaration	6 250 kronor
någon annans inkomstdeklaration	1 250 kronor
särskilda uppgifter	1 250 kronor
periodisk sammanställning	1 250 kronor
skattedeklaration	625 kronor

Förseningsavgiften för skattedeklaration uppgår dock till 1 250 kronor om det är fråga om en deklARATION som ska lämnas efter föreläggande.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

50 kap.

2 §

Kontrollavgiften enligt 1 § är 10 000 kronor för varje kontrolltillfälle.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften i stället vara 20 000 kronor.

Kontrollavgiften enligt 1 § är 12 500 kronor för varje kontrolltillfälle.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften i stället vara 25 000 kronor.

7 §

Kontrollavgift ska tas ut av den som inte har fullgjort dokumentationsskyldigheten vid upplåtelse av plats för torg- och marknadshandel eller vid omsättning av investeringsguld.

Kontrollavgiften är 2 000 kronor för varje tillfälle då skyldigheten inte har fullgjorts. Kontrollavgiften är 2 500 kronor för varje tillfälle då skyldigheten inte har fullgjorts.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Bestämmelsen i 48 kap. 6 § i sin nya lydelse ska tillämpas första gången i fråga om deklARATIONER och övriga uppgifter som ska lämnas efter ikraftträdandet.
 3. Bestämmelserna i 50 kap. 2 och 7 §§ i sin nya lydelse ska tillämpas första gången i fråga om kontrollavgifter som är hänförliga till kontroller som har inletts efter ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2014:1474) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244) dels att 50 kap. 4 § lagen i stället för lydelsen enligt lagen (2014:1474) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse,

dels att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2014:1474) om ändring i den lagen ska införas en ny punkt, 4, av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2014:1474

Föreslagen lydelse

50 kap.

4 §

Kontrollavgiften enligt 3 § 1 och 2 är

1. 10 000 kronor för varje kontrolltillfälle, och
2. 2 000 kronor för varje person som vid kontrollen är verksam och inte är dokumenterad i en tillgänglig personalliggare.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift enligt 3 § 1 eller 2 och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften enligt första stycket 1 i stället vara 20 000 kronor.

Kontrollavgiften enligt 3 § 3 är 25 000 kronor.

1. 12 500 kronor för varje kontrolltillfälle, och
2. 2 500 kronor för varje person som vid kontrollen är verksam och inte är dokumenterad i en tillgänglig personalliggare.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift enligt 3 § 1 eller 2 och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften enligt första stycket 1 i stället vara 25 000 kronor.

4. I fråga om kontrollavgiftens storlek ska bestämmelsen i sin nya lydelse tillämpas första gången i fråga om kontrollavgifter som är hänförliga till kontroller som har inletts efter ikraftträdandet.

3 Förteckning över remissinstanserna

Promemorian har remitterats till: Riksdagens ombudsmän, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Luleå, Ekobrottsmyndigheten, Kommerskollegium, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Regelrådet, Blomsterbranschens Riksorganisation, Byggnads, FAR, Företagarna, Handelsanställdas förbund, Hotell- och Restaurangfacket, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets Skattedelegation, Svensk Handel, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges byggindustrier, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Redovisningskonsulters Förbund, Torg- och Marknadshandlarnas Ekonomiska Riksförening, Visita och VVS-företagen.

Riksdagens ombudsmän, Regelrådet, Sveriges kommuner och landsting och FAR har avstått från att lämna synpunkter på promemorian.

Något yttrande har inte kommit in från Byggnads, Hotell- och restaurangfacket, Svensk Handel, Sveriges byggindustrier, Torg- och Marknadshandlarnas Ekonomiska riksförening och VVS-företagen.

4 Lagförslagen i lagrådsremissen Höjning av vissa avgifter enligt skatteförfarandelagen

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 48 kap. 6 § och 50 kap. 2 och 7 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

48 kap.

6 §

Förseningsavgiftens storlek framgår av följande uppställning.

<i>Om förseningsavgiften gäller</i>	<i>uppgår den till</i>
aktiebolags eller ekonomisk förenings inkomstdeklaration	5 000 kronor
någon annans inkomstdeklaration	1 000 kronor
särskilda uppgifter	1 000 kronor
periodisk sammanställning	1 000 kronor
skattedeklaration	500 kronor

Förseningsavgiften för skattedeklaration uppgår dock till 1 000 kronor om det är fråga om en deklARATION som ska lämnas efter föreläggande.

Föreslagen lydelse

48 kap.

6 §

Förseningsavgiftens storlek framgår av följande uppställning.

<i>Om förseningsavgiften gäller</i>	<i>uppgår den till</i>
aktiebolags eller ekonomisk förenings inkomstdeklaration	6 250 kronor
någon annans inkomstdeklaration	1 250 kronor
särskilda uppgifter	1 250 kronor
periodisk sammanställning	1 250 kronor
skattedeklaration	625 kronor

Förseningsavgiften för skattedeklaration uppgår dock till 1 250 kronor om det är fråga om en deklARATION som ska lämnas efter föreläggande.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

50 kap.

2 §

Kontrollavgiften enligt 1 § är 10 000 kronor för varje kontrolltillfälle.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften i stället vara 20 000 kronor.

Kontrollavgiften enligt 1 § är 12 500 kronor för varje kontrolltillfälle.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften i stället vara 25 000 kronor.

7 §

Kontrollavgift ska tas ut av den som inte har fullgjort dokumentationsskyldigheten vid upplåtelse av plats för torg- och marknadshandel eller vid omsättning av investeringsguld.

Kontrollavgiften är 2 000 kronor för varje tillfälle då skyldigheten inte har fullgjorts. Kontrollavgiften är 2 500 kronor för varje tillfälle då skyldigheten inte har fullgjorts.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.
 2. Bestämmelsen i 48 kap. 6 § i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om deklARATIONER och övriga uppgifter som ska lämnas efter ikraftträdandet.
 3. Bestämmelserna i 50 kap. 2 och 7 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om kontrollavgifter som hänför sig till kontroller som har inletts efter ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2014:1474) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244)
dels att 50 kap. 4 § lagen i stället för lydelsen enligt lagen (2014:1474) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse,

dels att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2014:1474) om ändring i den lagen ska införas en ny punkt, 4, av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2014:1474

Föreslagen lydelse

50 kap. 4 §

Kontrollavgiften enligt 3 § 1 och 2 är

1. 10 000 kronor för varje kontrolltillfälle, och
2. 2 000 kronor för varje person som vid kontrollen är verksam och inte är dokumenterad i en tillgänglig personalliggare.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift enligt 3 § 1 eller 2 och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften enligt första stycket 1 i stället vara 20 000 kronor.

Kontrollavgiften enligt 3 § 3 är 25 000 kronor.

1. 12 500 kronor för varje kontrolltillfälle, och
2. 2 500 kronor för varje person som vid kontrollen är verksam och inte är dokumenterad i en tillgänglig personalliggare.

Om Skatteverket tidigare har tagit ut en kontrollavgift enligt 3 § 1 eller 2 och en ny kontrollavgift ska tas ut för en överträdelse som har inträffat inom ett år från den dag då beslutet om kontrollavgift meddelades, ska avgiften enligt första stycket 1 i stället vara 25 000 kronor.

4. I fråga om kontrollavgiftens storlek ska bestämmelsen i sin nya lydelse tillämpas första gången i fråga om kontrollavgifter som hänför sig till kontroller som har inletts efter ikraftträdandet.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-06-03

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Per Virdesten samt justitierådet Erik Nymansson.

Höjning av vissa avgifter enligt skatteförfarandelagen

Enligt en lagrådsremiss den 28 maj 2015 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244),

2. lag om ändring i lagen (2014:1474) om ändring i skatte förfarandelagen (2011:1244).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Helena Persson.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 13

Skatteförslag med anledning av framtidens filmpolitik

Bilaga till avsnitt 6.17 och 6.32

Bilaga 13

Skatteförslag med anledning av framtidens filmpolitik

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Framtidens filmpolitik.....	5
2	Lagförslagen i promemorian.....	6
	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	6
	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	8
3	Förteckning över remissinstanser	9

1 Sammanfattning av promemorian Framtidens filmpolitik

avgifter och bidrag som betalas till Stiftelsen Svenska Filminstitutet av berörda avtalsparter i 2013 års filmavtal.

I promemorian föreslås att staten tar ett helhetsansvar för den nationella filmpolitiken och lämnar det nuvarande filmavtalet från och med 2017. Därmed bedöms regeringens förutsättningar att forma en filmpolitik som stärker kvalitet, förnyelse och tillgänglighet förbättras.

De senaste åren har filmbranschen genomgått stora förändringar. Nya visningsformer och uppkomsten av nya digitala aktörer på marknaden skapar möjligheter, men också stora utmaningar för svensk film. I promemorian konstateras att filmavtalet i sin nuvarande form inte förmår möta de utmaningar som branschen står inför.

Film i alla dess former är en av de viktigaste uttrycksformerna i vår tid. Rörliga bilder gestaltar och förmedlar en mångfald berättelser om mänskligt liv och når ut till de allra flesta oavsett ålder och bakgrund. Framtidens filmpolitik syftar till att stärka förutsättningarna för att fler unika filmberättelser ska få utvecklas och nå sin publik. En del i detta är att förbättra förutsättningarna för produktion, utveckling, lansering och visning samt att stärka villkoren för de som skapar film. I promemorian uttrycks även vikten av att svensk filmproduktion ska ha en god balans mellan både det konstnärligt utmanande och det publikt tillgängliga.

Biograferna har en unik betydelse för filmkonsten och som kulturella mötesplatser i hela landet. Framtidens filmpolitik ska bidra till utvecklingen av de traditionella visningsformerna, men också ta tillvara de möjligheter som de nya digitala visningsformerna erbjuder. Förslagen i promemorian syftar därför till ökad teknikneutralitet genom att stöd för produktion, distribution och visning av film i högre grad ska kunna ges oavsett om filmerna görs tillgängliga på biograf, i tv, på festivaler, via dvd eller via olika digitala tjänster.

Under förutsättning att filmavtalet som finansieringsmodell upphör föreslås i promemorian att mervärdesskattesatsen höjs för tillträde till biografföreställningar, från 6 procent till 25 procent. Samtidigt bedöms den nuvarande biografavgiften upphöra. Förslaget föranleder ändring av 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200). Som en följd av detta upphör även avdragsrätten i inkomstskattelagen för de

2 Lagförslagen i promemorian

Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §¹

Skatt enligt denna lag tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för

1. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,

2. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,

3. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5-7 §§,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av sådana livsmedel som avses i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, med undantag för

a) annat vatten som avses i artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003, än sådant vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning, och

b) spritdrycker, vin och starköl, och

5. omsättning av restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin och starköl.

Skatten tas ut med 6 procent av beskattningsunderlaget för

1. omsättning, unionsinternt förvärv och import av följande varor, om inte annat följer av 3 kap. 13 och 14 §§, under förutsättning att varorna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam:

– böcker, broschyrer, häften och liknande alster, även i form av enstaka blad,

– tidningar och tidskrifter,

– bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn, musiknoter, samt

– kartor, inbegripet atlaser, vägkartor och topografiska kartor,

2. omsättning, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 5, 6, 7 eller 10 samt annan omsättning än för egen verksamhet, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 3 kap. 18 §, allt under förutsättning att programmen och katalogerna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam,

3. omsättning av radiotidningar samt omsättning, unionsinternt förvärv och import av kassettidningar, om inte annat följer av 3 kap. 17 §, och av kassetter eller något annat tekniskt medium som återger en uppläsning av innehållet i en vara som omfattas av 1,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av en vara som genom teckenspråk, punktskrift eller annan sådan särskild metod gör skrift eller annan information tillgänglig särskilt för läshandikappade, om inte annat följer av 3 kap. 4 §,

5. tillträde till konserter, cirkus-, biograf-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller

5. tillträde till konserter, cirkus-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller andra

¹ Senaste lydelse 2011:1194.

- andra jämförliga föreställningar, jämförliga föreställningar,
6. tjänster som avses i 3 kap. 11 § 2 och 4 om verksamheten inte bedrivs av och inte heller fortlöpande i mer än ringa omfattning understöds av det allmänna,
 7. tillträde till och förevisning av djurparker,
 8. upplåtelse eller överlåtelse av rättigheter som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte när det är fråga om fotografier, reklamalster, system och program för automatisk databehandling eller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,
 9. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk,
 10. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf, och
 11. personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse. Lag (2011:1194).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)² att 16 kap. 11 § ska upphöra att gälla och att rubriken närmast före 16 kap. 11 § ska utgå.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för avgifter och bidrag som har betalats respektive lämnats för tid före ikraftträdandet.

² Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av 16 kap. 11 § 2012:903.

3 Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över promemorian kommit in från Kammarrätten i Stockholm, Domstolsverket, Konsumentverket, Svenska institutet, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Stockholms konstnärliga högskola, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Regelrådet, Konstnärsnämnden, Statens kulturråd, Statens medieråd, Myndigheten för radio och tv, Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Region Gotland, Region Halland, Region Jämtland Härjedalen, Region Jönköpings län, Region Kronoberg, Region Skåne, Samverkansorganet i Kalmar län, Samverkansorganet i Värmlands län, AB Svensk Filmindustri, Biografcentralen, BUFF Filmfestival, Bygdegårdarnas riksförbund, C More Entertainment AB, Com Hem AB, Dataspelsbranschen, FilmCentrum, Film i Skåne, Film i Väst, Film&TV-Producenterna, Filmpool Nord AB, Filmregion Stockholm-Mälardalen, Folkets Hus och Parker, Ideell Kulturallians, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Modern Times Group AB, Näringslivets Regelnämnd, Nätverket för regionala filmproduktionscentrum, Oberoende Filmares Förbund (OFF), Riksföreningen biograferna, Riksföreningen Folkets Bio, Riksföreningen Våra Gårdar, SAAVA Swedish Animation and Visual Arts, SF Bio AB, Stiftelsen Filmform, Stockholms filmfestival, Svenska Bio, Sveriges Biografägareförbund, Sveriges Dramatikerförbund, Sveriges Filmuthyrareförening u.p.a., Sveriges Förenade Filmstudios, Sveriges Filmregissörer, Sveriges Television AB, Sveriges Kommuner och landsting (SKL), Sveriges Videodistributörers Förening, Teaterförbundet, TV4 AB, Ung Media Sverige, Women in Film and Television Sverige (WIFT), Västra Götalandsregionen och Region Östergötland.

Därutöver har Bio 3:an AB, Biografen Stjärnan Torsby, Bio Metropoli i Karlshamn, Bio Saga i Mora, Björn Biografer AB, BoostHbg, Borås stad, Centrumbio Gullspång, Cinemascenen AB, Estrad Bio i Södertälje, Eurostar AB, Filmpalatset Bromölla AB, Föreningen Sudersandsbiografen, Grand-

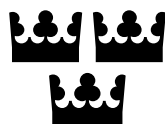
biografen i Skara, Göran Johansson, Kiviks Bio, Metropolbiografen i Hörby, Teaterbiografen Grand i Simrishamn, Lagan biografer AB, Landstinget i Uppsala län, Malmö stad, Nattbion HB, Norden Bio i Kälarne, Nordisk Film Distribution AB, Nordmalingsbygdens Folkets Husförening, Norrbottens läns landsting, Norrköpings kommun, Filmhuset Palladium i Arvika, Patrik Johansson, Penguin Films, Per Tengblad, Röda Kvarn Edsbyn, Saga Vetlanda, Sagabiografen i Mjölby, Saga Bio Skånebiografer, Teaterbiografen i Sunne, TriArt Film, Videvox Biografservice AB och Älvdalens bio yttrat sig över promemorian.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna synpunkter: Malmö högskola, Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling, Region Gävleborg, Samverkansorganet i Blekinge län, Samverkansorganet i Södermanlands län, Samverkansorganet i Uppsala län, Samverkansorganet i Dalarnas län, Samverkansorganet i Västerbottens län, Business Sweden, Canal Digital, CinemAfrica, Filmbasen, Filmproducenternas rättighetsförening, Filmägarnas Kontrollbyrå AB, Folkbildningsförbundet, Föreningen svenska tonsättare, Google, Göteborg International Film Festival, HBO Nordic AB, IT & Telekomföretagen, Resursföretagen för film och tv, Rättighetsalliansen, SBS Discovery TV, SF Anytime AB, SKAP – Sveriges kompositörer och textförfattare, SOLV Ekonomisk förening, Svenska regissörföreningen, Sveriges Konsumenter, Sveriges Utbildningsradio AB, Tele2 Sverige AB, TeliaSonera AB, Tempo dokumentärfestival, Uppsala internationella kortfilmsfestival, Viasat AB, Visit Sweden och Örebro läns landsting.

Bilaga 14

EU-rättsliga anpassningar för självständig näringsverksamhet som bedrivs inom EES

Bilaga till avsnitt 6.15.3

Bilaga 14

EU-rättsliga anpassningar för självständig näringsverksamhet som bedrivs inom EES

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av Skatteförenklingsutredningens betänkande (SOU 2014:68), i den del det avser vissa anpassningar till EU-rätten	5
2	Utredningens lagförslag, i den del det avser vissa anpassningar till EU-rätten.. Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	6
3	Förteckning över remissinstanserna.....	8

1 Sammanfattning av Skatteförenklingsutredningens betänkande (SOU 2014:68), i den del det avser vissa anpassningar till EU-rätten

Enskilda näringsidkare som bedriver självständig näringsverksamhet i andra EES-länder kan i dag missgynnas i förhållande till verksamhet som bedrivs i Sverige. Det föreslås därför att vissa bestämmelser i inkomstskattelagen (1999:1229) ändras så att enskilda näringsidkare som bedriver självständig näringsverksamhet i annat EES-land beskattas för sitt resultat på samma sätt som när verksamhet bedrivs i Sverige. Detsamma ska gälla för delägare i handelsbolag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

2 Utredningens lagförslag, i den del det avser vissa anpassningar till EU-rätten

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 23 §, 14 kap. 12 och 13 §§ och 42 kap. 34 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 23 §

Med aktiv näringsverksamhet avses en näringsverksamhet i vilken den som är skattskyldig för verksamheten har arbetat i inte oväsentlig omfattning.

Annan näringsverksamhet anses som passiv näringsverksamhet. Självständig näringsverksamhet som bedrivs *utomlands* anses alltid som passiv näringsverksamhet.

Annan näringsverksamhet anses som passiv näringsverksamhet. Självständig näringsverksamhet som bedrivs *utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet* anses alltid som passiv näringsverksamhet.

14 kap. 12 §

All näringsverksamhet som bedrivs av en enskild näringsidkare räknas som en enda näringsverksamhet. Om *han* bedriver självständig näringsverksamhet *utomlands*, räknas dock all sådan verksamhet som en egen näringsverksamhet.

All näringsverksamhet som bedrivs av en enskild näringsidkare räknas som en enda näringsverksamhet. Om *näringsidkaren* bedriver självständig näringsverksamhet *utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*, räknas dock all sådan verksamhet som en egen näringsverksamhet.

13 §

För en fysisk person som är delägare i ett eller flera svenska handelsbolag räknas verksamheten i varje handelsbolag som en egen näringsverksamhet. Om ett handelsbolag bedriver självständig näringsverksamhet *utomlands*, räknas dock all sådan verksamhet som en egen näringsverksamhet.

För en fysisk person som är delägare i ett eller flera svenska handelsbolag räknas verksamheten i varje handelsbolag som en egen näringsverksamhet. Om ett handelsbolag bedriver självständig näringsverksamhet *utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*, räknas dock all sådan verksamhet som en egen näringsverksamhet.

Om ett svenskt handelsbolag är delägare i ett annat svenskt handelsbolag, ska verksamheten i det handelsbolaget räknas in i det ägande bolagets näringsverksamhet. I 14 och 15 §§ finns bestämmelser om underskott från kommanditbolag och vissa andra handelsbolag.

42 kap. 34 §

Underskott av näringsverksamhet det beskattningsår då en enskild näringsidkare upphör att bedriva näringsverksamheten ska dras av med 70 procent.

Underskottet ska dock inte dras av om det avser självständigt bedriven näringsverksamhet *utomlands*. Det ska inte heller dras av till den del

Underskottet ska dock inte dras av om det avser självständigt bedriven näringsverksamhet *utanför Europeiska ekonomiska samarbets-*

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

underskottet

området. Det ska inte heller dras av till den del underskottet

– dragits av enligt 45 kap. 32 §, 46 kap. 17 § eller 62 kap. 2–4 §§ eller legat till grund för avdrag enligt 33 §, eller

– skulle ha fallit bort om tillgångar eller tjänster som har tagits ut ur näringsverksamheten hade uttagsbeskattats.

Underskottet ska dras av det följande beskattningsåret eller, om den skattskyldige begär det, fördelas på det året och de två därefter följande beskattningsåren.

Bestämmelserna om begränsningar vid konkurs, ackord och skuldsanering i 40 kap. 20 och 21 §§ tillämpas också på sådant underskott.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016. De nya bestämmelserna tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2015.

3 Förteckning över remissinstanserna

Sveriges Frö och Oljeväxtodlare och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Efter remiss har yttrande över Skatteförenklingsutredningens betänkande (SOU 2014:68) kommit in från Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Härnösand, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Revisorsnämnden, Boverket, Lantmäteriet, Skatteverket, Bokföringsnämnden, Göteborgs Universitet, samhällsvetenskapliga fakulteten, Kungliga Tekniska Högskolan, skolan för arkitektur och samhällsbyggnad, avdelningen för bygg och fastighetsekonomi, Lunds Universitet, juridiska institutionen, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Almega, FAR, Fastighetsmäklarförbundet, Fastighetsägarna Sverige, Föreningen Sveriges Spannmålsodlare (SpmO), Företagarförbundet Fria Företagare, Företagarna, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Mäklarsamfundet, Näringslivets Regelnämnd (NNR), Regelrådet, Småföretagarnas Riksförbund, Statistiska Centralbyrån (SCB), Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Författarförbundet, Sveriges Jordägareförbund, Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF) och Villaägarnas Riksförbund.

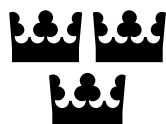
Yttrande har dessutom kommit in från Sune Håkansson, SkogensHus, Merit ekonomi & juridik, Bo Anselmsson, Sveriges Dramatikerförbund, Skogssällskapets Förvaltning AB, Svenska Journalistförbundet, Konstnärsnämnden, Visma Spcs AB, Södra Skogsägarna, Skogsindustrierna, Hans Hillberg och STIM.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter. Stockholms Handelskammare, Lunds Universitet, företagsekonomiska institutionen, Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för skogsekonomi, Föreningen Foder och Spannmål, Landsorganisationen i Sverige (LO), LRF Skogsägarna, Näringslivets Skattedelegation (NSD), Riksförbundet Bostadsrätterna Sverige Ekonomiska Förening, Riksrevisionen, Skattebetalarnas förening, Svebio, SBSAB, Bioenergi & Bioenergy International, Svenska Bankföreningen, Svenska Föreningen för Immaterialrätt (SFIR), Svensk Handel, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO),

Bilaga 15

Ytterligare skattehöjningar på vissa drivmedel

Bilaga till avsnitt 6.20

Bilaga 15

Ytterligare skattehöjningar på vissa drivmedel

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av förslagen.....	5
2	Lagtext.....	6
	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	6
3	Remissinstanser	10

1 Sammanfattning av förslagen

Inför budgetpropositionen för 2016 är det angeläget att skatteförslag kan förberedas genom remittering och, i förekommande fall, lagrådsgranskning. Om förslagen kommer att presenteras i budgetpropositionen för 2016, och med vilken utformning, blir beroende av de överläggningar som förs i det slutliga arbetet med budgetpropositionen.

Regeringen har den 25 juni 2015 beslutat lagrådsremissen Vissa punktskattefrågor inför budgetpropositionen för 2016. I lagrådsremissen föreslås bl.a. ändringar av beskattningen av vissa drivmedel som ska träda i kraft den 1 januari 2016. I syfte att möjliggöra finansiering av angelägna reformer föreslås i denna promemoria ytterligare höjningar av energiskatten på fossil bensin och fossilt dieselbränsle, utöver vad som föreslås i lagrådsremissen.

Förslaget föranleder ändringar i lagen (1994:1776) om skatt på energi och föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

2 Lagtext

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § och 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremiss av den 25 juni 2015

2 kap. 1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket eller 1 b §, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	3 kr 68 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 27 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 90 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	4 kr 49 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 71 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 30 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	4 kr 50 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	7 kr 9 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41-2710 19 49 eller 2710 19 61-2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	848 kr per m ³	3 210 kr per m ³	4 058 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	2 308 kr per m ³	3 210 kr per m ³	5 518 kr per m ³
	miljöklass 2	2 588 kr per m ³	3 210 kr per m ³	5 798 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 733 kr per m ³	3 210 kr per m ³	5 943 kr per m ³
4. 2711 12 11-2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	3 376 kr per 1 000 kg	3 376 kr per 1 000 kg
	b) annat ändamål än som avses under a	1 089 kr per 1 000 kg	3 376 kr per 1 000 kg	4 465 kr per 1 000 kg
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	2 403 kr per 1 000 m ³	2 403 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses	937 kr per 1 000 m ³	2 403 kr per 1 000 m ³	3 340 kr per 1 000 m ³

under a

6.	2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	644 kr per 1 000 kg	2 793 kr per 1 000 kg	3 437 kr per 1 000 kg
7.	2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	3 kr 71 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 30 öre per liter

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket eller 1 b §, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	3 kr 72 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 31 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 93 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	4 kr 52 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 75 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 34 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	4 kr 53 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	7 kr 12 öre per liter
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41-2710 19 49 eller 2710 19 61-2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	846 kr per m ³	3 204 kr per m ³	4 050 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	2 355 kr per m ³	3 204 kr per m ³	5 559 kr per m ³
	miljöklass 2	2 634 kr per m ³	3 204 kr per m ³	5 838 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 779 kr per m ³	3 204 kr per m ³	5 983 kr per m ³
4. 2711 12 11-2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	3 370 kr per 1 000 kg	3 370 kr per 1 000 kg
	b) annat ändamål än som avses under a	1 087 kr per 1 000 kg	3 370 kr per 1 000 kg	4 457 kr per 1 000 kg
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	2 399 kr per 1 000 m ³	2 399 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	935 kr per 1 000 m ³	2 399 kr per 1 000 m ³	3 334 kr per 1 000 m ³
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	643 kr per 1 000 kg	2 788 kr per 1 000 kg	3 431 kr per 1 000 kg
7. 2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	3 kr 75 öre per liter	2 kr 59 öre per liter	6 kr 34 öre per liter

Lydelse enligt lagrådsremiss av den 25 juni 2015 *Föreslagen lydelse*

6 kap.

2 a §

Om bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogs-bruks- eller vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 380 kronor per kubikmeter.

Om bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogs-bruks- eller vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 430 kronor per kubikmeter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

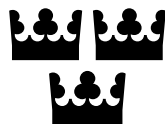
3 Remissinstanser

Förvaltningsrätten i Falun, Skatteverket, Konjunkturinstitutet, Naturvårdsverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Statens energimyndighet, BIL Sweden, Hjelmcö Oil AB, Lantbrukarnas Riksförbund, Naturskyddsföreningen, Regelrådet, Skogsindustrierna, Svensk Kollektivtrafik, Svenska Bioenergiföreningen, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet, Svenskt Näringsliv, Sveriges Åkeriföretag, WWF.

Bilaga 16

Avtal mellan Sverige och Norge om ändring av avtal om en gemensam marknad för elcertifikat

Bilaga till avsnitt 6.29

AVTAL

MELLAN KONUNGARIKET SVERIGES REGERING OCH KONUNGARIKET

NORGES REGERING

OM

ÄNDRING AV AVTAL OM EN GEMENSAM MARKNAD FÖR ELCERTIFIKAT

INGRESS

Konungariket Sveriges regering och Konungariket Norges regering ingick den 29 juni 2011 ett avtal om en gemensam marknad för elcertifikat. Mot bakgrund av avtalet av den 29 juni 2011 ingås detta ändringsavtal mellan Konungariket Sveriges regering och Konungariket Norges regering, nedan kallade parterna.

Parterna

VILL MÖJLIGGÖRA för Sveriges regering att öka sin nationella ambitionsnivå, genom att finansiera 30 TWh ny förnybar elproduktion till 2020 jämfört med 2002 inom ramen för den gemensamma marknaden för elcertifikat,

ÖNSKAR möjliggöra för ett gott investeringsklimat i båda länderna,

LÄGGER VIKT vid att följa investeringsklimatet i elcertifikatmarknaden och värdera några åtgärder för att uppnå målet till 2020 och

HAR KOMMIT ÖVERENS OM FÖLJANDE:

I

Artikel 2.1, 2.2, 6.1 och 14.2 i avtal av 29 juni 2011 ändras enligt följande.

Artikel 2
Mål och förpliktelse

1. Det samlade målet för ny förnybar elproduktion inom den gemensamma elcertifikatsmarknaden är 28,4 TWh till år 2020.

2. Konungariket Sveriges regering ska sträva efter att annullera elcertifikat motsvarande 15,2 TWh för år 2020, och Konungariket Norges regering ska sträva efter att annullera elcertifikat motsvarande 13,2 TWh för år 2020. Parterna ska sträva efter att det för perioden från och med den 1 januari 2012 till och med den 31 december 2035 ska annulleras elcertifikat motsvarande 198 TWh hos varje part från anläggningar som blir godkända i enlighet med artikel 4 efter avtalets ikraftträdande. *I tillägg ska Konungariket Sveriges regering sträva efter att det för perioden från och med den 1 januari 2018 till och med den 31 december 2035 ska annulleras elcertifikat motsvarande ytterligare 30 TWh.*

Artikel 6

Kvotplikt och fastställande av kvoter

1. Varje part bestämmer själva vilka som är kvotpliktiga och vilken elförbrukning som ska ingå i fastställelsen av kvoterna. Kvoterna för de enskilda åren ska fastställas med utgångspunkt i en linjär upptrappning fram till 2020. *Den ökade annulleringsförpliktelsen för konungariket Sveriges regering som följer av artikel 2.2 efter ändringen i detta avtal ska fastställas med utgångspunkt i en linjär upptrappning i kvoterna från 2018 fram till 2020.*

Artikel 14

Anmälan enligt förnybarhetsdirektivet

2. Rapportering i enlighet med förnybartdirektivet ska baseras på att elproduktion från de anläggningar som ingår i den gemensamma elcertifikatsmarknaden ska fördelas *enligt följande*:

- a) med 50 procent till varje part tills dess att varje part har tillgodoräknat sig 13,2 TWh var*
- b) därefter med 100 procent till Sverige tills dess att Sverige har tillgodoräknat sig 2 TWh i tillägg till punkt a)*
- c) därefter 50 procent till varje part.*

Vid rapporteringen av måluppfyllelse enligt förnybartdirektivet ska uppgifter om utfärdade elcertifikat i respektive stater för anläggningar som tagits i drift efter detta avtals ikraftträdande användas, med avdrag för den torvbaserade produktionen av elektrisk energi.

II

Sveriges regering ska lägga fram ett förslag inför riksdagen under 2015 om att ta bort gällande undantag från skatteplikt i 11 kap. 2 § lagen (1994:1776) om skatt på energi för sådan vindkraftsel som inte levereras yrkesmässigt och för övrig el från förnybara energikällor som inte levereras yrkesmässigt. Förslaget ska gälla för anläggningar som sätts i drift efter 1 juli 2016 och vars installerade produktionskapacitet leder till en årlig elproduktion som överstiger en årlig elproduktion motsvarande ungefär den som effektgränsen i Norge om 100 kVA leder till.

III

I samband med andra kontrollstationen för den gemensamma elcertifikatsmarknaden ska parterna utreda om det finns behov av att införa en regel för när anläggningar måste vara idriftsatta för att kunna godkännas för tilldelning av elcertifikat inom ramen för den gemensamma marknaden för elcertifikat. I utredningen ska det särskilt värderas huruvida möjligheten att godkänna anläggningar som sätts i drift efter 2020 kan påverka investeringsklimatet och måluppfyllelsen till 2020.

IV

I samband med andra kontrollstationen för den gemensamma elcertifikatsmarknaden ska parterna värdera om kvotkurvan kan författningsregleras så att justeringar av de årliga elcertifikatkvoterna som följer av detta avtal och avtal av 29 juni 2011 inte ska behöva vara föremål för lagändring. Parterna ska ta ställning till om en sådan förändring bör genomföras.

V

Ikraftträdande

Detta avtal ska träda i kraft den 1 januari 2016 om båda parterna senast den 31 december 2015 har anmält till varandra genom notväxling att deras inhemska konstitutionella krav är uppfyllda och den svenska riksdagen har beslutat i enlighet med det förslag om att ta bort gällande undantag från skatteplikt som den svenska regeringen ska lägga fram enligt punkt II i detta avtal.

Till bekräftelse härav har undertecknande, därtill vederbörligen bemyndigande, undertecknat detta avtal.

Utfärdat i två exemplar, på svenska och på norska, vilka båda texter är lika giltiga.

För Konungariket Sveriges
regering

För Konungariket Norges
regering

Ibrahim Baylan
Stockholm den 8 april 2015

Tord Lien
Oslo den 8 april 2015

Utdrag ur protokoll
vid regeringssammanträde den 15 september
2015

Närvarande: Statsministern S Löfven, ordförande, och statsråden
Å Romson, M Wallström, Y Johansson, M Johansson, I Baylan,
K Persson, P Hultqvist, H Hellmark Knutsson, I Lövin,
A Ygeman, A Johansson, P Bolund, M Kaplan, M Damberg,
A Bah Kuhnke, A Strandhäll, A Shekarabi, G Fridolin, A Hadzialic

Föredragande: Statsministern S Löfven, ordförande, och
statsråden Å Romson, M Wallström, Y Johansson, M Johansson,
I Baylan, K Persson, P Hultqvist, H Hellmark Knutsson, I Lövin,
A Ygeman, A Johansson, P Bolund, M Kaplan, M Damberg,
A Bah Kuhnke, A Strandhäll, A Shekarabi, G Fridolin, A Hadzialic

Regeringen beslutar proposition 2015/16:1
Budgetpropositionen för 2016